DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM SZKOLNEGO OKRĘGU LWOWSKIEGO

ROCZNIK 1930

WE LWOWIE
NAKŁADEM PAŃSTWOWEGO WYDAWNICTWA KSIĄŻEK SZKOLNYCH
KURATORJUM O. S. LW.
1930

Z drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI, OGŁOSZENIA.

Str

ORGANIZACJA SZKÓŁ (UPRAWNIENIA, ZMIANY NAZW).

Str.

KSIĄŻKI, PISMA, POMOCE NAUKOWE, OBRAZY.

RUCH SŁUŻBOWY.

ROK XXXIV. NUMER 1.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 stycznia 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Część nieurzędowa.

1.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 14 listopada 1929 r. co do wykonania § 9 i 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r.[1]) w sprawie utworzenia Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, Rady Naukowej Wychowania Fizycznego oraz Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego („Monitor Polski" Nr. 26/27, poz. 59).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 183)

Na podstawie § 16 wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r. zarządza się co następuje:

§ 1. Członkowie Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego są powoływani na okres dwuletni.

§ 2. Przewodniczący Komitetów przedstawiają władzy, upoważnionej w myśl §§ 9 i 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r., wnioski o mianowanie członków do dnia 10 marca roku, w którym upływa termin ważności mandatów.

Powołanie nowych członków winno nastąpić do dnia 31 marca.

§ 3. Członkowie Komitetów mogą być powoływani ponownie.

§ 4. Niniejsze rozporządzenie nie dotyczy· osób, wchodzących w skład powyższych Komitetów z urzędu.

§ 5. Termin przedstawiania wniosków o mianowanie członków Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w r. 1929 zostaje przesunięty w drodze wyjątku na dzień 15 grudnia, a termin powołania nowych członków na dzień 31 grudnia. Kadencja powołanych w tym terminie członków Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego trwać będzie do dnia 31 marca 1932 r.

Minister Spraw Wojskowych: (—) *J. Piłsudski.*
Minister Spraw Wewnętrznych: (—) *Składkowski.*
Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

2.

Ocena książek do czytania dla młodzieży.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 listopada 1929 r. Nr. II. /18259/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 187)

§ 1. Decyzje w sprawie kwalifikowania książek do czytania dla młodzieży wydaje Minister W. R. i O. P.

§ 2. Kwalifikowania książek z zakresu literatury pięknej dokonywa się na podstawie oceny pod względem literackim, wychowawczym oraz higjenicznym i estetycznym.

Kwalifikowania książek z zakresu literatury popularno-naukowej dokonywa się na podstawie oceny pod względem naukowym, dydaktyczno-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 207.

wychowawczym, językowym i stylistycznym, oraz higjenicznym i estetycznym.

Książki do czytania dla młodzieży są kwalifikowane jako dozwolone lub niedozwolone do bibljotek szkolnych.

Do kwalifikacji dołącza się określenie dla jakiej grupy dzieci według wieku książka jest odpowiednia. Uwzględnia się następujące grupy dzieci i młodzieży według wieku: dzieci do lat 7, dzieci od 7 do 9 lat, dzieci od 9 do 11 lat, dzieci od 11 do 15 lat, młodzież powyżej lat 15.

Książka zaliczona do kategorji dozwolonych może być wyróżniona przez zaznaczenie, że jest zalecona do bibljotek szkolnych, o ile na to zasługuje ze względu na swoją wartość.

Przy kwalifikowaniu można w razie potrzeby zaznaczyć, że książka nadaje się specjalnie lub przeciwnie, że się nie nadaje dla pewnych grup dzieci lub dla pewnych obszarów kraju.

§ 3. Decyzje w sprawie kwalifikowania książek Minister podejmuje na podstawie wniosków powołanych w tym celu komisyj oceny.

Ocenę książek popularno-naukowych przeprowadzają komisje oceniające książki szkolne, a powołane na podstawie rozporządzenia z dnia 21 lutego 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 53) [1]).

Ocenę książek z zakresu literatury pięknej przeprowadza komisja pod nazwą „Komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży".

§ 4. Komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży składa się z 7 osób mianowanych przez Ministra na okres trzyletni. Minister mianuje również przewodniczącego.

W razie dłuższej niemożności sprawowania obowiązków przez przewodniczącego komisji Minister powierza zastępstwo jednemu z jej członków.

Na posiedzeniu komisji może być obecny delegat Ministra bez prawa udziału w głosowaniu.

Członkowie komisji otrzymują za swoje czynności honorarja według norm ustanowionych dla członków komisyj oceny książek szkolnych i środków naukowych.

§ 5. Książkę do czytania Ministerstwo przesyła 2 recenzentom do piśmiennej oceny.

Nowe niezmienione lub mało zmienione wydania książek Ministerstwo może kwalifikować bez zasięgania opinji recenzentów lub komisyj.

Recenzenci za dokonane oceny otrzymują honorarjum.

Czynności administracyjne, związane ze sprawami oceny książek do czytania, prowadzi Ministerstwo.

§ 6. Przy kwalifikowaniu książek do czytania dla młodzieży poza powyższemi postanowieniami zarówno w działalności Ministerstwa jak i w działalności komisyj stosuje się postanowienia zawarte w paragrafach: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 rozporządzenia z dnia 21 lutego 1927 r. w sprawie oceny książek szkolnych i środków naukowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 53).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 161.

Szczegółowsze instrukcje w sprawie działalności komisyj w zakresie książek do czytania dla młodzieży będą wydawane w razie potrzeby na wniosek lub po wysłuchaniu opinji komisyj.

§ 7. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia[1]).

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1923 r. w sprawie utworzenia Komisji do oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 21, poz. 187).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

3.

Przechowywanie okryć wierzchnich w szkołach.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. W. F. 6835/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 189).

Wizytacje szkół wykazały, iż w wielu szkołach, gdzie brak specjalnych szatni, uczniowie wieszają płaszcze w klasach, pomimo istnienia korytarzy, nieraz dość przestronnych.

Uznając zwyczaj ten ze stanowiska zdrowotnego za nieodpowiedni, zarządzam, by tam, gdzie żadną miarą nie można urządzić w oddzielnem pomieszczeniu szatni w szkole, uczniowie płaszcze swe wieszali na korytarzach i tylko w braku jakichkolwiek pomieszczeń korytarzowych, uczniowie wieszali swe płaszcze w izbie szkolnej.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

4.

Pieczęcie urzędowe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 7 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7234/29.

Wobec zamierzonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego odroczenia terminu prekluzyjnego, od którego dotychczas używane pieczęcie winny być zastąpione nowemi, ustalonego zarządzeniem Ministerstwa z dnia 21 listopada 1928 r. Nr. O. Prez. 7164/28 na dzień 1 marca 1930 r., oraz wobec niemożności wykonania przez Mennicę Państwową wpływających masowych zamówień i zaopatrzenia wszystkich urzędów Rzeczypospolitej w nowe pieczęcie urzędowe w powyższym terminie, Ministerstwo W. R. i O. P. zarządza wstrzymanie się narazie od masowych zamówień z terminem na 1 marca 1930. O nowym terminie będą wszystkie władze i urzędy podległe Ministerstwu zawiadomione specjalnem zarządzeniem.

Zarazem Ministerstwo zwraca uwagę, że kredyty na zakupno nowych pieczęci urzędowych dla szkół powszechnych winny być uwzględnione w preliminarzach budżetowych władz samorządowych na rok 1930/31.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Zarządzenie Kuratorjum Okręgu Szk. Lw. z dnia 3 stycznia 1930 r. Nr. O.-2815/29.

Udzielam Dyrekcjom państwowych gimnazjów, seminarjów, kursów nauczycielskich, szkół zawodowych oraz Radom Szkolnym Powiatowym (Miejskiej we Lwowie) do wiadomości.

Na końcowy ustęp pisma Ministerstwa Kuratorjum zwraca uwagę Rad Szkolnych i poleca dopilnowanie tej sprawy.

Ponieważ nowe pieczęcie nie będą wykonane na dzień 1 marca 1930 r., mogą Dyrekcje i Kierownictwa szkół, w razie koniecznej potrzeby (n. p. kradzież, lub zupełne zniszczenie pieczęci dotychczasowych), zaopatrzyć się w pieczęcie do tuszu kauczukowe w sposób dotychczas praktykowany, które następnie zostaną zastąpione metalowemi pieczęciami, wykonanemi przez Mennicę Państwową.

Jednocześnie Kuratorjum zawiadamia, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 18 grudnia 1929 r., Nr. I. Prez. 7036/29 wyjaśniło, że na nowych pieczęciach przeznaczonych dla publicznych szkół powszechnych nie będzie umieszczany stopień organizacyjny szkoły. Dla tych pieczęci Ministerstwo ustaliło następujący skrót:

„Publ. Szkoła Powsz. w . . . . . .".

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

5.

Format papieru, ustalony przez Polski Komitet Normalizacyjny.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 października 1929 r. Nr. I. Prez. 5185/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 166).

Zarządzam, aby we wszystkich podległych mi władzach, urzędach i szkołach stosowano normalne formaty papieru, ustalone przez Polski Komitet Normalizacyjny według następujących wymiarów (w mm):

Format		Szereg A		Szereg B	Szereg C
Klasa	Nazwa	Papier surowy wyroby nieobcięte	Wyroby obcięte (wymiary przybliżone)	Koperty, okładki skoroszyty	
0	Arkusz poczwórny			1000x1414	
					917x1297
		840x1189	836x1185		
1	Arkusz podwójny			707x1000	
					648x917
		594x840	592x836		
2	Arkusz			500x707	
					458x648
		420x594	418x590		

Format: Klasa	Format: Nazwa	Szereg A: Papier surowy wyroby nieobcięte	Szereg A: Wyroby obcięte (wymiary przybliżone)	Szereg B: Koperty, okładki skoroszyty	Szereg C: Koperty, okładki skoroszyty
3	Pół arkusza	297x420	295x416	353x500	324x458
4	Ćwierć arkusza	210x297	208x293	250x353	229x324
5	Kartka	148x210	146x206	176x250	162x229
6	Pół kartki	105 x 148	103 x 144	125 x 176	114 x 162
7	Ćwierć kartki	74 x 105	72 x 101	88 x 125	81 x 114
8		52 x 74	50 x 70	62 x 88	57 x 81
9	—	37 x 52	35 x 50		
10	—	26 x 37	24 x 35		
11	—	18 x 26	16 x 24		
12	—	13 x 18	11 x 16		
13	—	9 x 13	7 x 11		

Dla korespondencji zwyczajnej wyznaczony został format papieru klasa 4 szereg A (A/4) — podwójny i pojedyńczy (210 × 297), oraz klasa 5 szereg A (A/5) — pojedyńczy (148 × 210).

Zeszyty (kajety) normalne mają być sporządzane w wymiarze 162 mm. × 229 mm. Format: szeregu C, klasy 5 (C/5) — 162 × 229). Nadto można używać w szkołach zeszytów (kajetów) według następujących formatów:

a) A/4 — (210 × 297) — 208 × 293
b) A/5 — (148 × 210) — 146 × 206
c) A/6 — (105 × 148) — 103 × 144
d) A/3 — (297 × 420) — 295 × 416

Do prac rysunkowych kartograficznych będą służyć formaty A/O — (836 × 1185), A/1 — 592 × 836), A/2 — (418 × 590), A/3 — 295 × 416 i A/4 — (208 × 293), oraz formaty B/4 (250 × 353), B/5 (176 × 250), B/O, B/1 i B/2 (1000 × 1414, 707 × 1000 i 500 × 707).

Zapasy papieru i kajety według innych formatów należy używać do wyczerpania, nie dłużej jednak jak do końca bieżącego roku szkolnego, t. j. do dnia 31 sierpnia 1930 r.

Nowe zakupy winny odpowiadać powyższym normom.

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia z tem, że równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z powyższem przepisy dotychczasowe.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Podając powyższe zarządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 października 1929 r. Nr. I. Prez. 5185/29 do wiadomości wszystkim Radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie), Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i kursów nauczycielskich tudzież szkół zawodowych, polecam zwrócić uwagę na sprawę powyższą miejscowym wytwórniom i sprzedawcom zeszytów (kajetów) szkolnych i podać termin (31 sierpnia 1930), poza który nowe zakupy mają odpowiadać nowym normom.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

6.

Ubezpieczenie pracowników umysłowych.

Nr. O. 2805/29. W myśl pisma Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 25 listopada 1929 r. Nr. 7448/U. II nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych ci nauczyciele tymczasowi, którzy posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania w danej kategorji szkół, oraz ci nauczyciele z pośród nieposiadających tych kwalifikacyj, którzy byli czynni w dniu 1 stycznia 1927 r.

Natomiast podlegają temu obowiązkowi wszystkie kategorje nauczycieli kontraktowych bez względu na to, czy są oni zatrudnieni w szkolnictwie powszechnem, średniem lub wyższem. To samo dotyczy nauczy-

cieli nieetatowych, płatnych od ilości godzin udzielanej nauki, ponieważ sposób obliczania wynagrodzenia nie ma wpływu na obowiązek ubezpieczenia. (Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7136/29.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

7.

Wynagradzanie nauczycieli, udzielających lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, oraz w państwowych szkołach zawodowych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 13 listopada 1929 r., Nr. II. 28633/29.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 182).

Na zasadzie art. 9 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska, w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zarządzam co następuje:

§ 1. Nauczyciele państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, oraz państwowych szkól średnich ogólnokształcących, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 36 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 34 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918 [1]), zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207 [2]) otrzymują miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo wynagrodzenie według następującej tabeli:

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w Woj. Krak.	prowincjonalnych
IX	b, c	14	12
VIII	a, b	17	14
VII	a, b, c	20	17
VI	a, b	26	22
VI	c, d	34	28
V	a, b	42	35

§ 2. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w państwowych szkołach zawodowych, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 53 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 51 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918),

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 1.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 145.

zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207) otrzymują miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo wynagrodzenie według następującej tabeli:

a) nauczyciele:

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w woj. krak.	prowincjonalnych
XI	wszystkich szczebli	12	10
X	« «	14	12
IX	a, b, c	15	12
IX	d, e, f	17	15
VIII	a, b, c	17	15
VII	a, b, c	22	18
VI	a, b	28	24
VI	c, d	36	30
V	a, b	42	35
V	c, d	44	38

b) instruktorzy.

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w woj. krak.	prowincjonalnych
XI	wszystkich szczebli	7	6
X	« «	9	7
IX	a, b, c	9	8
IX	d, e, f	11	9
VIII	a, b, c	11	9

Nauczyciele przedmiotów zawodowych, pobierający uposażenie z art. 50 ust. 3, otrzymują za każdą godzinę płatną tygodniowo miesięczny dodatek w kwocie zł 2, — nauczyciele zaś, pobierający uposażenie z art. 50 ust. 4, dodatek w kwocie zł 1.

Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych w państwowych szkołach zawodowych otrzymują za godziny wymienione w ust. 1 § 2 wynagrodzenie według norm, podanych w § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Powyższe wynagrodzenie określone w § 1 i w § 2 niniejszego rozporządzenia winno być nauczycielom, względnie instruktorom, wypłacane miesięcznie zgóry z tem jednak zastrzeżeniem, że nauczyciele, którzy z jakichkolwiek powodów obejmą nauczanie w godzinach ponad 125% ilości godzin przewidzianej dla każdej kategorji przedmiotów, w pierwszej, względnie w drugiej połowie miesiąca, otrzymują za dany miesiąc wyna-

grodzenie jak za cały, względnie jak za połowę miesiąca. W tym wypadku wynagrodzenie za odnośny miesiąc płatne jest zdołu.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie od początku roku szkolnego 1929/30 .t j. z dniem 1 września 1929 r. Z dniem tym traci moc obowiązującą § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 kwietnia 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8/130, poz. 73 [1]), o ile nim określono normy wynagradzania nauczycieli.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński*, wr.

8.

Diety dla nauczycieli odosobnionych od rodziny na czas choroby zakaźnej.

Wykonanie art. 44 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 15 listopada 1929 r. Nr. II. 28415/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 185).

Na podstawie art. 44 i 162 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), zarządza się co następuje:

§ 1. Nauczyciele szkół państwowych i publicznych, podległych Ministrowi W. R. i O. P. z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i uznanych za równorzędne ze szkołami akademickiemi, którzy na życzenie władzy szkolnej zgodzą się w razie wypadku choroby zakaźnej odosobnić od chorych swej rodziny, pozostając jednak w swem miejscu służbowem, otrzymują za cały czas odosobnienia 60% przysługujących im pełnych diet według obowiązujących rozporządzeń o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia tudzież otrzymują zwrot kosztów przewiezienia z mieszkania 50 kg bagażu.

§ 2. Władzą szkolną, wyrażającą życzenie odosobnienia, jest władza szkolna II instancji w odniesieniu do dyrektorów szkół, podległych bezpośrednio tejże władzy, w odniesieniu zaś do nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych dyrektorzy i kierownicy szkół, w odniesieniu do kierowników i nauczyciel szkół powszechnych inspektorzy szkolni.

§ 3. Warunkiem stosowania art. 44 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli jest stwierdzenie choroby zakaźnej przez kompetentną władzę sanitarną.

§ 4. Czas faktycznego odosobnienia nauczyciela stwierdza się zapomocą dowodów meldunkowych zgodnie z obowiązującemi przepisami

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [2]).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński*, wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 170.

[2]) 16 grudnia 1929 r.

9.

Obliczanie 10% podwyższenia uposażenia oraz 15% dodatków miesięcznych.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14328/29.

L. O. 2814/29. Przy dokonywaniu kontroli przez organa kontroli państwowej zostało stwierdzone, że jedne urzędy państwowe obliczają w punktach inne zaś bezpośrednio w złotych 10% podwyższenie uposażenia (art. 8 i 12 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725 [1]), względnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 42) [2]), oraz 15% dodatek miesięczny (ustęp 1, punkt 1, art. 4 ustawy skarbowej z dnia 25 marca 1929 r. na okres od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 183) [3]).

Wobec tego Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 25 listopada 1929 r. L. D. III-2770/I wyjaśniło, że obliczanie w przyszłości 10% podwyższenia uposażenia i 15% dodatku miesięcznego do uposażeń należy dokonywać wyłącznie bezpośrednio w złotych.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

10.

Zapomogi pieniężne dla emerytów i wdów.

L. O. 110/29. Ze względu na wnoszone przez emerytów (tki) i wdowy po nauczycielach prośby do Kuratorjum O. S. Lw. o udzielenie zapomogi, wyjaśnia się, że Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 15 stycznia 1929 r. Nr. I. Prez. 61/29 poleciło zaniechać wypłacania zapomóg osobom, nie pozostającym w czynnej służbie państwowej.

Wnoszenie zatem takich podań do Kuratorjum O. S. Lw. jest bezcelowe.

W wyjątkowych wypadkach zapomogi mogą być udzielane w trybie ustalonym ustawą z dnia 11 grudnia 1924 Dz. U. R. P. Nr. 2/1925, poz. 12, o przyznawaniu darów z łaski (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r. str. 9 i 425).

Za Kuratora Okręgu Szkolnego Lwowskiego
Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys.*

11.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach powszechnych absolwentów Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 listopada 1929 r. Nr. II. 26593/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 188).

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258), zarządzam co następuje:

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 54: „10% podwyższenie uposażenia".

[2]) Wymienione rozporządzenie dotyczy podwyższenia uposażenia wojskowych zawodowych i oficerów rezerwy, zatrzymanych w czynnej służbie.

[3]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 208, pod linja.

1. Osoby, które zdały pomyślnie w Państwowym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie egzamin końcowy z ćwiczeń cielesnych, jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania ćwiczeń cielesnych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

2. Świadectwo egzaminu końcowego z ćwiczeń cielesnych, którego wzór podany jest w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 października 1924 r. w sprawie organizacji studjów i egzaminów z ćwiczeń cielesnych, jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 183)[1], uzupełnia się następującym dopiskiem:

„Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 listopada 1929 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych absolwentów Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z r. 1929, poz. 188) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania ćwiczeń cielesnych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

12.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji wyznań: ewangelicko-augsburskiego oraz ewangelicko-reformowanego (Konsystorz Warszawski) w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 października 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 606. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 180).

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, której tekst jednolity ogłoszony został w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 864), w stosunku do nauczania religji wyznań: ewangelicko-augsburskiego oraz ewangelicko-reformowanego (Konsystorz Warszawski) zarządzam co następuje:

§ 1. Kwalifikację zawodową do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych stanowi stopień kandydata teologji ewangelickiej, otrzymany na wydziale teologji ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego.

Osoby, które ukończyły wydział teologji ewangelickiej jednego z uniwersytetów zagranicznych, celem otrzymania kwalifikacyj, o których wyżej mowa, po uzyskaniu w uniwersytecie państwowym w Polsce nostryfikacji swoich dyplomów, muszą ponadto wykazać dostateczną znajomość języka polskiego przez zdanie osobnego egzaminu.

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 359.

Dopóki niema dostatecznej liczby kandydatów tak wykwalifikowanych, można uzyskać określone wyżej kwalifikacje zawodowe przez złożenie egzaminu „specjalnego" z religji ewangelickiej, ustanowionego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Program i regulamin tego egzaminu unormuje osobne zarządzenie.

§ 2. Za posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich uznaje się również osoby, które przed końcem grudnia 1924 r. odbyły co najmniej dwuletnią praktykę nauczycielską w Polsce w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwym konsystorzem, za zadowalającą i posiadają:

a) bądź dyplom ukończenia przed dniem 1 stycznia 1923 r. wydziału teologji ewangelickiej jednego z uniwersytetów w Polsce lub zagranicznych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z polskiemi;

b) bądź świadectwo do nauczania religji ewangelickiej, wydane przed dniem 11 lipca 1919 r. przez niemieckie naukowe komisje egzaminacyjne, a w czasie od dnia 11 lipca 1919 r. do dnia 1 października 1921 r. przez komisję egzaminacyjną na nauczycieli szkół średnich, utworzoną w Poznaniu rozporządzeniem Naczelnej Rady Ludowej;

c) bądź świadectwo do nauczania religji ewangelickiej, wydane przed końcem lutego 1920 r. przez jedną z państwowych komisyj egzaminacyjnych w Niemczech, powołanych do odbywania egzaminów wydziałowych, rektorskich, na nauczycieli liceów, a w czasie od dnia 1 stycznia 1919 r. do dnia 1 stycznia 1923 r. przez jedną z komisyj egzaminacyjnych, powołanych przez właściwe władze polskie na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego do odbywania takichże egzaminów lub uznane przez nie w tym charakterze.

§ 3. Za posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać tych nauczycieli religji ewangelickiej, którzy:

a) przed upływem r. 1923 ukończyli 30 lat życia, przed tymże terminem odbyli sześć semestrów jakichkolwiek wyższych studjów w charakterze studentów oraz 5-cio letnią praktykę szkolną w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, z czego co najmniej 2 lata w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeżeli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna: 1) w porozumieniu z właściwym konsystorzem praktykę za zadowalającą, 2) studja wyższe za dostatecznie udowodnione świadectwami prac seminaryjnych, egzaminów półrocznych i t. p.; lub

b) choć nie mogą się wykazać studjami wyższemi w zakresie wskazanym w punkcie a), czynią jednak zadość wymienionym tam innym warunkom, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w porozumieniu z właściwym konsystorzem, uzna ich pracę za wybitną; lub

c) przed dniem 1 stycznia 1923 r. ukończyli przynajmniej 40 lat życia oraz przed tymże terminem 12 lat pracy szkolnej w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, z czego co najmniej 5 lat w szkołach średnich

ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w porozumieniu z właściwym konsystorzem, uzna pracę tę za zadowalającą.

§ 4. Osobom, które uzyskały kwalifikacje zawodowe na podstawie §§ 2 lub 3, wyda dyplomy na nauczycieli religji ewangelickiej szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który władny jest uzależnić wydanie dyplomu od stwierdzenia należytego władania w słowie i piśmie językiem polskim w wypadkach, gdy ubiegający się o dyplom nie ukończył polskiej szkoły średniej ogólnokształcącej lub polskiego seminarjum nauczycielskiego lub polskiej szkoły wyższej.

Osoby te winny wnieść, w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, udokumentowane podania drogą służbową do Ministerstwa W. R. i O. P.

§ 5. Osoby, które w sposób określony w § 1 (ustęp trzeci) niniejszego rozporządzenia uzyskają kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, otrzymają dyplomy od właściwej komisji egzaminacyjnej.

§ 6. Osoby, które przystąpiły do nauczania religji ewangelickiej przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, mają do dnia 1 lipca 1931 r. prawo nauczania religji ewangelickiej, z powyższym zaś terminem prawo to tracą, o ile nie nabędą kwalifikacyj, określonych w powyższych paragrafach.

§ 7. Osoby, wstępujące do szkolnictwa po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a nie posiadające przepisanych kwalifikacyj, Minister W. R. i O. P. może dopuścić do nauczania, jednak na okres nie dłuższy niż czteroletni.

§ 8. Wszystkie osoby, niezależnie od uzyskanych kwalifikacyj zawodowych do nauczania religji ewangelickiej, muszą posiadać kanoniczne zezwolenie od właściwej władzy duchownej do udzielania nauki religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem pierwszym następnego miesiąca po jego ogłoszeniu [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński*, wr.

13.

Wypłata diet zamiejscowym członkom komisyj egzaminacyjnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1929 r. Nr. II. 26071/29.

Nr. II. 18002/29. Ministerstwo wyjaśnia, że funkcjonarjuszom państwowym przysługują w razie podróży służbowej (komisji) do miejscowości, położonej poza zwykłem ich miejscem służbowem, oprócz zwrotu kosztów podróży — diety za cały czas trwania komisji.

---

[1]) Ogłoszono 30 listopada 1929 r.

Prawo członków komisyj egzaminacyjnych maturalnych do diet zawieszone zostało częściowo przez ustanowienie zarządzeniem z dnia 6-go lutego 1924 r. Nr. 1015/D. II/24 specjalnego wynagrodżenia za pracę w tych komisjach.

Za dni świąteczne w czasie trwania egzaminów, za które delegaci nie otrzymują wynagrodzenia, ustalonego powyższem zarządzeniem, należy wypłacać im diety, obliczone według obowiązujących przepisów, stosując do dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych normy, przewidziane w zarządzeniu z dnia 30 kwietnia 1924 r. Nr. 4240/II/24.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* wr.

14.

Rozszerzenie kompetencji gimnazjów państwowych.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 30 listopada 1929 r. Nr. II. 18044/29

W związku z rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 25-go sierpnia 1928 r., Nr. O. Prez. 5412/28 [1]) pozostawiam Dyrekcjom do załatwiania we własnym zakresie działania następujące sprawy:

1. Przyjmowanie uczniów w charakterze prywatystów tylko na podstawie świadectwa lekarza szkolnego, a tam, gdzie niema lekarza szkolnego, świadectwa lekarza powiatowego, stwierdzającego absolutną niemożność uczęszczania do szkoły.

2. Przyjmowanie uczniów z przekroczonym wiekiem w myśl tabeli umieszczonej w Regulaminie, jeżeli nie mieli dłuższej przerwy w uczęszczaniu do szkół niż jeden rok.

3. Dopuszczanie do egzaminu nadzwyczajnego do klasy VI-tej (szóstej).

4. Przyznawanie ulg przy opłacie taks administracyjnych, o ile idzie o uczniów wykazanych z jednego przedmiotu, a chwilowo się zaniedbujących.

Dopuszczanie do egzaminów wstępnych po wakacjach i z końcem I półrocza będzie w każdym wypadku rozstrzygało Kuratorjum, przyczem należy rodziców przestrzec. że udzielanie pozwoleń będzie dawane jedynie w bardzo wyjątkowych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie. Dyrekcja zastosuje się ściśle do powyższego zarządzenia i poda je stronom do wiadomości w odpowiedni sposób zaznaczając, że podania w powyższych czterech sprawach, przedkładane bezpośrednio Kuratorjum, wcale nie będą rozpatrywane. Dopiero w razie odmownego załatwienia sprawy przez dyrekcję przysługuje stronie w ciągu 14 dni prawo rekursu do Kuratorjum O. S. Lw. przez właściwą dyrekcję.

Decyzja Kuratorjum jest wówczas ostateczna.

Inne rozporządzenia wydane poprzednio w tych sprawach tracą swą moc obowiązującą.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 530.

15.

Przyjmowanie uczennic do państwowych seminarjów ochroniarskich.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 5 października 1929 r. Nr. II. 14417/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 185)

Zgodnie z postanowieniami § 10 zarządzenia z dnia 30 czerwca 1929 r. w sprawie organizacji państwowych seminarjów ochroniarskich ogłaszam poniższy regulamin, dotyczący przyjmowania uczennic do państwowych seminarjów ochroniarskich.

Regulamin ten wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Regulamin.

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Kandydatki do państwowych seminarjów ochroniarskich przyjmuje się z reguły w końcu i na początku każdego roku szkolnego.

Egzaminy wstępne odbywają się stale w końcu roku szkolnego bezpośrednio przed wakacjami letniemi.

Dokładne terminy egzaminów dla każdego okręgu szkolnego wyznaczają kuratorja.

Jeżeli po przyjęciu kandydatek w terminie przedwakacyjnym okaże się jeszcze pewna liczba miejsc wolnych w danem seminarjum, dyrekcja tego seminarjum może zarządzić dodatkowe przeprowadzenie egzaminu w terminie powakacyjnym, przez siebie wyznaczonym.

Przeprowadzenie egzaminu wstępnego poza zwykłym terminem, t. j. w ciągu roku szkolnego, jest dopuszczalne tylko za zewoleniem kuratorjum i to wyłącznie dla kandydatek, które udowodniły, że nie mogły zgłosić się w terminie właściwym.

Przeniesienie się uczennicy z jednego seminarjum do innego w ciągu roku szkolnego jest dopuszczalne tylko z istotnie ważnych powodów (np. zmiany stałego miejsca zamieszkania rodziców lub opiekunów).

§ 2. Do państwowych seminarjów ochroniarskich mogą być przyjmowane kandydatki:

1. w odpowiednim wieku,
2. zdrowe fizycznie i bez żadnych wad i braków cielesnych, któreby w przyszłości mogły im przeszkadzać w sprawowaniu obowiązków wychowawczyń,
3. nienaganne pod względem moralnym,
4. odpowiednio uzdolnione i przygotowane pod względem umysłowym.

§ 3. Pod względem wieku do przyjęcia na pierwszy kurs seminarjum wymaga się ukończenia 14, a nieprzekroczenia z reguły 18 lat życia w tym roku kalendarzowym, w którym zaczyna się rok szkolny.

Przyjmowanie na kurs pierwszy kandydatek w wieku ponad 18 lat jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem kuratorjum na wniosek rady pedagogicznej.

---

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Na II i III kurs wymaga się wieku odpowiednio starszego.

Dyspensa dla kandydatek poniżej przepisanego wieku jest niedopuszczalna.

§ 4. Zdolność fizyczną do zawodu wychowawczyni stwierdza lekarz szkolny, a gdzie go niema — inny lekarz urzędowy, stosując się do obowiązujących w tej sprawie przepisów.

Badanie lekarskie, o ile możności, winno być przeprowadzone w okresie egzaminów wstępnych, a świadectwo — wystawione na ustalonym formularzu.

§ 5. Dobre obyczaje kandydatek, zgłaszających się do seminarjum bezpośrednio z innej szkoły, stwierdza się na podstawie świadectw szkolnych. Nienaganność moralną innych kandydatek stwierdza się przez urzędowe świadectwo moralności.

§ 6. Uzdolnienie i przygotowanie umysłowe kandydatek stwierdza się na podstawie przedstawionych świadectw szkolnych albo odpowiedniego egzaminu wstępnego.

§ 7. O przyjęciu do seminarjum decydują kwalifikacje zgłaszającej się kandydatki. Przy zupełnej ich równości należy dawać pierwszeństwo córkom rodziców niezamożnych, nauczycieli, urzędników i innych funkcjonarjuszy państwowych.

§ 8. O dopuszczeniu kandydatki do egzaminu wstępnego, wyjąwszy wypadki, zastrzeżone dla kuratorjum w §§ 1 i 3, decyduje dyrekcja seminarjum, której kandydatka winna przedstawić:

1. podanie rodziców lub opiekunów prawnych o przyjęcie jej do seminarjum (w razie pełnoletności kandydatki podanie może być wystosowane przez nią samą),
2. własnoręcznie napisany życiorys,
3. metrykę urodzenia,
4. świadectwo powtórnego szczepienia ospy,
5. ostatnie świadectwo szkolne, jeżeli kandydatka nie zgłasza się bezpośrednio z innej szkoły,
7. zaświadczenie lekarza urzędowego o stanie zdrowia i zdolnośc fizycznej do zawodu wychowawczyni, jeżeli z braku lekarza szkolnegc dyrekcja nie może zarządzić zbadania kandydatki przez tego lekarza.

§ 9. Sposób przeprowadzenia egzaminu wstępnego pełnego i uzupełniającego może być dwojaki:

1. egzamin może się odbyć w formie jednorazowego wypytania kandydatki z każdego przedmiotu egzaminacyjnego, a przy egzaminie piśmiennym lub technicznym w formie jednorazowego wykonania przez kandydatkę wskazanych jej zadań, albo

2. egzamin może być przeprowadzony t. zw. systemem lekcyjnym, to znaczy, że kandydatki podzielone na grupy, w żadnym razie nie liczniejsze, niż po 30 w każdej, tworzą jak gdyby prowizoryczne klasy i uczęszczają do seminarjum przynajmniej przez 5 dni na rozłożone według specjalnie opracowanego planu zajęcia lekcyjne, w ciągu których egzaminatorowie z poszczególnych przedmiotów, egzaminując kandydatki ustnie i piśmiennie, starają się poznać zasób ich wiadomości, stopień inteligencj i ogólny rozwój umysłowy.

Dopuszczalne jest także — a często nawet pożądane — łączenie obu form egzaminu w ten sposób, że najpierw celem wyeliminowania najsłabszych kandydatek odbywa się egzamin piśmienny, a po ocenie wypracowań i po usunięciu kandydatek zupełnie nieprzygotowanych, pozostałe są egzaminowane systemem lekcyjnym.

O wyborze jednej z wyżej wskazanych form egzaminu, jeżeli kuratorjum nie wyda w tej sprawie specjalnego zarządzenia, decyduje rada pedagogiczna seminarjum.

§ 10. Egzaminowanie kandydatek w sposób nieprzewidziany w paragrafie poprzednim (9), np. zapomocą t. zw. egzaminu psychologicznego, jest dopuszczalne tylko za specjalnem zezwoleniem kuratorjum, udzielonem na wniosek dyrekcji seminarjum.

Wnioski w tej sprawie winny podawać dokładny opis proponowanego egzaminu, z przytoczeniem testów, zapomocą których ma być przeprowadzone badanie i z wymienieniem nazwiska egzaminatora. Egzamin taki nie może zastępować egzaminu zwykłego; może być tylko jego uzupełnieniem.

§ 11. Egzamin przeprowadzają nauczyciele (lki) wyznaczeni (czone) przez przełożoną seminarjum.

Tematy zadań piśmiennych, jeżeli kuratorjum nie wyda innego zarządzenia, winny być zaproponowane przez właściwych egzaminatorów i aprobowane przez przełożoną.

Jeżeli egzamin jest przeprowadzony systemem jednorazowego przepytania, a nie lekcyjnym (§ 9), albo jeżeli jest zastosowane połączenie obu form egzaminu w sposób, wskazany w ust. 4 § 9, to kandydatki, które na egzaminie piśmiennym otrzymały stopnie niedostateczne z dwóch różnych przedmiotów, winne być odsunięte od dalszego ciągu egzaminu.

Jeżeli egzamin jest przeprowadzony systemem jednorazowego przepytania, to na każdym egzaminie ustnym prócz właściwego egzaminatora winna być obecna przełożona, lub wyznaczony przez nią zastępca.

§ 12. Kandydatka, która okazała się niedostatecznie przygotowana na jeden z wyższych kursów, może być przyjęta na ten kurs, na który jest przygotowana dostatecznie, jeżeli nadaje się na ten kurs pod względem wieku i ogólnego rozwoju umysłowego. W tym celu egzaminatorowie, stwierdzając w czasie egzaminu niedostateczne przygotowanie kandydatki na ten kurs, na który zdawać rozpoczęła, mogą równocześnie zbadać, na który z niższych kursów przygotowanie naukowe kandydatki jest wystarczające.

§ 13. Byłe uczennice państwowych i prywatnych seminarjów ochroniarskich mogą być przyjęte najwyżej na ten kurs, któryby w najkorzystniejszych warunkach mogły osiągnąć, pobierając normalnie naukę w seminarjum, do którego poprzednio uczęszczały.

Kandydatki, które nie ujawniły swego poprzedniego pobytu w innem seminarjum i wskutek tego zostały przyjęte na kurs niewłaściwy, skoro wprowadzenie w błąd wyjdzie na jaw, winne być usunięte z zakładu.

§ 14. Kandydatki, które zostały przyjęte na podstawie egzaminu wstępnego, a najpóźniej w końcu pierwszego roku nauki w seminarjum okazały się mało uzdolnionemi, albo niedostatecznie przygotowanemi naukowo, mogą być mocą uchwały rady pedagogicznej usunięte z seminarjum.

§ 15. Kandydatki, które przedstawią świadectwo szkolne z innego seminarjum ochroniarskiego państwowego lub prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych, mogą być przyjęte na właściwy kurs bez egzaminu wstępnego, jeżeli pomiędzy programem nauki na odpowiednich kursach w obu danych seminarjach niema żadnej różnicy (np. w rozkładzie przedmiotów pedagogicznych), oraz jeżeli przerwa między terminem odejścia kandydatki z jednego seminarjum, a terminem zgłoszenia się do innego, odpowiada następującym warunkom: nie przekracza roku szkolnego i nie przekracza jednego miesiąca w razie zgłoszenia się kandydatki w ciągu roku szkolnego, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w ostatnim ustępie § 1. W razie dłuższej przerwy dyrekcja seminarjum może zażądać złożenia egzaminu wstępnego pełnego lub uzupełniającego w zakresie, w jakim uzna to za potrzebne.

§ 16. Przyjęcie nowych kandydatek winno być protokółowane w osobnej księdze, w której należy zapisywać stopnie, jakie kandydatka otrzymała na egzaminie wstępnym, oraz uchwały komisji egzaminacyjnej.

W tejże księdze winno być protokółowane na podstawie jakiego świadectwa zostały przyjęte te kandydatki, które egzaminu wstępnego nie składały, albo które składały tylko egzamin uzupełniający, same zaś świadectwa przez czas pobytu uczennicy w seminarjum winny być zachowane w aktach szkolnych.

W tychże aktach przechowane być winny wszystkie dokumenty, wymienione w § 8.

Poza tem w ciągu przynajmniej jednego roku od czasu egzaminu wstępnego winny być przechowane w aktach piśmienne zadania egzaminacyjne, wykonane przez kandydatki zarówno przyjęte, jak i zdyskwalifikowane.

§ 17. Wszelkie uchwały w sprawach zastrzeżonych w regulaminie niniejszym do zbiorowej decyzji komisyj egzaminacyjnych, zapadają na zasadzie zwykłej większości głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego, który z reguły głosuje ostatni.

Przewodniczącą jest z urzędu przełożona seminarjum lub wyznaczony (a) przez nią nauczyciel (lka). Przewodniczącemu przysługuje prawo zgłoszenia votum seperatum. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokółem ma być przedstawiona kuratorjum do rozstrzygnięcia. Kandydatce zostaje w takim wypadku ogłoszone, że sprawa przyjęcia jej do seminarjum będzie później zdecydowana.

Świadectw zdawania egzaminu wstępnego ani świadectw przyjęcia do seminarjum nie wydaje się.

II. Przyjmowanie na kurs I.

§ 18. Wśród kandydatek, zgłaszających się o przyjęcie na kurs I. rozróżnia się dwie grupy:

a) takie, które ukończyły siedmioklasową szkołę powszechną publiczną, względnie prywatną, posiadającą prawa publiczności, albo co najmniej trzy klasy szkoły wydziałowej lub średniej ogólnokształcącej państwowej, względnie prywatnej, posiadającej pełne prawa szkół państwowych, albo kurs wstępny przy seminarjum nauczycielskiem państwowem, względnie prywatnem, posiadającem prawa seminarjum państwowego;

b) takie, które posiadają przygotowanie szkolne, niższe od wymienionego w punkcie poprzednim, lub które do czasu egzaminu do żadnej szkoły nie uczęszczały.

§ 19. Kandydatki, należące do grupy a) (§ 18), podlegają sprawdzeniu kwalifikacyj przez egzamin z języka polskiego i rachunków.

Egzamin z tych przedmiotów jest piśmienny i ustny.

§ 20. Kandydatki, należące do grupy b) (§ 18), zdają egzamin wstępny z religji, języka polskiego, rachunków z geometrją, historji, geografji i przyrodoznawstwa.

Z języka polskiego i rachunków odbywa się egzamin piśmienny i ustny.

§ 21. Zakres wymagań z poszczególnych przedmiotów przy egzaminie wstępnym na kurs I winien odpowiadać programowi siedmiu klas publicznej szkoły powszechnej, aczkolwiek zwracać należy uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy kandydatki oraz na to, czy zasób posiadających przez nią wiadomości umożliwi jej pobieranie nauki według obowiązującego programu seminarjów ochroniarskich.

§ 22. Niezależnie od egzaminu naukowego należy zbadać stopień muzykalności słuchu kandydatek. Winien to uczynić nauczyciel, uczący śpiewu w danem seminarjum.

Ponieważ muzykalność słuchu dla przyszłego zawodu jest konieczną, a w pewnej liczbie wypadków może być wykształcona przez odpowiednie ćwiczenie, przy wydawaniu decyzji o stopniu uzdolnienia kandydatek pod względem muzycznym należy zachować daleko posuniętą oględność i w razie stwierdzenia braku wyrobienia słuchu muzykalnego przyjmować kandydatki warunkowo na rok.

§ 23. Po ukończonym egzaminie wszystkich kandydatek, należących do grup a) i b) (§ 18), odbywa się posiedzenie komisji, złożonej z przełożonej, jako przewodniczącej, lekarza szkolnego, który badał stan zdrowia kandydatek, nauczyciela, który badał ich słuch muzyczny, nuczycieli, którzy egzaminowali lub z urzędu byli obecni na egzaminie ustnym (§ 11).

Na posiedzeniu tem wymieniona komisja:

1. stwierdza, które kandydatki okazały się niedość uzdolnione lub niedostatecznie przygotowane pod względem naukowym,

i 2. ustala listę kandydatek, przyjętych na kurs I, w ten sposób, że z pośród kandydatek wszystkich dwóch grup, o których mowa w § 18, wybiera najodpowiedniejsze w takiej liczbie, aby ogólna liczba uczennic na kursie I nie przekroczyła 40.

Wszystkie pozostałe kandydatki choćby były wśród nich takie, które zdały egzamin z wynikiem naogół dostatecznym, zawiadamia się, że nie spełniły warunków, stawianych przez egzamin konkursowy.

III. Przyjmowanie na kursa wyższe.

§ 24. Na kurs II przyjmować nowe kandydatki można tylko wówczas, gdy liczba uczennic tego kursu nie dochodzi do 40.

Na kurs ten przyjęcie może być dokonane: 1. bez egzaminu wstępnego, t. j. wyłącznie na podstawie świadectwa szkolnego z innego seminarjum ochroniarskiego. 2. na podstawie egzaminu wstępnego uzupełniającego i 3. na podstawie egzaminu wstępnego pełnego.

§ 25. O przyjęciu kandydatek bez egzaminu wstępnego decyduje dyrekcja seminarjum, stosując się do przepisów, podanych w § 15.

§ 26. Na podstawie egzaminu wstępnego uzupełniającego przyjmuje się kandydatki:

a) te, które przedstawią świadectwo szkolne z właściwego kursu innego seminarjum państwowego, albo prywatnego, ale z pełnemi prawami seminarjów państwowych, jeżeli program tego seminarjum w szczegółach różni się od programu seminarjum, do którego kandydatka się zgłasza i

b) te, które przedstawią świadectwo szkolne odpowiedniej klasy sześcioklasowej szkoły wydziałowej lub szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej, względnie posiadającej pełne prawa szkół państwowych.

Prawo do egzaminu uzupełniającego ustaje, jeżeli między terminem odejścia kandydatki ze szkoły, do której poprzednio uczęszczała, a terminem zgłoszenia się do seminarjum upłynął okres czasu, przekraczający cały rok.

§ 27. Zakres egzaminu uzupełniającego dla kandydatek, należących do grupy a), wskazanej w paragrafie poprzednim (26), winien obejmować tylko różnicę zachodzącą między programem odpowiednich kursów tego seminarjum, które kandydatka opuściła, i tego, do którego się zgłasza.

§ 28. Kandydatki ze szkół wydziałowych, seminarjów nauczycielskich, oraz szkół średnich ogólnokształcących (bez względu na typ szczegółowy), o których mowa w punkcie b) § 26, są zwolnione od egzaminu z religji, nauki o Polsce, arytmetyki z geometrją (jeżeli na świadectwie mają co najmniej dostateczny stopień z tego przedmiotu) przy zachowaniu następującej równoległości klas: klasa IV szkoły wydziałowej lub średniej ogólnokształcącej i I kurs seminarjum nauczycielskiego odpowiadają I kursowi seminarjum ochroniarskiego.

§ 29. Kandydatka, wykazująca się świadectwem ukończenia pewnej klasy szkoły średniej zawodowej państwowej lub posiadającej prawa szkół państwowych, może być zwolniona od egzaminu wstępnego z niektórych przedmiotów, jeżeli na podstawie przedstawionego przez zainteresowaną kandydatkę programu danej szkoły zawodowej dyrekcja seminarjum stwierdzi, że program nauczania odpowiednich przedmiotów w odpowiednich klasach tej szkoły nie jest niższy od programu seminarjalnego.

§ 30. Potrzebę przeprowadzenia egzaminu uzupełniającego dla kandydatek, należących do grupy a) § 26, oraz możność zwolnienia od egzaminu z poszczególnych przedmiotów kandydatek, należących do grupy b) § 26, oraz tych, o których mowa w § 29, stwierdza dyrekcja seminarjum. która w razach wątpliwych winna się zwrócić po instrukcje do kuratorjum.

§ 31. Wszystkie inne kandydatki, t. j. nieodpowiadające warunkom wskazanym w §§ 15, 26 i 29, a zgłaszające się o przyjęcie na kurs II, winny być poddane egzaminowi wstępnemu pełnemu.

Zakres i poziom wymagań przy tym egzaminie zarówno co do liczby przedmiotów, jak i zasobu wiedzy i umiejętności, winien odpowiadać programowi nauczania na pierwszym kursie seminarjalnym.

§ 32. Egzamin z języka polskiego i arytmetyki z geometrją winien być zawsze piśmienny i ustny.

Ocena wyniku egzaminu z rysunków i robót ręcznych winna być dokonana według zasad, przewidzianych w § 11, dla egzaminów piśmiennych, natomiast przy przeprowadzaniu egzaminu z muzyki i śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych obowiązują zasady, przewidziane w tymże § 11 dla egzaminów ustnych.

§ 33. O przyjęciu kandydatek na podstawie wyniku egzaminu pełnego lub uzupełniającego decyduje komisja złożona z przełożonej, lekarza szkolnego i tych nauczycieli, którzy egzaminowali daną kandydatkę oraz tych, którzy jako wyznaczeni przez przełożoną, byli obecni na egzaminie ustnym (§ 11).

§ 34. Na kurs III można przyjmować tylko takie kandydatki, które, poczynając przynajmniej od kursu II, były uczennicami innego seminarjum ochroniarskiego państwowego, albo prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych i takie, które przedstawiają świadectwo szkolne z IV kursu seminarjum nauczycielskiego państwowego, albo prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych z ocenami co najmniej dostatecznemi z przedmiotów pedagogicznych i artystyczno-technicznych i zdadzą dodatkowy egzamin ustny i piśmienny z języka polskiego z różnic zachodzących między programem czterech kursów seminarjum nauczycielskiego i dwóch kursów seminarjum ochroniarskiego.

W sprawie egzaminu uzupełniającego jako też przyjęcia bez egzaminu do kandydatek tych stosują się analogicznie wszystkie przepisy, podane w rozdziale mniejszym, a dotyczące kandydatek na kurs II.

16.

Egzamin końcowy w państwowych seminarjach ochroniarskich.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 października 1929 r. Nr. II. 26583/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 186).

Przy przeprowadzeniu egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich polecam stosować się do przepisów, zawartych w załączonym regulaminie.

Regulamin ten wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1])

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Załącznik 1.

Regulamin egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich.

Rozdział I.

Egzamin absolwentek seminarjów ochroniarskich państwowych oraz prywatnych, posiadających prawa zakładów państwowych.

Cel egzaminu.

§ 1. Egzamin ma wykazać, czy kandydatka osiągnęła taki stopień ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania praktycznego, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków wychowawczyni w ochronce.

---

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Termin egzaminu.

§ 2. Egzaminy odbywają się z reguły w końcu każdego roku szkolnego. Ścisłe daty egzaminów w poszczególnych zakładach oznaczają kuratorja okręgów szkolnych.

W wyjątkowych, spowodowanych szczególnemi okolicznościami, wypadkach, kuratorjum okręgu szkolnego może zarządzić odbycie egzaminów w innym terminie.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 3. Do egzaminu mogą przystąpić uczennice ostatniego kursu seminarjów ochroniarskich państwowych oraz prywatnych z prawami państwowych, które:

1. w danym roku kalendarzowym kończą przynajmniej 17 lat życia,
2. uczęszczały do państwowego, względnie prywatnego, ale posiadającego prawa państwowego, seminarjum ochroniarskiego przynajmniej na kurs III i ukończyły kurs III,
3. zostały dopuszczone do egzaminu uchwałą komisji rady pedagogicznej, złożonej z przełożonej oraz nauczycieli, uczących na ostatnim kursie zakładu.

§ 4. Uczennice, które mają niedostateczną ocenę roczną z języka polskiego albo praktyki pedagogicznej, a także uczennice, które mają ocenę niedostateczną z dwóch lub więcej przedmiotów, wreszcie uczennice, których sprawowanie się w ciągu całego ostatniego roku szkolnego oceniono jako nieodpowiednie, nie mogą być dopuszczone do egzaminu i winne być traktowane w sposób wskazany w § 24.

Jeżeli uczennica ma niedostateczną ocenę z takiego przedmiotu, z którego w zasadzie niema egzaminu, a do egzaminu zostanie dopuszczona, to z przedmiotu tego winna być pytana na egzaminie ustnym. Egzamin ten winien dokładnie wykazać posiadany przez uczennicę zakres wiedzy materjalnej z danego przedmiotu.

Komisja egzaminacyjna.

§ 5. Egzamin odbywa się przed powołaną przez kuratorjum państwową komisją egzaminacyjną, którą stanowią:

1. delegat kuratorjum jako przewodniczący,
2. przełożona tego zakładu, którego uczennice przystępują do egzaminu,
3. nauczyciele tych przedmiotów, z których ma się odbyć egzamin.

W seminarjach ochroniarskich państwowych oraz prywatnych, posiadających pełne prawa seminarjów państwowych, kuratorjum może powierzyć przewodnictwo komisji przełożonej zakładu.

W seminarjach prywatnych, posiadających niepełne prawa seminarjów państwowych, zamiast osób, wskazanych w punkcie 3, kuratorjum może powołać na egzaminatorów osoby z poza grona nauczycielskiego tego zakładu, którego uczennice przystępują do egzaminu.

Egzamin piśmienny.

§ 6. Egzamin jest piśmienny i ustny.

§ 7. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i pedagogiki.

Poza tem Ministerstwo może zarządzić na dany rok szkolny na terenie całego państwa albo na terenie niektórych okręgów, albo tylko w niektórych seminarjach odbycie egzaminu piśmiennego z przedmiotów niewymienionych w niniejszym regulaminie. Jeżeli zarządzenie Ministerstwa w tej sprawie nie zostanie podane do wiadomości kuratorjów przed dniem 1 kwietnia danego roku, egzamin winien się odbyć tylko z przedmiotów, w niniejszym regulaminie przewidzianych.

§ 8. Zadanie tematów i przeprowadzenie egzaminów piśmiennych winno się odbywać w sposób następujący:

Nauczyciele przedmiotów, z których ma odbyć się egzamin piśmienny, proponują w porozumieniu z przełożoną zakładu po pięć tematów z każdego przedmiotu. Każdy temat winien być napisany na oddzielnej kartce w dwóch egzemplarzach z podaniem na każdej kartce nazwy zakładu i nazwiska nauczyciela, proponującego temat. Tematy te przełożona przesyła w kopertach opieczętowanych do kuratorjum, które ustala po trzy tematy z każdego przedmiotu, albo wybierając je z pośród tematów, zaproponowanych przez zakład, albo wyznaczając inne.

Wyznaczone tematy kuratorjum przesyła pod pieczęcią dyrekcji zakładu.

Otwarcie kopert przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub przełożoną zakładu następuje bezpośrednio przed egzaminem w sali egzaminacyjnej.

Każda zdająca winna sobie obrać jeden z trzech tematów.

§ 9. Na opracowanie tematu przeznacza się 5 godzin.

Przerw zbiorowych urządzać nie wolno.

§ 10. W czasie egzaminu zdającym nie wolno korzystać z żadnych książek, ani uprzednio przygotowanych notatek. Zadania wykonywać wolno tylko na papierze z pieczęcią szkoły, otrzymanych na samym egzaminie.

Kandydatka, która w czasie egzaminu posługuje się niedozwolonemi środkami pomocniczemi lub korzysta z pomocy innej zdającej, zostaje odsunięta od dalszego toku egzaminu piśmiennego z danego przedmiotu. Przewodniczący w porozumieniu z komisją decyduje, czy kandydatka ma być zupełnie usunięta od dalszych egzaminów, czy też może je zdawać.

W tym ostatnim wypadku przewodniczący ma prawo uznać wypracowanie za niedostateczne, lub też zażądać, aby kandydatka napisała inne wypracowanie z tego samego przedmiotu na temat, zadany przez przewodniczącego.

W razie powtórnego korzystania z pomocy niedozwolonych, kandydatka zostaje bezwarunkowo usunięta od dalszych egzaminów i może być dopuszczona do powtórnego egzaminu nie wcześniej, niż po upływie roku, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w § 24.

§ 11. Jeżeli okaże się potrzeba udzielenia zdającym niezbędnych wskazówek, należy je zapisać do protokółu. Do protokółu zapisuje się wszelkie wydarzenia, mogące mieć wpływ na ocenę wypracowania.

§ 12. Czystopis wypracowania, jego bruljon oraz wszystek papier, otrzymany na egzaminie, kandydatka oddaje dozorującemu członkowi komisji, który, po przejrzeniu, zaznaczeniu na wypracowaniu czasu oddania i podcyfrowaniu, wręcza je przełożonej.

§ 13. Wypracowanie ocenia najpierw egzaminator z danego przedmiotu. Błędy winny być podkreślone z zaznaczeniem w razie potrzeby ich rodzaju. Ocena powinna być wyrażona przez jeden z przyjętych czterech stopni (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) i umotywowana określeniem zalet i braków wypracowania.

§ 14. Wypracowania, opatrzone oceną, winny być przejrzane przez przewodniczącego i mogą być przeglądane przez innych członków komisji. Przewodniczący ma prawo zmienić ocenę, wystawioną przez egzaminatora, ale zmianę tę winien umotywować piśmiennie.

Egzamin ustny.

§ 15. Komisja egzaminacyjna na specjalnem posiedzeniu decyduje o dopuszczeniu kandydatek do egzaminu ustnego, albo o zwolnieniu od tego egzaminu ze wszystkich lub z niektórych przedmiotów (§ 17). Na posiedzenie to, prócz wypracowań egzaminacyjnych, winny być przygotowane katalogi szkolne z wykazami ocen okresowych i rocznych, aby członkowie komisji mogli je przejrzeć.

§ 16. Egzamin ustny odbywa się:

1. z religji,
2. z języka polskiego,
3. z przedmiotów pedagogicznych,
4. i jednego z pośród następujących przedmiotów, zależnie od wyboru zdającej: nauki o Polsce, przyrodoznawstwa, arytmetyki z geometrją.

Każda kandydatka winna zawiadomić dyrekcję seminarjum o wybranym przez siebie przedmiocie przed rozpoczęciem egzaminu piśmiennego w terminie, wskazanym przez kuratorjum, co najmniej jednak na miesiąc przed rozpoczęciem egzaminu piśmiennego.

§ 17. Kandydatki, które co najmniej przez dwa ostatnie lata uczęszczały do tego zakładu, w którym przystępują do egzaminu, mogą być zwolnione od egzaminu ustnego z tych przedmiotów, z których w ostatnim roku nauki uzyskały ocenę roczną bardzo dobrą. Z przedmiotu wybranego przez siebie w myśl przepisu, wskazanego w § 16 p. 4, kandydatka obowiązana jest zdawać zawsze, t. j. bez względu na stopień roczny z tego przedmiotu.

§ 18. Egzamin ustny odbywa się w grupach po kilka uczennic w ciągu jednego dnia dla danej grupy w obecności całej komisji i trwa dla każdej kandydatki ze wszystkich przedmiotów razem nie dłużej, niż $1^1/_2$ godziny.

§ 19. Podczas egzaminu ustnego komisja powinna zwrócić uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy i przygotowanie praktyczne kandydatki oraz zbadać, czy kandydatka posiada gruntowne zrozumienie rzeczy istotnych.

§ 20. Przewodniczacy wyznacza kolejność przedmiotów egzaminacyjnych, czas trwania egzaminu z poszczególnych przedmiotów i zarządza przerwy, w celu dania zdającym możności wypoczynku.

§ 21. Egzaminatorem z poszczególnego przedmiotu, z zastrzeżeniem, wskazanem w ostatnim ustępie § 5, jest nauczyciel danego przedmiotu, wchodzącego w skład komisji. W razie potrzeby przewodniczący wyznacza zastępcę. Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

§ 22. Po ukończeniu egzaminowania jednej grupy kandydatek komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów i następnie uchwala stopnie ostateczne na podstawie postępów, wykazanych przez kandydatkę w czasie nauki w seminarjum, ocen wypracowań egzaminacyjnych, ocen, uzyskanych na egzaminie ustnym, oraz na podstawie ogólnej opinji komisji o rozwoju umysłowym i przygotowaniu praktycznem kandydatki.

Świadectwo egzaminu końcowego.

§ 23. Kandydatka, która ze wszystkich przedmiotów uzyskała stopnie co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo według ustalonego wzoru (załącznik Nr. 1).

Z przedmiotów pedagogicznych wystawia się na świadectwie tylko dwie oceny:

1. z pedagogiki, do której zalicza się również psychologję z nauką o wychowaniu dziecka w wieku przedszkolnym, oraz

2. z metodyki wychowania przedszkolnego wraz z praktyką pedagogiczną.

Z praktyki pedagogicznej oraz z innych przedmiotów, z których egzaminu nie było, jako też z tych, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona, komisja wystawia stopnie ostateczne, kierując się w swej decyzji ocenami, uzyskanemi przez kandydatkę w ostatnim roku nauki danego przedmiotu w zakładzie, względnie otrzymanemi na egzaminie wstępnym, jeżeli kandydatka została przyjęta na ten kurs seminarjum, na którym już niema nauki danego przedmiotu.

Powtórzenie egzaminu.

§ 24. Kandydatki, które zdały egzamin z wynikiem ujemnym, albo nie zostały do niego dopuszczone, jeżeli pragną zakład opuścić, otrzymują zwyczajne świadectwa roczne, w których zaznacza się, że do egzaminu ostatecznego nie zostały dopuszczone, albo od niego odstąpiły, albo, że egzamin dał wynik niezadowalający.

Kandydatki takie mogą przystąpić do egzaminu nie wcześniej niż po upływie roku, przytem te z nich, które do egzaminu nie zostały dopuszczone z powodu złych postępów w naukach (§ 4), jeżeli w ciągu następnego roku szkolnego nie uczęszczają do zakładu, to przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu winny być uważane za eksternistki i są obowiązane do wszystkich egzaminów, przewidzianych w rozdziale II niniejszego regulaminu.

Pozostałe kandydatki, t. j. te, które nie zostały dopuszczone do egzaminu wyłącznie z powodu złego sprawowania się (§ 14), jako też te, które zostały odsunięte od egzaminu z powodów, wskazanych w § 10, a wreszcie te, które egzamin piśmienny lub ustny zdały z wynikiem ujem-

nym, przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu dojrzałości w tym samym zakładzie winny być egzaminowane według zasad przewidzianych dla absolwentek seminarjalnych, choćby kursu w zakładzie nie powtarzały. Kandydatki te w terminie, przewidzianym dla eksternistek, winny złożyć odpowiednie podania na ręce dyrekcji zakładu, przedstawić świadectwo moralności oraz opłacić taksę w wysokości, przewidzianej za egzamin uzupełniający. Kandydatki, które w ciągu 2 lat po pierwszym egzaminie nie zgłoszą się do egzaminu powtórnego, tracą powyższe uprawnienia, winny być uważane za eksternistki i są zobowiązane do wszystkich egzaminów, przewidzianych w rozdziale II niniejszego regulaminu.

§ 25. Egzamin może być powtórzony tylko raz jeden.

Kandydatka, która przy powtórnem zdawaniu egzaminów zdała go z wynikiem ujemnym, względnie dwukrotnie nie została dopuszczona do egzaminu końcowego z powodów, wymienionych w § 4, traci prawo zdawania tego egzaminu.

Tylko w wypadku, gdy zostaną stwierdzone okoliczności wyjątkowe, usprawiedliwiające niepomyślny wynik egzaminów poprzednich, względnie dwukrotne niedopuszczenie do egzaminu, kuratorjum może zezwolić na zdawanie egzaminu po raz trzeci.

Uwolnienie od egzaminu.

§ 26. W zakładach, wyróżniających się wybitnie dodatnio pod względem poziomu pracy dydaktycznej i wychowawczej, na wniosek kuratorjum, poparty protokółem szczegółowej wizytacji lekcyj w całym zakładzie wogóle, a na III kursie w szczególności, Ministerstwo może zezwolić na wydanie świadectwa ukończenia seminarjum uczennicom tego kursu bez przeprowadzenia egzaminów, zarówno piśmiennych, jak i ustnych.

Po otrzymaniu przychylnej decyzji Ministerstwa, komisja, złożona z osób, wskazanych w § 5, odbywa posiedzenie, na którem w sposób, określony w § 23, ustala stopnie, jakie mają być wystawione na świadectwie każdej kandydatki.

Na pierwszej stronie świadectw, bezpośrednio po nazwie zakładu należy w takich razach umieszczać formułę: „decyzją Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia . . . . 19.... Nr. . . zakład został upoważniony do wydania świadectw bez przeprowadzenia egzaminu końcowego“ zaś w tekście samego świadectwa wyrazy „zdawała egzamin końcowy po raz . . . . jako“ winny być skreślone.

Rozdział II.

Egzamin eksternistek.

Cel egzaminu.

§ 27. Egzamin ma wykazać, czy kandydatka posiada zakres wiedzy ogólnej i zawodowej, objęty programem nauczania w państwowych seminarjach ochroniarskich, oraz czy osiągnęła taki stopień ogólnego rozwoju umysłowego, oraz przygotowania praktycznego, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków wychowawczyni w ochronce.

Terminy egzaminów i skład komisyj egzaminacyjnych.

§ 28. Terminy egzaminów, seminarja ochroniarskie, przy których urzędować mają komisje egzaminacyjne, oraz w których mają być przechowane akta egzaminu, wreszcie skład komisyj egzaminacyjnych wyznaczają kuratorja okręgów szkolnych.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 29. Jako eksternistki mogą przystępować do egzaminu osoby, które w danym roku kalendarzowym mają ukończonych co najmniej lat 17, a pod względem przygotowania naukowego odpowiadają jednemu z niżej wymienionych warunków:

1) ukończyły III-ci kurs prywatnych seminarjów ochroniarskich,

2) ukończyły liceum ogólnokształcące, albo co najmniej 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, albo co najmniej 3 kursy seminarjum nauczycielskiego,

3) co najmniej na rok przed terminem egzaminu ukończyły dwa kursy seminarjum ochroniarskiego,

4) co najmniej na dwa lata przed terminem egzaminu ukończyły pięć albo co najmniej na rok sześć klas szkoły wydziałowej,

5) ukończyły średnią szkołę zawodową, do której młodzież jest przyjmowana po ukończeniu co najmniej 7-klasowej szkoły powszechnej, i w której nauka trwa co najmniej lat trzy.

Świadectwo złożenia egzaminu w charakterze eksternistki w zakresie, wymienionym w p. p. 2, 3 i 5 przed komisją egzaminacyjną państwową, lub upoważnioną przez państwowe władze szkolne do przeprowadzenia takich egzaminów, uważa się za równoznaczne ze świadectwem ukończenia danej szkoły lub klasy, ale z zastrzeżeniem terminów, w tych punktach wskazanych.

Wszystkie wyżej wymienione zakłady muszą być co najmniej koncesjonowane przez państwowe władze szkolne.

W razach wątpliwych rozstrzyga kuratorjum, które decyduje również o dopuszczeniu kandydatek, przedstawiających świadectwa ze szkół wyżej niewymienionych, a mogących być uznanemi za równorzędne, oraz ze szkół zagranicznych.

§ 30. Podania o dopuszczenie do egzaminu wnosić należy do właściwych kuratorjów przed dniem 1 marca danego roku.

§ 31. Do podania należy dołączyć:

a) metrykę urodzenia,

b) życiorys własnoręcznie napisany,

c) posiadane świadectwa szkolne,

d) spis przestudjowanych podręczników i przeczytanych książek,

e) świadectwo lekarskie o przydatności do zawodu uzyskane na podstawie przepisów obowiazujących przy wydawaniu świadectw o przydatności do zawodu nauczycielskiego,

f) świadectwo moralności,

g) jedną niepodklejoną fotografję, opatrzoną na stronie przedniej własnoręcznym podpisem kandydatki.

§ 32. O dopuszczeniu eksternistek do egzaminu rozstrzyga kuratorjum. Ono też wskazuje kandydatkom komisje, przed któremi mają przystąpić do egzaminu.

Egzamin uzupełniający.

§ 33. Eksternistki, które przedstawią świadectwo dojrzałości z 8-klasowej szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej, albo posiadającej prawa szkół państwowych względnie państwowego seminarjum nauczycielskiego lub posiadającego prawa seminarjów państwowych zdają egzamin tylko z części praktycznej (zobacz § 35), oraz z przedmiotów pedagogicznych, rysunków, robót ręcznych, ćwiczeń cielesnych i śpiewu.

Części egzaminu.

§ 34. Egzamin eksternistek składa się z czterech części: praktycznej, technicznej, piśmiennej i ustnej.

Kolejność przy przeprowadzeniu poszczególnych części egzaminu jest dowolna, z tem jednak ograniczeniem, że ustna część egzaminu winna następować zawsze jako ostatnia.

Część praktyczna.

§ 35. Część praktyczną egzaminu stanowi dwugodzinna praktyka, odbywana z dziećmi ochronki.

Absolwentki prywatnych seminarjów ochroniarskich, w których praktyka pedagogiczna dla uczenic jest, zdaniem kuratorjum, zorganizowana należycie, mogą być przez kuratorjum zwolnione od tej części egzaminu, co powinno być zaznaczone na świadectwie końcowem.

§ 36. Do przeprowadzenia części praktycznej egzaminu kuratorjum wyznacza podkomisję, złożoną przynajmniej z dwóch członków, z których jednemu powierza przewodnictwo.

W razie zgłoszenia się do egzaminu większej liczby kandydatek kuratorjum może powołać dwie lub więcej podkomisyj.

§ 37. Po ukończeniu egzaminu praktycznego jednej kandydatki lub całej ich grupy, podkomisja ustala ocenę przez jeden z przyjętych czterech stopni, jaki ma być wystawiony na świadectwie kandydatki z praktyki pedagogicznej.

Kandydatki, które z części praktycznej otrzymały stopień niedostateczny, nie mogą być dopuszczone do dalszych części egzaminu.

Protokóły praktyki wraz z protokółem obrad podkomisji oraz ze stopniami, wystawionemi każdej z kandydatek, przewodniczący podkomisji składa na ręce przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, lub przełożonej zakładu, przy którym odbywa się egzamin.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje wartość na przeciąg lat dwóch w tem znaczeniu, że w razie ujemnego wyniku innej części egzaminu dojrzałości kandydatka przy powtórnem zgłoszeniu się nie jest obowiązana do powtarzania już raz złożonej części praktycznej. Zaświadczeń jednak o zdaniu tej części egzaminu kandydatki nie otrzymują w myśl zasady, wskazanej w § 47.

Część techniczna.

§ 38. Część techniczną egzaminu stanowi egzamin z rysunków, robót ręcznych, śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych.

§ 39. Egzamin z rysunków i robót ręcznych jest klauzurowy. Tematy zadań proponują właściwi egzaminatorowie, zatwierdza je przewodniczący, lub zastępująca go przełożona seminarjum. Na wykonanie zadań z rysunków przenacza się 3 godziny, z robót ręcznych — 5 godzin.

§ 40. Egzamin z ćwiczeń cielesnych i śpiewu przeprowadzają podkomisje, złożone z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, przełożonej zakładu, przy którym odbywa się egzamin oraz egzaminatora. W razie potrzeby kuratorjum może polecić przewodnictwo podkomisji przełożonej, ale w takim razie prócz właściwego egzaminatora winno wyznaczyć jeszcze jedną osobę, jako trzeciego członka podkomisji.

§ 41. Po ukończeniu tej części egzaminu podkomisja złożona z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej (którego na polecenie kuratorjum może zastąpić przełożona seminarjum), przełożonej seminarjum oraz osób, biorących udział w egzaminowaniu z przedmiotów tej grupy, ustala stopnie ostateczne z tych przedmiotów na podstawie prac egzaminacyjnych z rysunków i robót ręcznych oraz na podstawie wniosków egzaminatora ćwiczeń cielesnych i śpiewu, oraz decyduje o dopuszczeniu kandydatek do następnej części egzaminu. Dopuszczone moga być tylko te kandydatki, które ze wszystkich przedmiotów tej grupy otrzymały oceny co najmniej dostateczne.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje swoją wartość tak samo, jak złożenie części praktycznej, o czem mowa w ostatnim ustępie § 37.

Część piśmienna.

§ 42. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i pedagogiki.

Egzamin jest przeprowadzany według norm, przewidzianych w §§ 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14 dla egzaminu absolwentek seminarjalnych.

§ 43. Po przeprowadzeniu egzaminu piśmiennego podkomisja, złożona z przewodniczącego komisji głównej, przełożonej zakładu oraz egzaminatorów, powołanych do tych przedmiotów, z których odbył się egzamin piśmienny, decyduje o dopuszczeniu kandydatek do dalszego toku egzaminu.

Do dalszego ciągu egzaminu nie mogą być dopuszczone kandydatki, które otrzymały ocenę niedostateczną z języka polskiego.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim nie zwalnia kandydatki od powtórzenia egzaminu piśmiennego w razie powtórnego przystępowania do egzaminu w innym terminie.

Część ustna.

§ 44. Przedmiotami ustnego egzaminu są: język polski, arytmetyka z geometrją, nauka o Polsce, przyrodoznawstwo i przedmioty pedagogiczne.

Egzamin ten odbywa się w obecności głównej komisji egzaminacyjnej, złożonej z delegata kuratorjum jako przewodniczącego, przełożonej zakładu,

w którym odbywa się egzamin i egzaminatorów, powołanych do poszczególnych przedmiotów egzaminu ustnego, i jest przeprowadzany według zasad, przewidzianych w §§ 18, 19, 20, oraz w dwóch końcowych zdaniach § 21, z następującemi zmianami: 1) czas trwania egzaminu jednej kandydatki nie jest ograniczony czasem, wskazanym w § 18, 2) w razie potrzeby — zależnie od uznania przewodniczącego — egzamin jednej grupy kandydatek może być przeprowadzony nie na jednem, ale na większej liczbie posiedzeń, 3) w czasie egzaminu komisja winna zwrócić uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy kandydatek a także i na zasób wiedzy materjalnej w zakresie przedmiotów egzaminu.

§ 45. Po ukończeniu egzaminu każdej grupy kandydatek komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów, a następnie w związku z wynikiem egzaminu piśmiennego uchwala oceny ostateczne, jakie mają być wykazane na świadectwie.

Świadectwo końcowe.

§ 46. Kandydatka, która ze wszystkich przedmiotów uzyskała oceny co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo końcowe według załączonego wzoru (załącznik Nr. 2).

Wynik ujemny i powtórzenie egzaminu.

§ 47. Kandydatki, które złożyły z wynikiem ujemnym którąkolwiek część egzaminu, nie otrzymują świadectw, lecz tylko krótkie zaświadczenia bez wykazu ocen z poszczególnych przedmiotów i bez wymienienia części egzaminu, które złożyły z wynikiem dodatnim, ale z zaznaczeniem, czy i kiedy wolno im egzamin powtórzyć (załącznik 3).

Do powtórnego egzaminu kandydatki takie mogą przystąpić nie wcześniej, niż po upływie roku. Poza tem w sprawie możności powtórzenia egzaminu obowiązują zasady, wskazane w § 25.

Rozdział III.

Przepisy ogólne.

Odstąpienie od egzaminu.

§ 48. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się nań jest równoznaczne z niezdaniem, o ile nie jest należycie usprawiedliwione.

O słuszności motywów odstąpienia od egzaminu decyduje komisja — względnie właściwa podkomisja egzaminacyjna; o słuszności motywów niestawienia się na egzamin decyduje kuratorjum.

Obrady i uchwały komisji.

§ 49. Uchwały komisji i podkomisyj zapadają na zasadzie zwyczajnej większości głosów. Przewodniczący głosuje ostatni. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego. Każdy członek ma jeden głos.

§ 50. Przewodniczącemu komisji głównej lub jego zastępcy (§ 41) przysługuje prawo zgłoszenia votum separatum w sprawach, głosowanych na posiedzeniach komisji. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokółem ma być przedstawiona kuratorjum do rozstrzygnięcia. Kandydatce zostaje w takim wypadku ogłoszone, że wynik jej egzaminu będzie jej później zakomunikowany.

§ 51. Członków komisji i podkomisyj obowiązue tajemnica co do przebiegu obrad.

§ 52. Z przebiegu wszystkich egzaminów oraz z posiedzeń komisji i podkomisyj winny być spisywane protokóły, które po podpisaniu ich przez członków, biorących udział w egzaminach i naradach, mają być przechowane w aktach zakładu, przy którym komisja urzędowała.

Obecność na egzaminie.

§ 53. Egzaminom ustnym mogą się przysłuchiwać inni nauczyciele seminarjum, w którem egzamin się odbywa, oraz inspektor szkolny, na którego terenie inspekcyjnym istnieje dane seminarjum. Podczas narad mogą być obecni tylko członkowie komisji, względnie podkomisji.

Tekst świadectwa egzaminu końcowego.

§ 54. Świadectwa egzaminu końcowego winny być wystawiane wyłącznie na formularzach, których wzór został zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Tekst świadectwa wskazuje załącznik 2.

Stopnie z poszczególnych przedmiotów winny być wypisane tylko słowami (bez cyfr) w formie przymiotnika rodzaju męskiego w bierniku liczby pojedyńczej, według skali: bardzo dobry, dobry, dostateczny. W wypadku, gdy zgodnie z § 23 niniejszego regulaminu zajdzie potrzeba ustalenia oceny na podstawie akt szkolnych z przedmiotu, z którego egzaminu nie było i gdy okaże się, że zachowany w aktach stopień oceny nie jest przewidziany w powyższej skali, należy na świadectwie wystawić najbliżej odpowiadający tamtemu stopień skali obowiązującej. Stopień ze sprawowania się uczennicy należy wypisać w formie przysłówkowej według skali: bardzo dobrze, dobrze, odpowiednio.

Z przedmiotów, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona na podstawie przedłożonych świadectw (§ 33), stopni na świadectwie nie wystawia się, a zamiast nich umieszcza się uwagę, na podstawie jakiego świadectwa kandydatka została od egzaminu zwolniona.

Poza tem przy wypisywaniu ocen należy się stosować do wskazówek podanych w § 23.

Świadectwo winno być podpisane przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej i zaopatrzone pieczęcią zakładu, w którym odbywał się egzamin.

Duplikat świadectwa może być wydany tylko za zezwoleniem kuratorjum i po opłaceniu przez petenta oznaczonej taksy. Duplikat ten wydaje i podpisuje dyrekcja seminarjum, w którem są przechowane akta egzaminacyjne.

Wynagrodzenie za egzaminowanie eksternistek.

§ 55. Osoby, biorące udział w egzaminowaniu eksternistek, otrzymują za to osobne wynagrodzenie.

W tym celu eksternistki, po otrzymaniu decyzji o dopuszczeniu do egzaminu (§ 32), a przed rozpoczęciem się samych egzaminów, składają na ręce dyrekcji zakładu, w którym ma odbyć się egzamin, ustanowioną przez Ministerstwo W. R. i O. P. opłatę egzaminacyjną jak za egzamin pełny w seminarjach nauczycielskich, przyczem tylko kandydatki, o których mowa w § 33, wnoszą opłatę, przewidzianą za egzamin uzupełniający, wszystkie zaś inne, opłacają kwotę, wyznaczoną za egzamin pełny. W razie niestawienia się kandydatki na egzamin, albo odstąpienia bez usprawiedliwionych powodów (§ 48), jako też w razie niezdania którejkolwiek części egzaminu, taksa zwrotowi nie podlega.

Uzyskany tą drogą fundusz dzieli się na równe części między tych członków komisji i podkomisji, którzy egzaminowali, lub mieli egzaminować kandydatkę. Znaczy to, że pomimo niezdania przez kandydatkę którejkolwiek części egzaminu i niedopuszczenia jej do dalszego ciągu egzaminów, odpowiednia część taksy przypada na tych egzaminatorów, którzyby ją egzaminowali, gdyby egzamin dał wynik pomyślny. Natomiast egzaminatorowie z tych przedmiotów, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona na podstawie §§ 24 i 33 nie pobierają honorarjum, przypadającego z taksy, wpłaconej przez daną kandydatkę. Przełożona tego seminarjum, w którem odbywa się egzamin, pobiera wynagrodzenie, przypadające z taks, wpłaconych przez wszystkie eksternistki. Przewodniczący komisji głównej wynagrodzenia za egzamin nie pobiera.

Termin wejścia w życie regulaminu.

§ 56. Niniejszy regulamin obowiązuje od dnia ogłoszenia [1].

---

[1]) 16 grudnia 1929.

Załącznik 2.

.... SEMINARJUM OCHRONIARSKIE ....

.... w ....

Nr. ....

19........... r.

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA

....

urodzona dnia .... 1 .... r. w ....

(powiat .... województwo ....)

religji .... po ....

....

....

od r. szk. .... do końca r. szk. .... była uczennicą

.... Seminarjum Ochroniarskiego ....

w .... sprawowała się w ciągu ostatniego roku

szkolnego .... zdawała egzamin końcowy po raz

jako .... i otrzymała stopnie następujące:

z nauki religji . . . .

z przedmiotów pedagogicznych ....

z języka polskiego . . . .

z nauki o Polsce . . . .

z arytmetyki z geometrją . . ..

z przyrodoznawstwa . . . .

z rysunków . . . .

z robót ręcznych . . . .

ze śpiewu . . . .

z ćwiczeń cielesnych . . . .

....

....

Na tej podstawie Komisja Egzaminacyjna postanowiła wydać

....

niniejsze świadectwo ukończenia, uprawniające do pełnienia obowiązków wychowawczyni w ochronkach.

W .... dnia .... 19........... r.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej: *Przełożona Seminarjum:*

Podpisy egzanatorów:

Skala oceny

Sprawowanie się:	bardzo dobrze	dobrze	odpowiednio	nieodpowiednio
Postępów naukowych:	bardzo dobry	dobry	dostateczny	niedostateczny

Załącznik 3.

Nr. ....

19 .... r.

ZAŚWIADCZENIE.

....

urodzona dnia .... 1 .... r. w ....

powiatu .... województwa ....

religji .... została dopuszczona po raz ....

do egzaminu końcowego przed komisją egzaminacyjną przy

.... seminarjum ochroniarskiem ....

w .... jako eksternistka i egzamin ten złożyła

z wynikiem ujemnym.

Na zasadzie § 47 regulaminu (egzaminu końcowego) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1929 r. Nr. 13, poz. 186) ....

....

może przystąpić do egzaminu powtórnego najwcześniej w miesiącu .... 19 .... r. (utraciła prawo do ponownego składania egzaminu).

W .... dnia .... 19 ..... r.

Przełożona Seminarjum:

Pieczęć

17.

Opłaty szkolne w państwowych szkołach, seminarjach i na kursach zawodowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 listopada 1929 r. Nr. III. A. 7959/29.

Nr. III. 5758/29. Zmieniając tutejszy okólnik z dnia 2 sierpnia 1927 r., Nr. III. A. 6-3630/27/15/27 [1]) w sprawie opłat szkolnych zarządzam, aby opłaty wymienione w punktach III, IV, ustęp a) i V, oraz pozostała połowa opłat, wymienionych w punkcie IV, ustęp b), były użyte na wydatki połączone z badaniami psychotechnicznemi uczniów państwowych zawodowych zakładów naukowych i działalnością poradni zawodowych.

Wpływy z tych opłat winny dyrekcje wpłacać za pośrednictwem P. K. O. do Centralnej Kasy Państwowej na fundusz specjalny „taksa administracyjna szkół zawodowych“ do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Fundusz w ten sposób powstały będzie rozdzielony na podstawie propozycji P. P. Kuratorów, pomiędzy państwowe zakłady naukowe, których pracownie psychotechniczne i poradnie zawodowe będą wymagały poparcia finansowego. Sposób prowadzenia wpływów i wydatków z powyższych opłat szkolnych normują przepisy rachunkowo-kasowe, które zostaną wydane w najbliższym czasie.

Wykazane w zamknięciach dochodów budżetowych w dniu 1-go kwietnia 1929 r. salda nieuiszczonych należności na § 14, pozycje 1, 2 i 3, przenieść należy na § 8 i pokryć z wpływów pobieranych w bieżącym okresie budżetowym nadal na powyższy nieistniejący paragraf (§ 14, poz. 1, 2 i 3) taks wstępnych, egzaminacyjnych i taks za duplikaty świadectw.

Resztę wpływów z powyższego paragrafu należy przerachować na fundusz specjalny „taksa administracyjna szkół zawodowych“ do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Z p. Ministra: (—) *M. Jarniński*, Dyrektor Departamentu.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozp. z dnia 8 grudnia 1929 r. Nr. II. 30596/29 nadało publicznej 7-klasowej męskiej szkole powszechnej w Rymanowie nazwę: „Publiczna 7-klasowa Szkoła Męska w Rymanowie imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 376.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	Bohorodczany	Bohorodczany Stare	5 kl.		—	pol.-r.	—	46056 m²	Konkurs ponowny
1	Buczacz	Barysz	5 „	koed.	—	polski	4 ubik.	2335 m²	
1	Brzeżany	Dryszczów	2 „	„	—	„	2 „	7300	
2	„	Litiatyn	2 „	„	—	„	3 „	729	
3	„	Płaucza Wielka	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	11900	
4	„	Potok	2 „	„	—	polski	—	11510	
5	„	Rohaczyn miasto	2 „	„	—	„	3 ubik.	11500	
6	„	Rohaczyn wieś	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	11500	
7	„	Słobódka	3 „		—	polski	3 „	11200	
8	„	Mieczyszczów	4 „		—	„	2 „	—	
9	„	Kuropatniki	4 „	„	—	„	3 „	11500	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz wydz. wzgl. z W. K. N. z grupy geogr. przyrodniczej
10	„	Kozowa	7 „	„	—	„	3 „	4312	
1	Brzozów	Hłudno	2 „	„	—	„	—	—	Konkurs ponowny
2	„	Dylągowa exp.	2 „	„	—	„	3 ubik.	—	„
3	„	Krzywe	2 „	„	—	„	3 „	—	„
4	„	Pawłokoma	2 „	„	—	ruski	3 „	—	„
5	„	Dylągowa gł.	2 „	„	—	polski	3 „	—	
6	„	Turzepole	2 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Wydrna	2 „	„	—	„	3 „	—	
8	„	Łubno	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Dolina	Bełejów	2 „	„	—	ruski	—	—	„
1	Jaworów	Jaworów	7 „	„	Szewczenki	„	3 ubik.	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N.
1	Kołomyja	Kołomyja	7 „	męska	Kościuszki	polski	6 „	65 a 49 m²	
2	„	Werbiąż Wyżny	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	2 mg 23 a 83 m²	
1	Lwów	Lwów	7 „	męska	Staszica	polski	—	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Lubaczów	Lubaczów	7 kl.	żeńska	—	polski	—	—	
2	"	Horyniec	5 "	koed.	—	"	—	—	
1	Mościska	Buchowice	3 "	"	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
2	"	Dolhomościska	5 "	"	—	"	3 "	2 "	
3	"	Myślatycze	3 "	"	—	polski	—	—	
4	"	Pnikut	3 "	"	—	"	3 ubik.	—	
5	"	Strzelczyska	3 "	"	—	"	3 "	—	
6	"	Stojańce	4 "	"	—	"	3 "	—	
7	"	Wołczyszczowice	3 "	"	—	"	2 "	—	
1	Nadwórna	Hwozd	4 "	"	—	pol.-r.	3 "	—	
2	"	Osław Biały	3 "	"	—	"	3 "	—	Po raz 2-gi
1	Rudki	Burcze	2 "	"	—	"	3 "	—	
2	"	Czułowice	2 "	"	—	"	3 "	—	
3	"	Szołomienice	3 "	"	—	"	1 "	—	
4	"	Woszczańce	2 "	"	—	"	3 "	—	
1	Sambor	Sambor	7 "	męska	Kr. Jagiełły	polski	—	2 mg	Pierwszeństwo dla kandydatów z egz. wydz. lub wyż. kurs. naucz.
1	Skole	Skole	7 "	żeńska	—	"	2 ubik.	0·107 ha	"
1	Śniatyn	Bełełuja	2 "	koed.	—	pol.-r.	—	2 mg	
2	"	Dżurów	5 "	"	—	"	3 ubik.	2 "	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem wydz. lub z W. K N.
3	"	Hańkowce	2 "	"	—	"	3 "	—	
4	"	Zadubrowce	2 "	"	—	"	—	—	
5	"	Załucze dolne	2 "	"	—	"	3 ubik.	2 mg	
1	Stryj	Dzieduszyce Wielkie	5 "	"	—	ruski	3 "	1 "	Konkurs po raz 2-gi Pierwszeństwo mają kandydaci z W.K.N.
1	Tarnopol	Tarnopol	7 "	żeńska	Mickiewicza	polski	4 "	—	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydział. lub W.K.N.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Tłumacz**	Bohorodyczyn	2 kl.	koed.	—	polski	—	gr. szk. $^3/_4$ mg gr. n. 4 mg	
2	"	Bukówna	2 "	"	—	pol.-r	—	1 mg	
3	"	Dołhe	2 "	"	—	"	4 ubikc.	$^3/_4$ "	
4	"	Głęboka	2 "	"	—	polski	3 "	1 " T,S.L.	
5	"	Hostów	2 "	"	—	"	—	2 a $^3/_4$ mg	
6	"	Hostów	2 "	"	—	pol.-r.	5 ubik.	$2^1/_2$ mg	
7	"	Kutyska	2 "	"	—	"	4 "	800 sążni^2	
8	"	Lackie Szlacheckie	2 "	"	—	polski	T. Š. L. 2 ubik.	$2^1/_4$mg T.S.L.	
9	"	Markowce	2 "	"	—	pol.-r.	3 ubik.	$^1/_8$mg	
10	"	Przybyłów	2 "	"	—	"	3 "	2 "	
11	"	Bortniki	4 "	"	—	"	4 "	1 "	
12	"	Jezierzany	4 "	"	—	polski	2 "	$1^1/_2$ "	
13	"	Czarnołożce	5 "	"	—	pol.-r.	4 "	3 "	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydz., wzgl. W K.N.
14	"	Ottynja	7 "	męska	—	polski	—	gr. szk. 1420 s. gr. n. 6 mg	"
15	"	Ottynja	7 "	żeńska	—	"	—	6 mg	"
16	"	Roszniów	4 "	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	$3^1/_2$ "	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca marca 1930 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych w szkołach powszechnych.

W powiecie rzeszowskim:

Rada Szkolna Powiatowa w Rzeszowie poszukuje dla szkół 7-klasowych w Rzeszowie nauczycieli mężczyzn z wyższym kursem nauczycielskim dla przedmiotów z grupy:

fizyko-matematycznej, przyrodniczo-geograficznej, humanistycznej, śpiewu i wychowania fizycznego.

Reflektujący na powyższe posady winni w drodze urzędowej wnieść podania z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie doliniańskim:

Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 6-kl. publicznej szkole powszechnej męskiej w Dolinie, z obowiązkiem udzielania nauki religji mojżeszowej w 7-kl. publicznej szkole powszechnej żeńskiej w Dolinie.

W powiecie r u d e c k i m:

Posada nauczyciela religji mojżeszowej dla dwu szkół 7-klasowych w Komarnie.

W powiecie s k o l s k i m:

Rada Szkolna Powiatowa w Skolem poszukuje dla szkół 7-kl. (męska i żeńska) w Skolem kwalifikowanego nauczyciela do nauki religji mojżeszowej. Udokumentowane podania o powyższą posadę należy wnosić w drodze służbowej.

Wolne posady nauczycieli w Państw. Szkole Handl. w Stanisławowie.

Nr. III. 5524/29. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, iż w Państwowej Szkole Handlowej w Stanisławowie są wolne 2 posady a to:

1) nauczyciela przedmiotów handlowych (księgowość, korespondencja i arytmetyka handlowa) i

2) nauczyciela języka polskiego i historji.

O stanowiska te mogą ubiegać się kandydaci posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29 ex 1928, poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posad tych przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), oraz ustawą z 1 marca 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum O. S. Lw. za pośrednictwem Dyrekcji Państwowej Szkoły Handlowej w Stanisławowie w terminie cztero-tygodniowym od daty wyjścia niniejszego numeru Dziennika Urzędowego.

P. o. Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski,* wr.

Wolne posady nauczycielskie w szkole dla więźniów w Drohobyczu.

L. I. 44801/29. W szkole dla więźniów więzienia karnego w Drohobyczu wakują dwie posady nauczycieli, mężczyzn a to z uposażeniem IX. st. sł. etatowa i z uposażeniem X. st. sł. kontraktowa.

Dla nauczycieli mogą być przy więzieniu przydzielone mieszkania za opłatą.

Od kandydatów wymagane jest obywatelstwo i narodowość polska, wiek do lat 40, uregulowany stosunek do powinności wojskowej, nieskazitelna przeszłość, kilkuletnia praktyka w zawodzie nauczycielskim i kwalifikacje wymagane dla nauczycieli szkół powszechnych,

Ogłoszenia.

Konkurs krajoznawczy dla czasopism młodzieży.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej z okazji dziesięciolecia miesięcznika krajoznawczego „Orli Lot“ ogłasza konkurs dla czasopism wydawanych przez młodzież szkolną .

W konkursie mogą brać udział te czasopisma młodzieży, które jeden lub więcej zeszytów wypełnią w całości lub częściowo materjałami krajoznawczemi, zebranemi przez młodzież na podstawie osobistych obserwacyj (Przykład znaleźć można w „Orlim Locie“, który po 40 gr za zeszyt wysyła Księgarnia „Orbis“, Kraków, Barska 41).

Termin trwania konkursu do 30 listopada 1930 r.

Nagrody od 50 do 200 zł zostaną wypłacone z funduszów udzielonych przez Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. oraz przez Oddziały Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Adres do nadsyłania prac konkursowych: prof. Leopold Węgrzynowicz, Kraków, ul. Krowoderska 74, II.

Komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 21 grudnia 1929 r. Nr. I. 32129/29.

W związku z dalszemi zmianami organizacyjno-personalnemi, jakie zaszły w bieżącym roku szkolnym, zmieniam rozporządzenie z dnia 27 czerwca b. r. Nr. I.-18786/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 346) w następującym kierunku:

1) Miasto Lwów, należące dotąd do rejonu IV-ej komisji, włącza się do komisji I-ej, powiat Przemyślany z III-ej do II-ej, Żydaczów z II-ej do IV-ej a Kolbuszowę z I-ej do V-ej.

2) W związku z tem zachodzą następujące zmiany w składzie komisyj:

a) W skład komisji I-ej przechodzą z IV-ej następujący członkowie: pp. Stanisław Dworski, inspektor szkolny, Marjan Jaworski, Sa Barbara Żulińska i Aleksandra Gustowiczówna.

Z uwagi na wejście p. Jaworskiego traci mandat delegat p. Jan Wisłocki, kierownik szkoły w Chyrowie, powiat Stary Sambor.

b) W skład komisji II-ej wchodzi z III-ej p. Franciszek Jezuit, wobec czego traci mandat p. Michał Panasiuk, kierownik szkoły w Krystynopolu.

Do tejże komisji II-ej powołuje się dodatkowo p. Eugenjusza Mandyczewskiego, inspektora szkolnego w Kamionce Strumiłowej.

c) W związku z przejściem powiatu Przemyślany i p. Franciszka Jezuita do komisji II-ej wprowadza się do komisji III-ej jako delegata p. Jana Andruszewskiego, kierownika szkoły w Krasnem (powiat Złoczów).

d) Przewodniczącym komisji IV-ej zostaje wizytator p. Czesław Zając, w miejsce p. Stefana Dańcewicza.

Z komisji tej przechodzą do I-ej, jak pod a), pp. Stanisław Dworski, inspektor szkolny, p. Marjan Jaworski, Sa Barbara Żulińska i Aleksandra Gustowiczówna.

Nowym członkiem tej komisji zostaje mianowana p. Eleonora Gadzińska, kierowniczka szkoły w Stanisławowie.

e) Skład komisji V-ej pozostaje bez zmiany.

Osoby z pośród nauczycielstwa, które przeszły do innej komisji lub utraciły swe dotychczasowe mandaty, winny być o tem zawiadomione przez pp. inspektorów szkolnych danych powiatów.

Okres fungowania powyższych pięciu komisyj skończy się dnia 30 czerwca 1930 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Signa świadectw i druków.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 66, z 1929 r.

A. Świadectwa szkolne.

I. Szkoły powszechne.

P. 1-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 6—7 kl.

P. 2-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 3-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 1 i 2 kl.

P. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 6—7 kl.

P. 2. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 3. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 1 i 2 kl.

P. R. 1. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 6—7 kl.

P. R. 2. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. R. 3. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 1 i 2 kl.

P. N. 1. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 6—7 kl.

P. N. 2. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. N. 3. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 1 i 2 kl.

P. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 6—7 kl.

P. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 6. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 2 kl.

P. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 1 kl.

P. R. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 6—7 kl.

P. R. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. R. 6. Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 2 kl.

P. R. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 1 kl.

P. N. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki, szkoły 6—7 kl.

P. N. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. N. 6. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki. szkoły 2 kl.

P. N. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki, szkoły 1 kl.

P. 8. — Świadectwo egzaminu nadzwycz. (pełnego) tekst polski.

P. 9. — Świadectwo egzaminu nadzwycz. (uzupełniającego) tekst polski.

II. Szkoły ćwiczeń.

C. P. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski.

C. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski.

C. 2. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski.

III. Zakłady kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

S. P. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski.

S. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski.

S. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

S. D. U. — Dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, tekst polski. Odpis.

S. II. A. — Świadectwo dojrzałości, tekst polsko-ruski. Odpis.

D. U. — Dyplom na nauczyciela szkół powsz., tekst polski. Odpis.

W. K. N. Deklaracja. — Deklaracja (w sprawie przyjęcia), tekst polski.

W. K. N. Zaświadczenie przyjęcia. — Zaświadczenie (przyjęcia), tekst polski.

W. K. N. Egz. uzupełniający. — Świadectwo (egzaminu uzupełn.), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla płatnie urlopowanych. — Świadectwo (dla płatnie urlopowanych), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla bezpłatnie urlopowanych. — Świadectwo (dla bezpłatnie urlopowanych), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla eksternów. — Świadectwo (dla eksternów), tekst polski.

W. K. N. Zaświadczenie tymczasowe. — Zaświadczenie tymczasowe o zgłoszeniu się do częściowego egzaminu, tekst polski.

W. K. N. Protokół. — Protokół egzaminu, tekst polski.

IV. Gimnazja.

G. P. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.

G. P. R. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polsko-ruski.

G. 13. C. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polsko-niemiecki.

G. R. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.

G. R. P. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polsko-ruski.

G. 13. D. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polsko-niemiecki.

G. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

G. 1. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 2. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 3. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 4. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu humanist., tekst polski.

G. 5. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony, typu humanist., tekst polski.

G. 6. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów, typu humanist., tekst polski.

G. 7. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny nowego typu klasycz., tekst polski.

G. 8. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony typu klasycznego, tekst polski.

G. 9. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów typu klasycznego, tekst polski.

G. 10. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 11. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 12. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 14. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 17. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów typu matematyczno-przyrodniczego i humanistycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 18. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternistów typu dawnego i nowego klasycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 20. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu matematyczno-przyrodniczego (korpus kadetów), tekst polski.

G. 14. A. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego, tekst polsko-ruski.

G. 16. A. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu dawnego klasycznego, tekst polsko-ruski.

G. 13. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony, typu matematyczno-przyrodniczego, tekst polsko-niemiecki.

G. 14. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 15. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny nowego typu klasycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 16. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu dawnego klasycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 19. — Świadectwo dojrzałości, egzamin uzupełniający, tekst polski.

V. Państwowe prawosławne seminarja duchowne.

D. P. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.

P. P. S. D. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.

D. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

S. III. — Świadectwo dojrzałości, tekst polski. Odpisy.

VI. Liceum.

L. — Świadectwo licealne (egzamin końcowy), tekst polski.

VII. Szkoły Zawodowe.

A. Szkoły dokształcające.

P. D. Z. U. 1. — Świadectwo ukończenia publ. szkoły, tekst polski.

P. D. Z. U. 2. — Świadectwo ukończenia publ. szkoły, niezaliczonej przez prawo przemysłowe do rzemiosł, tekst polski.

D. Z. U. 1. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, korzystającej z pełnych uprawnień szkół publ., tekst polski.

D. Z. U. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, korzystającej z pełnych uprawnień szkół publ. dla zawodów, niezaliczonych przez prawo przemysłowe do rzemiosł, tekst polski.

P. D. Z. W. 1. — Wykaz postępów publ. szkoły, tekst polski.

D. U. Z. 1. — Dowód uczęszczania do publicznej szkoły, tekst polski.

D. U. Z. 2. — Dowód uczęszczania do prywatnej szkoły, tekst

B. Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe.

Z. R. P. U. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły, tekst polski

Z. R. P. U. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, tekst polski polski.

Z. R. P. W. 1. — Wykaz postępów państw. szkoły, tekst polski

Z. R. P. W. 2. — Wykaz postępów pryw. szkoły, tekst. polski.

C. Szkoły handlowe.

U. H. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły handlowej, tekst polski.

U. L. H. 1. — Świadectwo ukończenia państw. liceum handlowego, tekst polski.

U. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoly handlowej, tekst polski.

U. L. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnego liceum handlowego, tekst polski.

U. P. K. — Świadectwo ukończenia prywatnej 1-no rocznej szkoły przysposobienia kupieckiego, tekst polski.

W. H. 1. — Wykaz postępów państw. szkoły handlowej, tekst polski.

W. L. H. 1. — Wykaz postępów państw. liceum handlowego, tekst polski.

W. L. H. — Wykaz postępów prywatnej szkoły i liceum handlowego, tekst polski.

W. P. K. — Wykaz postępów prywatnej 1-no rocznej szkoły przysposobienia kupieckiego, tekst polski.

D. Kursy i szkoły zawodowe żeńskie.

U. Śr. Z. P. Ż. 1. — Świadectwo ukończenia państw. średniej szkoły zawodowej lub przemysł., tekst polski.

U. Śr. P. H. ŻH. 1. — Świadectwo ukończenia państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

U. Śr. P. H. ŻP. 1. — Świadectwo ukończenia państw średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysł., tekst polski.

U. Niż. Z. P. Ż. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły niższej zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. K. Z. Ż. let. 1. — Świadectwo ukończenia państw. kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

U. K. Z. Ż. mies. 1. — Świadectwo ukończenia państw. kursów zawodowych miesięcznych, tekst polski.

U. Śr. Z. P. Ż. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. Śr. P. H. Ż. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

U. Śr. P. H. Ż. P. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

U. Niż. Z. P. Ż. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. K. Z. Ż. let. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnych kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

U. K. Z. Ż. mies. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnych kursów zawodowych miesięcznych, tekst polski.

W. Śr. Z. P. Ż. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. H. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. P. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

W. Niż. Z. P. Ż. 1. — Wykaz postępów państw. niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. K. Z. Ż. let. 1. — Wykaz postępów państw. kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

W. Śr. Z. P. Ż. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. H. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. P. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

W. Niż. Z. P. Ż. P. 2. — Wykaz postępów prywatnej niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W .K. Z. Ż. let. 2. — Wykaz postępów prywatnych kursów zawodowych żeńskich 2—3 letnich, tekst polski.

K. Seminarja zawodowe żeńskie.

U. S. Z. Ż. H. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. haftu w Krakowie, tekst polski.

U. S. Z. Ż. K. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły zawod. żeńsk. oddział semin. naucz. krawiec. w Krakowie, tekst polski.

U. S. Z. Ż. G. — Świadectwo ukończenia państw .szkoły zawod. żeńsk. odddział semin. gosp. domow. w Krakowie, tekst polski.

U. S. R. 1. — Świadectwo końcowe państw. sem. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

U. S. G. 1. — Świadectwo końcowe państw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

U. S. G. 2. — Świadectwo końcowe pryw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

W. S. R. 1. — Wykaz postępów państw. semin. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

W. S. G. 1. — Wykaz postępów państw. semin. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

W. S. Z. Ż. H. K. — Wykaz postępów państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział semin. haftu lub krawiectwa w Krakowie, tekst polski.

W. S. Z. Ż. G. — Wykaz postępów państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. gospodarczego w Krakowie, tekst polski.

W. S. G. 2. — Wykaz postępów pryw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

N. S. R. — Świadectwo nauczycielskie państw. sem. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

N. S. G. — Świadectwo nauczycielskie państw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

N. S. Z. Ż. H. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. haftu w Krakowie, tekst polski.

N. S. Z. Ż. G. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. gospod. domow. w Krakowie, tekst polski.

N. S. Z. Ż. K. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. krawiec. w Krakowie, tekst polski.

VIII. *Konserwatorja muzyczne.*

Końc. K. M. w W-wie. — Świadectwo z egzaminu końcowego z muzyki, śpiewów, odbywanego a) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Muzycznem w Warszawie, tekst polski.

Końc. K. M. w Pozn. — Świadectwo z egzaminu b) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Muzycznem w Poznaniu, tekst polski.

Końc. K. M. we Lwow. — c) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Pol. Tow. Muzycznego we Lwowie, tekst polski.

IX. *Kursy przy Konserwatorjum Muzycznem.*

K. I. — Świadectwo roczne, tekst polski. Odpis.

K. II. — Świadectwo końcowe, tekst polski. Odpisy.

X. *Szkoły wyższe.*

F. 1. — Świadectwo o złożeniu egzaminu częściowego na stopień magistra filozofji, tekst polski.

F. 2. — Dyplom magistra filozofji, tekst polski.

XI. *Dyplomy.*

N. — Dyplom nauczyciela szkół średnich, tekst polski. Odpis.

D. M. — Dyplom egzam. uproszczonego na nauczyciela religji mojżeszowej, tekst polski. Odpis.

S. P. P. — Świadectwo praktycznego egzaminu na nauczycieli publ. szkół powszechnych, tekst polski.

Z. P. P. — Zaświadczenie praktycznego egzaminu na nauczycieli publ. szkół powsz., tekst polski.

P. P. I. — Protokół prakt. egzaminu na nauczycieli publ. szkół powsz. tekst polski.

Sprawozdanie statystyczne, tekst polski.

B. Druki Szkolne.

I. Zakłady kształcenia nauczycieli. (Seminarja nauczycielskie, kursy nauczycielskie).

S. tecz. — Teczka dla kandydata na kurs wraz z prośbą o przyjęcie i świadectwem lekarskiem, tekst polski.

S. ks. ew. — Księga ewidencyjna uczniów, tekst polski.

S. kat. okr. — Katalog okresowy, tekst polski.

S. kat. gł. — Katalog główny, tekst polski.

S. ks. styp. — Księga stypendjów, tekst polski.

S. prot. dojrz. — Protokół egzaminu dojrzałości, tekst polski.

S. prot. dojrz. ekst. — Protokół egzaminu dojrzałości dla eksternów, tekst polski.

S. zaśw. — Zaświadczenie dla eksternów o egzaminie z wynikiem ujemnym, tekst polski.

S. dz. lekc. — Dziennik lekcyjny, tekst polski.

S. dzien. pod. — Dziennik podawczy, dla dyrekcji seminarjum, tekst polski.

II. Gimnazja.

A. Gimnazja.

G. teczka. — Teczka kandydata z prośbą o przyjęcie i świadectwem lekarskiem do klasy . . . . .

G. teczka 1. — Teczka dla kandydata do kl. I.

G. ks. ew. — Księga ewidencyjna uczniów.

G. kat. okr. — Katalog okresowy.

G. kat. gł. — Katalog główny.

G. prot. dojrz. — Protokół egzaminu dojrzałości.

G. prot. dojrz. ekst. — Protokół egzaminu dojrzałości dla eksternów.

G. dzien. lekc. — Dziennik lekcyjny.

G. dzien. pod. — Dziennik podawczy dla dyrekcji gimnazjum.

B. Państwowe prawosławne seminarja duchowne.

D. kat. okr. — Katalog okresowy.

D. kat. gł. — Katalog główny.

C. Druki urzędowe.

Wykaz stanu sł. urzęd. — Wykaz stanu służby dla urzędników.

Wyk. kwal. urzęd. — Wykaz kwalifikacyjny dla urzędników.

Wyk. st. sł. naucz. — Wykaz stanu służby dla nauczycieli.

Wyk. kwal. naucz. — Wykaz kwalifikacyjny dla nauczycieli.

UWAGA: Wszystkie świadectwa dojrzałości, dyplomy magisterskie (F. 1, F. 2) ,dyplomy egzaminów nadzwyczajnych z religji mojżeszowej (D. M.), oraz świadectwa końcowe w konserwatorjach muzycznych (Końc. K. M. we Lwowie, Poznaniu i Warszawie) zainteresowane uczelnie mogą zamawiać wyłącznie w Drukarni Państwowej w Warszawie; wszystkie inne świadectwa i druki należy zamawiać w księgarniach, których spis podany został do wiadomości okólnikiem z dnia 6 lutego 1929 r. Nr. I. Prez. 511/29, ogłoszonym w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 28 lutego 1929 r. Nr. 3 (210), poz. 33 [1]).

Druki, wymienione w dziale XI „Dyplomy“ będą każdorazowo drukowane w Drukarni Państwowej w Warszawie na specjalne zamówienia komisyj egzaminacyjnych. (Nr. I. Prez. 2129/29).

Zwinięcie Państwowej Szkoły Rzemiosł w Drohowyżu.

Zarządzeniem P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. III. 2536/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 124) została zwinięta Państwowa Szkoła Rzemiosł w Drohowyżu.

Przeniesienie Państwowej Szkoły Tkackiej w Glinianach.

Zarządzeniem P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. III. T. 4459/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 126) Państwowa Szkoła Tkacka w Glinianach została przeniesiona do Stryja.

Granice gmin.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 602, wyłączono gminy wiejskie: Batiatycze, Różanka, Konstantynówka i Zubowmosty z powiatu żółkiewskiego, w województwie lwowskiem i włączono je do powiatu kamioneckiego w województwie tarnopolskiem.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 652, zniesiono z dniem 1 kwietnia 1930 r. gminę wiejską Baranówka, w powiecie łańcuckim, województwie lwowskiem, a terytorjum jej włączono do gminy wiejskiej Jelna w tymże powiecie i województwie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 655, wyłączono z dniem 1 kwietnia 1930 r. z powiatu jaworowskiego, w województwie lwowskiem, gminy wiejskie Tuczapy oraz Zbadyń-Kutenberg i włączono je do powiatu Gródek Jagielloński w tymże województwie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 656, przyłączono z dniem 1 kwietnia 1930 r. gminy wiejskie Czortków Stary i Wygnanka w powiecie czortkowskim, województwie tarnopolskiem, do gminy miejskiej Czortków w tymże powiecie i województwie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 171.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 675, z parcel, wyłączonych z gminy wiejskiej Bonów i Porudno, w powiecie jaworowskim, województwie lwowskiem, utworzono gminę wiejską pod nazwą „Szutowa“ w tym samym powiecie.

Zakłady naukowe i egzaminy szkolne, wystarczające do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej.

W Dz. U. R. P. Nr. 88 z 1929 r., poz. 663, zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r., podające zakłady naukowe, których ukończenie uprawnia do zajmowania stanowiska urzędniczego we wszystkich trzech kategorjach urzędników w rozumieniu art. 11 ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164). W szczególności § 1 wymienia zakłady wyższe, § 2 i 3 zakłady średnie, których ukończenie uprawnia do zajmowania stanowiska urzędniczego II kategorji, § 7 określa, jaki stopień wykształcenia jest wymagany do uzyskania stanowiska III kategorji w państwowej służbie cywilnej, §§ 4, 5, 6 podają jakie są wymagane świadectwa przy wykształceniu wyższem i średniem.

Nowe bilety bankowe.

50-złotowe.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 17 października 1929 r. (Min. W. R. i O. P. z dnia 28 października 1929 r. Nr. I. R. 12521/29).

Począwszy od 21 października 1929 r. Bank Polski puszcza w obieg bilety bankowe 50-złotowe, opatrzone podpisem Prezesa Banku Polskiego, D-ra Władysława Wróblewskiego, oraz datą 1 września 1929 r.

Poza temi szczegółami nowe bilety nie różnią się niczem od znajdujących się obecnie w obiegu.

20-złotowe.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 26 listopada 1929 r. (Min. W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14165/29).

Nr. O. 2804/29. Począwszy od 30 listopada 1929 r. Bank Polski puszcza w obieg bilety bankowe 20-złotowe, opatrzone podpisem Prezesa Banku Polskiego, D-ra Władysława Wróblewskiego, oraz datą 1 września 1929 r.

Poza temi szczegółami nowe bilety nie różnią się niczem od znajdujących się obecnie w obiegu.

Fałszywe banknoty.

50-ciodolarowe.

Pismo Min. Skarbu z dnia 6 listopada 1929 r. L. D. III. 1816/2. (Min. W. R. i O. P. z dnia 27 listopada 1929 r. Nr. I. R. 13758 29).

Nr. O. 2719/29. Z uwagi na treść okólnika tut. z dnia 10 września 1927 r. L. D. O. P. 5284/III [1]) w sprawie przyjmowania przez władze i urzędy

[1]) Dz. Urz. Kur. O. Lw. z 1927 r., str. 493.

państwowe wadjów i kaucyj Ministerstwo Skarbu oznajmia, celem wydania dalszych zarządzeń, iż ukazały się w obiegu banknoty 50-cio dolarowe Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z wybitnemi cechami, wskazującemi na ich fałszerskie pochodzenie.

Banknoty te w wykonaniu graficznem są bardzo zbliżone do banknotów niewątpliwie autentycznych. Rysunki ornamentacyjne jednak odznaczają się brakiem precyzyjności w wykonaniu, zawierają linje grubsze i nie są tak wyraziste jak w banknotach autentycznych. Ponadto rozlanie się konturów linji jest dokładnie widoczne w znacznem powiększeniu.

Najważniejszą cechą, odróżniającą banknoty te od banknotów niewątpliwie autentycznych, jest odmienny papier, który nie posiada w swej masie nitek jedwabnych, jakie są w papierze banknotów autentycznych. Cecha ta jednak może ujść uwadze, gdyż banknoty te posiadają po obu stronach rzuciki kolorowe, imitujące nitki jedwabiu papieru autentyków.

Falsyfikaty powyższe wykonane są tak precezyjnie i do tego stopnia udatnie naśladują banknoty autentyczne, że zachodzi poważna obawa, iż falsyfikaty takie mogą być nierozpoznawane i przyjmowane nawet przez kasjerów banków i kas rządowych.

20-złotowego.

Zawiadomienie Banku Polskiego z 29 listopada 1929 r.
(Min. W. R. i O. P. z dnia 9. XII. 1929 r. Nr. I. R. 14367/29.

L. O. 61/29. W ostatnich dniach zatrzymano falsyfikat biletu bankowego 20 złotowego z datą 1 marca 1926 r.

Typ III. Falsyfikat ten wykonano na papierze zwyczajnym, szarym, gładkim, podczas gdy bilety autentyczne drukowane są na papierze rypsowanym. Kolory farb ciemniejsze, brudne. Znak wodny z podobizną króla Kazimierza Wielkiego, liczbą „20" i skrótem „Zł", wykonano zapomocą nadruku farbą białą na marginesie przedniej strony, wskutek czego jest on niewidoczny na odwrotnej stronie biletu.

Siatka, mająca imitować rypsowany papier, wykonana jest również zapomocą farby białej, lecz tylko na przedniej stronie biletu. Rysunki, zwłaszcza w drobnych szczegółach, są zamazane, fragmenty zaś rysunków stylizowanych kwiatów i ptaków nie wykazują wyrazistości cieniowania, jak na biletach autentycznych.

Napisy i podpisy mają kontury zamazane.

Cyfry w numeracji, nierówno rozstawione, wykonane są farbą ciemniejszą.

Falsyfikat jest naogół dosyć udatny i na pierwszy rzut oka trudny do rozpoznania.

Korespondencyjny kurs teatralny dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych.

Związek Teatrów Ludowych w Warszawie zorganizował 8-mio miesięczny kurs korespodencyjny dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych.

Kurs ten ze zrozumiałych przyczyn wzbudził u miłośników sceny wielkie zainteresowanie. Program kursu obejmuje wszelkie przedmioty

z zakresu teatrologji. Wykłady prowadzone przez wybitnych znawców literackich i artystycznych dają bogaty materjał teoretyczny i praktyczny.

Każdy, komu dobro sceny ludowej leży na sercu, a przedewszystkiem wszyscy kierownicy i reżyserzy teatrów amatorskich powinni skorzystać z wymienionego kursu.

Opłata za wykłady wynosi miesięcznie 6 zł.

Informacje i zapisy przyjmuje Związek Teartów Ludowych w Warszawie, ul. Tamka 1. Tel. 238-58. P. K. O. 3464.

Książki, Czasopisma.

Prace J. Siemieńskiego.

Nr. O. 2676/29. Na skutek pisma Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 20 listopada 1929 r. Nr. P. VII. 2330/29 Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na prace J. Siemieńskiego: 1) Dyplomacja dawnej Polski (cena 6 zł), 2) Rachunki dawnej Rzeczypospolitej (cena 15 zł) z tem, że wydawnictwa te nadają się do bibljotek szkolnych dla celów naukowych.

Parametr.

Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, że księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 22, przystąpiła do wydawania czasopisma Parametr, poświęconego nauczaniu matematyki. Czasopismo omawiać będzie sprawy, związane z nauczaniem matematyki w szkołach powszechnych i średnich ogólnokształcących oraz w zakładach kształcenia nauczycieli i w szkołach zawodowych; znajdzie się w niem też dział dla starszej młodzieży szkolnej. Czasopismo ukazywać się będzie 10 razy do roku w objętości po 40 stron pod redakcją p. A. M. Rusieckiego, instruktora matematyki w Wydziale Kształcenia Nauczycieli Ministerstwa W. R. i O. P.

Prenumerata półroczna (za 5 zeszytów) wynosi zł 8, prenumerata roczna (za 10 zeszytów) zł 15. Prenumeratę przyjmują większe księgarnie, lub też wpłacać ją można na konto czekowe w Pocztowej Kasie Oszczędności — P. K. O. Poznań 200.032 — właściciel konta „Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha“.

Ziemia.

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na ilustrowany dwutygodnik krajoznawczy p. t. „Ziemia“. Treścią tego wydawnictwa jest krzewienie umiłowania ziemi ojczystej, omawia metody i drogi pracy krajoznawczej, podaje opisy krajobrazów, bogactw naturalnych, miast, miasteczek, wsi, informuje o pracach, mających na celu poznanie kraju, propaguje ochronę przyrody i zabytków, zamieszcza wskazówki turystyczne, prowadzi stałą kronikę krajoznawczą, turystyczną, konserwatorską i muzealną, rozpatruje literaturę krajoznawczą i turystyczną. Wydawnictwo zdobią liczne ilustracje. Prenumerata wynosi kwartalnie zł 7.50, rocznie zł 29.00. Warszawa. Karowa 31. Tel. 42-50. konto P. K. O. 2222.

Zapiski statystyczne.

Egzamina kwalifikacyjne odbyły się przed 9 komisjami w następujacych miejscowościach: Czortkowie, Kołomyi, Lwowie, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sokalu, Stanisławowie i Tarnopolu.

Dopuszczono do egzaminu kwalifikacyjnego ogółem 473 nauczycieli z tej liczby 135 mężczyzn i 348 kobiet.

Otrzymało patent kwalifikacyjny 80 mężczyzn i 250 kobiet, razem 330 nauczycieli (lek) t. j. 69·54% ogółu dopuszczonych do egzaminu kwalifik.

Reprobowano 51 osób (10·78% ogółu dopuszczonych) z tej liczby 20 mężczyzn i 31 kobiet

Odstąpiło od egzaminu 93 osób (19·44% ogółu dopuszczonych), z tej liczby 30 mężczyzn i 63 kobiet.

Imienny wykaz nauczycieli szkół powszechnych, którzy otrzymali patent kwalifikacyjny w roku szkolnym 1928/29.

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data	i liczba patentu	Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
1	Acedańska Stanisława	Złoczow	17/11	1	r. k.	Lwów	
2	Andruszczyszyn Piotr	Gródek Jagielloński	17/11	1	„	„	
3	Andryasiewicz Wiesława	Kosów	4/3	15	„	Kołomyja	
4	Antelakówna Leokadja	Jarosław	5/2	18	„	Przemyśl	
5	Antoszewska Józefa	Tłumacz	8/6	1	„	Stanisławów	
6	Apostoł Joanna	Horodenka	25/10	1	„	Kołomyja	
7	Babiak Stanisława	Zborów	10/6	1	„	Tarnopol	
8	Babiński Józef	Jarosław	8/6	32	g. k.	Przemyśl	
9	Baranik Tekla	Żydaczów	15/3	14	„	Sokal	
10	Bardziński Józef	Brzeżany	9/3	1	r. k.	Lwów	
11	Batiuk Jan	Brody	9/3	1	g. k.	Sokal	
12	Becker Kazimierz	Rudki	13/3	1	r. k.	Sambor	
13	Bereźnicka Antonina	Sambor	14/3	11	g. k.	Sokal	
14	Boraczek Bazyli	Dolina	8/4	1	„	Tarnopol	
15	Borczowska Wacława	Kielce	15/3	2	r. k.	Stanisławów	
16	Bojdunyk Marja	Dolina	16/11	39	g. k.	„	
17	Borodziejówna Karolina	Przemyślany	9/3	4	r. k.	Lwów	
18	Brzezicka Janina	Sokal	9/3	2	„	Sokal	
19	Brzostowiczowa Wanda	Przemyśl	10/6	4	„	Tarnopol	
20	Buczek Jan	Dobromil	7/6	34	„	Przemyśl	
21	Buczyńska Marja	Czortków	10/6	6	„	Tarnopol	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
22	Bukatko Bazyli	Dolina	$^{9}/_{3}$	10	g. k.	Lwów	
23	Buńkowska Kazimiera	Przeworsk	$^{10}/_{6}$	35	r. k.	Przemyśl	
24	Bylina Hieronim	Śniatyn	$^{25}/_{10}$	1	„	Kołomyja	
25	Capiowa Jadwiga	Tłumacz	$^{1}/_{3}$	11	„	,,	
26	Celiński Kazimierz	Borszczów	$^{25}/_{2}$	1	„	Czortków	
27	Chabinówna Zofja	Zborów	$^{10}/_{6}$	8	„	Tarnopol	
28	Chorostkowska Anna	Borszczów	$^{10}/_{6}$	10	„	,,	
29	Chotyniecka Aleksandra	Przemyśl	$^{8}/_{6}$	38	„	Przemyśl	
30	Chmielewska Marja	Dobromil	$^{8}/_{6}$	36	„	,,	
31	Chomyszyn Jarosława	eksternistka	$^{20}/_{11}$	2	g. k.	Sambor	
32	Chyba Czesław	Lwów	$^{9}/_{3}$	7	r. k.	Lwów	
33	Ciastoń Piotr	Zbaraż	$/_{11}$	3	„	Tarnopol	
34	Cieślak Roman	Tarnopol	$^{10}/_{6}$	9	„	,,	
35	Czarnotówna Helena	Kałusz	$^{8}/_{3}$	3	„	Stanisławów	
36	Czerska Wiktorja	Tłumacz	$^{25}/_{10}$	2	„	Kołomyja	
37	Czerwińska Helena	Stanisławów	$^{13}/_{3}$	4	„	Stanisławów	
38	Daniłówna Stefanja	Buczacz	$^{2}/_{3}$	2	„	Tarnopol	
39	Daverio Elżbieta	Czortków	$^{26}/_{2}$	4	„	Czortków	
40	Decker Tadeusz	Sokal	$^{9}/_{3}$	2	„	Sokal	
41	Dębska Jadwiga	Czortków	$/_{3}$	3	„	Tarnopol	
42	Demczukówna Urszula	Jarosław	$^{19}/_{2}$	19	„	Przemyśl	
43	Dernesowa Franciszka	Horodenka	$^{25}/_{10}$	3	„	Kołomyja	
44	Domazarówna Marja	Gródek Jagielloński	$^{17}/_{11}$	4	„	Lwów	
45	Doróżyńska Anna	Sokal	$^{11}/_{3}$	3	„	Sokal	
46	Drohomirecka Marja	Horodenka	$^{26}/_{10}$	4		Kołomyja	
47	Dubowycka Marja	Tłumacz	$^{7}/_{3}$	5	g. k.	Stanisławów	
48	Dubrawska Walentyna	Sokal	$^{11}/_{3}$	5	r. k.	Sokal	
49	Dubrawski Aleksander	Brzeżany	$^{17}/_{11}$	2	„	Lwów	
50	Dudekówna Władysława	Rohatyn	$^{12}/_{11}$	3	„	Tarnopol	
51	Dudziński Marcin	Rohatyn	$^{8}/_{6}$	21	„	Czortków	
52	Dudziński Adam	Czortków	$^{1}/_{3}$	13	„	,,	
53	Dutczak Karol	Wysokie Mazowieckie	$^{22}/_{2}$	3	g. k.	Kołomyja	
54	Dutkiewicz Kornelja	Peczeniżyn	$^{26}/_{10}$	5	r. k.	,,	
55	Dyndałewycz Leon	Czortków	$^{10}/_{6}$	11	g. k.	Tarnopol	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
56	Dziduszko Wanda	Brzeżany	17/11	5	r. k.	Lwów	
57	Dziedzicówna Jadwiga	Mościska	9/2	20	„	Przemyśl	
58	Dziurzyńska Filomena	Tłumacz	9/3	6	„	Stanisławów	
59	Dziubaniuk Eugeniusz	Śniatyn	26/10	6	„	Kołomyja	
60	Dziwińska Marja	Kosów	1/3	10	„	,,	
61	Englówna Helena	Mościska	10/6	39	„	Przemyśl	
62	Feczkówna Marja	Przemyśl	8/6	40	„	,,	
63	Fela Leopold	Lubaczów	13/11	10	„	Sokal	
64	Fialówna Helena	Przeworsk	9/3	7	„	Lwów	
65	Filanka Marja	Mościska	7/6	41	„	Przemyśl	
66	Filipowski Juljan	Stryj	11/3	8	g. k.	Lwów	
67	Folcikówna Michalina	Trembowla	10/6	12	r. k.	Tarnopol	
68	Fortuna Stanisław	Stanisławów	14/3	7	„	Stanisławów	
69	Frankiewicz Antonina	Sokal	13/11	12	„	Sokal	
70	Frankiewicz Stanisława	,,	13/11	13	„	,,	
71	Furowicz Marja	Dolina	11/3	17	„	Lwów	
72	Gardiaszówna Marja	Skałat	11/6	13	„	Tarnopol	
73	Garwasiuk Eufrozyna	Brody	13/11	14	g. k.	Sokal	
74	Gączowski Tadeusz	Skałat	12/11	4	r. k.	Tarnopol	
75	Gąska Józefa	Nisko	12/11	4	„	Rzeszów	
76	Godekówna Janina	Dobromil	7/6	44	„	Przemyśl	
77	Godekówna Zofja	Przemyśl	7/6	45	„	,,	
78	Gołębiowski Kazimierz	Trembowla	13/11	5	„	Tarnopol	
79	Gradkowska Helena	zredukow.	19/10	2	„	Przemyśl	ekst.
80	Gretschel Antonina	Stanisławów	22/11	40	„	Stanisławów	
81	Grochowiczówna Elżbieta	Przemyśl	8/6	46	„	Przemyśl	
82	Grzeszekówna Stefanja	Przeworsk	11/3	3	„	Lwów	
83	Gularowska Marja	Żydaczów	9/3	17	„	Sambor	
84	Guz Michał	Wysokie Mazowieckie	14/3	7	g. k.	Sokal	
85	Gustowicz Józef	Sambor	17/11	2	r. k.	Sambor	
86	Guzikówna Stanisława	Tarnopol	11/6	15	„	Tarnopol	
87	Hadzewicz Natalja	Nisko	19/10	3	„	Przemyśl	
88	Halikowa Jadwiga	Stanisławów	15/11	41	„	Stanisławów	
89	Halkówna Marja	St. Sambor	16/11	3	„	Sambor	
90	Hałajczukówna Natalja	Stryj	19/11	4	g. k.	,,	ekst.
91	Harasymowicz Katarzyna	Sambor	20/11	5	r. k.	,,	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
92	Holtzer Władysław	Żydaczów	9/3	3	r. k.	Sambor	
93	Homeńko Elżbieta	Lubaczów	9/3	1		Sokal	
94	Hrycyk Marja	Sokal	9/3	2	g. k.	,,	
95	Huraszówna Paulina	Czortków	11/16	18	r. k.	Tarnopol	
96	Isopenko Marja	Stanisławów	23/11	42	g. k.	Stanisławów	
97	Ilnicka Helena	Przemyśl	10/6	48	„	Przemyśl	
98	Iwanciw Grzegorz	Lisko	8/6	50	g. k.	,,	
99	Iwanciówna Stefania	Nisko	12/11	5	r. k.	Rzeszów	
100	Jacyk Jan	Rudki	13/3	4	g. k.	Sambor	
101	Jachimczuk Leopoldyna	Jaworów	2/3			Tarnopol	
102	Jakimowska Irena	Stanisławów	14/6	22		Stanisławów	
103	Jaksmanicka Marja	Żydaczów	12/6	18	r. k.	Tarnopol	
104	Jaksmanicka Janina	,,	13/11	6	„	,,	
105	Janicka Zofia	Mościska	5/6	51	„	Przemyśl	
106	Jankowska Stanisława	Dobromil	19/10	4	„	,,	
107	Jaremska Bronisława	Tarnopol	11/6	20	„	Tarnopol	
108	Jarmułowicz Marja	Sokal	13/3	2	g. k.	Sokal	
109	Jasieniecka Olga	Rohatyn	11/6	21	r. k.	Tarnopol	
110	Jasińska Henryka	Przemyśl	10/6	52	„	Przemyśl	
111	Kabarowski Tadeusz	Bohorodczany	11/3	3	g. k.	Sokal	
112	Kamińska Marja	Kielce	15/3	8	r. k.	Stanisławów	
113	Kamińska Regina Wanda	Łańcut	13/11	8	„	Rzeszów	
114	Karatnicka Jadwiga	Kałusz	10/6	24	„	Stanisławów	
115	Kasprowiczówna Stefanja	Przemyśl	8/6	53	„	Przemyśl	
116	Kazimirczukowa Anna	Zaleszczyki	1/3	14	g. k.	Czortków	
117	Kisek Zdzisław	Jarosław	19/10	7	r. k.	Przemyśl	
118	Klecanówna Łucja	Tarnopol	14/11	9	„	Tarnopol	
119	Klimkówna Stefanja	Drohobycz	19/11	12	„	Lwów	
120	Kliszczówna Helena	Zborów	13/11	10	„	Tarnopol	
121	Klockówna Stanisława	Dobromil	20/11	6	„	Sambor	ekst.
122	Kluczewska Karolina	Kosów	23/2	1	g. k.	Kołomyja	
123	Kłakówna Janina	Bóbrka	20/11	13	r. k.	Lwów	
124	Kobrynowicz Ludwik	Baranowicze	16/11	3	„	Sambor	
125	Koch Kazimierz	Krosno	16/11	4	„	,,	
126	Koczyrkewicz Janina	Jarosław	7/6	54	„	Przemyś	
127	Koczyrkiewicz Melanja	Przemyśl	8/6	55	g. k.	,,	
128	Konieczkowa Antonina	Brzozów	13/11	9	r. k.	Rzeszów	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
129	Konopczanka Zofja	Mościska	10/6	56	r. k.	Przemyśl	
130	Kopciuch Marja	Kałusz	8/6	25	„	Stanisławów	
131	Kornerówna	Lubaczów	19/10	5	„	Przemyśl	
132	Kosar Zofja	Czortków	27/2	7	g. k.	Czortków	
133	Kossowska Klementyna	Borszczów	26/2	5	r. k.	,,	
134	Kossowska Julja	Kołomyja	27/10	7	„	Kołomyja	
135	Kotulska Anna	Mościska	19/10	6	„	Przemyśl	
136	Kowal Karol	Zborów	11/6	22	„	Tarnopol	
137	Kowalska Stefanja	Sokal	14/11	15	„	Sokal	
138	Kozłowska Hiacynta	Drohobycz	17/11	8	„	Sambor	
139	Kozłowska Rozalja	Jaworów	27/10	8		Kołomyja	
140	Köstler Anna	Żydaczów	19/11	7	„	Sambor	
141	Krasij Anna	Zaleszczyki	24/10	27	g. k.	Czortków	
142	Krausówna Katarzyna	Jaworów	8/6	57	r. k.	Przemyśl	
143	Królówna Eleonora	Żydaczów	20/11	22	„	Lwów	
144	Krukiewicz Melanja	Czortków	28/2	11	„	Czortków	
145	Krupa Bronisław	Horodenka	21/2	2	„	Kołomyja	
146	Kruszelnicka Helena	Kopyczyńce	24/10	28	„	Czortków	
147	Kruszyńska Helena	Lubaczów	20/11	19	„	Lwów	
148	Krzemińska						
149	Stanisława	Mościska	10/6	58	„	Przemyśl	
	Krzywicka Stanisława	,,	10/6	58	„	,,	
150	Kseniakówna Józefa	Dobromil	8/6	59	„	,,	
151	Kubasówna Stefanja	Przemyśl	8/6	60	„	,,	
152	Kubrakowska Wanda	Tarnopol	17/11	11	„	Tarnopol	
153	Kucharska Stanisława	Lubaczów	20/11	7	„	Lwów	
154	Kuczerowski Antoni	Sokal	11/3	4	„	Sokal	
155	Kudlanka Stanisława	Brzozów	9/2	21	„	Przemyśl	
156	Kulczycka Tekla	Jaworów	20/10	9	g. k.	,,	
157	Kulinicz Joanna	Żydaczów	20/11	9	r. k.	Sambor	
158	Kułaga Józef	Czortków	1/3	15	„	Czortków	
159	Kuźniarzówna Marja	Kałusz	8/3	11	„	Stanisławów	
160	Kwaśnicki Michał	Sokal	14/11	15	„	Sokal	
161	Kyrylukowa Paulina	Lubaczów	/3		„	Tarnopol	
162	Laszkiewiczówna Helena	Tłumacz	12/3	12	„	Stanisławów	
163	Laszkowska Aleksandra	Rudki	12/3	5	„	Sambor	
164	Lewandowski Miecz.	Brzeżany	10/11	6	„	Lwów	
165	Lewicka Marja	St. Sambor	9/2	22	„	Przemyśl	
166	Ligęzowa Wiktorja	Rzeszów	14/11	11	„	Rzeszów	
167	Linder Marja	Lisko	14/11	16	„	Sokal	
168	Lipiński Marjan	Kałusz	14/3	14	„	Stanisławów	

L. p.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
169	Lisowska Stefanja	Jaworów	10/6	61	r. k.	Przemyśl	
170	Łazuka Kazimiera	Łańcut	13/11	12	„	Rzeszów	
171	Łomej Romana	Kosów	25/2	3	g. k.	Kołomyja	
172	Łytwyn Marja	Lwów	12/3	18	„	Lwów	
173	Machnicki Michał	Skałat	11/6	23	r. k.	Tarnopol	
174	Majdaniuk Marja	Brzeżany	14/11	14	„	,,	
175	Matusikowa Olga	Rohatyn	4/3	16	g. k.	Kołomyja	
176	Mainda Eugenja	Kamionka Strumiłowa	20/11	28	r. k.	Lwów	
177	Michaliniczowa Anna	Brzeżany	/3		„	Tarnopol	
178	Michalska Zofja	Przemyśl	10/6	64	„	Przemyśl	
179	Michalska Marja	Kowel	20/11	29	„	Lwów	
180	Michalska Aurelja	Tarnopol	10/6	63	„	Przemyśl	
181	Mielecka Helena	Przemyślany	20/11	14	„	Lwów	
182	Migulanka Janina	Lisko	9/2	23	„	Przemyśl	
183	Mikolaschek Adela	Trembowla	25/10	31	„	Czortków	
184	Misiorkowska Janina	Lisko	14/3	6	„	Sambor	
185	Mitscha Janina	Tarnopol	15/11	16	„	Tarnopol	
186	Mykecej Helena	Bohorodczany	15/3	15		Sokal	
187	Myśko Józef	Krosno	7/6	65	„	Przemyśl	
188	Myszczyszyn Marja	Stanisławów	23/11	45	g. k.	Stanisławów	
189	Nawrotówna Marcelina	Lisko	9/2	24	r. k.	Przemyśl	
190	Nabołotna Stanisława	Podhajce	11/6	24	„	Tarnopol	
191	Nabołotna Stefanja	Kopyczyńce	28/2	12	g. k.	Czortków	
192	Negrejówna Stanisława	Podhajce	11/6	24	r. k.	Tarnopol	
193	Nęcka Marja	Krosno	12/3	22	„	Lwów	
194	Nowakowska Marja	Łańcut	14/11	13	„	Rzeszów	
195	Nowakowski Mikołaj	Przemyślany	12/3	9	„	Lwów	
196	Noworolska Franciszka	Prasnysz	12/3	14	„	,,	
197	Noworolska Helena	Czortków	26/2	6	„	Czortków	
198	Nykyforukowa Tekla	Śniatyn	2/3	13	g. k.	Kołomyja	
199	Ochorok Stanisław	Stryj	21/11	4	r. k.	Lwów	
200	Ochrym Aleksandra	Żydaczów	14/3	12	g. k.	Sokal	
201	Olbrich Jan	Dolina	8/3	7	r. k.	Sambor	
202	Olejowska Zofja	Rawa Ruska	13/3	9	„	Sokal	
203	Opryskówna Helena	Trembowla	12/6	25	„	Tarnopol	
204	Oryszczuk Natalja	Stanisławów	22/11	46	g. k.	Stanisławów	
205	Ostropolska Janina	Tłumacz	8/3	16	r. k.	,,	
206	Ostrowska Jadwiga	,,	13/6	31	„	,,	
207	Osada Zdzisław	Przemyśl	19/10	11	„	Przemyśl	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
208	Owczarz Edward	Lisko	7/6	67	r. k.	Przemyśl	
209	Pachorkówna Marja	Lwów	12/3	27	„	Lwów	
210	Pałczyński Marjan	Lubaczów	12/3	5	„	Sokal	
211	Pastuch Józef	Skałat	/3		„	Tarnopol	
212	Patrycki Kazimierz	Lisko	9/2	26	„	Przemyśl	
213	Patrynówna Helena	Mościska	9/2	25	„	,,	
214	Pauli Marja	Stanisławów	14/6	33	„	Stanisławów	
215	Pelczarówna Amalja	Mościska	20/10	12	„	Przemyśl	
216	Pełeńska Julja	Wieluń	25/2	4	g. k.	Kołomyja	
217	Petri Kazimiera	Gródek Jagielloński	12/3	20	r. k.	Lwów	
218	Piasecka Irena	Lisko	11/3	7	g. k.	Sambor	
219	Piotrowski Grzegorz	Przemyślany	12/6	26	r. k.	Tarnopol	
220	Pituszewska Ewa	Czortków	27/2	8	g. k.	Czortków	
221	Plank Edward	Zaleszczyki	17/11	48	r. k.	Stanisławów	
222	Podosek Władysław	Zdołbunów	13/11	14	„	Rzeszów	
223	Pollak Władysław	Dolina	14/6	32	„	Stanisławów	
224	Połoszynowicz Romana	„	12/3	21	„	Lwów	
225	Popiel Dionizy	Brody	12/6	27	„	Tarnopo	
226	Popławska Zofja	Brzeżany	/3		„	,,	
227	Posacka Eugenja	Tarnopol	16/11	18	g. k.	,,	
228	Potykiewicz Jan	Pabianice	25/10	32	„	Czortków	
229	Pożakowska Stefanja	Przemyśl	13/8	15	r. k.	Lwów	
230	Prucowa Adela	Bohorodczany	12/6	34	„	Stanisławów	
231	Pruniak Michał	Kołomyja	22/2	4	„	Kołomyja	
232	Prypchan Bazyli	Nadwórna	20/11	49	g. k.	Stanisławów	
233	Przybyszowska Zofja	Lubaczów	12/3	6	r. k.	Sokal	
234	Radelli Stanisław	Skałat	12/6	29	„	Tarnopol	
235	Robaczewska Emilja	Bóbrka	21/11	9	„	Lwów	
236	Rolińska Bolesława	Lubaczów	13/3	10	„	Sokal	
237	Rollauer Wilhelmina	Żółkiew	13/3	16	„	Lwów	
238	Rolska Emna	Przeworsk	13/11	15	„	Rzeszów	
239	Romanów Joanna	Dolina	16/11	10	„	Sambor	
240	Romańska	Suwałki	27/10	10	„	Kołomyja	
241	Romeniuk Michał	Tarnopol	12/6	30	„	Tarnopol	
242	Rosół Janina	Śniatyn	23/2	2	„	Kołomyja	
243	Rozenblumówna Anna	Sambor	10/6	70	mojż.	Przemyśl	
244	Różankowska Stefanja	Dobromil	10/6	71	r. k.	,,	
245	Różankowska Stefanja	Śniatyn	21/3	14	„	Kołomyja	
246	Rudeńska Stefanja	Bohorodczany	27/2	8	„	,,	
247	Rzucidłówna Marja	Dobromil	10/6	71	„	Przemyśl	

L. p.	MAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
248	Rydzowa Julja	Żydaczów	9/3	9	r. k.	Sambor	
249	Samira Joanna	Czortków	27/2	9	g. k.	Czortków	
250	Scherf Paulina	Tłumacz	21/11	50	r. k.	Stanisławów	
251	Schmidt Józefa	,,	8/6	36	„	,,	
252	Seniw Antoni	Dolina	11/6	37	g. k.	,,	
253	Seniek Marja	Kosów	28/2	9	r. k.	Kołomyja	
254	Semeniuk Mikołaj	Horodenka	28/2	5	g. k.	,,	
255	Serska Klotylda	Podhajce	12/6	31	r. k.	Tarnopol	
256	Sessler Jadwiga	Śniatyn	26/2	6	„	Kołomyja	
257	Silińska Nadja	Kosów	27/2	7	g. k.	,,	
258	Siwakówna Katarzyna	Brzozów	9/2	27	r. k.	Przemyśl	
259	Siekierczyńska Marja	Sanok	10/6	72	„	,,	
260	Sienkiewicz Wiktor	Kołomyja	21/2	1	„	Kołomyja	
261	Sionkajło Helena	Horodenka	26/2	5	„	,,	
262	Skalska Mieczysława	Mościska	10/6	73	„	Przemyśl	
263	Skobelska Olga	Dolina	13/3	28	g. k.	Lwów	
264	Skupień Marja	,,	12/3	18	r. k.	Sambor	
265	Smal-Stocka Marja	Podhajce	/3		„	Tarnopol	
266	Smalcówna Jadwiga	Żydaczów	13/3	30	„	Lwów	
267	Smeryczański Eugenjusz	Zaleszczyki	26/10	35	g. k.	Czortków	
268	Smoleń Jadwiga	Lubaczów	14/11	17	r. k.	Sokal	
269	Smólska Janina	Sanok	20/10	14	„	Przemyśl	
270	Smyka Michał	Przeworsk	7/6	74	„	,,	
271	Solecka Jadwiga	Rawa Ruska	17/11	12	„	Sambor	
272	Sołtycka Marja	Tłumacz	10/6	38	„	Stanisławów	
273	Sosnowski Stefan	Kosów Poleski	12/3	6	„	Sokal	
274	Spiech Jan	Kopyczyńce	1/3	16	„	Czortków	
275	Spiech Marja	,,	26/10	36	„	,,	
276	Stangenhaus Irena	Dobromil	9/2	28	„	Przemyśl	
277	Stasiaczek Tadeusz	Borszczów	25/2	2	„	Czortków	
278	Staszkiewicz Jadwiga	Kołomyja	1/3	12	„	Kołomyja	
279	Stebelska Marja	Złoczów	21/11	16	g. k.	Lwów	
280	Steliga Hieronim	Biłgoraj	13/3	5	r. k.	,,	
281	Stencelówna Stanisława	Przemyśl	8/6	75	„	Przemyśl	
282	Storożyńska Helena	Stanisławów	21/11	13	„	Stanisławów	
283	Strojna Janina	Lisko	10/6	76	„	Przemyśl	
284	Sułżyńska Michalina	Podhajce	12/6	32	g. k.	Tarnopol	
285	Suszyński Władysław	Rohatyn	16/11	54	r. k.	Stanisławów	
286	Sysak Kazimierz	Tłumacz	13/6	39	r. k.	,,	
287	Szankowska Zofja	Bohorodczany	12/3	19	g. k.	,,	

L. p.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
288	Szatkowska Helena	Tarnopol	12/6	33	r. k.	Tarnopol	
289	Szczupaczyński Franciszek	Dobromil	21/11	9	„	Lwów	
290	Szczurkówna Janina	Mościska	20/10	15	„	Przemyśl	
291	Szembelówna Kazimiera	Przemyśl	10/6	77	„	Przemyśl	
292	Szkiemetko Irena	Dobromil	20/10	16	g. k.	,,	
293	Szufa Marjan	Sokal	15/3	8	r. k.	Sokal	
294	Szulówna Marja	Stanisławów	15/11	52	„	Stanisławów	
295	Szumełda Irena	Przemyśl	9/2	29	g. k.	Przemyśl	
296	Szumska Olga	Stryj	13/3	11	„	Sambor	
297	Talla Stanisława	Rohatyn	15/11	55	r. k.	Stanisławów	
298	Termerówna Stefanja	Nisko	14/11	16	„	Rzeszów	
299	Teuchman Zofja	Rawa Ruska	15/11	18	„	Sokal	
300	Tokarska Marja	Bohorodczany	13/3	20	g. k.	Stanisławów	
301	Tokarska Mieczysława	Brody	14/3	13	r. k.	Sokal	
302	Tomaszewski Stanisł.	Jarosław	7/6	78	„	Przemyśl	
303	Trembacz Tekla	Czortków	27/10	31	g. k.	Czortków	
304	Trześniowski Jan	Kosów	29/10	3	r. k.	Kołomyja	
305	Trynkiewicz Jan	Krosno	9/3	9	„	Sambor	
306	Turczmanowycz Marja	Tłumacz	20/11	56	g. k.	Stanisławów	
307	Ukraiński Eustachy	Lubaczów	15/11	12	r. k.	Sokal	
308	Ullmanówna Jadwiga	Przemyśl	10/6	79	„	Przemyśl	
309	Warchoł Adam	Tarnobrzeg	14/11	17	„	Rzeszów	
310	Warchoł Jan	Przemyśl	8/6	68	g. k.	Przemyśl	
311	Wiechówna Stanisława	Sandomierz	10/6	80	r. k. „	Przemyśl	
312	Wieroński Tadeusz	Żółkiew	15/11	13	„	Sokal	
313	Winogrodzka Stanisława	Jarosław	9/2	30	,,	Przemyśl	
314	Witwicka Urszula	Lwów	21/11	23	„	Lwów	
315	Witwicka Marja	Skałat	16/11	21	„	Tarnopol	
316	Wojakowska Marja	Skałat	17/11	22	g. k.	Tarnopol	
317	Wojciechowski Kazimierz	Zborów	12/6	34	r. k.	Tarnopol	
318	Wojtowiczówna Stefanja	,,	8/6	81	„	Przemyśl	
319	Worwa Helena	Bohorodczany	19/11	57	„	Stanisławów	
320	Wowkowa Olga	Brody	14/3	4	g. k.	Sokal	
321	Wójcik Zofja	Tłumacz	29/10	11	r. k.	Kołomyja	
322	Wróblewski Stanisław	Dobromil	8/6	82	„	Przemyśl	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu	Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
323	Wrzaskówna Czesława	Sambor	17/11 13	r. k.	Sambor	
324	Wrzecionówna Janina	Busk Kielecki	13/3 23	g. k.	Lwów	
325	Zaleska Zofja	Lwów	21/11 30	r. k.	,,	
326	Zaplitna Anna	Tarnopol	/3	„	Tarnopol	
327	Zarembianka Franciszka	Dobromil	9/2 31	„	Przemyśl	
328	Zarembianka Zofja	Jaworów	20/10 17	g. k.	,,	
329	Zarzycka Olga	Trembowla	/3	r. k.	Tarnopol	
330	Żerebecka Wilhelmina	Tarnopol	/3	„	,,	

Część nieurzędowa.

Dr. K. ZAGAJEWSKI.

Szkolnictwo handlowe Okręgu Szkolnego Lwowskiego w pierwszem dziesięcioleciu Polski Niepodległej.

Szkolnictwo zawodowe b. Galicji nie cieszyło się, jak wiadomo, względami Wiednia. To też państwo austrjackie uczyniło bardzo niewiele na tem polu, a jeśli co zrobiło, starało się, żeby nowa szkoła nie szkodziła zanadto przemysłowi i handlowi zachodnich krajów koronnych. To, co sejm galicyjski zdziałał, było już o wiele poważniejsze i bardziej celowe, jednak trochę jednostronne: popierano tylko rękodzieło i przemysł domowy. Dopiero Rzeczpospolita Polska ujęła rzecz właściwie i celowo, nie krępowana, rzecz jasna, żadnemi względami ubocznemi. Cel jest jeden, bez dyskusji: rozwijanie polskiego przemysłu i handlu.

Gorzej jeszcze traktowane, niż szkolnictwo przemysłowe, było handlowe. Bo o ile potrzeba, choćby przemysłów związanych z rolnictwem, była oczywista, to kształcenie kupca wydawało się rzeczą niepotrzebną. Zresztą sto lat temu to mniemanie panowało jeszcze także na zachodzie, gdzie praktyka i kursy wieczorne stanowiły jedyny system kształcenia kupca. Dopiero w drugiej połowie 19 wieku zapatrywania te ulegają powolnej zmianie. Rzecz znamienna, że pierwsza galicyjska szkoła handlowa w Samborze powstała w r. 1890 dzięki fundacji bogatego Żyda O. Gotthelfa. Dopiero w sześć lat później założono w Krakowie społeczną „Wyższą szkołę handlową", w r. 1899 zaś taką samą państwową szkołę we Lwowie[1]).

Tak więc na progu dwudziestego stulecia ówczesna Galicja, kraj o 7.316.000 mieszkańcach, posiadała trzy małe szkoły handlowe o około 200

[1]) Obie szkoły otrzymały później tytuł „Akademij handlowych"

uczniach razem wziąwszy! Obok nich istniały w Krakowie (od 1881) i we Lwowie (od 1889) kupieckie szkoły dokształcające o liczbie uczniów nieznacznie przekraczającej setkę.

Do roku 1908 ten stan poza Krakowem tylko o niewiele się zmieniał. W tym roku powstaje we Lwowie pod przewodnictwem Dr. Ernesta Adama Towarz. Szkoły Handlowej, zakłada szkołę i rozwija odrazu ruchliwą działalność. Jako poseł sejmowy Adam doprowadza do tego, że Wydział Krajowy podejmuje akcję zakładania krajowych dwuklasowych szkół „kupieckich“. W r. 1911 założono szkoły w Brodach i Tarnowie, w r. 1913 w Przemyślu i Białej. W r. 1911 powstała jedyna dotąd ruska szkoła Tow. „Proświta“ we Lwowie.

Tak więc w r. 1918 Polska niepodległa zastała w dzisiejszym Okręgu Szkolnym Lwowskim pięć szkół handlowych dziennych i dwie dokształcające (Lwów .Przemyśl; szkoła brodzka stała się pastwą zawieruchy wojennej). Szkoły dzienne liczyły razem 488 uczniów (Sambor, lwowska Akademja h. były nieczynne), do których w lutym 1919 przybyło 311 młodzieży w szkole Żydowskiego Tow. Szkoły Handlowej we Lwowie, razem 799 uczniów.

Od r. 1920 zaczyna się żywszy ruch: w tym i następnym roku powstaje po jednej szkole, w 1922 dwie, w 1923 jedna, w 1924 trzy, w 1925 dwie, w 1926 jedna, w 1927 trzy, w 1928 pięć, w 1929 żadna. Razem Okręg ma obecnie 25 szkół handlowych, w tem 4 państwowe, 17 społecznych i 4 prywatne. Dwie szkoły są męskie, trzy żeńskie, jedna męska i żeńska reszta zaś koedukacyjne. Co do typu 2 są czteroletnie (w tem 1 ekonomiczno-handlowa), 18 trzyletnich, 2 dwuletnie licea handlowe (po 6 klasach gimn.) i 4 jednoroczne szkoły przysposobienia kupieckiego (w tem 1 połączona z trzyletnią). Oprócz tego istnieje 6 szkół handlowych dokształcających.

Jeszcze gwałtowniej rośnie frekwencja tych szkół, jak wykazuje następująca tabelka:

Rok	1918/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30
Uczniów	799	1158	1109	1493	1626	1693	1637	1805	2143	2599	3670	4294

Szkoły dokształcające mają 458 uczniów, 22 kursy handlowe 500—600 uczniów, tak że można liczbę młodzieży, kształcącej się w handlu, podać na około 5300, co stanowi 0.88‰ ludności Okręgu (ok. 6.000.000) i 1.08% ludności zajętej w handlu i komunikacjach (według J. Wąsowicza i A. Zierhoffera „Świat w cyfrach“). Jeśli do tego dodamy 315 słuchaczy Wyższej Szkoły Handlu Zagranicznego we Lwowie, otrzymamy liczbę ok. 5616 przyszłych handlowców.

Ponieważ w roku szk. 1928/29 liczba uczniów szkół powszechnych w Okręgu wynosiła 670.093, gimnazjalistów 37.629, seminarzystów 10.213, na jednego ucznia szkoły handlowej przypada 156 uczniów szkół powszechnych, 9 gimnazjalistów i prawie 2 seminarzystów.

Młodzież szkół handlowych dzieli się na 2070 chłopców i 2224 dziewcząt. Pod względem wyznań mamy 2006 rzymskich katolików, 686 grekokatolików, 1469 żydów i 133 innych.

Nietylko liczby frekwencji wzrosły bardzo wydatnie: szkoły zawodowe wogóle, a tem samem i handlowe mają obecnie do dyspozycji znacznie wydatniejsze, choć jeszcze niewystarczające, środki materjalne. Otrzymują zasiłki z dodatku 25%-owego do podatku przemysłowego, które w r. 1928 wyniosły na Okręg łącznie zł 847.200,— w r. 1929 zł 531.000. — Państwo opłaca czesne za dzieci swoich funkcjonarjuszy, co niektórym szkołom ogromnie pomaga, szkoły korzystają z ulg kolejowych, absolwenci ze skróconej służby wojskowej, zaś w służbie państwowej są zaliczani do II kategorji urzędników. Wprawdzie mógłby ktoś zarzucić, że tym sposobem część absolwentów dostaje się na niewłaściwe drogi, dalekie od zawodów handlowych. Zarzut ten jednak nietrudno odeprzeć: wszak sprawne i celowe działanie poczty, kolei, urzędów celnych, skarbowych, monopolowych itp. leży tak samo w interesie kupiectwa jak umiejętna praca w sklepie i kantorze. Absolwent szkoły handlowej jako urzędnik w tych działach służby publicznej będzie pożyteczniejszy od maturanta gimnazjalnego, nie posiadającego studjów specjalnych. Tak więc nadanie uprawnień przyczyniło się wydatnie do skierowania większej liczby młodzieży do szkół handlowych, a tem samem do odciągnięcia jej od gimnazjów ogólno-kształcących, których przeludnienie może się wyrodzić w poważny kataklizm społeczny.

Pod względem programowym do r. 1923 nie zaszły żadne zmiany: uczono według austrjackich planów, które były uznane za dobre. W r. 1923 wprowadzono do dawnych szkół dwuklasowych ustrój i program trzyletni, miejscami wadliwy w swej pierwotnej formie, ale odtąd ulepszony. Ostateczne uregulowanie tej sprawy jest nader pożądane, nastąpi jednak zapewne dopiero w związku z ogólną reformą szkolną. Program czteroletniej szkoły ekonomiczno-handlowej uległ tylko niewielkim zmianom. Nowe są programy liceum handlowego i jednorocznej szkoły przysposobienia kupieckiego. Oba typy jako nowe dotąd nie cieszą się jeszcze popularnością i dopiero powoli zdobywają sobie zaufanie rodziców. Wogóle społeczeństwo niestety zbyt mało orjentuje się w programach i celach szkolnictwa zawodowego, jedynie sprawa uprawnień wywołuje od czasu do czasu pewien odruch zainteresowania.

Wymienione powyżej typy różnią się wysokością podstawy oraz poziomu naukowego samej szkoły. Podstawą jest przeważnie siedmioklasowa szkoła powszechna, w szkole ekon.-handlowej zasadniczo cztery klasy gimnazjum, w liceum sześć klas gimnazjum. Sposób nauczania jest dotąd taki, że uczniów przygotowuje się wszechstronnie do wszystkich możliwych zawodów handlowych, a więc do kupiectwa towarowego drobiazgowego i hurtowego, do spółdzielczości, bankowości, ubezpieczeń, przemysłu fabrycznego itp. Obecnie powstaje ruch różniczkowy: niektóre szkoły zaczynają się specjalizować, przyczem także dotąd nieuwzględniane działy jak administracja, samorząd, kolejnictwo itp. są uwzględniane. Kierunek ten jeszcze nie da się ocenić, bo jest za młody, ale nie można mu odmówić racji i doniosłości, więc i uznania wśród społeczeństwa nie powinno mu zabraknąć.

Sprawa pomocy naukowych również stale postępuje. Do niektórych przedmiotów mamy już po kilka podręczników, a spółzawodnictwo wpływa dodatnio na ich jakość. Niestety dotąd nie posiadamy stosownego podręcznika do nauki języka polskiego (!) i do historji. Zbiory geograficzne, towaroznawcze, dokumentów handlowych są w wielu szkołach bardzo poważne, maszyny pisarskie, arytmometry, powielacze, aparaty projekcyjne i radjofoniczne ułatwiają i pogłębiają naukę w sposób, dziesięć lat temu nieoczekiwany. „Handlówka" przestała już dawno być kopciuszkiem!

Nauczyciele szkół handlowych są traktowani jak nauczyciele szkół średnich ogólno-kształcących i powinni mieć takie same lub równe kwalifikacje. W rzeczywistości za czasów austrjackich do przedmiotów ogólnokształcących mianowano często nauczycieli o przygotowaniu seminaryjnem, zaś do przedmiotów handlowych absolwentów średniej szkoły (ekon. handlowej) lub kursu abiturjentów z praktyką zawodową i egzaminem nauczycielskim. Władze polskie dążą do podniesienia poziomu i pod tym względem. Rozporządzenie p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271) wymaga w art. 21 od nauczycieli ukończenia odpowiednich szkół akademickich oraz co najmniej trzyletniej praktyki zawodowej poszkolnej, nienauczycielskiej, uznanej przez Ministra WR. i OP. za odpowiednią. Wobec tego, że w Polsce istnieją już cztery wyższe uczelnie handlowe, w których przeważnie także uwzględnia się przysposobienie przyszłych nauczycieli - komercjalistów, wymaganie to już obecnie jest wykonalne, choć mała podaż sił z dyplomem W. S. H. zmusza narazie jeszcze niejedną szkołę do zatrudniania tymczasowo osób o niższych kwalifikacjach. W każdym razie dostateczna liczba i jakość podręczników i pomocy szkolnych, zaczątki literatury metodycznej, zwoływane przez Kuratorjum O. S. L. konferencje dydaktyczne (1926 dwie o nauce i handlu, księgowości, towaroznawstwie i geografji gosp., 1927 jedna o języku polskim, 1929 jedna o arytmetyce handlowej, prócz tego w Krakowie 1928 o korespondencji), 4-dniowy kurs dokształcający nauczycieli - komercjalistów urządzony w r. 1929 przez Sekcję Zawodową T. N. S. W. przy udziale Kuratorjum — wszystko to ułatwia nawet mniej przygotowanemu nauczycielowi należyte pełnienie obowiązków.

Ogółem pracuje w szkołach handlowych Okręgu 75 etatowych i 259 kontraktowych nauczycieli. Z nich posiada kwalifikacje według dawnych norm 130, w myśl rozporz. p. Prezydenta R. P. z 7 marca 1928 zaś tylko 99, w tem 9 (!) komercjalistów. Są to prawie bez wyjątku prawnicy, ponieważ ani jeden dyplomowany absolwent jedynej akademickiej szkoły handlowej w Polsce (W. S. H. w Warszawie) nie pracuje w Okręgu; W. S. H. we Lwowie i Krakowie nie posiadają dotąd pełnych praw, zaś posiadacze dyplomów zagranicznych (Praga, Wiedeń, Lipsk) nie znostryfikowali dotąd swoich dyplomów. Jeśli więc rozporządzenie wykonawcze do rozporz. p. Prezydenta R. P. z 7. marca 1928 nie zwaloryzuje dawnych kwalifikacyj, uzyskanych przez nauczycieli przed wyjściem rozporządzenia p. Prezydenta, olbrzymia większość naszych nauczycieli będzie bez kwalifikacyj. Ponieważ, jak już zaznaczono, przypływ młodych sił z W. S. H. jest niedostateczny, szkoły znalazłyby się w takim wypadku w trudnem położeniu.

Zupełnie niedoceniane jest — nietylko w naszym Okręgu — szkolnictwo handlowe dokształcające. I dokształcanie rzemieślników jest jeszcze

dalekie od doskonałości i nasycenia, jednak nikt nie kwestjonuje jego racji bytu i jego potrzeb, może tylko w wielu miejscowościach ilościowo i jakościowo nie dostawać do ideału. Dokształcanie kupców jest — rzec można — w powijakach, jakkolwiek chyba nikt nie kwestjonuje potrzeby tego dokształcania. We Lwowie jest 7211 firm kupieckich[1]), sama Kongregacja Kupiecka (chrześcijańska) ma 132 zarejestrowanych praktykantów, gdy zaś kierownictwo szkoły dokształcającej zwróciło się do Magistratu z prośbą o spis praktykantów, otrzymało spis z... jednem nazwiskiem! Do obu lwowskich szkół handlowych dokształcających uczęszcza 165 uczniów, a więc tylko drobny odłam wszystkich praktykantów kupieckich. Poza Lwowem istnieją szkoły w Przemyślu, Stanisławowie i Kołomyi, mieszana w Jarosławiu. Dopóki ten smutny stan trwać będzie, wszelkie narzekania na upadek stanu kupieckiego będą czczą, a w dodatku nieszczerą gadaniną. Podstawą akcji poprawczej winny być spisy praktykantów, następnie deklaracje gmin co do ich udziału w utrzymaniu szkół (1/3), resztę uskutecznia państwowa administracja szkolna. Trudności jednak nie kończą się na założeniu i materjalnem uposażeniu szkoły! Niema przedewszystkiem uświadomienia wśród pryncypałów, że posyłanie chłopców do szkoły jest nietylko ich ustawowym obowiązkiem, ale jeszcze bardziej ich długiem honorowym wobec przyszłości kupiectwa polskiego, nie mówiąc już o słuszności społecznej, która każe praktykanta, nie pobierającego zasadniczo prawie żadnego wynagrodzenia, kształcić wszystkiemi rozporządzalnemi sposobami. Jeśli przyszły polski kupiec, bez względu na narodowość i wyznanie, nie będzie stał znacznie wyżej od dzisiejszego, to w coraz goretszym wyścigu pracy zostanie jeszcze dalej w tyle za Europą zachodnią i Ameryką niż dotąd. Usilna spółpraca kupiectwa, w tej dziedzinie z różnych względów nieodzowna, ma tu jeszcze wiele do zrobienia — administracja szkolna bez tej spółpracy nie może i nie powinna dojść do poważnych wyników, bo szkoła dokształca, jak mówi jej nazwa, pryncypał i sklep kształcą praktycznie. Oba czynniki powinny więc spółdziałać, a choćby tylko sobie nie przeszkadzać, co niestety dotąd nie należy do wyjątków.

Fakty i cyfry powyższe świadczą o tem, że szkolnictwo handlowe jest na dorobku, w okresie silnego rozrostu. Nie może zatem nikogo dziwić, że szkolnictwo to ma braki, bo dopiero pewne ustalenie stanu ilościowego i jakościowego daje możność doskonalenia się. Zanim to nastąpi, potrzebne są:

1) odpowiednie budynki dla wszystkich szkół, z których tylko 10 ma budynek własny, 8 wynajęty a 7 pożyczony (w porze popołudniowej);

2) liczniejsze pomoce naukowe, szczególnie maszyny pisarskie i biurowe;

3) kwalifikowane zespoły nauczycielskie pod kwalifikowanem i doświadczonem kierownictwem (pewna liczba etatów państwowych w szkołach społecznych);

4) bardziej celowy dobór młodzieży, ewentualnie z zastosowaniem psychotechniki;

---

[1]) Według danych Izby Przemysłowo-handlowej.

5) szczególna dbałość o dokształcanie praktykantów kupieckich, które jest niewykonalne bez ścisłej ich rejestracji i przestrzegania ustawy przemysłowej;

6) ujednostajnienie i scalenie sprawy uprawnień, które w dzisiejszej formie powodują liczne nieporozumienia i trudności, szkodliwe dla rozwoju szkolnictwa handlowego.

Karol DZIEDUSZKO.

Ćwiczenia ortograficzne w szkole powszechnej.

Jednym z głównych celów nauczania języka polskiego w szkole powszechnej jest poprawne wyrażanie się w mowie i w piśmie. W tym kierunku zmierzają wszystkie nasze wysiłki, wszystkie środki poświęcamy temu celowi. Ćwiczeniami językowemi wzbogacamy umysł dziecka nowym zasobem słownikowym, względnie — rozszerzamy już istniejący. Przez ćwiczenia gramatyczne skłaniamy młodzież do świadomego stosowania różnych form językowych.

Najbardziej narzeka się ciągle jeszcze na zły stan ortografji i w wielu wypadkach młodzież opuszczająca szkołę tej poprawności nie posiada. Ponieważ nauczycielstwo dużo czasu i energji poświęca nauce ortografji, a mimo tego stan jest częściowo niezadowalający — sięgnąć musimy głębiej do jego przyczyn, a może wtedy okaże się, że leżą one w skierowywaniu energji nauczycielstwa na niewłaściwą drogę, w pomijaniu szczegółów napozór mało ważnych, a w istocie rzeczy zasadniczych.

Aby ortograficznie pisać potrzebne jest dokładne przyswojenie sobie poprawnych obrazów wzrokowych wyrazów i skojarzonych z niemi odpowiednich wyobrażeń ruchów. Trzeba mieć wyobrażenie wzrokowe wyrazu i odpowiadające mu wyobrażenie pisaniowo-ruchowe. Jeżeli dziecko przyswoi sobie wzrokowo fałszywy obraz wyrazu, — to będzie niesłychanie trudno (zwłaszcza jeżeli to będzie typ wybitnie wzrokowy) usunąć taki obraz. Wielu kolegów może na podstawie praktyki potwierdzić, iż zdarzają się dość liczne wypadki, w których uczeń robi uporczywie pewne błędy w ortografji mimo tego, że po zwróceniu mu uwagi natychmiast zdaje sobie sprawę z popełnionego błędu, a jednak przy najbliższej sposobności popełnia ten błąd znowu. Skoro zdajemy sobie sprawę z tego, jakie przykre następstwa wywołuje ten fakt, że dziecko przyswoiło sobie błędny wygląd wyrazu, — musimy w praktyce dążyć usilnie do przestrzegania tego, aby nie dawać dziecku sposobności do tego błędnego przyswajania. Czasem nauczyciel nie jest w stanie przeciwdziałać pewnym czynnikom, które jego pracę w zakresie nauczania ortografji w wysokim stopniu utrudniają, a nawet niszczą. Szyldy małomiasteczkowe, ogłoszenia najrozmaitsze, książki sensacyjne, a zwłaszcza ich tanie przekłady — wszystko to roi się aż od błędów ortograficznych. Młodzież poza szkołą styka się z tem i przyswaja sobie złe obrazy wyrazów. Gorzej jeszcze, gdy wyrobi sobie nałóg nieortograficznego pisania. Stąd też cały nasz wysiłek musi iść w kierunku niedopuszczania do błędów. Pod tym kątem widzenia omówię rodzaje ćwiczeń ortograficznych przewidzianych przez program ministerjalny.

Nauka ortografji, względnie jak mówi program, ćwiczenia ortograficzne obejmują: 1. przepisywanie, 2. pisanie z pamięci, 3. dyktando i 4. wolne wypracowanie piśmienne.

W klasie I-szej punktem ciężkości — jeśli chodzi o naukę pisowni — jest przepisywanie. Nie jest jednak ono tak łatwe, jak się pozornie zdaje. Dziecko musi uważnie patrzeć do książki, czytać i przyglądać się wyrazom, a następnie pisać i przy tem pokonywać szereg trudności technicznych, jak trzymanie pióra czy ołówka, pisania na odpowiedniej linji, od linji do linji i t. d. Wskutek tego uwaga dziecka rozprasza się i bardzo łatwo o popełnienie błędów, których często nie chce się zrozumieć. Ażeby tego popełnienia błędu uniknąć, trzeba dawać dziecku do przepisywania tekst już poprzednio dokładnie przerobiony, w którym dziecko nie spotka się z trudnościami językowemi czy rzeczowemi. Nie można więc w żadnym wypadku używać przepisywania do łatania „dziur" i musi ono być celowe, a nie bezmyślne, dla zabicia czasu. Trzeba więc unikać takiego sposobu postępowania, przy którym nauczyciel zadaje do domu po raz pierwszy czytankę do przeczytania, a równocześnie poleca przepisać jakąś jej część. Często się bowiem zdarza, że młodzież w tym przepisanym tekście natrafi na szereg nieznanych wyrazów, przepisze je błędnie, a tym sposobem osiągnie się cel wprost przeciwny, niż zamierzony. Trzeba także unikać tego dość popularnego przepisywania „za karę". Jest ono, mojem zdaniem, również jedną z przyczyn wyrabiania złego nałogu ortograficznego. Jeżeli uczeń popełnia jakieś wykroczenia, to istnieje przecież cały szereg innych środków pedagogicznych i kar t. zw. moralnych, któremi można ucznia ukarać. Dosyć często każe się jednak uczniowi przepisać to czy owo 10, 20 razy. Uczeń stara się w domu jak najprędzej przepisać to, by odrobić karę. Przepisuje więc pośpiesznie, bezmyślnie i im dalej, tem więcej robi błędów ortograficznych. Jaki pożytek z tego? Niema żadnego, a szkody bardzo dużo. Przepisywanie stosujemy w czterech pierwszych oddziałach szkoły powszechnej (nie — wyłącznie). Chodzi o to, by dzieci wzrokowo przyswoiły sobie dobrze wygląd wyrazów. I dlatego „już w I oddziale muszą dzieci wszystko co piszą, pisać bez błędu. Każde słowo, które czytają, niechaj piszą, ale po tak dokładnej analizie, tak bacznem rozpatrzeniu, że błąd staje się niemożliwy"[1]). O tem naprawdę trzeba pamiętać, bo znaczenie przepisywania dla celów ortograficznego pisania jest bardzo duże, o ile nie zostanie ono tylko mylnie postawione i przeprowadzone.

Kiedy młodzież przyswoiła już sobie pewien zakres wyrazów i kiedy jesteśmy przekonani, że opanowała częściowo drogą czytania i przepisywania ich ortografję, wtedy dla lepszego utrwalenia można stosować t. zw. pisanie z pamięci. Program przepisuje je dla klasy II, III i IV-tej. Wielu praktykantów twierdzi, że jest ono lepsze od przepisywania. Wyżej już wspomniano, że przy przepisywaniu uwaga dziecka rozprasza się, że jest jakby rozdwojona. Przy pisaniu z pamięci ta część uwagi, którą przy przepisywaniu pochłaniało czytanie z książki (dokładne przypatrywanie się tekstowi) tutaj jest obrócona już na samo pisanie. Wskutek

---

[1]) L. Jeleńska: Metodyka, str. 128.

tego, dziecko może więcej skupić uwagę, a tem samem istnieje większa pewność, że dziecko błędu nie zrobi.

Program poleca przeprowadzać ten rodzaj ćwiczeń ortograficznych w ten sposób, że młodzież pisze w zeszytach z pamięci tekst wyuczony z książki, po napisaniu zaś patrzy do książki, sprawdza czy napisała dobrze i przeprowadza ewentualną poprawę. Mimowoli nasuwa się tutaj pytanie, jak poprawiać błędy ortograficzne? Weźmy konkretny przykład. Dziecko napisało wyraz „brzoza" błędnie („bżoza") — jak to poprawić — czy przekreślić „ż" — a nad wyrazem napisać „rz", czy obok „ż" dopisać „r" — czy przekreślić cały wyraz „bżoza" — a nad nim napisać poprawne „brzoza"? Pozornie są to drobiazgi, sięgają one jednak w zasadnicze podstawy ortografji. Wiemy o tem, że ktoś, kto czyta poprawnie, ogarnia odrazu okiem całe wyrazy, względnie tylko ich górne części, a resztę dorzuca mu t. zw. pamięć uzupełniająca. Gdyby każdy z nas czytając przypatrywał się dokładnie wyrazom musiałby czytać wolno, zresztą to przypatrywanie się byłoby zbędne i nieekonomiczne. Faktem jest, że czytając czy pisząc poprawnie, operujemy całostkami, skoro więc mamy młodzież nauczyć tej poprawności, musimy także przyzwyczajać ją do zwracania uwagi na całe wyrazy. W żadnym wypadku nie należałoby więc tak poprawiać, że przekreślamy „ż" — a nad niem piszemy „rz" (brzoza), tylko przekreślić wyraz „bżoza" a napisać „brzoza". Ale to sprawy nie wyczerpuje, bo niewiadomo, któremu z tych wyrazów uczeń będzie bardziej się przypatrywał i który silniej sobie utrwali. Wiadomo przecież, że uczeń najsilniej zapamiętywuje wyraz czemś zaznaczony, a więc n. p. zakreślony, czy podkreślony czerwonym ołówkiem i t. p. (czasem to podkreślanie — pięciokrotne nawet — jest wyrazem irytacji nauczyciela, albo dokumentem pewnego rodzaju przyjemności i zadowolenia). W konsekwencji uczeń utrwala sobie wyraz niepoprawny ortograficznie. Idealnem wyjściem z tej sytuacji byłoby natychmiastowe usunięcie błędu — niezawsze jednak to możliwe. Zagadnienie poprawy błędów należałoby zresztą omówić osobno, bo często błędna ich metoda jest przyczyną, że poprawy te dają małe korzyści, a czasem przynoszą szkody. Tu wspomniano o tej sprawie tylko nawiasowo.

Do ćwiczeń ortograficznych należą także i dyktanda. Mogą one być użyte w dwojakim celu: 1. jako ćwiczenie ortograficzne, 2. jako sprawdzian nabytych wiadomości (ortograficznych). Oba rodzaje dyktanda mogą być stosowane i do 7-mej klasy włącznie. Jeżeli daje się dyktando jako ćwiczenie ortograficzne, to dzieci powtarzają zdanie względnie wyraz wypowiedziany przez nauczyciela, potem nauczyciel pisze je na tablicy, a dzieci odczytują i analizują. W klasach niższych ta analiza będzie bardziej szczegółowa. Następnie nauczyciel zasłania to, co jest napisane, a dzieci piszą z pamięci. Po napisaniu nauczyciel odsłania tablicę i dzieci poprawiają [1]). Dyktando jako ćwiczenie ortograficzne może być dawane dość często; jako sprawdzian nabytych wiadomości ortograficznych — dość rzadko. Dyktando to przeprowadzamy w ten sposób, że dyktujemy dzieciom zdania bez uprzedniej i szczegółowej analizy, dzieci powtarzają je i piszą w zeszytach, a potem następuje po-

[1]) Program języka polskiego, str. 38.

prawa w ten sposób, iż jedno z dzieci pisze to zdanie na tablicy i omawia się ewentualne błędy. Tutaj jedna uwaga. Jakich uczniów powoływać do tego pisania na tablicy? Uważam, że tych, co do których istnieje pewność, że błędnie nie napiszą. W praktyce dzieje się czasem inaczej, — stosuje się bowiem zasadę „wyławiania", „polowania" na błędy, a myśmy właśnie powinni do tych błędów nie dopuszczać, aby młodzież nie utrwalała ich sobie.

Przy obu rodzajach dyktanda popełnia się często następujące błędy: 1. ilość wyrazów w podyktowanych zdaniach przekracza możność zapamiętania przez ucznia, 2. podyktowane zdania nie stanowią całości logicznej, lecz są zlepkiem, z różnych, wyrwanych zdań — wreszcie 3. w zdaniach tych są czasem wyrazy dla ucznia nieznane, a więc ma on pisać to, czego nie rozumie.

Dla celów ortografji mają duże znaczenie wolne wypracowania piśmienne. W zadaniach tych daje się uczniowi możność swobodnego wypowiedzenia się. Skoro uczeń natrafi na temat interesujący go, odpowie nań szczerze i nieskrępowanie. Aby wypowiedzieć się dobrze, uczeń będzie dobierał odpowiednich wyrazów i zwrotów. I właśnie dlatego zadania te mają nietylko dużą wartość ze względu na treść tego wypowiedzenia, ale i ze względu na formę. Wypracowania te dają nam najlepszą sposobność do zorjentowania się w materjale językowym ucznia, w jego stylu, w ortografji. Zauważone błędy ortograficzne mające charakter ogólny postaramy się usunąć przez stosowanie wspomnianych już ćwiczeń ortograficznych.

Dużą pomocą w ćwiczeniach ortograficznych jest alfabet ruchomy i alfabet sylabowy. Słownik ortograficzny także może oddać duże usługi.

Wiemy o tem, że czasem ludzie dorośli i umiejący ortograficznie pisać, mają pewne, chwilowe wątpliwości co do pisowni danego wyrazu — i wówczas zaglądają do słowników. Trzeba więc młodzież w wyższych oddziałach szkoły powszechnej zaznajomić z słownikiem ortograficznym i nauczyć posługiwać się nim, wskazując na jego praktyczną wartość.

Uwagi niniejsze o ćwiczeniach ortograficznych nie wyczerpują całości zagadnienia. Zmierzały one jednak do tego, aby zwrócić uwagę na podstawowe zasady ortografji, na rodzaje ćwiczeń ortograficznych częściowo błędnie realizowanych, a tym sposobem przestrzec przed kierowaniem energji na niewłaściwą drogę.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 2.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 lutego 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Część nieurzędowa.

Część urzędowa.

1.

Zmiana instrukcji z 24 marca 1928 r. w sprawie wykonania ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli [1]).

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1929 r. Nr. II. 32116/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 2).

§ 1. Zdanie pierwsze p. 6-go instrukcji (do art. 4) otrzymuje brzmienie następujące:

„Posiadanie odpowiednich warunków fizycznych do zawodu nauczycielskiego winno być stwierdzone przez lekarza urzędowego".

Ustęp ostatni p. 6-go instrukcji (do art. 4) skreśla się.

§ 2. Punkt 21 instrukcji (do art. 14) otrzymuje brzmienie następujące:

Przysięgę, względnie przyrzeczenie służbowe, odbierają:

1) od nauczycieli szkół powszechnych 2—7 klasowych — kierownik szkoły lub osoba specjalnie wydelegowana przez władzę szkolną II instancji,

2) od kierowników szkół powszechnych i nauczycieli 1-klasowych szkół powszechnych — inspektor szkolny lub osoba specjalnie wydelegowana przez władzę szkolną II instancji,

3) od nauczycieli wszystkich innych szkół — właściwy dyrektor, kierownik lub osoba specjalnie wydelegowana przez władzę szkolną II instancji,

4) od dyrektorów szkół bezpośrednio podległych władzom szkolnym II instancji — kurator okręgu szkolnego lub osoba specjalnie delegowana przez władzę szkolną II instancji,

5) od dyrektorów i kierowników szkół bezpośrednio podległych Ministrowi — Minister lub osoba przez niego delegowana".

§ 3. Punkt 22 (do art. 14) otrzymuje następujące uzupełnienie:

„O ile przysięgę, względnie przyrzeczenie służbowe, odbiera osoba specjalnie wydelegowana, uczyniona przez nią adnotacja na dekrecie, względnie piśmie nominacyjnem, winna być potwierdzona podpisem i pieczęcią właściwej władzy".

§ 4. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z chwilą ogłoszenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

2.

Przysięga (przyrzeczenie) służbowa.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 grudnia 1929 r. Nr. II. 29861/29.

Nr. II. 38/30. W myśl art. 1. ustawy z dnia 31 lipca 1924 o języku państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 724 [2]) władze rządowe i samorządowe urzędują w języku państwowym. Wyjątki od tej zasady, wyszczególnione w art. 2, dotyczą jedynie przyjmowania podań oraz (zastępujacych podania) ustnych oświadczeń stron w urzędowaniu zewnętrznem.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 209.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 235.

Przysięga służbowa jest aktem urzędowania wewnętrznego, nie stanowi ona podania, względnie (zastępującego podanie) ustnego oświadczenia w rozumieniu art. 2. powyższej ustawy, wobec czego składana ona być może jedynie w języku państwowym.

Dyrektor Departamentu: (—) *Wł. Żłobicki.*

3.

Nauczyciele w wieku poborowym.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 grudnia 1929 r. Nr. II. 31284/29.

Nr. O. 79/30. Ministerstwo oznajmia, że okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 października 1929 r. Nr. I. Prez.-5985/29 w sprawie zajmowania stanowisk w państwowej służbie przez poborowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr. 12, poz. 170 [1]) dotyczy wszystkich kandydatów do służby państwowej, a więc i kandydatów na nauczycieli.

Angażowanie kandydatów w wieku poborowym do pracy w charakterze nauczycieli kontraktowych nie jest równoznaczne z przyjęciem do służby państwowej w rozumieniu ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli i nie stoi w sprzeczności z wymienionym wyżej okólnikiem. Ministerstwo zaznacza równocześnie, że każda umowa z kandydatem w wieku poborowym winna stwierdzać możność rozwiązania jej bez wypowiedzenia jednostronnem zarządzeniem władzy z chwilą powołania nauczyciela kontraktowego do obowiązującej czynnej służby wojskowej.

Dyrektor Departamentu: (—) *Wł. Żłobicki.*

4.

Zwrot opłat szkolnych za lata ubiegłe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7438/29.

Nr. O. 2896/29. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, opierając się na piśmie Prezydjum Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 1929 r. Nr. 17633, wyjaśnia, że termin wniesienia podania o zwrot opłaty szkolnej, określony w punkcie 11 okólnika z dnia 4 września 1925 r L. 14604 [2]) słowami: „z początkiem roku szkolnego" jest terminem porządkowym, którego przekroczenie nie powinno pozbawiać funkcjonarjusza prawa do zwrotu opłaty szkolnej. Warunek bowiem wniesienia podania, wraz z terminem jego wniesienia, nie jest przewidziany w art. 10 ustawy o uposażeniu.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 495.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 403.

5.

Sporządzanie list płatniczych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 28 stycznia 1930 r. Nr. O. 207/30 do wszystkich Rad szkolnych oraz Dyrekcyj państwowych gimnazjów, seminarjów i szkół zawodowych.

Celem poinformowania ogółu nauczycielstwa o sposobie sporządzania list płatniczych, Kuratorjum wyjaśnia, że listy te sporządzane są w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 kwietnia 1927 r. Nr. O. R. 4938/27, które ogłasza się poniżej.

Według powyższego rozporządzenia jedynie za pierwszy miesiąc okresu budżetowego t. j. przy likwidowaniu poborów za miesiąc kwiecień odnośnego roku oraz przy każdorazowej zmianie w uposażeniu są wypełniane wszystkie kolumny list płatniczych. W innych miesiącach i przy niezmienionem uposażeniu są wypełniane tylko kolumny należytości „Razem", kolumny potrąceń oraz kolumna „Do wypłaty".

Podając powyższe do wiadomości, Kuratorjum zaznacza, że rzeczą zainteresowanych nauczycieli będzie zwrócić na listy płatnicze szczególną uwagę przy poborach za kwiecień br. oraz ewentualnie odnotować sobie wyszczególnione należytości i potrącenia.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Rozp. Ministerswa W. R. i O. P. z dnia 15 kwietnia 1927 r. Nr. O. 4938/27.

Celem uproszczenia sposobu prowadzenia księgi płacy oraz sporządzania list płatniczych, Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu oraz Najwyższą Izbą Kontroli zarządza co następuje:

Unormowany rozporządzeniem Ministerstwa w okólniku z dnia 15 października 1926 Nr. OR. 12021/26 sposób prowadzenia księgi płacy zmieni się o tyle, że wszystkie kolumny tej księgi po stronie lewej mają być wypełnione jedynie za pierwszy miesiąc okresu budżetowego. W następnych miesiącach powyższe kolumny powinny być wypełniane tylko w razie zajścia zmian w uposażeniu. Natomiast wszystkie kolumny po stronie prawej księgi płac należy w każdym miesiącu wypełniać.

Zamykanie z końcem okresu budżetowego księgi płac w zasadzie ma być zaniechane.

Nie uchyla to jednak obowiązku zamykania z końcem okresu budżetowego i ustalania pozostałości na następny okres w odniesieniu do długów rat, zaliczek itp. salda, których przeniesienie winno być wprowadzone do nowej księgi płacy, celem ściągnięcia tych należytości w nowym okresie. Miesięczne listy płatnicze mają być sporządzane na podstawie księgi płacy nadal podług obowiązującego obecnie wzoru z tą zmianą, że należy zaniechać wypełnienia kolumn „grupa uposażenia", szczebel „ilość osób na utrzymaniu", „ilość punktów" oraz kolumn, obejmujących części składowe uposażenia, a natomiast ma być wykazana tylko suma należytości brutto w kolumnie oznaczonej „Razem".

Ministerstwo zaznacza, że uproszczony i podany wyżej sposób prowadzenia księgi płac oraz sporządzania miesięcznych list płatniczych obowiązywać ma od 1 kwietnia 1927 r.

Za Ministra: Dr. *Szerer Mieczysław*, Dyrektor Departamentu.

6.

Podatek dochodowy od dodatku mieszkaniowego.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 17 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14852/29.

L. O. 2898/29. W ślad za okólnikiem Nr. I. R. 5351/29 z dn. 4 maja 1929 r. [1]) Ministerstwo W. R. i O. P. zawiadamia, że Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 6 grudnia r. b. L. D. V. 6156/2/29 odroczyło na zasadzie art. 120, ustęp drugi, ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 411 z r. 1925), po koniec roku 1930 pobieranie podatku dochodowego od dodatku mieszkaniowego, wypłacanego funkcjonarjuszom państwowym i komunalnym.

Niedobrane na skutek niniejszego zarządzenia kwoty podatku dochodowego zostaną we właściwym czasie umorzone w drodze art. 126 powołanej ustawy.

Powyższe podaję do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

7.

Sposób obliczania opłaty emerytalnej.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 21 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 15048/29.

L. O. 4/30. Celem ujednostajnienia oraz uproszczenia sposobu obliczania opłaty emerytalnej od uposażeń urzędników, którą potrąca się z uposażenia w ciągu jednego roku od czasu osiągnięcia przez urzędnika wyższego szczebla uposażenia, w myśl postanowień art. 7, ustęp trzeci, ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszy państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 6/24. r., poz. 46) Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 30 listopada r. b. L. D. VII. 1160/2. adresowanym do wszystkich izb skarbowych, zaleciło stosować dla poszczególnych grup uposażenia urzędników stałe normy, wyrażone w złotych i groszach .

Normy te są następujące:

1) 20 zł 79 gr dla grup uposażenia II, III, IV i V
2) 15 zł 59 gr „ „ „ VI
3) 12 zł 47 gr „ „ „ VII
4) 8 zł 32 gr „ „ „ VIII
5) 6 zł 24 gr „ „ „ IX
6) 4 zł 16 gr „ „ „ X i XI
7) 3 zł 12 gr „ „ „ XII, XIII, XIV i XV
8) 2 zł 08 gr „ „ „ XVI.

Przez dodanie jednej z podanych wyżej kwot w zależności od tego do jakiej grupy uposażenia dany urzędnik należy — do 3% opłaty emerytalnej, obliczonej w myśl postanowień ustępu pierwszego cytowanego wyżej artykułu ustawy, uzyskuje się całkowitą sumę opłaty emerytalnej, podle

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 342.

gającej potrąceniu z uposażenia przez przeciąg roku od czasu osiągnięcia przez urzędnika wyższego szczebla uposażenia.

Przykład: urzędnik VIII st. sł. kawaler, mający uposażenie szczebla d. osiąga z dn. 1 lipca 1929 r. szczebel e.

Stała norma, o której wyżej mowa, wynosi dla VIII grupy uposażenia 8 zł 32 gr, którą dodaje się do kwoty 9 zł 93 gr, stanowiącej 3% opłatę emerytalną od uposażenia VIII grupy szczebla e. Suma podanych wyżej kwot 18 zł 25 gr stanowi opłatę emerytalną, którą należy potrącać z uposażenia w okresie od 1 lipca 1929 r. do 30 czerwca 1930 r.

Powyższe podaje się do wiadomości i zastosowania przy obliczaniu potrąceń na emeryturę urzędnikom, osiągającym wyższy szczebel uposażenia.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

8.

Opłaty za legitymacje urzędnicze i nauczycielskie.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 6910/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 3).

Uchylając okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 października 1920 r. Nr. 1575/20. S. w sprawie pobierania opłat za legitymacje urzędnicze i nauczycielskie, zarządzam w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów i Ministerstwem Skarbu, aby, począwszy od 1 stycznia 1930 r. legitymacje służbowe wydawane były funkcjonarjuszom państwowym i nauczycielom bezpłatnie, a tylko w razie zagubienia legitymacji z winy funkcjonarjusza za opłatą w wysokości kosztów nakładu.

Wydatki, związane z zakupnem legitymacyj, winny być pokrywane z kredytów paragrafu 6 odnośnych działów budżetu. Wpływy należne za duplikaty legitymacyj (w razie ich zagubienia) winny być wpłacane na § 8 (różne dochody) budżetu dochodowego właściwego działu.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

9.

Opłaty pocztowe.

Rozporządzenie Min. Poczt i Telegrafów z dnia 7 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 2 z 1930 r., poz. 7, w sprawie uzupełnienia rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 17 sierpnia 1928 r. o warunkach tudzież zasadach obowiązujących przy wysyłaniu przesyłek pocztowych, zwolnionych od opłaty pocztowej.

Na podstawie ustępu 1) punkt g) art. 23 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 584), w brzmieniu ustalonem art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 378) oraz art. 2 tegoż rozporządzenia zarządzam co następuje:

§ 1. W paragrafie 1, ustęp 5, wiersz 8 i ostatni rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 17 sierpnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 702 [1]) dotychczasowy tekst klauzuli „Na wezwanie urzędowe — wolna od opłaty pocztowej" otrzymuje brzmienie następujące: „Na wezwanie urzędowe Nr.... z dnia.... wolna od opłaty pocztowej".

§ 2. Rozporzadzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Poczt i Telegrafów: *Boerner.*

10.

Taksy za duplikaty świadectw szkolnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 22 stycznia 1930 r. Nr. I. K. N. 233/30 do Dyrekcyj wszystkich państwowych i prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli.

Ponieważ Kuratorjum na podstawie przedłożonych wykazów należności przychodów budżetowych oraz deklaracyj płatniczych zauważyło, że w kilku wypadkach wydano duplikaty świadectw szkolnych przed wykazaniem się płatników wobec dyrekcji pokwitowaniem kasy skarbowej, stwierdzającem złożenie taksy w przepisanej wysokości, a które to postępowanie odbić się może ujemnie na wpływach dochodów budżetowych Ministerstwa WR. i OP. (Dział IV, rozdział 3, § 8), przeto poleca się, aby Dyrekcje przed wydaniem duplikatów świadectw odbierały od stron pokwitowania kas skarbowych, badając, czy złożona taksa uiszczona została w przepisanej wysokości i dopiero po odbiorze pokwitowań wydawały stronom duplikaty świadectw.

Przy wręczaniu stronom sporządzonych przez Dyrekcje deklaracyj płatniczych należy stosować się jak najściślej do zarządzenia tutejszego z 2 stycznia 1930 r. Nr. I. KN. 6840/1929 [2]).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

11.

Zarachowywanie opłat za komorne w budynkach wynajętych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 18 grudnia 1929 r. Nr. I. R.-13184/29.

Nr. O. 2911/29. Ministerstwo wyjaśnia, że w okresie budżetowym 1930/31 w dziale V-ym wszelkie wpływy za komorne w formie dodatku mieszkaniowego potrącane funkcjonarjuszom, zamieszkałym w budynkach

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 498.

[2]) Tym okólnikiem Kuratorjum O. S. Lw. poleciło zaznajomić się dokładnie z tutejszemi rozporzadzeniami: 1) z d. 17 września 1928 r. Nr. I. K. N. 5256/28 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r.. str. 360), 2) z d. 14 września 1929 r. Nr. O. 763/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 400), 3) z d. 23 września 1929 r. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 398), 4) z d. 22 października 1929 r. Nr. O. 2357/29, przypominającem powyższe trzy rozporządzenia, nadto rozporządzenie do dyrekcyj gimnazjów z d. 12 sierpnia 1929 r. Nr. II. 11614/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 354) i okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. do dyrekcyj szkół zawodowych z d. 2 sierpnia 1927 r., Nr. III. A. 6.—15/27 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 376).

wynajętych, będą zarachowywane na restytucję funduszu taks administracyjnych.

Za Naczelnika Wydziału: *E. Waydel*, wr. Radca Ministerjalny.

12.

Regulowanie należności miejskich przez gimnazja państwowe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 4 listopada 1929 r. Nr. II. 27806/29.

Nr. II. 16672/29. Kuratorja niektórych okręgów szkolnych zwróciły się do Ministerstwa WR. i OP. z wnioskami o przyznanie kredytów na pokrycie należności miejskich z tytułu podatku od nieruchomości, oraz za czyszczenie jezdni i chodników przed gmachami gimnazjów państwowych.

Wobec tego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, że według postanowienia § 2, pkt. 1), rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 17 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 523) nieruchomości, stanowiące własność państwa, wolne są od państwowego podatku od nieruchomości, nie mogą być więc pobierane przez gminy miejskie dodatki do tego podatku od nieruchomości państwowych. O ile zaś gimnazja państwowe mieszczą się w domach, będących własnością prywatną, to podatkiem od nieruchomości obciążeni są właściciele tych domów.

Ponieważ lokale, zajmowane przez gimnazja, nie podlegają obciążeniu podatkiem od lokali (bez względu na to, czy gimnazja te mieszczą się w gmachach państwowych, czy też prywatnych — w myśl art. 3, pkt. 3, ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 550), nie istnieje zatem podstawa do obciążenia gimnazjów państwowych jakimkolwiek innym podatkiem komunalnym (obciążającym płatników podatku od lokali i od nieruchomości), ustanowionym przez wymienioną wyżej ustawę o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 r. jak np. samoistnym podatkiem inwestycyjnym. Z tego względu gimnazja państwowe nie płacą również opłat drogowych, przewidzianych w art. 19 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 32 z r. 1921).

Natomiast obowiązane są płacić na równi z innemi instytucjami państwowemi wszelkie opłaty za korzystanie z komunalnych urządzeń i zakładów dobra publicznego oraz za czynności organów komunalnych, między innemi za czyszczenie jezdni i chodników (art. 27 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r.). Ponieważ wysokość tych opłat ustanawiana jest według zasad, wyrażonych w art. 28, ust. 2, ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, zatem oczywiście nie mogą być one wszędzie jednakowe, tem bardziej, że uchwały właściwych organów związków komunalnych w przedmiocie tych opłat nie podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej. Władza nadzorcza uprawniona jest jedynie do ingerowania w sprawie wysokości tych opłat, w wypadkach wymienionych w art. 27, ust. 3, wspomnianej ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r.

W razie otrzymania wezwań do uiszczenia podatku miejskiego od nieruchomości winny kuratorja wezwania te zwracać magistratom odnośnych miast z powołaniem się na powyższe wyjaśnienie.

Dyrektor Departamentu: (—) *Wł. Żłobicki.*

Organizacja szkół.

Gimnazja.

Nr. II. 31/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nadało pismem z dnia 23 grudnia 1929 Nr. II.-27608/29 gimnazjum żeńskiemu P. P. Benedyktynek w Przemyślu na okres II-go półrocza roku szkolnego 1929/30 niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w § 1 lit. b) rozporządzenia z dnia 7 listopada 1924 r. Nr. 12600/II

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 10 stycznia 1930 r. Nr. III. 59/30 dr. Zygmuntowi Schenklowi we Lwowie (ul. Głęboka 3/II) — na otwarcie i prowadzenie w Brzeżanach prywatnych kursów handlowych pod nazwą: Kurs Handlowy Dr. Zygmunta Schenkla w Brzeżanach.

2) rozporządzeniem z dnia 24 stycznia 1930 r. Nr. III. 301/30 p. Marji Hanusiewicz we Lwowie (ul. Sykstuska 40 I. p.) — na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Sykstuskiej Nr. domu 40 I. p., prywatnych kursów kroju i szycia pod nazwą: Prywatny Kurs Kroju i Szycia Marji Hanusiewicz we Lwowie.

3) rozporządzeniem z dnia 24 stycznia 1930 r. Nr. III. 210/30 Zarządowi Stowarzyszenia „Służba Obywatelska" przy Szkole Zawodowej Żeńskiej T. S. P. w Stanisławowie — na otwarcie i prowadzenie w Stanisławowie w Szkole Zawodowej Żeńskiej, przy ulicy Sedelmajera, prywatnycl półrocznych i półtorarocznych kursów kroju i szycia do użytku domowego pod nazwą: Prywatny Kurs Kroju i Szycia Stowarzyszenia „Służba Obywatelska" w Stanisławowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum Ok. Szk. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 26 listopada 1929 r. Nr. I. Prez. 7073/29 zamianował p. Władysława Opalę, radcę Kuratorjum O. S. Lw., wizytatorem szkół w V stopniu służbowym w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Nr. O. 2626/29. Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 19 listopada 1929 r. Nr. I. Prez. 6631/29 powierzył p. Bożydarowi Zygmuntowi Dąbrowskiemu, nauczycielowi państwowego gimnazjum II. im. K. Szajnochy we Lwowie, pełnienie pracy instruktorskiej wychowania fizycznego w szkołach męskich na terenie okręgu szkolnego lwowskiego na czas od 1 września 1929 roku do dnia 31 sierpnia 1930 r.;

Nr. O. 2627/29. Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 19 listopada 1929 r. Nr. I. Prez. 6632/29 powierzył p. Janinie Burdowej, nauczycielce państwowego gimnazjum żeńskiego im. Królowej Jadwigi we

Lwowie, pełnienie pracy instruktorskiej wychowania fizycznego w szkołach żeńskich na terenie okręgu szkolnego lwowskiego na czas od dnia 1 września 1929 roku do dnia 31 sierpnia 1930 roku.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 28 grudnia 1929 r. zamianował urzędników Kuratorjum O. S. Lw.:

1) Zofję Czekońską, rejestratorem X st. sł. (L. O. 2935/289);
2) Michała Jackiwa, asesorem VIII st. sł. (L. O. 2933/29);
3) Jana Trzosa, asesorem VIII st. sł. (L. O. 2932/29).

P. Kurator O. S. Lw. przyjął do służby w Kuratorjum O. S. Lw. w charakterze praktykanta:

1) rozporządzeniem z dnia 2 stycznia 1930 Nr. O. 2499/29 p. Gracjana Zenona Lecha;

2) rozporządzeniem z dnia 2 stycznia 1930 r. Nr. O. 2788/29 p. Jana Pawła Matheisa.

P. Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 22 listopada 1929 r. Nr. I. Prez. 7011/29 przeniósł p. Helenę Pietrzycką na własną prośbę z dniem 1 grudnia 1929 r. ze stanowiska urzędnika XII stopnia służbowego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Zmarli: Józef Jamioł, rachmistrz X st. sł. Kuratorjum O. S. Lw., zmarł dnia 20 listopada 1929 r. w 50 roku życia, a 36 roku służby.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. II. 30104/29 przeniósł p. Edwarda Kotuskiego, inspektora szkolnego w Zbarażu, w stan spoczynku.

P. Kurator rozporządzeniem z dnia 1 grudnia 1929 r. zamianował urzędników rad szkolnych powiatowych:

1) Eugenjusza Artura 2 im. Brandstättera asesorem w VIII st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Samborze (Nr. I. 42684/29);
2) Kazimierza Dernesa adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Horodence (Nr. I. 42678/29);
3) Ignacego Hołdę sekretarzem w X st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Mościskach (Nr. I. 42680/29);
4) Marję Januszewską adjunktem kancelaryjnym w IX st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Kolbuszowej (Nr. I. 42681/29);
5) Józefę Karnasiową adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej we Lwowie (Nr. I. 42679/29);
6) Mieczysława Nawrockiego asesorem w VIII st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Stanisławowie (Nr. I. 42683/29);
7) Jadwigę Gruszecką sekretarzem w IX st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Przemyślu (Nr. I. 42682/29);
8) Michała Suszyńskiego kancelistą w XI st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Przeworsku (Nr. I. 42674/29);
9) Adama Szybińskiego kancelistą w XI st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Bóbrce (Nr. I. 42675/29);

10) Marjana Żukrowskiego kancelistą w XI st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Przemyślanach (Nr. I. 42676/29);

11) Franciszka Gilewicza adjunktem w X st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Starym Samborze.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Andrejko Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Uryczu (Skole).

Biłous Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Zielonej; Bortnik Piotr, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Poruczynie (Brzeżany);

Cwikliński Kazimierz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Gliniku Górnym (Strzyżów);

Daniłowiczówna Marja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Międzyrzeczu (Żydaczów); Dunicz Leonard, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Zadwórzu (Przemyślany); Dziurman Kornel, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Baworowie (Tarnopol);

Głodkiewicz Józef, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Starym Samborze;

Hebda Klemens, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Woli Rafałowskiej (Rzeszów);

Jaksch Teodor, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Wyżłowie (Skole);

Kataman Łukasz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Truchanowie (Skole); Kis Grzegorz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Trościańcu (Brzeżany); Klipkówna Marja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Piaskach (Brody); Kloc Tadeusz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Nowej Wsi (Rzeszów); Kociołek Piotr, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Łahodowie (Przemyślany); Kretów Stefan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Podhajczykach (Przemyślany); Kusznir Łukasz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Płotyczy (Brzeżany); Kwiatkowski Władysław, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Świdowej (Czortków);

Laskowska Marja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Rybnikach (Brzeżany); Leszczyński Eugenjusz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Ćwitowej (Kałusz); Luszkiewicz Władysław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Uciszkowie (Złoczów);

Łobaj Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Sokolu (Kamionka Strumiłowa);

Majewski Wincenty, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Kosowie (Czortków); Maraszewski Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Dernowie (Kamionka Str.); Markiewiczówna Józefa, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Woli Koblańskiej (Stary Sambor); Maślanka Piotr, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Łękach (Strzyżów); Mnichowski Władysław, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Alojzego w Stanisławowie; Moroz Piotr, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Ihrowicy (Tarnopol); Moskal Kazimierz, kierownikiem 2-klasowej szkoły im. H. Kołłątaja w Zaborowiu (Stryj); Mruczek Józef, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Woli Raniżowskiej (Kolbuszowa);

Neubar Michał, kierownikiem 5-klas. szkoły w Połomji (Strzyżów);

Olechowska Marja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Łukawcu (Rzeszów);

Pelcowa Zofja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Turzem (Stary Sambor); Pietruszka Zdzisław, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Gogolowie (Strzyżów); Prydatkiewicz Włodzimierz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Koniuchach-Kącie (Brzeżany); Przedrzymirski Władysław, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Żółtańcach (Żółkiew); Pyska Leon, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Stobiernej (Rzeszów);

Rozum Władysław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Strutynie (Złoczów); Rychlicki Piotr, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Straszydlu (Rzeszów);

Sajkiewicz Grzegorz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Przedborzu (Kolbuszowa); Sierpniewska Marja, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. ks. A. Ostrogskiej w Jarosławiu; Stańczewski Zdzisław, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Białem (Przemyślany); Staroń Ferdynand, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Różance (Strzyżów); Stauferówna Józefa, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Zabłotowie (Śniatyn); Strzałkowska Julja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Tuchli (Skole); Szczerski Kazimierz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Humenowie (Kałusz); Szczyrba Grzegorz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Kurnikach (Jaworów); Szemalikowski Antoni, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Grąziowej (Dobromil); Świdrak Józef, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Tarnawie (Dobromil);

Terlecka Stefanja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Martynowie Nowym (Rohatyn); Tetiuk Michał, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Romanówce (Tarnopol); Tycholis Józef, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Szufnarowej (Strzyżów); Tyszecki Longin, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Snowiczu (Złoczów);

Wołoszyn Piotr, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Tarnawce(Przeworsk); Wójtowicz Kazimierz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Dobrzechowie (Strzyżów);

Żaki Leopold, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Świrzu (Przemyślany).

P r z e n i e s i e n i:

Androchowiczowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brzozowie, do 7-klasowej szkoły w Dynowie (Brzozów); Andrusieczkówna Stefanja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Haliczanowie do 1-klasowej szkoły w Zuszycach (Gródek Jagielloński); Antonowiczowa Stefanja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Potoczanach (Brzeżany), do 2-klasowej szkoły w Kutkorzu (Złoczów);

Baczyńska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kozowej, do 2-klasowej szkoły w Kamieniopolu (Lwów); Balaszczuk Mikołaj, kierownik 3-klasowej szkoły w Mysłowie, na równorzędne stanowisko do 3-klasowej szkoły w Trościancu (Śniatyn); Balówna Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Mikolajowie (Bóbrka), do 7-klasowej szkoły w Synowódzku Wyżnem (Skole); Bassarab Józef, kierownik 2-klasowej szkoły w Tumierzu, do 4-klasowej szkoły w Sielcu (Stanisławów); Bąkowa Janina, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Kamionce Wielkiej — Sucharów, do 3-klasowej szkoły w Żukocinie (Kołomyja); Bernhardt Rudolf, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Świeżowie, do 1-klasowej szkoły w Kahujowie (Lwów); Bogaczewicz

Franciszek, kierownik 3-klasowej szkoły w Domaradzu, na stanowisko kierownika 6-klasowej szkoły w Bliznem (Brzozów);

Chmurowa Stefanja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kierlikówce (Bochnia), do 5-klasowej szkoły w Łyścu Starym (Bohorodczany); Ciborowska Kazimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. T. Czackiego w Stanisławowie; Czedekowska Józefa, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Nawarji, do 3-klasowej szkoły w Pustomytach (Lwów);

Diduszkowa Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Horodysławicach, do 5-klasowej szkoły w Mikołajowie (Bóbrka); Domerecki Albin, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Chorostkowie, do 1-klasowej szkoły w Zarembie (Kopyczyńce); Dulna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Leszczynach, do 2-klasowej szkoły w Pietnicach (Dobromil); Dziubaniukówna Kazimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi;

Fesołowicz Dymitr, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Terpiłówce, do 3-klasowej szkoły w Klebanówce (Zbaraż); Fokszejowa Michalina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Rakówku (pow. suwalskiego), do 1-klasowe szkoły w Ispasie Górnym (Kołomyja);

Ganczarska Julja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Byszowie, do 2-klasowej szkoły w Zawiszni (Sokal); Gąskowa Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Grzęsce. do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przeworsku Giblińska Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Pyszkowcach, do 2-klasowej szkoły w Mazurówce ad Darachów (Trembowla); Grudzińska Seweryna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Dąbrowie, do 3-klasowej szkoły w Babicy (Rzeszów); Gruszkówna Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Raniżowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kolbuszowej;

Hnidecowa Petronela, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Lubyczy „Kniazie", do 3-klasowej szkoły w Siemiginowie (Stryj); Hołubówna Janina, nauczycielka w Radziechowie, do 1-klasowej szkoły w Falkenbergu (Dobromil);

Ilnicka Zofja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Olejowej Korolówce, do 7-klasowej szkoły w Czernelicy (Horodenka);

Janczur Michał, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Dobryninie (Mielec), do 4-klasowej szkoły w Dobrostanach (Gródek Jagielloński); Jarocka Emilja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Monastyrze ad Werchrata, do 3-klasowej szkoły w Korczowie (Rawa Ruska); Jarocki Wojciech, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Monastyrze ad Werchrata, do 3-klasowej szkoły w Korczowie (Rawa Ruska); Jarosz Szczepan, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Stanisławowie;

Kaczorowski Henryk ks., nauczyciel religji rz.-kat. 6-klasowej szkoły w Łopatynie (Radziechów), do 7-klasowej szkoły męskiej w Chorostkowie (Kopyczyńce); Kancirowa Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Chlewczanach ,do 2-klasowej szkoły w Hrebennem (Rawa Ruska); Kazimirczukowa Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Koszyłowcach, do 2-klasowej szkoły w Lisowcach (Zaleszczyki); Kopystjańska Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Hłudnie, do 4-klasowej szkoły w Łubnie (Brzozów)

Koterbicka Aleksandra, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kosowie, do 7-klasowej szkoły w Łanczynie (Nadwórna); Kowalska Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Kraczkowej, do 6-klasowej szkoły w Grzęsce (Przeworsk); Kozimorówna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Augustówce, do 1-klasowej szkoły w Tryhubowej (Brzeżany);

Latawiec Jan, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Machnowie, do 7-klasowej szkoły męskiej w Rawie Ruskiej; Lendobecka Helena, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dmytrzu, do 2-klasowej szkoły w Leśniowicach (Lwów); Letniowska Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Pawłosiowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Kingi w Jarosławiu; Lusznia Stanisław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Lubatówce, do 7-klasowej szkoły męskiej w Krośnie;

Łozowianka Janina. nauczycielka 6-klasowej szkoły w Mykietyńcach, do 7-klasowej szkoły im. E. Plater w Stanisławowie;

Maksymowiczowa Adela, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Albinówce, do 1-klasowej szkoły w Nowosielicy (Śniatyn); Micinowska Katarzyna, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Groblach, do 1-klasowej szkoły w Groblach (Nisko); Mielnicka Łucja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Przeworsku, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przeworsku; Morycówna Władysława, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Łyścu Starym (Bohorodczany), do 2-klasowej szkoły w Kierlikówce (Bochnia);

Niemczewska Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi;

Ohanowicz Jan, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Szewczenki w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi;

Palmanówna Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Czyszkach, do 6-klasowej szkoły żeńskiej w Winnikach (Lwów); Perczyszynówna Eugenja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Weleśnicy Leśnej, do 7-klasowej szkoły w Łanczynie (Nadwórna); Petrjówna Kazimiera, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Uhercach Niezabitowskich, do 1-klasowej szkoły w Haliczanowie; Pilchówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Żołynji, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Łańcucie; Piskozub Jan, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi; Płazowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Lisku, do 7-klasowej szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lisko);

Rosłanowska Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Zabłotówce, do 3-klasowej szkoły w Muchawce (Czortków); Rubrichówna Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi; Rudeńska Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kryczce, do 3-klasowej szkoły w Hlebówce (Bohorodczany); Rutowska Elżbieta, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Żołynji, do 7-klasowej szkoły w Albigowej (Łańcut);

Sandecka Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Besku, do 2-klasowej szkoły w Milczy (Sanok); Sandowiczowa Władysława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Isajach, do 1-klasowej szkoły w Dołżkach (Turka); Sapecka Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Ustrzykach Dol-

nych, do 7-klasowej szkoły męskiej w Lisku; Sawicka Eudoksja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Jaktorowie, do 6-klasowej szkoły w Dunajowie (Przemyślany); Sawicka Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Czortkowie, do 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Stanisławowie; Sobolewski Stanisław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Zuszycach, do 7-klasowej szkoły męskiej w Gródku Jagiellońskim; Stankiewicz Antoni, kierownik 2-klasowej szkoły w Kropiwniku Nowym, do 7-klasowej szkoły im. Konarskiego w Drohobyczu; Stankiewiczowa Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kropiwniku Nowym, do 5-klasowej szkoły w Liszni (Drohobycz); Strojna Janina, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Baligrodzie, do 2-klasowej szkoły w Stężnicy (Lisko); Supersonowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Albigowej (Łańcut), do 7-klasowej szkoły męskiej w Łańcucie; Szela Antoni, kierownik 4-klasowej szkoły w Budziwoju, do 4-klasowej szkoły w Boguchwale (Rzeszów); Szemelakówna Olga, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Seredniem Wielkiem, do 1-klasowej szkoły w Bezmiechowej - Górnej (Lisko); Szuberlak Kazimierz, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Wierzbiążu, do 1-klasowej szkoły w Konotopach (Sokal); Śmieszek Longin, nauczyciel 6-klasowej szkoły w Maniewiczach, do 7-klasowej szkoły męskiej w Przeworsku;

Tryszczyła Franciszek, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi; Tursówna Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Babkowicach, do 2-klasowej szkoły w Michalewicach (Rudki); Tylczakowa Klementyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Borszczowie, do 3-klasowej szkoły w Grzybowicach Wielkich (Lwów);

Wachalówna Olga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Głowience, do 6-klasowej szkoły męskiej w Korczynie (Krosno); Walluchówna Helena, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Stebniku, do 6-klasowej szkoły im. Piramowicza w Drohobyczu; Wargocka Jadwiga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kolędzianach, do 3-klasowej szkoły w Białobożnicy (Czortków); Wasilewski Władysław, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Kamionce Str., do 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza we Lwowie; Wawrzyszynówna Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Wojsławicach, do 1-klasowej szkoły w Wierzbiążu (Sokal); Welzówna Antonina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dmytrowie (Radziechów), do 2-klasowej szkoły w Tuchli (Skole); Wyszatycki Jan, nauczyciel szkoły ćwiczeń państw. seminarjum naucz. w Chełmie Lubelskim, do 7-klasowej szkoły męskiej im. P. Skargi w Jarosławiu.

Spensjonowani:

Bekesiewicz Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły w Stechnikowcach (Tarnopol); Bruno Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Obliskach (Dolina); Burłacki Michał, kierownik 3-klasowej szkoły w Studziance (Kałusz);

Chomicka Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły kolejowej we Lwowie (z art. 8 ustawy emerytalnej);

Didycz Bazyli, kierownik 2-klasowej szkoły w Ostrowie Czarnym (Nadwórna); Długoszowa Marja, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Wojt-

kowej (Dobromil); Dobrotwór Michał, kierownik 3-klasowej szkoły w Klebanówce (Zbaraż); Domaszewska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Jadwigi w Rzeszowie;

Foitikówna Aleksandra, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dmytrowie (Radziechów); Frankowska Julja, kierowniczka 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Stryju;

Gabrielowa Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tarnopolu; Girzejowska Michalina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Stryju; Górecka Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zborowie; Gruszkiewiczowa Michalina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Terszowie (Stary Sambor);

Hałamaj Andrzej, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Kudobińcach (Zborów);

Jagielska Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Kupnie (Kolbuszowa); Jaglarska Katarzyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Ostrogskiej w Jarosławiu; Jarosławska Stanisława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Przybówce (Strzyżów); Jarowa Wilhelmina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Milczy (Sanok);

Kałytowska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Balińcach (Kołomyja); Kasiarska Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Przedrzymickach Wielkich (Żółkiew); Kasprzycka Albina, kierowniczka 5-klasowej szkoły w Grzymałowie (Skałat); Kerekjarto Marja, kierowniczka 7-klasowej szkoły im. król. Zofji w Stanisławowie; Klementowska Helena, nauczycielka szkoły w Pietnicach (Dobromil); Kobryńska Natalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Konopnickiej w Kołomyi; Kochanowa Hermina, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Winnikach (Lwów); Kołodziejczyk Marja Antonina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Łańcucie; Koszałkowski Józef, kierownik 2-klasowej szkoły w Konotopach (Sokal); Krupiński Józef, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej im. Staszica we Lwowie; Kuczericzka Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Żulicach (Złoczów);

Leiblówna Rachela, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Podwołoczyskach (Skałat); Lewicka Antonina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Delatynie (Nadwórna); Lukeschówna Michalina, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Soposzynie (Żółkiew);

Łuczkiewiczowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Reginy Żółkiewskiej w Żółkwi;

Majeranowski Walerjan, kierownik 7-klasowej szkoły im. T. Kościuszki w Kołomyi; Majkowska Natalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tarnopolu; Marynowska Marja, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Rzeszowie; Matwijczuk Grzegorz, kierownik 2-klasowej szkoły w Szypowcach (Zaleszczyki); Melnyk Sabina, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Strzałkowie (Stryj); Mysłowski Wacław, kierownik 2-klasowej szkoły w Iwaniu Pustem (Borszczów);

Niedzielska Katarzyna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Rakowej (Sanok); Nud Antoni, kierownik 7-klasowej szkoły w Jaworowie;

Palczak Bazyli, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Brzeżanach; Pawlicki Józef, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Berbekach (Kamionka Str.);

Pawłowska Sabina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Duchińskiej w Rzeszowie; Pentalukowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kutach Starych (Kosów); Pilikowski Zygmunt, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Brzeżanach; Pituchowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Kingi w Jarosławiu; Primusowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Dynowie (Brzozów); Przygodzka Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Kołomyi;

Radoniewiczówna Marja, nauczycielka 7-klasowej męskiej w Gródku Jagiell.; Rolska Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przeworsku; Rożańska Neonila, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Demidowie (Bóbrka); Rublówna Helena, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Międzyhorcach (Stanisławów); Ruczkalówna Karolina, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Trościańcu (Śniatyn).

Sawiczówna Michalina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Busku (Kamionka Str.); Seidenwerg Izydor, nauczyciel rel. mojżeszowej 7-klasowej szkoły im. P. Skargi w Jarosławiu; Siciński Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męs. im. H. Sienkiewicza we Lwowie; Sołowkowa Kazimiera, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Pilipach (Kołomyja); Stawarska Ludmiła, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Sieniawie (Jarosław); Szewcewa Anastazja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Fradze (Rohatyn); Szmigielska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeń. w Brodach.

Traczowa Antonina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Bereźnicy Szlacheckiej (Kałusz); Tyszecka Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeń. w Rymanowie (Sanok).

Wietki Walerjan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Chodaczowie (Łańcut); Wichlińska Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Węgierce (Jarosław); Wilkoniowa Franciszka, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Drabiniance (Rzeszów); Wolańska Katarzyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kopyczyńcach; Wowkowa Rudolfa, nauczycielka 7-klasowej szkoły męs. w Winnikach (Lwów); Wyżykowska Franciszka, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Strzyżowie.

Załużny Włodzimierz, kierownik 3-klasowej szkoły w Berezowicy Wielkiej (Tarnopol); Zysowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. ks. Ostrogskiej w Jarosławiu.

Przeniesieni w stan pozasłużbowy. Czajkowska Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dachnowie (Lubaczów); Sokołowska Walerja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kłyżowie (Nisko).

Zrezygnowali. Nizińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Pruchniku — mieście (Jarosław); Pomykalówna Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dzikowie Starym (Lubaczów).

Zmarli. Bekiesiewicz Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły w Stechnikowcach (Tarnopol), zmarł dnia 10 grudnia 1929 r. w 21 roku służby, a 48 roku życia.

Biłobram Olga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Porohach (Bohorodczany), zmarła dnia 11 grudnia 1929 r. w 22 roku życia, a w 2 roku służby.

Frankowski Leon, nauczyciel szkoły im. A. Mickiewicza w Stanisławowie, zmarł dnia 25 listopada 1929 r. w 67 roku życia, a w 36 roku służby nauczycielskiej.

Gersten Aleksander, nauczyciel religji mojżeszowej 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Dolinie, zmarł dnia 22 listopada 1929 r w 55 roku życia, a w 21 roku służby nauczycielskiej.

Kossowska Eugenja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Hołowiecku (Skole), zmarła dnia 2 grudnia 1929 r. w 43 roku życia, a w 22 roku służby.

Nowak Stanisław, kierownik 3-kl. szkoły powszechnej w Przyszowie, pow. Nisko, zmarł dnia 20 lipca 1929 r. w 38 roku życia, a 17 roku służby.

Rozenblatt Sabina, kontr. nauczycielka 4-kl. izraelickiej prywatnej szkoły powszechnej z prawem publiczności w Brodach, zmarła dnia 22 listopada 1929 w 35 roku służby, a 69 roku życia.

Seminarja nauczycielskie.

M i a n o w a n i. Lubelski Ludwik nauczycielem seminarjum naucz. męskiego w Tarnopolu.

P r z e n i e s i e n i. Soboltówna Wanda, nauczycielka szkoły powszechnej we Lwowie, przydzielona do II seminarjum nauczycielskiego żeń. im. St. Konarskiego we Lwowie, na stanowisko nauczycielki szkoły ćwiczeń II seminarjum naucz. żeń. im. St. Konarskiego we Lwowie.

S p e n s j o n o w a n i. Fischerówna Anna, nauczycielka I Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Przemyślu.

Z w o l n i e n i. Zych Franciszek, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego w Krośnie.

Gimnazja.

M i a n o w a n i. Jerschina Stanisław, Kijko Stefan i Tabor Adam nauczycielami gimnazjum II w Stryju.

Pan Kurator O. S. L. rozporządzeniem z dnia 4 grudnia 1929 zamianował prowizorycznymi urzędnikami:

1) Marja Będzińskiego w X st. sł. Gimnazjum IX we Lwowie (Nr. II. 18144/29),

2) Helenę Białaczewską w X st. sł. Gimnazjum V we Lwowie (Nr. II. 18142/29).

3) Janinę Gawlikównę w XI st. sł. Gimnazjum XI we Lwowie (Nr. II. 18147/29),

4) Joannę Hrehorowiczównę w X st. sł. Gimnazjum I w Stryju (Nr. II. 14099/29),

5) Stanisława Zygmunta 2 im. Nagaja w X st. sł. Gimnazjum II i X we Lwowie (Nr. II. 18145/29),

6) Marję Pollównę w X st. sł. Gimnazjum III i VI we Lwowie (Nr II. 17507/29,

7) Kamila Straussa w X st. sł. Gimnazjum I i VII we Lwowie, (Nr II. 18146/29),

8) Wilhelma Wiechcia w X st. sł. Gimnazjum IV i XII we Lwowie, (Nr. II. 18143/29).

P r z e n i e s i e n i. Piskozub Jan, profesor gimnazjum im. kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi, do gimnazjum III w Stanisławowie.

Zarazem powierzono p. Piskozubowi pełnienie obowiązków dyrektora III gimnazjum w Stanisławowie.

S p e n s j o n o w a n i. P. Minister W. R. i O. P. rozp. z dnia 17 września 1929 r. L. II. 23927/29 przeniósł w stan spoczynku Zubczewskiego Antoniego Ludwika, dyrektora gimnazjum w Łańcucie.

Chomin ks. dr. Eustachy, profesor gimnazjum w Kamionce Str.; Dobrzański ks. Adrjan, profesor gimnazjum w Buczaczu; Dutkiewicz Tomasz, profesor gimnazjum II w Przemyślu; Filar Władysław dr., dyrektor (w stanie nieczynnym) gimnazjum w Trembowli; Freund dr. Lewi, profesor gimnazjum IX we Lwowie; Koreniec Djonizy, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie; Łycyniak Bazyli ks., profesor gimnazjum XI we Lwowie; Mak Stefan, profesor gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu; Orliński Henryk dr., profesor gimnazjum I w Tarnopolu; Ratuszny Antoni ks. dr., profesor gimnazjum III we Lwowie; Szufa Jan, profesor gimnazjum w Sokalu; Terlecki Emiljan, profesor gimnazjum III we Lwowie; Zosel Witołd, profesor gimnazjum III w Stanisławowie.

Z w o l n i e n i. Szczepański Jan, nauczyciel gimnazjum w Brzeżanach (z przyznaniem praw do emerytury).

Szkolnictwo zawodowe.

M i a n o w a n i. Błażyński Stefan, inż. nauczycielem Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie; Deryng Juljusz, nauczycielem Państwowej Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie; Kratochwil Adam Władysław, nauczycielem Państwowej Szkoły Handlowej w Przemyślu.

P r z e n i e s i e n i. Instruktorzy b. Państwowej Szkoły Rzemiosł w Drohowyżu: Płoński Edward i Jan Woźny do Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie; Związek Karol do Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Grzymałowie.

S p e n s j o n o w a n i. Unczowski Henryk, profesor Państwowej Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie; Trojnar Jan, instruktor Państwowej Szkoły Sukienniczej w Rakszawie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brzozów	Domaradz	3 kl.	koed.	—	polski	—	—	
1	Horodenka	Czortowiec	7 „	„	—	ruski	2 ubik.	10450 m²	Konkurs poraz trzeci
1	Kołomyja	Ispas Górny	2 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	Ogród szk. 30 a 69 m²
1	Kopyczyńce	Probużna	7 „	„	—	pol.-r.	—	1200 s	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N.
2	„	Wasylkowce	6 „	„	—	„	—	64 a 80 m	
3	„	Oryszkowce	5 „	„	—	„	3 ubik.	4 mg 1462 a	
4	„	Uwisła	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
5	„	Celejów	2 „	„	—	„	2 „	1 mg 600 s	
1	Lwów	Lwów	7 „	żeńska	św. Anny	polski	—	—	
1	Łańcut	Budy Łańcuckie	3 „	koed.	im. H. Sienkiewicza	polski	3 ubik.	2400 m²	
1	Rawa Ruska	Chlewczany	6 „	—	—	—	2 „	11510 m²	
1	Skole	Synowódzko Niżne	3 „	koed.	—	ruski	3 „	0·25 ha	
2	„	Tucholka	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	1·5 ha	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 kwietnia 1930 r.

Unieważnienie ogłoszonych konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	Kamionka St.	Dernów	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	kierow.	9/1929	

Sprostowanie konkursów.

W powiecie horodeńskim.

Ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O. S. L. Nr. 12, str. 468, konkurs na posadę nauczyciela kierującego szkoły 4-kl. w Strzylczu uzupełnia się w ten sposób, że dla użytku nauczyciela jest 2 morgi pola i 9 morgów legatu.

W powiecie śniatyńskim.

Konkurs na posadę kierownika szkoły w Śniatynie — Bałki, ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r. str. 469, prostuje się w tym kierunku, że w rubryce stopień organizacyjny szkoły ma być „5 klasowa" zamiast 2-klasowa.

Inspektoraty.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 stycznia 1930 r. Nr. 1, poz. 10, następujące konkursy na stanowiska inspektorów tutejszego okręgu szkolnego:

1) inspektora szkolnego w Zbarażu,

2) zastępcy inspektora szkolnego w Rzeszowie.

Do tych stanowisk przywiązane jest uposażenie, oparte na przepisach art. 48 lub 49 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawami z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) i z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do właściwych kuratorjów okręgów szkolnych w terminie do sześciu tygodni od daty wyjścia wymienionego wyżej numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Szkoły średnie ogólno kształcące.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 stycznia 1930 r. Nr. 1, poz. 10, następujące konkursy na posady dyrektorów gimnazjów tutejszego okręgu:

1) dyrektora II gimnazjum państwowego im. A. Witkowskiego w Jarosławiu (typ matematyczno-przyrodniczy);

2) dyrektora gimnazjum państwowego im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku (typ humanistyczny);

3) dyrektora VII gimnazjum państwowego im. Tadeusza Kościuszki we Lwowie (typ klasyczny nowy).

Do tych stanowisk przywiązane jest uposażenie, oparte na przepisach ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207). O stanowiska te ubiegać się mogą osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), zmienionej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 740), oraz od-

powiadające wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do właściwych kuratorjów okręgów szkolnych w terminie do sześciu tygodni od daty wyjścia wyżej wymienionego Dz. U. Min. W. R. i O. P.

Szkolnictwo zawodowe.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 stycznia 1930 r. Nr. 1, poz. 10, konkurs na stanowisko dyrektora Państwowej Szkoły Handlowej w Stanisławowie.

O wymienione stanowisko mogą się ubiegać osoby, posiadające kwalifikacje, określone postanowieniami rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych, oraz odpowiadające wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R .P. Nr. 47, poz. 462).

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie, unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winny być wnoszone przez kandydatów przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie — najpóźniej do czterech tygodni od daty wyjścia wymienionego wyżej numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Ogłoszenia.

Wyświetlanie filmów na cele Zrzeszenia Ociemniałych Inwalidów Woj. R. P. „Znicz".

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 18 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7547/29 do Zrzeszenia Ociemniałych Inwalidów Wojennych Rz. Pol. p. n. „Znicz".

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego odwołuje i unieważnia pismo z dnia 11 kwietnia 1929 r. Nr. I. Prez. 2340/29, w którem wyraziło zgodę na wyświetlanie przez delegatów „Znicza" filmów propagandowych w szkołach na cele zrzeszenia.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

Podaję do wiadomości w związku z okólnikiem z dnia 11-go kwietnia 1929 r. Nr. I. Prez. 2340/29 [1]), celem polecenia urzędom podległym i dyrekcjom szkół w okręgu, aby nie wydawały żadnych zezwoleń na wyświetlanie filmów przez „Znicz" i nie udzielały tej akcji żadnego poparcia, przeciwnie, zwracały uwagę władzom administracji ogólnej na fakt odwołania zgody udzielonej przez Ministerstwo w piśmie z dnia 11 kwietnia ub. r. Nr. I. Prez. 2340/29.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

Okólnik Kur. O. S. Lw. z dnia 11 stycznia 1930 r. Nr. I. 468/30.

Dyrekcjom gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) i kierownictwom szkół powszechnych do wiadomości i zastosowania się.

Naczelnik Wydziału: *K. Kwieciński.*

Radjostacja nadawcza we Lwowie.

Pismo Okręg. Dyr. Poczt i Telegrafów we Lwowie z dnia 22 stycznia 1930 r. L. 690/7.

W związku z otwarciem radjostacji nadawczej we Lwowie i oczekiwanem z tego powodu ożywieniem w powstawaniu nowych stacyj radjofonicznych odbiorczych uprasza się Kuratorjum o polecenie dyrekcjom podwładnych mu zakładów szkolnych, by pouczyły młodzież szkolną, że sporządzanie aparatów radjoodbiorczych bez równoczesnego uzyskania upoważnienia do założenia radjostacji odbiorczej dopuszczalne jest tylko tak długo, jak długo aparaty te nie służą do odbierania audycyj miejscowych czy zamiejscowych i to bez względu na typ aparatu (aparaty detektorowe nie stanowią pod tym względem wyjątku). O ile aparat służy do słuchania produkcji radjofonicznych, musi posiadacz aparatu posiadać na to upoważnienie, o które winien się zgłosić do urzędu pocztowo-telegraficznego w tej miejscowości, gdzie ma swą stację odbiorczą urządzoną.

Uprasza się przeto o zwrócenie młodzieży szkolnej uwagi, że posiadanie aparatów radjoodbiorczych bez upoważnienia i bezpłatne korzystanie ze świadczeń przedsiębiorstwa stojącego pod opieką Rządu, a które może odpowiednio rozwinąć się tylko wtedy, gdy otrzymywać będzie należyte opłaty od abonentów radjofonicznych, pomijając, że jest samo przez się czynem nieetycznym — jest przestępstwem, które przez powołane do tego czynniki będzie energicznie ścigane i z całą surowością karane.

Prezes w. z.: *Laidler*, Naczelnik Wydziału.

Nr. O. 217/30. Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich zakładów naukowych i Radom szkolnym powiatowym (miejskiej) we Lwowie) do wiadomości.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys* w. r.

---

[1]) W Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nie ogłoszony. Porównaj okólnik Min. W. R i O. P. z dnia 11 lutego 1929 r., Nr. I. Prez. 924/29 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 193—194.

Zmiana nazwisk.

Dz. U. R. P. Nr. 3 z dnia 23 stycznia 1930 r., poz. 16, zawiera ustawę z dnia 22 marca 1929 r. o zmianie nazwisk hańbiących, ośmieszających lub nielicujących z godnością człowieka.

Obywatel polski, posiadający takie nazwisko, ma prawo je zmienić. Zezwolenia na zmianę udziela wojewódzka władza administracji ogólnej na podanie zainteresowanej osoby, do którego należy dołączyć metrykę urodzenia, dowód obywatelstwa polskiego, tudzież wskazać nazwisko, które pragnie przybrać. Podanie oraz akt zezwolenia na zmianę nazwiska osób; których stan niezamożności jest niewątpliwie znany wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, wolne są od opłat stemplowych. Na tych samych warunkach pokrywa Skarb Państwa ogłoszenia w Monitorze Polskim o zamierzonej zmianie nazwiska oraz o udzielonem zezwoleniu na zmianę nazwiska.

Książki, Czasopisma.

Programy w dziale oświaty pozaszkolnej.

Rozp. Minist. W. R. i O. P. z dnia 8 grudnia 1929 r. Nr. II.-30943/29.

Ministerstwo zwraca uwagę na następujące wydawnictwa:

1) Program 3-y stopniowych kursów dla dorosłych, opracowany dla potrzeb wsi i miast prowincjonalnych. Wydawnictwo Instytutu Oświaty Dorosłych w Warszawie, ul. Nowogrodzka 21, wyd. III. r. 1929, str. 64

2) Program szkoły dla dorosłych i młodocianych w zakresie 7 kl. publicznej szkoły powszechnej. Wydawnictwo Instytutu Oświaty Dorosłych w Warszawie, ul. Nowogrodzka 21, wydanie II, rok 1929, str. 83.

Wydawnictwa te należy traktować jako polecone przez Ministerstwo programy systematycznego dokształcania dorosłych i młodocianych.

W wypadkach potrzeby zmian lub adaptacji tych programów, ze względu na szczególne warunki miejscowe, projekty tych zmian przed ich wprowadzeniem w życie lub opublikowaniem należy przesyłać do opinji Ministerstwa (Wydział oświaty pozaszkolnej).

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* w. r.

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na następujące wydawnictwa:

„Pod Ojczystą Banderą“, książka wydana przez Ligę M. i Rz. w Katowicach z okazji 10-lecia odzyskania dostępu do Bałtyku. Obejmuje całokształt spraw morskich Rzeczypospolitej i stanowi jednocześnie zwięzły materjał do odczytów z tej dziedziny. Cena książki 5 zł.

„Virtuti Patriae“, tygodnik ilustrowany, poświęcony sprawom Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego.

Adres redakcji i administracji: Warszawa, Marszałkowska 71. Ceny prenumeraty: miesięcznie 4 zł., kwartalnie 12 zł. wraz z przesyłką, pojedyńczy numer 1 zł.

„Samorząd szkolny“, organ Komisji Zjazdów Rad Szkolnych.

O treści wydawnictwa informują następujące artykuły, podane w numerze 11—12 za listopad i grudzień 1929 r.: Samorząd a oświata pozaszkolna; Inspektor szkolny, czy starosta?; Projekt ustawy o likwidacji analfabetyzmu w Polsce; W jakich warunkach budujemy szkoły.

Samorząd szkolny wychodzi w końcu każdego miesiąca, prenumerata roczna wynosi 6 zł., półroczna 3 zł., kwartalna 1.50 zł., pojedyńczy numer 60 gr.

Redakcja i administracja: Warszawa, Hipoteczna 5 m. 1. Konto P. K. O. 10381.

Kwartalnik psychologiczny pod redakcją Stefana Błachowskiego. Tom I/1. Poznań, 1930. Nakładem Poznańskiego Towarzystwa Psychologicznego.

Bukowski Kazimierz i Cepnik Henryk: **Ignacy Mościcki,** Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, zarys życia i działalności. Warszawa—Lwów. Nakładem Towarzystwa Wydawniczego „Ateneum“, 1930, str. 128.

Część nieurzędowa.

M. PIĄTKOWSKI.

Rozwój pracowni przyrodniczych, robót ręcznych i kuchien gospodarstwa domowego na terenie Kuratorjum O. S. Lw.

I. Pracownie przyrodnicze.

Stosownie do wymagań wprowadzonych planów oraz metod nauczania, opierających się na samodzielnej pracy i bezpośredniej obserwacji uczniów, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego utworzyło przy końcu roku 1925 dwie pracownie: jedną do nauki przyrody martwej i drugą do nauki przyrody żywej dla szkół powszechnych we Lwowie, które miały być nietylko warsztatem pracy uczniów szkół lwowskich, lecz także i miejscem zapoznawania się nauczycielstwa z nowemi planami i metodami, oraz ośrodkiem informacyjnym w zakresie metody nauk przyrodniczych i w sprawie organizowania takich pracowni na terenie całego okręgu szkolnego lwowskiego.

Dalsze pracownie dla nauki przyrody martwej we Lwowie i w Okręgu powstały w r. szk. 1928/29.

Z wzrostem ilości pracowni przyrodniczych okazała się dla nadania i zapewnienia jednolitego kierunku pracy potrzeba ustanowienia osobnego instruktora dla tych pracowni. Czynności te powierzyło Ministerstwo WR. i OP. dr. Władysławowi Budzianowskiemu, profesorowi VIII gimnazjum we Lwowie, od r. 1928 począwszy.

Z końcem r. szk. 1928/29 było czynnych 13 pracowni fizyko-chemicznych, jedna biologiczna i jeden ogród szkolny. Z pracowni tych korzystała młodzież 209 szkół w ilości 14395 osób, nie licząc dziatwy szkół leżących poza siedzibą pracowni. Pracownie te służyły też nauczycielstwu w pracy

nad dalszem własnem kształceniem się. Koszta utrzymania pracowni pokrywają trzy czynniki:

1) Ministerstwo WR. i OP. udziela subwencyj na zakupno pomocy naukowych i pokrywa płace personelu nauczycielskiego;

2) gminy dostarczają lokalu, urządzenia, opału, obsługi, zaprowadzając (o ile na to pozwalają miejscowe warunki) instalacje wodociągowe gazowe i elektryczne, nadto często udzielają zaliczek na zakupno pomocy naukowych dla pracowni. Koszta łożone na ten cel idą czasem w tysiące złotych;

3) wydatki za zużycie materjałów przy poszczególnych ćwiczeniach pokrywa przeważnie młodzież.

Rachunki ze składek młodzieży przedkładają kierownicy (czki) pracowni radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) z końcem czerwca każdego roku szkolnego.

Pracownią zarządza kierownik, którym jest nauczyciel (lka), posiadający pełne kwalifikacje nauczycielskie, a to ukończony wyższy kurs nauczycielski z matematyki i fizyki lub przyrody i geografji. Jest on zarazem instruktorem nauczycieli innych szkół prowadzących ćwiczenia przyrodnicze w danej pracowni.

Szczegółowe sprawozdanie z czynności pracowni i ogrodu botanicznego:

1. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole męskiej im. A. Mickiewicza we Lwowie.

A) Pracownię otwarto dnia 15 listopada 1925 uroczyście wobec reprezentantów Kuratorjum, Rady Szkolnej Miejskiej, miasta i nauczycielstwa.

B) Umieszczenie pracowni: Pracownia obejmowała pierwotnie dwie sale: jedną do ćwiczeń, drugą służącą jako gabinet, kancelarję i przygotowalnię.

W r. szk. 1927/28 uruchomiono drugą salę ćwiczeń, należącą do szkoły żeńskiej im. A. Mickiewicza, a sąsiadującą z pracownią.

Rozszerzony lokal wpłynął znacznie na rozwój pracowni. Od września r. szk. 1927/28 korzystają nietylko oddziały VI lecz i VII wszystkich szkół powszechnych miasta Lwowa (40), a także kilka szkół powszechnych powiatu lwowskiego: z Lewandówki, Zamarstynowa i Zniesienia.

Obecnie lokal pracowni obejmuje trzy sale o wymiarach:
jedna 9 × 7 m. — (pierwsza sala ćwiczeń)
druga 9 × 7 m. — (druga sala ćwiczeń)
trzecia 5 × 5 m. — (gabinet przyrodniczy).

Zaprowadzono instalację gazową, wodociągową i elektryczną.

C) Zajęcia młodzieży w pracowni.

Własnoręczne ćwiczenia z zakresu fizyki i chemji w oddziałach VI i VII odbyły sie w r. szk. 1928/29 według niżej podanego wykazu, który był zarazem normalnym planem dla wszystkich pracowni fizyko-chemicznych w Okręgu.

I. dla oddziału VI-o.

I. wrzesień. Badanie pionu — badanie poziomu — mierzenie długości — mierzenie pola — mierzenie objętości.

II. październik.	Ważenie — wyznaczenie ciężaru ciał stałych i płynnych.
III. listopad.	Zmiana objętości ciał stałych, ciekłych i lotnych przy oziębianiu i ogrzewaniu. Termometr, kalorja — ciepło właściwe.
IV. grudzień.	Ciepło topnienia i krzepnienia — ciepło rozpuszczania — ciepło parowania i skraplania.
V. styczeń.	Zużywanie się powietrza przy paleniu — tlen — synteza — analiza — mieszanina — związek chemiczny.
VI. Luty.	Kwasy — działanie kwasów na metale — wodór — woda — rozpuszczalność ciał w wodzie — wydzielanie ciał z roztworów. Zasady — zobojętnienie kwasów.
VII. marzec.	Tworzenie się soli — sól kuchenna. Siarka — siarczki metali — rudy żelaza.
VIII. kwiecień.	Wapień — skały osadowe. Granit i jego składniki.
IX. Maj.	Iły i gliny — gleba. Węgiel.
X. czerwiec.	Węglowodany — tłuszcze.

II. Dla oddziału VII.

I. wrzesień.	Prostolinijne rozchodzenie się światła — Cienie i półcienie — zaćmienie.
II. październik.	Odbicie i załamanie się światła.
III. listopad.	Soczewki wypukłe i wklęsłe — zastosowanie soczewek. Akustyka.
IV. grudzień.	Tarcie — opór ośrodka — dynamometr — składanie sił i ruchów — siła odśrodkowa i dośrodkowa.
V. styczeń.	Dźwignia — wielokrążek — kołowrót — równia pochyła.
VI. Luty.	Ciśnienie cieczy — naczynia połączone — prawo Archimedesa i jego zastosowanie.
VII. marzec.	Pływanie ciał — areometry.
	Gazy — ciśnienie powietrza — pomiar i rola ciśnienia atmosferycznego — zasada Archimedesa w zastosowaniu do gazów.
VIII. kwiecień.	Silniki — energja i jej przemiany.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów i t. d. podaje niżej umieszczona tabela.

E) Zasiłki pieniężne na pracownię:

1) Ministerstwo WR. i OP. udzieliło subwencji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w wysokości 6000 zł.

2) Gmina m. Lwowa udzieliła w r. szk. 1928/29 zaliczki 400 zł na zakupno pomocy naukowych.

3) Wydatki na zakupno materjałów do ćwiczeń w miejsce materjałów zużytych pokrywała młodzież (miesięcznie 3 zł od każdego oddziału).

F) Zestawienie kasowe:

Ze składek miesięcznych zebrano . . .	1.510 zł — gr
Zaliczka R. S. M. wynosiła	400 zł — gr
Na pokrycie szkód pobrano	52 zł 37 gr
Dochód w r. szk. 1928/29	1.962 zł 37 gr
Rozchód	2.201 zł 42 gr
Niedobór na r. szk. 1929/30 . . .	239 zł 05 gr

G) Inwentarz pracowni obejmuje 855 pozycyj. Wartość ogólna: 16.145·19 zł.

H) Personel pracowni:

Kierowniczka p. Stefanja Wysoczyńska, naucz. szk. męsk. im. Mickiewicza.

Kierowniczka pracowni instruuje nauczycieli (lki), udzielających nauki przyrody w pracowni w 2 godz. tyg. Bierze w tem udział 35 nauczycieli (lek).

Do 15. XI. 1928 z I Pracowni fiz. chem. we Lwowie korzystało 40 szkół lwowskich. Gdy 16. XI. 1928 powstały we Lwowie 2 dalsze pracownie fiz. chem., wydzielono 20 szkół z I Pracowni, a dwom nowym t. j. II i III przydzielono po 10 szkół.

W roku szk. 1928/29 zwiedzili pracownię: czterokrotnie uczestnicy kursu nauczycielskiego P. W. K. N., kierownicy szkół powszechnych miasta Łodzi i kierownicy pracowni fizyko chemicznych w Okręgu.

W czasie feryj Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych korzystali z pracowni uczestnicy kursu nauczycielskiego, urządzonego przez Z. P. N. S. P.

2. Pracownia biologiczna przy szkole żeńskiej im. św. Anny we Lwowie.

A) Otwarcie pracowni odbyło się 15. XI. 1925.

B) 1) Pracownia posiada 1 salę ćwiczeń o wymiarach 7.50 × 6.30 m, 1 gabinet o takich samych wymiarach, 1 salę bibljoteczną o wymiarach 9 × 3 m.

2) Urządzenie wewnetrzne sali: 16 stołów do ćwiczeń, 16 stolików pod akwarja, 4 szafy muzealne, 2 szafy bibljoteczne, 2 szafy na odczynniki, szkło laboratoryjne i obrazy, 1 szafka otwarta na odczynnik, 12 krzeseł normalnych, 30 krzeseł do mikroskopowania; zaprowadzono instalację gazową, elektryczną i wodociągową.

C) Zajęcie młodzieży w pracowni podaje wykaz dla klasy V w r. szk. 1928/29.

I. 19. IX. — 14. X. — Paproć, oglądanie zarodni i zarodników i przedrośla pod mikroskopem.

II. 20. X. — 17. XI. — Pleśnie — oglądanie całej pleśni — zarodni i zarodników i. w.

III. 20. XI. — 14. XII. — Pasorzyty — tasiemiec i trychnina — glista ludzka.

IV. 17. I. — 5. II. — Zwierzęta górskie i przedstawiciele różnych stref zebrane według programu.

V. 2. III. — 25. III. — Fauna morska zebrana według programu.

VI. 6. V. — 16. V. — Drzewa kotkowe — wierzba — leszczyna, olcha, brzoza.

VII. 17. V. — 31. V. — Skrzypy i gałeczki zieleni.

VIII. 11. VI. — 24. VI. Rośliny nagozalążkowe i trawy.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół i t. d. podaje niżej umieszczona tabela.

E) Na założenie pracowni udzieliło Ministerstwo WR. i OP. subwencji w kwocie 5.500 zł.

Gmina miasta Lwowa udzieliła kilkakrotnie subwencji a to: w roku 1927 — 340 zł, w roku 1928 — 400 zł, w roku 1929 — 500 zł, 80 zł.

Na pokrycie drobnych wydatków każda klasa, odbywająca ćwiczenia, składa (za każde ćwiczenia) 3 zł.

Ponadto pracownia czerpie dochody ze sprzedaży preparatów mikroskopowych. Dochody te przeznacza się wyłącznie na zakupno okazów zoologicznych dla muzeum, które ma powstać przy pracowni.

F) Zestawienie kasowe z dochodów uzyskanych drogą opłat szkolnych:

Rok szkolny 1925/26		Rok szkolny 1926/27	
Dochód	1010.16 zł	Dochód	1659.39 zł
Rozchód	1002.11 zł	Rozchód	1375.97 zł
Saldo	8.05 zł	Saldo	283.42 zł
Rok szkolny 1927/28		Rok szkolny 1928/29	
Dochód	1763.32 zł	Dochód	1165.78 zł
Rozchód	1684.41 zł	Rozchód	982.32 zł
Saldo	98.91 zł	Saldo	183.46 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 215 pozycyj. Ogólna wartość 7530 zł.

H) Kierowniczką jest nauczycielka szk. żeń. im. św. Anny p. dr. Stanisława Słowikowska.

Pomocną nadto w pracowni jest naucz. szk. żeń. im. św. Anny p. Urszula Witwicka.

3. Ogród szkolny przy szkole żeń. im. St. Żółkiewskiego we Lwowie.

Uroczyste otwarcie ogrodu odbyło się 7 czerwca 1928 w obecności przedstawicieli władz szkolnych, miejskich, Koła Rodzicielskiego szkoły żeńskiej im. Żółkiewskiego i nauczycielstwa lwowskiego.

B) a) Obszar ogrodu wynosi 37 × 36 m. Gabinet przeznaczony do przechowywania nasion, narzędzi ogrodniczych oraz do przechowywania jedwabników 4 × 3 m.

b) W ogrodzie jest inspekt na 3 okna, ośmioboczna szklarnia, dwie oszklone czworoboczne kwaterki, basen 6 × 2 m, 4 ławki i 1 stół ogrodowy. W gabinecie znajduje się szafa na nasiona, szafa na narzędzia ogrodnicze, 2 stoły i półki dla hodowli jedwabników.

c) Zajęcie młodzieży w ogrodzie szkolnym, podaje następujący wykaz i terminy wycieczek do ogrodu szkolnego dla oddziałów IV i V w roku szk. 1928/29.

Tematy wycieczek w terminie wiosennym od 16. IV. — 25. VI.

Oddział IV.

1. Rośliny jesienne: łodyga zielona zdrewniała .Różne postacie łodygi zielonej, korzeń i jego zadanie.
2. Podziemne części łodygi — kształty blaszki liściowej.
3. Owoce soczyste, owoce suche. Sposoby rozsiewania roślin.

Oddział V.

1. Zboża i trawy.
2. Rośliny złożone.
3. Paprocie i widłaki.

Od 15. XI. — 15. IV. przerwa w wycieczkach z powodu zimy i późnej wiosny w naszym klimacie.

Tematy wycieczek w terminie wiosennym od 16. IV. — 25. VI.

Oddział IV.

1. Rośliny wiosenne: jaskier, pierwiosnek, rzeżucha, poziomka.
2. Rośliny wodne: moczarka, rogatek, rzęsa, grzybienie, kosaciec, trzcina, sity.
3. Rośliny przemysłowe.

Oddział V.

1. Kwiaty traw i zbóż.
2. Rośliny wiatropylne i owadopylne.
3. Ochrona przed parowaniem, suchorosty.

D) Zestawienie statystyczne szkół i oddziałów młodzieży i odbytych wycieczek podaje tabela.

E) 1. Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji w kwocie trzech tysięcy (3.000) zł na urzadzenie ogrodu;

2) gmina darowała teren na ogród, sprawiła basen na rośliny wodne, inspekt, szklarenkę, przeznaczyła pokój na gabinet i opłaca jednego robotnika, zajętego w ogrodzie;

3) Rada Szk. M. udzieliła subwencji w kwocie 183.50 zł i w kwocie 190 zł na początkowe roboty w ogrodzie;

4) Dyrekcja szk. żeń. im. St. Żółkiewskiego z funduszów szkolnych przeznaczyła 150 zł na opłacanie donajętych robotników i na zakupienie niezbędnych narzędzi dla ogrodu.

5) ze sprzedaży wyciętych drzew zyskano 20 zł, za które zakupiono 2 drzewka owocowe.

F) Inwentarz ogrodu szkolnego obejmuje 42 pozycje; ogólna wartość (bez ogrodu) 2.042 zł.

G) Kierowniczką jest p. Zofja Podolkówna, stała nauczycielka szk. żeń. im. St. Żółkiewskiego.

Kierowniczka ogrodu przeprowadza osobiście lekcje z młodzieżą zwiedzającą ogród.

4. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole 7-mio klasowej żeń. im. Kr. Jadwigi w Drohobyczu.

A) Uroczyste otwarcie pracowni nastąpiło dnia 15. IX. 1928 r. w obecności przedstawicieli władz miejscowych.

B) Pracownia zajmuje 2 sale tj. gabinet o wymiarach 6 m. dł. i 6 szer. i salę wykładową (12 m i 6 m), nadto szatnię. Zaprowadzono instalację gazową i elektryczną.

C) Zajęcia młodzieży pracowni odbywają się według planu obowiązującego w I pracowni fizyko chemicz. we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów i t. d. podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło subwencji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w wysokości 6.000 zł.

2) Na urządzenie pracowni udzielił Zarząd m. Drohobycza 16.000 zł, oraz udzielił jednorazowej dotacji w wysokości 1.000 zł na zakupno niezbędnych środków naukowych dla uzupełnienia kompletów ćwiczeń.

3) Za zużycie materjałów składa młodzież miesięczną opłatę w wysokości 20 groszy.

F) Zestawienie kasowe:

1) Dotacja Ministerstwa W. R. i O. P. . . .	6.000.00 zł
2) Subwencja Zarządu Miasta Drohobycza . .	1.000.— „
3) Subwencja Rady Powiatowej Drohobycza . .	200.— „
4) Opłaty miesięczne młodzieży	1.436.20 „
5) Zebrane przy otwarciu pracowni . . .	138.— „
Razem . .	8.774.20 zł

Dochód w r. szk. 1928/29 . . .	8.774.20 zł
Rozchód „ „ . . .	9.562.95 „
Niedobór .	788.75 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 270 pozycyj; wartość ogólna: 24.726.75 zł.

H) Kierowniczką administracyjną i naukową pracowni jest p. Stanisława Herwy, stała nauczycielka szk. pow. żeń. im. kr. Jadwigi w Drohobyczu.

5. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Kołomyi.

A) Otwarcie pracowni odbyło się 17 września 1928.
B) Pomieszczenie pracowni obejmuje 2 sale.
Zaprowadzona instalacja gazowa.
C) Zajęcie młodzieży w pracowni jak w pracowni I we Lwowie.
D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i od bytych ćwiczeń w pracowni podaje tabela.
E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło subwencji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w wysokości 6.000 zł.
2) Dotacja gminy m. Kołomyi wynosiła 2.466 zł.
3) Młodzież złożyła kwotę 207 zł.
F) Z dochodów zebranych drogą składek:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	207 zł
Rozchód „	180 zł
Pozostaje na r. szk. 1929/30 .	27 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 816 pozycyj, wartość ogólna 8.223.38 zł.
H) Kierownikiem administracyjnym i naukowym jest p. Tadeusz Rękas, stały naucz. szk. męs. im. T. Kościuszki w Kołomyi.

6. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Gródku Jagiellońskim.

A) Uroczyste otwarcie pracowni odbyło się 7. X. 1928 wobec reprezentantów Rządu, Miasta i Nauczycielstwa z całego powiatu.
B) Pracownia posiada 1 salę ćwiczeń, o wymiarach 8 × 6 m, w której mieszczą się również zbiory.
Zajęcie młodzieży w pracowni jak w pracowni I we Lwowie.
D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów i td. podaje tabela.
E) 1) Ministerstwo WR. i OP. udzieliło dotacji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w wysokości 5.000 zł.
2) Gmina miasta udzieliła subwencji w wysokości 2.627.85 zł.
3) Młodzież złożyła 65 zł.
F)

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	65 zł
Rozchód „ „ . .	85 zł
Niedobór na r. szk. 1929/30 .	20 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 343 pozycyj; wartość ogólna 7320 zł.
H) Kierowniczką administracyjną i naukową jest p. Zofja Andrusieczkowa, naucz. szk. żeń. im. kr. Jadwigi w Gródku Jagiellońskim.

7. Pracownia fizyko-chem. przy szkole żeńskiej im. św. Scholastyki w Rzeszowie.

A) Pracownię otwarto dnia 6. XI. 1929.
B) 1) Pracownia obejmuje 2 sale, jedna 9 × 6.10 m. jako sala ćwiczeń, druga 9.70 × 5.70 m na gabinet i przygotowalnię. Istnieje instalacja gazowa i elektryczna.

C) Zajęcie młodzieży w pracowni jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i td. podaje tabela.

E) 1) Subwencja Ministerstwa WR. i OP. na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni wynosi 6.000 zł.

2) Gmina m. Rzeszowa udzieliła funduszu w kwocie 1000 zł na umeblowanie pracowni. Prócz tego kierownictwa szkół żeńskich zrzekły się kwot, wstawianych w budżet szkolny R. S. Miejscowej na wymianę sprzętów w wysokości 1892 zł, które wypłacił Magistrat.

3) Szkoły składają opłaty w kwocie 3 zł za lekcję.

F) Zestawienie kasowe dochodów, zebranych drogą składek:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	567.58 zł
Rozchód „ „ . .	483.29 „
Pozostaje na rok szk. 1928/29	84.29 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 337 pozycyj; wartość ogólna 8.892.55 zł.

H) Kierownictwo administracyjne ma p. Filomena Sloukówna, naucz. szk. żeń. im. św. Scholastyki.

Kierownikiem naukowym jest p. Franciszek Siudy, profesor II gimn.

8. Pracownia fizyko chem. przy szkole 7 kl. męskiej im. St. Sobińskiego w Łańcucie.

A) Uroczyste otwarcie pracowni nastąpiło dnia 15 listopada 1928 r.

B) Lokal, w którym umieszczono pracownię, składa się z jednej sali szkolnej o wymiarze 8.10 × 6.80 m.

Istnieje instalacja elektryczna.

C) Szczegółowy rozkład zajęć jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i odbytych ćwiczeń podaje tabela.

E) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji na zakupno przyrządów w wysokości 5.000 zł, nadto Gmina udzieliła na instalację elektryczną i umeblowanie subwencji w r. 1928 w wysokości 450 zł, a na rok 1929 przeznaczyła na ten cel kwotę 1372 zł, razem 1822 zł.

Młodzież złożyła kwotę 49 zł.

F) Zestawienie kasowe:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	49 zł
Rozchód „ „ . .	44 zł 15 gr
Pozostaje na r. szk. 1929/30 .	4 zł 85 gr

G) Inwentarz pracowni obejmuje 441 pozycyj; wartość ogólna 7.346.80 zł.

H) Kierownikiem administracyjnym jest p. Edward Kwiatek, kierownik 7 kl. szk. męskiej, naukowym zaś nauczyciel p. Kazimierz Chrzan.

9. Druga pracownia fiz. chem. przy szkole męskiej im. św. Antoniego we Lwowie.

A) Uroczyste otwarcie pracowni nastąpiło w dniu 16 listopada 1928 r. wobec przedstawicieli władz rządowych, miejskich i nauczycielstwa.

B) Pracownia obejmuje 2 sale i szatnię.
a) sala ćwiczeń o wymiarach 12 × 6.50 m,
b) gabinet i przygotowalnia 9.30 × 6.30 m,
c) szatnia 6.50 × 2.60 m.
Zaprowadzona instalacja gazowa, elektryczna i wodociągowa.
C) Zajęcie młodzieży w pracowni jak w pracowni I we Lwowie.
D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów młodzieży i odbytych ćwiczeń w pracowni podaje tabela.
E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło zasiłku na zakupno pomocy naukowych w kwocie 2500 zł.
2) Gmina miasta Lwowa udzieliła dotacji na zorganizowanie pracowni i pokrycie wydatków rzeczowych w wysokości 16.000 zł oraz 1150 zł na zakupno pomocy naukowych.
3) Opłaty miesięczne tytułem zużycia materjałów wynosiły 3 zł za 1 oddział.

I. Zestawienie kasowe z dochodów, zebranych drogą składek:
Dochód w r. szk. 1928/29 wynosi 524 zł
Rozchód „ „ „ 524 zł

Pozostaje na r. szk. 1929/30 — zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 441 pozycyj; wartość ogólna 7580 zł.
H) Kierownikiem administracyjnym i naukowym jest p. Ludwik Majewski, st. nauczyciel szk. męs. im. św. Antoniego.

10. Trzecia pracownia fiz. chem. dla szkół powszechnych przy szkole żeńskiej im. St. Żółkiewskiego we Lwowie.

A) Uroczyste otwarcie pracowni odbyło się 16 listopada 1928 r. w obecności przedstawicieli władz rządowych, miejskich i nauczycielstwa.
B) Pracownia liczy 2 sale, jedna 8 × 6.5 m — sala ćwiczeń, druga 6 × 4.5 — gabinet.
Wprowadzono instalację gazową, elektryczną i wodociągową.
C) Wykaz i terminy ćwiczeń jak w pracowni I we Lwowie.
D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i odbytych ćwiczeń w pracowni podaje tabela.
F) Sprawozdanie kasowe.
E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w wysokości 2.500 zł.
2) Gmina miasta Lwowa udzieliła dotacji na zorganizowanie pracowni w wysokości 16.000 zł, oraz 1.150 zł na zakupno pomocy naukowych.
3) Szkoły składają opłaty miesięczne w kwocie 3 zł.

F) Zestawienie kasowe:
Dochód w r. szk. 1928/29 . . 482 zł
Rozchód „ „ . . 482 zł

Pozostaje na r. szk. 1929/30 . — zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 376 pozycyj; wartość ogólna 7020 zł.
H) Kierowniczką administracyjną i naukowa jest p. Stefanja Pokornówna, stała naucz. szk. pow. żeń. im. St. Żółkiewskiego.

11. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole żeńskiej im. św. Jadwigi w Przemyślu.

A) Otwarcie pracowni nastąpiło dnia 19 listopada 1928 r.

B) Pracownia obejmuje 4 sale:

a) 5.5 × 6.5 m — gabinet przyrody martwej,
b) 11 ×6.5 m — sala ćwiczeń dla oddziału VII,
c) 9 × 6.5 m — sala ćwiczeń dla odziału VI,
d) 9 × 6.5 m — szatnia.

Wprowadzono instalację elektryczną.

C) Zajęcie młodzieży jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, odziałów, młodzieży i odbytych ćwiczeń w pracowni podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w kwocie 6.000 zł.

2) Gmina udzieliła zasiłku na zorganizowanie pracowni i pokrycie wydatków rzeczowych w wysokości 4070 zł.

3) Opłaty tytułem zużycia materjałów — jeden zł za odbyte ćwiczenia.

4) Inspektorat szkolny jednorazowo 100 zł.

F) Zestawienie kasowe:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	432.86 zł
Rozchód „ „ . .	348.08 zł
Pozostaje na rok szk. 1929/30 .	84.78 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 426 pozycyj; wartość ogólna 12.553 zł.

H) Kierowniczką administracyjną i naukową jest p. Zofja Dobrzańska, stała naucz. szk. żeń. im. Słowackiego w Przemyślu.

12. Pracownia fizyko chem. przy 7 kl. szkole im. Hoffmanowej w Sanoku.

A) Dnia 26 listopada 1928 nastąpiło uroczyste otwarcie pracowni wobec reprezentantów Rządu, Kuratorjum OSL., miasta, nauczycielstwa szkół średnich i powszechnych.

B) Pracownia mieści się w dwu salach; gabinet: 5.87 × 4.78 m, sala ćwiczeń 9.32 × 5.82 m.

Wprowadzono instalację elektryczną.

C) Wykaz i terminy ćwiczeń jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i odbytych ćwiczeń w pracowni podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. asygnowało 6.000 zł na zakupno pomocy naukowych.

2) Gmina m. Sanoka asygnowała 2.500 zł na zorganizowanie pracowni i pokrycie wydatków rzeczowych.

3) Opłaty miesięczne wynoszą 5 zł od jednego oddziału tytułem zużycia materjałów.

F) Zestawienie kasowe:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	87.30 zł
Rozchód „ „ . .	66.10 zł
Pozostaje na r. szk. 1929/30 .	21.20 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 240 pozycyj; wartość ogólna 8.500 zł.

H) Kierownikiem naukowym jest p. Ignacy Bolesław Wyszatycki, nauczyciel szkoły męs. im. kr. Jagiełły.

13. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole 7-kl. żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Stanisławowie.

A) Pracownia jest czynna od dnia 15 grudnia 1928.

Uroczyste jej otwarcie odbyło się dnia 4 stycznia 1929 r. wobec reprezentantów Rządu, Miasta i Nauczycielstwa szkół średnich i powszechnych.

B) Pracownia posiada 2 sale. Jedna ma wymiary 8.36 × 7.46 m, druga 7.40 × 4.40 m. Pierwsza jest to sala ćwiczeń, druga gabinet, przygotowalnia i kancelarja.

Wprowadzono instalację gazową.

C) Wykaz i terminy ćwiczeń jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół i td. podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji, wynoszącej 7.000 zł na zakupno pomocy naukowych.

2) Magistrat m. Stanisławowa udzielił subwencji na zorganizowanie pracowni w kwocie 1.800 zł.

3) Szkoły pokrywają wydatki drobne za zużycie materjałów do ćwiczeń w wysokości 4 zł mies. za jeden oddział.

F) Zestawienie kasowe z dochodów, zebranych drogą składek:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	793.28 zł
Rozchód „ „ . .	781.63 zł
Pozostaje na r. szk. 1929/30 .	11.65 zł

Inne składki:

1) Rada Szkolna Powiatowa .	239.28 zł
2) Uczestnicy kursu przyrod. .	162.— zł
Razem .	401.28 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 415 pozycyj; wartość ogólna: 10.743.37 zł.

H) Kierownikiem pracowni administracyjnym i naukowym jest p. Aleksander Ilczyszyn, nauczyciel szk. powsz. im. św. Stanisława w Stanisławowie.

Dnia 25, 26, 27 i 28 marca 1928 odbył się kurs przyrodniczy dla nauczycieli szkół powszechnych. Inicjatorem tego kursu był inspektor szkolny p. Furmankiewicz, prelegentem zaś kierownik pracowni p. A. Ilczyszyn.

Zadaniem kursu było praktyczne zapoznanie z nowemi metodami i z nowemi działami pracy tych nauczycieli, którzy są zbyt oddaleni od jakiegoś centrum naukowego.

Uczestników było 30.

14. Pracownia fizyko-chem. przy szkole pow. męskiej im. A. Mickiewicza w Jarosławiu.

A) Pracownię otwarto dnia 1o. I. 1929.

B) Pracownia składa się z 2 sal o wymiarach 8.90 × 7 m i 7.50 × 3.40 m.

Wprowadzono instalację gazową i wodociągową.

C) Zajęcie młodzieży jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i td. podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło dotacji na zakupno pomocy naukowych przy otwarciu pracowni w kwocie 6.000 zł.

2) Gmina m. Jarosławia udzieliła zasiłku na zorganizowanie pracowni i pokrycie wydatków rzeczowych w wysokości 2.320 zł.

3) Każde dziecko opłaca 10 groszy za każdą lekcję.

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	232.97 zł
Rozchód „ „ . .	232.97 zł
Pozostaje na rok szk. 1929/30	— zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 1588 pozycyj; wartość ogólna 8.043.48 zł.

H) Kierowniczką pracowni jest p. Zofja Rutkowska, nauczycielka szk. męs. im. Mickiewicza.

15. Pracownia fizyko-chemiczna przy szkole męskiej im. Konarskiego w Tarnopolu.

A) Otwarcie pracowni nastąpiło w obecności przedstawicieli władz szkolnych, gminy i nauczycielstwa w dniu 14 maja 1929.

B) Pracownia posiada 2 sale o wymiarze 9.75 × 6.25 m i 5.80 × 4.60 m.

Wprowadzono instalację elektryczną.

C) Zajęcie młodzieży jak w pracowni I we Lwowie.

D) Zestawienie statystyczne ilości szkół, oddziałów, młodzieży i td. podaje tabela.

E) 1) Ministerstwo W. R. i O. P. asygnowało dotację w wysokości 6.000 zł. na zakupno pomocy naukowych.

2) Magistrat m. Tarnopola pokrył wydatki rzeczowe przy zorganizowaniu pracowni w łącznej kwocie 3.000 zł.

3) Na pokrycie drobnych wydatków z użycia materjałów złożyły szkoły po odbyciu lekcyj kwotę 50 zł 90 gr.

F) Zestawienie kasowe:

Dochód w r. szk. 1928/29 . .	50.90 zł
Rozchód „ „ . .	20.96 zł
Pozostaje na r. szk. 1929/30 .	29.94 zł

G) Inwentarz pracowni obejmuje 233 pozycyj; wartość ogólna 8.386.17 zł.

H) Kierownikiem pracowni jest p. Wiktor Ziochowski, nauczyciel 7 kl. szk. pow. męs. im. św. Kazimierza w Tarnopolu.

PRACOWNIA

Zestawienie ilości szkół, oddziałów, młodzieży

L. p.	Siedziba i rodzaj pracowni	Dzień otwarcia pracowni	Ilość szkół korzystających z pracowni			Ilość oddziałów korzystających z pracowni				
						szkół powszechnych				
			powszechnych	innych	razem	VI	VII	innych oddziałów	innych szkół	razem
1	I - Pracownia fizyko-chemiczna we Lwowie .	15/XI 1925	**)40 20	*)1	21	21	21	III 2	1	45
2	Pracownia biologicz. we Lwowie	15/XI 1925	40	*)3	43	—	V 44	—	3	47
3	Ogród szkolny we Lwowie .	7/VI 1928	43	*)4	47	IV 56	V 39	—	6	101
4	Prac. fiz-chem. w Drohobyczu .	15/IX 1928	6	*)2	8	11	11	—	8	30
5	Prac. fiz - chem. w Kołomyi . .	17/IX 1928	9	—	9	10	11	—	—	21
6	Prac. fiz.- chem. w Gródku Jag.	7/X 1928	2	—	2	2	3	III 2	—	7
7	Prac. fiz.-chem. w Rzeszowie	6/XI 1928	7	—	7	9	7	—	—	16
8	Prac. fiz.-chem. w Łańcucie . .	15/XI 1928	9	—	9	9	3	—	—	12
9	II. Pracownia fizyko-chemiczna we Lwowie . .	16/XI 1928	11	—	11	11	11	—	—	22
10	III. Pracownia fizyko-chemiczna we Lwowie	16/XI 1928	8	—	8	10	12	—	—	22
11	Pracownia fizyko-chemiczna w Przemyślu .	19/XI 1928	12	—	12	11	12	—	—	23
12	Pracownia fiz.-chem. w Sanoku	26/XI 1928	*)18 6	—	*)18 6	*) 5 6	*) 4 6	26	—	47
13	Pracownia fizyko-chemiczna w Stanisławowie	15/XII 1928	11	—	11	13	13	—	—	26
14	Pracownia fizyko-chemiczna w Jarosławiu	10/I 1929	6	—	6	7	5	—	—	12
15	Pracownia fizyko-chemiczna w Tarnopolu . .	14/V 1929	9	—	9	8	9	—	—	17
	Razem		*)18 199	10	*)18 209	*) 5 (IV) 56 (VI)128	*) 4 (V) 83 (VI)124	*)26 (III) 4	18	448

FIZYKO-CHEMICZNA

i odbytych ćwiczeń w roku szkolnym 1928/29

Ilość młodzieży korzystającej z ćwiczeń szkół: powszech-nych	innych	razem	Ilość odbytych seryj ćwiczeń dla oddziałów szkół: powszechnych VI	powszechnych VII	innych oddz.	innych szkół	razem	Uwaga
1510	12	1522	14	10	4	2	30	*) Kursy dokształcające szkół wieczornych. **) Do 15/XI 1928 wszystkie szkoły lwowskie
1400	80	1480	—	V 8	—	50	58	*) Nauczycielstwo miejscowe i VII kl.
2931	190	3121	IV 6	V 6	—	—	12	*) Seminarja
580	200	780	18	17	—	70 lekcyj	70 lekcyj 35	*) Polskie i rusk. sem. naucz. żeń. w Drohobyczu
574	—	574	19	18	—	—	37	
217	—	217	24	25	6	—	55	
596	—	596	12	12	—	—	24	
1735	—	1735	15	11	—	—	26	
618	—	618	18	9	—	—	27	
740	—	740	17	8	—	—	25	
852	—	852	21	18	—	—	39	
*)303 382	—	*)303 382	18	16	4	—	38	*) Szkoły zamiejscowe (nieregularnie)
865	—	865	10	10	—	—	20	
389	—	389	10	10	—	—	20	
524	—	524	4	3	—	—	7	
*) 303 13913	482	*) 303 14395	(IV) 6 (VI) 200	(V) 14 (VII)167	14	*)70 lekcyj 52	*) 70 lekcyj 453	

L. p.	Pracownia: miejscowość	Pracownia: szkoła	Ilość szkół korzys. z pracowni: powszech.	innych	razem	Ilość oddziałów korzystających z pracowni: 3	4	5	6	7	razem	Ilość młodzieży	Rok założenia pracowni	Sal p..ezna: pracownię	w m²	gabinet	w m²
1	Brody	męska	1	—	1	2	1	1	1	1	6	209	1/9 1924	1	46·25	—	—
2	Brzozów	męska	1	—	1	—	—	—	1	2	3	69	1929	1	54·00	—	
3	Drohobycz	męs. im. Konarsk.	1	—	1	—	—	2	1	2	5	171	1/9 1925	1	48·97	—	—
4	Drohobycz	mes. im. Mickiew.	1	—	1	—	—	2	2	2	6	140	10/9 1923	1	51·00	—	—
5	Jarosław	mes. im. Skargi	2	—	2	—	1	2	4	4	11	279	30/10 1928	2	121·94	1	60·97
6	Kołomyja	męska	3	—	3	—	—	3	3	3	9	250	1/8 1921	2	51·97	1	15·55
7	Krosno	męska	1	—	1	2	1	2	2	2	9	314	1/9 1928	1	48·00	—	—
8	Lwów	męs. im. Kordeck.	5	—	5	—	—	4	6	4	14	501	24/3 1926	2	136 03	1	27·45
9	Lwów	męs. im. Antoniego	4	—	4	—	—	1	1	4	6	225	20/9 1927	1	36·00	1	24·00
10	Nisko	mieszana	1	—	1	—	1	1	1	—	3	57	6/9 1928	1	61·79	—	—
11	Rudnik n/S (pow. Nisko)	mieszana	1	—	1	—	1	1	1	1	4	80	1/3 1929	1	48·00	—	—
12	Przemyśl	męs. im. St. Kostki	2	—	2	—	—	—	2	2	4	146	13/9 1928	3	103·30	1	21·35
13	Przemyśl	męs. im. J. Kantego	1	—	1	2	1	1	1	—	5	182	1/9 1928	2	*)54·18	—	—
14	Przemyśl	*) męs. im. Czackiego	1	—	1	—	2	2	—	2	6	116	1/9 1928	1	44·64	—	—
15	Rzeszów	męs. im. Mickiew.	3	—	3	—	—	—	3	3	6	219	1/9 1924	1	112·20	—	—
16	Tarnopol	męs. im. Słowack.	4	—	4	—	—	3	3	4	10	624	14/5 1929	1	63·37	—	—
			32	—	32	6	8	25	32	36	107	3.582		22	1.081·14	5	149 32

BÓT RĘCZNYCH.

czonych na				Wartość inwentarza	Zasiłek w zł.		Opłata uczniów w zł.	Inne dochody w zł.	Kierownik pracowni	Uwaga
inne cele	w m²	razem sal	razem w m²		Min. W. R. i O. P.	czynników samorządowych				
—	—	1	46·25	2.677·54	2.500·00	—	—	35·00	L. Witwicki	
—	--	1	54·00	858·00	—	—	—	—	Karol Scholz	
—	—	1	48·97	734·90	—	450.00	—	—	L. Cudzewicz	
—	—	1	51·00	1.059·40	--	—	—	—	Jan Dunin	
—	—	3	182·91	5·619·00	4.700·00	931·00	222·70	—	S. Janczewski	
—	—	3	67·52	*) 3.000·00	3.000·00	—	—	—	Edward Piskozub	*) nie podane wewnętrzne urządzenie lokalu
—	—	1	48·00	1.906·65	1.300·00	—	—	25·00	Teodor Foltak	
—	—	3	163.48	8·641·40	2.000·00 3.740·00	500·00	668·64	—	P. Głogowski	
1	8·75	3	68·75	5.039.10	1.900·00	500·00	142·00	—	W. Ragankiewicz	
—	—	1	61·79	*) 2.700·00 (łącznie)	2.700·00	—	—	—	Adolf Koszałka	*) wewnętrzne urządzenie lokalu niepod.
—	—	1	48·00			—	—	—	Leopold Koszałka	
—	—	4	124·65	7.304·10	5·000·00 (łącznie)	—	—	—	*) Marjan Janusz	*) chwilowo do końca 1928/29
—	—	2	54·18	1.063·80		—	345·70	—	Marjan Janusz	*) konieczna przebudowa lokalu
—	—	1	44·64	300·00		—	—	—	Jan Kupiec	*) tylko slöjd kartonowy i tekturowy
1	10·00	2	122·20	4·982·90	1.000·00 1.000·00	—	440.00	—	Ferdyn. Mazur	
—	—	1	63·37	4.650·00	4.000·00	—	—	—	Wiktor Oleniuk	
2	18·75	29	1.249·71	50.536·79	32.840·00	2.381·00	1.819·04	60·00		

L. p.	Pracownia — miejscowość	Pracownia — szkoła	Ilość szkół korzys. z pracowni — powszech.	innych	razem	Ilość oddziałów korzystających z pracowni — 3	4	5	6	7	razem	Ilość młodzieży	Rok założenia pracowni	Sal przezna — pracownie	w m²	gabinet	w m²
1	Jarosław	żeńs. im. Jadwigi	3	—	3	—	—	—	—	3	3	123	11/12 1928	2	78·95	—	—
2	Ulanów (pow. Nisko)	mieszana	1	—	1	—	—	—	—	1	1	16	15/3 1928	1	47·31	—	—
3	Przemyśl	żeńs. im. Jadwigi	2	—	2	—	—	—	2	2	4	148	9/10 1928	2	87·00	—	—
			6	—	6	—	—	—	2	6	8	287		5	213·26	—	—

Pracownie robót ręcznych.

W chwili upadku państwa austrjackiego obowiązywały w t. zw. trzyklasowych szkołach wydziałowych, t. j. na 5, 6 i 7 roku nauki w większych miastach plany naukowe wprowadzone rozporządzeniem b. Rady Szkolnej Krajowej z dnia 14 lipca 1896. Wyznaczały one na I, II i III klasę (dzisiejsze klasy 5, 6 i 7) męskich szkół wydziałowych po 4 godziny nauki zręczności w tygodniu. Również w szkołach niżej zorganizowanych dozwoloną było rzeczą, a nawet pożądaną, zaprowadzić dla chłopców naukę zręczności.

Na tej podstawie wprowadzono w całym szeregu szkół naukę zręczności w materjale drzewnym, kartonowym i metalowym. Sprawozdanie b. Rady Szkolnej Krajowej z r. 1911/1912 wylicza 161 szkół na terenie obecnego kuratorjum lwowskiego, w których prowadzono naukę zręczności.

Te warsztaty pracy zniszczyła ostatnia wojna niemal doszczętnie. Tu i ówdzie zaledwie ocalało częściowo urządzenie pracowni robót, co dozwoliło wprawdzie prowadzić dalej i po roku 1918 naukę robót ręcznych, będącą również obowiązkowym przedmiotem nauki w planach wprowadzonych przez polskie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, ale w warunkach o wiele gorszych. Dopiero w ostatnich latach dzięki zasiłkom pieniężnym przyznanym przez Ministerstwo W. R. i O. P. zdołało Kuratorjum stworzyć dla kilkunastu szkół lepsze warunki pracy, organizując celowo urządzone pracownie robót ręcznych. Z ochotną pomocą i pełnem zrozumieniem dla sprawy spieszyli Panowie Inspektorowie szkolni nauczycielstwo oraz czynniki samorządowe.

W roku szkolnym 1928/29 na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego istniały pracownie robót już w 16 szkołach powszechnych; w 9 szkołach korzystała z pracowni młodzież tylko tej szkoły, w której zorganizowano pracownię, do 7 zaś pracowni dochodzili nadto uczniowie szkół sąsiednich.

Wszystkich szkół korzystających z pracowni liczono 32. Bardzo wiele zatem jeszcze szkół siedmioklasowych pozostaje bez pracowni.

STWA DOMOWEGO

czonych na				Wartość inwentarza	Zasiłek w zł.		Opłata uczniów w zł.	Inne dochody w zł.	Kierownik pracowni	Uwaga
inne cele	w m²	razem			Min. W. R. i O. P.	czynników samorządowych				
		sal	w m²							
—	—	2	78 95	2.692·68	800·00 600·00	260·00	464·61	—	M Lazurkiewicz	w 1929/30 dostaje nowy własny lokal
—	—	1	47·31	775·00	500·00	300·00	—	—	B. Hordyńska	
—	—	2	87·00	4.000·00	3.000·00	100·00	—	270·91	H. Wiśniewska	
—	—	5	213·26	7.467·68	4 900·00	660·00	464·61	270 91		

Liczba młodzieży korzystającej z pracowni szkół wynosiła 3582 osób w 107 oddziałach.

Brak funduszów na sprawienie warsztatów i narzędzi, brak lokalów na umieszczenie pracowni i brak odpowiednio ukwalifikowanych sił nauczycielskich nie pozwoli jeszcze długo postawić nauki robót ręcznych w szkołach męskich na odpowiednim poziomie i dać sposobność większej ilości młodzieży pobierania nauki w pracowniach.

Przyznać trzeba i podnieść, że gminy miejskie nieraz mimo trudności finansowych nie uchylały się od niesienia pomocy przy organizowaniu pracowni. Zawsze ostatecznie przygotowano lokal na pracownię, znalazły się pieniądze na przeprowadzenie remontu, czasem bardzo kosztownego, na zakupno szaf, stołów, zainstalowanie światła, a nawet czasem i pewien zasiłek na inne cele pracowni (2.381 zł.). Toteż umieszczenie prawie wszystkich pracowni robót ręcznych jest zadowalające. Niektóre pracownie mają ponad jedną salę naukową, niekiedy nawet trzy, nadto gabinet na przechowywanie wykonanych już prac uczniowskich i na zbiór materjału do nauki robót. Razem 16 istniejących pracowni zajmuje 29 ubikacyj o powierzchni 1249·71 m².

Na pomoce naukowe dla pracowni, a wszczególności na sprawienie warsztatów i narzędzi przyznało Ministerstwo W. R. i O. P. w ostatnich latach cały szereg zasiłków w ogólnej sumie 32.840 zł. Nie skąpi też Ministerstwo i nadal swego poparcia finansowego i użyczyło w ostatnich miesiącach nowych zasiłków na pracownie, które niebawem będą otwarte dla pracy młodzieży i nauczycielstwa.

Wartość inwentarza wszystkich szesnastu pracowni oszacowano na 50.536 zł 79 gr.

Pokrycie wydatków na zużycie materjałów do nauki robót spada częściowo na szkoły, które opłacają pewne miesięczne datki na ten cel do pracowni, częściowo zaś pokrywają je rodzice uczniów. Zebrane opłaty

wyniosły w roku 1928/29 — 1819 zł 04 gr, nie licząc materjału, który uczniowie sami zakupywali.

Pracownią zarządza kierownik pracowni, którym jest z zasady nauczyciel fachowy. O ile z pracowni korzysta młodzież kilku szkół i uczy też kilku nauczycieli, kierownik pracowni jest zarazem instruktorem fachowym dla swoich kolegów, udzielając im wskazówek i normując pracę na jednym terenie szkolnym. Zebrania tych nauczycieli odbywają się zazwyczaj co dwa tygodnie. Administracyjnie pracownie związane są ze szkołą, przy której istnieją.

Bliższe szczegóły, tyczące umieszczenia poszczególnych pracowni, ilości młodzieży pobierającej w nich naukę i strony finansowej pracowni podaje poniższa tabela.

Kuchnie gospodarstwa domowego

Kuchnie gospodarstwa domowego są na terenie tutejszego okręgu dopiero w zawiązku. I na tem polu pracę b. Rady Szkolnej Krajowej i b. Wydziału Krajowego, która w latach przedwojennych wydała już pewne rezultaty, zniszczyła wojna.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego wznowiło ją dopiero w r. 1927; owocem pierwszych usiłowań są trzy kuchnie, urządzone w publicznych szkołach powszechnych, a to w Jarosławiu, w Ulanowie, powiat Nisko i w Przemyślu. W niektórych nadto miastach korzystają uczenice z kuchen, istniejących w żeńskich szkołach zawodowych.

Podobnie jak przy organizowaniu pracowni robót ręcznych i fizykochemicznych, tak i przy zakładaniu kuchen gminy dostarczają lokalu całkowicie urządzonego, a Ministerstwo W. R. i O. P. przyznaje zasiłki na sprawienie naczynia i sprzętów. Wydatki na zakupno wiktuałów pokrywają częściowo uczenice, częściowo zasiłki czynników samorządowych lub szkół.

Młodzież żeńska z wielką chęcią garnie się do tej nauki i odnosi też niemałe korzyści. Podtrzymać tę gałąź nauki i rozwinąć ją musi być pilnem staraniem Kuratorjum.

Daty tyczące kuchen podaje poniższa tabelka.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 3.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 marca 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Część urzędowa.

1.

Propaganda obrony przeciwgazowej w szkołach.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 stycznia 1930 r. Nr. II. 25128/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 18).

Ze względu na konieczność przygotowania najszerszych warstw społeczeństwa do obrony na wypadek wojny wogóle, a w szczególności do obrony przeciwgazowej Ministerstwo poleca Kuratorjum (Województwu) zorganizowanie w porozumieniu z Ligą Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej systematycznej akcji, mającej na celu zaznajomienie młodzieży szkolnej i nauczycielstwa ze sprawą obrony przeciwgazowej.

Zaznajomienie to mogłoby się odbywać jednocześnie z akcją popierania lotnictwa (okólnik Ministerstwa z dn. 3 kwietnia 1928 r. Nr. I. 21247/27 Dz. Urz. Nr. 4, poz. 81 [1]) przez współdziałanie z wojewódzkiemi komitetami L. O. P. P. oraz przez popieranie już istniejących i zakładanie nowych kół szkolnych, które obok propagandy lotnictwa, zajęłyby się również zagadnieniem obrony przeciwgazowej.

Pożądane byłoby wykorzystanie dla akcji powyższej także konferencyj rodzicielskich, nie należy również zapominać o doraźnej akcji w miarę nastręczających się sposobności. Wszelkie więc „Tygodnie Obrony Lotniczej i Przeciwgazowej" L. O. P. P., wystawy, odczyty i t. p. winny być przez szkoły odpowiednio wyzyskane, o ile to da się pogodzić z ich zadaniami wychowawczemi i dydaktycznemi.

W związku z niniejszym okólnikiem zechce Kuratorjum (Urząd Wojewódzki) po dokładnem rozważeniu sprawy na tle miejscowych warunków oraz po ewentualnem porozumieniu się z władzami wojskowemi względnie także z odpowiedniemi komitetami wojewódzkiemi L. O. P. P., wydać potrzebne zarządzenia na właściwym terenie, mając jednak na uwadze konieczność unikania przeciążenia młodzieży zajęciami dodatkowemi.

Z tego również względu pożądane byłoby skupienie wyżej omawianej akcji propagandowej mniej więcej w jednym okresie czasu np. w czasie miesięcy wiosennych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 257.

2.

Tydzień L. O. P. P.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 18 lutego 1930 r. Nr. O. 313/30.

Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej urządza dorocznym zwyczajem „VII Tydzień L. O. P. P.", który w roku bieżącym odbędzie się od 18 do 25 maja włącznie.

W związku z tem zalecam, by Dyrekcje i Kierownictwa szkół, jak w roku ubiegłym, zorganizowały odczyty, przemówienia o lotnictwie, obronie przeciwgazowej i znaczeniu istnienia L. O. P. P. dla obrony Państwa.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

3.

Wycieczki do Gdyni.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 14 lutego 1930 r. Nr. O. 341/30.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 4 lutego 1930 Nr. II.-980/30 podało do wiadomości, że w bieżącym roku został przy Magistracie w Gdyni powołany do życia Wydział Turystyczno-Kąpieliskowy, którego zadaniem jest m. in. ułatwianie zwiedzania Gdyni wycieczkom zamiejscowym.

O tem należy zawiadomić interesowanych i zachęcić do organizowania w tym kierunku wycieczek szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

4.

Zakupy zagraniczne.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 stycznia 1930 r. Nr. I. R. 15041/29.

Nr. O. 110/30. Nawiązując do okólnika swego z dn. 18 września 1929 r. Nr. I. R. 10215/29 [1]), Ministerstwo przypomina, że przy stosowaniu go należy przestrzegać postanowień zawartych w zarządzeniu Min. Skarbu L. 1901/DB/3 z dn. 19 września 1925 r., którego odpis załącza się [2]).

W myśl powyższego wszelkie projekty umów na zakup przedmiotów zagranicą winny być nadsyłane do Ministerstwa, celem uzyskania zgody Ministerstwa Przemysłu i Handlu na dokonanie danej tranzakcji. Bez wykonania tego warunku żadne wnioski o zakupach zagranicznych uwzględniane nie będą.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.*

---

[1]) Tym okólnikiem Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmiło, że Ministerstwo Skarbu zarządzeniem z dnia 26 sierpnia 1929 r. L. D. II. 3361/I poleciło stale podawać sobie zawczasu do wiadomości te wszystkie większe wypłaty dla osób i firm zagranicznych, których wyrównanie ma nastąpić w kraju w walucie polskiej, lecz co do których zgóry wiadomem jest, względnie istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zostaną one na miejscu zamienione na waluty obce bezpośrednio lub pośrednio przez banki.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 523.

5.

Zwalczanie błonicy przez szczepienia zapobiegawcze.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 stycznia 1930 Nr. I. W. F. 7625/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 20).

Ministerstwo poleca P. P. Kuratorom zwrócenie uwagi szerokiego ogółu nauczycielstwa na podany do powszechnej wiadomości okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Departament Służby Zdrowia) w sprawie zwalczania błonicy (dyfterytu) zapomocą szczepień zapobiegawczych. Okólnik ten podkreśla wzrost w ostatniem trzechleciu w różnych krajach, a między innemi w Polsce, nasilenia błonicy, zwiększony odsetek zgonów, bezsilność walki z nosicielami bakteryj błonicowych i dobre wyniki szczepień specjalną anatoksyną tych dzieci, które wykazują wrażliwość na błonicę.

Nawiązując do okólnika w analogicznej sprawie zwalczania płonicy (Dz. Urz. 1925 Nr. 19, poz. 212[1]), Ministerstwo poleca przypomnienie dyrekcjom szkół oraz nauczycielstwu, ażeby na konferencjach rodzicielskich zachęcały rodziców do poddawania swych dzieci wspomnianemu zabiegowi i ażeby współdziałały w tej akcji z urzędami zdrowia publicznego.

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński.*

6.

Wzywanie młodzieży do sądów w charakterze świadków.

Odpis pisma Sądu Apelacyjnego we Lwowie z dnia 3 lutego 1930 r. $\frac{\text{Prez. 4978}}{\text{I N. 0/30}}$ do przełożeństw sądowych Małopolski Wschodniej.

Stwierdziłem, że niejednokrotnie młodzież szkolna wzywana do sądów w charakterze świadków, czy to w sprawach cywilnych, czy karnych, wyczekuje całemi godzinami na przesłuchanie.

Powoduje to przedewszystkiem, iż młodzież ta traci niepotrzebnie kilka godzin lekcyj szkolnych, a ponadto, ponieważ są to z reguły osoby nieletnie, przeto przebywanie ich na korytarzach, zwłaszcza sądów karnych i przysłuchiwanie toczącym się tam rozmowom i zwadom, wywiera na nie szkodliwy wpływ, przed którym należy wogóle młodzież chronić.

Wynika to też jasno z postanowień art. 321, 322 i 323 k. p. k.

To też o ile nieletni wogóle będą wzywani z konieczności na świadków, należy godzinę stawienia się ich w sądzie tak oznaczyć, iżby mogli być zaraz przesłuchani. Młodzież szkolną należy wzywać ponadto na końcowe godziny lekcyj szkolnych, iżby nieobecność jej w szkole była jak najbardziej ograniczona.

Panów Przełożonych Sądów proszę, aby zwracali uwagę na przestrzeganie tego zarządzenia.

(Podpis).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 472.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 17 lutego 1930 r. Nr. O. 361/30.

Dyrekcjom wszystkich zakładów naukowych i radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

7.

Przesunięcie terminu wcielenia do szeregów na rok szkolny 1930/31.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 21 stycznia 1930 r. Nr. I. Prez. 357/30 w skrocie. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 19).

Minister Spraw Wojskowych rozkazem z dnia 16 stycznia 1930 r. L. dz. 1/Pob. 30 wydał następujące zarządzenia w sprawie przesunięcia terminu wcielenia do szeregów na rok szkolny 1930/31:

„Z dniem 1 lipca 1930 roku powiatowi komendanci uzupełnień będą udzielali następującym grupom poborowych przesunięć terminu wcielenia do szeregów z terminem ważności do dnia 1 lipca 1931 roku na warunkach, określonych niniejszym rozkazem:

I. Pierwsza grupa dotyczyć będzie poborowych, roczników 1904 i 1905, którzy posiadają warunki do skróconej służby wojskowej (art. 49 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym), są zwyczajnymi (rzeczywistymi) studentami względnie słuchaczami wyższych zakładów naukowych.

II. Druga grupa dotyczyć będzie osób, roczników 1904 i 1905, odbywających studja teologiczne.

III. Trzecia grupa dotyczyć będzie poborowych, roczników 1907 i 1908, którzy jako uczniowie ostatniej klasy szkół, wymienionych w art. 61, ust. 1 (patrz Dz. U. R. P. z r. 1929 Nr. 34, poz. 315[1]) nie zostali dopuszczeni do egzaminu dojrzałości (końcowego) lub egzaminu tego nie zdali, a władze szkolne zezwoliły im na powtórzenie ostatniej klasy (kursu) lub ponowne przystąpienie do tego egzaminu[2]).

Osoby te mają złożyć do dnia 30 czerwca do powiatowej komendy uzupełnień podanie o przesunięcie terminu wcielenia i dołączyć następujące załączniki:

1. Zaświadczenie odnośnej władzy szkolnej, stwierdzające powyżej przytoczone okoliczności z ewentualnem podaniem terminu następnego dopuszczenia kandydata do zdawania egzaminu dojrzałości (końcowego).

2) Urodzeni w roku 1907 — dowód udzielonego im przesunięcia terminu wcielenia do szeregów w roku szkolnym 1929/30; urodzeni w roku 1908 — dowód udzielonego im na rok 1929 odroczenia służby wojskowej z art. 61/1 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

3. Zaświadczenie o udziale w pracach przysposobienia wojskowego lub wychowania fizycznego względnie o przynależności do jednego z ośrodków przysposobienia wojskowego, wystawione przez powiatowego komendanta przysposobienia wojskowego.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 550—551.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 265.

Do uczniów cywilnych szkół lotniczych należy stosować przesunięcia terminu wcielenia do szeregów w rozmiarze i na warunkach, przewidzianych w Dzienniku Rozkazów Ministerstwa Spraw Wojskowych Nr. 1 z dnia 12 stycznia 1927, poz. 2, pkt. 2 i 3.

Przepisy ogólne.

Podania o przesunięcie terminu wcielenia osób, niewyszczególnionych w niniejszym rozkazie, względnie nieposiadających wymaganych warunków, jak również podania wniesione po terminie, należy załatwiać odmownie.

Należy również załatwiać odmownie prośby o przesunięcie dla uzyskania doktoratu, zdawania specjalnych egzaminów, odbycia aplikacji sądowej, nostryfikacji dyplomów zagranicznych i t. p.

Wszelkie wnioski, względnie prośby urzędów w sprawie udzielania przesunięć dla poborowych z tytułu zajmowania stanowisk w służbie państwowej w kraju i zagranicą mają być załatwiane odmownie. Zaznaczam, że o powyższem zarządzeniu zostały zawiadomione wszystkie urzędy państwowe [1]).

Osobom, którym przesunięto termin wcielenia, należy wydać poświadczenie z podaniem dokładnego terminu przesunięcia, który należy odnotować w głównej księdze ewidencyjnej w rubryce „Inne nieprzewidziane zmiany". Niezależnie od tego powiatowi komendanci uzupełnień mają prowadzić ścisłą ewidencję udzielonych przesunięć.

Wypadki, któreby nastręczały trudności w rozstrzygnięciu podania, należy niezwłocznie przedkładać do Dowódcy O. K. celem wydania ostatecznej decyzji.

W żadnym wypadku nie należy podań przedkładać do Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Decyzje powiatowych komendantów uzupełnień są ostateczne. Od decyzji odmownej nie przysługują żadne odwołania.

Załatwianie podań winno być przeprowadzane w tempie przyśpieszonem z uwagi na przygotowanie w tym czasie akcji wcielenia poborowych z cenzusem".

Powyższe podaję do wiadomości i zarządzam równocześnie, aby

1. postanowienia w sprawie przesuwania terminu wcielenia do szeregów podane były do wiadomości zainteresowanych uczniów względnie studentów, szczególniej przed ukończeniem nauki w roku szkolnym 1929/30;

2. terminy, przewidziane w powyższem zarządzeniu odnośnie wnoszenia próśb, były ściśle przestrzegane oraz podania należycie skompletowane i uzupełnione wszelkiemi wymaganemi dowodami;

3. podania były wnoszone do powiatowych komendantów uzupełnień, do których petenci należą ewidencyjnie [2]).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 495.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 329.

8.

Wynagrodzenie za kierownictwo hufcem szkolnym żeńskim.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 8 lutego 1930 r. Nr. I. W. F. 319/30.

L. O. 383/30. Kierowniczkom (komendantkom) hufców szkolnych żeńskich, utworzonych w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich, w myśl okólnika z dnia 11 maja 1928 roku Nr. O. H. fiz. 476/28 (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr. 13/28, poz. 213 [1]) przyznawać można wynagrodzenie za kierownictwo hufcem żeńskim analogicznie, jak za kierownictwo hufcem męskim, jeżeli są nauczycielkami danej szkoły i odpowiadają warunkom § 5 instrukcji o żeńskich hufcach szkolnych (Nr. O. H. fiz. 476/28).

Wynagrodzenie nauczycielek-komendantek hufców żeńskich winno być wypłacane tylko za godziny istotnie wykonane, według zasad, określonych okólnikami z dnia 28 czerwca 1925 roku Nr. 5793/II (Dz. Urz. 1925 Nr. 13, poz. 128 [2]) i z dnia 19 czerwca 1926 roku Nr. II. 6174/26 (Dz. Urz. 1926 Nr. 12, poz. 148 [3]).

9.

Paszporty ulgowe.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 lutego 1930 r. Nr. Prez. 924/30.

Nr. O. 431/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę, że w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 lutego 1930 r. Nr. 7, pod pozycją 57, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 1930 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 26 lutego r. b. Począwszy zatem od tego dnia Ministerstwo W. R. i O. P. zaprzestanie wydawania zaświadczeń, wymaganych dla uzyskania opłat ulgowych, przewidzianych w § 1, ustęp 1, punkt e, powołanego rozporządzenia [4]).

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 275.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 320.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 263.

[4]) Opłaty za paszport ulgowy, uprawniający do jednorazowego wyjazdu zagranicę, wynoszą w myśl § 1, ust. 1, punkt e, powołanego rozporządzenia 20 zł i będą stosowane przez powiatowe władze administracji ogólnej względem osób, udających się zagranicę w celach: a) kształcenia się w szkołach średnich ogólno-kształcących, zawodowych i wyższych, b) prowadzenia badań naukowych, c) leczenia się, d) towarzyszenia niezamożnej osobie chorej, e) uczestniczenia w zebraniach międzynarodowych, zawodach sportowych, zjazdach naukowych i t. p., f) społecznych (§ 4 rozporządzenia).

Cele powyższe muszą być udowodnione stosownemi dokumentami.

Osoby, udające się w celach podanych pod a, b, e i f, mogą być również zupełnie zwolnione od opłat paszportowych według uznania wojewody w porozumieniu z prezesem izby skarbowej.

10.

Pokrywanie świadczeń, ciążących na budynkach państwowych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 stycznia 1930 r. Nr. I. Prez. 177/30.

Nr. O. 268/30. W związku z okólnikiem z dnia 26 stycznia 1928 Nr. C Prez. 298/28 [1]), przy którym przesłano wszystkim władzom i urzędom, podległym Ministerstwu W. R. i O. P., regulamin dla zarządzających domami państwowemi, Ministerstwo W. R. i O. P., w porozumieniu z Ministerstwem Robót Publicznych, wyjaśnia co następuje:

W myśl § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1924 r. (Monitor Polski Nr. 111, poz. 319 ex 1924 [2]) koszty zarządu budynku państwowego, a w szczególności koszty oświetlenia klatek schodowych, za wodę i kanały, ponoszą pomieszczone w nim urzędy (szkoły) w stosunku do zajmowanych części budynku, a zatem odnośne wydatki pokrywane być winny w każdym wypadku z budżetów urzędów (szkół), zajmujących budynek państwowy.

Z budżetu Ministerstwa Robót Publicznych opłacane być mają jedynie świadczenia, przypadające na lokale użytkowane na cele mieszkaniowe (mieszkania niesłużbowe), za które czynsze wpływają na dochód Ministerstwa Robót Publicznych. Wysokość świadczeń tych oblicza się w stosunku powierzchni tego rodzaju lokali do całej powierzchni, z której korzysta dany urząd (szkoła) [3]).

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

11.

Zwrot opłat szkolnych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 stycznia 1930 r. Nr. I. Prez. 534/30.

L. O. 286/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, opierając się na piśmie Prezydjum Rady Ministrów z dnia 22 stycznia r. b. Nr. 744/30, wyjaśnia, że w myśl punktu 5 okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 1925 r. L. 14604 nie należy zwracać opłaty szkolnej za dziecko funkcjonarjusza państwowego, które pobiera naukę w konserwatorjum muzycznem (zakład prywatny), a równocześnie uczęszcza na uniwersytet.

Wynika to niewątpliwie nietylko z wyraźnego brzmienia punktu 5 cytowanego okólnika, ale także z postanowień punktu 4, bo odbywanie studjów na uniwersytecie wskazuje, iż nauka w szkole artystycznej nie jest traktowana jako przygotowanie do przyszłego zawodu.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 302.

[2]) Treść tego rozporządzenia podano na str. 77 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r. w ustępie „ad 6“.

[3]) Patrz okólniki Min. W. R. i O. P. z dnia 28 lutego 1928 r. Nr. O. Prez. 1452/28 Dz. Urz. O. S. Lw. z 1928 r., str. 506 i z dnia 5 stycznia 1929 r. Nr. I. Prez. 406/29. Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 265.

12.

Dodatek mieszkaniowy za r. 1928.

Rozporządzenie Min. Skarbu z dnia 14 lutego 1930 r. L. D. III. 310/1/30 (wyciąg).

L. O. 416/30. (Min. W. R. i O. P. z dnia 19. II. 1930 r. Nr. I. R. 2097/30). Funkcjonarjuszami państwowymi w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 26 lutego 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 90, o wypłacie części zaległego dodatku mieszkaniowego za r. 1928 funkcjonarjuszom państwowym, sędziom prokuratorom, osobom wojskowym oraz emerytom, wdowom i sierotom są: funkcjonarjusze państwowi, wymienieni w art. 1, ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), funkcjonarjusze dyrekcji lasów państwowych i nadleśnictw, praktykanci i aplikanci, profesorowie naukowych zakładów teologicznych w Tarnowie, Przemyślu i Stanisławowie oraz nauczyciele ludowych szkół rolniczych; pracownikami kontraktowymi: pracownicy kontraktowi, pobierający wynagrodzenie według grup uposażenia funkcjonarjuszów państwowych; osobami wojskowemi: wojskowi zawodowi i zatrzymani czasowo w czynnej służbie oficerowie rezerwy. .

Za podstawę obliczenia różnicy, o której mowa w art. 1 ustawy [1]), przyjmuje się, o ile chodzi o osoby pełniące służbę w m. st. Warszawie, stawki dodatku na mieszkanie dla m. st. Warszawy, o ile zaś chodzi o wszystkie inne osoby, stawki dodatku na mieszkanie, obowiązujące na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogródzkiego, poleskiego, warszawskiego, wołyńskiego oraz wileńskiego, przyczem dla wysokości powyższego dodatku miarodajną jest grupa uposażenia, stan rodzinny (prawo do dodatku ekonomicznego) i miejsce służbowe danej osoby w lutym 1930 r.

Prawo do dodatku przysługuje wyżej wymienionym osobom, o ile pozostawały w służbie państwowej od dnia 2 stycznia do dnia 31 grudnia 1928 r. włącznie oraz o ile uprawnione są do otrzymania uposażenia (wyna-

---

[1]) Według art. 1 tej ustawy przyznany dodatek mieszkaniowy stanowi 1/3 część różnicy pomiędzy kwotą dodatku na mieszkanie, wypłaconego, względnie przypadającego do wypłaty, w myśl obowiązujących przepisów prawnych w czasie od 1 stycznia do 31 grudnia 1928 r., a kwotą, która przypadałaby do wypłaty w powyższym czasokresie, gdyby wzrost dodatku na mieszkanie nie został wstrzymany z dniem 31 grudnia 1925 r. na podstawie art. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918, o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r. str. 1).

Przy wypłacie dodatku mają analogiczne zastosowanie postanowienia rozporządzeń Prezydenta Rzpltej z dnia 17 sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 632, — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r. str. 302), z dnia 13 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 699, — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r. str. 382), z dnia 26 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 902, — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r. str. 486), z dnia 17 grudnia 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 112, poz. 948), które zmienia rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 sierpnia 1927 r. w tym kierunku, że przyznaje jednorazowy zasiłek funkcjonarjuszom dyrekcyj lasów państwowych i nadleśnictw (art. 1-a), pracownikom kontraktowym, których całkowite wynagrodzenie miesięczne nie przekracza kwoty 800 zł (art. 2-a), pracownikom pocztowym (art. 3-a).

grodzenia krajowego) za cały miesiąc luty 1930 r. Ograniczenie jednak uposażenia n. p. na podstawie art. 58 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o organizacji władz dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 165) nie powoduje zmniejszenia dodatku.

Osoby, wymienione wyżej, które wstąpiły do służby państwowej po dniu 2 stycznia 1928 r. oraz uprawnione są do otrzymania uposażenia krajowego za cały miesiąc luty 1930 r., otrzymują dodatek, obliczony na zasadzie art. 1, zmniejszony o stosunkową część za czas, przez który dana osoba w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 1928 r. nie pozostawała w służbie państwowej, przyczem miesiące, w których dana osoba pozostawała w służbie państwowej co najmniej przez 15 dni, liczy się jako pełne miesiące, mniejszych natomiast okresów czasu nie uwzględnia się.

Przepis ustępu poprzedniego o stosunkowem zmniejszeniu dodatku stosuje się analogicznie w wypadkach przerwy służby państwowej w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 1928 r. Nie stanowi przerwy aplikacja bezpłatna, ćwiczenia wojskowe, obowiązkowa służba wojskowa, stan nieczynny, okres zawieszenia w służbie, urlop chociażby bezpłatny oraz służba w charakterze t. zw. dietarjusza (dziennie płatnego pracownika), jak również służba w zakładach (n. p. Pocztowa Kasa Oszczędności) i przedsiębiorstwach państwowych. Z treści poprzedniego zdania wynika, że w odniesieniu do osób, które po zwolnieniu z obowiązkowej służby wojskowej wstąpiły do służby państwowej, w której to służbie przed powołaniem ich do obowiązkowej służby wojskowej nie pozostawały, czas obowiązkowej służby wojskowej jest czasem, przez który dane osoby nie pozostawały w służbie państwowej w rozumieniu cytowanej ustawy.

Służbą państwową w rozumieniu przepisów o dodatku jest zarówno służba, spełniana na podstawie mianowania, jak i na podstawie umowy służbowej.

Osoby, zajmujące kilka stanowisk, z których każde daje prawo do dodatku, otrzymać go mocą w wysokości, przywiązanej do jednego z zajmowanych stanowisk.

Dodatku nie uwzględnia się przy obliczeniu odpraw i pośmiertnego.

Do dodatku nie stosuje się art. 7 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 46), normującego sprawę opłat emerytalnych.

Pobór podatku dochodowego od powyższego dodatku odracza się na zasadzie postanowienia ustępu drugiego art. 120 ustawy o państwowym podatku dochodowym — z tem, że we właściwym czasie nastąpi umorzenie tego podatku w trybie art. 126 powołanej ustawy.

Stawki dodatku dla osób uprawnionych do otrzymania tego dodatku w wysokości jednej trzeciej części różnicy dodatku na mieszkanie, określonej w art. 1 ustawy, uwidoczniono w poniższej tabeli.

Kierownik Ministerstwa Skarbu: (—) *Ig. Matuszewski.*

Tabela $^1/_3$ części zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928.

Grupa uposażenia	Warszawa	więcej niż 80.000 klasa I	więcej niż 40.000 klasa II	więcej niż 10.000 klasa III	mniej niż 10.000 klasa IV
	złotych				
I i II, utrzymujący rodzinę III i IV oraz utrzymujący rodzinę sędziowie i prokuratorzy D i C	514.88	355.00	318.92	282.88	246.84
Utrzymujący rodzinę V oraz utrzymujący rodzinę sędziowie i prokuratorzy B.	357.40	242.32	214.76	189.32	161.76
Samotni III, IV i V oraz samotni sędziowie i prokuratorzy D, C i B. — Utrzymujący rodzinę: VI i VII oraz sędziowie i prokuratorzy A.	220.45	148.20	132.24	116.28	100.32
Samotni: VI i VII oraz sędziowie i prokuratorzy A. — Utrzymujący rodzinę VIII do XII	136.80	97.29	85.89	76.77	65.37
Utrzymujący rodzinę od XIII do XVI	91.20	72.00	64.80	57.60	52.90
Samotni od VIII do XVI	62.40	48.00	43.20	38.40	36.00

13.

Dodatek stołeczny i kresowy.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 28 stycznia 1930 r. Nr. I. Prez. 501/30.

Nr. O. 248/30. Nawiązując do okólnika z dnia 20 grudnia 1927 r. Nr. O. Prez. 7611/27, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości, że Rada Ministrów powzięła na posiedzeniu w dniu 20 stycznia 1930 r. następującą uchwałę:

„Dodatki stołeczny i kresowy dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, oraz wojskowych zawodowych, przyznane w uchwale Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1927 r., oblicza się również od uposażenia, wymierzonego według art. 47 ust. l. 48 i 49 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924".

Ministerstwo WR. i OP. poleca stosować się do powyższej uchwały począwszy od 1 lutego 1930 r.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

14.

Koszta podróży i przeniesień.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 54) w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych.

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz art. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem, oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) zarządza się co następuje:

§ 1. W paragrafie 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826 [1]) dodaje się nowy końcowy ustęp o następującem brzmieniu: „Władza zarządzająca podróż służbową może przyznać osobom, pobierającym uposażenie według grupy VI i wyżej, oraz sędziom i prokuratorom, pobierającym uposażenie według grupy A i wyżej, zwrot faktycznie poniesionych i udowodnionych kosztów użycia jednego miejsca w wozie sypialnym, klasy przysługującej danej osobie, jeżeli podróż koleją trwa dłużej niż sześć godzin między 21 a 6 godziną, a zarazem podróż służbowa ma charakter nagły i zachodzi konieczność pełnienia następnego dnia czynności urzędowych. Nie dotyczy to Marszałka Polski, Prezesa Rady Ministrów, Ministrów i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, którym w każdym wypadku podróży służbowej przysługuje prawo do użycia całego przedziału sypialnego w wozie sypialnym. Zwrot kosztów

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 447.

przejazdu wozem sypialnym winien się odbywać na podstawie dołączenia do rachunku kosztów podróży oryginalnego kuponu, uprawniającego do zajęcia miejsca względnie przedziału w wozie sypialnym".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [2]).

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel.*
Kierownik Ministerstwa Skarbu: (—) *Ig. Matuszewski.*

15.

Doliczanie lat do wysługi emerytalnej.

Stosowanie postanowień art. 9, 11 i 12 ustawy emerytalnej.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 868/30.

Nr. O. 439/30. Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 5 lutego 1930 L. D. I. 1192/5 ex 1930, skierowanem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Komendy Głównej Policji Państwowej), zajęło następujące stanowisko w sprawie stosowania postanowień art. 9, 11 i 12 ustawy emerytalnej:

Najwyższy Trybunał Administracyjny w dotychczasowych swych orzeczeniach wyjaśnił, że przy zwolnieniu danego funkcjonarjusza ze służby w drodze art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej, względnie w drodze analogicznych postanowień innych ustaw o stosunku służbowym, zwolniony ze służby może być przedstawiony do zbadania komisji lekarskiej, celem zastosowania do niego postanowień art. 9 ustęp 2, p. 1 i 2 oraz art. 11 i 12 obowiązującej ustawy emerytalnej tylko w tym wypadku, jeżeli wniesie odpowiednie zażalenie, względnie żądanie, w ciągu dni 30-tu, począwszy od dnia doręczenia dekretu zwolnienia ze służby.

Wobec powyższego Ministerstwo Skarbu uważa za wskazane w wypadkach wniesienia przez interesowanego funkcjonarjusza takiego zażalenia po upływie 30-dniowego terminu pozostawiać wniesione prośby bez rozpatrzenia, tembardziej, że nie znajduje w takich wypadkach podstawy do wznowienia postępowania, do którego jest konieczne zaistnienie nowej, poprzednio nieznanej okoliczności, za którą jednak nie może być uważany późniejszy wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego, dotyczący innej osoby.

Podaję powyższe do wiadomości i zastosowania się.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński.*

16.

Pensje sieroce wychowanków szkół wojskowych.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25 stycznia 1930 r. Nr. I. Prez. 482/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 21).

Ministerstwo Skarbu w pewnym konkretnym wypadku, pismem z dnia 16 maja 1929 r. L. D. I. 16718/5/28 oznajmiło, iż nie zgadza się na wypłatę pensji sierocej za czas, w którym sierota pozostawała w korpusie

[2]) 11 lutego 1930 r.

kadetów na całkowitem utrzymaniu Skarbu Państwa, ponieważ uważa, że całkowite zwolnienie sieroty od opłaty zasadniczej za pobyt w korpusie kadetów, czyli udzielenie sierocie bezpłatnie wyżywienia, umundurowania i mieszkania jest zaopatrzeniem ze Skarbu Państwa w rozumieniu art. 73 ust. 1 lit. „c" ustawy emerytalnej i na podstawie powołanego przepisu oraz ogólnej zasady, wyrażonej w art. 3 powołanej ustawy, że ze Skarbu Państwa można pobierać tylko jedno zaopatrzenie, należy wstrzymać takiej sierocie dalszą wypłatę zaopatrzenia sierocego.

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu oznajmiło, że przyznanie sierocie za czas pobytu w korpusie kadetów częściowego zwolnienia od opłaty zasadniczej nie narusza prawa tej sieroty do poboru należnej pensji sierocej, gdyż nie jest ono równoznacznem z udzieleniem zaopatrzenia, lecz jest tylko zniżką opłaty za świadczenia korpusu kadetów na rzecz sieroty, przyczem sierota pozostaje nadal niezaopatrzona.

Wyjaśnienia powyższe odnoszą się również do sierót, odbywających studja w szkołach podoficerów dla małoletnich — z tą jednak zmianą, że podczas, gdy w korpusach kadetów nauka i pobyt są z reguły płatne, to w szkołach podoficerów dla małoletnich nauka i pobyt w zakładzie są zawsze bezpłatne, wobec czego też sierotom, odbywającym studja w szkołach podoficerów, należy zawsze wstrzymać wypłatę pensji sierocej.

Powyższe wyjaśnienia podaje się do wiadomości i zastosowania przy obliczaniu wymiaru pensyj wdowich i sierocych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński.*

17.

Wynagrodzenie niższych funkcjonarjuszów za służbę w niedziele i święta.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 871/30.

Nr. O. 429/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, nawiązując do okólników z dnia 9 lutego 1928 r. Nr. O. Prez. 740/28 i z dnia 24 kwietnia 1928 r. Nr. Prez. 2674/28 [1]), zawiadamia na podstawie wyjaśnienia Prezydjum Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1930 Nr. I. 17772/29, wydanego w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, że przy obliczaniu wynagrodzenia niższych funkcjonarjuszów państwowych za pełnienie służby w niedzielę lub święta, w myśl uchwały Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1928 r. nie należy uwzględniać 15% dodatku do uposażenia.

Za podstawę do obliczenia 1/25 uposażenia miesięcznego przyjąć zatem należy uposażenie bez dodatku ekonomicznego, dodatku na mieszkanie i dodatku 15%.

Do powyższego należy się ściśle zastosować.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 507.

18.

Prawa pośrednictwa P. A. T.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 stycznia 1930 r. Nr. I. S. 7596/29.

Nr. O. 289/30. Uchwałami Rady Ministrów z dnia 11 lutego 1924 r. z dnia 26 maja 1926 r. i z dnia 17 października 1927 r. [1]) przyznano Polskiej Agencji Telegraficznej wyłączne prawo pośrednictwa w publikowaniu płatnych ogłoszeń urzędowych — w pismach na obszarze Państwa Polskiego — dokonywanych przez władze, instytucje, urzędy państwowe i przedsiębiorstwa państwowe nieskomercjalizowane lub przedsiębiorstwa znajdujące się pod kontrolą władz państwowych, jakoteż w sprawie wszelkiej reklamy tych władz i t. d. a zatem plakatów, ogłoszeń świetlnych, filmowych, fotograficznych i t. p.

Nadto Polskiej Agencji Telegraficznej przyznano wyłączne prawo pośrednictwa w zdjęciach fotograficznych i filmowych w lokalach i budynkach urzędów i instytucyj państwowych, oraz na terenie przedsiębiorstw i dóbr państwowych.

Wobec tego należy w sprawach powyższych wyłącznie zwracać się do P. A. T. w Warszawie (Krakowskie Przedmieście 50) lub też do jej oddziałów: w Gdańsku (ul. Neugarten 27), Bydgoszczy (ul. św. Trójcy 12 B), Krakowie (ul. Mikołajska 32), Katowicach (ul. Marjacka 2), Lwowie (ul. Rutowskiego 8), Łodzi (ul. Zielona 8), Poznaniu (ul. Skarbkowska 7), Toruniu (ul. Łazienna 28) Wilnie (ul. Magdaleny 2), oraz do pododdziałów w Białymstoku i Nowogródku — p. a. Urząd Wojewódzki, podając, czy ogłoszenie przeznaczone jest do czasopisma urzędowego, fachowego, czy codziennego, oraz wskazując miejscowość, w której dane ogłoszenie, czy reklama, ma być opublikowana.

Zdjęcia fotograficzne i filmowe wolno zamawiać tylko u przedsiębiorców, upoważnionych przez Polską Agencję Telegraficzną.

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński.*

19.

Regulamin dla pracowni w publicznych szkołach powszechnych w okręgu szkolnym lwowskim.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 18 lutego 1930 r. Nr. I. 137/30. do rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Kuratorjum ogłasza regulamin, obowiązujący dla wszelkiego rodzaju pracowni, istniejących przy publicznych szkołach powszechnych w tutejszym okręgu.

Kuratorjum upoważnia Panów Inspektorów, kierowników szkół i wszystkich nauczycieli, stykających się z pracownią, do nadsyłania w drodze służbowej do końca czerwca umotywowanych życzeń i uwag nad niniejszym regulaminem.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 14.

Regulamin.

1) W pracowni t. j. w osobnej sali odpowiednio urządzonej odbywają się lekcje — zamiast w klasach — programem naznaczone w godzinach wyznaczonych przez plan zajęć danej szkoły powszechnej. Tam odbywają się również ćwiczenia laboratoryjne i metodyczno-przygotowawcze nauczycieli szkół powszechnych.

2) Każda pracownia należy do jednej ze szkół. Mogą z niej korzystać inne publiczne szkoły powszechne według orzeczenia inspektora szkolnego.

Szkoły innego typu oraz wszelkie uczelnie prywatne mogą korzystać z pracowni tylko za zezwoleniem Kuratorjum na określonych warunkach na wniosek inspektora szkolnego po wysłuchaniu opinji kierownika szkoły, w której znajduje się pracownia, uzgodnionej z opinją kierownika pracowni.

3) Kierownika pracowni wyznacza inspektor szkolny, jeżeli Kuratorjum nie wyda osobnego polecenia. Nie stwarza to w żadnym wypadku dla odnośnego nauczyciela nowych warunków ustawowo-prawnych.

Do wykonywania obwiązków kierownika pracowni może nauczyciel w ramach obowiązujących ustaw i przepisów otrzymać zniżkę lub też całkowite zwolnienie od obowiązującego wymiaru godzin nauki w swej szkole.

4) Kierownik pracowni wykonuje następujące czynności:

a) Układa plan zajęć dla pracowni, przedkłada go do zatwierdzenia inspektorowi szkolnemu za pośrednictwem kierownika szkoły, w której znajduje się pracownia a następnie rozsyła kierownikom zainteresowanych szkół. Opracowuje program ćwiczeń, omawia z nauczycielami konspekty lekcyj, prowadzonych w pracowniach, pomaga i udziela w razie potrzeby rad nauczycielom, prowadzącym ćwiczenia (naukę) w pracowni.

Spostrzeżenia swoje co do samych lekcyj, odbywanych w pracowni, może podać — po porozumieniu się z właściwym nauczycielem — do wiadomości kierownika szkoły, o ile spostrzeżenia te dotyczą przygotowania młodzieży, jej punktualności, wewnętrznego porządku w danej szkole, zainteresowania się tej szkoły nauką, w pracowni i wogóle braków, które szkoła może i potrafi sama usunąć. Spostrzeżenia te muszą być podane w formie objektywnej i z zachowaniem form służbowych. Prowadzi w miarę możności i potrzeby z nauczycielami ćwiczenia i konferencje metodyczne z zakresu swego przedmiotu.

b) Przebywa w pracowni w czasie jakichkolwiek zajęć w niej i w razie potrzeby prowadzi ćwiczenia względnie lekcję.

c) Wydaje przed rozpoczęciem lekcji i odbiera po ukończeniu potrzebne przybory i narzędzia.

d) Prowadzi inwentarz pracowni oraz kieruje względnie wykonuje czynności, związane z jego konserwacją i uzupełnieniem. Ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe z jego winy. Powiadamia właściwego kierownika szkoły o każdej szkodzie, której własnemi siłami naprawić nie można.

e) Powiadamia odnośnego kierownika szkoły, jeżeli lekcja przewidziana w planie pracowni nie może się odbyć, w miarę możności zaraz po ujawnieniu przeszkody.

f) Układa do dnia 30 czerwca każdego roku sprawozdanie z czynności pracowni, ze stanu inwentarza i sprawozdanie kasowe i przesyła radzie szkolnej powiatowej (miejskiej) za pośrednictwem kierownika szkoły.

g) Prowadzi wykaz wszystkich lekcyj, ćwiczeń i konferencyj metodycznych laboratoryjnych odbytych w pracowni z wymienieniem daty rodzaju ćwiczeń i szkoły. Czyni przy tem zapiski o swoich spostrzeżeniach nad nauką młodzieży dla celów porównawczych.

h) Czuwa nad porządkiem i czystością w pracowni i w najbliższym otoczeniu.

i) Uczy przedewszystkiem przedmiotu, będącego tylko jego specjalnością, w wyższych klasach swojej szkoły, jeżeli nie posiada zupełnego zwolnienia od wymiaru godzin.

5) Kierownik pracowni, z której korzysta tylko jedna szkoła, podlega we wszystkiem kierownikowi szkoły na równi z innymi członkami grona nauczycielskiego.

6) Kierownik pracowni, z której korzysta więcej publicznych szkół powszechnych, podlega kierownikowi szkoły, na której etacie pozostaje, w znaczeniu administracyjnem i w zakresie powierzonej mu w tej szkole nauki. Od dyżurów i innych formalnych zleconych czynności wychowawczych może być w miarę możności zwolniony.

W zakresie obowiązków, wymienionych w punkcie 4 a, b, c, e, g, podlega bezpośrednio inspektorowi szkolnemu, ale tylko w tych wypadkach, w których wymienione tam czynności odnoszą się do młodzieży i nauczycieli dochodzących z innych szkół. Wszystkie pozostałe, oznaczone w ustępie 4-tym czynności, o których inaczej nie postanawia ustęp 6 i 9 regulaminu, spełnia kierownik pracowni pod nadzorem i za pośrednictwem kierownika szkoły mieszczącej pracownię. Podział godzin dla pracowni powinien kierownik pracowni układać w porozumieniu z kierownikami zainteresowanych szkół i w miarę możności uwzględniać ich potrzeby.

7) Nauczyciel, który przyprowadza młodzież do pracowni, prowadzi naukę (ćwiczenia), stosuje się do wskazówek technicznych a w razie potrzeby i metodycznych kierownika pracowni, odbiera przed lekcją potrzebne przybory i narzędzia a po ukończeniu oddaje w takim stanie, w jakim je otrzymał; odpowiada za uszkodzenia powstałe z jego winy (np. zaniedbania nadzoru nad młodzieżą); czuwa nad zachowaniem się uczniów i wspólnie z kierownikiem pracowni zaprawia ich do należytego używania przyborów; po lekcji odprowadza młodzież do szkoły. Jeżeli przygotowanie i ustawienie przyborów do ćwiczeń nie da się dorywczo wykonać, powinien nauczyciel dostatecznie wcześnie porozumieć się z kierownikiem pracowni i z nim przy tem współdziałać.

Podział uczniów na grupy do ćwiczeń powinien o ile możności odbywać się przed przybyciem do pracowni; przytem należy baczyć, aby w każdej grupie była jednostka sprawniejsza.

Na podstawie osobnego zarządzenia inspektora szkolnego prowadzi ćwiczenia, lekcje, kierownik pracowni, jeżeli w odnośnej szkole niema odpowiedniego nauczyciela.

Na nauczycielu, który przybywa z młodzieżą do pracowni, ciążą wówczas wszystkie inne obowiązki wymienione w tym ustępie. Ta praca do-

datkowa kierownika pracowni może być indywidualnie regulowana przez inspektora szkolnego, który w sprawie tej odniesie się do Kuratorjum.

8) Nauczyciel, który przybył z młodzieżą w zastępstwie innego, spełnia wszystkie czynności, jak nauczyciel właściwy.

Lekcję (ćwiczenia) prowadzi albo kierownik pracowni albo nauczyciel, zależnie od wzajemnego porozumienia się.

9) Kierownik szkoły, przy której znajduje się pracownia, używana przez inne publiczne szkoły powszechne, posiada prawa i obowiązki kierownika szkoły w odniesieniu do pracowni, z wyjątkiem ustalenia podziału godzin pracowni oraz tych wypadków, w których korzystają z pracowni inne szkoły; może jednak zawsze domagać się utrzymania porządku i usunięcia niewłaściwości. Kierownik szkoły nie powinien używać do innych celów sprzętów stale przeznaczonych dla pracowni.

10) Każdy kierownik szkoły może przeglądać zapiski, czynione o jego szkole przez kierownika pracowni, żądać wyjaśnień w tej sprawie i może być obecnym w pracowni na nauce, udzielanej młodzieży jego szkoły. W sprawach dydaktycznych, jakie mogą się wówczas wyłonić, powinno nastąpić uzgodnienie między kierownikiem szkoły a kierownikiem pracowni. W razie rozbieżności decyduje inspektor szkolny.

Kierownik szkoły powinien w miarę możności zaraz po ujawnieniu przeszkody powiadomić kierownika pracowni o tem, iż młodzież nie może przybyć na lekcję przewidzianą w planie.

Jednorazowe przesunięcie godzin nauki może nastąpić tylko za zgodą kierownika pracowni i kierownika interesowanej szkoły.

11) Jeżeli niema osobno przeznaczonego dla pracowni służącego, wykonuje czynności, wymienione w punkcie 4 e, h, służący tej szkoły, przy której znajduje się pracownia, o ile rada szkolna powiatowa (miejska) inaczej nie postanowi. Kierownik pracowni nie dysponuje jednak bezpośrednio służącym, ale z upoważnienia lub za pośrednictwem kierownika szkoły.

12) Rada szkolna powiatowa (miejska), kierownicy szkół zainteresowanych i kierownicy pracowni dbają o przyspożenie w miarę możności środków na potrzeby pracowni.

Jeżeli szkoła, korzystająca z pracowni, posiada odpowiednie fundusze, uiszcza opłatę za zużyte materjały i na ich uzupełnienie.

13) W każdej pracowni powinna być prowadzona księga inwentarza pomocy naukowych nie ulegających zużyciu według wzoru podanego w okólniku Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zawierająca ilość i nazwę przedmiotu, datę, cenę i fundusz, z którego nabyto; przedmioty powinny być zaopatrzone w numer inwentarza i nazwę (pieczęć) szkoły. Osobno należy prowadzić spis przedmiotów szybko zużywających się (odczynników, próbówek i t. p.) z podaniem ilości, daty i ceny nabycia. W pracowniach robót ręcznych i kobiecych należy prowadzić wykaz nabytego i zużytego materjału do ćwiczeń. W każdej szafie powinien być spis przedmiotów stale w niej umieszczonych.

Pomoce naukowe i sprzęty należą do ogólnego inwentarza szkoły; w pracowni powinien jednak znajdować się spis sprzętów, stale przeznaczonych dla pracowni.

14) We wszystkich wypadkach wątpliwych, a objętych niniejszym regulaminem rozstrzyga inspektor szkolny.

20.

Ogródki przy szkołach powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 5 lutego 1930 r. Nr. I. 2104/30 do wszystkich rad szkolnych powiatowych.

W związku z okólnikiem z dnia 31 grudnia 1929 r. Nr. I. 46298/29 Kuratorjum zwraca uwagę na potrzebę prowadzenia ogródków biologicznych przy szkołach powszechnych wszędzie tam, gdzie na to pozwalają warunki, a przedewszystkiem dobra wola nauczyciela i właściwy teren.

Ogródek taki ma umożliwić naukę przyrody w myśl obowiązującego programu; przy dobrych chęciach i wytrwałości może go prowadzić każdy nauczyciel przyrody, jeżeli posiada przynajmniej elementarne wiadomości z ogrodnictwa.

W miastach, gdzie trudno jest urządzać zbyt częste wycieczki po każdą roślinę z osobna, umożliwi ogródek niemal codzienne obcowanie dzieci z przyrodą; po miasteczkach i wsiach powinny znaleźć się w ogródkach biologicznych przedewszystkiem te rośliny, które nie rosną w okolicy. We wszystkich zaś wypadkach ułatwi ogródek biologiczny stałą obserwację rozwoju roślin, a ponadto może mieć duży wpływ wychowawczy, przez wywołanie u młodzieży zainteresowania i umiłowania przyrody. Bliższe wskazówki metodyczne o użyteczności ogródka przy nauce przyrody, znajdzie nauczyciel w programie.

Tam, gdzie prowadzi się naukę gospodarstwa wiejskiego i ogrody warzywne, można także wydzielić nieduży teren na hodowlę roślin takich, których niema w ogrodzie warzywnym. Nauka w ogródku biologicznym odbywa się w godzinach, przeznaczonych na naukę przyrody, prace zaś w ogrodzie już to na tych godzinach już to poza lekcjami (bez osobnego wynagrodzenia dla nauczyciela). Należy przytem baczyć, aby wysiłek fizyczny nie przerastał sił młodzieży; będzie też zadaniem nauczyciela tak nastawić młodzież, aby pracy tej nie uważała za przykry przymus. Środki materjalne dla skromnego ogródka są tak niewielkie, iż każda szkoła może zdobyć się na nie we własnym zakresie względnie przy pomocy rady szkolnej powiatowej. Z wnioskami o subwencję na rozszerzenie ogrodu biologicznego mogą Panowie Inspektorowie występować tylko w nadzwyczajnych wypadkach, gdy wyrobiony metodycznie nauczyciel przyrody, prowadząc ogródek w skromnych rozmiarach ale wzorowo przynajmniej przez rok, wykaże, iż wykorzystał go w całej pełni dla pożytku nauki i wychowania.

Do niniejszego okólnika dołącza Kuratorjum sprawozdanie z założenia i czynności w biologicznym ogrodzie przy 7-klasowej publicznej szkole powszechnej im. St. Żółkiewskiego we Lwowie. Nie jest to obowiązujący wzór i nie należy też rozumieć, iż każdy ogródek biologiczny musi być prowadzony w tych samych rozmiarach i posiadać wszystkie tam wymienione działy.

Zawsze jednak należy stosować się do następujących zasad:

1) Ogródek biologiczny ma umożliwić racjonalną naukę przyrody według programu dla szkół powszechnych i pod tym kątem widzenia powinien być urządzony.

2) Przed przystąpieniem do założenia ogródka powinien nauczyciel sporządzić dokładny plan rozmieszczenia w terenie jak i dalszych prac.

3) O wartości przedsięwzięcia stanowią nie tyle rozmiary ogrodu, ani też prowadzenie jakichkolwiek nadzwyczajnych roślin i urządzeń, ile celowa, konsekwentna i pedantyczna praca przez cały rok.

4) Każdej bez wyjątku pracy młodzieży w ogródku powinna towarzyszyć nauka (pouczanie) i każda czynność ma być środkiem nauczania i wychowania.

5) Wszystkie rośliny w ogródku biologicznym powinny być prowadzone w jak najwyższej kulturze ogrodniczej; wymagają tego względy naukowe i wychowawcze, a przy tem ubocznie pomoże to do zaznajomienia młodzieży z ogrodnictwem.

6) Istnienie ogródka biologicznego bynajmniej nie usuwa potrzeby wycieczek i innych czynności, poleconych programem (doświadczeń czynionych w szkole, zbiorów przyrodniczych i t. p.).

Po nasiona i bulwy roślin można zwracać się bezpośrednio do p. Zofji Podolkówny, kierowniczki ogrodu biologicznego przy szkole żeńskiej im. St. Żółkiewskiego (Lwów, ul. Zadwórzańska). Każdy jednak nauczyciel powinien przedewszystkiem sam zdobywać okazy do ogródka na wycieczkach.

Zechcą Panowie Inspektorowie zachęcić nauczycieli do prowadzenia ogródków tam, gdzie to jest możliwe. Należy też zbadać, czy w pewnych wypadkach nie obrócono bezpodstawnie na prywatny użytek terenów przeznaczonych pierwotnie dla szkoły.

O wszystkich uwagi godnych wypadkach tam, gdzie nauczyciel z zamiłowaniem i poświęceniem prowadzi pracę w myśl wyżej podanych wskazówek, zechcą Panowie Inspektorowie donieść Kuratorjum w listopadzie, dołączając sprawozdanie odnośnego nauczyciela.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Szkolny ogród botaniczny przy szkole żeńskiej im. St. Żółkiewskiego we Lwowie.

Szkolny ogród botaniczny istnieje we Lwowie od r. 1927. Terenu, jako też pierwszych subwencji. udzielił Magistrat miasta Lwowa. Na dalsze prace i na sprawienie koniecznych narzędzi Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło subwencji w kwocie 3.000 zł.

Pracę w ogrodzie zaczęto w jesieni r. 1927 od sporządzenia planu grzęd; następnie skopano ogród, wydzielono ścieżki i grzędy i obłożono je wybrakowanemi dachówkami, aby uchronić przed szybkiem zniszczeniem. Przed zimą zdołano urządzić jeszcze basen, alpinarjum, inspekt i szklarenkę. W czasie zimy ułożono, kierując się programami ministerjalnemi, przy pomocy rozmaitych podręczników, wszystkie działy w ogrodzie i zestawiono wszystkie rośliny, mające wejść do danego działu. Na wiosnę zasiano i zasadzono rośliny, które narazie można było zdobyć. Prawie wszystkie działy zostały urządzone. Prace jesienne i wiosenne wykonywali robotnicy wynajęci i tercjan szkolny przygodnie, dopiero w drugim roku Rada Szkolna Miejska przydzieliła osobnego tercjana dla ogrodu i pracowni fizycznej istniejącej przy szkole.

Ogród zajmuje przestrzeń 1244 m^2. Grzędy, przedzielone ścieżkami, szerokiemi na 80 cm, aby młodzież mogła swobodnie ustawić się dokoła, dla dokładnego oglądania i słuchania objaśnień nauczyciela. Grzędy podzielono na (działki) kwaterki, na których zebrane są rośliny danego działu. Każda roślina zaopatrzona jest tabliczką, na której umieszczona jest jej nazwa polska, łacińska i rodzina, do której należy; te ostatnie umieszcza się dla porządku i raczej dla nauczyciela niż ucznia.

Ogród podzielony jest na 6 działów. Każdy dział zajmuje przestrzeń około 150 m^2 i podzielony jest na grzędy wielkości mniej więcej 2 — 3 — 4 m^2 a grzędy dzielą się na działki, wielkość ich zależna jest od rodzaju roślin, np. dla kapusty działka będzie większą, roślin zaś będzie tylko 4, dla lnu działka może być mniejszą, roślin będzie dużo. Jednak na każdej działce powinno znajdować się tyle roślin, aby w razie potrzeby można było jedną wyrwać dla łatwiejszego pokazu.

Wszystkie działy razem obejmują całokształt nauki przyrody w szkołach powszechnych według wymagań programów ministerjalnych, a mianowicie: prowadzi się dział roślin uprawnych, dział biologiczny, w tem osobno biologję kwiatu, dział morfologiczny, dział roślin wodnych i błotnych, dział roślin górskich i systematyka. Działy dzielą się na grupy i tak:

Dział I. Rośliny uprawne

(18 grzęd) dzieli się na:

Grupa 1. Rośliny o jadalnych korzeniach: pietruszka, marchew, rzodkiewka, buraki, rzodkiew, rzepa, brukiew, pasternak, cykorja, selery.

Grupa 2. Rośliny o jadalnych liściach i łodygach: kapusta głowiasta, kapusta czerwona, kapusta brukselska, kapusta włoska (kiel), sałata głowiasta, szpinak, szczaw, kalafiory, kalarepa, rabarbar.

Grupa 3. Rośliny o jadalnych owocach: ogórki, dynia, fasola szparagowa, groch cukrowy, papryka, bakłażany, pomidory.

Grupa 4. Rośliny o jadalnych nasionach: żyto, pszenica, owies, jęczmień, kanar, proso, ryż, kukurudza biała, kukurudza czerwona, fasola, groch polny, bób, soczewica, soja japońska.

Grupa 5. Rośliny włókniste: len, konopie, pokrzywa, pokrzywa konopiolistna, bawełna, trojeść amerykańska.

Grupa 6. Rośliny oleiste: len, konopie, rzepak, gorczyca biała, gorczyca żółta, mak.

Grupa 7. Rośliny pszczelnicze: żmijowiec, wiązanka miodonośna, melissa, nostrzyk, pszczelnik, ogórecznik pszczelniczy.

Grupa 8. Rośliny farbierskie: Malwa czarna, alkermes, urzeł farbierski, rezeda żółta, rezeda żółtawa.

Grupa 9. Rośliny pastewne: lucerna, wyka, koniczyna biała, koniczyna czerwona, łubin żółty, łubin niebieski, ziemniaki, kukurydza koński ząb, buraki pastewne, marchew pastewna, rajgras angielski, tomka wonna, tymotka, kupkówka.

Grupa 10. Rośliny o jadalnych łodygach podziemnych: pory, czosnek, cebula, ziemniaki.

Dział II. Biologiczny

(23 grzęd) dzieli się na:

Grupa 1. Sposoby rozmnażania i rozsiewania roślin:

a) Rozmnażanie wegetatywne: chrzan, tatarak pstry, tatarak ajer, rojownik, liljowiec.
b) Rozmnażanie zapomocą rozłogów: poziomka, truskawka, mięta pieprzowa, dąbrówka rozłogowa.
c) Rozsiewanie nasion przez zwierzęta: uczep, łopian, przytulja czepna, osty.
d) Rozsiewanie nasion przez wiatr: starzec leśny, szczaw, oman wielki, mniszek rabarbar, trojeść amerykańska.
e) Rozrzucanie nasion przez same rośliny: niecierpek pospolity, tykwa strzelająca, szczawik purpurowy, rzeżuszka niecierpek.

Grupa 2. Walka roślin o światło:

a) Łodygi wijące: fasola, powój ogrodowy, chmiel.
b) Łodygi czepne: dzikie wino, przestęp, groch.
c) Łodygi płożące się: nasturcja, rdest ptasi, bluszczyk ziemny.

Grupa 3. Ochrona przed parowaniem:

a) Liście kutnerowate: lepnica ozdobna, żywiczka wełnista, dziewanna wielkokwiatowa, szałwia.
b) Liście pokryte woskiem: bluszcz, przylaszczka, jodła, skalnica.
c) Liście skórzaste: borówka, barwinek.
d) Liście zmięśniałe: rozchodnik wielki, rozchodnik górski (czerwony), rojnik.
e) Liście wąskie: sporek polny, goździk ogrodowy.
f) Zanik blaszki liściowej: separag, skrzyp polny.

Grupa 4. Ruchy i sen roślin:

a) Zamykają kwiat na noc: nogiet lekarski, nogiet koguci grzebień, powój.
b) Zamykają kwiat na dzień: ozdoba nocna, tytoń pachnący.
c) Zamykają kwiat przed deszczem: deszczownik, niedźwiedzie ucho.
d) Stula listki przy dotknięciu: czułek wstydliwy (mimoza).
e) Stula znamię przy dotknięciu: figlarz żółty.

Grupa 5. Obrona roślin przed zwierzętami:

a) Włoski parzące: pokrzywa wielka, pokrzywa żegawka.
b) Kolce na liściach i łodydze: ostropest plamisty, mikołajek.
c) Ostre szczecinki na liściach i łodydze: buracznik pszczelniczy.
d) Wydzielają przykrą woń: mącznik woniejący, szałwia.
e) Sok gorzki: piołun bylica.
f) Sok trujący: naparstnica żółta, naparstnica purpurowa, bieluń podwórzowy, glistewnik (jaskółcze ziele), tojad morderczy.

Grupa 6. Biologja kwiatu:

a) Sposoby zwabiania owadów. Barwa i wskaźniki w koronie: nasturcja purpurowa, kosaciec ogrodowy, bratek ogrodowy, narcyz.
b) Barwne pręciki zwabiające owady: rutewka, babka, szałwia, mikołajek.
c) Drobne kwiatki zebrane w okazałe kwiatostany: krwawnik, słonecznik, chaber, kminek zwyczajny.
d) Miodniki otwarte i półotwarte: ruta zwyczajna, berberys, przywrotnik, marchew, jaskier, knieć.
e) Miodniki zamknięte: jasnota biała, szałwia, tytoń szlachetny, tojad właściwy, orlik pospolity.
f) Kwiaty pyliste (bez miodników): mak, dzika róża, dziewanna, sasanka, dziurawiec.
g) Kwiaty zwabiające owady zapachem: rezeda, fiołek, lak, lewkonja.
h) Ochrona pyłku przed zamoczeniem wodą: stokrótka, malwa, dziewięćsił bezłodygowy, bieluń, piwonja.
i) Ochrona miodu i pyłku przed niepożądanemi owadami: trojeść amerykańska, żywokost lekarski, kosaciec, lwia paszcza, barwinek.
j) Różnica w czasie dojrzewania słupków i pręcików — przedprątne: słonecznik, bodziszek, dwonek; przedsłupne: babka, dziewanna, ostożeń pospolity.
k) Rośliny jednopienne: kukurydza, dynia, kleszczownica, ogórek.
l) Rośliny dwupienne: konopie, pokrzywa wielka, przystęp dwupienny, chmiel.
m) Dwupostaciowość kwiatów (różnoprątność): pierwiosnka, len, gryka.

Dział III. Morfologiczny

(3 grzędy) dzieli się na:

Grupa 1. Kształty blaszki liściowej:

a) Liść tarczowaty: nasturcja.
b) Liść sercowaty: konwalijka leśna, judaszowe srebrniki.
c) Liść nerkowaty: kaczyniec, knieć.
d) Liść oszczepowaty: szczaw ogrodowy.
e) Liść strzałkowaty: strzałka wodna.
f) Liść równowąski: goździk, kupkówka.

Grupa 2. Rodzaje pędów.

Dział IV. Rośliny wodne i błotne

mieszczą się w basenie betonowym o powierzchni 24 m². Podzielony jest on na trzy części, a każda z nich ma małe kwaterki, w których umieszczone są poszczególne rośliny: grążel żółty, rogoża szerokolistna, tatarek pospolity, trzcina wodna, kosaciec żółty, babka wodna, sit dwudzielny, roświta baldaszkowa, rdestnica, bobrek trójlistny.

Dział V. Rośliny górskie

zebrane są na małem alpinarjum: paproć samcza, języcznica, paprotka pospolita, widłak, wiąz górski, dziewięciosił bezłodygowy.

Dział VI. Systematyka

umieszczona jest na długiej grzędzie dookoła ogrodu; obejmuje ona narazie 45 najważniejszych rodzin, a każda rodzina ma kilku przedstawicieli. Równolegle do systematyki ciągnie się druga grzęda, na której zebrane są drzewa i krzewy naszych lasów i parków.

Osobno na dwu grządkach zebrane są rośliny dające przyprawy. Dla hodowli roślin, potrzebujących wcześniejszego kiełkowania i ciepła urządzono inspekt na trzy nieduże okna. Prócz tego posiada ogród ośmioboczną szklarenkę, w której pielęgnuje się rośliny cieplejszego klimatu, jak ryż, bawełnę, kawę i mimozę. Pewne grzędy przeznaczone są na kwiaty ogrodowe dla ozdoby ogrodu. Aby można było utrzymać na grzędzie roślinę taką jak ryż, posiada ogród oszklone, przenośne kwaterki z daszkami w wymiarach 60 × 60 cm.

Oprócz warzyw i kwiatów znajdują się w ogrodzie rośliny rosnące dziko, których bulwy kłącza i nasiona udało się zdobyć. I tak część roślin zebrano na wycieczkach w okolicy Lwowa, jak dziewannę kutnerowatą, dziurawiec, bieluń lulek i inne; rośliny wodne jak moczarkę, rogatek, strzałkę wodną, znaleziono w Bugu, rogożę, tatarki, kosaćca żółtego w stawach obok Lwowa, rośliny górskie, jak dziewięćsił bezłodygowy, knieć górską, dziewannę drobnokwiatową, szałwię lepką przywieziono z okolic Nadwórny. Wiele roślin dostarczył też profesor Iwanicki, który z każdej wycieczki z uczniami przyniósł kilka roślin i gatunków nasion dla ogrodu.

Środowisko, w którem daną roślinę można znaleźć, podaje dr. Szafer w swoim kluczu, z którego też na wycieczkach korzystano.

Z szkolnego ogrodu korzystają wszystkie szkoły powszechne lwowskie, a przygodnie i inne, jak gimnazja i szkoły pozamiejskie. Już w połowie maja ogród jest otwarty i zwiedzany przez dziatwę. Nauczycielka prowadząca ogród, poprzednio sporządza szczegółowy plan nauki, w którym wyznacza dla każdej szkoły i klasy dzień i godzinę przybycia.

Równocześnie podaje plan lekcji w ogrodzie. Przed rozpoczęciem wycieczek urządza zebranie nauczycieli, uczących przyrody, w celu omówienia programu wycieczek i zaznajomienia z działami ogrodu. Wycieczki odbywają się w dwu okresach a mianowicie wiosennym i jesiennym. Kiedy mają zacząć się wycieczki wiosenne trudno określić, bo zależy to od pogodnej i wczesnej wiosny, mniej więcej zaczynają się w pierwszej połowie maja i trwają do końca czerwca, jesienne zaś od 10 września do listopada. Lekcje w ogrodzie przeprowadza nauczyciel, uczący w danej klasie, ponieważ może ją dostosować do lekcyj, odbytych poprzednio w klasie i do dalszej nauki. W razie choroby dotyczącego nauczyciela dzieci przychodzą pod opieką zastępcy, a lekcje przeprowadza nauczycielka zawiadująca ogrodem. Każda lekcja jest wpisana do dziennika lekcyjnego t. j. dzień, temat lekcji, klasa, ilość dzieci i podpis prowadzącego lekcję. W razie niepogody wycieczki wyznaczone na ten okres przesuwa się na inny czas. W jednym dniu ogród zwiedza trzy, najwyżej cztery wycieczki.

Przy szkole istnieje oddzielny ogródek, na którym zebrane są rośliny lekarskie i trujące. Dotychczas zdołano zebrać 40 roślin: tytoń, lulek, lecznica mandziurka, bieluń, gorczyca czarna, oman wielki, dziewanna wielka, podbiał, miodunka (płucne ziele), piołun, ślaz lekarski, ruta, szpinak nowozenlandzki, szałwia lekarska, szałwia kędzierzawa, szałwia srebrzysta, wężymord (skorconera), mięta kędzierzawa, mięta japońska, mięta pieprzowa, mięta angielska, rabarbar lekarski, naparstnica purpurowa, naparstnica żółta, tymianek, malwa czarna, drapacz lekarski, nawrot (czeska herbata), lubczyk, rącznik (ricinus), warzęcha, chrzan, mak ogrodowy, tojad morderczy, sumak (octawiec), łyszczek, pokrzyk lekarski, rumianek pospolity, malwa czarna, psianka czarna.

Każda roślina opatrzona jest tabliczką, na której prócz jej nazwy umieszczony bywa sposób użycia w lecznictwie. Aby rozbudzić w młodzieży zainteresowanie i zamiłowanie do hodowli i pielęgnowania roślin, kierowniczka ogrodu założyła kółko przyrodniczek. Oddano uczennicom niektóre działki pod opiekę z obowiązkiem pielęgnowania i utrzymywania w należytym porządku. Pracę w ogrodzie wykonują dzieci pod nadzorem nauczycielki w godzinach, poza nauką szkolną.

Uwagi: Ścieżki w ogrodzie są nieco za wąskie, gdyż przy większej liczbie, dzieci tłoczą się i wychodzą na grzędy. Gdyby więc był większy teren, należałoby rozszerzyć do 1 m. Przy ogrodzie, który ma służyć kilku szkołom, powinna być jedna klasa, aby dzieci mogły w niej odpocząć, a w razie niepogody schronić się. W niej też powinny być zebrane okazy np. suche rośliny, z których młodzież mogłaby korzystać.

W tym roku szkolnym programy ministerjalne uległy pewnej zmianie. Dzieci nie uczą się o roślinach wodnych, basen więc stracił dawne znaczenie.

Podręczniki, któremi posługiwano się przy zakładaniu ogrodu: Rośliny polskie — Dr. Wł. Szafer i Dr. St. Kulczyński. Myśli przewodnie fizjologji roślin — Dr. E. Godlewski. Atlas państwa roślinnego — Dr. M. Wilkomm. Rośliny krajowe trujące, lecznicze i jadalne — M. Arctówna. Kwiaty ogrodowe — St. Makowiecki. Warzywne ogrody na działkach — Dr. Wł. Kubik. Ogród warzywny — J. Froń. Ogrodnictwo w nowej Polsce — Dr. Wł. Kubik. Botanika — Dr. Szymkiewicza i inne.

21.

Chów jedwabników.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 6 lutego 1930 r. Nr. I. 1760/30 do wszystkich rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Sekcja Jedwabnicza Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie, ul. Kopernika 20, założyła w ubiegłym roku kilkaset szkółek ogródkowych uprawy morwy białej, prowadzonych częściowo przy szkołach, częściowo w porozumieniu z kierownictwami szkół bezpośrednio przez młodzież szkolną poza szkołą.

Założone wśród młodzieży szkółki, pozostające pod opieką nauczycielstwa, rozwijają się bardzo pięknie zwłaszcza tam, gdzie przy szkołach pro-

wadzone są małe szkółki pokazowe na kilku metrach kwadratowych ziemi, w których młodzież szkolna ma możność zaznajomienia się z aktualnemi czynnościami pielęgnowania morwy białej i bezpośrednio po zdobyciu praktycznych wiadomości przenieść ją na własną szkółkę.

Praca w tak małych szkółkach, założonych z 1 dkg nasienia, nie pochłania dużo czasu, a jedna godzina tygodniowo pracy daje młodzieży wypoczynek umysłowy i korzystne zajęcie fizyczne. Szczególnie dobre wyniki daje zrzeszenie młodzieży pod okiem grona nauczycielskiego w konkurs, nagradzany następnie np. w formie pożytecznej literatury jedwabniczej i t. p.

Rada Szkolna Powiatowa zechce więc wydać zarządzenie kierownictwom szkół w powiecie, ażeby pouczyły młodzież o pożyteczności jedwabnictwa dla kraju i starały się założyć szkółki morwowe przy szkołach w pierwszym roku na 4 m^2 grządki.

Koszta zbioru porcji nasienia, wystarczającego do założenia małej szkółki ogródkowej, wynoszą 0·30 zł, cena loco Lwów. Za tak małą kwotę i niewiele starań pielęgnacyjnych młodzież szkolna będzie mogła mieć z czasem dość drzewek i krzewów do wysadzenia dróg gospodarczych drzewami morwowemi i ogrodzenia zagospodarowań ojców swych żywopłotami, stworzy zaś w ten sposób bez kosztów warunki do rozwoju krajowego jedwabnictwa.

Z wiosną b. r. organizuje Sekcja Jedwabnicza Małop. Towarzystwa Rolniczego ponadto cały szereg małych szkolnych chowów gąsienic jedwabnika morwowego nawet w miejscowościach, w których jest tylko choćby jedno drzewo morwowe lub kilka małych szkółek ogródkowych morwy białej. Chowy te, złożone z kilku do kilkunastu gąsienic, prowadzi się bardzo prosto, młodzież zaś szkolna ma sposobność zobaczenia w naturze poszczególnych form życiowych jedwabnika morwowego.

Nasienia morwy białej mogą kierownictwa szkół otrzymać z Sekcji Jedwabniczej Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego wraz z pouczeniami. Cena za 1 kg złotych 30 loco Lwów.

Prócz tego mogą kierownictwa szkół na żądanie otrzymać od Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego bezpłatnie „Instrukcje fachowe chowu jedwabników i uprawy morwy białej“ jako podkład fachowy do zaznajomienia młodzieży szkolnej z tematem.

W miarę możności jest Małopolskie Towarzystwo Rolnicze również skłonne wydelegować bezinteresownie prelegenta z odczytem, ilustrowanym licznemi przeźroczami, jak również udzielać bezpłatnie wszelkich wskazówek fachowych.

Szkoły, w których okolicy znajdują się drzewa morwowe, mogą otrzymać od Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie (ul. Kopernika 20) bezpłatnie odpowiednią ilość jajeczek wraz ze szczegółowem pouczeniem przeprowadzenia chowu i sposobu sporządzania okazów do gablotki poglądowej rozwoju jedwabnika morwowego.

Jajeczka wysyła Małopolskie Towarzystwo Rolnicze bezpośrednio przed chowem.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

22.

Dodatek na mieszkanie nauczycieli szkół powszechnych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 16 stycznia 1930 r. Nr. II. 913/30.

L. I. 2394/30. Ministerstwo wyjaśnia, jak następuje:

1) Stosownie do interpretacji Najwyższego Trybunału Administracyjnego przepisów ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 144) i ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) kierownicy i nauczyciele publicznych szkół powszechnych mają prawo do dodatku na mieszkanie na równi z innymi funkcjonarjuszami państwowymi od dnia 1 czerwca 1924 r. bez względu na to, czy gmina dostarczyła im mieszkania i czy za mieszkanie to opłacają komorne lub też korzystają z niego bezpłatnie.

2) Stosunek między gminą a kierownikiem (nauczycielem) szkoły powszechnej z tytułu oddania przez gminę do użytku mieszkania jest stosunkiem prawno-prywatnym, wobec czego niema podstawy do potrącania z urzędu lub na żądanie gminy bez zgody interesowanego nauczyciela komornego z uposażenia służbowego.

3) Obojętną jest kwestja, czy budynek zaintabulowany jest na rzecz gminy, publicznej szkoły powszechnej, lub też funduszu szkolnego miejscowego, względnie rady szkolnej miejscowej, ponieważ po myśli ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) koszty założenia i utrzymywania publicznej szkoły powszechnej obciążają gminę, która jest też właścicielką budynku i gruntu szkolnego. Rada szkolna miejscowa zarządza tylko majątkiem szkolnym.

4) Nauczycielki zamężne mają samoistne prawo do dodatku na mieszkanie na równi z nauczycielami mężczyznami, przyczem jeżeli obydwoje małżonkowie są nauczycielami, a małżeństwo jest bezdzietne, obydwojgu przysługuje dodatek na mieszkanie w wysokości przewidzianej dla funkcjonarjuszów samotnych. jeżeli zaś małżeństwo ma dzieci uwzględniane przy wymiarze dodatku ekonomicznego, ojcu należy przyznać dodatek na mieszkanie w wysokości przewidzianej dla funkcjonarjuszów utrzymujących rodzinę.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Reiter.*

23.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach powszechnych gospodarstwa domowego.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 stycznia 1930 r. Nr. II. 27917/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 15).

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258), zarządzam co następuje:

§ 1. Osoby, które zdały pomyślnie egzamin końcowy w jednej z następujących szkół:

a) Państwowe Seminarjum Nauczycielek Gospodarstwa w Warszawie,

b) Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska w Krakowie, Oddział Seminarjum Gospodarczego,

c) Główna Szkoła Gospodarcza Żeńska w Snopkowie,

d) Seminarjum Gospodarcze w Jazłowcu pod Buczaczem,

e) Seminarjum Gospodarcze w Lubocześnicy pod Pniewami,

f) Seminarjum Gospodarcze w Zbylitowskiej Górze, —

posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania gospodarstwa domowego w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 2. Świadectwa egzaminu końcowego powyższych szkół uzupełnia się następującym dopiskiem:

„Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 stycznia 1930 r. Nr. II-27917/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 15) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania gospodarstwa domowego w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński.*

24.

Zgłoszenia nauczycieli kontraktowych do egzaminu na W. K. N. w charakterze eksternów.

Wyjaśnienie Min. W. R. i O. P. z dnia 22 lutego 1930 r. Nr. II. 2084/30.

Nr. I. K. N. 1063/30. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, iż nauczyciele kontraktowi, pracujący w publicznych szkołach powszechnych, nie mogą być dopuszczeni do egzaminu w charakterze eksternów na wyższym kursie nauczycielskim przed złożeniem egzaminu praktycznego, ponieważ § 15 lit. b Statutu W. K. N. w związku z art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. poz. 258 i 512) należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje wszelkie inne osoby, z wyłączeniem nauczycieli publicznych szkół powszechnych, z tych ostatnich zaś w myśl litery a § 15 Statutu jedynie tylko nauczyciele stali mogą być dopuszczeni do egzaminu na wyższych kursach nauczycielskich w charakterze eksternów.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki,* wr.

25.

Dyplomy nauczycielskie.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 lutego 1930 r. Nr. II. 2501/30.

L. I. K. N. 718/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że art. 6 lit. a. łącznie z art. 13 ustawy o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólno-kształcących i seminarjach nauczycielskich z dnia 26 września 1922 r. w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92/24, poz. 864) [1]) wymaga studjów wyższych, odbytych tylko w charakterze studenta, t. j. słuchacza zwyczajnego.

Naczelnik Wydziału: (—) *Wł. Gubrynowicz,* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 240.

26.

Drugi kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie na r. szk. 1930/31.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 25 lutego 1930 r. Nr. I. K. N. 938/30.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 13 lutego 1930 Nr. II. 961/30 zawiadomiło, iż w związku ze sprawą urlopowania nauczycieli czynnych na II kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie na rok 1930/31 mogą ubiegać się o udzielenie im rocznego urlopu w celu uzupełnienia wykształcenia w wymienionym Instytucie nauczyciele czynni w państwowych seminarjach nauczycielskich i szkołach średnich, którzy ukończyli roczny wyższy kurs nauczycielski (grupa robót ręcznych i rysunku), najpóźniej w roku 1928 oraz tych nauczycieli, którzy chociaż nie ukończyli wspomnianych rocznych kursów, lecz pracują przynajmniej od lat trzech jako nauczyciele robót ręcznych w seminarjach nauczycielskich lub szkołach średnich i posiadają maturę gimnazjalną ewentualnie seminarjalną oraz świadectwo ukończenia państwowej szkoły średniej przemysłowo-artystycznej lub przemysłowej, względnie co najmniej dwuletnie studja w państwowych akademjach i szkołach sztuk pięknych.

O przyjęcie na II-gi kurs Instytutu mogą również ubiegać się wybitnie uzdolnieni nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający ukończony wyższy kurs nauczycielski (grupa robót ręcznych i rysunku) w Warszawie, Krakowie lub Lwowie w roku 1928 lub wcześniej.

Ubiegający się o urlop nauczyciele powinni złożyć w terminie do końca kwietnia b. r. do Kuratorjum w drodze służbowej (przez dyrekcję lub radę szkolną powiatową) podanie o przyjęcie do Instytutu Robót Ręcznych wraz z prośbą o udzielenie urlopu. Do podania należy dołączyć: 1) życiorys, 2) metrykę urodzenia i dowody odbytych studjów, 3) poświadczony przez władze odpis wykazu stanu służby, 4) własnoręcznie podpisaną deklarację według załączonego wzoru, 5) rysunek i akwarelę, wykonane z natury i własnoręcznie podpisane. Podania wraz z załącznikami z dodaniem wykazów kwalifikacyjnych winny przedłożyć Dyrekcje lub Rady Szkolne Powiatowe Kuratorjum najpóźniej do dnia 5 maja 1930 r.

W roku szkolnym 1930/31 na II kurs Instytutu przyjmowani będą mężczyźni i kobiety.

Organizacja studjów i egzaminu z robót ręcznych jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich ogłoszona w n-rze 18/140 Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 listopada 1924 r.

Zawiadomienie o warunkach przyjmowania kandydatów na I kurs Instytutu Robót Ręcznych będzie ogłoszone później.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Deklaracja.

Prosząc o przyjęcie . . . .
na Państwowy Instytut Robót Ręcznych w Warszawie zobowiązuję się w razie przyjęcia na II kurs:

1) przestrzegać ściśle regulaminu Instytutu,

2) nie obejmować bez wiedzy i zgody Dyrekcji Instytutu żadnych zajęć ubocznych, lecz poświęcać cały czas pracy w Instytucie,

3) pracować przynajmniej lat dwa po ukończeniu Instytutu w szkolnictwie państwowem lub publicznem na stanowisku wyznaczonem mi przez państwowe władze szkolne, niezależnie od mych zobowiązań pod tym względem z racji urlopu na W. K. N. itp. Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam Ministerstwu W. R. i O. P., nie ukończył.... studjów lub po ich ukończeniu nie obj...... wyznaczonego mi stanowiska, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa Polskiego całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studjów na Instytucie.

Podpis . . . .

Stanowisko służbowe . . . .

27.

Warunki przyjęcia kandydatek do państwowych szkół zawodowych żeńskich typu średniego.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 21 stycznia 1930 r. Nr. III. Z. 924/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 14).

Począwszy od roku szkolnego 1930/31 warunkiem przyjęcia kandydatek na pierwszy rok nauczania w państwowych szkołach zawodowych żeńskich średnich 3 i 4-letnich przemysłowych, ogrodniczych i handlowych będzie:

a) ukończenie 7 oddziałów sześcio i siedmioklasowej publicznej szkoły powszechnej, albo

b) ukończenie 3 klas państwowej lub prywatnej, posiadającej prawa szkół publicznych, średniej szkoły ogólnokształcącej, albo

c) ukończenie całkowitego kursu państwowej lub prywatnej, posiadającej prawa szkół państwowych, szkoły zawodowej niższej, albo

d) ukończenie odpowiedniej ilości klas innych szkół, które będą uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne.

Oprócz posiadania wyżej wskazanego cenzusu naukowego kandydatki powinny złożyć z wynikiem dodatnim egzamin z języka polskiego i arytmetyki w zakresie wymienionego cenzusu.

Bez zmiany pozostawiam dotąd wymaganą podbudowę 6-ciu klas szkoły średniej ogólnokształcącej lub szkoły średniej zawodowej dla wstępowania do państwowych liceów handlowych, państwowych seminarjów zawodowych, Działu Fotograficznego w Państwowej Szkole Przemysłowej Żeńskiej w Warszawie i Działu Jubilerskiego w Państwowej Szkole Przemysłowej Żeńskiej w Łodzi.

Dotychczasowe przepisy w przedmiocie objętym niniejszem zarządzeniem uchylam.

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński.*

28.

Nazwy szkół dokształcających zawodowych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. III. D. 515/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 10).

Na podstawie art. 1 ustawy z dn. 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304), zarządzam co następuje:

§ 1. Szkoły dokształcające zawodowe, utrzymywane przy udziale Skarbu Państwa przez gminy miejskie lub wiejskie, albo związki komunalne, lub też utrzymywane przez Państwo z udziałem gmin lub związków komunalnych, noszą nazwę:

„Publiczna Szkoła Dokształcająca Zawodowa w . . . .“.

Do nazwy tej ma być dodana liczba porządkowa określająca szkołę poszczególną, jeżeli szkół publicznych jest w danej miejscowości więcej, niż jedna.

§ 2. Zmiana nazwy szkół, istniejących w dniu ogłoszenia niniejszego zarządzenia, powinna być dokonana do dn. 1 lipca r. b.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15 lutego 1930 r.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński.*

29.

Egzaminy dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych.

Zarządzenie Ministra W. R i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. III. D. 1314/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 17).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1. Wymienieni w art. 155 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) terminatorzy i pomocnicy, którzy z usprawiedliwionych powodów nie posiadają świadectwa ukończenia szkoły dokształcającej zawodowej publicznej lub szkoły równowartościowej, mogą otrzymać zezwolenie na składanie uproszczonego egzaminu z kursu szkoły dokształcającej zawodowej, jako eksterni, celem uzyskania świadectwa, stwierdzającego posiadanie wykształcenia, uznanego przez państwowe władze szkolne za równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej.

§ 2. Powodem, usprawiedliwiającym nieukończenie szkoły dokształcającej zawodowej publicznej lub szkoły równowartościowej, może być:

1) Brak takiej szkoły w czasie odbywania przez kandydata nauki rzemiosła i to nietylko brak szkoły w miejscowości, gdzie kandydat odbywał naukę rzemiosła, ale i w miejscowości, gdzie w tym czasie zamieszkiwał, jeżeli przytem najbliższa miejscowość, w której znajdowała się szkoła dokształcająca zawodowa jest oddalona ponad 4 klm. od miejscowości wyżej wymienionych i brak z nią dogodnej komunikacji (np. kolej, tramwaj, autobus);

2) Powstanie szkoły w czasie, kiedy kandydat odbył już część nauki rzemiosła, tak że pomimo pilnego uczęszczania do szkoły nie zdążył jej ukończyć i w chwili ukończenia terminu brak mu było do ukończenia szkoły więcej niż 1/2 roku;

3) Przerwanie uczęszczania do szkoły dokształcającej zawodowej wskutek powołania ucznia do odbywania czynnej służby wojskowej;

4) Zwolnienie ucznia ze szkoły dokształcającej zawodowej ze względów uniemożliwiających wspólne nauczanie (stan zdrowia ucznia, bardzo posunięty wiek);

5) Wydanie kandydatowi zaświadczenia o odroczeniu obowiązku uczęszczania do szkoły na podstawie § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 31 grudnia 1924 r. o wykonaniu obowiązku szkolnego przez młodocianych (Dz. U. R. P. Nr. 4, r. 1925).

Od dnia 1 września 1931 r. kurator okręgu szkolnego może nie uznawać braku szkoły dokształcającej za powód, usprawiedliwiający nieukończenie szkoły, jeżeli w danej miejscowości istnieją warunki utworzenia takiej szkoły, a szkoła nie powstała, pomimo że na jej prowadzenie kurator zapewnił gminie miejscowej pomoc materjalną ze Skarbu Państwa w wysokości ustalonej dla danego okręgu.

§ 3. Egzaminy będą się odbywały przed komisjami egzaminacyjnemi, utworzonemi przy publicznych szkołach dokształcających zawodowych. W wyjątkowych wypadkach komisje mogą być tworzone przy szkołach dokształcających zawodowych prywatnych, uznanych przez Państwo.

Komisje egzaminacyjne powołuje kurator okręgu szkolnego i wyznacza miejsce ich urzędowania.

W skład komisji wchodzi przewodniczący i co najmniej 1 egzaminator dla przedmiotów zawodowych i 1 dla przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych.

Jednocześnie z wyznaczeniem członków komisji kurator okręgu szkolnego wyznacza ich zastępców.

Członkami komisyj egzaminacyjnych i zastępcami mogą być nauczyciele szkoły dokształcającej zawodowej, przy której komisja zostaje utworzona. Kierownik tej szkoły wchodzi z reguły do komisji jako jej członek.

Nadzór nad egzaminami sprawuje kuratorjum okręgu szkolnego. Delegatowi kuratorjum przysługuje prawo stawiania pytań podczas egzaminu.

§ 4. Komisja egzaminacyjna używać będzie pieczęci szkoły dokształcającej zawodowej, przy której będzie utworzona i będzie się posługiwała drukami zaleconemi przez władze szkolne państwowe.

Akta komisji przechowuje każdorazowy przewodniczący komisji i przekazuje je protokólarnie na zlecenie kuratora okręgu szkolnego albo swojemu następcy, albo kuratorjum okręgu szkolnego.

§ 5. Egzaminy mają się odbywać zasadniczo 2 razy do roku, w kwietniu i w listopadzie. Kurator okręgu szkolnego może w razie potrzeby wyznaczyć egzaminy w innych terminach.

§ 6. Podanie o udzielenie zezwolenia na składanie egzaminu kandydaci wnoszą do właściwego kuratorjum okręgu szkolnego.

Do podania należy dołączyć: 1) krótki i zwięzły życiorys kandydata, napisany własnoręcznie, 2) metrykę urodzenia (wyciąg), 3) świadectwo ukoń-

czenia nauki rzemiosła, 4) 2 fotografje z poświadczeniem tożsamości, 5) dowód, stwierdzający, że kandydat nie miał możności uczęszczania do szkoły dokształcającej zawodowej względnie jej ukończenia i odpowiada warunkom wymienionym w § 2, 6) dowód uczęszczania do szkoły dokształcającej zawodowej (jeżeli kandydat do szkoły uczęszczał).

§ 7. Na podstawie podania kuratorjum rozstrzyga o dopuszczeniu kandydata do egzaminu, wyznacza miejsce i termin egzaminu i przesyła podanie kandydata wraz z załącznikami przewodniczącemu właściwej komisji egzaminacyjnej.

Przewodniczący komisji egzaminacyjnej zawiadamia pisemnie kandydata o decyzji kuratorjum i o terminie egzaminu.

§ 8. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu składają przed egzaminem na ręce przewodniczącego komisji opłatę w wysokości 12 zł. W razie zgłoszenia się do egzaminu większej liczby kandydatów przewodniczący komisji może wystąpić do kuratorjum z wnioskiem o zmniejszenie opłaty za egzamin. Opłaty egzaminacyjne po pokryciu wszystkich kosztów, związanych z urzędowaniem komisji egzaminacyjnej, dzieli się w równych częściach między członków komisji.

§ 9. Egzamin obejmuje 2 grupy przedmiotów: grupę A — przedmioty ogólnokształcące i pomocnicze i grupę B — przedmioty zawodowe. Egzamin ma się odbywać częściowo piśmiennie, częściowo ustnie i ma na celu stwierdzenie, że ogólny poziom przygotowania kandydata może być uznany za odpowiadający przygotowaniu kończących szkoły dokształcające zawodowe najniższego typu organizacyjnego (o programie dla oddziałów mieszanych).

Materjał egzaminacyjny.

Przedmioty grupy A:

1) Język polski: dobre, wyraźne czytanie i opowiadanie przeczytanego ustępu; napisanie oferty, pokwitowania, zamówienia, zaświadczenia, telegramu na dany temat;

2) Nauka o Polsce: a) ogólne wiadomości z dziedziny krajoznawstwa i geografji gospodarczej; geograficzne położenie Polski, granice, państwa graniczne, podział administracyjny (województwa, powiaty, gminy), ośrodki przemysłowe, porty morskie Polski — Gdańsk, Gdynia; b) ogólne wiadomości z dziedziny nauki o obywatelstwie oraz o ustroju prawnym rzemiosła i przemysłu, Konstytucja, Prezydent, Sejm i Senat, Rząd, prawa i obowiązki obywatela Państwa, samorząd, ustawa przemysłowa z uwzględnieniem działu o rzemiosłach, ustawy o ochronie pracy, o związkach zawodowych, o kasach chorych, o ubezpieczeniu od wypadków przy pracy, o umowie najmu, o sądach pracy;

3) Rachunki: cztery działania nad liczbami całkowitemi, ułamkami dziesiętnemi i przekształcanie ułamków zwykłych w dziesiętne, stosunek procentowy i obliczanie procentu, obliczanie pól prostokąta, równoległoboku, trójkąta, koła; rozwiązywanie łatwych zadań z dziedziny bezpośrednio związanej z zawodem egzaminowanego (obliczanie ceny, kosztów, przeprowadzenie prostej kalkulacji ceny własnej i ceny sprzedażnej);

4) Księgowość: wiadomości podstawowe z księgowości, niezbędne przy prowadzeniu mniejszego warsztatu rzemieślniczego. Egzaminowany

może wykazać znajomość albo księgowości pojedynczej, albo podwójnej, albo wreszcie uproszczonej amerykańskiej.

Przedmioty grupy B:

5) Rysunek zawodowy: tylko dla zawodów, wymagających znajomości rysunku i w zakresie ściśle związanym z zawodem.

Egzaminowany powinien wykazać się umiejętnością czytania rysunku, t. j. wykazać, że o tyle rozumie rysunek i w nim się orjentuje, że potrafilby według niego wykonać przedstawiony na rysunku przedmiot i odwrotnie, powinien potrafić naszkicować posiadany model, albo też na podstawie ogólnego szkicu czy widoku, narysować konstrukcyjne detale;

6) Ogólne wiadomości z dziedziny teorji zawodu: a) o materjałach, używanych w zawodzie, o ich zastosowaniu, pochodzeniu, gatunkach, o stosowanych w praktyce sposobach rozpoznawania ich dobroci, o sposobach przechowywania i obchodzenia się z niemi; b) o narzędziach i maszynach, stosowanych w zawodzie i obchodzeniu się z niemi, o sposobach obróbki, względnie przeróbki, o przygotowaniu materjału, wykonywaniu przedmiotu i jego wykończaniu (przy stawianiu odnośnych pytań należy uwzględnić warunki, w których pracował egzaminowany).

Uwaga. Przy rysunku kandydat wykaże się jednocześnie znajomością pewnych zasadniczych rzeczy z geometrji i kreślenia geometrycznego; przy egzaminie z teorji zawodu, kandydat wykaże się wiadomością niezbędnych w jego zawodzie rzeczy z dziedziny fizyki (ciepła i jego zastosowania, elektrotechniki, mechaniki).

§ 10. Z przebiegu egzaminu komisja spisuje protokół. Wiadomości, wykazane przez egzaminowanego z przedmiotów grupy A i grupy B, komisja ocenia dla każdej grupy osobno, jako „dostateczne" lub „niedostateczne", decydując większością głosów.

Egzaminowanemu, który według oceny komisji wykazał na egzaminie wiadomości „dostateczne" z obu grup przedmiotów, komisja wydaje świadectwo według załączonego wzoru, stwierdzające posiadanie wykształcenia, uznanego za równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, i odpowiadające wymaganiom art. 155 rozporządzenia Prezydenta z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. Ust. Nr. 53, poz. 468).

W razie ujemnego wyniku egzaminu może egzaminowany zgłosić się ponownie do egzaminu w jednym z następnych terminów, po upływie najmniej 3-ch miesięcy.

Uzyskanie na egzaminie oceny dostatecznej z jednej grupy przedmiotów zwalnia od ponownego egzaminu z przedmiotów tejże grupy przy egzaminie następnym, o ile on nastąpi nie później, niż po pół roku.

Egzaminowany może przystępować do egzaminu najwyżej 3 razy.

§ 11. Do obowiązków komisji egzaminacyjnej należy także prowadzenie spisu kandydatów, zgłaszających się do egzaminu oraz składanie kuratorjum okręgu szkolnego szczegółowego sprawozdania z dokonanych czynności w ciągu 2-ch tygodni po każdorazowem zakończeniu egzaminu.

§ 12. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]) i obowiązuje aż do odwołania.

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński.*

Wzór świadectwa.

Komisja egzaminacyjna dla eksternów przy publicznej szkole dokształcającej zawodowej

w . . . . .

Fotografja

powołana na zasadzie zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dn. 4 lutego 1930 r. Nr. III. D. 1314/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2 z r. 1930) decyzją Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . .

z dn. . . . . . . Nr. . . . . .

pieczęć

Nr. . . . . . . Rok . . . . .

Świadectwo

(imię i nazwisko) . . . .
urodzony dn. . . . . 19 . . . . r. w . . . .
województwa . . . . wyznania . . . . .
zawodu . . . . składał egzamin w dn. . . . . . .
przed Komisją Egzaminacyjną dla eksternów i w zakresie objętym programem egzaminacyjnym wykazał wiadomości

Dostateczne.

Na podstawie wyników odbytego egzaminu, Komisja Egzaminacyjna uznaje (imię i nazwisko) . . . .
za posiadającego wykształcenie równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej.

. . . . dnia . . . . 19 . . . . r.

Przewodniczący Komisji:

Egzaminatorowie:

Pieczęć

Uwaga: Świadectwo niniejsze jest dowodem posiadania wykształcenia, wymaganego na zasadzie art. 155 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) od zgłaszających się o dopuszczenie do egzaminu na czeladnika i uprawnia ich, w myśl tegoż art. 155, do otrzymania świadectwa czeladnika, po złożeniu z wynikiem pomyślnym egzaminu czeladniczego.

[1]) 17 lutego 1930 r.

Organizacja szkół.

Szkoły powszechne.

Ministerstwo W. R. i O. P., po uzyskaniu zgody Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego, nadało zarządzeniem z 30 stycznia 1930 r. Nr. II. 1316/30 3-klasowej publicznej szkole powszechnej w Staniszewskiem (Kolbuszowa) nazwę: „3-klasowa Publiczna Szkoła Powszechna imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego w Staniszewskiem".

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dn. 20 lutego 1930 r. Nr. I. K. N. 5921/29 podwyższył na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 8 lutego 1924 (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 6 poz. 52) stopień organizacyjny 5-klasowej szkoły ćwiczeń Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. Marsz. J. Piłsudskiego w Samborze na 6-klasową z ważnością od 1 września 1930 (trzydzieści).

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 31 stycznia 1930 r. Nr. III. 494/30 Zarządowi Towarzystwa Szkoły Handlowej w Jarosławiu na otwarcie i prowadzenie w Jarosławiu, przy ulicy Trzeciego Maja Nr. domu 1, prywatnych jednorocznych kursów bieliźniarsko-krawieckich dla dziewcząt (do użytku domowego) pod nazwą: Jednoroczny Kurs Bieliźniarsko-krawiecki T. S. H. w Jarosławiu.

2) rozporządzeniem z dnia 6 lutego 1930 r. Nr. III. 562/30 Zarządowi Towarzystwa Pań Salezjanek we Lwowie, na otwarcie i prowadzenie we Lwowie. przy ulicy Skrzyńskiego Nr. domu 18, prywatnych żeńskich kursów krawieckich (do użytku domowego), pod nazwą: „Kursa Krawieckie Towarzystwa Pań Salezjanek we Lwowie.

3) rozporządzeniem z dnia 24 lutego 1930 r. Nr. III. 644/30 Zarządowi Stowarzyszenia „Służba Obywatelska" we Lwowie, na otwarcie we Lwowie. przy ulicy Zielonej Nr. domu 8. prywatnych kursów metodycznych z 1) bieliźniarstwa, 2) krawiectwa, 3) towaroznawstwa, pod nazwą: „Kursy Metodyczne Służby Obywatelskiej we Lwowie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bóbrka	Stańkowce	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	Drugi konkurs
1	Bohorodczany	Babcze	2 „	„	—	ruski	3 „	400 m²	
2	„	Dzwiniacz	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2³/₄ mg	
3	„	Hlebówka	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
4	„	Horocholina	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
5	„	Kryczka	2 „	„	—	ruski	—	2 mg	
6	„	Horocholina Las	2 „	„	—	„	2 ubik.	—	
7	„	Hryniówka	2 „	„	—	„	3 ubik.	¹/₄ mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N.
8	„	Lachowce	6 „	„	—	„	—	2¹/₄ mg	
9	„	Markowa	3 „	„	—	„	3 ubik.	2³/₄ mg	
10	„	Posiecz	3 „	„	—	„	—	2 mg	
11	„	Starunia	3 „	„	—	„	3 ubik.	2 „	
12	„	Starunia Krasna	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Borszczów	Chudyjowce	2 „	„	—	„	3 „	1 mg	
2	„	Dźwiniaczka	2 „	„	—	„		—	Budynek SS. N.M.P.
3	„	Zielińce	2 „	„	—	polski	3 „	2 mg	
1	Brzozów	Obarzyn	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Buczacz	Dobropole	3 „	„	—	„	2 ubik.	—	
2	„	Dźwinogród	2 „	„	—	„	2 „	1 mg	
3	„	Koropiec	5 „	„	—	pol.-r.	2 „	¹/₄ mg	
4	„	Łuka	2 „	„	—	„	2 „	¹/₄ „	
5	„	Międzygórze	2 „	„	—	„	2 „	—	
6	„	Trościańce	2 „	„	—	polski	2 „	—	
1	Dobromil	Starzawa	4 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	6050 m²	
2	„	Lipa	2 kl.	„	—	„	3 „	1 mg	
3	„	Bircza	7 „	„	—	polski	4 „	2411 m²	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Dolina	Kniażołuka	4 kl.	koed.	—	ruski	2 ubik.	3 mg	Po raz 2-gi
1	Drohobycz	Horucko	4 „	„	—	„	3 „	2 „	Konkurs po raz trzeci
2	„	Bilcze	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 „	
3	„	Drohobycz	7 „	męska	im. Konarskiego	polski	—	—	
1	Jaworów	Tuczapy	3 „	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
2	„	Mużyłowice Narodowe	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	$1^3/_4$ „	
1	Kałusz	Kałusz	7 „	żeńska	Kr. Jadwigi	polski	3 „	1 „	Drugi konkurs
2	„	Podmichale	6 „	koed.	—	pol.-r.	4 „	$1^1/_2$ „	
3	„	Mysłów	3 „	„	—	„	3 „	$1^1/_4$ „	
1	Kamioka St	Dolina ad Dobrotwór	2 „	„	—	„	3 „	—	
2	„	Dziedziłów	4 „	„	—	„	—	2 mg	
3	„	Horpin	3 „	„	—	polski	3 „	1 „	Trzeci konk.
4	„	Huta Połoniecka	2 „	„	—	„	3 „	—	Drugi konk.
5	„	Kozłów	4 „	„	—	„	3 „	—	„
6	„	Milatyn St.	2 „	„	—	ruski	3 „	—	„
7	„	Nieznanów	2 „	„	—	pol.-r	3 „	—	
8	„	Rzepniów	2 „	„	—	ruski	3 „	2 „	„
9	„	Sielec Bieńków	3 „	„	—	pol.-r	—	1 „	Trzeci konk.
1	Kolbuszowa	Krzątka	4 „	„	—	polski	3 ubik.	1 „	
1	Kołomyja	Kamionka Wielka Sucharów	2 „	„	—	„	—	2 „	
1	Krosno	Lubatowa	4 „	„	—	„	4 ubik.	61 a 19 m²	
1	Łańcut	Brzóza Królewska	6 „	„	—	„	—	—	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydz., wzgl. W K.N.
2	„	Grodzisko m.	3 „	„	—	„	3 ubik.	—	
3	„	Ożanna	2 „	„	—	pol.-r.	—	1·65 ha	
1	Mościska	Lacka Wola	5 „	„	—	polski	2 ubik.	$1^1/_4$ mg	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	Przemyśl	Niżankowice	7 kl.	koed.	—	polski	—	2 mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem wydz. lub z W. K. N.
1	Przeworsk	Przeworsk	7 „	żeńska	—	„	—	—	„ Konkurs ponowny
2	„	Jagiełła	4 „	koed.	—	„	3 ubik.	2 mg	
3	„	Siennów	4 „	„	—	„	2 „	20 a	Konkurs ponowny
1	Rawa Ruska	Uhnów	5 „	„	—	pol.-r.	2 „	525 m²	
2	„	Rawa Ruska	7 „	żeńska	—	polski	—	—	
1	Rzeszów	Budziwoj	4 „	„	—	„	3 „	20 a 5 m²	
2	„	Kraczkowa	4 „	„	—	„	3 „	1 ha 15 a 10 m²	Drugi konk.
3	„	Lecka	4 „	„	—	„	3 „	1075 m²	„
4	„	Lutoryż	4 „	„	—	„	4 „	1400 „	
5	„	Przewrotna	4 „	„	—	„	4 „	21 a 50 m²	„
6	„	Rzeszów	7 „	żeńska	im. M. Konopnickiej	„	—	—	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydział. wzgl. W.K.N.
7	„	Rzeszów	7 „	koed.	im. T. Kościuszki	„	—	—	„
1	Stanisławów	Stanisławów	7 „	żeńska	kr. Zofji	„	—	—	
2	„	„	7 „	„	E. Plater	„	—	—	
3	„	Tumierz	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	—	
4	„	Międzyhorce	2 „	„	—	ruski	3 „	—	
5	„	Radcza	5 „	„	—	pol.-r.	4 „	2 mg	Konkurs ponowny
6	„	Kołodziejówka	3 „	„	—	ruski	3 „	—	
1	Tarnobrzeg	Jeziórko	2 „	„	—	polski	2 „	1·078 ha	
2	„	Grębów	6 „	„	—	„	3 „	2·98 „	Pierwszeństwo dla kandydatów z egz. wydział. wzgl. W.K.N.
1	Tarnopol	Ihrowica Górna	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	3200 m²	
2	„	Dubowce	3 „	„	—	„	3 „	1848 „	Konkurs po raz 3-ci

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
			szkoły				mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o obszarze	
1	Tłumacz	Olesza	7 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	4 mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydz. lub W.K.N. Konkurs 3-ci.
2	„	Nadorożna	2 „	„	—	„	—	—	Konkurs po raz 3-ci.
3	„	Krzywotuły Stare	2 „	„	—	„	3 ubik.	2 mg	
4	„	Puźniki	2 „	„	—	„	„	1 „	
1	Turka	Dźwiniacz Górny	2 „	„	—	„	2 „	2 „	
1	Złoczów	Podhorce Góra	2 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs drugi
2	„	Szpiklosy	2 „	„	—	polski	3 „	1½ mg	„
3	„	Żulice	3 „	„	—	pol.-r.	3 „		
4	„	Olszanica	6 „	„	—	ruski	2 „	4 mg	„
5	„	Złoczów	7 „	żeńska	im. Mickiewicza	polski	2 „	—	„
1	Żydaczów	Kochawina Ruda	6 „	miesz.	—	„	—	2 mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydział. którejkolwiek grupy i absolwenci W. K. N.
2	„	Czernica Piaseczna	5 „	„	—	pol.-r.	—	2 „	„
3	„	Wołniów	2 „	„	—	„	2 ubik.	2 „	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 maja 1930 r.

Posady nauczycieli podwładnych w publicznych szkołach powszechnych.

W powiecie g r ó d e c k i m:

W szkole 7-klas. żeńskiej w Gródku Jagiellońskim jest natychmiast do obsadzenia posada nauczycielki z wyższym kursem nauczycielskim z grupy fizyko-matematycznej. uzdolnionej do kierownictwa pracowni przyrodniczej. Reflektantki na tę posadę winne w drodze urzędowej wnieść podania z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie c z o r t k o w s k i m:

Rada Szkolna Powiatowa w Czortkowie poszukuje dla trzech 7-klasowych szkół powszechnych w Czortkowie nauczycieli (lek) z wyższym kursem nauczycielskim dla przedmiotów z grupy przyrodniczo-geograficznej i fizyko-matematycznej.

Reflektujący na powyższe posady winni wnieść podania w drodze służbowej z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie turczańskim:

Rada Szkolna Powiatowa w Turce n. Str. poszukuje dla 7-klas. szkoły powszechnej męskiej w Turce nauczyciela mężczyzny z wyższym kursem nauczycielskim dla przedmiotów z grupy humanistycznej.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 17 lutego 1930 r. Nr. 2, poz. 24, konkurs na stanowisko dyrektora Gimnazjum Państwowego im. Piotra Skargi w Rohatynie (typ humanistyczny).

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Lw. w terminie do sześciu tygodni od daty wyjścia wymienionego numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Inspektoraty.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłasza w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 17 lutego 1930 r. Nr. 2, poz. 24, konkurs na stanowisko inspektora szkolnego w Zborowie.

Podania należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Lw. w terminie do sześciu tygodni od daty wyjścia wyżej wymienionego numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Ogłoszenia.

Państwowa Pomoc lekarska.

Sanatorjum sejmikowe dla chorych na gruźlicę w Otwocku.

Okólnik Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego z dnia 30 stycznia 1930 r. L. Z. Z. 3840/30.

Nr. O. 385/30. W dniu 1 sierpnia 1929 roku zostało otwarte Sanatorjum Sejmikowe dla chorych na gruźlicę w Otwocku. Sanatorjum jest zaopatrzone we wszelkie nowoczesne urzadzenia t. j. kanalizację, wodociąg, centralne ogrzewanie, Roentgen, aparaty odkażające i t. p.

Sanatorjum jest obliczone na 80 łóżek. Koszt leczenia wraz z całkowitem utrzymaniem wynosi: na sali ogólnej 12 zł, w pokojach oddzielnych 14 złotych.

Z uwagi na to, iż Sanatorjum Sejmikowe w Otwocku jest zakładem samorządowym, do którego można skierowywać pracowników państwowych bez specjalnego uznawania go przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Wydz. Powiatowy wyraża gotowość zarezerwowania pewnej liczby łóżek dla wspomnianej kategorji chorych.

Nadmienia się, iż do sanatorjum są przyjmowane wypadki gruźlicy początkowej, niezbyt zaawansowanej, rokującej poprawę.

W sprawie wyjednania miejsca należy się zwracać pisemnie do zarządu sanatorjum, załączając świadectwo lekarskie o stanie zdrowia. Chorych do przyjęcia kwalifikuje dyrektor sanatorjum dr. Martyszewski. Adres. Sanatorjum Sejmikowe dla Chorych w Otwocku.

Za Wojewodę: (—) Dr. *Gluszkiewicz*, Naczelnik Wydziału.

Zmiana nazw przedmieść Kołomyi.

L. I. 38292/29. Na skutek zarządzenia władz nadzorczych Rada miasta Kołomyi uchwaliła zmianę nazw miejscowości, istniejących na terenie miasta Kołomyi, w szczególności przedmieść Marjahilf, Baginsberg, Rosenheck i Flehberg na następujące nazwy: Przedmieście Marjahilf na Marjówka. Baginsberg na Bagińszczyzna, Rosenheck na Różanówka, Flehberg na Św. Jana.

Film „Cuda kinematografji".

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12 lutego 1930 r. Nr. II. 3033/30.

Nr. O. 391/30. Ministerstwo zwraca uwagę na film „Cuda kinematografji", demonstrowany łącznie z prelekcją przez p. Józefa Mayena. Film ten, przedstawiający postępy współczesnej techniki kinematograficznej, zwłaszcza w dziedzinie filmu naukowego, może być z korzyścia oglądany przez młodzież szkolną.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* wr.

Wypłata pensji kawalerom „Virtuti Militari" za rok 1930.

Okólnik (Nr. 7) Ministerstwa Skarbu z dnia 8 lutego 1930 r. L. D. VII. 193/2/30 do izb skarbowych.

Nr. O. 447/30. (Min. W. R. i O. P. z dnia 21 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 1115/30). Ministerstwo Skarbu zawiadamia, że pensja orderowa, przypadająca Kawalerom Orderu „Virtuti Militari" za rok 1930, ma być wypłacona jednorazowo w pełnej wysokości w terminie od daty otrzymania niniejszego zarządzenia w myśl zasad, ustalonych zarządzeniem z dnia 4 marca 1929 r. L. D. VII. 313/2/29 (Okólnik Nr. 20).

Dyrektor Departamentu: (—) *Czauderna.*

Konkurs na stanowisko kierownika Ośrodka Harcerskiego.

Zarząd Oddziału Śląskiego Związku Harcerstwa Polskiego ogłasza konkurs na stanowisko kierownika Ośrodka Harcerskiego na Buczu ad Górki Wielkie, pow. Cieszyn, poczta i st. kol. Skoczów.

Wymieniony ośrodek, folwark o obszarze 18 ha z zabudowaniami, będzie mieścił „Harcerską Szkołę Instruktorską", tereny na około 10 stałych obozów harcerskich, schronisko turystyczne i t. p.

Na terenach ośrodka są w przygotowaniu: boisko sportowe, pływalnia, strzelnica oraz dział gospodarczy (obejmujący ogród warzywny, owocowy i łąkę.

Warunki przyjęcia: 1) Obywatelstwo polskie; 2) Wyznanie rzymsko-katolickie; 3) Wiek w granicach od 25 do 45 lat; 4) Stopień harcmistrza; 5) Dłuższa służba harcerska ze specjalnem uwzględnieniem kursów, obozów i kolonij na stanowisku kierowniczem; 6) Wyższe studja; 7) Pożądane dłuższe doświadczenie pedagogiczne i organizacyjne na samodzielnem stanowisku; 8) Pożądana znajomość gospodarstwa wiejskiego; 9) Pierwszeństwo przysługuje kandydatom, których żony instruktorki harcerskie podjęłyby się równocześnie prowadzenia działu żeńskiego ośrodka.

Do stanowiska tego są przywiązane pobory urzędników państwowych, zależnie od kwalifikacji kandydata, od VIII do VII grupy, dodatek wojewódzki oraz świadczenia w naturze w postaci wolnego mieszkania z opałem i światłem, oraz ogródek warzywny.

Podania z załączonemi dowodami i własnoręcznie napisanym życiorysem, należy wnosić do Zarządu Oddziału Śląskiego Z. H. P., Katowice, ul. Wojewódzka 29, II p.

Bliższych informacyj udziela Zarząd Oddziału, w porozumieniu z którym można również dokonać zwiedzenia ośrodka.

Podatek wojskowy.

Dz. U. R. P. z dnia 17 lutego 1930 r. Nr. 9, poz. 63, zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r. w sprawie podatku wojskowego z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 1930 r.

W myśl § 1 tego rozporządzenia podatek wojskowy opłacają: a) przeniesieni do rezerwy w myśl art. 60 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym; b) uznani przy poborze za zdolnych do służby wojskowej w pospolitem ruszeniu z bronią lub bez broni (art. 38 C. D. ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym); c) uznani przy poborze za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (art. 38 E. ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym); d) uznani w czasie odbywania czynnej służby wojskowej na zasadzie orzeczenia wojskowo-lekarskiej komisji szpitalnej za zdolnych do służby wojskowej tylko w pospolitem ruszeniu (art. 38 C. D.) lub za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (art. 38 E.), jeżeli obniżenie ich zdolności fizycznej nie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową; e) uznani w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w drodze rewizji przez wojskowo-lekarskie komisje rewizyjne za zdolnych do służby wojskowej tylko w pospolitem ruszeniu (art. 38 C. D.) lub za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (art. 38 E.), jeżeli nie przesłużyli czynnie więcej, jak 5 miesięcy kalendarzowych, a obniżenie ich zdolności fizycznej nie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

§§ 2 i 3 określają, kto z pośród osób wymienionych w § 1 jest wolny od obowiązku opłacania podatku wojskowego.

Rozporządzenie rozróżnia dwa rodzaje podatku (§ 4):

a) W postaci podatku zasadniczego, którego stawki dla płatników podatku wojskowego, którzy nie osiągają dochodów podlegających państwowemu podatkowi dochodowemu, wynoszą 10 zł, 15 zł i 20 zł (§ 6). b) Natomiast płatnicy podatku wojskowego, którzy podpadają pod obowiązek państwowego podatku dochodowego, opłacają oprócz podatku zasadniczego podatek wojskowy w postaci dodatku do państwowego podatku dochodowego, wynoszącego, o ile dotyczy osób, od których państwowy podatek

dochodowy pobiera się w drodze potrącenia z uposażeń służbowych — 0.2% przy rocznym dochodzie ponad 2500 zł — 3000 zł, 0.3% przy dochodzie 3000 zł do 5000 zł, 0.4% przy dochodzie 5000 zł do 8000 zł, 0.6% przy dochodzie 8000 zł do 12.000 zł, 0.8% przy dochodzie 12.000 zł do 20.000 zł, 1% przy dochodzie 20.000 zł do 30.000 zł i t. d. (§ 7).

Podatek wojskowy jest opłacany corocznie i gaśnie (§ 9):

a) Z powodu śmierci, powołania, ochotniczego wstąpienia do wojska lub marynarki wojennej w myśl art. 68 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, lub wstąpienia przed osiągnięciem wieku określonego w niniejszym paragrafie lit. b, c, do zakonu i złożenia ślubów zakonnych;

b) Z końcem tego roku kalendarzowego, w którym osoby, wymienione w § 1 lit. a., ukończą 40 lat życia;

c) Z końcem tego roku kalendarzowego, w którym osoby, wymienione w § 1 lit b — e, ukończą 50 lat życia.

Szczegółowe przepisy wyda Minister Skarbu i ogłosi w Dz. U. R. P.

Kradzież pieczęci.

Kierownictwo 4-klasowej szkoły powszechnej w Hłuboczku Wielkim (Tarnopol) zawiadamia, że z kancelarji szkolnej skradziono pieczęć szkolną, okrągłą, bez godła, z napisem: Szkoła powszechna 4-klasowa w Hłuboczku Wielkim (L. I. 6417/30).

Dary na cele Komitetu Floty Narodowej.

Komunikat Kom. Fl. Nar. z dnia 30 stycznia 1930 r. (w skrócie).

Na plenarnem posiedzeniu Komitetu Obchodu 10-lecia Niepodległości (Wojewódzkiego Komitetu Floty Narodowej) w Toruniu jednogłośnie uchwalono następującą rezolucję:

„Wojewódzki Komitet Obchodu Dziesięciolecia Niepodległości (Wojewódzki Komitet Floty Narodowej) w Toruniu uważa zakupienie statku szkolnego dla marynarki handlowej „Dar Pomorza“ jako skromny początek rozbudowy Wielkiej Floty Narodowej przez wszystkie województwa, wzgl. miasta Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej. Pragnąc, by możliwie najwcześniej załopotały zwycięsko bandery statków z nazwami województw i miast Rzeczypospolitej na Bałtyku i na wszystkich morzach świata, które przez to staną się naszą współwłasnością, wyzywamy na pojedynek, wzywając do szlachetnej z nami rywalizacji jedną z najstarszych ziem Polski — Województwo Krakowskie. Będzie to dla nas największym zaszczytem i radością, jeśli ziemia Krakusów i Górali przez wybudowanie statku zbliży się prędzej do morza i do nas Pomorzan“.

Przytaczając powyższą uchwałę, Centralny Komitet Floty Narodowej żywi najgłębsze przekonanie, że wzorem Pomorza pójdą i inne województwa oraz większe miasta Rzeczypospolitej.

Idea budowy polskiej floty morskiej dla Państwa zaczyna coraz realniejsze przybierać kształty, czego dowodem fundusze: „Dar Warszawy“, „Dar Kolejarzy“. Komitet Floty Narodowej, widząc to zrozumienie i ofiarność społeczeństwa, staje obecnie na coraz mocniejszych podstawach z tą głęboką wiarą, że swą ideę i zamierzenia dla dobra obywateli i Państwa doprowadzi z czasem do pomyślnego wyniku.

Komunikat Kom. Fl. Nar. z dnia 6 lutego 1930 r.

Posiadanie morza nie warunkuje bogactwa i potęgi Państwa, potrzebna jest silna flota morska jak wojenna tak i handlowa. Jest to jeden z najważniejszych nakazów naszych na chwilę obecną. Rząd nasz sam bez pomocy wszystkich obywateli temu gigantycznemu zadaniu nie podoła. I dlatego też Komitet Floty Narodowej, jako instytucja społeczna, powołana do życia Ustawą Sejmową z dnia 16 lutego 1927 r. do gromadzenia funduszów na budowę silnej floty morskiej, zwraca się do wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej z apelem w kierunku składania ofiar na ten wielki cel państwowy.

Obywatelu! W myśl założenia, że silna flota morska, to Twój dobrobyt, nie poskąp grosza na wielką sprawę.

Komitet Floty Narodowej, Warszawa, Elektoralna 2, P. K. O. Nr. 30.

Banknoty.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 21 stycznia 1930 r.
Min. W. R. i O. P. z dnia 30 stycznia 1930 r. Nr. I. R. 1260/30.

Począwszy od 30 stycznia 1930 r. Bank Polski puszcza w obieg bilety bankowe 10-złotowe, opatrzone podpisem Prezesa Banku Polskiego, Dra Władysława Wróblewskiego, oraz datą 20 lipca 1929 r.

Poza temi szczegółami nowe bilety nie różnią się niczem od znajdujących się obecnie w obiegu.

Książki, Czasopisma.

Wypożyczanie wydawnictwa Min. W. R. i O. P. p. t.: „Potrzeby Szkolnictwa Powszechnego".

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 lutego 1930 r. Nr. II. 31068/29.

Dla umożliwienia i uprzystępnienia nauczycielstwu szkół powszechnych korzystania z wydawnictwa Ministerstwa p. t. „Potrzeby szkolnictwa powszechnego w okresie wzmożonego przyrostu dzieci" w opracowaniu Dr. M. Falskiego, zechce Kuratorjum wydać zarządzenie, aby inspektorowie szkolni i dyrekcje seminarjów nauczycielskich wypożyczały omawiane wydawnictwo zrzeszeniom nauczycielskim, a także i poszczególnym nauczycielom z zastrzeżeniem pokrycia przez wypożyczającego kosztów kupna wydawnictwa (cena 10 złotych) w razie zgubienia lub zniszczenia.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* wr.

Nr. O. 392/30. Dyrekcjom państwowych seminarjów nauczycielskich i Radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) udzielam do wiadomości i zastosowania się do powyższego zarządzenia.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Prenumerata czasopisma Parametr.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 lutego 1930 r. Nr. II. 30837/29.

W najbliższym czasie Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu roześle do wszystkich inspektoratów, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli i państwowych szkół średnich ogólnokształcących numer 1 Parametru, czasopisma poświęconego nauczaniu matematyki.

Ministerstwo opłaci prenumeratę powyższego czasopisma dla państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, dla państwowych szkół średnich ogólnokształcących i dla inspektorów za pół roku.

Pokwitowania z odbioru czasopisma dyrekcje poszczególnych szkół i inspektoraty winny nadesłać bezpośrednio do administracji Parametru: Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 22, na specjalnych blankietach, dołączonych przez Księgarnię św. Wojciecha do poszczególnych numerów pisma.

Wzór pokwitowania załącza się.

Ze względu na naukową wartość omawianego wydawnictwa, które może oddać poważne usługi nauczycielom specjalistom, jest rzeczą pożądaną, aby czasopismo to znalazło się również i w prywatnych zakładach naukowych. Zechce przeto Kuratorjum ze swej strony poczynić odpowiednie kroki w celu zainteresowania tem wydawnictwem dyrekcyj i nauczycielstwa zakładów prywatnych.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* wr.

Potwierdzenie odbioru.

Dyrekcja Państwowego (Inspektor szkolny powiatu) . . . .

. . . .

. . . . w . . . . potwierdza niniejszem odbiór

jednego egzemplarza zeszytu Nr. . . . . pisma Parametr.

Wydawnictwo powyższe zostało zapisane w księdze inwentarza pod

Nr. . . . .

. . . . dnia . . . . 19 . . r.

Dyrektor (Inspektor Szkolny)

Pieczęć

Zarządzenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z dnia 18 lutego 1930 r. Nr. O. 348/30.

Dyrekcjom gimnazjów, seminarjów i kursów nauczycielskich oraz Radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) udzielam do wiadomości.

Dyrekcje szkół państwowych i Rady Szkolne zechcą zastosować się do powyższego zarządzenia Ministerstwa.

Jednocześnie zachęcam Dyrekcje i nauczycielstwo zakładów prywatnych do zapoznania się z tem czasopismem i do zaprenumerowania.

Warunki prenumeraty podane są w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O. S. L. z r. 1930, str. 52.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Fotografje okolic województwa tarnopolskiego.

Celem rozpowszechnienia kultu zabytków historycznych województwa tarnopolskiego i zwrócenia uwagi na godne zwiedzania okolice, powzięło Wojewódzkie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu myśl rozszerzania propagandy turystyki i krajoznawstwa przy pomocy artykułów prasowych i odbitek fotograficznych artystycznie wykonanych zdjęć ruin zamkowych, zabytków i okolic wschodnich rubieży Rzeczypospolitej.

Wskutek prośby wymienionego Towarzystwa Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na powyższe wydawnictwo i zaleca Dyrekcjom szkół powszechnych, średnich i zawodowych zakupywanie tych fotografij, których spis obejmujący 68 obrazów z okolic powiatów borszczowskiego, buczackiego, czortkowskiego, zaleszczyckiego, zbaraskiego, zborowskiego i złoczowskiego, Towarzystwo przeszle na żądanie.

Ceny obrazów fotograficznych wynoszą od egzemplarza: w formacie około 50 × 60 kwotę 10 zł, w formacie około 25 × 30 kwotę 6 zł wraz z kartonem i napisami. Koszta opakowania i przesyłki pocztowej dolicza się.

Związek Teatrów i Chórów Ludowych

we Lwowie, ul. Mickiewicza 26.

Pomaga ludowym, amatorskim, szkolnym i żołnierskim zespołom teatralnym, śpiewaczym i orkiestralnym, udzielając fachowych wskazówek i porady.

Wysyła instruktora-reżysera teatralnego za zwrotem kosztów.

Organizuje „Teatry i Chóry Ludowe" (Włościańskie — Amatorskie), oparte na własnym statucie.

Prowadzi kursy dramatyczne dla kierowników zespołów teatralnych.

Wypożycza ubiory teatr., peruki i rekwizyty. (Warunki wypożyczania za nadesłaniem 30 gr. w znaczkach pocztowych).

Sprzedaje utwory sceniczne, śpiewniki, nuty, przybory do charakteryzacji (szminki, krepę włosową, mastygs itp.), ognie bengalskie itd.

Wypożycza utwory dramatyczne i muzyczne wyczerpane względnie niedrukowane. (Katalog muzyczny za nadesłaniem 30 gr.).

Ułatwia nabywanie instrumentów muzycznych, dekoracyj i peruk.

Oddziały Związku:

Biuro Zarządu Głównego i Woj., Zrzeszenia lwowskiego, we Lwowie ul. Mickiewicza 26.

Biuro Wojew. Zrzeszenia Teatrów i Chórów Lud. w Tarnopolu, ul. Lelewela (Dom p. rejenta Filipczaka).

Biuro Wojew. Delegatury Teatrów i Chórów Ludowych w Stanisławowie, ul. Pełesza 3.

Nowości nadesłane.

„Sprawozdania z wyników doświadczeń polowych przeprowadzonych na terenie południowo-wchodnich województw w latach 1925—1927 r.". Nakładem Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie, ul. Kopernika 20, Wydział Doświadczalny.

J. Filipkowska-Szeplińska: Organizacja bibljotek szkolnych. Z przedmową H. Radlińskiej. Wydawnictwo Towarzystwa Wydawców Książek. 1930.

„Parametr". Czasopismo poświęcone nauczaniu matematyki. Wychodzi pod redakcją A. M. Rusieckiego przy współudziale S. Straszewicza. Warszawa — Poznań 1930. Tom I, zeszyt 2, Luty 1930.

Treść. Rozprawy. Buźniak J.: Tablice do numeracji liczb dziesiętnych całkowitych i ułamkowych; — Rusiecki A. M.: Pisemne algorytmy mnożenia i dzielenia; — Straszewicz S.: Uwagi o t. zw. zadaniach dyskusyjnych w geometrji szkolnej; — Cwojdziński K.: Nowe wzory do tworzenia równań kwadratowych o jednym parametrze zmiennym, których wyróżnik na pierwiastki wymierne. — Dział dla młodzieży. Rusiecki A. M.: Zagadnienia niedostatecznie sprecyzowane. — Wiadomości: Polskie Towarzystwo Naucz. Matematyki. — Kronika. Odczyt S. Nepolitańskiego. — Bibljografja. Hornowski M.: Recenzja książki; Z. Chwiałkowski Algebra na klasę IV. 1929. Dział zadań. — Kącik bez tytułu: „Geometrja w Geografji" (mapa). — Repertorio (scripto in lingua Peano). — Nota: Centesimo collaborante de „Fundamenta Mathematicae".

Anna Lewicka: Z naszych pól i lasów. Obrazki z życia zwierząt dla młodzieży polskiej. Lwów 1930 r. Nakładem Księgarni Wydawniczej L. Igla.

Anna Lewicka: Wśród naszych łąk i borów. Obrazki z życia zwierząt dla młodzieży. Nakładem Księgarni Wydawniczej L. Igla. Lwów, 1930.

Część nieurzędowa.

Józef BIENIEK, nauczyciel z Wagi Ogińszczyzny, p. Podhajce.

Potrzeba szerzenia idei hodowli jedwabników przez nauczycielstwo.

Jednym z działów naszego przemysłu, który dopiero jest w zarodku — to przemysł jedwabniczy.

W Polsce począwszy od XVIII w. szereg osób, przeważnie z rodzin arystokratycznych, zajmował się hodowlą jedwabników, oraz przerabianiem otrzymanego surowca sposobem domowym, na wyroby jedwabne.

Pierwszą instytucją społeczną, która postawiła sobie za cel rozpowszechnianie w kraju morwy i hodowli jedwabników, była założona w 1853 r. „Spółka Akcyjna Jedwabnicza". Następnie w r. 1891 powstało „Warszawskie Towarzystwo Jedwabnicze". Jakkolwiek wymienione instytucje nie zdołały rozpowszechnić z różnych powodów jedwabnictwa w kraju, to jednak w dużym stopniu przyczyniły się do rozpowszechnienia w Polsce drzew morwowych, których dotychczas zachowała się znaczna liczba, ułatwiająca obecnie działalność na tem polu.

Dlaczego jednak próby te nie powiodły się i dotąd nie mamy własnego jedwabnictwa? W żadnym kraju przemysł jedwabniczy nie powstał samorzutnie, lecz w rozpowszechnianiu jego odegrał i dotąd odgrywa dużą rolę czynnik państwowy. U nas warunki były zupełnie inne, ponieważ nie posiadaliśmy własnego państwa. Rządy zaborcze nietylko nie okazywały w tej sprawie żadnego poparcia, lecz utrudniając wszelkie akcje propagandowe, szczególnie wśród ludności wiejskiej, krępowały pracę nad zaszczepianiem jedwabnictwa. Dodajmy, że z powodu braku odpowiednich wiadomości na tem polu, powstał szereg chorób wśród gąsienic, jak pebryna epizootja i inne, które niszcząc całą pracę hodowców, zniechęciły ich do dalszej hodowli.

To właśnie przyczyniło się również do powstania fałszywego poglądu do dziś istniejącego, jakoby klimat Polski był nieodpowiedni dla hodowli jedwabnika. Trzeba również i to podkreślić, że ówczesne społeczeństwo nie mogło zająć się propagowaniem tego szlachetnego przemysłu, gdyż skierowało całe swe siły na sprawę odzyskania niepodległości i pielęgnowanie duchowej kultury narodu. zbyt mało okazując zainteresowania sprawami gospodarczemi kraju.

W pismach H. Sienkiewicza, w jego artykułach np. „Chwila obecna", znajdujemy niejednokrotnie poruszana kwestję jedwabnictwa, której pomyślne rozwiązanie uważał H. Sienkiewicz za bardzo doniosłe dla kraju. Ubolewał on nad bezczynnością wymienionych instytucyj i niezrozumieniem sprawy przez całe społeczeństwo.

Naturalnym biegiem rzeczy, gdy już dzisiaj odpadły wszystkie wymienione wyżej przyczyny, dla których próby jedwabnictwa w Polsce nie osiągnęły dalszego rozwoju, obecnie jedwabnictwo w naszym kraju zaczyna torować sobie drogę. Społeczeństwo, wysuwając na plan pierwszy podniesienie się gospodarcze w odrodzonem państwie, poważnie zwróciło na ten przemysł swą uwagę.

A. Jedwabnik i jedwab. Jedwab jest wytworem owadów należących do rzędu owadów łusko-skrzydłych (Lepidoptera), i zaliczonych do rodziny prządek (Bombycydae).

Owady, należące do tej rodziny, w ciągu swego rozwoju podlegają trzem przeobrażeniom. Z jajeczka wykłuwa się gąsienica, która karmi się liśćmi drzewa morwowego. Po upływie określonego czasu, gdy gąsienica stanie się dojrzała, wysnuwa ze specjalnego gruczołu przędnego cienką nitkę jedwabiu, z której buduje swój oprzęd, skąd pochodzi nazwa prządek. Wewnątrz oprzędu, gąsienica podlega przeobrażeniu w poczwarkę. Trzeciem z rzędu i ostatecznem jest przeobrażenie poczwarki w motyla. Następuje ono również po upływie określonego czasu, poczem motyl wydostaje się

z oprzędu a po zapłodnieniu samiczki przez samca składa jajeczka na nowe pokolenia.

Wśród owadów, należących do rodziny prządek, jest jedwabnik morwowy (Mombyx Mori), dzięki dużym zaletom nitki jedwabnej, przewyższającej wszystkie przędze na świecie, hodowany przez człowieka. Nitka ta, dając się z wielką łatwością odwinąć z oprzędu, jest długa, miękka, lśniąca, stosunkowo bardzo mocna, a jednakowo rozciągliwa i przyjmująca bardzo łatwo barwiki. Dlatego to od niepamiętnych czasów jedwabnik morwowy hodowany jest przez człowieka i już obecnie w odróżnieniu od innych prządek w stanie dzikim nie istnieje.

B. Drzewa morwowe. Podstawą i warunkiem niezbędnym do prowadzenia hodowli jedwabników są drzewa morwowe, których liśćmi karmi się gąsienica jedwabnika. Istnieje kilka gatunków morwy, z których najodpowiedniejszą do hodowli i najbardziej wytrzymałą na mrozy jest morwa biała. Morwa zaklimatyzowana rośnie do szerokości geograficznej Moskwy, wytrzymując surowe zimy.

Morwa jest drzewem niewybrednem. Rośnie dobrze na każdej glebie i dostarcza prócz liści, służących za pokarm dla jedwabników, owoców o dużej zawartości cukru. Morwy można sadzić wzdłuż dróg, na granicach pól, przy parkanach i wszędzie tam, gdzie się obecnie spotyka wierzby, topole, kasztany i t. p. małopożyteczne drzewa. Również bardzo pożyteczne i mogące służyć do hodowli jedwabników są żywopłoty morwowe, strzyżone w czasie hodowli w celu zużytkowania liści.

C. Hodowla jedwabników. Hodowlę jedwabników prowadzi się jeden raz do roku na wiosnę. Istnieje kilka odmian jedwabników, które można hodować dwa, lub więcej razy do roku. Odmiany te hodowane są rzadko i przeważnie w krajach azjatyckich.

Hodowlę jedwabników prowadzi się zawsze i we wszystkich krajach nie bezpośrednio na drzewach, lecz tylko w mieszkaniach. Hodowlę rozpoczyna się na wiosnę, gdy ukażą się na morwie pierwsze listki. W Polsce hodowlę rozpoczyna się w połowie maja. Sprowadzone ze specjalnego zakładu jajeczka hodowca umieszcza w ciepłej temperaturze, poczem z jajeczek wylęgają się maleńkie gąsienice jedwabników. Gąsienice te żyją jeden miesiąc i podczas tego czasu należy karmić je cztery razy dziennie liśćmi morwy. Po upływie miesiąca dojrzałe już zupełnie gąsienice zaczynają wysnuwać nitkę jedwabną i budować z niej wkoło siebie oprzędy.

Budowa oprzędów trwa trzy dni, poczem należy je zebrać i oczyścić z pokrywającej je waty, oraz o ile nie mają być odrazu rozmotane — zamorzyć poczwarki wewnątrz oprzędów, przy pomocy działania gorącej pary. Przez to nie dopuści się do przedziurawienia oprzędów przez wychodzące z nich motyle.

Otrzymanie oprzędów jedwabnych stanowi właśnie cel hodowli i stanowią one surowiec jedwabny, który fabryki przerabiają na wyroby jedwabne.

D. Opłacalność hodowli jedwabników. Za przeciętną hodowlę, przynoszącą realny dochód, uważa się taką, która jest prowadzona z 20 — 30 gramów jajeczek jedwabników (1 gr liczy około 1500 jajeczek).

Na wyżywienie tej ilości gąsienic potrzeba 20 drzew morwowych dwudziestoletnich, lub mniejszą ilość starszych.

Hodowla takich rozmiarów prowadzona racjonalnie przyniesie około 350 zł czystego dochodu. Biorąc to pod uwagę, że hodowla trwa stosunkowo krótko, bo 4 — 5 tygodni, to dochód jest dość znaczny.

Hodowla jedwabników najwłaściwiej spełni swe zadanie, o ile stanowi dodatkowe, sezonowe zajęcie rolnika, w szczególności małorolnego. To też hodowla jedwabników nosi we wszystkich krajach taki właśnie charakter.

I tu właśnie pole do działania dla nauczycielstwa. U nas właśnie odczuwa się potrzebę inicjatywy w tym kierunku i uświadomienia, że przez ten drobny przemysł możemy wzbogacić kraj.

A mamy ku temu wszelkie warunki, aby jedwabnictwo mogło się u nas rozwijać pomyślnie. Drzewa morwowe rosną dobrze i wytrzymują wielkie mrozy, czego dowodem była zeszłoroczna zima. Kiedy inne drzewa, jak wiśnie i orzechy włoskie i t. p. zmarzły zupełnie w niektórych okolicach, to morwa została nietknięta. Dla wschodnich części Polski najodpowiedniejszem byłoby zaprowadzanie szkółek morwowych z nasion, ażeby w stosunkowo ostrym klimacie roślina ta mogła się dobrze zaklimatyzować. Szkółki te zakłada się w miesiącu maju. Natomiast drzewa morwowe sadzi się w tym czasie, jak inne drzewa owocowe.

W Polsce istnieje od paru lat: „Doświadczalna Stacja Jedwabnicza w Milanówku" pod Warszawą, która szerzy tę wzniosłą myśl hodowli jedwabników i zaspokaja wszelkie potrzeby na tem polu.

Obowiązkiem więc każdego nauczyciela powinno być rozpowszechnianie drzew morwowych, co jest pierwszym krokiem i podstawą w rozwoju jedwabnictwa.

Zajmując się jedwabnictwem, nie będziemy musieli rok rocznie wydawać obcym państwom 30 miljonów zł, a co z tego wynika uczynimy zadość słowom H. Sienkiewicza: „Kto sadzi jedno drzewo morwowe, ten rzuca garść złota do krajowego skarbu".

(Szkołom, które nie posiadają poglądowych okazów jedwabnika, sporządzę je na zamówienie).

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 15 kwietnia 1930

TREŚĆ:

Część urzedowa.

Część nieurzędowa.

Część urzędowa.

1.

Święto pieśni.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dn. 24 marca 1930 r. Nr. O. 508/30 do wszystkich rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie) oraz dyrekcyj i kierownictw państwowych i prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli.

Nawiązując do okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22 stycznia 1926 r. L. 22800/25, ogłoszonego w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1926, Nr. 4/26, poz. 28 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 122), zalecam urządzenie w bieżącym roku szkolnym podobnie jak w latach ubiegłych uroczystości szkolnej pod nazwą „Święta pieśni". Ustalająca się już tradycja tego święta dowodzi, że kult pieśni, zwłaszcza pieśni rodzimej, znajduje wśród gron nauczycielskich coraz głębsze zrozumienie i coraz gorętsze uznanie. Wielka wartość pieśni, jako czynnika kształcącego i uspołeczniającego zdobywa podczas „Święta pieśni" swe szczególne uwydatnienie, zaś coraz liczniejszy udział okolicznej ludności w danej uroczystości świadczy wymownie o wzmagającym się wpływie wychowawczym szkoły na dom rodzicielski. Z tego powodu można oczekiwać, że i tegoroczna uroczystość pod względem zbliżenia domu rodzicielskiego do szkoły jak również zbliżenia ludności różnych wyznań i narodowości da jak najpomyślniejsze wyniki.

Na „Święto pieśni" należy przeznaczyć dzień wolny od nauki szkolnej, a więc niedzielę lub inny dzień świąteczny w drugiej połowie maja lub w czerwcu.

Ponieważ „Święto pieśni" powinno posiadać charakter radosnego „Święta wiosny", względnie swobodnej majówki, przeto należy je organizować wśród przyrody, na otwartej przestrzeni, np. w ogrodzie, w lesie, nad rzeką i t. p.

W święcie ma wziąć udział dziatwa szkół powszechnych od 4-go roku nauki począwszy oraz młodzież zakładów kształcenia nauczycieli.

Poszczególne powiaty należy w miarę możności terytorjalnych podzielić na rejony, zaś większe miasta na dzielnice, by tym sposobem pojedyńcze szkoły, zwłaszcza szkoły mniejsze połączyły się w większe grupy.

Dla każdego rejonu może być wyznaczony ogólny kierownik uroczystości i wspólny dla danych szkół dyrygent. Zadaniem kierownika będzie zatroszczenie się o zachowanie ogólnego planu dnia i porządku organizacyjnego, zaś dyrygent rejonowy lub dzielnicowy ma skontrolować wyuczony w szkołach wspólny materjał pieśniowy i pokierować wykonaniem w dniu święta. Prócz tego poszczególne klasy, chóry i orkiestry mogą wykonać indywidualne programy pod przewodem swoich dyrygentów.

Pożądanem jest dla ustalenia wszystkich szczegółów organizacyjnych oraz większego zainteresowania społeczeństwa potworzenie miejscowych komitetów. Inicjatywa organizacyjna w tym przypadku należy do inspektora szkolnego, który zresztą może pełnomocnictwo swoje przekazać innej osobie. Do komitetu należy zaprosić przedstawicieli miejscowego społeczeństwa, dyrektorów i kierowników szkół. Sprawy organizacyjne

święta powinny być również przedmiotem wspólnych narad nauczycielstwa szkół powszechnych na konferencjach rejonowych.

Tam, gdzie istnieją seminarja nauczycielskie, młodzież wyższych kursów może być wciągnięta do pracy przygotowawczej i wykonawczej w dniu święta, współudział taki bowiem zaznajomi ją praktycznie ze sposobami urządzania tego rodzaju obchodów.

Wszystkie czynności przygotowawcze należy tak przeprowadzić, by życie szkolne w normalnym swym przebiegu w niczem nie było zakłócone, zwłaszcza, by praca lekcyjna nie doznała żadnych przeszkód. Święto ma w pewnej mierze zobrazować dokładny i rzeczywisty rezultat normalnej rocznej pracy w nauce śpiewu, dlatego wyznaczony na święto repertuar ma być wyćwiczony na zwykłych godzinach lekcyjnych. Jedynie na ostateczną korektę i ześpiewanie szkół nieodzowna będzie specjalna próba ogólna, ewentualnie kilka takich prób, co przy sprężystem pokierowaniu sprawy nie może zabrać zbyt wiele czasu.

Załączony przy niniejszem rozporządzeniu program zawiera pieśni, które się nadają do odśpiewania przez ogół dziatwy i młodzieży unisono, inne zaś pieśni z programu mogą być wykonane bądź jednogłosowo, bądź dwugłosowo, wreszcie niektóre z nich mogą być odśpiewane na trzy lub cztery głosy przez chóry szkolne międzyklasowe albo klasy wybitnie w nauce śpiewu zaawansowane.

Liczba utworów, nadających się na projektowane święto, w stosunku do rozmiaru programowego w latach poprzednich jest większa, by zależnie od warunków miejscowych mógł być dokonany z pośród nich odpowiedni wybór, w szczególności dla seminarjów nauczycielskich wybrane są utwory wielogłosowe nieco trudniejsze w większej ilości. Niektóre pieśni są rozmyślnie powtórzone z programów poprzednich, by w ten sposób powstała łączność programowa między dorocznemi uroczystościami.

Program składa się z pięciu części, z których każda przedstawia pod względem treści i nastroju odrębny charakter. Koncentracja ideowa całego „Święta pieśni" dokonana jest w części trzeciej programu. W bieżącym mianowicie roku szkolnym upływa dziesięć lat od chwili odzyskania przez państwo polskie dostępu do morza. Faktu tego niepodobna pominąć przy układaniu programu tak podniosłej uroczystości. Należy więc wśród młodzieży szkolnej obudzić żywsze zainteresowanie się sprawami morza i wybrzeża polskiego, rozpalić pragnienie poznania wielkich przestrzeni państwa, stworzyć piękne wizje szerokich możliwości i rozpłomienić dusze lepszą nadzieją, coraz podnioślejszego jutra przez wytrwałą i zgodną współpracę wszystkich dla dobra ogólnego.

Wszystkie pieśni należy wyćwiczyć z właściwą ekspresją i poprawną wymową ściśle wedle układu we wskazanych śpiewnikach. Dyrygenci rejonowi powinni uprzednio z nauczycielami śpiewu poszczególnych klas i szkół przerobić krytycznie wyznaczone pieśni obowiązkowe, celem dokładnego ustalenia tonacji, rytmiki i innych szczegółów, ułatwi to bowiem w znacznym stopniu ostateczną korektę z ogółem dziatwy i młodzieży szkolnej.

Na program uroczystości obok pieśni mogą się złożyć także gry i zabawy, gimnastyka rytmiczna, barwny pochód, żywy obraz, przedstawienie sceniczne pod otwartem niebem i t. p.

Zakłady szkolne, posiadające orkiestry uczniowskie, mogą się również w znacznym stopniu przyczynić do urozmaicenia programu swemi produkcjami. Zaznaczam jednakże, iż wszelkie te uzupełnienia w postaci korowodów, przedstawień, produkcyj orkiestralnych i t. d. powinny być dostosowane do ogólnego charakteru programu.

Śpiewniki mogą być zużytkowane z lat poprzednich. W razie potrzeby mogą PP. Inspektorowie zakupić odpowiednią ilość egzemplarzy z funduszu grzywien szkolnych, zaś w zakładach kształcenia nauczycieli Dyrekcje mogą to uczynić z funduszów na pomoce naukowe.

O wykonaniu „Święta pieśni" złożą Rady Szkolne oraz Dyrekcje możliwie szczegółowe sprawozdanie najpóźniej do końca lipca r. b. Przedkładania Kuratorjum oryginalnych sprawozdań poszczególnych szkół powszechnych należy zaniechać. Pożądane jest uwzględnienie w sprawozdaniach wszelkich spostrzeżeń, wniosków i doświadczeń, dotyczących zarówno strony organizacyjnej jak i programowej „Święta pieśni", by można było z nich skorzystać w następnym roku szkolnym.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Program „Święta pieśni" w 1930 r.

Cz. I. Pieśń religijna.

1. Kiedy ranne wstają zorze — na 1 głos. Podręcznik Lirenka. Wieniec pieśni na uroczystość wiosenną dziatwy w układzie na 1 i 2 głosy. Lwów. Nakład Wydawnictwa Książek Szkolnych, 1925 r.

2. W. Troszel. Prośba do Boga: „Pod Twą obronę, Ojcze na niebie..." na 2 głosy. Podręcznik. Lirenka, cz. II. Wieniec pieśni na uroczystość wiosenną dziatwy w układzie na 2 głosy. Lwów. Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych, 1926.

3. Bogurodzica — na 1 głos. Podr. Święto pieśni dzieci polskich, cz. I. Opracowała Julja Baranowska - Borowa. Nakład Gebethnera i Wolfa w Warszawie.

Cz. II. Wiosna.

4. Hej, zakwitła nam wiosenka — na 1 głos. Melodja ludowa. Lirenka, cz. I z roku 1925.

5. W polu: Pójdziemy w pole w ranny czas... — na 1 lub 2 głosy. Słowa Marji Konopnickiej, melodja Zygmunta Noskowskiego. Nakład i druk M. Arcta w Warszawie.

6. St. Niewiadomski. Przyszła wiosenka — na 1, 2 lub 3 głosy. Podręcznik. Z. Pfauówna i S. Rossowski. Pierwsze czytania — dla oddz. III szkół powsz. Nakład Jakubowskiego we Lwowie.

Cz. III. Morze.

7. Hej, ty, Wisło, modra rzeko pod lasem — na 1 głos, tylko pierwsze dwie zwrotki. Lirenka, cz. I z r. 1925, Nr. 6.

8. A. Müchhejmer. Hej, flisacza dziatwo... na 2 głosy. Stanisław Pełczyński. Śpiewnik szkolny, cz. II. Nakład i własność firmy St. Pełczyński — Poznań, ul. 27 Grudnia 1.

9. Fel. Nowowiejski. Nasz Bałtyk — na 2 głosy lub 4 głosy miesz. Hymn floty polskiej. Pieśń w szkole. Karpowiczówna, szósty rok nauczania, 1924 r. Wyd. M. Arcta w Warszawie lub Fel. Nowowiejski, Zjednoczona Polska. Nakład Księgarni św. Wojciecha, 1924 r.

10. St. Kazuro. Morze — na 2 głosy. „Dzisiaj tęsknotą gnani, wpatrzeni w morze".

11. St. Kazuro. W mgłach — na 2 głosy. „Do nieba morze wyrosło"... Nry 10 i 11 podane są z podręcznika Stan. Kazuro. Małe Solfeggio, cz. III. Nakład Gebethner i Wolf.

12. St. Kazuro. Żegluga. „Wziąłem łódeczkę małą..." na 3 głosy.

13. St. Kazuro. Mewy. „Na dalekie błękitne rozlewy..." na 3 głosy.

14. St. Kazuro. Nad morzem. „Dziecinną wesołością śmieje się wszystko..." na 3 głosy. Trzy te pieśni Nry 12, 13 i 14 znajdują się w podręczniku pod tyt. Stan. Kazuro. Małe Solfeggio, cz. IV. Nakład Gebethnera i Wolfa w Warszawie.

15. Sztere mile za Warszawą — pieśń kaszubska na chór 4-głosowy mieszany.

16. Polka. „Nasza nenka rzekla nie"... Obie pieśni Nry 15 i 16 wybrane są z podr. St. Kazury. Polska pieśń ludowa na chór mieszany, zeszyt VII — Ziemia Kaszubska. Nakład Gebethnera i Wolfa.

Cz. IV. Pieśń ludowa.

17. Skowronek. „Wśród zielonych zbóż"... na 1 lub 2 głosy. Lirenka. cz. II. Nr. 2.

18. Jaki piękny świat. „Jadą, jadą dzieci drogą"... na 2 głosy. Lirenka, cz. II. Nr. 4.

19. Hej-że ino, fiołeczku leśny — na 2 głosy. Lirenka, cz. III. Lwów. Nakład Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych 1929 r.

20. Z. Noskowski. W lesie. „Stare dęby, piękne buki umajone stoją"... na 2 głosy. Lirenka, cz. III.

21. P. Maszyński. Za stodołą przy sadzawce — na 3 głosy. Podr. P. Maszyński. Śpiewnik szkolny, cz. IV. Gebethner i Wolf.

Cz. V. Pieśń patrjotyczna.

22. Moja Ojczyzna. „Ojczyzna ma droga to cały ten kraj"... na 1 głos. Lirenka, cz. II. Nr. 13.

23. Hasło. „Zanućmy pieśń, my Polski dzieci" na 2 lub 3 głosy. Słowa M. E. muzyka Bolesława Walek-Walewskiego. Podr. J. Baranowska-Borowa. Święto pieśni dzieci polskich, cz. III. Nakład Gebethnera i Wolfa.

24. Fel. Szopski. Hasło. „Leć pieśni w dal"... na 4 głosy męskie. Podr. Hejnał, cz. I. Nakład Państw. Wydawn. Książek Szkolnych we Lwowie. Nr. 89.

25. Fr. Barański. Ojczyzna. „Kto ku Ojczyźnie miłością tchnie"... — na 4 głosy męskie. Hejnał, cz. I. Nr. 119.

26. Fel. Nowowiejski. „O polski kraju święty"... chór 4-głosowy mieszany. Podr. Fel. Nowowiejski. Zjednoczona Polska. Nakład Księgarni św. Wojciecha, Poznań, 1924.

27. Hymn narodowy. „Jeszcze Polska nie zginęła". Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 6 z r. 1927, poz. 90.

* * *

Pieśni oznaczone w powyższym wykazie numerami 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 23, 24, 25 i 26 są wybrane głównie dla seminarjów nauczycielskich, aczkolwiek i szkoły powszechne mogą się podjąć wykonania niektórych z nich np. 3, 6, 8, 9 na dwa głosy, 12 na trzy głosy i 23 na dwa głosy. Do odśpiewania unisono przez ogół dziatwy szkolnej i młodzieży seminarjalnej należy wybrać pieśni najłatwiejsze np. nry 1, 4, 7, 22.

W szkołach, w których pobiera naukę także dziatwa narodowości ruskiej, można obok wymienionych powyżej pieśni polskich zaśpiewać pieśni ruskie, zawarte w zbiorkach Fil. Kołessy pod tyt. „Śpiwajmo. Zbirnyczok piseń na 2 hołosy“ — z r. 1926 oraz „Zbirnyk narodnich piseń na 3 hołosy“ z r. 1927. Nakład Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie.

Najbardziej odpowiadać będą ogólnemu charakterowi programu pieśni, które niżej są podane do wyboru mianowicie: z pierwszego śpiewnika „Śpiwajmo“:

1. O Boże, myłyj świte. 2. Wesna. 3. Fijałoczky .4. Ridne seło. 5. Nasza chata. 6. Ridnyj kraj — wszystkie na 2 głosy oraz z drugiego zbiornika:
1. Zaśpiwajmo. 2. Oj, haju mij. 3. Pochid — wszystkie na 3 głosy.

Wybrane z powyższych podręczników pieśni należy wpleść do odpowiednich części programu „Święta pieśni“.

Zachowanie kolejności poszczególnych części programu jest wskazane, aczkolwiek przestawienia tu i ówdzie z przyczyn ogólno-organizacyjnych mogą być dokonane.

2.

Zbiórka na „Dar Narodowy 3-go Maja".

Okólnik Minist. W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1930 r. Nr. I. Prez. 1272/30.

Zezwalam, podobnie jak w latach poprzednich, na przeprowadzenie przez Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie zbiórki na „Dar Narodowy 3-go Maja“ w szkołach polskich w obrębie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego i Krakowskiego z wyłączeniem obszaru województwa kieleckiego.

Zbiórka powyższa będzie przeprowadzona w okresie od dnia 2-go do 9-go maja b. r. za pośrednictwem list składkowych, przesłanych przez wymieniony Zarząd na ręce poszczególnych dyrekcyj względnie zarządów szkół.

Minister: (—) *St. Czerwiński*, wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 marca 1930 r. Nr. O. 518/30.

Dyrekcjom gimnazjów, seminarjów, kursów nauczycielskich, szkół zawodowych, oraz radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) do wiadomości celem poparcia akcji zbiórki „Daru Narodowego 3-go Maja“ wśród nauczycielstwa i młodzieży szkolnej.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

3.

Tydzień Emigranta Polaka.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw z dn. 25 marca 1930 r. Nr. O. 556/30 do Dyrekcyj gimnazjów, seminarjów, kursów nauczycielskich, szkół zawodowych i Rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

W związku z akcją Komitetu „Tygodnia Emigranta Polaka", który będzie miał na celu uświadomienie społeczeństwa o wadze i znaczeniu wychodźtwa polskiego dla kraju, oraz zebranie niezbędnych funduszów na budowę „Domu Wychodźtwa Polskiego" w Warszawie, zachęcam Nauczycielstwo i Dyrekcje szkół do wzięcia udziału jak najliczniejszego w komitetach lokalnych „Tygodnia" oraz zorganizowania obchodów w poszczególnych szkołach, któreby uświadomiły młodzież, czem jest wychodźtwo dla kraju, mówiąc o losach naszej emigracji.

Jednocześnie zawiadamiam, że w okresie „Tygodnia" (w początkach czerwca b. r.) wyjdzie nakładem Komitetu „Jednodniówka", zawierająca wyczerpujące informacje o życiu wychodźczem, która przy organizowaniu obchodów dla młodzieży może być bardzo pożyteczna.

Zachęcam przeto Dyrekcje i Kierownictwa do nabywania „Jednodniówki".

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

4.

Ustawa z dnia 21 lutego 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 124, o zmianie ustawy o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej.

Art. 1. W art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej wstawia się na początku nowe dwa ustępy o brzmieniu następującem:

„Uprawnienia wojewody, przewidziane w art. 11, w ustępie 2, art. 12, w artykułach 14, 15 [1]), 16 [1]), 18 i 20, nie odnoszą się do administracji oświecenia publicznego.

W zebraniach, przewidzianych w art. 13, kuratorowie okręgów szkolnych mogą brać udział".

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanym ministrem.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki;* Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel;* Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Józewski;* Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) § 15 i 16 rozporządzenia podano na str. 446 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r.

5.

Pisownia nazwisk uczenic na świadectwach szkolnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 29 marca 1930 r. Nr. 650/30 do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, seminarjów i kursów nauczycielskich oraz Rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

W sprawie pisowni nazwisk uczenic na świadectwach szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 20 marca 1930 r. Nr. II. 28101/29 wyjaśniło:

1) Rozwijanie żeńskich nazwisk (panieńskich) zapomocą przyrostka „ówna" może być bez niebezpieczeństwa zaciemniania ojcowskiego nazwiska podstawowego stosowane tylko od nazwisk słowiańskich, zakończonych na icz (ic) np. Mickiewicz - Mickiewiczówna.

2) Od nazwisk polskich i wogóle słowianskich na ski (-cki) należy tworzyć nazwiska żeńskie przez zmianę końcówki „i" na „a" np. Romanowski - Romanowska, Słowacki - Słowacka.

Do tej kategorji należałoby wciągnąć także te nazwiska ukraińskie, którym głosownia języka ukraińskiego nadaje końcowe brzmienie yj np. Kruszelnyckyj - Kruszelnycka. Podobnie w nazwiskach rosyjskich czy białoruskich np. Il'jinskij - Il'jinska.

3) Wszystkie inne typy formalne nazwisk zarówno polskie (np. Kmita, Chamiec, Pasik, Pasika) jak pochodzenia obcego (Krug, Lang, Lange) należy pozostawiać w brzmieniu podstawowem nazwiska ojcowskiego.

Powyższe podaję do wiadomości i zastosowania.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

6.

Przysięga służbowa nauczycieli duchownych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 19 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 1088/30.

Nr. O. 483/30. Nawiązując do zarządzenia z dnia 22 grudnia 1929 Nr. II. 32116/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1930 r. Nr. 1, poz. 2) [1]), Ministerstwo wyjaśnia, że nauczyciele duchowni wszystkich wyznań mogą składać przepisaną przysięgę służbową na ręce osoby duchownej odnośnego wyznania w obecności przedstawiciela swej władzy przełożonej. W razie potrzeby można w tym celu delegować właściwego wizytatora religji, ewentualnie osobę wyznaczoną w porozumieniu z władzą duchowną danego nauczyciela.

Minister: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

7.

Interwencje posłów i senatorów.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 6 marca 1930 r. Nr. O. 428/30 do dyrekcyj państw. zakładów naukowych i rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Wskutek pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 834/30 przypominam Dyrekcjom i Radom Szkolnym treść

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 74.

uchwały Rady Ministrów, powziętej na posiedzeniu w dniu 16 grudnia 1926 r. w sprawie interwencyj posłów i senatorów, podaną do wiadomości okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 stycznia 1927 r. Nr. O. Prez. 14023/26 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 80).

Co do punktu uchwały, oznaczonego w powyższym okólniku literą c) a który brzmi:

„c) Rada Ministrów stwierdza, że interwencje poszczególnych posłów i senatorów w sprawach, w których wchodzi w grę interes publiczny, a zwłaszcza żywotne interesy ich okręgów wyborczych, nie stwarzaja wprawdzie również wyraźnie przez konstytucję unormowanego obowiązku reagowania na nie (chyba, że są zgłoszone w formie interpelacyj), że jednakowoż takie interwencje stanowią naturalny objaw interesowania się reprezentantów ludności jej sprawami i z tego względu są w zupełności dopuszczalne" — wyjaśniło Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 25 kwietnia 1928 r. Nr. O. Prez. 2697/28, że w sprawach objętych powyższym punktem a wchodzących w zakres działania administracji szkolnej, należy przyjąć zasadę, że interwencje posłów i senatorów winny koncentrować się w rękach kuratorów, a nie inspektorów.

Uchwała Rady Ministrów, o której mowa, odnosi się do wszystkich posłów i senatorów, oraz wszystkich klubów poselskich i senackich.

Zechcą podległe władze, urzędy i szkoły ściśle zastosować się do powyższego.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

8.

Komunikowanie się z prasą (P. A. T.).

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 marca 1930 r. Nr. I. S. 1490/30.

Nr. O. 563/30. Przypominając okólnik z dnia 30 stycznia b. r. Nr. I. S. 7596/29 [1]) o prawie pośrednictwa P. A. T. zarządzam, aby na przyszłość także wszelkie sprawozdania i komunikaty o charakterze urzędowym, jak również wszelkie komunikaty i informacje, zawierające dane oficjalnie ustalone, podawane były do prasy wyłącznie za pośrednictwem Polskiej Agencji Telegraficznej jako jedynej agencji oficjalnej.

Minister: (—) *St. Czerwiński,* wr.

9.

Obliczanie 15% dodatku dla pracowników kontraktowych płatnych ryczałtowo.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 4 marca 1930 r. Nr. I. R. 2564/30.

Nr. O. 530/30. Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 21 lutego 1930 r. N. D. III. 2944/1/29 wyjaśniło, że ustęp 1) okólnika Min. Skarbu L. D. III. 671/1 z dnia 22 marca 1929 r., podanego do wiadomości za Nr. I. R. 4090/29

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., str. 131.

z dnia 3 kwietnia 1929 [1]) należy rozumieć w ten sposób, że prawo pobierania 15% dodatku miesięcznego przysługuje tylko tym pracownikom kontraktowym w służbie państwowej, pobierającym wynagrodzenie ryczałtowe nieprzewyższające kwoty 1.000 zł. miesięcznie, którzy pobierali ten dodatek przed 1 kwietnia 1929.

Wobec powyższego pracownicy kontraktowi płatni ryczałtowo, w szczególności zaś nauczyciele nieetatowi publicznych szkół powszechnych, płatni na podstawie rozporządzeń z dnia 1 marca 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 27, p. 163 i Nr. 33, p. 204) [2]), którzy zostali zaangażowani od dnia 1 kwietnia 1929 i później, nie mają prawa do pobierania 15% dodatku.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.*

10.

Dary z łaski.

Ustawa z dnia 29 stycznia 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 122, w sprawie zmiany ustawy z dnia 11 grudnia 1924 r. o przyznawaniu darów z łaski (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 2, poz. 12).

Art. 1. Tytuł ustawy z dnia 11 grudnia 1924 r. o przyznawaniu darów z łaski (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 2, poz. 12) [3]) otrzymuje następujące brzmienie:

„Ustawa o zaopatrzeniu osób, szczególnie zasłużonych, oraz o wyjątkowem zaopatrzeniu, nieopartem na innych tytułach prawnych".

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu tudzież innym ministrom we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki;* Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel;* Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Józewski;* Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski;* Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski;* Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski;* Kierownik Ministerstwa Sprawiedliwości: *Dutkiewicz;* Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Sł. Czerwiński;* Minister Rolnictwa: *Leon Połczyński;* Minister Przemysłu i Handlu: *Kwiatkowski;* Minister Komunikacji: *Kühn;* Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz;* Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor;* Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz;* Minister Poczt i Telegrafów: *Boerner.*

11.

Zaliczenia do wysługi emerytalnej pracy zawodowej.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 16 listopada 1929 r. L. Rej. 4707/27.

W podaniu, wniesionem do Ministerstwa W. R. i O. P. w dniu 1 lipca 1927 r., nauczycielki szkół powszechnych m. Lwowa, w liczbie 88, prosiły

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 208.
[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 147 i 198.
[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 9.

o uznanie orzeczeń komisji weryfikacyjnej za prawomocne odnośnie do policzalności lat służby do emerytury dla nauczycielstwa lwowskiego tak, jak to zastosowano do nauczycielstwa b. zaboru rosyjskiego. Prośbę swą nauczycielki uzasadniały tem, że w roku 1926 przy przenoszeniu na emeryturę osób stanu nauczycielskiego Ministerstwo W. R. i O. P. zaczęło stosować art. 81 ustawy emerytalnej w ten sposób, jakby orzeczenia komisji weryfikacyjnej nie istniały, chociaż „Dziennik Ustaw z dnia 12 kwietnia 1924 r. art. 97" wyraźnie ważność tych orzeczeń uznaje.

Na skutek rzeczonego podania Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 19 września 1927 r. Nr. I. 12660/27 oznajmiło Kuratorjum Okręgu Szk. Lwowskiego, że Kuratorjum może zwracać się do Ministerstwa o zaliczenie pracy zawodowej do wysługi emerytalnej na podstawie art. 97 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46 Dz. Ust. z roku 1924 przed przejściem danego nauczyciela w stan spoczynku w wypadku wniesienia przez zainteresowanego nauczyciela prośby o spensjonowanie, względnie o ile Kuratorjum poweźmie zamiar przeniesienia z urzędu danego nauczyciela w stan spoczynku. Ministerstwo zwróciło uwagę przytem, iż z tego powodu nie może ulec zwłoce termin przeniesienia nauczyciela w stan spoczynku ani nie mogą być naruszone przepisy par. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 marca 1924 r., poz. 320, Dz. Ust. Ministerstwo poleciło zawiadomić podpisane na memorjale nauczycielki, że mogą składać prośby o zaliczenie na podstawie art. 97 ustawy emerytalnej czasu bezpłatnej praktyki oraz pracy nauczycielskiej w szkołach prywatnych do wysługi emerytalnej w chwili, gdy sprawa przeniesienia w stan spoczynku stanie się aktualną.

Orzeczenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19 września 1927 r jedna z nauczycielek, podpisanych na memorjale, Anna Perlmutter, zaskarżyła do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Skarżąca zarzuca, że zaskarżone orzeczenie narusza kardynalne zasady prawidłowego postępowania administracyjnego, czego dopatruje się skarżąca w daniu jedynie pouczenia, iż może ona złożyć prośbę w chwili gdy sprawa przeniesienia jej w stan spoczynku stanie się aktualna, a nie odpowiedzi na złożone przez nią podanie z dnia 30 maja 1927 r. (podania tego w aktach administracyjnych brak), w którem prosiła o zaliczenie jej lat służby w myśl art. 97 ustawy emerytalnej.

Skarżąca twierdzi, że czas zaliczony przez komisję weryfikacyjną należało doliczyć z urzędu do wysługi emerytalnej wedle powołanego art. 97 do końca roku 1924 i że nakaz i termin ustawowy są kategoryczne i władza od spełnienia tego obowiązku uchylić się nie może, ponieważ dla zainteresowanego funkcjonarjusza nie jest rzeczą obojętną, że po przejściu w stan spoczynku długo wyczekiwać będzie musiał na swoje pobory emerytalne dopóki nie zostaną przeprowadzone dochodzenia, celem ustalenia zaliczalnej w myśl art. 97 pracy zawodowej.

Zwracając się do zarzutów skargi i zważywszy,

że zaskarżone zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. zostało wydane na skutek wniesionego przez nauczycielki m. Lwowa zbiorowego podania które miało, jak to słusznie Ministerstwo zaznaczyło, raczej charakter memorjału i w żadnym razie nie może być uważane za odpowiedź na rzekomo wniesione przez skarżącą podanie z dnia 30 maja 1927 r.

że w myśl art. 1. ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym w brzmieniu tekstu poz. 400 Dz. Ust. z roku 1926 Trybunał rozpoznaje skargi tylko na ostateczne orzeczenia lub zarządzenia władz administracyjnych, a w myśl art. 9 tejże ustawy do zaskarżenia zarządzenia lub orzeczenia administracyjnego przed Trybunałem jest uprawniony każdy, kto twierdzi, że naruszono jego prawa lub, że go obciążono obowiązkiem bez podstawy prawnej,

że zaskarżone zarządzenie nie jest ani orzeczeniem, ani zarządzeniem ostatecznem, któreby w czemkolwiek naruszało prawa skarżącej, a to tembardziej,

że końcowy art. 97 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 jest jedynie przepisem porządkowym, nakładającym jedynie na władze obowiązek przeprowadzenia w określonym terminie odnośnych czynności, których niewykonanie nie może mieć ujemnego wpływu na prawa emerytów, szczególniej wobec par. 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 marca 1924 r. poz. 320 Dz. Ust. który zawiera przepis, mający na celu niedopuszczenie zwłoki w wypłacaniu uposażenia emerytalnego, — Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał skargę Perlmutterowej za niedopuszczalną i, jako taką, skargę tę oddalił.

12.

Kursy wakacyjne w r. 1930 dla nauczycielstwa szkół powszechnych w Okręgu Szkolnym Lwowskim.

Nr. I. K. N. 1750/30. Na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25 marca r. b. Nr. II. 5184/30 Kuratorjum O. S. Lw. organizuje kursy wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych według niżej zamieszczonego rozkładu.

Kursy odbędą się przeważnie w terminie I, czyli od 3 do 30 lipca, jedynie kurs radjotechniczny we Lwowie odbędzie się w czasie od 3 do 19 lipca oraz kurs prywatny rysunków i robót ręcznych w Ustrzykach Dolnych w II. terminie, t. j. od 14 lipca do 8 sierpnia r. b.

Zapisywanie na wszystkie kursy wakacyjne należy uskuteczniać wyłącznie przez rady szkolne powiatowe.

W razie otrzymania przed dniem 1 czerwca nadmiernej liczby zgłoszeń na poszczególne kursy, będą tworzone w miarę możliwości równoległe komplety.

Na kursach rysunków i robót, muzyki i śpiewu oraz języka ruskiego uczestnicy (czki) będą podzieleni w razie potrzeby na dwie grupy: niższą i wyższą.

W rozkładzie kursów wyszczególnione zostały rozmaite podręczniki dla przykładu, by ułatwić dokonanie odpowiedniego wyboru lektury przygotowawczej. Wykaz ten nie jest wyczerpujący, kandydaci bowiem mogą rozwinąć naukową pracę przygotowawczą na podstawie innych dostępnych dla siebie książek.

Rozkład wakacyjnych kursów, projektowanych we wszystkich okręgach szkolnych, ukaże się niebawem w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P.

Lwów, dnia 8 kwietnia 1930 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

I. Kursy państwowe.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	KURS	Uwagi
1	Lwów-miasto. Zgłoszenia do Rady Szkolnej Miejskiej we Lwowie, pl. św. Ducha 3. Internaty dla wcześnie zgłaszających się kandydatów i kandydatek będą przygotowane. Stołowanie się w jadłodajniach i restauracjach. Wycieczki do muzeów na wystawy i do bibljotek.	*Psychologiczno-pedagogiczny.* Wybrane zagadnienia z nauki o dziecku. Stosunek dziecka do świata rzeczywistego i urojonego. Myślenie dziecka i dorosłego. Psychiczne podstawy postępowania dziecka i człowieka dorosłego. Sposoby prowadzenia obserwacyj nad dziećmi. Rozbiór jednego z pism pedagogicznych. Współczesne próby reformy nauczania i wychowywania w Polsce.	Fragm. progr. W. K. N. Kandydaci (tki) na kurs powinni przeczytać książkę dr. M. Ziemnowicza: Problemy wychowania współczesnego. Tow. Wydawn Warszawa 1927.
2	Lwów-miasto. Jak wyżej pod 1. Uczestnicy odbędą szereg bliższych i dalszych wycieczek.	*Geograficzny.* Nauka o mapie. Rzuty kartograficzne. Rysunek sytuacji i terenu. Znaki konwencjonalne. Plany, szkice i przedstawienie terenu na szkicach. Orjentowanie się w terenie według mapy. Zadanie na mapie. Polska współczesna. Dane o ziemi, ludności i gospodarce na tle charakterystyki ogólnej warunków geograficznych ziem polskich.	Fragm. progr. W. K. N. Pożądane jest przywiezienie Atlasu Powsz. Romera i cyrkli.

Uwaga: Uczestnicy (czki) kursów, pragnący korzystać z internatów, powinni przywieźć z sobą: pościel, siennik, kołdrę, poduszkę i bieliznę pościelową.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	K U R S	U w a g i
3	Lwów - miasto. Jak wyżej pod 1. Kurs odbędzie się w Państw. Szkole Przemysłowej we Lwowie, ul. Snopkowska 47.	*Radjotechniczny.* Zasadnicze wiadomości z dziedziny elektryczności i magnetyzmu. Teoretyczne podstawy radjotechniki, teorja fal, budowa i działanie lampy elektronowej. Urządzenie i działanie stacji nadawczej. Przegląd różnych systemów aparatów odbiorczych. Literatura podręcznikowa i czasopisma. Wyrób części składowych aparatów odbiorczych w pracowni. Budowa aparatów kryształkowych i lampowych.	Jako przygotowanie się do kursu wskazane jest dokładne zaznajomienie się z treścią podręczników następujących: Stanisław Malec, Harce elektronów. Książnica Atlas. 1930. Dr. Mieczysław Jeżewski, Radjofonja i radjotelegrafja. Katowice. Nakł. Księg. T. Mikulskiego. Koszta zużycia materjałów wyniosą dla każdego uczestnika około 20 zł.
4	Lwów - miasto. Jak wyżej pod 1. Zwiedzenie wzorowych przedszkoli, muzeów i wystaw. Wycieczki w okolice Lwowa.	*Wychowawczy.* Zagadnienia wychowawcze w związku z pracą w ochronkach, oraz w I i II oddz. szkoły powszechnej. Literatura dla dzieci w wieku do lat 9. Psychologja i technika bajki. Baśń ludowa i literacka w literaturze dziecięcej. Wyobraźnia dziecięca. Wpływ bajki na psychikę dziecka. Bajka jako czynnik wychowawczy i kształcący. Technika prowadzenia bajek w przedszkolu. Przegląd literatury.	Kurs dla ochroniarek i nauczycielstwa, pracującego w niższych oddziałach szkoły powszechnej. Jako lekturę przygotowawczą poleca się książki: Instrukcja w sprawie zakładania przedszkoli. Warszawa. Wydaw. Zw. Pracy Obyw. Kobiet. 1930. Cicimirska. Nowe drogi wychowania przedszkolnego. Lwów. Zienkowski. Psychologja dziecięctwa. Książnica-Atlas.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	K U R S	U w a g i
5	Brody. Ćwiczenia odbędą się w pracowni gimnazjalnej. Internat przygotowany.	*Matematyczno-fizyczny.* O funkcjach. Definicja funkcji jednej zmiennej; zasób wartości zmiennej niezależnej. Klasyfikacja funkcyj, zagadnienie ciągłości. Funkcja a równanie. Maxima i minima funkcji. Asymptoty. Badanie funkcji. Przedstawienie graficzne. Rola funkcji w programie szkoły powszechnej. Nauka o prądzie elektrycznym. Kurs obejmie wykłady, lekturę podręcznika, ćwiczenia w pracowni i metodykę.	Fragm. progr. W. K. N. Kurs przeznaczony dla nauczycielstwa, prowadzącego naukę matematyki i fizyki w wyższych oddziałach szkoły powszech.
6	Brzeżany. Internat dla zamiejscowych. Pod miastem wzgórza i jezioro. Sport wodny. Stacja w miejscu	*Pedagogiczny dla nauczycieli (lek) szkół niżej zorganizowanych.* Organizacja pracy wychowawczej oraz dydaktycznej w szkołach niżej zorganizowanych. Ćwiczenia i lekcje praktyczne w szkole. Organizacja szkolnictwa w Polsce i ustawodawstwo w dziedzinie szkolnictwa powszechnego.	Program kursu uwzględnia także potrzeby nauczycieli (lek) przygotowujących się do egzaminu praktycznego. Na lekturę przygotowawczą poleca się podręczniki: Jeleńska. Metodyka pierwszych lat nauczania. Warszawa. Wetekamp. Samodzielność i radość twórcza w nauce i wychowaniu. Bibl. Przekł. Dzieł Ped. T. II. Należy przywieźć na kurs książkę p. t. Śliwiński. Organizacja władz szkolnych i szkolnictwa wszystkich stopni w Polsce odrodzonej. Książnica-Atlas. 1929.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	K U R S	U w a g i
7	Czortków. Piękna okolica, kąpiele. Stacja w miejscu.	*Pedagogiczno-techniczny.* Wybrane zagadnienia pedagogiczne pierwszych lat nauczania z uwzględnieniem techniki przedmiotów artystyczno-technicznych i rysunku ilustracyjnego na tablicy.	Lektura przygotowawcza: Jeleńska. Metodyka pierwszych lat nauczania. Warszawa. Szuman. Sztuka dziecka. Warszawa. Książnica-Atlas.
8	Kuty. Rada Szk. Pow. w Kosowie. Miejscowość b. piękna, góry, las. Liczne wycieczki. Dojazd od st. kol. Kołomyi autobusem do Kut.	*Biologiczny.* Las jako asocjacja. Zagadnienia ekologiczne i związane z niemi zjawiska fizjologiczne. Owady i ptaki leśne. Znaczenie ich w gospodarce lasu. Wskazówki metodyczne w nawiązaniu do tematu kursu.	Fragm. progr. W. K. N. Kurs wymaga znajomości podstawowych elementów z zakresu biologji oraz dokładnego obeznania z metodą nauczania przyrody w szkole powszechnej.
9	Kuty. jak wyżej.	*Języka ruskiego.* Metodyka nauczania języka ruskiego w szkole powszechnej. Przegląd najważniejszych podręczników. Lektura wybranych utworów z literatury ruskiej.	Fragm. progr. W. K. N.
10	Przemyśl. Rada Szk. Pow. w miejscu. Dla uczestników (czek) internat będzie zorganizowany. Wycieczki, kąpiele w Sanie. Stacja w miejscu.	*Śpiewu i muzyki.* Zasady muzyki i solfeggio, początki harmonji, formy muzyczne, ćwiczenia chóralne, metodyka nauczania śpiewu w szkole powszechnej.	Fragm. progr. W. K. N. Kurs przeznaczony dla osób muzykalnych, posiadających dobrą znajomość programu seminarjalnego z zakresu muzyki i śpiewu.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	K U R S	Uwagi
11	Rudnik nad Sanem. Rada Szk. Pow. w Nisku. Kurs w państw. sem. naucz. Internat na miejscu. Sala gimn. Kuchnia wspólna. Las sosnowy. San, staw, stacja w miejscu.	*Wychowania fizycznego.* Ćwiczenia cielesne, gry i zabawy. Lektura. Metodyka. (Kurs przeznaczony będzie dla dwóch kompletów: nauczycieli i nauczycielek).	Fragm. progr. W. K. N. Wymagany przepisany strój ćwiczebny: (pantofle gimn., spodenki krótkie czarne lub granatowe, koszulka biała lub bluzka, kostjum kąpielowy do pływania). Lektura przygotowawcza: W. Sikorski. Gimnastyka, cz. I i II. Lwów. Wyd. Zakł. Nar. im. Ossolińskich, 1930. Obie części podręcznika należy przywieźć z sobą.
12	Stanisławów. Miejsce w internacie należy zawczasu zamówić. Stacja w miejscu.	*Polonistyczny.* Najnowsza literatura polska od modernizmu do dnia dzisiejszego. Stylistyka polska wraz z metodyką ćwiczeń stylist. w szkołach.	Fragm. progr. W. K. N.
13	Tarnopol. Internat przygotowany. Wczesne zgłoszenia konieczne. Stacja w miejscu.	*Historyczny.* Zarys historji i ustroju Polski. Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej i sposób jej zużytkowania. Przegląd pomocy naukowych do nauczania historji i rodzaju ich zastosowania.	Fragm. progr. W. K. N.

Łp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	KURS	Uwagi
14	Zaleszczyki. Kurs w państw. sem. naucz. Internat tamże i w szkole powszechnej. Stołowanie w internacie. Miejscowość klimatyczna. Kąpiele słoneczne i rzeczne. Owoce. Stacja w miejscu.	*Z nauki o Polsce współczesnej i z pedagogiki.* Ziemia i ludność ziem polskich, jako czynniki siły odrodzonej Polski. Rola czynników zewnętrznych w kształtowaniu się psychiki ludzkiej.	Fragm. progr. W. K. N. Kurs. przeznaczony przedewszystkiem dla tych, którzy już przesłuchali kurs wakacyjny z psychologji i pedagogiki. Wskazane jest powtórzenie nauki o Polsce współczesnej z programu seminarjalnego.
		II. Kursy prywatne.	
1	Przemyśl. Kurs w pracowniach robót i salach rysunkowych. Internat w Zakładzie SS. Felicjanek. Stacja w miejscu.	*Rysunków i robót ręcznych.* Program kursu przystosowany do potrzeb szkoły powszechnej. Nauka rysunków w pierwszych oddziałach, ilustracje, rysunki dowolne, rysunki z natury i z pamięci, ćwiczenia rozmachowe, stylizazja. Roboty ręczne z drewna, szkła i metalu.	Lektura przygotowawcza: Kerschenstimer. Pojęcie szkoły pracy. Bobieńska Pierwsze lata nauczania rysunków w szkole powszechnej. Bojarski. Technologja pracy ręcznej. Wszystkie trzy książki wydane przez Książnicę-Atlas, Lwów-Warszawa.

Lp.	Miejscowość Rada Szk. Pow. Siedziba kursu.	K U R S	U w a g i
2	Ustrzyki Dolne. Rada Szk. Pow. w Lisku. Stacja w miejscu.	*Rysunków i robót ręcznych.* Nauka rysunku elementarnego. Modelowania. Roboty z papieru - kartonu i tektury. Introligatorstwo. Roboty nożem. Ozdoby choinkowe. Roboty z różnych materjałów: sznurkowe, z wiórów drzewnych i t. p. Wskazówki metodyczne. Przegląd programu rysunków i robót w szkole powszechnej.	Lektura przygotowawcza jak na kursie w Przemyślu. Kurs odbędzie się od 14. lipca do 8. sierpnia.
3	Niżniów. Rada Szk. Pow. w Tłumaczu. Opłata za utrzymanie i wykłady 120 zł. Wycieczki nad Dniestr. Stacja w miejscu.	*Psychologiczno-pedagogiczny.* Psychologia uczuć i woli. Współczesne próby nauczania i wychowania w szkole.	Pierwszeństwo w przyjęciu będą mieli słuchacze (czki) zeszłoroczni kursu psych. ped. w Niżniowie.
4	Zaleszczyki. Zwiedzanie miejscowej szkoły ogrodniczej. Stacja w miejscu.	*Biologiczny.* Przerobienie ćwiczeń z fizjologji roślin wraz z zaznajomieniem ze sposobami hodowli. Roślinność i środowisko fizyczne. Wpływ gleby i warunków klimatycznych. Typy zbiorowisk rośl. Wycieczki.	

13.

Zakres wymagań dla eksternów przy egzaminie z W. K. N.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 17 lutego 1930 r. Nr. I. K. N. 793/30 do rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie) oraz do nauczycieli (lek) szkół powszechnych.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, pragnąc przyjść z pomocą nauczycielom, przygotowującym się do przystąpienia w charakterze eksternów do egzaminu z Wyższego Kursu Nauczycielskiego, podaje poniżej oparte na programie ministerjalnym informacje, dotyczące zakresu wymagań wraz z wyszczególnieniem odpowiednich podręczników (podręczniki mniej odpowiednie podane są w nawiasach).

Przepisy, dotyczące tego egzaminu, zawiera zarządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 lipca 1928 r. Nr. 5341/28 oraz z dnia 2 lipca 1928 Nr. I. 5340/28 (Dz. Urz. Min. z r. 1928. Nr. 9, poz. 153 i 154, str. 364 — 388 lub Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1928. Nr. 13, str. 542 — 560).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Przedmioty pedagogiczne.

I. *Psychologja.* Witwicki. Zarys psychologji: Rozdział I—VII, VIII A, VIII B. 3. 4. IX—XII, XIV—XVI. Dąbrowski. Nauka o dziecku: Pedologja. Rozwój fizyczny dziecka I—IV. Rozwój psychiczny I, III, X, XI, XIII — XVII, XXII. Uczucie i wola I, II, IV, V, VI.

II. *Historja wychowania.* Kot. Zarys: R. X, XI, (w szczególności: Erazm z Roterdamu, Vives), XII (Modrzewski, Rej, szkoły jezuickie, Akademja Krakowska), XIII (Montaigne, Komeński), XIV (Locke), XV (całość), XVI (Rousseau), XVII (całość), XVIII (Pestalozzi, Herbart, Spenzer), XIX (germanizacja, Czacki, szkoły w Ks. Warszawskiem, i Król. Kongresowem, Trentowski, Estkowski, szkolnictwo w Galicji).

III. *Logika.* Sośnicki. Zarys logiki: I, II, III (prócz części § 3), IV (prócz § 4), V, VI (prócz § 5), VII, VIII (prócz § 1—3), IX (prócz § 3), XI (prócz § 7), XII, XIV (tylko dla grupy mat. fiz.), XV — XXI.

IV. *Dydaktyka.* Sośnicki. Zarys dydaktyki (w całości).

Lektura: Ziemnowicz. Problemy wychowania współczesnego; Claparède. Psychologja dziecka; Zienkowskij. Psychologja dziecięctwa; Dawid. Inteligencja, wola i zdolność do pracy; Danysz. O wychowaniu.

Czasopisma pedagogiczne: Oświata i wychowanie, Ruch pedagogiczny, Kwartalnik pedagogiczny.

Nauka o Polsce Współczesnej.

Kandydaci przy egzaminie eksternów W. K. N. wini wykazać znajomość następujących działów: Powstawanie i rozwój społeczeństwa wogóle a społeczeństwa polskiego w szczególności, z dokładnem uwzględnieniem rozwoju stosunków gospodarczych i stanu ustroju społecznego czasów dziesiejszych.

Powstawanie i rozwój państwa wogóle, a państwa polskiego w szczególności, przy uwzględnieniu rozwoju stosunku państwa do obywatela, dokładnej znajomości Konstytucji 3-go Maja, oraz historji tworzenia się państwa polskiego w dobie wielkiej wojny od r. 1914.

Położenie geograficzne Polski. Terytorjum i ludność Polski w stosunku do państw innych. Rozwój terytorjalny Polski. Ustalenie dzisiejszych granic Polski. Ukształtowanie powierzchni, nawodnienie, klimat i roślinność.

Określenie istoty skupień ludzkich, jak społeczeństwa, narodu, państwa, gminy i t. p.

Znajomość czynników państwa, a to: terytorjum, ludności oraz form ustroju władzy państwowej i podziału kierunków tej władzy.

Ludność Polski, ilość i gęstość zaludnienia, przyrost naturalny. Emigracja. Polacy poza Polską. Ludność Polski pod względem etnicznym, wyznaniowym i społecznym.

Znajomość istoty prawa, stosunku jego do religji i moralności, oraz istoty ustaw, dekretów i rozporządzeń wykonawczych.

Znajomość istoty Konstytucji, oraz przepisów Konstytucji Polskiej wraz z sposobami zmiany Konstytucji w Polsce.

Wiadomości o władzy Prezydenta Rzeczypospolitej na tle ustroju władzy kierowniczej innych państw republikańskich współczesnych.

Znajomość budowy i zakresu działania władzy ustawodawczej. Podstawy obrony państwa i organizacja siły zbrojnej Polski.

Poznanie istoty autonomji, z szczególnem uwzględnieniem autonomji Śląska, oraz autonomji wyznaniowej w Polsce.

Poznanie budowy i zakresu działania władz administracyjnych w Polsce ze szczególnem uwzględnieniem organizacji władz szkolnych.

Dokładna znajomość istoty samorządu, budowy i zakresu działania samorządu terytorjalnego, ze szczególnem uwzględnieniem samorządu gminy wiejskiej i miejskiej, a nadto ogólne wiadomości o samorządzie gospodarczym i zawodowym.

Znajomość istoty i budowy sądownictwa ogólnego i administracyjnego.

Poznanie stosunku Polski do państw innych, do Ligi Narodów, z poznaniem jej budowy i zakresu działania, oraz stosunku Polski do Gdańska.

Dokładne wiadomości o nabywaniu obywatelstwa, oraz o prawach i obowiązkach obywateli, z uwzględnieniem czasowego zawieszania praw obywatelskich.

Znajomość rozwoju życia politycznego Polski na tle prądów ogólnych.

Znajomość podziału terytorjalnego państwa Polskiego.

Ogólna znajmość stosunków rolniczych i lasowych Polski. Strefy rolnicze. Produkcja w stosunku do potrzeb kraju i produkcji światowej.

Rozdział posiadania ziemi w Polsce z uwzględnieniem przepisów o reformie rolnej, scalaniu gruntów, znoszeniu serwitutów. Hodowla bydła

Ogólne wiadomości o bogactwach naturalnych Polski i ich rozmieszczeniu, oraz o przepisach w sprawie ich wydobywania. Stan obecny górnictwa polskiego, jego produkcja i jej stosunek do potrzeb kraju i produkcji światowej.

Ogólne wiadomości o przemyśle. Warunki i czynniki rozwoju przemysłu. Rozwój wielkiego przemysłu w XIX w. Rozwój przemysłu w Polsce. Statystyka przemysłu polskiego i poszczególne jego gałęzie oraz przepisy, dotyczące uprawnień, co do ich wykonywania.

Ogólne wiadomości o stosunkach komunikacyjnych w Polsce. Kolej, lotnictwo, autobusy. Poczta, telegraf i telefon. Radjo. Związki komunikacyjne Polski z zagranicą. Pieniądz i waluta. Organizacja kredytu. Najważniejsze instytucje kredytowe. Ogólne wiadomości o handlu. Handel wewnętrzny Polski i przepisy, dotyczące uprawnień, co do jego wykonywania. Gdańsk i Gdynia. Handel spółdzielczy. Bilans handlowy i płatniczy. Wytyczne polityki handlowej celnej. Obecne umowy handlowe z innemi państwami. Samowystarczalność gospodarcza Polski.

Znajomość istoty budżetu i podatków, z uwzględnieniem rodzaju podatków, oraz ogólne wiadomości o Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego, Rolnym i o giełdach.

Ogólne wiadomości o opiecie nad pracą najemną, o opiece społecznej i ubezpieczeniach społecznych.

Znajomość urządzeń instytucyj oświatowych ze szczególnem uwzględnieniem organizacji szkolnictwa i oświaty pozaszkolnej.

P o d r ę c z n i k i: Wereszczyński - Kucharski. Wiadomości o Polsce Współczesnej. Wyd. II, uzupełnione przez broszurę: Wereszczyński. Konstytucja Rzpl. Polskiej z objaśnieniami, wyd. IV, lub przez broszurę: Paszkudzki. Tekst i komentarz Konstytucji 17 marca 1921 r. z uwzględnieniem ustawy z dn. 2. VIII. 1926, wyd. II. 1927; Sobiński, Bujak, Próchnicki, Pazdro. Polska Współczesna, wyd. III.; Dr. Peretiatkowicz. Państwo współczesne, wydanie IV.; Pawłowski, Bystroń, Peretiatkowicz. Polska współczesna; Cehak. Geografja gospodarcza.

L e k t u r a: Wereszczyński. Państwo antyczne i jego renesansy; Starzyński. Powojenny ustrój państw europejskich; Wąsowicz, Zierhoffer. Świat w cyfrach; Nowakowski. Do kogo świat należy; Kutrzeba. Polska odrodzona, 1914—1928; Romer. Atlas Polski współczesnej; F. Śliwiński. Organizacja władz szkolnych i szkolnictwo wszystkich stopni w Polsce odrodzonej.

Język polski i literatura.

J ę z y k.

Głosownia (Fonetyka). Powstawanie głosu. Głos i głoska. Głoska a litera. Wyodrębnianie głosek w wyrazie. Opis narządów mownych. Opis głosek i ich podział. Zgłoska. Zmiany głosowe spółgłosek wskutek łączenia dźwięków mowy. Akcent w języku polskim.

Podręczniki: St. Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego w seminarjach naucz. Wyd. Arcta 1925. Głosownia; Konieczne uzupełnienia z Gramatyki zbiorowej, wyd. Akad. Umiejętności w Krakowie 1923. Benni. Opis fonetyczny języka polskiego, wszystkie paragrafy z wyjątkiem § 18 i § 26; (Lehr - Spławiński, Kubiński. Gramatyka jęz. polskiego, wyd. Ossolineum); Michał Abiński. Tablice głosek polskich. Wydanie Gebethner i Wolf.

Słowotwórstwo. Nauka o znaczeniu wyrazów: Podział znaczeniowy wyrazów. Części mowy. Wyrazy samodzielne i niesamodzielne.

Budowa wyrazów: Cząstki słowotwórcze wyrazów. Budowa słowotwórcza wyrazów. Sposoby tworzenia wyrazów. Oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe w rdzeniu wyrazów pokrewnych.

Podręczniki: Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego. Słowotwórstwo. Wszystkie paragrafy z wyjątkiem § 74, 79, 97 i 98. Można uzupełnić z Gram. zbiorowej Akad. Umiej.; Ułaszyn. Słowotwórstwo § 1 — 5 i 12—34.

Fleksja z uwzględnieniem głosowni funkcjonalnej. Pojęcie fleksji. Budowa fleksyjna wyrazu. Oboczne postaci fonetyczne tematu. Wymiany fonetyczne właściwe i funkcjonalne. Deklinacja i konjugacja. Deklinacja rzeczowników, zaimków, przymiotników i liczebników. Konjugacja.

Podręczniki: Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego. Cała fleksja. (Lehr - Spławiński, Kubiński. Gram. jęz. polsk. Fleksja cała z wyjątkiem uwag historycznych).

Składnia. Zdanie. Podział zdania a) ze względu na znaczenie, b) ze względu na formę. Zdanie proste i rozwinięte. Zdanie pojedyncze i złożone. Budowa dwuczłonowa zdania pojedynczego. Części zasadnicze zdania. Określenia. Związki zgody, rządu i przynależności. Szyk wyrazów w zdaniu. Zdanie współrzędnie złożone i jego rodzaje. Zdanie podrzędnie złożone. Rodzaje zdań pobocznych a) ze względu na treść, b) ze względu na formę.

Podręczniki: Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego. Cała składnia. Można uzupełnić z Gram. zbiorowej Akad. Um.; Łoś. Syntaktyczne użycie form gramatycznych.

Gramatyka historyczna.

Głosownia. Wymiany samogłoskowe: Samogłoski otwarte i pochylone e ruchome. Oboczność e' // o' e' // a' ir // ar. Przegłos (apofonja). Wymiany spółgłoskowe.

Podręcznik: Jan Łoś. Krótka gramatyka historyczna języka polskiego. Lwowska Bibljoteka Slawistyczna t. V. 1927, § 51—67, § 77—85, § 94—100, § 101—150.

Słowotwórstwo. Budowa wyrazów. Części mowy. Życie i znaczenie wyrazów.

Podręcznik: Łoś. Krótka gram. hist. § 309—311, § 320—324, § 328, 330, 331—336, (§ 339—356 przeczytać dla informacji). § 357—374, (§ 375—414 przeczytać i zapamiętać główne zjawiska i zasady).

Fleksja. Deklinacja i konjugacja. Wyjaśnienie dzisiejszych form trudniejszych w deklinacji i konjugacji.

Podręcznik: Łoś. Krótka gram. hist. § 151—275, 280, 281, 288—290, 293, 296, 297, 299—307.

Składnia. Składnia zdania pojedyńczego. Składnia zdania złożonego. Formy łączenia zdań.

Podręcznik: Łoś. Krótka gram. hist. § 428—474, § 478—530.

Gwary polskie.

Obszar języka polskiego. Podział i rozmieszczenie gwar polskich. Najważniejsze właściwości fonetyczne, słowotwórcze i fleksyjne gwar polskich. Gwary ludowe a język dawniejszy. Gwary ludowe a język literacki.

Podręczniki: Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego rozdział: „Obraz ogólny dialektów polskich“. (Pożądane jest poznanie Kazimierza Nitscha. Mowa ludu polskiego. Kraków 1911. Wydanie wyczerpane, drugie w przygotowaniu).

Lektura: Szober. Podręcznik do nauki języka polskiego. Rozdziały: Znaczenie wyrazów. Język a społeczeństwo; Rozwadowski. O zjawiskach i rozwoju języka. Wyd. Towarzystwa Miłośników języka polskiego; Język polski czasopismo Tow. Miłośników języka polskiego.

Pożądana lektura literatury obcej n. p. Kristoffer Nyrop. Das Leben der Wörter. Leipzig. Haeseel 1925; Michel Bréal. Essai de sémantique. Paris Hachette 1924; Albert Dauzat. La vie du langage. Paris A. Colin 1922.

Metodyka i dydaktyka gramatyki: Klemensiewicz. Dydaktyka nauki o języku ojczystym. Książnica - Atlas 1929; Klemensiewicz. Metodyka nauczania głosowni opisowej. Książnica - Atlas 1926; Lehr - Spławiński, Klemensiewicz, Majewiczówna. Gramatyka polska w szkole powszechnej, Jakubowski 1926; Szober. Nauka o języku. Język polski. Wskazówki metodyczne do programu gimnazjum państwowego. Wyd. Ministerstwa W. R. i O. P. (dla informacji); Gärtner. Ćwiczenia słownikowe i stylistyczne w szkole powszechnej. Jakubowski.

Metodyka ogólna języka polskiego: Jeleńska. Metodyka pierwszych lat nauczania, wyd. II. (Język polski); Szober. Zasady nauczania języka polskiego, wyd. II. Książnica 1930; Osterloff. Metodyka języka ojczystego.

Metodyka lektury: Nawroczyński. Cele nauczania. Układ ćwiczeń. Główne zasady nauczania. Lektura: Zasady ogólne. Język polski. Wyd. Ministerstwa W. R. i O. P.

Pożądana znajomość: Zusanne Engelmann. Der Deutschunterricht; Greyertz. Der Deutschunterricht als Weg zur nationalen Erziehung.

Literatura.

Dokładna znajomość następujących utworów: M. Rej. Żywot człowieka poczciwego (wyjątki). — J. Kochanowski. Fraszki, Pieśni, Psalmy (wybór), Pieśń o Sobótce, Odprawa posłów greckich, Treny, Muza (wyjątek). — P. Skarga. Kazania sejmowe (II albo III albo VIII). — S. Szymonowicz. Żeńcy, Kołacze. — A. Morsztyn. Liryki (wybór). — Potocki. Wojna chocimska (wyjątki). — Pasek. Pamiętniki (w wydaniu szkolnem). — Krasicki. Satyry i bajki (wybór), Przypadki Doświadczyńskiego. — Trembecki. Bajki (wybór). — Karpiński. Liryki (wybór). — Zabłocki. Fircyk w zalotach. — Niemcewicz. Powrót posła, Śpiewy historyczne, Bajki, Ballady (wybór). — Woronicz. Hymn do Boga. — Feliński. Barbara Radziwiłłówna. — Brodziński. O klasyczności i romantyczności (wyjątki), Wiesław.

Mickiewicz. Oda do młodości, Ballady i romanse. Grażyna, Dziady (w całości), Sonety krymskie, Wallenrod, Farys, Księgi narodu i pielgrzymstwa, Pan Tadeusz. — Malczewski. Marja. — Fredno. Zemsta, Śluby Panieńskie. — Słowacki. Jan Bielecki, Kordjan, Hymn o zachodzie słońca, Anhelli, Ojciec zadżumionych, Lilla Weneda (wraz z listem do Krasińskiego), Grób Agamemnona, Balladyna, Beniowski (Pieśń I — V), Testament mój, Tak mi dopomóż Chryste. — Krasiński. Nieboska komedja, Irydjon, Psalm dobrej woli. — Ujejski. Skargi Jeremiego, Maraton. — Kraszewski. Budnik

(albo Ulana albo Chata za wsią). Stara Baśń, Dziecię starego miasta. — Pol. Mohort, Pieśni Janusza (wybór), Pieśń o ziemi naszej. — Syrokomla. Urodzony Jan Dęboróg, Janko Cmentarnik. — Goszczyński. Zamek kaniowski, Sobótka. — Lenartowicz. Liryki (wybór), Zachwycenie, Błogosławiona. — Korzeniowski. Karpaccy górale, Kollokacja. — Asnyk. Napad na Parnas, Poeci do publiczności, Przeminął czas, Zmierzch melodji, XIX Wiekowi, Pod stopy krzyża, Do młodych, Ucisz się serce, Daremne żale, Tatry, Nad głębiami. — Konopnicka. Liryki i nowele (wybór). — Sienkiewicz. Nowele (wybór), Trylogja, Krzyżacy, Quo vadis. — Orzeszkowa. Nowele (wybór), Marta, Chan, Nad Niemnem, Dziurdziowie, Niziny. — Prus. Placówka, Lalka. — Rodziewiczówna. Dewajtis, Lato leśnych ludzi. — Dygasiński. W puszczy, Co się dzieje w gniazdach. — Żeromski. Syzyfowe prace, Ludzie bezdomni, Walka z szatanem, Wiatr od morza. — Wyspiański. Warszawianka, Wesele.

Oprócz powyższych dzieł wymaga się znajomości jednego przynajmniej utworu Reymonta, Kasprowicza, Sieroszewskiego, Bandrowskiego, Juljusza Kadena, Ligockiego Edwarda, Makuszyńskiego, Małaczewskiego Eugenjusza, Kossak-Szczuckiej Zofji, Dąbrowskiej Marji, Goetla Ferdynanda.

(Zaleca się posługiwać tekstami w wydaniu Bibljoteki Narodowej).

Wybór prozaików polskich XIX i XX wieku z pism Śniadeckiego Jana, Mochnackiego, Mickiewicza, Krasińskiego, Cieszkowskiego, Klaczki, Szujskiego, Prusa, Szczepanowskiego, Witkiewicza, Świętochowskiego — przerobić na podstawie podręcznika Adamczewskiego, Sympozjon (wydanie Książnicy Atlas, Lwów—Warszawa 1926).

Z literatury powszechnej: Homer. Iljada i Odyssea (w skróceniu). Ajschylos. Prometeusz skowany. — Sofokles. Antygona. — Dante. Boska komedja (Piekło — wybór). — Szekspir. Makbet (albo Hamlet), Sen nocy letniej. — Walter Scott.. Rob-Roy. — Byron. Giaur. — Corneille. Cyd. Moljer, Skąpiec. — Ibsen. Wróg ludu. (Knut Hamsun. Głód. — Rolland Romain. Colas Dreugnon. — Tagore Rabindranath. Dom i Świat).

Monografje i rozprawy krytyczne: Wojciechowski. Ignacy Krasicki (wydanie Ossolineum). — Kallenbach. Adam Mickiewicz. — Chrzanowski. Chleb macierzysty. Ody do młodości. — Tenże. Za co powinniśmy kochać Pana Tadeusza. — Tarnowski. O Panu Tadeuszu (wydanie II. 1922). — Tretiak. Kto jest Mickiewicz, sześć szkiców (Kraków 1921). — Kleiner Juljusz Słowacki (wybrane rozdziały). — Pini. Krasiński, życie i twórczość. Tretiak. Adam Asnyk jako wyraz swojej epoki (Kraków 1922). — Fijałowski. Adam Asnyk. — Wojciechowski. Henryk Sienkiewicz. — Tenże. Bolesław Prus. — Wojeński Teofil. Stefan Żeromski (rozbiór treści ideowej) Warszawa 1926. — Ignacy Matuszewski. Studja o Żeromskim i Wyspiańskim.

Charakterystyka rodzajów i prądów literackich w związku z przeczytanemi utworami.

Podręczniki: Chrzanowski. Literatura niepodległej Polski. — Chlebowski Bronisław. Literatura polska (1795—1905), jako główny wyraz życia narodu po utracie niepodległości. Lwów (wydanie Ossolineum) 1923. — Szyjkowski Marjan, Współczesna literatura polska. — Manfred Kridl. Literatura polska wieku XIX (część I—IV dalsze części w przygotowaniu).

Uwaga. Podręcznik Kridla ma wprowadzić w sposób analizowania utworów; materjału dostarcza wstępy w każdym tomiku Bibljoteki Narodowej, syntezę znaleść można w Chlebowskim i Szyjkowskim.

Z dzieł i publikacyj odnoszących się do sposobów czytania i interpretowania utworów poleca się: 1) „Wskazówki metodyczne do programu gimn. państw. Język polski“ (w opracowaniu K. Wojciechowskiego). Warszawa 1923. 2) K. Wóycickiego. Rozbiór literacki w szkole. Podręcznik dla nauczyciela (tutaj podany schemat rozbioru historyczno-literackiego). 3) K. Wóycickiego. Ćwiczenia porównawcze z dziedziny poetyki (Część I i II) z uwzględnieniem Wóycickiego, Stylistyki i rytmiki polskiej (wydanie II). 4) Stanisława Adamczewskiego. Zbiór zadań i pytań z literatury polskiej (Wiek XVI i XVII).

Dykcja.

Poprawne i estetyczne czytanie i wygłaszanie z pamięci utworów literackich z uwzględnieniem potrzeb szkoły powszechnej.

Podręczniki: Tenner. O nauce głośnego czytania w szkołach ludowych (czasopismo pedagogiczne (Lwów, 1913 styczeń). — Tenże. Podręcznik nauki czytania (Lwów 1917). — Tenże. Estetyka żywego słowa. — Tenże. Technika żywego słowa. — Czapczyński. Ćwiczenia w mówieniu. — Dr. Zathey Stanisław. Nauka przemawiania (Muzeum 1922).

Literatura dziecięca i dla młodzieży.

Znajomość kilkunastu najwybitniejszych utworów z tej dziedziny.
Podręczniki: Króliński. Literatura dziecięca. Lwów.

Język ruski i literatura.

a) 1. Biegłe pisanie, czytanie i opowiadanie.

2. Znajomość cyrylicy i zasad pisowni fonetyczn. i etymol.

3. Z fonetyki: powstawanie głosek, zgłosek, podział spółgłosek, zanikanie półgłosek w historji języka ,tudzież wpływ jego na kształtowanie się współczesnej mowy; przemiana jakościowa, ilościowa głosek (ikawizm, dwudźwięki, wzdłużenie końcowych spółgł., miękczenie końcow. spółgłosek); ortofonja, eufonja, assymilacja, dyssymilacja, pełnodźwięk, akcent.

4. Z etymologji i semasjologji: budowa wyrazu, cząstki słowo-twórcze, życie wyrazu, synonimy, homonimy, wyrazy o znaczeniu przenośnem, przyswojone, gwarowe, cechy wyrazów.

5. Z fleksji: odmiana; części mowy odmienne i nieodmienne ze stanowiska historycznego: dopełniacz liczby pojedyn. rodzaju męskiego, biernik l. p. r. m. i l. mn., wpływ deklinacji żeńskiej na męską, liczba podwójna, wpływ analogji na kształtowanie się odmiany, odmiana (rzecz. i zaimk.) przymiotników, liczba podwójna w odmianie liczebników, zanik form (dawnych) czasownikowych, powstanie czasu przeszłego i przyszłego, wpływ odmiany I czasownikowej na II i naodwrót, przysłówki złożone.

6. Ze składni: rozwój zdania (od prostego do złożonego); rozbiór zdań; wyrazy poza zdaniem, równoważniki zdań, układ wyrazów w zdaniu; podział zdań złożonych według ich treści i formy; znaczenie przypadków w zdaniu; mowa prosta i zależna; okresy.

7. Z stylistyki: cechy stylu, barbaryzmy, archaizmy, neologizmy, rytmika słowa; postaci mowy (obrazowe i emocjon. formy wyrazu) utwór

literacki (powstanie, forma stylist.), rytmiczna budowa wiersza, stopa, strofa, rym, akcent symboliczny. Gwary.

8. Z metodyki j. ruskiego: zasady metodyczne nauczania języka ruskiego w związku z programem dla siedm. kl. szkół powszechnych.

Podręczniki: 1. Dr. Wasyl Simowycz. Hramatyka ukrajinškoji mowy dla samonawczannja ta w dopomohu szkilnij nauci. Druhe wydanja z odminamy i dodatkamy. Kołomyja. Hałyćka Nakładnia. — 2. Dr. Iłarjon Swjenćickyj. Narysy z istoriji ukrainškoji mowy. Lwiw 1920. — 3. Prof. Iwan Ohijenko. Czystota j prawylništ' ukrajinškoji mowy. Lwiw 1925. — 4. Dr. Košt' Kysilewškyj. Metodyka prawopysnych i słowesnych wpraw. Stanysławiw 1929.

b) Podstawą wymagań jest lektura i jej interpretacja ze szczególnem uwzględnieniem programu szkół powszechnych, a na tle tej lektury znajomość rozwoju historycznego literatury.

Podręczniki: 1. Wybir z ukrajinško-ruškoji literatury. Czast' persza. IV wyd. U Lwowi, 1925, str.: 1—143 (wybór z literatury staroruskiej, doby średniej i poezji ludowej). — 2. Oł. Barwinškyj. Wijimky z ukrajinškoji narodn. literatury. Cz. I. (dla VII kl. gimnaz.). — 3. Oł. Barwinškyj. Wyjimky z ukrajinškoji narodn. literatury. Cz. III. (dla VIII kl. gimnaz.). — 4. W. Radzykewycz. Korotkyj kurs ukrajinškoji literatury (tylko dla doby staroruskiej i średniej). — 5. Oł. Barwinškyj. Istorija ukrajinškoji literatury. Cz. II. (od Kotlarewskiego aż do czasów najnowszych). Biografje pisarzy można pominąć oprócz Szewczenki, M. Szaszkiewicza, Fedkowicza, i Franki. — 6. M. Matwijczuk. Metodycznyj pidrucznyk dla nawczannja poczatkiw ukrajinškoho pyšmenstwa. — 7. D. Zakłynškyj. Metodyka ustnoho i pyšmennoho stylu dla wsich szkił. — 8. W. Dombrowškyj. Ukrajinška stylistyka i rytmika (Wybór). — 9. W. Dombrowškyj. Ukrajinška poetyka. (Wybór).

Lektura uzupełniająca, (obowiązkowa).

Słowo o połku Ihorewi (w jakimkolwiek tłumaczeniu). — I. Kotlarewškyj. Enejida, wyd. W. Szczurata, Natałka Połtawka. — H. Kwitka. Marusia, Perekotypołe. — T. Szewczenko. Pryczynna, Newolnyk, Moskalewa krynycia, Neofity, Dumky (wybór). — M. Wowczok. Instytutka, Sestra. — P. Kulisz. Czorna Rada. — O. Fed'kowycz. Luba-zhuba (i wybór opowiadań). — I. Lewyćkyj. Chmary, Mykoła Dżera. — P. Myrnyj. Morozenko, Sered stepiw. — S. Rudanškyj. Wybir tworiw. wyd. I. Bryka. — I. Franko. Mojsej, I. Wyszenškyj, Zachar Berkut, Boa constrictor, Opowidannia (wybór), Uczytel. — N. Kociubynškyj. Fata morgana, Pid minaretamy, Laleczka, Dla zahalnoho dobra. — Ł. Ukrajinka. Lisowa pisnia. — I. Tobyłewycz. Chaziajin, Sujeta. — B. Hrinczenko. Sonjasznij promiń, Pid tychymy werbamy. — W. Stefanyk. Opowidannja (wybór). — B. Łepkyj. Pid tychyj weczir. — O. Kobylańska. Cariwna. — O. Ołeś. Zbirka poezyj, wyd. Ławrowa. — W. Szekspir. (jeden dramat).

Jedna rozprawka naukowa o jakimkolwiek z wyżej wymienionych pisarzy lub utworów.

Literatura dziecięca i dla młodzieży.

Baśnie i bajki ludowe — wybór Hnatiuka lub inny. — T. Szewczenko. Małyj Kobzaryk. — I. Franko. Łys Mykyta, Abu Kazymowi kapci, Kowal Bassin, Koły szcze zwiri howoryły. — E. Hrebinka. Prykazky (wybór). — Ł. Hlibiw. Bajky (wybór). — A. Czajkowśkyj. Za sestroju. — Mark Twain. Pryhody Toma Sojera.

Język francuski.

1. Wymowa francuska poprawna.
2. Praktyczne władanie językiem francuskim w zakresie tematów codziennego życia.
3. Znajomość zasadniczych zjawisk gramatyki francuskiej z gruntownem opanowaniem zwłaszcza form konjugacyjnych. Ze składni dokładna znajomość budowy zdań pobocznych (zwłaszcza użycie subjonctiw-u i conditionnal-u).
4. Rozumienie przystępnych tekstów literackich i naukowych.
5. Poznanie w całości kilku arcydzieł literatury francuskiej, tak dawnej (wiek XVII i XVIII) jak nowszej (wiek XIX i XX).
6. Poznanie ważniejszych wyjątków arcydzieł literatury francuskiej od wieku XVI począwszy.
7. Najważniejsze wiadomości z zakresu historji literatury francuskiej i pewna znajomość Francji i Francuzów (hist.-geogr.-socjologja).
8. Elementarne wiadomości z zakresu metody i techniki nauczania języka francuskiego w szkole powszechnej.

Podręczniki: P. Passy. Le français parle', Leipzig Reisland lub J. Passy et A. Rambeau. Chrestomathie française. — Neveux. Metoda praktyczna języka francuskiego część I i II wyd. Eos Poznań. — Kielski. Leçons de français. II et III Année lub Szarota-Czerny. Deuxieme et troisième livre de français. — A. Harnisch v. A. Duchesne. Methodische französische Sprechschule, Leipzig Reisland, lub — Langenscheidt. Sprachführer, Französisch. Berlin Langenscheidt. — Chassang-Hubert-Rinn. Nouvelle Grammaire française Paris, Garnier. — R. Radouant. Grammaire française, Paris, Hachette. — F. Strohmeyer. Französiche Grammatik, Leipzig, Teubner.

Lektura: Französische Schriftsteller aus dem Gebiete der Philosophie. Kulturgeschichte und Naturwissenschaft, Heidelberg, Winter, a także z pism francuskich jak Journal des Débats i Illustration.

Edycje Eos, zwłaszcza Corneille. Le Cid. — Molière. Le bourgeois gentilhomme. — Augier. Legendre de M. Poizier. — Chateaubriand. Atala. — Hugo. Hermani oraz wydania obce arcydzieł francuskich jak Au'teurs français, Paris, Hachette, Colin, Flammarion, Hatier, Larousse i i. lub Französsische Schriftsteller od Teubner, Weidmann, Velhagen — Klasing, Diesterweg, Freytag lub w wydawnictwie „Bibliotheque des ecoles" (skład w Książnicy - Atlasie). — Węckowski — Szarota. La France I i II. — Glixelli. La France et les lettres françaises I i II lub — Kwiatkowski. La France et les Français cz. I i II. — Szarota — Czerny. Paris i Les prowinces françaises

lub — Kielski — Pionnier. En France I i II. — B. Kielski. Wskazówki metodyczne. Lwów, Jakubowski 1921. — E. Otto. Methodik und Didaktik, Velhagen. Klasing 1921.

Język niemiecki.

Język. Zupełne opanowanie języka współczesnego, poprawność wymowy sfer wykształconych, a w piśmie potoczystość stylu, wyrobionego na odpowiedniej lekturze.

Podręczniki: Dąbrowski. Praktische Gramatik der deutschen Sprache lub — Jahner. Deutsche Gramatik 1929. — T. Benni. Ortofonja języka niemieckiego.

Literatura. Znajomość form literackich (rozróżnić typowe formy liryki, epiki i dramatu oraz okazać zrozumienie ich formy wewnętrznej i zasadniczych podstaw psychologicznych twórczości artystycznej).

Znajomość całokształtu życia kulturalnego Niemiec do chwili obecnej.

Znajomość dzieł z zakresu literatury pięknej w całości przeczytanych Z XVIII wieku wystarczą typowe utwory Lessinga Minna v. Banhelm, — Goethego Herman u. Dorothea, Iphigenie, — Schillera Wilhelm Tell, (wszystkie w komentowanych wydaniach Książnicy - Atlas). Z XIV wieku winien kandydat przeczytać któregoś z realistów jak G. Keller, C. Meyer, Th. Storm, P. Rosegger, W. Raabe, G. Hauptmann, H. Sudermann (w wydaniu Reclama). Ze współczesnej jedną powieść Th. Manna (Buddenbrooks, Zauberberg).

Podręczniki: J. Jakóbiec. Deutschtum I u. II Teil. — J. Piątek. Jak uczyć języka niemieckiego w szkołach powszechnych, oraz — J. Jakóbiec. Przewodnik i wzory metodyczne do nauki języka niemieckiego.

Z niemieckich dydaktyk: Peter Kolb. Aus der Praxis des deutschen Unterrichts, Karlsruhe bei G. Braun (nieobowiązkowo).

Historja powszechna i polska.

I. Czasy starożytne. A. Uwzględnić przy historji ludów Starożytnego Wschodu przedewszystkiem znaczenie ich dorobku kulturalnego bez specjalnych szczegółów historycznych (Podstawa gospodarcza organizacji politycznej, wierzenie, pomniki i zabytki kultury).

B. Grecja. Zwrócić uwagę na organizację społeczną i polityczną ważniejszych ludów greckich, urządzenia religijne, sztukę i literaturę (w najważniejszych przejawach). Z historji politycznej wojny perskie. Perykles jako wychowawca ludu ateńskiego i organizator demokracji ateńskiej. Grecja i Persja w czasie wojny peloponeskiej i wojny koryntckiej. (Proces Sokratesa). Epaminondas i Pelopidas. Dzieło Filipa II i Aleksandra Wielkiego. Państwo diadochów. Kultura hellenistyczna.

C. Rzym. Początki Rzymu i wpływy etruskie i greckie. Znaczenie walki stanów jako walki o prawo. Pierwsze dwie wojny punickie. Wojny wschodnie i wpływ kultury greckiej na Rzym w wieku II. Kwestja agrarna i znaczenie Grakchów. Upadek republiki rzymskiej w czasie wojen domowych. Organizacja pryncypatu. August i jego następcy w I. w. po Chr. Złoty wiek cesarstwa. Rzym i chrześcijaństwo. Djoklecjan i Konstantyn W.

Dwa pierwsze okresy wędrówki ludów germańskich i upadek państwa zachodnio - rzymskiego.

II. W i e k i ś r e d n i e: Wędrówka ludów germańskich w w. V i VI i nowe państwa. Kościół wobec tych państw. Cesarstwo wschodnie w w. VI i kultura bizantyńska. Dzieło Mahometa i kultura arabska. Monarchja frankońska i dzieło Karola W.

Znaczenie traktatu w Verdun. Feudalizm, jako system społeczny i polityczny. Państwa wytworzone przez Normanów. Pierwsze państwa słowiańskie i rozbicie świata słowiańskiego. Dzieło Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Upadek i wskrzeszenie państwa polskiego. Polska wobec walki o inwestyturę. Krucjaty i ich znaczenie dla społeczeństw i państ europejskich. Krzywousty i jego synowie. Walka Hohenstaufów z papiestwem w XII i XIII w. Rola kościoła w życiu społecznem i politycznem Polski w XII i XIII w. Organizacja wsi i miast polskich na prawie niemieckiem. Hanza i jej znaczenie. Niemcy w okresie wielkiego bezkrólewia. Trzy wielkie napady Tatarów na Polskę w XIII w. Restauracja królestwa polskiego i rządy czeskie. Polska wobec Zakonu Krzyżackiego w XIII w. Dzieło Łokietka i Kazimierza W. Anglja i Francja w XIII i z początkiem XIV w. Wojna stuletnia. Niewola awinjońska papieży i wielka schyzma zachodnia.

Ustrój i kultura wieków średnich. (Monarchja średniowieczna, organizacje stanów, oświata i szkolnictwo. Nauka i uniwersytety, wpływ nauki arabskiej. Poezje: rycerska i ludowa, filozofja scholastyczna. Sztuka romańska i gotycka. Dante). Pierwsze objawy reformacji i sobory XV w. Unja Polski z Litwą i wojny z Zakonem o Żmudź. Polityka Zbigniewa Oleśnickiego (1423 — 1444). Unja florencka i upadek cesarstwa wschodniego. Humanizm i odrodzenie we Włoszech. Szukanie nowych dróg handlowych. Odkrycia i wynalazki. Rozstrój polityczny w Niemczech i potęga Jagiellonów. Przywileje szlachty w Polsce. Wojna róż w Anglji i złamanie przewagi wielkich lenników we Francji.

III. W i e k i n o w o ż y t n e. Kolonje portugalskie i hiszpańskie. Wojny o Włochy. Potęga Habsburgów i jej wrogowie. Wielcy reformatorowie religijni w XVI wieku i skutki ich działalności. Geneza Sejmu Walnego w Polsce. Konstytucje „Nihil novi". Wojny z Moskwą do czasów Unji Lubelskiej (straty Litwy). Sekularyzacja Prus. „Walka o naprawę Rzeczypospolitej". Wyniki soboru trydenckiego. Tudorowie w Anglji. Filip II hiszpański i jego polityka. Wojny religijne we Francji. Pierwsza wolna elekcja w Polsce. Henryk Walezy. Stefan Batory. Zygmunt III i jego polityka. Niemcy od czasów pokoju augsburskiego (1555) do wybuchu wojny 30-to letniej. Richelieu i Mazarin we Francji. Wielka rewolucja angielska i czasy rzeczypospolitej. Okres Ludwika XIV we Francji. Władysław IV i Jan Kazimierz w Polsce. Wojny Turcji z Polską i Habsburgami i pokój karłowicki. Restauracja Stuartów w Anglji i „mała rewolucja" angielska (1688). Wojna sukcesyjna hiszpańska. Polska wobec wojny północnej. Czasy saskie. Upadek znaczenia politycznego Francji za regencji i za Ludwika XV. Wzrost potęgi kolonjalnej Anglji. Rozwój rządów parlamentarno - gabinetowych za czasów Jerzego I i II. Marja Teresa i Józef II w Austrji. Fryderyk II w Prusiech. Elżbieta i Katarzyna II w Rosji. Wojny śląskie i wojna siedmioletnia. Początki Stanisława Augusta i reformy Czartoryskich w Polsce. Konfederacja

barska. Pierwszy rozbiór Polski. Komisja Edukacyjna. Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Francja przed w. rewolucją i znaczenie literatury filozoficznej i politycznej. Stany Generalne i Zgromadzenie Narodowe we Francji. Sejm Czteroletni i Konstytucja 3-go Maja (analiza i interpretacja tekstu). Zgromadzenie prawodawcze i upadek monarchji we Francji. Wojna Francji z Europą i panowanie terroru w okresie konwencji. Drugi rozbiór Polski i powstanie kościuszkowskie. Trzeci rozbiór Polski. Czasy dyrektorjatu we Francji. Legjony. Czasy konsulatu i cesarstwa francuskiego. Księstwo Warszawskie. Kongres wiedeński (ze szczególnem uwzględnieniem sprawy polskiej). Europa w okresie 1815 — 1830. Rosja i Polska 1815 — 1830 i wybuch powstania listopadowego. Rok 1830 w Europie. Upadek powstania listopadowego i Wielka Emigracja. Rozwój wielkiego przemysłu w XIX w. Wiosna ludów 1848. Czasy Napoleona III. Powstanie styczniowe. Klęska Francji w r. 1870 i czasy pokoju zbrojnego w Europie. Ziemie polskie od czasów powstania styczniowego do czasów wojny światowej. Wojna światowa i wskrzeszenie państwa Polskiego.

Wykaz podręczników — dzieł i pomocy naukowych.

Historja powszechna i polska. Podręczniki: Zakrzewski. Historja powszechna tom I — III. (Korzon. Historja starożytna. — Semkowicz. Opowiadania z dziejów starożytnych. — Nanke. Historja średniowieczna i nowożytna). — Lewicki. Dzieje Polski (uzup. przez Friedberga). — Smoleński Władysław. Dzieje narodu polskiego.

Wypisy: Gebert i Gebertowa (Wypisy do historji starożytnej. — Wachowski i Jastrzębska. Wypisy do historji starożytnej. — Nanke. Wypisy do historji średniowiecznej i nowożytnej.

Dzieła: Historja polityczna Polski (do czasów I rozbioru) wyd. Akademji Umiejętności Tom V). — M. Bobrzyński. Dzieje Polski. Wyd. III. — Kutrzeba. Historja ustroju Polski Tom I (IV). — Morawski Kazimierz. Rzym (studja i szkice). — Plutarch. Żywoty sławnych mężów — w opracowaniu T. Sinki. — Ksenofont. Wspomnienia o Sokratesie w przekładzie Konopczyńskiego. — T. Wojciechowski. Szkice historyczne z XI wieku. — Łoziński. Życie polskie w dawnych wiekach, Prawem i lewem. — Śliwiński. Batory. Kubala. Szkice historyczne I i II. — Askenazy. Książę Józef Poniatowski, Rosja — Polska (1815 — 1830). — Handelsman. Konstytucje polskie (1791, 1807, 1815, 1921). — Bobrzyński. Wskrzeszenie Państwa Polskiego I — II.

Pomoce: Teksty źródłowe w wydawnictwie Krak. Spółki Wydawniczej 60 zeszytów (należy się zaznajomić z ich treścią).

Metodyka i dydaktyka: Sobiński. Uwagi metodyczne o nauczaniu historji. — Pohoska. Dydaktyka historji. — Gebert. Jak uczyć historji w szkole powszechnej wyd. II. — Hanna Pohoska. Teksty źródłowe w nauczaniu historji.

Uwaga. Dzieła nieobjęte nawiasami należy nieodzownie poznać dokładnie.

Matematyka.

Cztery działania na liczbach naturalnych, stopniowe rozszerzanie pojęcia liczby: Liczby ułamkowe, względne, wymierne, rzeczywiste, urojone, zespolone. Własności liczb całkowitych. Potęgi i pierwiastki, dwumian New-

ton'a, zasada indukcji matematycznej. Funkcje: Proporcjonalność prosta, odwrotna, funkcja linjowa, funkcja stopnia 2-go. Równania, nierówności stopnia 1-go i 2-go; wykresy funkcyj i dyskusja, graficzne rozwiązywanie równań i dyskusja równań; znaki pierwiastków i położenie ich względem danej liczby. Równania i funkcje niewymierne. Postępy arytmetyczne i geometryczne jako zastosowanie: rachunek procentu składanego i rent. Liczby niewymierne. Logarytmy zastosowania do rachunków numerycznych i trygonometrycznych.

Pojęcia wstępne z geometrji, figury płaskie przystające i symetryczne. Proste równoległe. Zadania konstrukcyjne. Równoważność wieloboków. Proste i płaszczyzny w przestrzeni. Proporcjonalność odcinków. Jednokładność, podobieństwo. Zastosowania do zadań konstrukcyjnych. Pola wieloboków płaskich. Analiza algebraiczna zadań konstrukcyjnych. Rzut równoległy ukośny wieloboków i brył w położeniach łatwych. Naroża, wielościany. Obwód i powierzchnia koła i jego części. Powierzchnie krzywe w przestrzeni. Walec, stożek, kula. Powierzchnia i objętość brył okrągłych.

Funkcje trygonometryczne kątów ostrych. Rozwiązywanie trójkątów prostokątnych. Rozszerzenie pojęcia funkcyj trygonometrycznych i badanie ich własności. Wzory redukcyjne i przekształcanie wyrażeń nienadających się do logarytmowania. Rozwiązywanie trójkątów skośnokątnych. Zastosowanie trygonometrji do miernictwa.

Z geometrji analitycznej płaskiej zagadnienia o równaniu prostej równania krzywych stopnia 2-go w prostych położeniach: środkowych wierzchołkowych.

Dokładna znajomość Programu nauki rachunków i geometrji w szkołach powszechnych, wydanego przez Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. jakoteż podręczników przez Ministerstwo dla szkół powszechnych przeznaczonych.

Podręczniki: Tannery. Arytmetyka teoretyczna i praktyczna (wyczerpane). — Dr. Jerzy Mihułowicz. Podręcznik arytmetyki i algebry dla kl. IV gimnazjów; Podręcznik arytmetyki i algebry dla kl. V gimnazjów (nierówności o 2 niewiad. opuścić); Podręcznik arytmetyki i algebry dla kl. VI gimnazjów (dyskusję równań 2-go stopnia o 2 parametrach można opuścić); Podręcznik Arytmetyki dla kl. VII T. N. S. W. Lwów 1914. Tylko Rozdział IV. Wzór Newtona i trójkąt Pascala, oraz zasada indukcji matematycznej; Podręcznik arytmetyki dla kl. VI T. N. S. W. Lwów 1913. Tylko Rozdział IV. Liczby urojone i zespolone. — Wł. Wojtowicz. Zarys geometrji elementarnej do użytku szkół średnich. — Ant. Łomnicki. Geometrja elementarna. Podręcznik dla klas wyższych szkół średnich (można opuścić: Twierdzenie Desargues'a, ustęp o potędze punktu, twierdzenie Eulera o wielościanach, dowody na powierzchnię i objętość oparte na pojęciu granicy ciągów); Geometrja, Cz. II. Trygonometrja (można opuścić: zagadnienie Snellius'a i Hansena, nadto rozdział V o trygonometrji sferycznej): Początki geometrii analitycznej: Tylko Cz. II. Geometr. analityczna płaska. Rozdz. II. punkt 5, 6, 7. Rozdz. III. punkt 9, 10, 11. Rozdz. IV. punkt 14, 15. Rozdz. VI. punkt 18, 19. Rozdz. VIII. punkt 21, 22, 25. Rozdz. IX. punkt 27, 29, 30. Rozdz. X. punkt 31, 32, 33; Tablice matematyczno-fizyczne czterocyfrowe. — Wł. Wojtowicz. Trygonometria płaska do użytku szkół średnich. — I. Kranz. Zbiór zadań. — Straszewski. Trójmian kwadratowy. — N. Rybkin. Zbiór zadań geometrycznych rachunkowych: Cz. I. Planimetria, Cz. II. Stereometrja; Zbiór zadań geometrycznych rachunkowych: Stereometrja z za-

stosowaniem trygonometrji. — Zarzecki: Nauczanie matematyki początkowej. 3 części. M. Arct Warszawa. — Dzieje myśli. Tom I., zeszyt 2. Historja matematyki. Warszawa 1911. — Sammlung Göschen. Geschichte der Mathematik.

Fizyka.

A) Teoretyczne ujęcie materjału naukowego na podstawie jednego z podręczników poleconych przez program W. K. N.;

B) Technika sporządzania najprostszych przyrządów fizycznych i chemicznych (obróbka szkła, roboty w drzewie i kartonie, najprostsza obróbka metali), oraz wykonanie w pracowni zasadniczych doświadczeń fizycznych i — w mniejszym zakresie — chemicznych z poszczególnych działów fizyki i chemji;

C) Układanie i rozwiązywanie zadań fizycznych celem ugruntowania materjału zdobytego doświadczalnie i teoretycznie;

D) Gruntowna znajomość programu przyrody martwej w szkole powszechnej, oraz podręczników, które ten materjał ujmują;

E) Lektura odnosząca się do pewnego zagadnienia, działu fizyki, czy też o charakterze ogólnym.

Podręczniki: Ad A) Ksawery Sporzyński. Fizyka (trzy tomy) do użytku szkół średnich. Wydanie 7. M. Arct. Warszawa. Tom. I-szy i III-ci opracować w całości. Materjał zawarty w tomie II-gim można nieco uprościć, a mianowicie § 73 i § 74. Ruch harmoniczny prosty i złożony bez wyprowadzania wzorów (tylko pojęcia), § 79. Krzywe Lissajous: jakościowo, § 89. Teorja ruchu falowego: ujęcie rysunkowe, § 98. Teorja zwierciadeł: bez dowodu, § 103. Teorja soczewek: bez dowodu. (Woynicz - Sianożęcki. Fizyka w zakresie szkoły średniej. Wyd. M. Arcta w Warszawie).

Ad B). Waldemar Zillinger. Zbiór ćwiczeń i zadań z fizyki. Wydanie Książnica - Atlas, Lwów — Warszawa 1926 r. — (R. A. Gregory i A. T. Simons. Podręcznik do ćwiczeń praktycznych z fizyki dla niższych i wyższych szkół średnich Cz. I. Wyd. M. Arcta Warszawa 1909. Wyczerpane). — Br. Duchowicz. Doświadczenia chemiczne przy pomocy możliwie najprostszych środków. Praktyczny podręcznik dla nauczycieli szkół powszechnych. Wydanie trzecie. Lwów.

Ad C). W. Rybczyński. Zbiór zadań z fizyki z wynikami dla wyższych klas szkół średnich (Książnica - Atlas, Lwów — Warszawa 1927).

Ad D). Moycho - Koziński. Fizyka i chemja dla VI i VII oddz. szkoły powszechnej. — A. Dmochowski. Ćwiczenia z fizyki i chemji dla II i III klasy gimnazjalnej. — T. Męczkowska i St. Rychterówna. Ćwiczenia z przyrody martwej (Wyd. Arcta). — Ministerjalny program przyrody martwej dla szkół powszechnych ze szczególnem uwzględnieniem materjału oddział VI i VII.

Ad E). A. Kistner. Geschichte der Physik (Sammlung Göschen — Lipsk).

Biologja.

1. Morfologja, anatomja, fizjologja i systematyka roślin i zwierząt. Uzupełnienie i pogłębienie materjału naukowego. przeznaczonego dla seminarjów, przez ćwiczenia, robienie doświadczeń i obserwacyj biologicznych.

2. Anatomja i fizjologja człowieka.

3. Znajomość budowy mikroskopu, umiejętność używania mikroskopu i opanowanie najprostszej techniki mikroskopowej.

4. Sprawność w sekcjonowaniu zwierząt i sporządzaniu preparatów mikroskopowych botanicznych.

5. Biegłość w oznaczaniu roślin.

6. Znajomość programów ministerjalnych i metodyki nauczania biologji.

Podręczniki. W. Kudelka. Wiadomości z botaniki. — Arct Golczewska w opracowaniu Kołodziejczyków. Podręcznik do nauki botaniki. (Wydanie ostatnie). — (J. Rostafiński. Botanika na klasy wyższe wydanie VI (VII wydanie zostało skrócone dla szkół); Podręcznik do oznaczania roślin. Wydanie IV lub gdy tego niema VI. (Wydanie V zawiera dużo pomyłek). — Czartkowski. Ćwiczenia z anatomji roślin. Zeszyt I i II; Doświadczenia z fizjologji roślin. — Kołodziejczyk. Ćwiczenia z morfologji roślin. — Nusbaum Wiśniowski. Wiadomości z zoologji; Nusbaum - Hilarowicz. Zoologja dla wyższych klas szkół średnich. Wydanie V. — Domaniewski. Podręcznik zoologji dla klas wyższych. — Kupczyński. Higjena. — Firewicz i Firewiczowa. Zbiór ćwiczeń anatomicznych. — Akwarja słodkowodne. — Dyakowski B. Zarys metodyki niższego kursu nauki o przyrodzie. — Hassenpflug. Obcowanie z przyrodą. — Haberkantówna W. Protokoły lekcyj przyrodoznawstwa, klasa I, II i III. Wyd. Min. W. R. i O. P. — Bykowski J. Wycieczki szkolne.

Lektura. Dyakowski. Z naszej przyrody; Wędrówki roślin i zwierząt; Rośliny pokarmowe. — Dembowski. Zasady biologji; Dzieje jednego pierwotniaka. — Schmeil. Lehrbuch der Botanik; Lehrbuch der Zoologie. — Kuczyńska. Jak się bronią i chronią rośliny? — Grotowska. Wzajemna zależność świata roślinnego i zwierzęcego. — Fabre. Szkodniki; Nasi sprzymierzeńcy; Dziwy instynktu u pająków i owadów; Z życia owadów. — Heilpern. Zasady metodyki ogólnej nauk przyrodniczych. — Kiernik. Życie w nurtach oceanu. — Kraepelin. Einführnung in die Biologie, IV Auflage (zum Gebrauch der höheren Schulen und zum Selbstunterricht).

Przyroda martwa.

A) Chemja. Przerobić dokładnie podręczniki: 1) Bronisława Duchowicza. Wiadomości z chemji nieorganicznej i organicznej. Podręcznik przystosowany do programu VII kl. gimnazjów humanistycznych; 2) Br. gimnazjów; 3) Bronisława Duchowicza: Doświadczenia chemiczne przy pomocy możliwie najprostszych środków. Wyd. III (przerobić doświadczenia). 4) Dr. Stanisława Tołłoczki. Chemja w zakresie wiadomości początkowych. — 5) Al. Dmochowskiego. Ćwiczenia z fizyki i chemji w kl. II i III według gimnazjum niższego (przerobić ćwiczenia).

B) Mineralogja z krystalografją. 1) Przerobić dokładnie podręcznik: M. i J. Łomnickich: Mineralogja i geologja dla wyższych klas szkół średnich. 2) Oznaczać minerały według podręcznika B. Zielowskiego: Podręcznik do określania minerałów dla uczniów szkół średnich. 3) Oznaczać minerały można też podług tablic, znajdujących się w podręczniku Br. Duchowicza i Dr. T. Wiśniowskiego: Wiadomości z chemji i mineralogji. (Patrz — A). 2). 4) Przerobić Dr. Józefa Siemiradzkiego. Płody kopalne Polski.

C) Fizyka (zakres zmniejszony): Przerobić podręczniki i doświadczenia w nich zawarte: 1) L. Kozińskiego i S. Moychy. Fizyka i chemja dla oddziału VI VII szkół powszechnych. 2) Ćwiczenia z fizyki i chemji Al. Dmochowskiego (patrz A). 5). 3) Ksawerego Sporzyńskiego. Krótki wykład fizyki do użytku gimnazjów klasycznych, szkół zawodowych i miejskich, oraz do samokształcenia.

Uwaga: Wskazane jest odbycie odpowiednich kursów wakacyjnych lub podobnych celem zaznajomienia się z pracą laboratoryjną.

Geografja.

I. Geografja ogólna.

1. Geografja matematyczna. Zjawiska pozorne na sklepieniu niebieskiem, wielkość, kształt i ruchy ziemi, system słoneczny.

Obserwacje busolą, gnomonem, kołem południkowem.

2. Kartografja. Zasady rzutów kartograficznych. Zniekształcenia. Znajomość konstrukcji siatek szkolnych (jak w progr. sem. naucz.). Generalizacja. Przedstawienie rzeźby terenu. Znajomość mapy specjalnej. Znajomość kontroli podziałki.

3. Geologja. Geologja historyczna (stratygrafja), geol. dynamiczna, tektoniczna. Znajomość geologji Polski, z szczególnem uwzględnieniem własnej okolicy. Czytanie mapy geologicznej. Konstrukcja prostszych profilów geologicznych.

4. Hydrografja i oceanografja. Hydrosfera. Wody powierzchniowe i gruntowe. Typy rzek wedle wodostanów. Typy jezior wedle genezy i morfologji. Bagna i błota. Typy źródeł. Właściwości fizyczne i ruchy wody morskiej. Batymetrja dna oceanów i ważniejszych mórz.

5. Klimat. Czynniki i elementy klimatu. Cyrkulacja atmosferyczna. Najważniejsze strefy i dziedziny klimatyczne. Znajomość map pogody i klimatycznych. Konstrukcja map klimatycznych. Obserwacje przy pomocy elementarnych przyrządów meteorologicznych.

6. Morfologja. Czynniki i elementy rzeźby. Krajobraz normalny, lodowcowy, pustynny, krasowy, przybrzeżny. Pojęcie i konstrukcja: profilu, krzywej erozyjnej, krzywej hipsograficznej, średniego wzniesienia.

7. Bio- i antropogeografja. Zależność szaty roślinnej od warunków geograficznych. Najważniejsze zespoły wegetacyjne. Zasięgi biogeograficzne. Geografja świata zwierzęcego. Rozmieszczenie człowieka na kuli ziemskiej, rasy, kultury. Życie gospodarcze w zwiazku z warunkami geograficznemi (geografja produkcji, zużycia, transportów i komunikacji).

II. Geografja regionalna.

A) Polska. Szczegółowa znajomość położenia, granic, rzeźby, klimatu, geologji, hydrografji świata zwierzęcego i roślinnego; człowiek, rozmieszczenie, życie gospodarcze i kulturalne. Regjony geograficzne Polski.

B) Inne kraje. Podziały polityczne. Warunki geograficzne: położenie, rzeźba, klimat. Życie gospodarcze i kulturalne.

III. Historja odkryć geograficznych.

Podróże odkrywcze i badawcze, zwłaszcza z ery odkryć, z szczególnem uwzględnieniem zdobyczy polskiej nauki.

IV. Dydaktyka geografji.

Znajomość programów geografji w szkole powszechnej. Stosowanie ogólnych metod nauczania do nauczania geografji. Znajomość elementarnych pomocy w nauczaniu geografji. (Przyrządy, obrazy, podręczniki i atlasy, polecone dla szkół powszechnych).

Podręczniki: De Martonne. Traité de géographie physique, albo — Davis-Braun. Grundzüge der Physiogeographie. — (De Martonne — Pawłowski. Zarys geografji fizycznej, albo — Pawłowski. Geografja ogólna (Cz. I.), lub — Nałkowski — Sawicki. Geografja fizyczna). — Szumański. Zasady kartografji. — Pick. Astronomische Geographie. — (Ernst. Astronomja popularna). — Friedberg. Geologja. — (Pokorny — Wiśniowski. Geologja). — Sujkowski. Geografja ekonomiczna ogólna. — (Gumplowicz. Geografja gospodarcza). — Hettner. Länderkunde. — (Pawłowski. Geografja Europy i pozaeuropejskich części świata). — Lencewicz. Kurs geografji Polski. — (Sujkowski: Geografja Ziem Polskich). — (Sosnowski: Geografja Ziem Polskich). — Romer. Powszechny Atlas geograficzny. — Niemcówna. Dydaktyka geografji. — (Mścisz. Metodyka geografji). — Loth. Zarys dziejów rozwoju horyzontu geogr.

Lektura (podręczniki i czasopisma). Encyklopedja Polska. T. I. Wyd. Akademji Umiejętności. — Poradnik dla samouków, dział geograficzny. Wydanie Kasy im. Mianowskiego. — Czasopismo Geograficzne, Lwów. — Przegląd Geograficzny, Warszawa. — Sprawozdania Państw. Inst. Geologicznego, Warszawa. — Prace Geograficzne pod redakcją E. Romera, Lwów. — Prace Geograficzne Inst. Geograficznego U. J. Kraków. — Badania nad Polską północno-zachodnią, red. St. Pawłowski, Poznań. — Kosmos, Lwów (artykuły i prace z geografji). — Merecki. Klimatologja Ziem Polskich. — Biuletyny Stacji Geologicznej w Borysławiu. — Koneczny. Polska w kulturze powszechnej (artykuły E. Romera i St. Pawłowskiego).

Rysunek.

Znajomość zasad perspektywy praktycznej, przedmiotów graniastych i okrągłych. Łatwość w poprawnem rysowaniu z natury i pamięci przedmiotów płaskich i przestrzennych, z uwzględnieniem zjawisk perspektywicznych, światłocieniowych i kolorystycznych.

Opanowanie technik wykonania rysunku (ołówek, węgiel, piórko, farby akwarelowe, pastele, kredka). Sprawność w rysowaniu na tablicy.

Zdobnictwo. Znajomość rodzajów rytmu zdobniczego oraz zasad budowy ornamentu płaskiego, przy uwzględnieniu materjału i techniki wykonania.

Metodyka nauczania rysunku. Znajomość programu i rodzajów ćwiczeń rysunkowych w szkole powszechnej oraz metodyka nauczania rysunku w poszczególnych oddziałach szkoły powszechnej.

Wiadomości z zakresu sztuk plastycznych. Style historyczne. Rozróżnianie stylów w architekturze świeckiej i kościelnej — szczególnie w Polsce.

Malarstwo polskie ostatnich czasów (Grottger i Matejko).

Podręczniki: Ramułtowa. Początkowa nauka rysunków. — Bobieńska. Pierwsze lata nauczania rysunków. — St. Matzke. Zasady rysunku początkowego. — St. Matzke. Nauczanie rysunku przestrzennego. — St. Matzke. Przyroda modelem rysunkowym. — L. Misky. Plastyczne uzmysławianie przedmiotów. — Policht i Leńczyk. Podręcznik do nauczania rysunków. — (J. Tor. Formy plastyczne). — Prang. Wychowanie artystyczne (tłumaczenie). — (Tadd L. Nowe drogi wychowania artystycznego (tłum.). — Stef. Szuman. Sztuka dziecka. — K. Homolacs. Podręcznik do ćwiczeń zdobniczych. — Doleżal. Historja sztuki. — Dr. J. S. Zubrzycki. Zwięzła historja sztuki. — (E. Niewiadomski. Wiedza o sztuce). — Dr. Tomkowicz. Style w architekturze kościelnej. — Frankowski. Sztuka ludowa w Polsce.

Uwaga. Praktyczne wyszkolenie w rysunku wymaga pracy pod kierunkiem siły fachowej.

Roboty ręczne.

1. Dokładna znajomość najnowszego programu robót ręcznych dla 7-kl. szkoły powszechnej z uwzględnieniem szczególnych wskazówek metodycznych.

2. Znajomość prowadzenia następujących działów robót ręcznych: papierowego, kartonowego, z uwzględnieniem potrzeb krystalografji, tekturowego, metalowego, drzewnego, introligatorstwa i koszykarstwa.

3. Zasób najprymitywniejszych pomocy naukowych.

4. Ścisły rysunek techniczny.

5. Technologja materjałów z odnośnych działów.

6. Historyczny rozwój robót ręcznych u nas i zagranicą.

Ze względu na poszczególne działy, należy przerobić szczegółowo i praktycznie.

Z działu papierowego. Składanki i modele jako pomoce naukowe potrzebne dla przedszkola.

Z działu kartonowego. Bryły — sześcian, prostopadłościan o dowolnej podstawie — pryzmat — graniastosłup o podstawie wieloboku umiarowego, ostrosłup o dowolnej podstawie, ostrosłup ścięty, stożek, stożek ścięty, walec, dowolny wielościan na podstawie zasad krystalografji.

Z działu tekturowego. Oklejanie i naklejanie obrazu, mapy, rozkładu godzin, pudełko na minerały, tacki o rozmaitych podstawach, pudełka na wizytówki zwyczajne i z dnem wystającem, pudełko na listy, pudełko aptekarskie okrągłe i owalne ze szyjką, pudełka na owady — drobna galanterja.

Introligatorstwo. Zeszywanie zeszytów, kajetów, prawidłowe zeszywanie książek na taśmy i sznurki. Wykonanie okładki na notes — oprawa książek w półpłótno i całe płótno. Barwienie papierów introligatorskich.

Dział drzewny. Znajomość narzędzi stolarskich i tokarskich — ostrzenie i utrzymywanie ich w należytym porządku oraz stosowne użycie. Opanowanie techniki użycia noża, pilnika i tarnika, rżnięcia piłą w zastosowaniu do potrzeb szkoły powszechnej.

Praktyczne wykonanie modeli, wskazanych programem klasy 5, 6 i 7 szkoły powszechnej ze względu na poznanie kolejności ćwiczeń i przygotowanie do wykonania pomocy naukowych, a mianowicie: struganie sztorcowe, płaskie i ukośne, łączenie na nakładkę, czopy i wczepy, sklejanie desek, rozmaite sposoby łączeń, toczenie, barwienie i politurowanie.

Wykonanie: Wałek do map, deska do krajania (krajalnica), podstawki pod doniczki, półeczki, proste o rozmaitych łączeniach, ramki na fotografje, wieszadło dwukołkowe, szkatułka o rozmaitych łączeniach, drobne przedmioty użyteczności domowej i szkolnej, oparte na ćwiczeniach nożowo-tarnikowych, oraz modele na podstawie ćwiczeń piłkowych.

Koszykarstwo. Znajomość wykonania prac z rafji, łyka, wikliny i pedyku. Sposoby łączenia i przeplatania. Modele według programu szkoły powszechnej.

Dział metalowy. Znajomość wykonywania najprymitywniejszych modeli według programu szkoły powszechnej z zastosowaniem następujących ćwiczeń, cięcie, zginanie i łączenie drutu i blachy oraz pasków żelaznych zapomocą lutowania i niutowania.

Dział szkła. Najprymitywniejsze ćwiczenia ze szkła jak cięcie, równanie, matowanie szkła, cięcie, równanie, zaokrąglanie, zatapianie, łączenie, wydłużanie i wydmuchiwanie rurek.

Pomoce naukowe. Sporządzenie kilku prymitywnych w konstrukcji pomocy naukowych na podstawie przerobionych działów. Mogą być liczydła, tablica do nauki dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia, zegar słoneczny, mapy plastyczne, igła magnetyczna, przyrząd do wykazania ciśnienia na pokłady ziemi (fałdowanie) pion, poziomnica, fazy księżyca, wagi, dźwignie, bloki, kołowrót, bryły geometryczne z drutu i t. p.

Rysunek techniczny. Siatki, rzuty i przekroje modeli do odnośnych działów. Racjonalne obchodzenie się z przyborami służącemi do kreślenia. Znajomość skali, kotowania, prawidłowe wykonanie rysunku w rzutach na podstawie każdego podanego modelu.

Technologja. Znajomość materjałów potrzebnych do robót ręcznych, objętych zakresem programu szkoły powszechnej.

Podręczniki: Program robót ręcznych opracowany przez Ministerstwo W. R. O. P. — Słownik rzemieślniczy — ilustrowany. Część I, II i III. B. Bojarski. Technologja pracy ręcznej. — Ciechocki Wł. Papiernictwo. — Marja Weryho. Roboty z papieru. — Józef Przytuski. Szkoła pracy; Szkoła pracy (Szkoła życia). Część historyczna. — Sowiński Michał. Nauczanie robót ręcznych. Część I Oprawa. — Malanowicz Józef. Kreślenie i zdobienie geometryczne; Rzuty geometryczne. — Homolacs Karol. Podręcznik do introligatorskiego zdobnictwa. — L. Danilewicz. Technika amatorska obróbki metalu. — P. Pietrzykowski. Nauczanie robót z metalu. — B. Duchowicz. Przeróbka i obróbka szkła. — Wisza Marjan. Batik. — Inż. Rolland i Andruchowicz. Rysunki maszynowe. — Dunin Gulgustowska. Slöjd. — K. Bily. Znaczenie pracy ręcznej w nowej szkole. — Przanowski Wł. Urządzenia pracowni do robót ręcznych. — Schreiber M. Przewodnik stolarski. — Dr. A. Pabst. Wychowanie praktyczne. — St. Zientarski. Technologja drzewa. — Inż. Fr. Tokarski. Technologja metali.

Lektura. „Praca reczna w szkole" Kwartalnik Miłośników Robót Ręcznych i „Roboty ręczne". Organ sekcji nauczycieli robót ręcznych Z. P. N. S. P.

Uwaga: Pożądane jest odbycie przynajmniej jednego kursu wakacyjnego z robót ręcznych.

Roboty kobiece.

I. *Krój i szycie.* Znajomość modelowania form, znajomość kroju i szycia: bielizny osobistej damskiej, bielizny osobistej męskiej, bielizny zastosowanej dla dzieci w wieku szkolnym, bielizny pościelowej, mereżka i haft biały, zastosowany do zdobienia bielizny.

II. *Krawiecczyzna.* Krój i szycie: sukienki dla dziewczynki, bluzki, spódniczki, sukni, ubranka dla chłopczyka.

III. *Trykotarstwo.* Dokładna znajomość rozpoczynania i wykonywania robót szydełkowych i drutowych w zakresie programu szkoły powszechnej.

IV. *Maszynoznawstwo.* Znać konserwację maszyny. Znać części składowe i ich nazwy, przybory, ułatwiające pracę i ich zastosowanie.

V. *Zdobnictwo.* Wykazać się pracą nad zbieraniem szkiców, motywów ludowych w swoim okręgu szkolnym. Znać sposoby przetwarzania tych motywów i stosowania do celów szkolnych.

Dokładna znajomość haftu białego i kolorowego. Znajomość kompozycji.

VI. *Technologia.* Praktyczna i teoretyczna znajomość materjałów używanych do robót kobiecych w szkole.

Do egzaminu należy przynieść prace wykonane z każdego działu robót kobiecych w zakresie programu szkół powszechnych.

Metodyka robót kobiecych winna być związana ze znajomością odpowiednich działów higjeny.

Przez rysunek zawodowy należy rozumieć kompozycje zdobnicze do haftu białego i barwnego.

Podręczniki: Marja Rudzińska. Roboty kobiecie w szkole. — (M. Rogowska. Roboty kobiecie w szkole powszechnej). — M. Przybylska. Podręcznik do trykotarstwa ręcznego. — S. Kossuth. Włókno w przyrodzie. technice i gospodarstwie; Jak się przędzie len ręcznie, a jak na maszynach. — J. Bykowski. Podręcznik mechanicznej technologji, Cz. II. Technologja włókna. — Karol Homolacs. Podręcznik do ćwiczeń zdobniczych. — Kopczyński. Zasady higjeny szkolnej. — Humnicki. Towaroznawstwo. Rozdział: Włókna i tkaniny. — Bolland. Towaroznawstwo — jak wyżej. — Program Min. W. R. i O. P. dla robót kobiecych.

Śpiew.

A) Teorja. 1. Pojęcie muzyki i jej podział. Rytm, takt, ich rodzaje i formy. Pisownia muzyczna. Tempo. Terminologja. Dźwięk a ton. Układ tonów. Skala i rodzaj głosów żeńskich i męskich. Klucze muzyczne. Znaki chromatyczne. Djatonika, chromatyka i enharmonja. Klawiatura. Budowa gamy durowej i molowej. Budowa gam krzyżykowych i bemolowych Transpozycja. Konsonans a dysonans. Odległości tonalne (interwale) określenie liczbowe i rodzajowe (analiza).

2. Triada muzyczna. Kadencje z uwzględnieniem akordów septymowych. Harmonizowanie łatwych pieśni na 2, 3 i 4 głosy równe (żeńskie

i męskie) oraz na 4-ro głosowy chór mieszany. Analiza harmoniczna pieśni 3 i 4-ro głosowych. Dynamika i agogika.

Podręczniki: Ad. 1. Stanisław Niewiadomski. — Wiadomości z muzyki — wyd. Jakubowski — Lwów. — (Tadeusz Joteyko. Zasady muzyki — M. Arct Warszawa).

Ad 2. K. Garbusiński i G. Leńczyk. Melodje, część II. (Z. Jeleń — Tarnów 1928).

B) *Solfeż*. 1. Budowa ustroju narządów oddechowych, głosowych i słuchowych. Emisja głosu. Poprawna dykcja. Wiadomości z akustyki.

2. Trafianie głosem wszystkich odległości tonalnych a vista. Zapisanie usłyszanej melodji (dyktat dźwiękowy i rytmiczny). Czytanie nut głosem w kluczach: wiolinowym, sopranowym i basowym. Posługiwanie się przy solfeżu i pieśniach kamertonem: „a" i „c". Zaśpiewanie dowolnie przygotowanej pieśni wykończonej pod względem ekspresji.

Podręczniki: ad 1. Karol Hławiczka. Główne zagadnienia metodyczne nauki śpiewu, Cieszyn 1925.

ad 2. Stanisław Kazuro. Kurs wstępny nauki śpiewu, tegoż Małe Solfeggio część I, II i III. — Karol Hławiczka. Solfeż Polski, cz. I i II. — Piotr Maszyński. Początki śpiewu zbiorowego.

C) Metodyka. Znaczenie nauki śpiewu w życiu narodowem i społecznem. Związek nauki śpiewu z innemi przedmiotami. Metodyczne opanowanie ćwiczeń: oddechowych, rytmicznych, słuchowych, głosowych i pieśni.

Gruntowna znajomość programu nauki śpiewu w 7-klasowej szkole powszechnej i zagadnień metodycznych, związanych z jego realizacją. Lekcja praktyczna.

Podręczniki. J. Wierzbińska. Nauka śpiewu w szkole powszechnej część I i II-ga. — (J. Borowa-Baranowska i J. Wierzbińska. Metodyka nauczania śpiewu).

D) Śpiew chóralny. Czytanie partytur chóralnych. Prowadzenie chóru. Organizacja chóru szkolnego. Literatura pieśniarska.

Podręczniki. K. Garbusiński i G. Leńczyk. Melodje, część II. — T. Joteyko. Poradnik dla chórów amatorskich.

Lektura. H. Opieński. Dzieje muzyki powszechnej. — A. Poliński. Dzieje muzyki polskiej. — St. Kazuro. Polska pieśń ludowa; Co to jest solfeggio. — Dr. J. Reiss. Zagadnienia muzyczne. — T. Joteyko. Nowy podręcznik do muzyki w szkole ogólnokształcącej, część I, II, III, IV, V i VI; Problemat nauczania muzyki w szkołach ogólnokształcących. — St. Rączka. Nauka śpiewu — część I i II.

Gra na skrzypcach.

Gamy dwuoktawowe dur i moll do 7 znaków przykluczowych. Trójdźwięki rozłożone stopnia I, IV, V i dominant — septymowego z zastosowaniem pozycyj mieszanych do piątej włącznie. Gra w kluczu basowym. Transpozycja pieśni o tercję niżej (w kluczu sopranowym) o oktawę wyżej w kluczu: wiolinowym, sopranowym i basowym.

Podręczniki. Stanisław Maleczek. Szkoła gry na skrzypcach. — E. Jahnke. Gamy i trójdźwięki rozłożone. — F. Wohlfahrt. Op. 74. — H. Sitt. Op. 32, zeszyt II i III.

Albo

Gra na fortepianie.

Gamy dwuoktawowe dur i moll do 7-miu znaków przykluczowych (mollowe harmoniczne i melodyjne).

Trójdźwięki toniczne, dominant-septimowe, zmniejszone stop. VII i ich przewroty. Równorzędne pasaże w obrębie 2 oktaw. (H. Schmitt. Op. 9. zeszyt I).

Granie a vista pieśni 3 i 4-o głosowych, tudzież łatwego akompanjamentu do pieśni solowych.

Podręczniki. Szwarz. Szkoła gry na fortepianie. I cz. — (L. Różycki. Szkoła gry na fortepianie). — L. Köhler. Erster praktischer Lehrgang I. cz. — K. Czerny. 100 Uebungsstücke; 125 Passagenübungen op. 261. — Lemoine. Etudes enfantines op. 37. — Clementi-Kuhlau. 32 Sonatin, cz. I. (Wyd. Steingrabera). — Śpiewnik kościelny katolicki, część II i III. (Wyd. Krakowskich organistów). — O. M. Żukowski. Pieśni Legjonów; Dumki polskie. Część I i II tegoż autora kompozycje kościelne do wyboru.

Ćwiczenia cielesne.

Teorja. 1. Zarys historji wychowania fizycznego. 2. Znajomość systemów i metod gimnastycznych oraz słownictwa gimnastycznego. 3. Znajomość programu ministerjalnego dla szkół powszechnych. 4. Systematyka i metodyka ćwiczeń cielesnych w zakresie szkoły powszechnej. 5. Umiejętność układania wzorów lekcyjnych. 6. Podział ćwiczeń według różnych systemów. 7. Znajomość obowiązującego toku lekcyjnego i charakterystyka poszczególnych grup ćwiczebnych. 8. Podział, znaczenie i metodyka gier ruchowych w szkole powszechnej. 9. Ogólne wiadomości z dziedziny sportu i lekkiej atletyki, szczególnie z zastosowaniem ćwiczeń lekkoatletycznych w szkole powszechnej. 10. Znajomość przepisów w działach sportu: pływanie, ratownictwo, narciarstwo, łyżwiarstwo, saneczkarstwo. 11. Ogólne wiadomości z anatomji, fizjologji i higjeny. 12. Znajomość zasad harcerstwa.

Praktyka. 1. Przeprowadzenie lekcji na podstawie samodzielnie opracowanego wzorca lekcyjnego, przedłożonego przedtem egzaminatorowi, a) w sali gimnastycznej, b) na boisku (lekcja boiskowa). 2. Przeprowadzenie jednej z gier drużynowych, jak: palanta, siatkówki, koszykówki i piłki ręcznej, kwadranta, piłki granicznej.

Kandydat (ka) winien (a) wykazać osobistą wprawę w poszczególnych działach lekkoatletyki ewent. w jednym ze sportów letnich i zimowych.

Podręczniki. E. Piasecki. Historja wychowania fizycznego, Lwów 1929. II wydanie; Gry i zabawy ruchowe, wyd. III. Lwów. — M. Germanówna. Gimnastyka w szkole powszechnej, Lwów 1929. IV wydanie; Gry i zabawy w szkole powszechnej, wyd. III. — (Sikorski. Gimnastyka. Wyd. II). — Sikorski. Krzywa toków lekcyjnych; Gry i zabawy. — Törngren. Podręcznik gimnastyki. Lwów 1925. — (Rosenberg. Podręcznik gimnastyki, Warszawa 1928). — Polski Związek gier sportowych. Przepisy gry w siatkówkę i koszykówkę. — Jan Baran. Lekka atletyka. — Schreiber - Piasecki. Harce młodzieży polskiej. — Wyrobek. Harcerz w polu. Dowolny podręcznik anatomji i higjeny.

Lektura. Wychowanie fizyczne — miesięcznik r. 1928. i roku 1929. (Szereg artykułów ze systematyki i metodyki gimnastyki W. Sikorskiego).

Gospodarstwo domowe.

Część teoretyczna. 1. Zadanie nauki gospodarstwa domowego, rozwój jej zagranicą i u nas. 2. Prowadzenie rachunków gospodarstwa domowego. 3. Towaroznawstwo. 4. Mieszkanie. Sprzątanie. Czyszczenie. Wietrzenie. Opalanie (piece pokojowe — kuchnie). Rodzaje materjału opałowego, ich wartość kaloryczna, cena, ilość potrzebna do ogrzania przestrzeni mieszkalnych w metrach kubicznych i przygotowania posiłku. Oświetlanie, świece, nafta, gaz, elektryczność. Zdobienie mieszkania. Rośliny pokojowe. 5. Pokarmy i środki spożywcze. Składniki odżywcze. Wartość spożywcza pokarmów z uwzględnieniem witamin. Znamiona ich dobroci oraz proste sposoby wykazywania zafałszowań. Konserwowanie, przechowywanie, zastosowanie w kuchni. 6. Tłuszcze roślinne i zwierzęce — różnica pomiędzy tłuszczami roślinnemi i zwierzęcemi. 7. Napoje. 8. Korzenie krajowe i zagraniczne. 9. Trawienie pokarmów i ważniejsze choroby przemiany materji. 10. Wskazówki ogólne, jak należy zestawić i przygotować pokarmy, aby to, co spożywamy, szło na korzyść organizmu. 11. Pomoc w nagłych wypadkach w domu i w kuchni.

Część praktyczna. 1. Zestawienie potraw i dodatków do nich według trudności w wykonywaniu. 2. Przyrządzanie pokarmów: a) gotowanie (w płynie przy 100° C), b) smażenie (w tłuszczu przy 130°—140° C), c) pieczenie (w suchem gorącu), d) duszenie (gotowanie na parze pod pokr.), e) zgęszczanie (zapomocą zaprażki, zaprawki), f) zgęszczanie (zapomocą żółtka). Fizyczne i chemiczne własności, jakim podlegają produkty wskutek gotowania. 3. Obliczanie kosztu pokarmów w stosunku do wartości odżywczej. 4. Obliczanie proporcyj i kosztów obiadu na 2, 3, 4 osoby. 5. Dyspozycje obiadów. 6. Kuchnia codzienna. 7. Kuchnia wykwintna. 8. Kuchnia dietetyczna. 9. Kuchnia niemowlęca. 10. Pieczenie ciast (środki spulchniające). 11. O bakterjach, drożdże, zakwas. 12. Zapasy spiżarniane. Konserwy, kompoty, soki, konfitury, marmolady. 13. Przepisy kucharskie.

Pranie i prasowanie. Przybory i środki do prania, wywabianie plam.

Podręczniki. Kamila Chołoniewska. Gospodarstwo domowe. — (Franciszka Gemsówna. Młoda gospodyni). — M. Ulanicka. Prowadzenie domu. — Prof. Dr. A. Bolland. Towaroznawstwo. — (Antoni Bigda. Wiadomości z towaroznawstwa). — Dr. Kazimierz Karaffa Korbut. Zarys higjeny. — (Skarbiec zdrowia i życia. Zasady higjeny). — Dr. Br. Duchowicz. Co jeść i pić, aby być zdrowym. — Praktyczny przewodnik higjeny żywienia z uwzględnieniem nauki o witaminach. — (Dr. Edmund Gelesz. O działaniu dopełniających czynników odżywczych (witamin). — Janina Breyerowa. Jarska kuchnia witaminowa. — Prof. Dr. M. Rubner. Odżywianie i nasze środki spożywcze. — Irena Szymańska. Praktyczna kuchnia warszawska. — (Aniela Owoczyńska. Najnowsza kuchnia warszawska). — (Monatowa. Książka kucharska). — Norkowska. Spiżarnia i zapasy zimowe. (Gospodyni litewska). — (Andrzej Mering. Zarys techniki suszenia i konserwowania.).

Lektura. „Bluszcz". Społeczno literacki ilustrowany tygodnik kobiecy. — „Kobieta w Świecie i w Domu" Dwutygodnik poświęcony życiu domowemu. — „Życie praktyczne" Wydawnictwo poświęcone sprawom prowadzenia domu i gosp. kobiecego.

Pomoce naukowe. 1. Tablice, wykazujące skład chemiczny i zawartość witamin w ważniejszych pokarmach roślinnych. 2. Tablice wykazujące zawartość białka, tłuszczów, węglowodanów, soli w ważniejszych pokarmach zwierzęcych. 3. Tablice kaloryczne, wykazujące ilość kaloryj poszczególnych produktów.

Uwaga. Dla ułatwienia przygotowania się do egzaminu z nauki gospodarstwa domowego należy odbyć przynajmniej 6-tygodniowy kurs praktyczny.

14.

Ponowne przyjmowanie do służby zwolnionych nauczycieli niekwalifikowanych.

Nr. I. 7774/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 21 lutego 1930 r. Nr. II. 28974/29 oznajmiło, iż niekwalifikowani nauczyciele publicznych szkół powszechnych, z którymi z dniem 31 sierpnia 1929 r. rozwiązano stosunek służbowy na podstawie art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o kwalifikacjach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512), nie mogą być uważani za bezpłatnie urlopowanych do czasu ponownego zatrudnienia. Jeżeli tedy nauczyciele ci, po zwolnieniu ze służby, uzyskali kwalifikacje nauczycielskie bądź przez zdanie potrzebnych egzaminów, bądź przez zwolnienie od nich na podstawie art. 5 cytowanego rozporządzenia, i zasługują na dalsze zatrudnienie w publicznych szkołach powszechnych, należy z nimi ponownie zawiązać stosunek służby na podstawie art. 3 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, nie żądając zwrotu wypłaconych odpraw.

Nie tyczy się to tych nauczycieli, zwolnionych ze służby na mocy art. 17, co do których dodatkowo okaże się, że zwolnienie było nieuzasadnionem, gdyż odpowiadają warunkom art. 16, np. jeżeli przez inspektora lub kuratorjum ich świadectwa szkolne były mylnie uznane za nieodpowiadające postanowieniom przepisów przejściowych ustawy z dnia 27 maja 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 311).

Pisma zwalniające tych nauczycieli należy na zasadzie art. 99 przepisów o postępowaniu administracyjnem uchylić, a więc zwolnienie traktować jako niebyłe.

Lwów, dnia 6 marca 1930 r.

Naczelnik Wydziału: *K. Kwieciński,* wr.

15.

Wypełnianie świadectw ukończenia szkoły powszechnej trzy do siedmio klasowej.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 marca 1930 r. Nr. II. 5502/30.

Formularze świadectw ukończenia szkoły powszechnej dla szkół 6 i 7 klasowych (P. 4) oraz dla szkół 3, 4, i 5-klasowych (P. 5) zostały ułożone w ten sposób, że oprócz przedmiotów, udzielanych w ostatnim oddziale, pomieszczono również przedmioty, których uczono zgodnie z programem, w oddziałach niższych (przyroda żywa, historja Polski, historja powszechna). Rozróżnienie tych przedmiotów w formularzach świadectw ukończenia szkoły wymaga oczywiście również wpisania przy nich stopni, jakie uczeń otrzymał na świadectwie szkolnem w danym oddziale z każdego z tych przedmiotów.

Ponieważ w oddziałach siódmych wyżej wskazanych szkół mogą być uczniowie, którzy do oddziałów niższych (V, VI) uczęszczali do innej szkoły, przeto kierownicy szkół, przyjmując do swej szkoły takiego ucznia, winni żądać od niego odpowiednich świadectw, które będą potrzebne do należytego wypełnienia świadectwa szkoły. Po odnotowaniu w księdze głównej oddziału siódmego stopni, umieszczonych na tych świadectwach z nauki wyżej wymienionych przedmiotów, należy świadectwa uczniom zwrócić. W wypadku, gdy uczeń nie może przedstawić świadectw z oddziałów niższych, kierownictwo szkoły zaraz po przyjęciu ucznia nowego do oddziału siódmego winno zwrócić się o nadesłanie wykazu potrzebnych stopni do tej szkoły względnie szkół, do których uczeń poprzednio uczęszczał. Po otrzymaniu wykazu należy stopnie odnotować w księdze głównej z odpowiednią adnotacją, a wykaz przechowywać w aktach szkoły.

Minister: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 21 marca 1930. Nr. I. 9908/30.

Wszystkim Radom szkolnym powiatowym (Radzie Szkolnej Miejskiej we Lwowie) oraz Dyrekcjom państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich do wiadomości i zastosowania się z nadmienieniem, że powyższe zarządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. będzie ogłoszone również w najbliższym numerze Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P.

Naczelnik Wydziału: *K. Kwieciński,* wr.

16.

Wynagrodzenie lekarzy i dentystów w państwowych szkołach zawodowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 27 stycznia 1930 r. Nr. III. A. 11041/29.

Nr. III. 676/30. Wyjaśniam, iż kontraktowym lekarzom i dentystom szkolnym w państwowych szkołach zawodowych należy za liczbę uczniów niedochodzącą do normy 20, względnie 30 (okólnik z dnia 17 grudnia 1926 Nr. O. Prez. 12580/26 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 14 ex 1927) [1]) liczyć jedną godzinę pracy.

Z p. Ministra: *M. Jarniński,* Dyrektor Departamentu.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 568.

17.

Uprawnienia Szkoły Dokształcającej Handlowej Kongregacji Kupieckiej we Lwowie.

L. III. 1378/30. Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 18 lutego 1930 Nr. III. D. 1402/30 uznało świadectwo ukończenia Szkoły Dokształcającej Handlowej Kongregacji Kupieckiej we Lwowie (ul. Halicka 19) za równowartościowe ze świadectwami ukończenia publicznych szkół dokształcających zawodowych [1]).

P. o. Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski.*

18.

Egzaminy dla eksternów przy szkołach dokształcających.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 22 marca 1930 r. Nr. III. D. 2004/30.

Nr. III. 1492/30. Zarządzenie z dnia 4 maja 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 601, o egzaminach dla eksternów [2]), jako oparte na ustawie przemysłowej austrjackiej, straciło automatycznie moc obowiązującą wobec wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468, o prawie przemysłowem.

Dyrektor Departamentu: *M. Jarniński,* wr.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 4 marca 1930 r. Nr. I. 6000/30 udzielił prywatnej 5 klasowej szkole powszechnej w Jarosławiu na „Głębokiej", utrzymywanej przez Zgromadzenie S. S. Niepokalanek, prawa publiczności na rok szkolny 1929/30.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 4 marca 1930 r. Nr. I. 6936/30 nadał na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 sierpnia 1925 Nr. 15073/I (Dz. Urz. Kur. z dnia 15 października 1925 r. Nr. 11) publicznej 7-klasowej żeńskiej szkole powszechnej w Rymanowie nazwę: Publiczna 7-klasowa Szkoła Żeńska w Rymanowie imienia Kr. Jadwigi.

---

[1]) Patrz wykaz szkół w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 264 i z 1929 r., str. 537.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 407.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 5 marca 1930 r. Nr. III. 871/30 Zarządowi Związku Obywatelskiej „Pracy Kobiet“ we Lwowie (ul. Sykstuska 43), na otwarcie i prowadzenie w Rudkach w budynku dawnej Mleczarni parowej prywatnych 5 miesięcznych kursów tkactwa lnianego, dla dziewcząt (po ukończeniu 4 kl. szkoły powszechnej) pod nazwą: Prywatny Kurs Tkactwa Lnianego Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet w Rudkach.

2) rozporządzeniem z dnia 6 marca 1930 r. Nr. III. 970/30 Stowarzyszeniu Polskich Inżynierów Przemysłu Naftowego w Borysławiu, na otwarcie i prowadzenie w Borysławiu, przy ulicy Pańskiej, prywatnych dokształcających kursów dla pracowników przemysłu naftowego pod nazwą: Dokształcające Kursy dla Pracowników Przemysłu Naftowego w Borysławiu Stowarzyszenia Polskich Inżynierów Przemysłu Naftowego.

3) rozporządzeniem z dnia 20 marca 1930 r. Nr. III. 1087/930 Zarządowi Spółdzielni „Trud“ we Lwowie, na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ulicy Rynek Nr. domu 39, prywatnej trzyletniej szkoły zawodowej żeńskiej, typu niższego (po 5 klasach szkoły powszechnej) pod nazwą: Szkoła Rzemiosłowa Żeńska Spółdzielni „Trud“ we Lwowie.

Numeracja szkół dokształcających zawodowych.

Nr. III. 769/30. W związku z rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z 4 lutego 1930 Nr. III. D. 515/30 [1]) Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego ogłasza następującą numerację publicznych szkół dokształcających w okręgu szkolnym lwowskim:

Drohobycz: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Konarskiego), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Mickiewicza), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Orzeszkowej).

Kołomyja: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (handlowa), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Sienkiewicza), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Sobieskiego), IV Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Szczepanowskiego).

Lwów: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Anny, męska), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Anny, żeńska), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Antoniego), IV Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Czackiego), V Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (handlowa), VI Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Konarskiego), VII Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Konopnickiej), VIII Publiczna szkoła dokształcająca zawo-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., str. 147.

dowa (im. Kordeckiego), IX Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Lenartowicza), X Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Magdaleny), XI Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Marcina, męska), XII Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. św. Marcina, żeńska), XIII Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Mickiewicza, męska), XIV Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Mickiewicza, żeńska), XV Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Piramowicza), XVI Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Sienkiewicza), XVII Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Sobieskiego), XVIII Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Staszica, oddz. bud.), XIX Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Staszica, oddz. mech.).

Przemyśl: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (handlowa), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Kantego), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Konarskiego), IV Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Kostki), V Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (żeńska).

Rzeszów: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Borelowskiego), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Kilińskiego), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Orzeszkowej).

Skole: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (męska), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (żeńska).

Stanisławów: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Alojzego), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (drzewna), III Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Mickiewicza).

Stryj: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Mickiewicza), II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (im. Sobieskiego).

Tustanowice: I Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (męska). II Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (żeńska).

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny (szkoły)	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) (szkoły)	Nazwa im . . . . (szkoły)	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Bóbrka**	Stare Sioło	6 kl.	koed.	—	polski	3 ubik.	2 mg	
1	**Brody**	Suchowola	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs ponowny
1	**Dolina**	Dolina	6 „	męska	—	polski	3 „	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N.
1	**Drochobycz**	Kropiwnik Nowy	3 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
1	**Jaworów**	Wielkie Oczy	6 „	„	—	polski	3 „	1000 m²	
1	**Kołomyja**	Kułaczkowce	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
2	„	Kowalówka	2 „	„	—	ruski	3 „	—	Konk. trzeci
1	**Krosno**	Kombornia	3 „	„	—	polski	—	—	
1	**Lisko**	Ustjanowa	3 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	15·00 a	
2	„	Wola Miechowa	2 „	„	—	„	1 „	—	Konk. drugi
1	**Lubaczów**	Lipina ad Stare Sioło	2 „	„	—	„	3 „	—	
2	„	Podemszczyzna	2 „	„	—	„	—	2 mg	
3	„	Sieniawka	2 „	„	—	„	3 ubik.	2 „	
4	„	Opaka	3 „	„	—	polski	3 „	—	
1	**Łańcut**	Biedaczów	3 „	„	—	„	3 „	8362 m²	
1	**Nadwórna**	Łanczyn	7 „	„	—	pol.-r.	—	$1^3/_4$ mg	Konk. drugi
1	**Nisko**	Przyszów	3 „	„	—	polski	4 ubik.	5653 m²	Konk. drugi
2	„	Pysznica	6 „	„	—	„	3 „	26.977 m²	Drugi konkurs
1	**Sambor**	Brześciany	2 „	„	—	ruski	„	2 mg	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydz., wzgl. W K.N.
1	**Skole**	Skole Demnia Wyżna	2 „	„	—	polski	4 „	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Śniatyn	Śniatyn „Bałki"	5 kl.	koed.	—	pol.-r.	—	—	
1	Stary Sambor	Laszki Murowane	2 „	„	—	polski	3 ubik.	1½ mg	
1	Stryj	Komarów	2 „	„	—	ruski	3 „	1¼ mg	
2	„	Sokołów	3 „	„	—	polski	2 „	¾ mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem wydz. lub z W. K. N.
3	„	Stryj	7 „	żeńska	Kr. Jadwigi	„	—	—	
4	„	Strzałków	3 „	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
1	Tłumacz	Dolina	3 „	„	—	„	2 „	2 mg	Konk. trzeci
1	Turka	Butla	2 „	„	—	„	3 „	½ mg	Konk. drugi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 czerwca 1930 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych.

W powiecie nadwórniańskim.

Rada Szkolna Powiatowa w Nadwórnej ogłasza następujące wolne posady dla nauczycieli z W. K. N. względnie z egzaminem wydziałowym.

W 7-kl. szkole powszechnej w Delatynie: 1) 1 posada z grupy przyrodniczo-geogr., 2) 1 posada z grupy fizyko.-matem., 3) 1 posada z grupy śpiewu i wych. fiz., 4) 1 posada z grupy rysunków i robót ręcznych.

W 7-kl. szkole powszechnej w Łanczynie: 1) 1 posada z grupy językowo-hist., 2) 1 posada z grupy przyrodniczo-geogr., 3) 1 posada z grupy fizyko.-matem., 4) 1 posada z grupy rysunków i robót ręcznych, 5) 1 posada z grupy śpiewu i wychowania fiz.

W 7-kl. szkole powszechnej męskiej w Nadwórnej: 1) 1 posada z grupy humanistycznej, 2) 1 posada z grupy fizyko.-matem., 3) 1 posada z grupy przyrodniczo-geogr.

Unieważnienie ogłoszonych konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony: na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony: w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	Stanisławów	Uchrynów Szlachecki	2 kl.	koed.	—	pol.-r.	kierow.	13/28	
1	Śniatyn	Śniatyn „Bałki"	2 „	„	—	„	„	12/29	

Ogłoszenia.

Bibljoteka nauczycielska powiatu horodeńskiego.

Nauczycielstwo powiatu horodeńskiego złożyło za czas od 1 stycznia 1927 r. do 31 grudnia 1929 r. kwotę 3086 zł 70 gr na cele powiatowej bibljoteki nuaczycielskiej. Z kwoty tej wydano na:

I. zakupno książek	2459 zł 90 gr
II. oprawę książek	463 zł 50 gr
III. wydatki pocztowe	11 zł 25 gr
IV. sprawienie szafy i książek pomocniczych	152 zł 05 gr
Razem	3086 zł 70 gr

Bibljoteka zaopatrzona w książki pedagogiczne, metodyczne, naukowe i beletrystyczne.

Gabloty biologiczne.

L. I. 7205/30. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości wszystkich Zarządów szkół powszechnych, że p. Irena Żmijewska, instruktorka jedwabnicza, Gniezno, ul. Mieczysława 6, sprzedaje gabloty biologiczne, ilustrujące rozwój jedwabnika.

Cena samego tylko wnętrza gablotki t. j. eksponatu, bez skrzynki, wynosi 33 zł. — w komplecie zaś 48 zł z dostawą na miejsce.

Zarazem Kuratorium O. S. Lw. zachęca do nabywania gablotek, bez których propaganda hodowli jedwabników jest nierzeczową.

Sąd Grodzki w Nowem Siole.

Ustawą z dnia 20 marca 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 21 z 1930 r., poz. 176, utworzony został sąd grodzki z siedzibą w Nowem Siole (pow. Zbaraż).

W myśl rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 marca 1930 roku (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 182) Sąd Grodzki w Nowem Siole rozpoczyna swą działalność z dniem 1 lipca 1930 r.

Wycofanie z obiegu pięcio-złotowych biletów państwowych.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 10 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 168, wycofane zostały z obiegu z dniem 30 czerwca 1930 r. pięciozłotowe bilety państwowe z datą 25 października 1926 r.

Poczynając od dnia 1 lipca 1930 r., do 30 czerwca 1932 r. bilety powyższe będą wymieniane oraz przyjmowane w Centralnej Kasie Państwowej, kasach skarbowych oraz w oddziałach Banku Polskiego. Po 30 czerwca 1932 r. ustaje obowiązek wymiany tych biletów.

Część nieurzędowa.

Dr. STANISŁAW BÜHN.

Wskazania do zwalniania od obowiązkowych ćwiczeń cielesnych w szkole.

Sprawa masowych zwalniań uczniów od obowiązkowych ćwiczeń w szkole jest bolączką nietylko naszego szkolnictwa, lecz także jest sprawą omawianą na zjazdach zagranicą, a nawet regulowaną drogą rozporządzeń ministerjalnych (np. w Szwajcarji). Sprawa nadmiernej ilości zwolnionych od ćwiczeń ma dwojakie przyczyny. Z jednej strony ogół lekarski nie jest należycie poinformowany nietylko o sposobach i celach ćwiczeń cielesnych, o wskazaniach i przeciwwskazaniach do takowych, ale też, jakto słusznie podnosi doc. dr. Dybowski w swym liście otwartym, ogłoszonym na łamach Polskiej Gazety Lekarskiej, są wydawane świadectwa lekarskie bez istotnej potrzeby, a wprowadzające lekarza szkolnego w niemiłą sytuację, gdyż opierając się na § 13 „Regulaminu szczegółowego dla lekarza szkolnego", świadectwo lekarza domowego nie obowiązuje bezwzględnie lekarza szkolnego, co pociąga za sobą w konsekwencji nieuwzględnienie wniosku lekarza domowego na zwolnienie od ćwiczeń. Oczywiście nie można lekarzy domowych w żadnej mierze posądzać o złą wolę. Wynika to jedynie z nieznajomości stosowanej metodyki ćwiczeń cielesnych, które jeszcze dla szerokiego ogółu stanowią coś bardzo męczącego i wyczerpującego, jak to bywało za czasów dawnej akrobatycznej gimnastyki niemieckiej. Temi samemi motywami kierują się jeszcze niektórzy rodzice uczniów, obawiając się przemęczenia dzieci, lub też „przeziębienia" w sali gimnastycznej, w której obowiązuje strój ćwiczebny, a temperatura sali wydaje się laikom zbyt niską. Z drugiej ponadto strony istnieje w niektórych klasach „moda" zwalniania się od gimnastyki, jako objaw junackiego temperamentu młodzieży, popychająca niektóre osobniki do najrozmaitszego rodzaju symulacji. W tych wypadkach może się zdarzyć, że lekarz szkolny, nie mając sposobności klinicznego przebadania ucznia, co może mieć miejsce szczególnie na prowincji, woli z ostrożności ucznia zwolnić od ćwiczeń, bojąc się, by faktycznie gimnastyka nie zaszkodziła uczniowi w cierpieniu, którego nie można z pewnością wykluczyć zwyczajnem badaniem w gabinecie lekarza szkolnego. W końcu musimy stwierdzić, że przygotowanie lekarzy szkolnych z zakresu higjeny szkolnej często bywa tylko teoretyczne, z podręcznika, bo ani na ławie uniwersyteckiej jako słuchacz nie jest zaznajamiany z tą sprawą, ani też później — jak dotychczas — nie starano się dokształcać lekarzy szkolnych. Chwilą przełomową był grudzień ub. r., w którym zorganizowano w Państwowej Szkole Higjeny I. kurs dokształcający dla lekarzy szkolnych. Od tej chwili zdaje się sprawa przygotowania fachowego lekarzy szkolnych zacznie przyoblekać się w realne kształty.

W artykule niniejszym nie będę poruszał ani sposobów badania klinicznego, jako ogólnie znanych, ani też sposobów badania zdolności fizycznej dla celów wychowania fizycznego i sportu, odsyłając w tej sprawie czytelnika do doskonałego dziełka Dybowskiego. (Sposoby badań funkcjonalnych serca u uczniów znajdzie czytelnik w artykule Thouvenela). Zajmę się odrazu

sprawą przeciwwskazań do ćwiczeń fizycznych z punktu widzenia lekarskiego.

Przedewszystkiem muszę zaznaczyć, że ćwiczenia gimnastyczne są doskonałym czynnikiem wspomagającym rozwój i wzrost młodego organizmu, o ile są odpowiednio stosowane i dawkowane. Z drugiej strony przeciążenie ćwiczeniami może odbić się szkodliwie na dziecku. Jednak organizm dziecięcy znajduje się w szczęśliwem położeniu, gdyż wszelkie szkody tą drogą powstałe są przejściowe i z czasem dadzą się wyrównać. W tych wypadkach często jednak postępuje się błędnie. Gdyż zamiast albo unormować ćwiczenia stosownie do potrzeb danego dziecka, albo zwolnić od ćwiczeń na pewien okres przejściowy, zwalnia się dziecko na stałe od gimnastyki, niekiedy na cały czasokres uczęszczania do szkoły, wyrządzając tem zarządzeniem niepowetowaną krzywdę młodemu organizmowi.

Wskazania ogólne do zwolnienia od ćwiczeń są następujące. Wszelkie kalectwa, porażenia, ciężkie wady wzroku i słuchu, wady serca, zwalniają bezwzględnie. Zaburzenia rozwojowe, dzieci słabowite, dolegliwości przy pokwitaniu, nerwica sercowa u rosnących, dają powód do czasowego zwolnienia od ćwiczeń. Zato powinno się chronić rekonwalescentów po chorobach zakaźnych i stopniowo przyzwyczajać do ćwiczeń (błonica, płonica, grypa, gościec stawowy, odra).

Praktycznie najczęściej spotykamy się ze schorzeniami serca, lub ze skargami na dolegliwości ze strony narządu krążenia. Wady serca wrodzone wymagają zupełnego zwolnienia. Co do wad serca nabytych istnieją rozbieżności w poglądach. Jedni dozwalają na ograniczone ćwiczenia w okresach wyrównania, inni absolutnie je wykluczają. Oczywiście w okresach niewyrównania wady serca, lub osłabienia mięśnia sercowego, wszelkie ćwiczenia są wykluczone. W naszych warunkach, ze względu na niemożność stworzenia osobnych godzin gimnastycznych dla dzieci słabszych, oraz z drugiej strony ze względu na niemożność indywidualizowania ćwiczeń ze strony nauczyciela gimnastyki z powodu liczebności klas, wskazanem jest zwalnianie od ćwiczeń uczniów z wyrównanemi wadami serca.

U trenujących spotykamy się często w wieku młodzieńczym z objawami przetrenowania ze strony mięśnia sercowego. Dotyczy to najczęściej ludzi, u których serce już przed rozpoczęciem treningu nie było normalne. Dlatego powinno się kłaść stale duży nacisk na kontrolę sportowo-lekarską, by tych niemiłych następstw uniknąć. W razie wystąpienia objawów przetrenowania należy nakazać absolutną dłuższą pauzę w treningu. O schorzeniach mięśnia sercowego po chorobach zakaźnych wspomniałem już poprzednio.

Niemiarowość akcji serca, wedle Kryszka, o ile nosi charakter niemiarowości oddechowej, jest pierwszorzędnem wskazaniem do ćwiczeń gimnastycznych. Również niemiarowość nadskurczowa nie jest przeciwwskazaniem do ćwiczeń fizycznych. Objawy nerwicy serca nie dają powodu do zwolnienia od ćwiczeń, o ile badanie czynnościowe wypadnie prawidłowo Jednak takich uczniów musi się zwolnić od brania udziału w zawodach wszelkiego rodzaju, oraz od pływania.

Bardzo często spotykamy się z objawami sercowemi występującemi na tle rozwojowem, w wypadkach serca asteników, lub serca kroplowego

u ludzi, u których na tem tle zaistniał niestosunek pomiędzy rozwojem klatki piersiowej, a wzrostem serca. Zupełnie chybionem byłoby zupełne zwalnianie od gimnastyki w tych wypadkach, jedynie takie dzieci należy wykluczać od zawodów, treningu i ćwiczeń, wymagających maksymalnego wysiłku w krótkim przeciągu czasu (piłka nożna).

Przechodząc do omawiania schorzeń płuc, muszę na wstępie zaznaczyć, że racjonalnie przeprowadzana gimnastyka oddechowa u ludzi z niedorozwiniętą klatką piersiową, u ludzi nieumiejących odpowiednio używać swego aparatu oddechowego, jest najlepszym czynnikiem zapobiegawczym w rozwoju ewentualnie późniejszych schorzeń gruźliczych. Hofbauer opisuje wypadki, w których po racjonalnie stosowanej gimnastyce oddechowej znikały objawy fizykalne i roentgenologiczne nieżytu szczytów, a które wedle autora nie miały nic wspólnego z gruźlicą, a były jedynie wyrazem poprostu złej wentylacji płuc powstałej na tle nieodpowiedniego oddychania. Z drugiej jednak strony źle przeprowadzany trening i ćwiczenia oddechowe, wpływają niekorzystnie na stan płuc, po pierwsze dlatego, że sprzyjają wystąpieniu rozedmy płuc, która jednak zdaniem autorów jest zawsze do poprawienia przez zastosowanie odpowiednich ćwiczeń (Hofbauer), a po drugie, po nieracjonalnym treningu zwiększa się ilość powietrza resztującego w płucach, jak to stwierdziły badania uczonych amerykańskich, co stwarza zmniejszenie odporności tkanki płucnej przeciw infekcji.

Czynne sprawy gruźlicze a priori wykluczają ćwiczenia fizyczne. Inaczej ma się sprawa z gruźlicą nieczynną. Tutaj zwalnianie w zupełności z jednej strony, a dopuszczanie bez ograniczeń do ćwiczeń i treningu z drugiej strony, odbić się może niekorzystnie na zdrowiu. Zbyt bowiem forsowne ćwiczenia, absorbujące narząd oddechowy, powodują żywszy przepływ chłonki przez płuca, przez co zostaje niejako wypłukana tuberkulina z nieczynnych ognisk gruźliczych, skutkiem czego przychodzi do objawów reakcji ze strony organizmu. Proces powyższy został nazwany autotuberkulinizacją. Z drugiej strony jednak zaniechanie ostrożnej gimnastyki z uwzględnieniem racjonalnej gimnastyki oddechowej, pozbawia nas ważnego czynnika wzmacniającego odporność narządu oddechowego. Dlatego w tych wypadkach nie można postępować szablonowo, lecz wyłącznie indywidualnie, opierając się na dokładnej obserwacji zachowania się temperatury ciała przed i po ćwiczeniach, na obserwacji wagi ciała, badaniu obrazu krwi i chyżości opadania krwinek.

Astma i nieżyty oskrzeli wymagają w stanach cięższych zupełnego zwolnienia, w wypadkach lekkich nadają się do ćwiczeń specjalnych z wykluczeniem biegów. Wspomnieć należy o objawach astmatycznych i objawach nieżytowych ze strony tchawicy i dużych oskrzeli występujących podczas treningu. Objawy te występują przy nieracjonalnym treningu i gimnastyce oddechowej, przy niedostatecznem uwzględnianiu oddychania nosem. W tych oczywiście wypadkach musi lekarz szkolny i sportowy wglądnąć w warunki przeprowadzania ćwiczeń i takowe usunąć, a nie jedynie ograniczyć się na indywidualnem zwolnieniu od ćwiczeń.

Stany po sprawach zapalnych w płucach, zwłaszcza po zapaleniu płuc płatowem, wymagają oczywiście dużej ostrożności przy dopuszczaniu i następnem stosowaniu ćwiczeń ze względu na osłabienie mięśnia sercowego

Przewlekłe schorzenia nerek i miedniczek nerkowych wykluczają możność ćwiczeń; tak samo rekonwalescentów po powyższych schorzeniach należy traktować z dużą ostrożnością, wykluczając na długi czas sport, a zwłaszcza pływanie. Inaczej sprawa się ma z białkomoczem ortostatycznym, gdzie właśnie są wskazane ćwiczenia, mające na celu wzmocnienie kręgosłupa ledźwiowego, jak to wykazał w swych przypadkach Wiese, który po zastosowaniu ćwiczeń pełzających według Klappa, miał po leczeniu 3 — 5 miesięcznem wyniki bardzo zachęcające. Tak samo Brandeis zaleca odpowiednio dozowany sport, naprzód biegi na krótką metę, potem skoki i rzuty. Należy mieć tylko pod baczną obserwacją limfatyków z ortostatycznym białkomoczem, ze względu na małą ich odporność. U takich jednak ludzi sport odpowiednio dozowany ma wpływ dodatni obniżający białkomocz.

Schorzenia narządów jamy brzusznej (zapalenie jajników, wyrostka robaczkowego, pęcherza, schorzenia wątroby, wrzód żołądka, schorzenia otrzewnej) czy to w stanie ostrym, czy przewlekłym, wykluczają stanowczo wszelkie ćwiczenia fizyczne. Specjalne niebezpieczeństwo istnieje przy skokach (perforacja).

Choroby krwi jak hemofilja i skazy krwotoczne również są wskazaniem do wykluczenia od ćwiczeń. Niedokrewność wymaga ćwiczeń odpowiednio dozowanych zależnie od stanu niedokrewności.

Z chorób nerwowych wymaga wykluczenia padaczka, zaś nerwice zaleca Hagen dopuszczać tylko za zgodą pacjenta do gimnastyki, wykluczając wszelkie zawody i walki. Przy porażeniach dziecięcych — o ile nie mamy dużych upośledzeń ruchów — należy wykonywać jak najwięcej ćwiczeń w osobnych jednak oddziałach. W stanach po encephalitis lekkiego stopnia zalecamy osobne ćwiczenia. We wszystkich tych stanach bardzo ostrożnie stosuje się ćwiczenia zręcznościowe, a nie stosuje się żadnych zawodów.

Ze schorzeń narządów o wewnętrznem wydzielaniu mamy najczęściej do czynienia ze schorzeniami tarczycy. Choroba Basedowa wyklucza jakiekolwiek ćwiczenia. Przy struma nodosa zakazuje Hagen ćwiczeń z użyciem tłoczni brzusznej, zaś w razie trudności oddechowych wykluczenie biegów i pływania. Przy powiększeniu tarczycy podczas pokwitania wykluczamy zawody i trening. Podawanie jodu w małych ilościach wpływa korzystnie na zmniejszenie tarczycy. Tyczy to wypadków z lekkiemi objawami ogólnemi, w cięższych wskazane jest czasowe zwolnienie.

Sprawa ćwiczeń podczas menstruacji zajmowała wielu autorów. Dzisiejszy stan poglądów jest następujący. Musimy absolutnie wykluczyć wszelkie wstrząsy, jak skoki, jazda konna, pływanie (Bender). Za to jednak mierny ruch np. spacery są konieczne celem skompenzowania przekrwienia jamy brzusznej powstałego skutkiem długiego przesiadywania w szkole. Hagen obserwował niekorzystny wpływ ćwiczeń gimnastycznych u nauczycielek gimnastyki, które ćwiczyły podczas menstruacji. Objawy te polegały na występywaniu przedwczesnego starzenia się. Schorzenia zapalne narządów rodnych kobiecych wykluczają ćwiczenia fizyczne. Za to jednak poleca Kaboth ćwiczenia przy dysmorrhea, gdzie odpowiednio przeprowadzone ćwiczenia mają korzystny wpływ na bóle w krzyżach przez wzmocnienie mięśni brzucha i grzbietu. Co do sprawy upławów to ostatnio zajmował się

nią Lindemann. O ile upławy są na tle zakażenia, lub na tle zastoinowem w narządach rodnych to w tych wypadkach konieczny jest spokój i wszelkie ćwiczenia są przeciwwskazane. W wypadkach upławów na tle wewnątrzwydzielniczem i nerwowem, a zwłaszcza na tle podniecenia płciowego, ćwiczenia fizyczne mają wpływ dobroczynny, zaś dobór ich zależy od indywidualnego doboru przez lekarza.

Najczęściej w sporcie i gimnastyce grzeszy się przy schorzeniach chirurgicznych. Zwłaszcza przy drobnych uszkodzeniach sportowych, tyczących ścięgien i mięśni, zawodnicy wracają zbyt prędko do ćwiczeń. Lekkie wypadki wymagają zwolnienia 8 — 10 dniowego, cięższe kilkutygodniowego. Potem zaleca się stopniowy powrót do normalnych ćwiczeń. Po złamaniach zwalnia Hagen ćwierć roku zupełnie, zaś pół roku częściowo od ćwiczeń. Osteomyelitis, cysty, exostozy, wymagają zwolnienia ze względu na zmienione warunki mechaniczne i niebezpieczeństwo złamania. Gruźlica kości wymaga zupełnego zwolnienia, zaś stany wyleczone wyjątkowo można dopuścić do ćwiczeń częściowych. Deformacje kośćca po krzywicy wymagają zwłaszcza u mniejszych dzieci energicznych ćwiczeń. Tylko w wypadkach genu varum i stopy płaskiej chroni się przed nadmiernem obciążaniem, zakazując skoków i biegu. Osłabienie więzadeł nakazuje ostrożność, zwłaszcza u dziewcząt. Hagen odradza skoki, zwłaszcza skoki w dal, i każe zwracać uwagę na koordynację ruchów, podnosząc niebezpieczeństwo uszkodzenia tarczek stawowych. Przy skłonności do przepuklin i stanach po operacji przepukliny nakazana jest ostrożność.

Doradzamy wtedy ćwiczenia w opasce przepuklinowej. Przy osłabieniu mięśni nie zwalnia się od ćwiczeń, tylko stosuje się ćwiczenia odpowiednio stopniowane. Przy zapaleniach ścięgien i okostnej zwalniamy na kilka tygodni, a na powrót do ćwiczeń zezwalamy dopiero po ustaniu wszelkich objawów bolesności. Przy skrzywieniach kręgosłupa i deformacjach klatki piersiowej zalecamy gimnastykę specjalną. Przy nieprawidłowościach w budowie stopy zwalniamy od ćwiczeń obciążających stopę, zwłaszcza od biegów i skoków.

Ze schorzeń oczu jednooczność faktyczna, czy też funkcjonalna, wymaga zupełnego zwolnienia od ćwiczeń. Upośledzenia wzroku zależnie od stopnia nadają się do zupełnego zwolnienia lub też do zwolnienia częściowego zwłaszcza od ćwiczeń na przyrządach i skoków.

Schorzenia uszu w stadjum ostrem i podostrem wymagają zwolnienia zupełnego; w stanach przewlekłych zabraniamy pływania, nurkowania i ćwiczeń zwisowych. U uczniów z defektami błony bębenkowej zabraniamy skakania do wody i nurkowania.

Do lekarza szkolnego zgłaszają się często uczniowie z objawami subjektywnemi, jak bóle głowy, zawroty, bóle w klatce piersiowej, osłabienie i t. p. Badaniem lekarskiem nie możemy wykryć żadnych zmian chorobowych. Co w tych wypadkach nam czynić należy? Musimy tu pójść za radą bardzo doświadczonego na tem polu kilkakrotnie cytowanego już Hagena. Autor ten zwraca uwagę, że u dziecka niechętnie ćwiczącego istnieje zwiększone niebezpieczeństwo wypadku. Dlatego na takie dziecko, które nie mamy powodu zwolnić od ćwiczeń, musi nauczyciel gimnastyki zwrócić specjalną uwagę. W wypadkach takich, w których dajemy zwolnienie, żądają autorowie (Hagen, Goldenberg) obecności takich uczniów na lekcji

gimnastyki, co skutecznie przeciwdziała pędowi do masowego zwalniania się od gimnastyki z błahych powodów. Tak samo przepisy szwajcarskiego departamentu wojskowego w sprawie zwalniania od ćwiczeń cielesnych wymagają od uczniów seminarjalnych, zwolnionych od ćwiczeń, obecności takowych na lekcji gimnastyki.

W naszych warunkach praca lekarza szkolnego jest znacznie trudniejszą w porównaniu z naszymi kolegami zagranicą. Nie posiadamy bowiem oddziałów specjalnych gimnastycznych dla dzieci słabszych, niedorozwiniętych, względnie chorych lub fizycznie upośledzonych. Dlatego też u nas procentowa ilość zwolnionych od ćwiczeń jest większą. Jednak przy ściślejszej współpracy lekarza szkolnego z wychowawcą fizycznym wielu takich, którzy dotychczas bywali zupełnie zwalniani od ćwiczeń, będzie mogło częściowo z takowych korzystać. Wśród ogółu wychowawców fizycznych istnieje wiele dobrych chęci w tym kierunku, a potrzebna jest tylko odpowiednia i racjonalna inicjatywa ze strony lekarza szkolnego. W dalszej konsekwencji musimy żądać od naszych władz naczelnych tworzenia bezwzględnie w wielkich centrach oddziałów gimnastyki specjalnej dla słabszych i upośledzonych, prowadzonych przez odpowiednio wykwalifikowane w tym kierunku siły, by w ten sposób właśnie tym przez los upośledzonym stworzyć warunki lepszego rozwoju fizycznego, dla których pobyt w szkole jest bezsprzecznie momentem pogarszającym istniejącą wadę lub cierpienie. Również wymagana jest konieczność stwarzania oddziałów dla gimnastyki ortopedycznej w myśl zasad ogólnie na zachodzie stosowanych (por. art. Buchholza).

W końcu bardzo jest pożądanem, by Wydział Higjeny M. W. R. i O. P. zajął się, wzorem cytowanego wyżej Szwajcarskiego Departamentu Wojskowego, opracowaniem szczegółowego regulaminu obowiązującego przy zwolnieniach od ćwiczeń fizycznych, ze względu na duże indywidualne różnice zapatrywań istniejące obecnie wśród ogółu lekarzy.

Piśmiennictwo:

Dybowski: Polska Gaz. Lek. 48. 1929. — Hagen: Ztschr. f. Schulgespfl. u. sor. Hyg. 22a. 1929 (Zjazd w Frankfurcie n. M.) — Wychowanie fizyczne: 2. 1930. str. 79. — Dybowski: Badanie zdolności fizycznej dla celów wych. fiz. i sportu. Lwów. 1928. — Thouvenel: Paris médical. 31. 1929. — Margolisowa - Kryszek: Pol. Gaz. Lek. 4. 1930., str. 75. — Hofbauer: Med. Klin. 12. 1929., str. 480. — Hofbauer: Med. Klin. 48. 1929. — Wiese: Münch. med. Wchschr. 31. 1926. — Brandeis: M. m. Wch. 50. 1928. — Bender: Vierteljahrschr. dent. Arzt. 4. 1926. — Kaboth: Ztbl. f. Chir. 14. 1928. — Lindemann: Sportmedizin, maj 1929. — Goldenberg: Polska Gaz. Lek. 4. 1930., str. 76.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 5.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 10 maja 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

1.

Wizytacje szkolnych schronisk noclegowych.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 marca 1930 r. Nr. I. W. F. 1417/30.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 39).

W myśl okólnika z dnia 21 maja 1927 r. Nr. I. 9096/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 lipca 1927 r. Nr. 9, poz. 147) [1]) w sprawie szkolnych

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 333.

wycieczek turystyczno-krajoznawczych, polecam specjalnej opiece organizowane przez Ministerstwo od lat trzech w okresie letnim schroniska noclegowe w lokalach publicznych szkół powszechnych, seminarjów nauczycielskich i szkół średnich ogólnokształcących, a to ze względu na ich znaczenie, jak również ze względu na znaczną wartość materjalną ich inwentarza (łóżka, koce, poszewki).

Celem roztoczenia powyższej opieki nad schroniskami zechce Kuratorjum (Wydział Oświecenia) polecić inspektorom szkolnym (względnie wizytatorom), aby w miarę możności wizytowali schroniska podczas lata, gdy są one czynne, i aby w ciągu roku szkolnego, przy wizytacji szkoły, zwracali uwagę na sposób przechowywania oraz stan inwentarza schroniska i interesowali się kroniką zakładu, zawartą w specjalnej książce sprawozdawczej, do której każda wycieczka obowiązana jest wpisywać dane sprawozdawcze.

Sprawozdania z wizytacji poszczególnych schronisk noclegowych należy przesyłać Ministerstwu łącznie ze sprawozdaniem rocznem z wycieczek.

Wykaz schronisk noclegowych zawiera Informator, rozsyłany corocznie do wszystkich szkół państwowych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

2.

Przydzielanie nauczycieli do służby w innej szkole.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 lutego 1930 r. Nr. II. 2694/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 35).

Wobec szeregu wątpliwości, podniesionych przez kuratorja różnych okręgów szkolnych w sprawie stosowania postanowień art. 58, ustęp ostatni, ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), wyjaśniam i zarządzam co następuje.

1) Ustawowe zastrzeżenie, zawarte w wyrażeniu „za jego zgodą“, winno być z całą ścisłością przestrzegane. Do wniosku do Ministerstwa w sprawie przydzielenia nauczyciela należy tedy dołączyć piśmienną jego zgodę na przydzielenie, wyrażoną w deklaracji według załączonego wzoru.

2) Nauczyciel przydzielony pozostaje nadal na etacie szkoły, z której został przydzielony, posady jego nie można więc obsadzać na stałe; przeciwnie należy liczyć się z ewentualnym powrotem jego na dotychczasowe stanowisko.

3) Nauczyciel przydzielony może pobierać tylko takie uposażenie, jakie przysługiwałoby mu w tej szkole, z której został przydzielony, gdyby szkoła ta znajdowała się w tej miejscowości jego przydziału. Nauczyciel przydzielony np. ze szkoły powszechnej w Radomiu do seminarjum nauczycielskiego w Warszawie pobiera tedy płacę nauczyciela szkoły powszechnej, jednakże z dodatkiem mieszkaniowym warszawskim i z dodatkiem stołecznym.

Pobory nauczycielowi przydzielonemu asygnuje ta władza, na terenie której nauczyciel pracuje.

4) Nauczycielowi przydzielonemu nie należy wypłacać diet za czas przydziału do innej miejscowości. O tem, jak i o warunkach jego pracy, należy go zawczasu uprzedzić i zażądać wyrażenia pisemnej zgody na warunki pracy na nowem miejscu służbowem przez wypełnienie załączonej deklaracji.

5) Liczbę godzin, obowiązującą nauczyciela na nowem miejscu służbowem, normuje się według kategorji szkoły, do której został przydzielony. Tak np. nauczyciel szkoły powszechnej, przydzielony do gimnazjum jako polonista, obowiązany jest do 21 godzin tygodniowo, jeżeli nie ma jeszcze 15 lat pracy szkolnej, zgodnie z art. 4, punkt c, ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129 poz. 918), zmienionej ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207).

6) Ministerstwo będzie z reguły dokonywać przydziału na określony okres czasu, np. na rok szkolny, a w wyjątkowych tylko wypadkach „na czas potrzeby". Jeżeli zachodzi konieczność przydzielenia na okres dłuższy niż rok, względnie przydzielenia na czas potrzeby, należy to odpowiednio umotywować we wniosku kuratorjum.

7) Nauczyciele przydzieleni obecnie do innych szkół winni najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1930 r. wypełnić deklaracje według załączonego wzoru, które to deklaracje należy przechować w aktach kuratorjum. W sprawie nauczycieli, którzy takich deklaracyj nie wypełnią, należy przedłożyć Ministerstwu wniosek o uchylenie przydziału.

W sprawie nauczycieli przydzielonych na innych warunkach na skutek wyraźnie odmiennych oddzielnych zarządzeń Ministerstwa należy przedłożyć sprawozdanie z konkretnym wnioskiem, mającym na celu likwidację obecnego stanu niezgodnego z niniejszem zarządzeniem. Dążeniem Ministerstwa jest, by najdalej z końcem roku szkolnego 1929/30 uporządkować jednolicie sprawę przydzieleń nauczycielskich.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1930 r.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

Wzór.

DEKLARACJA.

Niniejszem wyrażam zgodę na przydzielenie mnie na podstawie art. 58, ustęp ostatni, ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) na rok szkolny 19../19.. do państwow . . . . w . . . , ... ,
w charakterze . . . .

Wyrażam również zgodę na warunki przydzielenia, w szczególności, że otrzymam tylko uposażenie, przysługujące mi na dotychczasowem stanowisku w . . . . zakład . . . .
w . . . . bez diet za czas przydziału . . . .
miejscowość . . . .

W . . . . dnia . . . . 19..

Podpis
Stanowisko służbowe

Potwierdzam własnoręczność podpisu p. . . . .
dyrektora
nauczyciela

W . . . . dnia . . . . 19..

Podpis bezpośredniego
przełożonego

3.

Komorne za mieszkania służbowe.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 186, w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r. o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych.

Na podstawie art. 8 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz art. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) zarządza się co następuje:

§ 1. Po pierwszym ustępie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r. o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849) [1]) wstawia się następujący nowy ustęp:

„Komorne za mieszkania służbowe zajmowane w roku 1928 pobiera się w wysokości dodatku na mieszkanie, przypadającego do wypłaty w tymże roku bez względu na ewentualne późniejsze podwyższenie stawek tego dodatku".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 marca 1930 r.

§ 3. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Prezesowi Rady Ministrów oraz Ministrom: Skarbu, Robót Publicznych, Przemysłu i Handlu, Komunikacji, Spraw Wojskowych i Rolnictwa.

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel;* Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski;* Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski;* Minister Rolnictwa: *Leon J. Połczyński;* Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski;* Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz;* Minister Komunikacji: *Kühn.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 294 pod linją.

4.

Wypłata części dodatku mieszkaniowego zaległego z 1928 r.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1930 r. Nr. I. R. 3982/30.

Nr. O. 740/30. Nawiązując do okólnych zarządzeń Ministerstwa z dnia 19 lutego 1930 r. Nr. I. R. — 2097/30 [1]), z dnia 27 lutego 1930 r. Nr. I. R. — 2570/30 [2]), tudzież z dnia 10 marca 1930 r. Nr. I. R. — 2952/30 [3]) w sprawie wypłaty części dodatku mieszkaniowego, zaległego z roku 1928, podaję do wiadomości, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 marca 1930 r., ogłoszone w Dz. U. R. P. z dnia 29 marca 1930 r. Nr. 22, pod poz. 186 [4]) wprowadziło do § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849) uzupełnienie treści następującej: „Komorne za mieszkania służbowe zajmowane w r. 1928 pobiera się w wysokości dodatku na mieszkanie, przypadającego do wypłaty w tymże roku bez względu na ewentualne późniejsze podwyższenie stawek tego dodatku.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 marca 1930 r.

Uzupełnienie to daje podstawę prawną do wypłaty części zaległego dodatku mieszkaniowego tym pracownikom państwowym, którzy w r. 1928 korzystali z mieszkań służbowych. Wskutek tego zarządzenie okólne Ministerstwa z dnia 10 marca b. r. Nr. I. R. — 2952/30 uchyla się.

Naczelnik Wydziału: *A. Nowak.*

5.

Podwyższanie zaopatrzeń emerytalnych na zasadzie ust. 2, art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 11 marca 1930 r. Nr. I. Prez. 1484/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 41).

Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 28 lutego 1930 r. L. D. I. 2791/5/30 przesłało w powyższej sprawie następujące wyjaśnienia:

„W myśl postanowienia ust. 2 art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24) Rada Ministrów władna jest na wniosek Ministra Skarbu podwyższyć zaopatrzenie emerytalne do pełnego (100%) wymiaru emerytom, którzy, pełniąc służbę w byłych państwach zaborczych, zasłużyli się dla Narodu i Państwa Polskiego.

Ministerstwo Skarbu zaznacza, że, zdaniem Ministerstwa, z tego postanowienia tak interesowane osoby, jak i powołane władze zbyt skromny czynią użytek.

Dążąc do faktycznego stosowania dobrodziejstw ustawy do wszystkich tych osób, które w myśl intencji ustawodawcy można i powinno się

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., str. 125.

[2]) Tym okólnikiem (L. O. 484/30) zarządziło Ministerstwo W. R. i O. P. wypłatę tego dodatku w dniu 1 marca 1930 r.

[3]) W Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nie ogłoszono z powodu jego uchylenia.

[4]) Patrz wyżej str. 228.

podciągać pod powyższe postanowienie ustawy, Ministerstwo Skarbu zamierza stosować postanowienia art. 82 ustęp drugi ustawy emerytalnej do wszystkich emerytów (względnie wdów i sierót po nich), o ile osoby interesowane, przedkładając odpowiednie wnioski lub podania, udowodnią, że w czasie służby zaborczej pozostawały zawsze dobrymi Polakami i dały temu wyraz przez należenie do instytucyj polskich, których zadaniem była działalność niepodległościowa, naukowa lub społeczna.

Instytucjami takiemi były przedewszystkiem jawne i tajne organizacje, które miały w swym programie dążenie do niepodległości i których działalność, prowadzona na terenie byłych państw zaborczych lub poza ich granicami, zmierzała do odzyskania niepodległości (np. Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki, Drużyny Strzeleckie) oraz wszelkie organizacje, które, rozwijając swą działalność na polu naukowem, oświatowem lub społecznem, wyraźnie zaznaczały swój charakter jako instytucje polskie (np. Towarzystwo Naukowe, Kasa im. Mianowskiego, Towarzystwo Szkoły Ludowej, Polska Macierz Szkolna, Towarzystwo Kultury Polskiej, Kółka Staszicowskie, Towarzystwo Pomocy Ofiarom Wojny, Liga Kobiet, Sokół i t. d.).

Oczywiście, że tem bardziej wszelkie inne zasługi dla Narodu Polskiego będą w całej pełni uwzględniane, a tyczy się to przed innymi ludzi nauki, np. profesorów szkół wyższych lub popularyzatorów wiedzy, jak niemniej osób, które z powodu swej przynależności do Narodu Polskiego doznawały prześladowań lub szykan, a dalej nauczycieli szkół polskich lub osób, które oddawały się pracy kształcenia młodzieży w duchu narodowym lub wogóle pracy na polu narodowem".

O powyższem należy informować osoby interesowane, przyczem wyjaśniam, że podania petentów o podwyższenie zaopatrzenia emerytalnego, względnie wdowiego i sierocego, na podstawie postanowienia ust. 2 art. 82 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. z dołączonemi do podań zaświadczeniami przedkładać należy Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z odpowiednio umotywowanym wnioskiem.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

6.

Zwrot opłat szkolnych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 8 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2414/30.

Nawiązując do okólników z dnia 25 czerwca 1929 r. Nr. I. Prez. 4191/29 [1]), z dnia 6 sierpnia 1929 r. Nr. I. Prez. 5066/29 [2]), z dnia 16 września 1929 r. Nr. I. Prez. 5570/29 [3]), z dnia 29 marca 1930 r. Nr. I. Prez. 2107/30 [4])

---

[1]) (L. O. 1530/29) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 319.

[2]) (L. O. 1730/29) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 414.

[3]) (L. O. 2206/29) Dotyczy zmian i uzupełnień wykazu szkół, podległych obcym kuratorjom okr. szkol.

[4]) (L. O. 715/30) Dotyczy gimnazjum w Stołpcach (woj. nowogródzkie) i Mołodecznie (woj. wileńskie).

i z dnia 1 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2189/30 [5]) w sprawie zwrotu opłat szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że Prywatne Gimnazjum Żeńskie P. P. Benedyktynek w Przemyślu uzyskało prawa gimnazjów państwowych na okres II półrocza roku szkolnego 1929/30 [6]).

Wobec powyższego należy przyznawać, począwszy od dnia 1 lutego 1930 r., zwrot opłat szkolnych za dzieci funkcjonarjuszów państwowych, uczęszczające do powyższego gimnazjum.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

7.

Stosowanie przepisów o przejazdach ulgowych młodzieży szkolnej.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 lutego 1930 r. Nr. I. Prez. 869/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 36).

Ministerstwo Komunikacji pismem z dnia 9 lutego 1930 r. Nr. Dz. III. I — 1756/30 zawiadomiło Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, że dyrekcje okręgowe kolei państwowych donoszą ustawicznie o różnych nieprawidłowościach, jakie zachodzą przy wydawaniu uczniom przez dyrekcje i kierownictwa szkół zaświadczeń, uprawniających do nabywania biletów ulgowych oraz o niestosowaniu się uczniów do obowiązujących przepisów.

Nieprawidłowości polegają na tem, że zaświadczenia szkolne wydawane są w okresach i celach dowolnych albo na jednorazowe przejazdy dla odwiedzenia chorych członków rodziny lub na ich pogrzeby, dla załatwienia formalności wojskowych, przenosin do szkół innych, badań i porad lekarskich, a nawet aprowizacji internatów, albo na przejazdy codzienne za biletami miesięcznemi do szkół znajdujących się w miejscu zamieszkania ucznia; w ten sposób umożliwiano częste przejazdy do miejsc zamieszkania rodzin lub krewnych ucznia, oraz podczas wakacyj letnich bez uzasadnienia, że młodzież w tym czasie poświęca się nauce szkolnej.

Ponadto stwierdzono, że fotografje na legitymacjach (matrykułach) szkolnych nie są zaopatrywane w urzędową pieczęć szkoły, co może ułatwić odstępowanie legitymacyj osobom postronnym, oraz, że młodzież szkolna korzystająca z biletów ulgowych nie posiada często podczas przejazdów legitymacyj (matrykuł), tłumacząc się zagubieniem lub zapomnieniem.

Wymienione nieprawidłowości narażają młodzież szkolną na nieprzyjemności, na dopłaty do pełnych cen biletów, na sprawy sądowe, a także wpływają na nieposzanowanie przepisów, organom zaś kolejowym utrudniają pracę i narażają je na nadmierne i uciążliwe korespondencje.

Ze względów powyższych z całym naciskiem zwracam uwagę Dyrekcjom szkół i młodzieży szkolnej na konieczność ścisłego stosowania

---

[5]) (L. O. 747/30) Dotyczy gimnazjum w Ostrowi Mazowieckiej (woj. białostockie).

[6]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 51.

się do odnośnych przepisów taryfowych, zawartych w cz. II taryfy osobowej i bagażowej, ogłoszonej w Dz. T. i Z. K. z r. 1928 Nr. 12, poz. 90, oraz okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie legitymacyj uczniowskich z dnia 15 maja 1928 r. Nr. O. Prez. — 2394/28 (Dz. Urz. Nr. 6/199, poz. 106 [1]).

Jeżeli w przyszłości okręgowe dyrekcje kolei państwowych doniosą, że młodzież szkolna nie stosuje się do powyższych zarządzeń, winni przekroczeń pozbawieni będą prawa korzystania z ulg taryfowych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński*, wr.

8.

Tytuł profesora nauczycieli szkół powszechnych.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 marca 1930 r. Nr. II. 3992/30.

Nr. I. 9082/30. Nauczycielowi, który jest nauczycielem stałym w szkolnictwie powszechnem od 1 czerwca 1926 r. i który posiada studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami, przysługuje po myśli ustępu ostatniego art. 8. ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) tytuł profesora od dnia 1 czerwca 1929 r.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki*, wr.

9.

Wypełnianie blankietów świadectw dojrzałości.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dn. 5 maja 1930 r. Nr. II. 4651/30 do dyrekcyj i kierownictw państwowych i prywatnych gimnazjów.

Nawiązując do rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1926 Nr. II. 6834/26 w sprawie sposobu wypełniania blankietów świadectw dojrzałości, ogłoszonego okólnikiem Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 24 czerwca 1926 L. II. 8189/26 [2]) oznajmia się, że przy wypełnianiu blankietów świadectw dojrzałości należy się trzymać następujących wskazówek:

1. Uwaga ogólna.

Po wyrazach „zdawał . . . w“ na stronie pierwszej pisze się np. „w terminie wiosennym“ w celu zaznaczenia w ten sposób okresu egzaminacyjnego, w którym zdawał dany kandydat. Po wyrazach „Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznała“ na stronie drugiej należy powtórzyć imię i nazwisko kandydata. Po wyrazach „za dojrzał.... do studjów wyższych i wydaje“ pisze się „mu“ lub „jej“.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 297.

[2]) Niniejszy okólnik jest powtórzeniem okólnika cytowanego i jego uzupełnieniem.

Wiersz na stronie drugiej, zawierający datę świadectwa, zacząć należy od nazwy miejscowości.

W rubrykach niezapełnionych należy zawsze przeciągać kreski.

Na świadectwa wydawane kandydatom, zdającym w języku niepolskim egzamin: zwyczajny, rozszerzony, względnie eksternów, należy używać blankietów wedle signów, objętych wykazem, podanym w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5 z 1929 r., poz. 66 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1930, str. 42).

2. Egzamin zwyczajny.

Na stronie pierwszej pisze się 5 ocen ostatecznych (gdy egzamin odbywa się według rozporządzenia o egzaminach, zdawanych w języku niepolskim — 6) z „przedmiotów egzaminacyjnych" danego kandydata, niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych. Po nazwach przedmiotów pozostałych daje się — kreski.

W dziale ocen rocznych i t. d. na stronie drugiej należy wpisać na pierwszem i drugiem miejscu nazwy przedmiotów (i oceny z nich), zaliczonych w odpowiedniej rubryce § 21 „Regul. gimn. egz. dojrz." wogóle do egzaminacyjnych (w danym typie egzaminu), ale pominiętych w dziale poprzednim z powodu tego, iż kandydat nie wybrał ich. Poniżej wpisuje się ostatnie oceny roczne z przedmiotów, których nauka jest obowiązkowa w klasach VI — VIII danej szkoły, a które powyżej nie zostały wymienione.

Przez „ostatnią ocenę roczną" z danego przedmiotu rozumieć należy ocenę roczną z tej klasy, w której się kończy nauka tego przedmiotu.

3. Egzamin rozszerzony.

Na stronie pierwszej pisze się oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych (wyliczonych zgodnie z odpowiednią rubryką § 22 regulaminu) niezależnie od sprawy zwolnień od egzaminów ustnych.

W końcu działu ocen rocznych i t. d. na stronie drugiej pozostawiono, równie jak na świadectwach dla kandydatów, zdających egzamin zwyczajny, miejsce na oceny roczne z tych przedmiotów, których nauka jest obowiązkowa w klasach VI—VIII danej szkoły, a które powyżej nie zostały wymienione. Znaczenie „ostatniej oceny rocznej" — jak wyżej.

4. Egzamin dla eksternów.

Przed „zdawał . . . w . . . . roku . . ." i t. d. wskazać należy bieg nauki kandydata, a więc po np. „ukończeniu kl. V w gimnazjum . . . . w r. . . . lub po np. „ukończeniu nauki w . . . . " (gdy zdaje uczeń szkoły niepaństwowej bez praw gimnazjum państwowego), lub po „przygotowaniu prywatnem" i t. d.

Jeżeli kandydat jest zwolniony od egzaminu z jakiegoś przedmiotu, w dziale ocen pozostaje miejsce wolne, w którem należy według wskazówki ogólnej przeciągnąć kreskę.

W związku ze wskazówkami ogólnemi zaznacza się, że odpisy świadectw należy w wyznaczonem na to miejscu zaopatrzyć w fotografje i stwierdzić tożsamość osoby wyciśnięciem pieczęci dyrekcji (kierownictwa). To samo należy zawsze czynić na oryginałach świadectw.

Zakłady prywatne nie umieszczają na blankietach żadnych uwag o posiadanych prawach gimnazjów państwowych, ponieważ świadectwo dojrzałości wydaje nie kierownictwo prywatnego gimnazjum, lecz państwowa komisja egzaminacyjna.

Ocen z przedmiotów nadobowiązkowych nie należy umieszczać na świadectwach.

Dyrekcje (kierownictwa) używają na świadectwa blankietów ściśle wedle znaków objętych wyżej cytowanem wykazem Ministerstwa W. R. i O. P., przeto żadnych zmian w tekście świadectw (przekreśleń, dopisywań) dokonywać nie wolno.

Liczby na świadectwach należy wpisać ściśle te same, jakie się znajdują na odnośnych protokołach egzaminacyjnych.

Na świadectwie dojrzałości zgodnie z § 53 regul. gimn. egzam. dojrz. podpisują się tylko ci członkowie komisji egzaminacyjnej, którzy głosują w sprawach danego kandydata.

Dla zobrazowania niektórych z przytoczonych wskazówek, dołącza się wzór prawidłowo wypełnionego blankietu.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Wzór.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA.

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI.

N. N. . . . .

Miejsce na fotografję

urodzony dnia . 17 . miesiąca . lipca . . .
roku . 1911 . we . . . . Lwowie . . . .
województwa . . . . lwowskiego . . . .
wyznania . . . rzymsko - katolickiego . . .
po ukończeniu nauki w latach 1926 — 1930
w klasach IV — VIII w VIII gimnazjum państwowem we Lwowie . . . .
. . . .
do którego . . . był . . . przyjęt . . . do klasy czwartej we wrześniu . . . roku 1925 zdawał. . . w terminie wiosennym . . . roku 1930 gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości typu matematyczno-przyrodniczego wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego dla VIII gimnazjum państwowego we Lwowie . . . pismem z dnia . . . 24 kwietnia Nr. II. 2679/30 . . i otrzymał następujące oceny ostateczne z przedmiotów egzaminacyjnych:

z religji . . . .
z języka polskiego . . . .
z języka . . . .

z historji wraz z nauką o Polsce współczesnej . . . .
z przyrodoznawstwa . . . .
z fizyki wraz z chemją . . . .
z matematyki . . . .

Poza tem uzyskał ... ostatnie oceny roczne w klasach VI — VIII (lub odpowiednie oceny na egzaminie wstępnym do wymienionego gimnazjum) z przedmiotów następujących:

z . . . . z . . . .
z . . . . z ćwiczeń cielesnych . . . . . .
z propedeutyki filozofji . . . . . . z . . . .
z rysunku . . . . z . . . .

Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznała . . . . N. N. . . . . za dojrzałego . . . do studjów wyższych i wydaje mu niniejsze świadectwo.

. . . We Lwowie . . ., dnia . . 17 maja . . . roku 1930.

Nr. 37.

Przewodniczący Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Członkowie Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

10.

Warunki przyjęcia kandydatów do państwowych szkół technicznych i agrotechnicznych typu zasadniczego oraz do państwowych szkół sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. III. T. H. 619/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 31).

Od roku szkolnego 1930/31 warunkiem przyjęcia kandydatów na pierwszy rok nauczania w państwowych szkołach technicznych i agrotechnicznych typu zasadniczego oraz w państwowych szkołach sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego będzie:

a) ukończenie 7 oddziałów sześcio- i siedmioklasowej publicznej szkoły powszechnej, albo

b) ukończenie 3 klas państwowej lub prywatnej, posiadającej prawa publicznych, średniej szkoły ogólnokształcącej, albo

c) ukończenie całkowitego kursu szkoły rzemieślniczo-przemysłowej państwowej lub przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uznanej za równorzędną, albo

d) ukończenie odpowiedniej ilości klas innych szkół, które będą uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne.

Oprócz posiadania wskazanego cenzusu naukowego kandydaci powinni złożyć egzamin sprawdzający z przedmiotów, przewidzianych dla

nowowstępujących w statucie danych szkół zawodowych, w zakresie programów szkół wymienionych powyżej w punktach a) i b).

Dotychczasowe przepisy w przedmiocie, objętym niniejszem zarządzeniem, uchylam.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

11.

Zmiana nazwy Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 lutego 1930 r. Nr. III. T. R. 1800/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 33).

§ 1. Państwowej Szkole Przemysłowej we Lwowie nadaję nazwę: „Państwowa Szkoła Techniczna we Lwowie“.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego [1]).

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił prawa publiczności:

1) rozporządzeniem z dnia 4 kwietnia 1930 r. L. I. 9505/30 7-klasowej prywatnej szkole powszechnej męskiej im. Abrahama Kohna we Lwowie na rok szkolny 1929/30.

2) rozporządzeniem z dnia 16 kwietnia 1930 r. Nr. I. 11735/30 prywatnej jordanowskiej szkole powszechnej na rok szkolny 1928/29 i 1929/30.

3) rozporządzeniem z dnia 11 kwietnia 1930 r. Nr. I. 10565/30 7-klasowej prywatnej ewangelickiej szkole powszechnej we Lwowie z n. j. n. na rok szkolny 1929/30.

Seminarja nauczycielskie.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 29 marca 1930 r. Nr. II-3525/30 nadało Prywatnemu Seminarjum Naucz. Żeńskiemu A. Rychnowskiej we Lwowie niepełne prawa państwowych seminarjów nauczycielskich aż do odwołania z ważnością od dnia 1 lutego 1930 r.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 3 kwietnia 1930 r. Nr. III. 1586/30 Zarządowi Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich, Oddział

---

[1]) Z dniem 18 marca 1930 r.

w Rohatynie, na otwarcie i prowadzenie w Rohatynie w budynku państwowego gimnazjum prywatnych kursów handlowych pod nazwą: „Kurs Handlowy Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich w Rohatynie.

2) rozporządzeniem z dnia 3 kwietnia 1930 r. Nr. III. 1493/30 Towarzystwu Szkół Przemysłowo Technicznych we Lwowie, ul. Snopkowska 47, na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy Państwowej Szkole Technicznej (ul. Snopkowska 47), prywatnej szkoły majstrów elektrotechników pod nazwą: Szkoła Majstrów Elektrotechników Towarzystwa Szkół Przemysłowo Technicznych we Lwowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 13 marca 1930 r. zamianował dotychczasowych wizytatorów szkół okręgowymi wizytatorami szkół w V st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.

1) Dancewicza Stefana (Nr. I. Prez. 1616/30); 2) Hornunga Józefa (Nr. I. Prez. 1627/30); Huberta Stanisława (Nr. I. Prez. 1614/30); 4) Jusa Ludwika (Nr. I. Prez. 1623/30); 5) Kamińskiego Jana (Nr. I. Prez. 1617/30); 6) Koestlicha Romana (Nr. I. Prez. 1624/30); 7) Koziarę Teofila (Nr. I. Prez. 1618/30); 8) Opalę Władysława (Nr. I. Prez. 1619/30); 9) Pająka Stanisława (Nr. I. Prez. 1625/30); 10) Piątkowskiego Mieczysława (Nr. I. Prez. 1620/30); 11) Dr. Zagajewskiego Karola (Nr. I. Prez. 1615/30); 12) Zająca Czesława (Nr. I. Prez. 1621/30); — tudzież prowizorycznych wizytatorów szkół prowizorycznymi okręgowymi wizytatorami szkół w V st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw. 13) Kozłowskiego Teofila (Nr. I. Prez. 1628/30); 14) Dr. Pischa Józefa (Nr. I. Prez. 1622/30).

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 4 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7264/29 przeniósł p. dr. Jana Kopacza, wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., w stan spoczynku.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 25 marca 1930 Nr. O. 599/30 zamianował p. Władysławę Niemczynowską, rejestratorkę X st. sł., sekretarzem X st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Andrusieczkowa Zofja kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Zimorowicza we Lwowie; Andruszewski Jan kierownikiem 3-klasowej szkoły w Krasnem (Złoczów); Antochów Mikołaj kierownikiem 7-klasowej szkoły w Białej (Czortków); Antoniuk Paweł kierownikiem 2-klasowej szkoły w Krasiejowie (Buczacz); Antosz Stanisław kierownikiem 7-klasowej szkoły w Woli Zarczyckiej (Łańcut).

Baranowski Jakób kierownikiem 4-klasowej szkoły w Zarzeczu (Nisko); Beryczówna Wanda kierowniczką 2-klasowej szkoły w Demidowie (Bóbrka); Billik Tadeusz kierownikiem 5-klasowej szkoły w Krościenku (Dobromil).

S. Ciesielkówna Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Grochowcach (Przemyśl).

Dąbrowska Marja Stanisława (2 im.) kierowniczką 2-klasowej szkoły w Brataszach ad Sielec Bieńków (Kamionka Strumiłowa); Dobyasz Franciszek kierownikiem 4-klasowej szkoły w Stubnie (Przemyśl); Dzwonkowski Aleksander kierownikiem 4-klasowej szkoły w Wybranówce (Bóbrka).

Górski Bronisław kierownikiem 2-klasowej szkoły w Wydrzu ad Brzóza Stadnicka (Łańcut); Grabowski Stanisław kierownikiem 5-klasowej szkoły w Żelechowie Wielkim (Kamionka Strum.); Gregorowicz Jan kierownikiem 5-klasowej szkoły w Krakowcu (Jaworów); Grubska Zofja kierowniczką 3-klasowej szkoły w Lachowicach Podróżnych (Żydaczów); Gulin Włodzimierz kierownikiem 3-klasowej szkoły w Żukowie (Złoczów).

Haleniakowa Stefanja kierowniczką 4-klasowej szkoły w Liszkach (Kołomyja).

Ilnicka Irena kierowniczką 2-klasowej szkoły w Kalinowszczyźnie (Czortków).

Janusz Michał kierownikiem 6-klasowej szkoły w Chołojowie (Radziechów).

Kamiński Juljan kierownikiem 4-klasowej szkoły w Ładyczynie (Tarnopol); Kancir Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Hrebennem (Rawa Ruska); Klucznikowa Pelagja Marja kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Kordeckiego we Lwowie; Kohautówna Stanisława kierowniczką 2-klasowej szkoły w Hermanowicach (Przemyśl); Koprowski Stanisław kierownikiem 5-klasowej szkoły w Dobrotworze (Kamionka Strumiłowa); Królik Antoni kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie; Krzywka Franciszek kierownikiem 2-klasowej szkoły w Niebylcu (Strzyżów); Kulon Leonard kierownikiem 7-klas. szkoły w Drohobyczce (Przemyśl); Kunicka Teofila kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Nadwórnej.

Lewandowski Juljan kierownikiem 7-klasowej szkoły w Niżniowie (Tłumacz).

Łańcucki Józef kierownikiem 6-klasowej szkoły w Gniewczynie (Przeworsk); Łesiuk Aleksander kierownikiem 3-klasowej szkoły w Kołtowie (Złoczów).

Markowa Paulina kierowniczką 2-klasowej szkoły w Ruskiej Wsi (Przemyśl); Matkowski Jan kierownikiem 4-klasowej szkoły w Świstelnikach (Rohatyn); Merklinger Karol kierownikiem 7-klasowej szkoły w Staromieściu (Rzeszów); Miszczuk Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Korsowie (Brody); Mościńska Bronisława kierowniczką 2-klasowej szkoły w Suchodołach (Brody).

Nadalińska Kazimiera kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie; Najbarówna Celestyna kierowniczką szkoły w Łopuszance Chominej (St. Sambor).

Olijnyk Michał kierownikiem 2-klasowej szkoły w Smarzowie (Radziechów); Ostrowski August kierownikiem 2-klasowej szkoły w Kłubowcach (Tłumacz).

Palatyński Juljan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Burdiakowcach (Borszczów); Partyka Hipolit kierownikiem 2-klasowej szkoły w Bobulińcach (Buczacz); Patryn Józef kierownikiem 5-klasowej szkoły w Niechobrzu (Rzeszów); Pyrih Szymon kierownikiem 3-klasowej szkoły w Płuhowie (Złoczów).

Silbert Jan kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Dobromilu; Sojka Władysław kierownikiem 7-klasowej szkoły im. St. Konarskiego w Jagielnicy (Czortków); Speilspacherówna Bronisława kierowniczką 2-klasowej szkoły w Gajach Starobrodzkich (Brody); Stacherska Helena kierowniczką 2-klasowej szkoły w Korolówce (Kołomyja); Staryk Jan kierownikiem 6-klasowej szkoły w Kaczanówce (Skałat).

Tarnorucka Emilja kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Czackiego we Lwowie; Tokarski Teofil kierownikiem 5-klasowej szkoły w Łyścu Starym (Bohorodczany); Triska Kazimierz kierownikiem 2-klasowej szkoły w Nowosiółkach (Jaworów); Tylczak Paweł kierownikiem 3-klasowej szkoły w Remizowcach (Złoczów).

Urbańska Franciszka kierowniczką 2-klasowej szkoły w Petlikowcach Nowych (Buczacz).

Węgrzyniak Józef kierownikiem 6-klasowej szkoły w Rodatyczach (Gródek Jagielloński); Władyczanka Zofja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Witoszyńcach (Przemyśl); Wojasówna Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Kniażycach (Przemyśl); Wróbel Edward kierownikiem 3-klasowej szkoły w Tarnogórze (Nisko); Wysoczańska Stefanja kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Lenartowicza we Lwowie.

Zaychowski Michał kierownikiem 7-klasowej szkoły w Jedliczu (Krosno).

Przeniesieni:

Babiarzowa Irena, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Dobrotowie (Nadwórna), do 2-klasowej szkoły w Łomadżynie (Nadwórna); Bajsarowicz Albina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kozłowie (Tarnopol), do 3-klasowej szkoły w Budyłowie (Brzeżany); Bałaszczukowa Ewa, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Mysłowie (Kałusz), do 3-klasowej szkoły w Trościańcu (Śniatyn); Bałuszówna Aniela, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Starzawie Starej (Żółkiew), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Żółkwi; Baranowa Józefa, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Lityni (Drohobycz), do 3-klasowej szkoły w Rolowie (Drohobycz); Barańska Wanda, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Pietnicach (Dobromil), do 3-klasowej szkoły w Lacku (Dobromil); Barta Franciszek, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Opryszowcach (Stanisławów), do 7-klasowej szkoły im. św. Józefa w Stanisławowie; Barylska Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Koszlakach (Zbaraż), do 4-klasowej szkoły w Czernichowcach (Zbaraż); Bielawska Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Łężanach (Krosno), do 2-klasowej szkoły w Wróbliku Królewskim (Krosno); Bielawski Leopold, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Nadolanach (Sanok), do 5-klasowej szkoły w Nowo-

tańcu (Sanok); Bojczeniukówna Łucja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Racławówce (Rzeszów), do 4-klasowej szkoły w Trzcianie (Rzeszów).

Czerniakówna Jadwiga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Laszkach Dolnych (Bóbrka), do 5-klasowej szkoły w Dźwinogrodzie (Bóbrka); Ćwiąkałowa Felicja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Probużnie (Kopyczyńce), do 3-klasowej szkoły w Chłopówce (Kopyczyńce).

Dejnowa Anna, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Krzyweńkiem (Kopyczyńce), do 7-klasowej szkoły męskiej im. St. Żeromskiego w Czortkowie; Dengler Edward, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Nowem Siole (Zbaraż), do 1-klasowej szkoły w Słonnem (Przemyśl); Drygalska Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Tłusteńkiem (Kopyczyńce), do 5-klasowej szkoły w Czarnokońcach Wielkich (Kopyczyńce); Drzała Mieczysław, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Nowej Wsi (Rzeszów), do 2-klasowej szkoły w Drabiniance (Rzeszów); Drzewicki Ignacy Augustyn, kierownik 3-klasowej szkoły w Biedaczowie (Łańcut), do 3-klasowej szkoły w Muninie (Jarosław); Dubicki Albin, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Opryszowcach (Stanisławów), do 7-klasowej szkoły im. kr. Jadwigi w Stanisławowie; Dziedzicówna Jadwiga, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Lackiej Woli (Mościska), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Mościskach; Dziubiński Stanisław, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Pełkiniach (Jarosław), do 5-klasowej szkoły w Jodłówce (Jarosław).

Fetterówna Izydora, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Busku (Kamionka Strumiłowa), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Busku (Kamionka Strumiłowa); Filipska Natalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zaleszczykach, do 1-klasowej szkoły w Zaleszczykach Starych (Zaleszczyki); Fischer Franciszek, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Nowym Stawie (Żółkiew), do 7-klasowej szkoły w Kulikowie (Żółkiew); Fuks Ignacy, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Grabówce (Brzozów), do 4-klasowej szkoły w Łubnie (Brzozów).

Gajerowa Stefanja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Niwrze (Borszczów), do 5-klasowej szkoły w Germakówce (Borszczów); Gołębiowska Aniela, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Osówce (Mława), do 2-klasowej szkoły w Jaktorowie (Przemyślany); Gorgoszówna Albina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Spasowie (Sokal), do 4-klasowej szkoły w Zubrzy (Lwów); Gregorowicz Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Sokołowie (Stryj), do 4-kl. szkoły w Surochowie (Jarosław); Greifówna Helena, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Podbużu (Drohobycz), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Borysławiu (Drohobycz).

Haasówna Wincentyna, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Przędzelu (Nisko), do 1-klasowej szkoły w Groblach (Nisko); Hałas Władysław, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Sokalu, do 2-klasowej szkoły w Wołświnie (Sokal); Hołubówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Kustynie (Radziechów), do 7-klasowej szkoły w Stojanowie (Radziechów); Hrehorowiczówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Nowikach (Zbaraż), do 1-klasowej szkoły w Koziarach (Zbaraż).

Jacyk Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Nihowicach (Rudki), do 1-klasowej szkoły w Koniuszkach Królewskich (Rudki); Janczura Michał, nauczyciel 4-klasowej szkoły w Dobrostanach (Gródek Jag.), do 1-klasowej szkoły w Barze (Gródek Jag.); Józecki Piotr, nauczyciel 7-klasowej szkoły

męskiej im. Zimorowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Antoniego we Lwowie.

Kaczkowski Edmund, kierownik 4-klasowej szkoły w Hłuboczku Wielkim (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły męskiej im. Konarskiego w Tarnopolu; Kalinowski Kazimierz, nauczyciel religji rz.-kat. szkoły w Glinianach (Przemyślany), do 7-klasowej szkoły męskiej w Skałacie; Kaniowska Janina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Dobrzechowie (Strzyżów), do 7-klasowej szkoły w Strzyżowie; Kierniakiewicz Zygmunt, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Kołodziejówce (Stanisławów), do 6-kl. szkoły w Mykietyńcach (Stanisławów); Kirchnerówna Marja Apolonja (2 im.), nauczycielka 5-kl. szkoły w Żelechowie Wielkim (Kamionka Str.), do 1-klasowej szkoły w Gawlikach ad Sielec Bieńków (Kamionka Str.); Knorekówna Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. kr. Zofji w Stanisławowie; Kosińska Antonina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Korolówce (Kołomyja), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Horodence; Kozłowska Janina Wanda (2 im.) i Kozłowski Jan nauczyciele 2-kl. szkoły w Dolinie ad Dobrotwór (Kamionka Strumiłowa), do 3-kl. szkoły w Horpinie (Kamionka Strumiłowa); Krzyżanowski Leon, kierownik 2-klasowej szkoły w Uzinie (Stanisławów), do 5-klasowej szkoły w Hanusowcach (Stanisławów); Kuchta ks. Stanisław, nauczyciel religji rz.-kat. 6-klasowej szkoły męskiej w Mostach Wielkich (Żółkiew), do 7-klasowej szkoły męskiej w Borszczowie; Kunkiewiczowa Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Rolowie (Drohobycz), do 2-klasowej szkoły w Stronnie (Drohobycz); Kurasiewicz Stanisława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Józefówce — Osadzie (Tarnopol), do 1-klasowej szkoły w Kurnikach Szlachcinieckich (Tarnopol); Kurkowski Wincenty, kierownik 2-klasowej szkoły w Komarowie (Stryj), do 1-klasowej szkoły w Słobódce (Stryj); Kutówna Wiktorja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Pstrągowej Dolnej (Strzyżów), do 2-klasowej szkoły w Przybówce (Strzyżów); Kwiatkowska Czesława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Orzeszkowej we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie.

Lewicka Wiktorja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. Konarskiego w Drohobyczu, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Krośnie; Lisowska Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Tuczapach (Jaworów), do 3-klasowej szkoły w Wierzbianach (Jaworów); Lwowska Zofja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Łużkach (Dolina), do 2-klasowej szkoły w Małkowicach (Przemyśl).

Łuczeczkowa Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Podzwierzyńcu (Rudki), do 7-klasowej szkoły w Tuligłowach (Rudki).

Maindówna Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Czyżycach (Bóbrka), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Bóbrce; Mandyczewska Antonina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Nowym Dworze (Sokal), do 1-klasowej szkoły w Nowym Stawie (Żółkiew); Mazurowa Władysława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Szeszorach-Demni (Kosów), do 2-klasowej szkoły w Wierzbowcu (Kosów); Mędrkiewicz Antoni, kierownik 2-klasowej szkoły w Wołochach (Brody), do 2-klasowej szkoły w Koniuszkowie (Brody); Mikołajewicz Maria, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Brzyszczu, do 1-klasowej szkoły w Hucisku (Żółkiew); Mroczkiewiczówna Eugenja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Rosochaczu (Kołomyja), do 3-klasowej szkoły

w Kułaczkowcach (Kołomyja); Mroziukowa Adela, nauczycielka 7-klasowe szkoły męskiej w Nadwórnej, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Nadwórnej Mruczkowa Rozalja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Krzątce (Kolbuszowa), do 7-klasowej szkoły w Woli Ranizowskiej (Kolbuszowa); Muszakiewiczówna Janina, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Rykowie (Skole), do 1-klasowej szkoły w Koziowej (Skole).

S. Niesiołowska Antonina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kozłowie (Kamionka), do 2-klasowej szkoły w Św. Józefie (Kołomyja); Nowotarska Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Józefa w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie; Nowotarska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. E. Plater w Stanisławowie; Nykyforukowa Tekla, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Trościancu, do 5-klasowej szkoły w Dzurowie (Śniatyn).

Palatzka Janina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Myślatyczach (Mościska), do 1-klasowej szkoły w Zborowie-Futory (Zborów); Parfiniewiczowa Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Gródku Jagiellońskim, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Gródku Jagiellońskim; Paszkowski Franciszek, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Skałacie, do 1-klasowej szkoły w Zastawiu (Tarnopol); Pilewska Wanda, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Zofji we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Anny we Lwowie; Pliszewski Stanisław, kierownik 3-klasowej szkoły w Kułaczkowcach (Kołomyja), do 3-klasowej szkoły w Oskrzesińcach (Kołomyja); Polański Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki), do 7-klasowej szkoły w Chłopach (Rudki); Postępska Marja, nauczycielka szkoły w Brennie, powiatu leszczyńskiego, okr. szk. poznańskiego, do 7-klasowej szkoły im. Słowackiego w Przemyślu; Ptaczkowa Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Lacku (Dobromil), do 7-klasowej szkoły męskiej w Dobromilu; Pytlowany Bazyli, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Płuhowie (Złoczów), do 2-klasowej szkoły w Bołożynowie (Złoczów).

Romanówna Katarzyna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Korczowiskach (Kolbuszowa), do 4-klasowej szkoły w Wilczej Woli (Kolbuszowa); Rosadzińska Wanda, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Rodatyczach (Gródek), do 3-klasowej szkoły w Gródku Jagiellońskim na Czerlańskiem Przedmieściu; Rubingerowa Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Chlebiczynie Leśnym (Kołomyja), do 4-klasowej szkoły w Werbiążu Niżnym (Kołomyja); Rutowska Felicja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Woli Zarczyckiej (Łańcut), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Żołyni (Łańcut); Ryniewiczówna Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Chodorowie (Bóbrka), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. M. Magdaleny we Lwowie.

Sawiczówna Kazimiera, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Hrecajce ad Kozłów (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły w Kozowie (Brzeżany); S. Seidlówna Adela, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Żółkwi, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Bełzie (Sokal); Sembratowicz Marja, nauczycielka szkoły w Kalnej (Dolina), do 2-klasowej szkoły w Kossowie (pow. włoszczowskiego); Seredówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Barze (Gródek), do 3-klasowej szkoły w Gródku Jagiellońskim (przedm. lwowskie); Słobodzianyk Jan, nauczyciel 4-klasowej szkoły

w Chryplinie (Stanisławów), do 7-klasowej szkoły im. św. Stanisława w Stanisławowie; Skalska Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im św. Anny we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza we Lwowie; Ks. Skiba Wincenty, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-klasowej szkoły w Podwołoczyskach (Skałat), do 7-klasowej szkoły w Lubaczowie; Sklarczykówna Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Chłopach (Rudki), do 7-klasowej szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki); Sokołowska Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Chocimierzu (Tłumacz), do 4-klasowej szkoły w Bortnikach (Tłumacz); Sołowka Teodor, kierownik 2-klasowej szkoły w Pilipach (Kołomyja), do 2-klasowej szkoły w Tekuczy (Kołomyja); Sommerstein Mojżesz, nauczyciel rel. mojż. 7-klasowej szkoły w Sieniawie (Jarosław), do 7-klasowej szkoły im. Ks. P. Skargi w Jarosławiu; Stańkowski Tadeusz, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Bóbrce (Krosno), do 5-klasowej szkoły im. kr. J. Sobieskiego w Stryju; Steinerówna Zofja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Budyłowie (Brzeżany), do 4-kl. szkoły w Łapszynie (Brzeżany); Stoklasówna Walerja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Bóbrce, do 1-kl. szkoły w Łopusznie Nowej (Bóbrka); Sussowa Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Gródku Jagiellońskim, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Rohatynie; Swyszczuk Jan, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Zielonej (Nadwórna), do 7-klasowej szkoły męskiej w Nadwórnej; Szczerbańska Emilja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Orzeszkowej we Lwowie; Szerszeniowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Marjampolu, do 6-klasowej szkoły w Mykietyńcach (Stanisławów); Szyfmanówna Beila, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 3 w Pułtusku (Warszawa), do 7-klasowej szkoły w Sieniawie (Jarosław);

Śmielowski Stanisław, kierownik 5-klasowej szkoły w Jodłówce (Jarosław), do 2-klasowej szkoły w Wulce Pełkińskiej (Jarosław).

Talarowa Wanda, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Domacynach (Tarnobrzeg), do 5-klasowej szkoły w Jabłonowie (Kołomyja); Toppergerówna Zofja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Baranówce (Brzeżany), do 2-klasowej szkoły w Potoczanach (Brzeżany); Trojanówna Wilhelmina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Suchodole (Krosno), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Dukli (Krosno); Truchanowicz Leopold, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Manasterzu (Jarosław), do 7-klasowej szkoły im. Konarskiego w Jarosławiu; Trzcińska Domicela, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kozowej (Brzeżany), do 5-klasowej szkoły w Czyszkach (Lwów).

Wachtel Franciszek, kierownik 2-klasowej szkoły w Nieznanowie (Kamionka Strumiłowa), do 7-klasowej szkoły męskiej w Kamionce Strumiłowej; Walaszkowa Zofja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Zubrzy (Lwów), do 5-klasowej szkoły w Rzęśnie Polskiej (Lwów); Wallachówna Bella, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Czackiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Sobieskiego we Lwowie; Wasilewski Władysław, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły im. H. Sienkiewicza we Lwowie; Węgrzyniakowa Julia, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Komarnie (Rudki), do 6-klasowej szkoły w Rodatyczach (Gródek Jagiell.); Wilczyński Aleksander, kierownik 3-klasowej szkoły w Piątkowej (Dobromil), do 7-klasowej szkoły w Sokalu; Widenówna Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Łękach (Strzyżów), do 3-klasowej

szkoły w Dobrzechowie (Strzyżów); Wolfówna Emilja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Czarnej Górze (Nowy Targ), do 2-klasowej szkoły w Zagóreczku (Bóbrka); Wowkówna Bronisława, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Tyrawie Wołoskiej (Sanok), do 4-klasowej szkoły w Załużu (Sanok); Wronowska Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Łukawicy (Lisko), do 3-klasowej szkoły w Uhercach (Lisko).

Ząbkówna Józefa, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Gliniku Górnym (Strzyżów), do 2-klasowej szkoły w Gogolowie (Strzyżów).

Żolny Sylwester, nauczyciel 4-kl. szkoły w Lubatowej (Krosno), do 7-kl. szkoły męskiej w Krośnie; Żukowska Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 4 w Kowlu, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Zofji we Lwowie; Żurakowska Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. król. J. Sobieskiego w Żółkwi, do 7-klasowej szkoły im. Reginy Żółkiewskiej w Żółkwi; Żurawska Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Staszica we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Zofji we Lwowie.

Spensjonowani:

Asenko Jan, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. króla Jana Sobieskiego we Lwowie.

Barnowa Marja, nauczycielka w Wróbliku Królewskim (Krosno), Baronówna Katarzyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Dukli (Krosno), Beresiowa Adela, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Rzeszowie; Bilińska Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Chodorowie (Bóbrka); Bolesta Pelagja S., nauczycielka 7-klasowej szko'y żeńskiej w Bełzie (Sokal); Brusakowa Paulina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Chmielnie (Radziechów); Bubówna Leokadja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Kostarowcach (Sanok); Burczykówna Bronis'awa, nauczycielka szkoły w Zalesiu (Łańcut).

Charchalisowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Nowej Wsi (Rzeszów); Chmaj Kazimierz, nauczyciel szkoły w Woli Zarczyckiej (Łańcut); Chmajowa Marja, nauczycielka szkoły w Woli Zarczyckiej (Łańcut); Chudzicka Janina, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Dźwinogrodzie (Buczacz); Chylak Mirosław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Trzcianie (Krosno) Czerewkowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szko'y w Krystynopolu (Sokal).

Dąbrowicka Jadwiga, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Hołoskowie (Tłumacz); Diakuńczakowa Katarzyna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Oleszycach Starych (Lubaczów); Dmuchowska Marja, b. nauczycielka w Wulce Mazowieckiej (Rawa Ruska, otrzymała zaopatrzenie emerytalne z art. 8 ustawy emerytalnej); Dobrowolska Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Miłkowie (Lubaczów); Duczymińska Olga, nauczycielka w Tiapczu (Dolina); Dymidas Paweł, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Budzanowie (Trembowla).

Einhornówna Helena, nauczycielka szkoły w Albigowej (Łańcut); Ettinger Lea, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Borysławiu (Drohobycz).

Górnisiewiczówna Zofja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Grzegorzówce (Rzeszów); Gregowa Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Bu-

sowiskach (Stary Sambor); Gubajowa Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tarnopolu.

Hass Dawid, nauczyciel religji mojżeszowej 7-klasowej szkoły w Brzeżanach; Heilman Leon, kierownik 6-klasowej szkoły męskiej w Dolinie; Hodowańska Wanda, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Nahorcach (Żółkiew); Hrehorowicz Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. M. Konopnickiej w Sokalu.

Ickowiczowa Anna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Wodnikach (Stanisławów); Iwanicki Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły we Wołświnie (Sokal); Iwiński Antoni, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Zofji we Lwowie.

Januszowa Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Pawłowie (Radziechów); Jasińska Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kamienopolu (Lwów); Jawny Mikołaj, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Koziarach (Zbaraż).

Kaczorowska Olga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Horodence; Kapłoński Tadeusz, b. nauczyciel szkoły w Kamieniu (Nisko, otrzymał zaopatrzenie emerytalne z art. 8 ustawy emerytalnej); Kazanowska Eleonora, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Siedliskach (Bóbrka); Kisielewska Wiktorja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. E. Orzeszkowej w Tarnopolu; Konieczkowska Stanisława, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Malawie (Rzeszów); Krupska Ewa, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Lubkowicach (Śniatyn); Kukurudzowa Wiktorja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Łapszynie (Brzeżany).

Leszczyński Teofan, kierownik 2-klasowej szkoły w Dobromirce (Zbaraż); Lewicka Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Ordowie (Radziechów): Lorensowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kutach (Kosów).

Łopatyńska Emilja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Hanusowcach (Stanisławów); Łozyniak Katarzyna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Wysocku (Jarosław).

Maksymowiczowa Marja, nauczycielka szkoły w Skomorochach (Buczacz); Markiewicz Franciszka, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kałuszu: Mejorowa Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Słobódce (Stryj); Michać Eljasz, kierownik 2-klasowej szkoły w Raniowicach (Drohobycz); Micinowska Katarzyna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Groblach (Nisko); Molisakowa Marcela, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tłumaczu.

Nawrocka Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tarnopolu; Neubarówna Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zagórzu (Sanok); Nowotna Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Horyńcu (Lubaczów); Nyczówna Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Pawłosiowie (Jarosław).

Opiołowa Wanda, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Hofmanowej w Rzeszowie; Osidaczowa Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Czarnorzekach (Krosno); Ostafińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Przemyślanach: Ostrowska Leonarda, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zabłotowie (Śniatyn).

Panasiukowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Krystynopolu (Sokal); Pawlukówna Ludmiła, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Lipiu

(Rzeszów); Pielaszówna Franciszka, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Bortnikach (Tłumacz); Podlewska Eugenja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Czortkowie; Podgórny Władzimierz, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Wolance-Tustanowicach (Drohobycz); Pohorski Wojciech, kierownik 4-klasowej szkoły im. T. Kościuszki w Rzeszowie; Potoczna Franciszka Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Krośnie.

Raba Józef, kierownik 7-klasowej szkoły im. Konarskiego w Drohobyczu; Radówna Emilja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kopyczyńcach; Róg Stefanja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Tuligłowach (Rudki); Różycka Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Gródku Jagiell.; Rudnicki Włodzimierz, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Iwaniu (Zaleszczyki); Rutkowska Weronika, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Samborze.

Seńkowska Eugenja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Wierzbowcu (Kosów); Sielecki Józef, nauczyciel 5-klasowej szkoły im. kr. Jana Sobieskiego w Stryju; Sigmundówna Julja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Rzęśnie Polskiej (Lwów); Sinkowska Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Trembowli; Ślusarczyk Franciszek, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Jachowicza w Rzeszowie; Sobczakowa Anna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Podwysokiej (Śniatyn); Soszka Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Czechowie (Buczacz); Starożyńska Michalina, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Toustem (Skałat); Stebnowska Konstancja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Temerowcach (Stanisławów); Stocka Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lisko); Szach Wincenty, kierownik 3-klasowej szkoły w Chlebowicach Wielkich (Bóbrka); Szewcówna Stanisława, nauczycielka w Siedliskach (Jaworów); Szyfmanowa Klara, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Podwołoczyskach (Skałat).

Tennenbaum Salomon, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Kopyczyńcach; Towarnicka Konstancja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Kropiwnic (Złoczów); Trentowska Zofja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Sieteszy (Przeworsk).

Ulwańska Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Jabłonowie (Kołomyja).

Welfowa Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kolbuszowej; Wilkówna Władysława, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Stanyli (Drohobycz); Witoszyńska Otylja, kierowniczka 7-klasowej szkoły im. E. Plater w Stanisławowie; Wolańczykowa Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Chotylubiu (Lubaczów); Wysoczańska Eugenja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Germakówce (Borszczów); Wyszywaniukowa Julja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Werbiążu Niżnym (Kołomyja).

Zarzycka Julja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Prusach (Lwów); Zarugiewicz Anna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Jasienowie Górnym (Kosów).

Z r e z y g n o w a l i: Moroz Piotr zrezygnował z nadanej mu w drodze konkursu posady kierownika 3-klasowej szkoły w Ihrowicy (Tarnopol).

Z m i e n i l i n a z w i s k a: Józef Izydor 2 im. Pastuch i Marja z Żółcińskich Pastuchowa, nauczyciele 7-klasowej szkoły w Grzymałowie (Ska-

łat), zmienili na podstawie pisma wojewody w Tarnopolu z dnia 22 stycznia 1930 r. L. Ad. 7774/29 nazwisko na „Czesławski (a)".

Bazyli Picyk, kierownik szkoły powszechnej w Cisowie, powiatu doliniańskiego, na podstawie pisma Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie z dnia 14 sierpnia 1929 r. Nr. A. D. 3537/Pi/29, zmienił nazwisko na „Łuczenko".

Zmarli: Bętkowski Kazimierz, nauczyciel w Leżajsku — Podklasztor, zmarł dnia 19 stycznia 1930 r. Ur. w r. 1874, służył od 1 listopada 1896.

Harrowa Antonina, nauczycielka 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Kołomyi, zmarła dnia 8 marca 1930 r. w 12 roku służby a w 51 roku życia.

Huryk Dymitr. nauczyciel kierujący 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Hlebówce, powiat Bohorodczany, zmarł dnia 8 lutego 1930 r. w 47 roku życia, a w 23 roku służby nauczycielskiej.

Kisiołkówna Zofja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Iwli (Krosno) zmarła dnia 11 marca 1930 r. w 27 roku życia, a w 6 roku służby nauczycielskiej.

Knappik Marta, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Koniuchach (Brzeżany), zmarła dnia 26 lutego 1930 r. w 28 roku służby, a 57 roku życia.

Lewanderska Marja, nauczycielka w Niżniowie (Tłumacz), zmarła dnia 31 grudnia 1929 r.

Zalewska Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Niagrynie (Dolina), zmarła dnia 24 stycznia 1930 r.

Seminarja nauczycielskie.

P. Kurator O. S. Lw. na mocy upoważnienia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r. Nr. II. 2089/30 powierzył p. Janinie Melchertównie, nauczycielce I Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Przemyślu, opiekę doradczą nad nauczaniem przedmiotów pedagogicznych w państwowych i prywatnwch seminarjach nauczycielskich tutejszego okręgu szkolnego na okres czasu od dnia 1 lutego do 30 czerwca 1930 r (L. I. K. N. 720/30).

Przeniesieni: Stankiewicz Ignacy, nauczyciel szkoły ćwiczeń Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. Włodzimierza Dzieduszyckiego w Sokalu, na stanowisko nauczyciela Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Zduńskiej Woli.

Spensjonowani: Koziołówna Marja, nauczycielka I Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie Zimmerman Józef, nauczyciel szkoły ćwiczeń Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Rzeszowie.

Zwolnieni ze służby: Kiperowa z Żarskich Zofja, pozostająca w stanie nieczynnym nauczycielka Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Stanisławowie.

Szkoły średnie ogólno - kształcące.

Mianowani: P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 28 lutego 1930 r. Nr. II. 3124/30 zamianował p. Stanisława Jana Szediwego, profesora gimnazjum im. kr. Jana Sobieskiego w Złoczowie, dyrektorem tego zakładu.

Balko Henryk Władysław dr. nauczycielem gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Gerlach Jan, nauczycielem filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Kawyn Stefan dr., nauczycielem gimnazjum z r. j. n. we Lwowie; Kiełbusowa Władysława, nauczycielką gimnazjum w Brodach; Kostecki Stefan, nauczycielem gimnazjum w Trembowli.

Lic Kazimierz, nauczycielem gimnazjum z r. j. n. w Przemyślu.

Mazierski Roman ks., nauczycielem rel. rzym. kat. gimnazjum I w Stryju.

Rudkowski Teodor dr., nauczycielem VI gimnazjum we Lwowie.

Przeniesieni: Bulkowski Ksawery, profesor gimnazjum II im H. J. Tarnowskiego w Tarnowie, do gimnazjum państwowego w Tłumaczu.

Grzybiński Michał, nauczyciel gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, do gimnazjum w Brzozowie.

Uszyńska Malwina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Turce n/S., pełniąca obowiązki w gimnazjum w Złoczowie, do gimnazjum w Złoczowie.

Witkowski Franciszek, profesor II gimnazjum w Przemyślu, do I gimnazjum w Przemyślu.

Przeniesieni w stan nieczynny: Golijczuk Teodor, profesor gimnazjum w Nisku.

Hoza Teodor, profesor gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu.

Szeliski Stanisław Antoni, profesor II gimnazjum w Rzeszowie.

Teodorczuk Stanisław, nauczyciel II gimnazjum w Stryju.

Spensjonowani: P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 28 listopada 1929 r. Nr. II. 29168/29 przeniósł ks. Michała Borowego, dyrektora gimnazjum im. Fr. Karpińskiego w Śniatynie, w stan spoczynku.

Przy tej sposobności wyraził P. Minister ks. Borowemu uznanie i podziękowanie za długoletnią, sumienną i skuteczną pracę na stanowisku nauczyciela i dyrektora państwowych szkół średnich.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 8 grudnia 1929 r. Nr. II. 30792/29 przeniósł p. Kazimierza Firganka, pozostającego w stanie nieczynnym dyrektora II gimnazjum w Jarosławiu, w stan spoczynku.

Czaykowski Paweł, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel w Trembowli.

Herget Witold, nauczyciel w Brzeżanach.

Kalafarski Jan, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel gimnazjum w Trembowli; Konrad ks. dr. Mikołaj, profesor gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu.

Leinerówna Bronisława, nauczycielka gimnazjum żeńskiego we Lwowie.

Rossowski Edmund, profesor gimnazjum I. im. A. Mickiewicza w Samborze.

Schneider dr. Ludwik, profesor gimnazjum I we Lwowie.

Tenczyn Emil, profesor gimnazjum XI we Lwowie; Toczek Walenty ks., profesor gimnazjum w Drohobyczu.

Zwolnieni ze służby: Radomska Konstancja, tymczasowa nauczycielka gimnazjum w Nisku.

Tomaszewski Józef, lekarz szkolny gimnazjum w Trembowli.

Zmarli: Giedroyć Józef, nauczyciel VI gimnazjum we Lwowie, zmarł dnia 19 marca 1930 r.

Harland-Zajączkowska Anna, prof. gimnazjum żeńskiego we Lwowie, zmarła dnia 7 stycznia 1930 r.

Halkiewicz Robert Edward, profesor gimnazjum w Tłumaczu, zmarł dnia 17 stycznia 1930 r.

Kutarski Józef dr., profesor gimnazjum I w Jarosławiu, zmarł dnia 26 lutego 1930 r.

Szkolnictwo zawodowe.

Mianowani: Frelkówna Kazimiera, nauczycielką Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie.

Hołubicki Eugenjusz inż., nauczycielem Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu.

Lachmundówna Janina, nauczycielką Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie.

Nawrocki Jan inż., nauczycielem Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie.

Rejthar Józef Stanisław Wilhelm 3 im., prowizorycznym urzędnikiem w X stopniu służbowym w Państwowej Szkole Wiertniczej w Borysławiu.

Przeniesieni w stan nieczynny: Schütter Wiktor, instruktor Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej.

Spensjonowani: Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 18 lutego 1930 r. Nr. III. A. 1596/30 przeniosło Jana Jurajdę, pozostającego w stanie nieczynnym dyrektora Państwowej Szkoły Tkackiej w Glinianach, w stan spoczynku.

Rychlewski Adolf, instruktor Państwowej Szkoły Rzemiosł (w likwidacji) w Drohowyżu.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Dolina**	Kalna	2 kl.	miesz.	—	ruski	2 ubik.	—	
2	„	Bełejów	2 „	„	—	„	2 „	1 mg	
1	**Kałusz**	Wierczhnia	4 „	„	—	pol.-r.	—	1 mg	Konk. drugi
1	**Kołomyja**	Korszów	7 „	„	—	„	3 ubik.	85 a 28 m²	Pierszeństwo mają z. w. k. n.
1	**Łańcut**	Stare Miasto	3 „	„	—	polski	3 „	11.450 m²	
1	**Nadwórna**	Dobrotów	2 „	„	—	pol.-r.	—	1.1 ha	
2	„	Delatyn — Horysz II.	4 „	„	—	polski	2 ubik.	64 a 89 m²	
3	„	Mołotków	2 „	„	—	pol.-r.	—	0.4 ha	
4	„	Pasieczna I.	2 „	„	—	„	3 ubik.	0.3 ha	
1	**Rawa Ruska**	Korczów	3 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
2	„	Ławrzyków	2 „	„	—	ruski	—	—	
3	„	Machnów	2 „	„	—	„	—	—	
4	„	Monastyrek	2 „	„	—	„	—	—	
5	„	Radruż	2 „	„	—	pol.-r.	—	4 mg	
6	„	Rata	2 „	„	—	polski	—	—	
7	„	Smolin	2 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	—	
8	„	Tehlów w.	3 „	„	—	ruski	—	—	
9	„	Werchrata Monastyr	2 „	„	—	„	2 ubik.	—	
10	„	Żurawce	5 „	„	—	„	3 „	—	
1	**Stary Sambor**	Tysowica	2 „	„	—	„	3 „	—	„
1	**Zborów**	Hodów	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	½ ha	„
2	„	Młynowce	2 „	„	—	„	—	½ ha	
3	„	Nuszcze	2 „	„	—	ruski	2 ubik.	⅓ ha	„
4	„	Urlów	2 „	„	—	„	4 „	0·70 ha	„
5	„	Zarudzie	2 „	„	—	pol.-r.	4 „	1 ha	„
6	„	Żabiń	2 „	„	—	„	3 „	0.53 ha	„

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
	Zborów	Białogłowy	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	$^{3}/_{4}$ ha	Konk. drugi
	„	Gaje Roztockie	3 „	„	—	„	—	0.56 ha	„
	„	Nesterowce	3 „	„	—	polski	3 ubik.	$^{1}/_{2}$ ha	„
	„	Założce	7 „	„	—	„	3 „	0.56 ha	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem wydz. lub z W. K. N.
	Żółkiew	Borowe	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
	„	Butyny	4 „	„	—	„	3 „	$1^{1}/_{2}$ mg	
	„	Derewnia	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
	„	Lubella	4	„	—	ruski	3 „	$^{2}/_{3}$ mg	
	„	Pieczychwosty	2 „	„	—	polski	3 „	400 m^2	Konk. drugi
	„	Smereków	2 „	„	—	pol.-r	2 „	$1^{1}/_{4}$ mg	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 30 czerwca 1930 r.

Unieważnienie ogłoszonych konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony: na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony: w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	**Łańcut**	Hucisko	1 kl.	koed.	—	polski	nauczyciela samoist.	10/28	

S p r o s t o w a n i e.

Ponieważ w konkursie, ogłoszonym w Nr. 4. Dz. Urz. K. O. S. Lw. z 1930 r., na posadę kierownika 7-kl. szkoły powsz. w Łanczynie nie podano mieszkania służbowego dla kierownika szkoły, przeto rubrykę konkursu: mieszkanie służbowe złożone z... ubikac., należy uzupełnić słowami „3 ubik.“.

Wolne posady nauczycieli podwładnych.

W e L w o w i e :

L. I. 11650/30. W Zakładzie Głuchoniemych we Lwowie wakują dwie posady nauczycieli (lek), pozostających na etacie publicznych szkół powszechnych specjalnych. Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego. Zastrzega się pierwszeństwo kandydatom (tkom), posiadającym dyplomy nauczycielskie szkół specjalnych.

W powiecie s t r y j s k i m:

Rada Szkolna Powiatowa w Stryju poszukuje dla 7-klasowych szkół powszechnych w Stryju sił nauczycielskich z egzaminem wydziałowym lub z ukończonym w. k. n. a to dwu sił do przedmiotów z grupy humanistycznej i jednej z grupy przyrodniczo-geograficznej.

Osoby, reflektujące na rzeczone posady, winny wnieść podania w przepisanej drodze służbowej przy dołączeniu dokumentów osobistych względnie należycie wypełnionego wyciągu z wykazu stanu służby i wykazu kwalifikacyjnego.

Wolne posady w zakładach prywatnych.

Konwent P. P. Benedyktynek w Przemyślu ogłasza niniejszem dla swoich dwóch zakładów t. j. dla Prywatnego Seminarjum Nauczycielskiego i Prywatnego Gimnazjum Humanistycznego konkurs na następujące posady nauczycieli od 1 września 1930 r.:

1) języka polskiego, 2) języka ruskiego, 3) języka niemieckiego, 4) przedmiotów pedagogicznych, 5) fizyki i matematyki, 6) śpiewu i gry na skrzypcach.

Warunki według umowy. Oferty skierowywać do Dyrekcji Seminarjum ewentualnie do Dyrekcji Gimnazjum.

Dyrekcja Zakładu Sierót Fundacji hr. Skarbka w Drohowyżu ogłasza konkurs na posadę dwóch nauczycieli do czterech klas wyższych szkoły powszechnej 7-mio klasowej prywatnej z prawem publiczności od roku szkolnego 1930/31.

Do posad tych przywiązane są pobory zasadnicze nauczycieli szkół powszechnych z 15% dodatkiem lokalnym od płacy, oraz wolnem mieszkaniem, opałem, światłem i prawem aprowizacji z magazynu zakładowego po cenach własnych, ewentualnie pobieraniem całego wyżywienia z kuchni po kosztach własnych.

Pierwszeństwo mają nauczyciele z wyższym kursem naucz. wzgl. z egzaminem wydziałowym z grupy przyrodniczo matematycznej, robót ręcznych i rysunków.

Podania wnosić należy do Dyrekcji Zakładu Sierót Fundacji St. Hr. Skarbka w Drohowyżu, poczta Mikołajów n/Dniestrem.

Ogłoszenia.

Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych.

Nr. I. 5179/30. W związku z zarządzeniem Nr. I. 15454/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1929, str. 414) Kuratorjum podaje nazwiska członków komisji egzaminacyjnej rejonu IX Sambor: Kozaczkowska Helena, kierowniczka publ. szkoły powszechnej żeńskiej w Rudkach; Piątkowski Aleksander, kierownik

publicznej szkoły męskiej w Rudkach; Honc Andrzej, kierownik publicznej szkoły powszechnej w Chłopach; Kleszczyński Zygmunt, kierownik publicznej szkoły powszechnej w Rumnie.

Za Naczelnika Wydziału: *M. Piątkowski,* Wizytator Szkół.

Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach.

Zarządzeniem Ministra Spraw Wojskowych i Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 9 grudnia 1929 r., ogłoszonem w Monitorze Polskim Nr. 50, poz. 81 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 30) Państwowy Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie, utworzony rozp. Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 września 1927 r. Nr. O. Prez. 5523/27 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 415) został połączony z Centralną Szkołą Wychowania Fizycznego w Poznaniu w jeden zakład naukowy pod nazwą: „Centralny Instytut Wychowania Fizycznego w Warszawie na Bielanach".

W myśl statutu Centralny Instytut Wychowania Fizycznego podlega Ministrowi Spraw Wojskowych (§ 1). Celem instytutu jest wychowanie i kształcenie instruktorów, doskonalenie metody i dydaktyki, kształcenie w specjalnych gałęziach w zakresie wychowania fizycznego (§ 2).

Na czele Instytutu stoi dyrektor (§ 3), przy którym zostaje utworzona rada, złożona z 7 członków (§ 4). Wymagane zawodowe kwalifikacje instruktorów (rek) cywilnych określa § 6 statutu, § 11 zaś określa warunki przyjęcia słuchaczy na normalne dwuletnie studjum w Instytucie, na skrócone i specjalne kursy zaś warunki określa minister.

Ukraiński Instytut Naukowy.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1930 r. ogłoszonem w „Monitorze Polskim" Nr. 41, poz.68 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 28) utworzony został przy Ministrze W. R. i O. P. Ukraiński Instytut Naukowy, mający na celu przez odczyty, kursy i prace naukowe, ogłaszane w swym organie, — studja w zakresie życia gospodarczego, kultury i historji narodu ukraińskiego, tudzież przygotowanie sił do pracy naukowej.

Instytut reprezentuje na zewnątrz dyrektor, redaktorem zaś prac instytutu i kierownikiem jego kancelarji jest sekretarz naukowy instytutu. Obu powołuje Minister W. R. i O. P.

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 237, z gminy wiejskiej Srogów Górny, w powiecie sanockim, województwie lwowskiem, został wyłączony przysiółek „Jurowce z Popielami" i utworzona zeń samodzielna gmina wiejska o nazwie „Jurowce" w granicach tegoż powiatu i województwa.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 196 i 197 zniesiono z dniem 1 kwietnia 1930 r. gminy wiejskie Kenigsberg i Grodzisko - Miasteczko w powiecie łańcuckim,

województwie lwowskiem. Terytorjum gminy Kenigsberg włączono do gminy wiejskiej Wola Zarczycka, a gminy Grodzisko-Miasteczko do gminy wiejskiej Grodzisko Górne w tymże powiecie i województwie.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lutego 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 171, utworzona została z parcel budowlanych i gruntowych, wyłączonych z gminy wiejskiej Kupczyńce, w powiecie i województwie tarnopolskiem, gmina wiejska „Jastrzębowo" w tym samym powiecie i województwie.

Rozporządzeniem z dnia 13 stycznia 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 114, z gminy wiejskiej Nozdrzec w powiecie brzozowskim, województwie lwowskiem, wyłączono przysiółek Karolówka i włączono do gminy wiejskiej Dynów w tym powiecie i województwie.

Koło nauczycielskie L. O. P. P. powiatu stanisławowskiego.

L. I. 8754/30. Całe nauczycielstwo szkół powszechnych powiatu stanisławowskiego w liczbie 360 osób utworzyło jedno nauczycielskie Koło L. O. P. P.

W dniu 1 lutego 1930 odbyło się walne zgromadzenie Koła, na którem po wysłaniu hołdowniczego telegramu do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, dokonano wyboru władz nauczycielskiego Koła L. O. P. P. i nakreślono ramy działalności na najbliższą przyszłość.

Żeńska Szkoła Mleczarsko-Serowarska w Szafarni Centralnego T-stwa Organizacyj i Kółek Rolniczych.

W dniu 1-ym września 1930 r. rozpoczyna się rok szkolny w Żeńskiej Szkole Mleczarsko-Serowarskiej w Szafarni.

Kurs maślarski trwa 6 miesięcy; Kurs maślarsko-serowarski 11 miesięcy; Kurs laborantek 2 lata.

Na kurs maślarski i maślarsko-serowarski przyjmowane są kandydatki z ukończoną 7 oddz. szkołą powszechną lub szkołą rolniczą.

Na kurs laborantek kandydatki ze świadectwem 6 kl. gimnazjalnych. Poza tem do podania o przyjęcie do szkoły kandydatki winny załączyć:

1) Świadectwo z ukończenia 16 lat życia; 2) Świadectwo moralności wydane przez urząd gminny lub parafjalny; 3) Świadectwo z odbycia praktyki mleczarskiej; 4) Świadectwo lekarskie stwierdzające stan zdrowia kandydatki; 5) W razie, jeżeli kandydatka nie jest pełnoletnia, zezwolenie rodziców oraz zobowiązanie do uiszczania przewidzianych opłat.

Opłata za naukę wynosi zł. 200 rocznie, płatna zgóry oraz jednorazowo wpisowe zł. 10 przy przyjęciu na kurs. Poza tem za internat uczennice wpłacają po złotych 80 miesięcznie zgóry.

Podania wraz z wymienionemi załącznikami należy przesyłać do 1-go sierpnia do Dyrekcji Szkoły w Szafarni, poczta Golub — Pomorze.

Książki, Czasopisma.

Portrety Słowackiego.

Nr. O. 160/30. Kuratorjum zawiadamia, że Komitet Obywatelski Budowy Pomnika J. Słowackiego we Lwowie rozporządza znacznym zapasem portretów J. Słowackiego w reprodukcji sztychu Hopwooda, według rysunku Kurowskiego.

Cena portretu 20 groszy; cały dochód preznaczony jest na fundusz pomnika Słowackiego.

Zamówienia na portrety przyjmuje dr. Wiktor Hahn, Lwów, Dwernickiego 9.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys,* wr.

„Siewca".

Nr. O. 630/30. Warszawski Okręg Polskiego Białego Krzyża, powołując się na okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 18 marca 1930 r. Nr. I. Prez. 1727/30, zwraca się za pośrednictwem Kuratorjum O. S. Lw. do wszystkich Dyrekcyj, Kierownictw, zakładów naukowych tudzież Inspektoratów szkół szkolnych i Zarządów szkół z prośbą o nabywanie reprodukcji obrazu artysty malarza J. Świrysz-Ryszkiewicza p. t. „Siewca", symbolizującego pokojową działalność Pierwszego Marszałka Polski i pracę twórczą Narodu Polskiego.

Ze względu na artystyczną wartość, nader staranne wykonanie reprodukcji i cel, na jaki przeznaczony jest dochód z rozsprzedaży (praca kulturalno-oświatowa wśród wojska), Kuratorjum O. S. Lw. zachęca do nabywania reprodukcyj.

Cena sprzedażna 1 szt. reprodukcji w wielk. 50 × 70 cm — 4 zł 75 gr (na pap. kred. druk. trójbarwny, franco Warsz.).

Cena sprzedażna 1 szt. pocztówki trójbarwnej 25 gr.

Zamówienia należy kierować bezpośrednio do biura Warszawskiego Okręgu Polskiego Białego Krzyża, ul. Świętokrzyska 5.

Pasek Jan Chryzostom z Gosławic. Pamiętniki. Z rękopisu wydał Jan Czubek. Wydanie zupełne. Kraków 1929 (Biblioteka Pisarzów Polskich, tom 81), przez Ministerstwo zatwierdzone do użytku szkolnego i do bibljotek nauczycielskich szkół średnich ogólnokształcących.

Przy nabywaniu wymienionego wydawnictwa bezpośrednio w Ekspedycji Wydawnictw Polskiej Akademji Umiejętności (Kraków, ul. Sławkowska 17) przysługuje wszystkim szkołom średnim ogólno kształcącym 25% rabatu, przyczem nie dolicza się kosztów opakowania i przesyłki pocztowej, tak iż cena 1 egzemplarza Pamiętników Paska zamiast zł. 4,50 wynosi wraz z opakowaniem i portem zł. 3.40.

Bzowski Konstanty. Nauka o Polsce Współczesnej dla VIII kl. gimnazjów wszystkich typów.

Bzowski Konstanty. Geografja Polski dla IV kl. gimnazjalnej.

Macierz Szkolna w Gdańsku. Sprawozdanie za rok 1929. Rocznik III.

Część nieurzędowa.

Sprawozdanie z wystawy przeciwgruźliczej.

W styczniu b. r. podczas Wystawy Przeciwgruźliczej we Lwowie, ogłosił Miejski Wydział Zdrowia w porozumieniu z Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego konkurs dla uczniów szkół lwowskich na wypracowanie o temacie:

„Jaką korzyść odniosłem (am) z oglądania Wystawy Przeciwgruźliczej?"

Na wezwanie powyższe opisały dzieci w domu swe wrażenia z wystawy.

Lepsze wypracowania wybrali pp. nauczyciele, względnie nauczycielki i wysłali je w ilości 267 zadań do Miejskiego Wydziału Zdrowia, który porozdzielał je między członków komisji jurorów. W gronie komisji zasiadali: PP. prof. dr. Witołd Nowicki, prezes Izby Lekarskiej Lwowskiej i prezes Towarzystwa Higjenicznego, dr. Adolf Kuhn, prezes Naukowego Towarzystwa Lekarskiego, Kazimierz Bruchnalski, em. wizytator szkolny, dr. Józef Pisch, wizytator higjeny szkolnej, dr. Eugenjusz Doliński, naczelny lekarz miejski.

Każde zadanie czytało i oceniało zawsze kilku członków komisji.

Komisja stwierdzała zawsze w zadaniach zrozumienie celu wystawy, a szczególniej u młodszych dzieci podkreślanie konieczności zachowywania higjeny osobistej i zupełne uświadomienie o sposobie przenoszenia się gruźlicy na otoczenie jakoteż o sposobach chronienia się od zakażenia. Młodsze dzieci streszczały się w kilku zdaniach, starsze pisały obszerniej i obierały formę sprawozdania, opowiadania, czasem wiersza lub dialogu. Nie brak było ilustracji rysunkowej dla dosadniejszego wypowiedzenia się.

Razem rozdano nagród 160 następującym uczniom i uczenicom szkół średnich i powszechnych we Lwowie:

1) Szkoła Powszechna Męska im. Czackiego: Goldstaub Alfred, Steinber Gustaw.

2) Szkoła Powszechna Męska im. St. Konarskiego: Kaczmar Adam, Konarski Stanisław, Lisicki Bohdan, Rychlewski Zygmunt.

3) Szkoła Powszechna Męska im. Konopnickiej: Garbaty Jan.

4) Szkoła Powszechna Męska im. Kordeckiego: Guzy Marjan, Jankowski Marjan, Nowak Adam.

5) Szkoła Powszechna Męska im. Sienkiewicza: Radski Jan, Smuszowicz Zbigniew.

6) Szkoła Powszechna Męska im. Staszica: Nowak Adam.

7) Szkoła Powszechna Żeńska im. św. Anny: Kraińska Danuta, Lichtówna Berta.

8) Szkoła Powszechna Żeńska im. św. Antoniego: Neuerówna Eugenja.

9) Szkoła Powszechna Żeńska im. Czackiego: Brandówna Mina, Leonówna Aranka, Rauchfleisch Rachela.

10) Szkoła Powszechna Żeńska im. Issakowicza: Reyssówna Krystyna.

11) Szkoła Powszechna Żeńska im. St. Konarskiego: Dąbrowska Ludwika, Przeworska Zofja, Rzepka Helena, Załucka Olga.

12) Szkoła Powszechna Żeńska im. M. Konopnickiej: Preissówna Stefanja, Zającówna Janina.

13) Szkoła Powszechna Żeńska im. Lenartowicza: Kozłowska Stanisława, Olejarzówna Janina, Piątkowska Marja.

14) Szkoła Powszechna Żeńska im. M. Magdaleny: Dunalewiczówna Regina, Hrubeczówna Czesława, Tarnawska Matylda, Windlerówna Emma, Zazula Katarzyna.

15) Szkoła Powszechna Żeńska im. E. Orzeszkowej: Bodnar Marja, Hammerówna Klara, Hebda Alicja, Kremerówna Sydonja, Mielnikówna Stanisława.

16) Szkoła Powszechna Żeńska im. Reja: Amazant Estera, Horowitz R.

17) Szkoła Powszechna Żeńska im. Sienkiewicza: Buła Paulina, Dręgowska Marja, Meisner J., Paluchówna A., Seńczukówna Emilja, Sawczyńska Kazimiera.

18) Szkoła Powszechna Żeńska im. Staszica: Getrenówna Salomea, Kukizówna Władysława, Pełechówna Katarzyna, Weberówna Anna.

19) Szkoła Powszechna Żeńska im. Kl. Tańskiej: Mazurkiewicz Janina, Tokarska Alina.

20) Szkoła Powszechna Żeńska im. St. Żółkiewskiego: Buczyńska Jadwiga, Rzepka Kazimiera, Unger Ela.

21) Szkoła Powszechna Mieszana Kolejowa: Kowal Leopold, Otrębski Wiesław, Strojny Zbigniew, Piwińska Helena, Siekierska Katarzyna.

22) Szkoła Dokształcająca Zawodowa im. Staszica: Bobyk Roman, Goling Edward, Gorzkowski Józef, Jednoróg Roman, Popowiecki Władysław, Reiss Adolf.

23) Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska: Motylewicz Emilja, Srokówna Helena.

24) Żydowska Szkoła Zawodowa Żeńska T. W. R.: Popowiczówna Cecylja, Winklerówna Pepa.

25) Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego Z. Olszewskiego: Weissman Jakób.

26) Lwowska Szkoła Handlowa: Pohorecka Marja.

27) I Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie im. A. Asnyka: Wiśniewska Janina.

28) II Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie im. St. Konarskiego: Rachwałówna Julja.

29) Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej: Balicka Wanda, Domadzierska Leonja, Dorykówna Jadwiga, Limanowska Jadwiga, Muchówna Józefa, Morozinkówna Julja, Środówna Stanisława, Tychowiczówna Stefanja, Tarnawska Zofja.

30) Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu: Hohenberżanka Ida, Maruszczakówna Helena, Vanousówna Stanisława.

31) Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Męskie im. St. Sobińskiego: Kozień Marjan, Nowakowski Stanisław, Pludra E., Rucker Feliks.

32) Państwowe Seminarjum Ochroniarskie im. St. Jachowicza: Mickiesówna Janina.

33) Państwowe Gimnazjum IV Męskie im. J. Długosza: Faust Salomon, Karasiński Roman, Nagay Tadeusz, Szczurkowski Leonard, Grygla-

szewski Leonard, Luft E., Siedlik T. Doroszyński Zbigniew, Gajewski Ludwik, Jakubiczka Wilhelm, Skurski Kazimierz, Dobrzański Tadeusz, Weiss Mieczysław, Ilków Bronisław, Kania Stanisław, Muldner W., Nieduszyński Bronisław, Szeptycki A.

34) Państwowe Gimnazjum V Męskie im. Hetmana St. Żółkiewskiego: Gold Bronisław, Sawicz Stanisław, Chrupowicz Kazimierz, Maylik Leopold, Feisinger Wilhelm, Bieneuwald Z., Miziniak Walenty, Szewczuk Stanisław, Związek Władysław, Weiss Ignacy.

35) Państwowe Gimnazjum IX Męskie im. Jana Kochanowskiego: Kałużny A., Segal Benjamin, Tau Stanisław, Wizimirski Władysław, Alwas Włodzimierz, Baczes Karol, Mestel Juda, Oleś Tadeusz, Zaneller Jan.

36) Państwowe Gimnazjum XI Męskie: Bielański Bolesław, Michałowski Zbigniew, Dabrowski Henryk, Kędzierski Marjan.

37) Państwowe Gimnazjum Męskie z ruskim językiem nauczania: Sawka Teodor, Perfeckyj Bohdan, Bułyk B., Maciach Eugenjusz, Styma kiwskij Wł.

38) Państwowe Gimnazjum Żeńskie im. Królowej Jadwigi: Blaimówna Marja, Schniederówna Irena, Zatwarnicka Zofja, Schmunda Marja, Kornaga Jadwiga, Prorokówna Zofja, Ileczko Irena, Jankowska Anna, Lange Stefanja. Tenecka Klara, Obrocha M., Pytlakowska Irena, Wilkówna M.

39) Prywatne Gimnazjum Humanistyczne Żeńskie SS. Najśw. Rodziny z Nazaretu: Weberówna Z.

40) Prywatne Gimnazjum Żeńskie SS. Sercanek: Woszczatyńska Wiktorja, Kaszubska Marja, Dzierżanowska Wanda, Stoboyówna Zofja, Dzierżanowska Helena, Skrzydlewska Aleksandra.

41) Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne z niemieckim językiem nauczania Gminy Ewangelickiej: Hesler Rudolf, Wageman Helena.

Komisja, powołana do oceny zadania konkursowego, wyraziła serdeczną wdzięczność Gronom Nauczycielskim za trudy i pomoc w pracy nad uświadamianiem higjenicznem młodzieży, któremu w stosunku do gruźlicy młodzież dala wyraz w swych wypracowaniach.

Lwów, dnia 2 maja 1930 r. (L. O. 879/30).

Min. W. R. i O. P. zatwierdziło rozp. z 12/VIII. 1929 L. 8923/2711

książkę p. t.

Cena zl.

Nauka pisma użytkowego i ozdobnego . . . 2·—

Zeszyty do nauki pisma zostały wydane w 2-ch odmianach, mianowicie pisma ukośnego i stojącego. Każda odmiana obejmuje 4 zeszyty, każdy zeszyt zawiera 24 stron.

Cena 1 egz. 0·50

Nr. zeszytu pisma ukośnego	Nr. zeszytu pisma stojącego
1 " " "	1 " " "
2 " " "	2 " " "
3 " " "	3 " " "
4 " " "	4 " " "

Zeszyty do nauki pisma ruskiego (pismo ukośne)

Зразкові зшитки до навчання руського письма (косе письмо)

Zeszyt Nr. 1 . . . . . cena . —·50
Zeszyt Nr. 2 . . . . . cena . —·50

O. M. ŻUKOWSKI: „Pierwsza Brygada“, wieniec pieśni legjonowych na 2 gł. . . . . . . po 0·40

— „Pierwsza Brygada“, wieniec pieśni legjonowych na 3 gł. równe męskie lub żeńskie . . . . po 0·60

I Lirenka. Śpiewnik dla młodzieży szkolnej na 1 gł. . po 1·20

II Lirenka. Wieniec pieśni na uroczystość wiosenną dziatwy na 2 gł. . . . . po 0·50

III Lirenka. Wybór pieśni dla młodzieży szkolnej na 2 gł. po 0·80

Pięć pieśni na 3 i 4 gł. żeńskie . . . . po 0·50

Dziesięć pieśni na 3 i 4 gł. równe (ż. lub m.) . . po 0·50

Dwadzieścia pięć pieśni na 3 gł. równe (ż. lub m.) . po 1·40

F. RYBICKI: Śpiewnik chórów ludowych. Zeszyt I . po 1·50

F. KONIOR: Śpiewnik chórów ludowych. Zeszyt II . po 2·50

„Hejnał“. Zbiór pieśni w układzie na 4 głosy m. . po 12·—

Odbiorcy otrzymują 20% rabatu.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 6.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 maja 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Dodatek.

Część urzędowa.

1.

Zaciąg ochotniczy w roku 1930.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 17 marca 1930 r. Nr. I. Prez. 1710/30. do kuratorów okręgów szkolnych, oraz dyrekcyj wszystkich średnich męskich i koedukacyjnych gimnazjów, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych państwowych i prywatnych, mających prawa szkół państwowych.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz 56.).

Podając w załączniku do niniejszego okólnika ogłoszenie o zaciągu ochotniczym w roku 1930, nadesłane przez Ministerstwo Spraw Wojskowych pismem z dnia 11 marca 1930 r. L. dz. 950/Pob. Org. zarządzam, by uczniowie, kończący w roku bieżącym gimnazja, seminarja nauczycielskie i szkoły zawodowe państwowe i prywatne, mające prawa szkół państwowych zaznajomili się dokładnie z warunkami zaciągu ochotniczego. W związku z tem podać należy do wiadomości zainteresowanej młodzieży następujące wyjaśnienia:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 26) zniosło konieczność ubiegania się o prawo do służby półtorarocznej. Odtąd wszyscy poborowi, posiadający odpowiedni cenzus naukowy, z urzędu będą powoływani przez P. K. U. do skróconej czynnej służby wojskowej.

Rozporządzenie to ograniczyło także prawo do odroczeń służby wojskowej. Z prawa tego będą mogli korzystać jedynie poborowi, którzy są uczniami ostatniej klasy średnich zakładów naukowych i to tylko do 22 roku życia.

Studenci wyższych zakładów naukowych będą korzystali z odroczeń służby wojskowej zasadniczo tylko do 23 roku życia a nie jak dotychczas do 26 roku życia.

2. Ministerstwo zaleca wszystkim tegorocznym uczniom ostatniej klasy we własnym ich interesie ochotnicze zgłaszanie się do służby wojskowej. Kto tego nie uczyni i wstąpi do wyższego zakładu naukowego bezpośrednio po skończonej szkole średniej, może nie ukończyć studjów w granicach udzielanych odroczeń, t. j. do 23 roku życia: z tym rokiem bowiem zostanie powołany do służby wojskowej bez względu na okres studjów, które w ten sposób zostaną przerwane na przeciąg piętnastu miesięcy. Pan Minister Spraw Wojskowych będzie udzielał przedłużeń tych odroczeń tylko w wyjątkowych wypadkach na zasadach, jakie ustali nowe rozporządzenie wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Wyjątkowe odroczenia przewidziane będą m. i. dla tych poborowych, którzy udowodnią, że po egzaminie dojrzałości (egzaminie końcowym) zgłaszali się ochotniczo do służby wojskowej, lecz nie zostali przyjęci z powodu warunków fizycznych. Wyjątkowo te odroczenia będą udzielane najdalej do 25 roku życia.

3. Jeżeli zatem chodzi o odbycie służby wojskowej, niewątpliwie z różnych względów rzeczą najkorzystniejszą dla kończących średnie zakłady naukowe będzie zgłoszenie się ochotniczo do czynnej służby wojsko-

wej, bezpośrednio po złożeniu egzaminu dojrzałości, względnie — egzaminu końcowego.

P. K. U. powoła ich bowiem do skróconej służby wojskowej, która trwać będzie najwyżej 15 miesięcy bez przerwy od lipca do października następnego roku. Służba 15-miesięczna będzie odpowiednio skrócona tym którzy udowodnią w P. K. U., że służyli już w wojsku ochotniczo.

Ponadto za osiągnięcie I-go względnie II-go stopnia przysposobienia wojskowego przewidziane są specjalne przywileje w czasie odbywania czynnej służby wojskowej, przyczem w niektórych rodzajach broni przywileje te wyrażają się w skróceniu czasu służby wojskowej do 12 miesięcy.

Odbywanie wyżej określonej skróconej służby wojskowej daje możność ukończenia Szkoły Podchorążych Rezerwy, a tem samem osiągnięcie stopnia podporucznika w rezerwie.

Uczniowie, którzy bezpośrednio po skończonym średnim zakładzie naukowym odbędą ochotniczo skróconą czynną służbę wojskową, uzyskują już jako słuchacze wyższych zakładów naukowych prawo do nominacji na oficerów rezerwy, a zatem nominację tę mogą otrzymać jeszcze podczas odbywania studjów, co stwarza dla nich korzystną pozycję w społeczeństwie.

Za ochotniczem odbywaniem służby wojskowej przemawia również wiek młodzieży, który łatwiej można nagiąć do ponoszenia trudów uciążliwej służby wojskowej, aniżeli wiek późniejszy.

Przez ochotnicze odbycie służby wojskowej młodzież uniknie przerwy między ukończeniem wyższych zakładów naukowych i uzyskaniem stanowisk w obranym zawodzie. Odbywanie służby wojskowej dopiero po ewentualnem ukończeniu wyższych zakładów naukowych stanowi bardzo często poważną przeszkodę do dalszej karjery życiowej, utrudnia stworzenie ogniska rodzinnego i dysponowanie sobą.

W wypadkach bezpośredniego uzyskania po ukończeniu wyższych zakładów naukowych, stanowisk płatnych, praktyki, propozycji wyjazdu zagranicę i t. d., konieczność odsłużenia obowiązkowej służby wojskowej stanowi przeszkodę, której niknąć można przez ochotnicze odbycie czynnej służby wojskowej niezwłocznie po ukończeniu szkoły średniej.

Wszystkie wyżej przytoczone względy przemawiają za odbyciem obowiązkowej czynnej służby wojskowej po ukończeniu średnich zakładów naukowych.

Ochotnicza służba wojskowa zalicza się na poczet obowiązkowej służby czynnej, a ponadto ochotnicy mają prawo wyboru broni.

4. Ministerstwo zaleca, by wszyscy kończący średnie zakłady naukowe bez względu na to, czy zamierzają zgłosić się do ochotniczej służby wojskowej, czy też nie, zawiadamiali o fakcie uzyskania świadectwa dojrzałości (egzaminu końcowego) właściwą P. K. U., aby nie było już żadnej wątpliwości co do uzyskania przez nich prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

5. Wreszcie Ministerstwo podaje do wiadomości, że wszelkich informacyj, dotyczących zaciągu ochotniczego i odbywania służby wojskowej, udzielać będą właściwe P. K. U., zaś informacyj w sprawach odroczeń służby wojskowej — właściwe powiatowe władze administracji ogólnej.

Minister W. R. i O. P.: (—) *St. Czerwiński*, wr.

Ogłoszenie Ministerstwa Spraw Wojskowych, Biuro Uzupełnień, z dnia 11 marca 1930 r. L. dz. 950/Pob. Org. R. 351.

Na podstawie art. 69 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 46 z 1928 r., poz. 458), ogłaszam zaciąg ochotniczy do czynnej służby wojskowej.

Jako warunki dla przeprowadzenia zaciągu ochotniczego podaję co następuje:

1) Do czynnej służby wojskowej w charakterze ochotników mogą być przyjmowani w roku 1930 mężczyźni urodzeni w latach 1910, 1911 i 1912.

2) Ochotnicy, mający warunki do skróconej służby wojskowej mogą być przyjmowani do piechoty, kawalerji, artylerji (tylko z maturą gimn. mat. przyrodn.), oraz do lotnictwa. Do saperów i łączności mogą być przyjęci tylko tacy ochotnicy, którzy posiadają odpowiednie wykształcenie techniczne. Ochotnicy tej kategorji nie mogą być przyjmowani do czołgów, żandarmerji, samochodów pancernych, taborów, samochodów, służby zdrowia, służby intendentury (baonów administracyjnych) oraz do marynarki wojennej.

3) Ochotnicy, nieposiadający warunków do skróconej czynnej służby wojskowej (art. 49 ustawy), mogą być przyjmowani do: piechoty, czołgów, żandarmerji, kawalerji, samochodów pancernych, artylerji, lotnictwa, saperów, łączności i marynarki wojennej. Ochotnicy tej kategorji nie mogą być przyjęci: do taborów, samochodów, służby zdrowia, służby uzbrojenia i służby intendentury (baonów administracyjnych).

4) Do lotnictwa mogą być przyjmowani:

a) ochotnicy z prawem do skróconej czynnej służby wojskowej zasadniczo tylko w charakterze personelu latającego (na pilotów), w pierwszym rzędzie absolwenci cywilnych szkół pilotów (Aeroklubów), ponadto do personelu technicznego tylko absolwenci szkół technicznych z wydziałem mechaniczno-lotniczym.

b) ochotnicy bez prawa do skróconej czynnej służby wojskowej — w charakterze personelu latającego (tylko pilotów), w pierwszym rzędzie absolwenci cywilnych szkół pilotów (Aeroklubów).

W charakterze personelu obsługi technicznej mogą być przyjmowani absolwenci szkół przemysłowych (rzemieślniczych) z wydziałem mechanicznym i lotniczym.

W podaniach ochotników zgłaszających się do lotnictwa powinno być wyraźnie zaznaczone, czy petent zgłasza się do personelu latającego, czy do technicznego.

5) Termin wnoszenia podań do P. K. U. przez osoby, ubiegające się o przyjęcie w charakterze ochotników do służby wojskowej, upływa z dniem 1 lipca b. r. z wyjątkiem ochotników, zgłaszających się do lotnictwa w charakterze personelu latającego, którzy powinni wnieść podania w następujących terminach:

a) ochotnicy bez prawa do skróconej czynnej służby wojskowej — do dnia 1 czerwca r. b.;

b) ochotnicy z prawem do skróconej czynnej służby wojskowej — do dnia 20 czerwca r. b.

6) Przegląd wojskowo-lekarski ochotników przez komisje poborowe odbędzie się zasadniczo w czasie głównego poboru rocznika 1909. Termin stawienia się ochotników przed komisję poborową będzie podany w obwieszczeniach o poborze rocznika 1909.

7) Po terminie poboru głównego przeglądu ochotników dokonują dodatkowe komisje poborowe. Przegląd ochotników z prawem do skróconej czynnej służby wojskowej musi być zakończony do dnia wcielenia poborowych (ochotników) z cenzusem.

8) Ochotnicy, zgłaszający się do czynnej służby w lotnictwie w charakterze personelu latającego, będą niezależnie od przeglądu lekarskiego w kom. pob. poddani powtórnemu badaniu w Centrum Badań Lekarskich Lotnictwa (C. B. L. L.). Od wyników tych badań zależeć będzie ostateczne przyjęcie ochotnika do powyższego rodzaju broni.

W tej sprawie wydane będzie przed poborem głównym rocznika 1909 odrębne zarządzenie.

9) Zasady, dotyczące przyjmowania ochotników, tryb składania podań, ich rozpatrywanie oraz wszelkie czynności władz wojskowych i cywilnych, związane z zaciągiem ochotniczym, zawierają §§ 387—416 Rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powsz. obow. sł. wojsk. (Dz. U. R. P. Nr. 37 z 1925 r.).

10) Zgodnie z art. 68 ustawy i § 391 rozp. wykon., ochotnicy mają prawo wyboru broni lub marynarki wojennej w ramach, określonych w pkt. 2 i 3 niniejszego rozkazu. Prawo wyboru formacji ochotnikom nie przysługuje.

W imieniu Ministra Spraw Wojskowych
II Wiceminister: (—) *Fabrycy* — Gen. Bryg.

2.

Ulgowe paszporty zagraniczne.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 4/30.

Nr. O. 867/30. W związku z okólnikiem Nr. I. Prez. 924/30 z dnia 15 lutego 1930 r.[1]) podaję do wiadomości, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydawać będzie nadal zaświadczenia na ulgowe, bezpłatne, względnie służbowe, paszporty dla urzędników centrali i. p. kuratorów okręgów szkolnych, rektorów wyższych zakładów naukowych, artystów, duchowieństwa oraz dla tych osób, udających się zagranicę, celem przeprowadzenia badań naukowych, które nie mogą wykazać się poświadczeniem instytucyj wymienionych w art. 4 rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 57).

Wszystkie takie podania kierować należy do Departamentu Ogólnego Ministerstwa W. R. i O. P. (Wydział Prezydjalny).

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 123.

3.

Schemat wydatków budżetowych na rok 1930/31.

Nr. O. 814/30. Kuratorjum podaje niżej schemat wydatków budżetowych Ministerstwa W. R. i O. P. na rok budżetowy 1930/31, celem stosowania przy dokonywaniu wydatków i prowadzeniu księgowości.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Schemat.

D z i a ł III (K u r a t o r j u m).

§ 1 Uposażenie: Poz. 1. Urzędnicy, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.

§ 2 Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3 Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe, Poz. 2. Przesiedlenia.

§ 4 Środki lokomocji: Poz. 2. Utrzymanie środków lokomocji.

§ 5 Pomieszczenie: Poz. 1. Komorne i należności uboczne, Poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 6 Wydatki biurowe: Poz. 1. Inwentarz, Poz. 2. Materjały pisarskie, Poz. 3. Druki, Poz. 4. Książki i pisma, Poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne.

§ 8 Inne wydatki: Poz. 1. Różne wydatki, Poz. 2. Komisje dyscyplinarne, Poz. 3. Zjazdy rad szkolnych.

§ 9 Remont i konserwacja budowli.

§ 12 Wychowanie fizyczne młodzieży: Poz. 1. Wydatki na uposażenie i administrację (uposażenie, opłaty ubezpieczeniowe, wydatki rzeczowo-administracyjne), Poz. 2. Inwestycje i pomoce subwencyjne, Poz. 3. Utrzymanie Centr. Instytutu Wychow. Fizycznego, Poz. 4. Koszty organizacji i prowadzenia prac wychowania fizycznego.

D z i a ł IV, r o z d z i a ł 1 (N a d z ó r s z k o l n y).

§ 1 Uposażenie: Poz. 1. Urzędnicy, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.

§ 2. Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe, Poz. 2. Przesiedlenia, Poz. 3. Ryczałty objazdowe.

§ 5. Pomieszczenie: Poz. 1. Komorne i należności uboczne, Poz. 2. opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 6. Wydatki biurowe: Poz. 1. Inwentarz, Poz. 2. Materjały pisarskie, Poz. 3. Druki, Poz. 4. Książki i pisma, Poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne, Poz. 6. Ryczałt na pomoc kancelaryjną.

§ 8. Inne wydatki: Poz. 1. Różne, Poz. 2. Dokształcanie inspektorów.

§ 9. Remont i konserwacja budowli.

D z i a ł IV, r o z d z i a ł 2 (S z k o ł y p o w s z e c h n e, s p e c j a l n e i o c h r o n k i).

§ 1. Uposażenie: Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, Poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, Poz. 4. Zastępstwo chorych i urlopowanych nauczycieli: a) koszty zastępstwa bezzwrotne, b) koszty zastępstwa zwrotne.

§ 2. Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe, Poz. 2. Przesiedlenia.

§ 5. Pomieszczenie: Poz. 1. Komorne i należności uboczne, Poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku.

§ 6. Wydatki biurowe: Poz. 1. Inwentarz, Poz. 2. Materjały pisarskie. Poz. 3. Druki, Poz. 4. Książki i pisma, Poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne.

§ 8. Inne wydatki: Poz. 1. Różne, Poz. 2. Prace programowe i recenzje.

§ 9. Remont i konserwacja budowli.

§ 10. Urządzenie lokali szkolnych i pomoce naukowe: Poz. 1. Urządzenie lokali szkolnych, Poz. 2. Pomoce naukowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja: Poz. 1. Szkoły i ochronki prywatne, Poz. 2. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą, Poz. 3. Inne zasiłki.

§ 12. Budowa szkół powszechnych: Poz. 1. Zasiłki, Poz. 2. Pożyczki, Poz. 3. Prace w zakresie organizacji i budownictwa szkół.

D z i a ł IV, r o z d z i a ł 3 (K z t a ł c e n i e n a u c z y c i e l i).

§ 1. Uposażenie: Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, Poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, Poz. 4. Zastępstwa urlopowanych nauczycieli.

§ 2. Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe Poz. 2. Przesiedlenia.

§ 4. Środki lokomocji: Poz. 2. Utrzymanie środków lokomocji.

§ 5. Pomieszczenie: Poz. 1. Komorne i należności uboczne, Poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 6. Wydatki biurowe: Poz. 1. Inwentarz, Poz. 2. Materjały pisarskie, Poz. 3. Druki, Poz. 4. Książki i pisma, Poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne.

§ 8. Inne wydatki: Poz. 1. Różne, Poz. 2. Dokształcanie nauczycieli Poz. 3. Honorarja za opracowanie programów, Poz. 4. Urządzenie ogrodów szkolnych przy semin. naucz.

§ 8 a. Stypendja dla nauczycieli czynnych na studja zagraniczne.
§ 9. Remont i konserwacja budowli.
§ 10. Urządzenie lokali szkolnych i pomoce naukowe: Poz. 1. Urządzenie lokali szkolnych, Poz. 2. Pomoce naukowe.
§ 11. Zasiłki i stypendja: Poz. 1. Stypendja dla nauczycieli i kandydatów na nauczycieli, Poz. 2. Stypendja dla uczniów, Poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

Dział IV, rozdział 4 (Oświata pozaszkolna).

§ 3. Podróże służbowe.
§ 6. Wydatki biurowe.
§ 7. Wydawnictwa.
§ 10. Pomoce naukowe.
§ 11. Zasiłki i stypendja: Poz. 1. Zasiłki dla instytucyj samorządowych i społecznych, oraz stypendja dla studjujących, Poz. 2. Prace oświatowe wydziału oświaty pozaszkolnej i zasiłki dla instytucyj państwowych.

Dział V (Szkolnictwo średnie ogólnokształcące).

§ 1. Uposażenie: Poz. 1. Nauczyciele i urzędnicy, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, Poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, Poz. 4. Zastępstwo urlopowanych nauczycieli (koszty zastępstwa, zwracanie w ciągu 3 lat).
§ 2. Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.
§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe. Poz. 2. Przesiedlenia.
§ 8. Inne wydatki: Poz. 1. Różne wydatki, Poz. 2. Komisje egzaminacyjne i dyscyplinarne, Poz. 3. Kształcenie i dokształcanie nauczycieli. Poz. 4. Honorarja za prace programowe, recenzje i ekspertyzy.
§ 11. Zasiłki i stypendja: Poz. 1. Stypendja dla uczniów, 2. Muzeum szkolne we Lwowie.
§ 12. Zakłady naukowe specjalne.

Dział VI (Szkolnictwo zawodowe).

§ 1. Uposażenie Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, Poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, Poz. 4. Zastępstwo urlopowanych nauczycieli.
§ 2. Różne wydatki osobowe: Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, Poz. 2. Umundurowanie, Poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.
§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia: Poz. 1. Podróże służbowe, Poz. 2. Przesiedlenia.
§ 4. Środki lokomocji: Poz. 2. Utrzymanie środków lokomocji.
§ 5. Pomieszczenie: Poz. 1. Komorne i należności uboczne, Poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 6. Wydatki biurowe: Poz. 1. Inwentarz, Poz. 2. Materjały pisarskie Poz. 3. Druki, Poz. 4. Książki i pisma, Poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne.

§ 8. Inne wydatki: Poz. 1. Różne wydatki, Poz. 2. Komisje egzaminacyjne, Poz. 3. Kształcenie nauczycieli, Poz. 4. Honorarja za prace programowe, recenzje oraz ekspertyzy zawodowe (wizytacje), Poz. 5. Wystawy szkolne, Poz. 6. Wycieczki naukowe.

§ 9. Remont i konserwacja budowli.

§ 10. Urządzenie lokali szkolnych i pomoce naukowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja: Poz. 1. Stypendja dla uczniów, Poz. 2. Szkolnictwo prywatne, Poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

§ 12. Fundusz obrotowy.

4.

Dodatek na mieszkanie i 15% dodatek miesięczny.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 kwietnia 1930 r. Nr. I. R. 4355/30.

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów z dnia 29 marca 1930 r., upoważniającej Ministra Skarbu do zarządzenia w roku budżetowym 1930/31 dalszej zaliczkowej wypłaty dodatku na mieszkanie oraz zasiłków miesięcznych, określonych w art. 1 i 2 projektu ustawy o dodatku na mieszkanie, podanego do wiadomości okólnikiem Ministerstwa z dnia 29 grudnia 1928 r. Nr. O. R. 15233/28 [1]), oraz na podstawie okólnika Min. Skarbu z dn. 8 kwietnia r. b. D. III. 903/I/30, proszę o wydanie zarządzeń zaliczkowej wypłaty powyższych należności w wysokości dotychczasowej t. j. określonej w wyżej wymienionym okólniku aż do odwołania niniejszego okólnika.

Sprawę podatku dochodowego od dodatku na mieszkanie oraz zasiłków miesięcznych, określonych w art. 1 i 2 projektu ustawy o dodatku na mieszkanie za czas do końca roku 1930, normuje okólnik Ministerstwa z dnia 17 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14852/29 [2]).

Ministerstwo nadmienia przy sposobności, że 15% dodatek miesięczny należy w okresie budżetowym 1930/31 wypłacać przy zastosowaniu czterech pierwszych ustępów okólnika Ministerstwa z dnia 3 kwietnia 1929 r. Nr. I. R. 4090/29 [3]).

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

5.

Użycie wozu meblowego przy przesiedleniach emerytów.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 15 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2552/30.

Nr. O. 832/30. Na podstawie wyjaśnienia Min. Skarbu z dnia 9 kwietnia 1930 r. Nr. D. I. 5907/5/30 Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że w myśl postanowienia art. 21 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24) emeryt ma prawo

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 206.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 77.

[3]) Dz. U. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 208.

z powodu przesiedlenia do zwrotu udowodnionych kosztów do wysokości ryczałtu przysługującego mu w służbie czynnej.

Na użycie wozu meblowego emeryt nie potrzebuje specjalnego zezwolenia władzy naczelnej. Wszystkie jednak wydatki, połączone z przewiezieniem urządzenia domowego emeryta, nie mogą przekraczać kwoty przewidzianego ryczałtu.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

6.

Ławki szkolne.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 maja 1930 r. Nr. l. 15141/30 do wszystkich rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Doszło do wiadomości Kuratorjum, że mimo okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25 września 1926 r. Nr. O. Prez. 11073/26, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum O. S. Lw. z r. 1926, na str. 455, w sprawie ławek szkolnych, gminy, dostarczając szkołom urządzenia, budują dalej wadliwe ławki według starego typu, 4 i 5 siedzeniowe .

Zechcą Rady Szkolne Powiatowe i Rada Szkolna Miejska zwrócić uwagę na powyższy okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. i żądać od gmin oraz rad szkolnych miejscowych przy wymianie sprzętów szkolnych dostarczenia ławek tylko według nowego typu.

Zarazem przypominam, że komplety rysunków wykonawczych modelu tej ławki w naturalnej wielkości można nabywać w Warszawie w „Polskiej Składnicy Pomocy Szkolnych“, ul. Nowy Świat Nr. 33, II. p. i w „Pomocy Szkolnej“, ul. Krakowskie Przedmieście Nr. 38, w cenie około 25 zł za komplet.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

7.

Kwalifikacje do nauczania religji w szkołach powszechnych.

Rozp. Min. W. R i O. P. z dnia 22 kwietnia 1930 r. Nr. II. 20572/29.

Nr. I. 15203/30. Absolwentki Wyższych Kursów Katechetycznych dla kobiet w Krakowie, które mają świadectwa dojrzałości szkoły średniej ogólnokształcącej, uznaję w myśl punktu d. (do art. 40 ustawy o uposażeniu) okólnika Ministerstwa z dnia 14 grudnia 1923 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z 1924, poz. 5) [1]), za posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania religji rzymsko-katolickiej w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, w rozumieniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258).

Odnośnie do wymiaru uposażenia katechetek, mających ukończone powyższe kursy, należy stosować art. 40 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

Dyrektor Departamentu: (—) *W. Żłobicki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 29.

8.

Propaganda szkolnictwa zawodowego.

Okólnik Kuratorjum O. S. L. z dnia 23 maja 1930, Nr. III. 2179/30 do dyrekcyj wszystkich szkół średnich ogólno-kształcących, seminarjów nauczycielskich i rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Przed zakończeniem roku szkolnego, kiedy niejeden uczeń, niejeden ojciec lub matka zwracają się do wychowawcy z zapytaniem, jak mają dalej postąpić, ażeby zapewnić sobie (synowi) stosowną pracę i miejsce wśród społeczeństwa, podaję do wiadomości pp. Dyrektorów, Inspektorów i całego Nauczycielstwa spis wszystkich szkół zawodowych, znajdujących się w Okręgu Szkolnym Lwowskim. Spis ten winien im ułatwić odpowiedź na wspomniane zapytanie.

Opieka nad szkolnictwem zawodowem należy do pierwszorzędnych zadań społecznych i państwowych, oczekuję więc, że Panowie nie pominą żadnej sposobności do rozpowszechnienia tych podstawowych informacyj o szkołach, dotąd za mało społeczeństwu znanych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Spis szkół zawodowych.

A) Szkoły handlowe.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Drohobycz	Szkoła Handlowa T. S. H.	7 kl. szk. powsz., 3 kl. gimn.	3
2	Gródek Jag.	„ „ T. S. L.	„ „ „ „ „	3
3	Jarosław	„ „ T. S. H.	„ „ „ „ „	4
4	Kołomyja	„ „ T. S. H.	„ „ „ „ „	3
5	Lwów, Skarbkowska l. 39.	Państw. Szk. Ekonomiczno-Handlowa	4 klasy gimnazjum	4
6	Lwów, Skarbkowska l. 39.	Liceum Handlowe Tow. Lic. Handlowe	6 klas gimnazjum	2
7	Lwów, Zielona l. 8.	Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska (oddział handlowy)	7 kl. szk. powsz., 3 kl. gimn.	3
8	Lwów, Franciszkańska l. 9.	Szkoła Handlowa T. S. H.	„ „ „ „ „	3
9	Lwów, Zygmuntowska l. 9.	Szkoła Handl. Żyd. T. S. H.	„ „ „ „ „	3
10	Lwów, Korniaktów l. 1	Szkoła Handlowa Towarz. „Proświta“	„ „ „ „ „	3
11	Przemyśl	Państwowa Szkoła Handl.	„ „ „ „ „	3
12	Przemyśl	Liceum Handlowe Tow. Lic Handl.	6 klas gimnazjum	2
13	Rozwadów	Szkoła Handlowa T. S. Zaw.	7 kl. szk. powsz., 3 kl. gimn.	3
14	Rzeszów	Szkoła Handl. T. S. H.	„ „ „ „ „	3
15	Sambor	Szkoła Handl. T. S. H.	„ „ „ „ „	3
16	Sambor	Szkoła Handlowa im. Gotthelfa	„ „ „ „ „	3
17	Sanok	Szk. Handl. Zw. N. P. S. P.	„ „ „ „ „	3
18	Stanisławów	Szkoła Handlowa T. S. H.	„ „ „ „ „	3
19	Stanisławów	Państwowa Szkoła Handl.	„ „ „ „ „	3
20	Stryj	Szkoła Handlowa Fr. Świderskiego	„ „ „ „ „	3
21	Tarnopol	Szkoła Handlowa T. S. L.	„ „ „ „ „	3
22	Złoczów	„ „ T. S. L.	„ „ „ „ „	3
23	Brody	Jednor. Szk. Przysposobienia kup. D. Löwina	„ „ „ „ „	1
24	Lwów, Wałowa l. 25.	Jednor. Szk. Przysposobienia kup. M. Christofa	„ „ „ „ „	1
25	Lwów, Kurkowa l. 38.	Jednor. Szk. Przysposobienia kup. Z. Olszewskiego	„ „ „ „ „	1

B) Szkoły techniczne i rzemieślnicze.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Borysław	Państw. Szkoła Wiertnicza	4 kl. szk powsz. i 2 lata praktyki wiertniczej	2
2	Brzeżany	Szkoła Przem.-Drzew. Tow. Szkoła Zawodowa	4 klasy szkoły powsz.	3
3	Drohobycz	Średnia Szk. Techn. T. S. Tech. (elektro-mechan.)	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	4
4	Grzymałów	Państw. Szk. Kołodz.-Kowal.	4 klasy szkoły powsz.	3
5	Jarosław	„ „ Budownictwa	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	4
6	Jarosław	„ „ Majstrów Bud.	4 klasy szkoły powsz.	4
7	Jaworów	„ „ Przem. Drzew. (oddz. stol. i zabawkarski)	„ „ „ „	3
8	Kamionka Str.	Państw. Szk. Kołodz.-kowal. (oddz. lakiern. rymarski i instrumentów muz.)	„ „ „ „	3
9	Kołomyja	Państw. Szk. Przem.-drzew.	„ „ „ „	3
10	Kołomyja	„ „ Szewcka	„ „ „ „	3
11	Krosno	„ „ Tkacka	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	3
12	Lwów, Zofji l. 1.	„ „ Koszykarska	4 klasy szkoły powsz.	3
13	Lwów, Snopkowska l. 47.	„ „ Techniczna	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	
		a) Wydział drogowo-wodny		4
		b) Wydział elektromech.		4
		c) „ sztuk zdobn.		5
14	Lwów, Snopkowska l. 47.	Państw. Szkoła Majstrów Budowlanych	5 kl. szk. powsz. i świad. czel.	3
15	Lwów, Snopkowska l. 47.	Państw. Szk. rzemiosł:	4 klasy szkoły powsz.	
		a) Szk. Ślusarstwa artyst.		3—4
		b) „ „ budow.		3—4
		c) „ Stolarstwa mebli i bud.		3—4
16	Lwów, Snopkowska l. 47.	Szkoła Majstrów Elektrotechn. Tow. Szk. Przem.	7 kl. szk. powsz. i św. wyzwol.	2
17	Lwów, św. Teresy l. 28.	Szkoła Rzem Przem. im. Korkisa	4 klasy szkoły powsz.	3
18	Rakszawa	Państw. Szkoła Sukiennicza	7 kl. szk. powsz. i 4 kl. gimn.	3
19	Stanisławów	Państwowa Szkoła Przem. Drzewn.	4 klasy szkoły powsz.	3
20	Stryj	Państw. Szkoła Tkacka	„ „ „ „	3
21	Stryj	Szkoła Rzem. Przem. Tow. Warszt. Rękodz. Żyd.	„ „ „ „	3
22	Tarnopol	Państw. Szkoła Slus. Masz.	7 klas szkoły powsz.	3

Z wyjątkiem 1, 3, 5, 6, 13, 14, 15, 16 wszędzie istnieje bursa lub internat przy szkole.

UWAGA: Uprawnienia absolwentów państwowych szkół rzemieślniczo-przemysłowych w Grzymałowie, Jaworowie, Kamionce Str., Kołomyi (2 szk.), we Lwowie (3 szk.) w Stanisławowie i Tarnopolu, oraz prywatnych szkół rzemieślniczo-przemysł. we Lwowie, i Stryju: Uczniowie, którzy ukończyli całkowitą naukę w jednej z wymienionych szkół, zdali egzamin szkolny z ostatniej klasy z wynikiem pomyślnym, a następnie na zasadzie postanowień rozporządzeń Ministerstwa W. R. i O. P. z 12 marca 1929 Nr. III. T. 1692/29 i 14 marca 1929 Nr. III D. 1699 złożyli egzamin praktyczny przed komisją dla egzaminów na czeladników utworzoną w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. P. i O. P., Przemysłu i Handlu, oraz Robót Publicznych z 23 października 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 3 ex 1929 poz. 29) przy szkołach rzemieślniczo-przemysłowych zostają czeladnikami na podstawie art. 156 rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7/VI 1927 o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468). Absolwenci ci otrzymują świadectwa złożenia egzaminu na czeladnika.

C) Szkoły zawodowe żeńskie.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Bosysław	Szkoła Zaw. Żeńska T. S. L.	7 klas szkoły powsz.	3
2	Czortków	Szkoła Zawodowa Żeńska	" " " "	3
3	Drohobycz	" " "	" " " "	3
4	Kołomyja	Szk. Zaw. Ż. SS. Urszulanek	" " " "	3
5	Lwów, Zielona l. 8.	Państw Szkoła Zawod Ż. Oddziały: krawiecki, bieliźniarski, modniarski, hafciarski, koronkarski	" " " "	3
6	Lwów, Piekarska l. 9.	Szkoła Zaw. Żeńska Tow. Warsztatów Ręk. Żyd.	" " " "	3
7	Lwów, Sapiehy l. 30.	Szkoła Zawodowa Żeńska SS. Opatrzności Bożej	" " " "	3
8	Lwów, Długosza l. 17.	Szkoła Zawodowa Żeńska SS. Bazyljanek	" " " "	3
9	Lwów, Zadwórzańska l. 70,	Szk. Zaw. Żeń. wyrobów galanteryjnych	" " " "	3
10	Lwów, Rynek l. 39.	Szk. Rzemiosłowa Żeńska Spółdz. „Trud	5 " " "	3
11	Przemyśl	Szkoła Zawod. Ż. T. S. L.	7 " " "	3
12	Przemyśl	Szkoła Zaw. Żeńska Tow. Warsztatów Ręk. Żyd.	" " " "	3
13	Rawa Ruska	Szkoła Zawod. Ż T. S. L.	" " " "	3
14	Rzeszów	Szkoła Zawod. Ż. T. S. L.	" " " "	3
15	Sambor	Szk. Zaw Ż. im. Sobińskiego	" " " "	3
16	Sambor	Szkoła Zawodowa Żeńska Fund. Gotthelfa	" " " "	3
17	Stanisławów	Szk. Zaw. Żeńska T. S. P.	" " " "	3
18	Stanisławów	Żyd. Szkoła Zaw. Żeńska	" " " "	3
19	Stryj	Szkoła Zaw. Żeńska Stow. Pracy Obyw. Kobiet	5 " " "	3
20	Żółkiew	Szkoła Zaw. Ż. Tow. Ochr. młodz. żyd.	" " " "	3

UWAGA: Absolwentki wszystkich powyższych szkół mają te same uprawnienia jak absolwenci szkół męskich (zob. poprzedni rozdział B).

D) Szkoły rolnicze i ogrodnicze.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Bereżnica (p. Stryj)	Krajowa Szkoła Rolnicza	4 klas szkoły powsz.	3
2	Horodenka	" " "	" " " "	3
3	Miłocin (pow. Rzeszów)	" " "	" " " "	3
4	Mokrzyszów (p. Tarnobrzeg)	Ludowa Szkoła Rolnicza	" " " "	1
5	Sąsiadowice (p. Sambor)	Szkoła Gosp. Żeńska.	" " " "	1
6	Suchodół pow. Krosno)	Krajowa Szkoła Rolnicza	" " " "	3
7	Gródek Jag.	" " "	" " " "	3
8	Wulka Kap. pod Lwowem	" " "	" " " "	2
9	Zaleszczyki	Zakład sadowniczy	" " " "	2
10	Jazłowiec	Seminarjum Gospodarcze	6 klas gimn.	3
11	Lwów-Snopków	Główna Szk. Gospodarcza	Matura gimn. lub lic.	3
12	Tarnopol, Zagrobela	Szkoła Rolnicza Tow. Gosp.	4 klasy szkoły powsz.	1½

Wszędzie istnieją bursy lub internaty przy szkole.

E) Szkoły dokształcające zawodowe.

I. Publiczne.

Męskie.

1) w Bolechowie, 2) w Borysławiu, 3) w Brodach, 4) w Brzeżanach, 5) w Brzozowie, 6) w Buczaczu, 7) w Bursztynie, 8) w Chodorowie, 9) w Chyrowie, 10) w Czortkowie, 11) w Dobromilu, 12) w Dolinie, 13) w Drohobyczu (2), 14) w Gródku Jagiellońskim, 15) w Horodence, 16) w Jarosławiu, 17) w Jaworowie, 18) w Kałuszu, 19) w Kamionce, 20) w Kołomyi (3), 21) w Komarnie, 22) w Korczynie, 23) w Krośnie, 24) w Leżajsku, 25) w Lisku, 26) w Lubaczowie, 27) we Lwowie (15), 28) w Łańcucie, 29) w Mikołajowie n. Dn., 30) w Mościskach, 31) w Nadwórnej, 32) w Nisku, 33) w Podkamieniu, 34) w Przemyślanach, 35) w Przemyślu (4), 36) w Przeworsku, 37) w Radziechowie, 38) w Rawie Ruskiej, 39) w Rozdole, 40) w Rozwadowie, 41) w Rzeszowie (2), 42) w Rymanowie, 43) w Rudkach, 44) w Rudniku nad Sanem, 45) w Samborze, 46) w Sanoku, 47) w Skolem, 48) w Śniatynie, 49) w Sokalu, 50) w Sołotwinie, 51) w Stanisławowie (3), 52) w Starym Samborze, 53) w Stryju (2), 54) w Strzyżowie, 55) w Tarnobrzegu, 56) w Tarnopolu, 57) w Trembowli, 58) w Tłumaczu, 59) w Tustanowicach - Wolance, 60) w Ustrzykach Dolnych, 61) w Winnikach, 62) w Zabłotowie, 63) w Zborowie, 64) w Złoczowie, 65) w Żółkwi, 66) w Żydaczowie.

Żeńskie.

1) w Drohobyczu, 2) w Jarosławiu, 3) w Kołomyi, 4) we Lwowie (3), 5) w Przemyślu, 6) w Rzeszowie, 7) w Skolem, 8) w Tustanowicach

Uwaga: Cyfry w nawiasie oznaczają ilość szkół w danej miejscowości.

II. Prywatne.

Męskie.

1) Braci Albertynów we Lwowie *, 2) im. Bernsteina we Lwowie *, 3) im. Hrińczenki U. T. P. we Lwowie *, 4) Kongregacji Kupieckiej we Lwowie *, 5) Tow. Powściągliwość i Praca w Miejscu Piastowem *, 6) im. Hrińczenki w Przemyślu, 7) im. Hrińczenki w Stanisławowie, 8) Stow. Kupców Polskich w Stanisławowie *, 9) im. Hrińczenki w Tarnopolu.

Żeńskie.

1) im. Hrińczenki we Lwowie, 2) im. Hrińczenki w Przemyślu.

Uwaga: Świadectwa ukończenia szkół oznaczonych * uznało Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z 2. VI. 1928 Nr. III. R. 5509/28 za równowartościowe ze świadectwem ukończenia dokształcającej szkoły zawodowej publicznej.

W roku szkolnym 1929/30 powstaną publiczne dokształcające szkoły zawodowe: 1) w Borszczowie, 2) Bóbrce, 3) Kolbuszowej, 4) Kossowie, 5) Podhajcach, i 6) w Tyśmienicy.

9.

Dwuletni Państwowy Instytut Nauczycielski w Warszawie.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 13 maja 1930 r. Nr. I. K. N. 2440/30[1]).

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 28 kwietnia 1930 r. Nr. II. 9588/30 zawiadomiło, iż z początkiem roku szkolnego 1930/31 zostanie uruchomiony dwuletni Państwowy Instytut Nauczycielski w Warszawie, którego zadaniem będzie kształcić czynnych nauczycieli szkół powszechnych dla celów szkolnictwa powszechnego w kierunku pogłębienia ich studjów pedagogicznych.

Absolwentom, kończącym studja w Instytucie Nauczycielskim, przysługiwać będzie uprawnienie, przewidzianie w art. 32 ustawy u oposażeniu z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać stali (łe) nauczyciele (ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń przy seminarjach nauczycielskich i szkół specjalnych z ukończonym wyższym kursem nauczycielskim lub innemi analogicznemi studjami.

Przy przyjmowaniu do Instytutu będą przedewszystkiem uwzględnione osoby, które wykazały szczególne zainteresowanie i uzdolnienie pedagogiczne oraz zamiłowanie do pracy o charakterze społecznym na terenie szkoły (zrozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem i t. d.). Kandydaci powinni posiadać znajomość jednego z języków obcych (angielskiego, francuskiego lub niemieckiego) w stopniu umożliwiającym im korzystanie z literatury naukowej.

Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, którzy nie ukończyli 35 lat życia.

Podania o przyjęcie na pierwszy rok studjów w Instytucie Nauczycielskim należy wnosić drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie do dnia 1 czerwca 1930 i zaopatrzyć w następujące załączniki:

1. Dokładny życiorys, własnoręcznie napisany, z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studjów i praktyki nauczycielskiej. 2. Świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody wykonanych prac i odbytych studjów np. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych. 3. Odpis wykazu stanu służby. 4. Wykaz lektury, przerobionej z własnej inicjatywy. 5. Deklarację według niżej podanego wzoru.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinję.

O ostatecznem przyjęciu do Instytutu decydować będzie kollokwjum wstępne, które odbędzie się dnia 2 lipca 1930 (godz. 8 rano) w lokalu Instytutu Pedagogiki Specjalnej, Plac 3 Krzyży 4—6.

Kollokwjum będzie polegało na omówieniu z kandydatem jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru kandydata): 1. Dewey: Szkoła a dziecko, Warszawa, Wende. 2. Joteyko: Jedność szkolnictwa ze stanowiska psychologji i potrzeb społecznych. Polskie Archiwum psychol. tom I, Nr. 1 i 2 (1926—27) i w osobnej odbitce. 3. Karpowicz: Wybór pism,

---

[1]) Okólnik ten został również osobno rozesłany.

Nasza Księgarnia, Warszawa, 1929. 4. Förster: Szkoła i charakter, Warszawa, Gebethner i Wolff.

Jeżeli z dotychczasowych studjów kandydata nie wynika w sposób niewątpliwy, iż opanował on dostatecznie język obcy, sprawdzona będzie przy egzaminie jego możność posługiwania się literaturą w języku obcym.

Kandydaci dopuszczeni do kollokwjum wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia umożliwia im studja.

Nauczyciele, przyjęci do Instytutu Nauczycielskiego, otrzymają płatne urlopy na pierwszy rok studjów t. j. na rok szkolny 1930/31 na warunkach, określonych w deklaracji. Zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studjów urlop zostanie przedłużony na następny rok szkolny.

Ponieważ liczba miejsc w Instytucie będzie ograniczona (prawdopodobnie do 30 osób), wobec tego będą mogli być przyjęci istotnie wybitniejsi nauczyciele.

Treść niniejszego okólnika należy bezzwołcznie podać nauczycielstwu do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Deklaracja.

Prosząc o przyjęcie do Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, niniejszem zobowiązuję się:

1. Przestrzegać ściśle postanowień regulaminów, obowiązujących w Instytucie Nauczycielskim.
2. Nie obejmować bez porozumienia z dyrekcją Instytutu Nauczycielskiego żadnych zajęć ubocznych.
3. W razie uzyskania celem pracy w Instytucie Nauczycielskim urlopu płatnego, pracować — niezależnie od zobowiązań, przyjętych uprzednio z powodu pobierania stypendjum, czy urlopu płatnego — w ciągu lat czterech od daty ukończenia Instytutu w szkolnictwie państwowem lub publicznem na stanowisku, które wyznaczą mi władze szkolne najdalej w tymże okresie czasu.

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam władzom szkolnym, przerwał.... studja lub po ich ukończeniu nie wypełnił.... zobowiązań, wyżej wymienionych w punkcie 3, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studjów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim, odbytych na podstawie urlopu płatnego.

. . . .
podpis

Kierowni.... / Nauczyciel.. } szkoły . . . . klasowej w . . . . .
w powiecie . . . .

w . . . . dnia . . . . 19.... r.

10.

Kursa wakacyjne wychowania fizycznego dla nauczycieli i nauczycielek szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 25 marca 1930 r. Nr. I. W. F. 1307/30.
Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 57.

Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje w okresie letnim bieżącego roku następujące kursy wychowania fizycznego dla nauczycieli i nauczycielek szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych:

I. Kurs Metodyczno-gimnastyczny dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych

Ilość uczestników 50.

Cel kursu: a) uzupełnienie wiadomości nauczycieli ćwiczeń cielesnych z zakresu metodyki gimnastyki i zapoznanie z nowoczesnemi prądami w tej dziedzinie; b) zaznajomienie z zasadami i metodyką instruowania ćwiczeń i gier sportowych na terenie szkoły.

Program: Gimnastyka metodyczna, metodyka, prowadzenie lekcyj, omawianie ćwiczeń, pływanie, lekka atletyka, wioślarstwo, gry sportowe, gry ruchowe, instruowanie.

Miejsce i termin: Kurs odbędzie się w Wolsztynie (Seminarjum Naucz.) — województwo poznańskie — w terminie od dnia 4 do 30 lipca 1930 roku.

II. 1) *Kurs gimnastyczno-sportowy* dla nauczycielek ćwiczeń cielesnych.

Ilość uczestniczek 30.

Cel kursu: Usportowienie nauczycielek ćwiczeń cielesnych i zaznajomienie ich z zasadami instruowania poszczególnych sportów na terenie szkolnym.

Program: Gimnastyka metodyczna, pływanie, wioślarstwo, lekka atletyka, gry sportowe, instruowanie.

2) *Kurs gier i sportów* dla nauczycielek innych przedmiotów nauczania.

Ilość uczestniczek 20.

Cel kursu: Zaznajomienie nauczycielek innych przedmiotów nauczania z zasadami i metodyką prowadzenia gier i sportów na terenie szkoły.

Program: Gimnastyka, pływanie, gry ruchowe, gry sportowe, teorja gier, łucznictwa.

Miejsce i termin: Powyższe oba kursy odbęda się w Wągrowcu (Seminarjum Naucz.) — województwo poznańskie — w terminie od dnia 3 do 29 lipca 1930 roku.

Warunki pomieszczenia i utrzymania na kursach: Uczestnicy (czki) kursów wychowania fizycznego w Wolsztynie i Wągrowcu zamieszkają w budynkach państwowych seminarjów nauczycielskich. Każdy (każda) uczestnik (niczka) otrzyma łóżko z materacem bez pościeli. Pokoje wspólne dla kilku uczestników (czek). Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego przydzieli kursom odpowiednią ilość porcyj żywnościowych. Na uzupełnienie wyżywienia każdy uczestnik (czka) wpłaca 60 złotych w pierwszym dniu przybycia na kurs.

Wszystkim uczestnikom (czkom) wymienionych kursów przysługiwać będzie prawo bezpłatnego przejazdu koleją (III klasą) do miejsca kursów i zpowrotem do miejsca zamieszkania.

Wnoszenie podań i warunki przyjęcia: Kandydaci (kandydatki) ubiegający (e) się o przyjęcie na kurs wychowania fizycznego w Wolsztynie, względnie w Wągrowcu, winni (winny) wnieść do dnia 5 czerwca b. r. drogą służbową podania do Ministerstwa W. R. i O. P. Wydział Wychowania Fizycznego i Higjeny Szkolnej.

Do podania należy dołączyć: a) deklarację osobistą według niżej po danego wzoru, b) świadectwo zdrowia.

Wydział Wychowania Fizycznego i Higjeny Szkolnej Ministerstwa W. R. i O. P. w terminie do dnia 15 czerwca b. r. zawiadomi pisemnie kandydatów o przyjęciu na kurs, polecając im jednocześnie zgłosić się do najbliższej ich miejsca zamieszkania Komendy Obwodu P. W., celem uzyskania, na podstawie przedstawionego dowodu przyjęcia, rozkazu wyjazdu i biletu bezpłatnego (III klasy) do miejsca kursu.

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

Deklaracja osobista.

Ja niżej podpisany (na) proszę o przyjęcie mnie na kurs . . . .
w . . . . i zobowiązuję się w razie przyjęcia mnie:

1) poddać się regulaminowi obozu;

2) przybyć punktualnie i pozostać do chwili ukończenia kursu,

3) wpłacić zł. . . . . . jednorazowo w pierwszym dniu kursu, zwrócić koszta utrzymania w razie opuszczenia kursu samowolnie;

4) przywieźć ze sobą wyekwipowanie:

a) pantofle gimnastyczne na sznurkowej podeszwie, skarpetki białe, spodenki lekkoatletyczne czarne lub granatowe, bluzka lub koszulka biała, sweater, kostjum kąpielowy, czepek, długie spodnie flanelowe, buciki wygodne na niskim obcasie, wełniane skarpetki, pożądany płaszcz nieprzemakalny i pantofle na kolcach;

b) koc, siennik, poduszka, prześcieradła, bieliznę osobistą, przybory toaletowe.

Podpis kandydata (ki).

Dokładny adres:

11.

Kurs wakacyjny wychowania fizycznego dla kobiet w Wągrowcu.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 64, komunikat L. I. W. F. 1353/30.

Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. organizuje w Wągrowcu (woj. poznańskie) w czasie od dnia 1 do 28 sierpnia 1930 r. kurs wychowania fizycznego dla kobiet. Pierwszeństwo w przyjęciu na powyższy kurs będą miały nauczycielki szkół powszechnych. Ilość uczestniczek 80.

Program kursu obejmować będzie gimnastykę metodyczną, gry ruchowe i sportowe, pływanie, tańce, łucznictwo i instruowanie tych przedmiotów. Uczestniczki tego kursu zamieszkają w budynku państwowego seminarjum nauczycielskiego. Każda uczestniczka otrzyma łóżko z materacem bez pościeli. Pokoje wspólne dla kilku uczestniczek. Państwowy Urząd W. F. i P. W. przydzieli porcje żywnościowe; na uzupełnienie wyżywienia każda uczestniczka wpłaca 60 złotych w pierwszym dniu przybycia na kurs. Przyjętym na kurs uczestniczkom przysługiwać będzie prawo bezpłatnego przejazdu koleją (III klasa) do miejsca kursu i zpowrotem do miejsca zamieszkania.

Reflektujące na przyjęcie na powyższy kurs nauczycielki szkół powszechnych nadesłać winny zgłoszenia do dnia 15 czerwca 1930 roku do Okręgowego Urzędu Wych. Fiz. i Przysp. Wojsk. w Toruniu.

Informacyj szczegółowych udzielają: Państwowy Urząd W. F. i P. W. w Warszawie, ulica Myśliwiecka 3/5, oraz Okręgowe Urzędy W. F. i P. W. w siedzibach D. O. K.

12.

Warunki przyjmowania kandydatów na I kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie [1]).

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 46, komunikat Nr. II. 961/30.

W roku szkolnym 1930/31, jak i w roku bieżącym, będzie czynny w Warszawie I kurs Instytutu Robót Ręcznych. Na ten kurs będą przyjmowani kandydaci płci obojga, uzdolnieni do rysunków i robót ręcznych, oraz posiadający świadectwa dojrzałości ze szkół średnich lub seminarjów nauczycielskich. Pierwszeństwo przy przyjmowaniu będą miały osoby, mogące się wykazać, oprócz matury, specjalnemi studjami technicznemi lub artystycznemi, ewentualnie praktyką pedagogiczną.

Nauka w Instytucie trwa dwa lata.

Osoby, kończące Instytut Robót Ręcznych, po dwuletniej praktyce pedagogicznej w charakterze nauczycieli tymczasowych i po zdaniu egzaminu z przedmiotów pedagogicznych, otrzymują dyplomy nauczycieli szkół średnich i seminarjów nauczycielskich.

Świadectwo ukończenia Instytutu Robót Ręcznych uprawnia do nauczania robót ręcznych i rysunku w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w myśl zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 czerwca 1928 r. Nr. I. 7932/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 138) [2]).

Studja w Instytucie Robót Ręcznych obejmują przedmioty następujące: rysunki odręczne, malarstwo akwarelowe, kompozycję roboty z drzewa, tektury i metalu; wyrób pomocy naukowych; roboty kobiece, kreślenie techniczne; geometrję wykreślną; estetykę form plastycznych; dydaktykę robót ręcznych.

Bliższe szczegóły, dotyczące programu Instytutu, znaleźć można w rozporządzeniu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7 października 1924 r. w sprawie studjów i egzaminów z robót jako przedmiotów nauczania w szko-

---

[1]) W sprawie przyjmowania na II kurs, patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 145.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 395.

łach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18 (140) z 1924 r.[1]).

Po nadesłaniu do kancelarji Instytutu Robót Ręcznych, Górczewska 8, znaczków pocztowych za 50 gr. Dyrekcja wysyła szczegółowy program nauk w Instytucie.

Podanie o przyjęcie do Instytutu należy składać osobiście lub przesyłać pocztą pod adresem Instytutu Robót Ręcznych (Warszawa, Górczewska 8, gmach Państwowego Instytutu Robót Ręcznych (do dnia 1 czerwca 1930 roku).

Do podania należy załączyć następujące dokumenty: 1) Metrykę urodzenia. 2) Fotografję własnoręcznie podpisaną. 3) Życiorys. 4) Świadectwo dojrzałości, ewentualnie zaświadczenie dyrekcji szkoły, że kandydat (ka) w czerwcu r. b. przystępuje do egzaminu dojrzałości. 5) Rysunek z natury i kompozycję ornamentacyjną w dowolnej technice (ołówek, akwarela i t. p.), świadczące o uzdolnieniu kandydata. 6) Świadectwo lekarskie, stwierdzające pomyślny stan zdrowia kandydata.

W podaniu należy wyraźnie i dokładnie oznaczyć adres kandydata (poczta i telegraf). Przed 15 czerwca r. b. zostaną zawiadomieni pod wskazanym adresem, czy zostali dopuszczeni do egzaminu konkursowego z rysunków.

Egzamin ten rozpocznie się dnia 23 czerwca o godz. 9 tej w gmachu Instytutu (Górczewska 8).

Dyrekcja Instytutu uprzedza kandydatów z prowincji, pragnących wstąpić do Instytutu, że najskromniejsze utrzymanie w Warszawie wynosi od 200 do 250 złotych miesięcznie. Osoby, nie posiadające stałych zasiłków w powyższej wysokości, nie powinny przyjeżdżać na studja.

Nauka w Instytucie jest bezpłatna, jednakże słuchacze obowiązani są zwracać koszta zużytych materjałów, co wynosi 80 zł rocznie.

Słuchacze kształcący się w Instytucie, nie mogą liczyć na utrzymanie się w Warszawie ze swej pracy, gdyż zajęcia w Instytucie uniemożliwiają wszelką pracę dodatkową.

13.

Wakacyjny kurs ogrodniczo - sadowniczy we Fredrowie i rolniczo-hodowlany w Zagrobeli.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 19 kwietnia 1930 r. Nr. I. K. N. 2067/30[2]).

Zawiadamiam niniejszem Rady Szkolne, że kursy ogrodniczo - sadowniczy we Fredrowie i rolniczo - hodowlany w Zagrobeli z powodu małej liczby zgłoszeń w miesiącu kwietniu r. b. nie odbyły się. Ponieważ kursy te przez celową propagandę nowoczesnych metod pracy mogą poważnie przyczynić się do podniesienia kultury gospodarczej naszej wsi, przeto Małopolskie Towarzystwo Rolnicze przesuwa pierwszą ich część programową na okres letni od 25 lipca do 25 sierpnia r. b., drugą zaś na miesiąc kwiecień 1931 roku.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 353.

[2]) Okólnik ten rozesłano również osobno.

Kursy przeznaczone są wyłącznie dla nauczycieli szkół powszechnych, prowadzących ogródki szkolne, małe gospodarstwa hodowlane lub działy ziemi rolnej, przydzielonej do szkoły. Kurs we Fredrowie (powiat i stacja kol. Rudki) uwzględniać będzie głównie ogrodnictwo i sadownictwo z odpowiedniemi uzupełnieniami programowemi, jak geografja fizyczna i gospodarcza, nauka o glebie, fizjologja roślin uprawowych, rachunkowość gospodarcza i spółdzielcza i t. p. Program zaś kursu w Zagrobeli (pow. i stacja kol. Tarnopol) stanowić będą przedewszystkiem zagadnienia rolnicze i hodowlane, a więc podstawowe zasady uprawy roli, praca na łące i pastwisku, uprawa roślin pastewnych, hodowla bydła, drobnego inwentarza i trzody, weterynarja oraz wiadomości dopełniające z pokrewnych dziedzin wiedzy.

Każdy kurs trwać będzie dwa miesiące według podziału wyżej zaznaczonego. Nauka na kursach jest bezpłatna. Na koszta administracyjne wpłacają uczestnicy po 5 zł jednorazowo po otrzymaniu zawiadomienia o przyjęciu pod adresem Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie, ul. Kopernika 20. Koszta utrzymania wynoszą 100 zł od osoby za okres miesięczny. Z tego winni uczestnicy wpłacić po 30 zł. Każdy uczestnik kursu składa nadto podanie do władz samorządowych na ręce Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego o stypendjum na pokrycie reszty utrzymania w kwocie 70 zł oraz kosztów podróży do miejsca kursu i zpowrotem. W razie nieuwzględnienia prośby takiej przez odnośne władze, resztującą kwotę kosztów utrzymania pokryje Małopolskie Towarzystwo Rolnicze, natomiast koszta podróży ponoszą uczestnicy kursów sami.

Podania o przyjęcie należy przesyłać do Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie za pośrednictwem rad szkolnych.

Uczestnicy kursu powinni przywieźć ze sobą pościel z próżnym siennikiem, obuwie do pracy i nóż ogrodniczy.

Podając do wiadomości powyższe warunki, uwzględnione już częściowo w okólniku Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 18-go lutego r. b. Nr. I. K. N. 470/30 [1]), proszę Rady Szkolne o zachęcenie nauczycielstwa do zapisywania się na wspomniane kursy, by możliwie z każdego powiatu przynajmniej jeden nauczyciel skorzystał ze sposobności pogłębienia i rozszerzenia wiedzy i zdobycia większej praktyki w zakresie gospodarstwa wiejskiego na tak dogodnych warunkach.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

14.

Normy wynagrodzenia prelegentów kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 14 kwietnia 1930 r. Nr. II. 7959/30.

Nr. I. K. N. 2070/30. W związku z organizacją kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych w r. 1930 zawiadamiam, że biorąc pod uwagę podwyżkę płac nauczycielskich, która nastąpiła po wydaniu

---

[1]) Rozesłany osobno bez ogłoszenia w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.

okólnika z dnia 6 marca 1928 r. Nr. I. 1351/28 [1]), oraz podwyższenie wynagrodzenia nauczycieli etatowych w szkołach średnich ogólno-kształcących i zakładach kształcenia nauczycieli za lekcje szkolne ponad 125% etatu, co zostało uregulowane rozporządzeniem z dnia 13 listopada 1929 r Nr. II. 28633/29 (Dz. Urz. Nr. 13, poz. 182) [2]) ustalam następujące nowe normy wynagrodzenia dla prelegentów i kierowników kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

1) Wynagrodzenie prelegentów ustalam ryczałtowo na kwotę 600 zł. za całomiesięczną pracę. Kwota ta równa się w przybliżeniu uposażeniu nauczyciela w VI stopniu służbowym, w szczeblu b, utrzymującego trzech członków rodziny.

2) Liczba obowiązkowych godzin tygodniowych pozostaje bez zmiany: 18 tygodniowo. Za godziny ponad tę normę otrzymuje prelegent odpowiednią część wynagrodzenia zasadniczego w zaokrąglonej kwocie 8 zł. za godzinę faktyczną.

Prelegent, pracujący w liczbie godzin nieco mniejszej, np. z powodu, iż liczba godzin programowych na kursie nie wynosi 72 (18 × 4), lecz 60 godzin, otrzymuje mimo to pełne honorarjum, o ile pracuje w ciągu całego kursu oraz, jeżeli liczba godzin tygodniowych nie wynosi mniej niż 15. Prelegent, pracujący w okresie dwóch tygodni w pełnej liczbie godzin, otrzymuje połowę wynagrodzenia miesięcznego. Prelegent, pracujący w okresie krótszym, względnie w liczbie godzin mniejszej niż 15 tygodniowo, otrzymuje odpowiednią część uposażenia miesięcznego w zryczałtowanej kwocie 8 zł od godziny.

W razie zaangażowania instruktorów wychowania fizycznego należy wynagradzać ich według powyższych norm od godzin, z zastrzeżeniem, że praca instruktora nie powinna wynosić więcej niż 6 godzin tygodniowo na kursie.

3) Wynagrodzenia kierowników: pedagogicznego i administracyjnego, ustalam w kwocie po 100 zł za pracę na jednym miesięcznym kursie. W razie zorganizowania we własnym zarządzie wspólnej stołówki dla słuchaczy i prelegentów przy kursie, opiekujący się nią kierownik administracyjny kursu otrzymuje za swą pracę nie 100, lecz 150 zł.

Zaznaczam, iż pisma do prelegentów w innych okręgach szkolnych należy kierować bezpośrednio, przesyłając odpis kuratorjum okręgu szkolnego, któremu dany prelegent służbowo podlega. Dla uniknięcia kolizyj w razie zapotrzebowania prelegenta przez kuratorja kilku okręgów szkolnych, należy jednak uprzednio porozumieć się z właściwem kuratorjum.

Przypominam w związku z okólnikiem z dnia 22 marca 1927 Nr. I. 4834/27, że prelegenci, wyjeżdżając na kurs, nie zawsze zdają sobie sprawę z programowej liczby godzin przedmiotów, które mają wykładać a w następstwie żalą się, iż nie wypłacono im całkowitych poborów. Dla uniknię-

---

[1]) Cytowanym okólnikiem ustaliło Min. W. R. i O. P. następujące normy wynagrodzenia na kursach wakacyjnych: prelegentów na kwotę 500 zł. za całomiesięczną pracę; kierowników pedagogicznego i administracyjnego po 50 zł. za pracę na jednym miesięcznym kursie; kierownika administracyjnego kuchni kursu 100 zł. (L. I. K. N. 1588/28).

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 8.

cia takich nieporozumień należałoby zgóry uprzedzać tych prelegentów, którym (ze względu na zakres pracy na kursie) kuratorjum zamierza przyznać niepełne wynagrodzenie. Wspomniane zastrzeżenie należałoby w razie potrzeby pomieścić w piśmie, powierzającem nauczycielowi obowiązki prelegenta (wzór w Dzienniku Urzędowym z r. 1923 Nr. 7, poz. 59, załącznika 2).

Minister W. R. i O. P.: (—) *Sł. Czerwiński,* wr.

Wzór.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO . . . .
w . . . .
L. . . . .

W sprawie objęcia wykładów na kursach wakacyjnych.

Do

Pan . . . .
. . . .
w . . . .

Kuratorjum powierza Pan . . wykłady . . . .
. . . .
na kursie wakacyjnym . . . .
który odbędzie się w . . . . powiat . . . .

Kuratorjum zastrzega sobie w razie koniecznej potrzeby możność skierowania Pan . . . na inny kurs wakacyjny w tym samym terminie.

Odpis niniejszego pisma przesyła się równocześnie do Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . w . . . . oraz do Inspektora Szkolnego w . . . .

Zechce Pan . . . niezwłocznie potwierdzić odbiór niniejszego pisma . . .
. . . .
. . . .

Kurator:

. . . . . załącznik

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 26 kwietnia 1930 r. Nr. II. 8957/30 nadało 3-kl. publicznej szkole powszechnej z polskim językiem nauczania w Synowódzku Wyżnem nazwę „imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“.

P. Kurator O. S. Lw. nadał prawa publiczności:

1) rozporządzeniem z dnia 29 kwietnia 1930 r. Nr. I. 11104/30 4-kl. prywatnej szkole powszechnej, utrzymywanej przez Zgromadzenie SS. Urszulanek w Stanisławowie, na rok szkolny 1929/30,

2) rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 1930 r. Nr. 12884/30 Prywatnej Szkole Powszechnej Żeńskiej SS. Rodziny Marji w Łomnie od roku szkolnego 1929/30 do odwołania,

3) rozporządzeniem z dnia 5 maja 1930 r. Nr. I. 14471/30 prywatnej koedukacyjnej szkole powszechnej Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej z hebrajskim językiem nauczania we Lwowie na rok szkolny 1929/30,

4) rozporządzeniem z dnia 11 kwietnia 1930 r. Nr. I. 9501/30 prywatnej koedukacyjnej szkole powszechnej M. R. Goldfarbowej we Lwowie na rok szkolny 1929/30.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 17 kwietnia 1930 r. Nr. III. 1756/30 p. Jakóbowi Füllenbaumowi w Buczaczu na otwarcie i prowadzenie w Buczaczu, przy ul. A. Potockiego Nr. domu 35, prywatnych kursów handlowych pod nazwą: Kurs Handlowy Jakóba Füllenbauma w Buczaczu,

2) rozporządzeniem z dnia 18 kwietnia 1930 r. Nr. III. 1851/30 p. Karolinie Michalskiej we Lwowie (ul. Sobieskiego 12) na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Sykstuskiej Nr. domu 10, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Pisania na Maszynach Karoliny Michalskiej we Lwowie.

3) rozporządzeniem z dnia 2 maja 1930 r. Nr. III. 1969/30 p. Kazimierzowi Mościckiemu w Borysławiu (ul. Kościuszki) na otwarcie i prowadzenie w Borysławiu, przy ul. Kościuszki, prywatnych kursów kierowców samochodowych pod nazwą: Kursy Kierowców Samochodowych Kazimierza Mościckiego w Borysławiu,

4) rozporządzeniem z dnia 8 maja 1930 r. Nr. III. 2001/30 Naukowej Organizacji Gorzelnictwa Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Ośrodek Lwów w Izbie Handlowej i Przemysłowej we Lwowie na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Bourlarda Nr. domu 5, prywatnych kursów dokształcających dla kierowników gorzelń pod nazwą: Kursy Dokształcające Kierowników Gorzelń Naukowej Organizacji Gorzelnictwa we Lwowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum Okr. Szk. Lw.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 18 kwietnia 1930 r. Nr. O. 807/30 zwolnił p. Aleksandra Gamotę, nauczyciela szkoły ćwiczeń III seminarium nauczycielskiego żeńskiego, przydzielonego do służby w Kuratorjum Okr. Szk. Lw. we Lwowie, od pełnienia obowiązków urzędnika administracyjnego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, powierzonych mu rozporządzeniem b. Rady Szkolnej Krajowej z dnia 17 września 1919 r. Nr. 266/pr.

Inspektoraty.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 21 marca 1930 r Nr. II. 6350/30 przeniosło p. Marjana Nowaka, inspektora szkolnego w Stolinie, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Sokalu.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Czernecka Stefanja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Woli Rzeczyckiej (Tarnobrzeg);

Dufratówna Marja kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Starym Samborze;

Geisslerówna Olga kierowniczką 2-klasowej szkoły w Chorostkowie Polskim (Stanisławów);

Hermansdorfer Ludwik kierownikiem 4-klasowej szkoły w Oknie (Skałat);

Iżycki Józef kierownikiem 2-klasowej szkoły w Dąbrowie Rzeczyckiej (Tarnobrzeg);

Janecka Rozalja S. kierowniczką 2-klasowej szkoły w Milowcach (Zaleszczyki);

Kossowski Władysław kierownikiem 6-klasowej szkoły w Sorocku (Skałat); Krenzlowa Janina kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Śniatynie;

Lipiński Jan kierownikiem 5-klasowej szkoły w Batiatyczach (Kamionka Str);

Łucki Jan kierownikiem 3-klasowej szkoły w Mszańcu (Stary Sambor);

Seinfeldówna Salomea, emerytowana nauczycielka, przywrócona do czynnej służby nauczycielki szkoły w Bukowcu (Sanok); Sydor Kosma kierownikiem 3-klasowej szkoły w Stulsku (Żydaczów);

Przeniesieni:

Biłousowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Łomadżynie (Nadwórna), do 2-klasowej szkoły w Zielonej (Nadwórna);

Ćwiklińska Wanda, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Pstrągowej Górnej (Strzyżów), do 2-klasowej szkoły w Gliniku Górnym (Strzyżów);

Dobjaszowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Reczpolu (Przemyśl), do 3-klasowej szkoły w Stubnie (Przemyśl); Dworska Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Odrzechowej (Sanok), do 7-klasowej szkoły w Posadzie Olchowskiej (Sanok); Dworska Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Posadzie Olchowskiej (Sanok), do 7-klasowej szkoły w Odrzechowej (Sanok);

Grabowiecka Olga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Jezierzanach (Tłumacz), do 1-klasowej szkoły w Łokutkach (Tłumacz);

Jaszczuk Franciszek, kierownik 2-klasowej szkoły w Sorokach (Buczacz), do 7-klasowej szkoły w Buczaczu;

Karnasiówna Irena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Podborcach (Lwów), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Reja we Lwowie; Kiernicka

Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Czortkowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brzeżanach; Klocowa Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kąkolówce (Rzeszów), do 2-klasowej szkoły w Nowej Wsi (Rzeszów); Kolarzowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Pińczowie (powiatu pińczowskiego, okręg szkolny krakowski), do 5-klasowej szkoły w Popielach (Drohobycz); Koperska Bronisława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Sieteszy (Przeworsk), do 1-klasowej szkoły w Sieteszy Górnej (Przeworsk); Krupski Paweł, kierownik 2-klasowej szkoły w Lubkowcach (Śniatyn), do 7-klasowej szkoły męskiej w Zabłotowie (Śniatyn);

Nikosiewiczówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Łokutkach (Tłumacz), do 7-klasowej szkoły w Tłumaczu; Nowakowska Bronisława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Sorocku (Skałat), do 6-klasowej szkoły w Stecowej (Śniatyn); Nowakowska Emilja Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Byszowie (Sokal), do 4-klasowej szkoły w Kozłowie (Kamionka Strumiłowa);

Pawłowska Stanisława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Podusowie (Przemyślany) do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brzeżanach; Piotrowska Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Wacowicach (Drohobycz), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Drohobyczu;

Rogoszewska Krystyna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Majdanie (Drohobycz), do 2-klasowej szkoły w Modryczu (Drohobycz);

Sidorówna Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Koniuszkowie (Brody), do 1-klasowej szkoły w Dytkowcach; Skałecka Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Modryczu (Drohobycz), do 7-klasowej szkoły im. Kołłątaja (Drohobycz); Smoczkiewiczówna Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Ostrowie (Jarosław), do 7-klasowej szkoły im. św. Kingi w Jarosławiu; Stachowski Adam, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Uwini (Radziechów), do 1-klasowej szkoły w Batyjowie (Radziechów);

Tymoszykówna Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Krystynopolu (Sokal); do 7-klasowej szkoły im. M. Konopnickiej w Sokalu;

Wilczyński Aleksander, kierownik szkoły w Piątkowej (Dobromil), do 3-klasowej szkoły w Chlebowicach Wielkich - Doliszu (Bóbrka).

Przeniesieni w stan nieczynny:

Lisowski Michał, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Kamionce Strumiłowej.

Spensjonowani:

Baeckerowa Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły w Śniatynie; Balicka Helena, kierowniczka 3-kl. szkoły w Winiatyńcach (Zaleszczyki); S. Bittnerówna Anna, kierowniczka 2-kl. szkoły w Glinnej (Lwów); Brzeziński Wiktor, kierownik 7-kl. szkoły męskiej im. św. Antoniego we Lwowie.

Czarnecka Antonina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Uwiśle (Kopyczyńce).

Diamand Maurycy, nauczyciel religji mojż. 7-kl. szkoły męskiej w Bóbrce; Doryk Michał, kierownik 2-kl. szkoły w Miłoszowicach (Lwów).

Gołębiowski Władysław, nauczyciel 7-kl. szkoły męskiej im. M. Magdaleny we Lwowie; Górecka Marja, kierowniczka 3-kl. szkoły w Staniszew-

skiem (Kolbuszowa); Grembowski Sebastjan, kierownik 3-kl. szkoły w Starem Mieście (Łańcut).

Halarewicz Emil, kierownik 2-kl. szkoły w Horoszowej (Borszczów); Hochfeld Eugenja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Ispasie (Kołomyja).

Illasiewicz Helena, nauczycielka 6-kl. szkoły w Rodatyczach (Gródek Jagielloński).

Jaeschkowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej w Sokalu; Jakubska Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przeworsku.

Krajczykowa Karolina, nauczycielka 7-kl. szkoły w Borysławiu (Drohobycz); Krzanowski Józef ks., nauczyciel rel. rzym.-kat. 7-kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Stryju; Kühnelowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Kołłątaja w Drohobyczu; Kwaśniewska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Wołczkowcach (Śniatyn).

Liskowacka Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Krzywem (Skałat)

Mańkówna Walentyna S., nauczycielka szkoły w Wielkich Oczach (Jaworów); Marciniec Józef, nauczyciel 7-kl. szkoły w Drohobyczce (Przemyśl); Matejkowa Kazimiera, nauczycielka 7-kl. szkoły w Horodence; Michalska Adela, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Jacie (Nisko); Miejska Olga, nauczycielka 7-kl. szkoły im. św. Kingi w Stryju.

Pełechówna Joanna, nauczycielka 6-kl. szkoły w Dubiecku (Przemyśl); Poluszyńska Zofja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Fitkowie (Nadwórna); Popławska Kazimiera, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Tarnopolu.

Rudowa Olga, nauczycielka 2-kl. szkoły w Nowosielicy (Dolina).

Snopek Marjan, kierownik 4-kl. szkoły w Starem Siole (Bóbrka); Szepieńcowa Anna Wanda, nauczycielka 7-kl. szkoły w Rymanowie (Sanok); Szulowa Helena, nauczycielka 1-kl. szkoły w Słotwince ad Trzciana (Rzeszów).

Urbówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Tarnopolu.

Weisstaubowa Chulja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Skałacie; Wierzbicka Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły im. król. Jadwigi w Drohobyczu; Winkowski Antoni, kierownik 7-kl. szkoły męskiej w Czortkowie; Winnicka Eudoksja Wiktorja 2 im., nauczycielka 3-kl. szkoły w Wiśniowczyku (Podhajce); Witosławska Elżbieta, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. M. Magdaleny we Lwowie; Wróblewska Wiktorja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Sokalu.

Zacharczukowa Anna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Zaleszczykach St.; Zajszłowa Juljanna, nauczycielka 3-kl. szkoły w Mykietyńcach (Kosów); Zielińska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. M. Magdaleny we Lwowie; Żółkiewska Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. H. Sienkiewicz we Lwowie.

Zmarli:

Grabska Marja, nauczycielka 7-kl. publicznej szkoły powszechnej żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Samborze, zmarła dnia 21 marca 1930 r. w 58 roku życia, a w 31 roku służby nauczycielskiej.

Herman Adolf, kierownik 2-kl. szkoły w Szpikłosach, powiatu złoczowskiego, zmarł dnia 13 kwietnia 1930 r. w 53 roku życia, a 30 roku służby nauczycielskiej.

Horbaczewski Dymitr, kierownik 7-kl. szkoły w Korszowic, powiatu kołomyjskiego, zmarł dnia 10 kwietnia 1930 r. w 45 rok użycia, a 26 roku służby nauczycielskiej.

Koziołowa Halina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Werynji, powiatu kolbuszowskiego, zmarła dnia 12 marca 1930 r. w 37 roku życia, a 17 roku służby nauczycielskiej.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Mianowani:

Pan Minister W. R. i O. P. zamianował:

1) rozporządzeniem z dnia 16 kwietnia 1930 r. Nr. II. 8330/30 p. Władysława Probulskiego, profesora XI gimnazjum państwowego im. Śniadeckich we Lwowie, dyrektorem XI gimnazjum państwowego im. Śniadeckich we Lwowie,

2) rozporządzeniem z dnia 17 kwietnia 1930 r. Nr. II. 8320/30 p. Stanisława Buzatha, nauczyciela II gimnazjum państwowego im. Karola Szajnochy we Lwowie, dyrektorem II gimnazjum państwowego im. Karola Szajnochy we Lwowie,

3) rozporządzeniem z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. II. 9069/30, p. Stanisława Fydę, profesora X gimnazjum państwowego im. H. Sienkiewicza we Lwoie, dyrektorem X gimnazjum państwowego im. H. Sienkiewicza we Lwowie,

4) rozporządzeniem z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. II.: 9068/30, p. Juljusza Józefa Adamskiego, profesora gimnazjum państwowego im. Piotra Skargi w Rohatynie, dyrektorem gimnazjum im. Piotra Skargi w Rohatynie,

5) rozporządzeniem z dnia 23 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2722/30, p. Stanisława Ćwikowskiego, dyrektora państwowego gimnazjum im. Kopernika w Krośnie, wizytatorem szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego.

Spensjonowani: Dragan Roman, profesor II gimnazjum we Lwowie.

Szkolnictwo zawodowe.

Mianowani:

Pan Prezydent Rzpltej postanowieniem z dnia 12 marca 1930 r. zamianował p. Kazimierza Sichulskiego, nauczyciela Pań. Szkoły Technicznej we Lwowie, profesorem nadzwyczajnym Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował p. Mieczysława Haftka nauczycielem Państwowej Szkoły Handlowej w Stanisławowie.

Przeniesieni w stan nieczynny:

Michalina Kucharkowa, nauczycielka Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej we Lwowie.

Spensjonowani: Buczkowski Jan, maszynista b. Państwowej Szkoły Rzemiosł w Drohowyżu.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Bóbrka**	Strzeliska Nowe	5 kl.	koed.	—	pol.-r.	—	2 mg	
1	Borszczów	Horoszowa	4 „	„	—	„	3 ubik.	2 mg	
1	**Jaworów**	Krakowiec	5 „	„	—	„	3 „	—	
1	Kolbuszowa	Zielonka	2 „	„	—	polski	—	—	
1	**Łańcut**	Białobrzegi	2 „	„	—	„	3 ubik.	—	
1	Mościska	Buchowice	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
2	„	Dołhomościska	5 „	„	—	„	3 „	2 mg	
3	„	Myślatycze	3 „	„	—	polski	2 „	—	
4	„	Strzelczyska	3 „	„	—	„	3 „	—	
5	„	Pnikut	3 „	„	—	„	3 „	—	
6	„	Stojańce	4 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Wołczyszczowice	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	
8	„	Makuniów	2 „	„	—	ruski	2 „	$2^1/_4$ mg	
1	**Sanok**	Zagórze	7 „	„	—	polski	—	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N. z którejkolwiek grupy
2	„	Bzianka	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Stanisławów	Wiktorów	5 „	„	—	ruski	3 „	278 m²	Konk. drugi
1	Strzyżów	Bonarówka	2 „	„	—	„	—	—	
2	„	Gwoźnica Górna	4 „	„	—	polski	—	—	
1	Tarnobrzeg	Trześń	3 „	„	—	polski	3 ubik.	1 ha	
1	Tarnopol	Hłuboczek Wielki	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	$4^1/_2$ mg	Pierszeństwo mają naucz. z ukończonym w. k. n.
2	„	Nastasów	2 „	„	—	polski	—	2 mg	
3	„	Stechnikowce	2 „	„	—	pol.-r.	—	1 mg	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	**Tłumacz**	Hołosków	2 kl.	koed.	im. Karpińskiego	polski	3 ubik.	$^3/_4$ mg	włas. T.S.L.
2	„	Tyśmienica	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	72 m²	
1	**Turka**	Jabłonka Wyżna	2 „	„	—	ruski	—	1 mg	Konk. drugi
1	**Żółkiew**	Turynka	5 „	„	—	pol.-r.	4 ubik.	2 mg	Konk. drugi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 lipca 1930 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych i samoistnych.

W powiecie bóbreckim:

Rada Szkolna Powiatowa w Bóbrce ogłasza konkurs na posadę nauczyciela religii mojżeszowej w szkołach powszechnych męskiej i żeńskiej w Bóbrce.

W powiecie brzeżańskim:

W publ. 7-kl. szkole powsz. męskiej w Brzeżanach będą od 1 lipca 1930 r. wolne posady nauczycieli jęz. polskiego i rysunków. Pierwszeństwo mają nauczyciele z W. K. W.

Podania można już wnosić w drodze służbowej z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie czortkowskim:

W jednej ze szkół powszechnych w Czortkowie jest natychmiast do obsadzenia posada nauczyciela z W. K. W. z grupy fizyko-matematycznej, uzdolnionego do kierowania pracownią przyrodniczą.

Podania można już wnosić w drodze służbowej z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie krośnieńskim:

Rada Szkolna Powiatowa w Krośnie ogłasza konkurs na posady:

1) Nauczyciela samoistnego 1-klasowej szkoły powszechnej w Tylawie.

Odległość od Krosna 30,5 km, od stacji kolejowej w Iwoniczu 26 km. Szkoła mieści się w budynku najętym, gdzie jest mieszkanie służbowe o 2-ch pokojach i kuchni. Język wykładowy ruski (Konkurs ogłoszony po raz trzeci),

2) Nauczyciela samoistnego 1-klasowej szkoły powszechnej w Bratkówce.

Budynek szkolny własny, murowany, w dobrym stanie. Mieszkanie służbowe złożone z 3-ch pokoi i kuchni. Grunt przeznaczony do użytku nauczyciela 99 a., z tego 43 a. własność szkoły, 56 a. wynajęte. Stacja kolejowa Krosno oddalona 10 km (Konkurs ponowny).

W powiecie przeworskim:

Rada Szkolna Powiatowa w Przeworsku ogłasza konkurs na wolne posady w 7-kl. szkole męskiej w Przeworsku dla nauczycieli z egzaminem wydziałowym, względnie z w. k. n. z grupy humanistycznej, matematyczno-fizycznej, rysunków i robót ręcznych. Uboczny dochód w szkole dokształcającej zawodowej.

Wolne stanowiska nauczycielskie w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 64, komunikat Nr. II. 7556/30.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza komunikat o wolnych stanowiskach w gimnazjach państwowych w następujących miejscowościach tutejszego okręgu szkolnego:

Nauczycieli języka polskiego:

1) W Brzeżanach — utrakwist., męsk. (n. kl.); 2) Jarosławiu — I męskie (kl. d.); 3) Kołomyi (rusk.) — męsk. (kl. d.); 4) Łańcucie — męsk. (hum.); 5) Nisku — koed. (hum.); 6) Rohatynie — koed. (hum.); 7) Sanoku — męsk. (hum.); 8) Tarnobrzegu — koed. (hum.); 9) Tarnopolu I. męsk. (kl. d.); 10) Tarnopolu II — męsk. (n. kl.); 11) Tarnopolu III — męsk. (mp.); 12) Trembowli — koed. (hum.); 13) Złoczowie — koed. (hum.).

Nauczycieli j. polskiego z historją Polski:

1) W Gródku Jagiellońskim — koed. (nkl., potrzebna siła żeńska) 2) Nisku — koed. (hum.).

Nauczycieli języka łacińskiego:

1) W Brzeżanach utrakwist. — męsk. (nkl.); 2) Brzozowie — koed (hum.); 3) Krośnie — męsk. (hum).

Nauczycieli języka niemieckiego:

1) W Brzozowie — koed. (hum.); 2) Czortkowie — koed. (hum.); 3) Śniatynie — koed. (hum.); 4) Stryju I. — męsk. (kl. d.); 5) Stryju II. — męsk. (mp.); 6) Tarnopolu II. — męsk. (kl. n.).

Nauczycieli historji:

1) W Nisku — koed. (hum.); 2) Rawie Ruskiej — koed. (hum.); 3) Stanisławowie III. — męsk. (mp.); 4) Tarnopolu II — męsk. (n. kl.); 5) Tłumaczu — męsk. (n. kl.); 6) Trembowli — koed. (hum.).

Nauczyciela geografji:

1) W Kołomyi — męsk. (hum.).

Nauczycieli matematyki z fizyką:

1) W Gródku Jagiellońskim — koed. (n. kl.); 2) Rawie Ruskiej — koed. (hum.); 3) Śniatynie — koed. (hum.); 4) Tłumaczu — męsk. (n. kl.); 5) Trembowli — męsk. (hum., kobieta).

Nauczyciela przyrodoznawstwa:

1) W Żółkwi — męsk. (hum.).

Nauczycieli ćwiczeń cielesnych:

1) W Buczaczu — koed.; 2) Czortkowie — koed., siła żeńska; 3) Leżajsku — koed. siła męska; 4) Rawie Ruskiej — koed.; 5) Rohatynie — koed.; 6) Trembowli — koed. siła żeńska; 7) Żółkwi — męsk.

Nauczycieli rysunków i robót ręcznych:

1) W Kamionce Strumiłowej — koed. (hum.); 2) Rohatynie — koed. (hum.).

Do tych stanowisk przywiązane jest uposażenie, oparte na przepisach ustawy z dn. 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207). O stanowiska te ubiegać się mogą osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), zmienionej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 740), oraz odpowiadające wymaganiom art. 4—7 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Podania winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do właściwych kuratorjów okręgów szkolnych w terminie możliwie najkrótszym.

Osoby, ubiegające się o stanowiska nauczycielskie po raz pierwszy, względnie po przerwie w służbie państwowej nauczycielskiej, winny dołączyć do podania dokumenty w oryginałach: metrykę urodzin, dowód obywatelstwa polskiego, dowody odbytych studjów, świadectwo lekarskie, deklarację w myśl art. 5 ustawy o stosunkach nauczycieli.

Posady będą nadawane w następującej kolejności: 1) osobom z pełnemi kwalifikacjami, 2) osobom, posiadającym egzamin magisterski, 3) osobom, będącym w toku zdawania egzaminu magisterskiego, 4) osobom, które, nie posiadając warunków, wymienionych pod 1—3, otrzymują zezwolenie na nauczanie.

Podania, do których będą dołączone tylko odpisy dokumentów a nie oryginały, nie będą rozpatrywane.

Podania osób, ubiegających się o posadę, będą załatwione w terminie do trzech tygodni od chwili złożenia podania do kuratorjum, a to celem dania możności kandydatom — w wypadku odmownej odpowiedzi — starania się o posadę w innym okręgu szkolnym.

Wolne stanowiska nauczycielskie w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 64, komunikat Nr. II. 7387/30.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, iż z dniem 1 września 1930 r. będą do objęcia stanowiska nauczycieli państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, t. j. seminarjów nauczycielskich i państwowych kursów nauczycielskich męskich (m) i żeńskich (ż) w następujących miejscowościach na terenie Kuratorjum O. S. Lw.

Nauczycieli języka niemieckiego:

1) W Rudniku n. Sanem (m); 2) Samborze (m).

Nauczycieli przedmiotów pedagogicznych:

1) W Zaleszczykach (m.); 2) Kołomyi (ż.).

Nauczycieli szkoły ćwiczeń:

1) W Samborze (m. dwie posady), 2) Rzeszowie (m. dwie posady), 3) Sokalu (m.).

O wymienione powyżej stanowiska mogą ubiegać się osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), zmienionej ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 740) oraz odpowiadające wymaganiom art. 4—7 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

O stanowiska nauczycieli szkół ćwiczeń mogą ubiegać się osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj wymaganiom art. 1, 15 i 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512) t. j. z ukończonemi wyższemi kursami nauczycielskiemi oraz odpowiadające wymaganiom art. 4—7 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Do stanowisk powyższych przywiązane jest uposażenie, unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) i ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania, opatrzone potrzebnemi dokumentami, należy wnosić w drodze służbowej.

Wolna posada w Państwowej Szkole Budownictwa w Jarosławiu.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego podaje do wiadomości, iż w Państwowej Szkole Budownictwa w Jarosławiu jest wolna posada nauczyciela języka polskiego i historji od 1 września 1930 roku. O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 marca 1928 r. (Dz.

U. R. P. Nr. 29 ex 1928, poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posady tej przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian. wprowadzonych ustawą z 22 grudnia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego za pośrednictwem Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu w terminie do 1 lipca 1930 r.

Lwów, dnia 10 maja 1930 r. (Nr. III. 1315/30).

P. o. Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski*, wr.

Wolne posady w zakładach prywatnych.

Dyrekcja Zakładu Sierót Fundacji hr. Skarbka w Drohowyżu ogłasza konkurs na posadę dwóch nauczycieli do czterech klas wyższych szkoły powszechnej 7-mio klasowej prywatnej z prawem publiczności od roku 1930/31.

Do posad tych przywiązane są pobory zasadnicze nauczycieli szkół powszechnych z 15% dodatkiem lokalnym od płacy, — oraz wolnem mieszkaniem, opałem, światłem i prawem aprowizacji z magazynu zakładowego po cenach własnych, ewentualnie pobieraniem całego wyżywienia z kuchni po kosztach własnych.

Pierwszeństwo mają nauczyciele z Wyższym Kursem Naucz. względnie z egzaminem wydziałowym z grupy przyrodniczo matematycznej, robót ręcznych i rysunków.

Podania wnosić należy do Dyrekcji Zakładu Sierót Fundacji St. Hr. Skarbka w Drohowyżu poczta Mikołajów n. Dniestrem.

Ogłoszenia.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym na W. K. N.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 kwietnia 1930 r. Nr. II. 8109/30.

Grupa fizyko-chemiczna[1]).

Nr. I. K. N. 1984/30. 1. Kandydata obowiązuje znajomość przepisanego programu szkoły powszechnej z zakresu przyrody martwej oraz metodyki

---

[1]) Według komunikatu Nr. II. 2637/30 Minist. W. R. i O. P. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3 z 1930 r., poz. 46, w sprawie państw. wyższych kursów nauczycielskich w roku szkolnym 1930/31 nowoutworzona grupa fizyko-chemiczna (w Warszawie), nieprzewidziana w Statucie W. K. N., ma na celu uwzględnienie potrzeb pracowni fizyko-chemicznych przy szkołach powszechnych.

Program grupy metodyczno-pedagogicznej (w Wilnie) uwzględniać będzie szeroko psychologię dziecka oraz dydaktykę niższych oddziałów szkoły powszechnej i administrację szkolną.

nauczania przyrody martwej w szkole powszechnej, zdobyta na podstawie co najmniej jednorocznej praktyki w tej dziedzinie.

2. Kollokwjum z przyrody martwej na podstawie ogólnego zakresu, objętego programem seminarjum nauczycielskiego uwzględni przedewszystkiem zjawiska cieplne. Przygotowanie w zakresie tych ostatnich zjawisk winien kandydat zdobyć zarówno przez lekturę jako też na drodze laboratoryjnej: przez ćwiczenia z użyciem najprostszych pomocy naukowych (termometr od 20° C. do 110° C., garnki emaljowane różnej wielkości z gospodarstwa kuchennego, prymus lub maszynka spirytusowa).

Podręczniki Jarosław Chełmiński: Fizyka, Władysław Michalski: Przyroda martwa.

Grupa metodyczno-pedagogiczna[1]).

Kandydata obowiązuje znajomość podstawowych zasad nauczania oraz zabiegów metodycznych w zakresie pierwszych lat nauczania w szkole powszechnej. Wskazany podręcznik, np. L. Żeleńska: Metodyka pierwszych lat nauczania. Nasza Księgarnia. Warszawa.

Poza tem kandydat winien się wykazać przestudjowaniem jednej z niżej wymienionych książek:

1) J. W. Dawid: Inteligencja, wola i zdolność do pracy. Nasza Księgarnia. Warszawa. III. wyd. 1927.

2) Ed. Claparède: Psychologja dziecka i pedagogika eksperymentalna. Nasza Księgarnia. Warszawa. 1927.

3) W. Zienkowski: Psychologja dziecięctwa. Książnica Atlas. Lwów—Warszawa. 1929.

4) J. Piaget: Mowa i myślenie u dziecka. Lwów — Warszawa. 1929 Książnica.

5) St. Szuman: Sztuka dziecka. Książnica Atlas. Warszawa.

Kandydaci będą również poddani egzaminowi, sprawdzającemu uzdolnie muzyczne i rysunkowe w stopniu, potrzebnym do prowadzenia nauki śpiewu i rysunku w niższych oddziałach szkoły powszechnej.

Wycieczki szkolne.

Pismo Kuratorjum O. S. Warszawskiego z dnia 2 maja 1930 r. Nr. O. 2771/30.

Nr. O. 935/30. Corocznie w miesiącach letnich przybywają do Warszawy liczne wycieczki szkolne celem poznania stolicy Państwa. Szkolne schroniska noclegowe, których adresy są podane w drukowanym przez Ministerstwo W. R. i O. P. „Informatorze o schroniskach noclegowych“, nie zawsze mogą przyjąć wszystkie zgłaszające się wycieczki. Z tego powodu Kuratorjum weszło w porozumienie z Polskiem Biurem Turystycznem w sprawie ułatwienia wycieczkom szkolnym znalezienia w Warszawie pomieszczenia oraz zwiedzenia stolicy.

Polskie Biuro Turystyczne („Poltur“) w Warszawie, przy ulicy Nowy Świat 57, telefon 104-67, przyjmować będzie zgłoszenia wycieczek i przeprowadzać z niemi potrzebną korespondencję, przyjmować wycieczki na dworcu, zajmować się lokowaniem uczestników wycieczek i czynić wszystkie ułatwienia w czasie pobytu wycieczki w Warszawie oraz przy jej wyjeździe z Warszawy, pobierając na koszta administracyjne po 30 gr. od osoby. Wszelkie inne koszta, związane z pobytem i utrzymaniem wycieczek w Warszawie, będą każdorazowo podawane przez Poltur zainteresowanym szkołom w zależności od ich życzeń. Poltur będzie również na żądanie dostarczał wycieczkom przewodników za osobną opłatą.

Koszt noclegów zamawianych bezpośrednio w szkolnych schroniskach noclegowych podany jest w „Informatorze“.

O powyższem zechcą Panowie Inspektorowie Szkolni i Dyrekcje szkół zawiadomić organizatorów wycieczek, którzy, zgłaszając wycieczkę bezpośrednio do Polskiego Biura Turystycznego, winni podać liczbę uczestników oraz czas pobytu w Warszawie.

Kurator Okręgu Szkolnego: *G. Zawadzki.*

Ubezpieczenia młodzieży szkolnej od nieszczęśliwych wypadków.

Komunikat Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 25 kwietnia 1930 r. Nr. O. 797/30.

Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcyj wszystkich zakładów naukowych i Rad Szkolnych w Okręgu na sprawę ubezpieczenia młodzieży szkolnej od nieszczęśliwych wypadków.

Akcja ta zasługuje na poparcie i popularyzację wśród rodziców młodzieży szkolnej ze względu na humanitarny charakter i doraźną pomoc, którą rodzice otrzymują w razie nieszczęśliwego wypadku choroby czy kalectwa dziecka, uiszczając stosunkowo niewielką składkę ubezpieczeniową.

Naczelnik Wydziału: Dr. *M. Mendys*, wr.

Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla Nauczycieli Szkół Powszechnych.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 1930 r. Nr. I. K. N. 1715/30 zamianował na resztę okresu trzyletniego 1929 — 1931 członkiem Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych dla rejonu X. w Sokalu:

Dionizego Koczana, nauczyciela szkoły powszechnej w Sokalu; Stefanję Hałasównę, nauczycielkę szkoły w Tartakowie; Władysława Schustera, kierownika szkoły w Radziechowie; Michała Janusza, kierownika szkoły w Chołojowie; Teofila Ciesielskiego, kierownika szkoły w Bełzcu; Władysława Kwaczyńskiego, kierownika szkoły w Niemirowie; Franciszka Nowotnego, nauczyciela szkoły w Rawie Ruskiej; Aleksandra Furtaka, nauczyciela szkoły w Rawie Ruskiej; Józefa Furtaka, kierownika szkoły w Oleszycach; Aleksandrę Sobolską, nauczycielkę szkoły w Lubaczowie.

Dodatkowy wykaz świadectw szkolnych (signa).

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 59.

Wykaz świadectw i druków szkolnych oraz urzędowych, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10 maja 1929 r. Nr. 5. (212), poz. 66 [1]), uzupełnia się w sposób następujący:

Szkoły powszechne.

Signum P. R. 1-a. Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 6—7 klasowej, tekst polsko-ruski.

P. R. 2-a. Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 3, 4 i 5 klasowej, tekst polsko-ruski.

P. R. 3-a. Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 1 i 2 klasowej, tekst polsko-ruski.

P. N. 1-a. Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 6 — 7 klasowej. tekst polsko-niemiecki.

P. N. 2-a. Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 3, 4 i 5 klasowej, tekst polsko-niemiecki.

P. N. 3-a, Świadectwo szkolne (półroczne) szkoły 1 i 2 klasowej, tekst polsko-niemiecki.

Publiczne szkoły wydziałowe.

W. P. 1. Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.
W. P. 2. Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.
W. P. 3. Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski.
W. P. 4. Świadectwo odejścia, tekst polski.

Zakłady kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

a) Seminarja nauczycielskie.

R. S. O. Świadectwo odejścia, tekst polsko-ruski.

b) Kursy nauczycielskie.

S. D. U. 2. Dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, tekst polsko-ruski. Odpisy.

c) Seminarja ochroniarskie.

O. P. Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.
O. R. Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.
O. U. Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski. Odpisy.
O. Z. Zaświadczenia dla eksternistek, tekst polski.

Szkoły zawodowe.

Szkoły dokształcające.

P. D. Z. E. Świadectwo szkolne dla eksternów, tekst polski.
Z. C. U. Świadectwo złożenia egzaminów na czeladnika, tekst polski.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 42.

Dyplomy.

W. F. Dyplom dla magistra wychowania fizycznego, tekst polski.

Oznaki urzędów.

Na podstawie art. 24 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach na chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 980) określone zostały rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 245, oznaki na budynkach, w których mieszczą się władze i urzędy, zakłady, instytucje lub przedsiębiorstwa państwowe.

Oznaki składają się z dwóch tablic. Na jednej owalnej z obwódką białoczerwoną i szarem tłem jest wyobrażony herb państwowy, druga zawiera odpowiedni napis urzędu i jest prostokątna, ustawiona poziomo, ma tło czerwone barwę cynobru, zaś obwódkę oraz litery białe.

Rozporządzenie przepisuje trzy wielkości tablic z herbem: I wielkości 60 cm na 48 cm (władze naczelne), II wielkości 55 cm na 44 cm (władze podległe naczelnym), III wielkości 50 cm na 40 cm (wszystkie inne władze). Wymiar tablic z napisem zależy od wielkości liter (I wielkość 7 cm, II — 6 cm, III — 5 cm) i długości napisów.

Oznaki odmienne od określonych i używanie skróconych nazw władz są dopuszczalne tylko za zgodą władz naczelnych.

Oznaki publicznych szkół powszechnych, szkół zawodowych dokształcających oraz organów samorządu szkolnego wszelkich stopni określi Minister W. R. i O. P.

Służba wojskowa.

(Rozp. wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej).

W Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 270, zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 16 marca 1930 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 23 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609) o powszechnym obowiązku służby wojskowej, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 26), której jednolity tekst ogłoszony został w załączniku do obwieszczenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 8 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46. poz. 458).

Rozdział V rozporządzenia zawiera przepisy o skróceniu i odroczeniu czasu służby wojskowej dla poborowych. Zwraca się uwagę, że §§ 225 i 226 tego rozdziału nakładają na dyrekcje zakładów naukowych (szkół średnich ogólno-kształcących, kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i inspektoraty szkolne obowiązek przesyłania corocznie w terminie do 1 kwietnia do właściwych powiatowych komend uzupełnień wykazów uczniów względnie nauczycieli, w wieku lat 21 (kończących w bieżacym roku kalendarzowym lat 21) sporządzonych według przepisanych wzorów.

Konkurs na stypendja i urlopy płatne na studja pedagogiczne.

L. I. K. N. 2188/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ogłasza konkurs na stypendja (częściowo urlopy płatne) dla osób, pragnących się kształcić na nauczycieli przedmiotów pedagogicznych w zakładach kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

1. Kandydaci winni mieć ukończone studja akademickie, a więc zdany egzamin magisterski, nauczycielski lub doktorski z jakiegokolwiek przedmiotu.

2. W razie niedostatecznej liczby kandydatów z ukończonemi studjami akademickiemi będą mogły być uwzględnione podania także i tych kandydatów, których prace magisterskie zostały już podjęte.

3. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, którzy wykażą się praktyką nauczycielską.

4. Podania innych kandydatów, niż wymienionych pod 1 i 2, nie będą wogóle rozpatrywane.

5. Kandydaci zakwalifikowani zobowiążą się do dwuletnich studjów pedagogicznych w uniwersytecie, wyznaczonym przez Ministerstwo (zasadniczo w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie) oraz po ukończeniu studjów do czteroletniej pracy w zakładzie kształcenia nauczycieli szkół powszechnych wskazanym przez władze szkolne.

6. Kandydaci zakwalifikowani otrzymują stypendja, zapewniające im utrzymanie, lub nominację na stanowiska nauczycieli zakładów kształcenia nauczycieli i urlopy płatne na czas studjów.

Podania należy składać do dnia 15 czerwca 1930 r. i kierować je do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Wydział Kształcenia Nauczycieli) z powołaniem się na niniejszy komunikat.

Nauczyciele czynni winni wnosić podania drogą służbową.

Do podań należy dołączyć:

1) deklarację według załączonego wzoru,

2) dokumenty szkolne i uniwersyteckie, lub uwierzytelnione odpisy tych dokumentów,

3) świadectwo lekarskie o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego według przepisanego wzoru (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1928 r. Nr. 5, poz. 90) [1]).

4) metrykę urodzenia,

5) własnoręcznie napisany życiorys, uwzględniający szczegółowo przebieg dotychczasowych studjów.

6) informacje, jakiemi językami obcemi kandydat włada i w jakim stopniu,

7) dowody kwalifikacyj zawodowych i zaświadczenia szkolne, stwierdzające liczbę lat dotychczasowej pracy nauczycielskiej i dane, dotyczące stosunków rodzinnych, niezbędne do wymiaru uposażenia (metrykę urodzenia żony, dzieci, świadectwo ślubu), o ile dany punkt powyższego wykazu dokumentów może kandydata dotyczyć.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 211

Kandydaci, nie będący czynnymi nauczycielami, powinni nadto wskazać nazwiska i adresy przynajmniej dwóch osób, mogących udzielić Ministerstwu o nich opinji.

Deklaracja.

Prosząc o stypendjum względnie o posadę w jakimkolwiek zakładzie kształcenia nauczycieli, celem umożliwienia mi uczęszczania na Studjum Pedagogiczne w Uniwersytecie . . . . w ciągu lat szkolnych 1930/31 i 1931/32, zobowiązuję się w razie uwzględnienia mej prośby do dwuletnich studjów pedagogicznych oraz po zdaniu odpowiednich egzaminów do czteroletniej pracy w zakładzie kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, wskazanym przez władze szkolne.

Wobec powyższego proszę o nadanie mi po skończeniu studjów stanowiska nauczyciela w którymkolwiek z państwowych zakładów kształcenia nauczycieli.

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, nie ukończył zamierzonych studjów lub po ich ukończeniu nie objął wyznaczonego mi stanowiska, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa Polskiego kwotę, otrzymaną tytułem stypendjum, względnie pobory, otrzymane w czasie trwania urlopu płatnego.

Podpis . . . .

Data . . . .

Kurs przygotowawczy do egzaminów konkurs. na Politechn. Warsz.

Aby ułatwić maturzystkom i maturzystom zdawanie egzaminów konkursowych przy wstąpieniu na Politechnikę Warszawską, Tow. Bratniej Pom .Stud. Politechniki Warszawskiej urządza, wzorem lat ubiegłych, kurs przygotowawczy do egzaminów konkursowych. Kurs rozpocznie się w połowie sierpnia b. r. i trwać będzie około miesiąca.

Kurs obejmować będzie całkowity zakres wymagań, stawianych przy egzaminie konkursowym na poszczególne wydziały, dla których będą potworzone specjalne grupy. Wykłady będą się odbywały codziennie, przyczem główny nacisk będzie położony nie na wiadomości teoretyczne, lecz na technikę rozwiązywania zadań. Opłata za cały kurs wyniesie około zł 60. Zapisy i informacje w kancelarji kursu, Warszawa, Koszykowa 80, codziennie od godz. 9-ej do 12-ej. Piśmiennych informacyj udziela się za załączeniem znaczka pocztowego.

Wytwórnia tkactwa lnianego.

Komunikat Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 30 kwietnia 1930 r. Nr. O. 861/30.

Na prośbę Zrzeszenia Wojewódzkiego Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet we Lwowie Kuratorjum zawiadamia, że prowadzona przez Związek Wytwórnia Tkactwa Lnianego w Rudkach wytwarza ręczniki lniane (szare, niebielone), nadające się do użytku w szkołach. Cena ręcznika dł. 1,20 m., a szer. 52 cm., wykończonego frendzlami, wynosi 3 zł, takichże wymiarów tylko grubszy (podwójna osnowa) cena 4 zł 50 gr.

Zgłoszenia zamówień przyjmuje Referat Wytwórczości Gospodarcze Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet: Lwów, Sykstuska 43, pisemnie, lub ustnie codziennie w godz. między 6 a 8 wieczorem. (Tamże wzory wyrobów).

Naczelnik Wydziału: Dr. *M. Mendys*, wr.

Rozrachunek za woreczki od bilonu.

Rozporządzenie (okólnik Nr. 8) Ministra Skarbu z dnia 28 lutego 1930 r. L. D. VII. 227/2/30.

L. O. 624/30. (Ministerstwo W. R. i O. P. z dnia 17 marca 1930 r. Nr. I. R. 3199/30). Wobec podwyższenia przez Bank Polski ceny za woreczk od bilonu z 80 groszy na 1 złoty za sztukę, Ministerstwo Skarbu, zmieniając częściowo reskrypt tut. z dn. 3 sierpnia 1926 r. L. DK. 2861/WAK [1]), poleca zarządzić, aby kasy skarbowe pobierały, o ile to jeszcze nie nastąpiło, od prywatnej klienteli po 1 zł za każdy wydany woreczek, wypłacały zaś przy zwrocie woreczka 80 groszy.

Od urzędów państwowych kasy skarbowe powinny pobierać przy wydawaniu woreczka z bilonem zastaw w kwocie 1 zł i wypłacać przy zwrocie woreczka taką samą sumę.

Naczelnik Wydziału: *J. Brzuza*, wr.

Nowe gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 255 i 256 wyłączono:

1) z gminy wiejskiej Sielec bełzki w powiecie sokalskim, województwie lwowskiem, przysiółek Zawonie i utworzono gminę wiejską o nazwie Zawonie w tymże powiecie i województwie;

2) z gminy Byszów w powiecie sokalskim, województwie lwowskiem, parcele, z których utworzono samoistną gminę wiejską pod nazwą Rzeszowice w granicach tegoż powiatu i województwa.

Rozszerzenie granic miasta Lwowa.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 286). włączone zostały do miasta Lwowa z powiatu lwowskiego gminy wiejskie: Zamarstynów, Kleparów, Hołosko Małe, Zniesienie, Sygniówka, Kulparków, przysiółek gminy Biłohorszcze „Lewandówka" (tudzież części gmin Kozielniki i Krzywczyce).

Lekarz urzędowy Starostwa Grodzkiego we Lwowie.

Pismo Lwowskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 kwietnia 1930 r. L. Z. Z. 648/30.

L. O. 895/30. Zawiadamiam, że dr. Karol Wałęga mianowany został lekarzem urzędowym Starostwa Grodzkiego we Lwowie.

---

[1]) Na podstawie cytowanego rozporządzenia kasy skarbowe pobierały od klienteli prywatnej po 80 gr za każdy woreczek, a przy zwrocie woreczka wypłacały 60 gr. Urzędom państwowym zwracały pełną kaucję (80 gr).

Do czynności urzędowych pomienionego lekarza należeć będzie wydawanie urzędowych świadectw zdrowia.

Odnośnie badania lekarskie odbywać się będą w biurze sanitarnem Starostwa Grodzkiego codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godziny 11 — 13.

Wojewoda: *Gołuchowski*, wr.

Falsyfikaty biletu bankowego 20-złotowego (Typ IV).

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 9 kwietnia 1930 r.
Min. W. R. i O. P. z dnia 23 kwietnia 1930 r. Nr. I. R. 4401/30.

L. O. 260/30. Falsyfikat sporządzono na papierze bibulastym, rypsowanym o odmiennym gatunku i wyglądzie, niż papier biletów autentycznych.

Znak wodny na marginesie z podobizną króla Kazimierza Wielkiego i skrótem „zł 20" naśladowano zapomocą białej farby tłuszczowej, wskutek czego kontury znaku widoczne są wyraźnie na powierzchni przedniej strony, niewidoczne natomiast na stronie odwrotnej biletu.

Rysunki figur symbolicznych wykonano farbą o kolorze bronzowym na tle brudno-niebieskiem, podczas gdy figury te na bilecie autentycznym są koloru szaro-bronzowego na tle jasno-niebieskiem.

Druk w tekście i klauzuli karnej brudny, rozlany. Podpisy nieudolne, przerywane. Numeracja brudno - niebieska, na bilecie zaś autentycznym utrzymana jest w kolorze granatowym.

Całość falsyfikatu wykonana jest linjami grubszemi, nieregularnemi, wskutek czego cieniowanie drobnych kompozycyj rysunków nie występuje tak czysto i przejrzyście, jak to się przedstawia na bilecie autentycznym.

Falsyfikat na pierwszy rzut oka dosyć trudny do rozpoznania.

Sprawozdanie Komietu Floty Narodowej.

Komunikat K. F. N. z 12 maja 1930 r. Nr. 3042/30 (w skróceniu).

W dn. 28 kwietnia b. r. pod przewodnictwem Marszałka Sejmu odbyło się Plenarne Posiedzenie Komitetu Floty Narodowej.

Po odczytaniu protokółu posiedzenia Plenum K. F. N. z pracy za rok 1928, Sekretarz Generalny K. F. N. gen. M. Zagórski odczytał sprawozdanie z działalności Wydziału Wykonawczego za rok 1929 oraz sprawozdanie kasowe za tenże okres, poczem przewodniczący Komisji Rewizyjnej Prezes P. K. O. dr. Henryk Gruber odczytał protokół Komisji Rewizyjnej z działalności biura Centrali, stawiając wniosek udzielenia Wydziałowi Wykonawczemu absolutorjum, które zostało uchwalone. Czysty dochód wynosi sumę 447999 zł 12 gr.

Zapoczątkowano zbiórki na kupno statków: w wojew. krakowskiem „Dar Krakowa", śląskiem „Dar Śląska", w łódzkiem „Dar Łodzi", w Bydgoszczy „Dar Bydgoszczy" i w Warszawie „Dar Warszawy".

W ciągu roku sprawozdawczego powołano do życia 256 Kół Kom. Fl. Nar. W stadjum organizacji było 107. Na 1 stycznia 1930 r. Komitet posiadał 549 zorganizowanych Kół K. F. N. i około 1500 członków korespondentów czynnych. Do liczby tej nie wliczono około 400 Kół na terenie woj. pomorskiego.

Zbiórki i propagandę prowadzono na terenie wszystkich uzdrowisk, wśród wojska, policji, szkół, pracowników pocztowych, samorządów, powiatów i gmin i najszerszych sfer społeczeństwa.

Środkami propagandy K. F. N. były: radjostacja, prasa, ulotki, afisze, broszury, okólniki, odczyty i t. p.

Książki, Czasopisma.

Aprobata podręczników Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie (ul. Kurkowa L. 21).

Ministerstwo udzieliło aprobaty wstępnej przedstawionej przez Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie (Kurkowa 21) pracy w rękopisie p. t.

1) Horwath E. Czytanka polska dla IV oddziału szkół powszechnych, jako podręcznikowi dozwolonemu dla uczniów IV oddziału szkół powszechnych (rozporządzenie z dnia 21 marca 1930 r. Nr. II. 14040/28).

2) Piątkowski M. Czytanka polska dla oddziału drugiego szkół powszechnych jako podręcznikowi dozwolonemu dla uczniów II oddz. szkół powszechnych (rozporządzenie z dnia 21 marca 1930 r. Nr. II. 2755/30).

Ministerstwo zatwierdziło wydawnictwa p. t.

1) Lirenka. Część III. Wybór pieśni dla młodzieży szkolnej w układzie na 2 głosy. Lwów. Państw. Wydawn. Książek Szkolnych, 1929 — do użytku szkolnego jako książkę pomocniczą dla wyższych oddziałów szkoły powszechnej i niższego gimnazjum (rozporządzenie z dnia 25 marca 1930 r. Nr. II. 473/30).

2) Żukowski O. M. 25 pieśni w układzie na 3 i 4 głosy równe (żeńskie lub męskie). Lwów, Państw. Wydawn. Książek Szkolnych 1928 — do użytku szkolnego jako książkę pomocniczą dla wyższych oddziałów szkoły powszechnej oraz dla niższego gimnazjum (rozporządzenie z dnia 26 marca 1930 Nr. II. 559/30).

3) Żukowska H. Lirenka. Śpiewnik dla młodzieży szkolnej, zawierający pieśni w układzie na jeden głos. Część I. Stopień niższy. Lwów, Państw. Wydawn. Książek Szkolnych, 1930 — do użytku szkolnego jako książkę pomocniczą dla niższych oddziałów szkoły powszechnej (rozporządzenie z dnia 26 marca 1930 r. Nr. II. 564/30).

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na czasopisma:

1) „Radjo — Amator — Polski“ miesięcznik polecony przez Min. W. R. i O. P. do bibljotek wszelkich typów.

Prenumerata kwartalna wynosi 5 zł., adres redakcji i administracji: Warszawa, Chmielna 29.

2) „Parametr“, poświęcone nauczaniu matematyki, którego numer 4 stanowi treść następującą:

Rozprawy: H o r n o w s k i M. O rozwiązywaniu zagadnień na regułę trzech. Z a r z e c k i A. Kreślenie w elementarnem nauczaniu matematyki. R u s i e c k i A. M. O rachunku przybliżeń dziesiętnych. K u l c z y c k i S. Pojęcie funkcji w szkole średniej.

Z dawnych lat: Przedmowa do kursu geometrji. (Zadanie dla bibljofilów).

Wiadomości: Konkurs na pracę dydaktyczną z zakresu fizyki.

Przegląd wydawnictw: „Fizyka i chemja w szkole". „Mathesis Polska".

Bibljografja: B i e l e c k i B. Recenzja książki: S. Steckel. Pojęcie granicy i jej zastosowania, 1929.

Dział zadań. Kącik bez tytułu: Chochlik. Repertorio (scripto in lingua Peano).

Prenumeratę (rocznie 15 zł., półrocznie 8 zł) należy kierować do administracji „Parametra" — Poznań, Al. Marcinkowskiego 22.

3) „Oświata i Wychowanie", wydawane nakładem Ministerstwa W. R. i O. P. Skład główny: Książnica — Atlas T. N. S. W. Treść numeru 4 (kwiecień):

Z działalności Ministerstwa W. R. i O. P.: Dr. K. Z b i e r s k i. Zagadnienie kształcenia nauczycieli szkół średnich (Dokończenie).

Z działalności szkół: W. D z i e r z b i c k a. Dwuletnie seminarjum nauczycielskie w Anglji. L u c j u s z Z a p o l s k i. Współpraca społeczeństwa ze szkołą powszechną.

Artykuły Pedagogiczne: Dr. J. E n d e r ó w n a. Opieka społeczna nad dzieckiem w gminie wiedeńskiej.

4) „Sternik", dwutygodnik dla młodych. Sternik wychodzi 10-go i 25-go każdego miesiąca. Adres redakcji i Administracji: Warszawa, Al. Ujazdowskie 37 m. 23. Cena prenumeraty: miesięcznie 1 zł, półrocznie 5 zł 50 gr., rocznie 10 zł, pojedyńczy numer 50 gr.

DODATEK.

Organizacja kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych w okręgu szkolnym lwowskim w r. 1930-tym.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 8 maja 1930 r. Nr. I. K. N. 2406/30 [1]).

Kuratorjum O. S. Lwowskiego organizuje w miesiącu lipcu r. b. 14 państwowych kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych. Prócz tego w miesiącach letnich czynnych będzie 9 kursów prywatnych. Rozkłady, wytyczne organizacyjne, tematy i programy zostały ogłoszone w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4 z dnia 28 kwietnia 1930 strona 114 do 146 włącznie oraz w Dz. Urz. Kurat. O. S. Lw. Nr. 4 z dnia 15 kwietnia 1930, str. 180 do 187.

Zorganizowano dodatkowo kursy wakacyjne w Dobromilu, Dukli, Skałacie, Fredrowie i Zagrobeli. Kursy te nie są objęte wykazem w żadnym z wymienionych Dzienników Urzędowych. Rozkład tych kursów, termin, tematy i programy podaje Kuratorjum poniżej, po wyszczególnieniu kursów już ogłoszonych. W związku z organizacją kursów wakacyjnych zwrócona będzie uwaga na najważniejsze wytyczne organizacyjne, a to:

---

[1]) Niniejsze zarządzenie opiera się na rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 1 maja 1930 r. Nr. II. 10081/30, okólniku z dnia 1 kwietnia 1930 r. Nr. II. 7526/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 58) i wyciągach z broszury Min. W. R. i O. P. p. t. Kursy wakacyjne. 1928 r.

1) Zasadę dobrowolnego udziału nauczycielstwa oraz niewiązanie kursów z uprawnieniami kwalifikacyjnemi.

2) Potrzeby kandydatów do egzaminu praktycznego będą uwzględnione na kursie pedagogicznym w Brzeżanach w postaci wykładów i ćwiczeń z zakresu organizacji nauczania i wychowania w szkole powszechnej. W żadnym jednak wypadku nie będzie to kurs przygotowawczy do egzaminu praktycznego, do którego nauczyciel ma przygotować się przedewszystkiem przez pracę na terenie własnej szkoły powszechnej.

3) Pożądane jest, by nietylko prelegenci, ale i słuchacze kursów zawczasu zapoznali się z drukowanemi programami kursów.

4) Sporty i ćwiczenia cielesne będą w miarę możności uwzględnione na wszystkich kursach wakacyjnych w godzinach pozalekcyjnych, o ile zgłosi się odpowiednia ilość słuchaczy i o ile miejscowe warunki na to pozwolą.

5) Przygotowania administracyjne i naukowe będą w krótkim czasie zakończone, szczególnie w dziale zapewnienia kursom pomocy naukowych i bibljotek.

6) Sprawozdanie z akcji przygotowawczej Rady Szkolne Powiatowe nadeślą do Kuratorjum O. S. Lw. w terminie nieprzekraczalnym do dnia 10-go czerwca b. r.

7) Zapisy nauczycielstwa na kursy uskutecznione być mogą wyłącznie za pośrednictwem inspektorów szkolnych przy pomocy kart wpisowych, które najłatwiej sprowadzić z Książnicy - Atlasu w Warszawie. Nowy Świat l. 59.

8) Wpisowe na kurs wynosi 15 złotych od osoby. Wpisowe to składa nauczyciel wraz z trzema znaczkami po 25 gr na odpowiedź. Podobnież przesyła nauczyciel kartę wpisową do swego inspektora, który ową kartę wraz z wpisowem i ze znaczkami odsyła do inspektoratu w siedzibie danego kursu.

9) Termin zapisów na kursy upływa z dniem 1-go czerwca. Zapisy po tym terminie są możliwe, o ile będą miejsca wolne.

10) Sprawozdania z kursów wakacyjnych (po ich ukończeniu) Rady Szkolne nadeślą do Kuratorjum O. S. Lw. przed dniem 10 września b. r. na przepisanych formularzach (Skład główny: Książnica - Atlas w Warszawie, Nowy Świat l. 59). Niezależnie od kursów, których rozkład został umieszczony w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4 i Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 4 z 1930 r. na terenie Lwowskiego Okręgu Szkolnego będą czynne, jak to wyżej zaznaczono prywatne kursy wakacyjne:

1) *W Dobromilu,* kurs polonistyczno - historyczny, w terminie od 14 lipca do 8 sierpnia 1930. Program: budowa wyrazów i t. zw. życie wyrazów wraz z metodyką ćwiczeń słowotwórczych i słownikowych w szkole powszechnej. Zarys ustroju Polski; dyd. nauczanie historji, przegląd literatury historycznej dla młodzieży szkolnej.

2) *W Skałacie,* kurs polonistyczny, w terminie I t. j. od 3 do 30 lipca. Program: głosownia opisowa z uwzględnieniem zasad ortofonji i ortografji. Metodyka wypracowań piśmiennych i ćwiczeń w mówieniu. Powieść polska ze szczególnem uwzględnieniem autorów, objętych programem szkoły powszechnej.

3) *W Dukli* (Rsp. Krosno), kurs dwutygodniowy pedagogiczno - polonistyczny, w terminie od 3 do 19 lipca b. r. Program: psychologja godz. 24, gramatyka godz. 18, literatura godz. 6, wycieczki godz. 12.

Organizację kursu podejmuje Zarząd „Ogniska" Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych wraz z Radą Szkolną Powiatową w Krośnie.

4) *We Fredrowie,* kurs ogrodniczo - sadowniczy w terminie od 25 lipca do 25 sierpnia b. r. Program: ogrodnictwo i sadownictwo wraz z odpowiedniemi działami z geografji fizycznej i gospodarczej, nauki o glebie, fizjologji roślin uprawnych, rachunkowości gospodarczej i t. p.

5) *W Zagrobeli,* kurs rolniczo - hodowlany, w terminie od 25 lipca do 25 sierpnia b. r. Program: zagadnienia rolnicze i hodowlane, podstawowe zasady uprawy roli, praca na łące i pastwisku, uprawa roślin pastewnych, hodowla bydła, drobnego inwentarza i trzody.

Zgłoszenia na kursy, wymienione pod 1, 2, 3, należy kierować do rad szkolnych w Dobromilu, Skałacie i Krośnie.

Podania o przyjęcie na kursy, wymienione pod 4 — 5, należy kierować przez radę szkolną powiatową do Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego we Lwowie.

Bliższe dane co do obu kursów rolniczych podało Kuratorjum O. S. Lw. do wiadomości okólnikiem z dnia 18 lutego 1930, Nr. I. K. N. 470/30 i z dnia 19 kwietnia 1930 Nr. I. K. N. 2067/30.

Programy kursów.

1) Psychologiczno-pedagogiczny we Lwowie.

Wybrane zagadnienia z nauki o dziecku. Stosunek dziecka do świata rzeczywistego i urojonego. Myślenie dziecka i dorosłego. Psychiczne podstawy postępowania dziecka i człowieka dorosłego. Sposoby prowadzenia obserwacyj nad dziećmi. Rozbiór jednego z pism pedagogicznych.

1. *Myślenie dziecka.* Treściwe przypomnienie zasadniczych cech umysłowości dziecka: postrzegania, uwagi, wyobrażeń, skojarzeń. Synkretyzm postrzegania. Niezróżnicowane wyobrażenia. Charakterystyka wyobraźni dziecka. Sprzeczne poglądy na wyobraźnię dziecka. Na czem polega żywość wyobraźni. (Tendencja do obrazowego myślenia). Realizm dziecka i upodobanie do bajek. Stosunek do świata urojonego. Rola czynnika emocjonalnego: dziecko realizuje swe dążenia, wymyślając fantastyczne sytuacje i osobistości. Odpowiednie przykłady.

Myślenie skojarzeniowe i podstawowe prawo skojarzeniowe. Podłoże fizjologiczne skojarzeń. Stanowisko assocjacjonizmu. Doświadczenia zbiorowe nad skojarzeniami łańcuchowemi porównawczo u dorosłych i u dzieci. Opracowanie wyników.

Badania szkoły Würzburskiej nad myśleniem. Analiza procesu rozumowania. Odpowiednie ćwiczenia w introspekcij na wybranym materjale (np. Dawid: Inteligencja, wola i zdolność do pracy, rozdział: Rozumowanie sądzenie, wnioskowanie). Porównanie rozumowania z myśleniem skojarzeniowem. Rola wyobrażeń w rozumowaniu. Dwa rodzaje przedstawień: oglądowe (wyobrażenie) i nieoglądowe (pojęcia). Rola pojęć w myśleniu. Teorje tworzenia się pojęć. Odpowiednie przykłady. Sądy ze stanowiska logiki i ze

stanowiska psychologji. Poczucie i rola ich w myśleniu: poczucie rozumienia i nierozumienia, wahania, pewności i tp. Rola mowy wewnętrznej w myśleniu. Metody badań nad rozumowaniem dziecka. Niedokończone lub błędne sylogizmy. Wnioskowanie w metodzie Dawida. Odnośny materjał w tekstach Bineta i Termana. Próby Hincha (w książce Ruska). Doświadczenia z dziećmi i opracowanie wyników. Mowa i styl dziecka jako wyraz jego myślenia. Zgromadzenie charakterystycznych przykładów dziecięcego rozumowania. Zebranie charakterystycznych cech dziecięcego rozumowania. Wytwory myślenia dziecięcego. Światopogląd dziecka na podstawie prac Piageta. Realizm dziecięcy, animizm, partycypacja, artyficjalizm. Analogja do myślenia człowieka pierwotnego.

Psychiczne podstawy postępowania człowieka dorosłego i dziecka. Pojęcie charakteru. Wrodzone czynniki charakteru. Temperamenty i związek temperamentu z organizmem. Dążności wrodzone: tendencje i popędy. Definicja tendencyj i popędów. Indywidualne tendencje uczuciowe. Ścieranie się popędów. Odpowiednie przykłady zachowania się dziecka. Powściąg jako wynik ścierania się popędów. Tendencje i popędy właściwe wiekowi dziecięcemu i ich charakterystyka. Różnice indywidualne, wyrażające się w nasileniu popędów lub jednego z pośród nich. Nabyte czynniki charakteru. Tworzenie się przyzwyczajeń. Wpływ doświadczeń życiowych na wzmacnianie się lub osłabianie tendencyj i popędów. Odpowiednie przykłady. Wpływ oddziaływania wychowawczego na tendencje i popędy. Teorja Freuda: stłumienia i sublimacja popędów. Kierowanie popędów w odpowiednie, społecznie pożądane łożyska. Udział uczuć złożonych w postępowaniu. Udział pojęć i sądów w postępowaniu. Ustalenie postępowania pod wpływem nabytych przyzwyczajeń, uczuć złożonych i świadomości.

Współczesne próby reformy nauczania i wychowania w szkole. Wychowanie, wpływające na dalszy rozwój społeczeństwa. Zależność pomiędzy wychowaniem a rozwojem życia społecznego wogóle. Zasadnicze różnice jakie można stwierdzić między pierwszą połową XIX w. i dobą obecną, a mianowicie zmiany, jakie zaszły w stosunkach ekonomicznych, politycznych i społecznych, oraz wpływ tych zmian na ideologię wychowawczą Wpływ rozwoju nauk psychologicznych. Współczesne poglądy na naturę dziecka. Krótkie ujęcie tego zagadnienia przez przedstawicieli różnych kierunków psychologicznych, np. behaviourystów, strukturalistów i psychoanalityków. Wpływ rozwoju socjologji. Ujęcie wychowania jako funkcji życia społecznego. Wyróżnienie strony adaptacyjnej i rekonstrukcyjnej w wychowaniu. Zagadnienie wolności i autorytetu.

Zmiany poglądu na program, metody nauczania i wychowania w szkole przed wojną światową. Przedstawić pokrótce pierwsze próby reformy w szkole średniej t. zw. szkoły „nowego typu“ w Anglji, Francji, Niemczech, Szwajcarji i t. d. Ruch w kierunku wprowadzenia robót ręcznych do szkół powszechnych, Seminarjum w Naäs i jego znaczenie.

John Dewey, jego poglądy na nauczanie i wychowanie. Rozmaite zastosowania metody Deweya w Ameryce. Metoda zagadnień.

Rozwój „szkoły pracy“ w Niemczech. Ujęcie tego zagadnienia przez Kerschensteinera. Praca ręczna jako przedmiot oddzielny i praca ręczna jako środek dydaktyczny — Kerschensteiner a Gaudig. Porównać poglądy Kerschensteinera i Dewey'a. Foerster i jego poglądy na wychowanie (wychowa-

nie obywatelskie, karność szkolna — samorządy szkolne). Metoda O. Decroly. Porównać metodę „ośrodków zainteresowań“ Decroly'ego z koncepcjami programowemi Dewey'a. Metoda „samowychowania“ Marji Montessori. Materjał dydaktyczny dla przedszkoli. Zastosowanie metody w pierwszych latach nauczania w szkole. Zmiany poglądów na program, metody nauczania i wychowania w szkole po wojnie. Szkoła Błońskiego w Rosji, nawiązać do szkoły w Jasnej Polanie Tołstoja. Dalszy rozwój metod nauczania w Ameryce. Metoda Daltońska. Metoda projektów. Metoda Winnetki. Hamburskie „Gemeinschaftsschulen“, ich przewodnie idee, ich organizacja. Inne szkoły doświadczalne w Niemczech (Lipsk, Jena, Berlin i t. d.). Reforma szkoły powszechnej w Austrji. Programy austrjackiej „allgemeine Volksschule“ z r. 1928.

Próby zorganizowania szkół i zakładów wychowawczych nowego typu po wojnie w Polsce. Szkoła powszechna miejska w Łodzi, im. Konopnickiej w Krakowie, seminarjum w Chełmie Lubelskim. Próby wychowawcze Korczaka (wspomniane są tylko próby, które znalazły wyraz w publikacjach pedagogicznych).

Przejawy nowoczesnych dążeń pedagogicznych w organizacji programowej publicznego szkolnictwa w Polsce.

Uwaga. Przerobienie całego szeregu z pośród powyższych zagadnień może być oparte na samodzielnej pracy słuchaczy, gdyż posiadamy już odpowiednią lekturę w języku polskim.

Literatura. 1) Stanisław Kot: Historja wychowania. Gebethner i Wolff, Warszawa. 2) Dr. M. Ziemnowicz: Problemy wychowania współczesnego. Tow. Wydawnicze, Warszawa 1927 r. 3) Dr. H. Rowid: Szkoła twórcza. Gebethner i Wolff, Kraków, 1926. 4) J. Ostrowski: Żywa szkoła. Gebethner i Wolff, 1927 r. 5) Mysłakowski Z.: Rozwój naturalny a czynniki wychowania. Księgarnia Jagiellońska. Kraków 1925. 6) Dr. J. Joteyko: Postulaty szkoły twórczej na prawach struktur psychicznych. Odbitka z „Archiwum psychologji“. 7) John Dewey: Szkoła a społeczeństwo. Książnica-Atlas. Warszawa, 1924. 8) John Dewey: Szkoła i dziecko. E. Wende. Warszawa. 9) John Dewey: Zasady moralne w wychowaniu. Ossolineum Lwów, 1921. 10) G. Kerschensteiner: Pojęcie szkoły pracy. Książnica, 1926 r. 11) Demolins: Nowe wychowanie. Warszawa, 1900. 12) Lewicki: Nowe szkoły w Anglji, Francji i Szwajcarji, ich geneza i organizacja. Lwów, 1908. 13) Foerster: Szkoła i charakter. Warszawa, 1909. 14) Foerster: Wychowanie obywatelskie. Gebethner i Wolff. Warszawa. 15) A. Hamaide: Metoda Decroly. Nasza Księgarnia. Warszawa, 1928. 16) Montessori M.: Domy dziecięce. Wende, Warszawa 1913. 17) H. Parkhurst: Wykształcenie według planu Daltońskiego (w druku) Książnica - Atlas. 18) M. Sokalowa: Z najnowszych prób reformy nauczania. Szkoła powszechna, r. 1922. Zeszyt II. 19) H. Rowid: System Daltoński w szkole powszechnej. Gebethner i Wolff. Kraków. 20) W. Dzierzbicka: Metoda projektów w nauczaniu. Szkoła powszechna. 1927 r. Zeszyt I i II. 21) R. Petrykowski: Metoda pracy nad reformą programu szkoły powszechnej. Praca szkolna. 1926 r. Nr. 9 i 10. 22) Dr. J. Młodowska: System Daltoński w szkole polskiej. Szkoła powszechna r. 1927. Zeszyt III. 23) System daltoński w szkole polskiej. Chełm. Seminarjum Żeńskie. 24) Marja Rogowska Falska: Zakład wychowawczy „Nasz Dom“. Na-

kładem Tow. „Nasz Dom“, Warszawa, 1928 r. 25) M. Szczawińska: Współudział dzieci w pracy wychowawczej. Praca szkolna, r. 1927, Nr. 2, 4, 5, 7, 8.

2) Geograficzny we Lwowie.

Program ogólny: I. Kartografja matematyczna. II. Kartometrja i terenoznawstwo. III. Ćwiczenia w terenie.

Program szczegółowy: I. Kartografja matematyczna: 1) Rzut kuli na płaszczyznę a) podziałka, b) zniekształcenie (analiza, siatki, ortogr.). 2) Przegląd i analiza rzutów (na podstawie siatek używanych w atlasie szkolnym) a) rzuty azymutalne, b) rzuty stożkowe, c) rzuty walcowe, d) rzuty konwencjonalne. 3) Siatki szkolne (ćwiczenia kartograficzne w szkole).

II. Kartometrja i terenoznawstwo. 1) Pomiary na mapach szkolnych (zniekształcenia długości powierzchni, kątów (kształtów). 2) Pomiary na mapach topograficznych a) kontrola podziałki, b) pomiary długości i powierzchni, c) rysunek profilów (poprzecznych i podłużnych). 3) Czytanie mapy (znaki konwencjonalne). 4) Analiza mapy szkolnej a) siatka, b) rysunek terenu, c) generalizacja, d) treść i opis.

III. Ćwiczenia w terenie. 1) Oznaczenie współrzędnych geograficznych (gnomon. arytmognom). 2) Metody zdjęć terenu (omówienie) a) zdjęcie kompasowe (Bezard) i aneroidem w terenie, b) stolikowe (ewentualnie komplet Jezierskiego). 3) Rysunek szkicu na podstawie pomiaru w terenie i wyrównanie błędu.

Kurs pojęty jest jako ćwiczenia praktyczne z wykładem objaśniającym. Dla każdej serji ćwiczeń (I. II. III.) przewiduje się po 20 godz. okrągło, z ewentualnem przegrupowaniem czasu między poszczególnemi serjami.

Potrzebne przybory rysunkowe: Linijka z podziałem na milimetry, 20—30 cm długa, ekierka (trójkąt), kątomierz, cyrkiel (dobry), blok (mały format do 30 cm) względnie zeszyt rysunkowy, papier i kalka milimetrowa (po arkuszu), ołówek czarny (np. „Polonia“ H. i 2 H.), Atlas Geograficzny (E. Romer: Powszechny Atlas Geograficzny).

3) Radjotechniczny we Lwowie.

Zasadnicze wiadomości z dziedziny elektryczności i magnetyzmu. Teoretyczne podstawy radjotechniki, teorja fal, budowa i działanie lampy elektronowej. Urządzenie i działanie stacji nadawczej. Przegląd różnych systemów aparatów odbiorczych. Literatura podręcznikowa i czasopisma. Wyrób części składowych aparatów odbiorczych w pracowni. Budowa aparatów kryształkowych i lampowych.

4) Wychowawczy we Lwowie.

Zagadnienia wychowawcze w związku z pracą w ochronkach, oraz w I i II oddz. szkoły powszechnej. Literatura dla dzieci w wieku do lat 9. Psychologja i technika bajki. Baśń ludowa i literacka w literaturze dziecięcej. Wyobraźnia dziecięca. Wpływ bajki na psychikę dziecka. Bajka jako czynnik wychowawczy i kształcący. Technika prowadzenia bajek w przedszkolu. Przegląd literatury.

Psychologiczna strona lektury i jej wpływu na młodzież. a) Warunek wstępny: biegłość czytania i rozumienia tekstu czytanego samodzielnie. Amerykańskie badania czytania cichego i sposoby jego kształcenia. Słuchanie opowiadań lub głośnego czytania przez dzieci jako wstęp do czytania samodzielnego.

b) Istota zainteresowań pobudzanych przez lekturę, ich przejawy i następstwa. Współczesne pojęcia o wyobraźni i jej roli w związku z psychologją instynktów i psychoanalizą. Lektura a zabawa. Utożsamianie się, odgrywanie ról. Symbolika. Wpływ przeżyć doznanych przy czytaniu na kształtowanie się uczuć i dążności. Sugestywny wpływ lektury.

c) Okresy rozwoju zainteresowań naturalnych. Zainteresowania do różnych rodzajów lektury w zależności od wieku, płci i innych różnic przyrodzonych i nabytych (młodzież z różnych środowisk). Badania zainteresowań metodą ankiet i metodą obserwacji zachowania się przy czytaniu oraz w następstwie czytania. Obserwacje osobiste nauczyciela.

Dobór książek i czasopism dla bibljotek szkolnych. a) Typy utworów beletrystycznych dla młodzieży: bajki, mity, opowieści fantastyczne, legendy religijne i historyczne, opowieści o bohaterach, życiorysy, powieści historyczne, podróżnicze, przygodowe, obyczajowo - moralizatorskie, książki przyrodnicze w formie powieściowej i t. p. Książki popularne naukowe. Czasopisma dla młodzieży.

b) Historyczny rzut oka na rozwój książki dla młodzieży w literaturze powszechnej i w Polsce. Przedwojenne książki dla młodzieży w Polsce. jako odbicie ówczesnego stanu politycznego i społecznego. Zmiany niezbędne wobec zmian zaszłych po wojnie.

c) Przegląd współczesnej literatury dla młodzieży [1]). Kryterja oceny. Przystosowanie do właściwości psychicznych czytelnika. Wartości wychowawcze, dydaktyczne, literackie, artystyczne. Strona wydawnicza — format, papier, druk, ilustracja, okładka, pod względem estetycznym, higjenicznym i pod względem trwałości. Ustosunkowanie wzajemne powyższych wartości w sądzie ogólnym o wydawnictwie. Książki zbędne z powodu braku dodatnich wartości lub niedostosowania do wieku czytelników. Cechy czyniące książkę szkodliwą. Książki o dzieciach, ale nie dla dzieci.

d) Sprawa systematycznego oceniania wydawnictw dla młodzieży i ogłaszania ocen. Przeciwdziałanie powierzchownym, zdawkowym ocenom w prasie. Działalność indywidualna lub zbiorowa, przez komisje oceniające. Sposoby ogłaszania ocen. (Specjalne czasopisma czeskie i niemieckie. Działy specjalne w czasopismach pedagogicznych. Katalogi informacyjne).

Działalność Komisji Oceny Książek do Czytania dla młodzieży szkolnej przy Min. W. R. i O. P.

e) Działalność Ministerstwa W. R. i O. P. w zakresie tworzenia i pomnażania bibljotek szkolnych w szkołach powszechnych.

f) Przeciwdziałanie szerzeniu się niepożądanej lektury dla młodzieży przez poważną krytykę, zalecanie wydawnictw wartościowych, piętnowanie szkodliwych. Jako przykład przeciwdziałania — ustawa niemiecka prze-

---

[1]) Na podstawie pokazów na wystawie książek dla młodzieży. Wystawa winna być urządzona na kursie i obejmować także książki niepożądane w bibljotekach szkolnych, a czytywane przez młodzież.

ciwko rozpowszechnianiu literatury bezwartościowej i szkodliwej. Pośredni wpływ na podnoszenie się poziomu wydawnictw dla młodzieży przez stawianie wyższych wymagań. Bezpośredni wpływ przez inicjowanie wydawnictw wzorowych.

5) Matematyczno-fizyczny w Brodach.

O funkcjach. Definicja funkcji jednej zmiennej; zasób wartości zmiennej niezależnej. Klasyfikacja funkcyj, zagadnienie ciągłości. Funkcja a równanie. Maksima i minima funkcji. Asymptoty. Badanie funkcji. Przedstawienie graficzne. Rola funkcji w programie szkoły powszechnej. Nauka o prądzie elektrycznym. Kurs obejmie wykłady, lekturę podręcznika, ćwiczenia w pracowni i metodykę.

1. Przykłady funkcyj spotykanych w życiu codziennem, fizyce i geometrji (masa towaru i jego cena; droga i czas; powierzchnia kwadratu i jego bok). Funkcje określone zapomocą wzorów. Zbiór liczb. Obszar zmienności zmiennej niezależnej; określenie obszaru zmienności kilku prostych funkcyj (np. $y = \frac{1}{x}$, $y = \frac{1}{(x+2)(x-1)}$, $y = \sqrt{x}$, $y = \sqrt{x^2-1}$, $y = \sqrt{1-x^2}$).

2. Sposoby oznaczania funkcji jednej zmiennej.

3. Ścisłe określenie funkcji.

4. Przedstawianie funkcyj zapomocą tablic i wykresów; interpolacja i ekstrapolacja.

5. Funkcja linjowa; zmienność, zero funkcji, wykres. Proporcjonalność prosta. Rozwiązanie graficzne układu dwóch równań pierwszego stopnia o dwóch niewiadomych; dyskusja. Ciągłość funkcji linjowej.

6. Funkcja kwadratowa: a) znak trójmianu i jego zera; b) zmienność; pojęcie maximum i minimum funkcji; c) przedstawienie graficzne. (Uwaga. Metodę badania znaku i zmienności trójmianu kwadratowego należy przedstawić na szczególnych przykładach, np. $y = x^2 - 6x + 8$). Ciągłość funkcji kwadratowej. Rozwiązywania graficzne równań postaci: $x^2 = px + q$ przy pomocy stałej paraboli.

7. Funkcja $y = x^3$; wykres. Graficzne rozwiązywanie równań postaci: $x^3 = px + q$ przy pomocy stałej krzywej $y = x^3$.

Uwaga. Przy rozwijaniu punktów 7, 9, 10 należy przedewszystkiem opierać się na intuicji, posługując się wykresami.

8. Funkcja homograficzna: a) funkcja: $y = \frac{1}{x}$; wykres, pojęcie asymptoty; proporcjonalność odwrotna (prawo Boyle'a); b) ogólna funkcja homograficzna; przedstawić metodę badania na kilku przykładach, np.

$$y = \frac{2}{x-3}, \quad y = \frac{x-1}{2x+3}.$$

9. Funkcja wykładnicza: zmienność funkcji $y = a^x$ dla różnych wartości zasady a (np. $y = 2^x$, $y = 1^x$, $y = \left(\frac{1}{2}\right)^x$; wykres. Równanie wykładnicze: $a^x = b$, warunki istnienia pierwiastka.

10. Funkcja logarytmiczna; wykres funkcyj $y = \log 2^x$, $y = \log_{\frac{1}{2}} \frac{1}{x}$

11. Funkcje trygonometryczne; sporządzenie tablic i wykresów przy pomocy wartości otrzymanych empirycznie na kole trygonometrycznem.

12. Klasyfikacja funkcyj; funkcje wymierne całkowite (wielomiany) i ułamkowe, algebraiczne i przestępne.

13. Ciągłość funkcji. Należy się ograniczyć do interpretacji geometrycznej tego pojęcia, wprowadzając je już przy nauce o funkcji linjowej. Twierdzenie: funkcja ciągła w przedziale zamkniętym, przyjmująca na jego końcach wartości o różnych znakach, posiada wewnątrz przedziału przynajmniej jedno zero.

Twierdzenie to należy podać bez dowodu, opierając się na intuicji. Zastosowania do przybliżonego rozwiązywania równań trzeciego i czwartego stopnia (np. $x^3 - 2x - 8 = 0$).

14. Omówienie kilku punktów programu szkoły powszechnej, np. a) stopniowe wprowadzanie pojęcia zależności funkcjonalnej w poszczególnych oddziałach szkoły powszechnej; b) pojęcie proporcjonalności w oddziale VI; c) wykresy; d) nauka o funkcji $y = x^2$ w oddziale VII; jej konkretne zastosowania.

Bibljografja dla słuchaczy. Poradnik dla samouków. T. I. 1919. III. 1920 A. A. Whitehead: Wstęp do matematyki. 1914. J. W. Young: Dwanaście wykładów o zasadniczych pojęciach algebry i geometrji. C. A. Laisant: Nauczanie początków matematyki. A. Pichor i A. Hoborski: Metoda matematyki. 1919. L. Zarzecki: Nauczanie matematyki początkowej. S. Banach: Rachunek różniczkowy i całkowy. Lwów, Ossolineum, 1919. A. Hoborski: Matematyka wyższa. Wyd. 2. Kraków, 1928. Feliks Straszewski: Trójmian kwadratowy i dyskusja zagadnień drugiego stopnia. Książnica Atlas, 1926. C. Bourlet: Leçons d'Algebre elementaire. Paris. A. Colin.

Uwagi. Celem kursów wakacyjnych jest rozszerzenie i pogłębienie wiedzy nabytej podczas nauki w seminarjum nauczycielskiem.

Ażeby osiągnąć powyższe cele, zaleca się położyć nacisk na dokładne i staranne wyjaśnienie takich terminów jak: definicja, postulat, twierdzenie oraz zapoznanie słuchaczy z istotą dowodu matematycznego. Ze względu na szczupłą liczbę lekcyj zaleca się ograniczenie do gruntownego przerobienia kilku dowodzeń i dania przez to wzoru dla samodzielnej pracy słuchaczy. Zakres materjału przerobionego na kursie musi być tak ograniczony, ażeby wykład stanowił zaokrągloną całość wyczerpującą dany temat. Ze względu na bardzo wielkie trudności, jakie występują przy samodzielnem studjowaniu matematyki i korzystaniu z podręczników, należy na każdej lekcji przy rozwijaniu tematu kursu pamiętać, że kurs ma być wzorem do dalszej samodzielnej pracy. Wiele cennych uwag o studjowaniu matematyki zawiera piękny artykuł Z. Janiszewskiego w I Tomie Poradnika dla Samouków (str. 115 — 141). Aczkolwiek autor zwraca się przedewszystkiem do ludzi przygotowujących się do twórczej pracy naukowej, mimo to z wielu jego wskazówek i rad może korzystać każdy studjujący matematykę. Dla osiągnięcia powyższego celu należy również poświęcić wiele czasu wspólnie przerabianym ćwiczeniom w związku z wykładami na kursie.

Kurs powinien pogłębić i udoskonalić metody pracy nauczyciela w szkole. Dlatego ostatni punkt programu zawiera — w formie przykładu — kilka tematów natury dydaktycznej, związanych z danym programem. Opracowania tego rodzaju tematów nie należy jednak odkładać na koniec

kursu, lecz traktować je bezpośrednio po przerobieniu odpowiedniej części programu naukowego. Tak np. po zakończeniu nauki o funkcji linjowej należy poświęcić jedną lub dwie lekcje wprowadzeniu pojęcia proporcjonalności prostej w VI oddziale szkoły powszechnej i t. p. Zaleca się powierzanie tego rodzaju tematów uczestnikom kursu do samodzielnego opracowania i przeprowadzenia następnie dyskusji nad referatem. Dyskusje te dadzą sposobność do wyjaśnienia, w jaki sposób wiedzę nabytą na kursie należy spożytkować w pracy szkolnej.

Nauka o prądzie elektrycznym.

(72 godzin, w tem 17 dwugodzinnych ćwiczeń obowiązujących każdego słuchacza).

Uwaga: Liczby rzymskie po prawej stronie oznaczają ćwiczenia, wyszczególnione pod punktem II programu. Ćwiczenia winny być przygotowawczemi do współczesnego tematu wykładu).

I. Wykłady z pokazami.

A) Zasadnicze pojęcia.

1. Ogniwo, prąd, potencjał, napięcie, natężenie prądu. I. 2. Rodzaje ogniw, łączenie w baterje. 3. Odchylenie igły magnetycznej przez prąd galwanoskop i galwanometr. Pomiar siły elektromotorycznej, ogniwo normalne. 4. Opór, opornice. II, III. 5. Prawo Ohma, opór wewnętrzny ogniwa, natężenie prądu baterji elektrycznej. IV. 6. Rozgałęzienie prądu, prawa Kirchhoffa, mostek Wheatstone'a, pomiar oporu, opór właściwy. V, VI.

B) Działanie cieplne prądu elektrycznego.

7. Dzielność prądu, prawo Joule'a. VII, VIII, IX. 8. Zastosowania (ogrzewanie prądem, lampa żarowa, bezpieczniki), łuk elektryczny. 9. Termoelekryczność, ogniwa termoelektryczne, zjawisko Peltier'a.

C) Działanie chemiczne prądu elektrycznego.

10. Przewodnictwo elektrolityczne, elektroliza. X, XI. 11. Prawa Faraday'a, chemiczny pomiar natężenia pradu, woltametr. 12. Zjawiska chemiczne w ogniwie, ogniwo stałe. 13. Teorja elektrolizy, jony. 14. Prąd polaryzacyjny, akumulatory. XII. 15. Opór elektrolitu. Zastosowanie elektrolizy.

D) Działanie magnetyczne prądu elektrycznego.

16. Pole magnetyczne przewodnika, przez który prąd przepływa Potencjał magnetyczny w polu przewodnika linjowego. Prawo Biot-Savart'a. XIII. 17. Pole magnetyczne przewodnika kołowego, busola stycznych. XIV. 18. Jednostki elektromagnetyczne, zestawienie ich z jednostkami elektrostatycznemi. 19. Woltmetr i ampermetr, ich użycie. 20. Wzajemne oddziaływanie dwu prądów. Solenoid, elektromagnes. XV. 21. Elektryczna teorja magnetyzmu. Para i diamagnetyzm.

E) Działanie mechaniczne prądu elektrycznego.

22. Ruch przewodnika z prądem w polu magnetycznem, galwanometr na zasadzie tego zjawiska. 23. Stały obrót przewodnika w polu magnetycznem. Praca przewodnika, dzielność. 24. Wzmocnienie pola rdzeniem żelaznym, pierścień Gramm'a i bęben Hefner-Alteneck'a. 25. Silnik elektryczny. 26. Przerywacz, telegraf.

F) Indukcja.

27. Indukcja przez ruch przewodnika w polu magnetycznem. XVI. 28. Jednostka elektromagnetyczna napięcia, prawo Lenz'a, natężenie prądu indukcyjnego. 29. Indukcja przez zmianę pola magnetycznego. XVII. 30 Wzajemna indukcja, samoindukcja, samoindukcja solenoidu. 31. Induktor. 32. Telefon i mikrofon. 33. Prądy Foucault'a. Prąd indukcyjny stały, prądnica prądu stałego. 34. Prąd zmienny. Natężenie, napięcie i praca prądnicy prądu zmiennego. 35. Transformator, przenoszenie energji elektrycznej o wysokiem napięciu, sieć elektryczna. 36. Prąd trójfazowy. 37. Elektromotor prądu zmiennego i trójfazowego. 38. Rezonancja prądów zmiennych. Drgania elektryczne.

II. Ćwiczenia w pracowni.

1. Porównanie siły elektromotorycznej różnych ogniw. (Potrzebne przybory: kilka ogniw, busola stycznych lub woltomierze — także łączenie ogniw). 2. Zbadać zależność natężenia prądu od przewodnika. (Ogniwo, busola stycznych, kilka zwojów drutu manganinowego, kilka krótkich a grubych przewodników, przełącznik). 3. Zbadać zależność natężenia prądu niezmiennego źródła prądu od oporu zewnętrznego. (Busola stycznych, kommutator, zbiór oporów 50, 100 i 150 Ohmowych). 4. Oznaczyć opór wewnętrzny i siłę elektromotoryczną pewnego ogniwa. Porównać siłę elektromotoryczną kilku ogniw na zasadzie równego odchylenia. 5. Znaleźć związek między natężeniami prądu a oporami w poszczególnych gałęziach prądu rozgałęzionego. (2 ogniwa, opór 5 i 10-Ohmowy, busola stycznych, przełącznik, przewodnik). 6. Porównanie i mierzenie oporów przy pomocy mostka Wheatstone'a. (Mostek Wheatstone'a, galwanoskop, baterje suchych ogniw, kilka zwojów drutu manganinowego, cewka drutu miedzianego izolowanego, opory cechowane, przełącznik, wyłącznik, przewodniki). 7. Zbadać zależność ilości ciepła, wytworzonej w przewodniku przez przepływający prąd, od ilości elektryczności. (Kalorymetr z drutem żarzenia o oporze 3 Ohmów, termometr, busola stycznych lub galwometr, 4 ogniwa, wyłącznik, nafta, menzurka, waga z odważnikami, stopper, duże naczynie z zimną wodą, lód). 8. Zbadać zależność ilości ciepła, wytworzonej przez prąd w przewodniku, od natężenia prądu. (Przybory jak w ćwiczeniu 7, lecz 6 ogniw lub 4 akumulatory). 9. Zbadać zależność ilości ciepła, wytworzonej przez prąd w przewodniku, przez który przepływa prąd, od oporu przewodnika. (Przybory jak w ćwiczeniu 8, ponadto drugi kalorymetr z oporem 4-Ohmowym). 10. Znaleźć zależność ilości wydzielonego gazu wybuchającego od czasu trwania elektrolizy. (Woltametr gazowy, 3 ogniwa, busola stycznych, galwanometr, wyłącznik, opornica suwakowa, stopper). 11. Znaleźć zależność ilości wydzielonego gazu wybuchającego od ilości elektryczności. Oznaczyć elektrochemiczny równoważnik gazu wybucha-

jącego. (Przybory jak w ćwiczeniu 10). 12. Zbadać zmienność napięcia akumulatora przy ładowaniu i wyładowywaniu. (2 akumulatory, akumulator mierniczy, woltomierz, amperomierz, opornica, dwa wyłączniki, kwas siarkowy). 13. Zbadać związek między kierunkiem prądu i linjami sił magnetycznych jego pola magnetycznego. (Akumulator, opornica suwakowa, przełącznik, busola, 2,5 m. przewodnika izolowanego, rtęć do przełącznika, karton, szpilki, wstążka izolująca, rysownica). 14. Zbadać pole magnetyczne busoli stycznych. (Busola stycznych, akumulator, busola, przełącznik, podziałka metryczna, rtęć). 15. Zbadać pole magnetyczne cewki i wpływ rdzenia żelaznego na to pole. (Rurka szklana, 3 m. izolowanego drutu miedzianego, baterja ogniw suchych, wyłącznik, przełącznik, skrawki blachy cynkowej, nienamagnesowane druty stalowe, nić, nożyczki, tasiemka izolująca). 16. Wytworzyć prąd elektryczny w przewodniku przy pomocy magnesu. (Galwanoskop, magnes podkowiasty, długi drut miedziany izolowany o przekroju 0,9 mm, magnes prosty, busola, cewka przewodnika, 2 spinacze). 17. Wzbudzić w przewodniku zamkniętym prąd przy pomocy ruchu przewodnika, w którym krąży prąd. (30 m. drutu o przekroju 0,9 mm baterja suchych ogniw, wyłącznik, galwanoskop).

Ćwiczenia powyższe w metodzie swej odpowiadają poziomowi tematów wykładu. Zrealizowanie ich uzależnia się od zasobu pracowni, w której mają być przeprowadzone i od ilości ćwiczących grup. Pod tym względem może zorjentować dołączony do każdego tematu ćwiczenia spis przynależnych przyborów. Bliższe dane o sposobie przeprowadzenia podanych ćwiczeń poda podręcznik Hermana Hahn'a: Leitfaden für Physikalische Schülerübungen. Berlin, Julius Springer. W razie niedostatku przyborów należy przeprowadzić pokrewne ćwiczenia przy użyciu skromniejszych środków; pod tym względem najlepsze wyjaśnienia poda podręcznik Michalskiego Wł.: Przyroda martwa. Książnica-Atlas, Warszawa.

Podręczniki dla prelegenta i słuchacza. Nauka fizyki. Tom III. — Kalinowski: Fizyka. Tom III. M. Arct, Warszawa, 1928. — Witkowski i Zakrzewski: Zarys fizyki. — Michalski: Przyroda martwa. Część I, zeszyt 2. Część II, zeszyt 2, Książnica-Atlas, Warszawa—Lwów. — Fizyka i chemja w szkole. Wyd. Min. W. R. i O. P. Warszawa. — Mihułowicz: Ćwiczenia z fizyki w klasie II i III. — Męczkowska i Rychterówna: Ćwiczenia z propedeutyki fizyki. —Zillinger W.: Zbiór zadań i ćwiczeń z fizyki. — H. Hahn: Leitfaden für physikalische Schülerübungen. Wyd. 3, 1928. — Fr. Kapp: Physikalische Schülerübungen auf der Unterstufe.

Uwagi do programu. Wykonanie programu fizyki w szkole powszechnej nadmiernie akcentuje zjawiska elektrostatyczne. Przyczyną tego tradycjonalizm metody, w której bezwładnie tkwi nauczyciel, jego własna niepewność w stosunku do tej części programu, która wymaga gruntownego przygotowania z zakresu nauki o prądzie elektrycznym, częstokroć w starszych szkołach suggestja kompletów zbiorów, dotyczących elektryczności, wśród których dominuje machina Wintera lub influencyjna.

Uczeń, którego zaciekawiły i rozbawiły doświadczenia na temat elektryczności statycznej, wkrótce, gdy mu szkoła nie daje wystarczającej odpowiedzi na rozliczne zagadnienia, dotyczące elektryczności, spotykanej w życiu codziennem, traci do szkoły zaufanie pod tym względem, obojętnieje na to, co mu usiłuje wyjaśnić „szkolna elektryczność". Nie zjedna go

nawet poznanie po wierzchu dzwonka elektrycznego, a czasem także i telegrafu. Faktem jest, że absolwent 7-klasowej szkoły powszechnej nie zna prądu elektrycznego i w najskromniejszym zakresie nie rozumie powszednich zjawisk elektrodynamiki.

Temu niedostatkowi w wykonaniu programu fizyki w szkole powszechnej zdoła zapobiec nauczyciel, który treść zjawisk prądu elektrycznego opanuje i teoretycznie i drogą wielostronnych ćwiczeń. Czterotygodniowy kurs wakacyjny o temacie „Nauka o prądzie elektrycznym" może nauczycielowi, który nie ma możności korzystania z Wyższego Kursu Nauczycielskiego, dopomóc w tem zadaniu przez to, że umożliwi mu dalsze kształcenie się w tym kierunku i pozwoli nawet na zdobycie podstawowych wiadomości z zakresu elektrotechniki.

O ile program kursu okaże się zbyt obszernym, można pominąć tematy wskazane w punktach: 9 i 18. Niezbędne jest natomiast dokładne pogłębienie teoretyczne tych tematów, które będą miały przygotowanie w samodzielnych ćwiczeniach słuchaczy.

6) Pedagogiczny w Brzeżanach
(dla nauczycieli szkół niżej zorganizowanych).

Organizacja pracy wychowawczej oraz dydaktycznej w szkołach niżej zorganizowanych. Ćwiczenia i lekcje praktyczne w szkole. Organizacja szkolnictwa w Polsce i ustawodawstwo w dziedzinie szkolnictwa powszechnego.

7) Pedagogiczno-techniczny w Czortkowie.

Wybrane zagadnienia pedagogiczne pierwszych lat nauczania z uwzględnieniem techniki przedmiotów artystyczno - technicznych i rysunku ilustracyjnego na tablicy.

8) Biologiczny w Kutach.

Las jako asocjacja. Zagadnienia ekologiczne i związane z niemi zjawiska fizjologiczne. Owady i ptaki leśne. Znaczenie ich w gospodarce lasu. Wskazówki metodyczne w nawiązaniu do tematu kursu.

Praca na kursie winna być oparta na bezpośrednich obserwacjach w terenie, oraz pracy laboratoryjnej w tych wypadkach, gdy okaże się konieczność bardziej drobiazgowego zbadania poznawanych objektów. Przy pracy w terenie należy zwrócić szczególną uwagę na te zjawiska, które mogą być przedmiotem obserwacyj dzieci w szkole powszechnej, lecz nie jest wcale wskazane ograniczanie się wyłącznie do tego zakresu.

Na kursie należy przerobić następujące zagadnienia:

1) Zaznajomienie z roślinnością leśną danego zespołu (rzut oka ogólny). Jeśli okaże się, że słuchacze niedość dobrze orjentują się w znajomości pospolitych drzew, krzewów, czy też roślin zielnych, należałoby poświęcić trochę czasu na określenie spotykanych roślin według klucza prof. Rostafińskiego (lepiej Szafera, Kulczyńskiego i Pawłowskiego) i Kuleszy (dla drzew i krzewów leśnych). Pamiętać jednak należy, że określanie roślin ma być środkiem, a nie celem.

2) Biologja drzew leśnych, znajdujących się w danym zespole.

3) Las jako asocjacja.

4) Czynniki zewnętrzne warunkujące wygląd danej szaty roślinnej (np. wilgoć, światło, gleba i t. p.).

5) Obserwacja i biologja ptaków leśnych (żyjących wśród krzewów, w koronach drzew, zależnie od podpatrzonych okazów). Rola ptaków w gospodarce lasu.

6) Obserwacja i biologja najważniejszych spotkanych szkodników i owadów pożytecznych. Rodzaje uszkodzeń drzew i krzewów leśnych.

7) Ochrona lasów przed szkodnikami zwierzęcemi.

8) Związki życiowe roślin i zwierząt (np. rośliny mrówkożerne).

9) Lasy w Polsce.

10) Ochrona przyrody i rezerwaty.

11) Gospodarcze znaczenie lasów wogóle, a w Polsce w szczególności.

12) Racjonalna gospodarka leśna.

Bibljografja dla prelegentów i słuchaczy. 1) Paczowski Józef: Szkice fitosocjologiczne. Ks. im. Mian. Warszawa, 1925. 2) Jedliński Władysław: Asocjacje roślinne, typy drzewostanów i granice zasięgów, jako przyrodnicze podstawy do urządzania lasu. Warszawa. Nakład Zw. Zaw. Leśników Rzeczp. Polskiej, 1928 r. 3) Kulesza Witold: Klucz do oznaczania drzew i krzewów dzikich i hodowanych. 4) Morozow G. F.: Uczenie o lesie. Wyd. II, Moskwa 1925 r. 5) Cukaczew W.: Rastitielnyje soobszczestwa. Leningrad—Moskwa, 1926 r. 6) Szafer Władysław: Ochrona przyrody ze szczególnem uwzględnieniem ochrony rośliny. Odbitka z tomu VII Poradnika dla samouków. K. im. Mian. 1927 r. W dziele tem jest podana obszerna literatura przedmiotu. 7) Sokołowski Jan: Ochrona ptaków. Nakładem państwowej Rady Ochrony przyrody, Kraków, 1928 r. Nr. 16. 8) Szafer Władysław: Sprawozdanie z działalności państwowej Rady Ochrony Przyrody w r. 1928. Nakładem państwowej Rady Ochrony Przyrody. Kraków, 1929 r. 9) Sokołowski Marjan: Ochrona przyrody w szkole. Nakład państwowej Rady Ochrony Przyrody. Kraków, 1927 r. 10) Sokołowski Stanisław: Budowa roślin drzewiastych. Jakubowski, Lwów, 1927 r. 11) Nüsslin Otto dr., Rhumbler L. dr.: Forstinsektenkunde, Berlin, 1929 r.

9) Języka ruskiego w Kutach.

Metodyka nauczania języka ruskiego w szkole powszechnej. Przegląd najważniejszych podręczników. Lektura wybranych utworów z literatury ruskiej.

10) Śpiewu i muzyki w Przemyślu.

Zasady muzyki i solfeggio, początki harmonji, formy muzyczne, ćwiczenia chóralne, metodyka nauczania śpiewu w szkole powszechnej.

Podział godzin pracy.

Zasady myzyki, solfeż, dyktando	24 godzin
Początki harmonji	44 godzin
Formy muzyczne	20 godzin
Ćwiczenia chóralne	36 godzin
Metodyka nauczania śpiewu w szkole powszechnej	20 godzin
Razem	144 godzin

Zasady muzyki, solfeż, dyktando. Powtórzenie programu seminarjum nauczycielskiego ze specjalnem ugruntowaniem zapomocą ćwiczeń teoretycznych (pamięciowych, pisemnych) i praktycznych (słuchanie, śpiewanie i przegrywanie na fortepianie lub harmonjum) następujących szczegółów: 1) gama major i minor, 2) odległości wszelkiego rodzaju, ich przewroty i rozwiązania (w formie dwugłosowej) w tonacji major i minor.

Solfeż jednogłosowy we wszystkich tonacjach dwu- i trzygłosowy na materjale pieśniowym w kilku tonacjach (uzupełnieniem ćwiczeń solfeżowych są ćwiczenia chóralne).

Dyktando jedno- (w kilku tonacjach) i dwugłosowe (w tonacji *do*) melodyj nieznanych i zapisywanie z pamięci w kilku tonacjach melodyj znanych.

Harmonja. Określenie pojęcia harmonji jako nauki; określenie pojęcia akordu; podział akordów na konsonujące i dyssonujące; triada w tonacji major i minor; określenie pojęcia i nazwy funkcji harmonicznej. Pokrewieństwo trójdźwięków, przy dwóch i jednej nucie wspólnej; trójdźwięki bez nut wspólnych (na sąsiednich stopniach). Budowanie trójdźwięków w harmonji czterogłosowej skupionej i rozległej. Rozpiętość skali i prowadzenie głosów w harmonji czterogłosowej skupionej i rozległej. Rozpiętość skali i prowadzenie głosów w harmonji czterogłosowej. Kwinty i oktawy równoległe jawne i ukryte.

Bas cyfrowany i harmonizowanie melodji. Łączenie trójdźwięków w harmonji czterogłosowej przy jednej nucie wspólnej i bez nuty wspólnej. Budowa kadencji doskonałej, plagalnej i zawieszonej. Przewroty trójdźwięku; zastosowanie akordu kwartsekstowego w charakterze: a) przewrotu trójdźwięku, b) opóźnienia na mocnej części taktu, c) akordu przejściowego między akordami jednej funkcji.

Łączenie akordów dysonansowych funkcji dominanty: akord dominant-septymowy i jego rozwiązanie; diatoniczne prowadzenie septymy w górę przy rozwiązaniu akordu dominant-septymowego na akord sekstowy toniczny. Przewroty akordu septymowego i ich rozwiązanie. Budowa trójdźwięków 2-go, 3-go, 6-go i 7-go stopnia i wyjaśnienie ich pochodzenia z funkcyj harmonicznych.

Akord dominant-septymowy i jego przewroty jako środek modulacyjnych zboczeń do pokrewnych i dalszych tonacyj.

Wskazówki metodyczne do nauki harmonji. Dział ten ma być traktowany jak najbardziej praktycznie: wygląd należy ilustrować wykonywaniem wszelkich współbrzmień i ich połączeń zapomocą gry na instrumencie klawiszowym lub śpiewu chóralnego. Celniejsze wypracowania słuchaczy winny być również grane lub śpiewane.

Tematy zadań na bas cyfrowany i melodje do zharmonizowania powinny mieć formę prawidłowego okresu 8-mio taktowego z półkadencją w końcu pierwszego, a doskonałą w końcu drugiego zdania.

Formy muzyczne. Główne wiadomości o formach muzycznych należy podać, ilustrując każdy szczegół i każdą całość instrumentalnie lub wokalnie i przeprowadzając odpowiednią analizę.

Ćwiczenia chóralne obejmują opracowywanie utworów jedno- i więcej głosowych zależnie od składu chóru. Wszystkie pieśni, między któremi repertuar szkolny ma zająć poważne miejsce, śpiewać należy jako solfeż,

a w ostatecznem wykonaniu stosować w nich jak najsubtelniejsze wykończenie.

Słuchacze mają brać udział w lekcjach chóru jako wykonawcy i dyrygenci.

Metodyka nauczania śpiewu ma pomieścić zakres programu szkoły powszechnej w opracowaniu teoretycznem i praktycznem, t. j. przez omawianie i wykonywanie wszystkich ćwiczeń dla dzieci, robienie planów lekcyjnych i prowadzenie lekcyj praktycznych z dziećmi a w najmniej pomyślnej sytuacji ze słuchaczami. W lekcjach uwzględnić należy tematy sprawiające nauczycielstwu największe trudności w praktyce np.:

1. Wprowadzenie wszelkich typów ćwiczeń umuzykalniających.

2. Zastosowanie wartości i pauz mieszanych, wprowadzenie nut kropkowanych, synkopy pół- i ćwierćnutowej, trójki i t. d.

3. Opracowanie kolejne odległości, pierwsze próby dwu- i trzygłosowe, chromatyka i t. d.

Wykaz książek pożądanych do przeprowadzenia programu. Do wyboru: Czerniawski: Pierwsze zasady muzyki, Cz. I — III. Gebethner i Wolff. Albo: Niewiadomski: Wiadomości z muzyki. Jakubowski, Lwów. — Hławiczka: Solfeż polski. Gebethner i Wolff. — Louis—Thuille: Harmonja (w języku niemieckim lub francuskim). — Dr. Dorabialska: Ćwiczenia praktyczne z harmonji. Gebethner i Wolff. — Reiss: Formy muzyczne. Gebethner i Wolff. — Do wyboru: Baranowska-Borowa i Wierzbińska: Metodyka nauczania śpiewu. Gebethner i Wolff. Albo: Hławiczka Główne zagadnienia metodyczne. Kresy. Cieszyn. — Wierzbińska: Nauka śpiewu w szkole powszechnej. Cz I. i II. Nasza Księgarnia. — Konopnicka—Noskowski: Śpiewnik dla dzieci. Arct. — Maszyński: Śpiewnik szkolny, Cz. IV i V. Gebethner i Wolff. — Niewiadomski: W chacie wiejskiej. Jakubowski, Lwów. — Zbiory pieśni chóralnych Czerniawskiego, Kazury, Lachmana, Maszyńskiego, Niewiadomskiego, Rybickiego, Walewskiego i innych.

Uwagi dotyczące programów i sposobu prowadzenia wakacyjnych kursów śpiewu dla kwalifikowanego nauczycielstwa szkół powszechnych.

1. Na każdym kursie należy w pierwszych dniach pracy omówić znaczenie muzyki jako czynnika wychowawczego, kulturalnego i uspołeczniającego.

2. Ponieważ nieuniknione są różnice indywidualne pomiędzy przygotowaniem muzycznem słuchaczy, należy od początku pracy dążyć do możliwego wyrównania poziomu. W pierwszym tygodniu, który jest głównie poświęcony zapoznaniu się z kwalifikacjami jednostek i utrwaleniu posiadanych wiadomości, należy przykładać wiele starania do tego, aby najsłabszych w danym dziale podciągnąć do ogólnego poziomu i tym sposobem ułatwić im podążanie za kursem przy trudniejszych zagadnieniach.

Nie wystarczy tu praca samego kierownika, należy jeszcze zorganizować pomoc koleżeńską, powierzając jednostki najsłabsze opiece najmocniejszym, które z niemi przerabiają ćwiczenia rytmicze, solfeż lub teorję.

Przynosi to wielkie korzyści nietylko tym, którzyby sobie bez tej pomocy nie dali rady, ale zdolniejszym, którym daje praktykę w nauczaniu i zadowolenie miłości własnej.

3. Dla sprawdzenia, czy wszyscy słuchacze należycie opanowali przerobiony materjał, trzeba bezwzględnie żądać, aby tak w początkach jak w ciągu kursu pojedyńczo śpiewali solfeż i wykonywali ćwiczenia rytmiczne, bo wówczas wyraźnie występują braki jednostek, które w zespole się zacierają.

4.Głównym materjałem solfezu i dyktanda musi być szereg odpowiednio dobranych pieśni, które wnoszą urozmaicenie i powiększają potrzebny repertuar.

5. Jakkolwiek naukę teorji należy ściśle łączyć z praktyczną, gdyż wypływa ona z obserwacji pieśni i ćwiczeń i w ćwiczeniach też bywa utrwalaną, jednak przeznacza się dla niej zwykle oddzielną godzinę, w czasię której doprowadza się do definicji praw i utrwala je pamięciowo.

6. Na każdym kursie należy opracować ze 30 piosenek, z których najmniej 10 musi każdy słuchacz doskonale opanować pamięciowo, aby móc je zaśpiewać z cieniowaniem i ekspresią, uwzględnia się tu głównie pieśni ludowe, narodowe i twórczość polską, a przedewszystkiem nauczyć należy pieśni „Jeszcze Polska nie zginęła" według brzmienia ustalonego przez Ministerstwo W. R. i O. P. w Dzienniku Urzędowym z r. 1926 Nr. 14, poz. 191 i r. 1927 Nr. 6, poz. 90 i zapoznać słuchaczy praktycznie ze śpiewnikiem dla dzieci Konopnickiej i Noskowskiego.

Słuchacze winni posiadać śpiewniki, aby się przyzwyczaić do uważania na nuty nawet przy pieśniach uczonych słuchowo.

7. Każdy słuchacz musi mieć kamerton *do* lub *la* i umieć się nim posługiwać. Początkowy dźwięk każdej pieśni poddaje zawsze nie prelegent ale ktoś ze słuchaczy, albo na dany znak cały zespół.

8. Pożądanem jest, aby prelegent posiadał odpowiednie tablice anatomiczne, które mu pomogą do przedstawienia anatomji narządów głosowych i oddechowych i omówienia fizjologji głosu i oddechu i higjeny głosu.

9. Pogadanki z historji muzyki i ewentualnie form muzycznych powinny być prowadzone w różnym zakresie stosownie do poziomu kursu.

10. Kierownik winien zgromadzać słuchaczy na audycje radjowe, omawiać z nimi utwory wykonywane i tym sposobem budzić zamiłowanie do muzyki i przyzwyczajać do jej słuchania.

11. Pożądane jest urządzenie w czasie trwania kursu jednego lub dwóch koncertów ze współudziałem chóru kursu, o ile materjał głosowy i umuzykalnienie zespołu pozwolą na odpowiednie opracowanie repertuaru i o ile znajdą się kandydaci do produkcyj solowych, instrumentalnych lub wokalnych.

11) Wychowania fizycznego w Rudniku n/S.

Wychowanie fizyczne, jako podwalina zdrowia, sił i wytrwałości jest dziś jedną z najważniejszych spraw w organizowaniu szkolnictwa. Cherlactwo naszej dziatwy, wielki procent gruźlicy, krzywica kostna, anemja, nerwowość i ogólny niedorozwój fizyczny, świadczą najlepiej, jakie znaczenie trzeba nadać dobrze prowadzonemu wychowaniu fizycznemu na wszelkich stopniach szkolnictwa. Tak poważnemu zadaniu odpowiedzieć może tylko dobrze przygotowany nauczyciel, bo źle stosowanemi i nieodpowiedniemi ćwiczeniami przynieść można krzywdę (wada serca, rozedma płuc, przepuklina i t. d.), której już nic w życiu nie naprawi. Program kursu wakacyj-

nego ma na celu danie słuchaczom zasadniczych wiadomości z teorji wychowania fizycznego i zapoznania ich z zakresu ćwiczeń cielesnych, przeznaczonych dla dziatwy w wieku od lat 7 do 15 i z metodą przeprowadzania tych ćwiczeń w szkole powszechnej.

Celem pracy na kursie jest: 1) Podać słuchaczom najprostsze wiadomości teoretyczne, które wyjaśnią i motywują podstawę pracy techniczej.

2) Przerobić: a) zakres ćwiczeń układanych w poszczególne lekcje dostosowane do osobistych potrzeb słuchaczy kursu, t. j. w celu wyćwiczenia ich i rozbudzenia zamiłowania do ruchu; b) zakres ćwiczeń dziecięcych posegregowanych na poszczególne okresy wieku, t. j. od lat 6 do 8; 8 — 10; 10 — 12; 12 — 15.

3) Na podstawie przerobionego i omówionego zasobu ćwiczeń opracowywać lekcje gimnastyki na poszczególne okresy wieku, odpowiadające poszczególnym oddziałom szkoły powszechnej oraz przeprowadzać te lekcje z dziatwą zgromadzoną w tym celu.

Lekcje te powinny być przeprowadzone w obecności całego grona słuchaczy i omawiane na secjalnych konferencjach, które mają na celu wykazanie wszelkich stron dodatnich i ujemnych lekcyj.

4) Dać dokładne wskazówki metodyczne, jak należy przeprowadzać ćwiczenia gimnastyczne z dziatwą i jak należy dostosowywać je do różnych warunków w szkole (sala, boisko, izba szkolna).

5) Przerobić bardzo systematycznie zabawy i gry ruchowe, dostosowując je do wieku, rozwoju fizycznego i umysłowego dziatwy.

Przerobić, o ile czas pozwoli, trudniejsze gry sportowe dla zapoznania nauczycieli z trudniejszemi formami ruchu, wyjaśniając, kiedy i jaka młodzież może je uprawiać.

6) Wskazać podręczniki oraz książki pomocnicze do pracy.

7) Podać tematy do krótkich prac w czasie kursu.

Część teoretyczna. I. Niezbędne wiadomości z zakresu anatomji i fizjologji człowieka. II. Wiadomości teoretyczne z zakresu wychowania fizycznego.

1) Krótkie omówienie zasadniczych momentów z historji wychowania fizycznego.

2) Znaczenie i wpływ wychowania fizycznego w wychowaniu ogólnem.

3) Omówienie tych form ruchu, które wchodzą w zakres programu szkoły powszechnej, zabawy, gry, gimnastyka metodyczna.

a) Znaczenie zabaw i gier pod względem ogólno - wychowawczym i zdrowotnym. b) Podział gier na grupy i określenie każdej z nich: rzutowe, bieżne, skokowe, z mocowaniem, kopne oraz gry i zabawy, kształcące zmysł słuchu, wzroku i ogólną spostrzegawczość. c) Znaczenie gimnastyki metodycznej pod względem zdrowotnym, t. j. wpływ na ukształtowanie budowy człowieka oraz wpływ na czynności narządów ustroju; pod względem psychicznym — kształcenie odwagi, przytomności umysłu, zaufania do swych sił, opanowania i wzmocnienia charakteru wogóle; pod względem wychowawczym — wpływ uspołeczniający.

4) Omówienie i uzasadnienie wartości poszczególnych grup ćwiczeń gimnastycznych, stosowanych w lekcjach.

I. Ćwiczenia porządkowe (z musztry formalnej i tworzenie kolumny ćwiczebnej), ukłon i pozdrowienie. II. Ćwiczenia kształtujące szyi, tułowia, ramion i nóg. III. Ćwiczenia równoważne. IV. Ćwiczenia, wymagające więcej energji i siły: zwisy, biegi, skoki i rzuty. V. Ćwiczenia dodatkowe: a) oddechowe; b) korektywne; c) rozluźniające; d) w reagowaniu na znaki; e) w precyzji; f) różnostronne; g) ćwiczenia głową w dół (o ile nie były stosowane w zwisach i skokach).

Ćwiczenia tułowia należy omówić pod względem wpływu ich na stawy kręgosłupa i mięśnie tułowia, pracujące bądź w stanie skurczu i wydłużenia, bądź w normalnej swej długości. Wyjaśnić ruchy tułowia, które zachodzić mogą w następujących płaszczyznach: a) strzałkowej — ruch tułowia wprzód i wtył; b) czołowej — skłony boczne; c) poprzecznej — skręty tułowia; d) nieokreślonej, t. j. ruchy skombinowane, np. skłony w skrętach, krążenia. W tych samych płaszczyznach wytrzymania dokonanego ruchu czyli praca mięśni w ich normalnej długości (praca statyczna).

5) Omówienie układu lekcji gimnastyki czyli toku lekcyjnego w ogólnem zastosowaniu oraz szczegółowe omówienie toków lekcyjnych, przystosowanych do poszczególnych okresów wieku dziecięcego [1]).

6. Scharakteryzowanie dokładne każdego poszczególnego okresu z wykazaniem różnic i konieczności dostosowywania specjalnych ćwiczeń cielesnych zarówno do rozwoju fizycznego, jak i do potrzeb psychicznych.

7. Po omówieniu każdego okresu: od 6 do 8 lat, od 8—12 lat, od 12 do 15 podać zasób ćwiczeń gimnastycznych na każdy kres, rozdzielając ćwiczenia w okresie II-im na ćwiczenia do lat 10-ciu i od 10 do 12-tu. Zwrócić dużą uwagę na okres dojrzewania.

8. Zapoznać słuchaczy z elementarnemi wiadomościami z lekkiej altetyki (biegi, skoki, rzuty), wyjaśniając, dla jakiego wieku młodzieży i przy jakiem usprawnieniu można te formy ruchu stosować.

9. Omówić wartość pływania, łyżwiarstwa i saneczkowania dla szkół powszechnych.

10. Omówić urządzanie sal gimnastycznych, przyrządy gimnastyczne i ubranie ćwiczebne.

Uwagi do programu. Prelegenci na kursach wakacyjnych winni posługiwać się podręcznikiem Walerjana Sikorskiego: Gimnastyka, wydanie Ossolineum, Lwów—Warszawa—Kraków.

Gry należy przeprowadzać według podręczników: M. Germanówny: Gry i zabawy w szkole powszechnej oraz W. Sikorskiego: Gry i zabawy ruchowe. Siatkówkę należy przeprowadzić według prawideł, ogłoszonych w dwutygodniku „Start", r. 1928, Nr. 1, 2, 3, i uzupełnienie w nr. 10.

Do objaśnień lekkiej atletyki i przerabiania jej należy używać podręcznika kapitana Barana: Lekka atletyka. Każdy z prelegentów musi posiadać na kursie tablice „Krzywej toków lekcyj gimnastyki w zastosowaniu do wieku fizjologicznego", opracowana przez W. Sikorskiego.

Nadprogramowo lekka atletyka.

Uwaga. Przybywający na kurs obowiązani są posiadać strój ćwiczebny: a) pantofle gimnastyczne, b) spodeńki krótkie czarne lub granatowe, c) koszulkę białą lub bluzkę, d) kostjum kąpielowy do pływania.

---

[1]) Cztery pierwsze toki lekcyj, zamieszczone na tablicy: „Krzywa toków lekcyj gimnastyki w zastosowaniu do wieku fizjologicznego" W. Sikorski, Poznań.

12) P o l o n i s t y c z n y w S t a n i s ł a w o w i e.

Stylistyka polska wraz z metodyką ćwiczeń stylist. w szkołach. Najnowsza literatura polska od modernizmu do dnia dzisiejszego.

Stylistyka polska wraz z metodyką ćwiczeń stylistycznych w szkole powszechnej.

Cel kursu. Pogłębienie teoretycznej znajomości zjawisk językowych, jako materjału podświadomego lub świadomego wyboru, w szczególności tych elementów, których swoisty zespół stanowi s t y l j ę z y k o w y (środowisk, jednostek, gatunków i poszczególnych utworów literackich) uwarunkowany:

1) zasobem dubletów w ogólnopolskim systemie językowym.

2) przynależnością lub znajomością środowisk historycznych, zawodowych i geograficznych,

3) treścią oraz zamiarem wypowiedzeń,

4) sposobem uzewnętrzniania,

5) indywidualnemi właściwościami psychicznemi mówiącego.

W wyniku tych założeń, zadaniem kursu jest przegląd ważniejszych dubletów języka ogólnopolskiego oraz najważniejszych cech historycznych i gwarowych z uwzględnieniem okoliczności wypowiedzenia.

Przygotowanie uczestników. Uczestnicy kursu powinni posiadać elementarne wiadomości z gramatyki polskiej w zakresie wymaganym przez Program seminarjów. Przed rozpoczęciem kursu należy nadto przerobić K. Nitscha: O języku polskim — Biblj. T. N. J. P. Nr. 1, oraz zaznajomić się ogólnie z Stylistyką i rytmiką polską K. Wóycickiego.

Zasady pracy na kursie. Program szczegółowy, wynikający z założeń stylistyki różnicowej, sformułowanych w niżej wymienionych rozprawach H. Gaertnera, obejmując przegląd zjawisk, należących do rozmaitych działów nauki o języku oraz uwzględniając najważniejsze cechy staropolskie i gwarowe, wychodzi poza ramy stylistyk szkolnych. Ponieważ w tem ujęciu nie można myśleć o systematycznem wyczerpaniu całości przedmiotu, przeto szczegółowe punkty programu zawierają tylko z a g a d n i e n i a p r z y k ł a d o w e, które najlepiej się nadają do ćwiczeń praktycznych. Istnienie i wartość stylistyczna innych dubletów ogólnopolskich, ewentualnie cech środowiskowych, może prelegent zaznaczyć w wykładzie, opierając się na Gramatyce Języka Polskiego Szobera oraz wskazanej literaturze poszczególnych działów.

Wogóle praca na kursie powinna polegać przedewszystkiem na ćwiczeniach praktycznych pod kierunkiem prelegenta, a w miarę możności na pisemnych ćwiczeniach domowych. Wykład powinien się ograniczyć tylko do przedstawienia i określenia pojęć podstawowych.

Ze względu na zadania szkoły powszechnej strona dydaktyczna przedmiotu kursowego dotyczyć będzie przedewszystkiem metodyki ćwiczeń słownikowych, stanowiących w Programie Ministerstwa osobny dział. Ponadto równolegle ze stroną teoretyczną powinny być omawiane przykładowo wybrane zagadnienia z każdego działu stylistyki, oczywiście z punktu widzenia ogólnopolskiej normy, a nie artystycznej stylizacji językowej.

Program szczegółowy.

I. Wiadomości wstępne.

A) Pojęcie języka ogólnopolskiego (warstw kulturalnych). Rozróżnienie języka pisanego i mówionego: „książkowego" i potocznego. Język staropolski i współczesny. Pojęcie archaizmów i neologizmów z punktu widzenia normy ogólnopolskiej. Zróżnicowanie społeczno-zawodowe i geograficzne języka polskiego: gwary zawodowe, odmiany prowincjonalne, gwary ludowe. Pojęcie dialektyzmów i prowicjonalizmów na tle normy ogólnopolskiej. Wpływy języków obcych: pojęcie barbaryzmów na tle ogólnopolskiej normy. Wzajemne przenikanie się poszczególnych warstw językowych. Język artystyczny jako celowa synteza składników rozmaitych warstw.

B) Język a styl. Nowsze poglądy na zadanie stylistyki. Gramatyka a stylistyka. Pojęcie dubletów językowych, jako różnic w artykulacji głosek, współistnienia różnych form morfologicznych i składniowych oraz rozmaitych wyrazów i wyrażeń o pokrewnem znaczeniu jako wykładnika drobnych różnic znaczeniowych i nastrojowych.

C) Stylizacja językowa i charakteryzacja postaci fikcyjnych, archaizacja i dialektyzacja.

Literatura dla słuchaczy. Nitsch K.: Mowa ludu polskiego. R. I. i VII. — Wóycicki K.: Stylistyka. R. VI. — Gaertner H.: Z metodyki stylistyki językowej. Język Polski. IX. 65 i nast.

II. Przegląd dubletów fonetycznych.

A) Ważniejsze dublety fonetyczne w języku ogólnopolskim mówionym np.: pochylone *é* zwłaszcza przed *j* (dobrej) (dobré), samogłoska *a* przed *j* (daj) (dej); samogłoski nosowe: fakultatywna wymowa wygłosowego *ą* z artykulacją nosową przed wyrazem z nagłosem szczelinowym, wymowa nosówek przed *ł*, *l* (wziął) (wzioł) (wzięli) (wzìeli): artykulacja *n* przed *k*, *g*; fakultatywne ubezdźwięcznienie spółgłosek półotwartych (np. myśl) (myśl) (japłko) (jabłko i t. p.): ogólnopolskie upodobnienia międzywyrazowe, czynniki muzyczne wypowiedzenia: melodja, tempo, iloczas, jako wykładniki odcieni znaczeniowych i nastrojowych.

Zależność dubletów od stopnia staranności: wygłaszanie staranne i swobodne. Dokładność lub luźność artykulacyj w zależności od treści i celu wypowiedzenia, — jako stała cecha stylu jednostkowego. Wyłącznie jednostkowe, anormalne cechy artykulacyjne np. wymowa nosowa, anormalne uwydatnianie t. zw. ustępu pierwszego człona grupy spółgłoskowej np. derogi, tywój i t. p. (derogi, tywój).

Zastosowanie dubletów fonetycznych jako środka charakteryzacji językowej.

B) Ważniejsze cechy fonetyczne środowisk językowych:

1. historycznych: przykładowe wskazanie ważniejszych cech głosowych staropolskich np. samogłoski pochylone, *ir* zam. dziś *er* i t. p.;

2. geograficznych: przykładowe wskazanie ważniejszych cech prowincjonalnych (np. w zakresie udźwięczniania międzywyrazowego: krakowsko-pozn. kož malin = warsz.-lwowskie koš malin) i gwarowych (np.

samogłoski pochylone, wymowa nosówek, szeregów spółgłosek życzących, szumiących i ciszących, miękkich spółgłosek wargowych i t. p.).

C) Zastosowanie cech środowiskowych, jako środka archaizacji lub dialektyzacji w utworach literackich (na wyjątkach np. Powalskiego: Nad Gopłem, Tetmajera: Na skalnem Podhalu, Zegadłowicza: Głaz graniczny, ewentualnie na wyjatkach w stylistyce Komarnickiego lub Wóycickiego)

Literatura dla słuchaczy: A. Nitsch K.: Głosownia języka polskiego: Dzisiejszy system głosowy. Bibl. T. N. J. P. Nr. 7. — B 1: Szober: Podręczniki do nauki języka polskiego w seminarjach naucz. M. Arct. 1925 (§§ 415—9). — B 2: Tenże Podręcznik (§§ 364—384); — Nitsch: Mowa ludu polskiego.

Zagadnienia metodyczne. Metodyka ćwiczeń ortofonicznych np. w zakresie wymowy samogłosek ustnych z uwzględnieniem środowiska gwarowego, por. Bąk St. Gwarowa wymowa samogłosek ustnych, a nauka języka polskiego w szkole powszechnej. Szkoła i Wiedza, I, 327 i nast.

III. Przegląd dubletów słowotwórczych.

A) Ważniejsze oboczności przyrostków i przedrostków w wyrazach równordzennych (pokrewnych), a zarazem bliskoznacznych (np. zbawca — zbawiciel, warszawiak — warszawianin, chłopi — chłopstwo, kotek — kocie, bieg — bieganie — bieganina, biały — białawy, nudny — przenudny, przybiec — nadbiec i t. p.

Zależność dubletów od treści i nastroju wypowiedzenia oraz od indywidualnych właściwości psychicznych mówiącego.

B) Ważniejsze cechy słowotwórcze środowisk:

1. historycznych: np. wskazanie produktywności abstraktów na — nie, — cie w języku staropolskim;

2. geograficznych: przykładowe omówienie właściwosci gwarowych np. geograficznego zasięgu przyrostków — *ak i* — *e*, jako wykładnika zdrobniałości, zastosowanie przyrostka — *e* dla nazwisk dziewcząt (Borus: Boruszcze) na Śląsku.

C) Zastosowanie cech środowiskowych jako środka stylizacji językowej (np. twory na — nie, — ne jako środek archaizacji u Berenta. Żywe kamienie.

Literatura dla słuchaczy: A. Ułaszyn H.: Słowotwórstwo. Gram. Ak. Um. B 1: Łoś J.: Krótka gramatyka historyczna. B 2: Nitsch K.: Mowa ludu polskiego.

Zagadnienia metodyczne. Wprowadzenie pojęcia wyrazów zdrobniałych w II oddziale szkoły powszechnej oraz ćwiczenia w zamianie na wyrazy podstawowe lub odwrotnie. Ćwiczenia w zakresie rodzaju czynności w VI oddziale szkoły powszechnej.

IV. Przeglad dubletów fleksyjnych.

A) Oboczności końcówek jako wykładnik drobnych różnic znaczeniowych i nastrojowych np. oboczność końcówek — i — owie — y, — e w mianowniku liczby mnogiej rzeczowników męskich, dwojaka forma czasu przyszłego złożonego; oboczność form czasowników na oznaczenie przeszłości i przyszłości, rozkazu i t. p.

Zależność dubletów od treści i tonu uczuciowego wypowiedzenia oraz od indywidualnych upodobań autorów.

B) Ważniejsze cechy fleksyjne środowisk:

1. historycznych: np. w zakresie deklinacji rzeczowników męskich lub liczebników;

2. geograficznych: np. zróżniczkowanie gwarowe form czasu przeszłego, zwłaszcza w pierwszej osobie liczby pojedyńczej (robiłek = robiłem = em robił = ja robił).

C) Zastosowanie cech środowiskowych jako środka stylizacji (ćwiczenia na wyjątkach z Powalskiego: Nad Gopłem, Zegadłowicza: Głaz graniczny, Tetmajera: Na skalnem Podhalu).

Literatura dla słuchaczy: A. Szober: Podręcznik. B 1: Objaśnienia językowe przy Reja, życiorysie własnym: Książeczki Staropolskie. Nr. 3. M. Arct. Lublin, 1925. B 2: Szober St.: Podręcznik § 385—95. Nitsch K.: Mowa ludu polskiego. R. III.

Zagadnienia metodyczne. Ćwiczenia w użyciu form czasownika na wyrażenie rozkazu w oddziale VI szkoły powszechnej.

V. Przegląd dubletów składniowych.

A) Przegląd obocznych sposobów wyrażania t. zw. części zdania np. przydawka rzeczownikowa, przymiotnikowa i zdanie przydawkowe; orzecznik wyrażony mianownikiem lub narzędnikiem rzeczownikowym i t. p. Dowolności i zasady szyku przymiotników.

Zależność dubletów składniowych od treści, celu i sposobu wypowiedzenia oraz od indywidualnych upodobań mówiącego.

B) Ważniejsze cechy składniowe środowisk:

1. historycznych: np. dawna forma zdań celowych przy wspólnym podmiocie (poszedł, aby przyniósł... zamiast przynieść), składnia orzeczenia przy podmiocie wyrażonym rzeczownikiem bracia, księża i t. p.

2. geograficznych: np. parataktyczne szeregowanie zdań logicznie zależnych, zdania względne od co i t. p.

C) Zastosowanie archaizmów i dialektyzmów składniowych w charakterystyce środowiska i postaci albo celem wywołania nastroju uroczystego (na urywkach Anhellego, Reymonta: Chłopów, Tetmajera: Na skalnem Podhalu albo wypisach w stylistyce Wóycickiego lub Komarnickiego).

Literatura dla słuchaczy: A. Szober St.: Podręcznik. Gaertner: O szyku przymiotników. Gebethner i Wolf, 1924.

Zagadnienia metodyczne. Ćwiczenia w zastosowaniu przydawek rzecznikowych albo przymiotnikowych (w oddziale V) oraz zdań przydawkowych (w oddziale VI).

VI Rodzaje dubletów słownikowych.

A) Znaczenie wyrazów: Zakres i treść (główna i poboczna). Podstawa treści. Nastrój. Wyrazy i wyrażenia bezpośrednie i pośrednie.

Rodzaje wypowiedzeń pośrednich: 1. Przenośnia: a) uosobienie — odosobnienie, b) używotnienie — odżywotnienie, c) uzmysłowienie — odzmysłowienie, d) transpozycje w zakresie tej samej kategorji (zmysłowej lub niezmysłowej).

2. Porównania.
3. Zamiana (metonimja): a) na podstawie związku przestrzennego, b) czasowego, c) logicznego.
4. Symbol (na podstawie związku konwencjonalnego, umownego).
5. Ograniczenie (synekdocha): a) na podstawie stosunku części do całości, b) gatunku do rodzaju, c) szczegółu do ogółu, d) jedności do wielości.
6. Peryfraza.
7. Antyfraza.
8. Ironja.

Znaczenie potencjonalne (słownikowe, środowiskowe i jednostkowe) i realne. Zasiąg wyrazów: a) ogólnopolski, b) historyczny, c) geograficzny.

Stosunki między znaczeniami wyrazów. Wyrazy równoznaczne. Wyrazy nadrzędne, podrzędne, współrzędne, (współmierne i niewspółmierne, sprzeczne, przeciwne, współwzględne). Bliskoznaczniki. Wyrazy styczne.

Stosunki znaczeń w wyrażeniach i zdaniach złożonych: 1) Antyteza. 2) Klimax. 3) Oxymoron. 4) Rodzaje powtórzeń: a) powtórzenia częściowe: tematowe i rdzenne (rodzaje annominacji), b) powtórzenia wyrazów (anastrofa, epistrofa i t. p.), c) nagromadzenie, powtórzenie konstrukcyj składniowych (paralelizm).

Zależność dubletów słownikowych od treści i zamiaru wypowiedzenia oraz od indywidualności mówiącego.

B. Właściwości słownikowe środowisk:
1. historycznych np. wyrazy zapomniane, makaronizmy, barbaryzmy;
2. geograficznych a) prowincjonalizmy, b) dialektyzmy.

C. Zastosowanie elementów słownikowych (wyrażonych i frazeologicznych) celem osiągnięcia pełni wypowiedzenia, charakterystyki środowiska lub postaci (na wyjątkach np. z Żeromskiego Popiołów, Reymonta Chłopów i t. p.).

Literatura dla słuchaczy: A. Szober St. Myśl a język w Podręczniku dla seminarjów. Wóycicki lub Komarnicki. Stylistyka polska. Gaertner H. Ćwiczenia słownikowe (R. I i II). Lwów, Księgarnia Naukowa, 1928. B. 1: Łoś J. Krótka gramatyka historyczna (Życie wyrazów §§ 375 — 411). B. 2: Nitsch: Mowa ludu polskiego. Stein i Zawiliński. Gramatyka języka polskiego. Nauka o wyrazach. Dział A I i III.

Zagadnienia metodyczne. Wzbogacenie słownika. Utrwalanie nabytków. Rozszerzanie zakresu wyrazów. Dowolne ograniczanie zakresu. Ustalanie treści. Bezpośrednia analiza. Zestawianie wyrazów przenośnych, sprzecznych i współwzględnych. Wzbogacenie treści pobocznej. Objaśnianie wyrazów wieloznacznych i równoznacznych. Uświadamianie podstawy treści. Ćwiczenia w zakresie wyrazów zastępczych.

Literatura. Gaertner H. Ćwiczenia słownikowe (R. III. i IV). Czapczyński T. Metodyka ćwiczeń stylistycznych. Lwów, 1927.

VII. Zasadnicze rodzaje stylów.

Zespoły zjawisk językowych rozmaitych kategoryj jako składniki stylu rodzajów literackich, poszczególnych utworów, środowisk oraz jednostek

Literatura. Wskazówki co do metody można wysnuć z rozprawy: Ze studjów nad językiem polskim w XVI w. oraz z objaśnień językowych w wydaniu Reja Życiorysu.

Zagadnienia metodyczne. Metodyka objaśnień stylistyczno-językowych przy lekturze Pana Tadeusza.

Ogólny rzut oka na rozwój literatury po 1863 r. Charakterystyka pozytywizmu i głównych jego przedstawicieli w literaturze. Przewaga powieści nad innemi rodzajami literackiemi. Realizm i naturalizm jako zasadnicze kierunki powieściowe. Pierwiastki niezgodne z kierunkiem pozytywistycznym w twórczości Prusa, Sienkiewicza, Orzeszkowej (apoteoza uczucia, przeszłości rycerskiej i idealizmu życiowego i t. p.). Dodatnie i ujemne skutki pozytywizmu w literaturze i życiu polskiem.

Nowe prądy na Zachodzie. Geneza i istota modernizmu. Skrajny indywidualizm, nastrojowość, symbolizm jako zasadnicze jego cechy. Podstawy filozoficzne nowych prądów; pesymizm Schopenhauera i indywidualizm Nietschego. Stosunek nowej poezji do sztuk plastycznych i muzyki. Twórczość teatralna Wagnera jako wyraz dążności do zespolenia różnych sztuk. Ogólna charakterystyka wybitniejszych przedstawicieli nowych kierunków na Zachodzie: Baudelaire, Maeterlinck, Ibsen, d'Annunzio.

Rozbiór wybranych utworów Baudelaire'a („Kwiaty grzechu") lub innych autorów obcych uwzględnionych w podręczniku Galińskiego „Młoda Polska", z podkreśleniem znamiennych cech modernizmu.

Pierwsze próby przeszczepienia nowych prądów na grunt polski. Działalność Miriama-Przesmyckiego („Wybór pism Maeterlincka", 1894) i Langego (przekład „Kwiatów grzechu" Baudelaire'a, 1894). Rola i znaczenie „Życia" warszawskiego (1887—1888). Charakterystyka t. zw. parnasizmu w literaturze ówczesnej.

„Życie" krakowskie (1897) i jego znaczenie w życiu kulturalnem Polski. Rola Przybyszewskiego jako teoretyka nowego kierunku.

Rozbiór Przybyszewskiego „Confiteor" („Życie" 1899 nr. 1; przedruk w książce „Szlakiem duszy polskiej" 1917) i lektura wybranych ustępów, dotyczących powstania „Życia", z pamiętników jego p. t. „Moi współcześni. Wśród swoich" (Świat. 1928 nr. 1 i nast.).

Charakterystyka ogólna życia literacko-artystycznego w Krakowie w okresie rozkwitu „Młodej Polski". Zebrania literackie i artystyczne. Rozkwit teatru pod dyrekcją T. Pawlikowskiego. Przegląd wybitniejszych autorów i zwięzła charakterystyka ich twórczości (Przybyszewski, Tetmajer, Miciński, Rydel, Żuławski, Staff i inni).

K. Przerwa-Tetmajer. Rozbiór wybranych poezyj (zwłaszcza „Hymn do młodości", „Hymn do Nirwany", „Anioł Pański", i t. d.), i kilku ustępów ze zbioru „Na skalnem Podhalu".

Leopold Staff. Rozbiór wybranych utworów ze zbiorów: „Sny o potędze", „Gałąź kwitnąca", „Tęcza łez i krwi", „Ucho igielne" ze szczególnem uwzględnieniem utworów, zawartych w podręczniku Galińskiego.

Jan Kasprowicz. Życiorys z uwzględnieniem momentów decydujących w życiu i twórczości. Charakterystyka twórczości młodzieńczej na podstawie utworów, zawartych w podręczniku Galińskiego. Rozbiór hymnów „Święty Boże" (z uwzględnieniem odpowiednich ustępów z książki Przybyszewskiego: „Z gleby kujawskiej"), i „Moja pieśń wie-

czorna", tudzież wybranych utmorów z „Księgi ubogich". Znaczenie Kasprowicza w literaturze polskiej.

Stanisław Wyspiański. Życiorys i ogólna charakterystyka działalności literackiej i artystycznej. Rozbiór „Kazimierza Wielkiego", „Warszawianki" i „Wesela" (z uwzględnieniem materjału historyczno-literackiego w podręczniku Galińskiego i w przypisach „Wesela" w wyd. Wielkiej Bibljoteki). Wykład zasadniczych idei „Wyzwolenia" i „Akropolis". Stosunek Wyspiańskiego do romantyzmu i współczesnego mu pokolenia. Znaczenie twórczości Wyspiańskiego w literaturze, sztuce i życiu polskiem.

Ogólna charakterystyka twórczości powieściowej z początkiem XX w. Najwybitniejsi przedstawiciele kierunków dawnych (realizm, naturalizm), nowych (symbolizm), tudzież t. zw. powieści stylizowanej.

Charakterystyka twórczości Reymonta ze szczególnem uwzględnieniem „Chłopów". Znaczenie Reymonta dla literatury polskiej.

Charakterystyka twórczości Weyssenhoffa (ze szczególnem uwzględnieniem powieści „Soból i panna" i „Puszcza"), Berenta (ze szczególnem uwzględnieniem „Żywych kamieni"), Nałkowskiej.

Wacław Sieroszewski. Życiorys. Odrębny charakter jego twórczości powieściowej. Egzotyzm i humanitaryzm jako zasadnicze jej cechy.

Żeromski. Życiorys. Charakterystyka twórczości przedwojennej ze szczególnem uwzględnieniem „Syzyfowych prac", „Ludzi bezdomnych", „Dumy o hetmanie" i „Wiernej rzeki". Rozbiór „Ludzi bezdomnych" (w związku z rozbiorem lektura: studjum Matuszewskiego o „Ludziach bezdomnych").

Andrzej Strug. Charakterystyka twórczości przedwojennej (ze szczególnem uwzględnieniem „Ludzi podziemnych").

Poezja wojenna (Słoński, Szantroch, Mączka, Relidzyński i inni). Znaczenie „Pieśni o Ojczyźnie" Makuszyńskiego.

Charakterystyka nowych warunków politycznych, społecznych i ekonomicznych w Polsce odrodzonej. Produkcja i konsumpcja książki w Polsce po wojnie (na podstawie zestawień w „Roczniku statystycznym"). Organizacje literackie i zakres ich działalności: Towarzystwo Literatów i Dziennikarzy, Związek Zawodowy Literatów Polskich, Polski Klub Literacki (Pen-Klub), Straż Piśmiennictwa Polskiego i jej członkowie. Projekt Akademji Literatury. Nagrody literackie państwowe i miejskie, tudzież ich laureaci.

Spór o ideologię literatury w Polsce odrodzonej (Żeromski: „Literatura a życie polskie" w książce „Sen o szpadzie i sen o chlebie", Zakopane, 1916, Pini: „O przyszłe drogi literatury polskiej", Lwów, 1916, Lam: „O ideologię przyszłej literatury polskiej, 1917). Ogólna charakterystyka powojennej twórczości literackiej. Źródła nowych motywów: przeżycia wojenne (na froncie i poza frontem), podróże po krajach dalekich, przeobrażenia polityczne i społeczne w Polsce i Rosji, nowe zjawiska ekonomiczne i obyczajowe, prądy regjonalistyczne, zwrot do wspomnień dzieciństwa i t. d. Nowe kierunki literackie: ekspresjonizm, futuryzm, formizm i ich geneza.

Stanowisko Żeromskiego na tle nowych zagadnień życia polskiego. Charakterystyka jego działalności publicystycznej po odzyskaniu niepodległości. Żeromski jako piewca morza polskiego. Rozbiór komedji. „Uciekła mi przepióreczka" i „Przedwiośnie". Spór o ideologię „Przedwiośnia". Zna-

czenie Żeromskiego w życiu duchowem Polski przed i po odzyskaniu niepodległości.

Nowe motywy w twórczości powojennej Reymonta, Weyssenhoffa, Sieroszewskiego, Struga, Daniłowskiego, Nałkowskiej.

Kaden-Bandrowski jako epik wielkiej wojny i chwały oręża polskiego. „Wakacje moich dzieci" jako przejście do nowego rodzaju twórczości. Rozbiór wybranych ustępów z „Miasta mojej Matki" i „W cieniu zapomnianej olszyny". Znaczenie Kadena-Bandrowskiego w literaturze współczesnej.

Rozrost literatury pamiętnikarsko - podróżniczej w Polsce niepodległej i jego przyczyny. Dzieła podróżnicze Dyboskiego, gen. Grąbczewskiego i Ossendowskiego. Rozwój twórczości pisarskiej Goetla.

Kossak-Szczucka. Rozbiór „Pożogi". Charakterystyka dalszego rozwoju jej twórczości.

Wybitniejsi przedstawiciele nowelistyki: Małaczewski, Choynowski, M. Dąbrowska. Rozbiór wybranych utworów Małaczewskiego („Koń na wzgórzu") lub Dąbrowskiej („Uśmiech dzieciństwa").

Nowe prądy w poezji i ich ogniska. „Zdrój" poznański (1917—1920, 1922) i warszawskie „Pro arte et studio" (1916—1919). Futuryści warszawscy i krakowscy (formiści). Skrajne objawy futuryzmu.

Grupa Skamandra. Kierunek ogólny. Przegląd i zwięzła charakterystyka autorów. Rozbiór wybranych utworów Lechonia (z „Karmazynowego poematu"), Tuwima (z „Sokratesa tańczącego"), Wierzyńskiego (ze zbioru „Wiosna i wino") i Iwaszkiewicza (z „Pejzaży sentymentalnych").

Grupa Czartaka. Reakcja przeciw estetyzmowi, hedonizmowi i urbanizmowi skamandrytów. Zwrot do ludowości i regjonalizmu. Przegląd i zwięzła charakterystyka autorów tej grupy ze szczególnem uwzględnieniem twórczości Zegadłowicza. Rozbiór wybranych ballad Zegadłowicza ze zbioru „O powsinogach beskidzkich".

Charakterystyka powojennej twórczości dramatycznej. Teatr pod znakiem aktualności (Perzyński: „Polityka", „Uśmiech losu", Grzymała: Siedlecki: „Sublokatorka", Wroczyński: „Dzieje salonu", Jastrzębiec-Zalewski: „Gobelin" i t. p. (Próby dramatu ideowego i symbolicznego: Żeromski: „Ponad śnieg" i „Turoń", Roztworowski: „Miłosierdzie" i „Zmartwychwstanie"; misterja balladowe Zegadłowicza. Teorje estetyczne Ign. Witkiewicza i próby ich realizacji.

Obecny stan literatury. Pisarze dawni i nowi. Wpływ autorów Młodej Polski na literaturę współczesną (n. p. Staffa na grupę Skamandra, Kasprowicza na grupę Czartaka, Żeromskiego na powieść współczesną. Modernizm a futuryzm. Stosunek literatury współczesnej do prądów obcych i życia polskiego.

Lista lektury. Tetmajer: Na skalnem Podhalu. Przybyszewski: Z gleby kujawskiej. Kasprowicz: Hymny (wyd. Wielkiej Bibljoteki), Księga ubogich. Wyspiański: Kazimierz Wielki, Warszawianka, Wesele (wyd. Wielkiej Bibljoteki z objaśn. Z. Płoszewskiego). Reymont: Chłopi. Weyssenhoff: Soból i panna lub Puszcza. Żeromski: Syzyfowe prace, Ludzie bezdomni, Duma o hetmanie, Wierna rzeka, Uciekła mi przepióreczka, Przedwiośnie, Snobizm a postęp. Strug: Ludzie podziemni, Mogiła nieznanego żołnierza. Daniłowski: Jaskółka. Kaden-Bandrowski: Miasto mojej matki, W cieniu

zapomnianej olszyny. Goetl: Kar-Chat. Kossak-Szczucka: Pożoga. Małaczewski: Koń na wzgórzu. M. Dąbrowska: Uśmiech dzieciństwa. Lechoń: Karmazynowy poemat. Zegadłowicz: O powsinogach beskidzkich.

Podręczniki i książki pomocnicze dla słuchaczy. Galiński: Młoda Polska. Poezja i Dramat. Antologja i literatura. Podręcznik literacko-metodyczny dla szkół średnich i samouków. Łódź, 1928. Dębicki: Portrety. Warszawa, 1927. Chlebowski: Twórczość Wyspiańskiego. Pisma, 1912, T. I. Bukowski: Wł. St. Reymont. Próba charakterystyki. Lwów, 1927 (Nasza bibljoteka, nr. 16). Wojeński: Stefan Żeromski, Warszawa, 1926. Lorentowicz: Nowa poezja polska. (Świat 1925, nr. 15).

13) Historyczny w Tarnopolu.

Zarys historji i ustroju Polski. Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej i sposób jej zużytkowania. Przegląd pomocy naukowych do nauczania historji i rodzaju ich zastosowania.

14) Z nauki o Polsce Współczesnej i z pedagogiki w Zaleszczykach.

Ziemia i ludność ziem polskich jako czynniki siły odrodzonej Polski. Rola czynników zewnętrznych w kształtowaniu się psychiki ludzkiej.

15) Rysunków i robót ręcznych w Przemyślu.

Program kursu przystosowany do potrzeb szkoły powszechnej. Nauka rysunków w pierwszych oddziałach, ilustracje, rysunki dowolne, rysunki z natury i z pamięci, ćwiczenia rozmachowe, stylizacja. Roboty ręczne z drewna, szkła i metalu.

16) Rysunków i robót ręcznych w Ustrzykach Dolnych.

Nauka rysunku elementarnego. Modelowanie. Roboty z papieru — kartonu i tektury. Introligatorstwo. Roboty nożem. Ozdoby choinkowe. Roboty z różnych materjałów: sznurkowe, z wiórów drzewnych i t. p. Wskazówki metodyczne. Przegląd programu rysunków i robót w szkole powszechnej.

17) Psychologiczno-pedagogiczny w Niżniowie (patrz kurs pod poz. 1 we Lwowie).

18) Biologiczny w Zaleszczykach.

Przerobienie ćwiczeń z fizjologji roślin wraz z zaznajomieniem ze sposobami hodowli. Roślinność i środowisko fizyczne. Wpływ gleby i warunków klimatycznych. Typy zbiorowisk rośl. Wycieczki.

Podstawowe zagadnienia z fizjologji roślin potraktowane znacznie obszerniej niż w szkole średniej. Opracowanie tych zagadnień metodycznie w związku z programem szkoły powszechnej. Przerobienie doświadczeń, wchodzących w zakres szkoły powszechnej.

1) Kiełkowanie. Wybór nasion jedno i dwuliściennych, bielmowych i bezmielmowych. 2) Wpływ obcięcia wierzchołka wzrostu korzenia i pędów• 3) Wpływ światła. Hodowla w świetle i w ciemności. Zgięcia heljotropiczne. 4) Wpływ siły ciążenia na kierunek wzrostu łodygi i korzenia. 5) Wpływ wilgoci. Hydrotropizm korzeni. Wpływ wilgotnej atmosfery na kształtowanie się łodyg i liści. 6) Zapasy. Wpływ ilości zapasów na przebieg kiełkowania (poddawanie kiełkowaniu nasion z mniej lub więcej obciętemi liścieniami: fasola, bób, groch). 7) Pobieranie pokarmów mineralnych. Hodowla sadzonek (koleus, tradescantia) na wodzie destylowanej i na pełnej pożywce. 8) Parowanie. Wykazać wydzielanie się wody z rośliny. Wykazać siłę ssącą parowania. 9) Przesadzanie i pielęgnowanie roślin pokojowych z zastosowaniem zasad fizjologii. 10) Rozmnażanie rostowe w związku z hodowlą pokojową. 11) Szczepienie drzew.

Hodowle w akwarjach. Warunki życia w wodzie. Znaczenie składu chemicznego wody. Rozpuszczalność gazów w wodzie. Znaczenie światła. Przygotowanie gleby i piasku do akwarjum. Gdzie należy ustawiać akwarja.

Zaznajomienie z najpospolitszemi roślinami wodnemi, nadającemi się do hodowli w akwarjum, na tle przystosowań roślin do środowiska wodnego. Hodowle mięczaków, ślimaków i małży. Zaznajomienie z budową w związku z przystosowaniami do środowiska wodnego. Owady wodne. Plankton: oczliki, dafnie.

Pokazy roślin zwierząt jednokomórkowych. Wiwarja. Hodowla płazów, gadów i owadów. Dżdżownice i enhytrausy jako pokarm dla ryb.

Pożądane są przedewszystkiem rady praktyczne, dające się zastosować w zwykłych szkołach powszechnych, nie rozporządzających udoskonaleniami technicznemi. Fakultatywnie można poruszyć sposoby hodowli bardziej skomplikowanych, jak akwarja z przewietrzaniem, wodą bieżącą, ogrzewaniem i t. p. o ile okaże się możliwość zademonstrowania tych hodowli.

Literatura pomocnicza dla słuchaczy do wyboru. Dr. Jan Kinel, Dr. Adam Krasucki, prof. Jan Noskowicz: Owady krajowe. Wyd. im. Ossolińskich 1927. Dr. W. Szafer, Dr. S. Kulczyński, Dr. B. Pawłowski: Rośliny polskie. Ksiażnica - Atlas, 1924. Dr. W. Kulesza: Klucz do oznaczania drzew i krzewów dzikich i hodowlanych. Zw. Zaw. Leśników. 1926. K. Czerwiński: Pomoce naukowe do nauczania biologji. D. Gayówna: Rola obrazów ściennych w nauczaniu elementarnem przyrody. W. Haberkantówna: Znaczenie tablic ściennych w nauczaniu biologji. Dr. Kazimierz Simm: Muzeum przyrodnicze. Cieszyn, Kotula, 1924. Wanda Ostoja Roguska: Przyroda w domu i szkole. Arct, Warszawa, 1920 r. Adam Czartkowski: Doświadczenia z fizjologji roślin, wyd. II. Arct, Warszawa. Zygmunt Lorec: Akwarjum słodkowodne. Cz. I. Książnica - Atlas, Lwów - Warszawa. Zbigniew Sosnowski: Akwarjum słodkowodne. Książnica - Atlas, Lwów — Warszawa. Godlewski Emil (sen.): Myśli przewodnie z fizjologji roślin. Wydaniem Kasy im. Mianowskiego, Warszawa.

Obszerniejsza bibljografja w Poradniku dla samouków, Botanika, I i II cześć, wyd. kasy im. Mianowskiego.

19) Polonistyczno-historyczny w Dobromilu

Część I programu.

Budowa wyrazów i t. zw. życie wyrazów wraz z metodyką ćwiczeń słowotwórczych i słownikowych w szkole powszechnej

Przygotowanie słuchaczy. Pożądane jest, aby słuchacze posiadali: 1) Elementarną znajomość słowotwórstwa przynajmniej w zakresie programu szkoły powszechnej; 2) Znajomość głosowni opisowej i tych najważniejszych wiadomości z głosowni historycznej, dzięki którym zrozumieją jedność szeregu etymologicznego mimo oboczności fonetycznych; 3) Znajomość podstawowych pojęć stylistycznych.

Program. *A. Budowa wyrazów.* 1) Fonetyczna budowa wyrazu: zgłoski i głoska. Znaczeniowe cząstki wyrazu słowotwórcze: rdzeń, przyrostek, przedrostek; fleksyjne: temat i końcówka. Szereg etymologiczny i szereg fleksyjny.

2) Rdzeń. Jego rola w słowotwórczej budowie wyrazu; sposób wyszukiwania rdzenia; przykłady obocznych postaci fonetycznych tego samego rdzenia.

3) Przyrostek. Z jaką podstawą słowotwórczą się łączy? Przykłady formacyj odrzecznikowych, odprzymiotnikowych, odzaimkowych, odliczebnikowych, odczasownikowych, od wyrażeń syntaktycznych. Funkcja słowotwórcza przyrostka: a) strukturalna, kiedy tworzy tylko pewne ogólne kategorje znaczeniowo - słowotwórcze np. rzeczownik od przymiotnika, a czasownik od rzeczownika i t. p.; b) znaczeniowa, kiedy wskazuje wyraźnie określony podział znaczeniowy; w tym związku pokaże się na przykładach główne typy znaczeniowe: nazwa sprawcy, narzędzia, miejsca, rzeczy materjalnych, zbiorowe, czynności, abstrakt odprzymiotnikowy, abstrakt odrzeczownikowy, przymiotnik dzierżawczy, iteratywność, perfektywność i t. d.; c) ekspresywna, kiedy zaznacza pewien ton. Przyrostek pojedyńczy i złożony. Nowotwory przyrostkowe powstające drogą absorbcji i perintegracji. Przyrostek produktywny i nieproduktywny.

Pojęcia powyższe buduje się przez analizę nielicznych ale typowych przykładów. Utrwalenie i pogłębienie tych pojęć dokonuje się w ćwiczeniach słowotwórczych, polegających na rozbiorze, słowotwórczym i znaczeniowem objaśnieniu wskazanych przez prelegentów wyrazów z zakresu różnych części mowy, różnych kategorji słowotwórczo-znaczeniowych, różnych przyrostków i t. d.

4) Wyraz złożony i jego znamiona w odróżnieniu od wyrazu prostego.

Rodzaje wyrazów złożonych. Złożenia a) z tematem imiennym w pierwszej części; b) z tematem czasownikowym w pierwszej części. Stosunek znaczenia członów do znaczenia całości złożenia. Forma członu pierwszego i drugiego w złożeniu.

Zrosty a) wyrażeniowe; charakterystyka formy i znaczenia obu członów; b) przedrostkowe; funkcja znaczeniowo-słowotwórcza przedrostka, przedrostek pojedynczy i złożony, przedrostek produktywny i nieproduktywny.

B. Życie wyrazów. 1. Jak powstaje znaczenie wyrazu? Psychologja a oświetlenie wyobrażeniowych składników znaczenia wyrazu.

2. Podstawowe kategorje znaczeniowe i części mowy.

3. Różne współczesne znaczenia tego samego wyrazu: a) właściwe i przenośne; b) zmysłowe i umysłowe; c) realne i etymologiczne.

4. Przykłady zmienności historycznej wyrazu wskutek ilościowej (rozszerzanie, zwężanie) lub jakościowej (przeniesienie) zmiany zakresu znaczenia.

5. Przykłady zmienności uczuciowej wartości wyrazów lub pewnych formacyj słowotwórczych.

6. Wyrazy zapomniane i nowotwory.

7. Wyrazy obce i przyswojone; ogólna przyczyna zapożyczeń; fonetyczny, słowotwórczy i fleksyjny sposób dostrajania się zapożyczeń do polskiego podłoża językowego. Na ogólniejszem tle historyczno-kulturalnem przegląd głównych rodzajów wyrazów zapożyczonych według ich chronologji, pochodzenia i zakresu znaczeniowego. Wyrazy w języku dzisiejszym; zagadnienie czystości języka.

8. Analiza słowotwórczo-znaczeniowa grup wyrażonych, związanych z określonemi warunkami społeczno-kulturalnemi np. a) nazwy dni tygodnia, b) nazwy miesięcy, c) nazwy osobowe, d) nazwy miejscowe.

C. Metodyka. 1. Jak przyswajać dzieciom znajomość t. zw. części mowy?

2. Ćwiczenia słownikowe. A) Tworzenie szeregów synonimicznych; B) Uzupełnienie szeregów synonimicznych; C) Zestawienie wyrazów o znaczeniu: a) przenośnem, b) sprzecznem, c) krzyżującem się; D) Tworzenie grup skupionych około pewnego ośrodka znaczeniowego (np. nazwy części ciała, nazwy rzemieślników, urzędów, kwiatów, barw i t. p.); E) Ćwiczenia w wyszukiwaniu: a) wyrazów podrzędnych względem wskazanego nadrzędnego; b) wyrazu nadrzędnego dla podanych równorzędnych; c) wyrazów równorzędnych; F) Ćwiczenia w objaśnianiu przenośnego znaczenia wyrazów.

Prelegent zwróci uwagę na te różnorodne możliwości ćwiczeń słownikowych i wespół ze słuchaczami opracuje przykładowo każdy rodzaj ćwiczeń.

3. Wskazówki i ćwiczenia metodycznego postępowania w rozbiorze wyrazów na cząstki słowotwórcze w oddziale V szkoły powszechnej.

Metodyka pracy. Prelegent w przystępnym wykładzie, opartym na możliwie bogatym materjale faktycznym, przyswaja słuchaczom podstawowe pojęcia i metody ujmowania słowotwórczo-znaczeniowej strony zjawisk językowych. Właściwa nauka polega na zastosowaniu tych pojęć i metody w systematycznie prowadzonych ćwiczeniach zbiorowych.

Książki pomocnicze dla słuchaczy. Szober S.: Gramatyka języka polskiego. Zeszyt drugi: Nauka o znaczeniu i budowie wyrazów, Lwów — Warszawa, 1923. Klemensiewicz Z.: Język polski Cz. I. Znaczenie i życie wyrazów. Lwów — Warszawa, 1926. Taszycki W.: Polskie nazwy osobowe. Kra-

ków, 1924. Czapczyński T.: Metodyka ćwiczeń stylistycznych. Lwów, 1929. Gaertner H.: Ćwiczenia słownikowe w szkole powszechnej. Lwów, 1927. Klemensiewicz - Majewiczówna - Lehr - Spławiński: Gramatyka polska w szkole powszechnej. Lwów, 1929.

20) Polonistyczny w Skałacie.

Część II programu.

Powieść polska ze szczególnem uwzględnieniem autorów objętych programem szkoły powszechnej.

Uwagi. Celem kursu jest przedewszystkiem zaznajomienie nauczycielstwa szkół powszechnych z wybitnemi utworami powieściowemi oraz uwydatnienia rozwoju powieści polskiej.

Jako metoda stosowany będzie wykład, wspólna lektura prelegenta i słuchaczy najważniejszych urywków, omawianie wspólne utworów naj wybitniejszych autorów.

Z podanego niżej zakresu materjału prelegent po zaznajomieniu się na wstępie kursu ze stanem oczytania słuchaczy wybierze szereg powieści, które powinni przeczytać wszyscy słuchacze, mając przytem na uwadze specjalnie autorów objętych programem szkoły powszechnej.

Zakres programu. Uwagi wstępne. Definicje powieści. Typy i formy romansu polskiego. Główne składniki powieści.

Wskazówki bibljograficzne. Źródła do historji powieści polskiej. Wzorowe teksty. Podział pracy.

Krótki rys historji i powieści w Polsce do 1776 r. Powieść za czasów Stanisława Augusta. Ignacy Krasicki: „Doświadczyński“ i „Podstoli“ (Biblj. Nar. Nr. 41, 101). Romans senzacyjny i sentymentalny do r. 1830. Ks. Wirtemberska: „Malwina“ (Biblj. Nar. Nr. 23). Powieść-pamiętnik i romans obyczajowy do 1830 r. Romans walterscottowski. Juljan Niemcewicz. Powtórzenie przerobionego materjału. Pytania i dodatkowe wyjaśnienia. Powieść Zygmunta Krasińskiego. Józef Ignacy Kraszewski: „Stara baśń“ (Biblj. Nar. Nr. 53), Dziecię Starego Miasta. Józef Korzeniowski: „Kollokacja“ (Biblj. Nar. Nr. 28). M. Czajkowski, Klementyna Hoffmanowa, Seweryn Goszczyński. Henryk Rzewuski: „Listopad“ (Biblj. Nar. Nr. 61). Zygmunt Kaczkowski. Ignacy Chodźko, Ludwik Sztyrmer, Narcyza Żmichowska.

Ogólna charakterystyka powieści polskiej w latach 1830—1863. Ideologja pozytywizmu. Realizm i naturalizm. Tendencja. Eliza Orzeszkowa: Nowele, „Nad Niemnem“. Henryk Sienkiewicz „Nowele“ (specjalnie: „Latarnik“ i „Janko Muzykant“) „Trylogja“, „Krzyżacy“, Quo vadis“. Wzorowa lekcja w szkole powszechnej na temat: „Janko Muzykant“. Interpretacja wybranych ustępów z „Ogniem i Mieczem“. Omówienie kompozycji części i całości „Krzyżaków“. Bolesław Prus: „Placówka“, „Lalka“. Charakterystyka stylu Prusa na podstawie wspólnie omówionych rozdziałów z „Lalki“. Powtórzenie przerobionego materjału. Pytania i dodatkowe wyjaśnienia.

Marja Konopnicka, Dygasiński, Marja Rodziewiczówna, Gabryela Zapolska. Józef Weyssenhoff: Naśladowcy Sienkiewicza.

Rzut oka na lata 1863—1896. Młoda Polska. Modernizm. Wpływy obce. Indywidualizm, estetyzm i egzotyzm. Stanisław Przybyszewski: Wacław Berent i Ignacy Dąbrowski. Stefan Żeromski: Nowele, „Ludzie Bezdomni", „Popioły", „Wiatr od morza". Rozbiór idei „Ludzi Bezdomnych" i zagadnienia pracy społecznej w epoce pozytywizmu. Szkoła Żeromskiego. K. Przerwa-Tetmajer i Władysław Orkan. Wł. St. Reymont: „Nowele", „Chłopi", „Rok 1794".

Omówienie wzorów rozbioru wybranych nowel Sienkiewicza, Prusa i Konopnickiej, opracowanych pisemnie przez słuchaczy kursu. Wacław Sieroszewski. Juljusz Kaden Bandrowski.

Główni przedstawicieli współczesnej powieści polskiej. Powtórzenie. Zarys rozwoju powieści polskiej od jej początku do chwili obecnej.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 7

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 1 lipca 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Dodatek.

Część urzędowa.

1.

Szkolne Kasy Oszczędności.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2605/30. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 69.

Celem ożywienia akcji szkolnych kas oszczędności Ministerstwo nawiązało stały kontakt z centralnemi instytucjami oszczędnościowemi. Sprawa ta zgodnie z okólnikiem Ministerstwa z dnia 18 września 1925 r. Nr. 7623/O. Prez. (Dz. Urz. Nr. 15, poz. 168 [1]) łączy się ściśle z zadaniami wychowawczemi szkoły. Przypominając wydany okólnik, zwracam się z gorącym apelem do całego nauczycielstwa w sprawie rozwinięcia żywej i szerokiej akcji w kierunku organizowania i prowadzenia szkolnych kas oszczędności.

Zdaję sobie sprawę na równi z instytucjami oszczędnościowemi z tego, że w akcji organizacji szkolnych kas oszczędności uzyskanie poważniejszej sumy wkładów oszczędnościowych nie jest celem najważniejszym, natomiast istotnem zadaniem szkolnych kas oszczędności jest pozyskanie dla idei oszczędności obecnych uczniów, w przyszłości czynnych obywateli Państwa, przyzwyczajenie ich do zasady oszczędzania, zapoznanie z pożytkiem i zadaniami pracy oraz zaznajomienie z formami i metodami oszczędzania.

Z tych powodów nie zalecam stosowania żadnej jednolitej formy ani metody oszczędzania, gdyż uważam, że należy zarówno formę jak i metodę pracy zastosować do warunków i potrzeb miejscowych. Władze szkolne, zarządy szkół i nauczycielstwo wszelkich kategoryj szkół w pracy tej winny wziąć czynny udział, nie ograniczając się w żadnym razie do urządzania uroczystych pogadanek lub świąt szkolnych. Z ideą oszczędzania, sposobami jej realizacji należy zaznajamiać uczniów przy wykonywaniu obowiązujących programów naukowych zarówno nauki o Polsce współczesnej, jak nauki języka polskiego i rachunków.

Dążyć należy według możności do tego, aby uczniowie mieli możność zapoznania się nietylko z zagadnieniem teoretycznie zaoszczędzania pewnych kwot pieniężnych, lecz także, żeby mogli poznać się praktycznie z organizacją kas oszczędności, sposobami ich prowadzenia, do czego w odpowiednich warunkach nadają się szczególnie kasy oszczędności, w których uczniowie czynnie współdziałają jako członkowie zarządu lub skarbnicy czy inkasenci.

Techniczną stronę organizacji szkolnych kas oszczędności powierzyć należy właściwym instytucjom oszczędnościowym, których wybór zależy od warunków lokalnych. W pierwszym rzędzie powołane są do tego instytucje społeczne, jak spółdzielnie oszczędnościowe, komunalne i gminne kasy oszczędności, wreszcie Pocztowa Kasa Oszczędności. Powierzanie tej pracy przedsiębiorstwom prywatnym, obliczonym na zysk, uważam za niewskazane.

Przy wyborze właściwej instytucji należy kierować się wyłącznie tem, która instytucja najłatwiej i najowocniej może wywiązać się z zada-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 414.

nia w danej miejscowości i w danych warunkach. Stosowanie jakiejkolwiek wyłączności lub stronniczości jest niedopuszczalne, jak również z drugiej strony jest niedopuszczalne rywalizowanie dwu instytucyj w tej samej szkole. Ta ostatnia trudność da się usunąć, o ile wyjątkowo wyłoni się, drogą porozumienia się właściwych instytucyj.

Nauczycielstwu, które weźmie czynny udział w omawianej akcji, władze szkolne pracę ułatwią przez wszelkie dopuszczalne ulgi w obowiązkowej nauce, oczywiście z uwzględnieniem jakości i ilości ich pracy organizacyjnej.

Również przy udzielaniu zapomóg, nagród pieniężnych, oraz przy rozstrzyganiu konkursów wszelkiego rodzaju, obok innych warunków wymaganych, brana będzie pod uwagę praca nauczycieli i jej użyteczność na polu oszczędzania.

Kuratorjum (Wydział Oświecenia Publicznego) zechce powołać do życia komitet lub komisję, w skład której obok przedstawicieli władz szkolnych, wejdą przedstawiciele instytucyj oszczędnościowych, czynnych w okręgu, celem wspólnego omawiania i organizowania akcji. Gdzie to jest możliwe, należy powołać do życia powiatowe komitety w takimże celu.

Dla zebrania informacyj i materjału do oceny istniejącego stanu rzeczy i możności dalszego rozwoju, zechce Kuratorjum (Wydział Oświecenia Publicznego) przedłożyć Ministerstwu do końca czerwca 1930 r. sprawozdania, dotyczące dotychczasowej akcji w okręgu oraz planu na bliższą i dalszą przyszłość. W sprawozdaniu tem należy przedewszystkiem uwzględnić momenty natury organizacyjnej, nadto należy dołączyć pozytywne materjały statystyczne (sprawozdawcze), jeżeli je Kuratorjum posiada.

Odpowiednie zarządzenia należy wydać do władz, urzędów i szkół podległych [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

2.

Ocena okresowa i ustalenie nauczycieli, pełniących obowiązki za urlopem płatnym w szkołach prywatnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 6 maja 1930 r. Nr. II. 779/30.

Nr. O. 943/30. Ministerstwo wyjaśnia, że okres urlopu udzielonego na podstawie art. 52, lit. a) c) i d) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3-go lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) nie wlicza się do okresu, przewidzianego w ustępie pierwszym art. 20 powołanej ustawy.

Co do oceny z art. 24 powołanej ustawy urlopowanych nauczycieli tymczasowych, zajętych w szkołach prywatnych, to postanowienie art. 8 cytowanej ustawy o pracy w szkołach prywatnych należy stosować i do nich tak, jak gdyby nie byli mianowani nauczycielami państwowymi. Trzy-

---

[1]) Patrz ogłoszenia: Propaganda oszczędności w szkołach. str. 393.

lecie wspomniane w tym artykule i w art. 24 tejże ustawy upływać więc będzie z reguły dopiero po 1 roku „pracy“ (nie „służby“) w szkole państwowej pełnionej po upływie urlopu.

Dyrektor Departamentu (—) *W. Żłobicki.*

3.

Egzamin dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli prywatnych szkół powszechnych.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 3 kwietnia 1930 r. Nr. II. 4062/30. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 68.

W związku z postanowieniami § 8 rozporządzenia z dnia 23 listopada 1928 r. w sprawie wykonywania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacji zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 881) przypominam, że nauczycielom prywatnych szkół powszechnych przysługuje w dalszym ciągu prawo zdawania egzaminów według postanowień regulaminu egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1924, Nr. 10, poz. 94) na warunkach § 8 punktu a) cytowanego rozporządzenia.

Zechce tedy Kuratorjum wydać potrzebne zarządzenia dla umożliwienia im tego egzaminu.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

4.

Nadawanie uprawnień prywatnym zakładom kształcenia nauczycieli.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 5 lutego 1930 r. Nr. II. 2827/30.

Nr. I. K. N. 1210/30. W związku z rozporządzeniem z dnia 1 maja 1929 r. w sprawie nadawania prywatnym szkołom średnim ogólnokształcącym i seminarjom nauczycielskim praw szkół państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929, Nr. 6, poz. 75 [1]), wprowadzającem nadawanie uprawnień z reguły aż do odwołania, zarządzam co następuje:

Poszczególne wnioski w sprawie uprawnień prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli i seminarjów ochroniarskich w okręgu przygotowuje kuratorjum tylko dla tych zakładów, które ubiegają się o podwyższenie kategorji posiadanych uprawnień względnie o przyznanie uprawnień, jak również dla tych, którym kuratorjum uważa za wskazane obniżyć względnie cofnąć uprawnienia.

Podania koncesjonarjuszy o podniesienie względnie przyznanie uprawnień winny być zaopatrzone:

1) We wszystkie załączniki, wyszczególnione w § 10 rozporządzenia z dnia 13 stycznia 1925 r. Nr. 20535/I. ex 1924 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1925, Nr. 4, poz. 40 [2]), o ile w ostatnim roku szkolnym zakład nie ma żadnych uprawnień.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 351.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 43.

2) Tylko w odpowiednie załączniki, które uwidoczniają zaszłe zmiany względnie rozwój zakładu, o ile zakład posiada niepełne prawa i ubiega się o nadanie pełnych praw.

Prawdziwość danych, zawartych w podaniach i w aktach dostarczonych przez poszczególne zakłady i przesyłanych do Ministerstwa winna być przez kuratorjum stwierdzona.

Do aktu każdego zakładu kuratorjum dołącza osobny swoj wniosek oparty na wynikach wizytacji z roku szkolnego, w którym wpływa wniosek, oraz dołącza sprawozdanie powizytacyjne.

Do przygotowanych w ten sposób i zebranych wszystkich wniosków dołącza kuratorjum:

1) Alfabetyczny wykaz w formie tabeli wszystkich w okręgu prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli (seminarjów nauczycielskich kursów nauczycielskich), w którym należy wymienić: a) dokładny adres zakładu, b) pełną nazwę zakładu, c) nazwę (nazwisko i imię) koncesjonarjusza d) uprawnienia zakładu w kończącym się roku szkolnym, e) wniosek kuratorjum co do uprawnień na przyszłość, f) wniosek kuratorjum co do uprawnień kursu wstępnego, g) krótkie uzasadnienie wniosku kuratorjum, h) nazwisko wizytatora i termin ostatniej wizytacji zakładu, i) decyzja i uwagi Ministerstwa (zostawić puste miejsce).

Dla seminarjów ochroniarskich sporządza kuratorjum osobny wykaz według tego samego wzoru.

2) Odpisy wszystkich sprawozdań powizytacyjnych z roku (1929/30), dotyczących pozostałych prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli i seminarjów ochroniarskich w okręgu, co do których nie przedstawia kuratorjum osobnych wniosków wraz z osobnemi aktami.

Cały w ten sposób zebrany materjał w sprawie uprawnień prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli i seminarjów ochroniarskich w okręgu nadsyła kuratorjum do Ministerstwa najpóźniej do dnia 1 maja przy jednem ogólnem sprawozdaniu, które powinno zawierać ogólne uwagi, spostrzeżenia i wnioski zakładów w Okręgu.

Powyższe rozporządzenie nie dotyczy szkół średnich ogólnokształcących.

Kursy wstępne.

W sprawie kursów wstępnych przy prywatnych seminarjach nauczycielskich zaznaczam, że mogą być uważane przez Ministerstwo za integralną część seminarjum tylko te kursy, które są istotnie potrzebne i na które młodzież jest przyjmowana ściśle według postanowień § 18 punkt II Regulaminu przyjmowania uczniów do państwowych seminarjów nauczycielskich z dnia 19 maja 1926 r. nr. I-7499/26 (Dz. Urz. Min. WR. i OP. z r. 1926 nr. 10, poz. 114 [1]).

Ponieważ poparcie ze strony państwa wyraża się przeważnie w formie udzielenia uprawnień, z czasem są związane różnorodne korzyści dla zakładu prywatnego, zechce Kuratorjum przy wnioskach o nadanie prywatnym seminarjom nauczycielskim praw seminarjów państwowych zazna-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 317.

czać, czy wniosek Kuratorjum dotyczy również kursu wstępnego, o ile omawiane seminarjum taki kurs posiada.

Aby poruszona sprawa kursów wstępnych nie została pominięta we wnioskach o nadanie praw, został wprowadzony osobny punkt f. w szemacie wykazu, o którym jest mowa wyżej.

Nadmieniam, że sprawa kursów wstępnych była już omówiona w okólniku Ministerstwa z dnia 20 września 1926 r. nr. 20681/I ex 1925 [1].

Dyrektor Departamentu (—) *W. Żłobicki.*

5.

Czynsze za ogrody.

Rozp. Min. Robót Publ. z dnia 26 kwietnia 1930 r. L. Dz. X. 1118/30. Pismo Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego z dnia 15 maja 1930. L. D. R. P. 2459 30.

Nr. I. K. N. 2850/30. Ministerstwo Robót Publicznych na podstawie porozumienia się z Ministerstwem Skarbu, wyrażonem pismem z dnia 16 kwietnia 1930 roku Nr. dz. D. III. 1621/4/29, wyjaśnia, że o ile z ogrodu przy seminarjum państwowem korzysta samo seminarjum (jako park. stacja doświadczalna, ogród botaniczny etc.) natenczas teren ten winien być oddany temu seminarjum bezpłatnie, ponieważ instytucje państwowe nie opłacają czynszu za użytkowane przez siebie realności państwowe.

Natomiast w wypadkach, gdy odnośne ogrody są użytkowane przez osoby trzecie lub instytucje prawne (jak personal szkoły, rady opiekuńcze internatów przy seminarjach etc.), wówczas od osób tych należy pobierać czynsz w wysokości 4% wartości przedmiotu i zaliczenia go na dochód budżetu Ministerstwa Robót Publicznych [2].

Dyrektor Departamentu: Podpis nieczytelny.

6.

Egzamin dojrzałości z historji w szkołach średnich.

Wyjaśnienie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 maja 1930 r. Nr. II. 9842 30.

Przy egzaminie dojrzałości z historji wraz z nauką o Polsce w szkołach średnich ogólnokształcących z językiem nauczania niepolskim należy się trzymać zasad następujących: 1) jeżeli przedmiot ten był w klasie VIII rozdzielony pomiędzy dwu nauczycieli, obaj nauczyciele wchodzą w skład komisji egzaminacyjnej i każdy z nich przy głosowaniu posiada jeden głos z zastosowaniem zasad i ograniczeń, wskazanych w § 7 regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości (patrz okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 kwietnia 1926 r. Nr. II-4210/26 [3]) 2) niezależnie od tego, czy z historji

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., z 1927 r., str. 153.

[2])Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 506.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r. str. 208.

wraz z nauką o Polsce egzaminuje jeden nauczyciel czy dwóch, egzamin odbywa się w tym języku, w którym odbywa się nauczanie tego przedmiotu w danej szkole, a więc z historji Polski wraz z nauką o Polsce odbywa się zawsze w języku polskim (patrz art. 7 ustawy z dnia 1 lipca 1924 r., zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa oraz rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 31 marca 1926 r. Nr. II-4030/26 [1]) 3) ze względu na ustalony wzór świadectw dojrzałości ocena z historji wraz z nauką o Polsce musi być jedna, w wypadkach atoli, gdy nauczanie historji Polski wraz z nauką o Polsce i egzaminowanie z obydwu tych działów, odbywało się osobno, należy przyjąć zasadę, że ocena wspólna i ostateczna jest zawsze niedostateczna, gdy zdający w jednym z pomienionych dwóch działów wykazał wiadomości niedostateczne.

Dyrektor Departamentu (—) *W. Żłobicki.*

7.

Należność za egzaminy maturalne w gimnazjach.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 2 czerwca 1930 r. Nr. II. 10717/30.

Nr. II. 7166/30. Na zapytanie kuratorjum jednego z okręgów szkolnych Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmia, że wyjaśnienie w sprawie należności, przysługujących członkom komisji egzaminacyjnych w szkołach średnich ogólnokształcących, podało Ministerstwo WR. i OP. w tutejszym okólniku z dnia 30 kwietnia 1924 r. Nr. 4240/24/D. II. względnie w okólniku z dnia 4 listopada 1927 r. Nr. II-16137/27. W związku z powyższemi okólnikami Ministerstwo WR. i OP. wyjaśnia dodatkowo, że koszty podróży i diety wszystkich członków komisyj egzaminacyjnych, oraz inne należności z tytułu pracy w komisjach z wyłączeniem przewodniczących, będących okręgowymi wizytatorami szkół, winny być pokrywane z działu 5 § 8 poz. 2 budżetu Ministerstwa WR. i OP. Natomiast koszty podróży i diety przewodniczących, będących okręgowymi wizytatorami szkół, należy pokrywać w myśl postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826 [2]), uzupełnionego rozporządzeniem z dnia 6 grudnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 908 [3]) z działu 3 § 3 budżetu Ministerstwa WR. i OP.

Dyrektor Departamentu (—) *W. Żłobicki.*

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 6 lutego 1924 r. Nr. 1015/II/24.

(L. II. 1945/24). Ministerstwo W. R. i O. P. uchyla rozporządzenie tutejsze z dnia 6 grudnia 1923 r. Nr. 10451/II/23 ustanawia natomiast co następuje:

Za pracę w komisjach egzaminacyjnych maturalnych delegowani do tych komisyj dyrektorzy, nauczyciele gimnazjów państwowych i prywatnych (przy zachowaniu zastrzeżenia § 68 regulaminu dojrzałości) otrzymują:

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r. str. 212.
[2]) Dz. Urz. Kur. Lw. z 1927 r. str. 447.
[3]) Dotyczy wyjazdów do miast Białej i Gdyni.

1) za każdą godzinę pracy przy egzaminach piśmiennych, ustnych lub na posiedzeniu komisji — taką kwotę jaka odpowiada 8 punktom wynagrodzenia nauczycieli szkół państwowych.

2) za przeglądanie i poprawianie prac piśmiennych:

a) z języka polskiego (ruskiego, historji [1]) i matematyki przewodniczący i pierwszy recenzent (egzaminator) jak za 30 minut pracy, drugi rezenzent jak za 15 minut pracy.

b) z fizyki i z języka łacińskiego (greckiego) przewodniczący i pierwszy (egzaminator) recenzent jak za 20 minut pracy, drugi recenzent jak za 10 minut pracy,

c) z języka obcego przewodniczący i pierwszy recenzent (ezgaminator) jak za 15 minut pracy, drugi recenzent jak za 10 minut pracy, przyczem godzina pracy liczy się jak w punkcie 1) za 8 punktów wynagrodzenia nauczycieli szkół państwowych.

Powyższe normy wynagrodzenia za udział w komisji egzaminacyjnej obowiązują przy egzaminach dojrzałości eksternów pełnych oraz uzupełniających.

Rozporządzenie to obowiązuje od 1 lutego 1924 r. aż do odwołania.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 kwietnia 1924 r. Nr. 4240/II. (L. II. 6044/24.

Ministerstwo W. R. i O. P. zawiadamia, że w sprawie wynagrodzenia członków komisyj egzaminacyjnych uczniów szkół średnich ogólnokształcących, oraz eksterów obowiązuje nadal tutejsze rozporządzenie z dnia 6 lutego br. Nr. 1015/D. II. z następującemi uzupełnieniami względnie zmianami.

Dyrektorzy i nauczyciele szkół państwowych, delegowani do udziału w komisjach egzaminacyjnych szkoły obcej tej samej miejscowości, w której stale urzędują, otrzymują tylko wynagrodzenie za udział w komisjach względnie za poprawianie prac piśmiennych według norm ogólnych.

Dyrektorzy i nauczyciele szkół państwowych otrzymują w razie delegacji do innej miejscowości zwrot kosztów podróży według obowiązujących przepisów, zaś dyrektorzy i nauczyciele szkół prywatnych zwrot ceny biletu II klasy, do jazdów ze stacji i do stacji kolejowej, względnie przystani według taryfy lub w razie nieustalenia tejże według rzeczywiście poniesionych kosztów jazdy końmi, wydatek na tragarzy i koszt przewozu bagażu. Diety przysługują dyrektorom i nauczycielom szkół średnich państwowych i prywatnych tylko za czas samej podróży do innej miejscowości o ile trwa ona nie krócej niż przez 6 godzin, przyczem dyrektorom i nauczycielom szkół prywatnych przyznawać należy diety wdług VI grupy uposażeniowej.

Wizytatorzy, względnie urzędnicy kuratorjum jako delegaci, przewodniczący, lub delegaci przewodniczący w komisjach egzaminacyjnych nie otrzymują w miejscu swego stałego urzędowania żadnego wynagrodzenia, w razie wyjazdu do innej miejscowości w powyższym charakterze otrzymywać mają jedynie normalne diety i koszty podróży.

---

[1]) Wyrazy w nawiasie są uzupełnieniem Kuratorjum O. S. Lw. (L. II. 15803/27).

Wszelkie należytości dla uczestników komisyj, a więc także koszty podróży i diety jako spowodowane udziałem w komisjach egzaminacyjnych pokrywane być winny w całości z działu V, § 7, poz. 3.

Wartość punktu obliczać należy według mnożnej, obowiązującej w dniu odbycia egzaminu.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje aż do odwołania.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 4 listopada 1927 r. Nr. II. 16137/27. (L. II. 15 803/27).

Uzupełniając tutejsze rozporządzenie z dnia 6 lutego 1924 r. Nr. 1015/D. II i z dnia 30 kwietnia 1924 r. Nr. 4240/D. II. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia że z działu 5, § 8, poz. 1, budżetu Ministerstwa WR. i OP. pokrywać należy wszelkie wydatki, związane z przeprowadzeniem egzaminów dojrzałości w szkołach średnich ogólnokształcących, a więc nietylko wynagrodzenia, koszty podróży i diety członków komisyj egzaminacyjnych, lecz również wydatki na usługę, opał, światło, wynajęcie sali i t. p.

Odnosi się to do egzaminów dojrzałości, składanych zarówno przez uczniów jak i przez eksternów.

Zarazem Ministerstwo WR. i OP. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i na podstawie art. 9 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) ustala dodatkowe wynagrodzenie woźnych, zatrudnionych w czasie egzaminów dojrzałości w szkołach średnich ogólnokształcących poza ich normalnemi obowiązkami z ważnością od terminu jesiennego 1927 r. egzaminów, w wysokości kwoty, odpowiadającej jednemu punktowi uposażeniowemu za godzinę faktycznego zatrudnienia.

8.

Wzory świadectw i protokółów egzaminu specjalnego.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 29 marca 1930 r. Nr. II. 28638/29.
Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 67.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 7 stycznia 1929 r. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 215 [1]) ustalam załączone wzory świadectw i protokółów egzaminu specjalnego, którego złożenie z wynikiem pomyślnym uprawnia do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej w wypadku wskazanym w § 2 wymienionego rozporządzenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 285.

WZÓR.

Herb Państwa na poddruku
tło lekko zielone

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO . . . .

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Świadectwo egzaminu specjalnego

. . . .

Miejsce na fotografję

urodzony dnia . . . miesiąca . . . . .
roku . . w . . . .
województwa . . . .
wyznania . . . .
po . . . .
. . . .
. . . .

zdał . . . w . . . .
roku . . . egzamin specjalny, ustalony rozporządzeniem z dnia 7-go stycznia 1929 roku Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 215 — Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 5. poz. 56), wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratora Okręgu Szkolnego . . . .
pismem z dnia . . . . Nr. . . . . .

Oceny otrzymał następujące:

z religji . . . .
z języka polskiego . . . .
z języka . . . .
z historji wraz z nauką o Polsce współczesnej . . . . .
z geografji . . . .
z przyrodoznawstwa . . . .
z fizyki . . . .
z matematyki . . . .
z rysunku . . . .

Na podstawie świadectw szkolnych został zwolniony od egzaminów z . .
. . . .
. . . .

Wobec tego Państwowa Komisja Egzaminacyjna wydaje . . . . .
. . . .
niniejsze świadectwo, uprawniające do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej w wypadku wskazanym w § 2 wymienionego rozporządzenia.

. . . ., dnia . . . . . . roku . . .

Nr. . . . . .

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

Członkowie
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

Rok 19 . . . miesiąc . . . .

Nr. . . . . .

Protokół

egzaminu specjalnego, uprawniającego do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej.

Miejsce na fotografję

Nazwisko . . . .

Imię . . . .

Urodzony dnia . . . . roku . . .

Wyznania . . . .

Miejsce stałego zamieszkania . . . .

. . . .

Adres w czasie egzaminów . . . .

Składa egzamin po raz . . . .

zwolniony (§ 6 regulaminu egz. specj.) od egzaminów z . . . .

. . . .

. . . . na podstawie . . . . . .

. . . .

. . . .

obiera język nowożytny obcy . . . .

złożył świadectwa szkolne . . . .

. . . .

. . . .

. . . .

Przewodniczący
Komisji Egzaminacyjnej

Część piśmienna:

Przedmiot	Data	Ewentualne uwagi o przebiegu egzaminu	Ocena
Język polski			
Język obcy nowożytny			
Matematyka			
Rysunek			

Uchwała Komisji Egzaminacyjnej:

. . . . zostaje dopuszczony do zdawania egzaminu ustnego.

Dnia . . . .

Członkowie Komisji Egzaminacyjnej

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

Część ustna:

Przedmiot	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Religja		
Język polski		
Język obcy nowożytny		
Historja wraz z nauką o Polsce współczesnej		
Geografja		
Przyrodoznawstwo		
Fizyka		
Matematyka		

Zestawienie ocen:

Przedmioty	Religja	Język polski	Język obcy	Historja wraz z nauką o Polsce współczesnej	Geografja	Przyrodoznawstwo	Fizyka	Matematyka	Rysunek
Egzamin piśmienny									
Egzamin ustny									
Ocena ostateczna									

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

. . . . zdał egzamin . . . specjaln. . . . . .

Dnia . . . . 19 . . . r.

Członkowie Komisji Egzaminacyjnej

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej

9.

Wynagrodzenie nauczycieli szkół dokształcających.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 24 maja 1930 r. Nr. III. D. 4490/30

Nr. III. 2502/30. Uprawnienie do otrzymywania wyższej normy wynagrodzenia za nauczanie przedmiotów zawodowych w szkołach dokształcających, przewidziane w p. 4. zarządzenia Ministerstwa z dnia 21 stycznia 1926 r. Nr. III. DR. 1151/26 i w p. 2. zarządzenia Ministerstwa z dnia 20 listopada 1926 r. Nr. III. DR. 16607/26, rozszerzam od dnia 1 kwietnia 1930 r. również na szkoły, na które nie rozciągają się przepisy o szkołach akademickich, a które zostały wymienione w § 1. pp. a. i c. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 663 [1]).

Dyrektor Departamentu: (—) *M. Jarniński.*

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 21 stycznia 1926 r. Nr. III. D. 1151/26 w sprawie udziału Skarbu Państwa w pokrywaniu kosztów nauczania i kierownictwa w dokształcających szkołach zawodowych. (L. III. 375/26).

Powołując się na ustawę o środkach zapewnienia równowagi budżetowej z dnia 22 grudnia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918, z dnia 30 grudnia 1925), Ministerstwo wydaje następujące zarządzenia w sprawie udziału Skarbu Państwa w pokrywaniu kosztów nauczania i kierownictwa w dokształcających szkołach zawodowych od dnia 1 stycznia 1926 r.:

1. Udział Skarbu Państwa w pokrywaniu kosztów nauczania w dokształcających szkołach zawodowych będzie obliczany na podstawie normy przeciętnej wysokości 25 mnożnych miesięcznie za 1 godzinę tygodniowo.

2. Udział Skarbu Państwa w pokrywaniu kosztów kierownictwa będzie obliczany według dotychczasowych norm, a mianowicie według rozporządzenia z dnia 24 października 1924 Nr. 17885/24, D. III, którego odpis przy niniejszem jest załączony.

3. W pokrywaniu kosztów wynagrodzenia wychowawcy, gospodarza klasy lub opiekuna uczniów Skarb Państwa udziału nie bierze.

Czynności te do chwili ewentualnego innego zarządzenia w tej sprawie powinny być podzielone pomiędzy nauczających w szkole.

4. Nauczycielom przedmiotów zawodowych, specjalistom, może kuratorjum przyznać normy wynagrodzenia wyższe, mianowicie do 34 mnożnych miesięcznie za 1 godzinę nauczania, względnie 13 mnożnych za 1 efektywną godzinę nauczania. Do przyznania wynagrodzenia według norm wyższych ponad 25 mnożnych mają prawo nauczyciele, nauczający przedmiotów zawodowych, posiadający ukończone studia wyższe i nie mniej niż 3 lata praktyki zawodowej.

5. Na czas od 1 stycznia do 31 marca 1926 r. normy wynagrodzenia wyżej wymienione ulegają procentowemu zmniejszeniu o 6%.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 50.

Normy powyższe obowiązują na terenie Rzeczypospolitej Polskiej za wyjątkiem Województwa Śląskiego, przyczem w m. st. Warszawie zostaje uwzględniony dodatek stołeczny w wysokości 20%.

Za Ministra: *M. Jarniński*, wr. Dyrektor Departamentu.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 października 1924 r. Nr. 17885/24. D. III. w sprawie zmiany etatów kierowników w jedno i dwuoddziałowych szkołach zawodowych dokształcających. (L. III. 375 26).

Ponieważ w jedno- i dwuoddziałowych szkołach zawodowych dokształcających odrębne kierownictwo z natury rzeczy nie jest konieczne, gdyż czynności pedagogiczne kierowników albo nie istnieją, albo są minimalne, a czynności administracyjne są zawsze nieznaczne, Ministerstwo zarządza, aby w tego rodzaju szkołach z dniem 1 stycznia 1925 r. odrębne kierownictwo (etaty kierowników) zostały zniesione, a pełnienie obowiązku kierowników powierzono jednemu z nauczycieli szkoły.

Dodatkowe czynności nauczycieli, którym powierzone będzie pełnienie tych obowiązków należy opłacać:

a) przy jednooddziałowej szkole, jak za dwie nauki godziny nauki tygodniowej, licząc w tem i dodatek za sekretarstwo;

b) przy dwuoddziałowej szkole, jak za 3 godziny nauki, licząc jak wyżej pod a).

W szkołach zawodowych dokształcających, składających się z 3-ch i więcej oddziałów wynagrodzenie kierowników należy normować w myśl art. 54 ustawy o uposażeniu z dnia 9 października 1923 r.

Zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20 listopada 1926 r. Nr. III. DR. 16607/26 w sprawie wynagrodzenia nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach dokształcających. (L. III. 4852 26).

W niektórych kuratorjach zaszły wypadki przyznawania wyższej normy płac nauczycielom szkół zawodowych dokształcających, nieprzewidziane w zarządzeniu Ministerstwa z dnia 21 stycznia r. b. N. III. DR. 1151/26 i wyjaśnień z dnia 23 marca r. b. N. III. DR. 4103/26 (patrz niżej).

Ażeby uniknąć niewłaściwego interpretowania tych zarządzeń zarówno w sensie rozszerzającym, jak i zwężającym, Ministerstwo ustala:

1) że za przedmioty zawodowe w szkołach dokształcających uznaje przedmioty, zaliczone w tymczasowym programie dla szkół zawodowych dokształcających do grupy przedmiotów B i nauczane w klasach II i III. Do grupy B zaliczać również należy kalkulację specjalną zawodową, w odróżnieniu od zasad kalkulacji ogólnej włączonej do nauki rachunków w grupie A.

2) że wyższa normę wynagrodzenia można przyznawać nauczycielom przedmiotów zawodowych, posiadającym ukończone studja wyższe i co najmniej trzyletnią praktykę po ukończeniu studjów, przytem w szkołach i klasach specjalnych (dla jednego lub pokrewnych zawodów) nauczający przedmiotu zawodowego powinien być specjalistą w zakresie przedmiotu, którego naucza.

Rozszerzenie obecnie grupy przedmiotów zaliczonych do zawodowych ma na celu ułatwienie angażowania do szkół dokształcających nauczycieli specjalistów i szybsze podniesienie zawodowej wartości szkoły.

Za Ministra Kierownika Ministerstwa: *M. Jarniński.* Dyrektor Departamentu.

Wyjaśnienie (skrót) Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 29 marca 1926 r. Nr. III. DR. 4103/26. w sprawie wynagrodzenia za nauczanie i kierownictwo w dokształc. szkołach zawodowych. (L. III. 1372 26).

Na zapytanie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z dn. 3. III. 1926 r. N. III. 767/26 Ministerstwo udziela następującej odpowiedzi:

1) Ministerstwo upoważnia Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego do zastosowania punktu 4 rozporządzenia z dn. 21 stycznia 1926 r. N. III. DR. 1151/26 przy obliczaniu wynagrodzenia za kierownictwo tym kierownikom, którzy jako nauczyciele mogliby nauczać przedmiotu zawodowego, posiadają ukończone studja wyższe i niemniej niż 3 lata praktyki zawodowej. Wskazane jest, aby tym osobom było powierzane kierownictwo takich dokształcających szkół zawodowych, których specjalność w zupełności lub w przeważającej mierze odpowiada zawodowemu wykształceniu kierowników.

Jednocześnie Ministerstwo przypomina, że dla racjonalnego spełniania obowiązków kierownika, należy unikać tworzenia jednostek szkolnych, zawierających powyżej 10 oddziałów.

Do przedmiotów zawodowych, których nauczanie służy za podstawę stosowania p. 4 rozporządzenia z dnia 21 stycznia 1926 r. Ministerstwo zalicza technologję, materjałoznawstwo, naukę zawodu, rysunek zawodowy.

10.

Zaliczenie do wysługi emerytalnej lat służby w zakładach prywatnych.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 30 stycznia 1930 r. L. Rej. 768/28.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego dekretem z dnia 15 lipca 1927 r. Nr. II. 14139/27 przeniosło Józefa Szychowskiego, nauczyciela gimnazjum w Sarnach, na zasadzie art. 28 pkt. b. ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46/24 Dz. ust. w stan spoczynku, a zarazem z powołaniem się na art. 19 tejże ustawy przyznało mu, ze względu na policzalną służbę w ilości 33 lat, uposażenie emerytalne w wysokości 95.2% ostatnio w czynnej służbie pobieranego uposażenia VI grupy szczebla „d", t. j. po 976 punktów miesięcznie, wraz z odpowiedniemi dodatkami, począwszy od dnia 1-go września 1927 r.

Przy obliczaniu lat wysługi Kuratorjum uwzględniło 4-letnie studja uniwersyteckie pomienionego, oraz jego służbę nauczycielską w państwowej szkole realnej w Niżnym Nowogrodzie od dnia 1 sierpnia 1883 r. do 1 sierpnia 1908 r. zaś w państwowem gimnazjum w Sarnach od dnia 1 września 1923 r. do 1 września 1927 r., komunikując mu zarazem osobnem pismem o niezaliczeniu czasu służby nauczycielskiej w prywatnem gimnazjum Prozorowej w Wilnie od 28 września 1910 r. do 12 listopada 1914 r.

oraz na Kursach Powszechnych i Gimnazjalnych przy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej b. Departamentu Oświaty w Wilnie w roku szkolnym 1921/22 ze względu na pełnienie jej w przerwie między jego służbą nauczycielską w b. państwie rosyjskiem, a objęciem na stałe służby w Rzeczypospolitej Polskiej od nia 1 września 1923 r.

Zażalenia Szychowskiego, wywodzącego, że z uwagi na postanowienia art. 85 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46/24 Dz. Ust. przerwy w służbie, zaszłe przed wejściem w życie tej ustawy, nie stają na przeszkodzie zaliczeniu mu owych okresów służby, Ministerstwo W. R. i O. P. nie uwzględniło orzeczeniem z dnia 20 grudnia 1927 r. Nr. II. 17100/27, „albowiem Gimnazjum Prozorowej w Wilnie było szkołą prywatną, w której służba nie dawała żadnych uprawnień emerytalnych, a praca na Państwowych Kursach Powszechnych i Gimnazjalnych w roku szkolnym 1921/22 wobec tymczasowego charakteru, w jakim Cywilny Zarząd Ziem Wschodnich wykonywał administrację państwową, za służbę państwową, podlegającą zaliczeniu do wysługi emerytalnej, uznaną być nie może, zaznaczając ponadto, że „powoływanie się na postanowienia art. 85 powyższej ustawy nie jest również uzasadnione, albowiem przed 1 września 1923 nie pozostawał on w policzalnej do wysługi emerytalnej służbie państwowej polskiej".

Najwyższy Trybunał Administracyjny, rozpoznając skargę Szychowskiego na powyższe orzeczenie Ministerstwa, streszczającą się w zarzucie mylnej wykładni art. 81, ust. 1, i art. 85 omawianej ustawy, oraz odpowiedź na nią pozwanej władzy, rozważył, co następuje:

Odnośnie do będących przedmiotem sporu okresów służby nauczycielskiej skarżącego okazuje się z akt sprawy, w szczególności: z pisma prezesa Rady Pedagogicznej Prywatnego Gimnazjum Prozorowej w Wilnie z dnia 28 września 1910 r. Nr. 374, że na stanowisku nauczyciela tego gimnazjum, zajmowanem wedle wykazu jego stanu służby od dnia 1 września 1908 r., decyzją Zarządu Wileńskiego Okręgu Naukowego zatwierdzony został od dnia 21 września 1910 r. z prawami służby państwowej; z pisma tegoż samego prezesa z dnia 12 listopada 1914 r. Nr. 458, że na mocy decyzji kuratora Wileńskiego Okręgu Naukowego przeniesiony został z dotychczasowego stanowiska w gimnazjum Prozorowej na stanowisko etatowego nauczyciela państwowej szkoły realnej w Dźwińsku z dniem 11 listopada 1914 r.; wreszcie z pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 kwietnia 1924 r. Nr. 9358/24 D. II., że pełnienie przez niego obowiązków nauczycielskich w roku szkolnym 1921/22 na kursach gimnazjalnych przy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej b. Departamentu Oświaty w Wilnie — stwierdzone zaświadczeniem Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Męskiego im. Adama Mickiewicza w Wilnie z dnia 2 lipca 1923 r. Nr. 996 — należy uważać jako służbę państwową polską.

Z brzmienia wyżej zacytowanych pism prezesa Rady Pedagogicznej gimnazjum Prozorowej wynika, że skarżący, zatwierdzony przez państwowe władze szkolne na stanowisku nauczyciela w tem gimnazjum od 21 września 1910 r. z prawami służby państwowej, a następnie przeniesiony dnia 11 listopada 1914 r. na stanowisko nauczyciela państwowej szkoły realnej w Dźwińsku, korzystał z wszystkich praw, przysługujących funkcjonarjuszom państwowym, wobec czego odnośny okres czasu jego

służby podlegał uwzględnieniu przy wysłudze emerytalnej wedle ustaw b. państwa zaborczego, a tem samem w myśl art. 81, ustęp 1, ustawy z dnia 11 grudnia 1923 roku poz. 46/24 Dz. Ust. i zaliczaniu do wysługi lat w Państwie Polskiem.

Co się tyczy służby nauczycielskiej skarżącego na Kursach Powszechnych i Gimnazjalnych przy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej b. Departamentu Oświaty w Wilnie w roku szkolnym 1921/22, to idąc po linji zapatrywań Trybunału, wyrażonych i szczegółowo umotywowanych w wyroku z dnia 4 listopada 1925 r. L. Rej. 1942/24 w odniesieniu do urzędników sądowych b. Litwy Środkowej, zaś w wyroku z dnia 5 listopada 1927 r. L. Rej. 2081/25 w odniesieniu do urzędników kolejowych b. Litwy Środkowej, należało uznać, że służba skarżącego w Departamencie Oświaty b. Litwy Środkowej powinna być traktowana narówni ze służbą państwową polską i jako taka uwzględniona przy ustalaniu podstaw wymiaru zaopatrzenia emerytalnego.

Wreszcie o ile pozwana władza odmowę zaliczenia skarżącemu obu powyższych okresów służby nauczycielskiej oparła na przepisie art. 85 ostatnio zacytowanej ustawy, to powyższe jej stanowisko nie odpowiada zasadzie prawnej, niejednokrotnie już przez Trybunał wyrażonej i szczegółowo uzasadnionej, jak n. p. w wyroku z dnia 26 stycznia 1929 r. L. Rej. 1702/27, wedle której z brzmienia powyższego przepisu ustawy wynika, że przerwy w służbie, zaszłe przed wejściem w życie tej ustawy, a więc przed 1 października 1923 r. nie stają na przeszkodzie zaliczeniu do wysługi emerytalnej lat służby przed przerwą odbytych, chociażby przerwy te powstały wskutek dobrowolnego wystąpienia funkcjonarjusza państwowego ze służby, przyczem nawet dobrowolne wystąpienie ze służby nie pozbawia go praw emerytalnych, nabytych z tytułu służby tak w b. państwie zaborczem, jak i w Państwie Polskiem.

W tych warunkach Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że pozwana władza, odmawiając zaskarżonem orzeczeniem zaliczenia do wysługi lat czasu służby nauczycielskiej skarżącego w gimnazjum Prozorowej w Wilnie w czasie od 21 września 1910 do 11 listopada 1914 r. oraz na Kursach Powszechnych i Gimnazjalnych przy Państwowej Komisji Egzaminacyjnej b. Departamentu Oświaty w Wilnie w roku szkolnym 1921/22, wyszła z mylnego założenia prawnego, a wobec tego orzeczenie to, jako niezgodne z ustawą, uchylić należało.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 13 lutego 1930 r. L. Rej. 2230/28.

Eleonora Mejbaumowa, nauczycielka Zakładu Głuchoniemych we Lwowie, została na własną prośbę przeniesiona w stan spoczynku z dniem 31 stycznia 1927 r., przyczem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego przyznało jej uposażenie emerytalne za 27 lat służby wedle uposażenia grupy VII szczebla „c“. Wymiar ten został następną decyzją Kuratorjum zmieniony o tyle, że uposażenie emerytalne przyznano za 26, a nie za 27 lat służby.

Zażalenie Mejbaumowej przeciw powyższemu wymiarowi Ministerstwo W. R. i O. P. orzeczeniem z dnia 23 marca 1928 r. L. 19452/27 nie uwzględniło.

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego zarzuca Mejbaumowa, ze wzmiankowane orzeczenie narusza jej prawa zastrzeżone w art. 17 i 81 ustawy emerytalnej przez przyjęcie niewłaściwej grupy i szczebla uposażenia za podstawę wymiaru, oraz przez niesłuszny sposób zaliczenia lat do wysługi emerytalnej.

Skarżącą zaliczyło Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego dekretem z dnia 9 października 1924 r. L. 15536/I. na czas pełnienia służby w Zakładzie Głuchoniemych we Lwowie do grupy VI-ej szczebla „d“, uposażenie emerytalne zatem winno jej być obecnie wymierzone wedle grupy VI szczebla „e“. Aby usunąć możliwy zarzut z powodu dwuznacznego brzmienia powołanego dekretu, skarżąca zaznacza, że została zamianowana na nauczycielkę państwcwą, jako nauczycielka Zakładu Głuchoniemych, w tym celu, aby mogła pełnić służbę w tym zakładzie. O tym charakterze stosunku skarżącej do jej pracy świadczy również i to, że w okresie poprzedzającym przejście jej na emeryturę, pozostawała na dłuższym urlopie płatnym, otrzymując przez ten czas uposażenie nauczycielki szkół specjalnych, mimo, że nie była już zatrudniona w Zakładzie Głuchoniemych.

Zaskarżone orzeczenie sprzeczne jest zdaniem skarżącej z przepisami art. 17 ustawy emerytalnej, jak również z przepisami ustawy uposażeniowej, która uznaje tylko jedno zaszeregowanie urzędnika i nie przewiduje możliwości przydzielenia urzędnika państwowego do instytucji prywatnej,a tembardziej specjalnego zaszeregowania nauczyciela na czas takiego przydziału.

Skarżąca zaznacza, że mylnie pozwana władza odmawia jej uprawnienia do poborów według art. 57 ustawy o uposażeniu, skarżącej bowiem nie można stawiać zarzutu, że pracowała w zakładzie prywatnym, skoro do tego zakładu przydzieliła ją władza szkolna.

Poza tem twierdzi skarżąca, że Zakład Głuchoniemych we Lwowie miał charakter zakładu publicznego, w każdym zaś razie z chwilą mianowania nauczycieli zakładu nauczycielami państwowymi i opłacania ich bezpośrednio z funduszów państwowych, wydzielono faktycznie z zakładu szkołę, która stała się państwową. O ile przeto chodzi o prawa nauczyciela w takim zakładzie, to muszą mieć zastosowanie wszystkie przepisy obowiązujące dla pracy w publicznych zakładach naukowych. W ten sposób rozumiała charakter Zakładu Głuchoniemych Komisja Weryfikacyjna, która zaliczyła skarżącej z poprzedniej pracy nauczycielskiej w b. państwie austrjackiem 44 lat 10 miesięcy 24 dni, do przyznania płacy zasadniczej, do przyznania zaś dodatku za wysługę lat zaliczyła 20 lat służby dawnej, uznając w ten sposób służbę od tej daty za państwową służbę polską.

O ile chodzi o liczbę lat służby zdaniem Mejbaumowej, niesłusznie zaskarżone orzeczenie zalicza jej do wysługi emerytalnej tylko 26 lat. Zakład dla Głuchoniemych we Lwowie powstał na zasadzie Fundacji zatwierdzonej przez rząd, zasady jego organizacji oparte są na wyłącznym wpływie czynników publicznych, kierunek działania i cel oparte są na intresie publicznym, a wreszcie sposób działania nadaje zakładowi charakter organu publicznego. Wobec tego pracę w tym zakładzie należy uważać za równoznaczną z nauczaniem w publicznych szkołach ludowych i wydziałowych w myśl art. 81 ustawy emerytalnej. Wprawdzie nauczyciele tego zakładu nie posiadali za czasów zaborczych prawa do emerytury narówni

z innymi nauczycielami krajowymi, z funduszów krajowych, lecz mieli własny fundusz emerytalny, pozostający pod gwarancją Wydziału Krajowego we Lwowie, fundusz ten jednakże był niewystarczający i w rzeczywistości nauczyciel zakładu, przechodzący na emeryturę, pobierał ją z funduszów krajowych, czyli z tych samych, z jakich pobierali emeryturę nauczyciele innych szkół publicznych. Według ustawy z 20 stycznia 1920 r. o zniesieniu Sejmu i Wydziału Krajowego Galicyjskiego (poz. 61 Dz. Ust.) gwarancja ta przeszła na Skarb Państwa Polskiego i ewentualnie emerytura nauczycieli zakładu w razie zachowania odrębności funduszu emerytalnego musiałaby być wypłacona z funduszów państwowych. Skarżąca w chwili zamianowania jej nauczycielką państwową miała już 44 lat pracy w Zakładzie Głuchoniemych, przysługiwało jej zatem prawo do pełnej emerytury w wysokości 100% pobieranego uposażenia. Tej emerytury mogłaby skarżąca domagać się od Skarbu Państwa wobec pasywności funduszu emerytalnego Zakładu Głuchoniemych. Utrata części tych praw emerytalnych już nabytych przez zaliczenie tylko 20 lat z poprzedniej służby byłoby oczywistą niesłusznością sprzeczną z duchem ustawy.

Pozwana władza w odpowiedzi swej na skargę zaznacza, iż Zakład Głuchoniemych we Lwowie był instytucją prywatną, opierającą się na majątku fundacyjnym, a nauczyciele tego zakładu byli funkcjonarjuszami prywatnymi, którym nie przysługują prawa emerytalne, przewidziane dla mianowanych na stałe funkcjonarjuszów państwowych względnie funkcjonarjuszów b. Wydziału Krajowego we Lwowie. Tego stanu prawnego nie zmienia okoliczność, że Sejm Krajowy, uchwałą z dnia 9 lutego 1912 r. zatwierdzoną Najwyższem postanowieniem z dnia 1 sierpnia 1912 r. upoważnił Wydział Krajowy do uzupełnienia funduszu emerytalnego Zakładu Głuchoniemych, o ile odsetki tego funduszu nie wystarczą na pokrycie wydatku na emerytury nauczycieli, pensji wdów i dodatki na wychowanie dzieci. Po odzyskaniu niepodległości przez Państwo Polskie nie uległ żadnej zmianie charakter prawny Zakładu Głuchoniemych, który dotychczas jest instytucją prywatną. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 13 maja 1921 r. Nr. 13062 poleciło Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego przyjąć cały personal nauczycielski Zakładu Głuchoniemych na nauczycieli szkół powszechnych, udzielając wszystkim nauczycielom urlopów płatnych w celu pełnienia obowiązków w Zakładzie Głuchoniemych. Na tej podstawie od dnia 1 czerwca 1921 r. przyjęci zostali na etat nauczycieli publicznych szkół powszechnych wszyscy nauczyciele Zakładu Głuchoniemych, a między innymi także i skarżąca. Od tego terminu zatem przyjęci nauczyciele nabyli charakter funkcjonarjuszów państwowych. Ani skarżąca ani inni nauczyciele nie otrzymali w roku 1921 formalnych dekretów nominacyjnych.

Orzeczeniem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z dnia 9 października 1924 r. L. 15536/I. została skarżąca, jako nauczycielka szkoły uposażeniowej, zaszeregowana na podstawie art. 40 i 106 ustawy uposażeniowej do grupy VII szczebla „a" z tem, że na czas pełnienia obowiązków nauczycielskich w Zakładzie Głuchoniemych, przyznaje się skarżącej uposażenie grupy VI szczebla „d".

Po przeniesieniu skarżącej w stan spoczynku należało wymierzyć jej w myśl art. 17 ustawy emerytalnej emeryturę według uposażenia, jakie

się jej w chwili przeniesienia w stan spoczynku należało, tj. uposażenie nauczycielki szkoły powszechnej według grupy VII szczebla „c".

Co do ustalenia liczby lat zaliczalnych do wysługi emerytalnej pozwana władza podnosi, że zgodnie z obowiązującymi przepisami należało skarżącej zaliczyć 26 lat.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Co się tyczy grupy i szczebla uposażenia skarżącej w służbie czynnej, które należy przyjąć za podstawę wymiaru emerytury, pozwana władza stoi na stanowisku, że podstawą wymiaru winno być uposażenie należne skarżącej, jako nauczycielce szkół powszechnych wymienione na pierwszem miejscu w decyzji Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z dn. 9 października 1924 r. L. 15536/I, tj. uposażenie grupy VII szczebla „c".

Zapatrywania tego Najwyższy Trybunał Administracyjny nie uznał za trafne. Jak bowiem wynika z akt, podstawą zawiązania stosunku prawnopublicznego ze skarżącą jest zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13 maja 1921 r. Nr. 13062/I, które przy ocenie rzeczonego stosunku należy w całej rozciągłości uwzględnić. Zarządzenie to poleca przyjęcie całego personelu nauczycielskiego Zakładu Głuchoniemych, do którego należała także skarżąca, na etat nauczycieli szkół powszechnych, według norm obowiązujących w szkolnictwie średniem.

Najwyższy Trybunał Administracyjny, nie wchodząc w ocenę kwestji, czy Ministerstwo miało podstawę prawną do wydania takiego zarządzenia, stwierdza, że omawianem zarządzeniem Ministerstwo W. R. i O. P. przyznało personelowi nauczycielskiemu Zakładu Głuchoniemych we Lwowie, a więc i skarżącej, uposażenie nauczycieli szkół średnich.

Zgodnie z tem zarządzeniem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego w powołanej decyzji przyznało skarżącej na zasadzie art. 106 pkt. b. ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r., a zatem wedle norm uposażenia nauczycieli państwowych szkół średnich, uposażenie grupy VI szczebla „d" na czas pełnienia obowiązków nauczycielskich w Zakładzie Głuchoniemych we Lwowie.

Uposażenie to oparte na prawomocnych decyzjach, spowodowanych świadomą intencją władzy, a nie żadnym błędem faktycznym, lub omyłką prawną, uznać należy nie tylko za faktycznie pobierane przez skarżącą, lecz również za prawnie jej przysługujące.

Niespornem jest, że skarżąca do końca swej służby czynnej nie zajmowała nigdy stanowiska nauczycielki szkół powszechnych, lecz stale pozostawała na stanowisku nauczycielki Zakładu Głuchoniemych, ze stanowiska tego przeszla w stan spoczynku, a do końca swej służby pobierała określone wyżej uposażenie nauczycielki szkół średnich.

Omawiane uposażenie przedstawia się przeto, jako ostatnie prawne uposażenie skarżącej w służbie czynnej.

W tym stanie rzeczy żądanie skarżącej, aby to właśnie uposażenie przyjąć za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego, jest w zupełności uzasadnione przepisami art. 17 ustawy emerytalnej.

Wobec powyższego nie mogą tu mieć zastosowania wyroki Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie Galińskiego L. Rej. 1008/24

i innych, gdyż w wyrokach tych chodzi o mylną interpretację prawną, lub błąd faktyczny, co w danym wypadku nie miało miejsca.

Co się tyczy zaś kwestji zaliczenia lat do wysługi emerytalnej, Najwyższy Trybunał Administracyjny nie uznał wywodów skarżącej za trafne. Z akt, a w szczególności ze statutu emerytalnego dla nauczycieli i nauczycielek Zakładu Głuchoniemych we Lwowie wynika, że rzeczony zakład za czasów zaborczych był instytucją prywatną, nauczyciele zaś w nim zatrudnieni byli funkcjonarjuszami prywatnymi. Okoliczność, że Wydział Krajowy był upoważniony do uzupełnienia funduszów emerytalnych, nie nadała rzeczonemu Zakładowi charakteru instytucji publicznej.

Akta nie wykazują i skarżąca tego nie twierdzi, by do dnia 1 czerwca 1921 r. powyższy stan prawny uległ jakiejkolwiek zmianie. W tym stanie rzeczy praca skarżącej przed zamianowaniem jej nauczycielką państwową, tj. do 1 czerwca 1921 r. przedstawia się jako służba w instytucji prywatnej, najpierw w b. państwie zaborczem, następnie w Państwie Polskiem i władza pracę tę mogła w myśl art. 97 ustawy emerytalnej zaliczyć do wysługi emerytalnej jedynie jako pracę zawodową w ilości nie przekraczającej 20 lat.

Czas od 1 czerwca 1921 r. do 31 stycznia 1927 r. należało skarżącej zaliczyć w całości, łącznie przeto zaliczalna służba skarżącej wynosi 25 lat 8 miesięcy, a przy stosowaniu art. 16 ustawy emerytalnej 26 lat.

Gdy zaś władza na tych właśnie zasadach zgodnie z powyższem oparła zaliczenie służby skarżącej, skarga pod tym względem przedstawia się jako nieuzasadniona.

Z tych powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z ustawą, o ile ono dotyczy grupy i szczebla uposażenia przyjętych za podstawę wymiaru uposażenia emerytalnego, poza tem oddalił skargę jako nieuzasadnioną.

Organizacja szkół.

Szkoły powszechne.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił prawa publicznych szkół powszechnych

1) rozporządzeniem z dnia 2 marca 1930 r. Nr. I. 18590/30 Prywatnej Koedukacyjnej Szkole Powszechnej Olgi Żychowiczowej z polskim językiem nauczania we Lwowie na rok szkolny 1929/30 i 1930/31.

2) rozporządzeniem z dnia 7 czerwca 1930 r. Nr. I. 18750/30 6 klasowej Prywatnej Szkole Powszechnej z polskim językiem nauczania w Jezupolu, utrzymywanej przez Zarząd Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej w Stanisławowie, na rok szkolny 1929/30.

3) rozporządzeniem z dnia 30 maja 1930 r. Nr. I. 17662/30 4 klasowej Prywatnej Szkole Powszechnej, utrzymywanej przez Konwent SS. Urszulanek we Lwowie, na rok szkolny 1929/30 i 1930/31.

Seminarja nauczycielskie.

Nadanie praw prywatnym seminarjom nauczycielskim.

Rozp. Min. W. P. i O. P. z dnia 7 czerwca 1930 r. Nr. II. 1315/30.

L. I. K. N. 3366/30. Na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 2875/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6/213, poz. 75) otrzymały na rok szkolny 1930/31 i nadal do odwołania

a) **niepełne prawa** następujące prywatne seminarja nauczycielskie:
1. Koedukacyjne im. St. Sobińskiego w Cieszanowie,
2. Żeńskie SS. Bazyljanek w Drohobyczu,
3. Żeńskie im. St. Jachowicza w Tarnobrzegu,
4. Żeńskie im. M. Konopnickiej w Złoczowie;

b) **cofnięto niepełne prawa.** Prywatnemu Seminarjum Nauczycielskiemu Żeńskiemu U. T. P. w Kołomyi;

c) **nie otrzymały nadal praw:** Seminarjum Żeńskie U. T. P. we Lwowie i Seminarjum Koedukacyjne im. St. Wyspiańskiego we Lwowie.

Uprawnienia innych prywatnych seminarjów nauczycielskich w Okręgu Szkolnym Lwowskim pozostały bez zmian.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Nadanie prywatnym szkołom praw gimnazjów państwowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 5 czerwca 1930 r. Nr. II. 11272/30.

L. II. 7554/30. Następujące niepaństwowe szkoły średnie ogólnokształcące otrzymały począwszy od roku szkolnego 1930/31

I. pełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w § 2 rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 2875/29 (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr. 6, poz. 75 [1]):

Województwo lwowskie.

Bąkowice pod Chyrowem. 1) Gimnazjum Męskie OO. Jezuitów.

Lwów. 2) Gimnazjum Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej; 3) Liceum Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Filippi-Żychowiczowej; 4) Gimnazjum Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej Spadkobierców Zofji Strzałkowskiej; 5) Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. de Notre Dame: 6) Gimnazjum Żeńskie Konwentu SS. Sercanek; 7) Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek; 8) Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu.

Przemyśl. 9) Gimnazjum Żeńskie Ukraińskiego Instytu dla Dziewcząt.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 351.

Województwo stanisławowskie.

Kołomyja. 10) Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek.
Stanisławów. 11) Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek.

Województwo tarnopolskie.

Brody. 12) Gimnazjum Żeńskie im. E. Orzeszkowej Dra Loewina.
Tarnopol. 13) Gimnazjum im. Marji Konopnickiej Zofji Lenkiewiczowej.

II. niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w § 3. przytoczonego rozporządzenia:

Województwo lwowskie.

Borysław - Tustanowice. 1) Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Prywatnego Polskiego Gimnazjum humanistycznego dla zagłębia naftowego borysławskiego.

Dobromil. 2) Gimnazjum Koedukacyjne Miejskie im. Herburtów Towarzystwa Miejskiego Gimnazjum w Dobromilu.

Drohobycz. 3) I Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego w Drohobyczu; 4) II Gimnazjum Żeńskie im. H. Sienkiewicza Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego im. H. Sienkiewicza; 5) Gimnazjum Koedukacyjne im. T. Franki Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła".

Jarosław. 6) Gimnazjum Żeńskie im. M. Marceliny Darowskiej Zgromadzenia SS. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny.

Jaworów. 7) Gimnazjum Koedukacyjne im. Józefa Makoweja Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Kolbuszowa. 8) Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Gimnazjalnej Męskiej.

Lwów. 9) Gimnazjum Żeńskie SS. Bazyljanek; 10) Gimnazjum Żeńskie Józefy S. Goldblatt-Kamerlingowej; 11) Gimnazjum Koedukacyjne z n. j. n. Ewangelickiej Gminy Wyznaniowej; 12) Gimnazjum Żeńskie Dr. Adeli Karp-Fuchsowej; 13) Gimnazjum Żeńskie im. J. Słowackiego Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego im. J. Słowackiego; 14) Gimnazjum Męskie Humanistyczne Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej; 15) Gimnazjum Męskie Klasyczne Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej; 16) Gimnazjum Żeńskie Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej.

Przemyśl. 17) Gimnazjum Żeńskie PP. Benedyktynek; 18) Gimnazjum Żeńskie im. Marji Konopnickiej Anny Kleczyńskiej.

Przeworsk. 19) Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne im. Króla Władysława Jagiełły.

Rzeszów. 20) Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego.

Sambor. 21) Gimnazjum Żeńskie im. Marji Konopnickiej Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego im. M. Konopnickiej.

Strzyżów. 22) Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

Województwo stanisławowskie.

Dolina. 23) Gimnazjum Polskie Koedukacyjne im. Zygmunta Krasińskiego Towarzystwa Szkoły Średniej im. Z. Krasińskiego.

Horodenka. 24) Polskie Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej.

Kałusz. 25) Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

Stanisławów. 26) Gimnazjum Koedukacyjne Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej.

Stryj. 27) Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa Prywatnego Gimnazjum Żeńskiego.

Turka n. Stryjem. 28) Gimnazjum Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego Towarzystwa Gimnazjalnego.

Województwo tarnopolskie.

Przemyślany. 29) Polskie Gimnazjum Koedukacyjne im. Królowej Jadwigi Towarzystwa Polskiego Gimnazjum im. Królowej Jadwigi.

Radziechów. 30) Gimnazjum Koedukacyjne im. Marszałka Badeniego Towarzystwa Gimnazjum w Radziechowie.

Złoczów. 31) Gimnazjum Koedukacyjne Ukraińskiego Towarzystwa Pedagogicznego „Ridna Szkoła".

Tarnopol. 32) Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Nie otrzymały praw gimnazjów państwowych.

Chodorów: 1) Gimnazjum Koedukacyjne im. Artura Grottgera.

Jarosław. 2) Gimnazjum Żeńskie im. Juljusza Słowackiego.

Lwów. 3) Gimnazjum Męskie im. Henryka Jordana; 4) Gimnazjum Żeńskie im. Narcyzy Żmichowskiej Marji Magdaleny i Walerji Frenklówien.

Przemyśl. 5) Gimnazjum Koedukacyjne Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej.

Horodenka. 6) Gimnazjum Koedukacyjne im. Tarasa Szewczenki Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Kołomyja. 7) Gimnazjum Żeńskie Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej i Średniej; 8) Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Rohatyn. 9) Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Stanisławów. 10) Gimnazjum Żeńskie im. Elizy Orzeszkowej; 11) Gimnazjum Koedukacyjne Ewangelickiej Gminy Wyznaniowej; 13) Gimnazjum Żeńskie Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Borszczów. 13) Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej.

Czortków. 14) Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa „Ridna Szkoła".

Szkoły zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił pozwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 28 maja 1930 r. Nr. III. 2104/30 Zarządowi I. Koła T. S. L. im. Asnyka w Przemyślu na otwarcie i prowadzenie w Przemyślu, przy Szkole Zawodowej Żeńskiej T. S. L., ulica Czarneckiego

Nr. domu 1, prywatnych szkolnych warsztatów rękodzielniczych żeńskich 2 i 3-letnich według programu Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. III. Z. 2474/30 pod nazwą: Warsztaty Szkolne Rękodzielnicze Żeńskie T. S. L. w Przemyślu.

2) rozporządzeniem z dnia 14 czerwca 1930 r. Nr. III. 2529/30, p. dr. Izakowi Strausmanowi we Lwowie (ul. Gliniańska 12) na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ulicy Sakramentek Nr. domu 16, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Handlowy Dr. Izaka Strausmanna we Lwowie.

3) rozporządzeniem z dnia 22 maja 1930 r. Nr. III. 2351/30 p. Guście Buchsgang w Bolechowie, pow. Dolina, na otwarcie i prowadzenie w Czortkowie, przy ulicy Kolejowej, prywatnej szkoły handlowej pod nazwą: Trzyklasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Gusty Buchsgang w Czortkowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister W. R. i O. P. zamianował:

1) rozporządzeniem z dnia 30 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3667/30 p. Jana Chmaja, profesora gimnazjum IX im. Kochanowskiego we Lwowie, p. o. okręgowego wizytatora szkół, okręgowym wizytatorem szkół w Kuratorjum O. S. Lw.

2) rozporządzeniem z dnia 30 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3663/30 p. Stefana Halibeja, dyrektora seminarjum naucz. męs. w Zaleszczykach, p. o. okręgowego wizytatora szkół, okręgowym wizytatorem szkół w Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 20 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3128/30 powierzył p. dr. Juljuszowi Zaleskiemu, profesorowi gimnazjum III im. Króla Stefana Batorego we Lwowie, z dniem 1 czerwca 1930 r. pełnienie obowiązków wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Inspektoraty.

Rada Ministrów uchwałą z dnia 31 marca 1930 r. przeniosła p. Antoniego Poźniaka, inspektora szkolnego w Brzeżanach, w stan nieczynny (rozp. Min. W. R. i O. P. z dn. 3 kwietnia 1930 r. Nr. II. 7773/30).

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani: Dereworiz Dymitr kierownikiem 4-kl. szkoły w Ożydowie (Złoczów).

Fiala Jan kierownikiem 5-kl. szkoły w Gołogórach (Złoczów).

Jurczak Piotr, kierownikiem 2-kl. szkoły w Mierzwicy Nr. I. (Żółkiew).

Kotowicz Eustachy kierownikiem 5-kl. szkoły w Hnizdyczowie (Żydaczów). Kmytówna Helena kierowniczką 7-kl. szkoły im. św. Kingi w Stryju.

Maciuk Jakób kierownikiem 3-kl. szkoły w Kontach (Złoczów). Mądrzycki Kazimierz kierownikiem 2-kl. szkoły w Komarówce (Buczacz).

Nuzikowa Seweryna kierowniczką 2-kl. szkoły w Lubieńcach (Stryj).

Sałdat Dymitr kierownikiem 2-kl. szkoły w Torkach (Sokal). Szuberlak Józef kierownikiem 6-kl. szkoły w Białymkamieniu (Złoczów).

Uruski Mikołaj kierownikiem 5-kl. szkoły w Kniaźdworze (Kołomyja).

Przeniesieni: Boissa Janina, naucz. szkoły w Staromiejszczyźnie (Skałat), do 3-kl. szkoły w Krzywem (Skałat).

Chudko Antonina, naucz. 1-kl. szkoły w Solinie (Lisko), do 3-kl. szkoły w Ustjanowej (Lisko). Czerewkówna Zofja, naucz. szkoły w Wierzbicy (Rawa Ruska), do 7-kl. szkoły w Osnicy, gm. Bielino, pow. Płock (Kur. warszawskie).

Dutczak Karol, naucz. 3-kl. szkoły w Złotorji (pow. wysoko-mazowiecki), do 4-kl. szkoły w Ispasie (Kołomyja).

Englowa Eleonora, naucz. 3-kl. szkoły w Dobropolu (Buczacz), do 3-kl. szkoły w Ściance (Buczacz).

Grecznerówna Stefanja, nauczycielka szkoły w Rymanowie, pełniąca obow. w gimn. państw. w Zbarażu, do gimnazjum państw. w Zbarażu.

Jabłońska Regina, naucz. 5-kl. szkoły w Krościenku Niżnem (Krosno), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Krośnie.

Kalmusówna Dora, naucz. 5-kl. szkoły w Uściu Zielonem (Buczacz), do 7-kl. szkoły w Delatynie (Nadwórna). Koziołowa Zofja, naucz. 5-kl. szkoły żeńsk. w Korczynie (Krosno), do 6-kl. szkoły męsk. w Korczynie. Kruszelnicki Jan, naucz. 7-kl. szkoły w Hajnówce (Bielsk), do 7-kl. szkoły w Delatynie (Nadwórna).

Litarowiczówna Janina, naucz. 7-kl. szkoły w Ligosie (pow. krotoszyński), do 3-kl. szkoły w Zagórzu Konkolnickiem (Rohatyn).

Łesiuk Aleksy, kierownik 2-kl. szkoły w Kołtowie (Złoczów), do 6-kl. szkoły w Sokołówce (Złoczów).

Majerowa Rebeka, naucz. 4-kl. szkoły w Dubowcach (Stanisławów), do 3-kl. szkoły w Opryszowcach (Stanisławów). Mazepowa Bogusława, naucz. 1-kl. szkoły w Żakli (Dolina), do 4-kl. szkoły w Wełdzirzu (Dolina). Morawicka Jadwiga, naucz. 3-kl. szkoły w Złotorji, gm. Stelmachowo (pow. wysoko-mazowiecki, kur. warszawskie), do 1 kl. szkoły w Komarowie (Stanisławów).

Pendzej Władysław, kierownik 3-kl. szkoły w Buczałach (Rudki), do 3-kl. szkoły w Samborze na „Powodowej" (w drodze konkursu). Pogorzelska Franciszka, nauczycielka 7-kl. szkoły w Brzezinach (Ropczyce), do 7-kl. szkoły w Buczaczu.

Stępkowska Stefanja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Baryczu (Brzozów), do 5-kl. szkoły w Nowotańcu (Sanok).

Wachalówna Olga, nauczycielka 6-kl. szkoły męskiej w Korczynie (Krosno), do 5-kl. szkoły żeńsk. w Korczynie.

Zaremba Anna, nauczycielka 3-kl. szkoły w Węglówce (Krosno), do 1-kl. szkoły Nr. 2. w Czarnorzekach (Krosno).

Żywiecka Michalina, nauczycielka 4-kl. szkoły w Belecinie (Leszno), do 5-kl. szkoły w Nowem Mieście (Dobromil).

Zrezygnowali: Gregorowicz Jan, zrezygnował z posady kierownika 5-kl. szkoły w Krakowcu (Jaworów), nadanej mu w drodze konkursu (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 238).

Spensjonowani: Arseniczowa Emilja, nauczycielka 7-kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Kołomyi.

Basajczuk Honorata, nauczycielka 3-kl. szkoły w Samołuskowcach (Kopyczyńce).

Czekońska Teofila, nauczycielka 3-kl. szkoły w Obroszynie (Gródek Jagielloński).

Egglerówna Franciszka, nauczycielka 4-kl. szkoły w Rudnikach (Żydaczów).

Gniotowa Jadwiga, nauczycielka 6-kl. szkoły w Kociubińcach (Kopyczyńce).

Kucharska Kamila, nauczycielka 4-kl. szkoły w Myszynie (Kołomyja); Kulisch Władysław, nauczyciel 2-kl. szkoły w Falejówce (Sanok); Korduba ks. Jan, nauczyciel rel. gr.-kat. 7-kl. szkoły żeń. w Brzeżanach.

Lang Juljan, nauczyciel 3-kl. szkoły w Grzędzie (Lwów).

Nowakowska Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. Słowackiego w Tarnopolu.

Plecita Matylda, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. M. Reja we Lwowie.

Rykowa Stefanja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Pełtwi (Przemyślany).

Sawczakówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeń. im. M. Reja we Lwowie; Stebnicka Helena, nauczycielka 5-kl. szkoły w Bouszowie (Rohatyn).

Zachutowa Wanda. nauczycielka 4-kl. szkoły w Bucniowie (Tarnopol).

Żychiewiczowa Antonina, nauczycielka 7-kl szkoły żeń. im. św. Jadwigi w Przemyślu.

Zmarli: Klatka Jan, nauczyciel szkoły w Nowem Mieście, pow. Dobromil, zmarł dnia 14 maja 1930 r. w 49 roku życia, a w 27 roku służby.

Łukaszkiewicz Zygmunt, kierownik 3-kl. szkoły w Trześni, pow. Tarnobrzeg, zmarł dnia 30 marca 1930 r., w 55 roku życia, a 36 roku służby nauczycielskiej.

Panekówna Cecylja S., nauczycielka 2 kl. publicznej szkoły powszechnej w Dźwiniaczce, powiatu borszczowskiego, zmarła dnia 10 kwietnia 1930, w 52 roku życia, a w 24 roku służby nauczycielskiej.

Robaczewska Emilja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Dźwinogrodzie (Bóbrka), zmarła dnia 2 maja 1930 r., w 29 roku życia a w 9 roku służby nauczycielskiej.

Śmiszkiewicz Włodzimierz, nauczyciel 3-kl. szkoły w Mołodyczu, pow. jarosławskiego, zmarł 5 czerwca 1930 r., w 26 roku życia, a w drugim roku służby.

Seminarja nauczycielskie.

Przeniesieni: Skwarczyńska Kazimiera, nauczycielka szkoły powszechnej w Brodach, na stanowisko nauczycielki Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Stanisławowie.

Wójcikówna Jadwiga, nauczycielka szkoły ćwiczeń bez oznaczenia miejsca służbowego, przydzielona do III Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego we Lwowie, na stanowisko nauczycielki III Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego we Lwowie.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Mianowani: Balicki Stefan, nauczycielem gimnazjum IX im. Jana Kochanowskiego we Lwowie.

Przeniesieni: Tomkiewiczówna Ludmiła, nauczycielka seminarjum żeńskiego w Nowej Wsi, przydzielona do seminarjum żeńskiego w Mysłowicach, do gimnazjum żeńskiego im. król. Jadwigi Lwowie.

Zwolnieni: Wiecheć Wilhelm, urzędnik prowizoryczny w IV gimnazjum państwowem we Lwowie.

Spensjonowani: Szczyrba Leon, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel gimnazjum w Trembowli.

Szkolnictwo zawodowe.

Mianowani: Inż. Reitmajer Rudolf nauczycielem Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Bóbrka**	Romanów	5 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	$1^1/_4$ mg	Ponowny konkurs
1	**Brody**	Czernica	2 „	„	—	„	2 „	2 mg	
2	„	Dubie	3 „	„	—	„	1 „	1 mg	
3	„	Komorówka	2 „	„	—	„	1 „	2 mg	
4	„	Nakwasza	3 „	„	—	„	2 „	2 mg	
5	„	Ponikowica	3 „	„	—	„	1 „	2 mg	
6	„	Hołoskowice	3 „	„	—	„	2 „	2 mg	
1	**Czortków**	Czortków	7 „	męska	im. K. Sobieskiego	polski	3 „	4280 m^2	Szkoła ćwiczeń Pierszeństwo dla kand. z Instytutem Naucz wzg. W. K. N.
1	**Kolbuszowa**	Domatków	2 „	koed.	—	polski	2 „	—	Konk. pon.
1	„	Klatki	2 „	„	—	„	—	—	Konk. trzeci
1	**Lisko**	Hoczew	2 „	„	—	„	3 „	49 a 35 m^2	Konk. drugi
1	**Lwów**	Lwów	7 „	męska	św. Antoniego	„	—	—	
1	**Nadwórna**	Osław Czarny	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	1 ha	
1	**Radziechów**	Baryłów	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	Po raz drugi
1	„	Pawłów	3 „	„	—	polski	3 „	11911 m^3	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny (szkoły)	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) (szkoły)	Nazwa im. . . . . . . (szkoły)	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
2	**Radziechów**	Szczurowice	4 kl.	koed.	—	polski	—	21300 m^2	Konk. drugi
1	**Rudki**	Horożanna Wielka	7 "	"	—	pol.-r.	—	—	Konk. pon.
1	**Skole**	Felizienthal	2 "	"	—	polski	3 ubik.	2·28ha	Pierszeństwo mają władający językiem niemieckim
2	"	Synowódzko Wyżne	3 "	"	—	ruski	3 "	0·25ha	Konk. drugi
3	"	Kamionka	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	1½ mg	"
1	**Stary Sambor**	Bilicz Dolny	2 "	"	—	ruski	3 "	2 mg	"
2	"	Straszewice	2 "	"	—	ruski	—	2 mg	"
1	**Stryj**	Siechów	5 "	"	—	ruski	3 ubik.	2 mg	Konkurs drugi Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n.
2	"	Dzieduszyce Wielkie	5 "	"	—	ruski	3 "	1 mg	Konkurs 3-ci Pierwszeństwo mają kandyd. w. k. n.
1	**Tarnopol**	Bucniów	4 "	"	—	polski	—	2 mg	Konk. drugi
1	**Złoczów**	Podhorce Dół	3 "	"	—	pol.-r.	3 ubik.	598 m^2	Konk. pon.
1	**Żółkiew**	Mokrotyn	5 "	"	—	pol.-r.	3 "	1½ mg	"
1	**Żydaczów**	Rozwadów	6 "	"	—	pol.-r.	4 "	2 mg	Pierszeństwo mają z egz. wydz. lub w. k. n.

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 sierpnia 1930 r.

Wolna posada w Państwowej Szkole Technicznej we Lwowie.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego podaje do wiadomości, iż w Państwowej Szkole Technicznej we Lwowie jest wolna posada nauczyciela malarstwa dekoracyjnego na Wydziale Sztuk Zdobniczych od 1 września 1930. O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 29 ex 1928, poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posady tej przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dn. 9 października 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego za pośrednictwem Państwowej Szkoły Technicznej we Lwowie w terminie do 15 sierpnia 1930.

Lwów, dnia 14 czerwca 1930 r. (L. III. 2285/30).

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski.*

Wolne posady w zakładach prywatnych.

Dyrekcja Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego SS. Boromeuszek w Łańcucie poszukuje na rok szkolny 1930/31 ewentualnie na dalsze lata nauczycielek z pełną kwalifikacją lub z upoważnieniem do udzielania nauki w seminarjum a mianowicie: 1) do nauk przedmiotów pedagogicznych, 2) do nauki muzyki i śpiewu, 3) do nauki gimnastyki i higjeny, 4) do nauki matematyki i fizyki, 5) do nauki języka polskiego, 6) do nauki historji i geografji.

Zgłoszenia ustne lub pisemne przy dołączeniu potrzebnych dokumentów i podaniu warunków przyjmuje Dyrekcja.

(—) *X. W. Mazanek.*

Ogłoszenia.

Instrukcje i regulaminy w sprawie kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 16 maja 1930 r. Nr. II. 8678/30.

Wytyczne stosunku inspektora szkolnego do kursów wakacyjnych dla nauczycieli szkół powszechnych.

§ 1. Inspektor szkolny, jako organ władzy szkolnej, wykonywa ogólny nadzór na wszystkiemi kursami (państwowemi, społecznemi i prywatnemi) dla nauczycieli szkół powszechnych, czynnemi na terenie powiatu.

§ 2. Uwzględniając ogólne potrzeby nauczycieli szkół powszechnych, w szczególności zaś miejscowe, inspektor szkolny inicjuje organizację kursów w swym powiecie, składa kuratorjum najpóźniej w grudniu każdego roku odpowiednie wnioski i dba o zapewnienie kursom pomocy czynników samorządowych i społecznych.

§ 3. Inspektor szkolny, dbając o podniesienie poziomu pracy nauczycieli, zachęca ich do korzystania z kursów wakacyjnych i udziela potrzebnych wskazówek i informacyj co do wyboru kursu, programów, potrzebnego przygotowania i t. p.

§ 4. W okresie wstępnej organizacji państwowych kursów wakacyjnych oraz kursów, organizowanych przez instytucje samorządu szkolnego, inspektor szkolny jednoczy w swem ręku całą akcję przygotowawczą, związaną z uruchomieniem tych kursów, a mianowicie:

a) dba o dostarczenie kursom możliwie najlepszych warunków pod względem pomieszczenia i zaopatrzenia w pomoce naukowe i bibljoteki.

b) przyjmuje zapisy słuchaczy i powiadamia ich o przyjęciu na kurs, względnie odmowie; w razie przyjęcia informuje kandydatów co do potrzebnej przed rozpoczęciem kursu i w czasie jego trwania lektury, co do pomocy naukowych, które należy przywieźć ze sobą na kurs, co do warunków utrzymania i t. p.,

c) udziela prelegentom wiadomości o warunkach pracy na kursie i urządzenia się na miejscu, przygotowuje egzemplarze programów szkoły powszechnej i oddaje je prelegentom do rozporządzenia na czas trwania kursu,

d) o ile inspektorowi szkolnemu kuratorjum powierzy pełnienie obowiązków kierownika pedagogicznego lub kierownika administracyjnego kursu (pełnienie tych obydwu obowiązków współcześnie jest wykluczone), przysługują mu nadto prawa, z jakich korzysta kierownik pedagogiczny lub administracyjny, oraz obowiązany jest spełniać te czynności, o jakich mów regulamin dla każdego z tych kierowników.

§ 5. Jeżeli obowiązki kierownika pedagogicznego lub administracyjnego kursu powierzono innej osobie, inspektor szkolny obowiązany jest współdziałać z kierownikiem zarówno w sprawach pedagogicznych jak i administracyjnych, w szczególności także okazywać mu pomoc w pracach kancelaryjnych na kursie.

Inspektor szkolny, nawet nie będący kierownikiem pedagogicznym ma prawo odwiedzać wykłady i bywać z urzędu na posiedzeniach rady pedagogicznej. Na jego żądanie musi być zwołane zebranie Rady Pedagogicznej dla omówienia spraw dydaktycznych lub administracyjnych; w razie nieuzgodnienia tych spraw na posiedzeniu Rady Pedagogicznej rozstrzyga kuratorjum. Protokół posiedzenia ma być wówczas przesłany niezwłocznie do kuratorjum przez kierownika pedagogicznego za pośrednictwem inspektora szkolnego.

§ 6. Inspektor szkolny przy pomocy kierownika administracyjnego wydatkuje przekazane mu sumy na urządzenie i prowadzenie kursów wakacyjnych, prowadzi księgę inwentarza kursów, o ile ona jest potrzebna i składa władzom szkolnym obowiązujące sprawozdanie rachunkowe oraz roztacza stałą pieczę nad inwentarzem, zakupionym dla kursów.

§ 7. Inspektor szkolny prowadzi urzędową korespondencję w sprawach kursów, zarządza przygotowanie zaświadczeń dla słuchaczy, przesyła władzom szkolnym sprawozdania kierowników kursów i prelegentów, dołączając do nich własne opinje i uwagi oraz przechowuje wszelkie akta kursów, dzienniki lekcyjne, wykazy statystyczne i t. p.

Regulamin dla kierownika pedagogicznego kursu wakacyjnego dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

§ 1. Kierownik pedagogiczny kursu, względnie kilku kursów zogniskowanych w jednej miejscowości, odpowiedzialny jest za prawidłowy bieg zajęć naukowych kursu, za jego wyniki i za utrzymanie w czasie jego trwania odpowiedniej atmosfery pracy i życia zbiorowego.

Obowiązki swe kierownik pedagogiczny spełnia w porozumieniu z kuratorjum i z miejscowym inspektorem szkolnym oraz w miarę potrzeby z kierownikiem administracyjnym.

§ 2. Stosunek kierownika pedagogicznego do inspektora szkolnego jest określony w wytycznych stosunku inspektora szkolnego do kursów wakacyjnych w szczególności w § 5.

§ 3. Kierownik pedagogiczny reprezentuje kurs nazewnątrz i reguluje pracę poszczególnych prelegentów.

§ 4. Kierownik pedagogiczny przewodniczy na radzie pedagogicznej kursu, w której skład wchodzą prelegenci kursu i inspektor szkolny.

Na zebranie rady pedagogicznej może być zaproszony kierownik administracyjny i przedstawiciel słuchaczy.

§ 5. W szczególności kierownik pedagogiczny kursu spełnia następujące czynności:

a) zapoznaje się zawczasu z programem kursu i z programem właściwego przedmiotu w szkole powszechnej;

b) przed rozpoczęciem kursu przesyła kuratorjum wniosek w sprawie potrzebnych pomocy naukowych;

c) w dniu rozpoczęcia zajęć ustala w porozumieniu z radą pedagogiczną rozkład zajęć na kursie,

d) przestrzega, by przepisany program naukowy był planowo wykonany, współdziała z kierownikiem administracyjnym w zakupie pomocy naukowych i materjałów,

e) bywa na wykładach prelegentów i spełnia rolę stałego łącznika pomiędzy prelegentami, a w razie potrzeby pomiędzy prelegentami i słuchaczami,

f) w czasie trwania kursu uczestnicy w miarę możności w codziennych posiłkach słuchaczy, organizuje życie kursu w godzinach popołudniowych (czytelnie, wycieczki, rozrywki towarzyskie), sprawdza wykonywanie potrzebnych wypracowań piśmiennych przez słuchaczy,

g) w razie choroby prelegenta zarządza czasowe zastępstwo i niezwłocznie zawiadamia o tem kuratorjum.

h) przestrzega, by wszelkie zajęcia, objęte planem pracy kursu, rozpoczynały się i kończyły punktualnie,

i) czuwa nad należytą frekwencją słuchaczy, kontroluje prowadzenie wykazów uczęszczania, dzienników lekcyjnych, oraz prac powierzonych do wykonania poszczególnym prelegentom,

j) zwołuje posiedzenia rady pedagogicznej, które winny się odbyć przynajmniej trzykrotnie w czasie trwania kursu, mianowicie: w pierwszych dniach rozpoczęcia kursu dla ustalenia szczegółowego programu pracy, około połowy kursu dla omówienia postępu pracy i wykonalności programu i przy końcu kursu celem omówienia wyników pracy, przyznania zaświadczeń słu-

chaczom i przedstawienia kuratorjum wniosków na przyszłość; odpisy protokółów zebrań rady pedagogicznej wysyła w terminie trzydniowym do kuratorjum za pośrednictwem inspektora szkolnego,

k) podaje do wiadomości prelegentów i słuchaczy zarządzenia władz szkolnych, normujące pracę kursu i wprowadza je w życie.

§ 6. Kierownik pedagogiczny obowiązany jest do stałego przebywania w siedzibie kursu, w czasie zaś zajęć możliwie w pomieszczeniu kursu.

W razie choroby lub na czas krótkotrwałego wyjazdu obowiązki swe przekazuje inspektorowi szkolnemu, względnie kierownikowi administracyjnemu.

§ 7. Po zakończeniu kursu kierownik pedagogiczny przekazuje inspektorowi szkolnemu wszelkie akta, wykazy statystyczne i materjały, dotyczące pracy naukowej kursu i składa za jego pośrednictwem odpowiednie sprawozdanie kuratorjum najpóźniej w terminie dziesięciodniowym po zakończeniu kursu.

§ 8. Kierownik pedagogiczny ma prawo bywać na posiedzeniu komisji gospodarczej. Na jego żądanie kierownik administracyjny przybywa na posiedzenia rady pedagogicznej dla omówienia spraw administracyjnych.

Regulamin dla kierownika administracyjnego kursu wakacyjnego dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

§ 1. Kierownik administracyjny spełnia w ścisłem porozumieniu z inspektorem szkolnym w siedzibie kursu następujące obowiązki:

a) w okresie przygotowawczym zapewnia kursowi w jego siedzibie wszystkie warunki, niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania kursu,

b) w okresie trwania kursu obejmuje całokształt czynności, związanych ze stroną administracyjną, gospodarczą i higjeniczną,

c) po zakończeniu kursu roztacza opiekę nad czynnościami likwidacyjnemi i składa władzy szkolnej sprawozdanie z przebiegu swej pracy.

Kierownik administracyjny ma prawo korzystać przy swych czynnościach z pomocy kancelaryjnej biura inspektora szkolnego.

§ 2. Kierownik administracyjny podlega służbowo inspektorowi szkolnemu jako przedstawicielowi kuratorjum okręgu szkolnego.

Stosunek kierownika administracyjnego do kierownika pedagogicznego jest określony w regulaminie dla kierownika pedagogicznego.

§ 3. W szczególności do czynności kierownika administracyjnego należą:

a) na życzenie inspektora szkolnego prowadzenie ewidencji kart wpisowych słuchaczy i pomoc przy załatwianiu sprawy zapisów na kurs,

b) całkowite przygotowanie dla kursu przynajmniej na trzy dni przed rozpoczęciem zajęć odpowiednich pomieszczeń szkolnych i internatowych.

c) wczesne zaopatrzenie kursu w myśl wskazówek udzielonych przez kuratorjum, względnie inspektora szkolnego i kierownika pedagogicznego we wszystkie potrzebne sprzęty szkolne, pomoce naukowe i przyrządy, zorganizowanie czytelni i możliwie pełne skompletowanie bibljoteki,

d) takie urządzenie internatu dla słuchaczy, któreby zapewniło im dobre odżywianie oraz kulturalne i higjeniczne warunki przebywania na kursie (obsługa, łóżka, o ile możności na siatce), sale do pracy i t. d.,

e) zorganizowanie dla słuchaczy i prelegentów kursu wspólnej stołówki i nadzór nad nią, względnie zapewnienie umiarkowanych cen posiłków w restauracjach, jeżeli w wyjątkowych wypadkach nie można zorganizować wspólnej stołówki,

f) urządzenie odpowiedniego pomieszczenia dla przyjezdnych prelegentów, zapewnienie im utrzymania i obsługi,

g) bezpośredni nadzór nad pomieszczeniem szkolnem i majątkiem, danym do rozporządzenia kursowi,

h) nadzór nad służbą kursu,

i) współdziałanie z kierownikiem pedagogicznym w zakupie pomocy naukowych i pomoc w organizacji życia pozaszkolnego na kursie, przygotowanie technicznej strony wycieczek,

k) prowadzenie kancelarji kursu, załatwianie wszelkiej korespondencji w czasie trwania kursu, prowadzenie ewidencji słuchaczy,

l) zaopatrzenie kursu w potrzebne dzienniki lekcyjne, wykazy frekwencji, blankiety, kwestjonarjusze przy pomocy i według wskazówek inspektora szkolnego i t. p.,

m) prowadzenie rachunków gospodarskich, przestrzeganie, by rachunki były należycie wystawiane i stemplowane,

n) przygotowanie dla słuchaczy zaświadczeń z odbycia kursu (w razie potrzeby przy pomocy kancelarji inspektora szkolnego),

o) oddanie właścicielom w należytym stanie pomieszczeń i majątku ruchomego, z którego kurs korzystał,

p) składanie władzy szkolnej na ręce inspektora szkolnego wymaganych sprawozdań, wyrachowania ze zużycia opłat, złożonych przez słuchaczy i z innych wpływów.

§ 4. Do pomocy w spełnianiu swych obowiązków kierownik administracyjny powołuje z grona słuchaczy komisję gospodarczą, której przewodniczy. Na pierwszem zebraniu komisji ustala regulamin czynności komisji i poszczególnych jej członków. O terminie posiedzeń zawiadamia na dzień naprzód kierownika pedagogicznego i inspektora szkolnego. Komisja z końcem kursu przegląda rachunki wydatków gospodarczych kursu.

§ 5. Kierownik administracyjny obowiązany jest stale przebywać w siedzibie kursu. Na czas swej przymusowej nieobecności lub choroby czynności swe przekazuje osobie, wskazanej mu przez inspektora szkolnego.

§ 6. Kierownik administracyjny w porozumieniu z kierownikiem pedagogicznym i słuchaczami ustala regulamin dla pomieszczeń słuchaczy.

Instrukcja dla prelegentów kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

1. Charakter kursów dla nauczycieli kwalifikowanych wyjaśnia broszura p. t. „Kursy wakacyjne dla kwalifikowanego nauczycielstwa szkół powszechnych. Przykłady programów. Warszawa 1928. Skład główny Książnica-Atlas“ [1]). Szczegółowe programy niektórych kursów zawarte są we wspomnianej broszurze; inne programy otrzymuje każdy prelegent,

[1]) Patrz: Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. Str. 304 i następne.

obejmujący wykłady na kursie, od kuratorjum organizującego kurs, w odbitce maszynowej przed rozpoczęciem kursu.

Każdy prelegent winien prócz tego zapoznać się dokładnie z programem szkoły powszechnej odnośnego przedmiotu.

2. Na każdym kursie przewiduje się udział około 40 słuchaczy oraz zazwyczaj 2 do 3 prelegentów, z których każdy obowiązany jest przez czas trwania kursu do pracy średnio w 18 godzinach tygodniowo.

Tytułem honorarjum otrzymuje każdy z prelegentów, oddany wyłącznie pracy na kursie w ciągu miesiąca w pełnej liczbie godzin, nie mniejszej jednak, niż 15 godzin tygodniowo, jednolite wynagrodzenie w wysokości 600 zł. Od wynagrodzenia tego potrąca się podatek dochodowy. (Prelegentom, będącym funkcjonarjuszami państwowymi, może dokonać potrącenia z dołu po ukończeniu kursu ich przełożona władza służbowa). Prelegenci pracujący w zmniejszonej liczbie godzin tygodniowo, np. z powodu małej liczby godzin odnośnego przedmiotu w programie kursów, otrzymują odpowiednią część powyższego wynagrodzenia w zryczałtowanej kwocie 8 zł za faktyczną godzinę. Prelegent, pracujący na 2 równocześnie kursach, dopełnia na równoległym kursie obowiązkową liczbę godzin do 18. Za godziny ponad tę normę otrzymuje prelegent odpowiednią część wynagrodzenia zasadniczego (8 zł za godzinę).

Każdy z prelegentów otrzyma zwrot kosztów przejazdu na kurs i z powrotem (przejazd koleją w klasie II); diety za czas podróży, względnie za czas pobytu na kursie, nie będą wypłacane. Prócz tego samorządy szkolne lub rady opiekuńcze kursów dostarczą prelegentom przyjezdnym bezpłatnego mieszkania wraz z całkowitem utrzymaniem internatowem w naturze. Zamiany utrzymania w naturze na diety nie przewiduje się.

Wynagrodzenie prelegenta płatne jest zdołu przez kuratorjum względnie przez inspektora szkolnego w siedzibie kursu. Koszty podróży otrzymuje prelegent bezpośrednio po przybyciu na miejsce. Kuratorjum (względnie inspektor szkolny) ma prawo nie wypłacić prelegentowi poborów za czas opuszczony z powodu spóźnionego przybycia na kurs, albo z powodu przedwczesnego opuszczenia kursu.

3. Z chwilą otrzymania pisma, powierzającego obowiązki prelegenta, przyjmuje prelegent na czas ściśle określony obowiązki służbowe wobec danego kuratorjum wraz z pełną odpowiedzialnością w razie niewypełnienia zobowiązań. Na wypadek nieoczekiwanej przeszkody w wypełnieniu zobowiązania należy niezwłocznie, możliwie telegraficznie, prosić odnośne kuratorjum o zwolnienie z przyjętych obowiązków oraz przedłożyć pisemne, należycie umotywowane usprawiedliwienie w drodze służbowej.

Kuratorjum, w którego okręgu szkolnym prelegent przyjął obowiązki, może powierzyć mu je za jego zgodą na innym kursie we własnym okręgu, względnie w porozumieniu z innem kuratorjum skierować prelegenta na kurs w innym okręgu szkolnym, zwracając koszta podróży.

W razie, jeżeli kurs nie dojdzie do skutku z powodu małej ilości zgłoszeń lub wogóle z powodów niezależnych od władz szkolnych, kuratorjum ma prawo unieważnić pismo, powierzające prelegentowi obowiązki, najpóźniej na tydzień przed rozpoczęciem kursu. W wypadku odwołania kursu w terminie późniejszym kuratorjum wypłaca prelegentowi umówione honorarjum i zwraca mu ewentualne koszta podróży, o ile podróż istotnie się odbyła.

4. Prelegent jest obowiązany:

a) przybyć do siedziby kursu w przeddzień rozpoczęcia zajęć,

b) prowadzić pracę na kursie zgodnie z programem i w myśl wskazówek kierownika pedagogicznego kursu, kierować ćwiczeniami laboratoryjnemi, przeglądać i poprawiać wypracowania piśmienne, prowadzić wycieczki naukowe, oceniać w miarę potrzeby pracę słuchaczy, względnie przeprowadzać kollokwjum końcowe, oraz w miarę wymagań programu także kollokwjum wstępne,

c) współdziałać w wytworzeniu harmonijnego towarzyskiego współżycia na kursie, stale obcując ze słuchaczami oraz uczestnicząc we wspólnych posiłkach, wycieczkach i rozrywkach. Tyczy się to nietylko prelegentów przyjezdnych, ale i zamieszkałych stale w siedzibie kursu,

d) prowadzić dziennik lekcyjny, sprawdzać frekwencję słuchaczy, notować w dzienniku dokładnie zakres przerobionego materjału, w razie potrzeby zadać pracę domową na rok szkolny słuchaczom, a po skończeniu kursu przedłożyć sprawozdanie na ręce kierownika kursu (który przedkłada je inspektorowi szkolnemu). O ile na sprawozdanie przepisany jest formularz, prelegent powinien go dokładnie wypełnić.

5. Powołanie na kurs w charakterze prelegenta może nastąpić tylko za zgodą prelegenta, nie jest przeto równoznaczne z przerwaniem wypoczynku ferjalnego, w rozumieniu art. 50 ustawy z dnia 1 lipca 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530), w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 (Dz. U. Rz. P. Nr. 67, poz. 592) i nie pociąga za sobą prawa do uzupełniającego urlopu wypoczynkowego w ciągu roku szkolnego w myśl art. 51 tejże ustawy.

Wzór pisma do prelegentów.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego
. . . .
w . . . . Do Pan . . . .
Dnia . . . . . 193 . . . .
Nr. . . . . . w . . . .
Wykłady na kursach wakacyjnych . . . .
w r 19...

Przesyłając w załączeniu formularze deklaracji oraz instrukcję dla prelegentów kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych, Kuratorjum proponuje Pan... udział w charakterze prelegenta na . . . . kursie wakacyjnym . . . . . . dla kwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych w . . . . . . w powiecie . . . . . . na temat . . . .

Terminy kursów wakacyjnych w r....... są następujące:

I — od ... lipca do ... lipca
II — od ... lipca do ... sierpnia
III — od ... sierpnia do ... sierpnia.

Załączone dwa formularze deklaracji należy wypełnić oraz wysłać według wskazówek, znajdujących się na odwrocie.

3 załączniki.

Kurator:

Wzór deklaracji prelegenta.

Deklaracja p. . . . .

Do Kuratorjum Okręgu Szkolnego
w . . . .

W związku z propozycją, uczynioną mi przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . . pismem z dnia . . . . 19. . . r., nr. . . . ., oświadczam niniejszem, po zaznajomieniu się z programem szkoły powszechnej, że podejmuję się na kursie wakacyjnym . . . . w . . . . dla nauczycielstwa szkół powszechnych w Okręgu Szkolnym . . . . . wykładów oraz prowadzenia ćwiczeń praktycznych na następujący temat:
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
na warunkach, wymienionych w cytowanem na wstępie piśmie.

Wykłady mogę objąć w terminach: I, II, III (niepotrzebne wykreślić).

Poniżej podaję potrzebne szczegóły personalne:
1) imię i nazwisko . . . .
2) stanowisko służbowe i szkoła, w której stale pracuję . .
. . . .
3) dokładny adres (mieszkanie, ewent. także numer telefonu) . . .
. . . .

W . . . . . dnia . . . . . 19. . . r.

Podpis:

Miejsce na uwagi i życzenia, które będą uwzględnione w miarę możności . . . .
. . . .
. . . .

Uwaga: W razie przyjęcia propozycji wykładów na terenie własnego okręgu szkolnego, należy obie wypełnione deklaracje przesłać swemu kuratorjum.

W razie, jeżeli propozycja pochodzi od innego kuratorjum, należy jedną deklarację przesłać kuratorjum, zamierzającemu prelegenta zatrudnić, drugą zaś identycznie wypełnioną, kuratorjum własnego okręgu szkolnego.

Celem uniknięcia nieporozumień należy w razie nieprzyjecia propozycji zawiadomić o tem własne kuratorjum najpóźniej w tydzień po otrzymaniu propozycji, a niewypełnione deklaracje zwrócić temu kuratorjum okręgu szkolnego, które je nadesłało.

Terminy kursów wakacyjnych w r. 193....

I od ... lipca do ... lipca
II od ... lipca do ... sierpnia
III od ... sierpnia do ... sierpnia

Programy kursów wakacyjnych.

Kurs pedagogiczny[1]).

Organizacja szkolnictwa w Polsce i ustawodawstwo w dziedzinie szkolnictwa powszechnego. (60 godzin wykładów i ćwiczeń).

Uwagi ogólne. Celem kursu jest zapoznanie słuchaczy z zasadniczemi formami organizacyjnemi i aktualnemi zagadnieniami współczesnego szkolnictwa polskiego na podstawie: a) analizy najważniejszych ustaw i rozporządzeń, b) lektury odpowiednich opracowań, c) obejrzenia urządzeń, charakterystycznych dla danego rodzaju szkół.

Praca na kursie nie powinna polegać wyłącznie na wykładach, lecz odbywać się także sposobem konwersatoryjnym przez wciąganie słuchaczy do współpracy w ustalaniu istotnej treści ustaw na zasadzie interpretacji tekstu. Przytoczone niżej opracowania z zakresu organizacji szkolnictwa mogą stanowić po przestudjowaniu przez słuchaczy odpowiednich rozporządzeń materjał do referowania przez nich poszczególnych zagadnień.

Zwiedzenie urządzeń pewnej szkoły winno z reguły dać podstawę do wygłoszenia przez jednego ze słuchaczy referatu o celowości tych urządzeń z punktu widzenia organizacji szkół danego typu. Do dyskusji po wygłoszonych referatach powinna być przygotowana przynajmniej pewna część uczestników kursu.

Program. Nawiązanie do tych wiadomości z zakresu organizacji szkolnictwa polskiego, które słuchacze posiadają, i uporzadkowanie tych wiadomości.

Treść i zakres pojęcia (organizacja) wogóle oraz „organizacja szkolnictwa" w szczególności. Ścisły związek pomiędzy organizacją szkolnictwa i organizacją władz szkolnych. Źródła poznania ustroju władz szkolnych i szkolnictwa.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Str. 316. „Kurs pedagogiczny w Brzeżanach.

Zasadnicze pojęcie prawne w związku z ustawodawstwem szkolnem Ustawa zasadnicza (Konstytucja), ustawa, dekret, rozporządzenie, tok instancyj i główne wytyczne postępowania administracyjnego. Konieczność dokładnego poznania organizacji szkolnictwa zwłaszcza powszechnego i ścisłego stosowania obowiązujących przepisów.

Krótki rys zasad organizacji szkolnictwa w byłych 3 zaborach przed wojną i najistotniejszych zmian w toku wojny jako podstawa do zrozumienia obecnej organizacji szkolnictwa w Polsce.

Artykuły Konstytucji Marcowej dotyczące szkolnictwa. Szkolnictwo śląskie — jego autonomja. Artykuły szkolne traktatu o mniejszościach.

Stopniowe ujednostajnienie organizacji szkolnictwa. Władze szkolne Zarys organizacji polskich władz szkolnych w nawiązaniu do treści ustawy o tymczasowym ustroju władz szkolnych z 4 czerwca 1920 r. Niezależność władz szkolnych od władz administracji ogólnej. Samorząd szkolny i jego rola. Szkolnictwo ogólnokształcące. Zagadnienie wychowania przedszkolnego.

Zagadnienie realizacji powszechnego nauczania, sieć szkolna, poziom organizacyjny szkolnictwa powszechnego (dekret o obowiązku szkolnym i jego wykonanie, ustawa o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, ustawa o budowie publicznych szkół powszechnych). Postęp w zakresie realizacji powszechnego nauczania osiągnięty od czasu odrodzenia Polski. Najważniejsze aktualne zagadnienia związane z realizacją powszechnego nauczania w ciągu lat najbliższych.

Plan nauki w szkołach powszechnych wogóle, w szkołach powszechnych niżej zorganizowanych i w szkołach z niepolskim językiem nauczania Program nauczania w publicznych szkołach powszechnych i jego znaczenie organizacyjne. Podręczniki i bibljoteczki szkolne. Pomoce naukowe.

Stanowisko kierownika szkoły powszechnej i rad pedagogicznych w szkołach powszechnych.

Rys organizacji szkół specjalnych.

Zagadnienie szkolnictwa dla mniejszości narodowych na tle ustawy o organizacji szkolnictwa na terenach mieszanych po względem narodowym i Traktatu o mniejszościach.

Prywatne szkoły powszechne.

Stosunek szkoły powszechnej do szkoły średniej ogólnokształcącej i szkół zawodowych.

Plany i programy nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących. Nadzór pedagogiczny i administracyjny w tych szkołach. Organizacja roku szkolnego. Przyjmowanie uczniów. Promowanie uczniów do klas wyższych i wydawanie im świadectw. Egzaminy dojrzałości. Prywatne szkoły średnie ogólno-kształcące.

Prawne stanowisko nauczycieli w Polsce. Pragmatyka nauczycielska, ustawy uposażeniowe i emerytalne. Kwalifikacje nauczycielstwa szkół powszechnych.

Nauczycielstwo. Organizacja nauczania i wychowania w zakładach kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych. Dokształcanie nauczycielstwa szkół powszechnych i jego znaczenie.

Szkolnictwa zawodowe. Zasadnicze typy szkół zawodowych, ich cele i zadania. Organizacja szkół zawodowych dokształcających. Prywatne szkolnictwo zawodowe.

Szkolnictwo wyższe. Szkoły wyższe i szkoły akademickie. Autonomiczna organizacja szkół akademickich. Studja — egzaminy i stopnie akademickie. Prywatne szkoły wyższe.

Prądy, zdążające do reformy ustroju szkolnego. Zagadnienie jednolitości szkoły i jednolitego stanu nauczycielskiego.

Pomoce naukowe. Po kilka egzemplarzy każdego z roczników Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. oraz odpowiednich wydawnictw, zawierających zbiory najważniejszych ustaw i rozporządzeń szkolnych. Dziennik Ustaw. Skorowidz alfabetyczny do Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. w kilku egzemplarzach. — Materjały do projektu realizacji powszechnego nauczania. Pod redakcją dra M. Falskiego. Min. W. R. i O. P. Warszawa 1921. — M. Falski: Potrzeby szkolnictwa powszechnego w okresie wzmożonego przyrostu dzieci. Min. WR. i OP. Warszawa 1929. — Szkoły powszechne Rzeczypospolitej Polskiej w roku szkolnym 1925/26. Wstęp. Min. W. R. i O. P. Warszawa 1927. — Programy nauczania w szkołach powszechnych, zakładach kształcenia nauczycieli i w szkołach średnich ogólno-kształcących. — Roczniki statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. — Zbiory ilustracyj i opisów urządzeń szkół różnych typów w Polsce współczesnej.

Bibljografja. Dr. F. Kierski: Podręczna encyklopedja pedagogiczna. — Encyklopedja wychowawcza tom IX. zeszyt 9. Polska współczesna (Oświata i szkolnictwo 1914—1921). Książnica Polska. T. N. S. W. Lwów-Warszawa 1923. Rocznik Pedagogiczny tom I. Warszawa 1923 następujące artykuły. H. Rowid: Współczesne prądy w dziedzinie kształcenia nauczycieli szkół powszechnych. — Z. Ziembiński: Dokształcanie nauczycieli. — M. Janelli: Ustrój administracji wychowania publicznego w Polsce. — Wł. Radwan: W sprawie zadań i organizacji Ministerstwa Oświecenia Publicznego jako władzy centralnej. — St. Kopliński: Realizacja powszechnego nauczania. — B. Kielski: Typy szkół średnich ogólno-kształcących na ziemiach polskich. — Bykowski: Samorząd w szkołach polskich. — Wł. Żłobicki: Potrzeby szkolnictwa powszechnego i ich finansowanie przez samorządy i Państwo w najbliższej przyszłości. Oświata i wychowanie, rok II, zeszyt I. Nakład Min. W. R. i O. P. Warszawa 1930. — Wł. Radwan: Postulaty w sprawie ustroju szkolnictwa Rzeczypospolitej Polskiej. — B. Kielski: Typy szkół średnich na ziemiach polskich. — F. Śliwiński: Organizacja władz szkolnych i szkolnictwa wszystkich stopni w Polsce Odrodzonej. Książnica-Atlas. — Lwów—Warszawa 1929. Oświata i szkolnictwo w Rzeczypospolitej Polskiej. Nakł. Min. W. R. i O. P. Warszawa 1929. — Szkoły techniczne. Wyd. Ministerstwa W. R. i O. P. Warszawa 1929 — Szkolnictwo zawodowe żeńskie. Wyd. Ministerstwa W. R. i O. P. Warszawa 1929 r. — Dokształcająca szkoła zawodowa. Wyd. Ministerstwa W. R. i O. P. Warszawa 1927. — Konarski K.: Dzieje szkolnictwa w b. Królestwie Kongresowem 1915—1916. Komisje do badania dziejów wychowania i szkolnictwa w Polsce. Kraków 1923 r. — Dr. Michał Pollak: Rozwój organizacji Min. W. R. i O. P. — Organizacja władz szkolnych II instancji w ciągu 10-lecia Polski Odrodzonej. Oświata i wychowanie. Wyd. Min. W. R. i O. P. R. I. 1929. — Organizacja władz szkolnych I instancji w ciągu 10-lecia istnienia Polski Odrodzonej. Oświata i wychowanie. Wyd. Min. W. R. i O. P. R. I. 1929. — Kumaniecki i Wasiutyński: Polskie prawo administracyjne. W zarysie. Cz. I. Kraków. 1930 r. — Szkoły wyższe Rzeczypospolitej Polskiej wyd. Kasy Mianowskiego 1927 r.

Kurs historyczny [1]).

Zarys historji ustroju Polski. (60 godzin wykładów i ćwiczeń).

Wstęp. Ludzkość we wszechświecie i człowiek w ludzkości. Trzy dążenia zasadnicze. Nauka — sposób zdobywania prawdy o rzeczywistości. Nauki historyczne, przyrodnicze i humanistyczne. Historja w znaczeniu ścisłem. Historja powszechna — nauką o rozwoju cywilizacji. Zadania główne: wytłumaczenie teraźniejszości. Poszerzenie widnokręgu, podniesienie poziomu moralnego, doświadczenie polityczne. Stopień i rodzaj ścisłości historji. Postulat praw rządzących ludzkością. Jednostka i masa w historji. Wojna w historji. Podział ludzkości na narody. Naród zjawiskiem cywilizacyjnem. Państwo organizacją narodu. Świadomość narodowa. Naród czynnikiem dziejowym. Historja narodowa. Zadania historji narodowej. Stosunek do historji powszechnej. Historja państwa a historja narodu. Prawo składnikiem cywilizacji. Prawo polityczne. Ustrój polityczny i społeczny. Historja prawa. Historja ustroju składnikiem historji prawa, zarazem składnikiem historji ogólnej. Wyodrębnienie. Chronologja w wykładzie historji ustroju. System prawa w wykładzie historji ustroju. Metoda wykładu okresami. Metoda niniejszego wykładu.

Rozwój nauki historji: ustalanie faktów. Ustalanie związku przyczynowego. Budowa szeregu rozwojowego. Powstawanie prawdy historycznej Źródła prawdy historycznej. Źródła i rozumowanie. Źródła historyczne. Źródła historji prawa. Ustawodawstwo i praktyka. Interpretacja współczesnych i interpretacja nasza. Okres dyplomu. okres ksiąg sądowych i okres akt czynności. Warsztat historyka. Archiwa i bibljoteki. Wydawnictwa źródeł. Opracowania. Dzieła ogólne, monografje i przyczynki. Prace oryginalne, kompilacje i popularyzacja. Podręczniki uniwersyteckie i szkolne. Prace syntetyczne. Rozróżnianie tych rodzajów. Prace klasyczne i prace o znaczeniu przejściowem.

Bibljografja wogóle. Bibljografja podręczników. Bibljografja prac zasadniczych. Bibl. historji Polski. Bibl. polska. Metoda szukania pracy określonej. Metoda szukania pracy rozstrzygającej. Metoda szukania literatury przedmiotu szczegółowego. Metoda szukania źródeł, na których oparta jest praca określona. Metoda szukania źródeł do pracy własnej. Metoda poszukiwań archiwalnych. Paleografja. Wzmianka o naukach pomocniczych historji.

Sposoby nauczania. Wykład ogólny przedmiotu. Wykład monograficzny. Wykłady uzupełniające. Nauczanie metody. Ćwiczenia źródłowe. Ćwiczenia i prace proseminaryjne. Prace seminaryjne. Metoda pisania referatu z literatury o poszczególnych zagadnieniach. Metoda koreferatu. Rozstrzyganie sporów naukowych w wykładzie naukowym. Wykład szkolny spraw spornych i popularyzacja.

Prawda naukowa i prawda wiary. Charakter i stopień pewności naukowej. Kolizje i rozgraniczenie prawd wiary i prawd nauki. Prawda o świętych i bohaterach. Sprawa św. Stanisława przykładem rzekomo nieuniknionej walki nauki z uczuciami religijnemi i narodowemi.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 331. „Kurs historyczny w Tarnopolu“.

I. Zarys historji ustroju Polski Niepodległej do końca 18 wieku.

Wiadomości wstępne do historji ustroju Polski. Rodowód ludów. Arjowie. Zaczątki życia zorganizowanego. Rozsiedlenie Słowian i podział na odłamy. Podział na plemiona. Pierwotne osadnictwo słowiańskie. Organizacja rodowa. Organizacja opolna i żupna. Organizacja plemienna.

Źródła do historji ustroju państwowego. Nauki pomocnicze. Archeologja przedhistoryczna. Antropologja. Językoznawstwo porównawcze. Socjologja. Wiadomości u pisarzów obcych. Legendy i tradycja. Przeżytki.

Zagadnienie genezy państwa polskiego. Teorja najazdu. Zjednoczenie plemion lackich przez Piastowiców. Źródła do historji pierwszych Piastów historycznych. Kroniki obce i polskie. Wzmianki w dokumentach późniejszych. Metoda wnioskowania wstecznego. Kształt osad. Nazwy miejscowości.

Pierwotne państwo polskie. Stosunek do cesarstwa i papiestwa. Stanowisko rodu książęcego. Władza książęca. Towarzysze książęcy. Rycerstwo drużynowe. Kasztelanje. Zróżnicowanie społeczeństwa przez państwo. Zaspakajanie potrzeb państwa. Wojna. Forma rządu Polski pierwotnej.

Źródła do historji wieku XII—XIII. Roczniki i kroniki. Dokumenty.

Zmiany w XII—XIV. Okres przed śmiercią Krzywoustego. Wytwarzanie się możnowładztwa. Okres Polski w podziałach. Walka możnowładztwa o udział we władzy. Zanik drużyny. Rycerstwo ziemiańskie. Immunitety kościelne i świeckie. Kolonizacja niemiecka. Przywilej dla żydów.

Państwo polskie w połowie XIII w. Jedność rodu książęcego, kościoła i narodowości. Następstwo tronu. Władza książęca. Rada książęca. Urzędy centralne. Urzędy partykularne. Skarbowość. Wojskowość. Warstwy społeczne. Możnowładztwo. Rycerstwo. Miasta na Zachodzie. Powstawanie miast w Polsce. Chłopi na prawie polskiem wolni i niewolni. Chłopi na prawie niemieckiem. Żydzi. Forma rządu Polski średniowiecznej. Źródła do historji XIV—XVI w. Księgi sądowe. Księgi królewskie. Długosz. Przywileje ziemskie. Konstytucje sejmowe. Dyarjusze sejmowe. Pamiętniki.

Zmiany w. XIV—XVI. Okres do pierwszego bezkrólewia: Zjednoczenie państwa. Bunt miast. Ustawodawstwo ogólno-państwowe. Organy ogólno-państwowe. Rada królewska. Urzędy koronne. Wiece ziemskie. Urzędy ziemskie. Rezygnacja Ludwika. Przywilej koszycki. Okres do 1505 r.: Bezkrólewie po Ludwiku i konfederacja. Elekcje Jagiellońskie. Walka szlachty o gwarancje wolności i o udział we władzy. Przywileje szlacheckie dla całego rycerstwa. Początki parlamentaryzmu. Upośledzenie mieszczaństwa i chłopów. Okres 1505—1573: Rosnąca przewaga szlachty w sejmie. Niwelacja możnowładztwa. Ruch egzekucyjny. Reforma skarbowo-wojskowa. Egzekucja dóbr. Tolerancja religijna. Wielkie bezkrólewie. Konfederacja warszawska i artykuły Henrycjańskie.

Ustrój Litwy przed unją. Plemiona i księstwa pierwotne. Zjednoczenie pod władzą wielkiego księcia. Wielki książę następca. Absolutyzm i feodalizm litewski. Książęta, panowie, bojarstwo, chłopi.

Historja unji. Pierwotne złączenie. Unja dynastyczna. Horodło i asymilacja prawno-państwowa Litwy. Unja personalna.

Stosunek do unji panów litewskich i szlachty. Unja realna 1569 r.

Unifikacja Rusi. Inkorporacja Prus. Inkorporacja Inflant. Unje wynikiem siły przyciągającej ustroju polskiego. Polska granicą ustroju zachodniego.

Państwo polskie na przełomie XVI i XVII w. Skład państwa. Odrębność Litwy. Odrębności pruskie, mazowieckie. Instytucje autonomiczne Żydów, Ormian, Kozacy. Unja Hadziacka. Tolerancja ustrojowa. Tolerancja religijna. Lenna.

Władza królewska. Prawodawcza, sądowa i administracyjna. Prerogatywy królewskie. Senat. Udział we władzy wykonawczej, sądowej i prawodawczej. Sejm. Stanowisko trzech stanów sejmowych. Właściwość sejmu. Skład izby poselskiej. Sejmik obrady i instrukcje. Zasada jednomyślności na sejmikach i na sejmie. Zjazdy czasu bezkrólewia. Konfederacje generalne i partykularne. Podział Rzeczypospolitej na prowincje. Podział na województwa, ziemie i powiaty. Król na czele administracji. Ministrowie. Urzędnicy wielcy. Sekretarze królewscy. Starostowie. Funkcjonarjusze skarbowi. Administracja miast królewskich. Administracja dóbr królewskich, duchownych i prywatnych.

Sądownictwo powszechne i stanowe. Szlacheckie, miejskie, chłopskie, gmin wyznaniowych. Sądy pierwszej instancji. Sądy wyższe: trybunały, królewskie, nadworne i królewskie sejmowe. Skarbowość. Skarb Rzeczypospolitej ogólny, rawski i królewski. Podatki sejmowe pośrednie i bezpośrednie. Stałe dochody skarbowe. Rozkład ciężarów podatkowych.

Wojskowość. Wojsko stałe kwarciane. Wojsko z werbunku krajowego. Wojska najemne cudzoziemskie. Pospolite ruszenie.

Stany uprzywilejowane i upośledzone. Duchowieństwo. Szlachta. Prawa polityczne, społeczne i gospodarcze. Gwarancje wolności. Równość przed prawem stanu szlacheckiego. Nierówność społeczna: magnaci, szlachta właściwa i szlachta zagrodowa. Służba szlachecka magnatów. Miasta królewskie i prywatne. Samorząd miejski. Zahamowanie rozwoju politycznego miast. Upadek gospodarczy. Chłopi. Elementy poddaństwa: przywiązanie do gleby, podległość władzy dziedzica, ciężary. Pańszczyzna odrobkiem za posiadanie ziemi. Rozmiary pańszczyzny. Samorząd chłopski. Apelacja do króla w dobrach państwowych.

Forma rządu Rzeczypospolitej. Demokracja szlachecka. Powszechne głosowanie szlachty. Wszechwładztwo narodu szlacheckiego. Cenzus krwi szlacheckiej jako cenzus moralny. Źródła do historji nowożytnej Polski. Księgi grodzkie. Księgi podskarbińskie. Akta urzędów. Korespondencja. Zbiory praw. Opracowania. Kromera „Polonja". Pamiętniki i dyarjusze. Prawo Publiczne Królestwa Polskiego Lengnicha. Prawo Pospolite Narodu Polskiego Skrzetuskiego.

Zmiany XVII i XVIII w. Zastój po rokoszu Zebrzydowskiego. Wyradzanie się jednomyślności. Liberum veto. Nietolerancja. Polityka agrarjuszowska szlachty. Pisarze polityczni XVII i XVIII w. Projekty reform politycznych i społecznych. Początek reform w bezkrólewiu 1764 r. Przeszkody ościenne. Reformy administracji. Komisje wielkie i Rada Nieustająca. Poprawa miast. Reformy chłopskie w dobrach królewskich i prywatnych jednostek. Sejm Wielki. Ustanowienie Konstytucji 3 maja. Prawomocność Konstytucji.

Ustrój według Konstytucji Trzeciego maja. Dziedzictwo tronu. Elekcyjność dynastji. Podział władz. Władza prawodawcza sejmu. Ustawy

i postanowienia doczesne. Mandat poselski. Stanowienie większością. Król naczelnikiem władzy wykonawczej. Stanowisko króla w Straży Praw. Jedność rządu. Ministerja. Ograniczenie praw szlachty nieosiadłej. Wstęp do szlachectwa otwarty mieszczanom. Zmieniona podstawa obywatelstwa Rzeczypospolitej. Cenzus stanowiska społecznego.

Prawa miast polityczne. Samorząd miejski.

Opieka nad chłopem.

Nowoczesność ustroju według konstytucji Trzeciego Maja. Związek z dawnym ustrojem. Forma rządu według Konstytucji. Obalenie Konstytucji przez Rosję. Ustrój targowicki.

Reformy Kościuszkowskie. Zniesienie państwa.

Synteza historji ustroju Polski przedrozbiorowej w podziałach na okresy.

II. Historja prawno-polityczna Polski porozbiorowej.

Kultura polityczna Polski porozbiorowej. Niepolski ustrój polskich prowincji państw. zaborczych. Niepolski ustrój państw polskich XIX wieku. Elementy polskie w tych ustrojach. Pierwotna organizacja zaborów.

Ustrój Księstwa Warszawskiego. Książę. Sejm: organy i kompetencja. Ministerja. Prawo francuskie, sądowe. Samorząd lokalny. Zniesienie przywiązania do gleby.

Ustrój Królewstwa Polskiego. Unja personalna. Sejm. Ministerja kolegjalne. (Komisje Rządowe). Walka o konstytucję. Dążenie do zjednoczenia. Powstanie. Ustrój powstańczy.

Ustrój Rzeczypospolitej Wolnego Miasta Krakowa.

Ustrojowe przejawy polityki pojednawczej i polityki wynarodowienia. Przed 1830 r. i po r. 1830 w zaborach austrjackim i pruskim oraz w krajach zabranych.

Zniesienie samodzielności Królestwa. Zachowanie odrębności administracyjnej. Unifikacyjne poczynania przed 1863 r. Unifikacja po 1863 r. Zamach na całość.

Polacy w państwach zaborczych po reformach demokratycznych. Obywatelstwo „drugiej klasy" w Prusiech. Pełne obywatelstwo w Austrji. Upośledzenie ekonomiczne Galicji. Polityka ruska Austrji.

Obywatelstwo „drugiej klasy" w Rosji po reformach 1905.

Stosunek Polaków do państw zaborczych po 1863 r. Trójlojalizm Stańczyków.

Rezygnacyjne „Wskazania" pozytywistów. Próby ugody w Niemczech. Liga Polska. Liga Narodowa. Polska Partja Socjalistyczna. Stronnictwa postępowe. Rozłam w 1905 r. hasło powstania i akcja samowolnego unaradawiania ustroju. Reakcja rosyjska. Przystosowanie i idea walki.

III. Historja ustroju Polski Odrodzonej.

Wielka wojna. Odezwy stron. Legjony. Naczelny Komitet Narodowy. Uniwersytet warszawski. Akt 5 listopada. Tymczasowa Rada Stanu. Zawiązek organizacji rządu.

Komitet Narodowy paryski i armja polska we Francji. Orędzie rewolucyjnego rządu rosyjskiego i korpusy polskie w Rosji. Usunięcie się Piłsudskiego z Tymcz. Rady Stanu. Rozwiązanie Tymcz. Rady Stanu.

Poddanie szkolnictwa i sądownictwa pod władzę Komisji Przejściowej Tymcz. Rady Stanu.

Utworzenie Rady Regencyjnej. Państwo polskie pod okupacją. Deklaracja wersalska Koalicji. Niedoszłe przejmowanie władzy przez Radę Regencyjną.

Opozycja prawicy i lewicy.

Rewolucja w Austrji i Niemczech. Samowolne objęcie władzy nad wojskiem przez Radę Reg. Zwinięcie okupacji austrjackiej. Obalenie okupacji niemieckiej.

Rząd Lubelski. Rozwiązanie Rady Reg. i oddanie władzy Piłsudskiemu. Uznanie Piłsudskiego przez Rząd Lubelski i przez stronnistwa prawicy.

Piłsudski tymczasowym naczelnikiem państwa. Zwołanie sejmu „ustawodawczego" i uznanie Piłsudskiego Naczelnikiem Państwa. „Mała konstytucja".

Projekty konstytucyjne Komisji Konstytucyjnej. T. Rady St. Prace nad konstytucją dalsze. Uchwalenie konstytucji 1921 r. Dotychczasowe zmiany.

IV. Konstytucja Państwa Polskiego.

Klasyczne formy rządu. Nowoczesna republika i nowoczesna monarchja. Podział władz. Naczelnik państwa. Parlament. Izby parlamentu. Powszechne głosowanie. Proporcjonalne głosowanie. Pośrednie uznanie partyj za organy narodu. Prawa parlamentu. Prawa posłów. Prawo budżetowe i wpływ na skład rządu. Wpływ na politykę rządu.

Rząd. Premjer. Ministrowie. Rada Ministrów. Odpowiedzialność ministrów. Ministerja i urzędy centralne. Administracja prowincjonalna. Administracja ogólna i dykasterje szczególne. Podział na okręgi administracyjne 1-go i 2-go stopnia. Samorząd okręgowy i samorząd osad miejskich i wiejskich. Samorząd zawodowy. Samorząd gospodarczy.

Sądownictwo. Instalacje. Niezawisłość sędziów. Sądownictwo ogólne i szczególne:

Administracyjne, handlowe i wojskowe.

Powszechne obowiązki i prawa obywatelskie. Artykuły odnoszące się do szkolnictwa.

Uwagi metodyczne.

„Wstęp" ma za zadanie przygotować słuchaczy do systematycznej pracy oraz ułatwić im orjentację w przedmiocie i metodzie nauki historji. Dział ten opracowany został w porównaniu z innemi dość szczegółowo ze względu na konieczność sprecyzowania zakresu wiadomości, które należy podać słuchaczom. Nie należy jednak sądzić, że „Wstęp" może zająć dużo czasu na kursie. Przy 60 godzinach na cały temat, na „Wstęp" można poświęcić 4 do 6 godzin.

Praca na kursie musi być dostosowana do poziomu słuchaczy — dlatego też niewątpliwie często zajdzie potrzeba ograniczenia materjału zawartego w całym powyższym programie. W tym celu prelegent zaraz na początku kursu po ogólnem zapoznaniu się z przygotowaniem słuchaczy i warunkami pracy winien rozłożyć sobie wyszczególniony materjał tak, aby zasadnicze zagadnienia zostały dokładnie opracowane i aby słuchacz

zdobył możliwie jasny pogląd na istotę zagadnień ustrojowych i umiał później samodzielnie je opracować. Należy stanowczo uniknąć powierzchowności przy omawianiu poszczególnych punktów tematu — lepiej jest przeto program ograniczyć do rzeczy specjalnie ważnych, niż wyczerpać go w tempie zbyt pośpiesznem.

Dużą uwagę należy zwrócić na ćwiczenia ze słuchaczami, które winny zapoznać ich nietylko z najistotniejszemi problemami ale wdrożyć do twórczej samodzielnej pracy, aby w sposób celowy mogli w przyszłości pogłębiać nabyte na kursie wiadomości oraz oświetlać nowe dla nich problemy.

Przykłady ćwiczeń.

Czytanie i rozbiór metodyczny rozprawy Bruchnalskiego „Piast". Rozprawa jest zbudowana wzorowo i tak przejrzyście, że można wykazać ustępy, stanowiące: temat, stan sprawy w literaturze dotychczasowej, krytykę, postawienie zagadnienia, wskazanie źródeł, ich krytykę, wnioski szczegółowe, zestawienie i wniosek, odpowiadający na zagadnienie.

Na ćwiczenie podobne nadaje się również „Chronologja najdawniejszych kształtów wsi polskiej" Balzera.

Interpretacja wybranych „Tekstów źródłowych".

Czytanie ustępów z rozprawy Potkańskiego „Kraków przed Piastami" ze względu na ostrożność we wnioskowaniu i na stopniowanie prawdopodobieństwa hipotez.

Oczywiście należy też zwrócić uwagę na te zeszyty „Tekstów źródłowych", które dotyczą historji ustroju.

Pożądane byłoby pokazanie, o ile warunki miejscowe na to pozwolą, „Volumina Legum", jako najbardziej podstawowego zbioru praw oraz „Corpus Iuris" Balzera zakrojony na pełną skalę (wyszedł tylko jeden tom) oraz jeden ze starych zbiorów z polskiemi tekstami n. p. Herburta układ systematyczny albo Januszowskiego.

Pożądane byłoby również pokazanie któregokolwiek kodeksu dyplomatycznego i jednego wydawnictwa zapisek sądowych, jak również odczytanie w ustępach wybranych dyarjusza sejmowego (n. p. mowy Zamoyskiego w 1597 r.), przeczytanie w przekładzie polskim starym paru artykułów z przywilejów, zwłaszcza artykuł „neminem captivabimus", nieszawski o sejmikach 1496 o synach chłopskich i o dobrach mieszczan, oraz konstytucje „nihil novi", konfederację 1573 i artykuły Henrycyańskie (są w „Vol. Leg.").

Wskazówki bibljograficzne.

Podręczniki historji ustroju Polski (wymienione są na wstępie w książce J. Siemieńskiego: „Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej" wyd. 3. — Bibljografję dzieł klasycznych i prac zasadniczych z tego zakresu podaje Kutrzeba na końcu t. I. Historji Ustroju Polski. (Korona (wyd. 6) i II-go (Litwa)). — Przegląd krytyczny syntezy historycznej daje Smoleński w książce o zacięciu publicystycznem: „Szkoły historyczne w Polsce" (wyszło w Bibl. Dzieł Wyborowych). — Bibljografja Historji Polskiej Finkla wychodzi obecnie w wydaniu uzupełnionem. — Bibljografję Prawniczą Polską wydał Suligowski. — Bibljografję Polską zawiera dzieło Estreiche-

ra. — Teksty źródłowe do nauki historji w szkole średniej. Krak. Spółka Wyd., Kraków. — Podręczniki do historji prawno-politycznej Polski porozbiorowej. — Kutrzeba. Historja Ustroju Polski t. III. i IV (po rozbiorach). — Winiarski. Ustrój polityczny ziem polskich w XIX w. W obu podana bibljografja, na której się opierali. — Podręczniki do historji ustroju Polski Odrodzonej, ściślej, prace, traktujące o tym przedmiocie. — Kutrzeba. Polska Odrodzona. — Siemieński. J. Dzień Odbudowy Rzeczypospolitej (odbitka z Przegl. Hist.). — Historja tego okresu jest też uwzględniona w poniższych podręcznikach prawa obowiązującego. — Peretiatkowicz. Państwo współczesne (bez historji). — Komarnicki. Polskie prawo polityczne (z historją szczegółową). — Cybichowski. Polskie prawo państwowe (historja uwzględniona w poszczególnych rozdziałach). — Starzyński. Współczesny ustrój prawno-polityczny Polski i innych państw słowiańskich. — Przystępny wstęp do prawa politycznego. Siemieński: O polityce państwa i obywatela, wiadomości co najważniejsze.

Z nauki o Polsce Współczesnej i z pedagogiki[1].

Ziemia i ludność ziem polskich, jako czynniki siły Odrodzonej Polski. (120 lub 60 godzin wykładów i ćwiczeń).

Uwagi ogólne. Prelegent pewne wybrane tematy może dowolnie opracować ze słuchaczami na lekcjach inne rozdać do opracowania w formie referatów, inne znowu omówić w formie wykładu.

Ogólnie w układzie treści trzymano się przewodnich rysów obowiązującego programu Nauki o Polsce Współczesnej w 7 oddz. szkoły powszechnej, ale uwypuklono silniej zagadnienia „ziemi i ludności" — kwestje ustrojowe państwa przesuwając do osobistego studjum konstytucji marcowej przez słuchaczy.

Cyfry arabskie zamieszczone w nawiasach w tekście przy poszczególnych punktach programu wskazują na odpowiednie pozycje bibljograficzne podane w spisie szczegółowym potrzebne do opracowania poszczególnych zagadnień.

Program. I. Państwowość polska, — geneza i główne wytyczne organizacji Rzeczypospolitej — rzut oka na objawy życia politycznego.

Podkreślić opracowanie tematów: Państwo, jako wyraz dążeń i woli skonsolidowanego społeczeństwa; państwo jako źródło prawa, ładu i postępu.

Oprzeć się należy na punktach 19, 32 bibljografji, częściowo do samodzielnego przerobienia przez słuchaczy.

II. Terytorjum Polski a) historycznej, b) współczesnej. Kształt, wielkość, półwyspy i zatoki polityczno-terytorjalne polskie i obce (p. 1922, 26, 35).

Granice historyczne i współczesne — ich geneza i charakter (bibl. j. w. i 6, 8, 9, 14).

Położenie Polski na międzymorzu bałtycko-czarnomorskiem i w stosunku do Europy zachodniej i wschodniej (p. 19, 22, 27, 37, 39, 14).

---

[1]) Patrz. Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 331. „Kurs z nauki o Polsce Współczesnej i pedagogiki w Zaleszczykach".

III. Rzut oka na fizjologię ziem polskich (p. 40, 42, 35, 26, 25, 22, 15, 14, 18).

Budowa geologiczna (główny nacisk na obszar Karpat i ich bogactwo soli i ropy naftowej), zagłębia węglowe i rudonośne na płd.-zach. Polski, bogactwo zwierzchniej warstwy skalnej i gleby (p. 18, 42). Rzeźba terenu jako wynik działania sił zewnętrznych i wewnętrznych — piękno krajobrazu jako jedno z bogactw kraju (porównanie ze Szwajcarją i Norwegja i t. p. (p. 39, 40, 41, 34). Wody polskie, głównie z punktu widzenia ich wartości komunikacyjnej i elektromotorycznej (p. 22, 23. 24, 18). Morze polskie, znaczenie gospodarcze i okno na cały świat. (p. 14, 18). Krótka charakterystyka klimatu Polski (p. 26, 23, 18). Przyrodzona szata roślinna i fauna na ziemiach Polski, wpływ cywilizacyjny człowieka. Ochrona przyrody (p. 18, 15, 23, 26, 27, 34, 35). Cały ustęp III można przerobić w formie referatów słuchaczy i ćwiczeń.

IV. Człowiek na ziemiach Polski: historja zaludnienia ziem Rzeczypospolitej, stan i rozmieszczenie współczesnej ludności, struktura społeczeństwa: antropologiczno-etniczna, religijno-wyznaniowa, zawodowa i kulturalna (p. 18, 19. 20, 21, 22, 26, 27, 29, 30, 31, 34, 35). Ruchy ludności: przyrost i ubytek naturalny, migracje, emigracja, imigracja. Polacy za granicami Polski. Siła ludnościowa Polski w stosunku do innych państw Europy. (p. 31).

V. Życie gospodarcze Rzeczypospolitej: potrzeby gospodarcze państwa, samowystarczalność czy współdziałanie gospodarcze, kapitał i praca, rola pieniądza. Teorje społeczno - gospodarcze - stopnie rozwoju gospodarczego, rola inicjatywy państwowej i społecznej w gospodarce kraju (p. 19, 11, 12).

VI. Działy życia gospodarczego w Polsce. Rolnictwo - ustrój rolny i stan rolnictwa, ogrodnictwo, leśnictwo. Hodowla: bydło rogate, nierogacizna, owce, drób, bartnictwo. Rybołóstwo: rzeczne, morskie (p. 31, 24). Górnictwo: węgiel, rudy, ropa naftowa, sole, kamień budowlany. Znaczenie węgla i rud oraz ropy naftowej polskiej w światowej gospodarce (p. 18, 19, 23, 24, 31, 34, 33, 38, 42, 11, 12). Poszczególne produkty można ująć według pewnego schematu: gdzie złoża się znajdują, jaką mają wartość, wysokość produkcji, zbyt wewnętrzny, eksport zagraniczny, jego główne linje i rynki zapotrzebowania. (p. 23, 24, 26, 27). Przedewszystkiem ćwiczenia-gospodarczo-statyst. Przemysł w Polsce: rzemiosło a przemysł; rodzaje przemysłu, rozwój przemysłu w XIX w. i po wojnie w Polsce i na całym świecie. Charakterystyka działów przemysłu w Polsce: spożywczy, drzewny, tkacki, chemiczny, elektrotechniczny, metalurgiczny. Albo: przemysł związany ze surowcami roślinnemi lub mineralnemi. Zasoby krajowych surowców. (p. 18, 19. 23, 24, 31). Konieczność importu. Wpływ rozwoju przemysłu na życie kulturalne i polityczne kraju i stosunki z zagranicą (p. 31).

VII. Handel Polski: rola i sposoby wymiany w życiu gospodarczem; komunikacje, ich rodzaje i środki, oraz najważniejsze arterje, przebiegające przez Polskę, a będące w łączności z wszechświatowemi linjami. Handel wewnętrzny, zewnętrzny, transito; pieniądz-waluta i kredyt. Zagadnienie spółdzielczości. Bilans handlowy. Polityka handlowa i Polska w handlu światowym (p. 24, 31, 12. Odpowiednie ćwiczenia).

VIII. Kultura i cywilizacja współczesnej Polski: Obraz i charakter kultury Polski na tle współczesnej Europy. Kultura materjalna, religijno-

etyczna, społeczno-zawodowa wreszcie polityczno-państwowa (p. 11, 19 31). Obraz rozwoju i poziomu nauki polskiej, sztuki polskiej. Oświata i wychowywanie w Polsce (p. 18, 19, 31, 34, 35).

Zakończenie. Wskazania pracy obywatelskiej i osobistej nad podniesieniem mocarstwowego stanowiska Polski.

Bibljografja dla prelegenta i słuchaczy. *A) Książki niezbędne.* Niemcówna St.: Bibljoteka podręczna nauczyciela geografji. Bibljografja pedagogiczna 1927 r. Z. III, IV; Z. I—II. Niemcówna St. Dydaktyka geografji. Lwów 1929 r. — Sawicki L. Terminologja regjonalna ziem polskich. Kraków 1922 r. — Bujak, Pazdro, Sobiński. Polska Współczesna. Lwów 1926 r. — Federowicz. Wypisy do nauki o Polsce Współczesnej. Warszawa 1927 r. — Pawłowski St. Geografja Polski. Lwów, 1917 r. — Pawłowski St. Wypisy do geografji Polski. Lwów 1927 r. — Sobiński St. Geografja Polski. Lwów, 1927 r. — Roczniki statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa. — Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. — Atlas statystyczny Rzeczyposplitej Polskiej Gł. Urzędu Statystycznego. Warszawa. 1929 r. — E. Romer. Atlas Polski Współczesnej. Lwów, 1926 r.

B. Bibljografja szczegółowa — książki pożądane. 1. Romer E.: Spis prac, odnoszących się do fizjografji ziem polskich. — Kosmos. Pol. Tow. Przyrodników im. M. Kopernika. Lwów. za rok 1891—95 — Kosmos. 1897, za rok 1896 — Kosmos. 1898, za rok 1897 — Kosmos. 1900, za rok 1898 — Kosmos. 1901ź II—VII, za rok 1899—1900 — Kosmos 1902, V—XII, za rok 1901—1902 — Kosmos. 1905, za rok 1903—1905 — Kosmos. 1906, VII—IX. — 2. Romer E. — Pokorny W. Spis prac, odnoszących się do fizjografji: ziem polskich — j. w. za rok 1906 — Kosmos. 1907, IX—XI, za rok 1907—1909 — Kosmos. 1901 Z II—VII, za rok 1899—1900 — Kosmos 1902, V—XII, za rok rowa R. Bibljografja geologiczna Polski P. I. Geol. Warszawa, 1914—21. — 4. Niemcówna St. Bibljoteka podręczna nauczyciela geografji. Bibljografja pedagogiczna r. 1927. Z. III—IV; r. 1928 Z. I—II. — 5. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego. Warszawa. — 6. Czasopismo geograficzne od 1922 r. Lwów — Poznań. — 7. Przegląd geograficzny od 1918 r. Warszawa. — 8. Wiadomości służby geograficznej od 1927 r. Warszawa. — 9. Polski Przegląd kartograficzny od 1923 r. Lwów. — 10. Polska Współczesna z lat 1918—23. Kraków. — 11. Przegląd Współczesny tomów. X. Kraków. — 12. Przegląd Polityczny tomów XI. Warszawa. — 13. Ziemia (wychodzi od 1910 r.) Warszawa. — 14. Morze (od 1926 r.). Warszawa. — 15. Ochrona Przyrody tomów IX. Kraków. — 16. Orli lot (od 1920 r.). Kraków. — 17. Sawicki L. Terminologja regjonalna ziem polskich. Kraków. 1922. — 18. Polska Akademja Umiejętności. Encyklopedja Polska, t. I. Geografja fizyczna ziem polskich. Kraków. 1912. — 19. Nauka Polska tomów IX. — Roczniki Kasy Mianowskiego, Warszawa. — 20. Bujak - Pazdro - Sobiński: Polska Współczesna. Lwów, 1926 r. — 21. Bystroń St. Wstęp do ludoznawstwa polskiego. Lwów. 1926 r. — 22. Czekanowski J. Wstęp do historji słowian. Lwów, 1927 r. — 23. Federowicz: Wypisy do nauki o Polsce Współczesnej. Warszawa, 1927 r. — 24. Lencewicz St.: Kurs geografji Polski. Warszawa, 1921 r. — 25. Loth J.: Geografja ekonomiczna Polski, Warszawa, 1921 r. — 26. Pawłowski St.: Geografja Polski. Lwów, 1917 r. — 27. Pawłowski St.: Wypisy do geografji Polski. Lwów. 1929 r. — 28. Sobiński St.: Geografja Polski. Lwów, 1927 r. — 29. Sujkowski A.: Geografja ziem dawnej Polski.

Warszawa, 1921 r. — 30. Smoleński J.: Krajobraz Polski, Warszawa. 1912 r. — 31. Talko-Hryncewicz. Człowiek na ziemiach Polski. Lwów. 1926 r. — 32. Ormicki W. Życie gospodarcze Kresów Wschodnich. Kraków, 1929 r. — 33. Roczniki statystyczne Głównego Urzędu Stat. Warszawa. — 34. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. — 35. Atlas Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Gł. Urząd Stat. Warszawa. 1929 r. — 36. Romer E. Atlas Polski Współczesnej. Lwów, 1926 r. — 37. Sawicki L. Atlas Polski Współczesnej. Kraków, 1926 r. — 38. Romer E. Wielki Atlas geograficzno-statystyczny Polski. Lwów — Wiedeń, 1916 r. — 39. Romer E. Wąsowicz J.: Mapa administracyjna Rzeczypospolitej Polski. Atlas, Lwów. — 40. Romer E. Wąsowicz J.: Mapa polityczna Europy. Atlas, Lwów. — 41. Romer E. Janiszewski: Mapa gospodarcza Polski. — Atlas, Lwów. — 42. Romer E. Szumański T.: Mapa hypsometryczna Polski. 1:850.000 (dwuarkuszowa). Atlas. — Lwów. — 43. Romer E. Mapa hypsometryczna Polski 1:850.000 (czteroarkuszowa) Atlas — Lwów. — 44. Romer E. Mapa fizyczna Europy. Atlas, Lwów. — 45. Kuźmiar Cz. Mapa geologiczna Polski Państw. Instytutu Geol. Warszawa. — 46. Romer E. Planigloby fizyczne i polityczne. „Atlas“. — 47. Niemcówna St. Dydaktyka geografji. Książnica Atlas, Lwów, 1929 r. (uwagi metodyczne).

Wpisy na Państwowe Kursy Nauczycielskie we Lwowie.

Dyrekcja Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie zawiadamia zainteresowanych, że podania o przyjęcie na Kursy wnosić należy od dnia 3 czerwca do 21 lipca b. r. Nauka jest jednoroczną i przygotowuje kandydatów do pełnienia obowiązków nauczycielskich w szkolnictwie powszechnem.

Do podania dołączyć należy następujące dokumenty: 1) metrykę urodzenia, 2) świadectwo dojrzałości szkoły średniej ogólnokształcącej, 3) życiorys, 4) świadectwo lekarskie o przydatności do zawodu nauczycielskiego, 5. ewentualnie świadectwo moralności, o ile była przerwa po egzaminie dojrzałości.

Wszystkie dokumenty przedłożone być muszą tylko w oryginale.

W podaniu podać dokładny adres. Mieszkający we Lwowie dowiedzą się o decyzji przyjęcia osobiście dnia 1 sierpnia b. r. w Dyrekcji Kursu, wszyscy inni otrzymają zawiadomienie przez pocztę.

Podanie należy kierować pod następującym adresem: Dyrekcja Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie. Weteranów 11.

Komisje lekarskie I. instancji dla Lwowa i dla powiatu lwowskiego.

Pismo Lwowskiego Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie z dnia 16 maja 1930 r. L. Z. Z. 669/30.

Nr. O. 1073/30. Komisje lekarskie I instancji, utworzone na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1924 Dz. U. Nr. 34, poz. 355, zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 marca 1926 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 160[1]), urzędują:

1. dla powiatu lwowskiego w gmachu Starostwa Powiatowego,
2. dla miasta Lwowa w gmachu Starostwa Grodzkiego.

Za Wojewodę: Dr. *Głuszkiewicz,* wr. Naczelnik Wydziału.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 430.

Wykaz miejscowości posiadających szkoły zawodowe dokształcające.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4. z 1930 r., poz. 61.

A. Publiczne szkoły zawodowe dokształcające:

Województwo lwowskie.

1. Borysław, 2. Brzozów, 3. Chodorów, 4. Chyrów, 5. Dobromil, 6. Drohobycz, 7. Gródek Jagiell., 8. Jarosław, 9. Jaworów, 10. Komarno 11. Korczyna, 12. Krosno, 13. Leżajsk, 14. Lisko *), 15. Lubaczów, 16. Lwów 17. Łańcut, 18. Mościska, 19. Nisko, 20. Przemyśl, 21. Przeworsk, 22. Rawa Ruska, 23. Rozwadów, 24. Rudki, 25. Rudnik n. S. 26. Rymanów, 27. Rzeszów, 28. Sambor, 29. Sanok, 30. Sokal, 31. Stary Sambor, 32. Strzyżów 33. Tarnobrzeg, 34. Tustanowice, 35. Winniki, 36. Ustrzyki D. *), 37. Żółkiew.

Województwo stanisławowskie.

1. Bolechów, 2. Bursztyn, 3. Dolina, 4. Horodenka, 5. Kałusz, 6. Kołomyja, 7. Mikołajów n. Dniestrem, 8. Nadwórna, 9. Rozdół, 10. Skole, 11. Solotwina, 12. Stanisławów, 13. Stryj, 14. Śniatyn, 15. Tłumacz, 16. Zabłotów, 17. Żydaczów.

Województwo tarnopolskie.

1. Brzeżany, 2. Brody, 3. Buczacz, 4. Czortków *), 5. Kamionka Strum., 6. Podkamień, 7. Przemyślany, 8. Radziechów, 9. Tarnopol, 10. Trembowla, 11. Zborów. 12. Złoczów.

B. Prywatne szkoły dokształcające zawodowe[1]).

Województwo lwowskie.

Lwów. 1. Szkoła Dokształ. Zawodowa Zgr. B-ci Albertynów (męska). 2. Szkoła Dokszt. Handlowa Kongreg. Kupieck. (męska). 3. Szkoła Dokszt. Zawod. im. Hrinczenki U. T. P. (męska). 4. Szkoła Dokszt. Zawod. fund. Bernsteina (męska).

Miejsce Piastowe. Szkoła Dokszt. Zawod. Tow. „Powściągl. i Praca" (męska).

Województwo stanisławowskie.

Stanisławów. Szk. Dokształ- Kupiecka Stow. Kupc. Polsk. (męska).

Propaganda oszczędności w szkołach.

(Wynik konkursu).

W związku z sprawą propagandy oszczędności w szkołach Pocztowa Kasa Oszczędności w celu zachęcenia młodzieży do pewnej systematyczności w oszczędzaniu przeprowadziła w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. akcję, polegającą na premiowaniu pieniężnem tych uczniów,

---

*) Miejscowości oznaczone * są dodane przez Kuratorjum O. S. Lw

[1]) Szkoły, którym przyznane zostały uprawnienia szkół publicznych.

właścicieli książeczek oszczędnościowych P. K. O., którzy przy systematycznem składaniu oszczędności wykażą się jak największą ilością wpłat na te książeczki, a najmniejszą ilością dokonanych z nich wypłat.

Warunki tego konkursu były następujące:

1) Udział w konkursie mogli brać uczniowie (nice), będący właścicielami książeczek oszczędnościowych P. K. P. przynajmniej od dnia 1-go stycznia r. 1929 i posiadający przynajmniej osiem pozycyj wpłat, wyszczególnionych w książeczce oszczędnościowej.

2) a) Premje w wysokości zł 20 przeznaczono dla uczniów (właścicieli książeczek oszczędnościowych), którzy wykażą się systematycznem składaniem swych oszczędności w P. K. O., oraz niepodejmowaniem tychże; b) premje w wysokości zł 10 przyznaczono dla uczni, którzy przy systematycznem składaniu oszczędności wykażą się jak najmniejszą ilością pozycyj „wypłat" z książeczki oszczędnościowej.

Na pokrycie wyżej wymienionych premij przeznaczyła P. K. O. ryczałtową kwotę zł 10.000 zł. (Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 10 września 1929 r. Nr. O. 1870/29).

Według pisma Prezydjum P. K. O. z dnia 29 kwietnia 1930 r. Nr. 8698/Dep. Adm. powyższa akcja na terenie tutejszego kuratorjum dała następujący wynik:

Zgłoszono do konkursu 130 uczniów (nic) obejmujących 30 szkół Z powyższej ilości osób przyznano nagrody 55 uczniom (nicom) obejmującym 29 szkół, z czego 25 po 10 zł a 30 po 20 zł.

Nagrody przesłała P. K. O. bezpośrednio do poszczególnych zarządów szkół z indywidualnemi listami dla nagrodzonych o treści następującej:

„Za systematyczne składanie oszczędności na książeczkę oszczędnościową P. K. O., świadczące pochlebnie o sile woli i charakteru składającego, Pocztowa Kasa Oszczędności przyznaje ucz. nagrodę pieniężną w wysokości zł . . . . .

Niech ta skromna nagroda będzie zachętą do wytrwania nadal w tak dobrze i poważnie rozpoczętych wysiłkach, oraz przypomina, że te drobne oszczędności składane przez dziesiątki tysięcy młodzieży tworzą wielomiljonowe sumy, które przyczyniają się do utrwalenia dobrobytu całego Państwa.

Prezes Pocztowej Kasy Oszczędności.
Podpis.

Aparaty telegraficzne i telefoniczne do nabycia.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 22 maja 1930 r. Nr. O. 639/30.

Okręgowa Dyrekcja Poczt i Telegrafów we Lwowie pismem z dnia 19 marca 1930 r. L. 2873/7 zawiadomiła Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, że posiada na swym składzie 106 szt. kompletnych aparatów morzowskich rylcowych i 150 szt. kompl. aparatów telefonicznych ściennych, które byłaby skłonną sprzedać wyjątkowo z wolnej ręki pierwsze po 25 zł drugie zaś po 40 zł za 1 sztukę celem ewentualnego zaopatrzenia w nie szkolnych gabinetów fizykalnych.

Aparaty te można wpierw obejrzeć, a to w dnie powszednie od godz. 9 do 12-ej po porozumieniu się z Oddziałem (Lwów ul. Zygmuntowska 5. III.

telefonicznie; Dyrekcja Poczt. Nr. wewnętrzny telefonu 36 wzgl. 40).

O tem zawiadamia się Dyrekcje, Inspektoraty, celem skorzystania z powyższej oferty i ewentualnego zakupienia kompletu z funduszów, będących do dyspozycji Dyrekcji, Inspektoratu.

W danym razie należy odnieść się bezpośrednio do Dyrekcji Poczt i Telegrafów.

Naczelnik Wydziału: Dr. M. *Mendys*, wr.

Numery telefonów biur Min. W. R. i O. P.

Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 23 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3494/30.

Nr. O. 1057/30. Z dniem 16 maja r. b. przeniesione zostały wszystkie biura Ministerstwa W. R. i O. P. do nowego gmachu przy Aleji Szucha Nr. 23 w Warszawie.

Nowy gmach posiada własna centralę telefoniczną automatyczną, wobec czego wszystkie rozmowy telefoniczne w godzinach biurowych mogą być prowadzone tylko za pośrednictwem tej centrali.

Po uzyskaniu połączenia z centralą Ministerstwa należy tylko podać nazwisko urzędnika, z którym rozmowa ma być prowadzona.

Naczelnik Wydziału: Dr. *M. Pollak.*

Biuro informacyjne Gminy Polskiej dla spraw wycieczkowych i turystycznych w Gdańsku.

Gmina Polska w Gdańsku organizuje i otwiera Biuro Informacyjne dla Spraw Wycieczkowych i Turystycznych, które podejmuje się zupełnie bezpłatnie, każdemu, kto chce do Gdańska przyjechać i poznać pamiątki polskie w Gdańsku, dostarczyć ukwalifikowanego przewodnika, kwater do przenocowania, wskazać restaurację, załatwić wszelkie formalności paszportowe u władz polskich, gdańskich, jak i zagranicznych.

Biuro informacyjne, będąc w porozumieniu z Polską Żeglugą, będzie przyjmować zamówienia na udział w wycieczkach zagranicznych organizowanych przez Polską Żeglugę, oraz sprzedawać będzie bilety na przejazdy statkami żeglugi przybrzeżnej.

Lokal Biura pomieszczony jest na dworcu głównym w Gdańsku.

Wszelką korespondencję należy kierować pod adresem: Biuro Informacyjne Gminy Polskiej, Gdańsk, Dworzec Główny. Listy adresować należy tylko po polsku, opłata, jak wewnątrz kraju.

Biuro to ze stanowiska propagandowego polskiego będzie miało niesłychanie ważne zadanie do spełnienia i należy się wdzięczność Gminie Polskiej za podjęcie inicjatywy w zorganizowaniu tego biura.

P. A. T.

Korzystanie z działu fotograficznego P. A. T.

Nr. O. 918/30. Polska Agencja Telegraficzna uruchomiła z dn. 1 kwietnia br. specjalny dział fotograficzny. Zadaniem tego działu jest dostarczanie prasie aktualnego materjału ilustracyjnego z ważniejszych wydarzeń w kraju i zagranicą, a następnie obsługa instytucyj rządowych w zakresie zdjęć

fotograficznych płatnych, które dotychczas powierzane były przedsiębiorcom prywatnym.

Wszystkie władze, urzędy i instytucje rządowe winny informować P. A. T. w porę o wszystkich takich zdarzeniach i wypadkach, z których należałoby dokonać zdjęć fotograficznych i przekazać je prasie krajowej czy zagranicznej, a także kierować swoje zlecenia na płatne zdjęcia fotograficzne wyłącznie do P. T. A. Oddziały P. A. T. znajdują się we wszystkich większych miastach prowincjonalnych (we Lwowie ul. Rutowskiego 8. I. p.).

Naczelnik Wydziału: Dr. M. *Mendys*, wr.

Pieczęcie unieważnione.

Kierownictwo 2-kl. szkoły powszechnej w Cyganach, pow. Borszczów, zawiadamia, że z kancelarji szkolnej zginęła pieczęć szkolna okrągła z godłem, z napisem: Kierownictwo Publicznej szkoły powszechnej w Cyganach".

Unieważnia się skradzioną okrągłą pieczęć kierownictwa szkoły w Posadzie Olchowskiej (pow. Sanok), zawierającą napis „Kierownictwo 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej im. Tadeusza Kościuszki w Posadzie Olchowskiej.

Izba Skarbowa II we Lwowie.

Rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 327, wyłączony został z dniem 1 czerwca 1930 r. z okręgu administracyjnego Izby Skarbowej we Lwowie obszar terytorjalny województw stanisławowskiego i tarnopolskiego i utworzona dla tego obszaru osobna izba skarbowa na województwa stanisławowskie i tarnopolskie z siedziba we Lwowie.

Nowoutworzona izba skarbowa otrzymała nazwę „Izba Skarbowa II we Lwowie", dotychczasowa zaś, obejmująca obszar terytorjalny województwa lwowskiego, nazwę „Izba Skarbowa I we Lwowie".

Istniejący przy dotychczasowej Izbie Skarbowej we Lwowie jako wydział VI wydział emerytalny pozostaje przy Izbie Skarbowej I we Lwowie.

Rozszerzenie granic miasta Borysławia.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 maja 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 375, gminy podmiejskie Mraźnica, Bania Kotowska, Tustanowice, położone w powiecie drohobyckim, województwie lwowskiem, włączone zostały do gminy miejskiej Borysław w tymże powiecie i województwie.

Propaganda Komitetu Floty Narodowej.

Komunikat z dnia 23 maja 1930 r. Nr. 3376.

Propaganda idei budowy silnej polskiej floty morskiej, jaką Komitet Floty Narodowej w roku ubiegłym zapoczątkował wśród obywateli polskich poza granicami kraju, zaczyna dawać już konkretne rezultaty.

Do chwili obecnej za pośrednictwem ambasad i konsulatów polskich zagranicą wpłynęło 2635 zł 9 gr.

Ofiarność ze strony obywateli Polski poza granicami kraju na apel Komitetu Floty Narodowej zaczyna się rozwijać pomyślnie, a zrozumienie dla tej wielkiej sprawy, jaką jest posiadanie przez nasze Państwo silnej floty morskiej, jest duże, rokujące na przyszłość poważne wyniki. Komitet Floty Narodowej, podając powyższe do wiadomości, zwraca się z apelem do najszerszych sfer społeczeństwa w kierunku żywszej niż dotychczas ofiarności na rzecz budowy polskiej floty morskiej, warunkującej potęgę Państwa i bogactwo obywateli. Obywatele! Polska musi mieć silną flotę morską! Wspólna praca nasza w tym kierunku obliczona jest na szereg lat!

A więc wzmacniajcie i powiększajcie szeregi członków K. F. N.

Konto P. K. O. Nr. 30. Wkładka członkowska tylko 1 zł rocznie!

Książki, Czasopisma.

Oświata i wychowanie. Czasopismo wydawane nakładem Ministerstwa W. R. i O. P. Redaktor Bolesław Kielski. Warszawa 1930 r. Rok. II. zeszyt 5.

Treść numeru: Z działalności Ministerstwa W. R. i O. P. Jan Hellman. Praca informacyjno-propagandowa w zakresie szkolnictwa. — Z działalności szkół. Dr. A. Żebrowska. Współpraca domu ze szkołą. — Prof. T. Benni. Nowe programy pruskich szkół średnich z roku 1925. — Dr. K. Zb. Kształcenie nauczycieli szkół pow. w Austrji. — Artykuły pedagogiczne. A. Oderfeldówna. Oświata a muzea. I. — Z piśmiennictwa. — Kronika. — Polemika.

Sprawy Narodowościowe. Czasopismo poświęcone badaniom spraw narodowościowych. Wydawnictwo Instytutu Badań Spraw Narodowościowych. Warszawa. 1930. Rok IV. Nr. 1.

Treść numeru: Dr. St. Osini-Rosenberg: Program badań socjologicznych w zakresie zagadnień narodowościowych w województwach wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej. — Dr. M. Kowalewski. Ewolucja sowieckiej polityki narodowościowej. — M. Feliński: Prasa ukraińska w Polsce. — Dr. J. Gliksman: Struktura zawodowa ludności żydowskiej w Polsce. — Kronika. — Recenzje. — Bibljografja.

Język Polski. Organ Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego wydawany z zasiłkiem Ministerstwa W. R. i O. P. oraz Komisji Językowej Polskiej Akademji Umiejętności. Kraków, 1930. XV. 3. Maj — czerwiec.

Treść numeru: W. Weintraub: Jakiego Kochanowskiego mamy. — H. Datkowa: Pol. „cmentarz". St. Szober: Nowotwór zaimkowy cel. 1. pojed. zaimka 1. os. w formie „mie" (z objaśnieniami K. Nitscha). — J. Mo-

rawski: Stary pryk. — M. Dłuska: Przyczynek do zbierania polskich form hipokorystycznych. — Inż. K. Stadtmüller: Polskie słowniki górnicze. — A. Passendorfer: Z pobojowiska błędów językowych. — Odpowiedzi redakcji. — Wydawnictwa T. M. J. P.

Życie Szkolne. Miesięcznik poświęcony nauczycielskim konferencjom rejonowym i wogóle sprawom samokształcenia nauczycieli wydawany przez Komitet redakcyjny przy Z. P. N. S. P. we Włocławku. Włocławek 1930. Maj. zesz. 5.

Treść: J. Trzeciak: O nowe formy organizacyjne konferencyj rejonowych. — R. Szajnerman: System dydaktyczno-pedagogiczny Grzegorza Piramowicza (c. d.). — E. Mysłowski: Egzamin praktyczny. — S. Bandura: Patrjotyzm a nauczanie historji: — K. Dzieduszko: Uwagi o projekcie programu nauki historji. — L. Romanowski: Przedmioty pedagogiczne na powszechnej wystawie krajowej w Poznaniu (dok.). — J. Trzeciak: Nauczyciel w walce o nową szkołę. — J. Meckier: Lekcja gimnastyki w I-szym oddz. szkoły powszechn. — W. Nowicki: Nauka j. polskiego w szkole powszechnej (c. d.). Komunikaty. — Recenzje. — Książki nadesłane. — Przegląd bibljograficzny.

Ruch Pedagogiczny. Czasopismo poświęcone nowym prądom w wychowaniu i nauczaniu. Organ Wydziału Pedagogicznego Związku P. Naucz. Szk. Powsz. Kraków. 1930. Maj. Rok XVII. (XIX) Nr. 5.

Treść: F. Walser: Wychowanie kierowane według filozofji Hoene-Wrońskiego. — Dr. L. Chmaj: Teorja pedagogiczna psychologji indywidualnej. — Dr. J. Kuchta: Psychologiczne typy C. G. Junga. — Recenzje. — Kronika pedagogiczna.

Minerwa Polska. Organ Komisji Historycznej Naukowego Tow. Pedagogicznego poświęcony historji szkolnictwa i wychowania w Polsce. Red dr. St. Łempicki. Rok. II. zesz. 1—4. Lwów. 1930. Nakł. Nauk. Tow. Ped.

Treść: Przedmowa. — J. Ptaśnik: Tomasz Drezner, zasłużony profesor-prawnik akademji Zamojskiej. — B. Nadolski: Nauczanie greczyzny w Polsce w XVI w. — J. Królińska: Poglądy pedagogiczne w literaturze polskiej XVII. w. — L. Musioł: Z ruchu pietystycznego na Śląsku w XVIII. w. — J. Bero: Z dziejów szkolnictwa żydowskiego w Królestwie Kongresowem 1815 — 1830. — W. Wandurski: Jubileusz Apuchtina i kłopoty jubilata (Rok 1890) — Notatki i materjały. — Recenzje. — Kronika. — Bibljografja.

Przegląd Ogrodniczy. Organ Małopolskiego Tow. Rolniczego oraz Małop. Tow. Ogrodniczego we Lwowie. Rok. XIII. Nr. 4. Lwów. 1930.

Treść: Szumiec St. inż.: Kursy dokształcające dla praktykantów ogrodniczych. Brzeziński K.: Podwójne szczepienie. — Nehring E.: Zwalczanie najważniejszych szkodników warzyw. — Jankowski E.: Nowe róże. — Suchodolski A.: Notatki o hortenzjach gruntowych. — Dr. Rübenbauer H.: Nasze sadownictwo i warzywnictwo wobec nauki o witaminach. — Przegląd czasopism zagranicznych. — Pytania i odpowiedzi. — Rozmaitości. — Komunikaty. — Sprawozdania. — Dział ekonomiczno-handlowy.

Książki nadesłane.

Witwicki Władysław: Psychologja do użytku słuchaczów wyższych zakładów naukowych. Tom I. Wydanie drugie przejrzane i uzupełnione. Lwów 1930. Wydawnictwo Zakładu Nar. im. Ossolińskich.

Wojciechowski Konstanty: Dzieje literatury polskiej. Wydanie trzecie przygotowane pod redakcją dr. J. Balickiego, wstępem poprzedzone przez Ign. Chrzanowskiego z 134 ilustracjami i 2 tablicami. Lwów — Warszawa. 1930 r. Książnica — Atlas.

Bibljoteka gazowa L. O. P. P.

1) Katalog przeźroczy obrony przeciwgazowej. Warszawa 1929. Nakł. Zarządu Głównego L. O. P. P.

2) Strawiński — Zdankiewicz — Bratz: Chemja na usługach ochrony roślin. Warszawa, 1928. Wyd. L. O. P. P.

3) Marynowski Zdz. por. Obrona przeciwgazowa. (65 rysunków). Warszawa, 1929. Wydawnictwo Szkoły gazowej.

4) Kalusiński Tadeusz inż.: Krótki zarys chemji gazów i dymów bojowych. Bibljoteka zagadnień z wojny chemicznej tom 1. Wraszawa, 1928. Nakładem Głównej Księgarni Wojskowej.

5) Romeyko M.: Koleje a wojna lotniczo-gazowa. Wyd. II. Poznań.

6) Ziembiński M.: Repetitorjum z gazoznawstwa. Dla szkół i kursów O. P. G. Wydanie 2 uzup. Warszawa, 1929. Nakład autora.

7) Ziembiński M.: Tablica orjentacyjna o gazach bojowych i ratownictwie. Do użytku szkolenia personelu instruktorskiego i drużyn L. O. P. P. i P. C. K. Warszawa. Nakł. Zarządu Głównego L. O. P. P.

Dodatek

Wizytator St. HALIBEJ.

Tendencje i zasady konstrukcji programów szkoły powszechnej.

Referat wygłoszony na okręgowej konferencji inspektorów szkolnych w dniu 16 maja 1930 r.

Przystępując do rozwinięcia powierzonego mi tematu, zaznaczam zgóry, iż nie chodzi mi tyle o pewne roztrząsania teoretyczne, ile raczej — i to przedewszystkiem — o uwagi, zaczerpnięte z praktyki szkolnej. Chodzi mi mianowicie o stwierdzenie, w jakiej mierze w szkołach powszechnych na terenie naszego Kuratorjum zostały zrealizowane dążności programowe oraz w jakim kierunku powinna pójść praca naszego nauczyciela i nadzoru szkolnego, ażeby realizacja tych postulatów nabierała stopniowo cech rzeczywistości.

Obowiązujące wciąż jeszcze programy ministerjalne regulują już prawie lat 10 pracę w naszej szkole powszechnej. Powstały one w czasach entuzjazmu przeżyć pierwszego wolnego pokolenia Polski odrodzonej. Cechuje je daleko idący idealizm, odbiegający w niejednem od twardej rzeczywistości. Towarzyszyły im i towarzyszą dalej skargi na nierealność programów w pierwszym rzędzie ze strony ludzi, którzy się stykali z pro-

gramami w praktyce — a więc nauczycieli i inspektorów. Domagano się zmiany, żądano oparcia się o realne podstawy, których dostarczyła praktyka w okresie dziesięciolecia istnienia szkoły polskiej, domagano się przystosowania programów do rzeczywistości. Ministerstwo nieobojętne na te głosy podjęło przedewszystkiem już od kilku lat wysiłki nad przystosowaniem szkoły do warunków życiowych, zmieniło nawet częściowo programy niektórych przedmiotów nauki; zredukowało materjał naukowy a równocześnie pracowało nad nowemi programami dla szkół powszechnych. Pracy tej przyświecała wielka idea szkoły jednolitej, zrealizowania której domagało się w sposób zdecydowany całe prawie społeczeństwo.

W styczniu bieżącego roku rozesłało Ministerstwo projekty nowych programów siedmioklasowej szkoły powszechnej i gimnazjum niższego nauczycielstwu do zaopinjowania i zapowiedziało, że stopniowo wprowadzi je w życie już z początkiem najbliższego roku szkolnego. Czytałem opinje, które przeszły przez nasze Kuratorjum, i stwierdziłem, iż nauczycielstwo szkół powszechnych ustosunkowało się do tych projektów n a o g ó ł znowu negatywnie. Powtórzyły się mniej więcej te same zarzuty, które podnoszono swego czasu w stosunku do programów dotychczasowych, a więc że projekty dalej przeceniają wszystko: możność dziecka, możność nauczyciela, warunki powstawania i pomieszczenia szkół, nastroje ludności i t. p. rzeczy.

Dla charakterystyki pozwolę sobie przytoczyć niektóre uwagi ogólne jednego z doświadczeńszych nauczycieli szkół lwowskich, wywierającego p o ś r e d n i o nawet pewien wpływ na pracę w szkołach powszechnych okręgu.

Pomijam już to, iż ujęcie „celów nauczania" w programach niektórych przedmiotów nauki nazwał on „górnolotnem", ale zarzuca on projektom między innemi, iż są maksymalne tak, że ich albo zrealizować się nie da albo zrealizuje się niewłaściwie", że „każdy prawie projekt jest dostosowany do jakichś idealnych warunków w szkole, która może dysponować wszelkiemi pomocami naukowemi, pracowniami i t. p. oraz może mieć decydujący wpływ na zakupno przez dzieci najrozmaitszych przyborów, dzienników, czasopism, kalendarzy i t. d., a tymczasem w bardzo licznych wypadkach trudno nawet o ołówek i zeszyt". Zarzuca dalej, iż „program często zapomina, że ma być zgodny nietylko z celem nauczania materjalnym ale i z higjeną pracy umysłowej, z warunkami życia i otoczenia i co najważniejsza z psychologją ucznia". „Częste nawoływania do oparcia nauki na psychologji dziecka pozostają — zdaniem tego nauczyciela — w programach bez echa i ma się wrażenie — powiada — że psychologja i program postępują drogami równoległemi obok siebie, ale się nie splatają" i „że dziecko nie strawi wszystkiego, czego żąda program". Zarzuca wkońcu, że programy poszczególnych przedmiotów nawzajem się nie wspomagają i że nie uwzględniają w dostatecznej mierze zasady koncentracji w nauczaniu, że „w programach jest dużo wątpliwości" itd. itd.

Zarzuty to naprawdę bardzo ciężkie i tem poważniejsze, że mają one być oparte na dyskusji, przeprowadzonej na licznych zebraniach nauczycieli lwowskich z okazji omawiania nadesłanych projektów

Wyglądałoby to tak, iż mimo 10-letnich prób i doświadczeń stoimy znowu tam, gdzieśmy byli lat temu 10 wstecz i że znowu mamy zaczynać

próby od początku. Co gorsza — wyglądałoby to tak, iż najwyższa nasza władza szkolna nie zdaje sobie należycie sprawy ze stosunków, panujących w szkolnictwie powszechnem przynajmniej na terenie naszego Kuratorjum i że chce nam narzucić zadanie, które jest niewykonalne.

Takby wyglądało, ale tak nie jest. Zarzuty bowiem są nieuzasadnione i polegają na pewnem nieporozumieniu.

Każdy bowiem, kto zapozna się głębiej z programami, nawet dotychczasowemi i kto równocześnie pozna obecną naszą rzeczywistość pracy szkolnej, musi dojść do przekonania, iż wszelkie narzekania na programy, oraz dotychczasowe ujemne wyniki pracy szkolnej, n i e s ą skutkiem nieodpowiedniości programów, lecz przedewszystkiem skutkiem nieznajomości tych programów i skutkiem braku zrozumienia dla tych dążności zasadniczych, któremi programy nasze — s t a r e i n o w e — są przepojone.

Pozwolę sobie zatrzymać się nad tą sprawą dłużej.

W chwili odzyskania niepodległości zastały władze polskie we wszystkich dziedzinach, a więc i na polu szkolnictwa i wychowania publicznego, trzy odrębne i obce systemy. Jednem z najważniejszych zagadnień państwowych było zatem t a k ż e zbudowanie własnego ustroju szkolnictwa i zastąpienie niem trzech odmiennych i obcych ustrojów i systemów. W związku z tem, należało opracować własne programy nauczania i wychowania dla rozmaitych rodzajów szkół. Zadanie to było niełatwe, zwłaszcza w okresie, gdy sprawa ta w całym świecie szybkiej ulegała ewolucji i nie była jeszcze dostatecznie unormowana. U nas nie było jednak czasu do stracenia. Należało jak najprędzej oprzeć szkolnictwo na jednolitych w ł a s n y c h podstawach — przy równoczesnem uwzględnianiu ogólnego postępu, jaki dokonał się w dziedzinie pedagogji w świecie w ostatnich czasach.

Opracowanie nowego ustroju szkolnego i nowych programów naukowych było poniekąd przygotowane już w „Ustawach" Komisji Edukacyjnej, która pierwsza w Europie przystąpiła do realizowania wychowania na zasadach nowoczesnych tj. wychowania opartego nie na przymusie, lecz na zrozumieniu natury i duszy dziecka i wychowanka. Ułatwiły dalej stworzenie nowego ustroju i opracowanie nowych programów p r a c e p r z y g o t o w a w c z e, dokonane częściowo jeszcze przed wojną bądź przez poszczególnych pedagogów-teoretyków polskich jak Dawid, Joteyko i inni, bądź przez zbiorowe organizacje nauczycielskie. Prace te stały się podstawą przy opracowywaniu programów w Polsce niepodległej, zwłaszcza, że niektórzy z autorów tych prac powołani zostali na wybitne stanowiska w ministerstwie oświaty.

Dalsze prace w tym kierunku prowadzono już przy współudziale polskich sfer nauczycielskich

Dzięki temu wprowadzono między innemi także programy dla szkół powszechnych.

Programy te różnią się zasadniczo od programów szkół zaborczych.

Programy poszczególnych przedmiotów nauczania zawierają c e l nauki, p r o g r a m m a t e r j a ł u n a u k o w e g o na każdy oddział, niekiedy również przykłady szczegółowego rozwinięcia tego programu, a wkońcu w s k a z ó w k i m e t o d y c z n e ogólne i szczegółowe, dotyczące danego przedmiotu nauki.

Układ taki podaje nauczycielowi nietylko wiedzę materjalną, z którą winien ucznia zapoznać, ale stawia mu przedewszystkiem jasno i wyraźnie już przed materjałem naukowym przed oczy cele, które w stosunku do ucznia winien osiągnąć oraz, nie narzucając bynajmniej tej czy owej metody specjalnej, i nie krępując jego indywidualności, wytycza nauczycielowi drogi, po których musi kroczyć, jeżeli chce osiągnąć cele programów.

Narzekania nauczycielstwa na programy dotyczą naogół tylko materjału naukowego. Zarzuca się mianowicie programom, iż są przeładowane materjałem i nie dostosowane do warunków rzeczywistych a zwłaszcza do psychiki dziecięcej.

Zaznaczyłem już wyżej, iż narzekania te nie są — zdaniem mojem — usprawiedliwione i spróbuję twierdzenie to uzasadnić.

Naturalnie i ja przyznaję, że, gdybyśmy chcieli wpakować cały zapas wiedzy, o jakiej mówią programy, do główki każdego dziecka polskiego, to bardzo duży procent dzieci tego nie wytrzymałby.

Programy jednak tego nie żądają i żądać nawet nie mogą, gdyż jest to niewykonalne.

Programy nasze — stare i nowe — to programy maksymalne, to ten najwyższy poziom, który jako ideał ma świecić i do którego szkoła ma dążyć, zaś przy sprzyjających pod każdym względem warunkach nawet dojść powinna. Nie znaczy to atoli, iż musi on obowiązywać w całej rozciągłości w każdej szkole, a nawet także w szkole, gdzie tych sprzyjających warunków niema.

Szkoła powszechna, jako podbudowa szkolnictwa średniego a pośrednio i wyższego, musi przecież dać odpowiednie przygotowanie do dalszej nauki.

Na szkole powszechnej kończy też swoje wykształcenie znaczna część młodzieży, która po ukończeniu tej szkoły idzie do rzemiosła lub wogóle jakiegoś praktycznego zajęcia się chwyta.

Program nauki musi więc być tak ułożony, ażeby dawał wystarczające wiadomości, potrzebne do orjentowania się we wszelkich zjawiskach współczesnego życia.

Musi szkoła powszechna nadać też pewien rozpęd i chęć do dalszego kształcenia się, rozbudzić i rozwinąć chęć do czytania.

Musi więc być w tym celu dobrany odpowiednio maksymalny materjał naukowy.

To maksimum atoli nie może obowiązywać w równej mierze każdej szkoły.

Programy nasze zostały stworzone dla całego wielkiego terytorjum Rzeczypospolitej, dla najróżnorodniejszych typów szkół, w najróżnorodniejszych pracujących warunkach. Czyż można wobec tego przypuszczać, iż twórcy programów chcieli wiązać niemi bezwzględnie nauczyciela?!

Zdaje mi się, że nikt tak sądzić nie może!

Program to wytyczna, ostatnie słowo atoli musi mieć zawsze nauczyciel, który w ten martwy program winien wlać dużą cząstkę swej duszy. W przeciwnym razie wypaczy go i nie osiągnie celów nauczania.

A cele te występują w programach naszych bardzo wyraźnie, tylko, że trzeba je widzieć, rozumieć i do ich realizacji dążyć.

Szkołę dziesiejszą cechują wciąż jeszcze intelektualizm i formalizm dydaktyczny. Nauczanie, w sensie kształcenia intelektu, jest wciąż jeszcze najistotniejszem zadaniem szkoły.

Obok tego jednak wszyscy się zgadzają, że szkoła musi również wychowywać tj. uszlachetniać całego człowieka, przygotowując go zarazem do samodzielnego i społecznego życia.

Celem i zadaniem szkoły nie jest napełnianie umysłów uczniowskich — niby zamkniętych zbiorników — wszelkiego rodzaju wiadomościami. Nagromadzony materjał naukowy stałby się balastem bezużytecznym, gdyby nie przerodził się w umiejętność czyli zastosowanie i gdyby nie uwzględnia[1] rozwoju dyspozycyj psychicznych ucznia.

I jakkolwiek materjał nauczania ma sam w sobie niezaprzeczenie wysokie wartości, nie jest rzeczą obojętną, w jaki sposób uczeń ten materjał zdobędzie. Szkoła ma zaprawić ucznia do samodzielności i przygotować do życia, do czynnego spotykania wszelkich zjawisk, więc też sama nauka, której uczeń tyle lat życia poświęca, musi być znakomitą szkołą przygotowującą do tej samodzielności.

Ten cel wychowawczy szkoły stał się już nawet komunałem, ale komunał ten w niczem jednak nie zmienia dzisiejszej organizacji szkolnej.

Teorję t. zw. wychowującego nauczania stworzył — jak wiadomo — Herbart. Wychodząc od wyobrażeń, stworzył on, poprzez odpowiednie metody podawania wiedzy, typową szkołę intelektualistyczną.

Od Herbarta zmieniły się znacznie warunki życia społecznego. Zmieniły się też poglądy na jednostkę i życie społeczne. Od jednostki wymaga się dziś aktywnej, produkcyjnej pracy i umiejętności współżycia z gromadą.

Powstały nowe teorje i nowych wymagają one środków. Znikły złudzenia, by przez same tylko wyobrażenia i kombinacje wyobrażeń — jak sądził Herbart — wpłynąć na emocjonalną stronę człowieka, na jego czynność, wolę i charakter. Tak samo nie wystarcza dzisiejszej pedagogice oparcie się tylko na własnem „ja" moralnem, bo szkoła dzisiejsza ma wychowywać dla społeczeństwa, czego Herbart z poza jednostki nie dojrzał.

Psychologiczna teorja Herbarta została tedy obalona, ale rudymenty tej teorji są jeszcze dość silne i pod niemi ugina się jeszcze organizacja współczesnego szkolnictwa.

Udzielanie wiedzy jest w dalszym ciągu celem szkoły, zaś dydaktyka z pedagogiką eksperymentalną i metodyką szczegółową dostarczają środków, aby nauczanie dalej uczynić wychowującem, ale już nie na podstawie rozumowań Herbarta.

Spotęgowała się mianowicie wiara w metodę. Uczyć tak, ażeby — jak wspomniałem uprzednio — wyrobić zaradność myślową i umiejętność zużytkowania swych wiadomości. Dawać wiadomości i umiejętności, a zarazem wyrabiać zdolność i chęć do pokonywania przeszkód.

Dzisiejsza szkoła oficjalna rozwiązuje to trudne zadanie atoli nie przez odpowiednią organizację wychowania, lecz w dalszym ciągu przez technikę nauczania, przez dobór odpowiednich metod podawania wiedzy. A metody te mówią, że wiedza staje się wówczas dopiero wychowującą, jeżeli nie jest podawana w formie gotowej, a tylko jeżeli do wszystkich

wniosków uczeń dochodzi sam, na podstawie własnych doświadczeń i spostrzeżeń.

Stąd tak silny nacisk położono na kształcenie zmysłów i obserwacji, bo to ma być podstawą nietylko sfery intelektualnej, lecz także punktem wyjścia do kształcenia uczuć i woli.

Nauczanie t. zw. formalne postawiono na pierwszym planie.

Naczelne miejsce między metodami zajęła indukcja i heureza. Wiedza tą drogą zdobyta ma być trwalsza, a zarazem dostarcza materjału myślowego, budzi zainteresowanie i samodzielność. Sam proces zdobywania wiedzy jest zgodny z ogólnemi prawami myślenia, tworzy pewną dyscyplinę, jest zatem wychowujący.

Zdobycze formalizmu dydaktycznego już jednak dziś wszystkich nie zadowalają i to tak teoretyków jak i praktyków.

Pewnie, powiadają reformatorzy, że tak pojętemu nauczaniu, jak to czyni formalizm dydaktyczny, nie można odmówić dużego znaczenia kształcącego, ale nie obejmuje ono całokształtu pracy wychowawczej. Mamy przecież do czynienia z całą emocjonalną stroną człowieka, z jego pożądaniami. Mamy przed sobą jeszcze cel społeczny i moralny. I z tem to właśnie szkoła ogólnokształcąca liczyć się musi. Nauczanie zaś — tak czy inaczej — ma na uwadze przedewszystkiem jednostkę, ćwiczy jej zmysły, rozwija umysł, wzbogaca uczucia dla własnego przedewszystkiem dobra.

Wprawdzie wiedza rozszerza nasze horyzonty i dlatego nie można jej lekceważyć, ale w pierwszym rzędzie ma wartość indywidualną.

Szkoła zatem na samym intelektualiźmie oparta nie przygotowuje do życia społecznego, nie kształci ludzi harmonijnych, nie jest zatem szkołą ogólnokształcącą w całem tego słowa znaczeniu.

To też najwybitniejsi teoretycy i praktycy ostatnich czasów, jak Joersch, Dewey, Kerschensteiner, Montesori, Decroly i inni, rozwinęli ideał człowieka uspołecznionego, posiadającego cnoty moralne i obywatelskie, oraz człowieka aktywnego, umiejącego znaleźć się w każdej sytuacji życiowej.

Ideał ten nie mieści się w ramach szkoły intelektualistycznej. Nie osiągnie się go — ich zdaniem — przez samo tylko nauczanie, chociażby przy najlepszych metodach „podawania wiedzy".

Stąd to potrzeba przebudowy wewnętrznego życia szkoły zgodnie z jej rolą społeczno-wychowawczą.

Nowa myśl pedagogiczna szuka zatem „wychowawczego nauczania" już nie w technice podawania wiedzy, lecz w organizacji zajęć szkolnych, w samej organizacji pracy szkolnej.

Indywidualizm liberalny ustępuje a na jego miejsce wchodzi ideał zbiorowości.

Najlepszym, bo najbardziej społecznym i do życia przygotowującym czynnikiem wychowawczym jest praca — i to w jak najszerszem znaczeniu, ale nie praca jednostkowa i nie rzemieślnicza, lecz praca zbiorowa,ześrodkowująca całość życia szkolnego. Ona ma być źródłem różnych pouczeń. Ona ma kształcić umysł i serce, opierając się na instynkcie życia.

Nowy ten kierunek wychowania szkolnego przyjął u wszystkich prawie pedagogów nazwę szkoły pracy.

Zgodnie z tym nowym prądem powstawały i wciąż powstają w wielu państwach Europy i Ameryki coraz liczniej szkoły, przystosowane do ducha rodzącej się epoki kulturalnej, które w różnych krajach różną przyjęły nazwę: w Belgji rozwija się „szkoła życia“, w Szwajcarji „szkoła czynna“, w Niemczech i Austrji „szkoła pracy“, we Francji „szkoła nowa“, w Stanach Zjednoczonych Ameryki i w Anglji „szkoła daltońska itp.

U nas nosi ten kierunek także nazwę szkoły twórczej.

Wszystkie te nazwy kryją w sobie podobną treść, wszystkie oznaczają szkoły, w których wychowuje się człowiek, zdolny do tworzenia nowych wartości, bądźto materjalnych, bądź też duchowych, człowiek zdolny do pracy produkcyjnej.

Celem szkoły pracy nie jest ani praca ani samodzielność ani aktywność, lecz tylko uszlachetniona, uspołeczniona, inteligentna, dobra, pożyteczna, twórcza, silna na duchu i ciele osobowość, miłująca naród, ludzkość — i Boga.

A zatem wszelkie poczynania w szkole, wszelkie pociągnięcia pedagogiczne nauczyciela, cała praca i duch szkoły, winny być nastawione na ten cel.

Uczniowie i nauczyciele to społeczność klasowa. Zadaniem jej największem jest wyzwalać i rozwijać siły, usuwać przeszkody, które krępują wolne życie rozwijającej się duszy dziecka, dawać mu sposobność do ćwiczenia wszystkich jego sił, wdrażać je do niesienia ofiary, miłości i poświęcenia dla innych.

Wysiłek twórczy, przeżywanie, inicjatywa, swobodna praca umysłowa, miłość, zaufanie, poszanowanie godności ucznia, poważanie jego wartości i zdrowej ambicji, budzenie wiary we własne siły i własną wartość, wolność i karność, to słupy ogniste, które mają oświetlać ową społeczność.

Takie są główne kierunki i prądy nowoczesnej pedagogiki i one też naturalnie musiały wycisnąć swoje piętno na szkolnictwie polskiem i znalazły swój wyraz również w programach dla szkół powszechnych — w dotychczasowych, a jeszcze w wyższym stopniu (zwłaszcza szkoła pracy) w projektach programów nowych.

Programy nasze kładą bowiem przedewszystkiem bardzo silny nacisk na kształcenie formalne dziatwy szkolnej. Celem nauczania przyrody np. jest (cytuję dosłownie) „zaprawienie do bystrej i ścisłej obserwacji i wyrobienie logicznego myślenia“, zaś we wskazówkach metodycznych programu tego przedmiotu czytamy wyraźnie, iż „nauki przyrodnicze mają na celu w pierwszej mierze kształcenie pewnych władz umysłowych, które przy pomocy tych przedmiotów naukowych przedewszystkiem kształcić się dadzą“.

Nauka rachunków ma „zaprawiać do samodzielnego wnioskowania“ i „uzdolnić do sprawnego, pewnego i jasnego orjentowania się w zjawiskach życia codziennego, w których występują cechy ilościowe“, zaś ogólne wskazówki metodyczne (str. 13) każą wprost „uczynić z nauki rachunków narzędzie ogólnego rozwoju ucznia“.

Nauka g e o g r a f j i ma „kształcić zdolność obserwacji, rozumowania i dokładności przez gromadzenie, zestawianie i wiązanie szczegółów.

Celem nauki r y s u n k ó w jest rozwijanie zmysłu spostrzegawczego i umiejętność świadomego patrzenia, rozwijanie zdolności ujmowania rozmiarów przestrzennych, dalej kształcenie wyobraźni plastycznej, zmysłu zdobniczego i wrażliwość na piękno wogóle".

Nauka r o b ó t r ę c z n y c h ma również „kształcić zmysły", a przedewszystkiem wzrok i dotyk, ma kształcić poczucie piękna, rozbudzać i rozwijać zdolności twórcze, a także rozwijać i wzmacniać siły umysłowe i fizyczne dziecka.

Nauka ś p i e w u w szkole powszechnej ma wpłynąć na kształcenie i rozwój słuchu, pamięci słuchowej oraz na wyrobienie poczucia rytmu.

Także g i m n a s t y k a ma swój cel czysto formalny a mianowicie „wyrabianie zdolności szybkiego orjentowania się i szybkiej decyzji".

Nawet nauczaniu języków i historji wyznacza program cele kształcenia formalnego.

Dalszą cechą charakterystyczną programów jest dążenie do przeprowadzenia w życiu idei pracy szkoły aktywnej.

Dołączone do programu każdego przedmiotu w s k a z ó w k i m e t o d y c z n e są wprost przepojone tą dążnością.

Zmuszeni z różnych względów do zatrzymania jeszcze organizacji szkolnej z czasów zaborczych, starają się twórcy programów wprowadzić do szkoły polskiej d u c h a s z k o ł y n o w o c z e s n e j i uczynić z niej w tym względzie prawdziwą „szkołę pracy". Stąd też położono w programach tak silny nacisk na metody nauczania.

Metody nauczania stanowią bowiem może najważniejszy etap w pracy dydaktycznej, gdyż przez nie dopiero realizuje się zamierzenia dydaktyczne, zawarte w programach.

Dobre nauczanie może powetować wady nawet lichych programów, natomiast złe nauczanie wypaczy i zmarnuje myśl dydaktyczną najrozumniejszych programów.

Stąd też trzeba było w czasie tworzenia programów zdać sobie jasno sprawę z tego, jakie były braki główne panujących w szkole zaborczej sposobów nauczania, jak im zapobiegać i w jakim kierunku posuwać się naprzód.

Kierunek ten został wytknięty wyraźnie we wspomnianych przedtem uwagach metodycznych, dołączonych do programów, a pośrednio także w programie oficjalnego materjału naukowego.

Wszystkie one wychodzą z założenia, że uczeń powinien się zachowywać podczas lekcyj szkolnych jak najbardziej a k t y w n i e, wszystkie one kładą nacisk na możliwie największą s a m o d z i e l n o ś ć i s w o b o d ę pracy ucznia.

Żądanie takie zrywało całkowicie z praktyką szkoły tradycyjnej, pokutującą w szkołach zaborczych, a nawet w niejednej jeszcze naszej szkole i do dzisiejszego dnia, z r y w a ł o z m e t o d ą u c z e n i a p r z e z w y k ł a d.

Wykładająca forma nauczania w n a j s z e r s z e m s ł o w a z n a c z e n i u sprzyjała bierności ucznia, a w związku z tem pozbawiała go samodzielności i swobody.

Rola młodzieży szkolnej sprowadzała się do przyjmowania za prawdę gotowej wiedzy, którą jej podawał nauczyciel. Tylko ten ostatni zachowywał się aktywnie podczas wykładu, uczniowie zaś słuchali i co najwyżej notowali, ażeby się w domu „uczyć lekcji" i następnie reprodukować ją w klasie na żądanie nauczyciela.

Praca ucznia sprowadzała się głównie do mechanicznych procesów pamięciowych. Przy takiej formie nauczania umysł, niezasilany materjałem obserwacji, niezaprawiany do samodzielnego myślenia, ubożeje, jego wyobrażenia stają się coraz bledsze, pojęcia coraz biedniejsze, aż wreszcie na pierwszym planie pozostają tylko wyrazy nauczyciela i wyrazy książki. Temi wyrazami się następnie operuje. Słowem werbalizm w najczystszej postaci — to po większej części skutek metody uczenia tylko przez wykład.

Ten przestarzały system mógł mieć rację bytu w państwach autokratycznych czy pseudokonstytucyjnych, gdzie głównem zadaniem szkoły było urabiać biernych poddanych i ślepo posłusznych urzędników; w rzeczypospolitej demokratycznej ostać się atoli nie mógł.

Oparte na podstawach wolności państwo polskie domagało się od szkoły, aby mu wychowywała takich obywateli, którzy wolności ani się wyrzekną, ani nie nadużyją, ale potrafią z niej skorzystać dla pełnego rozwinięcia swoich sił twórczych, aby się wzmogło życie całego narodu, jego kultura duchowa, dobrobyt i potęga. A nato potrzeba dobrych głów, zaprawionych już od pierwszej młodości do jasnego, rzeczowego i samodzielnego myślenia. Nie dawała ich dotychczasowa rutyna szkolna. Programy zatem musiały raz na zawsze z nią zerwać i wejść na nowe tory.

Pierwszem zatem i najważniejszem żądaniem programów jest, ażeby się uczeń stykał bezpośrednio z przedmiotami, które ma poznać i ażeby nauczyciel nie podawał uczniowi gotowej wiedzy w tych wypadkach, kiedy uczeń sam może ją wykryć samodzielnie.

Zasada poglądowości i samodzielności, to w myśl omawianych programów dwie najważniejsze wprost podstawowe zasady, na których musi się oprzeć praca w polskiej szkole powszechnej i to bez różnicy przedmiotu nauki.

„Za podstawę nauczania — czytamy n. p. we wskazówkach do nauki przyrody na str. 18 — należy przyjąć czynny i bezpośredni stosunek ucznia do nauki i tylko przez bezpośrednie, osobiste zetknięcie się z przedmiotem powinien uczeń zdobywać pewną sumę wiadomości". „W nauczaniu przyrody — czytamy dalej — praca ucznia oprzeć się musi na bezpośredniej obserwacji: to, z czem uczeń bezpośrednio się styka, to musi stanowić przedmiot jego badań i podstawę jego pracy. Rola nauczyciela sprowadza się jedynie do stopniowego rozszerzania zakresu rzeczy i zjawisk, podlegających uwadze i spostrzeganiu ucznia i do dopomożenia mu w wysnuwaniu odpowiednich wniosków". „Zjawiska życia — cytuję dalej — będą o tyle tylko zrozumiałe i będą mogły być na trwałe przyswojone, o ile w miarę możności uczeń sam je odtworzy". „Praca tego rodzaju nietylko pobudzi umysł dziecka do myślenia, nietylko utrwali w umyśle zdobyte wiadomości, ale także w wysokim stopniu rozwinie zainteresowanie uczniów, co jest wielką zdobyczą metodyczną".

Jedna jest tylko droga — powiada program w innem znowu miejscu — wiodąca do poznania przyrody, a tą jest jej bezpośrednie badanie". „Na tej drodze zdobywał umysł ludzki wszystkie o niej wiadomości, nią też postępować musi każdy, kto chce nauczyć się czegokolwiek o przyrodzie". „A więc i dzieci muszą poznawać przyrodę przez własne przyglądanie się jej i własne doświadczenia. W szkole powinien mieć — cytuję dalej — uczeń zawsze przed sobą okaz naturalny i z niego odczytywać odpowiedzi na pytanie, zadawane przez nauczyciela". „Pytania te mają zmuszać dziecko do samodzielnego spostrzegania, osądzania i wnioskowania". „Główną zasadą nauczania przyrody — czytamy w innem miejscu — jest pokazać naprzód rzecz a później dopiero o niej mówić. Słowne tylko omawianie przyrody w sposób wykładowy, przy którem nauczyciel opowiada, a dzieci powtarzają treść usłyszanej lekcji, lub odczytują ją z książek, jest bezcelową stratą czasu, bo mechanicznie wyuczone szeregi wyrazów wnet ulecą z pamięci". „Tylko wtedy będzie wiedza ucznia o przyrodzie żywa i trwała, gdy uczeń wytworzy sobie swój własny świat pojęć. Wiedza wgadana, nabrana bezmyślnem powtarzaniem wyrazów, jest tylko pozorną i ulotni się wkrótce".

W innem znowu miejscu czytamy, iż „nie samym tylko wzrokiem mają dzieci spostrzegać, lecz wszystkiemi zmysłami" oraz że, „czego w żaden — nawet zastępczy — sposób nie można uzmysłowić, tego opisywać nie należy".

W programie nauki rachunków czytamy znowu (str. 16), że nauczyciel winien pamiętać, iż „nie on pracuje nad zdobyciem wiedzy w klasie, lecz jego uczniowie i że nauczyciel ma zachęcać uczniów do samodzielnych wysiłków i ćwiczyć ich w samodzielnej pracy, gdyż szczególnie; w nauczaniu rachunków prawdą jest, że nie suma zdobytych wiadomości, lecz wysiłek umysłowy, wykonany w celu ich zrozumienia ma wartość oraz że nie słów i sposobów uczy nauczyciel, lecz rozwija umysł dziecka i wyposaża w narzędzia, któremi uczeń poznaje świat".

Obok samodzielnej pracy ucznia żąda program nauki rachunków również uzmysławiania nauki przy pomocy konkretów albo — jak je program nazywa — liczmanów w jak najszerszem słowa znaczeniu. I słusznie. Przedmiot bowiem, sam w sobie abstrakcyjny, wymaga u dzieci uzmysłowienia, mogącego pobudzić wyobraźnię, w przeciwnym razie działać będzie tylko pamięć.

Zasadę poglądowości i samodzielności podkreśla dalej silnie program nauki geografji. Wypływa to — jak i przy nauce przyrody — z samej natury przedmiotu. Podstawą nauczania tego przedmiotu ma być geografja najbliższej okolicy, względnie te zjawiska w przyrodzie, z któremi się dziecko styka.

Ale nawet przy nauce języka ojczystego oraz na lekcjach historji żądają programy uwzględniania obu wspomnianych zasad wszędzie tam, gdzie się tylko da. Zwłaszcza dobitnie zaznaczają to programy nowe i to już w samem rozwinięciu materjału naukowego, gdyż wskazówek metodycznych dotychczas brak. Już w najniższym oddziale ma nauczyciel „przyzwyczajać dzieci do zadawania pytań (str. 4) i do prowadzenia

z nauczycielem i między sobą uporządkowanych rozmów na pewne tematy. Również zaleca program j. polskiego: „oglądanie obrazków i przyzwyczajanie stopniowe do uważnej obserwacji, ilustrowanie treści opowiadań, wierszyków, obrazków ruchami, mimiką, rozłożeniem niektórych z nich na role, odegraniem scenek i t. p.". Wzorowe czytanie przez nauczyciela obowiązuje aż do oddziału VI-go włącznie, ponadto żąda program „czytania cichego przez dzieci w celu zrozumienia treści i opanowania techniki czytania, dalej tworzenia wraz z dziećmi słowniczków ortograficznych oraz układania przez dzieci powiastek na podstawie jednego lub kilku obrazków i t. d.".

Program nauki historji poleca znowu, ażeby „lekcje tego przedmiotu nauki były — zwłaszcza w koncentrze niższym — zawsze obrazami, uplastycznionemi dobremi ilustracjami lub przeźroczami, zaś przy lekcjach o kulturze materjalnej radzi „posługiwać się także rysunkiem, modelowaniem i innemi środkami, znanemi z zakresu robót ręcznych". Zaleca dalej konkretyzowanie odległości czasowej i pozwala już w oddziale III-m dawać uczniowi do samodzielnego „opracowania łatwą i krótką czytankę, z której uczeń mógłby, po otrzymaniu pytań naprowadzających, samodzielnie wyciągać wnioski.".

Wycieczki wkońcu i „oglądanie zabytków mają być nietylko ilustracją ale czasem także punktem wyjścia do pogadanki historycznej". „Należy — powiada program — używać często reprodukcyj i przeźroczy a mapa winna już stale znajdować się na lekcji i związek z „terenem" musi być stale utrzymywany". W innem znowu miejscu czytamy, że „dążeniem nauczyciela historji powinno być pobudzanie uczniów do samodzielnej pracy, ażeby się ograniczali do roli biernych, bardziej lub mniej uważnych słuchaczy, umiejących lepiej lub gorzej powtórzyć to, co im nauczyciel opowie" oraz „że nauczyciel nie powinien ograniczać się do wykładu i odpytania, gdyż „wszelkie pytania i uwagi uczniów są niesłychanie cenne; należy więc uczniów do stawiania pytań i wypowiadania uwag zachęcać".

Trudno mi jednak przytaczać dalej te miejsca z programów, z których widoczna tendencja osobliwego wyróżniania obu nazwanych przedtem zasad dydaktycznych. Niema wprost nie już stronicy, ale nawet ustępu, w którymby wartość tych zasad nie była podkreślona.

Programy są temi zasadami dosłownie przepojone.

Obie zasady poglądowości i samodzielności są zresztą ściśle logicznie ze sobą powiązane. Gdy bowiem uczeń drogą obserwacji przedmiotu zbliża się do niego i niejako się z nim spoufala, wówczas zainteresowanie jego poczyna się zwracać ku różnym nieznanym mu jeszcze stronom tego przedmiotu albo ku trudnościom lub sprzecznościom z któremi się spotkał. Na tem tle rodzą się w jego umyśle pytania, które mogą go skłonić do podejmowania coraz to dłuższych i trudniejszych poszukiwań i badań. Jest to krytyczny moment w rozwoju młodego umysłu.

Można tu bowiem oczekiwać jednego z dwojga: albo wzrastania z biegiem czasu zdolności do stawiania poważnych zagadnień i coraz samodzielniejszego ich rozwiązywania, albo też braku wszelkiego na tem polu postępu, powolnego zamierania zainteresowań, a wraz z niemi popędu do

myślenia. Otóż rozstrzygający wpływ na tę sprawę ma niewątpliwie ćwiczenie.

Jak organy ciała, gdy się ich nie używa, ulegają atrofji i zanikają, natomiast przez odpowiednie używanie mogą być doprowadzone do wysokiego stopnia sprawności, tak samo myśl ludzka, ów organ poznania, gdy się nie ćwiczy, słabnie i zamiera; kiedy zaś musi porać się z trudnościami i szukać prawdy po nieprzetartych drogach, wówczas dopiero wzmacnia się i doskonali.

Nauczyciel niczem nie może tak skutecznie zahamować procesów myślowych w wychowanku, jak spieszeniem się z gotową odpowiedzią na wszelkie pytania, które ten mu zada.

Cóż dopiero, gdy nie czeka nawet na rodzenie się w wychowanku zagadnień, ale mu odrazu gotową wiedzę podaje!

Początkiem nauczania powinno być zatem pytanie, wychodzące o ile możności od ucznia, dalszym zaś ciągiem nie odpowiedź ze strony nauczyciela, ale poszukiwanie rozwiązania przez ucznia. Poszukiwanie to należy uważać za najcenniejszy moment w nauczaniu, zarówno ze względu na jego cele formalne, jak i materjalne.

Ze względu na cele formalne, gdyż jest ono szeregiem ćwiczeń, urabiających nietylko już inteligencję, lecz również wolę, a więc cały charakter wychowanka, ze względu na cele materjalne, gdyż tylko taka droga prowadzi do wiedzy gruntownej i dobrze w umyśle utrwalonej.

Ostatni punkt pragnąłbym szczególnie silnie zaakcentować, zależy mi bowiem na tem, ażeby nikt błędnie nie rozumiał, iż twórcy programów i Ministerstwo, kładąc bardzo mocny nacisk na kształcenie inteligencji uczniów, równocześnie lekceważą ich wiedzę. Tak bynajmniej nie jest. Przeciwnie, każdy z nas musi stać na tem stanowisku, że wiedza uczniów naszych ma być bardzo gruntowna, zupełnie opanowana i mocno utrwalona.

Raczej zrezygnować możemy z ilości wiedzy, lecz nigdy z jej jakości. Gdybyśmy inaczej postawili sprawę, wówczas praca uczni straciłaby na powadze; nie mogłaby już ani kształcić w należyty sposób jego inteligencji, ani wychowywać jego charakteru.

Metoda samodzielnych poszukiwań ucznia pozwala wszystkie te cele osiągnąć współcześnie i na tem właśnie jej wartość polega.

W związku z poglądowością i samodzielnością pozostaje jeszcze trzecia dążność programów, która domaga się zapewnienia uczniowi możliwie dużej swobody w pracy. Swoboda jest nierozłączną towarzyszką zarówno aktywności jak samodzielności. To też, gdy uczeń będzie obserwował otaczające go zjawiska, interesował się przedmiotami, podejmował problematy i szukał ich rozwiązania, już przez to samo będzie się czuł o wiele bardziej swobodny, niż podczas biernego słuchania wykładu; we wszystkiem tem będzie bowiem znajdowała ujście tak charakterystyczna dla wieku dziecięcego chęć ruchu i działania. A wkońcu po ukończeniu szkoły siedmioklasowej, a więc już w 13—14 roku życia, da to uczniowi możność obrania sobie drogi, najbardziej odpowiadającej budzącym się w jego duszy skłonnościom!

Dalszą cechą charakterystyczną programów, wiążącą się z zasadami omówionemi, jest praktyczność zalecanej nauki szkolnej i jej ścisły związek z życiem duchowem i fizycznem dziecka oraz z jego przyszłą działalnością obywatelską. „Nauka — powiada np. program j. polskiego — ma mieć na każdym stopniu charakter wybitnie praktyczny, wszelkich zaś wywodów teoretycznych należy zaniechać, gdyż należytą wprawę u dzieci w poprawnem wyrażaniu swych myśli w mowie i piśmie osiąga się przedewszystkiem przez systematyczne i celowe ćwiczenia językowe". „Wszelkie zasady pisowni i gramatyki powinny być tylko uogólnieniem zjawisk językowych, poznanych poprzednio praktycznie w szeregu przykładów i ćwiczeń". „To, na co dzieci patrzą w danej porze roku — czytamy dalej — o czem mówią między sobą, z czem się bezpośrednio stykają codziennie, to powinno w pierwszym rzędzie stanowić temat do pogadanek z dziećmi, to dostarczyć ma tematu do wypracowań piśmiennych".

Projekt nowego programu j. polskiego idzie jeszcze dalej i zaleca np. zestawienie w miarę nadarzającej się sposobności treści czytanki z przeżyciami dzieci, porównywanie życia wewnętrznego osób, występujących w czytance, z analogicznemi przejawami u dzieci, omawianie postępków, myśli i uczuć osób występujących w czytance i zestawianie ich z życiem dzieci, omawianie stosunku dzieci do osób, rzeczy, obrazów przyrody, przedstawionych w czytance, wkońcu przygotowanie planów do dłuższych przemówień, naukę czytania dzienników i czasopism oraz spisywanie protokołów zebrań różnych organizacyj uczniowskich".

W programie nauki rachunków — czytamy znowu — że „z nauki rachunków należy uczynić narzędzie ogólnego rozwoju ucznia, którego praktyczna przydatność byłaby dlań oczywista; tylko wówczas bowiem rozumieć on będzie, że wiadomości, które nabył w szkole, posiadają wartość, gdy możliwość zastosowania ich do zagadnień życia praktycznego będzie dlań jasna i gdy bezpośrednia korzyść, jaka płynie z nauki, będzie dlań zrozumiała". Wartość zadań dawanych uczniowi tem będzie większa, im więcej rozwiną one ucznia i im bardziej uzdolnią go do sprawniejszego i głębszego orjentowania się w zjawiskach, które zachodzą w bliższem i dalszem jego otoczeniu. Celem bowiem nauczania rachunków nie jest wytworzenie w uczniu przeświadczenia, że istnieją pewne łamigłówki myślowe, odbiegające pod względem treści, wysłowienia i warunków, wogóle od tego, co spotyka w życiu, a których rozwiązaniem zajmuje się szkoła, lecz przeciwnie celem tego nauczania ma być wpojenie w ucznia głębokiego przeświadczenia, że szkoła jest usystematyzowanem życiem, tem samem, jakie dziecko otacza i jakiem dziecko żyje. Tematami zadań muszą być tedy zdarzenia i stosunki zachodzące istotnie w życiu samego dziecka oraz jego bliższego i dalszego otoczenia.

W innem znowu miejscu czytamy (str. 16), że „miarą umiejętności ucznia a więc i wyniku pracy nauczyciela będzie i być musi stopień swobody i łatwości, z jaką uczeń prawdy geometryczne, nabyte w szkole, stosować będzie w życiu".

Uwag podobnych jest pełno również w programach innych przedmiotów nauki.

W związku z zasadą praktyczności nauki szkolnej pozostaje zasada regjonalizmu, żądająca „jak najszerszego związania

pracy wychowawczo-oświatowej w szkole i poza szkołą ze środowiskiem własnem, przez lokalizację całokształtu przedmiotów nauczania".

Właściwie każdy nauczyciel, szczególnie nauczyciel obeznany z nowoczesnemi metodami nauczania, które zostały oparte na dobrej znajomości psychiki dziecka, musi być w swej pracy nauczycielskiej regjonalistą, choćby termin „regjonalizmu" nie dotarł do jego uszu. Bo przecież każdy nauczyciel musi za główną wytyczną swego postępowania dydaktycznego mieć to elementarne, odwieczne a zawsze młode i żywotne hasło „od łatwiejszego do trudniejszego, od bliższego oczom i doświadczeniu do dalszego, czyli, że czy to przy nauce j. ojczystego, czy przy historji, czy przy geografji, czy nawet przy nauce śpiewu lub rysunków, musi mieć oko zwrócone bacznie na tę otaczającą jego i powierzone jemu dzieci rzeczywistość.

A przecież regjonalizm w nauczaniu nie żąda niczego innego. Żądanie to, występujące w dotychczasowych programach nie wszędzie może jeszcze w dostatecznej mierze wyraźnie, podkreślają bardzo silnie projekty programów nowych i to prawie wszystkich przedmiotów nauki.

W programie nauki historji wstawiono np. w koncentrze niższym osobne działy: „dzieje naszej okolicy na tle poznanych obrazów z dziejów Polski" w oddziale III. i „historja lokalna" w odd. IV., zaś w uwagach do programu czytamy, iż „historja lokalna ma być przedmiotem nauki w obu latach, do pewnego stopnia jest punktem wyjścia w kursie oddziału III-go, następnie kilkakrotnie należy ją uwzględniać w kursie, uzależniając to uwzględnianie od warunków omawianego terenu".

Również w programie geografji wstawiono w kursie oddz. IV-go jako pierwszy punkt, a więc jako punkt wyjścia dla opisu krain geograficznych Polski, „krainę geograficzną, w której dziecko mieszka"; we wskazówkach zaś metodycznych czytamy wyraźnie (str. 14), że „geografja najbliższej okolicy, poznawanej na szeregu wycieczek, ma być pierwszą podstawą nauczania, jego punktem wyjścia i stałą miarą porównania w danej nauce; dlatego nie powinna się ograniczać do pierwszych lat, lecz być prowadzona i dalej, pogłębiając się wraz z postępem wiedzy i rozwojem umysłowym uczniów, a stopień ogarnięcia i zrozumienia przedmiotów i zjawisk geograficznych najbliższej okolicy będzie jednocześnie sprawdzianem i miarę tego, co uczeń z geografji naprawdę umie".

Dalszą cechą charakterystyczną omawianych programów jest dążność do jak najdalej posuniętej koncentracji i korrelacji nauki w szkole powszechnej.

W programie nauki historji czytamy np. że „nauczyciel winien wyzyskać wszystkie sposobności do powiązania historji z nauką j. polskiego i geografji — i odwrotnie; zaś w programie nauki śpiewu czytamy, że „tekst pieśni powinien harmonizować z całością pracy w klasie, zatem łączyć się treścią z nauką j. ojczystego, z pogadankami historycznemi i przyrodniczemi, odpowiadać porom roku, ilustrować gry i zabawy i td. Wskazówki metodyczne w programach nowych, dotyczące nauczania rysunku mieszczą w sobie osobny rozdział, zatytułowany „rysunek a inne przedmioty nauczania", gdzie czytamy, że „rysunek winien stanowić niezbędne oparcie przedewszystkiem dla tych przedmiotów szkolnych, które wymagają ścisłej obserwacji i rozwiniętej wyobraźni plastycznej. Na pierw-

szy plan wysuwają się tu oczywiście geografja, nauki biologiczne, fizyka, chemja, i rachunki. To też między programami tych przedmiotów a programem rysunku muszą zachodzić liczne związki". „Należy również dbać — czytamy gdzieindziej — o jak najkorzystniejszy związek nauki rysunku z przedmiotami humanistycznemi, a zwłaszcza z j. polskim. Nauka o kulturalnem życiu człowieka i narodu, należąca do zakresu tego przedmiotu, musi się bowiem opierać nietylko na czytaniu książek i opowiadaniu nauczyciela, lecz również na obserwacjach zbieranych przez uczniów. Im lepiej ich do tego przygotuje — obok innych działów nauczania — także nauka rysunku, tem większa stąd korzyść dla j. ojczystego i innych przedmiotów humanistycznych. Nauka rysunku ułatwia dalej wyrażanie się młodzieży zapomocą środków plastycznych na lekcjach j. polskiego, historji i j. obcego, a stąd wynikają duże korzyści wychowawcze. Kultura estetyczna młodzieży może na tem tylko zyskać, gdy się nad nią pracuje na lekcjach różnych przedmiotów, przedewszystkiem zaś na lekcjach języków, rysunku, muzyki i śpiewu".

Wkońcu podkreśla program nauki rysunku ścisłą łączność, jaka w szkole powszechnej i gimnazjum niższem istnieć musi pomiędzy rysunkiem a robotami ręcznemi.

„Dwa te przedmioty poprostu przenikają się nawzajem. Różnice, jakie między niemi zachodzą, dotyczą raczej materjału i techniki, niż istoty rzeczy".

Ale najsilniej została podkreślona w programach strona wychowawcza pracy szkolnej. Wyrażają to dobitnie nietylko cele nauczania, wyznaczone dla nauki każdego przedmiotu na samym wstępie programu, ale wyziera ono do nas z każdego prawie punktu programu, z każdej prawie najdrobniejszej wskazówki czy uwagi, dołączonej do programu.

Nauka j. polskiego ma „budzić świadomą miłość j. ojczystego i rzeczy ojczystych, nauka historji ma rozbudzić ducha obywatelskiego tj. poczucie przynależności do społeczeństwa, narodu, a zwłaszcza państwa, oraz poczucie odpowiedzialności obywatelskiej, ma rozbudzić uczucie miłości ojczyzny i ludzkości oraz „wzbudzić poszanowanie pracy ludzkiej zbiorowej i indywidualnej.

Od nauczyciela geografji żąda program rozbudzenia zainteresowania ziemią ojczystą, jej umiłowania i również poczucia obowiązków obywatelskich, od lekcyj przyrody wyrobienia stosunku uczuciowego do przyrody ojczystej, wyrażającego się zwłaszcza w poszanowaniu krajobrazu. Nauka rysunku ma wyrobić poczucie i umiłowanie piękna kształtów i barw, nauka robót ręcznych ma wzbudzić zamiłowanie do pracy fizycznej i wyrobić dla niej szacunek, nauka śpiewu ma rozwinąć wrażliwość na piękno muzyczne i rozbudzić zamiłowanie do muzyki, a w szczególności do pieśni swojskiej, zaś ćwiczenia cielesne winny wykształcić takie cechy charakteru jak przytomność umysłu, odwaga, wytrwałość, solidarność i pogoda ducha.

Ponad tem wszystkiem jednak góruje tak w programie materjału naukowego, jako też — i to przedewszystkiem — przez zalecane metody pracy i formy nauczania, tendencja wychowania wolnego obywatela, któryby — jak powiedział Min. Czerwiński na Kongresie Pedagogicznym w Poznaniu — umiał wytrwałą i dzielną pracą powszednią a w po-

trzebie i świętym zapałem walki stwierdzić swój czynny, szczery patrjotyzm, nad wszystkiem góruje tendencja wychowania inteligentnego, solidnego i twórczego „pracownika“, a równocześnie gotowego do ofiar, dzielnego „bojownika“.

Specjalnie wyróżnione zostało w programach wkońcu wychowanie fizyczne dziatwy szkolnej oraz higjena szkolna. Liczbę godzin ćwiczeń cielesnych zwiększono obecnie na 3 tygodniowo, nie licząc zabaw i gier oraz wycieczek szkolnych. Projekt nowego programu nauki higjeny w szkole żąda nietylko wytworzenia odpowiedniej atmosfery higjenicznej w szkole, ale uznaje również za rzecz niezmiernie ważną wciągnięcie samych dzieci w obręb zainteresowań sprawami higjeny osobistej i społecznej, nawet budzenia wśród nich instynktu współzawodnictwa w tym kierunku. W tym celu wprowadza, jako jeden ze środków oddziaływania wychowawczego w kierunku wyrabiania dbałości o zdrowie własne i otoczenia oraz wdrażania dziatwy do wykonywania praktyk higjenicznych, w oddziałach V i VI pogadanki higjeniczne, zaś w oddz. VII naukę o zdrowiu. Poza tem zawiera ten program b. szczegółowe przepisy higjeniczne co do budynku szkolnego, izby szkolnej i co do dzieci, a przy końcu podaje spis książek i środków pomocniczych dla nauki higjeny.

Takie są główne wytyczne programów ministerjalnych dla szkół powszechnych. Są to wszystko rzeczy nie nowe, a przy tem proste i naturalne. A jednak praktyka pokazuje coś innego.

Życie obniżyło idealistyczny lot i pokazuje nam twardą rzeczywistość, z którą musimy się liczyć.

Przechodzę obecnie do tej rzeczywistości na terenie naszego Kuratorjum i chcę, ażebyśmy sobie zdali jasno z tego sprawę, czy i o ile potrafiliśmy wprowadzić w życie w ciągu lat dziesięciu to, czego od nas żądają programy, i jak daleko postąpiliśmy w realizacji tych żądań względnie co jeszcze pozostało do zrobienia.

Zestawiając tedy żądania programów z metodami i wynikami pracy w szkołach, stwierdzić muszę rozbieżność. Zrealizowaliśmy w ciągu lat 10 z tych żądań tylko cząstkę i istnieje jeszcze duży procent szkół, które właściwie mało różnią się od szkoły dawnej. Niedawno — bo ledwie 29. IV. br. — znalazłem np. nauczyciela, który nie miał dotychczas programów ministerjalnych i który na lekcji przyrody w oddz. IV „wykładał“ o musze, bez jakichkolwiek choćby najmniejszych wysiłków uzmysłowienia czemś tego wykładu.

Nie zrealizowaliśmy przedewszystkiem obowiązującego planu nauki. Z wyjątkiem może niektórych 7-klasowych szkół w miastach powiatowych, posiadających zwykle nieco korzystniejsze warunki pracy, oraz w b. nielicznych szkołach innych, posiadających specjalnie uzdolnionego nauczyciela, nauka takich przedmiotów jak rysunki, roboty ręczne, śpiew i gimnastyka, a zwłaszcza trzy ostatnie przedmioty nauki, są w całym szeregu szkół w zaniedbaniu. Przedmioty te, tworzące do pewnego stopnia podstawę wychowawczą nowoczesnej szkoły, są dalej nietylko przez rodziców ale co gorsza przez niektórych nauczycieli traktowane jako przedmioty podrzędne, bez których można się w szkole dobrze obejść. Wstawia się wprawdzie do rozkładu zajęć i podziału godzin lekcje tych przedmiotów,

gdyż tak każe przepis, ale albo traktuje się te lekcje tylko po macoszemu, albo zużywa się je na naukę innego przedmiotu.

Materjału naukowego, przepisanego programami dla poszczególnych przedmiotów nauki, nie przerabia się — nie mówię już w całości, gdyż to tylko w wyjątkowych wypadkach możliwe — ale nawet w dozwolonem minimum, a i ten materjał naukowy, który się przerabia, nie zawsze staje się trwałą własnością ucznia i tylko rzadko uczeń umie posiadane wiadomości praktycznie zużytkować.

Wiadomości uczniów nie są powszechne, posiadają je bowiem tylko jednostki zdolniejsze czy pilniejsze, a nie ogół i stąd, choć widać pracę nauczyciela, wyników tej pracy za zadowalające uznać nie można.

Celów, zakreślonych przez programy, nie osiąga żaden przedmiot nauki, i to ani materjalnych ani formalnych, zwłaszcza te ostatnie są od poziomu programów za bardzo dalekie. Okoliczność, iż im wyższy oddział, tem młodzież przedstawia się pod względem rozwoju umysłowego stosunkowo ujemniej, świadczy bardzo niekorzystnie o metodach pracy.

Metody te za często odbiegają od tych, jakich domagają się programy. Wyjąwszy nielicznych jeszcze nauczycieli, w naszych szkołach króluje dalej werbalizm w najczystszej postaci, lub co najwyżej pseudoheureza. Dużo nauczycieli przedwojennych, wojennych i powojennych, nawet takich, którzy mieli sposobność otrzymać już nowsze przygotowanie zawodowe, idzie po drodze wygodniejszej i łatwiejszej i u c z y tylko, ale nie kształci. I naturalnie; gdyż łatwiej jest dać dziecku pewne wiadomości, niż rozwinąć jego władze umysłowe.

Wskutek tego nie osiąga się nawet w przybliżeniu tych wyników, o jakich marzyli twórcy programów.

Nie osiąga się ich przedewszystkiem w j. p o l s k i m, choć tutaj, gdy chodzi o szkoły miejskie np., nic nie stoi na przeszkodzie, ażeby cel programu nauki j. ojczystego i wykładowego w całości był osiągnięty.

Tutaj bowiem program, z wyjątkiem może oddziału VII, nie wymienia właściwie prawie żadnego materjału naukowego w ścisłem tego słowa znaczeniu, który musi być opracowany.

Materjał taki dobiera sobie nauczyciel sam, ale zato ma on nauczyć dziecko języka, ma je nauczyć poprawnie, wyraźnie i z właściwą dykcja mówić oraz poprawnie i jasno pisać w j ę z y k u w a r s t w w y k s z t a ł c o n y c h.

Nauka j. o b c e g o nietylko nie dociąga do wymagań programów, ale daje dziatwie w naszych warunkach tak mało, że właściwie lepiej byłoby obrócić te lekcje na coś innego.

U nas pomału nie będzie już komu uczyć j. niemieckiego, zwłaszcza metodą wskazaną przez programy, która wymaga, ażeby nauczyciel sam władał poprawnie tym językiem, mimo, iż rok rocznie napływa kilkadziesiąt nauczycieli z ukończonem gimnazjum, seminarja zaś nauczycielskie zbyt mało dają w tym względzie.

Pogadanki h i s t o r y c z n e, którym programy wyznaczają obok nauki j. polskiego nader ważne znaczenie w szkole powszechnej, nie osiągają również zakreślonego celu. Wytyczną tworzy dla nauczyciela nie program, lecz podręcznik, zaś lekcja historji to po największej części gorsze lekcje j. polskiego. Nauczyciel streszcza to w swym wykładzie, co wyczytał

z podręcznika, a dziatwa powtarza zasłyszane zdania, stanowiące dla niej najczęściej słowa bez myślowej treści.

Tylko w jednej szkole znalazłem dotychczas wpisane do dziennika lekcyjnego jako temat pierwszych lekcyj historji w oddz. III „pogadanki przygotowawcze“, nakazane przez programy i mające dopomóc dziecku do zorjentowania się w pojęciach zasadniczych. Wszędzie indziej tematem lekcji pierwszej byli odrazu „Słowianie“, zupełnie tak, jak w podręczniku Fischerówny. Pomocy naukowych do historji w szkołach znikomo mało, a nawet tam, gdzie takie pomoce są, nauczycielstwo rzadko tylko umie ich odpowiednio użyć.

Nie lepiej przedstawia się na ogół również nauka geografji. Nie „obserwacja, mapa i ilustracja“, jak żąda tego program, a tylko podręcznik i oparte na nim opowiadanie nauczyciela są najczęściej źródłem wiadomości geograficznych dziecka. Jak dalece decydującym jest dla nauczyciela podręcznik świadczy fakt, że nie znalazłem dotychczas ani jednej szkoły, w którejby nauczyciel oddziału IV-go rozpoczął opis ziem polskich od Podola, choć program w uwagach metodycznych specjalnie podkreśla, iż dopiero od „miejsca rodzinnego przejść należy do nauki o Polsce“. Wszyscy zaczynają od Wisły i Krakowa, gdyż tak ułożone są podręczniki szkolne. Wycieczek krajoznawczych, nawet w najbliższą okolicę, nie urządza się wcale, co najwyżej wyprowadzi nauczyciel oddz. III-ci z klasy, ażeby zapoznać dzieci ze stronami świata (zwykle w porze nieodpowiedniej), choć i tu znalazłem nauczyciela, który o widnokręgu uczył w klasie.

Najróżnorodniejszego rodzaju ćwiczeń czy zajęć praktycznych, wyznaczonych przez programy dla każdego oddziału (już od II r. począwszy) albo się nie prowadzi wcale, albo się je prowadzi w ten sposób, iż korzyści z tego niema dla dzieci prawie żadnych.

Ale najniekorzystniej przedstawia się, poza szkołami, które posiadają własne pracownie lub zdolniejszego nauczyciela, nauczanie przyrody żywej i martwej. Brak najniezbędniejszych pomocy naukowych, a co gorsza brak nauczycieli, którzyby sami posiadali dostateczne przygotowanie naukowe w tym przedmiocie i umieli znaleźć się w wyznaczonym dla danego oddziału materjale naukowym ,sprowadza naukę przyrody w wielu szkołach do czysto słownego wykładu, a jej wyniki do zera. Źródłem całej wiedzy przyrodniczej i wytyczną pracy nauczyciela jest znowu podręcznik, zaś skutkiem nauki najczystszy werbalizm. Nic dziwnego, iż potem słyszy się takie odpowiedzi uczniów, jak to miało miejsce niedawno w jednej ze szkół sześcioklasowych, iż „jedwabnik znosi jaja i wysiaduje młode“.

Przedmiot, który w programach podkreśla najsilniej potrzebe zaprawiania dziatwy do bystrej i ścisłej obserwacji oraz konieczność wyrobienia zdolności logicznego wyślenia, właśnie najmniej to zadanie spełnia.

Nie spełnia też swych celów kształcących nauka rachunków i geometrji. Opracowania całego materjału naukowego, pomieszczonego w programach, nie znalazłem dotychczas ani w jednej szkole, nawet w najlepiej wyposażonej. Widziałem wprawdzie w oddz. VII nawet lekcje równań i rzutowania, ale uczenice tej klasy nie umiały mi obliczyć, ile

m³ powietrza przypada na każdą z nich w klasie, a zadanie rozdzielenia $1^1/_5$ zł między 4 osoby natrafiło na trudności nie do przezwyciężenia.

Cała nauka rachunków w naszej szkole polegała na tem, ażeby jak najprędzej działania zmechanizować. Na takie zasadnicze i postępowe rzeczy jak pojęcie i budowa liczby, własności każdego z działań rachunkowych, zależność zmian wyniku od zmiany liczb wchodzących do działań, układ liczenia itp. rzeczy nikt wogóle nie zwraca uwagi mimo, iż program ciągle do nich powracać każe. Tylko bardzo rzadko i to tylko zdolniejszy uczeń potrafi odpowiedzieć na pytanie, dlaczego właśnie w danym wypadku działa się tak a nie inaczej, a przecież program taką właśnie odpowiedź uważa za miarę zrozumienia wykładu.

Nauka geometrji wskutek trudności z rachunkami bardzo często schodzi na plan drugi, a nawet jest zupełnie zaniedbywana.

I ten zatem przedmiot, z którego program chce uczynić narzędzie ogólnego rozwoju ucznia, nie spełnia bynajmniej swego zadania.

Ale jeszcze jedno. Prócz programów każdego przedmiotu nauki wydało Ministerstwo jako dodatek broszurkę zatytułowaną również „Program nauki w szkołach powszechnych", zawierającą jednak tylko ogólne wskazówki metodyczne, zaś w drugiej części pouczenia, dotyczące wychowania fizycznego młodzieży szkół powszechnych, oraz zasady higjeny szkolnej. Wspomniałem już wyżej, że na wychowanie fizyczne dziatwy szkolnej kładą programy bardzo silny nacisk. A tymczasem tych tak bardzo ważnych przepisów nie przestrzega się tak, jakgdyby one nie dla naszych szkół zostały wydane. Nie będę rozwodził się nad tem dzisiaj. Proszę tylko zaglądnąć do tej broszurki a zobaczy każdy sam, ile szkody wyrządza zdrowiu dziecka i przyszłego obywatela właśnie szkoła.

Tak przedstawia mi się praca w szkołach naszych w zestawieniu z tem, czego żądają programy. Stan naturalnie niekorzystny.

Niedomagania jednak, które przed chwilą nakreśliłem, nie są powszechne. Znalazłem w każdym powiecie i nauczycieli i szkoły, które pracują nad tem wytrwale, ażeby pracę swą podciągnąć przynajmniej w części do wymogów programowych, jest ich jednak za mało w dziesiątym roku obowiązywania naszych programów i w chwili, gdy programy te mają być zastąpione innemi. Nauczycielstwo, z którem ja się miałem sposobność zetknąć, jest obecnie jeszcze tylko w drobnej części do takiej zmiany przygotowane.

Powody, dla których nie można było mimo ustawicznych nawet bardzo ofiarnych wysiłków ze strony Ministerstwa (pomoce naukowe, kursy dokształc., konf. rej., pracownie) podciągnąć nauczycielstwa i szkół do poziomu, na jakim chciałyby ich widzieć programy, są liczne. Pominę już warunki materjalne szkoły, utrudniające w wysokim stopniu pracę nauczycielowi nawet dobremu.

Chciałbym tylko wskazać na przyczyny tkwiące w samem nauczycielstwie a po części także w nadzorze szkolnym.

Głównym powodem, iż praca w szkołach naszych nie rozwija się po myśli programów i że nie przynosi wyników, jakich te programy wymagają, jest okoliczność, iż nauczycielstwo tych programów nie zna do-

kładnie, dążności ich nie zawsze rozumie i wobec tego, niby to pracując zgodnie z programami, w rzeczywistości najlepsze intencje ich autorów wypacza.

Stad zaś wypływają takie zasadnicze błędy pracy szkolnej, jak: 1) że praca ta mimo pozorów planowości jest bardzo często bezplanowa i że nauczyciel, stając u steru pracy swego oddziału, tylko bardzo rzadko widzi jasno i wyraźnie cel, do którego dąży i który ma i musi osiągnąć, że 2) nauczyciel ucząc kładzie za silny nacisk i za wielkie przywiązuje znaczenie do ilości materjału naukowego, zapominając przytem zwrócić uwagę na jego jakość, i przerabia wprawdzie dużo, ale uczy mało, że 3) nawet tam, gdzie nauczyciel zdaje sobie dokładnie sprawę z materjału naukowego, zapomina o tem, iż ma także rozwijać umysłowo i wychowywać i że 4) prowadząc lekcję, zapomina nauczyciel często o tem, iż ma przed sobą także bardzo duży procent dziatwy mniej pojętnej, która również i to bardziej jeszcze potrzebuje jego opieki, a widzi tylko dzieci zdolniejsze i pojętniejsze, i, idąc po linji mniejszego oporu, temi ostatniemi się tylko zajmuje.

Inspektor, przeładowany pracą administracyjną, za mało ma czasu na pracę instruktorską, jego wizytacje są rzadkie, noszą więcej charakter kontroli są zazwyczaj powierzchowne tak, że korzyści z nich mało.

Również duża liczba szkół, podległych jego kontroli, utrudnia inspektorowi przeprowadzanie wizytacyj szczegółowych, które muszą być główną podstawą jego działania.

Poza tem ujemnie wpływa na dźwiganie szkół na poziom wskazany przez programy jeszcze i ta okoliczność, że inspektor szkolny w swoich dążnościach i zamierzeniach sam się bardzo łatwo przytępia, a wymagania jego stają się wobec napotykanych wciąż trudności coraz to skromniejsze. Po zwiedzeniu dwóch — trzech szkół gorszych jest w następnej szkole zadowolony i nawet chwali, jeżeli tylko stwierdzi pewien drobny postęp w porównaniu ze szkołami, jakie widział w innych miejscowościach, choć i tej nowej szkole do ideału jeszcze bardzo daleko.

Wiele dowodów na to dostarczają nam sprawozdania wizytacyjne inspektorskie, nadsyłane ze sprawozdaniem rocznem.

Samo atoli stwierdzenie tylko stanu niekorzystnego, o ile chodzi o realizację programów szkolnych, nie może jeszcze nikogo zadowolić. Stoimy przecież przed ukazaniem się programów nowych, które mają obowiązywać już z początkiem najbliższego roku szkolnego.

Programy te, o ile chodzi o cele wytknięte i konstrukcję, są wprost wspaniałe, są atoli pod względem zalecanych metod jeszcze bardziej nowoczesne i postępowe i dlatego przy realizowaniu ich w warunkach tych samych, w których nie mogliśmy zrealizować programów starych, powstaną nowe trudności. Na trudności te zwróciły już uwagę te grupy nauczycieli, które się w sprawie projektów krytycznie wypowiadały.

Wypadałoby wobec tego rozważyć teraz zkolei, jakich winniśmy się chwycić środków, ażeby przecież mimo najróżnorodniejszych trudności wypełnić wzkazania programowe.

Rozważania te wymagają osobnego bardzo szczegółowego referatu i długiej dyskusji, ja pragnę w tem miejscu rzucić tylko kilka uwag natury ogólnej, które mi się nasuwały wciąż, gdy stykałem się ze szkołą i z pracą naszego nauczyciela na terenie mego rejonu wizytacyjnego.

Pierwszym i najważniejszym warunkiem pracy programowej w szkole, wprost conditio sine qua non, jest, ażeby każdy nauczyciel znał jak najdokładniej obowiązujące programy, miał je zawsze pod ręką i jak najczęściej, najlepiej przed każdem przygotowaniem się do lekcji do nich zaglądał. A znać winien nauczyciel nietylko program tego przedmiotu nauki, który prowadzi, ale wszystkich przedmiotów, gdyż w myśl tego, o czem mówiłem w części pierwszej referatu, nauka poszczególnych przedmiotów musi się jak najczęściej zazębiać.

Żądanie to jest tak naturalne, iż właściwie mówićby o niem nie potrzeba. A jednak twierdzę śmiało, iż 50% nauczycielstwa nie ma dotychczas programów, z tych zaś, którzy mają, 50% do nich nie zagląda. Wypowiadam twierdzenie to śmiało, gdyż zwracałem na to w czasie każdej wizytacji uwagę.

W czasie jednej z ostatnich wizytacyj (już w bież. roku kalendarzowym) stwierdziłem np., iż w 7 kl. szkole żeńskiej w mieście powiatowem na 10 nauczycielek nie miała ani jedna własnych egzemplarzy programów dla szkół powszechnych. Korzystały wszystkie — jak się tłumaczyły — z jedynego egzemplarza, który był własnością szkoły. To im najzupełniej wystarczało. Mnie jednak nie mogła zadowolić praca, jaką w tej szkole zastałem.

Nauczyciel z innego znowu powiatu nawet przy egzaminie praktycznym (§ 16), na którym byłem przypadkowo obecny w marcu br., wykazał rażącą ignorancję w sprawach programowych i został reprobowany. Ponieważ nauczyciel ten już lat 5 pełnił obowiązki nauczycielskie, nie mogę sobie takiego stanu inaczej wytłumaczyć, jak tylko, że inspektor, któremu ów nauczyciel podlega, nie naciska należycie na to, co uważam za najważniejszy warunek realizacji programów. Realizować bowiem można tylko wówczas, gdy się wie, co się ma realizować.

Drugim również koniecznym warunkiem pracy programowej jest, ażeby nauczyciel nietylko znał ale także rozumiał należycie programy oraz ich tendencje. Postulat to już trudniejszy i łączy się ściśle z działalnością inspektora w kierunku dokształcania nauczycieli. Sprawa ta będzie przedmiotem osobnego referatu.

Tu chciałbym jedynie zaznaczyć, iż więcej znaczenia, aniżeli do konferencyj rejonowych nauczycielstwa, przywiązuję do częstych konferencyj metodyczno-dydaktycznych gron nauczycielskich poszczególnych szkół. Tutaj nauczycielstwo czuje się swobodniejsze, sprawy można poruszać dla danej szkoły aktualniejsze, a przytem można takie konferencje częściej zwoływać. Nato potrzeba atoli, ażeby w gronie każdej szkoły był przynajmniej jeden nauczyciel pełen inicjatywy, któryby umiał pracę w tym kierunku ożywić.

W ścisłym związku z oboma powyższemi postulatami pozostaje sprawa t. zw. rozkładów materjału naukowego w szkole

Sprawa ta wymaga nieco szczegółowszego omówienia, gdyż — jak wykazuje praktyka — nieodpowiedni rozkład materjału naukowego jest bardzo często powodem wielu innych błędów pracy szkolnej.

Ażeby praca nauczyciela była skuteczna, musi ona być dokładnie obmyślana i przygotowana i to nietylko z lekcji na lekcję, ale zgóry na cały rok szkolny. Nauczyciel musi sobie jasno zdawać sprawę z celów, jakie ma w danym roku osiągnąć, z materjału uczniowskiego, który ma urabiać i z trudności, na jakie natrafi. Mają mu służyć do tego celu r o c z n e rozkłady materjału naukowego, nakazane przez regulamin pracy szkolnej. A sporządzić taki rozkład materjału, to nie znaczy wziąć do ręki program czy podręcznik i rozdzielić materjał naukowy dla danego oddziału na 10 równych części, ani nie znaczy odpisać taki rozkład z jakiegokolwiek innego rozkładu, choćby swego własnego, ale z lat poprzednich, jak to się po większej części u nas dzieje.

Ażeby nauczyciel mógł opracować rozkład materjału c e l o w o, musi przedewszystkiem orjentować się w materjale naukowym, który sobie dziatwa tego oddziału, dla którego rozkład pragnie przygotować, już przyswoiła oraz znać dobrze rozwój umysłowy klasy. Budować można tylko na pewnych podstawach, a nauczyciel, któryby się zabierał do opracowania rozkładu bez znajomości stanu umysłowego dziatwy, projektowałby budowę, nie znając gruntu, na którym budowa ma stanąć.

Opierać się w tym względzie na programach i wychodzić z założenia, że materjał naukowy lat poprzednich został opracowany po myśli programów, byłoby — zwłaszcza w naszych warunkach — błędne.

Nauczyciel, który opracowuje rozkład dla klasy, którą sam dotychczas prowadził, ma oczywiście drogę otwartą, gdyż wie czego nauczył. Nauczyciel zaś, który objął pracę w klasie świeżo, musi przed opracowaniem rozkładu dopiero poznać bliżej ten grunt, na którym ma budować. Orjentacja taka wymaga jednak pewnego, czasem dłuższego czasu, a tymczasem nauka musi się odbywać, więc odbywa się bez planu, często ze szkodą dla dzieci. Ponieważ łatwiejsza jest praca nauczyciela pierwszego, uważam, że lepiej będzie, jeżeli rozkłady materjału naukowego na rok następny przygotuje się już przy końcu bieżącego roku szkolnego i jeżeli rozkład taki opracuje ten nauczyciel dla swego oddziału i swego przedmiotu, który w bież. roku oddział prowadził bez względu na to, czy będzie w danej szkole pracował i czy będzie dany oddział czy dany przedmiot prowadził. Wyjątek stanowi jedynie oddział I. Umożliwi to również rozpoczęcie pracy n o r m a l n e j w szkole już z początku roku szkoln. co u nas do rzadkich należy wypadków.

Ażeby nauczyciel mógł sporządzić dobry rozkład materjału, musi dalej wiedzieć, jakim dysponuje czasem. W tym względzie w szkołach naszych warunki są bardzo różne.

Musi także dokładnie wyznawać się sam w tym materjale naukowym, który ma rozłożyć. Są bowiem różne partje materjału: jedne wymagają dłuższego czasu, inne znowu krótszego. Jeżeli nauczyciel tego nie uwzględni, rozkład będzie tylko mechanicznym podziałem bez wartości.

Musi wiedzieć także o tem, jakie pomoce naukowe stać mu będą do dyspozycji przy opracowywaniu pewnej partji materjału. Od tych pomocy będzie bowiem zależała metoda jego pracy.

Zasada koncentracji i korrelacji w nauczaniu wymaga wkońcu, ażeby taki nauczyciel orjentował się również w materjale naukowym innych przedmiotów nauki, podawanych w klasie, oraz by porozumiewał się z innymi nauczycielami klasy, o ile sam wszystkich przedmiotów nie prowadzi.

Z zastrzeżeń powyższych wynika jasno, iż materjał naukowy w rozkładzie będzie bardzo często odbiegał nawet znacznie od materjału, wyznaczonego w programach na dany oddział i nawet w dwu oddziałach równoległych tej samej szkoły może być różny. Nic to jednak nie wadzi, byle tylko był ten rozkład dobrze dostosowany do warunków w klasie i byle mógł być opracowany tak, iżby obrany materjał naukowy nietylko stał się trwałą własnością ucznia, ale ażeby także rozwinął odpowiednio i wykształcił jego psychikę.

Naturalnie główna wytyczna programów musi być, gdy chodzi o materjał naukowy, także przestrzegana i pewne minimum wiadomości ogólnych musi posiadać każdy uczeń, kończący szkołę powszechną; ustalenie atoli tego minimum musi być pozostawione nauczycielowi względnie radzie pedagogicznej szkoły, gdyż decydują tu warunki pracy, a warunki te nawet w dwu szkołach tej samej miejscowości mogą być różne. Właśnie w tym kierunku przedewszystkiem ma nauczyciel wykazać swą twórczość i dać dowód znajomości duszy swego ucznia, gdyż, jeżeli chodzi o metody nauczania, znajdzie dobre wskazówki, nawet wzory, nietylko w programach ale w najróżnorodniejszych podręcznikach metodycznych.

Nowe programy zawierają poza oficjalnym rozkładem materjału jeszcze przykłady rozwinięcia tego programu, niekiedy nawet bardzo szczegółowe. Jest to również dowodem, iż twórcy programów chcieli pozostawić nauczycielowi w tym względzie dużo swobody. Przykład rozwinięcia bowiem może być tylko wówczas w danej szkole stosowany, jeżeli nauczyciel przedmiotu uzna go w danych warunkach za dobry i celowy. W przeciwnym razie jest nauczyciel obowiązany rozwinąć program inaczej.

Zadaniem inspektora szkolnego jest dążyć do tego, ażeby każdy podległy mu nauczyciel był świadom tego, że nietylko program ale także i on — nauczyciel i to w pierwszym rzędzie jest za to odpowiedzialny, że „materjał naukowy niestosownie dobrany, że go za dużo, i że wskutek tego praca jak i jej wyniki nie zadowalają". Raz już trzeba zerwać z tem t. zw. wyczerpywaniem przepisanego materjału, i raz już winny ustać tłumaczenia się nauczycieli: „muszę spieszyć, bo nie wyczerpię materjału", które pokutuje u nas jeszcze z czasów zaborczych.

Mam to głębokie przeświadczenie, że gdy nauczycielstwo nasze tak będzie rozumiało program, jak to przed chwilą przedstawiłem, ustaną narzekania na programy, praca zacznie się rozwijać właśnie zgodnie z wymaganiami programów i wyniki pracy będą pod każdym względem korzystniejsze. Ja również zdaję sobie dobrze z tego sprawę, iż z wyjątkiem chyba spe-

cjalnie wyposażonych szkół prywatnych, niema może szkoły na terenie naszego Kuratorjum, którąby była w możności zrealizować materjał naukowy programów — wszystko jedno starych czy nowych — w całej rozciągłości. Nikt od niej atoli tego nie żąda.

Niech zrobi tylko to, co w danych warunkach może i powinna zrobić, a przytem osiągnie cele wychowawcze, zakreślone programami i niech wyniki jej pracy będą widoczne, a zadanie swoje spełni najzupełniej.

Na pracę nad sporządzaniem rozkładów materjału naukowego winniśmy zatem zwrócić dużo bacznej uwagi, gdyż źle obmyślana i przygotowana praca tylko w bardzo wyjątkowych wypadkach może przynieść korzyść.

Zdaję sobie także dobrze sprawę z tego, iż przygotować należycie rozkład materjału, czyli roczny plan pracy, to rzecz niełatwa i wymagająca wiele wysiłku nietylko ze strony nauczyciela ale także kierownika i całego grona. Praca ta atoli razem z należytem przygotowaniem każdej pojedyńczej lekcji szkolnej to — jak powiada Jeleńska — najbardziej twórczy moment w życiu nauczyciela. Praca ta wyczerpuje siły, pochłania mnóstwo czasu, zwiększa nadto godziny zajęć, do których nauczyciel wedle przepisów jest obowiązany, ale stanowi zarazem istotę pracy nauczycielskiej. Kto w niej nie znajduje radości, nauczycielem być nie powinien. Boć praca nauczyciela nad materjałem nie kończy się na sporządzeniu dobrego rozkładu. Rozkład ten musi on następnie rozdrabiać i rozwijać na pojedyńcze lekcje, które winny być również b. sumiennie w najdrobniejszych nawet szczegółach przemyślane i przygotowane.

Należyte przygotowanie lekcji to już połowa jej przeprowadzenia, a jednak często przychodzi u nas nauczyciel do klasy, nie wiedząc, poco przyszedł. To także jedna bardzo ważna przeszkoda w realizacji programów.

Na powyższy temat możnaby mówić godzinami, tyle się nasuwa uwag w związku z wizytacją, do której jesteśmy powołani. Już jednak i tak wyszedłem nieco poza ramy mego referatu. Pozwolę sobie jeszcze tylko na drobną uwagę co do dwóch przedmiotów nauki, mianowicie przyrody i i śpiewu.

Program nauki przyrody zawiera tak szczegółowe i tak cenne wskazówki metodyczne, że gdyby je nauczyciel poznał i swą pracę do nich chciał dostosować, jakiekolwiek dalsze wskazówki byłyby zbędne. A tymczasem nauka tego przedmiotu przedstawia się właśnie najgorzej. Głównym powodem takiego stanu jest między innemi również brak najkonieczniejszych pomocy naukowych. W naszych szkołach wiejskich poza kilkoma może obrazami niema do nauki przyrody kompletnie nic i wskutek tego w nauczaniu tego przedmiotu króluje najczystszy werbalizm.

Państwo nie może dać pomocy, a nauczyciel się nie wysila, ażeby takowe zdobyć dla szkoły w inny sposób. Stanu atoli takiego tolerować nie można. Wiem, że nie stać nas wszędzie na pracownie przyrodnicze, bo często nie mamy gdzie uczyć, ale przecież wszystkie te okazy i obrazy, konieczne przy nauczaniu przyrody, które nauczyciel sam lub przy pomocy dziatwy szkolnej może zebrać i bez większych kosztów wykonać, powinniśmy mieć w każdej szkole. Wiem i już przed-

tem o tem powiedziałem, iż nauczyciel niezawsze może opracować wszystko, o czem mówią programy, ale to, co sobie jako możliwe do opracowania w danych warunkach wybrał, niech opracuje po myśli programów, postarawszy się uprzednio o potrzebne do tego pomoce. Musimy koniecznie dążyć do tego, ażeby nauczycielstwo okazało w tym względzie więcej inicjatywy i przedsiębiorczości a nawet zmysłu praktycznego. Nauczyciel przyrody żywej nie może np. czekać z wycieczką, jak to się zwykle dzieje, aż w planie tygodniowym znajdzie lekcję tego przedmiotu, nie będzie się też liczył z tem, czy dany materjał wyznaczył sobie np. na koniec kwietnia czy na początek maja, lecz będzie pilnie baczył, ażeby mu żadne ze zjawisk, które dzieci mogą i winni zaobserwować, nie wymknęło się niespostrzeżenie gdyż w przeciwnym razie będzie musiał czekać na nie aż do przyszłego roku. „Wówczas bowiem tylko — powiada program — nauczanie staje się dla dzieci naprawdę interesujące, gdy nie jest prowadzone według zgóry w książce wytkniętego planu, lecz gdy bezpośrednio wysnute jest z życia, często wywołane pytaniami samych uczniów". „Żeby jednak móc na te pytania umiejętnie i pewnie odpowiedzieć i zainteresowaniem dzieci pokierować, trzeba mieć samemu bardzo gruntowne wiadomości przyrodnicze, które każdy nauczyciel może zdobyć przez studjowanie w pierwszym rzędzie najbliższego terenu.

Program nauki śpiewu nie jest w naszych warunkach przy jednej godzinie tygodniowo wykonalny. Jest to wprost niemożliwe. Nauczycielstwo nasze — z bardzo tylko rzadkiemi wyjątkami — rozwiązuje tę trudność w ten sposób, iż naukę śpiewu zupełnie zarzuca i wyucza w ciągu roku co najwyżej śpiewać kilka pieśni — gorzej lub lepiej, zależnie od tego, jak nauczyciel sam umie. Spotykałem także całe szeregi szkół, gdzie się wogóle nawet pieśni nie uczy, bo niema komu tego robić.

I tego stanu również tolerować nam nie wolno. Nauka śpiewu ma przecież w szkole powszechnej swoje cele kształcące i wychowawcze i cele te muszą być osiągnięte. Zgodnie więc z tem, co powiedziałem o materjale naukowym wszystkich przedmiotów nauki, mus sobie grono szkoły także ze śpiewu przygotować i opracować rozkład materjału dla każdego oddziału i wstawić doń z programów wszystko to co w danych warunkach zrobić można, zaś każda lekcja śpiewu winna zawierać wszystkie te ćwiczenia, jakich domagają się słusznie programy.

Dalszym postulatem, który wysuwam w związku z realizacją programów, są szczegółowe wizytacje szkół przez inspektora szkolnego. Sprawa ta była już przedmiotem obrad inspektorskiej konferencji okręgowej przed dwoma laty, dlatego dłużej się nad tą sprawą zatrzymywać nie będę. Uważam jednak, iż dłuższy pobyt inspektora w szkole, nawet w niżej zorganizowanej dwudniowy, umożliwiający mu dokładniejsze przypatrzenie się pracy szkolnej i jej wynikom, a dalej nie tyle konferencja powizytacyjna, ile raczej indywidualne rozmowy inspektora z nauczycielstwem na temat programowej pracy szkolnej w związku z poczynionemi w czasie wizytacji spostrzeżeniami, potrafią przyczynić się w dużej mierze do pogłębienia znajomości programów i ich zrozumienia, samą zaś realizację programów znacznie posuną naprzód. Lepiej niech będzie mniej wizytacyj, ale

niech one będą gruntowne i niech pozostawiają po sobie w szkole wyraźny ślad.

I jeszcze jedno. Znacznie może przyczynić się do szybszego dopięcia celów programowych specjalizowanie nauczycieli w pewnych grupach przedmiotów przez stałe przydzielanie im z roku na rok tych samych przedmiotów nauki, uwzględniając o ile możliwości również życzenia nauczyciela. Stwierdziłem bowiem w wielu wypadkach, że nauczyciel prowadzący naukę historji, geografji, rachunków, przyrody czy innego przedmiotu nie opanowywał sam materjału naukowego tego przedmiotu nawet w zakresie programu szkoły powszechnej i w czasie nauki popełniał dość ciężkie błędy.

Nauczyciel, który prowadzi zawsze jeden i ten sam przedmiot nauki, specjalizuje się już ciągłą pracą w jednym kierunku, stara się o pogłębienie swych wiadomości w danym przedmiocie, usiłuje powiększyć zbiory pomocy naukowych, które mu będą ułatwiały pracę, gdyż wie, że on za postępy w danym przedmiocie odpowiada, zaś pomoce naukowe w najbliższej przyszłości w pierwszym rzędzie jemu będą potrzebne.

Zdolniejszym jednostkom ułatwić to może nawet przygotowanie się do egzaminu z W. K. N. w charakterze eksternisty.

Takie byłyby moje podstawowe postulaty, w związku z potrzebą dalszej pracy nad realizowaniem zamierzeń programów ministerjalnych na całym terenie Okręgu, a więc nietylko w miastach powiatowych, lecz również w najdalszej wiosce, zatem w każdej szkole bez względu na jej stopień organizacyjny. Zdaję sobie dobrze sprawę z tego, iż nie poruszyłem jasno wszystkiego i że w tej kwestji dużoby jeszcze powiedzieć można. Mnie chodziło atoli tylko o rzeczy zasadnicze.

Kończąc zaznaczam jeszcze, iż jakkolwiek dotychczasowa nasza praca nad realizacją programów nie dała jeszcze zadowalających wyników, t jednak, obserwując z jednej strony wysiłki Min. które uczyniło dla szkół ze swej strony wszystko, co tylko uczynić mogło, a z drugiej strony wzmagający się coraz bardziej głód wiedzy wśród nauczycielstwa, garnącego się na różnego rodzaju kursy, wierzę, iż zapał pracy dla szkoły, który ogarniał dotychczas tylko część, dotrze z czasem do szerokich rzesz nauczycielstwa i nasza szkoła powszechna, kierowana dalej umiejętnie i ofiarnie przez naszego inspektora szkolnego, spełni w zupełności to szczytne zadanie, jakie na nią wkładają programy.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 8.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 1 września 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

1.

Organizacja prac wizytatorskich w kuratorjach okręgów szkolnych.

Wydziały szkół średnich ogólnokształcących i oddziały kształcenia nauczycieli.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 27 maja 1930 r. Nr. II. 11413/30.

L. O. 1161/30. W uzupełnieniu rozporządzenia z dnia 6 kwietnia 1927 r. Nr. II. P. 3007/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 8 czerwca 1927 r. Nr. 8 (186), poz. 108)[1]) w sprawie przepisów dla okręgowych wizytatorów szkolnictwa ogólnokształcącego i zakładów kształcenia nauczycieli zarządzam co następuje:

Rejony wizytacyjne.

Każdy okrąg szkolny dzieli się na rejony wizytacyjne, stanowiące pewną całość terytorjalną. W skład takiego rejonu wizytacyjnego wchodzi 15 szkół średnich ogólnokształcących (zakładów kształcenia nauczycieli), zarówno państwowych jak i prywatnych, sąsiadujących ze sobą. Liczba ta może być odpowiednio zmniejszona zależnie od liczby klas (oddziałów), przyczem za normę, przypadającą na jedną szkołę, uważa się 8 — 12 klas (oddziałów). Liczba szkół może być również zmniejszona dla tych wizytatorów zakładów kształcenia nauczycieli, którzy kierują pracami całego oddziału kształcenia nauczycieli, lub których opiece powierzono zakłady, wymagające specjalnej troski (np. pedagogja, wyższe kursy nauczycielskie), jak również w wypadkach obciążenia ich taką dodatkową pracą jak np. organizacja dokształcania nauczycielstwa szkół powszechnych.

Utworzenie rejonów, stanowiących całość terytorjalną, jest wskazane między innemi ze względu na:

a) konieczność i łatwość gruntowniejszego poznania przez wizytującego nietylko samych szkół, ale stosunków i potrzeb społecznych i kulturalnych całego rejonu;

b) łatwość organizowania akcji dokształcania nauczycielstwa szkół średnich (zakładów kształcenia nauczycieli) przez tworzenie ośrodków pracy (ognisk metodycznych), promieniujących na cały rejon, organizowanie konferencyj nauczycieli, dyrektorów i t. p.

O ileby specjalne względy tego wymagały (np. konieczność podziału szkół między kilku wizytatorów w miastach większych jak: Warszawa, Łódź, Lwów, i t. p.) kuratorjum może zorganizować opiekę wizytatorską nad szkołami bez uwzględnienia rejonów, stanowiących całość terytorjalną.

Opiece jednego wizytatora powierza się jeden rejon wizytacyjny, stanowiący całość terytorjalną, a nadto nakłada się na niego obowiązek zbadania co roku (bez prawa wydawania zarządzeń, o ile do tego nie zostanie specjalnie upoważniony przez kuratora), w obecności inspektora szkolnego dwóch siedmioklasowych szkół powszechnych, gdy zaś chodzi o wizytatorów zakładów kształcenia nauczycieli, obowiązek zbadania jednej szkoły powszechnej 7-klasowej i jednej szkoły niżej zorganizowanej.

Naczelnik wydziału powinien sprawować opiekę wizytacyjną co najmniej nad dwoma szkołami.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1927, str. 454.

Opieka nad rejonem na okres 4-letni.

Opiekę nad szkołami średniemi ogólnokształcącemi (zakładami kształcenia nauczycieli) w danym rejonie wizytacyjnym powierza się wizytatorowi na okres 4-letni; a to celem umożliwienia mu wykonania planowej pracy na terenie rejonu, oraz wykazania się jej wynikami. Po upływie tego okresu dokonywa się w kuratorjum nowy przydział rejonów wizytacyjnych, przyczem dany rejon wizytacyjny może być nadal powierzony dotychczasowemu wizytatorowi.

Wizytator jest odpowiedzialny za wyzyskanie wszelkich możliwych środków, zmierzających do podniesienia poziomu naukowego i wychowawczego (m. in. wychowanie w duchu państwowym) szkół sobie powierzonych. Gdy chodzi o szkoły prywatne jest koniecznem, aby stan naukowy i wychowawczy istotnie nie był niższy od przewidzianego dla tej kategorji uprawnień, jakie szkoła posiada.

Obowiązki wizytatora na terenie rejonu.

Obowiązkiem wizytatora jest:

a) poznać warunki zdrowotne poszczególnych miejscowości i każdej szkoły;

b) poznać miejscowe warunki społeczne, gospodarcze i kulturalne i potrzeby oświatowe w szczególności w zakresie szkolnictwa średniego ogólnokształcącego (kształcenia nauczycieli), a w związku z tem współpracować z Ministerstwem nad opracowaniem sieci szkół średnich ogólnokształcących (zakładów kształcenia nauczycieli);

c) poznać potrzeby remontowo-budowlane powierzonych sobie szkół i zapewnić skuteczną pomoc w tej dziedzinie dyrekcjom szkół;

d) poznać potrzeby finansowe powierzonych sobie szkół, czuwać nad należytem zużytkowaniem kwot, przekazanych dyrekcjom przez kuratorjum, zebranych z opłat uczniowskich i otrzymanych z innych źródeł. (Kontrola dowodów kasowych nie należy do zakresu obowiązków wizytatora);

e) czuwać nad należytem wykorzystaniem pomieszczeń szkolnych;

f) starać się skutecznie o zdobycie odpowiednich sił na stanowiska dyrektorów i nauczycieli w powierzonych sobie szkołach; przy pozyskiwaniu sił nauczycielskich należy porozumiewać się z dyrektorami właściwych szkół, którzy są odpowiedzialni za zakłady;

g) poznać dokładnie warunki pracy dyrektora, nauczycieli i młodzieży na terenie rejonu;

h) poznać uzdolnienia i wartości dyrektora i nauczycieli;

i) prowadzić akcję w kierunku dokształcania dyrektorów i nauczycieli zarówno pod względem naukowym metodycznym, jak i wychowawczym, w tym celu zwoływać konferencje dyrektorów i nauczycieli ze swego rejonu, względnie organizować konferencje łącznie z wizytatorami sąsiednich rejonów dla dyrektorów i nauczycieli kilku rejonów, organizować przy pomocy Ministerstwa ośrodki pracy metodycznej i wychowawczej na terenie rejonu;

j) wszelkiemi możliwemi sposobami dopomagać szkołom w podnoszeniu poziomu naukowego i wychowawczego i dopilnowywać, aby praca administracyjna zarówno dyrektora jak i nauczycieli ograniczała się tylko do niezbędnego minimum;

k) organizować opiekę nad nauczycielami praktykantami na terenie rejonu;

l) prowadzić akcję w kierunku wytworzenia atmosfery współpracy nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących (zakładów kształcenia nauczycieli) z nauczycielstwem innych typów szkół.

Opieka nad specjalnemi dziedzinami pracy.

Zgodnie z cytowanem na wstępie rozporządzeniem wizytator sprawuje opiekę nad pewną dziedziną spraw wychowawczych, dydaktycznych lub organizacyjnych. Opiekunowie tych dziedzin studjują powierzone im sprawy, pozostają w tych działach w bliższym kontakcie z Ministerstwem i innemi odpowiedniemi instytucjami, informują kolegów o sposobach realizacji zamierzeń w tych dziedzinach u nas i zagranicą i projektują odpowiednią akcję na terenie całego okręgu szkolnego.

Specjalnej opieki w szkolnictwie średniem ogólnokształcącem wymagają przedewszystkiem:

a) sprawy budynków szkolnych (właściwego ich użytkowania), urządzeń szkolnych, pomocy naukowych i t. p.;

b) sprawy programowo-dydaktyczne (organizacja pracowni i t. p.);

c) sprawy wychowawcze: organizacje i koła młodzieży w szkole i poza szkołą, harcerstwo, hufce szkolne, czasopisma dla młodzieży, kinoteatr i t. p.; koła rodzicielskie, bursy, stancje uczniowskie, osiedla, kolonje wakacyjne i t. p.

Jest rzeczą konieczną powierzenie jednemu z wizytatorów referatu wychowawczego dla szkół średnich ogólnokształcących.

d) dokształcanie nauczycieli;

e) opieka nad nauczycielami praktykantami.

Powyższe odnosi się również do zakładów kształcenia nauczycieli, przyczem w zakładach tych wymagają nadto specjalnej opieki:

a) organizacja nauki i wychowania w szkołach ćwiczeń i praktyka pedagogiczna uczniów zakładów kształcenia nauczycieli;

b) organizacja internatów.

Wizytatorowie zakładów kształcenia nauczycieli zwracają również szczególną uwagę na dokształcanie nauczycieli szkół powszechnych przez organizowanie kursów wakacyjnych, współdziałanie z wizytatorami szkół powszechnych w organizowaniu konferencyj rejonowych, czytelnictwa i egzaminów praktycznych. Wskazanem jest powierzyć jednemu z wizytatorów zakładów kształcenia nauczycieli kierownictwo referatu nad sprawą dokształcania nauczycieli szkół powszechnych.

Udział w pracach administracyjnych.

Wydziały szkół średnich (oddziały K. N.) winny być w ten sposób organizowane, aby wizytator ze spraw administracyjnych załatwiał tylko sprawy, związane z organizacją personalną i naukowo-wychowawczą zakładów i to o ile możności z pomocą referentów, sprawy, których załatwienie nie wymaga wglądu pedagoga - organizatora i opiekuna zakładu, winny być całkowicie załatwiane przez referentów, a podawane do wiadomości odnośnym wizytatorom. Obciążenie wizytatora sprawami, które zupełnie dobrze mogą być załatwiane przez siły referendarskie, jest niedopuszczalne.

Konferencje wizytatorów.

Z początkiem roku szkolnego odbywają się w wydziałach (oddziałach K. N.) konferencje wizytatorów, celem ustalenia planu pracy wydziałów (oddziałów K. N.) na cały rok szkolny; z końcem roku szkolnego odbywają się konferencje sprawozdawcze ze stanu naukowego i wychowawczego na terenie całego okręgu oraz z wykonania planu pracy. Protokóły tych konferencyj oraz wyniki narad winny być w odpisach nadsyłane Ministerstwu.

Tam, gdzie jest tylko jeden wizytator zakładów kształcenia nauczycieli, przesyła kuratorjum do Ministerstwa również plan zamierzonych prac na rok przyszły oraz sprawozdanie z wykonania planu pracy w roku ubiegłym.

W ciągu roku szkolnego odbywają się konferencje wizytatorów wydziałów poświęcone sprawom organizacji nauczania i wychowania w szkołach średnich (zakładach kształcenia nauczycieli), bądź sprawom związanym z wizytacją tych szkół, bądź innym sprawom jak: nadawania uprawnień szkołom prywatnym, organizacji roku szkolnego i t. p.

Jest rzeczą wielkiej wagi, aby wizytatorzy wszystkich typów szkół z danych miejscowości, pozostawali w ścisłym kontakcie ze sobą, aby omawiali na specjalnych zebraniach sprawy, związane z potrzebami szkolnictwa w tych miejscowościach i opracowywali plany wspólnej akcji. Niezależnie od tego pod przewodnictwem kuratora okręgu szkolnego odbywają się doroczne konferencje wizytatorów wszystkich typów szkół, na których omawiane są potrzeby kulturalno-oświatowe całego okręgu szkolnego oraz ustalane w ogólnych ramach plany działania. Odpisy protokołów z dorocznych odnośnych konferencyj przesyłają również kuratorja Ministerstwu.

Urlopy dla wizytatorów.

Celem umożliwienia wizytatorom pracy nad pogłębieniem własnego wykształcenia zarówno w dziedzinie wychowawczej jak naukowej i dydaktycznej, otrzymują wizytatorzy raz na dwa lata niezależnie od urlopu wypoczynkowego, urlop 4-tygodniowy na dalsze kształcenia się w kraju lub zagranicą, przyczem Ministerstwo korzystającym ze wspomnianego urlopu może polecić odbywać studja w specjalnej instytucji. Wizytatorzy na czas urlopu dla pogłębienia swoich studjów będą w miarę możności otrzymywali odpowiednie zasiłki.

Postanowienia końcowe.

Powyższe wskazówki obowiązują od początku roku szkolnego 1930/31.

Na początku roku szkolnego 1930/31 kuratorja zorganizują opiekę wizytacyjną oraz dokonają podziału czynności między wizytatorów według powyższej instrukcji.

Sprawozdania z podziału czynności między wizytatorów ze wskazaniem powierzonych wizytatorom rejonów (szkół) oraz odpisy protokółów konferencyj, wskazujących plan pracy na rok przyszły — nadeszlą kuratorja Ministerstwu do dnia 1 października 1930 r.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

2.

Materjał i instrukcja nauczania w siedmioklasowych publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1930/31.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 31 lipca 1930 r. Nr. II.16585/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 135).

Zgodnie z zarządzeniem z dnia 2 stycznia 1929 r. Nr. II-235/29 (Dz Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 (208), poz. 1) [1]) od początku roku szkolnego 1930/31 obowiązują w publicznych siedmioklasowych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych nowe plany godzin szkolnych, zamieszczone w § 1 i § 2 tego zarządzenia.

Ze względu na zawarte w tych planach nowe w stosunku do roku 1929/30 zmiany w liczbach godzin oraz ze względu na inne niż w ubiegłym roku szkolnym przygotowanie w poprzedniej klasie (oddziale) wydaję załączoną instrukcję, która określa materjał nauczania w wyżej wymienionych szkołach w roku szkolnym 1930/31. Instrukcja ta nie odwołuje się do żadnej z instrukcyj poprzednich, aczkolwiek jest w znacznej mierze przedrukiem instrukcji na rok 1929/30, załączonej do okólnika z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. II-19240/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8 (215), poz. 113) [2]):

Dla uniknięcia bowiem nieporozumień załączona instrukcja podaje zmiany, jakie należy wprowadzić bezpośrednio w programach drukowanych, obowiązujących przed zmianą planów godzin z 2 stycznia 1929 r., t. j. w programach stosowanych w pierwszem półroczu roku szkolnego 1928/29.

Programy te w załączonej instrukcji są zwane „dotychczasowemi" lub wzmiankowane bez określenia.

Za Ministra W. R. i O. P. Dyrektor Departamentu: (—) *Fr. Potocki.*

Instrukcja dotycząca materjału nauczania w siedmioklasowych publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1930/31.

W roku szkolnym 1930/31 należy stosować w wyżej wymienionych szkołach i gimnazjach programy obowiązujące w pierwszem półroczu roku szkolnego 1928/29 ze zmianami niżej wyszczególnionemi.

I. Siedmioklasowa szkoła powszechna i gimnazjum niższe.

A. Siedmioklasowa szkoła powszechna.

1. Język polski.

Oddziały II, III i IV. Przeznaczenie w każdym z tych oddziałów po jednej godzinie tygodniowo na naukę pisma nie stwarza dla nauczyciela nowego zadania, lecz jest tylko bardziej szczegółowem i wyraźnem uregulowaniem sprawy wyrabiania, rozwijania i utrwalania należytej techniki pisania. Można przytem, a nawet lepiej, zamiast jednej godziny tygodniowo poświęcać na ten cel dwa razy po pół godziny szkolnej. Wyodrębnie-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 49.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 500.

nie pewnej części czasu na ćwiczenia kaligraficzne nie zwalnia bynajmniej nauczycieli od obowiązku roztaczania również poza tym czasem bacznej kontroli nad czytelnością i estetyką pisma uczniów.

Rozporządzanie większą, niż dawniej, liczbą godzin w oddziale IV nie może pociągać za sobą w żadnym razie powiększenia ani też podniesienia stopnia trudności materjału gramatycznego, należy natomiast poświęcać więcej czasu na ćwiczenia ortograficzne.

Oddział VII. Ilość lektury należy ograniczyć. W szczególności zatem pominąć utwory Paska, Karpińskiego, Brodzińskiego, Kraszewskiego, nie uwzględniać Korzeniowskiego, Słowackiego „Lilli Wenedy", Zaleskiego. Wprowadzić zwięzłe, systematyczne powtórzenie zasadniczych wiadomości z gramatyki, w szczególności składni zdania pojedyńczego rozwiniętego i zdania złożonego. Położyć nacisk na ortografję, na uwzględnienie w wypracowaniach tematów praktycznych, jak: list, autobiografja, podania do władz i t. p.

2. Język nowożytny obcy.

Oddział V. Materjał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla oddziału V, należy rozłożyć w taki sposób, aby opanować go stopniowo w ciągu 2 lat w oddziale V (przy 5 godzinach tygodniowo) i VI (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy — należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych przez uczniów na jednej lekcji, ale mocniej je utrwalać.

Oddział VI. Należy doprowadzić do końca opracowanie materjału gramatycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla oddziału V, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materjału do lektury z podręcznika, używanego w oddziale V, należy czerpać ten materjał z podręcznika, stosowanego dawniej w oddziale Vi, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

Oddział VII. Należy w każdym razie doprowadzić do końca opracowanie i utrwalenie kursu oddziału VI według dotychczasowego programu, poza tem zaś uwzględnić w miarę możności lekturę, stosowaną dawniej w oddziale VII, i przy jej opracowaniu uzupełnić z dążnością do możliwego zaokrąglenia zasób wiadomości gramatycznych. Część czasu poświęcić należy na specjalne zaprawianie do czytania przy pomocy słownika. W zakresie ćwiczeń piśmiennych uwzględniać próby pisania listów, przewidziane w dotychczasowym programie oddziału VII.

3. Geografja.

Oddział III. Pominąć plan szkoły, plan sytuacyjny wsi lub miasta, zapoznanie się z gminą, jako jednostką terytorjalną, z powiatem.

Oddział IV. Wprowadzić na początku kursu: czytanie planu szkoły i planu sytuacyjnego wsi lub miasta, następnie czytanie mapy powiatu i województwa.

Pominąć działy programu:

„Podróż z Polski w kierunku zachodnim. Lądy i wody. Powrót do punktu wyjścia ze strony przeciwnej. Nazwy lądów i oceanów. Ich położenie w stosunku do naszego kraju. Podróż z Bałtyku wodą, możność objechania ziemi wodą.

— „Kształt ziemi — kula".

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Oddział VII. Działy I i II programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

„I. Położenie Polski bezwzględne i względne — w stosunku do innych państw. Granice Polski. Obszar Polski w porównaniu z innemi państwami Europy. Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy fizyczne. Klimat. Rzeki, jeziora, kanały. Bogactwa mineralne. Główne rodzaje gleb. Świat roślinny i zwierzęcy. Mieszkańcy. Gęstość zaludnienia. Podział administracyjny kraju.

II. Wytwórczość, komunikacja i handel w Polsce.

A. Rolnictwo, sadownictwo, ogrodnictwo. Leśnictwo. Górnictwo.

B. Przemysł domowy. Rzemiosła. Przykłady z najbliższej okolicy.

C. Przemysł fabryczny. Najważniejsze środowiska przemysłu fabrycznego w Polsce.

D. Komunikacja. Drogi najbliższej okolicy i ich związek z innemi. Komunikacja lądowa i rzeczna. Komunikacja morska. Najważniejsze linje kolejowe.

E. Handel. Główne środowiska handlu u nas.

F. Emigracja. Polacy poza granicami Polski i ważniejsze skupienia polskie na obczyźnie".

Przy zapoznawaniu się z wytwórczością nie należy bynajmniej zmierzać do wyczerpania wszystkich jej możliwych rodzajów, ale poprzestać: a) na opracowaniu zjawisk najwybitniejszych i mających największe znaczenie w ogólnej gospodarce kraju, z uwzględnieniem porównań z innemi krajami cywilizowanemi; b) na bliższem omówieniu i zbadaniu tych gatunków wytwórczości, które odgrywają wydatniejszą rolę w najbliższej okolicy, z zastanowieniem się również nad mniejszem lub większem ich znaczeniem w ogólnym dorobku. Przy rozważaniu zarówno wytwórczości, jak komunikacji i wymiany produktów, należy wiązać należycie znaczenie ważniejszych punktów i środowisk z ich położeniem geograficznem, dbać o zrozumienie i stosowanie map, wykresów, rozkładów, a ograniczyć jak najbardziej materjał pamięciowy.

Opracowanie działu III dostosować należy do zmniejszonej liczby godzin w sposób następujący:

W szkole wiejskiej omówić należy szczegółowiej tylko gminę wiejską, w szkole miejskiej — tylko miejską.

Z ustępu, dotyczącego samorządu powiatowego, skreślić: „Przedsiębiorstwa samorządowe, podnoszące dobrobyt i kulturę powiatu. Przykłady i wzory urządzeń najlepszych", jako punkty osobne, i poprzestać

jedynie na takich wzmiankach z tego zakresu, które okażą się niezbędnemi do skonkretyzowania i zobrazowania punktu: „Zakres spraw, należących do samorządu powiatowego".

Dalej ulega skreśleniu punkt „Zadanie samorządu i rola każdego obywatela", jako wyodrębnione zagadnienie ogólne, gdyż wystarczy omówienie tej sprawy przy zapoznawaniu się z każdym z rozważanych rodzajów samorządu z osobna.

Z ustępu, zaczynającego się od słów: „Jedność wewnętrzna państwa", opuścić należy: „Urzędy. Sieć administracyjna". Wystarczy krótka wzmianka o roli wojewodów i starostów, związana z odwołaniem się do poznanego już poprzednio podziału administracyjnego kraju.

Przy omawianiu działalności sądów nie można się wdawać w szczegóły, np. określanie roli różnych instancyj i t. p.

Rozpatrzenie organizacji szkolnictwa winno mieć cel ściśle praktyczny: poinformowanie młodzieży o możliwych drogach dalszego kształcenia się.

Skreślić ustęp: „Troska państwa o wyżywienie obywateli. Działalność gospodarcza państwa".

Sprawie opieki Państwa nad obywatelami polskimi zagranicą poświęcić należy jedynie krótką wzmiankę o znaczeniu praktycznem.

Co się tyczy zrzeszeń społecznych, wystarczą wiadomości o ważniejszych zrzeszeniach, działających na najbliższym obszarze, i zużytkowanie tych przykładów do uświadomienia wagi samodzielnej twórczości społecznej, nie należy zaś dążyć do żadnej wyczerpującej i szczegółowej klasyfikacji oraz przeglądu możliwych spółek i stowarzyszeń. Wobec tego obecna redakcja odpowiedniego ustępu programu nie obowiązuje.

Wreszcie opuścić należy sześć ustępów końcowych programu (od słów „Bogactwo mowy polskiej").

5. Nauka o przyrodzie.

Oddział III. Pominąć punkty 7—10, 17, 21—23, dwa ostatnie zdania p. 24, dwa ostatnie zdania p. 36, pp. 37—40 programu szczegółowego. P. 16 umieścić między p. 6 a 11.

Oddział IV. Pominąć pp. 10—13; pp. 14—18 zastąpić opracowaniem w sposób, dostosowany do nieco starszego wieku dzieci, wadomości z zakresu przyrody martwej z kursu oddziału III, przeważnie pominiętych w tym oddziale w roku szkolnym 1929/30 (pp. 7—10, 17, 18, częściowo 19, 21—24 dotychczasowego programu oddziału III). Dalej pominąć punkty 21, 23—28, poza tem wskazane poniżej punkty programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

„20. Rośliny wiosenne: złoć, pierwiosnek, zawilec, sasanka, jaskier, rzeżucha; podobieństwo i różnice ich kwiatów".

„30. Kilka pospolitych roślin polnych i łąkowych, np. tasznik, jaskółcze ziele, powój, pięciornik, dzwonki".

„31. Zaznajomienie się z pospolitemi owadami, np. pszczołą, mrówką, muchą, grabarzem, pasikonikiem, jakimś motylem, np. bielinkiem — bez kolejnego układania w rzędy".

„33. Uzupełnienie i odnawianie zbiorów szkolnych".

Zaniechać należy porządkowania zbiorów według grup systematycznych, jak należało czynić zgodnie z pp. 20, 31 i 33 w ich dawnej redakcji

Oddział V. Pominąć pp. 2 — 7, a natomiast opracować pp. 10 — 13 programu oddziału IV, rozwinąć szerzej p. 8 programu oddziału V. Pp. 10 — 18 w ich dotychczasowej redakcji zastąpić opracowaniem pp. 14 — 17 programu oddziału IV oraz wiadomościami o zwierzętach egzotycznych najbardziej charakterystycznych dla typowych krajobrazów biogeograficznych, według planu następującego:

1) pustynia: wielbłąd, struś, lew;

2) lasy pierwotne podzwrotnikowe: orangutang, tygrys, słoń, papugi, węże jadowite i dusiciele;

3) Bałtyk: flondra, mewa, chełbja modra (meduza);

4) morza ciepłe: rekin, mątwy, kraby, korale;

5) tundra: renifer;

6) morza polarne: biały niedźwiedź, foka, wieloryby, pingwiny.

Uwzględnić grupowanie niektórych poznanych zwierząt w rodziny rodzin w rząd.

Dalej pominąć punkty 21, 22, 25 — 29. Punkt 33 zmienić na „33. Klasyfikacja roślin nasiennych i ich najważniejsze rodziny", p. 34 na „34. Porządkowanie zielników według poznanych grup systematycznych".

Oddział VI. Rozpocząć, jak w poprzednich latach, kurs fizyki i chemji, przytem przenieść do oddziału VII część chemji, obejmującą co najmniej działy D (węgiel) i E (gleba), oraz magnetyzm i elektryczność.

Oddział VII. Korzystając z 4 godzin w ciągu omawianego roku szkolnego, skończyć kurs fizyki i chemji łącznie z działami, przeniesionemi z oddziału VI.

Przy nauce fizyki i chemji należy zawsze dbać bardziej o możliwie samodzielne zdobywanie, dobre rozumienie i opanowanie wiadomości, niż o ich ilość — przykład programu szczegółowego nie posiada znaczenia wiążącego, nie jest również wyłączone, jeżeli warunki będą do tego zmuszały, pomijanie niektórych drobniejszych szczegółów z „Programu ogólnego".

Na naukę higjeny przeznacza się jedną godzinę tygodniowo w ciągu całego roku szkolnego. Ponieważ w ten sposób ilość czasu, w porównaniu z dawniejszym wymiarem, jest dwa razy zmniejszona, należy poczynić duże skróty przedewszystkiem w zakresie teoretycznych wiadomości z dziedziny anatomji i fizjologji, wogóle zaś nadać kursowi charakter jak najbardziej poglądowy i praktyczny.

Należy tedy nie opracowywać punktów 1, 2, 4, 7, 10, a także 13, 14, 15 dotychczasowego programu, jako osobnych całości, i uwzględniać tylko tyle z tematów, objętych temi punktami, ile koniecznie potrzeba w odpowiedniej chwili do wyjaśnienia i najpopularniejszego uzasadnienia wskazań praktycznych, zawartych w innych punktach.

6. Rachunki z geometrją.

Oddział I. Należy pominąć dział F programu rachunków i odpowiedni dział „Miar i wag“ (czytanie całkowitych godzin na zegarze, cyfry rzymskie do XII).

Oddział II. W rubryce „Rachunki“ skreślić punkt C. 3: „Doliczanie i odliczanie kompleksów...“.

Pominąć dział F programu rachunków: „Ćwierć“ i t. d. oraz odpowiedni ustęp rubryki „Geometrja“: „Podział odcinka na 4 części równe. Kąt, jako obrót“ i t. d.

W rubryce „Miary i wagi“ skreślić na str. 4 „Zegar, pełne dziesiątki minut“, natomiast na str. 5 po słowach „Godzina, minuty, czas na zegarze“ dopisać: „Cyfry rzymskie do XII. Rok, kwartał, miesiąc, tydzień“. Skreślić cały dalszy materjał w tej rubryce, pozostawiając jedynie „Litr (kwarta) ½ litra“.

Oddział III. W rubryce „Rachunki“ punkt D. 2. a) „Odliczanie kompleksami jak w oddz. II (C. 3)“ zmienić na: „Dzielenie przez 10, 5, 2, 4, 8, 3, 6, 9, 7“.

W dziale E po tytule „Działania na ułamkach“ dopisać: „z mianownikami 2, 4, 3, 6, 12“.

Pominąć punkt E. 3: „Część części, połowa połowy i t. p.“.

W rubryce „Geometrja“: „Trójkąt — pole trójkąta. Pomiar pól figu prostokreślnych“ — zmienić na: „Opracowanie pola kwadratu i prostokąta“. dalszy tekst „mierzenie powierzchni“ i t. d. — bez zmiany.

Pominąć „Kątomierz“ i „Stopień“, wprowadzić „Kąt prosty, ostry i rozwarty“.

Pominąć końcowy dział programu geometrji: „Objętość i powierzchnia prostopadłościanów i graniastosłupów o wielobocznej podstawie“.

Oddział IV. Zmiany w rubryce „Rachunki“:

W tytule działu A dopisać: „oraz rozszerzenie zakresu liczb do 10.000“

W tytule działu B dopisać: „na liczbach w zakresie do 10.000“.

W dziale C po słowach „Rozszerzenie zakresu liczb poza liczby czterocyfrowe“ dopisać „i ugruntowanie metod działań piśmiennych na liczbach w rozszerzonym zakresie“.

W tytule działu D skreślić „4“.

W dziale D skreślić punkty 3 i 4 („Mnożenie“ i „Dzielenie“).

Dział E ulega zmianie na: „E. 1. Powtórzenie wiadomości o ułamkach zwyczajnych z kursu roku ubiegłego z uwzględnieniem rachunku pamięciowego. Ćwiczenia i zadania. — 2. Wprowadzenie pojęcia procentu. Obliczanie procentów danej liczby całkowitej“.

W rubryce „Geometrja“ przenieść na pierwsze miejsce „Pojęcie o stosunku dwu odcinków“ i dopisać: „Skala 1 : 10, 1 : 100. Plan sytuacyjny“

Zamiast słów: „Powtórzenie pomiaru pól i objętości“ — wpisać „Powtórzenie pomiaru pola kwadratu i prostokąta oraz pomiaru objętości sześcianu, prostopadłościanu, graniastosłupa kwadratowego“.

Obok słów „Rozszerzenie zakresu liczb...“ (umieszczonych w dziale C programu rachunków) wpisać w rubryce „Geometrja“: „Trójkąt. Kąty w trój-

kącie. Kątomierz. Wielokąty. Podział wielokąta na trójkąty. Pole trójkąta i wielokąta. Poiwerzchnia graniastosłupów o wielobocznej podstawie".

Skreślić ostatni dział programu geometrji, umieszczony obok działu E programu rachunków.

W rubryce „Miary i wagi" zamiast słów: „Miary: włóka, pręt, a, ha" — wpisać: „Miary gruntowe: m^2, ar, ha, pręt kw., morg, włóka".

Oddział V. W programie rachunków do punktu A. 3: „Powtórzenie działań na ułamkach zwyczajnych w zakresie, określonym przez programy poprzednich oddziałów" dopisać „oraz systematyczne opracowanie czterech działań na ułamkach".

Cały dział B (Liczby ogólne) — pominąć.

W programie geometrji pominąć działy E, G, H, natomiast dołączyć dział „Przemiana powierzchni figur płaskich, figury równe przez rozkład".

Oddział VI. W programie rachunków dział A otrzymuje tytuł „Liczby ogólne" i redakcję następującą:

„1. a) Liczby ogólne i wyrażenia algebraiczne, otrzymane przez uogólnienie znanych już uczniom i przez nich rozwiązanych zagadnień.

b) Oznaczanie wartości liczbowej najprostszych wzorów.

c) Używanie nawiasów.

2. Powtórzenie zasadniczych własności działań przy użyciu liczb ogólnych.

3. Wyrazy podobne, redukcja. Dodawanie sumy i różnicy. Odejmowanie sumy i różnicy. Mnożenie sumy i różnicy przez liczbę. Wyniesienie wspólnego czynnika poza nawias.

4. Wartość liczbowa wzorów, dobranych w ten sposób, aby oznaczanie tej wartości stanowiło powtórzenie i zastosowanie poprzednich wartości"

W dziale B „Diagramy (wykresy)" usunąć punkty 2 i 3, zachowując jedynie „Pojęcie proporcjonalności", oraz dopisać: „Rozwiązywanie zagadnień na wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne".

Cały dział C (Liczby względne) — usunąć.

Program geometrji dla oddziału VI otrzymuje brzmienie następujące:

„A. Przemiana powierzchni figur płaskich; figury równe przez rozkład.

B. Siatka i model graniastosłupa prostego o wielokątnej podstawie

C. Wielokaty foremne, kreślenie, symetrja. Graniastosłup prosty o podstawie foremnej.

D. Siatka i model prostego walca. Wyprostowanie okręgu koła. Pole koła. Powierzchnia i objętość walca. Kula; wzory na powierzchnię i objętość kuli.

E. Siatka i model ostrosłupa o podstawie trójkątnej i wielokątnej Ostrosłup o podstawie foremnej i równych krawędziach bocznych (model i siatka).

F. Siatka i model prostego stożka.

G. Pomiar pól, powierzchni i objętości z uwzględnieniem skali".

Oddział VII. W dziale B programu rachunków tytuł otrzymuje redakcję: „Najprostsze równania stopnia pierwszego z dwiema niewiadomemi". W punkcie 1 tego działu zmienić „Ogólne metody" na „Jedna z metod", skreślić punkt 3.

Wprowadzić nowy dział: „C. Powtórzenie pojęcia procentu. % od kapitału. Kasy oszczędności (wkłady)".

Usunąć działy: dawny C (Diagramy funkcji $x = y^2$) i D (Równania stopnia drugiego) programu rachunków.

W dziale E dopisać: „z naciskiem na działania na ułamkach zwyczajnych i dziesiętnych".

W programie „A" geometrji sformułować dział A w sposób następujący:

"1. Pojęcie o pomiarze na gruncie, zdejmowanie sytuacyjnego planu obejścia szkolnego. Czytanie planów, obliczanie powierzchni parcel według planu i skali.

2. Pojęcie o rzutach cechowanych i warstwicach. Sporządzanie profilów według mapy hypsometrycznej".

W programie geometrji „B" usunąć dział C „Przekroje brył" i t. d., natomiast na końcu działu E „Model techniczny (szafa, stół i t. p.) w trzech rzutach" — dopisać: „Użycie przekrojów dla podania szczegółów".

Usunąć końcowy dział F programu „B" geometrji.

Dołączyć do programu „B" dział C programu „A": „Obliczanie ciężaru przedmiotów" i t. d.

7. Roboty ręczne.

Oddział V. Chłopcy. Liczba wykonanych robót i stopień ich trudności, osiągany z końcem roku szkolnego, muszą być dostosowywane do zmniejszonej liczby godzin.

Dziewczęta. Obie godziny należy poświęcić na roboty kobiece według dotychczasowego programu.

Dodatek do działu I A.

Uwaga w sprawie uwzględnienia wskazanych zmian w szkołach powszechnych niżej zorganizowanych w r. 1930/31.

Przy stosowaniu w roku szkolnym 1930/31 programu dla szkoły siedmioklasowej zgodnie z zasadami, ustalonemi w tym zakresie, i w ustalonych granicach, w szkołach niżej zorganizowanych, należy brać ten program w postaci, zmienionej według niniejszej instrukcji. Nie należy jednak stosować w szkołach dwuklasowych i jednoklasowych redukcji w programie geografji dla oddziału IV. wskazanej w punkcie I A 3. Podobnież w programie rachunków dla oddziału IV szkoły jednoklasowej należy pozostawić punkty D 3 i D 4 w dawnej redakcji. Poza tem, ze względu na niezmienioną dotychczas liczbę godzin w szkołach trzy-, cztero-, pięcio- i sześcioklasowych nie obowiązuje jednak wskazane przesunięcie materjału z fizyki i chemji z oddziału VI do VII. W celu uniknięcia nieporozumień zaznacza się również, że w oddziale III szkół trzy- i czteroklasowych polecony dotychczas sposób redukcji materjału z nauki o przyrodzie[*]) należy zastąpić sposobem, wskazanym obecnie w ustępie pierwszym punktu I A 5 dla szkół siedmioklasowych, łącznie w miarę potrzeby z dalszemi skrótami, polegającemi na pomijaniu szczegółów mniej ważnych, oraz, że w oddziale

*) Str. 78 i 79 wydania programu z r. 1928.

IV tych szkół ustalić należy takie same redukcje, jak w szkole siedmioklasowej (p. I A 5, część dotycząca oddziału IV).

Oddziały III, IV i V szkoły dwuklasowej oraz III i IV szkoły jednoklasowej mają się uczyć nauki o przyrodzie, a oddział V szkoły dwuklasowej również rachunków z geometrją — według programów dotychczasowych dla tych szkół.

B. Gimnazjum niższe.

1. Język nowożytny obcy.

Klasa I. Materjał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla klasy II, należy rozłożyć w taki sposób, aby opanować go, łącznie z niewielkiem rozszerzeniem, związanem z rozwojem lektury, stopniowo w ciągu 2 lat w klasie I (przy 5 godzinach tygodniowo) i klasie II (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy — należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych na jednej lekcji, ale mocniej je utrwalać.

Klasa II. Należy doprowadzić do końca opracowanie materjału gramatycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla klasy II, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materjału do lektury z podręcznika, używanego w klasie I, należy czerpać ten materjał z podręcznika dla klasy III, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

Klasa III. Należy dążyć do przejścia całego materjału gramatycznego wskazanego w dotychczasowym programie klasy III, w razie jednak braku czasu można przenieść do klasy IV wiadomości, dotyczące trybu warunkowego i trybu łączącego.

2. Historja.

Klasa I. Należy przejść z odpowiedniemi pominięciami i skrótami w porównaniu z dawniejszym sposobem wypełniania ram programowych szereg obrazów dziejowych do Stefana Batorego (włącznie). Aby to uskutecznić przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia programu, należy usunąć z kursu klasy I punkty: 13, 26, 28, 33, z kursu klasy II punkty: 3, 4, 7, 8, 11, 13, 16, połączyć w jedną lekcję w kursie klasy punkty 2 i 3, tak samo 6 i 7, 34 i 35.

Klasa II. Należy przejść od Zygmunta III (włącznie) do końca kursu historji. Aby to umożliwić, należy przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia usunąć z kursu klasy II punkty: 22. 23. 32, 33, 35, 39, 44, z kursu klasy III punkty: 1, 4, 5, 10, 12, 17, 18, 21. 27, 28, 29, 30, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 47, nadto połączyć w kursie klasy II punkty: 24 z 25 i 26, 28 z 29 i 30, 40 i 41, 45 z 46, w kursie klasy III: 19 z 20, 31 z 32, 36 z 37, 44 z 45, 48 z 49 i 50. Punkt, stanowiący połączenie pp.: 48, 49 i 50, zatytułować należy „Prawa i obowiązki obywatela - Polaka według Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 roku".

3. Geografja.

Klasa I. Należy ograniczyć wstępne zapoznanie się z planem i mapą (więc stosować mniejszą, niż przy dawnym wymiarze czasu, ilość ćwiczeń, omówień i t. d.), zwłaszcza w tych szkołach, w których znaczna większość dzieci, zaczynając naukę po przerobieniu tego działu w odziałach III i IV szkoły powszechnej, może poprzestać na znacznie zwięźlejszem jego powtórzeniu i usystematyzowaniu.

To samo się stosuje do znajomości najelementarniejszych pojęć i terminów geograficznych. Opuścić dział 3 grogramu „Ogólny przegląd mapy politycznej Europy w celu zorjentowania uczniów w stosunku Polski do państw europejskich".

Klasa II. Opuścić z działu 5-go programu: „Człowiek — życie gospodarcze i kulturalne".

Zarówno w klasie I jak II, nie krępując się przykładem rozwinięcia, nie posiadającym charakteru obowiązkowego, nauczyciel winien pomijać mniej istotne szczegóły, aby mieć czas na pogłębienie rzeczy najważniejszych, oraz organizować tak naukę, aby młodzież zdobywała możliwie najwięcej pojęć, wiadomości i metod pracy na wycieczkach i na tle własnych pomiarów i obserwacyj.

Klasa III. W zakresie geografji krajów pozaeuropejskich należy poprzestać tylko na charakterystyce całych części świata i osobnem rozważaniu — bez dążenia do jakiegokolwiek wyczerpania tematu — jedynie krain najwybitniejszych pod względem przyrodniczym lub kulturalnym. Z Europy należy omówić szczegółowiej tylko państwa, sąsiadujące z Polską, następnie Francję i Anglję, jako potęgi kolonjalne, Włochy zaś i Grecję ze względu na naukę historji w klasie IV — inne państwa mniej szczegółowo, ze zwróceniem uwagi tylko na rzeczy najcharakterystyczniejsze bądź pod względem przyrodniczym (lodowce — Szwajcarja, fiordy — Norwergja i t. p.), bądź pod względem kulturalnym.

Godziny, zaoszczędzone w ten sposób, należy przeznaczyć na ćwiczenia kartograficzne. Stosunek do szczegółów i sprawa organizacji nauki — jak wyżej.

4. Nauka o przyrodzie.

Metoda nauczania pozostaje bez zmiany, a więc w szczególności, mimo usunięcia osobnych godzin, przeznaczonych dawniej na wycieczki, należy uczyć nauki o przyrodzie żywej w dalszym ciągu nietylko w klasie i w pracowni, lecz w miarę możności, w ogrodach szkolnych, ogrodach centralnych, a także na wycieczkach.

Klasa II. Należy przeznaczyć cały rok na naukę o przyrodzie żywej, a więc nie stosować w żadnym razie rozkładu pracy, przewidzianego w tak zwanym programie A. Z dawnego programu B należy pominąć: „Biologiczne odmiany pędu i liści", „Urządzenia, ułatwiające krzyżowanie przy opylaniu (różnosłupkowość, przedprątność, rozdzielnopłciowość, dwupienność)", „Wytworzenie pojęcia owocolistka i kwiatu — jako zmienionego

pędu. Wprowadzenie w systematykę roślin kwiatowych", a poza tem skrócić kurs odpowiednio do zmniejszonej liczby godzin zapomocą zmniejszenia liczby przykładów, obserwacyj i ćwiczeń. Podany przykład rozwinięcia (str. 31 — 44 wydania programu z r. 1927) nie może być stosowany w danych warunkach, gdyż zawiera zbyt wiele ćwiczeń i przykładów; można go uważać tylko za ilustrację właściwej metody.

Klasa III. Nie należy jeszcze rozpoczynać w roku szkolnym 1930/31 nauki higjeny. Należy tedy przeznaczyć wskazane 5 godzin tylko na fizykę i chemję, przytem nauczyciel, nie odstępując od obowiązującego „rozkładu materjału", opuści w rozwinięciu tego materjału niektóre szczegóły mniej ważne z dawniej uwzględnianych. Na ćwiczenia należy przeznaczyć przeciętnie 4 godziny tygodniowo, na lekcje w klasie — 1.

5. Rachunki z geometrją.

Klasa I. Program obowiązujący (str. 30 wydania z r. 1927) nie ulega zmianie; zmniejszenie liczby godzin odbije się tylko, jak w poprzednim roku szkolnym, na szczegółach rozwinięcia i liczbie ćwiczeń.

6. Rysunek.

Klasa I. Uprawiać należy wszystkie działy pracy, wskazane w programie, ze względu jednak na rozporządzanie mniejszą, niż dawniej, liczbą godzin, nauczyciel winien pominąć ćwiczenia trudniejsze.

7. Roboty ręczne.

Klasa I. Zakres zasadniczy ćwiczeń — według programu dotychczasowego.

Klasa II. Chłopcy. Wobec zwiększenia liczby godzin należy wyczerpać program dotychczasowy oraz wprowadzić trudniejsze roboty introligatorskie w zakresie, stosowanym dawniej przy wyborze tego działu w klasie III.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy poświęcić na szycie według dotychczasowego programu klasy III, 2 — na roboty wskazane w programie klasy II.

Klasa III. Chłopcy. Jeżeli szkoła posiada warsztaciki stolarskie i odpowiedni komplet narzędzi, to na początku roku szkolnego przez kwartał należy stosować dotychczasowy program C (slöjd nożykowy i piłkowy), a następnie program A (początki robót z drzewa, prowadzonych sposobem stolarskim). Tę kombinację należy uważać za podstawową. Jeżeli brak warsztacików i kompletu narzędzi do robót stolarskich, to można prowadzić w rozszerzonym odpowiednio zakresie bądź introligatorstwo, bądź slöjd nożykowy i piłkowy.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy przeznaczyć na szycie według dotychczasowego programu, 2 — na jeden z działów A, B lub C, przewidzianych w programie dla chłopców.

II. Gimnazjum wyższe.

A. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Język polski.

Klasa V. Pominąć informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do wystąpienia Reja, skreślić z działu lektury podstawowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Odysseę", łącznie z tem ograniczyć stosownie do potrzeby wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej.

Klasa VI. Wprowadzić krótką informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do Reja włącznie, z rozbiorem kilku wybranych urywków. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, skreślić „Muzę", z „Trenów" wziąć tylko wybór (cztery — pięć), z utworów Krasickiego opracować jedną satyrę lub kilka bajek, z twórczości Mickiewicza skreślić „Konrada Wallenroda" i „Farysa". Lekturę uzupełniającą odpowiednio ograniczyć.

Klasa VII. Dział lektury podstawowej zacząć od „Konrada Wallenroda" i „Farysa", nie uwzględniać w tym dziale „Ksiąg narodu", zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa", pominąć „Kordjana".

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt" i „Psalm dobrej woli", zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach" i „Nad głębiami" wprowadzić do tegoż działu: wybór utworów lirycznych Asnyka, Konopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.

2. Historja.

Klasa IV. Należy zwięźlej, niż przy dawnym wymiarze czasu, ująć kulturę pierwotną, cywilizację starożytnego Egiptu, Babilonu i Asyrji, rolę Fenicji, Arjów Wschodu, cechy charakterystyczne cywilizacji starożytnego Wschodu, kulturę Grecji w okresie miceńskim i homerowym, wreszcie polityczne przewroty rzeczypospolitej rzymskiej. W tych warunkach podany przykład rozwinięcia można stosować tylko z wydatnemi skrótami.

Klasa V. Ująć zwięźlej prehistorję Polski, znacznie skrócić dział: „Rozbicie polityczne Polski w czasie walk cesarstwa z papiestwem", zwięźlej ująć schizmę zachodnią i udział Polski w ruchu soborowym.

Klasa VI. Należy ograniczyć się do rzeczy najistotniejszych, zwłaszcza w zakresie działów: „Ustalenie się stosunków religijnych w Europie i Polsce", „Polska w czasie przewagi Francji na zachodzie a Turków na wschodzie" i „Równowaga Europy w oparciu o militaryzm absolutnych monarchij, a anarchja możnowładcza w Polsce". „Wielkie odkrycia geograficzne" omawiać należy przedewszystkiem przy nauce geografji.

Klasa VII. Przejść mniej szczegółowo działy: „Czasy Królestwa Polskiego Kongresowego i Wielkiej Emigracji", „Walki narodów o samodzielność i jedność narodową", „Okres zbrojnego pokoju".

3. Geografja.

Klasa V. Obowiązuje w roku szkolnym 1930/31 redakcja programu dla klasy V wydziału humanistycznego (Program Gimnazjum Państwowego Wydział Humanistyczny. Wydanie czwarte. Warszawa — 1928, str. 86—91)

Klasa VI. Należy przejść geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu następującego:

A. Część ogólna:

1. Historyczny rzut oka na rozszerzanie się horyzontu geograficznego ludzkości w ciągu wieków. Pobudki idealne i materjalne odkryć i badań geograficznych.

2. Wielkość kuli ziemskiej i poszczególnych lądów i mórz. Przewodnie rysy rzeźby poziomej i pionowej lądów pozaeuropejskich; rozmieszczenie gleb, główne ośrodki górniczych bogactw przyrodzonych; hydrografja, klimat i biosfera w zasadniczym układzie.

3. Wpływ powyższych czynników na rozwój życia ludzkiego. Wpływ człowieka na kształtowanie się krajobrazu kulturalnego. Stopnie kultury życiowej. Jednostka i grupa społeczna. Nomadyzm, osadnictwo, granice ekumeny. Typy osadnicze. Gęstość zaludnienia.

4. Wpływ bogactw przyrodzonych na formy życiowe ludzkości. Przewodnie zagadnienia geografji gospodarczej i politycznej. Państwo. Problem kolonij z punktu widzenia gospodarczego i geopolitycznego.

5. Główne linje i węzły komunikacyjnej sieci świata — lądowej, wodnej i powietrznej. Przegląd mapy gospodarczo-politycznej świata.

6. Geografja ras. Przewodnie cechy geografji kultury obszarów pozaeuropejskich, religje, formy zwyczajowe i obyczajowe życia ludów, stopień oświaty, ogólny rzut oka na rozwój kultury duchowej, odzwierciadlającej się w nauce, sztuce i stanie moralnym społeczeństw pozaeuropejskich.

B. Część szczegółowa:

1. Ameryka: Stany Zjednoczone, Meksyk, Brazylja, Argentyna.
Rzut oka na inne republiki.

2. Mocarstwo kolonjalne W. Brytanji.
Rzut oka na całość i poszczególne obszary; mniejsze protektoraty i posiadłości angielskie i ich gospodarczo-polityczne znaczenie. Kanada. Australja.
Angielskie Dominjum Afryki.
Indje.

3. Chiny, Japonja. Azjatyckie obszary Z. S. R. R. Francuskie kolonje i protektoraty w Azji.

4. Kolonje włoskie i francuskie w Afryce.
Inne kolonje europejskie na terytorjum Afryki i Azji.

5. Rzut oka na pozostałe wolne państwa pozaeuropejskie.

6. Oceany — ich fizjografja; znaczenie morza dla ludzkości głównie jako podstawowego obszaru komunikacyj wodnych. Geografja Oceanu Wielkiego, Atlantyckiego i Indyjskiego.

Uwaga. Całość pracy wspólnej nauczyciela i młodzieży winna nosić cechy ćwiczeń geograficznych, opartych na dostępnym materjale kartograficznym i statystycznym, oraz odpowiedniej literaturze geograficznej. Chodzi o to, aby młodzież przyswoiła sobie metodę interpretacji treści map fizjograficznych, gospodarczych czy politycznych, oraz materjałów statystycznych i umiała na ich podstawie dochodzić do właściwych sądów bądź o genezie, bądź o związkach zależności między zjawiskami współczesnemi.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Przykłady rozwinięcia zarówno części I, jak części II programu należy uważać w danych warunkach za maksymalne i wybrać z nich rzeczy najbardziej istotne i ważne, z uwzględnieniem poziomu i przygotowania klasy.

Na każdą z tych części należy poświęcić połowę rozporządzalnego czasu, przytem najkorzystniejsze będzie przeznaczenie na I (geografja Polski ze szczególnem uwzględnieniem stosunków gospodarczych) — wszystkich 3 godzin w pierwszem półroczu, na II (zagadnienia polityczno-obywatelskie) — wszystkich 3 godzin w drugiem półroczu.

5. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia można opracować z glonów tylko jednokomórkowe, inne zagadnienia, wskazane w drugim ustępie punktu 2 działu A, ująć w postaci jednej pogadanki.

Przy przeglądzie porównawczym roślin zielonych można opracować obszerniej tylko dwie z roślin, wskazanych w punkcie 2 działu B przykładu rozwinięcia, inne zaś rozpatrywać tylko dla porównania między sobą.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 1 godzinę tygodniowo, przytem jest pożądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jedną całość.

Klasy V—VII. W klasie V na ćwiczenia przeznaczyć należy 1—2 godzin tygodniowo, zależnie od warunków, w klasie VI — przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, w klasie VII również 1 godzinę tygodniowo. O ile najbliższa okolica nadaje się do tego, należy prowadzić lekcje geologji jak najczęściej nie w klasie, lecz na odpowiednim terenie; pożądane jest również wyzyskiwanie lub specjalne urządzanie dla celów geologicznych wycieczek dalszych.

6. Fizyka z kosmografją.

Klasa IV. Na ćwiczenia przeznaczyć należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Drugie półrocze). Ustęp programu: „Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość i przyśpieszenie kątowe. Równania ruchu obrotowego jednostajnego i jednostajnie zmiennego. Prędkość kątowa, jako wektor. Ruchy precesyjne. Energja kinetyczna ciała obracającego się. Moment bezwładności. Moment siły a moment bezwładności" — należy zmienić na: „Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość kątowa. Energja kine-

tyczna ciała poruszającego się. Moment bezwładności w związku z energją kinetyczną".

„Wahadło proste i złożone. Wzór na okres wahań" — zmienić na: „Wahadło proste i złożone. Wzór na okres wahadła prostego".

„Parcie i ciśnienie. Mierzenie i wymiar ciśnienia. Mierzenie i wymiar odkształceń (objętości i postaci). Prawo Hooke'a. Spółczynnik sprężystości. Spółczynnik ściśliwości gazów. Prawo Daltona. Dokładne posługiwanie się barometrem (redukcja do 0°) i manometrem. Baroskop; poprawka przy ważeniu (redukcja do próżni)" — zmienić na: „Parcie i ciśnienie. Odkształcenia objętości i postaci. Prawo Hooke'a.

Ściśliwość gazów. Prawo Daltona. Redukcja wskazań barometru i manometru do 0°. Baroskop".

„Zderzenie ciał (sprężystych i niesprężystych). Spółczynnik tarcia. Lepkość. Ogólne wiadomości o prądach i wirach. Prawo Torricelli'ego. Ogólne wiadomości o ruchu płynów w rurach (zastosowania)" — zmienić na: „Spółczynnik tarcia. Lepkość. Opór środowiska. Zasada maszyn latających, cięższych od powietrza. Spadek ciśnienia przy przepływie płynów w rurach".

„Higrometrja" — zmienić na: „Wilgotność bezwzględna i względna. Punkt rosy".

„Mieszaniny, emulsje; roztwory. Dyfuzja; osmoza. Krzepnięcie roztworów" — zmienić na: „Wzmianka o mieszaninach, emulsjach, roztworach. Dyfuzja, osmoza. Krzepnięcie roztworów (bez uwzględnienia punktu eutektycznego)".

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII. „Ruch drgający prosty. Prędkość i przyśpieszenie w ruchu harmonicznym. Najprostsze przypadki dodawania ruchów harmonicznych" — zmienić na: „Ruch drgający prosty. Wzór na wychylenie. Nakładanie się fal (po drganiach poprzecznych i podłużnych)".

Skreślić: „Mechanizm tworzenia się fal głosowych".

„Zasada Dopplera" — zmienić na: „Zasada Dopplera (bez wzorów)".

„Kąt najmniejszego odchylenia w pryzmacie" — zmienić na: „Doświadczalne stwierdzenie istnienia kąta najmniejszego odchylenia w pryzmacie".

Z nauki o polaryzacji należy pozostawić jedynie wiadomości wstępne, najelementarniejsze, poza tem opuścić „Wiadomości zasadnicze o metodach optycznych wyznaczania temperatury", zagadnienie rozkładu energji w widmie sprowadzić do krótkiej wzmianki.

Na ćwiczenia z fizyki przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII. „Pole magnetyczne ziemskie: zboczenie i nachylenie. Pojęcie o mierzeniu składowej poziomej magnetyzmu ziemskiego" — zmienić na: „Pole magnetyczne ziemskie. Elementy magnetyzmu ziemskiego. Mapy magnetyczne".

„Maszyny elektrostatyczne" — zmienić na: „Pokaz jednej z maszyn indukcyjnych".

W ustępie piątym programu „Odkrycia Galvaniego i Volty" i t. d. skreślić „Zjawisko polaryzacji. Ogniwa z depolaryzatorami".

Skreślić: „Watmetry“. „Ogniwa i baterje termoelektryczne; zastosowania“.

O prądzie trójfazowym zostawić należy tylko wzmiankę; opis dynamomaszyny o prądzie trójfazowym opuścić.

„Motory elektryczne“ — zmienić na: „Zasada działania motorów elektrycznych“.

„Cechowanie ampermetru przy pomocy woltametru; kulomb i amper (raz jeszcze)“ — zmienić na: „Określenie ampera na podstawie elektrolizy“.

Dalej można pominąć: „Wiadomości wstępne o sposobach wyznaczania ładunku elektronu“.

„Wiadomości ogólne o elektryczności atmosferycznej“.

Co się tyczy ciał promieniotwórczych, uwzględnić należy jedynie wiadomości najbardziej zasadnicze.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo. Poza tem, zwłaszcza w klasie VIII, poświęcić należy część czasu na rozwiązywaniu zadań.

7. Chemja.

Klasa V. „Wiadomości wstępne“ należy ująć jak najzwięźlej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzać, rozwijać i pogłębiać w miarę możności stopniowo w toku dalszej nauki na tle materjału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu „Niemetale“ skreślić: „(kataliza). Odwracalność reakcji“.

W dziale „Chlorowce“ skreślić „Wiązania atomowe“, zmienić: „Krótki zarys tlenowych związków chloru“ — na „Chloran potasu i kwas chlorowy“

„Określenie chemiczne i fizyko-chemiczne kwasów, zasad i soli“ — zmienić na: „Określenie chemiczne kwasów, zasad i soli“.

Skreślić: „Pojęcie o teorji jonów“.

„Fabrykacja kwasu siarkowego“ — zmienić na: „Fabrykacja kwasu siarkowego sposobem kontaktowym“.

Skreślić w dalszym ciągu: „Pojęcie o innych tlenowcach“.

Co do kwasu azotowego, „Techniczne sposoby jego otrzymywania“ — zmienić na: „Sposób jego otrzymywania z powietrza (ogólne pojęcie). Saletry“.

Punkt: „Tlenki azotowe“ — zmienić na: „Tlenki azotowe (doświadczalnie tylko tlenek i dwutlenek azotu; o pozostałych wzmianka)“.

„Fosfor, fosforjak, chlorki fosforu, kwas fosforowy“ — zmienić na: „Fosfor, kwas fosforowy, wzmianka o nawozach fosforowych“.

Skreślić: „Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu“.

„Soda, jej fabrykacja“ — zmienić na „Soda, jej fabrykacja sposobem Solvay'a“.

Skreślić „Cyjan“.

Pominąć monograficzne omówienie arsenu, boru, baru i manganu.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Pierwsze półrocze).

Pominąć węglowodory nienasycone.

Skreślić: „Chlorowcopochodne węglowodorów“. „Podział alkoholi na trzy grupy: pierwszo, drugo i trzeciorzędne“.

„Pojęcie o aldehydach i ketonach" — zmienić na: „Pojęcie o aldehydach".

Poprawić dalej wśród nazw kwasów „siarkowy" na „stearowy".

„Estry. Szybkość reakcji, reakcje odwracalne. Tłuszcze. Mydło. Węglowodany. Glukoza. Sacharoza. Cukrownictwo. Mączka" — zmienić na: „Estry. Tłuszcze. Mydło. Pojęcie o technologji mydła i świec. Glukoza. Sacharoza. Skrobia i jej hydroliza".

Skreślić: „Sulfonowanie, nitrowanie i chlorowanie związków aromatycznych. Kwas benzoesowy".

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrji:

„Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych.

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcinków proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi".

Dodać do działu 3: „Symetrja względem płaszczyzny".

Klasa VI. Dział 2 programu algebry zmienić na: „2. Rozwiązywanie analityczne układów dwu równań: 1-go i 2-go stopnia, oraz łatwych układów równań stopnia 2-go z dwiema niewiadomemi; przykłady najprostsze rozwiązania graficznego. Równanie dwukwadratowe. Łatwe równania niewymierne, ich rozwiązywanie, wykresy i dyskusja".

Usunąć „Kres górny błędu, popełnianego w rachunku logarytmami".

Działy 1 i 2 programu geometrji należy zastąpić tekstem następującym: „1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łącznie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem wiadomości o liczbach rzeczywistych.

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności Twierdzenie Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych metodą przekształcenia jednokładnego. Pojęcie o jednokładności figur trójwymiarowych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokątnego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnych".

Klasa VIII. Skreślić z działu 3 programu: „zastosowanie indukcji do ustalenia twierdzenia o tożsamości wielomianów; dzielenie wielomianu przez wielomian (jednoznaczność dzielenia); podzielność wielomianu zmiennej x przez x + a".

9. Roboty ręczne.

Klasa V. Chłopcy. Roboty z drutu i blachy. Obróbka szkła, w szczególności łączenie szkła ze szkłem, z drzewem i metalem.

Dziewczęta. Szycie, haft, krój, albo introligatorstwo, albo roboty drzewne piłkowe i początki obrabiania drutu, blachy i szkła [1]).

Klasa VI. Chłopcy. Zaznajomienie z podstawowemi sposobami ślusarskiego obrabiania żelaza oraz z głównemi własnościami stali i żelaza, ze szczególnem zwróceniem uwagi na wyroby z tak zwanego płaskiego żelaza (walcówki) o przekroju (10 x 2) mm^2 i z zastosowaniem tokarek i wiertarek o popędzie nożnym lub elektrycznym.

Jeżeli miejscowe warunki nie pozwalają na tę technikę, można rozwijać w dalszym ciągu roboty, wskazane dla klasy V.

Dziewczęta. Szycie, haft, krój, albo introligatorstwo, albo w dalszym ciągu roboty drzewne, piłkowe i roboty z drutu, blachy i szkła, jeżeli ten dział był prowadzony w klasie V. Nie wyłącza się również robót drzewnych piłkowych i początków obrabiania drutu, blachy i szkła wówczas, gdy roboty te nie były prowadzone w klasie V.

B. Wydział humanistyczny.

1. Język polski.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej należy nie uwzględniać „Ksiąg narodu“, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa“, pominąć „Kordjana“, ustalając wybór z „Beniowskiego“, w żadnym razie nie wykraczać poza pieśni I—V, skreślić z działu lektury podstawowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Śluby papieńskie“; wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej, ograniczyć stosownie do potrzeby.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt“ i „Psalm dobrej woli“ oraz dialog Platona, zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach“ i „Nad głębiami“ wprowadzić do tegoż działu: wybór utworów lirycznych Asnyka, Konopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.

2. Język łaciński.

Klasa V. Przy lekturze wypisów pominąć Owidjusza.

Klasa VII. Pominąć urywki z Janickiego, Szymonowicza.

Klasa VIII. Pominąć urywki z Sarbiewskiego i Kochanowskiego.

Punkt 1 b) programu zmienić na: „b) Wypisy, ułożone z dzieł filozoficznych Cycerona, lub urywki z Roczników Tacyta, zależnie od przygotowania klasy.

Przy czytaniu wyjątków z dzieł filozoficznych Cycerona — niezbędne wyjaśnienia z zakresu filozofji greckiej“.

---

[1]) Jak na II kursie seminarjów nauczycielskich (Program Nauki w Państwowych Seminarjach Nauczycielskich — Warszawa 1926, str. 218 i 219).

3. Historja.

Klasa VI. Rozwijanie obowiązującego programu, którego charakter ramowy nie pozwala na żadne skreślenia, należy dostosować do zmniejszonej liczby godzin zapomocą pominięcia mniej ważnych szczegółów, dawniej uwzględnianych.

4. Geografja.

Klasa VI. Należy przejść, tak samo jak w klasie VI wydziału matematyczno-przyrodniczego, geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu, zamieszczonego powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji.

5. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno-przyrodniczym (II A 4).

6. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Należy uwzględnić mniejszą liczbę przykładów, niż przy rozporządzaniu 3 godzinami tygodniowo, ale nie wprowadzać powierzchowności w ich opracowaniu. Dział C przykładu rozwinięcia programu winien zająć nie więcej niż 15 godzin.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, przytem jest pożądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jedną całość.

Klasa V. Na ćwiczenia należy przeznaczyć również przeciętnie 1 godzinę tygodniowo.

7. Fizyka z kosmografją i chemją.

Klasa VI. Punkt programu: „Swobodne spadanie i rzuty ciał“ — zmienić na: „Swobodne spadanie i rzut pionowy. Rzuty poziomy i ukośny (graficznie)“.

„Sposoby wyznaczania gęstości zapomocą piknometru“ — zmienić na: „Wyznaczanie gęstości ciał piknometrem“.

„Wahadło i jego zastosowania“ — zmienić na: „Wahadło proste i jego zastosowania“.

Skreślić „Ciepło właściwe gazów w stałej objętości i pod stałem ciśnieniem“.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII. Chemja (w pierwszem półroczu).

„Wstep“ należy ująć jak najzwięźlej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzać, rozwijać i pogłębiać w miarę możności stopniowo w toku dalszej nauki na tle materjału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu 2 („Niemetale“) skreślić „Kataliza“.

„Działanie metali na wodę i kwasy“ — zmienić na: „Działanie metali na kwasy“:

W ustępie trzecim skreślić: „Wpływ temperatury na szybkość reakcji“, w dalszym ciągu skreślić: „Wiązania atomowe“, „Pojęcie o teorji jonów“, „Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu“.

Fizyka (w drugiem półroczu).

Dodać na początku kursu: „Krótkie wiadomości o ruchu drgającym“.

Skreślić w pierwszym ustępie punkt „Energja fali“.

„Wysokość; zjawisko Dopplera“ — zmienić na: „Wysokość; zjawisko Dopplera (bez wzorów)“.

„Uginanie się światła“ — zmienić na: „Wstępne wiadomości o uginaniu się światła“.

„Okulary, lupa, mikroskop, teleskop, przyrząd projekcyjny, aparat fotograficzny“ — zmienić na: „Okulary, lupa. Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym i aparacie fotograficznym“.

„Doświadczenie Younga i mierzenie długości fali“ — zmienić na: „Doświadczenie Younga. Długość fali świetlnej“.

„Fluorescencja i fosforescencja“ — zmienić na: „Krótkie wiadomości o fluorescencji i fosforescencji“.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII. „Ciała paramagnetyczne i diamagnetyczne“ — zmienić na: „Wzmianka o ciałach paramagnetycznych i diamagnetycznych“.

Skreślić: „Zmienność magnetycznego pola ziemskiego“. „Ogniwo termoelektryczne i jego zastosowania“. „Watmetry“.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrji: „Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych.

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcinków proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi“.

Wprowadzić natomiast do programu algebry: „6. Równania kwadratowe z jedną niewiadomą (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między spółczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego“, oraz do działu 3 programu geometrji: „Symetrja względem płaszczyzny“.

Klasa VI. Początek redakcji działu 1 programu algebry: „1. Równania kwadratowe z jedną niewiadoma (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między spółczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego“ — zmienić na: „1. Trójmian kwadratowy i dyskusja równania kwadratowego“.

Działy 1 i 2 programu geometrji należy zastąpić tekstem następującym:

„1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia odcinków niewspółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łącznie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem wiadomości o liczbach rzeczywistych.

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności. Twierdzenie Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległemi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Zastosowanie przekształcenia jednokładnego do zadań konstrukcyjnych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokątnego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnych".

Pominąć dział 3 programu geometrji (Funkcje trygonometryczne kąta ostrego).

W dziale 4 skreślić: „Krótkie wiadomości o wielościanach foremnych bez konstrukcji dwudziestościanu i dwunastościanu".

Klasa VII. Nie przechodzić działów: „Funkcje sumy i różnicy dwóch kątów", łącznie z zamianą sum i różnic funkcyj na iloczyny i odpowiedniemi równaniami trygonometrycznemi, oraz: „Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze).

Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa".

Klasa VIII. Należy przejść działy opuszczone w klasie VII w roku szkolnym 1929/30: „Funkcje sumy i różnicy dwu kątów", łącznie z zamianą sum i różnic funkcyj na iloczyny i odpowiedniemi równaniami trygonometrycznemi, oraz: „Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze)".

(„Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa" — opuścić).

W programie dotychczasowym klasy VIII:

Skreślić: „Funkcje trygonometryczne argumentu dowolnego".

Skreślić ustępy, zaczynające się od słów: „Powtórzenie wiadomości o układzie spółrzędnych prostokątnych" i „Zadania, dotyczące przecinania się miejsc geometrycznych".

Punkt programu: „Indukcja matematyczna. Zastosowanie do wzoru dwumianowego Newtona dla wykładnika naturalnego" — zmienić na: „Indukcja matematyczna na tle najprostszych przykładów".

C. Wydział klasyczny (nowego typu).

1. Język polski.

Klasa IV. Wprowadzić do działu lektury podstawowej wybór z „Iljady" i „Odyssei".

Klasa VI. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, z „Trenów" wziąć tylko wybór (cztery — pięć), usunąć z tego działu A. Morsztyna, W. Potockiego, J. P. Woronicza.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej nie uwzględniać „Ksiąg narodu“, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa“, przenieść z lektury podstawowej do lektury uzupełniającej „Śluby panieńskie“ A. Fredry i wybraną tragedję Szekspira, przytem wydatnie ograniczyć liczbę innych utworów, przeznaczonych przez nauczyciela do czytania w charakterze lektury uzupełniającej.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt“ i „Psalm dobrej woli“; zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach“ i „Nad głębiami“ wprowadzić do tegoż działu wybór utworów lirycznych Asnyka i Kasprowicza.

2. Filologja klasyczna.

Klasa V. Język łaciński. Z autorów, wymienionych w programie, pominąć Owidjusza. Wiadomości z dziedziny życia politycznego i prywatnego Greków i Rzymian, omawiane dawniej na lekcjach kultury klasycznej, należy uwzględnić na lekcjach języka łacińskiego, który otrzymał o 1 godzinę więcej. W miarę możności i potrzeby należy również czytać na tych lekcjach urywki z wybranych autorów w polskiem tłumaczeniu.

Klasa VI. Języki łaciński i grecki. Z programu języka łacińskiego skreślić lekturę uzupełniającą. Oprócz tego zmniejszyć zakres lektury łacińskiej podstawowej i lektury greckiej tak, aby starczyło czasu na przerobienie na lekcjach języka łacińskiego i greckiego punktów 1 i 3 dotychczasowego programu kultury klasycznej.

Klasa VII. Przy lekturze Platona i Cycerona należy uwzględnić potrzebne wiadomości z dziedziny filozofji greckiej. Inne wiadomości z kultury grecko-rzymskiej winny również być uwzględniane przy lekturze autorów. Nadto na lekcjach języka greckiego należy w miarę możności przygotować uczniów do lektury tragedji greckiej w oryginale w klasie VIII zapomocą czytania polskich przekładów wraz z niezbędnemi objaśnieniami, dotyczącemi teatru greckiego i budowy tragedji.

Klasa VIII. Język łaciński. W lekturze Horacego pominąć „Listy“.

Obok niezbędnych wyjaśnień przy czytaniu autorów należy — za cenę zmniejszenia ilości czasu, poświęconego na lekturę Platona — zająć się zebraniem, zestawieniem i uzupełnieniem wiadomości z kultury klasycznej, nabytych w ciągu uprzednich lat nauki filologji klasycznej, ze zwróceniem uwagi na zwiazek, zachodzący między życiem współczesnem a starożytnością klasyczną.

3. Geografja.

Klasa V. Należy przejść z odpowiedniemi skrótami geografję Polski oraz państw sąsiednich: Niemiec, Rosji, Czechosłowacji, Rumunji, Łotwy, Litwy.

Klasa VI. Należy przejść opuszczoną część kursu klasy V oraz kurs klasy VI, wskazany powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji, ze skrótami, jakie się okażą niezbędne.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno-przyrodniczym (II A 4).

5. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. W pierwszem półroczu należy przejść taki sam kurs, jak w klasie IV wydziału humanistycznego (a więc zastosować ten sam program, łącznie z uwagami, zamieszczonemi powyżej w ustępie pierwszym punktu II B 6 niniejszej instrukcji), w drugiem półroczu — kurs klasy V tegoż wydziału.

Na ćwiczenia praktyczne przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 2 godziny tygodniowo.

6. Fizyka z chemją.

Należy stosować w roku szkolnym 1930/31 następujący program skrócony:

Klasa VII. (3 godziny tygodniowo, z tych 2 przeznaczone na ćwiczenia).

Fizyka.

Mierzenie i jednostki. Mierzenie długości, objętości, czasu. Nonjusz, mensura, metronom.

Jednostki zasadnicze i pochodne.

Ruch postępowy jednostajny i zmienny. Prędkość i przyśpieszenie. Zasady Newtona (druga zasada jedynie w zastosowaniu do sił stałych i ruchów prostolinjowych); siła; masa. Dodawanie i rozkładanie sił.

Zjawiska ciężkości. Ciężar i jego stosunek do masy. Waga. Swobodne spadanie ciał.

Gęstość. Wyznaczanie gęstości zapomocą piknometru.

Praca i sprawność. Energja (kinetyczna i potencjalna). Zasada zachowania energji. Machiny proste, jako ilustracja tej zasady.

Prawo Pascala i jego zastosowania. Ciśnienie w cieczy pod wpływem siły ciężkości. Prawo Archimedesa; pływanie ciał. Wyznaczanie gęstości zapomocą wagi hydrostatycznej i areometru.

Ciśnienie w gazach. Manometry. Ciśnienie atmosferyczne. Barometr rtęciowy. Aneroid. Prawo Boyle'a-Mariotte'a. Pompa pneumatyczna.

Temperatura — rozszerzalność ciał stałych i ciekłych. Termometry. Rozszerzalność gazów. Wzmianka o termometrze gazowym.

Pomiar ciepła metodą mieszania wody.

Zmiana stanu skupienia i zależność temperatury topnienia i wrzenia od natury cieczy i ciśnienia zewnętrznego.

Para nasycona. Różnica między gazem a parą. Wilgotność.

Ciepło jako energja. Maszyna parowa tłokowa, najważniejsze stadja jej rozwoju [1]).

---

[1]) Nauka o cieple — jak w programie gimnazjum klasycznego dawnego typu z r. 1923 z drobnemi różnicami.

Wiadomości elementarne z chemji.
(Ogółem 15—20 godz. w końcu roku szkolnego).

Skład powietrza. Tlen. Usunięcie tlenu z powietrza drogą utleniania żelaza (miedzi). Otrzymywanie tlenu z tlenku rtęci. Azot, jako składnik powietrza.

Woda jako związek. Jej skład chemiczny. Wodór, spalanie wodoru.

Pojęcie o związkach chemicznych i ciałach prostych, o reakcjach chemicznych.

Prawo zachowania masy. Prawo stałości składu. Prawo wielokrotności stosunków na przykładach CO, CO_2, H_2O, H_2O_2.

Cząsteczka ciał złożonych i prostych. Atomy. Pierwiastki.

Użycie symboli chemicznych.

Spalanie siarki. Dwutlenek siarki i kwas siarkawy. Kwas siarkowy. Saletra i kwas azotowy. Chlorek sodu, chlorowodór i kwas solny. O otrzymywaniu ługu (wodorotlenku sodowego). Otrzymywanie z wapienia tlenku i wodorotlenku wapniowego.

Pojęcie o kwasach, zasadach i solach. Reakcja zobojętnienia.

Węgiel. Dwutlenek węgla. Kwas węglowy i węglany. Węglowodory

Żelazo. Rudy żelazne. Żelazo kowalne. Stal.

Klasa VIII. (3 godziny tygodniowo, z tych przeciętnie 1 przeznaczona na ćwiczenia).

Fizyka.

Tworzenie się fal w ośrodkach sprężystych. Fale podłużne i poprzeczne. Prędkość i długość fali. Odbijanie się fal. Interferencja fal (Fale stojące).

Warunki fizyczne tworzenia się głosu. Fale głosowe. Prędkość głosu. Odbijanie się głosu: echo.

Promieniowanie jako odrębny rodzaj energji. Promieniowanie ciemne i jasne. Przeźroczystość. Pochłanianie. Termometr jako uniwersalny przyrząd do badania promieniowania.

Prędkość światła. Prostolinjowe rozchodzenie się promieniowania.

Odbijanie się i rozpraszanie promieniowania. Tworzenie się obrazów w zwierciadłach płaskich i kulistych.

Zjawisko załamania. Całkowite wewnętrzne odbicie. Przechodzenie promieni przez płytkę o ścianach równoległych i przez pryzmat. Zjawisko rozszczepienia.

Tworzenie się obrazów w soczewkach wypukłych. Okulary, lupa. Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym, aparacie fotograficznym.

Niewidzialne części widma. Różne typy widma. Zasada analizy widmowej.

Barwy ciał.

Magnesy. Bieguny. Prawo Coulomba.

Elektryzowanie ciał przez pocieranie. Przewodniki i izolatory. Indukcja elektrostatyczna.

Potencjał elektryczny. Kondensatory i ich pojemność. Rola dielektryku.

Prąd elektryczny. Pole magnetyczne prądu. Galwanoskop. Ciepło w obwodzie prądu. Opór elektryczny. Prawo Ohma. Ampermetr. Elektromagnes.

Indukcja prądów; prawo Lentza. Dynamomaszyna; motor elektryczny. Transformatory; cewka Ruhmkorffa.

Dzwonek elektryczny; telegraf; telefon; światło elektryczne.

Mierzenie energji elektrycznej.

Dysocjacja, jony. Zjawisko i prawa elektrolizy.

Ogniwa elektryczne. Akumulatory.

Wyładowanie elektryczne w gazach rozrzedzonych. Promienie katodowe i kanalikowe. Promienie Röntgena.

Wiadomości elementarne o ciałach promieniotwórczych.

Drgania i fale elektromagnetyczne. Wiadomości elementarne z radjofonji.

7. Matematyka.

Klasa VI. Opuścić dział 4 programu algebry, t. j. rozszerzenie pojęcia wykładnika i logarytmy.

Z działu 4 programu geometrji opuścić: „Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów".

Klasa VII. Przejść dział 4 programu algebry dla klasy VI, opuszczony w tej klasie w r. szk. 1929/30, przytem w tekście tego działu po słowach „Wykres funkcji wykładniczej i logarytmicznej" należy dopisać „przy zasadzie $a > 1$".

Przejść również z programu geometrji: „Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów".

Opuścić następujące działy programu klasy VII: „1. Indukcja matematyczna. Dwumian Newtona dla wykładnika naturalnego". 3, t. j. kurs trygonometrji.

Klasa VIII. Przejść kurs trygonometrji, opuszczony w klasie VII-ej w r. szk. 1929/30.

Opracować pojęcie indukcji matematycznej na tle najprostszych przykładów.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 26 sierpnia 1930 r. Nr. I. 30201/30.

Rady Szkolne Powiatowe (Miejska) dołożą starania, ażeby postanowienia powyższej Instrukcji znalazły zastosowanie już od samego początku nowego roku szkolnego.

Kuratorjum zwraca przytem uwagę, iż, jakkolwiek zgodnie z okólnikami Kuratorjum O. S. Lw. Nr. I. 3973/29 z 4 lutego 1929 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 74) i Nr. I. 28171/29 z dnia 30 sierpnia 1929 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 498), nowy plan godzin, wprowadzony zarządzeniem Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 stycznia 1929 r. Nr. II. 235/29 (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z 1929 r. str. 2) i obowiązujący w roku szkolnym 1930/31 już bez wyjątków i odchyleń, odnosi się jedynie do pełnych szkół siedmioklasowych z polskim językiem nauczania, w których

nie udziela się obowiązkowej nauki jezyka ruskiego — to jednak zmiany w materjale naukowym w myśl wspomnianej wyżej Instrukcji można stosować również w innych typach publicznych szkół powszechnych, tak pełnych siedmioklasowych jako też w szkołach niżej zorganizowanych.

Również zezwala Kuratorjum, ażeby analogicznie jak w szkołach, w których obowiązuje nowy plan godzin, także w innych typach szkół tutejszego okręgu w każdym oddziale, w którym organizacja pracy na to pozwala, trwały lekcje ćwiczeń cielesnych 4 razy po pół godziny szkolnej, zamiast 2 razy po jednej godzinie.

Przy sposobności przypomina Kuratorjum ponownie potrzebę zaznajomienia się nauczycielstwa szkół powszechnych wyżej zorganizowanych z programami nauczania dla klas I—III gimnazjów państwowych.

Wobec przewidzianej już w niedalekiej przyszłości unifikacji szkolnictwa, wydaje się rzeczą konieczną, ażeby wymagania programów gimnazjum niższego przy sporządzaniu rozkładu materjału nauczania dla szkół wyżej zorganizowanych, a zwłaszcza dla pełnych siedmioklasowych szkół powszechnych, były obok programów ministerjalnych, obowiązujących w szkołach powszechnych, już teraz również brane pod rozwagę.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

3.

Zajęcia uboczne nauczycieli.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 2 czerwca 1930. Nr. II. 27356/29.

Nr. O. 1182/30. Przekazuję kompetencji kuratorów okręgów szkolnych sprawy udzielania wyjątkowych zezwoleń nauczycielom państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli na udzielanie lekcyj w zakładach prywatnych w granicach norm najwyżej 36 godzin tygodniowo (łącznie z wymiarem obowiązkowych godzin w szkole państwowej) określonych okólnikiem z dnia 20 listopada 1927 r. Nr. II. 15754/27 w sprawie zajęć ubocznych nauczycieli (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 17 ex 1928 r. [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

4.

Dodatek ekonomiczny i na mieszkanie za żonę na bezpłatnym urlopie.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13 czerwca 1930 roku. Nr. I. Prez. 4064/30.

L. O. 1230/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu z dnia 3 czerwca 1930 r. L. D. III-1496/1, dotyczące wypłaty dodatku ekonomicznego w wypadku, gdy żona funkcjonarjusza państwowego, również funkcjonarjuszka państwowa, pozostaje na bezpłatnym urlopie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 9; patrz str. 259 i 389 tamże.

W myśl art. 4 ustawy uposażeniowej dodatek ekonomiczny na żonę nie przysługuje wówczas, gdy żona pobiera uposażenie lub zaopatrzenie z instytucji państwowej.

Ponieważ w czasie urlopu bezpłatnego nie przysługuje żonie prawo do uposażenia, pozostawanie zatem żony w służbie instytucji państwowej nie pozbawia męża w czasie, w którym żona korzysta z urlopu bezpłatnego prawa do dodatku ekonomicznego na żonę.

Co się tyczy dodatku na mieszkanie to w myśl uchwalonego przez Radę Ministrów w dniu 20 grudnia 1928 r. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dodatku na mieszkanie (okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 29 grudnia 1928 r. L. O. R. 15233/28) [1]) wysokość dodatku na mieszkanie zależna jest od stosunków rodzinnych w rozumieniu art. 4 ustawy uposażeniowej t. j. od tego, czy dany funkcjonarjusz ma prawo do dodatku ekonomicznego, czy też nie.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

5.

Studja wyższe.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 24 czerwca 1930 r. Nr. III. A. 5131/30.

Nr. O. 1344/30. Zdarzają się wypadki, że przy oznaczaniu kategorji stanowisk służbowych kompetentne władze nie zaliczają do I kategorji urzędników osób, które ukończyły studja w Państwowej Akademji Rolniczej w Bydgoszczy, nazwanej później Państwową Szkołą Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy, a po przeniesieniu do Cieszyna — Państwową Szkołą Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie.

Zakład ten naukowy nazywa się obecnie „Państwowa Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie".

To samo odnosi się do „Wyższych Kursów Handlowych im. Zielińskiego w Warszawie", które obecnie nazywają się Wyższą Szkołą Handlową w Warszawie, oraz Kursów Przemysłowo - Rolniczych w Warszawie, nazwanych później Wyższa Szkoła Rolnicza w Warszawie, który to zakład naukowy nazywa się obecnie Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Wobec tego wyjaśniam, że te osoby, które po ukończeniu studjów w wyżej wymienionych zakładach naukowych otrzymały przepisane świadectwa względnie dyplomy, w myśl postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 663) [2]), winny być zaliczone do I kategorji urzędników w państwowej służbie cywilnej (art. 11 ustawy z 17. II. 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Dz. Urz. O. S. Lw. z 1929 r., str. 206 pod linją „Projekt ustawy o dodatku mieszkaniowym".

[2]) Patrz: Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 50

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 14 lipca 1930 r. Nr. II. 5496/30.

Ministerstwo wyjaśnia, że przy stosowaniu art. 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) należy opierać się na odnośnych postanowieniach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 663).

Wobec powyższego nie może być przyznane nauczycielom publicznych szkół powszechnych, posiadającym dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej, a nieposiadającym świadectw dojrzałości, uposażenie według art. 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), ponieważ punkt d) § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. (Dz. U. R. P. N. 88. poz. 663) wymaga jako warunek uznania za wyższe studja dyplomów Wolnej Wszechnicy Polskiej posiadania świadectwa dojrzałości.

Za Dyrektora Departamentu: *I. Dzierżyński.* Naczelnik Wydziału.

6.

Sposób obliczania opłaty emerytalnej.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 8 maja 1930 r. Nr. I. R. 4994/30.

L. O. 985/30. Wobec zapytań izb skarbowych i innych władz i urzędów państwowych w sprawie okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 30 listopada 1929 r. L. D. VII. 1160/29, podanego do wiadomości za Nr. I. R. 15048/29 z dn. 21 grudnia 1929 r.[1]), Ministerstwo Skarbu okólnikiem Nr. D. VII. 442/2 z dn. 22 kwietnia 1930 r., adresowanym do wszystkich izb skarbowych, oznajmiło, co następuje:

Podane w wymienionym okólniku kwoty nie stanowią 50%-owej różnicy w uposażeniu, którą należy potrącić na opłatę emerytalną i dlatego do wymienionych kwot należy dodać opłatę obliczoną w wysokości 3% od całego, ostatnio należnego uposażenia (to znaczy już łącznie z podwyżką) a nie od uposażenia po potrąceniu 50% różnicy w uposażeniu.

Podany w okólniku sposób obliczania opłaty emerytalnej ma jedynie zastosowanie przy osiągnięciu przez urzędnika wyższego szczebla uposażenia i nie może mieć zastosowania przy przejściu urzędnika z jednej grupy do drugiej wskutek awansu.

Równocześnie Ministerstwo Skarbu oznajmiło, że wymieniony okólnik nie rozstrzyga, od jakich kwot należy obliczać należną opłatę, lecz podaje tylko ułatwiony sposób obliczania tej opłaty, który nie zmienia obowiązujących przepisów i nie musi być stosowany.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 77.

7.

Zasady umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

Rozp. Min. Skarbu z dnia 4 lipca 1930 r. Nr. D. III. 205/1/30.

Nr. O. 1486/30. (Min. W. R. i O. P. z dn. 12 lipca 1930 r. Nr. I. Prez 4780/30). Na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1930 r., upoważniającej Ministra Skarbu do unormowania w porozumieniu z Prezesem Najwyższej Izby Kontroli sprawy umarzania wierzytelności Skarbu Państwa, wynikających z przepisów o uposażeniu oraz zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojska, sędziów i prokuratorów oraz ich rodzin (zwrot zaliczek na uposażenie, nadpłaconych uposażeń względnie zaopatrzeń, diet i kosztów podróży i t. p.), jak również analogicznych wierzytelności do innych osób, pobierających na zasadzie ustawy lub umowy uposażenie lub zaopatrzenie ze Skarbu Państwa (inwalidzi wojenni, funkcjonarjusze kontraktowi i t. p.) na zasadach ustalonych w wspomnianej uchwale Rady Ministrów, Ministerstwo Skarbu zarządza w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli co następuje:

I. Wymienione wierzytelności mogą być umarzane tylko w następujących wypadkach:

a) jeżeli kroki sądowe wdrożono za pośrednictwem Prokuratorji Generalnej, celem ściągnięcia odnośnej wierzytelności, nie doprowadziły do ściągnięcia wierzytelności lub, jeżeli wedle zdania Prokuratorji Generalnej wdrażanie tych kroków wobec braku majątku po stronie dłużnika byłoby bezcelowe. Przed umorzeniem wierzytelności przekraczających kwotę 100 (stu) zł winna jednak władza upoważniona do umarzania utrzymywać sprawę w ewidencji przez okres trzech lat, przeprowadzać kilkakrotnie w odpowiednich odstępach czasu zbadanie stanu majątkowego dłużnika i w miarę poprawy tego stanu zarządzić ściągnięcie wierzytelności;

b) jeżeli przy wierzytelnościach, nieprzekraczających kwoty 200 (dwustu) zł można na podstawie aktów konkretnej sprawy uzupełnionych ewentualnie dalszemi dochodzeniami dojść do wniosku, że wartość odnośnej wierzytelności Skarbu Państwa jest mniejsza od przypuszczalnych kosztów jej dochodzenia lub nie pozostaje w racjonalnym stosunku do nakładu czasu i pracy, potrzebnego na ściągnięcie pretensji;

c) jeżeli sąd właściwy zaniechał przeprowadzenia pertraktacji spadkowej z powodu braku majątku po zmarłym dłużniku;

d) jeżeli w wyniku dochodzeń administracyjnych (policyjnych) ustalono, iż zmarły nie pozostawił żadnego majątku.

II. Do umarzania wierzytelności, przekraczających kwotę 500 (pięćset) zł. właściwą jest władza naczelna w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, do umarzania zaś innych wierzytelności władza asygnująca uposażenie w porozumieniu z Izbą Skarbową, w której okręgu znajduje się siedziba urzędowa władzy asygnującej uposażenie.

III. Umorzenie wierzytelności, za którą obok dłużnika głównego odpowiadają wobec Skarbu Państwa z jakiegokolwiek tytułu inne osoby, może nastąpić tylko, o ile zachodzą co do wszystkich dłużników warunki umorzenia

IV. Kwoty umorzone na zasadzie niniejszego zarządzenia obciążają ostatecznie te paragrafy i pozycje budżetu, z których zostały asygnowane,

o ile zaś chodzi o zaliczki na uposażenie, to kwoty umorzonych zaliczek zmniejszają odnośny fundusz zaliczkowy, utworzony okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. D. III. 1886/2 [1]).

W razie umarzania rat zaliczek na uposażenie, wypłaconych w swoim czasie z funduszu utworzonego z sum obrotowych, należy je wyrównać w ten sposób, iż władza asygnująca uposażenie służbowe winna wystawić asygnację na przelew odnośnej kwoty z kredytów osobowych swego budżetu na sumy obrotowe Ministerstwa Skarbu.

V. Zarządzenie niniejsze uchyla okólniki Ministerstwa Skarbu z dnia 21 listopada 1923 L. 1220. D. B. 8, z dnia 4 lutego 1925 r. L. 4376 D. B. 1 [2]), z dnia 2 kwietnia 1925 r. L. 556 D. B. 1 [3]), z dnia 24 listopada 1927 r. L. D. III. 2665/1 [4]), oraz ustęp drugi punktu 9 okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2.

VI. W wierszu czwartym punktu 12 wymienionego okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 7 grudnia 1927 r. dodaje się po słowach „z końcem okresu budżetowego“ słowa „i sum umorzonych zaliczek“.

Kierownik Ministerstwa Skarbu: (—) *Ignacy Matuszewski.*

8.

Zgłaszanie zachorowania na jaglicę.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 18 lipca 1930 r. Nr. I. W. F. 4360/30.

Zgłoszenia zachorowania na jaglicę do uskutecznienia których są w myśl art. 1 i 2 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 36, poz. 333) zobowiązani lekarze, którzy chorobę tę stwierdzili, nie są przez wszystkich lekarzy dokonywane oraz regestracja tych zgłoszeń we właściwych urzędach nie jest jeszcze należycie prowadzona, wskutek czego urzędowa statystyka zachorowań na jaglicę nie odpowiada rzeczywistości.

Wobec takiego stanu rzeczy Ministerstwo na prośbę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych poleca kuratorjom przypomnieć lekarzom szkolnym, sprawującym nadzór higjeniczny nad szkołami wszystkich typów, obowiązek zgłaszania zachorowań na jaglicę wśród uczniów (enic) do lekarzy powiatowych lub miejskich (w miastach wydzielonych) za pośrednictwem urzędowych kart zgłoszenia (Nr. 23 niebieska), wolnych od opłaty pocztowej. Karty te winny być przez lekarzy powiatowych dostarczone darmo wszystkim lekarzom w celu umożliwienia im dopełnienia tego obowiązku.

W myśl artykułu 1 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 333 1928 r.) każdy przypadek zachorowania na jaglicę niewąt-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 97.

[2]) Min. W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1923 r. Nr. 9772/F i z dnia 11 lutego 1925 r., Nr. 1469/O. R. — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 57.

[3]) Min. W. R. i O. P. z dnia 10 kwietnia 1925 r. Nr. 4054/O. R. — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 187.

[4]) Min. W. R. i O. P. z dnia 20 grudnia 1927 r., Nr. O. R. 16186/27. — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 12.

pliwą, czynną podlega zgłoszeniu w ciągu tygodnia od chwili stwierdzenia choroby przez lekarza.

Podejrzenie jaglicy oraz przypadki jaglicy zaleczonej zgłoszeniu nie podlegają.

Jednocześnie zechcą Kuratorja zażądać od lekarzy szkolnych, by w sprawozdaniach rocznych w 2-giej części, obejmującej zasłabnięcia na ważniejsze choroby zakaźne i pasorzytnicze, w rubryce „jaglica i inne nieżyty złośliwe spojówki oka" obok liczby zasłabnięć na te choroby podawali w nawiasach liczbę przypadków jaglicy, o których była mowa wyżej, a w uwagach ogólnych na odwrotnej stronie te przypadki omawiali szczegółowo.

Za Ministra:
(podpis nieczytelny)
Dyrektor Departamentu.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 26 lipca 1930 r. Nr. O. 1469/30.

Dyrekcjom gimnazjów, seminarjów, kursów naucz. szkół zawodowych, oraz radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) do wiadomości i wykonania.

9.

Pomoc lekarska.

Karty porady lekarskiej.

Okólnik (Nr. 195) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 12 czerwca 1930 roku. Nr. Z. O. 1993/30.

L. O. 1349/30 (Lwowski Urząd Wojewódzki z dn. 23 czerwca 1930 r. Nr. Z. Z. 934/30). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oznajmia, iż na skutek porozumienia się z Najwyższą Izbą Kontroli wprowadza w życie z dniem 30 czerwca 1930 r. nowy wzór kart porad. Sposób użytkowania oraz wypełniania kart porad ustala się jak następuje: Karty porad będą wydawane urzędom w bloczkach po 50 sztuk. Każda karta porady ma trzy odcinki, z których jeden będzie pozostawał w urzędzie, wydającym kartę porady, przy grzbiecie bloczka, dwa zaś pozostałe odcinki będą przez powyższy urząd wydawane zgłaszającemu się o pomoc lekarską. Lekarz, udzielający pomocy, będzie zaznaczał na obu odcinkach rodzaj choroby, datę każdorazowej porady oraz w odnośnych rubrykach swoje uwagi, zatrzymując u siebie „odcinek dla lekarza", a pozostawiając leczącemu się „odcinek dla pracownika". Po ukończeniu leczenia pracownik obowiązany będzie zwrócić swój odcinek temu urzędowi, który mu go wydał. Urząd zaś będzie musiał wpisać w odcinku grzbietowym liczbę udzielonych porad, odnotowanych w zwróconym odcinku. Grzbiety bloczków zużytych łącznie z odpowiedniemi „odcinkami dla pracowników" właściwy urząd winien zwrócić powiatowej władzy administracji ogólnej przy zapotrzebowaniu na nowe bloczki, urząd zaś powiatowy przekazuje je wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Dyrektor Departamentu Służby Zdrowia: (—) *Dr. Piestrzyński.*

10.

Potrącanie składek ubezpieczeniowych.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26 czerwca 1930 roku. Nr. I. R. 4936/30.

L. O. 1370/30. Kuratorjum pewne prosiło o wyjaśnienie, czy odprawy wypłacane funkcjonarjuszom państwowym po zwolnieniu ze służby należy uważać jako jednorazową należność i potrącać przypadające od niej na rzecz zakładu ubezpieczeń pracowników umysłowych składki jednorazowo, czy też jako szereg uposażeń miesięcznych, stanowiących odrębną całość przy potrącaniu tychże składek osobie ubezpieczonej.

Zapytanie powyższe Ministerstwo załatwia w dwóch kierunkach, a mianowicie:

1) W resorcie Ministerstwa W. R. i O. P. z pośród pracowników ubezpieczonych w zakładach ubezpieczeń pracowników umysłowych otrzymują odprawę w ustawowem znaczeniu tylko nauczyciele tymczasowi, nieposiadający zawodowych kwalifikacyj do nauczania w tej kategorji szkół, w której są zatrudnieni (patrz okólnik Ministerstwa z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7136/29) [1]) w wysokości określonej w art. 69 ust. o stos. służb. nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 47, poz. 462).

Od tej odprawy, wypłacanej jako odrębne wynagrodzenie przy zwolnieniu pracownika z pracy, a niemającej łączności z wynagrodzeniem wynikającem za niedotrzymanie ustawowego lub umownego terminu wypowiedzenia, zgodnie z opinją Ministerstwa Pracy i Opieki społecznej z dnia 28 kwietnia 1930 r. Nr. 1011/U. II. składek ubezpieczeniowych potrącać nie należy.

2) Przy zwalnianiu pozostałych ubezpieczonych pracowników obowiązuje władzę dotrzymanie ustawowego lub umownego terminu wypowiedzenia. Jeżeli natomiast władza z pewnych względów nie dotrzymuje tego terminu, mając prawo względnie zarządzenie zerwania stosunku z pracownikiem, i wypłaca dalsze należne pracownikowi wynagrodzenie miesięczne jednorazowo w łącznej sumie, to potrącenie składek ubezpieczeniowych w tym wypadku ma być dokonane jak od szeregu wynagrodzeń miesięcznych, a to zgodnie z art. 7 ust. 3, 101 ust. 1, 104 i 105 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

Za Naczelnika Wydziału: (—) *E. Waydel,* wr. Radca Ministerjalny.

11.

Mieszkania służbowe.

Opłaty za mieszkanie służbowe zajmowane przez męża i żonę, będących na służbie państwowej.

Pismo Min. Robót Publ. z dnia 12 kwietnia 1930 r. L. dz. X-830/30 do Urzędu Wojewódzkiego (Dyrekcja Robót Publicznych) w Tarnopolu.

L. O. 866/30. Jeden z urzędów wojewódzkich (dyrekcja robót publicznych) zwrócił się tu z zapytaniem, w jakiej wysokości pobierać należy

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 7 (Nr. O. 2805/29).

opłatę za mieszkania służbowe zajmowane przez urzędnika państwowego, któremu takowe przysługuje, a który zamieszkuje je wspólnie ze swą żoną, również urzędniczką państwową (której mieszkanie służbowe nie przysługuje).

Wobec powyższego Ministerstwo Robót Publicznych wyjaśnia, że zgodnie z postanowieniem § 2, ustęp 1, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r. o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 ex 1924)[1]) funkcjonarjusze państwowi, którzy z tytułu swej służby mieszkają w przydzielonych im mieszkaniach służbowych, opłacają za te mieszkania komorne w wysokości dodatku na mieszkanie, przysługującego im na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1924 r. w sprawie dodatku na mieszkanie (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 69, poz. 673 ex 1924).

W myśl okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 26 października 1924 r. L. dz. 2993/DB/I, podanego do wiadomości urzędom wojewódzkim (dyrekcjom robót publicznych) okólnikiem tutejszym z dnia 3 listopada 1924 r. L. dz. 2002/Pr., ustalonem zostało, że funkcjonarjuszowi, którego żona pobiera uposażenie lub zaopatrzenie z instytucji państwowej, należy wypłacać dodatek na mieszkanie według stawki ustalonej dla samotnych o ile funkcjonarjusz ten nie utrzymuje w rozumieniu art. 4 ustawy o uposażeniu innych członków rodziny, oraz, że żonę tego funkcjonarjusza państwowego, będącą funkcjonarjuszem państwowym, należy tedy pod względem dodatku na mieszkanie traktować jako samotną. Wobec tego za mieszkanie, przydzielone jednemu z małżonków w charakterze służbowego, pobierać należy komorne w rozmiarze otrzymanego dodatku mieszkaniowego przysługującego temu ze współmałżonków, któremu dane mieszkanie służbowe przydzielonem zostało.

Dyrektor Departamentu: (podpis nieczytelny).

12.

Opłata stemplowa.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 10 maja 1930 r. Nr. I. R. 5103/30.

Nr. O. 991/30. Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. V. 2723/6 z dn. 23 kwietnia 1930 r. wyjaśniło, że podanie o wydanie kuponów od papierów wartościowych, złożonych jako depozyt w kasie państwowej, na zabezpieczenie należności skarbu państwa (należności, mogącej wyniknąć z umowy, zawartej ze skarbem państwa, należności z tytułu podatku spożywczego, cła i t. d.) nie podlega opłacie stemplowej, a mianowicie na mocy art. 141 (punktu 13) ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 570).

Powyższe podaje się do wiadomości i ewentualnego stosowania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929r., str. 294 pod linją.

13.

Dodatkowe wynagrodzenia.

Wykładnia ostatniego ustępu art. 4 ustawy skarbowej z dnia 29 marca 1930 r.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 maja 1930 roku Nr. I. R. 4849/30.

Nr. O. 946/30. W wykonaniu art. 14 ustawy skarbowej z dnia 29 marca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 221) Ministerstwo Skarbu okólnikiem N. D. III. 1030/1/ z dn. 24-go kwietnia 1930 r. podało następującą wykładnię ostatniego ustępu art. 4 tejże ustawy.

Wymieniony ustęp powołanego artykułu postanawia, że wszelkie dodatkowe wynagrodzenia funkcjonarjuszów państwowych względnie funkcjonarjuszów przedsiębiorstw państwowych, nie mogą przewyższać ich uposażenia, którego wysokość określają ogólne ustawy względnie umowy z nimi zawarte.

Zachodzi więc potrzeba ustalenia 1) co uważać należy za uposażenie określone przez ogólne ustawy, względnie umowę zawartą z pracownikiem kontraktowym, 2) co podpada pod pojęcie dodatkowych wynagrodzeń, których łączna wysokość nie może przekraczać uposażenia względnie wynagrodzenia określonego w punkcie 1 niniejszego okólnika i 3) do kogo mają zastosowanie postanowienia powołanego artykułu ustawy.

ad. 1. Za uposażenie określone przez ogólne ustawy uważać należy płacę zasadniczą, dodatek regulacyjny, dodatek ekonomiczny, stołeczny, kresowy, z uwzględnieniem 10% podwyżki po myśli art. 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725), dodatek mieszkaniowy i 15%-wy dodatek miesięczny.

Co się tyczy pracowników kontraktowych, to o ile w myśl zawartej z nimi umowy otrzymują wynagrodzenie przyrównane do pewnej grupy uposażenia funkcjonarjuszów państwowych, należy za ich wynagrodzenie uważać wyżej wymienione części uposażenia z wyjątkiem dodatku na mieszkanie, który im nie przysługuje.

O ile natomiast pracownicy kontraktowi otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe, to za ich wynagrodzenie uważać należy kwotę określoną w umowie, jako ich wynagrodzenie miesięczne, oraz 15% dodatek miesięczny, o ile dodatek ten w myśl obowiązujących w tej mierze przepisów odnośnemu pracownikowi kontraktowemu przysługuje.

Za uposażenie względnie wynagrodzenie, o ile wyżej mowa, uważać należy całą kwotę brutto bez jakichkolwiek potrąceń.

ad 2. Pod pojęcie dodatkowych wynagrodzeń podpadają remuneracje, wynagrodzenia za nadliczbowe godziny pracy, wszelkie dodatkowe wynagrodzenia przyznane na zasadzie art. 9 oraz innych artykułów ustawy z dnia 9 października 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), o ile wysokość ich nie jest określona przez ustawę, wszelkie specjalne dodatki z tytułu szczególnej właściwości służby po myśli art. 10 tejże ustawy oraz wszelkie wynagrodzenia perjodyczne i jednorazowe, przyznawane funkcjonarjuszom państwowym wyznaczonym na mocy istniejących przepisów prawnych przez właściwe władze do nadzoru i udziału we władzach instytucyj i przedsiębiorstw, a to niezależnie od tego, z jakich funduszów wynagrodzenia te są wypłacane.

Nie podpadają pod pojęcie dodatkowych wynagrodzeń zapomogi oraz diety i koszty podróży.

ad. 3. Postanowienia wymienionego ustępu art. 4 mają zastosowanie do funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych, których uposażenie normuje ustawa z dnia 9 października 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), do funkcjonarjuszów państwowych objętych ustawą o uposażeniu sędziów z dnia 5 grudnia 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) i do pracowników kontraktowych w służbie państwowej i w przedsiębiorstwach państwowych, objętych budżetem.

W końcu Ministerstwo Skarbu zaznaczyło, że za uposażenie i wynagrodzenie określone w punkcie 1) i za dodatkowe wynagrodzenia określone w punkcie 2) niniejszego okólnika, uważać należy sumę brutto uposażeń i wynagrodzeń względnie sumę dodatkowych wynagrodzeń, przypadającą odnośnemu pracownikowi w ciągu całego okresu budżetowego 1930/31, z wyjątkiem tantjem, przyznanych za lata ubiegłe oraz za rok operacyjny 1929 względnie 1929/30. Natomiast postanowienia art. 4 wyżej powołanej ustawy skarbowej mają zastosowanie do tantjem za rok budżetowy 1930/31.

Powyższe podaje do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

§ 4, ustęp końcowy, ustawy skarbowej z dnia 29 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 221.

Wszelkie wynagrodzenia dodatkowe, pobierane przez funkcjonarjuszów państwowych i przedsiębiorstw państwowych, jak remuneracje, specjalne dodatki, z wyjątkiem przewidzianych załączonym budżetem dodatków reprezentacyjnych, oraz dodatków, których wysokość określa ustawa, wynagrodzenia za nadzór i udział we władzach różnych instytucyj i t. d., nie mogą łącznie wynosić więcej, niż wysokość uposażenia zainteresowanego pracownika, określona przez ogólne ustawy lub umowę, zawartą z pracownikiem kontraktowym.

14.

Ulgi w podatku dochodowym dla osób wznoszących domy mieszkalne.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 27 czerwca 1930 r. Nr. I. R. 7158/30.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości następujące zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 17 czerwca 1930 r. L. D. V. 3951/2:

Osobom, pobierającym dochód z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, przysługuje prawo korzystania z ulgi w podatku dochodowym, określonej w p. 3 art. 33 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 372). W szczególności osobom takim, o ile wybudują domy mieszkalne do dnia 31 grudnia 1935 r. mogą być potrącane, pod warunkami, określonemi w §§ 32 i 33 rozporządzenia wykonawczego z dnia 31 listopada 1927 r. w sprawie wykonania powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 913), od dochodów z uposażeń służbowych — koszty budowy domów mieszkalnych, z wyłączeniem jednak poży-

czek udzielonych na mocy powyższego rozporządzenia Prezydenta najdalej w ciągu lat 5, poczynając od roku następnego po ukończeniu budowy.

Władzami powołanemi do wydawania decyzji co do prawa do omawianej ulgi oraz co do wysokości kwot kosztów budowy, podległych potrąceniu od dochodów z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, są urzędy skarbowe podatków i opłat skarbowych, w których okręgu podatnik w dniu 15 grudnia roku poprzedzającego rok, za który się ulga należy, miał miejsce zamieszkania, albo w braku tegoż, miejsce pobytu.

W wypadkach, gdy osoby, ubiegające się o ulgę, osiągają równocześnie dochody, podlegające opodatkowaniu w myśl przepisów działu I i II ustawy o państwowym podatku dochodowym, wówczas władzą, powołaną do przyznania ulgi jest urząd skarbowy, kompetentny do wymiaru podatku dochodowego od dochodów, podlegających opodatkowaniu wedle przepisów działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Wysokość ulgi w podatku dochodowym z tytułu wybudowania domu mieszkalnego ustalają właściwe władze skarbowe w roku następnym po upływie rocznego okresu, za który ulga się należy w ten sposób, że podatek obliczają od całorocznej podstawy wymiarowej (dochodu z całorocznego wynagrodzenia służbowego), zmniejszonej o koszty budowy, przyczem różnica między sumą podatku, potrąconego w ciągu roku przez służbodawcę, a podatkiem w powyższy sposób obliczonym przez władzę skarbową, stanowi nadpłatę do zwrotu płatnikowi.

Gdy nadające się do potrącenia koszty budowy równają się sumie wynagrodzeń służbowych, wypłaconych pracownikowi w ciągu roku, wówczas przypada do zwrotu cała suma podatku, potrąconego przez służbodawcę w ciągu roku. Gdy natomiast koszty budowy nie przekraczają sumy wynagrodzeń służbowych, wypłaconych w ciągu roku, wówczas koszty te należy potrącić od sumy wynagrodzeń służbowych, wypłaconych w odpowiedniej części roku, licząc od jego początku, a dotyczącą kwotę nadpłaconego podatku zbonifikować, od pozostałej zaś części wypłaconych wynagrodzeń obliczyć podatek na zasadach ogólnych działu II ustawy.

W wypadkach, gdy pracownik ubiegający się o ulgę pobierał wynagrodzenia służbowe u kilku służbodawców, należy, celem ustalenia wysokości ulgi, odliczyć koszty budowy od łącznej sumy wynagrodzeń wypłaconych w ciągu roku, w sposób wymieniony w ustępnie poprzednim.

Jeżeli płatnik, ubiegający się o ulgę, osiąga obok dochodu z wynagrodzeń służbowych także dochody z innych źródeł, podlegające opodatkowaniu według działu I ustawy, wówczas omawianą ulgę należy przyznać przedewszystkiem drogą odpowiedniego zredukowania dochodu z tych innych źródeł.

P r z y k ł a d y: I Płatnik, otrzymujący wynagrodzenie służbowe w wysokości 1.000 zł. miesięcznie (12.000 zł. rocznie) wybudował w r. 1928 dom mieszkalny, przyczem koszty budowy, nadające się do potrącenia od dochodu podatkowego, wyniosły 16.000 zł.

W myśl przytoczonych wyżej zasad ulga należy się, poczynając od roku 1929 i w związku z tem władza skarbowa zwróci płatnikowi w roku 1930 pobrany podatek w roku 1929, potrącając od wynagrodzeń otrzymanych w roku 1929 koszty budowy w wysokości 12.000 zł., zaś w roku 1931 zwróci podatek, pobrany w czterech pierwszych miesiącach 1930 r.

II Płatnik otrzymał w roku 1929 wynagrodzenie u dwóch służbodawców:

u służbodawcy A) — 500 zł. miesięcznie (6.000 zł. rocznie),
u służbodawcy B) — 500 zł. miesięcznie (6.000 zł. rocznie).

Koszty budowy domu mieszkalnego ukończonego w roku 1928 wyniosły 10.000 zł.

W roku 1930 władza skarbowa zwróci płatnikowi cały podatek pobrany w r. 1929 przez służbodawcę A) a nadto podatek pobrany u służbodawcy B) w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 1929r.

III Płatnik, który zbudował dom w r. 1928 kosztem 20.000 zł. (ulga należy się od r. 1929), osiągnął dochód, podlegający opodatkowaniu według działu I w roku 1929 w wysokości 16.000 zł. a nadto w r. 1929 pobrał uposażenie służbowe w kwocie 12.000 zł. (miesięcznie po 1.000 zł.).

Przy obliczeniu podatku według działu I na rok 1929 — władza skarbowa potrąci od dochodu podatkowego koszty budowy domu w wysokości 16.000 zł. i w związku z tem zwolni płatnika od podatku na ten rok, pozostałą zaś kwotę kosztów budowy (4.000 zł. potrąci od dochodu z wynagrodzeń służbowych wypłaconych w roku 1929 (jak przykład I) i zbonifikuje podatek za cztery pierwsze miesiące 1929 r.

Płatnicy, ubiegający się o przyznanie omawianej ulgi, winni są najpóźniej w terminie do dnia 1 lutego roku następującego po roku, za który ulga się należy, przedłożyć właściwej władzy skarbowej podanie, do którego obok dowodów, wymaganych w § 33 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast, należy dołączyć zaświadczenie służbodawcy, stwierdzające wysokość wypłaconych w ciągu roku, za który ulga się należy, wynagrodzeń służbowych z wyszczególnieniem kwot wynagrodzeń wypłaconych i opodatkowanych w poszczególnych okresach wypłaty.

Władze skarbowe uskuteczniają obliczenie wysokości ulgi w terminie dwóch tygodni po wniesieniu podania, natomiast zwrot nadpłaconego podatku dokonują w trybie, przewidzianym dla zwrotu nadpłat w gotówce.

Ulga z punktu 3 § 33 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o rozbudowie miast jest ulgą czysto osobistą, zatem osoba, która dom zbudowała, nie traci prawa do tej ulgi nawet w razie odstąpienia własności domu na rzecz osoby drugiej. W związku z tem członkowie kooperatyw budowy mieszkań nie mogą korzystać z omawianej ulgi nawet po przewłaszczeniu mieszkań na ich rzecz, gdyż nie oni zbudowali dany budynek mieszkalny, lecz kooperatywa i ta jako taka z ulg korzystać może.

Za Naczelnika Wydziału: (—) *E. Waydel,* wr. Radca Ministerjalny.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 24 lipca 1930 r. Nr. O. 1417/30.

Udziela się do wiadomości, zarazem zaznacza się, że na pisemną prośbę ubiegających się o przyznanie ulgi podatkowej wydawać będzie Kuratorjum zaświadczenia, stwierdzające wysokość wypłaconych w ciągu roku poborów i potrąconych kwot podatku osobisto - dochodowego. Zaświadczenie takie służyć będzie jako załącznik do podania do właściwej władzy skarbowej o przyznanie ulgi podatkowej.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys,* wr.

15.

Egzamin praktyczny.

Wyjaśnienie postanowienia art. 10 rozporządzenia z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258).

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 maja 1930 r. Nr. II. 10736/30.

L. I. 20044/30. Ministerstwo wyjaśnia, że nauczycielka publicznej szkoły powszechnej, która pracuje w publicznem szkolnictwie powszechnem od dnia 1 września 1918 r. do obecnej chwili z przerwą od dnia 1 maja 1926 r do dnia 31 sierpnia 1928 r. i która posiada kwalifikacje do nauczania, uzyskane w 1918 r., obowiązana jest do zdania egzaminu praktycznego w myśl ustępu pierwszego art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) w ciągu okresu pięcioletniego, licząc od dnia 1 września 1928 r. t. j. od chwili ponownego jej zatrudnienia po wejściu w życie wyżej wyszczególnionego rozporządzenia.

Dyrektor Departamentu: (—) *W. Żłobicki.*

16.

Przyznanie tytułu profesora dyrektorom szkół.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 2 czerwca 1930 r. Nr. II. 9977/30.

L. II. 7375/30. Ministerstwo wyjaśnia, że dyrektorom państwowych szkół, którzy odpowiadają wymaganiom ostatniego ustępu art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), przysługuje tytuł „profesora“ z uwagi na postanowienia ust. 3 art. 1 powołanej ustawy.

Dyrektor Departamentu: (—) *W. Żłobicki.*

17.

Taksy szkolne w szkołach średnich ogólnokształcących.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dn. 4 lipca 1930 r. Nr. II. 15720/30.

L. II. 11436/30. Z mocą obowiązującą od początku roku szkolnego 1930/31, zatem od dnia 1 września 1930 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wprowadza w szkołach średnich ogólnokształcących na okres roku szkolnego 1930/31 następujące taksy:

1. Taksa dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej . . . . . . 3 zł
2. Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej 10 zł
3. Taksa za egzamin wstępny z różnicy programów . . . 10 zł
4. Taksa za egzamin prywatny, zdawany w państwowej szkole średniej (w okręgach, w których te egzaminy istnieją) . . 10 zł
5. Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich państwowych i prywatnych . . . . 12 zł

6. Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów . . 60 zł
7. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów 15 zł
8. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego, lub półrocznego . . . . 5 zł
9. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości . . 10 zł
10. Taksa administracyjna roczna . . . . . 150 zł

Z powyższych taks jedynie taksy, wymienione pod pozycją 8 i 9, stanowią dochód państwowy i winny być wpłacane przez zainteresowanych do kas skarbowych na rachunek kuratorjum do zarachowania na § 14 działu 5 (szkolnictwo średnie ogólnokształcące) budżetu dochodowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Taksy, wymienione w punktach 2, 3 i 4, rozdzielają dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów, względnie członków komisyj egzaminacyjnych, jako wynagrodzenie za udział w komisjach. Na pobrane taksy dyrekcje wydają kwity ze specjalnego bloczka, opatrzone pieczęcią szkoły. Sumy poszczególne winny być wciągnięte na tę samą listę, na której są pokwitowania z podziału kwoty między egzaminatorów.

Taksy, wymienione pod pozycjami 5, 6 i 7 za egzamin dojrzałości, szkoły państwowe i niepaństwowe wpłacają do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na fundusz specjalny „Taksa administracyjna" i przesyłają kuratorjum wykaz uczniów (enic), od których taksy te zostały pobrane, oraz dowód wpłacenia łącznej kwoty. Kuratorjum po sprawdzeniu wykazy te wraz z dowodami wpłaty odsyła do Ministerstwa.

Taksy, wpłacone przez uczniów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 5, 6 i 7 i to tylko w tym wypadku, gdy uczeń (ekstern) z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczony nie zostanie.

Zwrotu taks dokonywują kuratorja okręgów szkolnych we własnym zakresie działania z przekazanego przez Ministerstwo funduszu specjalnego „Taksa administracyjna".

Dochód z taks, wymienionych w punktach 1 i 10, winny dyrekcje szkół przekazywać za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30110 Centralnej Kasy Państwowej, a mianowicie taksy wstępne i 95 zł z taksy administracyjnej do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Departament Szkolnictwa Ogólnokształcącego) na fundusz specjalny „Taksa administracyjna", zaś 55 zł z taksy administracyjnej zatrzymywać do własnej dyspozycji na pokrycie wydatków rzeczowo-administracyjnych szkoły, w szczególności na opał, światło, utrzymanie porządku, na wydatki biurowe, wydatki różne, drobny remont, urządzenie lokali szkolnych, na pomoce naukowe i t. p.. Z tego też dochodu rezerwują dyrekcje szkół półrocznie po 1.50 gr. (względnie po 75 gr. przy częściowych zwolnieniach) od ucznia na wycieczki, urządzenia i przybory do zabaw ruchowych, sporty i t. p., które dyrekcje organizują według własnego uznania. Wszelkie wpływy do funduszu, pozostającego w zarządzie dyrekcyj szkół, jak również i wydatki z tego funduszu czynione, obowiązane są dyrekcje szkół zapisywać jako

dochód, względnie rozchód, w myśl przepisów rachunkowo-kasowych dla dyrekcyj gimnazjów państwowych.

Funduszu specjalnego „Taksa administracyjna" używać będzie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na ogólne cele szkolnictwa średniego ogólnokształcącego.

Unormowana niniejszem rozporządzeniem taksa administracyjna winna być przez uczniów wpłacana w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do końca drugiego miesiąca. Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od tej taksy w jednem półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu szkolnem, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie. Zwolnienie obowiązuje na przeciąg roku szkolnego. Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie (eksterni). Zwolnień można udzielać jedynie od taksy za egzamin dojrzałości eksternów i od taksy administracyjnej.

Ze zwolnień od taksy administracyjnej mogą korzystać:

a) dzieci rodziców niezamożnych, oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających ze Skarbu Państwa uposażenie służbowe, względnie wynagrodzenie, o ile nie jest wiadome, że posiadają znaczniejszy majątek. W tym wypadku płacą połowę taksy administracyjnej, która przypada do podziału stosunkowo między Ministerstwo W. R. i O. P. i dyrekcję szkoły;

b) w wypadkach zupełnego ubóstwa w całości, jednak w granicach 10% ogółu uczniów całej szkoły, przyczem zgodnie z tutejszem zarządzeniem z dnia 31 grudnia 1928 r. Nr. II. 17818/28 [1]) w pierwszym rzędzie uwzględniać należy dzieci niezamożnych inwalidów wojennych.

Od taksy za pełny egzamin dojrzałości eksternów mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także i sami funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przyczem analogicznie do punktu b. poprzedniego ustępu pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożni inwalidzi wojenni.

Określonych wyżej zwolnień od taksy administracyjnej udzielają co półrocze rady pedagogiczne szkół, stosownie do stanu majątkowego rodziców uczniom (icom), którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady pedagogiczne winny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje, nadto jej pilność i postępy w nauce. Zwolnienia od taksy administracyjnej należy odmówić uczniom (icom) bez względu na to, czy są dziećmi funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, którzy nie wykazują należytych postępów w nauce i zachowaniu, a rada pedagogiczna doszła do przekonania, że nie są to objawy przejściowe, ale zasadnicze cechy ujemne inteligencji, lub charakteru. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji rady pedagogicznej w wypadku odmówienia zwolnienia do kura-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 261.

torjum, które rozstrzyga ostatecznie. Od taksy za egzamin dojrzałości eksternów zwalnia kuratorjum.

Zwolnienie od taksy administracyjnej następuje z końcem drugiego miesiąca po rozpoczęciu roku szkolnego na skutek podania wniesionego do dyrekcji szkoły przez rodziców, lub opiekę domową ucznia w terminie najdalej miesięcznym po rozpoczęciu roku. Do podania należy dołączyć stosowne zaświadczenie o stanie majątkowym.

Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o zwolnienie od taksy. Dyrekcja może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia zaświadczenia o stanie majątkowym, lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

Uczniowie (ice) nie zwolnieni od taksy administracyjnej obowiązani są wpłacić tę taksę bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj rady pedagogicznej, najpóźniej jednak do końca 3-go miesiąca danego półrocza pod rygorem niedopuszczenia do dalszych zajęć szkolnych.

Kontrolę nad należytem pobieraniem taks od uczniów, względnie rozdziałem i przekazywaniem taksy administracyjnej, wykonują w stosunku do wszystkich szkół średnich państwowych niezależnie od organów kontroli państwowej kuratorja.

W sprawie pobierania taks zechcą Kuratorja wydać bezzwłocznie stosowne zarządzenia dyrekcjom państwowych szkół średnich ogólnokształcących.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uchylam wszystkie dotychczasowe rozporządzenia, dotyczące niniejszem rozporządzeniem objętych taks szkolnych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

18.

Zwrot opłat szkolnych.

Wykaz szkół, w których nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w roku szkolnym 1930/31.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 4320/30.

L. O. 1394/30). Powołując się na punkt 1 okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 1925 r. Nr. 95/14604, podaję do wiadomości wykaz prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych tudzież szkół artystycznych, w których nauka uprawnia do zwrotu opłaty szkolnej w myśl ustępu trzeciego art. 10 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), względnie art. 6. §. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107).

Wykaz ten obowiązuje na rok szkolny 1930/31 z tem zastrzeżeniem, że w szkołach handlowych uprawnienie do zwrotu oplat szkolnych nie odnosi się do klas przygotowawczych.

Zarazem, opierając się na piśmie Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1930 r. L. 9109/30, podaję do wiadomości, że na okres roku szkolnego 1930/31 funkcjonarjusze państwowi zwolnieni będą od obowiązku przedstawiania zaświadczeń o braku wolnych miejsc w szkołach państwowych we wszystkich okręgach szkolnych.

W sprawie przekazywania odpowiednich kredytów na opłaty szkolne, dokonywania wydatków, zarachowywania ich, obowiązują nadal bez zmiany dotychczasowe przepisy.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

I. Szkoły średnie ogólnokształcące.

Województwo lwowskie.

Borysław-Tustanowice. 1. Gimnazjum Koedukacyjne Twa Pryw. Polskiego Gimn. Humanistycznego dla Zagłębia Naftowego Borysławskiego.

Bąkowice pod Chyrowem. 2. Gimnazjum Męskie O. O. Jezuitów.

Dobromil. 3. Gimnazjum Koedukacyjne Miejskie im. Herburtów.

Drohobycz. 4. I Gimn. Żeńskie Twa Pryw. Gimn. Żeńskiego w Drohobyczu, 5. II Gimnazjum Żeńskie im. H. Sienkiewicza Polskiego Twa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. H. Sienkiewicza w Drohobyczu, 6. Gimnazjum Koedukacyjne im. J. Franki, Ukraińskiego Twa Pedagogicznego „Ridna Szkoła" w Drohobyczu.

Jarosław. 7. Gimnazjum Żeńskie im. M. Marceliny Darowskiej Zgrom. S. S. Niepokalanego Poczęcia N. M. P.

Jaworów. 8. Gimnazjum Koedukacyjne im. Józefa Makoweja, U. T. P.

Kolbuszowa. 9. Gimnazjum Koedukacyjne Twa Szkoły Gimnazjalnej Męskiej.

Lwów. 10. Gimnazjum Żeńskie SS. Bazyljanek, 11. Gimnazjum Żeńskie Józefy S. Goldblatt Kamerlingowej, 12. Gimnazjum Koedukacyjne Ewangelickiej Gminy Wyzn. z n. j. n., 13. Gimnazjum Żeńskie Dra Adeli Karp Fuchsowej, 14. Gimnazjum Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Żychowiczowej, 15. Liceum Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Żychowiczowej, 16. Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu, 17. Gimnazjum Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej Spadkobierców Zofji Strzałkowskiej, 18. Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. de Notre Dame, 19. Gimnazjum Żeńskie Konwentu SS. Sercanek, 20. Gimnazjum Żeńskie im. Juljusza Słowackiego Twa Pryw. Gimn. Żeń. im. J. Słowackiego, 21. Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek, 22. Gimnazjum Męskie Human. Żydow. Twa S. L. i Śr., 23. Gimnazjum Męskie Klasyczne Żydow. Twa S. L. i Śr., 24. Gimnazjum Żeńskie Żydowskiego Twa S. L. i Śr.

Przemyśl. 25. Gimnazjum Żeńskie PP. Benedyktynek, 26. Gimnazjum Żeńskie im. Marji Konopnickiej Anny Kleczyńskiej, 27. Gimnazjum Żeńskie Ukraińskiego Instytutu dla dziewcząt w Przemyślu.

Przeworsk. 28. Gimnazjum Koedukacyjne Miejskie im. kr. Władysława Jagiełły.

Rzeszów. 29. Gimnazjum Żeńskie Twa Pryw. Gimnazjum Żeńskiego.

Sambor. 30. Gimnazjum Żeńskie im. Marji Konopnickiej Twa Pryw. Gimn. Żeń. im. Marji Konopnickiej.

Strzyżów n/W. 31. Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

Województwo stanisławowskie.

Dolina. 1. Gimnazjum Koedukacyjne Polskie im. Zygmunta Krasińskiego Twa Szkoły Średniej im. Krasińskiego.

Horodenka. 2. Polskie Gimnazjum Koedukacyjne Twa Szkoły Średniej.

Kałusz. 3. Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

Kołomyja. 4. Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek.

Stanisławów. 5. Gimnazjum Żeńskie Zgromadzenia SS. Urszulanek, 6. Gimnazjum Koedukacyjne Żyd. Twa S. L. i Śr.

Stryj. 7. Gimnazjum Żeńskie Twa Pryw. Gimn. Żeńskiego.

Turka n/Str. 8. Gimnazjum Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego Twa Gimnazjalnego.

Województwo tarnopolskie.

Brody. 1. Gimnazjum Żeńskie im. E. Orzeszkowej Dra Loewina.

Przemyślany. 2. Polskie Koedukacyjne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi Twa Polsk. Gimn. im. Król. Jadwigi.

Radziechów. 3. Gimnazjum Koedukacyjne im. Marszałka Badeniego Twa Gimn. w Radziechowie.

Tarnopol. 4. Gimnazjum Żeńskie im. Marji Konopnickiej Zofji Lenkiewiczowej, 5. Gimnazjum Żeńskie Twa „Ridna Szkoła" U. T. P.

Złoczów. 6. Gimnazjum Koedukacyjne U. T. P. „Ridna Szkoła".

II. Zakłady kształcenia nauczycieli.

Województwo lwowskie.

Cieszanów. 1. Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Koedukacyjne im. Stanisława Sobińskiego.

Drohobycz. 2. Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powszechnych, 3. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Jarosław. 4. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. Emilji Plater.

Jaworów. 5. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Krosno. 6. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Twa Pryw. Semin. Naucz. Żeńskiego.

Lwów. 7. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej, 8. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Anny Rychnowskiej, 9. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Nazaretanek, 10. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek im. św. Józefata.

Łańcut. 11. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Boromeuszek.

Przemyśl. 12. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powszechnych, 13. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie PP. Benedyktynek.

Rzeszów. 14. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Twa Pryw. Semin. Nauczycielskiego Żeńskiego.

Sambor. 15. Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie im. Adama Asnyka Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powsz., 16. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie U. T. P.

Sanok. 17. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Miejskie.

Sokal. 18. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Miejskie.

Tarnobrzeg. 19. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. St. Jachowicza Twa Pryw. Semin. Naucz. Żeńskiego.

Żółkiew. 20. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Felicjanek.

Województwo stanisławowskie.

Stryj. 1. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Miejskie, 2. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Koła U. T. P.

Stanisławów. 3. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej, 4. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Tłumacz. 5. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Twa Chrz. Narod. Naucz Szkół Powszechnych.

Województwo tarnopolskie.

Czortków. 1. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej.

Tarnopol. 2. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Komitetu Obywatelskiego, 3. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie Koła T. S. L.

Złoczów. 4. Prywatne Seminarjum Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej (czasowo koedukacyjne).

III. Szkoły zawodowe.

Województwo lwowskie.

Borysław. 1. Szkoła Zawodowa Żeńska T. S. L.

Drohobycz. 2. Średnia Szkoła Techniczna Twa Średniej Szkoły Ludowej, 3. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H., 4. Szkoła Zawodowa im. E. Orzeszkowej Twa Średniej Szkoły Zawodowej.

Fredrowo. 5. 2-letnie Kursy Praktyki Ogrodniczej Twa Ogrodniczego we Lwowie.

Gródek Jagielloński. 6. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. L.

Jarosław. 7. 4-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H.

Jazłowiec. 8. Seminarjum Gospodarcze SS. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marji Panny.

Lwów. 9. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa im. Dr. A. Korkisa, 10. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H., 11. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Żydowskiego Twa Szkoły Handlowej, 12. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Twa „Proświta", 13. Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego T. S. H., 14. Jednoroczna Żeńska Szkoła Przysposobienia Kupieckiego M. Christofa, 15. Liceum Handlowe Koedukacyjne Twa Liceum Handlowego we Lwowie, 16. Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego Z. Olszewskiego, 17. Szkoła Zawodowa Żeńska Twa Warsztatów Rękodzielniczych dla dziewcząt żydowskich, 18. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgrom. SS. Opatrzności Bożej przy Zakładzie im. św. Teresy, 19. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgrom. SS. Bazyljanek, 20. Szkoła Zawodowa Żeńska Wyrobów Galanteryjnych Tow. Szk. Zawod., 21. Szkoła Majstrów Elektrotechników Twa Szkół Przemysłowo-Technicznych.

Miejsce Piastowe. 22. Szkoła Rzemiósł Tw. „Powściągliwość i Praca“.

Przemyśl. 23. Szkoła Zawodowa Żeńska T. S. L., 24. Liceum Handlowe Koedukacyjne T. S. H., 25. Szkoła Zawodowa Żeńska Twa Warsztatów Rękodzielniczych dla dziewcz. żydowskich.

Rawa Ruska. 26. Szkoła Zawodowa Żeńska T. S. L.

Rozwadów. 27. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Twa Szk. Zawod.

Rzeszów. 28. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Twa Szkoły Kupieckiej, 29. Szkoła Przemysłowa Żeńska T. S. L.

Sambor. 30. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H., 31. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Fundacji O. Gothelfa, 32. Szkoła Średnia Zawodowa im. St. Sobińskiego T-wa Szkoły Zawodowej Żeńskiej, 33. Szkoła Przemysłowa dla dziewcząt żydowskich Fundacji O. Gothelfa.

Sanok. 34. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Zw. N. S. P.

Snopków. 35. Główna Szkoła Gospodarcza Żeńska.

Żółkiew. 36. Szkoła Zawodowa dla dziewcz. żydowskich Twa Ochrony dzieci i młodz. żyd.

Sygniówka p/Lwowem. 37. Szkoła Mechaników Lotniczych L. O. P. P.

Województwo stanisławowskie.

Kołomyja. 1. 2-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H., 2. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgrom. SS. Urszulanek.

Stanisławów. 3. Szkoła Przemysłowa Żeńska Twa Szkoły Przemysłowej Żeńskiej, 4. Szkoła Zawodowa Żeńska Twa Związku dla Szerz. Wykształc. Zawodowego wśród Żydów w Małopolsce, 5. 3-klasowa Żeńska Szkoła Handlowa T. S. H.

Stryj. 6. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Fr. Świderskiego, 7. Szkoła Zawodowa Żeńska Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, 8. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Twa Warsztatów Rękodzielniczych dla młodzieży żydowskiej.

Województwo tarnopolskie.

Brody. 1. Jednoroczna Koedukacyjna Szkoła Przysposobienia Kupieckiego B. Lewina.

Brzeżany. 2. Szkoła Przemysłu Drzewnego Twa Szkoły Zawodowej Przemysłu Drzewnego.

Czortków. 3. Szkoła Przemysłowo-Handlowa Żeńska Twa Szkoły Przemysłowo-Handlowej.

Tarnopol. 4. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. L.

Złoczów. 5. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. L.

IV. Szkoły artystyczne.

Województwo lwowskie.

Drohobycz. 1. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie, Rynek 6.

Jaworów. 2. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie.

Lwów. 3. Instytut Muzyczny im. M. Łyseński, ul. Szaszkiewicza 5, 4. Instytut Muzyczny Malwiny Reysówny, ul. 29. Listopada 70, 5. Konserwatorjum Polskiego Towarzystwa Muzycznego, ul. Chorążczyzny 7, 6 Lwowski Instytut Muzyczny, ul. Sobieskiego 4, 7. Szkoła Muzyczna im. Ignacego Paderewskiego, ul. Miłkowskiego 11, 8. Szkoła Muzyczna Sabiny Kasparek, ul. Kochanowskiego 4.

Przemyśl. 9. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie, ul. Tatarska 4, 10. Instytut Muzyczny im. Fr. Chopina Wandy Cyrbesowej ul. Grodzka 17, 11. Szkoła Muzyczna im. Ludwika van Beethovena A. i J. Grzywieńskich, ul. Szkolna 2.

Województwo stanisławowskie.

Kołomyja. 1. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie, 2. Filja Konserwatorjum Towarzystwa Muzycznego im. St. Moniuszki w Stanisławowie, 3. Filja Lwowskiego Instytutu Muzycznego, ul. Kościuszki 25.

Stanisławów. 4. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie, ul. Gołuchowskiego 20, 5. Konserwatorjum Towarzystwa Muzycznego im. St. Moniuszki, Plac Mickiewicza.

Stryj. 6. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie (Muzyczne Tow. im. M. Łysenki we Lwowie, Filja Stryj).

Województwo tarnopolskie.

Czortków. 1. Szkoła Muzyczna Stanisława Łukasiewicza, ul. Boczna Szpitalna.

Tarnopol. 2. Filja Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki we Lwowie, 3. Szkoła Muzyczna Tow. Przyjaciół Muzyki, ul. Brodzińskiego 2.

19.

Nabywanie świadectw i protokołów egzaminu specjalnego, uprawniającego do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 12 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 3080/30.

Nr. O. 1216/30. W związku z okólnikiem z dnia 29 marca 1930 Nr. II 28638/29, ogłoszonym w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1930 Nr. 5 (255), poz. 67 [1]), Ministerstwo W. R. i O. P. zawiadamia, że formularze świadectw z egzaminu specjalnego, uprawniającego do odbycia skróconej czynnej służby wojskowej, oznaczonych signum „S. P. R. 1", nabywać można wyłącznie w Drukarni Państwowej w Warszawie. Cena świadectw tych wynosi: oryginałów za 1 egzemplarz zł. 0.26, odpisów za 1 egz. zł 0.07.

Formularze protokółow egzaminu specjalnego, oznaczonych signum „S. P. R. prot.", nabywać można we wszystkich księgarniach uprawnionych do sprzedaży świadectw i druków szkolnych. Cena księgarska, oznaczona na blankiecie wynosi za 1 egzemplarz zł. 0.24.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 345.

20.

Egzamin dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 25 czerwca 1930 r. Nr. III. D. 2539/30.

L. III. 2914/30. W celu ujednostajnienia sposobu przeprowadzania egzaminów dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych (Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r.) [1]) podaję poniżej wskazania dla odnośnych komisyj egzaminacyjnych:

1. W myśl § 9 powyższego zarządzenia egzamin powinien obejmować 2 grupy przedmiotów: grupę A — przedmioty ogólnokształcące i pomocnicze i grupę B — przedmioty zawodowe. Egzamin winien odbywać się częściowo piśmiennie częściowo ustnie.

2. W myśl § 10 powyższego zarządzenia wiadomości wykazane przez egzaminowanego z przedmiotów grupy A i B. komisja ocenia dla każdej grupy osobno jako dostateczne i niedostateczne. W wypadkach przewidzianych w tymże § 10 egzamin może odbywać się z jednej z tych grup przedmiotów.

3. Egzamin piśmienny odbywa się:

a) z korespondencji rzemieślniczo-handlowej,

b) z kalkulacji,

c) z rysunku zawodowego dla zawodów wymagających znajomości rysunku zawodowego,

d) dla zawodu kupieckiego z rachunkowości (z buchalterji).

4. Na egzaminy piśmienne wyznacza się najwyżej:

1) jedną godzinę na egzamin z korespondencji,

2) jedną godzinę na egzamin z kalkulacji,

3) jedną godzinę na egzamin z rysunku zawodowego.

5. W zakres egzaminu ustnego mogą wchodzić: wyjaśniające szkice rysunkowe, odpowiednie obliczenia i t. p. wykonywane przez egzaminowanych na tablicy lub na papierze. Czas trwania przepytywania poszczególnych kandydatów zależy od uznania komisji, nie powinien jednak trwać dłużej niż $1^1/_2$ godziny, przyczem kandydata nie należy pytać bez przerwy dłużej niż 30 minut.

Dyrektor Departamentu: (—) *M. Jarniński.*

21.

Wynagrodzenie kierowników szkół dokształcających.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1930 r. Nr. III. D. 5407/30.

Nr. III. 2750/30. Zmieniajac częściowo zarzadzenie Ministerstwa z dnia 24 października 1924 r. Nr. 17885/24 D. III. [2]) w sprawie zmiany wynagrodzenia kierowników w jedno i dwuoddziałowych szkołach dokształcających zawodowych, polecam opłacać od dnia 1 kwietnia 1930 r. dodatkowe

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 147.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1930, str. 351.

czynności nauczycieli, którym będzie powierzone pełnienie obowiązków kierowników szkoły:

a) przy jednooddziałowej szkole, jak za 3 godziny nauki tygodniowej,
b) przy dwuoddziałowej szkole, jak za 4 godziny nauki tygodniowej.

Dyrektor Departamentu: (—) *M. Jarniński.*

22.

Wyroki Naj. Tryb. Adm.

Wymiar uposażenia w razie awansu.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 29 marca 1930. L. Rej. 4460/27.

L. O. 1523/30. Inspektor szkolny w Puławach, p. o. naczelnika wydziału w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego, Stanisław Sowiński, zamianowany został z dniem 1 lipca 1927 r. naczelnikiem wydziału tegoż kuratorjum w V st. sł., poczem kuratorjum wymierzyło mu uposażenie wedle V grupy szczebla b. a to z powodu, że przed nominacją Sowiński otrzymał uposażenie wedle VI grupy szczebla c. t. j. 950 punktów, oraz dodatek inspektorski 225 punktów, razem więc 1.175 punktów, zaś uposażenie V grupy szczebla a. wnosi tylko 1.100 punktów, należało zatem w myśl art. 7, ust. 3, ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r. zaszeregować go do szczebla b., aby uniknąć pokrzywdzenia.

Ministerstwo W. R. i O. P. nie zatwierdziło tego wymiaru uposażenia i zaskarżonem obecnie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego zarządzeniem z 27 września 1927 r. Nr. O. Prez. 4561/27, na podstawie wyjaśnienia Prezydjum Rady Ministrów z 18 września 1927 r. Nr. 14644 poleciło cofnąć wspomniany wymiar uposażenia Sowińskiego i wymierzyć mu uposażenie wedle V grupy szczebla a. jako pod względem ilości punktów bezpośrednio wyższego od pobieranego na poprzedniem stanowisku uposażenia VI grupy szczebla c. a to w myśl art. 7 powołanej ustawy uposażeniowej, dodatek bowiem do uposażenia z art. 48 tejże ustawy uposażeniowej, pobierany dotychczas przez Sowińskiego, jako inspektora szkolnego, ma charakter dodatku ściśle funkcyjnego, wobec czego przy mianowaniu inspektora szkolnego wizytatorem szkół nie może być uwzględniony przy wymiarze szczebla uposażenia w grupie uzyskanej wskutek nominacji.

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skarżący domaga się uchylenia powyższego orzeczenia jako opartego na mylnej interpretacji art. 7 ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r., albowiem artykuł ten ma przedewszystkiem na celu ochronę funkcjonarjusza od pokrzywdzenia materjalnego przy awansie. Skarżący twierdzi, że dodatek inspektorski z art. 48 tejże ustawy stanowi integralną część uposażenia, od której potrącane są opłaty emerytalne, a tem samem winien być brany w rachubę przy wymiarze uposażenia awansowanemu.

Skarżący powołuje się też na zapatrywanie Ministerstwa Skarbu, wyrażone w okólniku z 26 stycznia 1924 r. L. 637/W. Em. Adm., zaznaczając, że w wyniku wymiaru jego uposażenia stało się niemożliwem potrącanie połowy nadwyżki jego uposażenia w wyższej grupie.

Pozwane Ministerstwo w odpowiedzi na skargę stoi na stanowisku, że ponieważ art. 7 ustawy uposażeniowej mówi tylko o grupie i szczeblu, a nie wspomina nic o dodatkach, pojęcia zaś grupy i szczebla określa ustawa w art. 2 i 3, to przy wymiarze uposażenia awansowanemu należy tylko brać pod uwagę grupę i szczebel bez dodatków; że z art. 31 i 106 p. g. oraz art. 6 tejże ustawy uposażeniowej wynika, że posuwanie się inspektorów do szczebli odbywa się na ogólnych zasadach, a dodatek 225 punktów, jakkolwiek stanowi składową część uposażenia, nie ma jednak wpływu na określenie szczebla i jest dodatkiem funkcyjnym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje.

Art. 3 i 7 ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r., na których opiera się zaskarżone orzeczenie, umieszczone są w części I wspomnianej ustawy, zatytułowanej „postanowienia ogólne“ i zawierającej — jak to już z intytulacji wynika — przepisy, określające podstawowe zasady ogólne, na których ustawodawca oparł uposażenie funkcjonarjuszy państwowych i wojska, a które ulegają bądź to uzupełnieniu, bądź zmodyfikowaniu przez przepisy, zawarte w części II tejże ustawy, zatytułowanej „postanowienia szczegółowe“. Dla rozstrzygnięcia zatem pytania, jakie uposażenie przysługuje danemu funkcjonarjuszowi w konkretnym wypadku, miarodajnemi są nietylko przepisy ogólne ustawy, lecz i przepisy szczegółowe, uzupełniające lub modyfikujące postanowienia ogólne, czy to ze względu na stanowisko służbowe danego funkcjonarjusza, czy też ze względu na spełnianie przez niego pewnych funkcyj niezawsze ze stanowiskiem tem związanych, czy wreszcie ze względu na specjalne jego kwalifikacje zawodowe. Największemu zróżniczkowaniu w zależności od powyższych momentów uległy uposażenia nauczycieli, co do których przepisy szczegółowe zawarte są w dziale F, części II omawianej ustawy. Ustawa rozróżnia tu wyraźnie trzy rodzaje dodatków do uposażeń nauczycielskich, przysługujących im wedle tabeli zamieszczonej w art. 3 ustawy, mianowicie art. 37, ustęp 1, art. 47, ustęp 1, art. 48 i 49, art. 54, ustęp 1, art. 62, ustęp 1, przewidują dla dyrektorów i kierowników różnego rodzaju szkół, oraz dla inspektorów szkolnych i ich zastępców stałe dodatki obliczone w punktach uposażeniowych, które to dodatki, jako przywiązane zawsze do danego stanowiska bez względu na to, czy dany funkcjonarjusz pełni jeszcze jakiekolwiek funkcje urzędowe poza czynnościami z tem stanowiskiem związanemi i bez względu na osobiste jego kwalifikacje zawodowe — są zawsze jednakowe i stanowią przeto integralną część uposażenia nauczyciela, stanowisko takie zajmującego. Pozostałe dwa rodzaje dodatków, nazwane w ustawie najczęściej „wynagrodzeniem dodatkowem“ i wyrażane zawsze w pewnej ilości mnożnych, uwarunkowane są albo spełnianiem przez nauczyciela pewnych czynności dodatkowych, niekoniecznie i niestale ciążących na nim z racji zajmowanego stanowiska, albo też posiadaniem przez nauczyciela pewnych specjalnych kwalifikacyj zawodowych.

Już z wyżej określonego charakteru tych dodatków wynika, że nie można traktować je jako równoznaczne w stosunku do tabeli uposażeń zamieszczonej w art. 3 ustawy, określającej ogólnie wysokość uposażenia t y l k o w zależności od grupy, odpowiadającej stopniowi służbowemu i od szczebla, odpowiadającego ilości trzechleci pozostawania w danej grupie uposażeniowej. W szczególności jeśli chodzi o nauczycieli, którzy zajmują wymienione w cytowanych wyżej przepisach szczegółowych stanowiska dy-

rektorów i kierowników szkół, oraz inspektorów szkolnych i ich zastępców, to za ilość punktów uposażeniowych w każdym szczeblu ich uposażenia przyjąć należy ilość wskazaną w tabeli zwiększoną przez dodanie punktów dodatkowych w ilości przez cytowane artykuły ustawy określonej, a stanowiących, jak wyżej wyjaśniono, integralną część ich uposażenia. Słuszność takiego traktowania omawianych dodatków znajduje też potwierdzenie w postanowieniach art. 18 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. zaliczającego te właśnie dodatki do podstawy wymiaru uposażenia emerytalnego. Okoliczność, że w powołanym art. 18 wymieniony jest także dodatek, przewidziany w ustępie 2 art. 62 ustawy uposażeniowej, nie może mieć decydującego znaczenia dla oceny charakteru wszystkich innych dodatków w tymże art. 18 wymienionych, albowiem jeśli się zważy, że ustęp 2 art. 62 ustawy uposażeniowej przewiduje dla dyrektora lub kierownika szkoły specjalnej dodatkowe wynagrodzenie miesięczne w wysokości 7½ mnożnych za każdy oddział równoległy w szkole, a więc nie dodatek z tytułu zajmowanego stanowiska, obliczony w punktach uposażeniowych, oraz, że przewidziane w ustępie 2 art. 37 tejże ustawy tego samego rodzaju dodatkowe wynagrodzenie obliczone również w mnożnych dla dyrektora szkoły średniej nie zostało jednak wyszczególnione w art. 18 ustawy emerytalnej, co nie znajduje żadnego usprawiedliwienia logicznego, należy przyjść do wniosku, że wyszczególnienie w art. 18 ustawy emerytalnej także i wynagrodzenia, przewidzianego w ustępie 2 art. 67 ustawy uposażeniowej, jest raczej przypadkowem przeoczeniem, jest bowiem sprzeczne z całą logiczną konstrukcją zarówno cytowanych przepisów ustawy uposażeniowej jak i art. 18 ustawy emerytalnej i nie może przeto stanowić o właściwem rozumieniu intencji ustawodawcy.

Zauważyć dalej wypada, że ustawa uposażeniowa z 9 października 1923 r. nie klasyfikuje dodatków do uposażeń nauczycielskich, jako funkcyjnych i innych, wobec czego przyjęta przez władzę w praktyce klasyfikacja tych dodatków nie może decydować o ich istotnem znaczeniu, a o ile władza przez nadanie dodatkowi nazwy „funkcyjnego" miała na celu określenie charakteru owego dodatku, jako związanego z pewną określoną funkcją spełnianą przez danego nauczyciela, to wobec wyżej stwierdzonego znaczenia omawianych dodatków nazwa taka w odniesieniu do tych dodatków nie jest właściwą.

Przy wymiarze zatem wedle postanowień ustępu 3 art. 7 ustawy uposażenia skarżącego w związku z awansowaniem go ze stanowiska inspektora szkolnego na stanowisko naczelnika wydziału należało — w myśl wyżej przytoczonych wyjaśnień — uwzględnić przysługujący mu z mocy art. 37, ustęp 1 i art. 48 tejże ustawy dodatek w wysokości 225 punktów, przyjmując że jego dotychczasowe uposażenie VI grupy, szczebla c. wynosi nie 950 punktów, lecz 1.175 punktów, a co zatem idzie, że w osiągniętej przez skarżącego na skutek awansu wyższej grupie uposażenia V-ej szczeblem, który pod względem ilości punktów jest bezpośrednio wyższy od szczebla przysługującego mu w dotychczasowej grupie niższej, jest szczebel b., zawierający 1.200 punktów, nie zaś szczebel a., który zawiera tylko 1.100 punktów.

Zaznaczyć wreszcie należy, że zasadą, wynikającą z samego pojęcia „awansu", jest, aby funkcjonarjusz państwowy, osiągający wyższe od dotychczas zajmowanego stanowisko wedle ustalonej w tabeli stanowisk hierarchji, osiągał też wyższe uposażenie, które przedewszystkiem, o ile chodzi

o prawa urzędnika, jest konkretnym wyrazem awansowania w służbie. Zasada ta znalazła właśnie wyraz w postanowieniach art. 7 ustawy uposażeniowej, w którym ustawodawca, normując kwestję wymiaru uposażenia w razie awansu, wyraźnie ma na celu obronę awansowanego przed pokrzywdzeniem w uposażeniu, co jeszcze dobitniejszy wyraz znalazło w brzmieniu tego przepisu wedle rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. poz. 370 Dz. Ust. Przyjęta przez pozwaną władzę w niniejszym wypadku wykładnia przepisów ustępu 3 art. 48 ustawy uposażeniowej stoi w wyraźnej sprzeczności z powyższą zasadą, doprowadza bowiem do pokrzywdzenia skarżącego wtedy, kiedy na skutek awansu powinien uzyskać wyższe uposażenie. Powołanie się władzy w odpowiedzi na skargę na przepis art. 106 lit. g. tejże ustawy nie uzasadnia zajętego przez władzę stanowiska, gdyż przejściowy ten przepis normuje sprawę pierwszego wymiaru zasadniczego uposażenia czynnych inspektorów szkolnych po wejściu w życie tej ustawy.

Z tych wszystkich względów Najwyższy Trybunał Administracyjny, uznając podniesione w skardze zarzuty błędnej wykładni ustawy z krzywdą dla skarżącego za słuszne i uzasadnione, zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z ustawą, uchylił.

Swobodna ocena władzy podlega kontroli N. T. A.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 31 stycznia 1930 r. L. Rej. 1707/28.

L. I. K. N. 3919/30. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego decyzją z dnia 4 listopada 1927 Nr. I. K. N. 6345/37, zatwierdzając tymczasowo skład grona nauczycieli prywatnego seminarjum nauczycielskiego żeńskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu, nie zatwierdziło na stanowisku kierownika tegoż zakładu em. dyrektora III państw. gimnazjum w Tarnopolu, Józefa Trojnara, nie podając żadnych powodów niezatwierdzenia. Wniesionego przeciwko tej decyzji odwołania Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaskarżonem obecnie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego orzeczeniem z 9 lutego 1928 r. Nr. I. 1494/28 nie uwzględniło z powodu, że Trojnar „dotychczasowem zachowaniem się w służbie nie daje gwarancji należytego spełniania obowiązków dyrektora prywatnego seminarjum".

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skarżący, powołując się na 34-letnią służbę w zawodzie nauczycielskim w b. państwie austrjackiem, a następnie i w Państwie Polskiem, podczas której nietylko nie podlegał żadnej karze dyscyplinarnej, ale nawet nie były przeciwko niemu wdrażane dochodzenia dyscyplinarne, powołując się dalej na posiadanie odpowiednich kwalifikacyj fachowych i pochlebne opinje dawnych władz przełożonych, domaga się uchylenia zaskarżonego orzeczenia jako sprzecznego z art. 117 Konstytucji.

Pozwane Ministerstwo w odpowiedzi na skargę wnosi o pozostawienie jej bez rozpoznania, ponieważ decyzje władzy w przedmiocie zatwierdzenia kandydatów na stanowisko kierowników prywatnych seminarjów nauczycielskich w myśl art. 37 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. poz.185) o kształceniu nauczycieli szkół powszechnych, oraz art. 4, p. 4 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r o tymczasowym ustroju władz szkolnych

(poz. 304 Dz. Ust.) pozostawione są swobodnemu uznaniu władzy, przyczem przepisy te nie dają żadnych wskazań, co mają przedsięwziąć władze, celem ustalenia nieskazitelności kandydata. Ministerstwo zaznacza dalej, że przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia opierało się na należycie przeprowadzonych dochodzeniach, przy których wzięte były również pod uwagę toczące się przeciwko skarżącemu wówczas dochodzenia dyscyplinarne.

Rozpatrzywszy skargę oraz odpowiedź pozwanej władzy i zważywszy:

1) że — jak to już niejednokrotnie Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyrokach swoich wyjaśnił — udzielone władzy administracyjnej przez ustawy prawo do rozstrzygania pewnej kategorji spraw wedle swobodnego uznania nie może być rozumiane, jako prawo rozstrzygania dowolnego;

2) że jakkolwiek w myśl art. 3 pkt. b) ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym sprawy, należące do zakresu swobodnego uznania władzy, są wyłączone z pod orzeczenia Trybunału, tem nie mniej Trybunał jest powołany do kontroli orzeczeń władzy w tego rodzaju sprawach w tym kierunku, czy rozstrzygnięcie władzy nie jest dowolne, czy władza nie wykroczyła poza określone ustawą granice swobodnego uznania, wreszcie czy nie naruszone zostały istotne formy postępowania administracyjnego;

3) że w sprawie niniejszej, należącej po myśli art. 37 powołanego dekretu z 7 lutego 1919 r. niewątpliwie do zakresu swobodnego uznania władzy, władza, podając w zaskarżonem orzeczeniu jako powód niezatwierdzenia skarżącego na stanowisku kierownika prywatnego seminarjum nauczycielskiego dotychczasowe zachowanie się jego w służbie, które — wedle oceny władzy — nie daje gwarancji należytego spełniania przez skarżącego obowiązków dyrektora seminarjum, nie powołała się przytem na żadne ustalenia faktyczne, powołując się dopiero w odpowiedzi na skargę i to w sposób ogólnikowy na okoliczność przeprowadzenia odnośnych dochodzeń, a nadto i na toczące się w swoim czasie dochodzenia dyscyplinarne przeciwko skarżącemu;

4) że skoro skarżący w skardze zaprzecza, by jakiekolwiek dochodzenia dyscyplinarne przeciwko niemu były wdrażane, zaś akta administracyjne nie zawierają żadnych zgoła danych lub choćby wskazówek w tym przedmiocie, to wzmiankowane wyżej ogólnikowe powołanie się na dochodzenia w odpowiedzi na skargę nie może uzupełnić braku wskazania w zaskarżonem orzeczeniu tych ustaleń faktycznych, które jako oparte na odnośnych aktach postępowania, posłużyły władzy do ujemnej oceny kwalifikacyj skarżącego wogóle, a w szczególności do ujemnej oceny dotychczasowego zachowania się jego w służbie;

6) że tego rodzaju brak ustaleń faktycznych stanowi niewątpliwie naruszenie istotnych form postępowania administracyjnego ze szkodą dla skarżącego, utrudnia mu bowiem obronę swoich praw, zaś Trybunałowi uniemożliwia ocenę legalności zaskarżonego orzeczenia we wskazanych wyżej kierunkach —

Najwyższy Trybunał Administracyjny na podstawie art. 19 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym na posiedzeniu niejawnem zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwości postępowania uchylił, nie wchodząc w rozważanie merytorycznych zarzutów skargi.

Policzenie lat do emerytury.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 15 marca 1930 r. L. Rej. 1856/28.

Nr. I. 26985/30. Komisja Weryfikacyjna przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego uchwałą z dnia 3 grudnia 1921 r. zaliczyła nauczycielowi kierującemu 4-kl. publicznej szkoły powszechnej w Stanisławowie, Karolowi Rokickiemu, z poprzedniej służby nauczycielskiej w b. państwie austrjackiem 36 lat i 3 miesiące do przyznania płacy zasadniczej, a z tego 20 lat do dodatku za wysługę lat. Pierwotny wymiar uposażenia Rokickiego wedle zasad ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r. wedle VII grupy szczebla a. został następnie przez kuratorjum sprostowany w tym kierunku że wymierzono mu od 1 października 1923 r. uposażenie VII grupy szczebla b. Obecnie zaś zaskarżonem orzeczeniem z 24 lutego 1928 r. Nr. I-2782/28 Ministerstwo W. R. i O. P. nie uwzględniło odwołania Rokickiego od decyzji Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z 20 listopada 1927 r. Nr. I. St.-37803/27, w której kuratorjum, załatwiając odnośne podanie Rokickiego z 4 listopada 1927 r., odmówiło mu przyznania uposażenia VII grupy szczebla c. od 1 lipca 1924 r. zaś szczebla d. od 1 lipca 1927 r., opierając się na postanowieniach art. 106 lit. d) ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r. oraz na art. 40 tejże ustawy i przepisach art. 1 i 21 ustawy uposażeniowej z 13 lipca 1920 r., poz. 434, dz. ust., wedle których to przepisów petentowi przysługiwało w dniu 1 października 1923 r. uposażenie VII grupy szczebla b. zaś szczebla c. dopiero od 1 lipca 1926 roku.

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego Rokicki zarzuca sprzeczność zaskarżonego orzeczenia z pomienionemi przepisami ustawy i powołuje się na swoje prawa nabyte na podstawie uchwały Komisji Weryfikacyjnej i decyzji Kuratorjum z 3 grudnia 1921 r., zaliczających mu na podstawie art. 21 ustawy z 13 lipca 1920 r. z poprzedniej służby nauczycielskiej w b. państwie austrjackiem 36 lat i 3 miesiące do przyznania płacy zasadniczej, uwzględniając przytem jego służbę nauczycielską w Państwie Polskiem od 1 listopada 1918 r., a nie dopiero od 1 lipca 1920 r. Powołując się na wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 8 czerwca 1927 r. w sprawie Rożenki L. Rej. 1209/25, skarżący utrzymuje, że z dniem 30 czerwca 1927 r. miał policzalnych do wymiaru uposażenia 33 lata, a zatem już od 1 lipca 1927 r. należy mu się szczebel d. w VII grupie, zaś szczebel c. przysługiwał mu już od 1 lipca 1924 r.

Pozwana władza w odpowiedzi na skargę powołuje się na wyjaśnienia zawarte w wyrokach Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawach Mierzejewskiego, Świerczyńskiego i innych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje: Powołanie się skarżącego na wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 8 czerwca 1927 r. w sprawie Rożenki L. Rej. 1209/25, uzasadniający jakoby roszczenie jego do przyznania mu w grupie VII uposażenia szczebla c. już od lipca 1924 r. jest zupełnie mylne, albowiem jak to już Najwyższy Trybunał Administracyjny wyjaśnił w wyroku z 28 stycznia r. b. w sprawie tegoż Rożenki L. Rej. 1662/28 cytowany wyrok z 8 czerwca 1927 r. oparty jest na zasadzie, ustalonej w wyrokach Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie Mierzejewskiego L. Rej. 1237/25 [1]) i Świerczyńskiego L. Rej.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 262.

1491/25 oraz w szeregu innych wyroków, mianowicie, że ustawa uposażeniowa z 9 października 1923 r., stanowiąc w art. 106 lit. d), że nauczycielom publicznych szkół powszechnych, posiadającym przepisane kwalifikacje, a czynnym w chwili jej wejścia w życie, należy przyznać grupę uposażenia i szczebel danej grupy wedle art. 40 tejże ustawy na podstawie zaliczonych trzechleci, rozumiała przez to ostatnie wyrażenie podzielony na trzechlecia czas służby względnie pracy zawodowej, zaliczonej danemu nauczycielowi, do osiągnięcia wyższego stopnia płacy zasadniczej w myśl art. 1 i 21 ustęp 3-ci ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. poz. 434 dz. ust. przy pierwszem przyznawaniu płacy na zasadzie przepisów tej ostatniej ustawy, jakoteż czas służby późniejszej do dnia wejścia w życie ustawy obecnie obowiązującej. W tychże wyrokach Najwyższy Trybunał Administracyjny wyjaśnił dalej, że uchwały komisyj weryfikacyjnych w przedmiocie zaliczenia lat służby nauczycielskiej do wymiaru płacy zasadniczej miały znaczenie tylko opinjodawcze oraz, że czas służby nauczycielskiej przy pierwszym wymiarze płacy zasadniczej wedle zasad powołanej ustawy uposażeniowej z 13 lipca 1920 r., a więc na dzień 1 lipca 1920 r. nie mógł być zaliczony w ilości większej niż 24 lata, bez względu na większą ilość lat, uwzględnionych przez komisje weryfikacyjną, a nie mających wobec tego żadnego wpływu na wysokość uposażenia.

Jak z powyższych zasad wynika skarżącemu, jako posiadającemu do dnia 1 lipca 1920 r. zaliczenie służby do wymiaru płacy zasadniczej w maksymalnej normie 24 lat, stanowiących 8 trzechleci, zgodnie z art. 40 ustawy uposażeniowej z 9 października 1923 r. przysługiwał w dniu 1 października 1923 r., licząc od dnia 1 lipca tegoż roku, szczebel b. VII grupy, gdyż za 8 pełnych trzechleci przysługiwało mu uposażenie grupy VII szczebla a., w tej wysokości bowiem uposażenie osiągał nauczyciel, któremu zaliczono najwyższą normę 24 lata służby, zaś następne trzechlecie, uprawniające po jego zakończeniu do szczebla b. upływało, licząc od 1 lipca 1920 r., dopiero z dniem 30 czerwca 1923 r.

Dokonany zatem przez władzę wymiar uposażenia skarżącego wedle zasad obowiązującej od 1 października 1923 r. ustawy uposażeniowej zgodny był z tą samą ustawą i z przytoczonemi wyżej wyrokami Najwyższego Trybunału Administracyjnego, roszczenie zaś skarżącego do wyższego szczebla uposażenia nie znajduje uzasadnienia w ustawie.

Z powyższych względów Najwyższy Trybunał Administracyjny, nie dopatrując się w zaskarżonem orzeczeniu ani niezgodności z ustawą, ani też wadliwości postępowania, skargę, jako nieuzasadnioną, oddalił.

Organizacja szkół.

Przedszkola.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 15 lipca 1930 r. L. I. 19305/30 Zgromadzeniu SS. Służebniczek S. J. we Lwowie na otwarcie i prowadzenie z dniem 1 września 1930 r. ochronki przy ul. Sieniawskiej 1. we Lwowie dla dzieci w wieku przedszkolnym t. j. po ukończeniu trzeciego a przed ukończeniem szóstego roku życia.

2) rozporządzeniem z dnia 15 lipca 1930 r. L. I. 18403/30 Towarzystwu Polsko - Katolickiej Ochronki dla Sierót im. Kr. Jadwigi w Żydaczowie na otwarcie i prowadzenie z dniem 1 sierpnia 1930 r. ochronki dla dzieci w wieku przedszkolnym t. j. od ukończenia 3-go a rozpoczęcia 6-go roku życia.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 26 czerwca 1930 r. L. III. 2881/30 p. inż. Józefowi Wesołowskiemu we Lwowie, ul. Kochanowskiego 74, na otwarcie i prowadzenie w Drohobyczu, przy ul. Samborskiej, prywatnych kursów kierowców samochodowych pod nazwą: Kursy Kierowców Samochodowych Inż. Józefa Wesołowskiego w Drohobyczu;

2) rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 1930 r. L. III. 2567/30 p. Dawidowi Loewinowi w Brodach na otwarcie i prowadzenie w Brodach, przy ul. Średniej Nr. domu 15, prywatnej szkoły handlowej pod nazwą: Trzyklasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Dawida Loewina w Brodach;

3) rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1930 r. L. III. 2955/30 Związkowi Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnlych w Polsce, Ognisku w Sanoku, na otwarcie i prowadzenie w Sanoku w budynku szkoły powszechnej im. Grzegorza z Sanoka prywatnej szkoły handlowej pod nazwą: Trzyklasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Związku T. N. S. P. w Sanoku,

4) rozporządzeniem z dnia 8 lipca 1930 r. L. III. 3093/30 Patronatowi Przemysłu Ludowego i Domowego we Lwowie, Pl. Smolki 3, na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Na Błonie Nr. domu 3, prywatnej szkoły garbarsko - białoskórniczej pod nazwą: Szkoła Garbarsko - Białoskórnicza Patronatu Przemysłu Ludowego i Domowego we Lwowie;

5) rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1930 r. L. III 3262/30 p. Antoniemu Kazimierzowi Głowackiemu w Stanisławowie, ul. Grunwaldzka 9, na otwarcie i prowadzenie w Stanisławowie, przy ul. Grunwaldzkiej Nr. domu 9, prywatnych kursów kierowców samochodowych pod nazwą: Kursy Kierowców Samochodowych Antoniego Kazimierza Głowackiego w Stanisławowie;

6) rozporządzeniem z dnia 21 lipca 1930 r. Nr. III. 2966/30 Towarzystwu Szkół Przemysłowo - Technicznych we Lwowie, ul. Snopkowska 47 na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Snopkowskiej Nr. domu 47, prywatnych kursów kierowców samochodowych pod nazwą: Kursy Kierowców Samochodowych Towarzystwa Szkół Przemysłowo - Technicznych we Lwowie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Borszczów	Cygany	2 kl.	koed.	—	polski	1 ubik.	2 mg	Konk. trzeci
2	„	Iwanie Puste	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	57·5 a	
3	„	Strzałkowce	2 „	„	—	„	3 „	67·5 a	
4	„	Skała n/Zbruczem	6 „	żeńska	Pułaskiego	polski	3 „	—	Konkurs 3-ci Pierwszeństwo mają kandyd. z w. k. n.
1	Brody	Palikowy	2 „	koed.	—	„	2 „	4 mg	
2	„	Hołoskowice	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	2 mg	sprostowany konkurs z Nr. 7
1	Brzeżany	Łapszyn	4 „	„	—	ruski	3 „	11.400 m^2	
1	Czortków	Nagórzanka	2 „	„	—	polski	3 „	$^1/_2$ mg	
1	Dobromil	Lipa	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 mg	
2	„	Paportno	3 „	„	—	ruski	2 „	—	Konk. drugi
1	Drohobycz	Dobrohostów	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n. Konkurs trzeci
2	„	Gaje Wyżne	3 „	„	—	ruski	—	—	Konk. drugi
3	„	Hruszów	6 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	„ 3 — Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem z w. k. n.
4	„	Łastówki	3 „	„	—	ruski	4 „	—	„ 3
5	„	Popiele	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	„ 2
6	„	Stebnik	5 „	„	—	ruski	—	2 mg	„ 2
7	„	Ułyczno	5 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	„ 3
8	„	Medenice	7 „	„	—	polski	3 ubik.	2 mg	
9	„	Wacowice	3 „	„	—	„	3 „	—	
10	„	Delawa	2 „	„	—	pol.-r.	—	—	
11	„	Stronna	2 „	„	—	ruski	3 ubik.	2 mg	
12	„	Stanyla	2 „	„	—	„	—	—	
13	„	Raniowice	2 „	„	—	„	—	—	
1	Jarosław	Ostrów	5 „	„	—	polski	—	2 mg	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydz., wzgl. W K.N.
2	„	Skołoszów	5 „	„	—	„	—	2 mg	„
3	„	Młodycz	3 „	„	—	pol.-r	3 ubik.	8 mg	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny (szkoły)	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) (szkoły)	Nazwa im. . . . . . . (szkoły)	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
4	Jarosław	Czerce	2 kl.	koed.	—	polski	4 ubik.	2 mg	
5	"	Wola Buchowska	2 "	"	—	"	3 "	1½ mg	Konk. trzeci
1	Kamionka Str.	Dolina ad Dobrotwór	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	—	Konk. drugi
2	"	Milatyn St.	2 "	"	—	ruski	3 "	—	Konk. trzeci
1	Kołomyja	Bania Berezów	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	2 mg	
2	"	Gwoździec	7 "	"	—	polski	—	75 a 75 m²	
3	"	Kamionka W. Suchar.	2 "	"	—	"	—	2 mg	Konk. drugi
4	"	Utoropy	3 "	"	—	pol.-r.	3 ubik	1½ mg	
1	Kopyczyńce	Oryszkowce	5 "	"	—	"	3 "	4 mg 1.462 a	Konk. pon.
1	Kosów	Roztoki	2 "	"	—	"	—	—	Konk. 4-ty
2	"	Kosów	7 "	męska	—	polski	—	—	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydział. wzgl. W.K.N.
3	"	Żabie - Ilcia	3 "	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	1,1 ha	
1	Lisko	Czaszyn	2 "	"	—	"	3 "	800 m²	Konk. drugi "
2	"	Stężnica	2 "	"	—	"	2 "	¾ mg	"
1	Lwów	Lwów	7 "	żeńska	im. Sobieskiego	polski	—	—	"
2	"	Lwów	7 "	"	Tańskiej	"	—	—	"
3	"	Lwów	7 "	"	Reja	"	—	—	Konk. trzeci
4	"	Mostki	3 "	koed.	—	pol.-r.	2 ubik.	1 mg	Konk. drugi
5	"	Prusy	5 "	"	—	polski	3 "	1 mg	"
6	"	Siemianówka	6 "	"	—	"	3 "	3¼ "	"
1	Łańcut	Brzóza Królewska	6 "	"	—	"	3 "	2 mg	"
2	"	Wólka Niedźwiecka	5 "	"	—	"	—	2 mg	"
3	"	Rakszawa	3 "	"	im. B. Głowackiego	"	—	—	"
4	"	Opaleniska	2 "	"	—	"	—	—	"
5	"	Giedlarowa	5 "	"	—	polski	3 ubik.	—	
1	Nadwórna	Osław Biały	3 kl.	"	—	pol.-r.	—	1·6 ha	"

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Nisko**	Golec	3 kl.	koed.	—	polski	3 ubik.	6860 m²	
1	**Rudki**	Koropuż	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
2	„	Szołomienice	3 „	„	—	„	1 „	—	
3	„	Dolobów	2 „	„	—	polski	2 „	—	
4	„	Koniuszki Siemianow.	2 „	„	—	„	3 „	—	
5	„	Łówczyce	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	
6	„	Manasterzec	2 „	„	—	„	—	—	
7	„	Nowosiółki Oparskie	2 „	„	—	„	3 ubik.	—	
8	„	Porzecze Zadwórne	2 „	„	—	„	3 „	—	
9	„	Powerchów	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	**Sambor**	Bilina Wielka	4 „	„	—	„	3 „	1·4 ha	Konk. trzeci
1	**Skole**	Synowódzko Niżne	3 „	„	—	ruski	3 „	0·25 ha	Sprostowany konk. z Nr. 7.
1	**Sokal**	Maszków	2 „	„	—	pol.-r.	—	33 a	
2	„	Komarów	2 „	„	—	„	4 „	1·2½ a	
3	„	Wolswin	2 „	„	—	„	4 „	15 a	
4	„	Wojsławice	3 „	„	—	polski	4 „	16 a	
5	„	Pierwiatycze	2 „	„	—	pol.-r.	—	0·2 ha	
6	„	Żużel	2 „	„	—	„	—	1 ha	Konk. drugi
7	„	Liski	2 „	„	—	„	3 ubik.	58 a	„
8	„	Przewodów	2 „	„	—	„	3 „	—	„
1	**Stanisławów**	Stanisławów	7 „	żeńska	kr. Zofji	polski	—	—	Konk. pon.
2	„	Pawełcze	5 „	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
3	„	Kołodziejówka	3 „	„	—	ruski	3 „	—	„
4	„	Hanusowce	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
5	„	Komarów	4 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
6	„	Uzin	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	
1	**Stryj**	Kawczykąt	2 „	„	—	ruski	3 „	1½ mg	„
1	**Zaleszczyki**	Kulakowce	2 „	„	—	polski	3 „	11.510 m²	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
		szkoły					mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o obszarze	
1	**Zbaraż**	Zbaraż	7 kl.	żeńska	im. J. Słowackiego	polski	3 ubik.	2 mg	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydz. lub W.K.N.
1	**Złoczów**	Sasów	7 „	koed.	—	pol.-r.	—	—	Konk. drugi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 31. października 1930 r.

Wolne posady.

Rada Szkolna Powiatowa w Rudkach poszukuje dla szkół 7-klasowych w Komarnie nauczycielek i nauczycieli z wyższym kursem nauczycielskim z grupy geograficzno-przyrodniczej.

Ogłoszenia.

Odroczenia służby wojskowej uczniów.

Nawiązując do ogłoszenia, pomieszczonego w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z 1929 r. str. 550, w sprawie odroczenia terminu służby wojskowej uczniom zakładów naukowych, zauważa się, że w Dz. U. R. P. z dnia 14 lipca 1930 r. Nr. 49, poz. 410, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 kwietnia 1930 r., które podaje nowe brzmienie załącznika do rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 26 marca 1929 (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 315), to jest wykazu zakładów naukowych, których uczniowie (słuchacze) mają prawo żądania odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej na zasadzie postanowień art. 61 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Studjum Wych. Fiz. przy Uniwersytecie Poznańskim.

W roku akademickim 1930/31 będą czynne następujące kursy:

1. Kurs trzyletni pełny, uprawniający do stopnia „magistra wychowania fizycznego" (nadto zaś, po dwuletniej praktyce, do egzaminu nauczycielskiego do szkół średnich i seminarjów nauczycielskich). Program ogłoszony w spisie wykładów Uniw. Pozn. Termin zgłoszeń do 15-go września.

Studjum pełne (wraz z prawami otrzymania dyplomu magistra wychowania fizycznego) jest dostępne także dla studentów Wydziału lekarskiego, z pewnemi ulgami co do ćwiczeń cielesnych (patrz spis wykładów).

2. Kurs trzyletni uproszczony dla studentów(ek) Wydz. humanist. i mat.-przyr., uprawniający do prowadzenia (obok innego przedmiotu nauczania) ćwiczeń cielesnych w szkołach średnich na mocy okólnika Min. W. R. i O. P. z dnia 3 lutego 1927, Nr. O. Prez. 14252/26. Program ogłoszono jak wyżej. Zgłoszenia bezpośrednio po zapisie na dany Wydział, do 15 września.

3. Wykłady higjeny szkolnej i zasad wychowania fizycznego oraz ćwiczenia dla słuchaczy Wydz. hum. i mat.-przyr., wymaganych przy osiągnięciu kwalifikacji na nauczycieli szkół średnich (tylko w trymestrze jesiennym i zimowym).

Dla dopuszczenia do ćwiczeń wymagane: wiek 18—30 lat, dobry stan zdrowia i odpowiednia sprawność fizyczna. Zgłoszenia osobiste i pisemne (z załączeniem wypełnionego kwestjonarjusza z fotografją, który Dyrekcja Studjum wysyła na żądanie, a dalej matury gimnazjalnej, metryki, świad. zdrowia, życiorysu, ew. świad. sokolich, harcerskich i t. p.) do Dyrekcji Studjum, Poznań 3, Park Wilsona.

O przyjęciu decyduje m. i. dodatni wynik badania lekarskiego oraz próby sprawności fizycznej. Wymagane minima. Panowie: bieg 100 m — 13.6 sek.; bieg 800 m — 2 min. 35 sek.; skok wzwyż 130 cm; rzut kulą 2,5 kg. — suma rzutów lewą i prawą ręką 25 m; gra w piłkę korzykową. Panie: bieg 60 m — 10 sek.; skok wzwyż 105 cm; rzut piłką korzykową (oburącz nad głową w małym rozkroku) — 10 m; gra w siatkówkę.

Kandydatów(tki), których dopuści się do badań i próby, zawiadomi o tem Dyrekcja po 15 września; do badań, które będą trwały od 22 do 24 IX. włącznie, należy zgłosić się w poniedziałek dn. 22 września o godz. 11; próbę sprawności należy wykonać w ubiorze i obuwiu ćwiczebnem.

Dyrekcja zastrzega sobie zmianę terminów, minimów i t. d.

Wykluczeni ze szkół.

L. II. 8953/30. Kuratorjum wyklucza od studjum prywatnego i publicznego we wszystkich szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Mytluka Mikołaja, urodzonego 22 maja 1910 w Peczeniżynie, religji gr. kat., b. ucznia klasy VII b państwowego gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Kołomyi.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys*, wr.

Falsyfikat biletu bankowego 100 zł. Typ. III.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 17 czerwca 1930 r.
(Min. W. R. i O. P. z dn. 25. VI. 1930 r. Nr. I. R. 6963/30).

L. O. 1390/30. Falsyfikat ten wykonany jest na papierze zwyczajnym, grubszym, sztywniejszym, kolory farb jaśniejsze, nie tak intensywne, jak na bilecie autentycznym.

Znak wodny w medaljonie wytłaczany i natłuszczany, kontury profilu twarzy i układ włosów w szczegółach odmienne.

Wizerunek Kościuszki wykonany nieudolnie, twarz o występującej silnie lewej kości policzkowej, włosy po stronie lewej zmierzwione.

Godło państwa, orzeł, występuje strzępiasto; upierzenie nieuplastycznione.

Rysunki kompozycyj ornamentacyjnych oraz tła, o wybiegających promieniach z pod wielkiej litery „Z“ i liczby „100“, nieudolnie cieniowane, przerywane.

Druk w tekście i klauzuli karnej cieniowany grubiej, miejscami przerywany, o konturach nieostrych.

Cyfry numeru ścieśnione, nierówne, wykrój cyfr odmienny.

Całość falsyfikatu utrzymana jest w kolorach brudnych, rysunki wykone są grubszemi, nieregularnemi linjami, wskutek czego cieniowanie drobnych kompozycyj rysunków nie występuje tak czysto i przejrzyście, jak na bilecie autentycznym.

Falsyfikat niezbyt trudny do rozpoznania.

Książki, Czasopisma.

Wielka monografja historyczna o Powstaniu Listopadowem.

Komunikat Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 29 sierpnia 1930 r. Nr. O. 1584/30.

Nr. O. 1584/30. Cała odrodzona niepodległa Rzeczpospolita święcić będzie wkrótce wielką narodową Rocznicę Stulecia Powstania Listopadowego, owej krwawej rozprawy orężnej z wrogiem o Wolność Ojczyzny. Świetlana tradycja tego boju o Wolność Polski, zakutej w kajdany niewoli, boju z brutalną przemocą, wychowała całe pokolenie Polaków w duchu świętej miłości kraju i bezgranicznej ofiarności i stała się podwaliną Zmartwychwstania, a Testament dziejowy Chłopickich, Dwernickich i Bemów otworzył nam wrota do Niepodległości.

Ażeby godnie uczcić trwałym pomnikiem ten przepiękny epizod historji naszej, przystąpił Obywatelski Komitet Obchodu Stulecia Powstania Listopadowego do wydania w święto Stulecia, pamiątkowego dzieła historycznego p. t. „W 100 Rocznicę Powstania Listopadowego“. Akcja Komitetu prowadzona pod przewodnictwem Sterników Władz wojskowych i cywilnych, a pozostająca pod patronatem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, oraz Ministerstwa Spraw Wewn., Wojsk, Komunikacji, Rolnictwa i t. d., a nadto uzgodniona z Wojskowem Biurem Historycznem w Warszawie, przewiduje wydanie dzieła o bardzo poważnej i wysokiej wartości literacko-historycznej, zapewnionej przez wybitne pióra.

Monografja formatu 315×250 mm, ujęta w piękną szatę zewnętrzną, zawierająca kilkadziesiąt ilustracyj, mieszcząca w sobie na kilkuset stronicach druku, na papierze bezdrzewnym, względnie kredowym, autografy wybitnych osobistości Polski Odrodzonej, reprodukcje oryginalnych sztychów i rysunków z doby Powstania, portrety i życiorysy Wodzów, Twórców i Bohaterów z r. 1830/31, reprodukcje obrazów batalistycznych, autografy Wodzów i wybitnych osób z r. 1831, oraz rozkazów wojskowych, opisu przebiegu walk i bitew powstańczych i szereg cennych prac historycznych, przedstawi popularnie ideę i dzieje Powstania Listopadowego i ze względu na powyższą wyjątkową swą rolę i misję oraz wysoką wartość dydaktyczną dla krzepienia ducha patrjotycznego wśród młodego pokolenia w szkołach całej Polski, uznana została przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za godną rozpowszechnienia i poparcia. Znaleść się ona winna zatem w pierwszej linji we wszystkich

polskich zakładach naukowych, a tem samem w rękach całego Nauczycielstwa i młodzieży i w tej myśli Kuratorjum zwraca się na skutek prośby Komitetu Redakcyjnego ilustrowanej książki pamiątkowej „W 100 Rocznicę Powstania Listopadowego“ z apelem do wszystkich zakładów naukowych o nabycie drogą przedpłaty powyższego dzieła.

Mimo olbrzymich kosztów — Komitet pragnąc, by księga ta znalazła się w każdej bez wyjątku szkole polskiej, postanowił oznaczyć ceny nabycia dzieła w przedpłacie w wysokości minimalnej, dostępnej dla każdego zakładu naukowego w Polsce, z tem jednak, że ceny te obowiązują tylko w przedpłacie, o ile wpłacona zostanie ona w nieprzekraczalnym terminie do 30 września bieżącego roku, po upływie którego zostaną o przeszło 50% podwyższone. Powyższe specjalnie w przedpłacie zniżone ceny są następujące: egzemplarz broszurowany Zł 18.— w oprawie kartonowej Zł 25.— ozdobny Zł 40.— Należytość płatna do 30 września b. r. na adres: Administracja Wydawnictwa „W Setną Rocznicę Powstania Listopadowego“ Lwów, ul. Piekarska 26.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 9.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 30 września 1930

TREŚĆ:

1.

Rejony wizytacyjne.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami powszechnemi.

Dział wizytacyjny I. Mieczysław Piątkowski, okręgowy wizytator szkół.

Powiaty: Brzozów, Kolbuszowa, Krosno, Lisko, Łańcut, Nisko, Przeworsk, Rzeszów, Sanok, Strzyżów, Tarnobrzeg.

Dział wizytacyjny II. Czesław Zając, okręgowy wizytator szkół.

Powiaty: Dobromil, Jarosław, Jaworów, Kamionka Strumiłowa, Lubaczów, Mościska, Przemyśl, Radziechów, Rawa Ruska, Sambor, Stary Sambor, Sokal, Żółkiew.

Dział wizytacyjny III. Władysław O p a l a, okręgowy wizytator szkół.
Powiaty: Bóbrka, Drohobycz, Gródek Jagielloński, Przemyślany, Rudki, Skole, Stryj, Tarnopol, Turka, Żydaczów.

Dział wizytacyjny IV. Artur K o p a c z, okręgowy wizytator szkół.
Powiaty: Bohorodczany, Dolina, Horodenka, Kałusz, Kołomyja, Kosów, Lwów - miasto, Lwów - powiat, Nadwórna, Rohatyn, Stanisławów, Śniatyn. Tłumacz.

Dział wizytacyjny V. Stefan H a l i b e j, okręgowy wizytator szkół.
Powiaty: Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Podhajce, Skałat, Trembowla, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów.

Specjalne referaty.

Stefan H a l i b e j, okręgowy wizytator szkół:
Programy szkolne wogóle. Organizacja nauczania w szkołach różnych stopni organizacyjnych.
Nauka gospodarstwa rolnego w szkołach powszechnych. Kasy oszczędności, dzień oszczędności i t. p., sady, ogrody szkolne.

Teofil Adam K o z i a r a, okręgowy wizytator szkół:
Święto pieśni, radjo.

Marja J a w o r s k a, okręgowy wizytator szkół:
Oświata pozaszkolna i nauczanie przymusowe w wojsku.
Konferencje rejonowe.

Artur K o p a c z, okręgowy wizytator szkół:
Szkoły specjalne we Lwowie (ciemnych, głuchoniemych, niedorozwiniętych). Instytucje wychowawcze, jak samorząd, harcerstwo, kramy szkolne, opieka szkolna nad dziatwą dojeżdżającą.
Wychowanie przedszkolne, ochronki, przedszkola, ogródki dziecięce i t. p.

Władysław O p a l a, okręgowy wizytator szkół:
Etaty, budownictwo, organizacja szkół, sieć szkolna i t. p.

Mieczysław, P i ą t k o w s ki, okręgowy wizytator szkół:
Mianowania inspektorów i zastępców. Drugi egzamin nauczycielski. a to odroczenia. Bibljoteki szkolne i czytelnictwo dzieci. Wychowanie fizyczne.

Czesław Z a j ą c, okręgowy wizytator szkół:
Pracownie naukowe i instruktorskie. Pomoce naukowe.

Nadzór pedagogiczny nad zakładami kształcenia nauczycieli.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 5 września 1930 r. Nr. I. KN. 4849/30.

Celem wykonywania nadzoru pedagogicznego nad zakładami kształcenia nauczycieli szkół powszechnych, ustanawiam aż do odwołania następujący podział okręgu na rejony wizytacyjne:

Rejon wizytacyjny I. Stefan D a ń c e w i c z, okręgowy wizytator szkół
a) Państwowe seminarja nauczycielskie: 1) Lwów. I. żeńskie im. A. Asnyka. 2) Lwów. Wyższy Kurs Nauczycielski.

Rejon wizytacyjny II. Seweryn B i l i n k i e w i c z, okręgowy wizytator szkół.
a) Państwowe seminarja nauczycielskie: 1) Krosno — męskie. 2) Lwów — III żeńskie. 3) Rudnik n/S. — męskie. 4) Rzeszów — męskie.
b) Prywatne seminarja nauczycielskie: 1) Cieszanów — koedukacyjne. 2) Jarosław — żeńskie. 3) Krosno — żeńskie. 4) Lwów — żeńskie SS. Bazyljanek. 5) Lwów — żeńskie A. Rychnowskiej. 6) Lwów — koedukacyjne St. Wyspiańskiego. 7) Łańcut — żeńskie SS. Boromeuszek. 8) Sanok — żeńskie Gminy miasta. 9) Tarnobrzeg — żeńskie. 10) Rzeszów — żeńskie.

Rejon wizytacyjny III. Władysław D a j e w s k i, okręgowy wizytator szkół.
a) Państwowe seminarja nauczycielskie: 1) Lwów — męskie. 2) Przemyśl — I. żeńskie. 3) Przemyśl — II. żeńskie. 4) Sambor — męskie.
b) Prywatne seminarja nauczycielskie: 1) Drohobycz — żeńskie polskie. 2) Drohobycz — żeńskie ruskie. 3) Lwów — żeńskie SS. Nazaretanek. 4) Lwów — koedukacyjne im. B. Prusa. 5) Przemyśl — żeńskie PP. Benedyktynek. 6) Przemyśl — męskie. 7) Sambor — żeńskie polskie. 8) Sambor — żeńskie ruskie. 9) Stryj — żeńskie polskie. 10) Stryj — żeńskie ruskie.

Rejon wizytacyjny IV. Marja J a w o r s k a, okręgowy wizytator szkół.
a) Państwowe seminarja nauczycielskie: 1) Brzeżany — żeńskie. 2) Jaworów — żeńskie. 3) Lwów — ochroniarskie. 4) Sokal — męskie. 5) Tarnopol — męskie.
b) Prywatne seminarja nauczycielskie: 1) Jaworów — żeńskie ruskie. 2) Lwów — żeńskie im. Z. Strzałkowskiej. 3) Sokal — żeńskie. 4) Tarnopol — Komitetu Obywatelskiego. 5) Tarnopol — żeńskie T. S. L. 6) Złoczów — żeńskie. 7) Żółkiew — żeńskie SS. Felicjanek.

Rejon wizytacyjny V. Teofil Adam K o z i a r a, okręgowy wizytator szkół.
a) Państwowe seminarja nauczycielskie: 1) Czortków — męskie. 2) Lwów — Państw. Kursy Naucz. 3) Kołomyja — żeńskie. 4) Stanisławów — męskie. 5) Stanisławów — żeńskie. 6) Zaleszczyki — męskie.
b) Prywatne seminarja nauczycielskie: 1) Kołomyja — żeńskie. 2) Lwów — żeńskie U. T. P. 3) Czortków — żeńskie. 4) Stanisławów — żeńskie im. M. Konopnickiej. 5) Stanisławów — żeńskie SS. Bazyljanek. 6) Tłumacz — żeńskie polskie.

Specjalne referaty.

Wizytator i Kierownik Oddziału Kształcenia Nauczycieli, Stefan D a ń c e w i c z:
Dalsze kształcenie inspektorów szkół powszechnych i nauczycieli zakładów kształcenia. Praktyka przedegzaminowa.

Okręgowy wizytator szkół, Seweryn Bilinkiewicz:
Sprawy programowo-dydaktyczne, budynki szkolne, urządzenia szkolne, pomoce naukowe, pracownie i ogrody szkolne.

Okręgowy wizytator szkół, Władysław Dajewski:
Sprawy wychowawcze (w porozumieniu z p. wizytatorką M. Jaworską), organizacje i koła młodzieży, szkolne i pozaszkolne, harcerstwo i hufce szkolne; czasopisma dla młodzieży, kinoteatr. Koła rodzicielskie, internaty, bursy, osiedla, kolonje wakacyjne.

Okręgowy wizytator szkół, Marja Jaworska:
Egzaminy praktyczne. Konferencje rejonowe. Czytelnictwo nauczycieli szkół powszechnych.

Okręgowy wizytator szkół, Teofil Adam Koziara:
Organizacja praktyki pedagogicznej i pracy w szkołach ćwiczeń, kursy wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami średniemi ogólnokształcącemi.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 10 września 1930 r. Nr. II. 12795/30.

Kuratorjum O. S. Lw. ustanawia następujący podział rejonów wizytacyjnych wraz z wykazem specjalnych referatów, przydzielonych poszczególnym panom wizytatorom.

Dyrekcje (Kierownictwa) zechcą w sprawach właściwych zwracać się do tych panów wizytatorów, do których dane sprawy należą.

Rejon wizytacyjny I. Jan Chmaj, okręgowy wizytator szkół.
Gimnazja państwowe: 1) Lwów VI. 2) Lwów VII. 3) Rzeszów I. 4) Rzeszów II. 5) Brzozów. 6) Krosno. 7) Łańcut. 8) Sanok.
Gimnazja prywatne: 1) Lwów — Karp-Fuchsowej. 2) Lwów — ewangelickie. 3) Rzeszów. 4) Kolbuszowa. 5) Przeworsk. 6) Sanok. 7) Stanisławów — ewangelickie. 8) Strzyżów.

Rejon wizytacyjny II. Ludwik Jus, okręgowy wizytator szkół.
Gimnazja państwowe: 1) Lwów III. 2) Lwów IV. 3) Stryj I. 4) Stryj II. 5) Brzeżany. 6) Rohatyn.
Gimnazja prywatne: 1) Lwów — żydowskie I. 2) Lwów — żydowskie II. 3) Lwów — żydowskie III. 4) Chodorów. 5) Chyrów. 6) Dolina. 7) Stryj.

Rejon wizytacyjny III. Roman Koestlich, okręgowy wizytator szkół.
Gimnazja państwowe: 1) Lwów — ruskie główne. 2) Lwów — ruskie filja. 3) Stanisławów I. 4) Stanisławów II. 5) Stanisławów III. 6) Stanisławów — ruskie.
Gimnazja prywatne: 1) Lwów — Słowackiego. 2) Stanisławów — SS. Urszulanek. 3) Stanisławów — E. Orzeszkowej. 4) Stanisławów — ruskie żeńskie U. T. P. 5) Stanisławów — żydowskie. 6) Horodenka — polskie. 7) Horodenka — U. T. P. 8) Kałusz.

Rejon wizytacyjny IV. Dr. Denys Łukianowicz, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów II. 2) Lwów V. 3) Przemyśl — ruskie. 4) Jarosław I. 5) Leżajsk. 6) Nisko 7) Tarnobrzeg. 8) Gródek Jagielloński.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów — SS. Bazyljanek. 2) Przemyśl — Ukr. Inst. 3) Przemyśl — żydowskie. 4) Przemyśl — M. Konopnickiej. 5) Turka.

Rejon wizytacyjny V. Zofja Napadiewicz, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów — Król. Jadwigi. 2) Brody. 3) Kamionka Strumiłowa. 4) Rawa Ruska. 5) Sokal. 6) Złoczów. 7) Żółkiew.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów — SS. Urszulanek. 2) Lwów — SS. de Notre Dame. 3) Lwów — SS. Sacre Couer. 4) Lwów — SS. Nazaretanek. 5) Lwów — PP. Benedyktynek orm. 6) Brody. 7) Radziechów. 8) Złoczów — U. T. P.

Okręg wizytacyjny VI. Stanisław Pająk, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów VIII. 2) Lwów IX. 3) Tarnopol I. 4) Tarnopol II. 5) Trembowla. 6) Zbaraż.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów — Kamerling. 2) Lwów — Kistryna. 3) Tarnopol — Lenkiewiczowej. 4) Tarnopol — U. T. P. 5) Przemyślany. 6) Podhajce. 7) Jazłowiec.

Rejon wizytacyjny VII. Władysław Probulski, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów XI. 2) Lwów XII. 3) Kołomyja I. 4) Kołomyja — ruskie. 5) Tłumacz. 6) Buczacz. 7) Czortków. 8) Śniatyn.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów — O. Żychowiczowej I. 2) Lwów — O. Żychowiczowej II. 3) Kołomyja — SS. Urszulanek. 4) Kołomyja — żeńskie U. T. P. 5) Kołomyja — żydowskie. 6) Czortków — U. T. P. 7) Borszczów.

Rejon wizytacyjny VIII. Dr. Juljusz Zaleski, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów I. 2) Lwów X. 3) Przemyśl I. 4) Przemyśl II. 5) Sambor I. 6) Sambor II. 7) Drohobycz. 8) Jaworów.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów — Z. Strzałkowskiej. 2) Przemyśl — PP. Benedyktynek. 3) Jaworów — U. T. P. 4) Drohobycz I. 5) Drohobycz II. 6) Drohobycz — U. T. P. 7) Borysław. 8) Sambor.

Rejon wizytacyjny IX. Stanisław Hubert, naczelnik wydziału.

Gimnazja państwowe: 1) Jarosław II. 2) Tarnopol III.

Gimnazja prywatne: 1) Jarosław — SS. Niepokalanek. 2) Jarosław — żeńskie.

Specjalne referaty.

Stanisław Hubert, naczelnik wydziału:

Sprawy budynków szkolnych (właściwego ich użytkowania).

Sprawy związane z urządzaniem pracowni biologicznych.

Jan C h m a j, Ludwik J u s, okręgowi wizytatorowie szkół:

Wszelkie sprawy wychowawcze (organizacje i koła młodzieży w szkole i poza szkołą. Harcerstwo, hufce szkolne, czasopisma, teatr, kinoteatr. Koła rodzicielskie, bursy, stancje, kolonje wakacyjne i t. p.

Roman K o e s t l i c h, okręgowy wizytator szkół:
Praktyka przedegzaminowa.

Dr. Denys Ł u k j a n o w i c z, okręgowy wizytator szkół:
Sprawy związane z dokształcaniem nauczycieli.

Zofja N a p a d i e w i c z, okręgowy wizytator szkół:
Wszelkie sprawy wychowawcze, odnoszące się do dziewcząt.

Stanisław P a j ą k, okręgowy wizytator szkół:
Sprawy związane z programami nauczania.

Władysław P r o b u l s k i, okręgowy wizytator szkół:
Sprawy związane z urządzaniem pracowni fizyko - chemicznych.

Dr. Juljusz Z a l e s k i, okręgowy wizytator szkół:
Bibljoteki szkolne, kursy dokształcające wakacyjne.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami zawodowemi.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 września 1930 r. Nr. III. 3893/30.

W roku szkolnym 1930/31 będą mieli nadzór pedagogiczny:

1. Inż. Stefan F r i s c h, okręgowy wizytator szkół.
a) Szkoły rzemieślniczo - przemysłowe: w Grzymałowie, Kamionce Strumiłowej, Krośnie, Lwowie (im. Korkisa), Przedzielnicy, Rakszawie, Stryju (państwowa i żydowska), Tarnopolu, Instytut Przemysłowy Izby Przemysłowo - handlowej, wszyskie kursy mechaniczne.
b) Szkoły dokształcające męskie: w Chodorowie, Chyrowie, Dobromilu, Dolinie, Kamionce, Komarnie, Korczynie, Krośnie, Lisku, Miejscu Piastowem, Mikołajowie, Przemyślanach, Radziechowie. Rozdole, Rudkach, Rymanowie, Samborze, Sanoku, Starym Samborze, Stryju (2), Tarnopolu (2) i Ustrzykach.

2. Inż. Józef H o r n u n g, okręgowy wizytator szkół.

a) Państwowa Szkoła Budownictwa w Jarosławiu.
b) Szkoły rzemieślniczo - przemysłowe w Brzeżanach, Jaworowie, Kołomyi (drzewna i szewska) i Stanisławowie.
c) Szkoły dokształcające męskie: w Brodach, Brzeżanach, Brzozowie, Buczaczu, Bursztynie, Czortkowie, Gródku, Horodence, Jarosławiu, Jaworowie, Kałuszu, Kołomyi (2), Kutach, Nadwórnej, Podkamieniu, Prze-

myślu (4), Rzeszowie (2), Skolem, Śniatynie, Sokalu, Sołotwinie, Stanisławowie (4), Tłumaczu, Trembowli, Winnikach, Zabłotowie, Zborowie, Złoczowie i Żółkwi.

3. Teofil Kozłowski, okręgowy wizytator szkół.
a) Szkoły techniczne w Borysławiu, Drohobyczu i Lwowie.
b) Państwowa Szkoła Koszykarska we Lwowie.
c) Szkoły dokształcające męskie: w Bolechowie, Borysławiu, Drohobyczu (2), Kolbuszowej, Komarnie, Lubaczowie, Leżajsku, Lwowie (18), Łańcucie, Mościskach, Nisku, Przeworsku, Rawie, Rozwadowie, Rudniku, Sokołowie, Strzyżowie, Tarnobrzegu, Tustanowicach i Żydaczowie.

4. Helena Salówna, nauczycielska państwowej szkoły zawodowej p. o. wizytatora.

a) Wszystkie (20) szkoły zawodowe żeńskie, żeńskie szkoły handlowe w Stanisławowie i M. Christofa we Lwowie, kursy zawodowe żeńskie.
b) Żeńskie szkoły dokształcające w Drohobyczu, Kołomyi, Lwowie (3), Przemyślu (2), Rzeszowie, Skolem i Tustanowicach.

5. Dr. Karol Zagajewski, okręgowy wizytator szkół, p. o. naczelnika wydziału.

a) Wszystkie (25) męskie i koedukacyjne szkoły handlowe, kursy handlowe.
b) Szkoły dokształcające handlowe w Kołomyi, Lwowie (2), Przemyślu i Stanisławowie.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

2.

Opieka nad ociemniałymi inwalidami wojennymi.

Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 29 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 5209/30 w związku z roztoczeniem specjalnej opieki nad ociemniałymi żołnierzami Rzeczypospolitej Polskiej, zjednoczonymi w Związku Stowarzyszeń dla Ociemniałych Żołnierzy, zawiadomiło, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 24 maja 1930 r. Nr. A. T. 2502/5 zatwierdziło dla wymienionego wyżej Stowarzyszenia wzór odznaki.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. zarzadzam aby Dyrekcje, Kierownictwa i Rady Szkolne zgłaszających się ociemniałych inwalidów wojennych, posiadających tę odznakę, otaczały jak najprzychylniejszą opieką przez okazywanie im w każdym wypadku jak najdalej idącej pomocy.

Lwów, dnia 3 września 1930 r. (Nr. O. 1525/30.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

3.

Przydzielanie nauczycieli do pracy administracyjnej.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2589/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 80).

Zarządzenie moje z dnia 26 lutego 1930 r., ogłoszone w Dz. Urz. Nr. 3, poz. 35 [1]), w sprawie przydzielania nauczycieli do służby w innej szkole uzupełniam w ten sposób, że postanowienia p.: 1), 2), 3), 4) rozszerzam również na nauczycieli, przydzielonych na podstawie art. 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) do pracy w urzędach administracji szkolnej.

Wzór deklaracji, wymienionej w p. 1), załącza się.

Deklaracja ta winna być przesyłana do Ministerstwa przy wnioskach kuratorjów okręgów szkolnych zamiast podań, wymaganych okólnikiem z dnia 14 lutego 1929 r. L. I. Prez. 1082/29 [2]).

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 maja 1930 r.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Deklaracja.

Niniejszem wyrażam zgodę na przydzielenie mnie na podstawie art. 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) do pracy administracyjnej w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . na czas od dnia . . . . do dnia . . . .

Wyrażam również zgodę na warunki przydzielenia, w szczególności, że otrzymam tylko uposażenie, przysługujące mi na dotychczasowem stanowisku w . . . . . . w . . . .
(zakład) (miejscowość)
bez diet za czas przydziału

. . . . dnia . . . . . r.

. . . .

(podpis)

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., str. 226.

[2]) Okólnikiem tym Min. W. R. i O. P., powołując się na p. 57 instrukcji z dnia 24 marca 1928 r. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 225) zawiadomiło, że wszystkie podania osób, ubiegających się o powierzenie im czynności administracyjnych w kuratorjach, winny być kierowane z odpowiednim wnioskiem do Min. W. R. i O. P.

Na podstawie uzyskanej zgody kuratorjum będzie wydawać dekrety według wzoru Nr. 17 wymienionej instrukcji (L. O. 346/29).

4.

Zeszyty (kajety).

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2571/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 85).

Uwzględniając fakt istnienia znacznych zapasów zeszytów według dotąd obowiązującego formatu, w uzupełnieniu zarządzenia z dnia 14-go października 1929 r. Nr. I. Prez. 5185/29 [1]) zezwalam na używanie w szkołach w przyszłym roku szkolnym t. j. do dnia 31 sierpnia 1931 r. obok zeszytów (kajetów) znormalizowanych również i zeszytów (kajetów) według dotychczasowych formatów.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

5.

Zaliczanie czasu bezpłatnego urlopu do wysługi emerytalnej.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20 maja 1930 r. Nr. II. 9821/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 89).

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 23 kwietnia 1930 r. Nr. D. I. 2495/5/30 wyjaśniło, że przepis art. 38 lit. b) ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. w brzmieniu ustalonem art. 3 noweli z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 234) [2]) w sprawie zaliczenia do wysługi emerytalnej nauczycieli czasu bezpłatnych urlopów, udzielonych dla pracy oświatowej, należy interpretować w ten sposób, że powyższe urlopy winny być wliczone za opłatą do emerytury tym wszystkim funkcjonarjuszom (nauczycielom), którzy po dniu 1 kwietnia 1929 r. przechodzą w stan spoczynku.

Powyższe zaliczenie odnosi się zarówno do urlopów bezpłatnych, udzielonych i odbytych po wejściu w życie noweli z 23 marca 1929 r., a więc po 1 kwietnia 1929 r., jak również do urlopów, udzielonych i odbytych przed wejściem w życie tej noweli, t. j. od 1 listopada 1918 r. do 31 marca 1929 r.

Co się tyczy wymiaru wkładek emerytalnych, przewidzianych w art. 7 ustawy emerytalnej, to podstawą do wymierzenia wkładek jest uposażenie szczebla „a" tej grupy uposażenia, która cyfrowo odpowiada stopniowi służbowemu, jaki dany funkcjonarjusz (nauczyciel) posiadał w chwili udzielenia bezpłatnego urlopu dla celów, przewidzianych w ustawie z dnia 23 marca 1929 r.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 5.
[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 202.

6.

Charakter zaopatrzeń, przyznanych w drodze art. 8 ustawy emerytalnej.

Rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 20 września 1928 r. L. D. I. 9691/5/28.

Nr. O. 1574/30 (Min. W. R. i O. P. z dnia 14 sierpia 1930 r. Nr. I. Prez. 5445/30). Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, co następuje:

Postanowienia art. 8 ustawy emerytalnej zawierają trzy rodzaje uprawnień Pana Prezydenta Rzeczypospolitej:

1) uwzględnianie przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalnych lat służby;

2) podwyższanie wymiaru ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego oraz

3) przyznawanie zaopatrzeń emerytalnych.

Pierwsze dwa uprawnienia odnoszą się bezwarunkowo tylko do tych funkcjonarjuszów państwowych, względnie zawodowych wojskowych, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie art. 9 ustawy emerytalnej, a zatem doliczenie niepoliczalnych ustawowo lat lub podwyższenie ustawowego zaopatrzenia nie może stanowić dla nich „privilegjum odiosum“ i pozbawiać ich tych praw, które nabyli równorzędnie z prawem do zaopatrzenia, a więc prawa do:

a) wszelkich zasiłków i podwyżek, których wypłata przywiązana jest do normalnych zaopatrzeń emerytalnych;

b) dodatku mieszkaniowego, zależnego od klasy miejsca zamieszkania;

c) legitymacji kolejowej, uprawniającej do ulgowego przejazdu państwowemi środkami lokomocyjnemi oraz

d) korzystania z bezpłatnej państwowej pomocy lekarskiej, gdy zaopatrzenie przedmiotowe nadano po 1 października 1923 r.

Również wdowy i sieroty po tego rodzaju emerytach nie mogą z tytułu podwyższenia ustawowego zaopatrzenia, względnie doliczenia pewnej ilości lat, tracić nabytych praw pochodnych z art. 60, 61 i 62 i 78 ustawy emerytalnej, jednak pensja wdowia, względnie sieroca, musi być w tym wypadku wymierzona tylko według ustawowo nabytych praw do emerytury zmarłego męża lub ojca, a więc bez uwzględnienia doliczonych do wysługi emerytalnej niepoliczonych lat służby lub podwyższonego zaopatrzenia.

Pośmiertne natomiast przysługuje wdowie, względnie sierotom, w wysokości 3-miesięcznej, ostatnio pobranej emerytury, a zatem łącznie z podwyższeniem.

Trzecie uprawnienie, t. j. przyznawanie zaopatrzeń emerytalnych, odnosi się do tych osób, które albo wogóle praw emerytalnych na podstawie ustawy emerytalnej nie nabyły, albo posiadając te prawa, utraciły je na podstawie obowiązujących przepisów (np. art. 90 ustawy emerytalnej)

Ponieważ w tym wypadku przyznanie zaopatrzenia następuje indywidualnie i nie można tego przyznania identyfikować z nadaniem ustawowego prawa, względnie z przywróceniem utraconych praw, przeto przyznanie wyżej wymienionym zaopatrzenia emerytalnego na podstawie art. 8 ustawy emerytalnej, nie pociąga za sobą przyznania interesowanym

innych praw, np. prawa do legitymacji kolejowej i do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej. Nabywają jednak interesowani wskutek przyznania zaopatrzenia emerytalnego prawo do wszelkich zasiłków i podwyżek, przywiązanych do ustawowych zaopatrzeń oraz prawo do dodatku mieszkaniowego, o ile w danem rozporządzeniu, przyznającem zasiłki, podwyżki, względnie dodatki, nie zosatli wyraźnie od poboru tych wyłączeni.

Wobec tego jednak, że w tym wypadku przyznanie zaopatrzenia emerytalnego jest indywidualne, przeto nie przechodzi ono na wdowy i sieroty, nie mogą one otrzymać z tego tytułu ani pośmiertnego, ani też pensji wdowiej, względnie sierocej.

W końcu nadmienia się, że do dwóch pierwszych podwyższeń mają zastosowanie wszelkie inne postanowienia ustawy emerytalnej, a więc postanowienia art. 7, 23, 24, 25, 73, 74 i t. d., natomiast w wypadku przyznania zaopatrzenia emerytalnego mają zasadniczo zastosowanie tylko postanowienia art. 7 tejże ustawy, a postanowienia innych artykułów mają tylko wtedy zastosowanie, jeżeli zostały wyraźnie wymienione w dotyczącym dekrecie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

w z. Dyrektora Departamentu (—) *Jan Około-Kułak,*
Naczelnik Wydziału.

7.

Przepisy rachunkowo-kasowe.

Sposób wystawiania asygnacji i zleceń wypłaty.

Rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 30 maja 1930 r. L. D. VII. 107/2/30.

L. O. 1317/30 (Min. W. R. i O. P. z dnia 20 czerwca 1930 Nr. I. R. 6767/30). Celem zabezpieczenia Skarbu Państwa przed ewentualnemi stratami, jakie mogłyby być spowodowane dokonaniem przez kasy skarbowe wypłat do rąk osób niewłaściwych w wypadkach, gdy asygnowane są sumy na nazwę firm, Ministerstwo Skarbu, w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli zarządza, co następuje:

Brzmienie § 29 Przepisów rachunkowo-kasowych (Monitor Polski Nr. 285 z r. 1921 Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 45, poz. 564 z r. 1921) oraz § 78 Instrukcji dla kas skarbowych (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 45, poz. 565 z r. 1921) uzupełnia się, wstawiając jako zakończenie zdania pierwszego w § 29 Przepisów rachunkowo-kasowych po zastąpieniu kropki przecinkiem, wyrazów: „lub też na imię osoby upoważnionej przez wierzyciela Skarbu Państwa", jakoteż dodając jako zdanie drugie w tym samym paragrafie oraz jako ustęp drugi w § 78 Instrukcji dla kas skarbowych, co następuje:

„W wypadkach zarządzenia wypłaty należności, przypadających firmie, mogą być wystawiane asygnacje bezpośrednio na nazwę firmy tylko w razie bezgotówkowego przelewu tych należności na rachunek firmy w instytucji bankowej bądź na inne rachunki w kasie skarbowej; natomiast gdy wypłata ma nastąpić w gotówce, powinny być wystawiane asygnacje na imię osoby upoważnionej do odbioru przez firmę"

W związku z powyższem przy zarządzaniu wypłaty do rąk osób upoważnionych należy wystawiać asygnacje w formie następującej np.:

„Kasa Skarbowa Grodzka w Warszawie wypłaci kwotę 300 zł. słownie trzysta złotych Edmundowi Brodzińskiemu tytułem należności firmy „Polhurt“ za dostarczone materjały pisarskie...“

W tym celu władze asygnujące powinny żądać od firm, przedkładających rachunki, wyszczególnienia na rachunkach imion i nazwisk osób, do rąk których należność ma być wypłacona, i na imię tych osób wystawiać asygnacje.

Obowiązek badania, czy rachunki firm, zawierające zarazem upoważnienia do odbioru należności, zostały wystawione przez osoby do tego powołane, ciąży na władzach asygnujących w myśl § 30 Przepisów rachunkowo-kasowych.

Za Kierownika Ministerstwa Skarbu
(—) *Grodyński*, Podsekretarz Stanu.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4 września 1930 r. Nr. I. R. 9403/30.

Nr. O. 1669/30. Ministerstwo Skarbu zawiadomiło pismem z dnia 29 sierpnia 1930 Nr. D. VII. 1498/2/30, że postanowienia zarządzenia z dnia 30 maja 1930 r. Nr. D. VII. 107/2/30 w sprawie sposobu wystawiania asygnacyj na nazwę firm podanego do wiadomości pismem Ministerstwa z dnia 20 czerwca r. b. Nr. IR. 6767/30, mają analogiczne zastosowanie również przy wypłatach z rachunków bieżących, z sum depozytowych, oraz z funduszów specjalnych.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

§ 29 Przepisów rach.-kas. według Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 45 z 1921 r., poz. 564.

Asygnacje wystawia się bezpośrednio na imię osoby, lub firmy, względem której istnieje zobowiązanie Państwa, nie wyłączając funkcjonarjuszów państwowych, którzy z własnych funduszów pokryli wydatki urzędowe i którym z tego tytułu należy się zwrot tych wydatków. Pozatem władze asygnujące mogą wystawiać asygnacje na imię bądź kierowników urzędu, bądź też innych upoważnionych funkcjonarjuszów, tylko na sumy niezbędne do wypłaty poborów służbowych i innych należytości zbiorowych, zaliczek na wydatki kancelaryjne i gospodarcze, a w niektórych wypadkach na sumy niezbędne na wypłaty robocizny, wsparć, zapomóg i t. p.).

8.

Pomoc lekarska.

Zakład leczniczy dla alkoholików w Gościejowie.

Rozp. Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 28 lipca 1930 r. Nr. Z. O. 1606/30.

Nr. O. 1569/30 (Lw. Urząd Wojewódzki z dnia 13 sierpnia 1930 r. L. Z. Z. 1149/30). Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podaje do wiadomości, że na podstawie § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4-go sierpnia 1926 r. o pańswowej pomocy lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr. 95.

poz. 555) uznaje zakład leczniczy „Wojewódzkie Schronisko dla Alkoholików w Gościejowie" koło Rogożna w województwie poznańskiem za nadający się do leczenia funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin.

O powyższem należy powiadomić lekarzy umówionych dla państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych z tem, że winni oni pouczyć chorych, przekazywanych do wspomnianego zakładu leczniczego, o obowiązku uprzedniego porozumienia się przed wyjazdem z zarządem zakładu co do warunków przyjęcia, wolnego miejsca i czasu, kiedy można przybyć do zakładu.

Dyrektor Departamentu Służby Zdrowia: (—) *Dr. Piestrzyński.*

Policyjne Domy Zdrowia.

Pismo Zarządu Stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia" z dn. 29 lipca 1930 r. Nr. 4699.

Nr. O. 1592/30 (Lw. Urz. Woj. z dnia 13 sierpnia 1930 r. L. Z. Z. 1181/30). Na skutek polecenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 11 lipca 1930 Nr. 1489/30 Zarząd Stowarzyszenia „Policyjny Dom Zdrowia" wyjaśnia co następuje:

Stowarzyszenie P. D. Z. posiada sanatorja w Otwocku, Zakopanem i Busku uznane reskryptem Min. Spraw Wewnętrznych, Departamentu V Służby Zdrowia (Otwock z dnia 8 września 1927 za Nr. Z. O. 4165/27, Zakopane z dnia 24 maja 1928 za Nr. Z. O. 2422/28, Busk z dnia 11 lipca 1929 r. za Nr. Z. O. 2336/29) [1]) za uzdrowiska, do których mogą być kierowani funkcjonarjusze państwowi z tem, że Skarb Państwa pokrywa za nich 75% kosztów leczenia.

Zarząd Stowarzyszenia robił starania o uznanie tych uzdrowisk za sanatorja w tej myśli, aby funkcjonarjuszom Policji Państwowej uprzystępnić przeprowadzenie kuracji w tych miejscowościach, a nie dla tego, by mogli z nich korzystać wszyscy funkcjonarjusze państwowi, gdyż wyżej wymienione sanatorja zostały ufundowane z drobnych składek funkcjonarjuszów Policji Państwowej, a zatem oni jako właściciele są wyłącznie uprawnieni do korzystania z tych sanatorjów, zgodnie z § 2 statutu. Ponieważ uzdrowiska P. D. Z. są stosunkowo małe i nawet wszyscy funkcjonarjusze Policji Państwowej, członkowie Stowarzyszenia P. D. Z., nie mogą uzyskać pomieszczenia, zrozumiałe jest z jakich względów Zarząd zmuszony jest odmawiać przyjmowania funkcjonarjuszów państwowych z poza korpusu Policji Państwowej, którzy nie łożyli na ufundowanie tych sanatorjów.

Komunikując o powyższem Zarząd zwraca się z wysoce uprzejmą prośbą o podanie powyższego do wiadomości z tem, że do uzdrowisk Stowarzyszenia P. D. Z. mogą być przyjmowani tylko funkcjonarjusze Policji Państwowej.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 456

9.

Odpisanie z ksiąg inwentarzowych przedmiotów.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 31 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3452/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 92).

Podaję w załączniku do niniejszego okólnika do wiadomości i zastosowania się, nadesłane przez Ministerstwo Skarbu przy piśmie z dnia 19-go maja 1930 r. Nr. D. I. 8461/3/29 i uzgodnione z Najwyższą Izbą Kontroli i Prezydjum Rady Ministrów „Przepisy obowiązujące przy sprzedaży, wymianie lub odstąpieniu przedmiotów zbędnych oraz odpisaniu z ksiąg inwentarzowych przedmiotów zniszczonych.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

Przepisy

obowiązujące przy sprzedaży, wymianie lub odstąpieniu przedmiotów zbędnych oraz odpisaniu z ksiąg inwentarzowych przedmiotów zniszczonych.

Inwentarz ruchomy, stanowiący własność Skarbu Państwa, znajdujący się w użytku władz, urzędów i instytucyj państwowych, o ile stał się zbędnym, może być sprzedany, wymieniony lub odstąpiony, lub też o ile uległ zniszczeniu odpisany z ksiąg inwentarzowych, przy przestrzeganiu następujących przepisów:

§ 1. Zakwalifikowanie przedmiotów inwentarza jako zniszczonych lub zbędnych oraz oszacowanie ich, odbywa się w każdym wypadku komisyjnie, na wniosek zwierzchnika urzędu lub zarządzenia władzy wyższej.

§ 2. W skład komisji, o której mowa w § 1, wchodzi jako przewodniczący zwierzchnik urzędu lub jego zastępca, dwóch członków z pośród personelu urzędu, oraz zaproszony rzeczoznawca.

W razie szczupłości personelu danego urzędu należy do komisji zaprosić przedstawiciela miejscowej władzy skarbowej.

Komisja winna oznaczyć protokolarnie wartość kwalifikowanych przedmiotów.

Jeżeli zbędne lub zniszczone ruchomości stanowią przedmioty sztuki lub zabytku i mogą mieć wartość muzealną lub bibljograficzną, to w tym wypadku w komisji kwalifikacyjnej winien brać udział przedstawiciel Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. O mającem się odbyć posiedzeniu komisji należy na 14 dni przed posiedzeniem zawiadomić Najwyższą (Okręgową) Izbę Kontroli, a w poszczególnych wypadkach w tym terminie zwrócić się również do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o delegowanie przedstawiciela.

§ 4. Nieprzybycie przedstawiciela kontroli nie powstrzymuje odbycia się komisji, natomiast komisja nie może się odbyć w razie nieprzybycia przedstawiciela Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, o ile jego obecność wymagana jest przepisem § 2 ustęp 4 niniejszego zarządzenia.

§ 5. Nieznacznej wartości przedmioty codziennego użytku lub zwykłego biurowego urządzenia, które wskutek zupełnego zniszczenia nie przedstawiają żadnej wartości sprzedażnej, zostają bez udziału komisji kwalifikacyjnej odpisane z księgi inwentarzowej na podstawie protokołu, stwierdzającego zniszczenie danego przedmiotu, a sporządzonego przez zwierzchnika urzędu ewentualnie naczelnika wydziału gospodarczego i dwóch członków urzędu, wyznaczonych w tym celu przez zwierzchnika urzędu.

§ 6. Odstąpienie lub wymiana zbędnych przedmiotów na inne może mieć miejsce jedynie między instytucjami państwowemi, przyczem odstąpienie to lub wymiana winny być uskutecznione każdorazowo w formie aktu zdawczo - odbiorczego; niedozwolone jest natomiast odstąpienie lub wymiana z osobami lub instytucjami prywatnemi.

§ 7. Protokoły komisji, o której mowa w §§ 1 i 2, zaopatrzone wnioskami, zostają przedstawione władzy zwierzchniej do zatwierdzenia ewentualnie wydania odnośnych zarządzeń w urzędach I instancji, o ile wartość ogólna szacowanego inwentarza zbędnego lub zniszczonego przekracza wartość 300 zł.

Władze i urzędy II instancji zatwierdzają wnioski, ewentualnie wydają decyzje w wypadkach, gdy wartość inwentarza, będącego przedmiotem protokołu komisji kwalifikacyjnej nie przekracza 5.000 zł.

W wypadkach, gdy szacunek przekracza 5.000 zł, wnioski i protokoły winy być przedłożone władzy centralnej do zatwierdzenia.

§ 8. Inwentarz zbędny lub zniszczony, stanowiący przedmioty sztuki i zabytku i zakwalifikowany przez komisję jako taki, winien być przekazany do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 9. Zakwalifikowany do sprzedaży inwentarz może być sprzedany wyłącznie w drodze przetargu.

Członkowie komisji pod żadnym warunkiem nie mogą nabywac przedmiotów zakwalifikowanych przez siebie do sprzedaży i przez nią oszacowanych.

§ 10. O ile przetarg nie dał wyniku z powodu wysokiego szacunku, przedmioty zakwalifikowane do sprzedaży podlegają ponownemu oszacowaniu przez komisję, celem odpowiedniego obniżenia ceny sprzedażnej.

Sprzedaż z wolnej ręki dozwolona być może jedynie w tym wypadku, gdy i przetarg nie dał wyniku lub gdy wartość przedmiotu jest niższą od kosztów ogłoszenia przetargu.

§ 11. Do wysokości szacunku nie przekraczającego 5000 zł sprzedaż zbędnych przedmiotów inwentarza winna się odbywać w drodze przetargu ofertowego.

§ 12. W razie, gdy wartość przedmiotów poszczególnych, zakwalifikowanych do sprzedaży lub razem wziętych, przekracza 5000 zł, winna być zarządzona sprzedaż przez publiczną licytację, o której należy umieścić ogłoszenie w „Monitorze Polskim“ (ewentualnie w miejscowym Dzienniku Urzędowym) i dwóch poczytniejszych miejscowych pismach.

§ 13. O mającym się odbyć przetargu, względnie publicznej licytacji, winna być każdorazowo zawiadamiana Najwyższa (Okręgowa) Izba Kontroli.

Kwota osiągnięta ze sprzedaży winna być zarachowana na dochód Ministerstwa Skarbu, względnie na dochód właściwego Ministerstwa, o ile w budżecie tego Ministerstwa znajdują się odpowiednie pozycje dochodowe (sprzedaż inwentarza, inne dochody i t. p.).

§ 14. Przepisy niniejsze nie odnoszą się do przedsiębiorstw oraz instytucyj państwowych, posiadających własny statut i odrębną osobowość prawną, oraz do ruchomego majątku państwowego, stanowiącego przedmioty uzbrojenia, materjałów wojennych, umundurowania, taborów kolejowych i innych, zapasów materjałów i urządzeń technicznych, znajdujących się w administracji Ministerstwa Spraw Wojskowych, Ministerstwa Komunikacji, Ministerstwa Poczt i Telegrafów, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (Korpus Ochrony Pogranicza i Policja Państwowa) oraz Ministerstwa Skarbu (Komenda Straży Granicznej).

§ 15. Przepisy niniejsze obowiązują od dnia 1 czerwca 1930 r.

10.

Korzystanie z archiwów państwowych.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 kwietnia 1930 r. Nr. I. Prez. 2735/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 93).

Wielu nauczycieli i urzędników państwowych z resortu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poszukuje swoich akt osobistych, ustalających ich prawa służbowe, nabyte w dawnej służbie rosyjskiej.

Władze przełożone tych nauczycieli i urzędników bez uprzednich poszukiwań w archiwach państwowych polskich, przesyłają ich podania wprost Ministerstwu Spraw Zagranicznych do załatwiania w drodze konsularnej.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych podania te kieruje do odpowiednich konsulatów, te zaś do władz sowieckich po to, aby często otrzymać odpowiedź schematyczną, że takie a takie akta na mocy traktatu ryskiego strona sowiecka przekazała Rządowi Polskiemu i że akta już wysłano do Polski.

Celem uniknięcia straty czasu i niepotrzebnej korespondencji, zwracam uwagę wszystkim władzom i urzędom oraz dyrekcjom i kierownictwom szkół podległych Ministerstwu W. R. i O. P., że podania w powyższych sprawach kierowane być winny przedewszystkiem do odpowiednich archiwów państwowych lub do Wydziału Archiwów Państwowych w Ministerstwie W. R. i O. P., jeżeli petent lub urząd nie wiedzą, jakie archiwum dla danej sprawy jest właściwe. Dopiero po stwierdzeniu przez archiwa państwowe lub przez Wydział Archiwów państwowych, że akta danej władzy nie zostały zwrócone Polsce lub, że zwrot ich na mocy traktatu ryskiego nie jest przewidziany, podanie będzie kierowane na drogę konsularną.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

11.

Nauczyciele małopolscy — zaliczenie czasu służby w Państwie Polskiem do wysługi emerytalnej.

Rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 15 lipca 1930 r. L. D. I. 13052/5/30.

L. O. 1542/30 (Min. W. R. i O. P. z dnia 7 sierpnia 1930 r. L. II. 16850/30). Przy sposobności badania wymiarów zaopatrzeń emerytalnych nauczycieli szkół powszechnych, którzy przed wstąpieniem do służby państwowej polskiej byli na służbie w szkolnictwie krajowem w b. Galicji, Ministerstwo Skarbu stwierdziło, że władze zaliczają im do wysługi emerytalnej czas służby nauczycielskiej polskiej dopiero od chwili objęcia służby w Państwie Polskiem, natomiast nie zaliczają im okresu czasu od rozpadnięcia się b. państwa austrjackiego aż do faktycznego objęcia służby polskiej, w którym to okresie nauczyciele ci nie pełnili służby z powodów od nich niezależnych.

W szczególności odnosi się to do tych nauczycieli, którzy po przewrocie politycznym w roku 1918 znaleźli się na terytorjum Małopolski, objętem wypadkami wojennemi, t. j. inwazją ukraińską. Wspomniany wyżej okres czasu nie jest zaliczany, wychodząc z założenia, że nauczyciele z chwilą rozpadnięcia się b. państwa zaborczego przestali być funkcjonarjuszami samorządu galicyjskiego, a natomiast zostali przyjęci do służby polskiej bez żadnych uprawnień, wobec czego w myśl ustaw o państwowej służbie cywilnej należy im zaliczyć czas służby państwowej polskiej dopiero od chwili zgłoszenia się do służby w Państwie Polskiem względnie od dnia zatwierdzenia na stanowisku przez władze polskie lub od dnia złożenia przysięgi.

Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że stanowisko takie nie jest słuszne. Należy przedewszystkiem mieć na względzie, że nauczyciele szkół ludowych w b. Galicji pozostawali na służbie krajowej, względnie Wydziału Krajowego, i że ich stosunki służbowe były regulowane odrębnemi ustawami krajowemi, wydanemi przez Sejm krajowy b. Galicji.

Z chwilą rozpadnięcia się b. Austrji, względnie z chwilą wskrzeszenia Państwa Polskiego, nauczyciele ci nie stali się automatycznie funkcjonarjuszami Państwa Polskiego lecz pozostawali nadal na służbie krajowej do czasu zniesienia Sejmu i Wydziału Krajowego, dokonanego usatwą z 30 stycznia 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 61). Do tego więc czasu względnie do chwili złożenia przysięgi służbowej, obowiązującej funkcjonarjuszów polskich, należy uważać tych nauczycieli nie jako funkcjonarjuszów Państwa Polskiego, lecz jako pozostających na służbie krajowej, — także w tym wypadku, jeżeli od chwili rozpadnięcia się b. państwa austrjackiego nie pełnili służby z powodu wypadków wojennych (inwazji ukraińskiej).

Za powyższem stanowiskiem przemawiają również względy słuszności, nie można bowiem stawiać w gorszem położeniu tych nauczycieli, którzy zgodnie z rozporządzeniem Polskiej Komisji Likwidacyjnej z dnia 7 listopada 1918 L. 6, ośw., dotyczącem zarządzeń przejściowych w szkolnictwie po rozpadnięciu się Austrji, nie opuścili miejsc służbowych, lecz pozostali na stanowiskach, jakkolwiek nie pełnili służby, bez swej winy — od tych nauczycieli, którzy, będąc w miejscowościach niedotkniętych inwazją ukraińską, nie doznali przerwy w służbie nauczycielskiej.

Mając powyższe na uwadze, Ministerstwo Skarbu zarządza: Okres czasu od rozpadnięcia się b. Austrji do czasu faktycznego objęcia administracji przez Państwo Polskie na danym terenie, w którym to okresie niektórzy nauczyciele nie pełnili służby bez własnej winy z powodu inwazji ukraińskiej, należy wliczać do wysługi emerytalnej tych nauczycieli, narówni ze służbą nauczycieli, którzy po upadku Austrji pełnili w b. Galicji bez przerwy służbę nauczycielską w miejscowościach niedotkniętych działaniami wojennemi.

Ministerstwo Skarbu zauważa jednak, że zaliczenie powyższe nie może być dokonywane na korzyść tych nauczycieli, którzy w czasie inwazji ukraińskiej złożyli przysięgę na wierność i służyli rządowi t. zw. Republiki Zachodnio-Ukraińskiej, gdyż tem samem zerwali oni swój stosunek służbowy w służbie Wydziału Krajowego.

Co do tych ostatnich nauczycieli czas służby po upadku Austrji należy liczyć w dotychczasowy sposób, t. j. od chwili zgłoszenia się do służby w Państwie Polskiem, względnie od dnia zatwierdzenia na stanowisku przez władze polskie lub od chwili złożenia przysięgi w służbie polskiej.

Dyrektor Departamentu (—) *Jan Około - Kułak.*

12.

Egzamin na czeladnika.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 lipca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 477, w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika.

Na podstawie art. 157 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468) [1]) zarządza się co następuje:

§ 1. Każda z komisyj egzaminacyjnych, przewidzianych w art. 153 ust. 3 prawa przemysłowego, składa się z przewodniczącego i przynajmniej z trzech członków, w tem z jednego delegata, wyznaczonego przez kuratorjum właściwego okręgu szkolnego.

§ 2. Regulamin egzaminacyjny, przewidziany w art. 154 ust. 2 prawa przemysłowego, powinien zawierać przepis o posiadaniu przez kandydata elementarnych umiejętności czytania i pisania po polsku oraz rachowania i rysowania w granicach potrzeb danego zawodu. Szczegółowa instrukcja, wydana przez władzę szkolną, określać będzie skalę wymagań powyższych umiejętności.

Postępowanie komisji egzaminacyjnej, sposób egzaminowania i taksy egzaminacyjne ustala się regulaminami egzaminacyjnemi, które wydaje izba rzemieślnicza a zatwierdza władza przemysłowa wojewódzka.

§ 3. Podanie o dopuszczenie do egzaminu, przewidziane w art. 155 ust. 1 prawa przemysłowego, wnosi terminator lub pomocnik do izby rze-

---

[1]) Patrz niżej.

mieślniczej. Do podania należy dołączyć świadectwo ukończenia nauki lub też świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki w rzemiośle, oraz zaświadczenie właściwej władzy szkolnej, stwierdzające, że w miejscowości w której terminator odbywał naukę rzemiosła, nie było w okresie czasu odbywania terminu publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, — bądź zaświadczenie tejże władzy szkolnej, że terminator z powodu braku miejsca nie mógł uczęszczać do publicznej szkoły dokształcającej zawodowej w miejscowości, w której odbywał naukę, bądź wreszcie zaświadczenie wojewody, a w m. st. Warszawie — Komisarza Rządu, wydane po wysłuchaniu władzy szkolnej, że terminator z innej uzasadnionej przyczyny nie może okazać świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej.

§ 4. Postanowienia §§ 1—3 odnoszą się do terminatorów, którzy ukończyli naukę rzemiosła przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia i nie mogą okazać świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej z powodu braku takiej szkoły lub z powodu niemożności uczęszczania do niej dla braku miejsca albo z innej uzasadnionej przyczyny w miejscowości, w której terminator odbywał naukę rzemiosła.

Postanowienia te tracą moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 1931 r.

§ 5. Terminatorzy i pomocnicy, którzy nie ukończyli nauki rzemiosła przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia i nie mogą okazać świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej z powodu braku takiej szkoły lub z powodu niemożności uczęszczania do niej dla braku miejsca, w miejscowości, w której terminator odbywał naukę rzemiosła, winni wnosić podanie o dopuszczenie do egzaminu, przewidziane w art. 155 ust. 1 prawa przemysłowego, do izby rzemieślniczej. Do podania należy dołączyć świadectwo ukończenia nauki lub też świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki i, jeżeli w miejscowości, w której kandydat pobierał naukę rzemiosła, niema bublicznej szkoły dokształcającej zawodowej, świadectwo szkolne z ukończenia całkowitego kursu nauki w szkole powszechnej, jaka znajdowała się w miejscowości, w której kandydat wypełniał obowiązek szkolny, lub świadectwo ukończenia specjalnych krótkoterminowych kursów dla terminatorów. Do świadectwa szkolnego lub świadectwa ukończenia specjalnych kursów dla terminatorów winien kandydat załączyć zaświadczenie, wydane przez właściwą władzę szkolną, stwierdzające brak publicznej szkoły dokształcającej zawodowej w miejscowości, w której kandydat pobierał naukę rzemiosła.

Postanowienie niniejszego paragrafu traci moc obowiązującą po upływie trzech lat licząc od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski.*

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) *26* sierpnia *1930* r.

Art., art. 153—157 ustawy z dnia 7 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468.

Art. 153. Terminatorowi należy dać możność poddania się z upływem czasu nauki egzaminowi na czeladnika.

W tym celu izby rzemieślnicze utworzą komisje egzaminacyjne, odpowiadające co do miejsca, liczby i rodzaju rzemiosł rozwojowi rzemiosła w okręgu danej Izby.

Każda z tych komisyj składa się z przewodniczącego i przynajmniej dwóch członków.

Przewodniczącym komisji egzaminacyjnej winien być zasadniczo mistrz rzemieślniczy (art. 158 i 159) albo osoba z wyższem wykształceniem technicznem, zatrudniona zawodowo jako nauczyciel lub zajmująca stanowisko kierownicze w przedsiębiorstwie przemysłowem.

Jednego z członków komisji egzaminacyjnej należy powołać z grona wykwalifikowanych w danem rzemiośle czeladników, pracujących w okręgu izby. Innych członków komisji powołuje się z pośród rzemieślników, posiadających prawo kształcenia uczniów w danem rzemiośle i zamieszkałych w okręgu izby.

Art. 154. Celem egzaminu jest stwierdzenie, czy terminator nabył biegłości i wprawy w zwykłej pracy odnośnego rzemiosła oraz potrzebne wiadomości co do wartości, nabywania, przechowywania i stosowania materjałów, przerabianych w rzemiośle, oraz co do sposobów poznawania ich jakości.

Postępowanie komisji egzaminacyjnej, sposób egzaminowania i taksy egzaminacyjne ustala się regulaminami egzaminacyjnemi, które wydaje izba rzemieślnicza, a zatwierdza władza przemysłowa wojewódzka.

Jeżeli według regulaminu egzamin rozciąga się także na stwierdzenie znajomości prowadzenia ksiąg i rachunkowości kupieckiej, komisja winna uzupełnić się przez powołanie znawcy na członka z prawem głosu.

Koszty egzaminów ponosi izba rzemieślnicza.

Taksy egzaminacyjne przypadają izbie rzemieślniczej.

Art. 155.[1]) Podanie o dopuszczenie do egzaminu wnosi terminator lub pomocnik do izby rzemieślniczej. Do podania należy dołączyć świadectwo ukończenia nauki lub też świadectwo, stwierdzające przebyty czas nauki, oraz świadectwo szkolne z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej albo świadectwo, stwierdzające posiadanie wykształcenia, uznanego przez państwowe władze szkolne za równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej.

Komisja stwierdza wynik egzaminu na świadectwie nauki, wydając ponadto w razie pomyślnego wyniku świadectwo złożenia egzaminu.

W razie niepomyślnego wyniku egzaminu komisja oznaczy termin, po którego upływie można ponownie poddać się egzaminowi.

Terminator (lub pomocnik), który złożył egzamin z pomyślnym wynikiem, zostaje czeladnikiem.

Art. 156. Uczniowie szkół rzemieślniczo-przemysłowych państwowych lub przez Państwo uznanych zdają egzamin na czeladników przed komisjami egzaminacyjnemi, utworzonemi przy każdej z takich szkół; skład komisji ustalają pań-

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S Lw. z r. 1930, str. 147: „Egzaminy dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych".

stwowe władze szkolne. Jednym z członków komisji powinien być przedstawiciel izby rzemieślniczej.

Regulaminy komisyj egzaminacyjnych, określonych w ustępie poprzedzającym, wydaje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z zainteresowanymi ministrami. Regulaminy te powinny zawierać między innemi także postanowienia, tyczące się pokrywania kosztów egzaminów i pobierania taks egzaminacyjnych.

Komisja wydaje świadectwo złożenia egzaminu w razie pomyślnego wyniku. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu komisja oznaczy termin, po upływie którego uczeń może ponownie poddać się egzaminowi.

Uczeń, który złożył egzamin z pomyślnym wynikiem, zostaje czeladnikiem.

Art. 157. Minister Przemysłu i Handlu odpowiednio do miejscowych warunków po wysłuchaniu opinji izby rzemieślniczej może zmieniać w drodze rozporządzenia przepisy, zawarte w art. 153, 154 i 155, jednak bez obniżania wymagań, określonych w art. 154 ust. 1.

O ile zmiana ma dotyczyć przepisów o szkołach lub świadectwach szkolnych, Minister Przemysłu i Handlu zarządza ją w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

13.

Wyroki Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Oddalenie skargi w sprawie odprawy opartej na nieprawdziwym stanie faktycznym.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 27 lutego 1930 r. L. Rej. 2367/28.

Nr. I. 30289/30. Orzeczeniem z dnia 27 marca 1928r. Nr. I. 4449/28 nie uwzględniło Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zażalenia Jütty Pressler zam. Halpern, b. nauczycielki publicznej szkoły powszechnej, przeciwko orzeczeniu Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego z dnia 18 lutego 1928 r. Nr. I. T. 5793/28, którem wymienionej odmówiono przyznania odprawy przewidzianej w art. 63 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. poz. 530) w brzmieniu ustalonem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 (Dz. U. poz. 592) względnie nadania posady nauczycielskiej i zaskarżone orzeczenie zatwierdziło z powodów w niem przytoczonych.

Powyższe orzeczenie Ministerstwa zaskarżyła Jütte Presser zam. Halpern jako niezgodne z ustawą.

Wedle stanu sprawy przedstawionego w skardze, skarżąca, wychodząc zamąż w r. 1923, wniosła prośbę o przeniesienie jej do Tarnopola, a na wypadek nieuwzględnienia tej prośby o przeniesienie jej w stan pozasłużbowy. Ponieważ zaś skarżąca w ciągu 5 lat od chwili przejścia jej w stan pozasłużbowy nie objęła stanowiska służbowego, należy na zasadzie art. 63 powołanej wyżej ustawy rozwiązać stosunek służbowy ze skarżącą i przyznać jej odprawę w wysokości ustawą określonej.

Skarżąca zarzuca, że motywy decyzji Kuratorjum powołanej w zaskarżonem orzeczeniu są niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, gdyż skarżąca nie zrezygnowała z posady raz na zawsze, lecz zastrzegła sobie prawo ubiegania się o posadę w Tarnopolu i z tego prawa zrobiła użytek przed upływem pięcioletniego okresu od dnia przejścia w stan pozasłużbowy.

Zdaniem skarżącej przepisy art. 63 cytowanej ustawy odnoszą się także do nauczycielek, które przed wejściem w życie tej ustawy przeszły w stan pozasłużbowy, wynika to bowiem z ustępu pierwszego tegoż artykułu.

Skarżąca zarzuca wreszcie, że powołana w decyzji Kuratorjum okoliczność, że Kuratorjum orzeczeniem z dnia 5 grudnia 1923 L. 36212/I/1923 odmówiło jej przyznania odprawy, jest nieprawdziwa, gdyż skarżąca nie prosiła wówczas o odprawę.

Pozwana władza w odpowiedzi na skargę odpiera wywody skarżącej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Jak wynika z akt administracyjnych a w szczególności z podania skarżącej z dnia 25 sierpnia 1923, skarżąca w podaniu tem z powodu stosunków rodzinnych zrzekła się posady nauczycielskiej, prosząc zarazem o wyasygnowanie odprawy. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego orzeczeniem z dnia 5 grudnia 1923 r. L. 36212/I/23 przyjęło do wiadomości rezygnację skarżącej ze służby, odmówiło natomiast skarżącej przyznania odprawy.

Omawiane orzeczenie stało się prawomocne, gdyż skarżąca nie wniosła przeciw niemu odwołania.

W ten sposób stosunek służbowy ze skarżącą został prawomocnie i całkowicie rozwiązany jeszcze w r. 1923, a skarżąca od tego czasu nie jest już nauczycielką publicznej szkoły powszechnej.

Stwierdzić przytem należy wbrew twierdzeniu skarżącej, że w rzeczonem podaniu i wogóle w aktach administracyjnych niema żadnego zastrzeżenia skarżącej co do prawa uibegania się o posadę nauczycielską w Tarnopolu, czy gdziekolwiekindziej, niema też żadnej prośby skarżącej o przeniesienie jej w stan pozasłużbowy.

Wobec powyższego stanu rzeczy, skarżącej dobrze wiadomego, władza nie miała żadnej podstawy prawnej do przyznania skarżącej odprawy na zasadzie cytowanej na wstępie ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1 lipca 1926, która zresztą do skarżącej nie mogła mieć zastosowania wobec wystąpienia ze służby w r. 1923 i słusznie temu żądaniu odmówiła.

Co się tyczy nieuwzględnienia prośby skarżącej o nadanie jej posady nauczycielskiej, sprawa ta, jako sprawa mianowania na publiczne stanowisko, jest w myśl art. 3 pkt. c) ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. poz. 400/26 wyłączona z pod orzecznictwa Trybunału.

Z tych powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny oddalił skargę, częściowo jako nieuzasadnioną, częściowo jako niedopuszczalną, a zarazem ze względu na to, że skarżąca oparła swe roszczenie na świadomie nieprawdziwie przedstawionym stanie faktycznym, podwyższył opłatę od skargi do stu złotych w myśl art. 26 ust. 2 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

Oddalenie skargi w sprawie pensji wdowiej ze względów formalnych.

Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 6 lutego 1930 r. L. rej. 1204/28.

L. Il. 11402/30. Wdowa po zmarłym w 1920 roku zagranicą nauczycielu i kierowniku powszechnej szkoły ludowej w Pawłosiowie (powiat starosamborski), Jerzym Szumskim, w podaniu z dnia 27 grudnia 1923 r. prosiła Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego o przyznanie jej pensji wdowiej z tytułu służby jej zmarłego męża. Kuratorjum orzeczeniem z dnia 25 marca 1924 r. L. 6530/I przyznania pensji wdowiej odmówiło, ponieważ mąż petentki wskutek samowolnego opuszczenia posady nauczycielskiej przestał być funkcjonarjuszem państwowym i utracił w myśl artykułu 38 ustawy z dnia 12 czerwca 1914 r. Nr. 60 Dz. U. Kr. prawo do emerytury, co powoduje utratę prawa do pensji wdowiej i sierocej dla żony i córki. Kuratorjum pouczyło też petentkę, że przeciwko temu orzeczeniu służy jej rekurs do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który podać należy do Kuratorjum w przeciągu dni 14, licząc od dnia następnego po doręczeniu orzeczenia.

Przeciwko temu orzeczeniu Szumska wniosła wprost do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rekurs z dnia 2 stycznia 1925 r., wyjaśniając, iż orzeczenie Kuratorjum doręczono jej dopiero dnia 2 grudnia 1924 r. Ministerstwo, będąc w posiadaniu zaświadczenia odnośnego urzędu pocztowego, stwierdzającego, że list polecony, zawierający orzeczenie Kuratorjum, doręczony został Szumskiej w dniu 8 kwietnia 1924 r., orzeczeniem z dnia 4 sierpnia 1925 r. Nr. 8487 pozostawiło rekurs bez rozpatrzena, jako spóźniony, przyczem w drugiej części orzeczenia Ministerstwo oświadczyło, że twierdzenie rekurentki, jakoby decyzję Kuratorjum doręczono jej dopiero dnia 21 grudnia 1924 r., nie jest zgodne z prawdą, oraz, że rekurs jej z daty Michniowiec 2 stycznia 1925 r. wpłynął wprost do Ministerstwa dnia 7 stycznia 1925 r. i że z tego powodu na podstawie art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o środkach prawnych przeciw orzeczeniom i zarządzeniom państwowych władz szkolnych (pozycja 748 Dz. U.) rekurs pozostawia się bez rozpatrywania.

Gdy jednak przeprowadzone dochodzenia wykazały, że decyzja Kuratorjum z dnia 25 marca 1924 r. istotnie doręczona została Szumskiej dopiero dnia 21 grudnia 1924 r., Ministerstwo orzeczeniem z dnia 16 maja 1927 r. Nr. I. 8142/27 zmieniło drugą część orzeczenia swego z dnia 4 sierpnia 1925 r., ustalając jego brzmienie w następujący sposób: „zaczepione orzeczenie Kuratorjum doręczone zostało rekurentce, jak to sama przyznaje i jak stwierdzają przeprowadzone dochodzenia, w dniu 21 grudnia 1924 r., mimo odpowiedniego pouczenia rekurs wniesiony został z pominięciem władzy, która zaczepione orzeczenie wydała w pierwszej instancji, wprost do Ministerstwa, a więc z pominięciem drogi, określonej w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o środkach prawnych przeciw orzeczeniom i zarządzeniom państwowych władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 748), a do Kuratorjum wpłynął po upływie terminu, określonego w powołanym przepisie ustawy“.

Nową prośbę Szumskiej z dnia 20 listopada 1926 r. o przyznanie jej pensji wdowiej, w której to prośbie powołała się na świadków, mogących stwierdzić, że mąż jej nie samowolnie, lecz wskutek okoliczności wojennych nie mógł wrócić do szkoły, Kuratorjum decyzją z dnia 15 czerwca 1927 r. Nr. 17055/27 pozostawiło bez rozpatrzenia, powołując się na prawomocność decyzji swojej z dnia 25 marca 1924 r., jednocześnie podało do wiadomości orzeczenie Ministerstwa z dnia 16 maja 1927 r., zmieniające orzeczenie poprzednie z dnia 4 sierpnia 1925 r. Powyższą decyzję Kuratorjum doręczono Szumskiej w dniu 1 lipca 1927 r.

W ponownem podaniu z dnia 8 lipca 1927 r. do Kuratorjum Szumska, powołując się na okoliczność spóźnienia swego pierwszego rekursu, domagała się wznowienia postępowania, twierdząc, iż mąż jej samowolnie urzędu nie porzucił, co mogą stwierdzić świadkowie, których wymieniła, a na których powoływała się i w poprzedniem podaniu, i przytoczyła ponownie okoliczności, w jakich zmarły jej mąż znalazł się poza miejscowością, gdzie urzędował, o czem już mówiła w poprzedniem swojem podaniu. Kuratorjum decyzją z dnia 19 sierpnia 1927 r. Nr. I. 26839 pozostawiło powyższe podanie bez rozpatrzenia z motywów, podanych w decyzji z dnia 15 czerwca 1927 r. Nr. I. 17055.

Przeciwko tej decyzji Szumska wniosła zażalenie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w którem domagała się przyznania pensji wdowiej, albo polecenia Kuratorjum przeprowadzenia dochodzeń, celem stwierdzenia okoliczności przez nią w podaniach wskazanych, a mających obalić twierdzenie, że zmarły mąż jej samowolnie służbę porzucił. Zażalenia tego Ministerstwo zaskarżonym obecnie do Najwyższego Trybunału Administracyjnego orzeczeniem z dnia 2 grudnia 1927 r. Nr. I. 21994/27 nie uwzględniło, zatwierdzając decyzję Kuratorjum z dnia 19 sierpnia 1927 r. z powodów w decyzji tej podanych.

W skardze do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skarżąca, przytoczywszy przebieg sprawy, podnosi zarzut wadliwości postępowania, poprzedzającego wydanie zaskarżonego orzeczenia, bowiem w myśl ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. poz. 748 Dz. Ust. rekurs uważa się za wniesiony z chwilą nadania na pocztę, a obojętną rzeczą jest, czy go wysłano do Ministerstwa wprost, czy przez władzę, która zaczepione orzeczenie wydała. Skarżąca twierdzi, że skoro sama władza w sprawie uprawnień strony może bez jej wniosku po upływie dłuższego czasu zmieniać swe orzeczenie, to może to uczynić i na wniosek strony, przyczem w niniejszem wypadku nie może istnieć zarzut rzeczy osądzonej. Co do meritum sprawy skarżąca opiera swoje roszczenia na okoliczności, że zmarły jej mąż był funkcjonarjuszem Państwa Polskiego, ze służby nie był usunięty i żadnego orzeczenia dyscyplinarnego, pozbawiającego go praw emerytalnych, nie było, a przeto i jej należy się pensja wdowia.

Pozwane Ministerstwo w odpowiedzi na skargę, powołuje się przedewszystkiem na prawomocność swoich decyzyj z dnia 4 sierpnia 1925 r. i z dnia 16 maja 1927 r. i brak powodu do zmiany orzeczenia Kuratorjum z dnia 19 sierpnia 1927 r., które też zaskarżoną decyzją zatwierdziło. Co do meritum sprawy Ministerstwo twierdzi, iż zmarły mąż skarżącej nie wszedł w poczet funkcjonarjuszy Państwa Polskiego i przez samowolne opuszcze-

nie służby utracił w myśl art. 38 ustawy z dnia 11 czerwca 1905 r. w brzmieniu ustawy z dnia 12 czerwca 1914 r. (Dz. U. Kr. Nr. 60) prawo do emerytury, a tem samem wdowa po nim prawo do pensji wdowiej i sierocej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Jak wykazują akta sprawy roszczenia skarżącej zostały rozstrzygnięte odmownie ze względów formalnych przez orzeczenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 sierpnia 1925 r. Nr. 8487, zmienione następnie przez orzeczenie tegoż Ministerstwa z dnia 16 maja 1927 r. Nr. I. 8142/27, podane do wiadomości skarżącej równocześnie z decyzją Kuratorjum z dnia 15 czerwca 1927 r. Nr. 17055, pozostawiającą bez rozpatrzenia nową prośbę skarżącej o przyznanie pensji wdowiej, opartą na wyjaśnieniu okoliczności faktycznych i powołaniu się na świadków. mających swemi zeznaniami co do tych okoliczności faktycznych obalić przyjęte przez władze I instancji ustalenie, że mąż skarżącej samowolnie opuścił służbę. Skarżąca nie zaskarżyła wcale ani orzeczenia Ministerstwa z dnia 4 sierpnia 1925 r. względnie z dnia 16 maja 1927 r. do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, ani też nie odwołała się od decyzji Kuratorjum z dnia 15 czerwca 1927 r. do Ministerstwa, skutkiem czego zarówno cytowane orzeczenie Ministerstwa, jak i decyzja Kuratorjum stały się prawomocnemi. Obecnie zaskarżone orzeczenie wydane zostało na skutek podania skarżącej z dnia 28 lipca 1927 r., zawierającego przytoczenie tych samych okoliczności i wywodów, co i w podaniu poprzedniem z dnia 20 listopada 1926 r., a nadto argumentację, wskazującą krzywdzące dla skarżącej skutki załatwienia wspomnianego poprzedniego jej podania z listopada 1926 roku oraz wyraźne żądanie przeprowadzenia dochodzeń, celem wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy.

Gdy zatem podanie skarżącej z dnia 20 listopada 1926 r., zawierające nowe — wedle zapatrywania skarżącej — okoliczności sprawy i ofiarujące dowód ze świadków, zostało — jak o tem wyżej — załatwione odmownie prawomocną decyzją władzy, a podanie z dnia 28 lipca 1927 r. w tym samym przedmiocie nie zawierało w porównaniu z poprzedniem podaniem żadnych nowych okoliczności faktycznych, ani środków dowodowych, mogących uzasadnić wznowienie postępowania już prawomocnie zakończonego, przeto władza słusznie pozostawiła i to ostatnie podanie skarżącej bez rozpatrzenia, odsyłając ją do poprzednich swoich decyzyj, jako ostatecznych i prawomocnych.

W tym stanie rzeczy podnoszone w obecnej skardze zarzuty co do wadliwości postępowania władzy, przy pozostawieniu bez rozpatrzenia rekursu skarżącej nie podlegają rozpoznaniu przez Najwyższy Trybunał Administracyjny, jako spóźnione. Niesłuszny też jest podniesiony przez zastępcę skarżącej na rozprawie zarzut, że orzeczenie Ministerstwa z dnia 16 maja 1927 r. Nr. I. 4142/27, uzupełniające orzeczenie tegoż Ministerstwa z dnia 4 sierpnia 1925 r., nie zostało skarżącej doręczone bezpośrednio w postaci samodzielnego odrębnego pisma Ministerstwa z pouczeniem o środku prawnym, — wobec czego orzeczenie to należy uznać za niedoręczone i nie mogące zatem stać się prawomocnem. Jak bowiem wykazują akta sprawy, treść omawianego orzeczenia Ministerstwa podana została do wiadomości

skarżącej dosłownie w piśmie Kuratorjum z dnia 15 czerwca 1927 r. Nr. 17055 z wyraźnem wskazaniem daty i liczby orzeczenia oraz władzy, która je wydała. Powyższy sposób doręczenia w zupełności czyni zadość wymogom postępowania administracyjnego, gdyż strona, powiadomiona w ten sposób o rozstrzygnięciu władzy nie może mieć żadnej wątpliwości ani co do istotnej treści rozstrzygnięcia, ani też co do charakteru rozstrzygnięcia, jako orzeczenia ostatniej instancji administracyjnej podlegającego tylko zaskarżeniu do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, zresztą brak pouczenia, czy orzeczenie podlega dalszemu tokowi instancyj administracyjnych, uprawniało skarżącą co najwyżej do żądania uzupełnienia orzeczenia w tym kierunku.

Gdy zatem zaskarżone orzeczenie, jako nie zawierające żadnego nowego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie, a tylko odsyłające skarżącą do poprzednich już prawomocnych orzeczeń władzy, nie narusza żadnych praw skarżącej w rozumieniu art. 9 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym, nie może być przeto przedmiotem skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Z tych względów Najwyższy Trybunał Administracyjny oddalił skargę, jako niedopuszczalną.

Organizacja szkół.

Seminarja nauczycielskie.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 19 sierpnia 1930 r. Nr. I. K. N. 4474/30 zezwolił Towarzystwu Prywatnego Seminarjum Koedukacyjnego im. Bolesława Prusa we Lwowie (Grochowska l. 51) na otwarcie z dniem 1 września 1930 r. prywatnego seminarjum nauczycielskiego koedukacyjnego we Lwowie.

Szkoły średnie ogólno - kształcące.

L. II. 9658/30. Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 3 lipca 1930 r. Nr. II. 11639/30 zezwoliło na utworzenie od 1 września 1930 r. równoległego oddziału humanistycznego w klasie IV Państwowego Gimnazjum II w Tarnopolu, celem stworzenia z biegiem lat pełnego studjum typu humanistycznego.

L. II. 14037/30. Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 24 września 1930 r. Nr. II. 21669/30 zwinął z dniem 26 września 1930 r. państwowe gimnazjum z ruskim językiem nauczania w Tarnopolu, a rozporządzeniem z dnia 24 września 1930 r. Nr. II. 21668/30 zamknął z dniem 26 września 1930 r. prywatne gimnazjum koedukacyjne U. P. T. „Ridna Szkoła“ w Rohatynie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 31 lipca 1930 r. Nr. O. 1414/30 zamianował p. Stanisława Huberta, okręgowego wizytatora szkół p. o. naczelnika wydz. II w Kuratorjum O. S. Lw., naczelnikiem wydziału.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 12 lipca 1930 r. L. I. Prez. 4782/30 zamianował p. Seweryna Bilinkiewicza, nauczyciela Państwowego Gimnazjum I. im. Mikołaja Kopernika we Lwowie, p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., okręgowym wizytatorem szkół.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 30 maja 1930 r Nr. I. Prez. 3614/30 zamianował p. dr. Juljusza Balickiego, profesora gimnazjum VI im. Staszica we Lwowie, p. o. ministerjalnego wizytatora szkół, ministerjalnym wizytatorem szkół.

P. Minister W. R. i O. P. powierzył pełnienie obowiązków okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw.:

1) rozporządzeniem z dnia 2 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 3195/30 p. Arturowi Kopaczowi, dyrektorowi Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie;

2) rozporządzeniem z dnia 25 sierpnia 1930 r. Nr. I. Prez. 4346/30 p. Władysławowi Probulskiemu, dyrektorowi Państwowego Gimnazjum XI im. J. i A. Śniadeckich we Lwowie;

3) rozporządzeniem z dnia 25 sierpnia 1930 r. Nr. I. Prez. 4347/30 p. Zofji Napadiewicz, profesorowi Państwowego Gimnazjum Żeńskiego im. Król. Jadwigi we Lwowie;

4) rozporządzeniem z dnia 5 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 3086/30 p. Władysławowi Dajewskiemu, nauczycielowi gimnazjum im. Królowej Zofji w Sanoku.

P. Minister W. R. i O. P. powierzył dalsze pełnienie pracy instruktorskiej wychowania fizycznego na czas od dnia 1 września 1930 r. do dnia 31 sierpnia 1931 r.:

1) rozporządzeniem z dnia 8 lipca 1930 r. Nr. I. W. F. 4396/30 p. Janinie Burdowej w szkołach żeńskich;

2) rozporządzeniem z dnia 8 lipca 1930 r. Nr. I. W. F. 4394/30 p. Bożydarowi Dąbrowskiemu w szkołach męskich.

P. Minister W. R. i O. P. zamianował:

1) rozporządzeniem z dnia 6 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2325/30 p. Marjana Golasiewicza, referendarza w VII st. sł., radcą w VI st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.;

2) rozporzadzeniem z dnia 23 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 3498/30 p. Zofję La Roppe, urzędniczkę w VII st. sł., referendarzem w VII st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 16 lipca 1930 r. Nr. I. W. F. 4646/30 powołał p. Ludwikę Tomkiewiczównę, nauczycielkę gimnazjum żeń. im. Król. Jadwigi we Lwowie, do pracy instruktorskiej w zakresie wychowania fizycznego w żeńskich szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Lwowskiego na czas od 1 września 1930 r. do 31 sierpnia 1931 roku.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował urzędników Kuratorjum O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 30 czerwca 1930 r.:

1) Marję Mazurównę asyst. rachunkowym w X st. sł. (Nr. O. 1336/30);
2) Łucję Tymińską asyst. rachunkowym w X st. sł. (Nr. O. 1337/30);
3) Kamilę Streérównę sekretarzem w X st. sł. (Nr. O. 1328/30);
4) Leokadję Amerlównę kancelistką w XI st. sł. (Nr. O. 1334/30);
5) Zofję Biłozorównę kancelistką w XI st. sł. (Nr. O. 1332/30);
6) Janinę Dziedzicową rachmistrzem w XI st. sł. (Nr. O. 1333/30);
7) Adama Domiczka rachmistrzem w XI st. sł. (Nr. O. 1335/30);
8) Emilję Kaszczakównę kancelistką w XI st. sł. (Nr. O. 1331/30);
9) Augustynę Lebiszczakównę rachmistrzem w XI st. sł. (Nr. O.1329/30);
10) Helenę Lemiszewską kancelistką w XI st. sł. (Nr. O. 1330/30);
11) Marjana Mazura kancelistą w XI st. sł. (Nr. O. 1338/30).

P. Kurator O S. Lw. przyjął do służby w Kuratorjum O. S. Lw. w charaketrze praktykantów w XI st. sł.:

1) rozporządzeniem zdnia 20 sierpnia 1930 r. L. O. 1567/30 p. Stefanję Klukównę;
2) rozporządzeniem z dnia 3 września 1930 r. L. O. 1614/30 p. Tadeusza Krawca;
3) rozporządzeniem z dnia 4 września 1930 r. L. O. 1275/30 p. Michała Maziarza;
4) rozporządzeniem z dnia 8 września 1930 r. L. O. 1428/30 p . Mieczysława Borkowskiego.

P. Kurator O. S. Lw. zwolnił z posady rozporządzeniem z dnia 24 lipca 1930 r. Nr. O. 1424/30 p. Emila Gorczyńskiego. referendarza VIII st. sł., ze względu na zamianowanie go referendarzem w VII st. sł. w Wydziale Pracy i Opieki Społecznej przy Urzędzie Wojewódzkim w Kielcach.

Zmarli: Hoffman Maksymiljan. adjunkt kancelaryjny IX st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw., zmarł dnia 4 lipca 1930 r., przeżywszy lat 47

Roth Salomon, księgowy VII st. sł. Kuratorjum O. S. Lw., zmarł dnia 11 lipca 1930 r., przeżywszy lat 62.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 7 czerwca 1930 r. Nr. II. 12867/30 zamianował p. Karola Dzieduszkę, nauczyciela 7-kl. publicznej szkoły powszechnej im. Kr. Władysława Jagiełły w Gródku Jagiellońskim, prowizorycznym inspektorem szkolnym w Rohatynie.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł:

1) zarządzeniem z dnia 5 czerwca 1930 r. Nr. II. 12681/30 p. Jana Kościelnego, inspektora szkolnego w Bóbrce, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Kopyczyńcach;

2) zarządzeniem z dnia 7 czerwca 1930 r. Nr. II. 12868/30 p. Jana Ohlyego, inspektora szkolnego w Rohatynie, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Bóbrce;

3) zarządzeniem z dnia 5 czerwca 1930 r. Nr. II. 12864/30 p. Antoniego Samborskiego, inspektora szkolnego w Kopyczyńcach, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Zbarażu;

4) rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1930 r. Nr. I. 21250/30 p. Stanisława Garlickiego, inspektora szkolnego w Drohobyczu, na równorzędne stanowisko do Horodenki.

Przeniesieni w stan nieczynny: Wolski Teofil, zastępca inspektora szkolnego w Tarnopolu.

Spensjonowani: P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 17 maja 1930 r. Nr. II. 11356/30 przeniósł p. Michała Turczaniewicza, inspektora szkolnego w Horodence, w stan spoczynku.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował urzędników rad szkolnych powiatowych:

1) p. Stanisława Chytłę adjunktem kancelaryjnym w IX st. sł. w Sanoku (L. I. 21038/30);

2) p. Antoniego Dancewicza adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. w Śniatynie (L. I. 17252/30);

3) p. Edmunda Derczyńskiego adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. w Złoczowie (L. I. 21044/30);

4) p. Wacława Jelinka adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. w Jaworowie (L. I. 21042/30);

5) p. Janinę Kaucką adjunktem kancelaryjnym w IX st. sł. w Skałacie (L. I. 21040/30);

6) p. Józefa Malinowskiego adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. w Czortkowie (L. I. 21043/30);

7) p. Feliksa Moszczyńskiego adjunktem kancelaryjnym w X st. sł. w Stanisławowie (L. I. 21055/30);

8) p. Władysławę Pulnarowiczową adjunktem kancelaryjnym w X st. służbowym w Skałacie (L. I. 21041/30);

9) p. Franciszka Szomborę sekretarzem w IX st. sł. w Krośnie (L. I. 21039/30).

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Andrjasiewicz Wiktor kierownikiem 5-kl. szkoły w Dżurowie (Śniatyn); Andryszczak Franciszek kierownikiem 7-kl. szkoły męskiej im. Króla Wł. Jagiełły w Samborze; Anastazijewski Tytus kierownikiem 2-kl. szkoły w Kapuścińcach (Borszczów).

Babij Bazyli kierownikiem 2-kl. szkoły w Uściu Biskupiem (Borszczów); Balkowska Eugenja kierowniczką 3-kl. szkoły w Beńkowej Wiszni (Rudki); Bagiński Józef kierownikiem 4-kl. szkoły w Krzywczu; Balwierczak Józef kierownikiem 3-kl. szkoły w Porażu (Lisko); Banaś Jan kierownikiem 7-kl. szkoły w Kańczudze (Przeworsk); Banaś Tadeusz kierownikiem 3-kl. szkoły w Biedaczowie (Łańcut); Bednarski Bolesław kierownikiem 3-kl. szkoły w Dorze (Nadwórna); Bodnaruk Bazyli kierownikiem 2-kl. szkoły w Celejowie (Kopyczyńce); Borkowski Piotr Paweł kierownikiem 7-kl. szkoły w Łanczynie (Nadwórna); Buczyński Stanisław kierownikiem 5-kl. szkoły w Czarnokońcach Wielkich (Kopyczyńce).

Chmułówna Olga kierowniczką 7-kl. szkoły żeńskiej w Skolem; Chołoniewska Bronisława kierowniczką 2-kl. szkoły w Riczce (Kosów); Chudy Antoni kierownikiem 7-kl. szkoły im. Ks. P. Skargi w Jarosławiu; Curkowicz Wawrzyniec kierownikiem 3-kl. szkoły w Starem Mieście (Łańcut); Czarnecki Tadeusz kierownikiem 7-kl. szkoły w Sokolnikach (Lwów); Czechowiczówna Józefa kierowniczką 2-kl. szkoły w Kutysce (Tłumacz); Czornijowa Marja kierowniczką 3-kl. szkoły w Podzwierzyńcu (Rudki); Czyhin Jan kierownikiem 5-kl. szkoły w Gajach (Lwów).

Dąbrowska Kazimiera Antonina kierowniczką 7-kl. szkoły żeńskiej w Kałuszu; Dąbrowski Ludwik kierownikiem 6-kl. szkoły w Łanowcach (Borszczów); Drozdowski Stanisław Ferdynand (2 im.) kierownikiem 5-kl. szkoły w Baryszu (Buczacz); Dwornicka Olga kierowniczką 4-kl. szkoły w Tatarowie (Rudki); Dżus Bazyli kierownikiem 2-kl. szkoły w Międzyhorcach (Stanisławów).

Engländer Juljusz kierownikiem 4-kl. szkoły w Strzylcu (Horodenka).

Fic Michał kierownikiem 2-kl. szkoły w Wydrnej (Brzozów); Fuksa Ignacy kierownikiem 4-kl. szkoły w Łubnie (Brzozów).

Gajer Władysław kierownikiem 5-kl. szkoły w Germakówce (Borszczów); Gembary Mikołaj kierownikiem 3-kl. szkoły w Podhajczykach (Rudki); Gładysz Stefan kierownikiem 7-ki. szkoły w Niżankowicach (Przemyśl); Głazowski Zygmunt kierownikiem 2-kl. szkoły w Basiówce (Lwów); Gołkowska Konstancja kierowniczką 2-kl. szkoły w Lubieniu Małym (Gródek Jagiel.); S. Gomułkiewiczówna Józefa kierowniczką 2-kl. szkoły w Dźwiniaczce (Borszczów); Górski Sylwester kierownikiem 2-kl. szkoły w Bóbrce (Krosno); Gruszecka Marja kierowniczką 2-kl. szkoły w Weleśniowie (Buczacz); Gruszkiewiczówna Olga kierowniczką 2-kl. szkoły w Rysowicy (St. Sambor).

Haraszkiewicz Józef kierownikiem 5-kl. szkoły w Czarnołożcach (Tłumacz);Hrabetzówna Janina kierowniczką 2-kl. szkoły w Szpikłosach (Złoczów); Hryhorow Bazyli kierownikiem 7-kl. szkoły w Czortowcu (Horodenka).

Isański Antoni kierownikiem 4-kl. szkoły w Strzałkowicach (Sambor); Iwańska Władysława kierowniczką 2-kl. szkoły w Dylągowej (Brzozów).

Jabłoński Włodzimierz kierownikiem 2-kl. szkoły w Bielowcach (Borszczów); Jaroszewski Bolesław kierownikiem 3-kl. szkoły w Cieplicach Górnych (Jarosław); Jasielski Karol kierownikiem 7-kl. szkoły w Horodence; Jordan Kazimierz kierownikiem 7-kl. szkoły w Dawidowie (Lwów); Jurkowska Józefa Helena kierowniczką 2-kl. szkoły w Podhorcach - Górze (Złoczów).

Kawecki Roman kierownikiem 2-kl. szkoły w Hadykówce (Kolbuszowa); Kenner Aleksander kierownikiem 7-kl. szkoły męskiej im. Jachowicza w Kołomyi; Kiczun Andrzej kierownikiem 3-kl. szkoły w Orowie (Drohobycz); Kobylański Włodzimierz kierownikiem 2-kl. szkoły w Ożannie (Łańcut); Kobzan Stefan kierownikiem 2-kl. szkoły w Dołhem (Tłumacz); Kocan Stanisław kierownikiem 4-kl. szkoły w Chiszewicach (Rudki); Kogut Szymon kierownikiem 4-kl. szkoły w Jagielle (Przeworsk); Kopaczyński Wacław kierownikiem 7-kl. szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Drohobyczu; Kosiński Juljan kierownikiem 5-kl. szkoły w Śniatynie „na Bałkach"; Kossacz Eustachy kierownikiem 2-kl. szkoły w Bukównej (Tłumacz); Kowaliński Władysław kierownikiem 2-kl. szkoły w Jasieniu (Lisko); Kruszelnicki Jan kierownikiem 6-kl. szkoły męskiej w Wojniłowie (Kałusz); Kurpiel Franciszek kierownikiem 3-kl. szkoły w Nowej Wsi (Rudki).

Laskowska Helena kierowniczką 2-kl. szkoły w Zuchorzycach (Lwów); Leń Stanisław kierownikiem 2-kl. szkoły w Domaradzu - Miasteczko (Brzozów); Lipiński Józef kierownikiem 3-kl. szkoły w Uściu Biskupiem (Borszczów).

Łuszcz Wojciech kierownikiem 7-kl. szkoły w Strzyżowie.

Machówna Zofja kierowniczką 2-kl. szkoły w Turzempolu (Brzozów); Mazurkiewicz Jan kierownikiem 3-kl. szkoły w Uwiśle (Kopyczyńce); Mielnik Anna kierowniczką 3-kl. szkoły w Skorodnem (Lisko); Miksiewiczowa Helena kierowniczką 2-kl. szkoły w Mechowcu (Kolbuszowa); Mospan Franciszek kierownikiem 7-kl. szkoły w Tuligłowach (Rudki); Mrozowiecki Józef kierownikiem 2-kl. szkoły w Przybyłowie (Tłumacz); Müller Bolesław kierownikiem 3-klasowej szkoły w Łukawcu (Lubaczów).

Niemczycka Anna kierowniczką 2-kl. szkoły w Głębokiej (Tłumacz); Nowakowska Stefanja kierowniczką 3-kl. szkoły w Grabiczu (Tłumacz); Nowakowski Władysław kierownikiem 7-kl. szkoły męskiej im. Staszica we Lwowie.

Olewicz Józef kierownikiem 4-kl. szkoły w Zawoju (Kałusz); Olewicz Michał kierownikiem 5-kl. szkoły w Podmichalu (Kałusz).

Pazdrijowa Eugenja kierowniczką 3-kl. szkoły w Zarudcach (Lwów), Pękalska Aniela kierowniczką 2-kl. szkoły w Łuce (Buczacz); Piekara Jan kierownikiem 4-kl. szkoły w Dzikowcu (Kolbuszowa); Podhaniuk Jan kierownikiem 2-kl. szkoły w Kozielnikach (Lwów); Podhaniuk Bronisław kierownikiem 2-kl. szkoły w Ispasie Górnym (Kołomyja); Podosek Władysław kierownikiem 2-kl. szkoły w Stykowie (Rzeszów); Preidl Karol kierownikiem 6-kl. szkoły w Wielkich Oczach (Jaworów); Pryndyn Józef kierownikiem 4-kl. szkoły w Roszniowie (Tłumacz); Przyjemska Kazimiera kierowniczką 2-kl. szkoły w Różanówce (Zaleszczyki).

Ryniak Władysław kierownikiem 2-kl. szkoły w Myczkowcach (Lisko); Rzemieniecki Władysław kierownikiem 7-kl. szkoły w Delatynie (Nadwórna).

Sabatowa Walerja kierowniczką 2-kl. szkoły w Jeziórku (Tarnobrzeg); Sandykowa Michalina kierowniczką 2-kl. szkoły w Wołoszynowej (Stary Sambor); Sieteski Jan kierownikiem 3-kl. szkoły w Budach Łańcuckich (Łańcut); Skirzyński Antoni kierownikiem 2-kl. szkoły w Żurawnikach (Lwów); Sługocki Walerjan kierownikiem 2-kl. szkoły w Bohorodyczynie (Tłumacz); Sokołowska Marja kierowniczką 4-kl. szkoły w Bortni-

kach (Tłumacz); Stesłowicz Wiktor kierownikiem 4-kl. szkoły w Zaszkowie (Lwów); Stogowa Petronela kierowniczką 2-kl. szkoły w Markowcach (Tłumacz); Studziński Ferdynand kierownikiem 2-kl. szkoły w Lackiem Szlacheckiem (Tłumacz); Surówka Antoni kierownikiem 2-kl. szkoły w Obarzynie (Brzozów); Szwarc Eugenjusz kierownikiem 7-kl. szkoły we Frysztaku (Strzyżów); Szymański Antoni kierownikiem 2-kl. szkoły w Kudryńcach (Borszczów); Szyndrowski Andrzej kierownikiem 3-kl. szkoły w Słobódce (Brzeżany).

Tarnawski Juljan kierownikiem 6-kl. szkoły w Olszanicy (Złoczów); Telukówna Antonina kierowniczką 2-kl. szkoły w Korczunku (Stryj); Terlecka Janina kierowniczką 2-kl. szkoły w Skorjatynie (Borszczów); Tusch Marceli Kazimierz kierownikiem 5-kl. szkoły w Czyszkach (Lwów).

Urbanik Tadeusz kierownikiem 3-kl. szkoły w Swaryczowie (Dolina); Udziej Władysław kierownikiem 4-kl. szkoły w Starzawie (Dobromil).

Węgrzyn Jan kierownikiem 5-kl. szkoły w Dobrowlanach (Drohobycz); Wierzbicki Mieczysław kierownikiem 2-kl. szkoły w Nowosiółce Biskupiej; Wittekówna Stefanja kierowniczką 7-kl. szkoły żeńskiej w Brodach; Wojnarowski Marjan kierownikiem 3-kl. szkoły w Hoszanach (Rudki).

Źrodłowski Antoni kierownikiem 6-kl. szkoły w Grębowie (Tarnobrzeg).

Żukowska Stefanja kierowniczką 2-kl. szkoły w Kułaczkowcach (Kołomyja).

Przeniesieni.

Antoniowa Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Hłudnie (Brzozów), do 6-kl. szkoły męskiej w Korczynie (Krosno); Autelakówna Leokadja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Szowsku (Jarosław), do 7-kl. szkoły im. P. Skargi w Jarosławiu.

Badaryczówna Michalina, nauczycielka 7-kl. szkoły w Lidze (powiatu lidzkiego), do 7-kl. szkoły w Bukaczowcach (Rohatyn); Baranowska Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Golcach (Nisko), do 4-kl. szkoły w Zarzeczu (Nisko); Bassarabowa Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Tumierzu (Stanisławów), do 4-kl. szkoły w Sielcu (Stanisławów); Batulińska Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Kaloniu (pow. garwoliński), do 6-kl. szkoły w Lachowcach (Bohorodczany); Biegelmayer Helena, nauczycielka 3-kl. szkoły w Gorzycach (Tarnobrzeg), do 5-kl. szkoły w Sąsiadowicach (Sambor); Blaschke Zdzisława Władysława, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Zamościu (powiatu zamojskiego), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Horodence; Bodnarówna Ludwika, nauczycielka 1-kl. szkoły w Kościaszynie (Sokal), do 1-kl. szkoły w Brzyszczu (Żółkiew); Borkowska Janina, nauczycielka szkoły w Mławie (pow. mławskiego), do 7-kl. szkoły w Łanczynie (pow. nadwórniańskiego); Brücknerówna Walerja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Derżowie (Żydaczów), do 1-kl. szkoły w Ostrowie (Żydaczów); Brzezicka Józefa, nauczycielka szkoły w Tarnowskich Górach, do 3-kl. szkoły w Ponikowicy (Brody); Buczacka Zofja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Kontach (Złoczów), do 2-kl. szkoły w Kniażem (Złoczów); Bdzężanka Janina, nauczycielka 1-kl. szkoły w Jasionówce ad Szczerzec (Rawa Ruska), do 5-kl. szkoły w Bełzcu (Rawa Ruska).

Chmielowa Mieczysława, nauczycielka 2-kl. szkoły w Białce (Rzeszów), do 6-kl. szkoły w Jaworniku Polskim (Jarosław); Ciochoniówna Rozalja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Lubatowej (Krosno), do 3-kl. szkoły w Turaszówce (Krosno); Czabanowska Anna, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Jadwigi w Tarnopolu, do 7-kl. szkoły męskiej im. Konarskiego w Tarnopolu; Czerniakówna Jadwiga, nauczycielka 5-kl. szkoły w Dźwinogrodzie (Bóbrka), do 2-kl. szkoły w Horodyszczu Cetnarskiem (Bóbrka); Czerniatowiczowa Stefania, nauczycielka 4-kl. szkoły w Sopowie (Kołomyja), do 3-kl. szkoły w Kujdańcach (Kołomyja); Czoperówna Janina, nauczycielka 1-kl. szkoły w Łabaczu (Brody), do 2-kl. szkoły w Dytkowcach (Brody); Czuczman Leon, nauczyciel 5-kl. szkoły w Jastkowicach (Tarnobrzeg), do 5-kl. szkoły w Chmielowie (Tarnobrzeg); Czyżówna Stanisława, nauczycielka 3-kl. szkoły w Muninie (Jarosław), do 5-kl. szkoły im. St. Staszica w Jarosławiu.

Dąbrowski Stanisław, kierownik 6-kl. szkoły w Jaćmierzu (Sanok), do 7-kl. szkoły im. Wł. Jagiełły w Sanoku; Dorożyńska Anna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Sawczynie (Sokal), do 7-kl. szkoły w Krystynopolu (Sokal); Drzewicka Stefania, nauczycielka 3-kl. szkoły w Biedaczowie (Łańcut), do 3-kl. szkoły w Muninie (Jarosław); Ks. Dziamarski Marjan, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-kl. szkoły w Cieszanowie (Lubaczów), do 7-kl. szkoły w Janowie (pow. Gródek Jagielloński); Dziubińska Weronika, nauczycielka 3-kl. szkoły w Nikłowicach (Mościska), do 4-kl. szkoły w Brzuchowicach (Lwów); Dziurmanowa Marja, nauczycielka 6-kl. szkoły w Wyszogródku (Krzemieniec), do 3-kl. szkoły w Baworowie (Tarnopol).

Ekiertówna Apolonja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Pruchniku (Jarosław), do 7-kl. szkoły męskiej im. św. Antoniego we Lwowie; Engländerowa Rozalja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Czernelicy (Horodenka), do 4-kl. szkoły w Strzylczu (Horodenka).

Faściszewska Karolina, nauczycielka 1-kl. szkoły w Św. Stanisławie-Kocabinie (Kołomyja), do 2-kl. szkoły w Siemakowcach (Kołomyja); Foltman Cecylja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Żurawicy (Przemyśl), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. Piramowicza w Przemyślu.

Golisówna Stefanja, nauczycielka 2-kl szkoły w Przyłęku (Kolbuszowa), do 5-kl. szkoły w Widełce (Kolbuszowa); Grodziński Stanisław, nauczyciel 1-kl. szkoły w Siekierzyńcach (Kopyczyńce), do 1-kl. szkoły w Hryńkowcach; Grzegorzak Adam, nauczyciel 5-kl. szkoły w Szówsku (Jarosław), do 2-kl. szkoły w Wylewie (Jarosław); Gulak Michał, nauczyciel szkoły w Wojciechówce (Buczacz), do 2-kl. szkoły w Sorokach (Buczacz).

Haber Józef, nauczyciel 6-kl. szkoły w Białym Kamieniu (Złoczów), do 7-kl. szkoły męskiej w Winnikach (Lwów);Hanuszowa Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Kazimierza Wielkiego w Stanisławowie, do 7-kl. szkoły im. kr. Zofji w Stanisławowie; Herasymowicz Walerja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Kozłowie (Tarnopol), do 1-kl. szkoły w Proszowej (Tarnopol); Heyd Stefanja, nauczycielka szkoły w Hawryłówce (Nadwórna), do 1-kl. szkoły w Zielenicy (Nadwórna); Hołyńska Marcela, nauczycielka 1-kl. szkoły w Jabłonicy (Nadwórna), do 1-kl. szkoły w Łuhu (Nadwórna); Horbowska Kazimiera, nauczycielka szkoły w Zabrózdach (powiatu garwolińskiego), do 3-kl. szkoły w Łużku Górnym (Stary Sambor); Hreczkosijowa

Michalina, nauczycielka 1-kl. szkoły w Zaturzynie (Podhajce), do 2-kl. szkoły Kotuzowie (Podhajce); Hrycyniak Michał, nauczyciel 1-kl. szkoły w Koniuszy (Przemyśl), do 2-kl. szkoły w Sielnicy (Przemyśl); Huche-równa Michalina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Gnojnicach (Jaworów), do 3-kl. szkoły w Nałnowie (Mościska).

Ilnicki Eustachy, nauczyciel 6-kl. szkoły w Kaczanówce (Skałat), do 7-kl. szkoły męskiej w Skałacie.

Jakimczukówna Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Trytkach (Radziechów), do 1-kl. szkoły w Bebechach (Radziechów); Janeczkowa Stefanja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Księżycu Moście (Mościska), do 7-kl. szkoły w Sądowej Wiszni (Mościska); Janikówna Stefanja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Lecce (Rzeszów), do 1-kl. szkoły w Trzcianie „Słotwinka" (Rzeszów); Jaroszewska Helena, nauczycielka 5-kl. szkoły w Wólce Niedźwiedzkiej (Łańcut), do 1-kl. szkoły w Zalesiu; Jasieniecka Olga, nauczycielka 4-kl szkoły w Koniuszkach (Rohatyn), do 1-kl. szkoły w Podwiniu (Rohatyn); Jaworska Stefanja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Soroce (Kopyczyńce), do 2-kl. szkoły w Krzyweńkiem (Kopyczyńce).

Kaliniakowa Zofja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Janisławicach (powiatu skierniewickiego), do 7-kl. szkoły w Czortowcu (Horodenka); Kalita Wilhelm, nauczyciel 2-kl. szkoły w Bełełuji (Śniatyn), do 7-kl. szkoły w Wołczkowcach (Śniatyn); Kędlarska Marja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Kwaczale (Chrzanów), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Brzeżanach; Kielarówna Zofja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Węglówce (Krosno), do 3-kl. szkoły w Komborni (Krosno); Kinasz Miron, nauczyciel 1-kl. szkoły w Rozdzielu (Gorlice), do 2-kl. szkoły w Wojsławicach (Sokal); Klimczyk Stefanja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Sielnicy (Przemyśl), do 4-kl. szkoły w Nienadowej Dolnej (Przemyśl); Kluz Teodor, nauczyciel 4-kl. szkoły w Jastrzębich-Śmiarach (pow. siedleckiego), do 1-kl. szkoły w Terebniach (Jarosław); Koczyrkiewicz Melanja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Hucisku (Przemyśl), do 4-kl. szkoły w Nienadowej Górnej (Przemyśl); Kopcowa Stanisława, nauczycielka 2-kl. szkoły w Sielnicy (Przemyśl), do 3-kl. szkoły w Torkach (Przemyśl); Kopecka Walerja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Jędrzejowie (Jędrzejów), do 3-kl. szkoły w Żyrawie Solnej (Sanok); Korol Miron, nauczyciel 1-kl. szkoły w Rafajłowej (Nadwórna), do 1-kl. szkoły w Fitkowie (Nadwórna); Ks. Kosmidera Wojciech, katecheta szkoły w Przemyślanach, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. kr. Jadwigi w Kołomyi; Kossowska Eugenja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Hołowiecku (Skole), do 1-kl. szkoły w Horyhladach (Tłumacz); Kowalski Stanisław, nauczyciel 1-kl. szkoły w Demianowie-Kolonji (Rohatyn), do 2-kl. szkoły w Skomorochach Starych (Rohatyn); Kozubalowa Anna, nauczycielka 3-kl. szkoły w Morawsku (Jarosław), do 1-kl. szkoły w Charytanach (Jarosław); Krahelska Janina, nauczycielka 7-kl. szkoły w Augustowie (powiat Augustów), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Zaleszczykach; Krauss Stefanja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Ponikowicy (Brody), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Brodach; Krotkiewska Irena, nauczycielka 3-kl. szkoły w Dubiu (Brody), do 2-kl. szkoły w Palikrowach (Brody); Kratochwilówna Kazimiera, nauczycielka 3-kl. szkoły w Ksawczynowie (powiatu łukowskiego), do 1-kl. szkoły w Mali nowie (Rudki); Krzyżanowska Olga, nauczycielka 1-kl. szkoły w Perłowcach (Stanisławów), do 5-kl. szkoły w Hanusowcach (Stanisławów); Ku-

brakowska Janina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Dołholisce (Włodawa), do 2-kl. szkoły w Poczapińcach (Tarnopol); Kujbida Józef, nauczyciel 3-kl. szkoły w Zagwoździu (Stanisławów), do 7-kl. szkoły im. Kazimierza Wielkiego w Stanisławowie; Kuprasowa Helena, nauczycielka 5-kl. szkoły w Wysokiej (Łańcut), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Trembowli; Kwaśnicka Elżbieta, nauczycielka 1-kl. szkoły w Delinach (Lubaczów), do 1-kl. szkoły w Hucie Różanieckiej (Lubaczów); Kwaśnicki Michał, nauczyciel 1-kl. szkoły w Hucie Lubyckiej (Rawa Ruska), do 1-kl. szkoły w Hucie Różanieckiej (Lubaczów); Kwiatkowski Stanisław, nauczyciel 3-kl. szkoły w Orzechowcach (Przemyśl), do 7-kl. szkoły w Żurawicy (Przemyśl).

Lebedowicz Józef, nauczyciel 7-kl. szkoły im. Jachowicza w Rzeszowie, do 7-kl. szkoły im. Sienkiewicza w Rzeszowie; Lebedowiczowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Rzeszowie, do 7-kl. szkoły im. Ducheńskiej w Rzeszowie; Lejczakówna Helena, nauczycielka 5-kl. szkoły w Draganówce (Tarnopol), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. A. Mickiewicza w Tarnopolu; Ks. Lewicki Jan, nauczyciel religji rzym.-kat. w Stanisławowie, do 7-kl. szkoły męskiej w Przemyślanach; Lewkowicz Aleksander, nauczyciel 7-kl. szkoły w Sasowie (Złoczów), do 7-kl. szkoły męskiej w Złoczowie; Ligęzowa Wiktorja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Hermanowej (Rzeszów), do 4-kl. szkoły w Siedliskach (Rzeszów); Lisówna Karolina, nauczycielka 7-kl. szkoły w Rumnie (Rudki), do 2-kl. szkoły w Koniuszkach Siemianowskich (Rudki); Litwinówna Katarzyna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Ludkowie (Jarosław), do 1-kl. szkoły w Dmytrowicach (Jarosław); Lwowska Zofja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Małkowicach (Przemyśl), do 3-kl. szkoły w Pikulicach (Przemyśl).

Łańcucka Emilja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Jagielle (Przeworsk), do 7-kl. szkoły w Gniewczynie Łańcuckiej (Przeworsk); Łesiukowa Eugenja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Kołtowie (Złoczów), do 6-kl. szkoły w Sokołowie (Złoczów); Łobaz Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. Piramowicza w Przemyślu, do 7-kl. szkoły im. św. Jadwigi w Przemyślu.

Małodobrówna Stanisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Błażowej „Wilczak" (Rzeszów), do 3-kl. szkoły w Kąkolówce (Rzeszów); Maruszczak Włodzimierz, nauczyciel szkoły powszechnej w Raszawie (powiatu kutnowskiego), do 5-kl. szkoły w Białem (Przemyślany); Masłowski Edward, nauczyciel 3-kl. szkoły w Komborni (Krosno), do 1-kl. szkoły w Bratkówce (Krosno); Michenkowa Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Domaradzu (Brzozów), do 1-kl. szkoły w Szklarach (Sanok); Mokrzycka Kazimiera, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Bolechowie (Dolina), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Stryju; Myśko Józef, nauczyciel 3-kl. szkoły w Juraszówce (Krosno), do 4-kl. szkoły w Lubartowej (Krosno).

Nowakowa Władysława, nauczycielka 3-kl. szkoły w Przyszowie (Nisko), do 1-kl. szkoły w Kończycach (Nisko); Nowakowa Michalina, nauczycielka 7-kl. szkoły w Woli Zarczyckiej (Łańcut), do 3-kl. szkoły w Medyni Głogowskiej (Łańcut); Nowicki Józef, nauczyciel szkoły w Żędowicach (Przemyślany), do 5-kl. szkoły w Białem (Przemyślany); Nussbaum Fanna, nauczycielka szkoły w Kołodziejówce (Skałat), do szkoły w Zadnieszówce (Skałat).

Onufreyczykówna Anna, nauczycielka 2-kl. szkoły w Bratkowcach „Czekaj" (Rzeszów), do 7-kl. szkoły w Głogowie (Rzeszów); Ossowski

Marja, kierowniczka 2-kl. szkoły w Bogdanówce (Skałat), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Złoczowie.

Palatzka Janina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Myślatyczach (Mościska), do 1-kl. szkoły w Zborowie-Futorach (Zborów); Partykowa Marja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Ratoszynie (powiatu lubelskiego), do 2-kl. szkoły w Słonem (Zaleszczyki); Pastuszenkowa Stefanja, nauczycielka 5-kl. szkoły w Draganówce (Tarnopol), do 4-kl. szkoły w Hłuboczku Wielkim (Tarnopol); Pelczarska Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Komarnie (pow. konstantynowski), do 5-kl. szkoły w Ostrowie (Jarosław); Pelczarski Bolesław, nauczyciel 3-kl. szkoły w Komarnie (pow. konstantynowski), do 5-kl. szkoły w Ostrowie (Jarosław); Piechowiczówna Bronisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Wągłczowie (Sieradz), do 3-kl. szkoły w Rabczycach (Drohobycz); Polewczyńska Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Bukowicy (Zamość), do 2-kl. szkoły w Cieszacinie Wielkim (Jarosław); Prawdziukówna Aniela, nauczycielka 4-kl. szkoły w Siedliskach (Rzeszów), do 5-kl. szkoły w Zwięczycy (Rzeszów); Prypchan Bazyli, nauczyciel 3-kl. szkoły w Zarzeczu (Nadwórna), do 1-kl. szkoły w Potoku Czarnym (Nadwórna); Pudełko Anna, nauczycielka 4-kl. szkoły w Długiem (Sanok), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Rymanowie (Sanok); Purkcholzerowa Mieczysława, nauczycielka 7-kl. szkoły w Rumnie (Rudki), do 2-kl. szkoły w Łówczycach (Rudki); Ks. Pyclik Bernard, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-kl. szkoły w Janowie (Gródek Jag.), do 6-kl. szkoły w Kosowie (Czortków).

Rapaczowa Julja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Małkowicach (Przemyśl), do 4-kl. szkoły w Bolestraszycach (Przemyśl); Ryszkowa Eugenja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Kujdańcach (Kołomyja), do 4-kl. szkoły w Sopowie (Kołomyja); Ks. Rzeczkowski Józef, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-kl. szkoły w Gródku Jagiellońskim, do 7-kl. szkoły im. Emilji Plater w Stanisławowie.

Sadlińska Irena, nauczycielka 3-kl. szkoły w Bystrowicach (Jarosław), do 3-kl. szkoły w Tuczempach (Jarosław); Salwicki Adam, nauczyciel 1-kl. szkoły w Podwiniu (Rohatyn), do 7-kl. szkoły męskiej w Rohatynie;Sandowiczówna Helena, nauczycielka 2-kl. szkoły w Witoszyńcach (Przemyśl), do 2-kl. szkoły w Darowicach (Przemyśl); Sikorczyk Jan, nauczyciel 5-kl. szkoły w Kraszewicach (pow. wieluński), do 7-kl. szkoły w Drohobyczce (Przemyśl); Skotnicka Michalina, nauczycielka 1-kl. szkoły w Radwanowie (Rohatyn), do 1-kl. szkoły w Demianowie-Kolonji (Rohatyn); Skupniewiczówna Janina, nauczycielka 7-kl. szkoły we Włocławku, do 7-kl. szkoły im. św. Włodzimierza w Kołomyi; Słobodzian Stanisław, nauczyciel 1-kl. szkoły w Cichowcu (Horodenka), do 1-kl. szkoły w Korniowie (Horodenka); Sobolak Michał, nauczyciel 1-kl. szkoły w Jabłonowie (Turka), do 1-kl. szkoły w Wysocku Wyżnem (Turka); Sobolakowa Irena, nauczycielka 1-kl. szkoły w Wysocku Nyżnem (Turka), do 1-kl. szkoły w Jabłonowie (Turka); Sojkowa Marja Ludwika (2 im.), nauczycielka 4-kl. szkoły w Ułaszkowcach (Czortków), do 7-kl. szkoły w Jagielnicy (Czortków); Soszyńska Antonina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Cieszacinie Wielkim (Jarosław), do 3-kl. szkoły w Morawsku (Jarosław); Spiechówna Zofja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Szmańkowcach (Czortków), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Czortkowie; Strachocka Anna, kierowniczka 3-kl. szkoły

w Siemiginowie (Stryj), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Elżbiety w Stryju; Sugier Jan, kierownik 2-kl. szkoły w Kamionce (pow. biłgorajskiego), do 2-kl. szkoły w Hucie Brzuskiej (Dobromil); Szary Tadeusz, nauczyciel 7-kl. szkoły Nr. 1 w Mordach (pow. siedlecki), do 6-kl. szkoły w Wysokiej (Łańcut); Szengiera Bazyli, nauczyciel 1-kl. szkoły w Rażniowie (Brody), do 1- kl. szkoły w Łabaczu (Brody); Szpakowska Augustyna nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. Kościuszki w Kołomyi, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. A. Mickiewicza w Kołomyi; Szpilarewiczowa Marja, nauczycielka szkoły w Posieczu (Bohorodczany), do 7-kl. szkoły w Łyścu (Bohorodczany); Szydłowska Ludwika, nauczycielka 3-kl. szkoły w Wicyniu (Złoczów), do 1-kl. szkoły w Zaszkowie (Złoczów); Śledziński Ferdynand, nauczyciel 2-kl. szkoły w Pomoniętach (Rohatyn), do 2-kl. szkoły w Potoku (Rohatyn); Święchówna Cecylja, nauczylka 1-kl. szkoły w Halewie (powiat piński), do 2-kl. szkoły w Świerzowej Polskiej (Krosno).

Topolnicka Anna, nauczycielka 7-kl. szkoły w Krynkach (Grodno), do 1-kl. szkoły w Bohutynie (Zborów); Trybus Edward, kierownik 2-kl. szkoły w Świerzowej Polskiej (Krosno), do 7-kl. szkoły w Jedliczu (Krosno); Ks. Tustanowski Franciszek, nauczyciel religji rzym.-kat. w 4-kl. szkole w Kozowej (Brzeżany), do 7-kl. szkoły w Cieszanowie (Lubaczów); Tylczakowa Klementyna, nauczycielka 3-kl. szkoły w Grzybowicach (Lwów), do 3-kl. szkoły w Podborcach (Lwów).

Wajdowa Władysława, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. św. Marcina we Lwowie, do 7-kl. szkoły w Mikołajowie n/Dn. (Żydaczów); Warczak Eljasz, nauczyciel 4-kl. szkoły w Mieczyszczowie (Brzeżany), do 1-kl. szkoły w Leśnikach (Brzeżany); Wargocka Jadwiga, nauczycielka 3-kl. szkoły w Białobożnicy (Czortków), do 7-kl. szkoły żeńskiej w Czortkowie; Warzenica Józef, kierownik 4-kl. szkoły w Siechowie (Stryj), do 4-kl. szkoły w Żulinie (Stryj); Wasyliw Cyryl, nauczyciel 1-kl. szkoły w Wesołej-Ujazdach (Brzozów), do 1-kl. szkoły w Izdebkach (Brzozów); Werbowska Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Burczu (Rudki), do 3-kl. szkoły w Buczałach (Rudki); Wieroński Tadeusz, nauczyciel 1-kl. szkoły w Niedźwiedni (Żółkiew), do 7-kl. szkoły im. Jana III. Sobieskiego w Żółkwi; Willmouthowa Helena, nauczycielka 5-kl. szkoły w Lutowiskach (Lisko), do 3-kl. szkoły w Krowince (Trembowla); Wojnarowicz Bolesław nauczyciel 4-kl. szkoły w Bachowie (Przemyśl), do 3-kl. szkoły w Orzechowcach (Przemyśl); Wojtowicz Józef, nauczyciel szkoły Nr. 2 w Łodzi, do 5-kl. szkoły w Pawłosiowie (Jarosław).

Zaczek Marjan, nauczyciel 2-kl. szkoły w Lubiance (Lwów), do 2-kl szkoły w Bukowie (Kraków); Zarzycka Walerja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Leśnikach (Brzeżany), do 1-kl. szkoły w Sarańczukach-Osadzie (Brzeżany); Zdunek Henryk, nauczyciel 2-kl. szkoły w Żyborłach (pow. nowogródzkiego), do 2-kl. szkoły w Oskrzesińcach (Rohatyn); Zdunek Stefanja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Żyborłach (pow. nowogrodzkiego), do 2-kl. szkoły w Oskrzesińcach (Rohatyn); Zoszakówna Ludmiła, nauczycielka 3-kl. szkoły w Koropużu (Rudki), do 3-kl. szkoły w Podhajczykach (Rudki); Żychowa Bronisława, nauczycielka 6-kl. szkoły męskiej w Korczynie (Krosno), do 7-kl. szkoły męskiej w Krośnie.

Żelechowska Zofja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Lipowcu (Sanok), do 2-kl. szkoły w Ruskiej Wsi (Przemyśl).

Źródłowska Wanda, nauczycielka 2-kl. szkoły w Żabnie (Tarnobrzeg), do 6-kl. szkoły w Grębowie (Tarnobrzeg).

Spensjonowani:

Ardanówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Kl. Tańskiej we Lwowie; Aschermanówna Stefanja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Turce; Aszkenazy Filip, nauczyciel 7-kl. szkoły w Brodach.

Badecka Stanisława, nauczycielka 7-kl. szkoły żenskiej w Starym Samborze; Będziński Karol kierownik 2-kl. szkoły w Dymitrowie Dużym (Tarnobrzeg); Biliński Adolf, nauczyciel 6-kl. szkoły w Wasylkowcach (Kopyczyńce); Blumenblat Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły w Otynji (Tłumacz); Blumerówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Kl. Tańskiej we Lwowie; Bogdanowiczówna Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły im Hoffmanowej w Sanoku; Bokało Marja, kierowniczka 2-kl. szkoły w Bani Berezowie (Kołomyja); Borkowska Aurelja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Zimnej Wodzie (Lwów); Borysiewicz Celina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie; Brandlówna Janina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Horbkowie (Sokal); Brydak Jan, kierownik 3-kl. szkoły w Kurzynie (Nisko); Burczak Jan, kierownik 2-kl. szkoły w Stokach (Bóbrka).

Chmielewski Józef, kierownik 7-kl. szkoły w Tłustem (Zaleszczyki); Czechówna Anna, nauczycielka 7-kl. szkoły w Krośnie; Czerwińska Helena, nauczycielka 1-kl. szkoły w Tuligłowach (Mościska); Czuczmanowa Rozalja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Czuczmanach Humniskach (Kamionka Strumiłowa).

Derlica Teodor, nauczyciel 1-kl. szkoły w Proszowej (Tarnopol); Dobrowolska Bronisława, nauczycielka 5-kl. szkoły w Nowotańcu (Sanok); Doliński Władysław, nauczyciel 1-kl. szkoły w Kurzanach (Brzeżany), Dulębina Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie; Dzbański Walerjan, kierownik 2-kl. szkoły w Potoku (Rohatyn); Dzingałowa Katarzyna, kierowniczka 2-kl. szkoły w Olszanicy (Jarosław).

Fedoruk Daniel, kierownik 3-kl. szkoły w Monasterze Jarosław); Fellnerowa Reila, nauczycielka 7-kl. szkoły w Chorostkowie (Kopyczyńce); Frajdenbergowa Ludmiła, nauczycielka 5-kl. szkoły w Pistyniu (Kosów).

Gajdaczówna Zofja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Pasiekach Zubrzyckich (Lwów); Glasgall Chaim, nauczyciel 7-kl. szkoły męskiej im. Czackiego we Lwowie; Gołębiowska Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Stryhańcach (Stryj); Gosztyła Franciszek, kierownik w stanie nieczynnym 3-kl. szkoły w Warze (Brzozów); Gottwaldowa Zuzanna, nauczycielka 6-kl. szkoły w Wasylkowcach (Kopyczyńce).

Hańkowski Bazyli, nauczyciel 2-kl. szkoły w Trepczy (Sanok); Horodyska Michalina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Siemakowcach (Kołomyja).

Jaśkiewicz Marjan, nauczyciel 1-kl. szkoły w Dąbrówce Ruskiej (Sanok); Jaworski Karol, nauczyciel 7-kl. szkoły męskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie.

Kaczorowska Janina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Boryniczach (Bóbrka); Kamieńska Wanda, nauczycielka 2-kl. szkoły w Białobrzegach (Łańcut); Kaniowski Stanisław, kierownik 4-kl. szkoły w Godowej (Strzyżów); Katonówna Józefa Teresa 2 im., nauczycielka 3-kl. szkoły w Tuczempach

(Jarosław); Katzowa Cecylja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Reja we Lwowie; Kirschowa Katarzyna, nauczycielka 2-kl. szkoły żeńskiej w Durdach (Tarnobrzeg); Kluz Piotr, kierownik 3-kl. szkoły w Maćkówce (Przeworsk); Kłymowa Julja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Łozówce (Zbaraż); Kotełkowa Olga, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Starym Samborze; Krąpiecówna Pelagja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Elizy Orzeszkowej w Drohobyczu; Kromp Karol, nauczyciel 1-kl. szkoły w Józefówce (Tarnopol); Ks. Kruczkowski Jan, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-kl. szkoły im. Kochanowskiego w Stryju; Krukowski Jan, pozostający w stanie nieczynnym kierownik 7-kl. szkoły w Kosowie; Krupińska Helena, kierowniczka 3-kl. szkoły w Wrocowie (Gródek Jagiel.); Krzyżanowski Włodzimierz, kierownik 4-kl. szkoły w Bilczu Złotem (Borszczów): Kühnowa Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. E. Orzeszkowej we Lwowie; Kulpowa Olimpja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Korzelicach (Przemyślany); Kutschkówna Józefa, kierowniczka 3-kl. szkoły w Wołkowie (Przemyślany).

Leżohupski Juljan, kierownik 7-kl. szkoły w Brzozdowcach (Bóbrka).

Łapkowa Franciszka, nauczycielka 6-kl. szkoły w Kleparowie (Lwów); Łopatyński Edward, kierownik 4-klasowej szkoły w Hanusowcach (Satnisławów).

Makokońska Emilja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Torkach (Przemyśl); Melkówna Walerja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Boguchwale (Rzeszów), Moszyński Władysław, kierownik 4-kl. szkoły w Sokołówce (Złoczów).

Omieciński Włodzimierz, kierownik 2-kl. szkoły w Dyczkowie (Tarnopol); Opalińska Anna, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Sienkiewicza we Lwowie.

Pasieka Andrzej, kierownik 4-kl. szkoły w Laskowcach (Trembowla); Pelczarska Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Zimorowicza we Lwowie; Piotrowska Sabina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Antoniego we Lwowie; Popiel Karol, kierownik 3-kl. szkoły w Komarowie (Stanisławów); Porawska Antonina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Anny we Lwowie; Porodko Bazyli, kierownik 7-kl. szkoły im. ks. Olgi w Kołomyi.

Rawska Antonina, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. H. Sienkiewicza we Lwowie; Rędzikowska Stanisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Kielanówce (Rzeszów); Roszak Bazyli, nauczyciel 2-kl. szkoły w Sulatyczach (Żydaczów); Rożek Ferdynand, nauczyciel 7-kl. szkoły im. ks Piotra Skargi w Jarosławiu.

Sawków Jan, kierownik 6-kl. szkoły w Rosólnie (Bohorodczany); Sielecki Andrzej, kierownik 2-kl. szkoły w Machowie (Tarnobrzeg); Sienkiewicz Emil, nauczyciel 7-kl. szkoły w Grzymałowie (Skałat); Smoczkiewicz Albin, kierownik 5-kl. szkoły w Ostrowie (Jarosław); Śnitowski Leon, kierownik 4-kl. szkoły w Głęboczku (Borszczów); Sorysowa Aniela, nauczycielka 3-kl. szkoły w Tuczempach (Jarosław); Stangenberg Marja, Helena, 2 im., nauczycielka 2-kl. szkoły w Osławicy (Sanok); Stankiewicz Adolf, kierownik 2-kl. szkoły w Wołkowie (Lwów); Stauberówna Matylda, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Wolance-Tustanowicach (Drohobycz); Stempler Józef, nauczyciel 7-kl. szkoły w Dolinie; Suchorska Janina, b. nauczycielka 2-kl. szkoły w Pieczarnej (Zaleszczyki); Świtniewska Jadwiga.

nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej im. M. Magdaleny we Lwowie; Szurmówna Bronisława, nauczycielka 1-kl. szkoły w Rumoszu (Sokal).

Tatuch Mikołaj, kierownik 4-kl. szkoły w Bolestraszycach (Przemyśl); Tomczakowa Olga, nauczycielka 4-kl. szkoły w Jastrzębicy (Sokal); Tułecka Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej w Rzeszowie; Tymoczkowa Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły im. Szewczenki w Kołomyi.

Uleniecka Felicja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Horodence.

Weberowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Brzeżanach; Wiesnerowa Izydora, nauczycielka 3-kl. szkoły w Krasnem (Złoczów); Wiszniewska Zofja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Skałacie; Wojdyłło Kazimierz, kierownik 5-kl. szkoły w Skołoszowie (Jarosław); Wojtyczkówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Sołotwinie (Bohorodczany).

Zawałkiewiczowa Roberta, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej im. Ks. Kordeckiego we Lwowie; Zawilska Karolina, nauczycielka 7-kl. szkoły męskiej w Sokołowie (Kolbuszowa).

Żelechowska Jadwiga S., nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Uhnowie (Rawa Ruska); Żyźniewska Antonina, nauczycielka 3-kl. szkoły w Porsznie (Lwów).

Zmarli:

Bakumówna Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Krzyworówni, pow. kosowskiego, zmarła dnia 30 lipca 1930 r. w 25 roku życia, a w 3 roku służby.

Ernestowa Stefanja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Brodach, zmarła dnia 17 czerwca 1930 r. w 49 roku życia, a 29 roku służby.

Haas Leopold, kierownik 2-kl. szkoły powszechnej w Komarowie, powiat Sokal, zmarł dnia 19 maja 1930 r., w 47 roku życia, a w 26 roku służby nauczycielskiej.

Knorekówna Józefa, nauczycielka 7-kl. szkoły im. kr. Zofji w Stanisławowie, zmarła dnia 18 czerwca 1930 r. w 51 roku życia, a 32 roku służby nauczycielskiej.

Latawiec Ludwik, kierownik 7-kl. szkoły w Nisku, zmarł dnia 9 lipca 1930 r. Zmarły liczył lat 58, w szkolnictwie pracował 39 lat.

Lewanderski Juljan, kierownik 7-kl. szkoły w Niżniowie, powiatu tłumackiego, zmarł dnia 10 czerwca 1930 r. Ś. p. Lewanderski urodzony w r. 1876, służył w zawodzie nauczycielskim od r. 1899.

Żarski Eustachy, kierownik 2-kl. szkoły w Łuce, powiatu buczackiego, zmarł dnia 26 czerwca 1930 r. w 47 roku życia, a w 26 roku służby.

Seminarja nauczycielskie.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 11 czerwca 1930 roku Nr. II. 13064/30 zamianował p. dr. Marję Zofję Krupińską, nauczycielkę seminarjum naucz. żeńskiego w Kołomyi, przełożoną tego zakładu.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1930 r. Nr. II. 14750/30 zamianował p. Marję Hałaszyńską, nauczycielkę seminarjum naucz. żeńskiego w Jaworowie, przełożoną tego zakładu.

Mianowani. Dr. Konopnicki Jan nauczycielem seminarjum naucz. męs. w Zaleszczykach;

Kopczyk Paweł nauczycielem seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rudniku n/S.

Mazurkówna Anna nauczycielką seminarjum naucz. żeń. w Jaworowie;

Myćko Stanisław nauczycielem seminarjum naucz. męs. w Rudniku nad Sanem;

Orłowski Mikołaj nauczycielem seminarjum nauczycielskiego męs. w Rudniku n/S.;

Dr. Witwicki Tadeusz nauczycielem seminarjum naucz. męs. im. St. Sobińskiego we Lwowie;

Zych Franciszek nauczycielem seminarjum męs. w Krośnie.

Przeniesieni. Ley Dyonizy, nauczyciel Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie, do seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rudniku n/S.;

Romahn Edmund, nauczyciel seminarjum w Wągrowcu, do seminarjum męskiego w Zaleszczykach; Rzyha Andrzej, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego w Sosnowcu, do seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Jaworowie;

Sokołowski Jan, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rudniku n/S., do seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Kołomyi;

Ziziewicz Zygmunt, nauczyciel szkoły ćwiczeń seminarjum naucz. w Solcu, do szkoły ćwiczeń seminarjum naucz. męs. w Samborze.

Przeniesieni w stan nieczynny. Aleksander Gamota, nauczyciel szkoły ćwiczeń III seminarjum naucz. żeń. we Lwowie.

Spensjonowani. Chądzyńska Joanna, nauczycielka seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Stanisławowie.

Szkoły średnie ogólno - kształcące.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 20 sierpnia 1930 r. Nr. II. 18849/30 przeniósł p. Ludmiłę Madlerową, przełożoną gimnazjum im. Unji Lubelskiej w Lublinie, na równorzędne stanowisko do gimnazjum im. Królowej Jadwigi we Lwowie.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1930 r. Nr. II. 14575/30 zamianował p. Wawrzyńca Mazura, nauczyciela III Państwowego Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Tarnopolu, dyrektorem Państwowego Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Zbarażu.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 25 czerwca 1930 r. Nr. II. 12690/30 przeniósł dr. Wiktora Osieckiego, dyrektora XII gimnazjum we Lwowie, na równorędne stanowisko do VII gimnazjum im. T. Kościuszki we Lwowie.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 9 lipca 1930 r. Nr. II. 16629/30 powierzyło p. Romanowi Kubińskiemu, profesorowi gimnazjum XII we Lwowie, prace instruktorskie w zakresie nauczania języka polskiego w szkołach średnich ogólno - kształcących do końca roku szkolnego 1930/31.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 25 czerwca 1930 r. Nr. II. 12438/30 zamianował p. Bronisława Ludwika Wiśniowskiego, profesora II Państwowego Gimnazjum im. Augusta Witkowskiego w Jarosławiu, dyrektorem tego gimnazjum.

Mianowani.

Baranówna Franciszka nauczycielką gimnazjum w Kamionce Strumiłowej. Bein Feliks nauczycielem gimnazjum im. Hetm. St. Żółkiewskiego w Żółkwi; Bietkowski Stanisław Jan (2 im.) nauczycielem gimnazjum im Hetm. St. Żółkiewskiego w Żółkwi; Błaszczyk Zygmunt nauczycielem gimnazjum w Gródku Jagiellońskim.

Czarniecki Jan nauczycielem gimnazjum VIII im. Kr. Kazimierza Wielkiego we Lwowie.

Dobrowolski Zygfryd nauczycielem gimnazjum w Czortkowie.

Ficowski Alojzy nauczycielem gimnazjum w Leżajsku.

Hawryłyszyn Mikołaj nauczycielem gimnazjum w Zbarażu.

Jawecki Radosław Wilhelm (2 im.) nauczycielem gimnazjum III im. St. Staszica w Stanisławowie.

Krzysik Tadeusz nauczycielem gimnazjum w Brodach.

Dr. Lewicka Marja nauczycielką II gimnazjum im. K. Szajnochy we Lwowie.

Malikówna Marcela nauczycielką gimnazjum w Rohatynie; Mayer Ambroży nauczycielem gimnazjum w Śniatynie.

Pastuszenko Jan nauczycielem gimnazjum im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi; Petrykiewicz Wiktor nauczycielem gimnazjum w Buczaczu; Pollprecht nauczycielem gimnazjum w Tłumaczu.

Rammer Fryderyk nauczycielem gimnazjum im. P. Skargi w Rohatynie.

Stattner Ferdynand nauczycielem gimnazjum w Brzeżanach.

Vitek Władysław nauczycielem gimnazjum II w Jarosławiu.

Dr. Weiser Dawid nauczycielem gimnazjum IX im. J. Kochanowskiego we Lwowie.

Zych Kazimierz nauczycielem gimnazjum VI we Lwowie.

Przeniesieni.

Baran Jan. profesor gimnazjum IX. im. J. Kochanowskiego we Lwowie, do gimnazjum II. im. K. Szajnochy we Lwowie; Butkowski Mikołaj, nauczyciel gimnazjum w Tarnobrzegu, do I. gimnazjum w Rzeszowie.

Chojnacki Stanisław, nauczyciel gimnazjum VIII. we Lwowie, do gimnazjum I. im. Kopernika we Lwowie; Ciołek Mikołaj, nauczyciel gimnazjum I. w Stanisławowie, do gimnazjum w Rohatynie; Czernecki Karol, nauczyciel gimnazjum w Gródku Jagiell., do gimnazjum II. w Jarosławiu.

Dajewski Władysław, nauczyciel gimnazjum w Sanoku, do seminarjum nauczycielskiego żeńskiego w Przemyślu; Drylla Jan Gustaw, profesor gimnazjum II. im. prof. K. Morawskiego w Przemyślu, do gimnazjum klasycznego w Królewskiej Hucie; Dudek Stanisław, profesor I. gimnazjum w Jarosławiu, do gimnazjum w Brzozowie.

Ehrlich Walerjan, nauczyciel gimnazjum w Zbarażu, do gimnazjum im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi.

Francoz Szulim, profesor gimnazjum w Trembowli, do gimnazjum II. w Tarnopolu; Fritzhand Schmerl, nauczyciel gimnazjum z r. j, n. w Przemyślu, do gimnazjum w Rawie Ruskiej; Fritzhand Schmerl, nauczyciel gimnazjum w Rawie Ruskiej, do gimnazjum II. w Stryju.

Gibczyński Edmund, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi, do gimnazjum w Brodach; Gładysz Michał, profesor gimnazjum VIII we Lwowie, do gimnazjum XI. J. A. Śniadeckich we Lwowie.

Heljasz Wawrzyniec, profesor gimnazjum I. w Jarosławiu, do gimnazjum I. im. B. Nowodworskiego w Krakowie; Hibl Stanisław, nauczyciel IX gimnazjum we Lwowie, do gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi.

Jaworski Władysław, profesor XI. gimnazjum we Lwowie, do gimnazjum VI. we Lwowie.

Krajniak Marjan, nauczyciel gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Zbarażu, do gimnazjum im. J. Słowackiego w Czortkowie; Dr. Kreutz Mieczysław, nauczyciel IV. gimnazjum im. J. Długosza we Lwowie, do seminarjum naucz. żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie; Krzyżanowski Henryk, nauczyciel gimnazjum II. w Stanisławowie, do gimnazjum III. w Stanisławowie; Kubielas Franciszek, nauczyciel gimnazjum w Brzozowie, do gimnazjum im. M. Wadowity w Wadowicach; Kulczycki Aleksander, nauczyciel gimnazjum w Złoczowie, do gimnazjum III. w Stanisławowie; Dr. Kulczycki Aleksander, nauczyciel III. gimnazjum im. Staszica w Stanisławowie, do seminarjum naucz. męskiego w Stanisławowie.

Lifschütz Zygmunt, nauczyciel gimnazjum w Trembowli, do gimnazjun III. w Tarnopolu.

Madler Juljusz, nauczyciel gimnazjum im. Staszica w Lublinie, do gimnazjum IX. im. Kochanowskiego we Lwowie; Mayer Wilhelm, profesor gimnazjum II. w Samborze, do gimnazjum IV. im. J. Długosza we Lwowie; Michajluk Stefan, nauczyciel gimnazjum im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi, do gimnazjum im. Kazimierza Wielkiego w Zduńskiej Woli (Okr. Szk. Łódzki); Mordawski Szymon, profesor gimnazjum IV. we Lwowie, do gimnazjum IX. im. J. Kochanowskiego we Lwowie.

Pietrzycki Jan, nauczyciel gimnazjum w Samborze, do gimnazjum im. Staszica w Chrzanowie.

Rogoszewski Jan Romuald, nauczyciel gimnazjum II. im. Augusta Witkowskiego w Jarosławiu, do gimnazjum w Sokalu.

Sądowicz Jan, profesor gimnazjum w Brodach, do gimnazjum w Brzeżanach; Schächter Zysze, nauczyciel gimnazjum VIII. we Lwowie, do gimnazjum III. im. Króla St. Batorego we Lwowie; Dr. Seinfeld Joel, profesor gimnazjum w Rawie Ruskiej, do gimnazjum I. im. Marszałka J. Piłsudskiego w Stryju; Dr. Skulski Ryszard, nauczyciel gimnazjum IV. we Lwowie, do gimnazjum III. we Lwowie.

Dr. Teuwin Jakób, profesor gimnazjum III. w Tarnopolu, do gimazjum II-go w Tarnopolu.
Ulwański Antoni, nauczyciel gimnazjum II. w Stanisławowie, do gimnazjum I. w Stanisławowie.
Dr. Wagner Samuel, profesor gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi, do gimnazjum I. im. Kr Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi; Węgrzyn Stanisław, profesor I. gimnazjum w Przemyślu, do gimnazjum w Brzeżanach; Wierusz-Kowalski Maciej, nauczyciel gimnazjum w Kamionce Strumiłowej, do szkoły handlowej w Cieszynie

Przeniesieni w stan nieczynny. Cebula Stanisław, dyrektor gimnazjum w Sanoku;
Czajkowski Józef, profesor gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi;
Nykołyszyn Dymitr, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi;
Walkow Onufry, nauczyciel gimnazjum w Zbarażu.

Spensjonowani. Bad Hersch, nauczyciel religji mojżeszowej III gimnazjum im. kr. Stefana Batorego we Lwowie.

Zrezygnowali. Ks. Dr. Głodowski Roman, nauczyciel gimnazjum w Brzozowie;
Wolf Józef, nauczyciel gimnazjum V we Lwowie.

Zwolnieni. Dr. Staruszkiewicz Franciszek, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Przemyślu.

Zmarli. Pilszak Józef, nauczyciel gimnazjum w Brodach, zmarł dnia 28 czerwca 1930 r.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 30 czerwca 1930 r. Nr. III. A. 5590/30 zamianował p. Juljana Mieczysława Schreibera, nauczyciela Państw. Szkoły Ślusarstwa Maszynowego w Tarnopolu, dyrektorem Państw. Szkoły Przemysłu Żelaznego w Sułkowicach.

Mianowani. Mikołaj Wdowiak nauczycielem Państw. Szkoły Tkackiej w Stryju. Zarazem powierzone zostało p. Wdowiakowi kierownictwo tej szkoły.

Spensjonowani. Wiktor Schütter, pozostający w stanie nieczynnym instruktor Państw. Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bohorodczany	Hryniówka	2 kl.	koed.	—	ruski	3 ubik.	$^1/_4$ mg	Konk. trzeci
2	„	Starunia	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konk. drugi
1	Borszczów	Korolówka	6 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konk. pon. pożądany egz. W.K.N.
2	„	Bilcze Złote	7 „	„	—	„	4 „	2 mg	
3	„	Chudyjowce	2 „	„	—	„	3 „	1 mg	Konk. drugi
1	Brody	Koniuszków	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konk. pon.
1	Buczacz	Bobrowniki	2 „	„	—	ruski	3 „	15.765 m²	
2	„	Międzygórze	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	
1	Dobromil	Brzeżawa	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
2	„	Huta Brzuska	2 „	„	—	polski	3 „	—	
3	„	Leszczawa Dolna	2 „	„	—	„	—	1 ha	
1	Drohobycz	Podbuż	6 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	Pierwszeństwo mają kandyd. z w. k. n. Konkurs powt.
2	„	Drohobycz	7 „	„	im. Piramowicza	polski	—	—	
1	Jaworów	Kobylnica Ruska	3 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
2	„	Kobylnica Wołoska	3 „	„	—	pol.-r	3 „	2 mg	
3	„	Olszanica	2 „		—	pol.-r.	3 „	2 mg	
4	„	Ruda Kochan.	2 „		—	polski	2 „	2 mg	
5	„	Siedliska	3 „		—	pol.-r.	4 „	$3^1/_2$ mg	
6	„	Wierzbiany	3 „		—	„	3 „	5 mg	
7	„	Mużyłowice Narodowe	2 „		—	„	2 „	$1^3/_4$ mg	
1	Krosno	Szczepańcowa	2 „	„	—	polski	—	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
2	**Krosno**	Świerzowa Polska	3 kl.	koed.	—	polski	3 ubik.	2 mg	
1	**Lwów**	Grzęda	3 "	"	—	pol.-r.	3 "	2 mg	Konk. trzeci
1	**Nisko**	Nisko	7 "	"	—	polski	—	45.631 m^2	
1	**Przemyśl**	Aksmanice	2 "	"	—	ruski	3 "	—	
2	"	Krzeczkowa	2 "	"	—	"	2 "	—	
3	"	Małkowice	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	—	
4	"	Orzechowce	2 "	"	—	polski	—	—	
5	"	Ostrów	2 "	"	—	"	3 "	—	
6	"	Popowice	2 "	"	—	ruski	3 "	—	
7	"	Reczpol	2 "	"	—	polski	3 "	—	
8	"	Sielnica	2 "	"	—	"	3 "	—	
9	"	Sierakośce	2 "	"	—	pol.-r.	3 "	—	
1	**Przemyślany**	Sołowa	2 "	"	—	"	3 "	5700 m^2	
1	**Przeworsk**	Maćkówka	3 "	"	—	polski	3 "	2 mg	
2	"	Urzejowice	6 "	"	—	"	—	$1^1/_2$ mg	Konkurs trzeci Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n.
3	"	Kańczuga	7 "	żeńska	—	"	—	—	Konk. drugi
1	**Rudki**	Burcze	2 "	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	—	Konk. drugi
1	**Skałat**	Skałat	7 "	żeńska	—	polski	3 "	2 mg	
1	**Zaleszczyki**	Iwanie	3 "	koed.	—	ruski	3 "	2 mg	
2	"	Koszyłowce	2 "	"	—	pol.-r.		1 mg	
3	"	Kołodróbka	5 "	"	—	"	3 "	—	Konk. trzeci
4	"	Kułakowce	2 "	"	—	polski	3 "	1 mg	Konk. drugi
5	"	Pieczarna	2 "	"	—	ruski	3 "	2 mg	Konk. drugi
6	"	Sińków	3 "	"	—	pol.-r.	3 "	2 mg	
7	"	Szypowce	2 "	"	—	"	3 "	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
8	**Zaleszczyki**	Tłuste miasto	7 kl.	koed.	—	pol.-r.	4 ubik.	2 mg	
9	„	Winiatyńce	3 „	„	—	„	4 „	2 mg	
1	**Złoczów**	Konty	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
2	„	Koltów	3 „	„	—	polski	—	—	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 30 listopada 1930 r.

Unieważnienie ogłoszonych konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony: na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony: w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	**Łańcut**	Grodzisko Miasteczko	3 kl.	koed.	—	polski	kierown.	3/30	

Wolne posady nauczycieli w Państwowej Szkole Ekonomiczno-Handlowej.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego podaje do wiadomości, iż w Państwowej Szkole Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie jest wolna posada nauczyciela języka niemieckiego i języka francuskiego — zaraz do objęcia.

O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29 ex 1928 poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posady tej przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dn. 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918) oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego za pośrednictwem Państwowej Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie w terminie najpóźniej do 31 października 1930 r.

Lwów, dnia 5 września 1930 r. (L. III. 2682/30).

Za Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski.*

Ogłoszenia.

Stypendjum im. wicedyrektora Swatona.

Komunikat Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 29 sierpnia 1930 r. Nr. O. 1578/30.

Dyrekcja Kolei Państwowych we Lwowie pismem z dnia 14 sierpnia 1930 r. zawiadomiła, że z okazji przejścia w stan spoczynku wicedyrektora Kolei Państwowych Zygmunta Swatona utworzył się Komitet Humanitarny Kolejowców Okręgu Lwowskiego przy Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych we Lwowie ku uczczeniu zasług, położonych około rozwoju Komitetu, stypendjum imienia wicedyrektora Swatona w kwocie 40 zł. miesięcznie, przeznaczone dla ucznia względnie uczenicy szkoły średniej, sieroty po pracowniku kolejowym, na okres trwania nauki t. j. przez 10 miesięcy w roku.

Podania reflektantów, zaopatrzone w świadectwa ubóstwa, metrykę urodzenia, oraz świadectwo szkolne z ostatniego połrocza, wykazujące przynajmniej dobry postęp w naukach, składać względnie przesyłać należy w nieprzekraczalnym terminie najpóźniej do dnia 1 listopada 1930 r. na ręce sekretarza Komitetu Humanitarnego w Wydziale IV Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych we Lwowie, I. p., drzwi Nr. 154.

Zechcą Dyrekcje zawiadomić uczniów i uczenice szkół średnich o możności skorzystania z tego stypendjum.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 10

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 października 1930

TREŚĆ:

1.

Popieranie przemysłu krajowego.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2751/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 123).

Dążenie do samowystarczalności gospodarczej jest naturalnem prawem każdego organizmu państwowego. Z prawa tego wynika i obowiązek obywateli. Wypełnienie tego obowiązku daje w wyniku zaspokojenie wszystkich — o ile to tylko możliwe — potrzeb gospodarczych społeczeństwa wysiłkiem własnej produkcji, pozwala utrzymać względnie rozwijać

własne placówki przemysłowe i zapewnia własnemu robotnikowi możliwie najlepsze warunki bytu w kraju własnym, dając mu możność pracy.

To prawo, a z niem i ten obowiązek wobec własnego Państwa, mają oczywiście i wszyscy obywatele polscy.

Obowiązek realizowania hasła samowystarczalności gospodarczej ciąży i na wszystkich czynnikach administracji szkolnej. Ciąży zaś na niej bardziej może, niż gdzieindziej. Administracja bowiem szkolna, działająca stutysięczną armją współpracowników w osobach wizytatorów, dyrektorów szkół, inspektorów szkolnych, a przedewszystkiem nauczycielstwa, działająca wśród kilkumiljonowej rzeszy młodzieży szkół wszelkiego typu ma szczególnie wdzięczne pole działania. Swym wpływem wychowawczym działać może nietylko na chwilę bieżącą, lecz sięga w daleką przyszłość, mogąc tworzyć z dzieci i młodzieży przyszłego obywatela, świadomego obowiązku wobec Państwa, o tej czujnej zawsze świadomości, która przy każdej sposobności przypominać będzie i jemu samemu i innym hasło: U siebie dla siebie i przyszłych pokoleń.

Okólnikiem z dnia 6 maja 1925 (L. 1953/O. Prez. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P., poz. 94) [1]) w sprawie popierania przemysłu ojczystego w szkolnictwie i w okólniku z dnia 7 sierpnia 1925 (L. 7622/O. Prez. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P., poz. 130) [2]) w sprawie propagandy odbudowy gospodarczej Państwa przez szkołę Ministerstwo zwróciło się już w tej sprawie do kuratorjów okręgów szkolnych, dyrekcyj i kierownictw szkół wszelkich stopni i rodzajów, podając w nich rozmaite sposoby, któremi można starać się o wzmożenie przemysłu ojczystego przez szkołę. Jeżeli mimo to widzę się spowodowanym wznowić to wezwanie, czynię to z tego powodu, ponieważ dane z lat ostatnich napełniać nas muszą niepokojem, co do skuteczności akcji dotychczasowej.

Bilans handlowy za rok 1929 stwierdza, że w zakresie importu pomocy naukowych szkolnych, materjałów pisemnych i przyborów rysunkowych suma importu, wyrażona w złotych, w porównaniu z rokiem 1928 zwiększyła się nieomal o cztery miljony złotych. Samych ołówków sprowadzono z zagranicy w r. 1928 za 481 tysięcy złotych, w r. 1929 import zwiększył się o 103 tysiace. Stalówek zakupiono zagranicą za 425 tysięcy złotych, modeli naukowych szkolnych, preparatów zwierzęcych i t. d. sprowadzono w r. 1929 za sumę o przeszło siedemset tysięcy złotych wyższą, niż wynosił import w r. 1928.

Przykładowo podane te liczby są bardzo niepokojące, zwłaszcza jeżeli się weźmie pod uwagę fakt, że niemal wszystko, co wyżej wymieniono, można nabyć w kraju z produkcji krajowej. Musimy przeto wytężyć wszystkie siły i użyć wszelkich sposobów, aby stan ten zmienić i aby przyszłość nie mogła nam uczynić zarzutu, żeśmy nie wszystko zrobili, co było w naszej mocy.

Przedewszystkiem zacząć należy od wejrzenia, czy urzędy podległe bezpośrednio czy pośrednio przestrzegają obowiązku zaopatrywania się w wyroby produkcji krajowej. Kierownicy kancelarji kuratorjum winni być odpowiedzialni za to, czy dla potrzeb kuratorjum kupuje się papier, stalówki, ołówki i inne przybory kancelaryjne produkcji niewątpliwie kra-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 262.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 368.

jowej. Naczelnicy wydziałów ogólnych winni to dokładnie sprawdzać. Toż samo winni czynić wizytatorowie okręgowi szkół w czasie wizytacyj szkół średnich, (zbadanie źródła produkcji pomocy naukowych zakupywanych dla szkół) i inspektoratów szkolnych, przyczem spisy pomocy naukowych dozwolonych do użytku szkolnego, ogłaszane przez Ministerstwo, będą dawały wskazówki co do firm produkujących.

Specjalna konferencja wizytatorów okręgowych pod przewodnictwem Panów Kuratorów zastanowi się dokładnie nad sposobami rozszerzenia akcji na szerokie sfery nauczycielskie a przez nie na młodzież. Omawianie sprawy samowystarczalności gospodarczej na konferencjach dyrektorów szkół średnich i inspektorów szkolnych powiatowych, na konferencjach rejonowych nauczycielstwa i na zebraniach rad pedagogicznych szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych i powszechnych niewątpliwie da możność pobudzenia inicjatywy jak najszerszych mas nauczycielskich, zawsze gotowych stanąć na wezwanie do pracy dla dobra ogólnego.

Sprawozdania poszczególnych nauczycieli szkół średnich, seminarjów nauczycielskich i szkół powszechnych, przedstawiające, w jaki sposób nauczycielstwo stara się uświadomić młodzież o obowiązkach obywatela w stosunku do Państwa i do własnego społeczeństwa w zakresie gospodarczym czy to w czasie nauki szkolnej, czy za pośrednictwem kółek młodzieży (samorządów szkolnych, kooperatyw szkolnych i t. d.), drukowane na łamach prasy pedagogicznej lub w części nieurzędowej dzienników urzędowych kuratoryjnych, mogą dać nietylko interesujące obrazy tych poczynań i dróg ich urzeczywistnienia, ale będą także pobudką do pomysłów nowych. W tym kierunku należałoby odpowiednio zachęcić nauczycielstwo, nie wyłączając nawet drogi konkursu z pewnemi wyróżnieniami.

Niniejszy okólnik nie wyczerpuje oczywiście tych metod, jakiemi władze szkolne mogą bezpośrednio czy przez nauczycielstwo przyczynić się do wstrzymania zbędnego importu towarów obcych i do poparcia wytwórczości własnej. Celem tego okólnika jest ponowne poruszenie tej sprawy z pełną nadzieją, że wszystkie czynniki, wchodzące w zakres szkolnictwa, dołożą wszystkich sił, aby waga tego problemu zawsze i wszędzie była odpowiednio oceniana, aby stosownie do tego przestrzegano zawsze i wszędzie obowiązku popierania przemysłu krajowego przy wszelkich zakupach dla urzędów i szkół i aby świadomość obowiązku popierania wytwórczości krajowej objęła także jak najszersze kręgi młodzieży, weszła w jej krew i stała się trwałym na życie całe czynnikiem jej działalności obywatelskiej.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

Nr. O. 1832/30. W związku z powyższym okólnikiem Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2751/30 w sprawie popierania przemysłu krajowego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 123 z r. 1930) Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę Dyrekcyj szkół. Rad szkolnych i Nauczycielstwa, że atrament i farby fabryki „Pelikan“ należą do wyrobów zagranicznych, mimo że sprzedawane są z polskiemi etykietami.

Wyrobów tych szkoły, urzędy i młodzież nie powinna kupować.
Kuratorjum przypomina. że mamy krajowe przybory szkolne z fabryk Iskra-Karmański, Leszczyński, Majewski, Wasilewski.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

2.

Popieranie akcji Komitetu Floty Narodowej.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 8 października 1930 r. Nr. O. 1888/30 do Dyrekcyi i Kierownictw wszystkich gimnazjów, seminarjów, kursów naucz., szkół zawodowych oraz rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Kuratorjum przypomina okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 13 października 1927 r. Nr. O. Prez. 6090/27 w sprawie popierania akcji Komitetu Floty Narodowej (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 394/5) i zaleca dalsze popieranie tej instytucji w jej pracach, zmierzających do gromadzenia funduszów na budowę floty morskiej dla Państwa, co zwłaszcza dziś jest tak ważne, że każdy obywatel poczuwać się winien do obowiązku najintensywniejszego wspomagania tej akcji.

Ponieważ do wiadomości Kuratorjum doszło, że w sferach nauczycielstwa zaczynają zbierać składki na okręt „Dar Szkoły Polskiej“, Kuratorjum zachęca gorąco Dyrekcje, Kierownictwa, Rady Szkolne i Nauczycielstwo do rozwinięcia tej idei wśród młodzieży szkolnej i sfer rodzicielskich oraz do czynnego poparcia [1]).

Zebrane składki należy przesłać pod adresem: Komitet Floty Narodowej, Warszawa, Elektoralna 2. Konto P. K. O. Nr. 30.

Wszelkich informacyj udziela Komitet Floty Narodowej.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

3.

Inspekcja administracyjna w Ministerstwie W. R. i O. P.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 24 września 1930 r. Nr. I. Prez. 6194/30.

Nr. O. 1969/30. I. W obrębie Wydziału Prezydjalnego istnieje inspekcja administracyjna. Czynności związane z inspekcją administracyjną wykonywa inspektor administracyjny osobiście lub za pośrednictwem przydzielonych mu w tym celu urzędników.

II. W zakres działania inspektora administracyjnego wchodzą następujące czynności:

1) Projektowanie organizacji i metody pracy w centrali Ministerstwa, we władzach szkolnych II i I instancji oraz w zakładach i instytucjach

---

[1]) Patrz: Dz . Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 473, i z 1929 r. str. 330 w sprawie organizowania Kół Szkolnych K. F. N. tudzież komunikaty K. F. N. ogłoszone w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 378, 411, 551, z 1930 r., str. 160, 302, 393.

podległych Ministerstwu na podstawie przeprowadzonych badań nad stanem obecnym zawsze w porozumieniu z zainteresowanemi wydziałami i wydziałem prawnym.

2) Stała kontrola wyżej wymienionych urzędów i zakładów pod względem sposobu organizowania pracy oraz sposobu załatwiania spraw pod względem zgodności z obowiązującemi przepisami.

3) W związku z powyższem opinjowanie w sprawie reorganizacji urzędów i biur oraz wyzyskania etatów personalnych w centrali i urzędach podległych.

4) Współpraca z Wydziałem Budżetowo-Rachunkowym w układaniu i w kontroli wykonania budżetu.

5) Projektowanie instrukcyj, przepisów, regulaminów urzędowania centrali, urzędów i władz podległych.

6) Kontrola wyszkolenia i projektowanie szkolenia personelu w centrali i urzędach administracji szkolnej.

7) Utrzymanie kontaktu w zakresie swego działania z analogicznemi organami w innych władzach centralnych oraz z instytucjami o charakterze naukowym w sprawach dotyczących organizacji pracy.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 października 1930 r. Nr. I. Prez. 6436/30.

Podaję do wiadomości z wyjaśnieniem, że inspektorem administracyjnym mianowałem p. dr. Romualda Struczowskiego. Jednocześnie proszę o dostarczenie inspektorowi administracyjnemu wszelkich posiadanych akt i materjałów w każdem stadjum załatwienia, oraz o ułatwianie mu pracy na terenie urzędu, instytucji, czy zakładu. Ponadto zawiadamiam, że inspektor administracyjny będzie wykonywał swe czynności w ścisłem porozumieniu z PP. Kuratorami, Rektorami szkół wyższych oraz Dyrektorami zakładów i instytucyj podległych Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

4.

Uszkadzanie linij telefonicznych i telegraficznych przez młodzież.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 czerwca 1930 r. Nr. II. 12995/30.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 125).

Badanie przyczyn powstawania uszkodzeń na linjach telegraficznych i telefonicznych wykazuje, iż znaczny procent tych uszkodzeń wynika z winy mieszkańców tych okolic, przez które przebiegają linje telegraficzne i telefoniczne.

Wypływa to stąd, że szerokie masy ludności nieświadome są tej ważnej roli, jaką obecnie w życiu publicznem i prywatnem odgrywa telegraf i telefon, jako najszybsze środki komunikacyjne.

W szczególności dzieci (chłopcy, młodzież szkolna) dla zabawy tłuką izolatory, rzucając w nie kamieniami, przerywają przewody, lub zarzucają na nie przedmioty, jak gałęzie, szmaty, sznurki, kawałki drutu i t. p.

Te napozór drobne uszkodzenia, wskutek specjalnych właściwości urządzeń telegraficznych i telefonicznych, powodują częściowe lub całkowite przerwanie komunikacji, co pociąga za sobą znaczne straty bezpośrednie materjalne dla Skarbu, oraz pośrednie o znaczeniu społecznem.

Straty, jakie ponosi wskutek tego Skarb Państwa, są bardzo dotkliwe. Według obliczeń, dokonanych przez Ministerstwo Poczt i Telegrafów, corocznie bywa tłuczonych 160.000 izolatorów. Ponieważ zaś takie uszkodzenie powoduje nietylko wydatek w postaci zakupienia nowego izolatora, ale i nieporównanie większe koszty wysłania w celu reparacji montera, ze stacji odległej nieraz o kilkanaście kilometrów; ponieważ dalszą stratą dla Skarbu jest unieruchomienie na pewien czas uszkodzonej linji telefonicznej czy telegraficznej, przeto jak wykazuje skrupulatne obliczenie, straty Skarbu z tego powodu wynoszą rocznie około 7,000.000 złotych.

Straty Skarbu Państwa dotykają oczywiście pośrednio wszystkich obywateli. Ponadto o wiele dotkliwszemi i nieprzewidzianemi w skutkach są straty o charakterze moralnym, jako to, spóźnianie wiadomości o chorobie lub śmierci, napadzie bandyckim, pożarze i t. p., a szczególniej opóźnienia telegramów i rozmów w sprawach obrony Państwa.

W związku z powyższem zarządzam, by we wszystkich szkołach uświadomiono dziatwę i młodzież o wszystkich tych szkodach i stratach, jakie wynikają z lekkomyślnych psot, powodujących uszkodzenia linij telegraficznych i telefonicznych. Należy w tym celu zorganizować specjalne pogadanki, jak również wykorzystać wszelkie momenty, dające okazję do uświadomienia dziatwy co do ważności środków komunikacji, jakiemi są obecnie telefon i telegraf. Należy wreszcie przestrzec dziatwę przed ewentualnemi skutkami prawnemi w razie wykrycia sprawców uszkodzeń, a mianowicie o odpowiedzialności materjalnej, którą ponoszą ich rodzice i opiekunowie.

Wszystkie podległe mi władze i urzędy zechcą dołożyć starań, by zarządzona akcja została przeprowadzona konsekwentnie i objęła jak najszersze kręgi młodzieży.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

5.

Koszta nadzoru zakładów prywatnych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 15 września 1930 r. Nr. II. 12411/30.

Rola, jaką spełniają niepaństwowe szkoły średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli, skłania władze szkolne nietylko do roztoczenia nad niemi nadzoru, ale i do niesienia im pomocy. Pomoc ta przejawiać się ma w formach, jakie władze szkolne stosują i stosować zamierzają, celem podniesienia poziomu pracy dydaktycznej i wychowawczej w szkołach państwowych, a w szczególności w udzielaniu szkołom prywatnym instrukcyj i wskazówek, przeznaczonych dotychczas wyłącznie dla szkół państwowych, w umożliwieniu korzystania narówni ze szkołami państwowemi z pomocy instruktorów i organizujących się ognisk metodycznych, w umożliwieniu dyrektorom i nauczycielom tych szkół brania udziału narówni z dyrektorami i nauczycielami szkół państwowych bez

ponoszenia przez nich specjalnych kosztów, w konferencjach i kursach, organizowanych przez władze szkolne, w korzystaniu również z bezpłatnych lub ulgowych pomieszczeń, przygotowanych dla uczestników kursów i t. p.

Roztoczenie tak daleko idącej opieki nad szkołami niepaństwowemi wymaga jednak większych środków pieniężnych niż te, jakiemi rozporządzają władze szkolne. W związku z tem jestem zmuszony żądać, aby niepaństwowe szkoły średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli, które zechcą korzystać ze wspomnianej pomocy władz szkolnych, wpłacały na ten cel roczną opłatę w wysokości 300 złotych, płatną do dnia 1 listopada każdego roku szkolnego. Taksę tę będą szkoły przekazywać za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30110 Centralnej Kasy Państwowej do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Departament Szkolnictwa Ogólnokształcącego) na fundusz specjalny „Taksa Administracyjna". O dokonanych wpłatach szkoły będą każdorazowo zawiadamiały Ministerstwo W. R. i O. P.

Do dnia 1 listopada b. r. kuratorja nadeszlą Ministerstwu wykaz szkół niepaństwowych, które zdeklarują wpłacanie wspomnianej taksy.

Zarazem zarządzam, aby kuratorja szkołom niepaństwowym, które zdeklarują wpłacenie taksy, przesyłały do wiadomości wszystkie okólniki oraz zarządzenia władz, dotyczące organizacji nauczania i wychowania w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących i państwowych zakładach kształcenia nauczycieli.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

Zarzadzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 22 września 1930 r. Nr. O. 1778/30.

Powyższe rozporządzenie przesyłam z poleceniem ścisłego wykonania.

Zechcą Dyrekcje i Kierownictwa nadesłać do Kuratorjum (Wydział Ogólny)w terminie do 10 października 1930 r. odpowiednie zawiadomienia co do zdeklarowania wpłacania taksy. Odpowiedzi negatywne należy również nadesłać.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

6.

Zwalnianie od cła przedmiotów zakupywanych przez szkoły.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2750/30.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 124).

Do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wpływają często prośby dyrekcyj i kierownictw szkół w sprawie zwolnienia od cła przedmiotów zakupywanych przez dyrekcje względnie kierownictwa szkół. Ministerstwo zawiadamia, że tylko wtedy prośby te będą przez Ministerstwo przesyłane do Ministerstwa Skarbu z poparciem, jeżeli dyrekcje względnie kierownictwa przed zamówieniem danego przedmiotu uzyskają w kuratorjum okręgu szkolnego zezwolenie na zakup tego przedmiotu, jako niezbędnego do nauki szkolnej.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sl. Czerwiński.*

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 7 października 1930 r. Nr. O. 1234/30.

Kuratorjum zarządza, by Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich szkół kierowały podania o zwolnienie od cła przedmiotów, zakupywanych przez szkoły, do urzędów celnych I klasy za pośrednictwem Kuratorjum.

Jednocześnie Kuratorjum przypomina Dyrekcjom i Radom Szkolnym oraz Nauczycielstwu okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 maja 1930 r. Nr. I. Prez. 2751/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 123) i poleca ograniczyć zakup pomocy naukowych pochodzenia zagranicznego do niezbędnego minimum.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

7.

Opłaty na budowę domów wycieczkowych.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 czerwca 1930 r. Nr I. W. F. 4223/30).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 128).

W związku z zarządzoną przeze mnie zmianą nazwy konta czekowego Pocztowej Kasy Oszczędności Nr. 30.473 na „Fundusz szkolnych domów wycieczkowych", należy opłaty uczniowskie z funduszu gier i zabaw, przeznacązone na domy wycieczkowe, wnosić do P. K. O. na konto Nr. 30.473, na rzecz „Funduszu szkolnych domów wycieczkowych", nie zaś na rzecz „Rady Naczelnej Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego".

Zgodnie z powyższem ulega zmianie ustęp drugi okólnika Ministra W. R. i O. P. z dnia 19-go maja 1926 r. Nr. O. Prez. 3460/26. (Dz. Urz. 1926, Nr. 9, poz. 105), oraz ustęp pierwszy okólnika z dnia 28 sierpnia 1926 roku Nr. O. Prez. 7460/26. (Dz. Urz. 1926, Nr. 12, poz. 154) [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

8.

Wynagrodzenie nauczycieli, udzielających lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, oraz w państwowych szkołach zawodowych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 16 maja 1930 r. Nr. II. 11459/30 w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 13 listopada 1930 r. Nr. II. 28633/29. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 8).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 101).

§ 1. Paragraf 4 wyżej wymienionego rozporządzenia otrzymuje brzmienie następujące:

„Nauczyciele i instruktorzy, pobierający wynagrodzenie według grupy uposażeniowej od XI do VII włącznie otrzymują za czas od 1-go

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 314 i 462.

września 1929 r. do 31 stycznia 1930 r. wynagrodzenie za udzielanie lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu na podstawie dotychczasowych przepisów".

§ 2. Do wyżej wymienionego rozporządzenia dodaje się § 5 o następującem brzmieniu:

„Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w części, dotyczącej nauczycieli, pobierających uposażenie służbowe według grupy VI i V, z dniem 1 września 1929 r., zaś w części, dotyczącej nauczycieli i instruktorów, pobierających uposażenie służbowe według grupy od XI do VII, z dniem 1 lutego 1930 r. Równocześnie traci moc obowiązującą § 2 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 kwietnia 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8 (130), poz. 73) [1]), o ile nim określono normy wynagrodzenia nauczycieli".

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

9.

Zniżka godzin nauczania.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 12 września 1930 r. Nr. II. 18423/30.

Nr. O. 1806/30. Ministerstwo wyjaśnia, że postanowienia punktu 3 § 1. rozporządzenia z dnia 15 sierpnia 1928 r. Nr. O. Prez. 5412/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 168 [2]) mają zastosowanie także i do dyrektorów.

Dyrektor Departamentu: (—) *Wł. Żłobicki.*

10.

Koszta podróży w razie odwołania z urlopu wypoczynkowego.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 4372/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 127).

Wskutek zapytania jednej z władz w sprawie wykładni art. 37 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) a w szczególności, jakie koszty podróży należy zwracać odwołanemu z urlopu urzędnikowi, oraz czy należy mu przyznawać również diety, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów pismem z dnia 17 czerwca 1930 r. L. D. III-630/1/29 oznajmiło, co następuje:

Art. 37 wymienionej ustawy, dając możność odwołania urzędnika z urlopu wypoczynkowego, postanawia w drugim ustępie, że „skoro jednak następnie służba na to pozwoli, należy urzędnikowi umożliwić wykorzystanie udzielonego urlopu, a nadto zwrócić mu koszty podróży tam i zpowrotem, spowodowane nieprzewidzianem odwołaniem z urlopu, według norm ustalonych dla podróży służbowych".

Urzędnik, wyjeżdżając na czas urlopu wypoczynkowego, liczy się zgóry z koniecznością poniesienia kosztów podróży tam i zpowrotem,

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 170 171.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 530.

wobec czego odwołanie go z urlopu nie powoduje tych kosztów, lecz co najwyżej przyspiesza koszty podróży powrotnej. Ponieważ cytowany przepis mówi o zwrocie kosztów podróży tam i zpowrotem, spowodowanych odwołaniem, może to mieć znaczenie w wypadku, gdy urzędnik, otrzymawszy możność dokończenia przerwanego urlopu, wyjeżdża ponownie do tej samej lub innej miejscowości i tylko te koszty ponownej podróży winny mu być zwrócone, jednakże tylko najwyżej do wysokości kosztów, poniesionych przez funkcjonarjusza państwowego przy pierwszym wyjeździe tam i z powrotem. Takie stanowisko, że należy zwracać dopiero koszty ponownego wyjazdu, wynika także z faktu połączenia w cytowanym ustępie sprawy umożliwienia wykorzystania urlopu ze sprawą zwrotu kosztów podróży, spowodowanych odwołaniem.

O ile chodzi o rozmiar zwrotu tych kosztów podróży, należy je zwracać według norm ustalonych dla zwrotu kosztów przejazdu przy podróżach służbowych, z zaznaczeniem jednak, że diety nie należą się. Przez słowa bowiem „....koszty podróży.... według norm ustalonych dla podróży służbowych" rozumie się koszty dojazdu do dworca, koszty biletu kolejowego, koszty przewozu koleją bagażu osobistego, koszty podróży kołowej i t. p., t. j. wyłącznie te koszty podróży, które są wymienione w art. 1 pkt. 1 lit. b. i art. 5 ówcześnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1920 r., w sprawie diet i kosztów podróży funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 507 zmiana: Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 347/1922) względnie w § 2 pkt. 1, 2 i § 9 obecnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826) [1]).

Powyższe podaję do wiadomości i przestrzegania.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

11.

Wypłata pośmiertnego po zmarłych emerytach.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 3613/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 126).

Na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z dnia 15 maja 1930 r L. D. VII-887/2/30 wyjaśniam, że w myśl § 26 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 320, z r. 1924) wypłatę pośmiertnego po zmarłych emerytach zarządza ta władza, która zarządziła przypis zaopatrzenia emerytalnego zmarłego emeryta, a władzą tą, po myśli § 36 tegoż rozporządzenia, jest właściwa władza skarbowa II instancji.

W związku z tem zarządzam ścisłe przestrzeganie postanowień powołanego rozporządzenia; jeżeli zaszły wypadki, że wypłatę pośmiertnego zarządziła nie ta władza, która zarządziła przypis zaopatrzenia emerytalnego zmarłego emeryta, władza ta powinna natychmiast zawiadomić o tem właściwą izbę skarbową z powołaniem się na asygnację.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 447.

12.

Zaopatrzenie emerytów b. państwa austrjackiego.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 lipca 1930 r. Nr. I. Prez. 5173/30. w sprawie rzymskiej konwencji emerytalnej.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 146).

Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 15 czerwca 1930 r. Nr. D. I. 3901/5/30 nadesłało następujące wyjaśnienia, dotyczące Rzymskiej Konwencji emerytalnej:

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 26 z r. 1929) i w związku z ogłoszeniem w Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 553 i 534 z r. 1929 konwencji pomiędzy Austrją, Czechosłowacją, Jugosławją, Polską, Rumunją i Włochami, podpisanej w Rzymie dnia 6 kwietnia 1922 r., obowiązującej od dnia 10 czerwca 1929 r., a dotyczącej emerytur i wsparć, które były przyznane przez dawny rząd austrjacki, Ministerstwo Skarbu oznajmia, co następuje:

1) Obowiązki, wynikające z wymienionej konwencji rzymskiej, jeszcze przed jej zawarciem przyjął dobrowolnie na siebie Skarb Państwa Polskiego, i wypłaca, począwszy od 1 listopada 1918 r., posiadającym obywatelstwo polskie zgodnie z postanowieniami traktatu pokojowego w Saint-Germain byłym emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym byłego państwa austrjackiego, którzy się o to zgłosili, zaopatrzenia emerytalne i wsparcia (dary z łaski) z odpowiedniemi dodatkami drożyźnianemi, wszystkie bowiem ustawy emerytalne, wydane dotychczas w Państwie Polskiem, przyznały wszystkim objętym konwencją osobom prawa do zaopatrzeń emerytalnych, nabyte w byłem państwie austrjackiem.

2) Według ustaw emerytalnych Państwa Polskiego zaszeregowano emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych byłego państwa austrjackiego (tak samo zresztą, jak wszystkich innych emerytów b. państw obcych), odpowiednio do posiadanych w b. państwie zaborczem klas rangi, stopni służbowych lub stopni płacy, do równorzędnych stopni służbowych, stopni płacy, względnie grup uposażenia funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych polskich.

Również wysługa emerytalna funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych b. państw zaborczych przy przyznawaniu im zaopatrzeń ze Skarbu Polskiego jest obliczana według przepisów b. państwa zaborczego.

Wymierzona w ten sposób wysokość emerytur b. funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych austrjackich jest zatem, zgodnie z art. 3 konwencji rzymskiej, nie niższa od ustanowionej przez dawny zarząd administracyjny austrjacki.

Stosowanie do emerytów b. państw zaborczych pewnych wyjątków jest zgodne z art. 3 konwencji rzymskiej, a więc także tych wyjątków:

a) że według polskich przepisów emerytalnych zaopatrzenie emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych b. państwa austrjackiego jest wypłacane w kwotach, wynoszących 75% zaopatrzeń równorzędnych emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych Państwa Polskiego,

b) że spożywanie zaopatrzenia emerytalnego poza granicami Państwa Polskiego jest zależne od uzyskania zezwolenia właściwej władzy naczelnej i Ministerstwa Skarbu.

3) Co się tyczy tak zwanych darów z łaski, wsparć, to te, zgodnie z art. 3 konwencji rzymskiej, są wypłacane osobom uprawnionym, które się o to zgłosiły, w wysokości przyznanej przez b. rząd austrjacki, z dodatkami drożyźnianemi, ustanowionemi w Państwie Polskiem, oraz z przeliczeniem koron austrjackich na marki polskie, a tych na walutę złotową.

4) Konwencja rzymska nie daje więc żadnej podstawy do przyznawania jakichkolwiek nowych korzyści lub uprawnień osobom, o których mowa w punktach 1), 2) i 3).

Wobec tego wszystkie ewentualne prośby emerytów (względnie pozostałych rodzin), którzy już mają wymierzone zaopatrzenia na podstawie ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r., o podwyższenie, względnie sprostowanie wymiaru na podstawie powyższej konwencji, należy pozostawiać bez rozpatrzenia z uwagi na prawomocność wymiaru.

5) Z pośród b. funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych b. państwa austrjackiego oraz osób po nich pozostałych, mogą na podstawie konwencji rzymskiej otrzymać nowe uprawnienia tytułem zaopatrzeń pozaustawowych, t. zw. darów z łaski, tylko te osoby, które do dnia 3 listopada 1918 r., miały przyznane na stałe w b. państwie austrjackiem wsparcia lub dary z łaski, a które to osoby, posiadając obywatelstwo polskie, zgodnie z postanowieniami traktatu pokoju w Saint-Germain, mogły były na równi z osobami, o których mowa w punktach 1), 2) i 3) niniejszego okólnika, uprawnienia swe zgłosić i wykorzystać w myśl przepisów Państwa Polskiego, lecz z różnych powodów dotąd uprawnień tych nie wykorzystały.

Należne osobom tym w myśl powyższego zaopatrzenia pozaustawowe (dary z łaski) mogą być przyznane od 1 dnia miesiąca następującego po zgłoszeniu się i udowodnieniu prawa do takiego zaopatrzenia.

Co do wysokości tych pozaustawowych zaopatrzeń (darów z łaski), to zasadniczo mogą być one przyznane do wypłaty tylko pod temi samemi warunkami i z temi samemi zastrzeżeniami, z jakiemi zostały przyznane w b. państwie austrjackiem, oraz w tej samej wysokości, w jakiej tam zostały przyznane, wraz z dodatkami drożyźnianemi, ustanowionemi dla tych darów w Państwie Polskiem, tudzież z zastosowaniem przeliczenia koron austrjackich na marki polskie, a tych na walutę złotową.

6) W myśl art. 6 konwencji rzymskiej postanowienia jej, a zatem również wyjaśnienia, zawarte w niniejszym okólniku, mają analogiczne zastosowanie do zaopatrzeń pensyjnych, odpraw na wypadek powtórnego zamążpójścia oraz pośmiertnego wdów i sierot po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych b. państwa austrjackiego.

7) Uprawnienia, wynikające z konwencji rzymskiej, określone powyżej w punkcie 5), mogą być przyznawane w drodze ustawy z 11 grudnia 1924 r. [1]) o pozaustawowych zaopatrzeniach jedynie na skutek podań należycie udokumentowanych, po uprzedniem sprawdzeniu, że nie zaszły okoliczności, powodujące wygaśnięcie lub zawieszenie pobierania zaopatrzenia przez interesowaną osobę.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 9, wzgl. z 1930 r., str. 178.

8) Ministerstwo Skarbu prosi poza tem o uzgodnienie z niem projektu każdego ostatecznego załatwienia w sprawach wątpliwych, wynikających z konwencji rzymskiej.

9) Wypłaty zaopatrzeń, przyznanych ewentualnie na podstawie konwencji rzymskiej, dokonywać będzie wyłącznie Izba Skarbowa we Lwowie.

Powyższe podaję do wiadomości i zastosowania.

Za Ministra W. R. i O. P.: Dyrektor Departamentu (—) *F. Potocki.*

13.

Wynagrodzenie pracowników kontraktowych, pobierających zaopatrzenie emerytalne.

Okólnik Ministra W. R i O. P. z dnia 1 sierpnia 1930 r. Nr. I. Prez. 5248/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 147).

Opierając się na wyjaśnieniu Ministerstwa Skarbu, udzielonem w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów Ministerstwu Spraw Wojskowych pismem z dnia 25 lipca 1930 r. L. D. III. 1864/I, podaję do wiadomości i stosowania co następuje:

Uchylenie art. 25 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 6, poz. 46) artykułem 2 ustawy z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 234) [1]) pociąga za sobą ten skutek, że pobieranie emerytury na zasadzie ustawy emerytalnej nie wywiera żadnego wpływu na wynagrodzenie umowne, pobierane przez emeryta jako pracownika kontraktowego na zasadzie zawartej z nim umowy służbowej.

O ile zatem wynagrodzenie umowne zostało określone w sposób podany w okólniku Prezydjum Rady Ministrów z dnia 3 września 1924 r. L. 10769 [2]), t. j. według jakiejś grupy uposażenia funkcjonarjuszów państwowych, należy to wynagrodzenie obliczać tak, jak gdyby pracownik nie pobierał emerytury. Należy zatem wliczać także dodatek regulacyjny, który zresztą stanowi integralną część tabeli uposażeniowej, należy również przyznać dodatki ekonomiczne, o ile tylko zachodzą warunki. określone w art. 4 ustawy uposażeniowej, t. j. o ile dany członek rodziny pozostaje na utrzymaniu pracownika kontraktowego. Okoliczność, że dany pracownik już w emeryturze pobiera należny mu n. p. dodatek ekonomiczny na żonę, nie oznacza bynajmniej, że żona tem samem przestała już być na jego utrzymaniu.

Za Ministra W. R. i O. P.: Dyrektor Departamentu (—) *F. Potocki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 202.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 303.

14.

Przepisy rachunkowo-kasowe.

Drobne wydatki.

Rozporzadzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 9 września 1930 r. Nr. I. R. 8453/30.

Nr. O. 1873/30. Na podstawie zezwolenia Ministerstwa Skarbu z dnia 22 lipca 1930 r. N. D. VII. 791/2/30, wydanego w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli, Ministerstwo podwyższa do zł. 50 (pięćdziesięciu) przewidzianą w zarządzeniu z dnia 26 sierpnia 1924 r. N. 7139/24 F. normę dla usprawiedliwienia drobnych wydatków przy zakupach zwierzęcych objektów doświadczalnych i pożywienia dla zwierząt klinicznych oraz produktów spożywczych dla klinik i internatów bez formalnego rachunku.

Wykaz, zawierający wyszczególnienie powyższych, nieusprawiedliwionych oryginalnemi rachunkami wydatków, podpisany przez osobę, która dokonała zakupu, winien być, zgodnie z ustępem ostatnim § 55 Przepisów rach.-kas. w brzmieniu ustalonem zarządzeniem z dnia 17 września 1929 r. L. D. VII. 1083/2 (pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z 31 października 1929 r. Nr. I. R. 11574/29) [1]), poświadczony przez naczelnika urzędu oraz zawierać następujące szczegóły: 1) imię i nazwisko lub określenie osoby, otrzymującej należność (n. p. handlarz), 2) tytuł wydatku, 3) kwota wypłacona, 4) powód nieprzedstawienia rachunku.

Od firm handlowych należy zawsze żądać rachunków.

Zasady zarządzenia z dnia 26 sierpnia 1924 r. Nr. 7139/24 F. winny być nadal stosowane do wydatków niewymienionych w ustępie początkowym niniejszego zarządzenia.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

Przechowywanie drobnych sum w kasach podręcznych.

Rozporzadzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 30 września 1930 r. Nr. I. R. 7932/30.

Nr. O. 1955/30. Na podstawie zarządzenia Min. Skarbu z dnia 20 czerwca 1930 r. Nr. D. VII. 2082/2/30 Ministerstwo zawiadamia, że dotychczasowy termin 14-dniowy, podany w zarządzeniu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 18 stycznia 1926 r. Nr. O. R. 14630 ex 1925 [2]), dla przechowywania w kasach podręcznych władz i urzędów drobnych sum pieniężnych, znaczków stemplowych i papierów wartościowych, nadsyłanych przy podaniach, został przedłużony do dni 30 dla tych urzędów, które posiadają dostateczne warunki bezpiecznego przechowywania wspomnianych walorów.

Dla urzędów, które tych warunków nie posiadają, kuratorja mogą we własnym zakresie powyższy termin odpowiednio skrócić.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 448.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 122.

15.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania robót kobiecych w szkołach powszechnych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 stycznia 1930 r. Nr. II. 27916/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 119).

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. Rz. P. Nr. 28, poz. 258), zarządzam co następuje:

§ 1. Osoby, które zdały pomyślnie egzamin końcowy w jednej z następujących szkół:

a) Państwowe Seminarjum Nauczycielek Rzemiosł w Warszawie,

b) Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska w Krakowie — Oddział Seminarjum haftu lub krawiecczyzny,

— posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania robót kobiecych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

§ 2. Świadectwa egzaminu końcowego powyższych szkół uzupełnia się następującym dopiskiem:

„Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 stycznia 1930 r. Nr. II. 27916/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 119) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania robót kobiecych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

16.

Skasowanie praktyki poszkolnej i egzaminu praktycznego w państwowych szkołach technicznych.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 19 czerwca 1930 r. Nr. III. T. W. 5577/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 116).

1. Zarządzam skasowanie praktyki poszkolnej oraz związanego z nią egzaminu praktycznego w tych państwowych szkołach technicznych, w których praktyka ta obowiązuje.

2. Po ukończeniu pełnego kursu nauki w szkole i zaliczeniu przepisanej praktyki zawodowej wakacyjnej, uczniowie składają egzamin ostateczny przed komisją egzaminacyjną.

Na podstawie dodatniego wyniku egzaminu ostatecznego uczniowie otrzymują świadectwo ukończenia szkoły.

3. Powyższe obowiązuje również uczniów, przyjętych do szkoły przed dniem wydania niniejszego zarządzenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

17.

Dodatek dla nauczycieli szkół zawodowych dokształcających.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 23 września 1930 r. Nr. III. D. 7300/30.

Nr. III. 4518/30. Zawiadamiam, że Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 21 sierpnia 1930 r. Nr. D. III. 866/30 wyraziło zgodę na przyznanie od dnia 1 września 1930 r. 15% dodatku do wynagrodzenia, przyznanego uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1928 r. (okólnik Ministerstwa z dnia 4 lipca 1928 r. Nr. D. III. 2140/1) [1]) funkcjonarjuszom państwowym, nauczycielom publicznych szkół zawodowych dokształcających, pobierającym umowne wynagrodzenie określone w punktach na zasadzie okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 stycznia 1926 r. Nr. III. D. 1151/26 [2]).

W związku z tem polecam wypłacać ten dodatek od dnia 1 września b. r. w tym stosunku, w jakim płace nauczycieli są pokrywane ze środków Skarbu Państwa.

Zarządzenie niniejsze jest rozszerzeniem zarządzenia Ministerstwa z dnia 6 listopada 1928 r. Nr. I. R. 11926/28 dla Kuratorjum Okręgu Szkolnego: Poznańskiego, Pomorskiego, Krakowskiego i Lwowskiego.

P. o. Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski.*

18.

Ulgi kolejowe.

Nr. O. 1871/30. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 23 września 1930 r. Nr. III. A. 7377/30 wyjaśniło, że uczniom publicznych szkół zawodowo-dokształcających przysługują jedynie ulgi taryfowe na kolejach państwowych na dojazdy stałe, natomiast z ulg feryjnych korzystać nie mogą.

Kuratorjum podaje powyższe do wiadomości i zastosowania się.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

Organizacja szkół.

Seminarja nauczycielskie.

L. I. K. N. 5814/30. Zarządzeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3 czerwca 1930 r. Nr. II. 12268/30 (Kuratorjum O. S. Lw. L. I. K. N. 3479/30) zostało ostatecznie zlikwidowane II Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie im. St. Konarskiego we Lwowie z dniem 31 sierpnia b. r.

W lokalu b. seminarjum będzie się mieściło Państw. Seminarjum Ochroniarskie począwszy od roku szkolnego 1930/31.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 367.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 350.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 22 września 1930 r. L. III. 4252/30 p. Franciszkowi Świderskiemu na otwarcie i prowadzenie w Stryju, przy ulicy Trybunalskiej Nr. domu 24, prywatnych kursów handlowych pod nazwą Kurs Handlowy Franciszka Świderskiego w Stryju;

2) rozporządzeniem z dnia 30 września 1930 r. Nr. III. 4181/30 Zarządowi Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu (ul. Kaczały) na otwarcie i prowadzenie w Tarnopolu, przy ulicy Kochanowskiego, 3-letniej prywatnej szkoły zawodowej żeńskiej typu średniego pod nazwą: Szkoła Zawodowa Żeńska T. S. L. w Tarnopolu;

3) rozporządzeniem z dnia 2 października 1930 r. Nr. III. 4181/30 Towarzystwu Prywatnej Szkoły Przemysłowej w Rzeszowie (ul. Krakowska) na otwarcie i prowadzenie w Rzeszowie, przy ulicy Lwowskiej, prywatnej szkoły pod nazwą: Szkoła Rzemiosł Towarzystwa Prywatnej Szkoły Przemysłowej w Rzeszowie;

4) rozporządzeniem z dnia 1 października 1930 r. Nr. III. 4528/30 p. Guście Buchsgang w Czortkowie na otwarcie i prowadzenie w Czortkowie, przy ulicy Kolejowej, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Handlowy Gusty Buchsgang w Czortkowie;

5) rozporządzeniem z dnia 6 października 1930 r. L. III. 3423/30 Dyrekcji Szkoły Zawodowej Żeńskiej Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich w Przemyślu, na otwarcie i prowadzenie w Przemyślu, przy ulicy Szpitalnej Nr. domu 12,

a) prywatnych warsztatów rękodzielniczych żeńskich pod nazwą: Warsztaty Rękodzielnicze Żeńskie Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich w Przemyślu,

b) prywatnych kursów jednorocznych i trzymiesięcznych z zakresu bieliźniarstwa, krawiectwa i haftu pod nazwą: Kursy kroju i szycia T. W. R. Ż. w Przemyślu;

7) rozporządzeniem z dnia 8 października 1930 r. L. III. 3466/30 Zarządowi Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie na otwarcie i prowadzenie we Lwowie przy ulicy Piekarskiej Nr. domu 9:

a) prywatnych warsztatów szkolnych rękodzielniczych dla kobiet pod nazwą: Warsztaty Szkolne Rękodzielnicze dla Kobiet Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie,

b) prywatnej szkoły dokształcającej rękodzielniczej żeńskiej pod nazwą: Szkoła Dokształcająca Rękodzielnicza Żeńska Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie,

c) prywatnej 1-rocznej szkoły gospodarstwa domowego wiejskiego pod nazwą: Jednoroczna Szkoła Gospodarstwa Domowego Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie,

d) prywatnych 1-rocznych kursów kroju i szycia w zakresie potrzeb domowych pod nazwą: Jednoroczny Kurs Kroju i Szycia Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie,

e) prywatnej 1-rocznej szkoły przysposobienia kupieckiego dla absolwentek szkoły zawodowej żeńskiej lub sześciu klas gimnazjalnych pod nazwą: Żeńska Szkoła Przysposobienia Kupieckiego Towarzystwa Warsztatów Rękodzielniczych Żydowskich we Lwowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 29 września 1930 r. Nr. I. Prez. 6401/30 r. zamianował p. Marję Jaworską, przełożoną Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego we Lwowie, okręgowym wizytatorem szkół w Kuratorjum O. S. Lw.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 3 października 1930 r. Nr. I. Prez. 6414/30 przeniosło p. Jana Kamińskiego, okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., w stan spoczynku.

Inspektoraty.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przeniósł:

1) zarządzeniem z dnia 11 września 1930 Nr. II. 29568/30 p. Stanisława Błońskiego, inspektora szkolnego w Skałacie, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Tarnopolu;

2) zarządzeniem z dnia 11 września 1930 Nr. II. 20326/30 p. Włodzimierza Leśniakowskiego, inspektora szkolnego w Tarnopolu, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego do Skałatu.

Spensjonowani: Hejnar Stanisław, urzędnik X st. sł. Rady Szkolnej Powiatowej w Brzozowie.

Nauczyciele szkół powszechnych.

Mianowani:

Bartman Jan, kierownikiem 5 kl. szkoły w Krakowcu (Jaworów); Bischówna Eleonora, kierowniczką 7 kl. szkoły w Lisku.

Ciechanowski Stanisław, kierownikiem 5 kl. szkoły w Kłodnie (Żółkiew); Czarkowski Marceli, kierownikiem 7 kl. szkoły męskiej im. św. Antoniego w Horodence.

Dubel Stanisław, kierownikiem 3 kl. szkoły w Tuczapach (Gródek Jagielloński); Dziurkiewicz Kazimierz, kierownikiem 3 kl. szkoły w Bystrowicach (Jarosław).

Kusiak Grzegorz, kierownikiem 7 kl. szkoły w Birczy (Dobromil).

Reiterówna Stanisława, kierowniczką 3 kl. szkoły w Sokołowie (Stryj).

Seredocha Tymoteusz, kierownikiem 2 kl. szkoły w Żernicy-Wyżnej (Lisko).

Żukowski Antoni, kierownikiem 5 kl. szkoły w Koropcu (Buczacz).

Przeniesieni:

Androchowiczówna Olga, nauczycielka 4 kl. szkoły w Ispasie (Kołomyja), do 1 kl. szkoły w Dobrowódce (Kołomyja); Antochowowa Bronisława, nauczycielka 2 kl. szkoły w Nagórzance (Czortków), do 7 kl. szkoły w Białej (Czortków); Anweilerówna Helena, nauczycielka 2 kl. szkoły w Szwajkowcach (Czortków), do 3 kl. szkoły w Kolędzianach (Czortków).

Banasiowa Cecylja, nauczycielka 5 kl. szkoły w Grodzisku Górnem (Łańcut), do 3 kl. szkoły w Biedaczowie (Łańcut); Bardziński Józef, nauczyciel 1 kl. szkoły w Kurzanach (Brzeżany), do 6 kl. szkoły w Mieczyszczowie (Brzeżany); Bieńkowski Józef, nauczyciel 1 kl. szkoły w Dobrowódce (Kołomyja), do 1 kl. szkoły w Godach (Kołomyja); Bogucki Tadeusz, nauczyciel 7 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów), do 6 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów); Boryczkówna Jadwiga, nauczycielka 3 kl. szkoły w Tarnogórze (Nisko), do 7 kl. szkoły w Ulanowie (Nisko); Bukietyńska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej im. Sienkiewicza w Samborze, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Samborze; Buynówna Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Międzyrzeczu (Radzymin), do 1 kl. szkoły w Niedźwiedni (Żółkiew); Byrkówna Józefa, nauczycielka 7 kl. szkoły w Komarnie (Rudki), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Starym Samborze.

Chachanowicz Jadwiga, nauczycielka 5 kl. szkoły w Lutowiskach (Lisko), do 5 kl. szkoły z j. w. r. w Tustanowicach (Drohobycz); Chmielewska Franciszka, nauczycielka 5 kl. szkoły w Dobrotworze (Kamionka Strum.), do 3 kl. szkoły w Boryniczach (Bóbrka).

Dammówna Antonina, nauczycielka 7 kl. szkoły Nr. 1 w Kole (powiatu kolskiego), do 7 kl. szkoły w Pruchniku Mieście (Jarosław) Daumówna Wilhelmina, nauczycielka 2 kl. szkoły w Zapłatynie (Stryj), do 2 kl. szkoły w Kawczymkącie (Stryj); Delanowska Czesława, nauczycielka szkoły w Hlibowie (Skałat), do 6 kl. szkoły w Grzymałowie (Skałat); Domazarówna Marja, nauczycielka 6 kl. szkoły w Rodatyczach (Gródek Jagielloński), do 7 kl. szkoły męskiej im. Lenartowicza we Lwowie; Dudziński Adam, nauczyciel 7 kl. szkoły w Białej (Czortków), do 2 kl. szkoły w Szwajkowcach (Czortków); Dziedzinówna Kazimiera, nauczycielka szkoły w Uniowie (Przemyślany), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Przemyślanach.

Fedaszówna Stefanja, nauczycielka szkoły Nr. 187 w Warszawie, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. Zimorowicza we Lwowie.

Gałecka Bronisława, nauczycielka 6 kl. szkoły w Białym Kamieniu (Złoczów), do 2 kl. szkoły w Osławicy (Sanok); Grynda Karol, nauczyciel 7 kl. szkoły im. Kołłątaja w Drohobyczu, do 7 kl. szkoły im. Konarskiego w Drohobyczu.

Hołubowa Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Saczynie (Kalisz), do 1 kl. szkoły w Perłowcach (Stanisławów); Hurichówna Anna, nauczycielka 1 kl. szkoły w Horyhladach (Tłumacz), do 7 kl. szkoły w Niżniowie (Tłumacz).

Iwanowiczówna Aleksandra, nauczycielka 3 kl. szkoły w Sokołówce (Stryj), do 2 kl. szkoły w Zapłatynie (Stryj).

Językówna Helena, nauczycielka 1 kl. szkoły w Niewodnej (Strzyżów), do 2 kl. szkoły w Twierdzy (Strzyżów).

Kaznocha Henryk, nauczyciel 7 kl. szkoły w Winnikach (Lwów), do 7 kl. szkoły męskiej im. Siekiewicza we Lwowie; Klus Teodor, nauczycie.

1 kl. szkoły w Terebniach (Jarosław), do 2 kl. szkoły w Woli Buchowskiej (Jarosław); Kołodyńska Stanisława, nauczycielka 7 kl. szkoły w Birczy (Dobromil), do 1 kl. szkoły w Nanowej (Dobromil); Kotowicz Franciszek, nauczyciel 2 kl. szkoły w Szwajkowcach (Czortków), do 7 kl. szkoły w Białej (Czortków); Kotowiczowa Helena, nauczycielka 7 kl. szkoły im. J. Kochanowskiego w Stryju, do 7 kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Stryju, Kremerowa Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Korolówce (Tłumacz), do 7 kl. szkoły w Oleszy (Tłumacz); Królowa Jadwiga, nauczycielka 2 kl. szkoły w Korczunku Stryj), do 2 kl. szkoły w Daszawie (Stryj).

Lewcun Piotr, nauczyciel 1 kl. szkoły w Janówce (Tarnopol), do 7 kl. szkoły męskiej im. Słowackiego w Tarnopolu; Litarowiczówna Bronisława, nauczycielka 5 kl. szkoły w Liczkowcach (Kopyczyńce), do 6 kl. szkoły w Wasylkowcach (Kopyczyńce).

Łańcucka Emilja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Rudce (Jarosław), do 7 kl. szkoły w Sieniawie (Jarosław).

Machijówna Marja, nauczycielka szkoły w Kłodnicy Dolnej (Janów Lubelski), do 2 kl. szkoły w Kolonji Polskiej (Jarosław); Michalska Helena, nauczycielka 3 kl. szkoły w Majdanie Sieniawskim (Jarosław), do 3 kl. szkoły w Rudce (Jarosław); Mizur Stefan, nauczyciel 1 kl. szkoły w Chorobrowie (Brzeżany), do 1 kl. szkoły w Kurzanach (Brzeżany); Modna Stefanja, nauczycielka szkoły w Bereżance (Borszczów), do 3 kl. szkoły w Olchowcu (Borszczów).

Nakłowiczówna Marja, nauczycielka szkoły w Łętowni (Nisko), do 5 kl. szkoły w Szówsku (Jarosław); Nowotarska Józefa, nauczycielka 7 kl. szkoły w Wolance (Drohobycz), do 3 kl. szkoły w Bratkowcach (Stryj); Nowakowska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów), do 6 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów).

Olejowska Zofja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Woronowie (Rawa Ruska), do 2 kl. szkoły w Stajach (Rawa Ruska).

Papirczuk Jan, nauczyciel szkoły w Hubinie (Buczacz), do 2 kl. szkoły w Leszczańcach (Buczacz); Pawłowski Adam, nauczyciel 2 kl. szkoły w Szczeglicach (Sandomierz), do 1 kl. szkoły w Majdanie Zbydniowskim (Tarnobrzeg); Petri Franciszek, nauczyciel 7 kl. szkoły w Łoszniowie (Trembowla), do 7 kl. szkoły męskiej w Brzeżanach; Pielichowa Jadwiga, nauczycielka 1 kl. szkoły w Igrzyskach (Tłumacz), do szkoły w Jakobówce (Horodenka); Pilińska Karolina, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Borysławiu (Drohobycz), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Tustanowicach-Wolance (Drohobycz); Płoszczańska Marja, nauczycielka 4 kl. szkoły w Kniażołuce (Dolina), do 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Kingi w Stryju; Podworska Kazimiera, nauczycielka 3 kl. szkoły w Strzeszynie (Gorlice), do 4 kl. szkoły w Dobrostanach (Gródek Jagielloński).

Rathówna Helena, nauczycielka 3 kl. szkoły w Uhornikach (Tłumacz), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Otynji (Tłumacz); Rubrichówna Stefanja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. Jachowicza w Kołomyi, do 7 kl. szkoły im. Piramowicza w Kołomyi; Ruper Władysław, nauczyciel 2 kl. szkoły w Woli Buchowskiej (Jarosław), do 1 kl. szkoły w Ożańsku (Jarosław).

Schüsslowa Felicja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów), do 6 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów); Seredowa Olga, nauczycielka 1 kl. szkoły w Prowale (Żółkiew), do 7 kl. szkoły w Żółtańcach (Żółkiew); Skwarcówna Jadwiga, nauczycielka 2 kl. szkoły w Opale-

niskach (Łańcut), do 3 kl. szkoły w Grodzisku Dolnem (Łańcut); Sotnicki Seweryn, nauczyciel 7 kl. szkoły w Zaleszczykach, do 7 kl. szkoły w Tłustem (Zaleszczyki); Staszkiewiczówna Zofja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Gwoźdźcu (Kołomyja), do 7 kl. szkoły im. Kościuszki w Kołomyi; Sygnatowicz Alfred, nauczyciel 6 kl. szkoły w Kosowie (Czortków), do 3 kl. szkoły w Białobożnicy (Czortków); Sygnatowiczowa Kazimiera, nauczycielka 2 kl. szkoły w Kosowie (Czortków), do 2 kl. szkoły w Kalinowszczyźnie (Czortków); Syrowatkowa Marja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Kłyżowie (Nisko), do 7 kl. szkoły w Rudniku (Nisko); Szajnerówna Genowefa, nauczycielka 7 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów), do 6 kl. szkoły w Jezupolu (Stanisławów); Szelowa Helena, nauczycielka 4 kl. szkoły w Budziwoju (Rzeszów), do 4 kl. szkoły w Boguchwale (Rzeszów); Ks. Szynal Antoni, nauczyciel religji rzym.-kat. w Niżankowicach (Przemyśl), do 7 kl. szkoły w Borysławiu, kolonja robotnicza w Ratoczynie (Drohobycz).

Świtalski Władysław, kierownik 7 kl. szkoły w Gwoźdźcu (Kołomyja), na równorzędne stanowisko do 7 kl. szkoły męskiej im. T. Kościuszki w Kołomyi.

Ulatowska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Przeworsku, do 7 kl. szkoły żeńskiej w Przeworsku; Ungiert Rafał, nauczyciel 1 kl. szkoły w Wiszence-Zajeździe (Gródek Jag.), do 1 kl. szkoły w Waldorfie (Gródek Jag.); Ungiertowa Eugenja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Waldorfie (Gródek Jagielloński), do 1 kl. szkoły w Majdanie (Gródek Jagielloński).

Weiss Jan, nauczyciel 7 kl. szkoły im. Sienkiewicza w Rzeszowie, do 7 kl. szkoły im. Jachowicza w Rzeszowie; Wójcikówna Anna, kierowniczka 2 kl. szkoły w Dmytrowicach (Lwów), do 7 kl. szkoły im. Król. Jadwigi w Stryju.

Spensjonowani:

Błocka Zofja, kierowniczka 2 kl. szkoły w Zagóreczku (Bóbrka); Bogdanowiczowa Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Śliwnicy (Przemyśl); Borzdyńska Julja, kierowniczka 2 kl. szkoły w Koniuszkach Siemianowskich (Rudki); Burtowy Mikołaj, kierownik 7 kl. szkoły męskiej w Rawie Ruskiej.

Choroszczakowska Anna, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. im. Jadwigi w Tarnopolu; Czernijówna Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Zawadowie-Cegielni (Stryj).

Dziuganowska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. A. Mickiewicza w Kołomyi.

Fedorowska Kazimiera, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. Lenartowicza we Lwowie.

Gmitryk Paulina, nauczycielka 1 kl. szkoły w Prusieku (Sanok); Grafówna Katarzyna, kierowniczka 3 kl. szkoły w Malczycach (Gródek Jagielloński).

Hanisz Józef, nauczyciel 1 kl. szkoły w Szyszkowcach (Borszczów); Hewakówna Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Zatoce (Gródek Jagielloński); Horodyńska Emilja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. Słowackiego w Stryju; Hrynoweć Daniel, kierownik 4 kl. szkoły w Strzeliskach Nowych (Bóbrka).

Kaznowska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. im. T. Czackiego we Lwowie; Kiernicki Michał, kierownik 4 kl. szkoły w Śniatynie na Bał-

kach; Kizyma Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Hryniawie (Kosów); Kmicikiewicz Marja, kierowniczka 3 kl. szkoły w Rachiniu (Dolina); Krämerowa Helena, nauczycielka 7 kl. szkoły w Zborowie; Kulczycka Stefanja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Kruszelnicy (Skole).

Langerowa Anna, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. w Busku (Kamionka Strumiłowa); Lewicki Włodzimierz, kierownik 4 kl. szkoły w Suszczynie (Tarnopol); Lisowska Marja, nauczycielka 4 kl. szkoły w Nagórzance (Buczacz).

Makohoński Mieczysław, kierownik 3 kl. szkoły w Torkach (Przemyśl); Mielnikowicz Emiljan, kierownik 3 kl. szkoły w Hoszowie (Dolina); Mirczukowa Jarosława, nauczycielka 2 kl. szkoły w Mykietyńcach; Mydlarski Edmund, nauczyciel 7 kl. szkoły im. Piramowicza we Lwowie.

Ostapowiczowa Antonina, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. w Zabłotowie (Śniatyn).

Pałkówna Stanisława, nauczycielka szkoły w Borkach Janowskich (Lwów).

Raczyńska Stefanja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Dorze (Nadwórna); Ryżewski Jan, kierownik 3 kl. szkoły w Słobodzie Złotej (Brzeżany).

Skirzyńska Elżbieta, nauczycielka 3 kl. szkoły w Siedliskach (Jaworów); Skorodyńska Łucja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Dołpotowie (Kałusz); Stańczewski Zdzisław, kierownik 5 kl. szkoły w Białem (Przemyślany); Szankowska Anna, nauczycielka 7 kl. szkoły w Tłumaczu.

Trojanowska Rozalja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Hołem Rawskiem (Rawa Ruska).

Ks. Wiecki Paweł, nauczyciel religji rzym.-kat. 7 kl. szkoły im. M. Konopnickiej w Kołomyi; Witwicka Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. w Buczaczu. Wolańska Józefa, nauczycielka 6 kl. szkoły żeńsk. w Podwołoczyskach (Skałat).

Zborowska Stanisława, nauczycielka 7 kl. szkoły w Przeworsku. Ziębowa Katarzyna, nauczycielka 4 kl. szkoły w Zarzeczu (Nisko).

Zrezygnowali: Mędrkiewicz Antoni, kierownik 3 kl. szkoły w Wołochach (Brody), zrezygnował z nadanej mu w drodze przeniesienia posady kierownika 2 kl. szkoły w Koniuszkowie (Brody).

Zychówna Jadwiga, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Buczaczu.

Zwolnieni: Hadzewicz Jan, nauczyciel 1 kl. szkoły w Horochowie (Sanok).

Zmarli: Łopuszański Władysław, nauczyciel 1 kl. szkoły w Smorzu Dolnem, powiatu sokalskiego, zmarł dnia 26 sierpnia 1930 r., w 48 roku życia, a w 28 służby.

Karpiński Zygmunt, nauczyciel szkoły męskiej im. Piramowicza we Lwowie, zmarł dnia 2 września 1930 r.

Władysław Schuster, dyrektor 7 kl. szkoły męskiej w Radziechowie, umarł dnia 21 września 1930 r., w 66 roku życia, a 46 roku służby nauczycielskiej.

Seminarja nauczycielskie.

Przeniesieni: Lewicki Wincenty, nauczyciel II seminarjum nauczycielskiego żeń. im. St. Konarskiego we Lwowie, do seminarjum nauczycielskiego im. St. Sobińskiego we Lwowie.

Rudnicka Elżbieta, nauczycielka II seminarjum nauczycielskiego żeń. im. St. Konarskiego we Lwowie, na stanowisko nauczycielki Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie.

Przeniesieni w stan nieczynny: Ks. Juljan Dzerowicz, dyrektor III seminarjum nauczycielskiego żeń. we Lwowie.

Spensjonowani: Ks. Hrycyk Aleksy, nauczyciel religji grecko-katol. seminarjum nauczycielskiego męskiego w Sokalu.

Ks. Dr. Litwinowicz Grzegorz, nauczyciel religji grecko-katol. w seminarjum naucz. męskiem w Stanisławowie.

Dr. Schorr Mojżesz, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie.

Szałowska Jadwiga, nauczycielka I seminarjum nauczycielskiego żeń. w Przemyślu.

Zwolnieni: Dr. Sala Weinlösówna, nauczycielka Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Mianowani: Błaszczyk Zygmunt, nauczycielem gimnazjum I w Samborze.

Majerska Anna nauczycielką gimnazjum żeńskiego im. król. Jadwigi we Lwowie.

Dr. Stroński Zdzisław, nauczycielem gimnazjum X. im. H. Sienkiewicza we Lwowie.

Grossek Ana, prowizorycznym urzędnikiem w gimnazjum IX. im. J. Kochanowskiego we Lwowie.

Zwolnienie z posady Wilhelma Wirskiego, prowizorycznego urzędnika w IV gimnazjum we Lwowie, cofnięto. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 365).

Przeniesieni: Lenkiewicz Adam, nauczyciel V gimnazjum we Lwowie, do Państwowej Szkoły Technicznej we Lwowie.

Schauder Joachim, nauczyciel gimnazjum w Buczaczu, do gimnazjum w Zbarażu; Schweitzer Izydor, nauczyciel gimnazjum I im. Mickiewicza w Samborze, do gimnazjum im. Króla Kaz. Jagiellończyka w Kołomyi.

Ks. Matyka Stanisław, nauczyciel gimnazjum w Brzozowie, do gimnazjum w Krośnie.

Przydzieleni: Nowakowski Jan Franciszek, nauczyciel 7 kl. szkoły męskiej im. Ks. Kordeckiego we Lwowie, do gimnazjum XII we Lwowie.

Przeniesieni w stan nieczynny: Radkiewicz Leon Orest profesor gimnazjum im. Króla Jana Sobieskiego w Złoczowie.

Zmarli: Lichtman Izydor, nauczyciel gimnazjum męskiego im. Króla Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi.

Szkoły zawodowe.

Spensjonowani: Żychiewicz Emil, nauczyciel Państwowej Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bohorodczany	Babcze	2 kl.	koed.	—	ruski	3 ubik.	400 m²	
2	„	Stare Bohorodczany	5 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	
3	„	Dzwiniacz	3 „	„	—	„	3 „	$2^3/_4$ mg	
4	„	Hlebówka	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
5	„	Horocholina Las	2 „	„	—	„	2 „	—	
6	„	Iwankówka	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
7	„	Kryczka	2 „	„	—	„	—	2 mg	
8	„	Lachowec	6 „	„	—	„	—	$2^1/_4$ mg	Pierwszeństwo mają kandyd. z wydz. egz. z w. k. n.
9	„	Markowa	3 „	„	—	„	3 „	$2^3/_4$ mg	
10	„	Posiecz	3 „	„	—	„	—	2 mg	
11	„	Rosólna	6 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
12	„	Sadzawa	4 „	„	—	ruski	3 „	57 ha	
13	„	Starunia	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
14	„	Starunia Kras.	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Brody	Suchowola	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
1	Brzozów	Dylągowa Góra	2 „	„	—	polski	2 „	—	
2	„	Krzywe	2 „	„	—	„	3 „	—	
3	„	Hłudno	3 „	„	—	„	—	—	
4	„	Pawłokoma	2 „	„	—	ruski	3 ubik.	—	
1	Buczacz	Dźwinogród	2 „	„	—	polski	2 „	1 mg	
1	Dobromil	Sufczyna	2 „	„	—	„	3 „	$^1/_2$ ha	
1	Dolina	Turza Wielka	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 mg	Konk. trzeci
2	„	Hoszów	3 „	„	—	„	3 „	1 mg	
3	„	Rachiń	3 „	„	—	„	3 „	—	
1	Gródek Jagiell.	Lubień Wielki	7 „	„	—	„	3 „	—	Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n.
2	„	Malczyce	3 „	„	—	„	3 „	—	
3	„	Wroców	3 „	„	—	„	3 „	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	Jarosław	Manasterz	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	5 mg	
1	Kałusz	Grabówka	2 „	„	—	„	2 „	1 mg	Konk. pon.
2	„	Przewoziec	2 „	„	—	„	3 „	—	„
3	„	Uhrynów Stary.	2 „	„	—	„	3 „	1½ mg	„
4	„	Siwka Wojnił.	3 „	„	—	„	3 „	—	„
5	„	Perekosy	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	„
6	„	Berłohy	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	„
7	„	Wojniłów	6 „	męska	—	„	4 „	—	Konk. drugi
1	Kamionka Strumił.	Dziedziłów	4 „	koed.	—	„	—	2 mg	
2	„	Kamionka Strumiłowa	7 „	męska	—	polski	—	—	
3	„	Sielec Bieńków	3 „	koed.	—	pol.-r.	—	1 mg	
1	Kolbuszowa	Kolbuszowa Dolna	2 „	„	—	polski	3 ubik.	0·5 ha	
2	„	Staniszewskie	3 „	„	im. Józefa Piłsudskieg	„	3 „	1 ha	
3	„	Ostrowy Tuszowskie	3 „	„	—	„	4 „	0·5 ha	
4	„	Zielonka	2 „	„	—	„	—	—	Konk. drugi
5	„	Kosowy	2 „	„	—	„	3 „	1 ha	Konk. drugi
6	„	Domatków	2 „	„	—	„	2 „	—	Konk. trzeci
1	Kołomyja	Kołomyja	7 „	żeńska	im. ks. Olgi	ruski	—	—	Wymagany egz. W. K. N. lub wydział.
1	Krosno	Iwla	2 „	koeduk.	—	polski	3 ubik.	—	
1	Lisko	Baligród	5 „	„	—	„	3 „	885 m²	
2	„	Berehy Dolne	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	1855 „	
3	„	Leszczowate	2 „	„	—	„	1 „	6 mg	
1	Lubaczów	Lipsko	3 „	„	—	polski	—	—	
2	„	Płazów	2 „	„	—	„	3 „	1 mg łąki	
1	Lwów	Lwów	7 „	żeńska	im. Orzeszkowej	polski	—	—	Konk. drugi
2	„	Zubrza	4 „	koeduk.	—	„	3 ubik.	2 mg	Konk. drugi
1	Łańcut	Białobrzegi	2 „	„	—	„	3 „	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Nisko	Kurzyna Średnia	3 kl.	koed.	—	polski	4 ubik.	14270 m²	
1	Przeworsk	Przeworsk	7 „	żeńska	—	„	—	—	Konk. pon.
2	„	Ostrów	6 „	koeduk.	--	„	3 ubik.	¾ mg	Pierwszeństwo mają z egz. wydz. wzgl. w. k. n.
1	Radziechów	Radziechów	7 „	męska	—	„	3 „	2 mg	„
1	Sambor	Bilina Wiel.	4 „	koeduk.	—	pol.-r.	—	1 4 ha	Sprostowany konkurs z Nr. 8
1	Stanisławów	Wiktorów	5 „	„	—	ruski	3 ubik.	278 m²	Konk. trzeci
2	„	Dorohów	6 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	Konk. drugi
1	Stryj	Strzałków	3 „	„	—	„	3 ubik.	„	Konkurs pon.
2	„	Komarów	2 „	„	—	ruski	3 ubik.	1¼ mg	„ „
1	Tarnobrzeg	Durdy	2 „	„	—	polski	3 „	1·25 ha	
2	„	Machów	2 „	„	—	„	3 „	0·85 ha	
1	Zborów	Młynowce	2 „	„	—	pol.-r.	—	½ ha	
2	„	Nuszcze	2 „	„	—	„	2 ubik.	½ ha	
3	„	Urlów	2 „	„	—	ruski	4 „	0·70 ha	2 mieszkania po 1 pok. i kuch.
4	„	Żabiń	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	0·53 ha	
5	„	Białogłowy	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	0·75 ha	
1	Żydaczów	Mikołajów	7 „	„	—	„	4 „	2 mg	
2		Sulatycze	2 „	„	—	„	2 „	2 „	
3	„	Uście	2 „	„	—	„	3 „	2 „	
4	„	Zabłotowce	4 „	„	—	„	2 „	1 „	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 grudnia 1930 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych.

W powiecie doliniańskim.

Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 6-kl. publicznej szkole powszechnej męskiej w Dolinie, z obowiązkiem udzielania nauki religji mojżeszowej w 7-kl. publicznej szkole powszechnej żeńskiej w Dolinie. (Ogłoszono po raz drugi).

W powiecie buczackim.

Rada Szkolna Powiatowa w Buczaczu komunikuje, że w 7-klasowej publicznej szkole powszechnej męskiej im. Adama Mickiewicza w Buczaczu wakuje posada stałego nauczyciela z egzaminem W. K. N. z grupy językowej (polonista).

Dla kandydata kawalera zabezpiecza się mieszkanie służbowe.

Wolne posady w zakładach prywatnych.

Komitet Obywatelski dla założenia państwowego seminarjum w Tarnopolu ogłasza konkurs na stanowisko kierowniczki względnie kierownika Pryw. Seminarjum Żeńskiego Komitetu Obywatelskiego w Tarnopolu.

Wymagane pełne kwalifikacje, oraz dziesięcioletnia praktyka nauczycielska w seminarjum. Do tego stanowiska przywiązana pensja VI st. sł. według ustawy o wynagradzaniu urzędników państwowych. Posada do objęcia natychmiast. Podania należy kierować pod adresem: Prywatne Seminarjum Żeńskie Komitetu Obywatelskiego, Tarnopol, pasaż Adlera 10.

Tarnopol, dnia 24 września 1930 r.

Ogłoszenia.

Instruktorzy ministerjalni.

L. I. K. N. 5558/30. Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 18 września 1930 roku Nr. II. 21263/30 podało poniżej wykaz instruktorów ministerjalnych, którym powierzono prace instruktorskie w zakładach kształcenia nauczycieli w roku 1930/31.

1) Borowa Julja — muzyka i śpiew (ponownie),

2) Czerwińska Helena, przełożona — organizacja praktyki pedagogicznej i przedszkoli w seminarjach ochroniarskich (ponownie),

3) Gabrjel Stanisław — roboty ręczne i rysunki (Zamiast p. A. Wojtowa, który pełnić będzie obowiązki instruktora w szkołach średnich ogólnokształcących),

4) Michalski Władysław — przyroda martwa (ponownie),

5) Pniewski Jan — przyroda martwa (ponownie),

6) Przanowski Władysław, dyrektor — roboty ręczne i rysunki (ponownie),

7) Rusiecki Antoni — matematyka (ponownie),

8) Saloni Juljusz — język polski (ponownie).

Nadto opiekę instruktorską nad przyrodą żywą pełni w dalszym ciągu p. wiz. Stefanja Lewandowska.

Rada i komisje kolonij letnich.

W Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, z dnia 19 września 1930 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 15 maja 1930 r. (Monitor Polski, Nr. 178, poz. 272), wydane w porozumieniu z Mini-

strem Spraw Wewnętrznych i Ministrem W. R. i O. P. w sprawie rady i komisyj do spraw kolonij letnich.

Rada do spraw kolonij letnich utworzona została przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej i składa się z 8 członków, przedstawicieli wyżej wymienionych trzech ministerstw, tudzież Związku Miast Polskich, Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego, Ogólno-Państwowego Związku Kas Chorych, dwóch przedstawicieli związków kolonij letnich.

Do zadań rady należy naczelne kierownictwo kolonij, rozpatrywanie wniosków komisyj, opinjowanie projektu wzorowego regulaminu, opinjowanie w sprawie rozdziału zasiłków rządowych.

Komisje dla spraw kolonij letnich tworzy się przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej. W skład komisyj wchodzą wojewoda jako przewodniczący, naczelnik wydziału zdrowia publicznego jako zastępca, tudzież delegaci kuratorjum okręgu szkolnego, okręgowego związku kas chorych, rady wojewódzkiej, tudzież 4 przedstawicieli organizacyj samorządowych i społecznych, wyznaczonych przez wojewodę.

Zadaniem komisyj jest współdziałanie w organizowaniu kolonij, koordynacja działalności, dozór, popieranie, propaganda, ewidencja, wydawanie instrukcyj, organizowanie kursu dla pracowników, opinjowanie w sprawie rozdziału sum dla kolonij.

Członkowie rady i komisyj pełnią obowiązki bezpłatnie i są powoływani na okres 3-letni.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 11

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 listopada 1930

TREŚĆ:

1.

Setna rocznica powstania listopadowego.

Okólnik M. W. i O. P. z dnia 10 października 1930 r. Nr. I. Prez. 6659/30[1]).

W zbiorowym hołdzie, jakim społeczeństwo całe uczci niebawem setną rocznicę powstania listopadowego, powinna wziąć udział jak najliczniej młodzież szkolna. Wyrazi się on między innemi w obchodach, które szkoła przygotuje ze szczególnym pietyzmem, dbając troskliwie o to, by odbyły się w atmosferze wysoce podniosłej, godnej pamięci wielkiej chwili dziejowej. Przedewszystkiem zaś skorzysta ze sposobności, by w całej pełni wyzyskać wielkie wartości wychowawcze, wysuwające się przemożnie w takim właśnie momencie. Dołoży więc wszystkich starań, by tem silniej zacieśnić węzły, łączące pokolenie współczesne z minionem, budząc w sercach młodzieży miłość dla wielkiej przeszłości i cześć dla jej szlachetnych porywów.

W związku z rozpamiętywaniem krwawych walk o wolność w przeszłości uwydatni w całej pełni błogość jej odzyskania i posiadania, budząc w młodzieży przeświadczenie, że zdobyliśmy ją własnym trudem, na który złożył się ofiarny posiew krwi przeszłych pokoleń oraz zwycięski wysiłek orężny współczesnego, zjednoczonego niezłomną wolą Wodza Narodu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W ten sposób złączy się wspólnem ogniem miłość przeszłości z umiłowaniem współczesności z czcią dla jej Wielkich Twórców, z podziwem dla jej doniosłych czynów. Stąd zaś spłynie w młodociane dusze ożywcza wiara w jasną przyszłość, którą stwarzać może jedynie nieustanny zbiorowy wysiłek.

Na momenty te należy przy organizacji pogadanek, wykładów i obchodów szkolnych zwrócić szczególniejszą uwagę.

W setną rocznicę powstania listopadowego polecam urządzić w szkołach wszelkiego typu okolicznościowe wykłady i pogadanki w ramach godzin szkolnych (należy przeznaczyć na ten cel całą godzinę lekcyjną).

Przy sprzyjających warunkach, a więc wówczas, gdy może to przynieść znaczniejszą korzyść wychowawczą, mogą szkoły uczcić rocznicę listopadowego powstania, organizując odpowiednie obchody i uroczystości, w takich wypadkach w dniu tym mogą Dyrekcje zwolnić młodzież od nauki szkolnej.

Obchody te mogą się odbyć nawet w skromnych ramach, byle w odpowiedniej atmosferze, byle z uwzględnieniem doniosłych czynników wychowawczych, domagających się w tym wypadku szczególniejszego uwydatnienia.

Przedewszystkiem zaś zniknąć z nich winny wszelkie tony żałoby i smutku. W poważnem skupieniu równocześnie jednak w radosnem poczuciu rzeczywistości, z niezłomną wiarą w lepszą jeszcze przyszłość, uczci wolna już młodzież pamięć listopadowego czynu.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

---

[1]) Okólnik ten wraz z tut. zarządzeniem z dn. 20 października 1930 r. Nr. O. 2052/30 został rozesłany w osobnej odbitce do wszystkich zakładów naukowych i inspektoratów.

2.

Przysposobienie wojskowe.

Zaopatrzenie osób, które doznały uszkodzenia zdrowia w czasie ćwiczeń.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 września 1930 r. Nr. I. W. F. 5410/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 162).

Ponieważ zdarzył się konkretny wypadek zgłoszenia roszczenia do zaopatrzenia skutkiem kalectwa (utrata oka), doznanego w czasie ćwiczeń przysposobienia wojskowego, a nie można do wypadku takiego stosować zaopatrzenia ze strony Państwa, przewidzianego w ustawie z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195) o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin, na podstawie porozumienia z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej oraz Spraw Wojskowych, zalecam następujący sposób postępowania:

Uzasadnione wypadki roszczeń do zaopatrzenia z tytułu uszkodzenia zdrowia, powodującego przynajmniej 30% utraty zdolności zarobkowej lub wskutek śmierci, w bezpośrednim związku z pracami i ćwiczeniami przysposobienia wojskowego, należy kwalifikować do załatwienia na zasadzie ustawy z dnia 29 stycznia 1930 r. o zaopatrzeniu osób szczególnie zasłużonych i wyjątkowem zaopatrzeniu, nieopartem na innych tytułach prawnych (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 122) w sposób, przewidziany w obowiązujacych przepisach w sprawie wykonania tejże ustawy.

W stosunku do młodzieży szkolnej wnioski przedstawiać należy Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po uprzedniem: a) przeprowadzeniu dochodzeń administracyjnych przez organy Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, b) ustaleniu warunków finansowych, moralnych i innych przez właściwe władze administracji ogólnej, c) oraz po ustaleniu związku przyczynowego i stopnia uszkodzenia przez organy Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Wnioski w stosunku do członków związków i stowarzyszeń załatwia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, w stosunku do cywilnego personelu instruktorskiego — Ministerstwo Spraw Wojskowych.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

3.

Przedstawianie komisjom lekarskim funkcjonarjuszów państwowych, przenoszonych w stan spoczynku.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 października 1930 r. Nr. I. Prez. 6580/30. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 163).

Celem ujednostajnienia niejednolitego dotychczas sposobu załatwiania spraw przedstawiania do zbadania komisjom lekarskim funkcjonarjuszów państwowych, przenoszonych, względnie przeniesionych w stan spoczynku, oraz załatwiania odwołań od orzeczeń tychże komisyj lekarskich,

Ministerstwo Skarbu w piśmie z dnia 30 września 1930 r. Nr. D. I. 12800/5/30 podało następujące wskazówki, dotyczące sposobu załatwiania tych spraw, zgodnie z artykułem 31 i następnemi ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6 z r. 1924, poz. 46), rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 355), oraz judykaturą Najwyższego Trybunału Administracyjnego:

„Przy przenoszeniu w stan spoczynku funkcjonarjusza państwowego na zasadzie artykułu 28 lit. a), względnie art. 29 lit. a) lub b) ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. — funkcjonarjusz ma prawo prosić władzę, przenoszącą go w stan spoczynku, o przedstawienie go do zbadania komisji lekarskiej I instancji. Prośba ta winna być uwzględniona tylko w tym wypadku, jeżeli została wniesiona w terminie 14-dniowym od daty doręczenia interesowanemu zawiadomienia o zamierzonem przeniesieniu go w stan spoczynku, względnie jeśli takiego zawiadomienia nie doręczono, w terminie 30-dniowym od daty doręczenia funkcjonarjuszowi dekretu wymiaru uposażenia emerytalnego.

W wypadku przeniesienia funkcjonarjusza w stan spoczynku na innej podstawie, niż przewidzianej artykułem 28 lit. a), względnie art. 29 lit. a) lub b) ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (np. art. 56 ustawy o państwowej służbie cywilnej z 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) należy również uwzględnić prośbę funkcjonarjusza, jeżeli została wniesiona w terminie 30-dniowym od daty doręczenia mu dekretu zwolnienia ze służby, względnie przeniesienia w stan spoczynku.

O wyniku badania funkcjonarjusza przez komisję lekarską I instancji należy zawsze bez względu na to, czy przedstawienie do zbadania nasątpiło na prośbę funkcjonarjusza, czy też z urzędu, zawiadomić interesowanego, doręczając mu za pokwitowaniem odpis orzeczenia komisji lekarskiej I instancji z ewentualnem opuszczeniem rubryk określających chorobę.

Po zbadaniu funkcjonarjusza przez komisję lekarską I instancji — władza może, opierając się na § 2, ustęp 2, powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów, z własnej inicjatywy — bez prośby funkcjonarjusza — zarządzić ponowne zbadanie funkcjonarjusza przez komisję lekarską II instancji. Zawarte w powyższym paragrafie zastrzeżenie „z uzasadnionej przyczyny", na którem winno się opierać powyższe zarządzenie, jako ogólnikowe i nie wymagające specjalnego dokładnego uzasadnienia, winno być stosowane w tych wypadkach, w których władza ma wątpliwości, czy ustalony przez komisję lekarską I instancji % niezdolności do pracy zarobkowej, względnie utrata zdolności do służby, odpowiada rzeczywistości.

Przeciwko orzeczeniu komisji lekarskiej I instancji może również interesowana osoba wnieść odwołanie . Uwzglednienie takiego odwołania i przedstawienie do zbadania komisji lekarskiej II instancji może jednak mieć miejsce jedynie w tym wypadku, gdy funkcjonarjusz do odwołania, wniesionego w terminie 14-dniowym, dołączył świadectwa przynajmniej dwóch lekarzy prywatnych, stwierdzających chorobę funkcjonarjusza w sposób odmienny, niż to orzekła komisja lekarska I instancji.

Termin 14-dniowy wniesienia odwołania od orzeczenia komisji lekarskiej I instancji liczy się od daty doręczenia badanemu zawiadomienia o wyniku badania przez komisję lekarską I instancji.

W wypadku przeniesienia funkcjonarjusza w stan spoczynku na zasadzie artykułu 29 lit. a) lub b) ustawy emerytalnej władza może przedstawić go do zbadania komisji lekarskiej I instancji, a następnie II instancji bez prośby ze strony funkcjonarjusza i bez uzyskania na to jego zgody.

Równocześnie zaznacza się, że powyższych czynności winna dokonywać władza wymiarowa, a więc władza II instancji i dopiero po prawomocnem ukończeniu postępowania przed komisjami lekarskiemi — winna przedkładać Ministerstwu do decyzji odwołania stron przeciwko wymiarowi emerytury wraz ze swemi orzeczeniami i aktami administracyjnemi".

Powyższe podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania na przyszłość, przyczem zwracam uwagę władzom II instancji, aby, przedstawiając funkcjonarjuszów do zbadania komisji lekarskiej II instancji z własnej inicjatywy, nie nadużywały uprawnienia z ustępu 2 § 2 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów i nie narażały Skarbu Państwa na znaczne koszta połączone z badaniem funkcjonarjuszów przez komisje lekarskie.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

4.

Zaliczanie służby wojskowej polskiej do wymiaru uposażenia.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 2 maja 1930 r. Nr. II. 7186/30.

L. II. 9686/30. Ministerstwo wyjaśniło w konkretnym wypadku, że przy zaliczaniu służby wojskowej do wymiaru uposażenia uznać należy jako służbę w wojsku polskiem również służbę wojskową, odbytą przed dniem 1 listopada 1918 r. w polskich formacjach wojskowych, które uznane zostały przez Państwo Polskie w myśl § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 72) w sprawie wykonania rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 10 grudnia 1926 r., dotyczącego zmian niektórych postanowień ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r, o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, — stosując w danym wypadku w drodze analogji przepis ten wydany w związku z postanowieniami ustawy emerytalnej [1]).

Naczelnik Wydziału: *St. Hubert.*

§ 8 rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 72.

Formacje wojskowe, które uznane zostały przez Państwo Polskie są następujące:

1) Legjony Polskie (Polski Korpus Posiłkowy, Polska Siła Zbrojna) od 1 sierpnia 1914 r.,

2) Bajończycy od 21 sierpnia 1914 r. do 22 sierpnia 1915 r.,

3) Legjon Puławski od 18 października 1914 r.,

4) Brygada Strzelców Polskich od 13 października 1915 r.,

---

[1]) Patrz: p. E. okólnika Min. W. R. i O. P. z dn. 26 stycznia 1928 r. Nr. O. Prez. 527/28. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r. str. 170—174).

5) Dywizja Strzelców Polskich od 21 lutego 1917 r.,
6) I Korpus Polski od 6 sierpnia 1917 r. do 7 lipca 1918 r.,
7) II Korpus Polski od 8 grudnia 1917 r. do 12 maja 1918 r.,
8) III Korpus Polski od 15 stycznia 1918 r. do 22 sierpnia 1918 r.,
9) Oddział Polski w Odesie od 23 listopada 1917 r. do 20 kwietnia 1918 roku,
10) Polska Oddzielna Brygada na Kaukazie od 25 grudnia 1917 r., do 26 lipca 1918 r.,
11) Oddział na Murmanie od 29 czerwca 1918 r.,
12) Oddział na Kubaniu od 24 sierpnia 1918 r.,
13) IV. Dywizja generała Żeligowskiego od 23 października 1918 r.,
14) V. Dywizja Syberyjska od 23 czerwca 1918 r.,
15) Armja Polska we Francji od 4 czerwca 1917 r.,
16) P. O. W. od 1. sierpnia 1914 r.

Organizacje wojskowe, w których służbę odbytą przed dniem 1 sierpnia 1914 r. zalicza się, jak służbę w wojsku polskiem, są następujące:
1) Związek Walki Czynnej od 1 czerwca 1908 r.,
2) Związek Strzelecki od 1 grudnia 1910 r.,
3) Strzelec od 1 grudnia 1910 r.,
4) Armja Polska od 1 października 1910 r.,
5) Polskie Drużyny Strzeleckie od 31 lipca 1911 r.,
6) Sokole Drużyny Polowe od 1 lipca 1912 r.,
7) Drużyny Bartoszowe od 1 lipca 1912 r.,
8) Drużyny Tow. im. Kościuszki od 1 lipca 1912 r.,
9) Drużyny Podhalańskie od 1 lipca 1912 r.

Wojskowi zawodowi, którzy ubiegają się o zaliczenie do wysługi emerytalnej czasu służby w jednej z powyższych formacyj, lub organizacyj wojskowych, powinni przedstawić wiarygodne dowody, stwierdzające dokładnie czas służby, odbytej w tych formacjach lub organizacjach.

W wypadku nieposiadania takich dowodów czas tej służby może być stwierdzony w drodze zaświadczenia, potwierdzonego co do prawdziwości dat, podpisami co najmniej dwóch wiarygodnych świadków. Świadkowie powinni w zaświadczeniu przytoczyć zarazem źródło posiadanych wiadomości. Podpisy świadków mają być urzędowo uwierzytelnione.

5.

Paszporty na zjazdy i wycieczki.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 30 września 1930 r. Nr. I. Prez. 6472/30.

Nr. O. 2008/30. Opierając się na piśmie Ministerstwa Skarbu Nr. D. V. 8440/7/30 z dnia 18 września 1930 r. zawiadamiam, że wobec znacznego obniżenia opłat za paszporty zagraniczne rozporządzeniem Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 1930 (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 57) [1]), ulgowe względnie bezpłatne paszporty na

---

[1]) Patrz: Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 123.

wycieczki w celach reprezentacyjnych, religijnych i naukowych oraz na zjazdy międzynarodowe i naukowe winny być przyznawane tylko w wyjątkowych wypadkach. Tymczasem dotychczasowa praktyka w okresie od 1 marca do 31 maja b. r. wykazała, jak stwierdzono, że ilość wydawanych ulgowych paszportów na zjazdy i kongresy wzrosła zamiast zmaleć. Tłómaczy się to tem, że z wielką łatwością przychylnie opinjuje się prośby i wydaje zaświadczenia.

Z tego powodu, celem zachowania równowagi bilansu płatniczego Państwa, zwracam uwagę, że podania o ulgowe paszporty na wycieczki i zjazdy (§ 4 lit „e" powołanego rozporządzenia) winny być przychylnie opinjowane tylko wówczas, jeżeli wyjazd danej osoby ma dla Państwa wybitne znaczenie.

Zarazem przypominam, że podania takie należy kierować do Ministerstwa Skarbu drogą służbową t. j. przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Podsekretarz Stanu: (—)

6.

Zwrot opłat szkolnych.

(Monitor Polski z dnia 6 listopada 1930 Nr. 257. Dział nieurzędowy).

W wykazie szkół prywatnych, w których nauka uprawnia w roku szkolnym 1930/31 do zwrotu opłat szkolnych, podanym do wiadomości okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 czerwca 1930 r. Nr. I. Prez. 4320/30 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 466), należy

Skreślić:

III. Szkoły zawodowe, województwo lwowskie:

Jazłowiec. 8. Seminarjum Gospodarcze SS. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marji Panny.

Dodać:

I. Szkoły średnie ogólno-kształcące, województwo tarnopolskie:

Jazłowiec. 7. Gimnazjum Żeńskie Konwentu SS. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny.

III. Szkoły zawodowe. województwo tarnopolskie:

Jazłowiec. 6. Seminarjum Gospodarcze Zgromadzenia SS. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny.

Zmienić:

III. Szkoły zawodowe, województwo lwowskie i woj. stanisławowskie.

Lwów. 18. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgromadzenia SS. Opatrzności Bożej przy Zakładzie im. św. Teresy na: Lwów. 18. Szkoła Zawodowa Żeńska im. św. Teresy Zgromadzenia SS. Opatrzności Bożej.

Kołomyja 1. 2-kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H., na: Kołomyja. 1. 3 kl. Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. S. H.

7.

Księgi materjałowe i bibljoteczne.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 7 października 1930 r. Nr. I. R. 1381/30.

Ministerstwo nie znajduje przeszkód do zastosowania w inspektoratach szkolnych, państwowych szkołach zawodowych i specjalnych, oraz zakładach kształcenia nauczycieli ksiag bibljotecznych i materjałowych według wzorów Nr. 8 i 9, ustalonych w zarządzeniu Ministerstwa z dnia 1 lipca 1929 r. Nr. I. R. 7944/29 w sprawie przepisów rachunkowo-kasowych dla dyrekcyj gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7 ex 1929, poz. 104).

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

Zarządzenie Kuratorjum O. Sz. Lw. z dnia 25 października 1930 r. Nr. O. 2076/30.

Kuratorjum O. S. Lw. wyjaśnia, że omawiane wzory księgi materjałowej i bibljotecznej podane są w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z r. 1929 Nr. 10. na str. 394 i 395.

Władze i zakłady szkolne mogą więc na podstawie powyższego zezwolenia Ministerstwa zaprowadzić podług swego uznania zamiast dotychczasowych ksiąg, księgi wedle nowego wzoru. Ewentualne zapotrzebowania druków na powyższe księgi należy skierowywać do Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* wr.

8.

Popieranie prac Komitetu Normalizacyjnego.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 maja 1928 r. Nr. O. Prez. 2988/28.

W wykonaniu uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 7 września 1927 r. zarządzam:

1) aby przy wszelkich dostawach rządowych, z wyjątkiem dostaw produktów rolnych, dawano pierwszeństwo, przy równych ofertach, tym firmom, które materjalnie popierają prace Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, i które, ubiegając się o dostawy rządowe, będą mogły wykazać się odpowiedniem zaświadczeniem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, oraz

2) aby przy wezwaniu do konkurencji, w myśl powyższej klauzuli, czynić zastrzeżenie, iż firmy, pragnące korzystać z przewidzianego tą klauzulą pierwszeństwa, winny złożyć wraz z ofertą zaświadczenie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego o popieraniu jego prac.

Nadmienia się, iż zaświadczenia takie Komitet Normalizacyjny wydawać będzie z ważnością na jeden rok kalendarzowy.

Proszę zarządzić co należy w celu wykonania powyższego.

Minister: *Dr. Dobrucki,* wr.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 października 1930 r. Nr. I. Prez. 7168/30.

L. O. 2189/30. Uzupełniając pismo z dnia 6 maja 1928 r. Nr. O. Prez. 2988/28 w sprawie popierania prac Komitetu Normalizacyjnego przy dostawach rządowych, proszę o zarządzenie, aby w warunkach przetargowych na dostawy rządowe (za wyjątkiem dostaw produktów rolnych) umieszczano klauzulę treści następującej:

„Firma, składająca ofertę, winna poza tem złożyć zaświadczenie o finansowem popieraniu prac Polskiego Komitetu Normalizacyjnego (adres Komitetu: Warszawa, ul. Elektoralna 2), jeżeli pragnie otrzymać pierwszeństwo przy równych ofertach przy przetargu na niniejszą dostawę".

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

9.

Zobowiązanie Skarbu Państwa wynikające z umów.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 października 1930 r. Nr. I. R. 10595/30.

L. O. 2079/30. Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że władze i urzędy państwowe wydają osobom i firmom prywatnym pisma, posiadające charakter obligów, w których zobowiązują się do zapłaty pewnych sum w określonych terminach.

Terminy płatności oznaczane są przytem bądźto na bieżący okres budżetowy, bądźto nawet na okresy przyszłe.

Powyższe postępowanie władz i urzędów państwowych ma miejsce również i w takich wypadkach, gdy władze względnie urzędy nie rozporządzają kredytami, wystarczającemi na pokrycie umówionych świadczeń.

Wspomniane obligi przedkładane są następnie do realizacji instytucjom bankowym, które je nabywają, potrącając przytem pewne sumy tytułem dyskonta i innych należności bankowych.

Celem uniknięcia podobnych niewłaściwości, Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. III. 2770/I. z dnia 29 września 1930 r. zarządziło, aby zaniechano wystawiania wszelkich tego rodzaju pism, oraz by w przyszłości zobowiązania Skarbu Państwa wyrażane były jedynie w odpowiednich umowach.

Zarazem Ministerstwo Skarbu zaznaczyło, że zobowiązania, wynikające z umów, a mające być zrealizowane w ciągu jednego okresu budżetowego, mogą być zaciągane tylko wówczas, gdy mają dostateczne pokrycie w kredytach budżetowych, na ten cel przeznaczonych, zaś umowy, zawierające zobowiązania, obciążające przysłe okresy budżetowe, mogą być zawierane w każdym wypadku tylko za uprzednią zgodą Ministerstwa Skarbu.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

10.

Opłaty stemplowe.

Zobowiązania do zwrotu wydatków na szkolenie.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 9 października 1930 r. Nr. I. R. 10067/30.

Nr. O. 2078/30. Deklaracja, na mocy której funkcjonarjusz państwowy (w szczególności też funkcjonarjusz przedsiębiorstwa państwowego) zobowiązuje się do zapłacenia Państwu pewnej kwoty na wypadek rozwiązania stosunku służbowego przed pewnym terminem, wymienionym w deklaracji, a mianowicie, tytułem zwrotu wydatków, poniesionych przez Państwo na szkolenie osoby, składającej swą deklarację — deklaracja taka podlega zasadniczo opłacie stemplowej, przewidzianej w art. 114 ustawy o opłatach stemplowych.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. V. 3705/6 z dnia 19 października 1930 r. wyjaśniło jednak na mocy art. 49 i 177 u. o. s., że oplata, o której mowa, nie ma być uiszczana przy sporządzaniu deklaracji, lecz ma być uiszczona tylko w takim razie, jeżeli stanie się wymagalną kwota, należna w myśl deklaracji tytułem zwrotu wydatków na szkolenie. W tym wypadku opłata stemplowa ma być wymierzona w myśl art. 32 u. o. s. przez organ urzędowy (względnie organ przedsiębiorstwa państwowego), który ustala wysokość kwoty, stanowiącej zwrot wydatków na szkolenie. Opłata ma być obliczona w wysokości 0,5% od kwoty, należnej tytułem zwrotu wydatków na szkolenie. Do uiszczenia opłaty stemplowej są obowiązane solidarnie (art. 15, punkt „1 a“ u. o. s.) osoba, obowiązana do zwrotu wydatków na szkolenie, oraz podmiot majątkowy, uprawniony do żądania tej kwoty (Skarb Państwa względnie przedsiębiorstwo państwowe lub zakład państwowy, będące odrębnemi osobami prawnemi). Oplata ma być wniesiona do kasy skarbowej w ciągu trzech miesięcy od daty decyzji, ustalającej wysokość kwoty, należnej tytułem zwrotu wydatków na szkolenie.

Oświadczenia osób trzecich, przyjmujących poręką za dopełnienie zobowiązania, wynikającego z deklaracji, o której mowa, podlegają opłatom stemplowym według zasad, podanych w art. 117 u. o. s. w brzmieniu ustalonem w art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7-go października 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 804). Te opłaty mają być uiszczone przy sporządzaniu dokumentów poręki według zasad ogólnych. Mają więc być uiszczone gotówką do rąk notarjusza, jeżeli dokument poręki został sporządzony w formie aktu notarjalnego lub notarjalnie uwierzytelnionego poza obszarem, na którym obowiązuje kodeks cywilny austrjacki. W razie zaś sporządzenia takiego dokumentu na obszarze, na którym obowiązuje kodeks cywilny austrjacki i niezastosowania ustępu ostatniego art. 29 u. o. s., ma zastosowanie § 1, punkt 4, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 11 sierpnia 1930 r. (Monitor Polski z r. 1930, Nr. 202, poz. 288, Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu z r. 1930 Nr. 26, poz. 460).

Powyższe zasady mają być stosowane również wówczas, gdy do ewentualnego zwrotu kosztów szkolenia funkcjonarjusza państwowego zo-

bowiązuje się nie ten funkcjonarjusz, ale osoba trzecia, tudzież gdy student, otrzymujący stypendjum od Państwa, albo osoba trzecia, zobowiązują się do zwrotu stypendjum (lub jego części, lub jego wielokrotności) w razie przerwania studjów lub niewstąpienia do służby państwowej lub rozwiązania stosunku służbowego przed pewnym terminem.

W przypadkach, o których mowa, ewentualna należność z tytułu opłaty stemplowej ma być prowadzona w ewidencji w taki sam sposób, w jaki jest utrzymywana w ewidencji ewentualna należność tytułem zwrotu wydatków na szkolenie.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości i ewentualnego zastosowania.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

11.

Godziny nadliczbowe prelegentów kursów wakacyjnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 20 października 1930 r. Nr. II. 23688/30.

Nr. I. K. N. 6145/30. Doszło do wadomości Ministerstwa, że z niektórych inspektoratów szkolnych wpływają jeszcze obecnie do kuratorjów okręgów szkolnych wnioski w sprawie dodatkowego wypłacenia wynagrodzenia za godziny nadliczbowe prelegentom kursów wakacyjnych dla nauczycieli szkół powszechnych.

Wobec tego Ministerstwo wyjaśnia, co następuje:

W myśl punktu 2 instrukcji dla prelegentów, rozesłanej przy okólniku Ministerstwa z dnia 16 maja 1930 r. Nr. II. 8670/30 [1]) oraz w związku z punktem 2 okólnika z dnia 14 kwietnia 1930 r. Nr. II. 7959/30 [2]) w sprawie norm wynagrodzenia prelegentów kursów wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych, prelegent, pracujący w wymiarze ponad 18 godzin tygodniowo, ma prawo do wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Oczywiście, tyczy się to jednak tylko tych godzin pracy, które objęte są programem kursu, programy zaś przewidują z reguły określoną liczbę godzin dla poszczególnych tematów. Zazwyczaj liczba godzin dla jednego tematu wynosi 60 godzin na kurs, czyli nie dosięga nawet normy tygodniowej pracy prelegenta (18 godzin tygodniowo, t. j. 72 godziny w ciągu trwania kursu). Prelegent ma więc prawo do godzin nadliczbowych zazwyczaj tylko wówczas, gdy wykłada równocześnie na dwóch równoległych kursach, względnie na dwóch równoległych grupach tego samego kursu.

Jeżeli prelegent pracuje ponad wymagania programu w wymiarze ponad 18 godzin tygodniowo, organizując wycieczki lub pracę popołudniową ze słuchaczami, nie przysługuje mu za tę dobrowolną pracę osobne wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, jeżeli do niej nie został zgóry piśmiennie zobowiązany przez kuratorjum.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 372.
[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 281.

Ministerstwo uważa za konieczne zwrócić uwagę na tę okoliczność nietylko ze względu na ograniczone kredyty na kursy wakacyjne, lecz także z powodu zauważonego na wielu kursach przemęczenia słuchaczy z powodu nadmiaru nadobowiązkowej pracy.

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki*, wr.

12.

Zniżki godzin dla wychowawczyń w gimnazjach państwowych koedukacyjnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 10 października 1930 r. Nr. II. 23361/30.

Nr. II. 15556/30. Celem ujednostajnienia sprawy udzielania zniżenia obowiązującego wymiaru godzin nauczania nauczycielkom oddanym dla pomocy dyrektorowi w sprawowaniu opieki wychowawczej nad młodzieżą żeńską w państwowych gimnazjach koedukacyjnych, na podstawie art. 37 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) zarządzam, co następuje:

Nauczycielka, pełniąca wspomniane obowiązki w szkole, do której uczęszcza: a) 10—25 dziewcząt otrzymuje 3 godziny zniżki tygodniowo, b) 26—50 dziewcząt — 4 godziny tygodniowo, c) 51—75 dziewcząt — 5 godzin tygodniowo, d) 76—100 dziewcząt — 6 godzin tygodniowo, e) 101—125 dziewcząt — 7 godzin tygodniowo, f) 126—176 dziewcząt — 8 godzin tygodniowo, g) 176—250 dziewcząt — 10 godzin tygodniowo.

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie z powodu specjalnych warunków danej szkoły, Ministerstwo na wniosek kuratorjum może przyznać nauczycielce wiekszą zniżkę godzin.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

13.

Taksy egzaminacyjne z kursu 6 klas gimnazjalnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 6 października 1930 r. Nr. II. 22004/30.

L. II. 15092/30. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oznajmia, że wysokość opłat egzaminacyjnych dla eksternów z kursu sześciu klas gimnazjalnych w kwocie 30 zł. oznaczoną została obowiązującym dotąd, i nadal aż do odwołania, okólnikiem tutejszym z dnia 22 września 1924 r. Nr. 9944/D. II/24 [1]).

Według powyższego okólnika kandydaci do takich egzaminów uiszczać winni opłatę egzaminacyjną do rąk dyrektora szkoły, który fundusz stąd powstały rozdziela między egzaminatorów.

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki*, wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 301.

14.

Egzamin na czeladnika.

Instrukcja

z dnia 7 października 1930 r. Nr. III. D. 8386/30, dotycząca wykonywania przez państwowe władze szkolne rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu wydanego w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 lipca 1930 r. w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 477) [1]).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 157).

1. Wymienione w nagłówku rozporządzenie ma charakter postanowień przejściowych do art. art. 153, 154 i 155 prawa przemysłowego i wydane zostało, celem ułatwienia zdobycia tytułu czeladnika tym kandydatom na czeladników, którzy z przyczyn uzadnionych i od nich niezależnych nie ukończyli szkoły dokształcającej zawodowej publicznej, ani prywatnej, uznanej za równowartościową z publiczną i nie posiadają świadectwa szkolnego, wymaganego w art. 155, ust. 1, prawa przemysłowego.

2. *Do § 1 rozporządzenia:* Delegata do komisji egzaminacyjnej wyznacza kuratorjum na żądanie izby rzemieślniczej. Delegat ma sprawdzić posiadanie przez kandydata na czeladnika umiejętności czytania i pisania po polsku, rachowania i rysowania zawodowego.

Aby móc wyznaczyć na każdą sesję egzaminacyjną delegata, posiadającego właściwe kwalifikacje do egzaminowania, kuratorjum powinno uprzednio żądać od izby rzemieślniczej informacji, do jakich zawodów należą kandydaci do egzaminów. Delegować należy z reguły kierowników i nauczycieli publicznych szkół dokształcających zawodowych. Kuratorjum może jednak delegować nauczycieli i kierowników innych szkół zawodowych, jeżeli uzna to za wskazane. Delegat kuratorjum okręgu szkolnego, narówni z innymi członkami komisji egzaminacyjnej, otrzymuje honorarjum za udział w komisji do izby rzemieślniczej.

3. *Do § 2, ustęp 1 rozporządzenia:* Zakres wymaganej od kandydata umiejętności czytania i pisania po polsku uzależniać należy od okoliczności, czy kandydat podlegał obowiązkowi powszechnego nauczania i czy miał możność pobierania nauki języka polskiego w szkole początkowej. Zakres wymaganej umiejętności rachowania i zwłaszcza rysowania uzależniać należy od zawodu kandydata. Mianowicie:

Język polski. Z reguły należy wymagać, aby kandydat umiał czytać zarówno tekst drukowany, jak i czytelnie pisany, aby umiał napisać pod dyktando kilkanaście wyrazów, stanowiących jedno lub więcej zdań o treści związanej z wykonywaniem zawodu przez kandydata. Od kandydatów, którzy nie mieli możności uczenia się języka polskiego w szkole (dotyczy to wyłącznie prawie terytorjów województw wschodnich i niektórych centralnych), należy wymagać co najmniej umiejętności odczytania tekstu drukowanego i napisania jedno lub dwuwyrazowych odpowiedzi

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 506.

na krótkie pytania, dotyczące np. osoby kandydata, jego pracy zawodowej, egzaminu czeladniczego i t. p.

R a c h u n k i. Każdy kandydat powinien umieć: biegle małą tabliczkę mnożenia, dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić w pamięci w zakresie 100, cztery działania nad liczbami całkowitemi prostemi dwu- i trzycyfrowemi i nad liczbami mianowanemi, wyrażającemi złote i grosze, a także mieć pojęcie o ułamkach t. j. umieć objaśnić, co to jest połowa, czwarta część, dziesiąta i t. p. oraz umieć napisać takie ułamki. O ile to leży w granicach potrzeb danego zawodu trzeba żądać od egzaminowanego znajomości używanych najczęściej miar metrycznych, a także wyliczenia, choćby przybliżonego, powierzchni, obwodu lub objętości figur i brył regularnych.

R y s u n k i. Egzaminowi sprawdzającemu ze znajomości rysunku poddawać należy tylko kandydatów tych zawodów, w których jest stosowane posiłkowanie się rysunkiem przy pracy. Egzaminowany powinien wykazać, że umie posługiwać się rysunkiem, niezbędnym do wykonywania jego zawodu t. j. umie odczytać rysunek dany i wskazać sposób, w jaki z rysunku będzie korzystał, względnie powinien wykazać, że potrafiłby z danego modelu (możliwie najprostszy przedmiot lub fragment całości, wykonywanej w danym zawodzie) sporządzić szkic rysunkowy odręczny, z wymiarami, aby na podstawie tego szkicu mógł bez pomocy modelu wykonać taki sam przedmiot.

Ze względu na miejsce i ograniczony czas egzaminu egzaminujący powinien drogą odpowiednich krótkich zapytań i przykładów zbadać, czy kandydat ma pojęcie o rysunku zawodowym. Ustne wyjaśnienie może również zastąpić sporządzenie szkicu.

Czas egzaminu sprawdzającego z każdego przedmiotu można ograniczyć do kilku minut.

Po skończeniu egzaminu delegat ocenia jego wynik, i zgłasza do protokółu, że wykazaną przez kandydata elementarną umiejętność czytania, pisania, rachowania i ewentualnie rysowania ocenił jako dobrą, dostateczną lub niedostateczną.

4. *Do § 3 rozporządzenia:* a) zaświadczenie, że w danej miejscowości nie było szkoły dokształcającej zawodowej publicznej, lub że kandydat nie mógł do niej uczęszczać z powodu odmowy przyjęcia, wywołanej brakiem miejsca w szkole, wydawać będzie kuratorjum.

Inne uzasadnione przyczyny niemożności ukończenia przez kandydata szkoły dokształcającej zawodowej były podane w zarządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 4 lutego 1930 r. o egzaminach dla eksternów przy szkołach dokształcających (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2) [1]). Poza niemi kuratorjum może uznawać tylko: 1) zwolnienie od obowiązku uczęszczania do szkoły na podstawie danych statutów miejscowych, 2) nadzwyczajne okoliczności rodzinne kandydata.

b) Przez określenie „publiczna szkoła dokształcająca zawodowa" w § 3, 4 i 5 rozporządzenia, należy rozumieć również szkoły dokształcające zawodowe, którym przyznane zostały uprawnienia szkół publicznych.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 147.

c) Przez określenie „miejscowość, w której kandydat odbywał (pobierał) naukę rzemiosła“ rozumieć należy również miejscowość, w której kandydat w tymże czasie zamieszkiwał. Istnienie szkoły dokształcającej w jednej z tych miejscowości obowiązywało terminatora do uczęszczania do szkoły.

5. *Do § 5 rozporządzenia:* a) Przy wydawaniu zaświadczeń o braku szkoły, kuratorjum powinno jednocześnie stwierdzić, na podstawie przedstawionego świadectwa szkolnego, czy jest ono rzeczywiście dowodem ukończenia całkowitego kursu danej szkoły powszechnej, a nie tylko ukończenia obowiązku szkolnego. Dla izby, jako instytucji, nieznającej organizacji szkolnej, stwierdzenie tej okoliczności na podstawie dawnych świadectw byłoby niemożliwe.

b) Świadectwa ukończenia krótkoterminowych kursów dokształcających będą wydawane tym uczestnikom kursów, którzy osiągnęli co najmniej poziom przygotowania, odpowiadający wymaganiom w p. 3 niniejszej instrukcji.

Świadectwa ukończenia Ministerstwo poleci drukować Drukarni Państwowej w Warszawie.

6. Zarządzenie z dnia 4 lutego 1930 r. o egzaminach dla eksternów pozostaje w mocy. O ile kandydaci do egzaminów będą się zgłaszali, kuratorjum powoływać będzie odpowiednie komisje.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

Szkoły dokształcające prywatne, zrównane z publicznemi.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17 października 1930 r. Nr. III. D. 8487/30.

L. III. 5075/30. W związku z rozporządzeniem z dnia 15 lipca 1930 r., wydanem przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, a dotyczącem zmiany przejściowej przepisów art. 155 prawa przemysłowego [1]), jedno z kuratorjum zapytuje, które szkoły dokształcające zawodowe, istniejące przed wydaniem zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 lutego 1930 r. o nazwie szkół dokształcających [2]), uznawać za publiczne, lub za równowartościowe z publicznemi.

Wobec tego wyjaśniam, że:

1) szkołami publicznemi były faktycznie szkoły dokształcające, określone w § 1 zarządzenia z dnia 4 lutego 1930 r. bez względu na nazwę, jaką nosiły;

2) za równowartościowe ze szkołami publicznemi, t. j. za posiadające uprawnienia szkół publicznych, należy uznać:

a) w okresie przed rokiem 1928 te szkoły prywatne, które zastępowały, nieistniejące w danej miejscowości, szkoły publiczne, lub były uzupełnieniem szkół publicznych, jako szkoły ściśle zawodowe albo specjalne i korzystały z zapomóg stałych, udzielanych przez państwowe władze szkolne,

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 506—509.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 147.

b) w okresie od 1928 roku te szkoły prywatne, którym zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyznane zostały uprawnienia szkół publicznych (Dz. Urz. Min .W. R. i O. P. Nr. Nr. 9/1928, 9/1929 i 4/1930) [1]).

Jednocześnie upoważniam Panów Kuratorów Okręgów Szkolnych do uznawania wydanych przed rokiem 1928 świadectw ukończenia szkół dokształcających zawodowych w rozumieniu art. 155 prawa przemysłowego i w granicach na jakie powyższe wyjaśnienie zezwala.

Dyrektor Departamentu: *M. Jarniński*, wr.

Organizacja szkół.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Pan Minister W. R. i O. P. orzeczeniem z dnia 23 października 1930 r. Nr. II. 20740/30 nadał Gimnazjum Żeńskiemu Konwentu SS. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Panny Marji w Jazłowcu, począwszy od roku szkolnego 1930/31, niepełne prawa gimnazjów państwowych, przewidziane w § 3 rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II. 2875/29 (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 75) [2]).

L. II. 15148/30. Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 9-go października 1930 r. Nr. II. 23264/30 otworzył z dniem 9 października 1930 r. Państwowe Gimnazjum Żeńskie z polskim językiem nauczania w Tarnopolu. Szkoła ta będzie się mieściła w budynku b. gimnazjum państwowego z ruskim językiem nauczania. Wszelkie ruchomości b. gimnazjum przechodzą na rzecz nowego gimnazjum żeńskiego.

Kuratorjum O. S. Lw. zarządzeniem z dnia 4 listopada 1930 r. Nr. II. 15051/30 cofnęło udzielone rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 1927 roku L. II. 211/27 pryw. gimnazjum w Podhajcach zezwolenie na używanie nazwy: „Prywatne Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne w Podhajcach“, poczynając od roku szkolnego 1930/31.

Seminarja nauczycielskie.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 26 października 1930 r. Nr. II. 22317/30 zmienił nazwę III. Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego we Lwowie na: „II. Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie we Lwowie“ z ważnością od początku roku szkolnego 1931/32.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str: 264; z 1929 r., str: 537 i z 1930 r., str. 213 (Szkoła Dokształcająca Handlowa Kongregacji Kupieckiej we Lwowie).

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 351.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 11 października 1930 r. Nr. III. 4734/30 p. Marji Sawkównie we Lwowie, na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ul. Piastów Nr. domu 3, prywatnych kursów kroju i szycia do użytku domowego pod nazwą: Kursy Kroju i Szycia Marji Sawkówny we Lwowie;

2) rozporządzeniem z dnia 17 października 1930 r. Nr. III. 4875/30 p. Samuelowi Gotthelfowi w Samborze, Rynek 36, na otwarcie i prowadzenie w Samborze, przy ulicy Przemyskiej Nr. domu 54, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Handlowy Samuela Gotthelfa w Samborze;

3) rozporządzeniem z dnia 25 października 1930 r. Nr. III. 4694/30 Zarządowi Towarzystwa Szkoły Ludowej w Rawie Ruskiej na otwarcie i prowadzenie w Rawie Ruskiej, przy ulicy Warszawskiej Nr. domu 527, prywatnej szkoły krawieckiej męskiej typu rzemieślniczo-przemysłowego pod nazwą: Szkoła Krawiecka Męska Towarzystwa Szkoły Ludowej.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 5 listopada 1930 r. Nr. II. 16065/30 powierzył p. Mikołajowi Butkowskiemu, nauczycielowi I gmnazjum w Rzeszowie, czynności referenta w Kuratorjum O. S. Lwowskiego we Lwowie, na czas od dnia 1 października 1930 do dnia 31 grudnia 1931.

Inspektoraty szkolne.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 15 października 1930. Nr. II. 22276/30 zamianował p. Juljana Becka, zast. inspektora szkolnego w Jarosławiu, inspektorem szkolnym w Brzeżanach.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 2 października 1930 r. Nr. II. 22295/30, przeniósł w stan spoczynku p. Antoniego Poźniaka inspektora szkolnego w stanie nieczynnym.

Szkolnictwo powszechne.

M i a n o w a n i:

Goniczewski Stanisław, kierownikiem 2 kl. szkoły w Hucie Połonieckiej (Kamionka Strumiłowa).

Hawran Jerzy, kierownikiem 4 kl. szkoły w Dzwiniaczu (Zaleszczyki)

Kozłowski Jan, kierownikiem 3 kl. szkoły w Horpinie (Kamionka Strumiłowa).

Tumakowa Karolina, kierowniczką 2 kl. szkoły w Załuczu Dolnem (Śniatyn).

Zatwarnicka Eugenja kierowniczką 7 kl. szkoły żeńskiej w Zaleszczykach.

P r z e n i e s i e n i:

Angielska Władysława, nauczycielka 1 kl. szkoły w Ożomli (Jaworów), do 4 kl. szkoły w Kniażołuce (Dolina).

Bagińska Elżbieta, nauczycielka 5 kl. szkoły w Iwankowie (Borszczów), do 4 kl. szkoły w Krzywczu (Borszczów); Bandurowa Marja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Kołodrubach (Rudki), do 2 kl. szkoły w Burczu (Rudki); Baymak Jan, nauczyciel 1 kl. szkoły w Jezierzance (Zborów), do 3 kl. szkoły w Zarudziu (Zborów); Bilewiczówna Leontyna, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Busku (Kamionka Strum.), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Busku (Kamionka Strum.); Biłozor Filemon, kierownik szkoły w Trościańcu (Dolina), do 3 kl. szkoły w Bejscach (pow. Pińczów); Ks. Bolesławski Leon, nauczyciel religji rzym. kat. szkoły 7 kl. w Łopatynie (Radziechów), do 7 kl. szkoły w Jabłonowie (Kołomyja).

Chadzaj Włodzimierz, kierownik szkoły w Wołczem (Turka), do 3 kl szkoły w Mosznie (pow. Biała, woj. krakowskie); Czolij Włodzimierz nauczyciel szkoły w Perehińsku (Dolina), do 7 kl. szkoły w Sędziszowie (pow. Jędrzejów, woj. kieleckie).

Dziokowa Pelagja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Łopiance (Dolina), do 1 kl. szkoły w Łuhach (Dolina).

Fokszejowa Michalina, nauczycielka 2 kl. szkoły w Ispasie Górnym (Kołomyja), do 2 kl. szkoły w Kamionce Wielkiej - Sucharów (Kołomyja).

Hetteschówna Zofja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. Isakowicza we Lwowie, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Magdaleny we Lwowie.

Ilnicka Jadwiga, nauczycielka 2 kl. szkoły w Czercach (Jarosław), do 6 kl. szkoły w Rodatyczach (Gródek Jagielloński).

Kalitowa Eugenja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Bełełui (Śniatyn), do 7 kl. szkoły w Wołczkowcach (Śniatyn); Klubowa Antonina, nauczycielka 5 kl. szkoły w Połomji (Strzyżów), do 3 kl. szkoły w Baryczce (Strzyżów); Kłakówna Janina, nauczycielka w Rehfeldzie (Bóbrka), do 1 kl. szkoły w Przewozie (Wieliczka); Kriegl Henryk, nauczyciel 3 kl. szkoły w Żyznomierzu (Buczacz), do 7 kl. szkoły męskiej w Buczaczu; Krogulska Marja. kierowniczka 2 kl. szkoły w Ceniawie (Kołomyja), do 7 kl. szkoły im. Konopnickiej w Kołomyi; Kruszelnicka Helena, nauczycielka 4 kl. szkoły w Sidorowie (Kopyczyńce), do 2 kl. szkoły w Tumierzu (Stanisławów); Krzyżanowska Janina, nauczycielka 2 kl. szkoły w Bartatowie (Gródek Jagielloński), do 1 kl. szkoły w Borkach Janowskich (Lwów); Kułynyczówna Anna, nauczycielka 3 kl. szkoły w Słobodzie Konkolnickiej (Rohatyn), do 2 kl. szkoły w Sołonce (Lwów); Kusiówna Stanisława, nauczycielka 3 kl. szkoły w Harcie Górnej (Brzozów), do 7 kl. szkoły w Dynowie (Brzozów); Kutówna Franciszka, nauczycielka 7 kl. szkoły w Chłopach (Rudki), do 7 kl. szkoły męskiej w Komarnie (Rudki); Kuźma Józef, nauczyciel szkoły im. Piramowicza w Kołomyi, do 7 kl. szkoły Nr. 2 w Łowiczu (pow. Łowicz, woj. warszawskie); Kuźmakówna Eugenja, nauczycielka szkoły w Jabłonce Niżnej (Turka), do 3 kl. szkoły w Gościejowie (pow. Oborniki, woj. poznań-

Pracownie biologiczne w szkołach powszechnych w r. 1929/30.

L. p.	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia	Pomieszczenie		Urządzenie	Inwentarz pomocy naukowych		Zasiłki w zł.		Opłaty uczniów	Inne dochody	Kierownik pracowni	Ilość szkół korzystających z pracowni			Ilość oddziałów korzystających z pracowni					Ilość młodzieży odbywającej ćwiczenia szkół			Ilość odbytych ćwiczeń (seryj) lub lekcyj					Ilość ćwiczeń odbytych przez nauczyc.	Uwaga
				Ilość sal	Powierzchnia w m^2		Ilość pozycyj	wartość w zł	Ministerstwo W.R. i O.P.	Samorządów				Powszechnych	Innych	Razem	III	IV	V	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	III	IV	V	Innych	Razem		
1	Lwów-miasto	Szkoła żeńska im. św. Anny	15/II 1925	3	111	gaz elektr. wodoc.	300	6.450	5.500	1.320	1.349	—	Dr. Stanisława Słowikowska	41	1	42	—	—	43	1	44	1.720	40	1.760	—	—	9	25	1) 34	—	
2	Tarnopol	Tarnopol	8/IV 1930	1	29	elektr.	x) 41	?	—	—	—	—	Bronisław Kamiński	8	—	8	—	10	8	—	18	684	—	683	—	6	5	—	11	—	x) W tem okazy zebrane przez nauczyc.

Ogrody szkolne (botaniczne).

L. p.	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia	Ilość sal	Powierzchnia w m^2	Urządzenie	Ilość pozycyj	wartość w zł	Ministerstwo W.R. i O.P.	Samorządów	Opłaty uczniów	Inne dochody	Kierownik pracowni	Szkoły: Powszechnych	Innych	Razem	Oddziały: III	IV	V	Innych	Razem	Młodzież: Powszechnych	Innych	Razem	Ćwiczenia: III	IV	V	Innych	Razem	Ilość ćwiczeń odbytych przez nauczyc.	Uwaga
1	Lwów-miasto	Szkoła żeńska im. St. Żółkiewskiego	VI.1928	2) 1	12	elektr. wodoc.	36	1.750	3.000	373	—	3) 117.50	Zofja Iwanicka	43	4	47	—	56	39	6	101	2.931	190	3.121	—	6	6	—	12	—	
2	Żydaczów	Czernica 4)	1930	—	5)	—	300	—	—	201	—	45	Antoni Ciura	1	—	1	—	1	1	—	2	—	—	103	—	—	—	—	—	—	

1) Korzystały też kursy nauczycielskie i kursy dla dorosłych.

2) Pokój przeznaczony dla przechowywania nasion i narzędzi oraz dla hodowli jedwabników. Powierzchnia ogrodu wynosi 1.612 m^2.

3) Ze sprzedaży nasion.

4) Szkoła 5-cio klasowa koedukacyjna.

5) Powierzchnia gruntu szkolnego wynosi 2.620 m^2.

L.p.	Województwo	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia	Pomieszczenie: Ilość sal	Pomieszczenie: Powierzchnia w m²	Urządzenie	Inwentarz pomocy naukowych: Ilość pozycyj	Inwentarz pomocy naukowych: Wartość w zł	Dotychczasowe zasiłki w zł.: Ministerstwo W.R. i O.P.	Dotychczasowe zasiłki w zł.: Samorządów	Opłaty uczniów w r. 1929/30	Inne dochody
1	Lwowskie	Drohobycz	Drohobycz ż.	15/IX 1928	1	112	gaz i elektr.	252	8.442	6.000	1.000	1.646	450
2		Gródek Jag.	Grodek Jagiell. ż.	7/X 1928	1	38	elektr.	854	—	5.000	—	36	—
3		Jarosław	Jarosław m.	I. 1929	2	—	gaz	1.792	7.065	6.550	—	821	—
4		Krosno	Krosno m.	IV. 1930	2	84	gaz i elektr.	213	3.279	4.000	—	—	—
5		Lwów-miasto	Szkoła im. Mickiewicza m.	15/XI. 1925	3	151	gaz, elektr. wodociąg	894	10.659	580	—	1.596	7
6		Lwów-miasto	im. św. Antoniego m.	XI. 1928	3	154		966	7.804	5.500	2.182	596	7
7		Lwów-miasto	im. Stan. Żółkiewskiego m.	XI 1928	2	79		462	7.073	3.000	1.200	657	4
8		Lwów-miasto	św. Marcina ż.	V 1930	2	63		935	6.249	6.346	—	76	—
9		Lwów-powiat	Sokolniki	1/IX 1928	1	54	—	183	679	—	300	360	—
10		Lwów-powiat	Lewandówka	1/IX 1926	2	104	—	55	1.073	—	—	880	*) 300
11		Łańcut	Łańcut m.	15/XI 1928	1	55	elektr. wodoc.	444	7.896	5.000	—	100.35	—
12		Przemyśl	Przemyśl ż.	XI 1928	4	224	elektr.	554	13.968	6 000	—	1.670	—
13		Rzeszów	Rzeszów	6/XI 1928	2	110	gaz elektr.	410	9.799	6.000	gmina 220	734	23
14		Sanok	Sanok m.	XI 1928	2	80	elektr.	294	8.500	6.000	—	571	—
15		Stary Sambor	Chyrów m.	1/IV 1930	2	78	—	522	5.212	4.000	—	27	—
16	Stanisławowskie	Kołomyja	Kołomyja ż.	27/IX 1929	4	90	gaz elektr.	194	8.376	6.000	212	212	—
17		Stanisławów	Stanisławów ż.	15/XII 1928	2	95	gaz	456	11.579	7.000	—	456	—
18		Tłumacz	Tłumacz m.	VI 1930	3	97	elektr.	635	9.249	5.000	—	—	—
19		Tłumacz	Otynja m.	IV 1930	1	48	nafta	—	—	5.000	—	—	—
20		Żydaczów	Drohowyże	1/IX 1929	2	89	wodoc. elektr.	1.053	*) —	—	—	—	**) —
21	Tarnopolskie	Brody	Brody ż.	20/XI 1928	1	45	—	169	1.633	—	—	60	*) 705
22		Buczacz	Buczacz m.	25/V 1930	2	83	elektr.	—	4.000	4.000	—	—	—
23		Kamionka Str.	Busk ż.	II 1930	2	67	—	265	5.803	4.000	—	—	—
24		Tarnopol	Tarnopol	V 1929	2	85	elekt.	256	6.455	6.000	—	763	—
25		Złoczów	Złoczów m.	I 1930	1	63	elektr.	278	8.640	6.000	—	—	—

Kierownik pracowni	Ilość szkół korzystających z pracowni			Ilość oddziałów korzystających z pracowni					Ilość młodzieży odbywającej ćwiczenia szkół			Ilość odbytych seryj ćwiczeń dla oddziałów szkół					Ilość ćwiczeń odbytych przez naucz.	Uwagi
				Szkół powszechnych								Powszechnych						
	Powszechnych	Innych	Razem	VI (IV)	VII (V)	innych oddziałów	innych szkół	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	VI (IV)	VII (V)	innych oddziałów	Innych szkół	Razem		
Stanisława Herwy	6	2	8	10	7	—	8	25	450	200	650	[1] 34	[1] 32	3	[2] 128	197	—	[1]) seryj ćw. [2]) lekcyj
Jan Kostrzębski	2	1	3	2	2	—	1	5	137	26	163	97	98	—	—	195	—	[1]) lekcyj
Zofja Juchowska	6	—	6	7	6	—	—	13	383	—	383	17	17	—	—	34	1	
Emil Lewicki	1	—	1	2	2	—	—	4	—	—	134	10	22	—	—	32	1	Całkowite uruchomienie dla 3 szkół od 1. IX 1930
Jadwiga Skalska	13	1	14	13	11	—	2	26	1.005	50	1.055	29	31	—	—	60	[1] 13	[1]) Wyższy kurs naucz.
Ludwik Majewski	7	—	7	7	7	—	—	14	461	—	461	18	34	—	—	52	—	
Stefanja Pokornówna	8	—	8	11	9	—	—	20	720	—	720	18	32	—	—	50	—	
Czesława Kwiatkowska	5	—	5	6	5	—	—	11	380	—	380	3	3	—	—	6	—	
Tadeusz Czarnecki	1	—	1	2	2	—	—	4	96	—	96	37	40	—	—	77	—	Przyroda żywa i matrw.
Marja Mrozowa	1	—	1	3	2	—	—	5	212	—	212	44	48	—	—	92	1	*) Z przedstawień szkolnych
Kazimierz Chrzan	8	—	8	8	3	—	—	11	4.335	—	4.335	106	75	—	—	181	2	
Zofja Dobrzańska	10	—	10	10	9	—	—	19	733	—	733	34	34	—	—	68	—	
Filomena Słoukówna	7	—	7	7	7	—	—	14	581	—	581	19	37	—	—	56	4	
Ignacy Wyszatycki	6	2	8	6	6	1	7	20	420	400	820	37	37	20	50	144	—	
Władysław Lenart	2	1	3	2	2	—	2	6	112	26	138	20	14	—	9	43	1	
Tadeusz Rękas	10	1	11	10	10	—	1	21	516	10	526	37	38	—	26	101	4	
Aleksander Ilczyszyn	11	—	11	11	11	—	—	22	769	—	769	17	17	—	—	34	—	
Michał Dębiec	2	—	2	1	1	—	—	2	68	—	68	1	1	—	—	2	—	
Antoni Węgierski	1	—	1	1	1	—	—	2	58	—	58	14	13	—	—	27	—	
Władysław Diduszko	2	—	2	2	2	2	—	6	117	—	117	—	—	—	—	—	—	*) Inwentarz przedwojenny i obecnie trudno ocenić. **) Utrzymuje Fundacja
Karolina Czajkowska	1	—	1	2	2	1	—	5	169	—	169	23	16	6	—	45	2	*) Z funduszów szkoły i Koła Rodz. w r. 1928.
Józef Grabowski	1	—	1	1	1	—	—	2	58	—	58	2	2	—	—	4	—	
Marja Ostrowicz	2	—	2	2	2	—	—	4	130	—	130	8	8	—	—	16	1	
Wiktor Złochowski	7	—	7	7	5	—	—	12	454	—	454	18	17	—	—	35	—	
Karol Jamioł	2	1	3	2	2	1	1	6	212	16	228	6	6	1	6	19	6	

L. p.	Województwo	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia względnie założenia pracowni	Pomieszczenie		Specjalne urządzenia	Zasiłki od założenia pracowni w zł.		Opłaty uczniów w r. 1929/30	Inne dochody
					Ilość sal	Powierzchnia w m^2		Ministerstwo W. R. i O. P.	Samorządów		
1	Lwowskie	Brzozów	Brzozów	1) 1917	1	54	elektr.	—	2) —	—	—
2		Drohobycz	im. Konarskiego	1/IX 1925	1	49	elektr. gaz	—	x) 450	—	—
3		Drohobycz	im. Mickiewicza	1/IX 1923	1	51	elektr.	—	xx) —	—	—
4		Jarosław	Jarosław	30/X 1928	3	183	elektr.	v) 6.700	—	547	—
5		Krosno	Krosno	1/IX 1928	1	50	—	1.300	—	—	25
6		Lwów-miasto	im. ks. Kordeckiego	24/III 1926	3	163	gaz	5.740	500	286	28
7		Lwów-miasto	im. Konopnickiej o)	6/II 1930	1	63	gaz	4.000	—	—	—
8		Lwów-miasto	im. św. Antoniego o)	5/X 1929	3	69	—	1.900	500	42	—
9		Nisko	Nisko	5/IX 1928	1	52	—	2.700	—	—	—
10		Nisko	Rudnik	1/III 1929	1	48	—		—	—	—
11		Przemyśl	im. St. Kostki	12/IX 1928	3	125	elektr. i wodoc.	5.000	—	590	—
12		Przemyśl	im. Jana Kantego	1/IX 1928	2	54	—		—	446	—
13		Rzeszów	im. A. Mickiewicza	1/IX 1924	2	122	elektr.	2.000	300	145	—
14	Stanisławowskie	Kołomyja	im. Kopernika	1/VIII 1921	2	68	—	3.000	—	—	—
15		Skole	Skole	16/XI 1929	1	58	—	—	—	—	—
16		Stanisławów	im. Mickiewicza	1/II 1930	1	100	gaz	5.000	—	92	—
17		Stanisławów	im. Piramowicza	1/III 1930	2	100	—	—	—	126	—
18		Żydaczów	Zakład Sierót im. hr. Skarbka	1/II 1926	3	107	—	—	—	—	x) —
19	Tarnopolskie	Brody	Brody	1/IX 1924	1	46	—	2 500	—	28	5
20		Buczacz	Buczacz	1926	1	48	—	—	—	569	2
21		Tarnopol	Tarnopol	14/V 1929	1	75	elektr.	4.000	—	96	—
22		Złoczów	Złoczów	1/IX 1924	1	51	—	—	—	—	—

ch powszechnych męskich w roku szkolnym 1929/30.

Inwentarz pomocy naukowych		Kierownik pracowni	Z pracowni korzysta szkół			Oddziałów szkół			Młodzieży szkół			Ilość odbytych ćwiczeń (lekcyj) młodzieży	Ilość ćwiczeń odbytych przez nauczyc.	Uwaga
Pozycyj	Wartość w zł.		Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem			
—	858	Karol Scholz	1	—	1	3	—	3	90	—	90	12	—	1) Zniszczona w czasie wojny odnowiono, 2) utrzymuje się z funduszów Rady Szkol. Miejscow.
35	888	Bolesław Młynarz	1	—	1	5	—	5	142	—	142	172	—	x) Młodzież dostarcza materjału w naturze.
44	479	Jan Dunin	1	—	1	6	—	6	130	—	130	176	—	xx) Młodzież dostarcza materj. w naturze
572	6.539	Stanisław Janczewski	3	—	3	7	—	7	273	—	273	531	—	v) Materjału 1 m³ drzewa.
—	1.906	Teodor Foltak	1	—	1	9	—	9	334	—	334	—	—	
624	8.509	Piotr Głogowski	5	—	5	13	—	13	478	—	478	390	—	
143	—	Stanisław Mielnicki	1	—	1	3	—	3	—	—	—	—	—	
—	5.039	Józef Werber	4	—	4	8	—	8	—	—	—	—	—	o) Częściowo w stadjum organiz.
279	2.700	Marja Poluchówna	1	—	1	4	—	4	—	—	—	—	—	
—		Leopold Koszałka	1	—	1	4	—	4	77	—	77	167	—	
134	10.398	Mieczysław Struszkiewicz	2	—	2	5	—	5	213	—	213	54	—	
124	700	Marjan Janusz	1	—	1	10	—	10	198	—	198	164	—	
218	5.580	Ferdynand Mazur	3	—	3	6	—	6	221	—	221	549	—	
141	3000	Edward Piskozub	3	—	3	9	—	9	223	—	223	24	—	
—	—	Eugenjusz Topolnicki	1	—	1	3	—	3	72	—	72	720	—	
649	—	Piotr Radwany	3	—	3	7	—	7	277	—	277	198	2	
32	129	Jan Zubal	2	—	2	5	—	5	172	—	172	144	—	Koszykarstwo i tektura
66	3.000	Teodor Wajda	1	—	1	4	—	4	105	—	105	—	—	Utrzymuje Zarząd fundacji.
18	2.605	Leon Witwicki	1	—	1	7	—	7	180	—	180	210	—	
150	2.000	Michał Fiałkowski	1	—	1	6	—	6	200	—	200	338	—	
19	7.500	Wiktor Oleniuk	2	—	2	6	—	6	197	—	197	54	—	
60	2.024	Józef Urbański	1	—	1	3	—	3	120	—	120	15	—	

Pracownie robót kobiecych w szkołach powszechnych żeńskich w roku szkolnym 1929/1930.

L.p.	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia względnie założenia pracowni	Pomieszczenie		Specjalne urządzenia	Zasiłki od założenia pracowni w zł.		Opłaty uczniów	Inne dochody	Inwentarz pomocy naukowych		Kierowniczka pracowni	Z pracowni korzysta szkół			Oddziałów szkół			Młodzieży szkół			Ilość ćwiczeń (lekcyj) młodzieży	Ilość ćwiczeń odbytych przez nauczyc.	Uwaga
				Ilość sal	Powierzchnia w m²		Ministerstwo W. R. i O. P.	Samorządów			Pozycyj	Wartość w zł.		Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem			
1	Przemyśl	im. św. Jadwigi	1/III 1930	1	70	—	—	—	—	—	22	1.130	Eugenia Kwaśnicka	1	—	1	2	—	2	67	—	67	122	—	
2	Przemyśl	im. Hoffmanowej	5/II 1930	1	48	—	3.000	—	—	—	40	760	W. Nowosielska	1	—	1	3	—	3	148	—	148	83	—	
3	Przemyśl	im. J. Słowackiego	6/II 1930	1	56	—	—	100	—	—	41	1.016	St. Dietzówna	1	—	1	3	—	3	113	—	113	72	—	
4	Żółkiew	Żółkiew	1/XII 1929	1	55	—	2.600	—	—	—	174	2.600	S. Seweryna Zimmer	2	—	2	6	—	6	171	—	171	128	—	

Kuchnie gospodarstwa domowego.

L.p.	Powiat	Siedziba pracowni	Data uruchomienia względnie założenia pracowni	Ilość sal	Powierzchnia w m²	Specjalne urządzenia	Ministerstwo W. R. i O. P.	Samorządów	Opłaty uczniów	Inne dochody	Pozycyj	Wartość w zł.	Kierowniczka pracowni	Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	Powszechnych	Innych	Razem	Ilość ćwiczeń (lekcyj) młodzieży	Ilość ćwiczeń odbytych przez nauczyc.	Uwaga
1	Jarosław	im. Jadwigi	26/I 1930	2	98	elektr.	1.400	—	1.431	226	810	1.599	Marja Łazurkiewicz	3	—	3	7	—	7	242	—	242	120	—	
2	Lwów	im. sw. Anny	12/XI 1929	1	37	elektr. gaz wodociągi	—			—	540	2.400		2	1	3	3	2	5		—	—		—	
3	Lwów	im. św. Marcina	12/XI 1929	1	32	„	—			—	470	2.200		2	—	2	3	—	3		—	—		—	
4	Lwów	Tańskiej	12/XI 1929	1	15	„	—	całkowite urządzenia i naczynia i 500 zł.	100 zł oraz koszt objadów	—	299	1.240	Janina Mechalówna	2	—	2	3	—	3	330	—	—	30	—	
5	Lwów	im. Żółkiewskiego	12/XI 1929	3	51	„	—			—	229	1.260		2	—	2	2	—	2		—	—		—	
6	Nisko	Nisko	16/IV 1929	2	72	—	—	—	—	77	1)	—	Marja Rzaska	1	—	1	2	—	2	25	—	25	54	—	1) Posługuje się naczyniami „Komitetu dożywiania dziecka“
7	Nisko	Ulanów	15/II 1928	1	42	—	500	590	—	—	208	552	Bronisława Hordyńska	1	—	1	2	—	2	20	—	20	30	—	
8	Przemyśl	im. kr. Jadwigi	1/X 1928	2	84	wodociągi elektr.	3 000	100	—	—	176	3.000	Marja Postępska	2	—	2	8	—	8	152	—	152	42	—	
9	Brzeżany	Brzeżany	1/IX 1929	2	38	—	—	200	—	—	76	—	Marja Sakalukowa	1	1	2	1	1	2	70	20	90	—	—	

skie); Kwaczyński Józef, nauczyciel 5 kl. szkoły w Czarnokońcach Wielkich (Kopyczyńce), do 1 kl. szkoły w Czaharach (Kopyczyńce).

Lachowiczówna Władysława, nauczycielka 4 kl. szkoły w Opace (Drohobycz), do 7 kl. szkoły męskiej w Wolance-Tustanowicach (Drohobycz); Lewicka Irena, nauczycielka 2 kl. szkoły w Cuniowie (Gródek Jag.), do 7 kl. szkoły żeńskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie; Lipińska Wiktorja nauczycielka 3 kl. szkoły w Zawoju (Kałusz), do 2 kl. szkoły w Przewoźcu (Kałusz); Lipiński Marjan, nauczyciel 4 kl. szkoły w Zawoju (Kałusz), do 2 kl. szkoły w Przewoźcu (Kałusz).

Łopuszańska Olga, nauczycielka 1 kl. szkoły w Smorzu Miasteczku (Skole), do 1 kl. szkoły w Smorzu Dolnem (Skole); Łotocki Aleksander, nauczyciel 2 kl. szkoły w Stroniatynie (Lwów), do 2 kl. szkoły w Brzeźnicy (Bochnia); Łyłyk Jan, nauczyciel 7 kl. szkoły męskiej w Nadwórnej, do 7 kl. szkoły w Iłży (woj. kieleckie).

Marciszewska Helena, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. Mickiewicza we Lwowie, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. Isakowicza we Lwowie Maciuk Jakób, nauczyciel 7 kl. szkoły w Olesku (Złoczów), do 7 kl. szkoły w Sierpcu (pow. Sierpc, woj. warszawskie); Majewska Anna, nauczycielka 3 kl. szkoły w Nowosielicy (Śniatyn), do 3 kl. szkoły w Hańkowcach (Śniatyn); Ks. Makarczuk Władysław, nauczyciel religji szkoły im. Św. Józefa w Stanisławowie, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie; Mędrzycki Edward, kierownik 2 kl. szkoły w Kałaharówce (Skałat), do 4 kl. szkoły w Łanach (Lwów); Moralewiczowa Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Lubszy (Żydaczów), do 2 kl. szkoły w Sulatyczach (Żydaczów); Morawiecki Michał, nauczyciel 7 kl. szkoły w Łanczynie (Nadwórna), do 7 kl. szkoły w Puszczy Marjańskiej (pow. Skierniewice); Murski Włodzimierz, nauczyciel 2 kl. szkoły w Gajach Starobrodzkich (Brody), do 7 kl. szkoły w Żninie (pow. Żnin, woj. poznańskie); Myhowyczowa Joanna, nauczycielka szkoły w Perehińsku (Dolina), do 5 kl. szkoły w Kowali (gm. Karczmiska, pow. Puławy, woj. lubelskie).

Ks. Ogarek Henryk, nauczyciel religji 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie, do 7 kl. szkoły męskiej im. Konarskiego we Lwowie; Olearnikowa Aniela, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Kamionce Strumiłowej, do 7 kl. szkoły męskiej w Kamionce Strumiłowej; Ks. Opaliński Walenty, nauczyciel religji szkoły męskiej w Tłumaczu, do 7 kl. szkoły im. św. Józefa w Stanisławowie.

Paradowska Stefanja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Gajach Roztockich (Zborów), do 7 kl. szkoły w Załoźcach (Zborów); Pazdrij Bazyli, nauczyciel 2 kl. szkoły w Kurnikach (Jaworów), do 7 kl. szkoły w Koprzywnicy (pow. Sandomierz); Pietrzak Józef, nauczyciel 7 kl. szkoły w Sokolnikach (Lwów), do 3 kl. szkoły w Mikłaszowie (Lwów); Piskozubowa Zofja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. Konopnickiej w Kołomyi, do 7 kl. szkoły im. św. Kazimierza w Kołomyi; Polasekowa Helena, nauczycielka szkoły żeńskiej im. św Antoniego we Lwowie, do Seminarjum Ochroniarskiego im. St. Jachowicza we Lwowie; Prokop Aleksander, nauczyciel 1 kl. szkoły w Piskorowicach (Jarosław), do 7 kl. szkoły w Łukowie (pow. Łuków, woj. lubelskie); Prucowa Anna, nauczycielka szkoły w Zawadce (Turka), do 7 kl. szkoły w Brzezince (pow. Oświęcim); Prypchan Jerzy, nauczyciel 1 kl. szkoły

w Bryni (Stanisławów), do 2 kl. szkoły w Gogolach Wielkich (gm. Gołynin, pow. Ciechanów, woj. warszawskie).

Rąpałowa Wanda, nauczycielka 7 kl. szkoły w Chodaczkowie Wielkim (Tarnopol), do 4 kl. szkoły w Bucniowie (Tarnopol); Reszetyło Jan, kierownik 2 kl. szkoły w Howiłowie Wielkim (Kopyczyńce), do 3 kl. szkoły w Charbicach Górnych (gm. Puczniew, pow. Łódź); Ryniewiczówna Zofja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Magdaleny we Lwowie, do 7 kl. szkoły męskiej im. Sienkiewicza we Lwowie.

Ks. Sorys Franciszek, nauczyciel religji 7 kl. szkoły w Jabłonowie (Kołomyja), do 5 kl. szkoły w Koropcu (Buczacz); Strachocka Anna, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. św. Elżbiety w Stryju, do 7 kl. szkoły im. J. Słowackiego w Stryju; Strokonowa Helena, nauczycielka 1 kl. szkoły w Niesłuchowie (Kamionka Strum.), do 7 kl. szkoły męskiej w Busku (Kamionka Strum.); Szewadzucki Józef, kierownik 3 kl. szkoły w Hryniowcach (Tłumacz), do 4 kl. szkoły w Sobótce (pow. Łęczyca); Szumlakowska Eugenja, kierowniczka 2 kl. szkoły w Grabowie (Dolina), do 2 kl. szkoły w Nowosielicy (Dolina) w drodze konkursu.

Tylawska Józefa, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Bohorodczanach, do 7 kl. szkoły żeńskiej im. Konarskiego w Przemyślu.

Wachtlowa Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Nieznanowie (Kamionka Str.), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Kamionce Strumiłowej; Wasyłyszyn Jan, nauczyciel 1 kl. szkoły w Kopaczyńcach (Horodenka), do 7 kl. szkoły męskiej im. św. Antoniego w Horodence; Wiszniewski Zygmunt, nauczyciel 2 kl. szkoły w Nadorożnej (Tłumacz), do 7 kl. szkoły męskiej w Tłumaczu; Wiszniewski Bolesław, nauczyciel 7 kl. szkoły męskiej im. H. Sienkiewicza we Lwowie, do 7 kl. szkoły męskiej im. św. Magdaleny we Lwowie; Wojdanowski Józef, kierownik 3 kl. szkoły w Harcie Górnej (Brzozów), do 7 kl. szkoły męskiej im. Jachowicza (Rzeszów); Wolańska Stefanja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Nozdrzcu (Brzozów), do 7 kl. szkoły w Dynowie (Brzozów).

Zawiślak Tadeusz, nauczyciel 1 kl. szkoły w Stasiowej Woli (Rohatyn), do 2 kl. szkoły w Łukowcu Żurowskim (Rohatyn).

Spensjonowani:

Ambrozowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Rohatynie; Angerówna Józefa, nauczycielka 7 kl. szkoły im. król. Zofji w Stanisławowie.

Berwidowa Michalina, nauczycielka 7 kl. szkoły w Rożniatowie (Dolina).

Cebula Michał, nauczyciel 7 kl. szkoły w Błażowej (Rzeszów); Czajkowska Eugenja, nauczycielka szkoły w Podwołoczyskach (Skałat); Czarnecka Leonja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Szczercu (Rawa Ruska).

Daczyszyn Jan, kierownik 7 kl. szkoły im. króla Jana Sobieskiego w Mościskach; Daczyszynowa Karolina, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej im. króla Jana Sobieskiego w Mościskach; Dąbrowicka Teofila, nauczycielka 4 kl. szkoły w Woronie (Tłumacz); Dereń Olga, kierowniczka 7 kl. szkoły im. Reginy Żółkiewskiej w Żółkwi; Dryhiniczowa Eugenja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Bolechowie (Dolina).

Eckertówna Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Tarnobrzegu.

Górska Ewa, nauczycielka 7 kl. szkoły w Głogowie (Rzeszów); Grabowski Franciszek, kierownik 7 kl. szkoły męskiej im. T. Kościuszki we Lwowie; Grotowska Emilja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Łące (Rzeszów); Gryziecka Genowefa, nauczycielka 1 kl. szkoły w Kalnem (Skole).

Jakubowski Emanuel, nauczyciel 1 kl. szkoły w Staninie (Radziechów); Jankowska Bronisława, nauczycielka 7 kl. szkoły w Zborowie.

Koterbicka Aleksandra, nauczycielka 7 kl. szkoły w Łanczynie (Nadwórna); Kuliczkowska Bogumiła, nauczycielka 1 kl. szkoły w Sarańczukach Osadzie (Brzeżany).

Langer Joachim, nauczyciel 7 kl. szkoły męskiej w Buczaczu.

Łaniewska Janina, nauczycielka 7 kl. szkoły w Trembowli.

Machnikówna Joanna, nauczycielka 1 kl. szkoły w Rozworzanach (Przemyślany); Markiewiczowa Konstancja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Krasnej (Nadwórna); Markowowa Wanda, nauczycielka 1 kl. szkoły w Sołukowie (Dolina); Markowski Michał, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel 7 kl. szkoły w Delatynie (Nadwórna); Michajłowowa Józefa, nauczycielka 5 kl. szkoły w Tłumaczyku (Kołomyja).

Pihutowa Julja, nauczycielka 6 kl. szkoły w Hurniem (Stryj); S. Prokopowiczówna Helena, nauczycielka 7 kl. szkoły w Kulikowie (Żółkiew).

Romach Mikołaj, kierownik 2 kl. szkoły w Cześnikach (Rohatyn; Rzeszotowa Zofja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Godach (Kołomyja).

Sawaryn Antoni, nauczyciel 7 kl. szkoły w Jaworowie; Schnazke Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Dolinie; S. Schwarzówna Olga, nauczycielka 2 kl. szkoły w Martynowie Nowym (Rohatyn); Stocka Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Rożniatowie (Dolina); Stopowa Franciszka, nauczycielka 2 kl. szkoły w Niebylcu (Strzyżów); Strzępkowa Rozalja Marja, kierowniczka 2 kl. szkoły w Trójcy (Śniatyn); Stuglikowa Gabrjela, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Przemyślanach; Szularowa Eleonora, nauczycielka 2 kl. szkoły w Jasieniu (Kałusz).

Śnitowska Jadwiga, nauczycielka 4 kl. szkoły w Głęboczku (Brzeżany).

Tarnawska Franciszka, nauczycielka 1 kl. szkoły w Plenikowie (Przemyślany); Tinzowa Karolina, nauczycielka 7 kl. szkoły w Podhajcach; Tomaszewska Zofja, nauczycielka 7 kl. szkoły w Zabłotowie (Śniatyn); Tymoczkowa Aurelja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. św. Kazimierza w Kołomyi.

S. Wandowicz Teofila, nauczycielka 1 kl. szkoły w Hryniowcach (Tłumacz); Wywiórska Eugenja, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Bóbrce.

Zawadowska Stanisława, nauczycielka 6 kl. szkoły w Synowódzku Wyżnem (Skole); Zielikowa Walerja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Raju (Brzeżany).

Zmarli. Tkaczuk Maciej, kierownik 3 kl. szkoły w Ostrowie (Bóbrka), zmarł dnia 23 września 1930 r., w 49 roku życia, a w 24 roku służby nauczycielskiej.

Seminarja nauczycielskie.

Mianowani: Florczak Alojzy, nauczyciel Państwowych Kursów Nauczycielskich we Lwowie, nauczycielem Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Białymstoku.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Mianowani: Maczak Antoni, nauczycielem Państwowego Gimnazjum XI. we Lwowie.

Przeniesieni: Guściora Franciszek, nauczyciel gimnazjum w Krośnie, do gimnazjum im. R. Traugutta w Brześciu nad Bugiem.

Sochacka Janina, nauczycielka gimnazjum X. żeńskiego w Krakowie, do gimnazjum II. we Lwowie.

Woytoń Tadeusz, nauczyciel b. gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu, do gimnazjum I. w Tarnopolu.

Przydzieleni: Kornand Maksymiljan, nauczyciel 7 kl. szkoły powszechnej im. M. Kopernika w Kołomyi, do gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi.

Przeniesieni w stan nieczynny: Jan Bodnar, Hilarjon Brykowycz, Leon Porfiry Cehelskyj, Bazyli Chirowski, Paweł Diakiw, Jan Hałuszczyński, Helena Hawryłkowa, Michał Hubczak — dyrektor, Daniel Kernycznyj, Prokop Łukasiewicz, Jarosław Bazyli Tanczakowski, Tomasz Wodianyj — nauczyciele względnie profesorowie b. gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu.

Spensjonowani: Ernest Józef, profesor I. gimnazjum w Stryju.

Franta Ferdynand, w stanie nieczynnym profesor gimnazjum w Tarnobrzegu.

Zwolnieni: Dr. Michał Jarosław 2 im. Sonewicki, nauczyciel b. gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu.

Horbowy Henryk, nauczyciel gimnazjum w Żółkwi, z powodu przyjęcia do służby w Urzędzie Katastralnym we Lwowie.

Szkolnictwo zawodowe.

Mianowani: Inż. Krauze Jan, nauczycielem Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej.

Spensjonowani: Hnatkowski Michał, instruktor Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Kołomyi.

Prokopowicz Teodor, nauczyciel Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Kołomyi.

Schütter Wiktor, instruktor Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej.

Zrezygnowali: Treter Jan, nauczyciel Państwowej Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie.

Zmarli: Mulik Wincenty, instruktor Państwowej Szkoły Przemysłu Drzewnego w Jaworowie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brzozów	Barycz	2 kl.	koed.	—	polski	—	2 mg	
2	„	Witryłów	2 „	„	—	„	2 ubik.	—	
1	Buczacz	Bobrowniki	2 „	„	—	ruski	3 „	15.765 m²	Konk. drugi
1	Drohobycz	Bilcze	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konk. 4-ty
2	„	Horucko	4 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	Konkurs poraz 2-gi
1	Jaworów	Jaworów Nakoneczne	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	76 s.²	
1	Kołomyja	Ceniawa	2 „	„	—	polski	3 „	94 a 27 m²	
1	Mościska	Mościska	7 „	męska	im. Kr. Jana Sobieskiego	„	3 „	—	Pierwszeństwo dla kandyd. z w. k. n. lub egz. wydz.
1	Nisko	Nisko	7 „	koed.	—	„	—	4563 m²	Sprostowany konk. z Nr. 9,
1	Przeworsk	Łopuszka Wielka	7 „	„	—	„	3 „	24 a ogr. ½m pola	Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n.
1	Sanok	Dobra Szlachecka	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	2 mg	
2	„	Jaćmierz	6 „	„	—	polski	—	2 mg	
3	„	Mrzygłód	2 „	„	—	polski	3 „	2 mg	
4	„	Trepcza	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
5	„	Wisłok dolny (Wielki)	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
1	Skole	Tuchla	2 „	„	—	„	3 „	1·5 ha	Konk. pon.
1	Stary Sambor	Niedzielna	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Trembowla	Wierzbowce	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
2	„	Laskowce	4 „	„	—	ruski	3 „	3 mg	
1	Zborów	Bzowica	2 „	„	—	polski	3 „	½ ha	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
2	Zborów	Bohutyn	2 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	$^{1}/_{2}$ ha	
3	„	Jarosławice	2 „	„	—	„	3 „	$1^{1}/_{2}$ ha	
4	„	Hodów	3 „	„	—	„	3 „	$^{1}/_{2}$ ha	
5	„	Zarudzie	4 „	„	—	„	4 „	1 ha	
6	„	Założce	7 „	„	—	polski	3 „	6·56ha	Konk. pon. Pierwszeństwo mają z egz. wydz. wzgl. w. k. n.
1	Żydaczów	Rozwadów	6 „	„	—	pol.-r.	4 „	2 mg	Konk. drugi Pierwszeństwo mają z egz. wydz. lub w. k. n.
2	„	Cucułowce	2 „	„	—	polski	—	2 mg	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15 stycznia 1931 r.

Wolne stanowiska nauczycieli.

Rada Szkolna Powiatowa w Buczaczu ogłasza konkurs na wolne posady nauczycieli następujących przedmiotów w publicznych szkołach powszechnych powiatu buczackiego:

1) języka polskiego z historją w 7-kl. szkole męskiej w Monasterzyskach;

2) języka polskiego z historją w 7-kl. szkole żeńskiej w Monasterzyskach;

3) przyrody z geografją w obu szkołach 7-klasowych w Monasterzyskach.

Konkurs na posadę dyrektora Pańswt. Szkoły Budownictwa w Jarosławiu.

W Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 27 października 1930 r. Nr. 10/230 ogłosiło Ministerstwo W. R. i O. P. konkurs na posadę dyrektora Państwowej Szkoły Budownictwa w Jarosławiu.

Podania udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., wnosić należy w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Lw., najpóźniej w 4 tygodnie od powyższej daty wyjścia wymienionego numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Wolne stanowiska sekretarzy w radach szkolnych powiatowych.

Wolne stanowiska sekretarzy są do obsadzenia w Radzie Szkolnej Powiatowej w 1) Brzozowie, 2) Brodach i 3) Kałuszu.

Do tych stanowisk przywiązane jest uposażenie XI. st. sł. urzędników państwowych.

O stanowiska te ubiegać się mogą kandydaci, posiadający świadectwa dojrzałości szkoły średniej ogólno-kształcącej, względnie seminarjum nauczycielskiego.

Stanowiska będą obsadzone narazie prowizorycznie.

Podania należycie udokumentowane należy wnosić w terminie możliwie najkrótszym do Kuratorjum Okr. Szk. we Lwowie.

Naczelnik Wydziału: *Kwieciński.*

Ogłoszenia.

Popieranie przemysłu krajowego.

Komunikat Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 23 października 1930 r. Nr. O. 2086/30.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że z końcem b. r. zostanie uruchomiona w Krakowie fabryka ołówków pod nazwą: „Polska Fabryka ołówków L. i C. Hardtmuth z siedzibą w Krakowie".

Ponieważ jest to przedstawicielstwo fabryki czechosłowackiej, Kuratorjum przypomina, że istnieje krajowa fabryka ołówków St. Majewskiego.

Zechcą Dyrekcje, Kierownictwa i Rady Szkolne zwrócić na to uwagę nauczycielstwa i młodzieży.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował na resztę okresu 3-letniego 1929—1931:

1) zarządzeniem z dnia 9 października 1930, L. I. K. N. 5048/30 p. p. Eustachego Hamerskiego, Pawła Kopczyka i Mikołaja Orłowskiego, nauczycieli seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rudniku n/Sanem, członkami Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych dla rejonu VII-go w Rudniku nad Sanem. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 419);

2) zarządzeniem z dnia 10 listopada 1930 r. L. I. K. N. 6289/30 p. Stanisława Drozdowskiego, nauczyciela kierującego szkoły w Baryszu, członkiem Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Szkół Powszechnych dla rejonu II. w Czortkowie. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r. str. 415);

3) zarzadzeniem z dnia 29 października 1930 r. Nr. I. K. N. 6066/30 p. Marjana Kirscha i p. Janinę Melchertównę, nauczycieli I. Państw. Seminarjum Naucz. Żeńskiego w Przemyślu, członkami Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych dla rejonu VI w Przemyślu (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 418);

4) zarządzeniem z dnia 6 listopada 1930 r. Nr. I. K. N. 6169/30 p. Jana Sokołowskiego, nauczyciela Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Kołomyi, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych dla rejonu IV w Kołomyi. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 415).

Komisja dyscyplinarna dla nauczycieli.

Nr. O. 1694/30. P. Prezes Sądu Apelacyjnego we Lwowie pismem z dnia 19 września 1930. Prez. 27.868/30, 26. RS. delegował po myśli art. 87 punkt 3-ci ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z dnia 1 lipca 1926 r., w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), na nową trzyletnią kadencję na przewodniczącego Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli we Lwowie sędziego okręgowego Feliksa Orzelskiego, a na zastępców przewodniczącego tejże komisji sędziów powiatowych Karola Zielińskiego, Edwarda Fica i Stanisława Kowalewskiego we Lwowie.

Opłaty za mieszkania służbowe.

W Dz. U. R. P. Nr. 69 z r. 1930, poz. 549, ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 września 1930 r., zmieniające rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r., o opłatach za mieszkania, zajmowane przez funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849).

W szczególności zmieniony został ponownie §. 2 powyższego rozporządzenia (patrz. Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 228). Pełne brzmienie cytowanego paragrafu obecnie jest następujące:

§ 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 października 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849, w brzmieniu rozporządzenia z dnia 8 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 186, i z dnia 23 września 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 549.

Wojskowi i funkcjonarjusze państwowi, którzy z tytułu swej służby mieszkają w przydzielonych im mieszkaniach służbowych, opłacają za te mieszkania komorne w wysokości dodatku na mieszkanie, przysługującego im na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 1924 r. w sprawie dodatku na mieszkanie. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 673).

Komorne za mieszkania służbowe zajmowane w roku 1928 pobiera się w wysokości dodatku na mieszkanie, przypadającego do wypłaty w tymże roku bez względu na ewentualne późniejsze podwyższenie stawek tego dodatku. O ileby jednak przysługujący dodatek na mieszkanie był wyższy od kwoty, która należałaby się za dane mieszkanie służbowe przy zastosowaniu § 3 względnie 4 niniejszego rozporzadzenia, wówczas opłatę za mieszkanie służbowe pobiera się w wysokości, obliczonej według podanych paragrafów.

Za mieszkania służbowe uważać należy mieszkania przydzielone przez władze przełożone funkcjonarjuszom państwowym i wojskowym zawodowym:

a) dla wykonywania czynności służbowych, związanych z danym gmachem,

b) ze względu na szczególny charakter czynności służbowych wymagających zajmowania mieszkania w ściśle określonym gmachu.

Szczegółowe listy mieszkań służbowych ustalą właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Gablotki jedwabnika.

Józef Bieniek, nauczyciel z Wagi Ogińszczyzny, pow. Podhajce, sporządza dla szkół powszechnych gablotki jedwabnika, rozmiar 40×25 za szkłem w 13 preparatach w cenie 15 zł bez przesyłki. Ze względu na wysokie koszta przesyłki, wskazanem byłoby zamawianie jednocześnie większej ilości gablotek [1]).

Komunikat Komitetu Floty Narodowej.

Komitet Floty Narodowej pragnie zaznaczyć, że w związku z haniebnemi zakusami Treviranusa na całość naszych granic zachodnich i grzegu morskiego, niektóre ugrupowania społeczne w szlachetnym patriotycznym odruchu zainicjowały zbiórki funduszów na budowę okrętów dla Państwa bez uzgodnienia tej akcji z Centralą Komitetu Floty Narodowej, wskutek czego akcja o tak doniosłem znaczeniu dla Państwa rozprasza się, wprowadzając chaos w pojęciu społeczeństwa.

Aby zapobiedz temu szkodliwemu dla wielkiej akcji państwowej działaniu, Komitet Floty Narodowej podkreśla, że jest jedyną instytucją społeczno-państwową, która powołana jest do koordynowania wszelkich poczynań społecznych w kierunku gromadzenia funduszów na budowę okrętów dla Państwa i zwraca się niniejszem z gorącym apelem do wszystkich obywateli i organizacyj społecznych, które już zapoczątkowały zbiórk na kupno i budowę okrętów, o nawiązanie ścisłego kontaktu z Centralą Komitetu w Warszawie, Elektoralna 2, Gmach Ministerstwa Przemysłu i Handlu, oraz wpłacanie wszelkich zebranych kwot na ten cel do P. K. O. Konto Komitetu Nr. 30.

Komitet Floty Narodowej żywi najgłębszą wiarę, że apel niniejszy, mający na celu jedynie dobro wielkiej sprawy nie przebrzmi bez echa, a przekona tych obywateli oraz organizacje społeczne, które dotychczas szły w rozproszeniu i skoordynuje ich szlachetne wysiłki w myśl wielkiej maksymy „W jedności siła".

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 164: Józef Bieniek. Potrzeba szerzenia idei hodowli jedwabników.

Konferecje informacyjne dla nauczycielstwa, ubiegającego się o dopuszczenie do egzaminu wstępnego na wyższe kursy nauczycielskie.

L. I. K. N. 6548/30. W terminie od 29 do 31 grudnia 1930 r. kuratorja okręgów szkolnych w siedzibach wyższych kursów nauczycielskich organizują konferencję dla kandydatów do egzaminu wstępnego na wyższe kursy nauczycielskie w r. 1931/32. Konferencje te nie mają charakteru obowiązkowego.

Celem konferencyj o charakterze wyłącznie informacyjnym jest udzielenie uczestnikom wyjaśnień, tyczących się metod pracy na kursie i zakresu wymagań przy egzaminie wstępnym, omówienie bibljografji, w szczególności książek wskazanych do egzaminu, oraz udzielenie informacyj, tyczących się sposobu przeprowadzenia egzaminu wstępnego i metody pracy na wyższym kursie nauczycielskim.

Spis konferencyj obejmuje poniższa tabela:

L. p.	Siedziba W. K. N.	Bliższy adres	Konferencja z grupy przedmiotów	Uwagi
1	Kraków	Wawel 9.	human. (j. polski, j. niem. i j. polski-historja).	Zapisy na konferencje przyjmują wymienione dyrekcje w. k. n. w terminie do dnia 15 grudnia 1930 r. Dyrekcje w. k. n. udzielać będą również wszelkich informacyj zgłaszającym się na konferencje.
2	Lwów	ul. Zielona 10.	geogr.-przyr. i human. (j. polski i j. ruski).	
3	Lublin	Gmach Uniwersytetu. Archidjakońska 3.	fizyko-matem.	
4	Toruń	ul. Sienkiewicza nr. 38.	humanist. i fizyko-matem.	
5	Poznań	ul. Garncarska 7.	fizyko-matem. oraz wychowania fizyczn. i śpiewu.	
6	Warszawa	ul. Jezuicka 4.	fiz.-matem. fiz.-chem. geogr.-przyr. human. (j. polski-historja).	
	"	ul. Górczewska 8.	robót ręcznych i rysunku.	
7	Wilno	1) św. Anny 2) W. Pohulanka 25.	1) human., 2) pedag.	
8	Cieszyn	Gmach gimn. m. im. Osuchowskiego. Plac Słowackiego.	fizyko-matem.	
9	Mysłowice	ul. Seminaryjna 8—10 (państw. sem. naucz. męs).	robót ręcznych i rysunku.	

Złota księga abstynencka.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 7 października 1930 r. Nr. W. F. 6234/30.

Nr. O. 2063/30. Przychylając się do prośby generalnego sekretarza Związku Nauczycieli Abstynentów, zezwalam na wprowadzenie do szkół powszechnych średnich i zawodowych t. zw. „Złotej Księgi Abstynenckiej" w formie podanej przez tenże związek.

Druki abstynenckiej Złotej Księgi w rękach wychowawców, ideowo pracujących nad zwalczaniem alkoholizmu wśród dziatwy i młodzieży szkolnej, niewątpliwie mogą okazać się skutecznym środkiem pomocniczym.

Wszelkich wyjaśnień w tej sprawie udzieli zarząd Związku Nauczycieli Abstynentów w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 26.

Podsekretarz Stanu: (—) *B. Żongołłowicz*, wr.

Drzewka do sadzenia przy drogach.

Ministerstwo W. R. i O. P. w komunikacie, ogłoszonym w Nr. 9 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, str. 486, zwraca uwagę, że Dyrekcja Lasów Państwowych we Lwowie założyła w nadleśnictwach w Nadwórnej i Bolechowie stałe szkółki handlowe leśne, produkujące sadzonki i drzewa do obsadzania dróg.

W razie potrzeby należy porozumiewać się bezpośrednio z wymienionemi nadleśnictwami.

Książki, Czasopisma.

Prawidła gier drużynowych.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 sierpnia 1930 r. Nr. I. W. F. 5373/30.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 148).

Polecam do stosowania w szkołach wydawnictwo Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: „Prawidła gier drużynowych: Kwadrant, Palant, Siatkówka, Koszykówka, Szczypiorniak, Jordanka" — w opracowaniu wizytatora Zygmunta Wyrobka — wyd. 1930 r. (skład główny: Administracja miesięcznika „Wychowanie Fizyczne" — Poznań, Park Wilsona). Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Powstanie listopadowe.

Nakładem Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego w Warszawie ukazała się praca p. Alicji Bełcikowskiej p. t. „Powstanie listopadowe".

Uznając, iż książka ta jest niezbędną dla organizatorów obchodów setnej rocznicy powstania, Kuratorjum O. S. Lw. zwraca na nią uwagę Nauczycielstwa szkół wszelkich typów.

Cena książki 2 Zł 80 gr.

Książki nadesłane: Ludwik Taras, inspektor szkolny. Pragmatyka nauczycielska. Lwów, 1929.

Dodatek.

CZ. ZAJĄC, okręgowy wizytator szkół.

Pracownie przyrodnicze, robót ręcznych i kobiecych, kuchnie gospodarstwa domowego i ogrody biologiczne przy szkołach powszechnych w okręgu szkolnym lwowskim w roku szkolnym 1929/30.

W zeszłorocznym zestawieniu umieszczono szczegółowe sprawozdania z pojedyńczych pracowni [1]). Ponieważ w ostatnim roku nie było zasadniczych zmian w sposobie organizacji, przeto niniejsze sprawozdanie ujmuje w ogólnych zarysach dalszą pracę, dodając tylko nowe spostrzeżenia i zarządzenia, załączone zaś wykazy pracowni wszystkich typów dają osobny obraz na podstawie zebranych liczb statystycznych.

Pracownie, nazwane w wykazie przyrodniczemi, mają tu i ówdzie nieliczne przybory lub zbiory do nauki przyrody żywej, głównie jednak służą do nauki fizyki i chemji. Wszystkie wykazy zawierają stan z roku 1929/30, jedynie podane są wszystkie kredyty przyznane przez Ministerstwo W. R. i O. P., a więc i z lat ubiegłych.

Pracownie założone przy finansowej pomocy Ministerstwa W. R. i O. P. posiadają komplety przyborów do ćwiczeń zestawione planowo i odpowiadające przynajmniej minimalnym wymogom programu. Natomiast w innych pracowniach są przybory zbierane lub zakupywane przeważnie przygodnie, więc są niekompletne i w niedostatecznej ilości, tak iż przeważają środki do pokazu (demonstracyj) przy nauce przyrody, a mniej jest przyborów do ćwiczeń uczniów. Pracownie takie powstały dzięki zabiegom nauczycieli i kierowników szkół przy poparciu inspektorów, przez uzupełnianie przyborów już to zebranych z kilku szkół danej miejscowości, już to ocalonych resztek pracowni robót ręcznych, jakie istniały przed wojną. Uzupełnianie dokonuje się skromnemi dochodami z przedstawień szkolnych, opłat uczniów lub kół rodzicielskich, z subwencyj gmin, rzadziej powiatu. Poza tem wiele szkół zaopatrzył w zbiory minerałów i produktów kopalnianych instruktor przyrody p. dr. Budzianowski, szkoły opłaciły koszta zbiórki i transportu.

Bardzo trudnem zagadnieniem nawet w pracowniach dobrze zaopatrzonych w przybory jest kwestja pokrywania wydatków na materjał do ćwiczeń tam, gdzie młodzież jest bardzo uboga (szczególnie w pracowniach robót ręcznych). Gminy dostarczają wszystkim pracowniom tak, jak dla całej szkoły, pomieszczenia, sprzętów, opału, światła i innych urządzeń (gazu, wody i t. d.). Jak już w ubiegłym roku zaznaczono, gminy miejskie nie uchylają się od tych obowiązków, a w niektórych wypadkach dają kosztowne urządzenia, a nawet udzielają zasiłków w gotówce na pomoce naukowe lub materjał do ćwiczeń; wypadki takie są uwidocznione w odnośnej rubryce wykazu.

Niektórzy nauczyciele, prowadzący pracownie, posiadają jako najwyższy cenzus egzamin praktyczny; natomiast wszyscy kierownicy pra-

---

[1]) Patrz. Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 97.

cowni, na które Ministerstwo udzieliło funduszów, posiadają co najmniej wyższy kurs nauczycielski lub egzamin wydziałowy. Kierownik pracown nietylko zawiaduje zbiorami i organizuje zajęcia; ważniejszem jego zadaniem jest pouczanie innych nauczycieli, to też musi on stale przebywać w pracowni w czasie trwania zajęć w niej, co nieraz wynosi ponad 40 godzin tygodniowo, nie wliczając w to czasu, potrzebnego na inne czynności, jak przegląd i naprawa przyborów, układanie podziału zajęć i t. p.

Przynajmniej raz w tygodniu odbywali kierownicy pracowni z nauczycielami metodą ćwiczeniową konferencje, celem omówienia i ułożenia lekcyj na najbliższe dni. W ubiegłym roku szkolnym byli niektórzy z nich zwolnieni częściowo lub całkowicie od udzielania nauki; obecnie jednak wobec wielkiego braku etatów w stosunku do zwiększonej liczby oddziałów staje się wprost niemożliwem rozwiązanie tej sprawy bez uszczerbku dla pracowni. Kwestja ta odpadłaby dopiero wówczas, gdyby z jednej pracowni nie korzystało więcej jak dwie szkoły.

Wśród wielu uwag, nadesłanych przez kierowników pracowni, powtarzają się najczęściej takie, które związane są z kwestją materjalną, a więc szczupłość sali, za duża ilość uczniów, potrzeba uzupełnienia lub powiększenia ilości przyborów, brak materjałów do ćwiczeń, za duża liczba godzin zajęć w jednej pracowni, potrzeba bibljoteczki i t. p.

Jakkolwiek każda pracownia należy do jednej szkoły i podlega jej kierownikowi, to jednak tam, gdzie z jednej pracowni korzysta kilka szkół, musiało się znaleźć jakieś ułożenie stosunku kierownika pracowni do tych wszystkich szkół w układaniu i prowadzeniu zajęć. W tym celu Kuratorjum ogłosiło regulamin dla pracowni w Dz. Urz. Kur. z r. 1930, str. 131. W tym samym dzienniku str. 136 ogłoszono sprawozdanie z założenia i urządzenia ogrodu biologicznego przy szkole im. Żółkiewskiego we Lwowie, w celu poinformowania i zachęcenia nauczycieli, by wykorzystali ogródki szkolne do nauki przyrody. Jak wynika ze sprawozdań p. inspektorów wskazówki te znalazły już odgłos, bo w bieżącym roku poczyniono szereg prób.

Ćwiczenia starano się w miarę możności dostosować do programu. W pracowniach fizyko-chemicznych, urządzono normalnie, prowadzono ćwiczenia według ramowego planu, ułożonego przez instruktora. Planuje się też ułożenie podobnego planu dla robót ręcznych i kobiecych. Podane w wykazie ilości odbytych ćwiczeń wypadły częstokroć niewspółmiernie z powodu różnej interpretacji pojęcia serji ćwiczeń przez wypełniających wykazy. W niektórych pracowniach odbywały się ćwiczenia nauczycieli pod kierownictwem instrukotra lub lekcje pokazowe. Poza tem układano co tygodnia program ćwiczeń, jak to już wyżej wspomniano.

Byłoby rzeczą zbyteczną mówić tutaj o znaczeniu pracowni i o spotęgowaniu zainteresowania młodzieży, należy jednak wspomnieć o zaobserwowanem u wielu nauczycieli dużem zadowoleniu z nowego i zaopatrzonego warsztatu pracy oraz o bezinteresownych trudach i wysiłkach, by pracownię i ćwiczenia jak najlepiej urządzić. Niestety stosunek liczby pracowni do ilości szkół choćby tylko siedmioklasowych nie jest jeszcze korzystny, podaje go poniższa tabela:

Województwo	lwowskie	stanisławowskie	tarnopolskie	Razem
Ilość szkół 7-klasowych	217	88	74	379
A) Pracownie dla przyrody żywej i martwej: ilość	17 (15)	6 (4)	6 (3)	29 (22)
Procent w stosunku do ilości szkół 7-klasowych	7.8%	6.8%	8.1%	7.7%
Korzysta z nich szkół 7-kl.	83	27	21	131
Procentowo	38%	31%	28%	34½%
B) Pracownie robót ręcznych, kobiecych i kuchnie: ilość	25 (18)	5 (2)	5 (2)	35 (22)
Procent w stosunku do szkół 7-klasowych	11.5%	5.7%	6.8%	9.2%
Korzysta z nich szkół 7-kl.	45	10	5	60
Procentowo:	20.7%	11.3%	5.7%	16%

Cyfry w nawiasach oznaczają liczbę pracowni założonych przy finansowej pomocy Ministerstwa W. R. i O. P. Widać zatem, iż centrum (z powodu miasta Lwowa) i szkoły zachodniego okręgu są lepiej uposażone niż wschód, w całym zaś okręgu w r. 1929/30 co 13-ta mniej więcej szkoła siedmioklasowa posiadała pracownię przyrodniczą, a co trzecia z niej korzystała; pracownię robót posiadała co 11 szkoła, a co 6 z niej korzystała. Stosunek wypadłby naturalnie znacznie gorzej gdyby uwzględnić szkoły niżej zorganizowane, jeszcze słabiej zaopatrzone w pomoce naukowe.

Trudności w urządzeniu pracowni są przeważnie natury finansowej (sala, sprzęty i stosunkowo drogie przybory), ale zdarzają się też wypadki, iż na przeszkodzie stoi brak wykwalifikowanego nauczyciela. Dzięki jednak stopniowo udzielanym kredytom przez Ministerstwo w poprzednich latach i rozbudzonej emulacji szkół i powiatów ilość pracowni powoli wzrasta. Wykazy V i VI wymieniają pracownie, w których nauka już częściowo odbywała się w roku 1929/30, albo których uruchomienie w r. 1930/31 jest zapewnione.

Poza tem istnieje wiele projektów, których zrealizowanie narazie nie jest pewne.

Poniższa tabela podaje ilość pracowni w poszczególnych latach. (Cyfry w nawiasach podają liczbę pracowni uruchomionych w danym roku).

W roku było czynnych pracowni	fizyko-chemicz.	biologicznych	robót ręcznych	robót kobiecych	kuchni gospod.
1923	—	—	3 (3)	—	—
1924	—	—	6 (3)	—	—
1925	1 (1)	1 (1)	7 (1)	—	—
1926	2 (1)	1 (—)	10 (3)	—	—
1927	2 (—)	1 (—)	10 (—)	—	—
1928	13 (11)	2 (1)	15 (5)	—	2 (2)
1929	17 (4)	2 (—)	19 (4)	1 (1)	8 (6)
1930 do 30/VI	25 (8)	4 (2)	22 (3)	4 (3)	9 (1)

Widać tutaj, iż właściwy rozwój przypada na lata 1928/1930, to jest na okres, w którym Ministerstwo W. R. i O. P. udzielało na ten cel kredytów.

Lwów, we wrześniu 1930.

Pracownie przyrodnicze, które były w stadjum organizacji w czerwcu 1930.

Powiat	Siedziba pracowni	Rodzaj	Subwencja Minister. WR. i OP. w r. 1929/30	Inne dochody	Urządzenie i pomoce naukowe w dniu 1/VII 1930	Nauka w r. 1929/30	Uwagi
Czortków	Czortków	fizyko-chemicz.	6.000 zł	Rada Szkolna Miejscowa i młodzież 1.023 zł na urządzenie.	wszystkie środki naukowe, 2 sale i sprzęty. Otwarcie we wrześniu 1930.	—	opóźnienie uruchomienia z powodu obłożnej choroby nauczyciela.
Jaworów	Jaworów szkoła męska	fizyko-chemicz.	—	Rada Szkolna Miejscowa 30 zł	1 sala i skromne umeblowanie, przybory zebrane ze szkół.	ćwiczenia VI i VII oddziału 3 szkół	osobnego kierownika niema.
Kolbuszowa	Kolbuszowa szkoła żeńska	fizyko-chemicz.	—	Kuratorjum zbiór materjałów za 400 zł	sala i gabinet, 6 stołów, skąpe zbiory.	—	—
Kosów	Kuty szkoła żeńska	fizyko-chemicz.	4.000 zł	—	sala, część sprzętów, wszystkie pomoce naukowe	—	—
Lwów-miasto	szkoła męska Konopnickiej	fizyko-chemicz.	5.000 zł	—	sala, część sprzętów, wszystkie pomoce naukowe	—	jak wyżej
Przemyśl	szkoła im. Słowackiego	ogród biolog.	—	—	prowadzono niektóre działy roślin.	korzystała narazie 1 szkoła	w r. 1930/31 ma korzystać kilka szkół.
Sambor	szkoła im. kr. Jadwigi	fizyko-chemicz.	5.000 zł	—	uruchomienie od września 1930	—	Opóźnienie z powodu niewykończenia wewnęt. urządzenia.
Sanok	Rymanów	fizyko-chemicz.	4.000 zł	—	wszystkie przybory	—	Uruchomiona we wrześniu 1930 r.
Żółkiew	Żółkiew szkoła męska	fizyko-chemicz.	6.000 zł	—	uruchomienie we wrześniu 1930. Wszystkie pomoce naukowe.	—	Opóźnienie z powodu niewykończenia wewnęt. urządzenia.
Żółkiew	Mosty Wielkie	fizyko-chemicz.	6.000 zł	—	jak wyżej	—	jak wyżej.
Śniatyn	Śniatyn szkoła żeńska	fizyko-chemicz.	—	sprzęty dała gmina	sala, sprzęty; pomoce naukowe zebrano z 2 szkół.	—	nauka w pracowni zapowiedziana od października 1930.

Pracownie robót ręcznych, które były

Powiat	Siedziba pracowni	Rodzaj pracowni	Subwencja Ministerstwa WR. i O. P.
Jaworów	7-kl. szkoła męska Jaworów	robót ręcznych	—
Jaworów	Krakowiec	robót ręcznych	—
Lwów-miasto	szkoła męska im. Sienkiewicza	robót ręcznych	5.000
Przemyśl	szkoła żeńska im. Piramowicza	robót ręcznych	1.000
Rohatyn	szkoła męska	robót ręcznych	—
Sanok	Posada Olchowska	robót ręcznych	6.000

Inne dochody	Stan urządzenia w dniu 1/VII 1930	Uwagi
Rada Szkolna Miejscowa 20 zł.	1 sala, 3 strugnice, tokarnia, szafa z narzędziami	narazie korzysta VI i VII klasa szkoły męskiej
Gmina 30 zł. i drzewo	1 izba, 1 strugnica, 1 tokarnia, 1 wiertarka, cyrkularka, narzędzia	korzysta 5, 6 i 7-ma klasa szkoły w Krakowcu
—	sala, strugnica i narzędzia	nieuruchomiona przed wakacjami z powodu niedostarczenia przez gminę urządzenia
—	maszyny do szycia i inne narzędzia	z zasiłku Min. WR i OP. 4.000 zł. uruchomiono w 3 innych szkołach; czwarta opóźniona z powodu braku sali i sprzęt.
przygodne zbiórki	sala, stoły, 1 strugnica, mały zbiór narzedzi	uruchomienie zapowiedziane we wrześniu 1930
—	wszystkie przybory, sala i sprzęty	uruchomiona we wrześniu 1930 korzystają 4 szkoły

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.

ROK XXXIV. NUMER 12.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 29 grudnia 1930

TREŚĆ:

Część urzędowa.

Dodatek:

Część urzędowa.

1.

„Parametr“.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 1 grudnia 1930 r. Nr. O. 2284/30.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 11 listopada 1930 Nr. II. 21470/30 Kuratorjum zawiadamia, że Ministerstwo zarządziło dalszą prenumeratę czasopisma „Parametr“, poświęconego nauczaniu matematyki.

Ministerstwo opłaci prenumeratę powyższego czasopisma dla państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, dla państwowych szkół średnich ogólnokształcących i dla inspektoratów za pół roku, t. j. za II. (drugie półrocze 1930 roku.

Czasopismo rozsyłać będzie nadal Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu.

Pokwitowanie odbioru wszystkich pięciu egzemplarzy czasopisma za II. półrocze roku 1930 winny Dyrekcje poszczególnych szkół i Inspektoraty nadesłać w drugiej połowie miesiąca grudnia bezpośrednio do Administracji Parametru: Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, Marcinkowskiego 22, na specjalnych blankietach, dołączonych przez Księgarnię św. Wojciecha do ostatniego numeru pisma.

W razie nieotrzymania numeru winna Dyrekcja szkoły lub Inspektor Szkolny reklamować w Administracji pisma.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski.* wr.

2.

Umowy z pracownikami kontraktowymi.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 12 listopada 1930 r. Nr. I. Prez. 6840/30.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 174).

Po wejściu w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323), którego przepisy odnoszą się także do pracowników umysłowych, zatrudnionych na podstawie umowy w urzędach i instytucjach państwowych (z wyjątkiem wymienionych w art. 4 p. 3) i którego art. 1 uznaje za nieważne wszelkie postanowienia umów indywidualnych mniej korzystne dla pracowników umysłowych, stracił w znacznej mierze znaczenie wzór umów z państwowymi pracownikami kontraktowymi, ustalony okólnikami Prezydjum Rady Ministrów z dnia 3 września 1924 r. L. 10769 i z dnia 31 stycznia 1925 r. L. 1691[1]). Skutkiem tego stało się koniecznem ustalenie odrębnego wzoru umów dla tych pracowników kontraktowych, którzy podpadają pod pojęcie pracowników umysłowych w rozumieniu powołanego wyżej rozporządzenia, odrębnego zaś dla pracowników kontraktowych, pełniących czynności funkcjonarjuszów niższych.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 303 i z 1925 r., str. 86.

Ponadto z uwagi na obowiązujące ustawodawstwo, zachodzi konieczność wprowadzenia pewnych odmiennych postanowień w umowach zawieranych z pracownikami władz i urzędów, odmiennych zaś w umowach z pracownikami zakładów, przedsiębiorstw i instytucyj państwowych. Zmiany te ujęte są w nawiasach (. . . . . .) w p. 2, 6 i 7 wzoru B, oraz w p. 4 i 5 wzoru A i B.

Z tego powodu Prezydjum Rady Ministrów opracowało nowe wzory umów, przesłane przy okólniku z dnia 16 października 1930 r. Nr. 8936/30.

Wzór A przeznaczony jest dla pracowników umysłowych, wzór B dla pracowników, mających pełnić obowiązki niższych funkcjonarjuszów państwowych, o ile nie podpadają pod pojęcie pracowników umysłowych.

Właściwa władza naczelna rozstrzyga o zastosowaniu wzorów, przyczem może wprowadzić niezbędne w nich zmiany.

Umowy zawierane według wzoru A oceniać należy w razie wątpliwości według przepisów powołanego wyżej rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r.

Umowy zawierane według wzoru B przez przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje państwowe, oceniać należy w razie wątpliwości według przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324).

W nagłówku umów, zawieranych przez zakłady, instytucje, przedsiębiorstwa, posiadające osobowość prawną, skreślić należy ujęte w nawias wyrazy „Skarbem Państwa".

W p. 1 wszystkich umów należy w wypadkach, w których pracodawcy zależy na terminowem rozpoczęciu stosunku pracy, na końcu zdania pierwszego w miejsce kropki dać przecinek i dodać zdanie: „przyczem objęcie służby nastąpić winno najpóźniej dnia . . . . 19 . . . r."

W p. 2 obydwóch wzorów wypłata wynagrodzenia może być nadal ustalana „zgóry", albo „zdołu", jeżeli jednak w umowach zawieranych według wzoru A wypłata została ustalona „zgóry", dniem płatności winien być pierwszy dzień każdego miesiąca kalendarzowego, z uwzględnieniem postanowień ust. 2 art. 12 ustawy o uposażeniu, jeżeli zaś wypłatę oznaczono „zdołu", dniem płatności w myśl art. 15 powołanego rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych winien być ostatni dzień każdego miesiąca kalendarzowego. Jeżeli objęcie służby nastąpiło w ciągu miesiąca kalendarzowego, wypłaca się wynagrodzenie po raz pierwszy, licząc 1/30 wynagrodzenia miesięcznego za każdy dzień służby w pierwszym miesiącu. Wynagrodzenie określone w p. 2 jako równe uposażeniu funkcjonarjuszów danej grupy, obejmuje oprócz uposażenia, ustalonego w tabeli, zawartej w art. 3 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), także dodatek regulacyjny, 10% dodatek, przyznany funkcjonarjuszom państwowym w art. 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725) [1]), dodatki miesięczne, przyznawane na zasadzie ust. 1 art. 5 ustawy skarbowej z dnia 22 czerwca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622) [2]), ust. 1 art. 4 ustawy skarbowej z dnia 25 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20. poz. 183) [3]), względ-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 54.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 367.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 208.

nie na zasadzie ustaw późniejszych, oraz ewentualnie dodatki ekonomiczny, stołeczny, względnie kresowy. Inne dodatki (z wyjątkiem mieszkaniowego) mogą pracownikowi przysługiwać, jeżeli są w p. 2 umowy wyraźnie wymienione. Zasadnicza zmiana w stosunku do wzoru obowiązującego poprzednio polega na umożliwieniu przyznania wyższego szczebla w danej grupie, a nietylko szczebla a.

Jeżeli wynagrodzenie nie ma być określone według pewnej grupy uposażenia funkcjonarjuszów państwowych, lecz ustalone ryczałtowo, natenczas ustęp 1 punktu 2 otrzyma brzmienie następujące:

„Pan . . . . otrzymywać będzie wynagrodzenie w wysokości . . . . (słowami . . . .) złotych miesięcznie“. W tym wypadku wynagrodzenie nie ulega zmianie, w razie przyznania funkcjonarjuszom państwowym jakichkolwiek dodatków, lecz może być zmienione w drodze odpowiedniej zmiany umowy. W tym też wypadku należy w ustępie 3 p. 2 ustalić zwrot kosztów podróży i diety zasadniczo według grupy uposażenia, odpowiadającej danemu stanowisku służbowemu.

Jeżeli pracownik kontraktowy ma otrzymać mieszkanie służbowe w rozumieniu art. 1 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 września 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 540)[1]) należy w p. 2 wzoru A wstawić jako ustęp trzeci postanowienie:

„Na czas trwania umowy obowiązan . . . . Pan . . . . będzie zająć mieszkanie służbowe w domu . . . . złożone z . . . . pokojów i . . . . . ., które opróżni w razie rozwiązania niniejszej umowy z dniem jej rozwiązania z wyjątkiem, przewidzianym w ust. 1 art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323). Powyższe mieszkanie otrzyma Pan . . . . bezpłatnie“. We wzorze B nie należy umieszczać wyrazów: „z wyjątkiem przewidzianym w ust. 1 art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323)“.

Miejscowość, w której pracownik kontraktowy ma pełnić służbę, jest w umowie ściśle określona i należy do jej części istotnych. Przeniesienie pracownika do innej miejscowości może więc nastąpić tylko za jego zgodą. Zgoda pracownika na przeniesienie w wypadku konkretnym winna być wyrażona na piśmie.

Jeżeli pracownik ma otrzymywać umundurowanie należy w p. 2 po ustępie pierwszym dodać postanowienie:

Ponadto będzie Pan . . . . otrzymywał umundurowanie na tych samych zasadach, na jakich przysługuje ono . . . .“ (tu wymienić należy funkcjonarjuszów tego rodzaju służby, do którego ma być użyty pracownik kontraktowy“, a w braku odpowiednich przepisów należy w tym ustępie wymienić szczegółowo części umundurowania i warunki jego używania).

W punkcie 2 umów, zawieranych według wzoru B umieszcza się w razie potrzeby postanowienie:

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 414.

„Za pełnienie służby w niedziele, lub święta Pan . . . . otrzymywać będzie wynagrodzenie według norm i na warunkach, określonych dla niższych funkcjonarjuszów państwowych".

W wypadkach, o których mowa w ustępie 1 punktu 3, jeżeli wynagrodzenie jest wypłacane „zgóry", nie należy żądać zwrotu części wynagrodzenia, wypłaconego za ostatni miesiąc.

Przyznanie uprawnienia do nakładania kar, przewidzianych w p. 6, należy do właściwej władzy naczelnej.

Jeżeli umowę z pracownikiem zawiera inna władza, niż władza naczelna, byłoby wskazanem niezwłoczne rozwiązanie umowy z pracownikami umysłowymi zastrzec decyzji władzy bezpośrednio podległej władzy naczelnej, względnie władzy, powołanej do wykonywania nadzoru nad zakładem, instytucją, lub przedsiębiorstwem, przyczem zaznacza się, że przyczyny niezwłocznego rozwiązania umowy są w rozporządzeniach Prezydenta Rzeczypospolitej wymienione przykładowo, a nie wyczerpująco.

W p. 9 umów, zawieranych przez władze, urzędy i szkoły państwowe wymienić należy, jako siedzibę sądów przedmiotowo właściwych miejscowość, odpowiadającą siedzibie oddziału Prokuratorji Generalnej R. P.

Umowy, zawierane przez przedsiębiorstwa, zakłady i instytucje państwowe, podlegają orzecznictwu sądów pracy, według zasad, zawartych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350), przyczem zaznacza się, że na terenie województwa poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej częśc województwa śląskiego, wynikające z umowy spory o eksmisję, wytaczać należy przed sądy przedmiotowo właściwe według zasad ogólnych.

Do kobiet, zatrudnionych w zakładach, przedsiębiorstwach i instytucjach, stosować należy przepisy art. 16 ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 636).

W tych działach administracji państwowej, których funkcjonarjusze podlegają postanowieniom nie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej, lecz postanowieniom innych ustaw, można w p. 4, 5 oraz w p. 7 ust. 1 d) powoływać odpowiednie postanowienia innych przepisów prawnych.

Jeżeli umowa ma być zawarta na czas określony, wprowadzić należy we wzorach zmiany następujące:

W p. 1 po wyrazach: „od dnia . . . . 19 . . . roku" dodać: „do dnia . . . . 19 . . . roku" i skreślić zdanie drugie.

W ust. 1 p. 3 zamiast wyrazów „wskutek wypowiedzenia, dokonanego przed zajściem powyższych wypadków" wstawić wyrazy: „wskutek upływu czasu, na który ją zawarto".

W ust. 1 p. 6 skreślić należy zdanie a) i b), a na ich miejsce wstawić zdanie następujące:

„a) wskutek upływu czasu, na który umowę zawarto". W tym samym punkcie skreślić należy ust. 3 (przedostatni).

Jeżeli umowa ma być zawarta na okres wykonania określonej roboty, wprowadzić należy we wzorach zmiany analogiczne, jak w umowacl na czas określony.

W związku z powyższem należy dotychczasowe umowy zastąpić nowemi według załączonych wzorów; jeśli wynagrodzenie określone było

ryczałtowo, ustalić je należy w ogólnej sumie przy uwzględnieniu otrzymywanych dotychczas dodatków.

Okólniki poprzednie, wydane w sprawie umów z państwowymi pracownikami kontraktowymi, tracą moc obowiązującą.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

Wzór A.

Umowa

zawarta między [1]) . . . . (Skarbem Państwa) a Pan . . . . w sprawie stosunku służbowego.

1. Pan . . . . przyjmuje na siebie od dnia . . . . 19 . . . roku obowiązki . . . . w [2]) . . . . w charakterze pracownika kontraktowego. W okresie pierwszych trzech miesięcy, licząc od dnia objęcia służby, uważa się umowę niniejszą za zawartą na okres próbny, po upływie trzech miesięcy za zawartą na czas nieokreślony.

2. Pan . . . . otrzymywać będzie wynagrodzenie równe uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych . . . . grupy uposażenia, szczebla . . . bez dodatku na mieszkanie.

Wynagrodzenie wypłacane będzie przez cały czas trwania umowy miesięcznie . . . . w dniu . . . . każdego miesiąca kalendarzowego.

W razie podróży służbowych, delegacji, względnie przeniesienia, będą Pan . . . . przysługiwać należności, według norm, obowiązujących dla funkcjonarjuszów państwowych . . . grupy uposażenia.

3. W razie niemożności pełnienia przez Pan . . . . obowiązków wskutek choroby, lub nieszczęśliwego wypadku, jeżeli one nie zostały wywołane rozmyślnie, wskutek powołania do pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego, ławnika sądu pracy, lub innych obowiązków obywatelskich, nałożonych przepisami prawa publicznego, albo też wskutek wykluczenia od zajęć przez władzę sanitarną, dla zapobieżenia rozwleczeniu choroby zaraźliwej, Pan . . . . zachowuje przez okres 3-ch miesięcy prawo do wynagrodzenia, zmniejszonego o kwoty otrzymane z tytułu ubezpieczenia prawno-publicznego w razie choroby lub nieszczęśliwego wypadku, względnie ze Skarbu Państwa w razie powołania do pełnienia wyżej wymienionych obowiązków, albo też wykluczenia od zajęć przez władze sanitarne. W razie powołania do ćwiczeń wojskowych rezerwy będzie Pan . . . .

---

[1]) Wpisać nazwę władzy, lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa) zawierającego umowę.

[2]) Wpisać nazwę władzy, lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa), w którem pracownik ma pełnić służbę (z oznaczeniem miejscowości).

otrzymywał wynagrodzenie, określone w p. 2 niniejszej umowy bez potrąceń. We wszystkich, wymienionych wyżej wypadkach niemożności pełnienia obowiązków służbowych prawo do wynagrodzenia gaśnie przed upływem trzech miesięcy, jeżeli w ciągu tych trzech miesięcy umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu wskutek wypowiedzenia dokonanego przed zajściem powyższych wypadków.

W razie powołania do czynnej służby wojskowej na pięć miesięcy, w myśl art. 60 ustawy z dnia 23 maja 1924 r., o powszechnym obowiązku wojskowym, w brzmieniu ogłoszonem obwieszczeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 8 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 458) oraz w razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, przestanie Pan . . . . otrzymywać wynikające z niniejszej umowy wynagrodzenie z końcem miesiąca, w którym nastąpiło powołanie.

4. Pan . . . . będzie służyło prawo do urlopu dla wypoczynku w wymiarze i na zasadach, określonych w art. 36 i 37 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

(Punkt 4 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje, ma następujące brzmienie:

„Pan . . . . będzie służyło prawo do urlopu dla wypoczynku w wymiarze i na zasadach, określonych ustawą z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 334), jako pracownikowi umysłowemu)

5. Pan . . . . przyjmuje na siebie obowiązki określone w art. 21—27, art. 28 ust. 1 i 2, art. 29, art. 31, oraz art. 32 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), a ponadto zobowiązuje się stosować się ściśle do instrukcji i zarządzeń, normujących porządek pełnienia służby wewnętrznej i zewnętrznej.

(Ustęp 1 punktu 5 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje ma następujące brzmienie:

„Pan . . . . przyjmuje na siebie obowiązki określone w art. 21—26, art. 28 ust. 1 i 2, art. 29, art. 31 oraz art. 32 ust. 1, ustawy z dnia 17 lutego 1922 o. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), a ponadto zobowiązuje się stosować się ściśle do instrukcyj i zarządzeń normujących porządek pełnienia służby wewnętrznej i zewnętrznej“).

6. W razie uchybienia warunkom umowy, a w szczególności obowiązkom służbowym mogą być na Pan . . . . nałożone kary pieniężne do wysokości 10% wynagrodzenia, niezależnie od możności zastosowania innych rygorów. Kary pieniężne potrącane będą przy wypłacie wynagrodzenia, z zastrzeżeniem, że potrącanie nie może przekraczać 10% wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty po dokonaniu innych, ustawowo dozwolonych potrąceń.

7. Rozwiązanie stosunku służbowego następuje:

a) w okresie próbnym, t. j. w pierwszych 3 miesiącach służby, po uprzedniem wypowiedzeniu, które powinno nastąpić na piśmie i być doręczone najpóźniej pierwszego lub szesnastego dnia miesiąca kalendarzowego;

b) po zakończeniu okresu próbnego, po upływie trzech miesięcy od wypowiedzenia umowy przez . . . . lub Pan . . . . Trzymiesięczny okres wypowiedzenia winien pokrywać się z miesiącami kalendarzowemi, wypowiedzenie zaś winno nastąpić na piśmie i być doręczone najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia;

c) w razie wcielenia Pan . . . . jako poborowego do służby czynnej w wojsku stałem z dniem wcielenia, z wyjątkiem powołania do służby czynnej na 5 miesięcy, po upływie roku nieprzerwanej służby;

d) w razie zamianowania Pan . . . . funkcjonarjuszem państwowym, albo też dopuszczenia do państwowej służby przygotowawczej w charakterze praktykanta, po myśli art. 12 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego, względnie zaświadczenia o przyjęciu do służby przygotowawczej.

Po upływie trzech miesięcy niepełnienia obowiązków z powodu choroby, lub nieszczęśliwego wypadku, może [1]) . . . . uznać umowę za rozwiązaną. Poza tem nastąpić może rozwiązanie umowy niniejszej w innych wypadkach i na zasadach przewidzianych w art. 25, 28, 29, 31—33, 36—42, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323).

Wypowiedzenie umowy przez [1]) . . . . nie może nastąpić podczas urlopu, choroby albo wykluczenia Pan . . . . od zajęć przez władzę sanitarną, o ile choroba, lub wykluczenie od zajęć nie trwa dłużej niż trzy miesiące, podczas odbywania ćwiczeń wojskowych, lub pełnienia obowiązków obywatelskich, nałożonych przepisami prawa publicznego, podczas odbywania czynnej pięciomiesięcznej służby wojskowej, o ile stosunek służbowy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej rok.

W razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji, lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej umowa z tego powodu nie może być rozwiązana.

8. W razie rozwiązania stosunku służbowego obowiązan . . . . Pan . . . . będzie zwrócić otrzymane zaliczki i uregulować zaciągnięte względem . . . . zobowiązania pieniężne i służbowe.

9. Dla wszelkich sporów, wynikłych ewentualnie z niniejszej umowy, będą w pierwszej instancji wyłącznie kompetentne sądy przedmiotowo właściwe, mające siedzibę w . . . .

Podpis przedstawiciela władzy:

Podpis pracownika kontraktowego:

---

[1]) Wpisać nazwę władzy lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa).

Wzór B.

Umowa

zawarta między[1]) . . . .
. . . . (Skarbem Państwa) a Pan . . . . . .
. . . . w sprawie stosunku służbowego.

1. Pan . . . . przyjmuje na siebie od dnia . . . . 19 . . . roku obowiązki . . . . .
. . . . w[2]) . . . . w charakterze pracownika kontraktowego. W okresie pierwszych trzech miesięcy, licząc od dnia objęcia służby, uważa się umowę niniejszą za zawartą na okres próbny, po upływie trzech miesięcy za zawartą na czas nieokreślony.

2. Pan . . . . otrzymywać będzie wynagrodzenie równe uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych . . . . grupy uposażenia, szczebla . . . bez dodatku na mieszkanie.

Wynagrodzenie wypłacane będzie przez cały czas trwania umowy miesięcznie . . . . . . w dniu . . . . . . każdego miesiąca kalendarzowego.

(Ustęp 2 p. 2 w umowach zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje ma następujące brzmienie: „Wynagrodzenie wypłacane będzie przez cały czas trwania umowy co 2 tygodnie zdołu").

W razie podróży służbowych, delegacji, względnie przeniesienia, będą Pan . . . . przysługiwać należności, według norm, obowiązujących dla funkcjonarjuszów państwowych . . . grupy uposażenia.

3. W razie niemożności pełnienia przez Pan . . . . obowiązków wskutek choroby, lub nieszczęśliwego wypadku, jeżeli one nie zostały wywołane rozmyślnie, wskutek powołania do pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego, ławnika sądu pracy, lub innych obowiązków obywatelskich, nałożonych przepisami prawa publicznego, albo też wskutek wykluczenia od zajęć przez władzę sanitarną, dla zapobieżenia rozwleczeniu choroby zaraźliwej, Pan . . . . zachowuje przez okres 3-ch miesięcy prawo do wynagrodzenia, zmniejszonego o kwoty otrzymane z tytułu ubezpieczenia prawno-publicznego w razie choroby lub nieszczęśliwego wypadku, względnie ze Skarbu Państwa w razie powołania do pełnienia wyżej wymienionych obowiązków, albo też wykluczenia od zajęć przez władze sanitarne. W razie powołania do ćwiczeń wojskowych rezerwy będzie Pan . . . . otrzymywał wynagrodzenie, określone w p. 2 niniejszej umowy bez potrąceń. We wszystkich, wymienionych wyżej wypadkach niemożności pełnienia obowiązków służbowych prawo do wynagrodzenia gaśnie przed upływem trzech miesięcy, jeżeli w ciągu tych trzech miesięcy umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu wskutek wypowiedzenia dokonanego przed zajściem powyższych wypadków.

---

[1]) Wpisać nazwę władzy, lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa) zawierającego umowę.

[2]) Wpisać nazwę władzy, lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa), w którem pracownik ma pełnić służbę (z oznaczeniem miejscowości).

W razie powołania do czynnej służby wojskowej na pięć miesięcy, w myśl art. 60 ustawy z dnia 23 maja 1924 r., o powszechnym obowiązku wojskowym, w brzmieniu ogłoszonem obwieszczeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 8 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 458) oraz w razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, przestanie Pan . . . . otrzymywać wynikające z niniejszej umowy wynagrodzenie z końcem miesiąca, w którym nastąpiło powołanie.

4. Pan . . . . będzie służyło prawo do urlopu dla wypoczynku w wymiarze i na zasadach, określonych w art. 105 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164).

(Punkt 4 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje, ma następujące brzmienie:

„Pan . . . . będzie służyło prawo do urlopu dla wypoczynku w wymiarze i na zasadach, określonych ustawą z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 334), jako pracownikowi fizycznemu“).

5. Pan . . . . przyjmuje na siebie obowiązki, określone w art. 95—101, art. 102, z wyjątkiem powołanego w nim art. 28 ust. 3 i art. 32 ust. 2 oraz w art. 103 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), a ponadto zobowiązuje się stosować się ściśle do instrukcyj i zarządzeń, normujących porządek pełnienia służby wewnętrznej i zewnętrznej.

(Ustęp 1 punktu 5 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje, ma następujące brzmienie:

„Pan . . . . przyjmuje na siebie obowiązki określone w art. 95, 96, 97 ust. 1, 98, 99, 100, 102, z wyjątkiem powołanego w nim art. 28 ust. 3 i art. 32 ust. 2 i 3, oraz w art. 103 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), a ponadto zobowiązuje się stosować się ściśle do instrukcyj i zarządzeń, normujących porządek pełnienia służby wewnętrznej i zewnętrznej“).

6. W razie uchybienia warunkom umowy, a w szczególności obowiązkom służbowym mogą być na Pan . . . . nałożone kary pieniężne do wysokości 10% wynagrodzenia, niezależnie od możności zastosowania innych rygorów. Kary pieniężne potrącane będą przy wypłacie wynagrodzenia, z zastrzeżeniem, że potrącanie nie może przekraczać 10% wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty po dokonaniu innych, ustawowo dozwolonych potrąceń.

(Punkt 6 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje, ma następujące brzmienie: „W razie uchybienia warunkom umowy, a w szczególności obowiązkom służbowym niezależnie od możności zastosowania innych rygorów mogą być Pan . . . . nałożone kary pieniężne do wysokości 10% wynagrodzenia, jeżeli zostały przewidziane w regulaminie pracy. Kary pieniężne potrącane będą przy wypłacie wynagrodzenia, z zastrzeżeniem, że potrącenie nie może przekraczać 10% wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty, po dokonaniu innych, ustawowo dozwolonych potrąceń“).

7. Rozwiązanie stosunku służbowego następuje:

a) w okresie próbnym, t. j. w pierwszych 3 miesiącach służby, po uprzedniem dwutygodniowem wypowiedzeniu, które powinno nastąpić na

piśmie i być doręczone najpóźniej pierwszego lub szesnastego dnia miesiąca kalendarzowego;

b) po zakończeniu okresu próbnego, po upływie jednego miesiąca od wypowiedzenia umowy przez . . . . lub Pan . . . . Miesięczny okres wypowiedzenia winien pokrywać się z miesiącami kalendarzowemi, wypowiedzenie zaś winno nastąpić na piśmie i być doręczone najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia;

c) w razie wcielenia Pan . . . . jako poborowego do służby czynnej w wojsku stałem z dniem wcielenia, z wyjątkiem powołania do służby czynnej na 5 miesięcy, po upływie roku nieprzerwanej służby;

d) w razie zamianowania Pan . . . . funkcjonarjuszem państwowym z chwilą doręczenia pisma nominacyjnego.

Po upływie trzech miesięcy niepełnienia obowiązków z powodu choroby lub nieszczęśliwego wypadku może [1]) . . . . uznać umowę za rozwiązaną. Poza tem nastąpić może rozwiązanie umowy niniejszej w innych wypadkach, przy analogicznem zastosowaniu zasad przewidzianych w art. 12—19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324).

(Ustęp 2 punktu 7 w umowach, zawieranych przez przedsiębiorstwa, zakłady, instytucje, ma brzmienie następujące:

„Po upływie trzech miesięcy niepełnienia obowiązków z powodu choroby, lub nieszczęśliwego wypadku może . . . . . . uznać umowę za rozwiązaną. Poza tem nastąpić może rozwiązanie umowy niniejszej w innych wypadkach i na zasadach, przewidzianych w art. 12—19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324“).

Wypowiedzenie umowy przez [1]) . . . . nie może nastąpić podczas urlopu, choroby albo wykluczenia Pan . . . . od zajęć przez władzę sanitarną, o ile choroba lub wykluczenie od zajęć nie trwa dłużej niż trzy miesiące, podczas odbywania ćwiczeń wojskowych, lub pełnienia obowiązków obywatelskich, nałożonych przepisami prawa publicznego, podczas odbywania czynnej pięciomiesięcznej służby wojskowej, o ile stosunek służbowy w chwili powołania trwał nieprzerwanie co najmniej rok.

W razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji, lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej umowa z tego powodu nie może być rozwiązana.

8. W razie rozwiązania stosunku służbowego obowiązan . . . . Pan . . . . będzie zwrócić otrzymane zaliczki i uregulować zaciągnięte względem . . . . zobowiązania pieniężne i służbowe.

9. Dla wszelkich sporów, wynikłych ewentualnie z niniejszej umowy będą w pierwszej instancji wyłącznie kompetentne sądy przedmiotowo właściwe, mające siedzibę w . . . .

Podpis przedstawiciela władzy:

Podpis pracownika kontraktowego:

---

[1]) Wpisać nazwę władzy lub urzędu (instytucji, zakładu, przedsiębiorstwa).

3.

15% dodatek od wynagrodzenia za godziny nadliczbowe nauczycieli etatowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 7 listopada 1930 r. Nr. I. R. 12161/30.

L. O. 2268/30. Ministerstwo wyjaśnia, że przy obliczaniu 15% dodatku od wynagrodzeń za godziny nadliczbowe nauczycieli etatowych w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, w państw. szkołach średnich ogólno-kształcących, oraz w państwowych szkołach zawodowych, należy stosować zasady następujące:

A. Godziny nadliczbowe nieprzekraczające 125% etatu.

Wynagrodzenie za te godziny, płatne na podstawie art. 36 i 53 ustawy uposażeniowej, nie mogą być uwzględniane przy wypłacie 15% dodatku, gdyż art. 36 i 53 nie są wymienione w liczbie tych artykułów ustawy uposażeniowej, od których oblicza się dodatek (patrz wyjaśnienie do lit. „a" okólnika Min. Skarbu L. D. III. 2140/I z dn. 4 lipca 1928 r.; Nr. O. 8664/28 z dn. 9 lipca 1928 r. [1]).

B. Godziny nadliczbowe „kontraktowe" ponad 125% ilości godzin, przewidzianej art. 34 i 51 ustawy uposażeniowej dla każdej kategorji przedmiotów.

1) W okresie od 1. kwietnia 1929 r. do 31 sierpnia 1929 r. wszyscy nauczyciele etatowi otrzymują 15% dodatek od wynagrodzeń za godziny nadliczbowe ponad 125% etatu.

2) W okresie od 1 września 1929 r. do 31 stycznia 1930 r. 15% dodatek od tego rodzaju wynagrodzeń pobierają tylko nauczyciele płatni według grup uposażeniowych od XI do VII wł. (patrz rozporządzenie Ministerstwa z dn. 16 maja 1930 r. Nr. II. 11459/30 (Dz. Urz. Nr. 7, poz. 101) [2]); nauczyciele zaś, płatni według grup uposażeniowych VI i V, nie mają prawa do pobierania 15% dodatku, gdyż wynagrodzenie ich za godziny nadliczbowe ponad 125% etatu oblicza się w złotych według tabeli wymienionej w zarządzeniu Ministerstwa z dnia 13 listopada 1929 r. Nr. II. 28633/29 (Dz. Urz. Nr. 13, poz. 182) [3]).

3) Wreszcie, poczynając od dnia 1 lutego 1930 r., wszyscy nauczyciele etatowi pobierają wynagrodzenie za godziny nadliczbowe ponad 125% etatu — w złotych według tabeli powołanej w p. 2, a to na podstawie rozporządzenia Ministerstwa z dnia 16 maja 1930 r. (Dz. Urz. Nr. 7, poz. 101 z 1930 r.) i dodatek 15% nie może być im wypłacany.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

4.

Wynagrodzenie funkcjonarjuszów niższych za służbę w niedziele i święta.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 20 listopada 1930 r. Nr. I. Prez. 3830/30.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego otrzymuje częste zażalenia, że nie wszystkie władze i zakłady podległe Mini-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 367.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 544.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 8.

sterstwu stosują się do okólnika z dnia 3 lutego 1928 Nr. O. Prez. 740/28 w sprawie wynagradzania niższych funkcjonarjuszów za służbę w niedziele i święta. Ministerstwo W. R. i O. P. zwraca zatem uwagę na konieczność ścisłego przestrzegania postanowień podanych w powyższym okólniku.

Jednocześnie Ministerstwo W. R. i O. P. przypomina, że w myśl okólnika z dnia 24 kwietnia 1928 Nr. O. Prez. 2674/30 prawo do pobierania wynagrodzenia za służbę w niedziele i dni świąteczne przysługuje także pracownikom kontraktowym, pełniącym obowiązki niższych funkcjonarjuszów państwowych.

Naczelnik Wydziału: (—) *Dr. M. Pollak.*

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 1 grudnia 1930 r. Nr. O. 2305/30.

Udzielam Dyrekcjom państwowych gimnazjów, seminarjów, kursów naucz. oraz szkół zawodowych do wiadomości z poleceniem ścisłego stosowania się do wymienionych wyżej okólników Ministerstwa, ogłoszonych w Dz. Urz. Kurat. O. S. Lw. z 1928 r., str. 507.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski,* **wr.**

5.

Pomoc lekarska.

„Dom Zdrowia dla dzieci funkcjonarjuszów państwowych w Ustroniu.

Pismo Min. Spraw Wewn. z dnia 18 listopada 1930 r. Nr. Z. O. 4111/30. (Lw. Urząd Wojew. z dnia 5 grudnia 1930 r. do L. Z. Z. 1658/30).

N. O. 2382/30. Ze względu na niedostateczną liczbę zgłoszeń do uzdrowiska dla dzieci funkcjonarjuszów państwowych w Ustroniu (woj. poznańskie) [1]), wywołanych szeregiem nieporozumień co do zapłaty za pobyt i wyekwipowanie dzieci, przypominam co następuje:

Dnia 1 kwietnia b. r. ustanowiona została taksa w wysokości 7 zł dziennie za pobyt dziecka w „Domu Zdrowia" w Ustroniu, z czego 75%, t. j. 5 zł 25 gr pokrywane jest z funduszów na pomoc lekarską dla funkcjonarjuszów państwowych, za 25%, tj. 1 zł 75 gr powinno być pokrywane przez rodziców dziecka.

Ze względu na to, że taksa wnoszona przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w kwocie 5 zł 25 gr jest wystarczającą na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w zakładzie, postanowiłem w celu udostępnienia funkcjonarjuszom państwowym korzystania z „Domu Zdrowia" w Ustroniu uwolnić funkcjonarjuszy od wnoszenia dodatkowej opłaty po 1 zł 75 gr.

Przypominam również, że dziecko nie potrzebuje przywozić ze sobą nic poza zwykłem ubraniem, ponieważ całą wyprawkę otrzymuje na miejscu.

Minister: *Sławoj Składkowski,* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 510.

6.

Egzamin praktyczny nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 4 grudnia 1930 r. Nr. I. K. N. 6652/30.

Mimo szczegółowych przepisów, normujących sprawę opłat za egzaminy praktyczne, ogłoszonych w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z roku 1929, na stronie 126 i następnych, oraz mimo okólnika tutejszego z dnia 1 marca 1930 Nr. I. K. N. 1030/30, w którym przypomniałem powyższe przepisy, powtarzają się często wypadki niewłaściwego wpłacania przez kandydatów taks egzaminacyjnych, co pociąga za sobą obszerną korespondencję w sprawie zwrotu, względnie przelewania taks na właściwy fundusz. Kuratorjum zwyczajnie dopiero po dłuższej korespondencji z Izbą Skarbową może zwrócić kandydatom mylnie wpłaconą taksę egzaminacyjną.

Aby temu zapobiec zechcą PP. Inspektorowie raz jeszcze przypomnieć wszystkim kierownictwom publicznych szkół powszechnych powyższe przepisy i polecić im, aby pouczyli w tym kierunku wszystkich nauczycieli (lki), że taksę za egzamin praktyczny nauczycieli szkół powszechnych w kwocie 40 zł należy wpłacać:

1) bądź bezpośrednio bądź też przekazem pocztowym wyłącznie i jedynie w Kasie Skarbowej I we Lwowie wyraźnie na rachunek specjalny „Taksa egzaminacyjna nauczycieli szkół powszechnych",

lub 2) zapomocą czeku P. K. O. na rachunek Kasy Skarbowej I we Lwowie Nr. 38001.

Kandydat, który wpłacił taksę egzaminacyjną w jakikolwiek inny sposób, nie może być dopuszczony prędzej do egzaminu praktycznego, aż wpłaci taksę egzaminacyjną w podany powyżej sposób właściwy i udowodni to wobec prezesa komisji. Odtąd też Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego nie będzie już wcale pośredniczyć w zwracaniu mylnie wpłaconych kwot, a wniesione w tej sprawie prośby będzie zwracać bez rozpatrzenia.

II. Doszło do wiadomości Kuratorjum, że egzaminy praktyczne przeprowadzone na podstawie § 1 a) Przepisów w szkole, w której kandydat jest zatrudniony, połączone bywają niekiedy z mniej lub bardziej wystawnem i kosztownem przyjęciem, wydawanem przez kandydata dla członków komisji egzaminacyjnej. Uważając fakty takie z różnych względów za bardzo niewłaściwe, wyrażam nadzieję, że odtąd nie zajdą one już nigdy i nigdzie tak, że nie będę zmuszony do występowania zarówno przeciwko ich sprawcom jak i uczestnikom.

O tem zechcą PP. Prezesi komisyj, Inspektorowie i Kierownicy szkół pouczać jak najdokładniej w każdym poszczególnym wypadku zarówno członków komisyj jak i interesowanych nauczycieli.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

7.

Skład komisyj egzaminacyjnych do egzaminów praktycznych dla nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 4 listopada 1930 r. Nr. II. 24241/30.

Nr. I. K. N. 6340/30. Na podstawie sprawozdań z wyników egzaminów praktycznych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych, nadsyłanych przez kuratorja okręgów szkolnych w myśl postanowień § 28 Przepi-

sów (Dz. Urz. z r. 1929, nr. 1, poz. 3), zauważyłem, że egzaminy praktyczne w myśl § 1-a przytoczonych przepisów odbywają się jeszcze ciągle w niedostatecznej liczbie. Na podstawie danych, pomieszczonych w Dziennikach Urzędowych poszczególnych kuratorjów okręgów szkolnych, stwierdziłem, że jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest niejednokrotnie niewłaściwa interpretacja postanowień §§ 2, 3 i 4 przytoczonych przepisów.

W szczególności część kuratorjów okręgów szkolnych mianuje członkami komisyj egzaminacyjnych prawie wyłącznie tylko nauczycieli tych zakładów kształcenia nauczycieli, przy których ustanowiono komisje; skutkiem tego każdy wyjazd do sąsiedniego powiatu, objętego rejonem egzaminacyjnym, pociąga za sobą znaczne koszty, co przy szczupłym budżecie komisji uniemożliwia częstsze egzaminy według § 1-a przepisów.

Zwracam przeto uwagę, że tylko prezes komisji musi być dyrektorem (względnie nauczycielem) tej szkoły państwowej lub publicznej (por. § 2 i 3 cytowanych przepisów), przy której ustanowiono komisję. Członkowie komisji zaś mogą być mianowani także i z pośród dyrektorów (kierowników) i stałych nauczycieli innych szkół państwowych (publicznych) oraz z pośród inspektorów szkolnych i ich zastępców. Zamianowanie do komisji egzaminacyjnej doświadczonych nauczycieli z miejscowości odleglejszych od siedziby komisji w dużym stopniu ułatwi dojazd kompletów egzaminacyjnych do własnych szkół kandydatów.

Zwracając uwagę na te postanowienia przepisów, zaznaczam jednak, że w interesie jednolitości oceny nie jest pożądane zbytnie mnożenie członków komisji egzaminacyjnej, ponadto zaś konieczny jest kontakt prezesa komisji, względnie przynajmniej członków komisji, przebywających w jej siedzibie, z członkami z odleglejszych miejscowości.

Zechce Kuratorjum rozważyć, czy w związku z niniejszym okólnikiem nie należy w tamtejszym okręgu szkolnym uzupełnić odpowiednio składu komisyj egzaminacyjnych, względnie udzielić dodatkowych instrukcyj prezesom komisyj.

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki*, wr.

8.

Urlopy płatne za zwrotem kosztów zastępstwa na studja.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 4 listopada 1930 r. Nr. II. 23500/30.

Nr. I. 41203/30. Na zapytanie jednego z kuratorjów okręgów szkolnych, czy kuratorjum może udzielać rocznych urlopów płatnych za zwrotem kosztów zastępstwa, przewidzianych punktem c. i d. art. 52 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) wyjaśniam, że urlopy płatne za zwrotem kosztów zastępstwa nie podpadają ani pod kategorję urlopów płatnych ani bezpłatnych w rozumieniu postanowień § 3 rozporządzenia z dnia 25 sierpnia 1928 (Dz. Urz. Nr. 10, poz. 168) [1]) i zarządzam, że udzielanie nauczycielstwu szkół powszechnych na studja na wyższych kursach nauczycielskich urlopów płatnych za zwrotem kosztów zastępstwa

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 530.

należy do kompetencji kuratorjum. Udzielanie urlopów tego typu na inne cele zastrzega sobie Ministerstwo.

Zechce tedy Kuratorjum w każdym poszczególnym wypadku przedkładać konkretny wniosek, o ile nie chodzi o urlop na studja na wyższym kursie nauczycielskim.

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki*, wr.

9.

Zakładanie i utrzymywanie publicznych szkół powszechnych.

Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. Dz. Urz. R. P. Nr. 86, poz. 662, w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam co następuje:

Art. 1. W art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) w brzmieniu art. 7 ustawy z dnia 25 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898) [1]) wstawia się w miejsce ustępu drugiego cztery nowe ustępy o następującem brzmieniu:

„Nadto gmina i obszar dworski mają obowiązek dostarczyć bezpłatnie mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych. Nauczyciel może nie przyjąć dostarczonego mu mieszkania, znajdującego się w budynku, nieprzeznaczonym na cele szkolne.

Gdy gmina lub obszar dworski nie dostarczą mieszkania nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej, lub gdy nauczyciel nie przyjmie mieszkania, zaofiarowanego mu w budynku, nieprzeznaczonym na cele szkolne, gmina lub obszar dworski wypłacają nauczycielowi dodatek na mieszkanie w wysokości i na zasadach, określonych dla funkcjonarjuszów państwowych. W razie niespełnienia przez gminę lub obszar dworski obowiązków, nałożonych powyższem postanowieniem, Skarbowi Państwa przysługuje prawo potrącenia zalegających sum pieniężnych z dodatków do podatków komunalnych i z udziałów samorządu w podatkach państwowych, pobieranych przez kasy skarbowe, a to w celu wypłacenia nauczycielom publicznych szkół powszechnych zaległego dodatku na mieszkanie.

Zarówno w wypadku dostarczenia mieszkania, jako też w razie wypłacenia dodatku na mieszkanie przez gminę lub obszar dworski, — nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej nie przysługuje prawo do dodatku na mieszkanie ze Skarbu Państwa.

Udział Państwa, gminy i obszaru dworskiego w pokrywaniu innych świadczeń osobowych określają osobne ustawy".

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Upoważnia się Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do ogłoszenia w drodze obwieszczenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143)

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1926, srt. 13—18.

z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą z dnia 25 listopada 1925 r (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898) i niniejszem rozporządzeniem.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1931 roku.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.* Minister: *J. Beck* Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski.* Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski.* Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski.* Minister Sprawiedliwości: *St. Car.* Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *St. Czerwiński.* Minister Rolnictwa: *Leon J. Polczyński.* Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski.* Minister Komunikacji: *Kühn.* Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz.* Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor.* Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz.* Minister Poczt i Telegrafów: *Boerner.*

10.

Egzamin dojrzałości.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 9 grudnia 1930 r. Nr. II. 16276/30 do Dyrekcyj (Kierownictw) wszystkich państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 20 października 1930 Nr. II. 21462/30 na zasadzie art. 86 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R P. Nr. 36, poz. 341 [1]) oznajmiło, że odwołanie opieki rodzicielskiej ucznia od uchwały państwowej komisji egzaminacyjnej niedopuszczającej tego ucznia do ustnej części gimnazjalnego egzaminu dojrzałości są niedopuszczalne, ponieważ regulamin gimnazjalnych egzaminów dojrzałości, wprowadzony w życie rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 19 grudnia 1925 r. L. 18655/II [2]) nie zawiera postanowienia, uprawniającego ucznia gimnazjum, względnie jego rodziców lub opiekunów do odwoływania się od postanowień komisji egzaminacyjnej w przedmiocie wyniku egzaminu lub niedopuszczenia do części ustnej egzaminu dojrzałości na podstawie wyniku części pisemnej. Postanowienia względnie uchwały komisji egzaminacyjnej nie mogą być uważane za orzeczenia lub decyzje władz szkolnych w rozumieniu rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem, od kótrych przysługuje prawo odwołania do wyższej instancji administracyjnej. Stosowanie w danym wypadku postanowienia § 6 rozp. Min. W. R. i O. P. z 25 sierpnia 1928 r. (Dz Urz. Min. Nr. 10, poz. 168) [3]) nie jest uzasadnione, ponieważ przepis ten mówi o orzekaniu przez kuratorów okręgów szkolnych w instancji odwoławczej w sprawach uczniowskich od decyzji szkoły, a nie od uchwał komisyj egzaminacyjnych.

O tem się Dyrekcje zawiadamia.

Naczelnik Wydziału: *St. Hubert*, wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 3.
[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 49.
[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., srt. 530.

11.

Egzamin pedagogiczny absolwentów Kursu Pedagogicznego przy Uniwersytecie Jagiellońskim.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 27 listopada 1930 r. Nr. II. 25914/30.

L. I. K. N. 6695/30. Ukończenie dwuletniego Kursu Pedagogicznego przy Uniwersytecie Jagiellońskim przez osoby, posiadające już uprzednio stopień magistra filozofji lub zdany egzamin naukowy, przy dopuszczaniu do państwowego egzaminu pedagogicznego według rozporządzenia z dnia 9 października 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 185) [1]) podlega postanowieniom § 6 wymienionego rozporządzenia o zwolnieniu od niektórych części tego egzaminu, również w indywidualnych wypadkach może zastąpić dwuletnią praktykę przedegzaminową, wymaganą cytowanem rozporządzeniem, względnie rozporządzeniem z dnia 29 stycznia 1923 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68) [2]).

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki*, wr.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 7 sierpnia 1930 r. Nr. 28832/30 udzielił 3 kl. prywatnej szkole powszechnej w Rzeszowie, utrzymywanej przez Żyd. Tow. Szkoły Ludowej Średniej i Zawodowej w Rzeszowie, prawa publiczności na rok szkolny 1929/30.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 30 października 1930 r. Nr. II. 24788/30 cofnął gimnazjum koedukacyjnemu im. Józefa Makoweja U. T. P. w Jaworowie niepełne prawa gimnazjów państwowych, nadane zarządzeniem z dnia 5 czerwca 1930 r. Nr. II. 11272/30 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 359), ponieważ szkoła ta nie czyniła zadość warunkom, określonym w § 4 pkt. b. rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II.28759/29.

Szkolnictwo zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 20 listopada 1930 r. Nr. III. 5602/30 p Joachimowi Landsmannowi w Stanisławowie (ul. Długa 87), na otwarcie i prowadzenie w Stanisławowie, przy ulicy Długiej Nr. domu 87, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Pisania na Maszynach Joachima Landsmanna w Stanisławowie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 9.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1923 r., str. 158.

2) rozporządzeniem z dnia 17 listopada 1930 r. Nr. III. 5458/30 p. Adamowi Duszy, krawcowi w Kopyczyńcach, na otwarcie i prowadzenie w Kopyczyńcach, w domu p. Barana, Nr. domu 244, prywatnych 2 kursów jednomiesięcznych dla krawców damskich i męskich pod nazwą: Prywatny Kurs Krawiecki Adama Duszy w Kopyczyńcach.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P.:

rozporządzeniem z dnia 1 grudnia 1930 Nr. I. Prez. 7873/30 poruczył p. Stanisławowi Szediwy'emu, dyrektorowi gimnazjum im. króla Jana Sobieskiego w Złoczowie, pełnienie obowiązków okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego;

rozporządzeniem z dnia 1 grudnia 1930 Nr. I. Prez. 7873/30 powierzył p. dr. Juljuszowi Zaleskiemu, profesorowi gimnazjum III. im. Króla Stefana Batorego we Lwowie, p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, pełnienie obowiązków ministerjalnego wizytatora szkół w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Ministerstwo W. R. i O. P. zamianowało:

1) rozporządzeniem z dnia 6 listopada 1930 r. Nr. I. Prez. 7323/30 p. Zofję La Roppe, referendarza w VII st. sł., radcą w VI st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw. (L. O. 2372/30);

2) rozporządzeniem z dnia 6 listopada 1930 r. Nr. I. Prez. 7324/30 p. Włodzimierza Bystrzanowskiego, urzędnika rachunkowego w VIII st. sł., księgowym w VII st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.

P. Kurator O. S. Lw. powierzył p. Mikołajowi Butkowskiemu, nauczycielowi I. gimnazjum w Rzeszowie, czynności referenta w Kuratorjum O. S. Lw. na czas od 1 października 1930 r. do 31 sierpnia 1931 r., a nie do 31 grudnia 1931 jak podano w Nr. 11 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 581.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan spoczynku:

1) rozporządzeniem z dnia 30 października 1930 r. Nr. II. 24756/30 p. Emila Nawrockiego, inspektora szkolnego w Kałuszu,

2) rozporządzeniem z dnia 31 października 1930 r. Nr. II. 24755/30 p. Władysława Rothländera, inspektora szkolnego w Skolem.

P. Kurator O. S. Lw. przeniósł:

1) rozporządzeniem z dnia 26 listopada 1930 r. Nr. I. 42522/30 p. Władysława Hollanka, sekretarza Rady Szkolnej Powiatowej w Trembowli, na równorzędne stanowisko sekretarza Rady Szkolnej Powiatowej w Podhajcach.

2) rozporządzeniem z dnia 26 listopada 1930 r. Nr. I. 42255/30 p. Marjana Kuzielę, sekretarza Rady Szkolnej Powiatowej w Podhajcach, na równorzędne stanowisko sekretarza Rady Szkolnej Powiat. w Trembowli.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

Hermanowska Izydora, kierowniczką 3 kl. szkoły w Kropiwniku Nowym (Drohobycz); Hirka Aleksander, kierownikiem 4 kl. szkoły w Czernichowcach (Zbaraż); Holdenmayer Franciszek, kierownikiem 3 kl. szkoły w Pawłowie (Radziechów).

Kusiak Zygmunt Grzegorz, kierownikiem 7 kl. szkoły w Birczy (Dobromil).

Nowakowski Stanisław, kierownikiem 7 kl. szkoły im. Kr. Sobieskiego w Czortkowie.

Sawicki Antoni, kierownikiem 3 kl. szkoły w Przyszowie (Nisko); Smarzewska Helena, nauczycielką 1 kl. szkoły w Korolówce (Kołomyja).

Przeniesieni:

Banasiowa Janina, nauczycielka 6 kl. szkoły w Ostrowie (Przeworsk), do 7 kl. szkoły żeńskiej w Kańczudze (Przeworsk); Błoński Jan, nauczyciel 5 kl. szkoły w Prusach (Lwów), do 2 kl. szkoły w Dryszczowie (Rohatyn).

Chmielarzówna Julja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Zuzanówce (Żydaczów), do 4 kl. szkoły w Rudnikach (Żydaczów); Czornyj Dymitr, nauczyciel 1 kl. szkoły w Tarnorudzie (Skałat), do 1 kl. szkoły w Żerebkach Szlacheckich (Skałat).

Dłużniewska Stanisława, kierowniczka 7 kl. szkoły żeńsk. im. Orzeszkowej w Tarnopolu, do 7 kl. szkoły żeńsk. im. A. Mickiewicza w Tarnopolu; Drechslerowa Wiktorja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Oknianach (Tłumacz), do 4 kl. szkoły w Roszniowie (Tłumacz); Dubas Juljan, kierownik 5 kl. szkoły w Jazłowcu (Buczacz), do 7 kl. szkoły im. św. Stanisława w Stanisławowie; Dudkówna Władysława, nauczycielka 1 kl. szkoły w Ludwikówce (Rohatyn), do 2 kl. szkoły w Skomorochach Starych (Rohatyn); Duszeńczukowa Katarzyna, nauczycielka 4 kl. szkoły w Glińsku (Żółkiew), do 7 kl. szkoły żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Żółkwi.

Gałecka Bronisława, nauczycielka 2 kl. szkoły w Osławicy (Sanok), do 2 kl. szkoły w Króliku Polskim (Sanok).

Halikowska Bronisława, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Busku (Kamionka Str.), do 4 kl. szkoły w Woronie (Tłumacz); Hucherówna Feliksa, nauczycielka 2 kl. szkoły w Berdychowie (Jaworów), do 4 kl. szkoły w Gnojnicach (Jaworów); Huk Antoni, nauczyciel 7 kl. szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lisko), do 7 kl. szkoły męskiej w Turce.

Jaguszewska Stefanja, nauczycielka 6 kl. szkoły w Żydaczowie, do 7 kl. szkoły w Starym Samborze; Jarzycka Wanda, nauczycielka 3 kl. szkoły w Zarzeczu (Bohorodczany), do 7 kl. szkoły w Sołotwinie (Bohorodczany); Jordan Kazimierz, kierownik 7 kl. szkoły w Dawidowie (Lwów), do 7 kl. szkoły męskiej w Horodence.

Kalitowa Eugenja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Bełełui (Śniatyn), do 7 kl. szkoły w Wołczkowcach (Śniatyn); Kostyszyn Izydor, nauczyciel 3 kl.

szkoły w Herbutowie (Rohatyn), do 1 kl. szkoły w Ludwikówce (Rohatyn) Kucharski Józef, nauczyciel szkoły w Psarach (Będzin), do 1 kl. szkoły w Domacynach (Tarnobrzeg); Krzywiecka Stanisława, nauczycielka 5 kl. szkoły w Dżurowie (Śniatyn), do 5 kl. szkoły w Podpieczarach (Tłumacz).

Lisiewiczówna Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Podhajcach, do 3 kl. szkoły w Grzybowicach Wielkich (Lwów); Lehrfeldowa Fryda, nauczycielka 1 kl. szkoły w Bobulińcach (Buczacz), do 3 kl. szkoły w Żyznomierzu (Buczacz).

Majewski Jan, nauczyciel 3 kl. szkoły w Trójcy (Śniatyn), do 3 kl. szkoły w Hańkowcach (Śniatyn).

Napurkowa Antonina, nauczycielka 3 kl. szkoły w Tuczapach (Gródek Jag.), do 1 kl. szkoły w Karaczynowie (Gródek Jag.).

Ochorok Stanisław, nauczyciel 1 kl. szkoły w Kłodnicy (Stryj), do 3 kl. szkoły w Sokołowie (Stryj); Olszewska Zofja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Wesołówce (Tarnopol), do 2 kl. szkoły w Skomorochach (Tarnopol).

Panatowska Teresa, nauczycielka 7 kl. szkoły im. św. Józefa w Stanisławowie, do 7 kl. szkoły żeńsk. im. Hofmanowej w Stanisławowie; Paula Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Wysoczance (Stanisławów), do 5 kl szkoły w Jamnicy (Stanisławów).

Radłówna Aurelja, nauczycielka 5 kl. szkoły w Stawczanach (Gródek Jagielloński), do 1 kl. szkoły w Ożomli (Jaworów); Radoniewicz Teofila, nauczycielka 7 kl. szkoły im. św. Stanisława w Stanisławowie, do 7 kl. szkoły im. kr. Zofji w Stanisławowie.

Schönholz Leon, nauczyciel szkoły w Brodach, do 7 kl. szkoły żeńskiej w Brodach; Sękowska Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Kończakach St. (Stanisławów), do 1 kl. szkoły w Uhornikach Kol. (Stanisławów); Sierakowska Wiktorja, nauczycielka 4 kl. szkoły w Liskach (Kołomyja), do 7 kl. szkoły im. Piramowicza w Kołomyi; Skiba Wincenty ks., nauczyciel religji rzym. kat. 7 kl. szkoły w Lubaczowie, do 7 kl. szkoły w Radziechowie; Sokołowski Franciszek, nauczyciel 2 kl. szkoły w Basiówce (Lwów), do 1 kl. szkoły w Libochorze (Skole); Stasiów Dymitr, nauczyciel 2 kl. szkoły w Niemszynie (Rohatyn), do 7 kl. szkoły w Olkuszu (Olkusz); Strokonówna Sydonja nauczycielka 1 kl. szkoły w Chlebowicach Miasteczku (Przemyślany), do 2 kl. szkoły w Zamościu (Przemyślany); Szachowa Anna, nauczycielka 1 kl. szkoły w Krecowie (Dobromil), do 1 kl. szkoły w Żurach ad Mokrotyn (Żółkiew); Szumerowa Franciszka, nauczycielka 2 kl. szkoły w Wulce ad Czyszki (Lwów), do 7 kl. szkoły męskiej w Winnikach (Lwów).

Tebinkówna Jadwiga, nauczycielka 1 kl. szkoły w Czarnej (Łańcut), do 3 kl. szkoły im. Kr. Jadwigi w Łukawcu (Rzeszów).

Wierońska Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Roztokach Dolnych (Kosów), do 4 kl. szkoły w Glińsku (Żółkiew).

Zaleska Zofja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Uhornikach Kol. (Stanisławów), do 7 kl. szkoły w Haliczu (Stanisławów); Zemlik Stanisław, nauczyciel 2 kl. szkoły w Króliku Polskim (Sanok), do 7 kl. szkoły w Odrzechowej (Sanok).

Żak Józefa, nauczycielka 6 kl. szkoły w Łopatynie (Radziechów), do 1 kl. szkoły w Chlebowicach Miasteczku (Przemyślany).

Przenienie w stan pozasłużbowy: Jabłońska Wanda nauczycielka 1 kl. szkoły w Brzezinie (Żydaczów); Jagiełło Jan, kierownik szkoły w Krośnie.

Spensjonowani:

Andlerowa Jadwiga, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Kopyczyńcach.

Bukaczewski Włodzimierz, kierownik 3 kl. szkoły w Zawalu (Śniatyn).

Chudko Antonina, nauczycielka 3 kl. szkoły w Ustjanowej (Lisko); Ks. Chwojka Dominik, nauczyciel religji rzym.-kat. 7 kl. szkoły męskiej w Bóbrce; Cichocki Jan, w stanie nieczynnym kierownik 2 kl. szkoły w Sarnkach Górnych (Rohatyn).

Debera Paweł, nauczyciel 5 kl. szkoły w Widełce (Kolbuszowa); Dereniowska Leontyna, kierowniczka 2 kl. szkoły w Terszowie (Stary Sambor); Dumańska Antonina, nauczycielka 6 kl. szkoły w Wasyłkowcach (Kopyczyńce).

Frydlowa Józefa, nauczycielka 7 kl. szkoły w Felsztynie (Stary Sambor).

Gissowski Eugenjusz ks., nauczyciel rel. gr.-kat. 7 kl. szkoły im. T. Szewczenki w Kołomyi; Głowicka Stefanja, nauczycielka szkoły w Ćwitowej (Buczacz).

Haglowa Józefa, nauczycielka 5 kl. szkoły w Mszanie (Gródek); Haraszkiewicz Józef, kierownik 5 kl. szkoły w Czarnołożcach (Tłumacz); Hrycykiewiczowa Helena, nauczycielka 7 kl. szkoły w Starym Samborze; Hübschówna Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Przemyślanach.

Isykowa Helena, kierowniczka 3 kl. szkoły w Przyłbicach (Jaworów); Iwasikowa Rozalja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Niwiskach (Kolbuszowa).

Jacorzyńska Aniela, nauczycielka 5 kl. szkoły w Dzieduszycach Wielkich (Stryj); Jacykówna Marja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Worochcie (Nadwórna); Jurkiewiczowa Felicja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Borysławiu (Drohobycz); Juszczyszyn Jan, nauczyciel 2 kl. szkoły w Lisieczyńcach (Zbaraż).

Kalińcowa Marja Stanisława, nauczycielka 2 kl. szkoły w Synowódzku Wyżnem (Skole); Kopczyńska Walerja, nauczycielka 1 kl. szkoły w Tarnawce (Dobromil); Kotzianowa Stefanja, nauczycielka 7 kl. szkoły im. Ostrogskiej w Jarosławiu; Kratzerowa Romana, nauczycielka 2 kl. szkoły w Brzeżance (Strzyżów); Kulczycka Helena, nauczycielka 1 kl. szkoły w Orawczyku (Skole); Kunisz Jan, kierownik 3 kl. szkoły w Malechowie (Lwów).

Lesiecka Zenobja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Podhajcach; Lewandowska Jadwiga, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej im. Czackiego we Lwowie; Lisowski Michał, kierownik 7 kl. szkoły męskiej w Kamionce Str. w stanie nieczynnym.

Łazarowowa Anna, nauczycielka 2 kl. szkoły w Sielcu (Sambor).

Majewska Jadwiga, nauczycielka 1 kl. szkoły w Krasowie (Lwów); Malikówna Stefanja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. w Przeworsku; Małecki Jan, kierownik 7 kl. szkoły w Cieszanowie (Lubaczów).

Nazarowa Henryka, nauczycielka 7 kl. szkoły im. św. Stanisława w Stanisławowie; Niedźwiedzka Petronela, nauczycielka szkoły w Załużu (Jaworów).

Pawlukowa Marja, nauczycielka 3 kl. szkoły w Hordyni (Sambor); Pietraszkiewiczowa Urszula, nauczycielka 3 kl. szkoły w Radochońcach (Mościska); Pietraszkowa Kazimiera, nauczycielka 5 kl. szkoły w Zwię-

czycy (Rzeszów); Poppe Marja, kierowniczka 7 kl. szkoły im. Elizy Orzeszkowej w Samborze.

Ratalski Bazyli, nauczyciel 7 kl. szkoły męskiej im. Konarskiego w Drohobyczu; Reinhold Fryderyka, nauczycielka 7 kl. szkoły w Haliczu (Stanisławów); Rubczakówna Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Tomaszowcach (Kałusz).

Sawczakowa Anna, nauczycielka 2 kl. szkoły w Przystani (Żółkiew); Sikorowiczowa Petronela, nauczycielka 7 kl. szkoły w Czudcu (Strzyżów); Skoczyńska Helena, nauczycielka 3 kl. szkoły w Łowcach (Jarosław); Sochańska Marja, nauczycielka 2 kl. szkoły w Łukowcu-Żurowskim (Rohatyn), Solska Wanda, nauczycielka 7 kl. szkoły w Turce; Springwald Izydora, nauczycielka 1 kl. szkoły w Fatowcach (Kołomyja); Stankowa Helena, nauczycielka 4 kl. szkoły w Lubatowej (Krosno); Szczerbaty Teodor, kierownik 3 kl. szkoły w Uniowie (Przemyślany); Szczerbianka Karolina S. nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Żółkwi.

Świątkowska Adela, nauczycielka 7 kl. szkoły w Ilińcach (Śniatyn).

Teuchmannowa Malwina, nauczycielka 7 kl. szkoły w Kołomyi; Turkiewiczowa Janina, nauczycielka 4 kl. szkoły w Glińsku (Żółkiew).

Warczewska Łucja, nauczycielka 7 kl. szkoły męskiej w Buczaczu; Woszczyńska Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeńskiej w Buczaczu.

Żeglicki Paweł, nauczyciel 7 kl. szkoły im. H. Sienkiewicza w Rzeszowie.

Zmarli: Antoni Jung, nauczyciel 7 kl. publicznej szkoły powszechnej im. Kr. Jagiełły w Samborze, zmarł dnia 21 listopada 1930 w 30 roku życia, a w 11 roku służby nauczycielskiej.

Kozarowa Helena, nauczycielka 1 kl. szkoły w Szczawnem, powiatu sanockiego, zmarła dnia 18 listopada 1930 r. w 38 roku życia, w 16 roku służby.

Krug Marja, nauczycielka 7 kl. szkoły żeń. im. Ks. Kordeckiego we Lwowie, zmarła dnia 31 października 1930 r.

Klementyna Pyndusowa, nauczycielka 3 kl. szkoły w Iwanikówce (Bohorodczany), zmarła dnia 13 października 1930 r.

Seminarja nauczycielskie.

Mianowani: Bessażanka Zofja dr., nauczycielką seminarjum naucz. żeńskiego w Kołomyi.

Kwiatkowski Jan Antoni ks. dr., nauczycielem religji rzym.-kat. seminarjum naucz. męskiego w Zaleszczykach.

Langholz Leon dr., nauczyciel Państwowych Kursów Naucz. we Lwowie, nauczycielem seminarjum dla nauczycieli religji mojżeszowej w Warszawie.

Stek Dymitr ks., nauczycielem religji grecko-kat. w seminarjum nauczycielskiem męskiem w Stanisławowie.

Przeniesieni: Ministerstwo W. R. i O. P. rozporz. z 24 listopada 1930 r. Nr. II. 26096/30 przeniosło p. dr. Chelińską Marję, przełożoną Seminarjum Naucz. Żeńskiego w Stanisławowie, na stanowisko przełożonej I. Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie.

P. Kurator O. S. Lw. przeniósł p. Kruczkowskiego Aleksandra, nauczyciela szkoły ćwiczeń Państwowego Seminarjum Naucz. Męskiego

w Tarnopolu, na stanowisko nauczyciela Państwowego Semin. Naucz. Męskiego w Tarnopolu.

Szkoły średnie ogólno-kształcące.

M i a n o w a n i: P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 25 listopada 1930 r. Nr. II. 26852/30 zamianował p. Bobaka Stanisława, nauczyciela gimnazjum im. T. Czackiego w Warszawie, dyrektorem gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Krośnie.

P. Minister W. R. i O. P. rozporz. z 25 listopada 1930 r. Nr. II. 268ɔu/30 zamianował p. Piskozuba Jana, profesora III. Gimnazjum im. St. Staszica w W stanisławowie, dyrektorem III. Gimnazjum Państwowego im. Stanisława Staszica w Stanisławowie.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z 27 listopada 1930 r. Nr. II. 26856/30 zamianował p. Juna Franciszka, profesora I. Gimnazjum Państw. im. Mieczysława Romanowskiego w Stanisławowie, dyrektorem I. Gimnazjum Państwowego im. Mieczysława Romanowskiego w Stanisławowie.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował:

p. Arłamowskiego Kazimierza, nauczycielem Gimnazjum Państwowego II. im. Prof. Kazimierza Morawskiego w Przemyślu.

Prochaskównę Wilhelminę, nauczycielką Państwowego Gimnazjum Żeńskiego w Tarnopolu.

P r z e n i e s i e n i: Kubiński Roman Jan, profesor Państw. Gimnazjum XII. we Lwowie, na stanowisko profesora Gimnazjum Państwowego im. J. Słowackiego w Warszawie.

Minka Juljusz Eugenjusz, nauczyciel b. gimnazjum państwowego z r. j. n. w Tarnopolu, do gimnazjum im. Kr. Jadwigi w Pabjanicach (okręg szkolny łódzki).

Pelczarski Wojciech, nauczyciel b. gimnazjum państwowego w Tarnopolu, do Gimanzjum Państwowego II. w Tarnopolu.

P r z e n i e s i e n i w s t a n n i e c z y n n y: Kubrakiewicz Juljan, profesor II. gimnazjum w Przemyślu; Kuźmowycz Włodzimierz Emiljan, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Przemyślu.

S p e n s j o n o w a n i: Dr. Borzęcki Konstanty, profesor VIII gimnazjum im. Kr. Kazimierza Wielkiego we Lwowie.

Golijczuk Teodor, w stanie nieczynnym profesor gimnazjum w Nisku.

Dr. Lewicki Włodzimierz, profesor II. gimnazjum we Lwowie.

Szeliski Stanisław Antoni, w stanie nieczynnym profesor II. gimnazjum w Rzeszowie.

Teodorczuk Stanisław, profesor II. gimnazjum w Stryju.

Z w o l n i e n i: Dehnel Władysław, b. nauczyciel VII. gimnazjum we Lwowie.

Filipowicz Aleksander, nauczyciel b. gimnazjum z r. j. n. w Tarnopolu.

Szkoły zawodowe.

S p e n s j o n o w a n i: Christof Mieczysław, nauczyciel Państ. Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie.

Kochanowski Stanisław, profesor Państw. Szkoły Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bohorodczany	Horocholina	4 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	—	Konk. drugi
1	Brody	Ponikowica	3 „	„	—	pol.-r.	1 „	2 mg	Konk. drugi
1	Brzozów	Harta Górna	3 „	„	—	polski	—	—	
2	„	Wara	3 „	„	—	„	—	—	
1	Buczacz	Hrehorów	2 „	„	—	pol.-r.	—	—	
2	„	Petlikowce Stare	5 „	„	—	„	3 „	2 mg	
3	„	Trościańce	2 „	„	—	polski	2 „	—	
4	„	Żnibrody	2 „	„	—	„	1 „	—	
1	„	Barysz	7 „	„	—	„	4 „	2 mg	Pierwszeństwo mają kandydaci w. k. n. lub egz. wydz.
1	Horodenka	Harasymów	3 „	„	—	ruski	—	—	
2	„	Jakobówka	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	1/4 ha	
3	„	Łuka	3 „	„	—	„	3 „	1 ha	
4	„	Olejowa Korolówka	2 „	„	—	„	1 „	3000 m²	
5	„	Siemakowce	3 „	„	—	„	2 „	5000 m²	Konk. 3-ci
6	„	Wierzbowce	4 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Żywaczów	2 „	„	—	„	—	2000 m²	
1	Jarosław	Piskorowice	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konk. 3-ci
2	„	Jodłówka	7 „	„	—	polski	3 „	3 mg	Pierwszeństwo z egzaminem wydziałowym lub w. k. n.
1	Jaworów	Jaworów-Nakoneczne	2 „	„	—	ruski	2 „	1000 m²	
1	Kolbuszowa	Krzątka	4 „	„	—	polski	3 „	1 mg	Konk. pon.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Łancut	Opaleniska	2 kl.	koed.	—	polski	—	—	
1	Przemyślany	Białe	5 „	„	—	„	3 ubik.	1 ha i 48 a	
2	„	Błotnia	3 „	„	—	pol.-r.	4 „	$1\frac{1}{2}$ mg i 3765 m^2	
3	„	Krzywice	2 „	„	—	polski	3 „	122 a	
4	„	Nowosiółka	2	„	—	„	2 „	84 a	
5	„	Podusilna	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	7800 m^2	
6	„	Podusów	2 „	„	—	„	3 „	1 ha i 10 a	
7	„	Polonice	2 „	„	—	polski	3 „	2 ha i 2 a	
8	„	Sołowa	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	65 a	
9	„	Tuczne	3 „	„	—	polski	4 „	2 mg	
10	„	Uniów	3	„	—	„	4 „	97a i 16m^2	
11	„	Wiśniowczyk	3 „	„	—	„	—	$\frac{1}{2}$ ha	
12	„	Wołków	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	800 s^2	
1	Rawa-Ruska	Ławryków	2 „	„	—	ruski	—	—	Konkurs pon.
2	„	Rata	2 „	„	—	polski		—	„ „
1	Rudki	Michalewice	2 „	„	—	„	3 „	$\frac{1}{4}$mg	
2	„	Woszczańce	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	
3	„	Buczały	3 „	„	—	polski	3 „	2 mg	
4	„	Laszki Zawiązane	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	$\frac{1}{2}$ mg	
1	Skole	Kamionka	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	$1\frac{1}{2}$ mg	Konk. trzeci
2	„	Tuchołka	2 „	„	—	„	3 „	$1\frac{1}{2}$ ha	Konkurs sprostowany z Nr. 11
1	Śniatyn	Zawale	3 „	„	—	„	3 „	1 mg	
2	„	Bełełuja	2 „	„	—	„	2 „	2 mg	
3	„	Trójca pol.	2 „	„	—	polski	—	2 mg	
4	„	Zadubrowce	2 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	
1	Stary Sambor	Bilicz Dolny	2 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	Konk. drugi
1	Tarnopol	Stechnikowce	2 „	„	—	pol.-r.	—	1 mg	„ „
2	„	Nastasów	2 „	„	—	polski	—	2 mg	„ „
1	Turka	Wołcze	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 mg	
1	Zbaraż	Dobromirka	2 „	„	—	„	3 „	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Zbaraż	Berezowica Mała	2 kl.	koeduk.	—	polski	2 ubik.	1 mg	
2	„	Dobrowody	3 „	„	—	„	2 „	2 mg	
3	„	Hniliczki	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
4	„	Holotki	2 „	„	—	polski	2 „	—	
5	„	Hrycowce	2 „	„	—	„	3 „	—	
6	„	Jacowce	2 „	„	—	„	2 „	2 mg	
7	„	Klebanówka	3 „	„	—	pol.-r.	—	1 mg	
8	„	Klimkowce	2 „	„	—	polski	2 „	1½ mg	
9	„	Koszlaki	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
10	„	Krasnosielec	3 „	„	—	„	3 „	—	
11	„	Kretowce	2 „	„	—	polski	3 „	—	
12	„	Kujdańce	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
13	„	Kurniki	2 „	„	—	„	3 „	1½ mg	
14	„	Lisieczyńce	2 „	„	—	„	3 „	—	
15	„	Lubianki Wyższe	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
16	„	Medyn	2 „	„	—	„	3 „	—	
17	„	Terpiłówka	2 „	„	—	„	3 „	—	
18	„	Toki	5 „	„	—	„	3 „	1⅓ mg	
19	„	Zbaraż Stary	2 „	„	—	polski	3 „	½ mg	
1	Zborów	Nesterowce	3 „	„	—	„	3 „	½ ha	Konk. drugi
1	Złoczów	Podlipce	3 „	„	—	„	3 „	12 a.	
1	Żółkiew	Żółkiew	7 „	żeńsk.	Reginy Żółkiewskiej	„	—	—	
1	Żydaczów	Czernica-Piaseczna	5 „	koeduk.	—	pol.-r.	4 „	2 mg	Pierwszeństwo mają z egz. wydz. lub w. k. n.
2	„	Brzezina	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konk. drugi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca lutego 1931 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych w publ. szkołach powszechnych.

W powiecie r u d e c k i m:

Rada Szkolna Powiatowa w Rudkach poszukuje dla szkół 7-klasowych w Komarnie, Rumnie, Tuligłowach i innych nauczycieli (lek), posiadających ukończone wyższe kursy nauczycielskie.

Konkursy na posady inspektorów szkolnych i zastępców inspektorów szkolnych.

W Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 29 listopada 1930 r. Nr. 11, poz. 179, Ministerstwo W. R. i O. P. ogłosiło konkurs na stanowiska inspektorów szkolnych w Kałuszu, Skolem, i zastępcy inspektora szkolnego w Jarosławiu.

Podania, należycie udokumentowane, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Lw. w terminie do sześciu tygodni od dnia wyjścia powyższego numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Wolne posady w Państwowej Szkole Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie.

L. III. 4596/30. W Państwowej Szkole Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie są wolne następujące posady etatowe:

1) 3 posady nauczycieli przedmiotów handlowych i ekonomiczno-prawniczych, 2) 1 posada nauczyciela języka niemieckiego i francuskiego i 3) 1 posada nauczyciela matematyki.

O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 29 ex 1928, poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posady tej przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z 22 grudnia 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 918) oraz ustawą z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego za pośrednictwem Dyrekcji Państwowej Szkoły Ekonmoiczno-Handlowej we Lwowie w terminie najpóźniej do 31 stycznia 1931 r.

Za Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski.*

Ogłoszenia.

Komisje egzaminacyjne dla naucz. szkół powszechnych.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował 1) rozporządzeniem z dnia 22 listopada 1930 r. Nr. I. K. N. 6252/30 p. Franciszka Holdenmayera, nauczyciela szkoły powszechnej w Radziechowie, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych dla rejonu

X. w Sokalu na resztę okresu trzyletniego 1930/31 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 420).

2) rozporządzeniem z dnia 28 listopada 1930 r. Nr. I. K. N. 6546/30 p. Jana Kościelnego, inspektora szkolnego w Kopyczyńcach, na resztę okresu trzyletniego 1929—1931 członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych — dla rejonu II-go w Czortkowie (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r. str. 415).

Pieczęcie urzędowe.

W Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 629, z dnia 29 listopada 1930 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1930 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 980).

Między innemi zmieniony został art. 19 cytowanego rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1927 r.

Ustęp pierwszy tego artykułu w brzmieniu art. 1., p. 6, rozp. z dnia 24 listopada 1930 r. postanawia, że „pieczęcią urzędową władz i urzędów oraz zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw samorządu terytorjalnego jest pieczęć owalna z dłuższą osią owalu pionową“. Art. 20 rozporządzenia z dnia 13 grudnia 1927 r. który zastrzegał wyrób pieczęci z orłem państwowym wyłącznie mennicy państwowej, został uchylony art. 1., p. 7, rozp. z dnia 24 listopada 1930.

Pierwotne brzmienie wymienionych artykułów ogłoszono na str. 404 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r.

Nazwy powiatów.

Komunikat Min. W. R. i O. P. Nr. I. Prez. 7302/30.
Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 180.

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości brzmienie przymiotnikowych nazw powiatów na obszarze Rzeczypospolitej, ustalone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (okólnik Nr. 54 z dn. 10 kwietnia 1930 r.) na podstawie opinji Polskiej Akademji Umiejętności z poleceniem zachowania tego brzmienia we wszystkich aktach urzędowych, a przedewszystkiem w pismach nominacyjnych.

1) W województwie białostockiem:

augustowski, białostocki, bielski (siedziba Bielsk Podlaski), grodzieński, kolneński, łomżyński, ostrowski (siedziba Ostrów Mazowiecki), ostrołęcki, suwalski, sokólski, szczuczyński w Krajewie, wołkowyski i wysokomazowiecki (siedziba Wysokie Mazowieckie).

2) W województwie kieleckiem:

będziński, częstochowski, iłżecki (siedziba Wierzbnik), jędrzejowski, kielecki, kozienicki, konecki, miechowski, olkuski, opoczyński, opatowski, pińczowski, radomski, sandomierski, stopnicki (siedziba Busko), włoszczowski i zawierciański.

3) W województwie krakowskiem:

bialski (siedziba Biała Małopolska), bocheński, brzeski (siedziba Brzesko), chrzanowski, dąbrowski, gorlicki, grybowski, jasielski, krakowski, limanowski, makowski (siedziba Maków Podgórski), mielecki, myślenicki, nowotarski, nowosądecki, oświęcimski, pilzneński, ropczycki, tarnowski, wadowicki, wielicki i żywiecki.

4) W województwie lubelskiem:

bialski (siedziba Biała Podlaska), biłgorajski, chełmski, garwoliński, hrubieszowski, janowski (siedziba Janów Lubelski), krasnostawski, konstantynowski (siedziba Janów Podlaski), lubelski, lubartowski, łukowski, puławski, radzyński, siedlecki, sokołowski, tomaszowski, węgrowski, włodawski i zamojski.

5) W województwie lwowskiem:

bobrecki, brzozowski, dobromilski, drohobycki, gródecki (siedziba Gródek Jagielloński), jarosławski, jaworowski, kolbuszowski, krośnieński, lubaczowski, łańcucki, lwowski, liski, mościski, niżański (siedziba Nisko), przemyski, przeworski, rawski (siedziba Rawa Ruska), rudecki, rzeszowski, samborski, sanocki, sokalski, starosamborski, strzyżowski, tarnobrzeski i żółkiewski.

6) W województwie łódzkiem:

brzeziński, kaliski, kolski, koniński, łaski, łódzki, łęczycki, piortkowski, radomszczański, sieradzki, słupecki, turecki i wieluński.

7) W województwie nowogródzkiem:

baranowicki, lidzki, nieświeski, nowogródzki, słonimski, stołpecki, szczuczyński i wołożyński.

8) W województwie poleskiem:

brzeski (siedziba Brześć nad Bugiem), drohicki, koszyrski (siedziba Kamień-Koszyrski), kobryński, kosowski (siedziba Kosów Poleski), łuniniecki, piński, prużański, sarneński i stoliński.

9) W województwie pomorskiem:

brodnicki, chełmiński, chojnicki, działdowski, gniewski, grudziądzki, kartuski, kościerski, lubawski (siedziba Nowe Miasto), sępoleński, starogardzki, świecki, tczewski, toruński, tucholski, wąbrzeski, morski (siedziba Wejherowo).

10) W województwie poznańskiem:

bydgoski, chodzieski, czarnkowski, gnieźnieński, gostyński, grodziski, inowrocławski, jarociński, kępiński, kościański, koźmiński, krotoszyński, leszczyński, międzychodzki, mogileński, nowotomyski, obornicki, odolanowski, ostrowski (siedziba Ostrów Wielkopolski), ostrzeszowski, pleszewski, poznański, rawicki, strzeliński, szamotulski, szubiński, śmigielski, śremski, średzki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński, wyrzyski i żniński.

11) W województwie stanisławowskiem:

bohorodczański, doliński, horodeński, kałuski, kołomyjski, kosowski (siedziba Kosów Pokucki), nadwórniański, rohatyński, skolski, śniatyński, stanisławowski, stryjski, tłumacki, turczański i żydaczowski.

12) W województwie śląskiem:

bielski (siedziba Bielsko Śląskie), cieszyński, katowicki, lubliniecki, pszczyński, rybnicki, świętochłowicki i tarnogórski (siedziba Tarnowskie Góry).

13) W województwie tarnopolskiem:

borszczowski, brodzki, brzeżański, buczacki, czortkowski, kopyczyniecki, kamionecki (siedziba Kamionka Strumiłowa), podhajecki, przemyślański, radziechowski, skałacki, tarnopolski, trembowelski, zaleszczycki, zbaraski, zborowski i złoczowski.

14) W województwie warszawskiem:

błoński (siedziba Grodzisk Mazowiecki), ciechanowski, gostyniński, grójecki, kutnowski, lipnowski, łowicki, makowski (siedziba Maków Mazowiecki), miński (siedziba Mińsk Mazowiecki), mławski, nieszawski (siedziba Aleksandrów Kujawski), płocki, płoński, przasnyski, pułtuski, radzymiński, rawski (siedziba Rawa Mazowiecka), rypiński, sierpecki, skierniewicki, sochaczewski, warszawski i włocławski.

15) W województwie wileńskiem:

brasławski, dziśnieński (siedziba Głębokie), mołodecki, oszmiański, postawski, święciański, wilejski, wileńsko-trocki i wileński (grodzki).

16) W województwie wołyńskiem:

dubieński, horochowski, kostopolski, kowelski, krzemieniecki, lubomelski, łucki, rówieński, włodzimierski i zdołbunowski.

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 października 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 625) przysiółek Tatarów wyłączony został z gminy wiejskiej Mikuliczyn, w powiecie nadwórniańskim, województwie stanisławowskiem, a utworzona z niego samoistna gmina wiejska z siedzibą urzędu gminnego w Tatarowie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 668) włączono gminę wiejską Posada Olchowska w powiecie sanockim, województwie lwowskiem, do gminy miejskiej Sanok w tymże powiecie i województwie.

Uprawnienia Filji Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki w Stanisławowie.

Nr. O. 2115/30. Ministerstwo zawiadamia, że Instytut Muzyczny im. M. Łysenki we Lwowie i jego filja w Stanisławowie zostały umieszczone w wykazie szkół artystycznych, których uczniom przysługuje w roku szkolnym 1930/31 zwrot opłat szkolnych [1]).

Wobec tego wymienioną filję Instytutu Muzycznego im. M. Łysenki w Stanisławowie należy uważać za szkołę publiczną w rozumieniu ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116/23 poz. 924) i ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6/24 poz. 46).

Za Naczelnika Wydziału: (—) *Sz. Waljewski.*

Wyroby emigrantów z Ukrainy.

L. O. 2228/30. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości Dyrekcyj szkół i Rad Szkolnych, że w Zakładzie Artystycznych Robót Rzeźbiarsko-Malarskich Politycznych Emigrantów Ukraińców w Stanisławowie, ul. Kaźmirzowska 15 a, można nabywać za gotówkę lub na raty Godła Państwowe, ustawowo przepisane, portrety Pana Prezydenta Rz. P., Pana Marszałka J. Piłsudskiego, portret Tadeusza Kościuszki, komplety obrazów „Typy ludowe“ i t. d. Ceny przystępne [2]).

Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

L. O. 846/30. Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze [3] nadesłało następujące pismo:

„Wydział Towarzystwa dąży w myśl statutu do zaznajamiania społeczeństwa z własnym krajem i jego historją, co w sposób bardziej fachowy uskuteczniają pedagogowie w szkołach w zakresie objętym planem nauk.

Gdy jednak Towarzystwo dla swej akcji w społeczeństwie potrzebuje pomocy organów fachowych w działalności, odpowiadającej dążeniom władz szkolnych, przeto Wydział Towarzystwa zwraca się do Kuratorjum z uprzejmą prośbą o zalecenie podległym władzom szkolnym, w szczególności zaś dyrekcjom szkół średnich i inspektorom szkół powszechnych współdziałania z centralnym zarządem Towarzystwa i oddziałami powiatowemi oraz udzielania wszelkiej pomocy fachowej.

Współpracę tą rozumiemy w formie obejmowania przez pp. profesorów i nauczycieli funkcyj instruktorskich względnie doradczych w miejscowych oddziałach Towarzystwa, następnie w formie udziału w odczytach w wycieczkach, w opracowywaniu artykułów prasowych i monografii, szerzeniu wydawnictw i innych imprezach, mających na celu popularyzację haseł historyczno-krajoznawczych w społeczeństwie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 466—471.

[2]) Patrz ogłoszenie w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 56 (L. O. 2575/27).

[3]) Patrz: „Fotografje okolic woj. tarnopolskiego“ Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 163.

Współpraca ciała nauczycielskiego w Towarzystwie mogłaby również przyczynić się do zakładania względnie rozszerzania szkolnych kół krajoznawczych i wycieczkowych, które Towarzystwo w danym razie zasilałoby swojemi wydawnictwami i materjałami (przeźrocza, fotografje i t. p.), oraz udzielałoby zniżek we własnych schroniskach i urządzeniach".

Kuratorjum O. S. Lw., podając powyższe do wiadomości, zachęca Kierownictwa zakładów naukowych do współdziałania z akcją Towarzystwa i jej poparcia.

Wypłata pensyj za order „Virtuti Militari".

Rozp. Min. Skarbu z dnia 8 października 1930 r. L. D. VII. 1024/2. (Okólnik Nr. 86)

Nr. O. 2203/30. (Min. W. R. i O. P. z dnia 31 października 1930 r. Nr. I. R. 11680/30).

Zdarza się, że osoby, odznaczone orderem „Virtuti Militari", nie zgłaszają się do kasy skarbowej w ciągu szeregu lat po odbiór płatnej pensji orderowej, skutkiem czego odnośne wykazy osób odznaczonych orderem pozostają w kasie skarbowej.

Celem uregulowania tej sprawy, Ministerstwo Skarbu zmienia częściowo zarządzenie swe z dn. 2 sierpnia 1924 r. L. D. K. 4083/WAK w ten sposób, że kasy skarbowe po upływie roku kalendarzowego od daty zarządzenia wypłaty pensji orderowej powinny dołączać do wykazów szczegółowych również wykazy, według których nie dokonano jeszcze wszystkich wypłat.

Niepodjęte pensje izba skarbowa zapisze do pamiętnika należytości biernych (§ 75 Przep. rach. kas.), celem wyasygnowania ich w razie zgłoszenia się strony w ustalonym trybie zapomocą asygnacji.

Powyższy tryb postępowania ma zastosowanie również do wypłaty pensji za „Krzyż za Dzielność" w myśl zarządzenia tut. z dn. 24 maja 1929 r L. D. VII. 907/2.

Dyrektor Departamentu: (—) *Czauderna.*

Książki, Czasopisma.

Popularyzacja dzieł Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Nr. O. 2267/30. Kuratorjum O. S. Lwowskiego zwraca uwagę Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Rad Szkolnych i Nauczycielstwa na zbiorowe wydanie dzieł Marszałka Józefa Piłsudskiego p. t. „Pisma, mowy, rozkazy" i zaleca zakupienie tej publikacji do bibljotek szkolnych.

Aby udostępnić jak najszerszemu ogółowi „Pisma, mowy i rozkazy" Marszałka J. Piłsudskiego, ogłoszone zostało ulgowe ich nabywanie w prenumeracie po cenie zł 12 za tom (za całość w 8 tomach zł 96) na warunkach wpłat miesięcznych po zł 6.

Zamówienie należy wysłać do Komitetu Obchodu 10-lecia Zwycięskiego Odparcia Najazdu Rosji Sowieckiej, Warszawa, ul. Wiejska 6 gmach Senatu (pokój 218), wpłacając jednocześnie pierwszą wpłatę zł 6 na konto P. K. O. Nr. 23633 i zobowiązując się do uiszczania dalszych wpłat co miesiąc.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Parametr.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego zwraca uwagę nauczycielstwa na czasopismo „Parametr“ poświęcone nauczaniu matematyki. Ze względu na naukową wartość tego wydawnictwa jest rzeczą pożądaną, by czasopismo „Parametr“ znalazło się również i w prywatnych zakładach naukowych.

Kuratorjum zaleca Dyrekcjom, Kierownictwom i Nauczycielstwu wszystkich szkół nabywanie wydawnictwa „Parametr“.

Warunki prenumeraty podane są w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z 1930 r., str. 52.

Polonista.

Ukazał się zeszyt I nowego czasopisma „Polonista“. Dwumiesięcznik ten poświęcony jest sprawom nauczania języka polskiego w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładach kształcenia nauczycieli.

„Polonista“ omawiać będzie zagadnienia, dotyczące nauczania języka polskiego w szkołach wszystkich typów. W szczególności zamierza pismo poświęcić baczną uwagę następującym zagadnieniom: budowa programów, opartych na podstawie psychologicznej, sprawa celów nauczania języka polskiego, racjonalne nauczanie mowpy, pisma, czytania i literatury, nauka o języku, wyrabianie sprawności językowej, budzenie zamiłowań do czytelnictwa u młodzieży, kółka literackie, teatr szkolny, bibljoteki i inne pomocnicze instytucje szkolne, kształcenie i dokształcanie nauczycieli-polonistów, zaznajamianie ich ze stanem wydawnictw i podręczników szkolnych oraz stanem nauczania języków ojczystych zagranicą.

Cena zeszytu zł 2, prenumerata roczna zł 9, półroczna zł 5.

Adres Administracji: Warszawa, Nowy Świat 23/25, „Bibljoteka Polska“, Nr. konta P. K. O. 24.195.

Album p. t. „Semper Fidelis“.

L. O. 2251/30. Towarzystwo „Straż Mogił Polskich Bohaterów“ wydało obecnie album p. t. „Semper Fidelis“, który przedstawia bohaterskie walki o polskość Lwowa i Kresów Wschodnich. Album oprawny jest w płótno, ze złotym napisem i złotym herbem miasta Lwowa.

Cały dochód ze sprzedaży albumu przeznaczony jest na budowę pomnika chwały, który stanie na cmentarzu Obrońców Lwowa.

Cena albumu, w stosunku do jego treści i wykonania, jest bardzo niska, wynosi bowiem tylko 50 zł.

Zawiadamiając o tem Dyrekcje i Kierownictwa szkół na prośbę Towarzystwa „Straż Mogił Polskich Bohaterów“ we Lwowie, Kuratorjum zaleca zakupienie albumu „Semper Fidelis“ do bibljotek szkolnych, by młodzież polska miała łatwy dostęp do tego dzieła i uczyła się z niego miłości Ojczyzny.

Korespondencyjny kurs teatralny.

L. I. 34787/30. Na prośbę Związku Teatrów Ludowych w Warszawie, ul. Tamka 1, zwraca się uwagę kierowników i reżyserów teatrów ludowych na wydany przez ten związek podręcznik p. t. „Korespondencyjny kurs teatralny dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych“.

Treść podręcznika stanowią rozdziały: Z historji teatru i dramatu repertuar teatralny, ogólne zasady reżyserji, wymowa i deklamacja, ubiory teatralne, inscenizacja obrzędów, pieśni i podań ludowych, inscenizacja prakytczna, regjonalna organizacja zespołów i związków teatrów ludowych.

Korespondencyjny kurs teatralny nabyć można w Związku Teatrów Ludowych, Warszawa, ul. Tamka 1, cena 8 zł, z przesyłką pocztową zł 9.

Wydawnictwa Związku Nauczycieli Abstynentów.

(Poznań, Aleje Marcinkowskiego 26).

„Świt“ miesięcznik poświęcony walce z alkoholizmem. Abonament kwartalny „Świtu“ wynosi zaledwie 1.50 zł. Adres: Poznań, Al. Marcinkowskiego 26.

„Brońmy Ojczyzny“. Dziełko ks. dr. Ciemniewskiego. Cena 50 gr. Zamawiać należy pod adresem: Składnica Abstynencka, Poznań, Al. Marcinkowskiego 26.

Abstynencka „Złota Księga“. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 7 listopada b. r. zezwoliło na wprowadzenie do szkół powszechnych, średnich i zawodowych całego państwa abstynenckiej „Złotej Księgi“ w formie podanej przez Związek Nauczycieli Abstynentów w Poznaniu (Al. Marcinkowskiego 26).

Dodatek.

Kursy wakacyjne.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 11 listopada 1930 r. Nr. II. 26101/30.

L. I. K. N. 6457/30. Przesyłam w załączeniu wykaz tematów dla nauczycielstwa szkół powszechnych z języka polskiego, języków obcych oraz z historji. Tematy z innych przedmiotów przesłane zostaną w czasie najbliższym. Załączone wykazy zawierają nowe tematy i dawne, z których część jednak została skreślona. Nowe wykazy obowiązywać będą zasadniczo dopiero w r. 1932, pożądane jest jednak wykorzystanie załączonych tematów, o ile możności, już w roku bieżącym.

Zwracam jednocześnie uwagę Kuratorjum (Urzędu Wojewódzkiego) na zasadnicze założenia, które wyrażone zostały w nadesłanym obecnie wykazie.

Tematy z każdego przedmiotu podzielone zostały na trzy grupy.

W grupie pierwszej „A“ znalazły się tematy przeznaczone dla tych nauczycieli, którzy chcieliby w bezpośrednim związku z pracą szkolną pogłębić i uzupełnić wiadomości z poszczególnych przedmiotów, nie myśląc jeszcze o specjalizowaniu się w danej dziedzinie. Projektując tę grupę, Ministerstwo miało na celu stworzenie kursów dla nauczycieli, wykazujących zasadnicze braki w poszczególnych przedmiotach, bez których uzupełnienia nie mogą oni celowo pracować w szkole. Jednocześnie przez organizowanie tego typu kursów można będzie zapobiec częściowo tym trudnościom, jakie napotykają prelegenci na kursach w związku z nierównym poziomem słuchaczy. I tak n. p. tematy grupy „A“ z języka polskiego i historji mogłyby być przeznaczone dla nauczycieli, którzy, ukończywszy niepolskie zakłady naukowe z czasów byłych państw zaborczych, nie posiadają dostatecznych wiadomości o literaturze, języku i historji polskiej. Poziom „A“ z języków obcych przeznaczony jest dla tych nauczycieli, którzy wprawdzie uczyli się danego języka w seminarjum, posiadają jednak zbyt małe wiadomości, aby mogli pracować na kursach o programie obejmującym fragmenty programu W. K. N.

Należy przytem zaznaczyć, że o ile kursy grupy „A“, z języka polskiego i historji winny tworzyć w danych miejscowościach samodzielne jednostki o jednakowym poziomie tematów, to przy organizowaniu kursów z języków obcych pożądane jest grupowanie dwóch kursów (po 120 godzin każdy) razem, jednego o poziomie niższym „A“, drugiego normalnego z grupy „B“, a to w celu łatwiejszego przeprowadzenia selekcji słuchaczy.

Tematy grupy „B“ mają charakter fragmentów programu W. K. N. wymagają więc odpowiedniego przygotowania naukowego i przeznaczone są dla tych nauczycieli, którzy posiadają zamiłowanie w danym kierunku i ewentualnie pragnęliby zdawać w charakterze eksternów z programu W. K. N.

Zaznaczyć jednak należy, że kursy tego typu nie mają na celu dokładnego opracowania całości programów W. K. N. i przygotowania słuchaczy do egzaminu. Zadaniem ich jest przez podanie odpowiedniej metody wdrożyć słuchaczów do samodzielnej pracy i ułatwić opracowanie trudniejszych zagadnień.

Trzecia grupa „C“, którą wprowadza się poraz pierwszy, obejmuje tematy o charakterze bardziej specjalnym, przeznaczone dla tych nauczycieli, którzy, ukończywszy W. K. N. z danej grupy przedmiotów względnie zdawszy odpowiednią część egzaminu z W. K. N., pragnęliby dalej kształcić się w obranej przez siebie dziedzinie. W celu umożliwienia takim nauczycielom dalszego pogłębiania wiedzy zechce Kuratorjum rozważyć możliwość utworzenia już w roku przyszłym takiego kursu na terenie swojego okręgu.

Osobny typ stanowi grupa „D“, występująca tylko w językach obcych. Obejmuje ona kursy początkowe i końcowe, kończące się egzaminem, dającym uprawnienia przewidziane w art. 20 rozporządzenia z 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

Nawiązując do pisma z 14 października 1930 r. Nr. II. 22328/30, zaznaczam, że grupowanie tematów z tej samej dziedziny lub pokrewnych winno być dokonywane przez łączenie na jednym kursie (120 godzin) dwu tematów o tym samym poziomie. I tak np. temat z literatury polskiej z grupy „A“, „B“, czy „C“ może być łączony odpowiednio z tematem z języka polskiego czy historji również z tej samej grupy „A“, „B“ i „C“.

Wyjątek stanowić tu będą jak wyżej wspomniano, kursy języków obcych.

Dyrektor Departamentu: *W. Żłobicki,* wr.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dn. 21 listopada 1930 r. Nr. II. 27132/30 (wyciąg).

L. I. K. N. 6625/30. Wszystkie tematy przyrodnicze będą przy szczegółowem opracowaniu programów tak ujęte, by punktem ciężkości pracy na kursach były ćwiczenia, badania samodzielne i wycieczki. Jedynie temat 2 z grupy „B“ w przyrodzie żywej „Budowa i czynności człowieka w porównaniu z budową i czynnościami kręgowców (szczególniej ssaka) oraz elementarne wiadomości o budowie tkanek zwierzęcych“ oraz temat z grupy „C“ w przyrodzie nieożywionej opierać się będą przeważnie na pokazach i wykładach.

Tematy z języka polskiego, z języków obcych, historji, geografji, przyrody żywej, nieożywionej i matematyki.

Uwaga. We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych. Tematy obliczono na 60 godzin każdy.

I. Język polski.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze brak w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w języku polskim).

Wybrane zagadnienia z gramatyki języka polskiego.

Grupa B. (Tematy, obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Głosownia opisowa z uwzględnieniem zasad ortofonji i ortografji oraz metodyka wypracowań piśmiennych i ćwiczeń w mówieniu.

2) Ortofonja, ortoepja i ortografja i sposób ich traktowania w szkole powszechnej. (Zagadnienie poprawności, jako punkt wyjścia dla nauki gramatyki w szkole).

3) Odmiana imion i czasowników i sposób jej traktowania w szkole powszechnej.

4) Znaczenie t. zw. „części mowy“ i syntaktyczne użycie form gramatycznych. (Semantyka ogólna kategoryj gramatycznych wraz z metodyką nauczania tego działu w szkole powszechnej).

5) Budowa wyrazów i t. zw. „życie wyrazów“ (t. j. system słowotwórstwa i semantyka szczegółowa wyrazów) wraz z metodyką ćwiczeń słowotwórczych i słownikowych w szkole powszechnej.

6) Składnia zdania pojedynczego i złożonego wraz z metodyką jej nauczania w szkole powszechnej.

7) Najważniejsze wiadomości o istocie zjawisk językowych.

8) Stylistyka polska wraz z metodyką ćwiczeń stylistycznych w szkole powszechnej.

Grupa C. (Tematy dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N.).

1) Zarys dziejów polskiego języka literackiego (t. zw. historja zewnętrzna języka wraz z elementami gramatyki historycznej).

2) Mowa ludu polskiego i sposób jej traktowania przy nauczaniu języka polskiego.

3) O t. zw. wyjątkach w gramatyce języka polskiego ze stanowiska historji, względnie psychologji języka (wyjaśnienie osobliwych zjawisk fonetycznych, fleksyjnych i słowotwórczych, uderzających swą względną nie-

prawidłowością na tle współczesnego gramatycznego systemu języka literackiego).

4) Wybrane zagadnienia z historji rozwoju języka polskiego.

5) Wybrane zagadnienia z psychologji języka.

6) Historyczna gramatyka języka polskiego w związku z analizą wybranych tekstów staropolskich.

Literatura polska.

Uwaga. Tematy obliczono na 60 godzin każdy.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w literaturze polskiej).

1) Główne kierunki literatury polskiej do wieku XIX i ich najwybitniejsi przedstawiciele.

2) Literatura polska w wieku XIX i XX. (Omówienie najwybitniejszych utworów tego okresu).

Grupa B. (Tematy, obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Literatura wieku złotego.

2) Ruch umysłowy w w. XVIII w Polsce i literatura w tym okresie.

3) Epoka romantyczna w literaturze polskiej.

4) Literatura Polska po r. 1863 do okresu Młodej Polski.

5) Literatura polska od modernizmu do czasów najnowszych.

6) Najwybitniejsi przedstawiciele polskiej literatury politycznej i filozofji narodowej.

7) Powieść polska w wieku XIX i XX.

8) Historja dramatu polskiego w wieku XIX i XX.

9) Poezja polska w drugiej połowie XIX w. i w w. XX.

10) Literatura dla dzieci i młodzieży wraz z organizacją czytelnictwa w szkole powszechnej.

11) Ćwiczenia z dykcji i inscenizacji z punktu widzenia potrzeb nauczyciela.

12) Wartości wychowawcze w nauczaniu języka polskiego w szkole powszechnej.

Grupa C. (Tematy dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N.).

1) Renesans i oświecenie w Europie i w Polsce.

2) Filozofja romantyzmu i romantyczna teorja sztuki.

3) Pozytywizm w literaturze.

4) Z zagadnień modernizmu.

5) Współczesne kierunki literatury polskiej.

6) Dramat Wyspiańskiego.

7) Reymont i Żeromski.

8) Żeromski i Kasprowicz.

9) Wybrane zagadnienia z literatury powszechnej do wieku XIX.

10) Wybrane zagadnienia z literatury powszechnej wieku XIX i XX.

11) Wybrane zagadnienia z historji literatury francuskiej.

12) Kultura grecka i rzymska.

13) Wybrane zagadnienia z estetyki.

14) Najwybitniejsi przedstawiciele polskiej literatury politycznej i filozofji narodowej.

15) Wybrane zagadnienia z literatury narodów słowiańskich.

16) Polska poezja i sztuka ludowa, ich rozwój i znaczenie dla kultury narodowej (z uwzględnieniem poezji i sztuki regjonu, w którym odbywa się kurs).

17) Wstęp do badań z dziedziny literatury polskiej i wskazówki dla samouków.

Uwaga. Z ogłoszonych dotychczas spisów tematów z literatury polskiej skreśla się tematy następujące:

ze spisu z r. 1927 (załącznik do nr. I-22407/27) temat 2. „Lektura dzieł i utworów wskazanych w programie języka polskiego dla VII oddziału szkoły powszechnej"; temat 5. „Twórczość Mickiewicza. Metodyka lektury wybranych ustępów „Pana Tadeusza" ze stanowiska potrzeb i możliwości szkoły powszechnej"; część literacka tematu 6: „Początki literatury polskiej";

ze spisu z r. 1928 (załącznik do nr. I-19172/28) temat 12. Wskazówki w sprawie repertuaru dla scen ludowych i w sprawie organizacji przedstawień amatorskich w szkole; temat 15. „Rozwój liryki polskiej" oraz temat 16. „Ćwiczenia w lekturze i interpretacji utworów lirycznych z uwzględnieniem potrzeb szkoły powszechnej".

II. Języki niepolskie.

Uwaga. Podaje się poniżej tematy na 120 godzin. Tematy te w stosunku do dawnych uległy całkowitej przeróbce. We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w danym języku).

1) Wstęp do nauki języka niemieckiego (wybrane zagadnienia z gramatyki i lektura).

2) Wstęp do nauki języka francuskiego (wybrane zagadnienia z gramatyki i lektura).

Grupa B. (Tematy obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Język niemiecki. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem fonetyki, ortofonji i ortografji, oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury niemieckiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

2) Język francuski. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem fonetyki, ortofonji i ortografji, oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury francuskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

3) Język ruski (ukraiński). Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem fonetyki, ortofonji i ortografji, oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury ruskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

4) J ę z y k b i a ł o r u s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem fonetyki, ortofonji i ortografji, oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury białoruskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

5) J ę z y k l i t e w s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem fonetyki, ortofonji i ortografji, oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury litewskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

6) J ę z y k n i e m i e c k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem odmienni i lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury niemieckiej. Wskazówki metodyczne.

7) J ę z y k f r a n c u s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem odmienni i lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury francuskiej. Wskazówki metodyczne.

8) J ę z y k r u s k i (ukraiński). Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem odmienni i lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury ruskiej. Wskazówki metodyczne.

9) J ę z y k b i a ł o r u s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem odmienni i lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury białoruskiej. Wskazówki metodyczne.

10) J ę z y k l i t e w s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem odmienni i lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury litewskiej. Wskazówki metodyczne.

11) J ę z y k n i e m i e c k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem składni oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury niemieckiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

12) J ę z y k f r a n c u s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem składni oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury francuskiej. Metodyka tego języka w szkole powszechnej.

13) J ę z y k r u s k i (ukraiński). Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem składni oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury ruskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej

14) J ę z y k b i a ł o r u s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem składni oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury białoruskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

15) J ę z y k l i t e w s k i. Gramatyka ze specjalnem uwzględnieniem składni oraz lektura wraz z omówieniem wybranych zagadnień z kultury litewskiej. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej.

Grupa C. (Tematy dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N.).

1) J ę z y k n i e m i e c k i. Fonetyka i ortofonja języka niemieckiego. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury niemieckiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze niemieckiej.

2) J ę z y k n i e m i e c k i. Odmiennia i składnia języka niemieckiego. Metodyka nauczania tego języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury niemieckiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze niemieckiej.

3) J ę z y k f r a n c u s k i. Ortofonja, ortoepja i ortografja języka francuskiego wraz z metodyką nauczania języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury francuskiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze francuskiej.

4) J ę z y k f r a n c u s k i. Odmiennia i składnia języka francuskiego wraz z metodyką nauczania języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury francuskiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze francuskiej.

5) J ę z y k r u s k i (ukraiński). Ortofonja, ortoepja, ortografja języka ruskiego wraz z metodyką nauczania tego języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury ruskiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze ruskiej.

6) J ę z y k r u s k i (ukraiński). Odmiennia języka ruskiego wraz z metodyką nauczania tego języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury ruskiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze ruskiej.

7) J ę z y k r u s k i (ukraiński). Składnia języka ruskiego wraz z metodyką nauczania tego języka w szkole powszechnej. Wybrane zagadnienia z literatury ruskiej z jednoczesnem pogłębieniem wiadomości o kulturze ruskiej.

Ze względu na specjalny charakter kursów języka ruskiego, białoruskiego i litewskiego, oprócz zwykłego podziału kursów na trzy grupy przewiduje się również:

Grupę D. (Kursy początkowe i końcowe (kończące się egzaminem dającym uprawnienia, przewidziane w rozp. z 6. III. 1928 r.).

Wybrane zagadnienia z gramatyki języka ruskiego (ukraińskiego) i lektura.

Wybrane zagadnienia z gramatyki języka białoruskiego i lektura.

Wybrane zagadnienia z gramatyki języka litewskiego i lektura.

III. H i s t o r j a.

U w a g a. We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych. Tematy obliczono na 60 godzin każdy.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadniczo braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w historji.

Wybrane zagadnienia z historji Polski.

Grupa B. (Tematy, obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Średniowiecze polskie.

2) Uniwersalizm polityczny Cesarstwa Rzymskiego a Polska Średniowieczna.

3) Wiek złoty w dziejach Polski na tle dziejów powszechnych.

4) Ekspansja Polski w w. XVI i XVII.

5) Wiek oświecenia w Europie i w Polsce.

6) Polska a Rosja i Niemcy w dziejach nowożytnych.

7) Polska a Rosja i Niemcy w dziejach nowoczesnych.

8) Rewolucja francuska i epoka napoleońska ze specjalnem uwzględnieniem dróg polityki polskiej w tym okresie.

9) Dzieje Polski na tle dziejów powszechnych w XIX w.

10) Powstawanie nowych państw w końcu XVIII i XIX w., analogje z budownictwem Polski w r. 1918.

(Ameryka, Grecja, Belgja, Włochy, Rzesza Niemiecka, Serbja) Dzieje Polski w wieku XIX.

11) Dzieje miast i ludności miejskiej w Polsce od czasów najdawniejszych do nowoczesnych. Dzieje miasta, jako punkt wyjścia przy nauczaniu historji w szkole powszechnej.

12) Dzieje wsi i ludności wiejskiej w Polsce od czasów najdawniejszych do nowoczesnych.

Dzieje powiatu (województwa), jako punkt wyjścia przy nauczaniu historji w szkole powszechnej.

15) Zarys historji ustroju Polski.

14) Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej i sposób jej zużytkowania, przegląd poglądowych pomocy historycznych w nauczaniu i rodzaje ich zastosowania.

15) Dzieje oświaty w Polsce.

Ze spisu z r. 1927 (załącznik do nr. I-22407/27), skreśla się: temat 7 „Historja Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego do powstania listopadowego włącznie"; temat 15 „Dokumenty i zabytki jako podstawa badania dziejów i jako środki uzmysławiające naukę historji Polski w szkole powszechnej; temat 24. „Zasady Konstytucji 3 maja 1791 r., Księstwa Warszawskiego i 17 marca 1921 r.; temat 28. Walka cesarstwa z papiestwem i jej odgłosy w Polsce; temat 29. Wiek XIV w Polsce.

Grupa C. (Tematy dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N.).

1) Podstawy współczesnych teoryj Państwa i społeczeństwa.

2) Proces kształtowania się współczesnego ustroju demokratycznego w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i Europie.

3) Tradycje historyczne w życiu Polski współczesnej.

4) Dzieje parlamentaryzmu w Polsce i w Europie.

5) Międzynarodowe stanowisko Polski Współczesnej.

6) Dzieje starożytnej Grecji i Rzymu.

7) Dzieje oświaty w Polsce.

8) Dzieje regjonu, w którym odbywa się kurs (np. dzieje Pomorza, dzieje Śląska i t. d.).

9) Wybrane zagadnienia z prehistorji Polski wraz ze wskazówkami do prowadzenia badań archeologicznych.

10) Dzieje powstawania nowych państw słowiańskich w XIX i XX w.

11) Wstęp do badań historycznych i wskazówki dla samouków.

Poza tem tematy jak na poziomie normalnym odpowiednio pogłębione.

IV. Geografja.

Uwaga: Wszystkie tematy nowe, obliczone na 60 godzin każdy. We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadniczo braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w geografji).
Wybrane zagadnienia z geografji Polski.

Grupa B. (Tematy, obejmujące fragment programu W. K. N.).
1) Opracowanie praktyczne i pogłębienie zagadnień geograficznych z terenoznawstwa, kartografji (plan i mapa) oraz geografji astronomicznej w zakresie programu szkoły powszechnej.
2) Opracowanie praktyczne i pogłębienie zagadnień geograficznych z morfologji terenu i antropogeografji w zakresie programu szkoły powszechnej.
3) Zagadnienia geografji ogólnej, opracowane na terenie regjonu, na którym znajduje się kurs: (Karpaty, Podole, Polesie, Wileńszczyzna, Kraina Wielkich Dolin, Pomorze, Śląsk).
4) Geografja państw sąsiadujących z Polską.
5. Rozwój horyzontu geograficznego (odkrycia geograficzne i ich wpływ na współczesność).
6) Współczesne potęgi kolonjalne.
7. Ziemia i człowiek.

U w a g a: Ze spisu z r. 1927 (załącznik do n-ru I. 22407/27) skreśla się temat 30. Metodyka nauczania geografji i nauki o Polsce współczesnej ze szczególnem uwzględnieniem wycieczek i pomocy naukowych.

Grupa C. (Dla słuchaczy, którzy ukończyli W. K. N. lub zdali odpowiednią część egzaminu z W. K. N.).
1) Współczesne potęgi kolonjalne.
2) Rozwój horyzontu geograficznego (odkrycia geograficzne i ich wpływ na współczesność).
3) Śląsk a Polskie Morze.
4) Bogactwa naturalne Polski.
5) Ziemia i człowiek.
6) Wybrane zagadnienia z kosmografji.
7) Kartografja.
8) Krajoznawstwo (organizacja i poznawanie elementów, wchodzących w skład krajoznawstwa, wycieczki krajoznawcze i t. d.).
9) Wychodźtwo sezonowe i emigracja z Polski, oraz nasze tereny emigracyjne.

V. Przyroda żywa.

U w a g a. We wszystkich tematach przewiduje się uwzględnienie wskazówek metodycznych. Tematy obliczono na 60 godzin z wyjątkami niżej wyszczególnionemi.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w przyrodzie żywej.
1) Charakterystyka kręgowców (na podstawie monografji przedstawicieli gromad kręgowców, głównie ssaka i ptaka.

2. Kwitnienie i owocowanie oraz rozmnażanie się wegetatywne roślin.

3) Organizacja pracy w zakresie przyrody żywej w szkołach powszechnych o różnym poziomie wyposażenia. Praktyczne zaznajomienie się ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego. Dobór pomocy naukowych. Wyzyskanie ogrodu szkolnego dla celów przyrodniczych.

Grupa B. (Tematy, obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Fizjologja roślin, oparta na doświadczeniach i obserwacjach ekologicznych na wycieczkach.

2) Budowa i czynności człowieka w porównaniu z budową i czynnościami kręgowców (szczególniej ssaka), oraz elementarne wiadomości o budowie tkanek zwierzęcych.

3) Las jako asocjacja. Zagadnienia ekologiczne i związane z niemi zjawiska fizjologiczne. Owady i ptaki leśne; znaczenie ich w gospodarce lasu. Temat na 120 godz.

4. Woda. Własności fizyczne i chemiczne wody w związku z życiem organizmów. Rośliny wodne i ich przystosowanie morfologiczne i anatomiczne. Zwierzęta wodne ze szczególnem uwzględnieniem przystosowań zbiorowiska wód słodkich i polskie morze. Temat na 120 godzin.

5) Budowa, życie i przeobrażenia owadów, kwiaty i owady, oraz inne przykłady, zależności między światem owadów a roślinami (mrówkosiewność, owady, pasorzyty roślinne. Temat na 60 godzin.

Grupa C. (Dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N. lub zdali odpowiednią część egzaminu z W. K. N).

1) Las jako asocjacja. Temat na 120 godzin.

2) Woda. Temat na 120 godzin.

3) Bakterje i grzyby. Ich rola w gospodarce przyrody i w przemyśle. Bakterje w organizmie człowieka.

4) Budowa i czynności człowieka w porównaniu z budową i czynnościami kręgowców (szczególniej ssaka) oraz wiadomości o budowie tkanek zwierzęcych.

U w a g a: Ze spisu przesłanego jako załącznik do N-ru I. 22407/27 skreśla się następujące tematy:

Temat 33. Dyfuzja i osmoza. Pobieranie substancyj mineralnych przez rośliny. Temat 34. Anatomja, histologja, rozmnażanie się i ekologja jednego kręgowca, np. żaby. Temat 35. Komórka: budowa i czynności. Pierwotniaki zwierzęce i roślinne. Temat 37. Bakterje, ich znaczenie w gospodarce przyrody i gospodarce ludzkiej.

Zamiast tematu 31. „Teoretyczne opracowanie pracowni przyrodniczej w szkole powszechnej. Przerobienie ćwiczeń z fizjologji roślin w ramach programu szkoły powszechnej. Praktyczne zaznajomienie ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego“. — wprowadzono w grupie „A“ temat 3.

Zamiast tematu 36 „Kwiaty i owady“ wprowadzono w grupie „B“ temat 5.

VI. Przyroda nieożywiona.

Uwaga: Tematy obliczono na 60 godzin każdy. We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych. Tematy na grupie „A“ i pierwsze trzy tematy w grupie „B“ są identyczne, ponieważ może się na nie zgłosić każdy nauczyciel niezależnie od przygotowania posiadanego, a jednocześnie są one potrzebne temu nauczycielowi, który zamierza przygotowywać się do egzaminu eksternów z W. K. N.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w przyrodzie nieożywionej).

1) Tlenowa teorja spalania w powietrzu, rdzewienia i oddychania. Synteza substancyj organicznych w roślinie.

2) Przygotowanie ćwiczeń praktycznych z chemji w zakresie programu szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie chemji.

3) Przygotowanie ćwiczeń praktycznych z fizyki w zakresie programu szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie fizyki.

Grupa B. (Tematy obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Tlenowa teorja spalania w powietrzu, rdzewienia i oddychania. Synteza substancyj organicznych w roślinie.

2) Przygotowanie ćwiczeń praktycznych z chemji w zakresie programu szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie chemji.

3) Przygotowanie ćwiczeń praktycznych z fizyki w zakresie programu szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie fizyki.

4) Nauka o cieple. (Temperatura. Ilość ciepła. Zmiany stanu skupienia. Mechaniczny równoważnik ciepła. Maszyny kaloryczne. Przenoszenie energji cieplnej. Meteorologja).

5) Nauka o prądzie elektrycznym. (O prądzie galwanicznym i indukcyjnym).

6) Nauka o prądzie elektrycznym. (O chemicznem, cieplnem i magnetycznem działaniu prądu).

Temat ten przeznaczony jest tylko dla tych nauczycieli, którzy opracowali na kursie wakacyjnym temat 5.

Grupa C. (Dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N. lub zdali odpowiednią część egzaminu z W. K. N).

1) Rozważania, wprowadzające w teorję elektryczności (Elektroliza. Prąd polaryzacyjny. Prąd elektryczny w gazach rozrzedzonych, promienie katodowe, kanałowe i Roentgena. Zasady teorji jonów. Jonizacja gazów i par. Zasady teorji elektronów).

2) Fizyka ciał stałych (elementy krystalografji) jako przykład stosowania dedukcji w fizyce. Naczynia połączone i ich zastosowania jako model.

3) Pole grawitacyjne, elektryczne, magnetyczne, elektromagnetyczne Energja promienista i jej przejawy.

4) Stopniowe wprowadzenie modeli: cząsteczkowego, atomistycznego, jonowego i elektronowego w miarę potrzeby wyjaśnienia zjawisk fizycznych i chemicznych. Teorja budowy związków organicznych, jej zastosowanie i wyniki.

5) Podstawy i uzasadnienia doświadczalne schematów teoretycznych (wzorów, równań) stosowanych w chemji. Własności ciał w stanie znacznego rozrzedzenia (gazy, roztwory).

6) Elektrochemja, reakcje międzyjonowe zastosowania teorji dysocjacji elektrolitycznej. Próba wyjaśniania podstawowych pojęć z elektryczności na aparacie radjofonicznym (punkt wyjścia).

Ze spisu załączonego do Nr. I. 19172/28: temat 27 „Atomistyczna teorja elektryczności" został częściowo przeredagowany i umieszczony w grupie „C", jako temat: „Rozważanie wprowadzające w teorję elektryczności".

Tematy z grupy „C" wymagają specjalnie starannego doboru zarówno prelegentów jak i siedziby kursu, która musi posiadać dobrze zorganizowaną specjalną pracownię.

VII. Matematyka.

Uwaga: We wszystkich tematach przewiduje się podawanie wskazówek metodycznych. Tematy obliczono na 60 godzin każdy.

Grupa A. (Dla nauczycielstwa, odczuwającego zasadnicze braki w swem wykształceniu, nie zamierzającego się specjalizować w matematyce).

1) Przerobienie materjału naukowego z zakresu arytmetyki dla V i VI oddziałów szkoły powszechnej, ze szczególnem uwzględnieniem nauki o podzielności liczb, o liczbach ułamkowych i o przybliżeniach dziesiętnych.

2) Przerobienie materjału naukowego z zakresu arytmetyki dla VII oddziału szkoły powszechnej ze szczególnem uwzględnieniem nauki o równaniach pierwszego stopnia, o pojęciu funkcji, o diagramach i procentach.

3) Przerobienie materjału geometrycznego, przeznaczonego dla oddziałów V i VI, z naciskiem na kreślenie geometryczne.

4) Metody przedstawienia utworów przestrzennych na płaszczyźnie, z uwzględnieniem potrzeb szkoły powszechnej.

Grupa B. (Tematy obejmujące fragment programu W. K. N.).

1) Geometryczna teorja liczb ułamkowych. Teorja mierzenia odcinków. Elementy teorji liczb rzeczywistych.

2) Idea stopniowego rozszerzania zakresu pojęcia liczby z uwagami metodycznemi do programu arytmetyki w szkole powszechnej.

3) Metody przedstawiania utworów przestrzennych na płaszczyźnie (rzutowanie prostopadłe i ukośne).

4) Elementarne wiadomości z miernictwa. Zdjęcia stolikowe.

5) Funkcje jednej zmiennej. Zagadnienie ciągłości funkcji. Funkcja a równanie. Maximum i minimum funkcji. Asymptoty. Badanie funkcyj.

6) Definicje i własności działań na liczbach naturalnych. Rozszerzenia pojęcia tych działań na liczby bezwzględne (ułamkowe i niewymierne). Działania na liczbach rzeczywistych względnych. Zasada zachowania formalnych własności działań.

7) Wiadomości o prowadzeniu książek rachunkowych. Praktyka prowadzenia książek w sklepiku szkolnym. Bilans. Budżet. Instytucje oszczędnościowe.

8) Teorja granic z jej zastosowaniami geometrycznemi. Pojęcie ciągłości funkcji. Maximum i minimum funkcyj algebraicznych.

9) Równiania i nierówności pierwszego i drugiego stopnia. Dyskusja zagadnień pierwszego i drugiego stopnia z parametrami zmiennemi.

10. Rozwiązywanie zadań geometrycznych z zastosowaniem algebry i trygonometrji. Dyskusja warunków koniecznych i dostatecznych dla istnienia rozwiązania.

11) Metodyka rozwiązywania zadań arytmetrycznych z zastosowaniem równań.

12) Metodyka rozwiązywania zadań konstrukcyjnych.

Grupa C. (Dla nauczycieli, którzy ukończyli W. K. N. lub zdali odpowiednią część egzaminu z W. K. N).

1) Elementarne wiadomości z logiki matematycznej, (ilustracje z geometrji elementarnej). Elementarne wiadomości z teorji mnogości punktowych.

2) Elementarne wiadomości z teorji funkcyj zmiennej rzeczywistej. Elementarne wiadomości z geometrji analitycznej płaskiej.

3) Elementarne wiadomości z miernictwa. Zdjęcia metodą ciągów poligonalnych, metody stolikowe.

U w a g a: Ze spisu przesłanego jako załącznik do Nr. I. 22407/27 skreśla się następujące tematy: temat 47. Nauka o logarytmach. Rozwiązywanie trójkątów metodami trygonometrycznemi; temat 48. Teorja liczb naturalnych z nauką o kongruencjach. Geometryczna teorja liczb ułamkowych. Zagadnienia algebraiczne stopnia pierwszego. Podstawy geometrji. Wiadomości z logiki w zastosowaniu do geometrji; temat 49. Teorja mierzenia wielkości geometrycznych. Geometryczna teorja liczb niewymiernych. Odcinki proporcjonalne. Nauka o wielomianach i o wyrażeniach niewymiernych stopnia drugiego. Elementarne metody rozwiązywania równań z jedną niewiadomą; zamiast tematu 50. „Teorja granic z zastosowaniami do geometrji. Badania funkcyj algebraicznych" wprowadza się w grupie „B" temat 8; temat 51 część druga. Teorja i praktyka rachunku przybliżeń dziesiętnych; temat 52 część pierwsza. Metody rozwiązywania zagadnień algebraicznych; temat 53. Początki geometrji analitycznej. Układy równań z dwiema niewiadomemi. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych zapomocą samego tylko linjału; temat 54 część druga. Metody przedstawiania funkcyj na wykresach; diagramy dla przedstawienia stosunków między wielkościami; temat 55. Rzuty prostopadłe; obrót dookoła osi; kład płaszczyzny. Wyrób pomocy szkolnych do nauczania matematyki; temat 56. Rzuty prostopadłe; obrót dookoła osi; kład płaszczyzny. Rysowanie w perspektywie ukośnej równoległej; temat 57. część druga. „Elementarne

wiadomości z kosmografji, połączone z obserwacjami astronomicznemi", uwzględniono niżej w połączeniu z tematem geograficznym z kartografji w przykładach połączeń tematów; zamiast tematu 58 „Wiadomości o prowadzeniu książek rachunkowych; praktyka prowadzenia książek w sklepiku szkolnym. Instytucje oszczędnościowe; bilans instytucji handlowej. Budżet samorządowy i państwowy", wprowadza się w grupie „B" temat 7.

Ze spisu załączonego do Nr. I. 19172/28 skreślono; temat 28. O funkcjach. Definicja funkcji jednej zmiennej; zasób wartości zmiennej niezależnej. Klasyfikacja funkcyj; sposoby przedstawienia. Zagadnienie ciągłości funkcyj. Funkcja a równanie. Maxima i minima funkcji. Asymptoty. Badanie funkcji. Przedstawienie graficzne. Jak i kiedy uświadamiać rolę funkcji w nauce szkolnej w szkole powszechnej; temat 50. Nauka o rzutach i perspektywie równoległej. Kreślenia geometryczne. Zastosowanie w szkole powszechnej; temat 31. Mierzenie wielkości geometrycznych i pomiary w terenie. Mierzenie wielkości geometrycznych. Własności miary wielkości. Narzędzia miernicze. Dokładność. Obliczanie długości odcinków i łuków, wielkości kątów, pól, powierzchni i objętości brył. Pomiary w terenie. Przyrządy do pomiarów. Metody. Ćwiczenia praktyczne. Mierzenie i pomiary w szkole powszechnej.

Przykłady niektórych połączeń tematów z geografji, historji, przyrody żywej i nieożywionej oraz matematyki.

Kursy geograficzno-historyczne.

Grupa B. I. 1) Geografja państw sąsiadujących z Polską.

2) Polska a Rosja i Niemcy w dziejach nowoczesnych.

II. 1) Zagadnienia geografji ogólnej, opracowane na terenie regjonu, na którym znajduje się kurs.

2) Dzieje powiatu (województwa) jako punkt wyjścia przy nauczaniu historji w szkole powszechnej.

Grupa C. III. Kurs geograficzno-matematyczny (120 godzin). Elementarne wiadomości z kosmografii z obserwacjami astronomicznemi. Elementy kartografji. Elementarne wiadomości z miernictwa. Zdjęcia metodą ciągów poligonalnych, zdjęcia stolikowe.

Kursy geograficzno-przyrodnicze.

Grupa B. IV. 1) Zagadnienia geografji ogólnej, opracowane na terenie regjonu, na którym znajduje się kurs. (Karpaty).

2) Las górski jako asocjacja (z ograniczeniem programu tak, aby mógł być opracowany w 60 godzinach). Albo:

V. 1) Zagadnienia geografji ogólnej, opracowane na terenie regjonu, na którym znajduje się kurs. (Polesie, Wileńszczyzna).

2) Woda. (z ograniczeniem programu tak, aby mógł być opracowany w 60 godzinach).

Kurs przyrody żywej.

Grupa A. VI. 1) Charakterystyka kręgowców na podstawie monografij przedstawicieli gromad kręgowców (głównie ssaka i ptaka).

2) Kwitnienie i owocowanie oraz rozmnażanie się wegetatywne roslin.

VII. 1) Charakterystyka kręgowców na podstawie monografij przedstawicieli gromad kręgowców, (głównie ssaka i ptaka).

2) Organizacja pracy w zakresie przyrody żywej w szkole powszechnej, o różnym poziomie uposażenia. Praktyczne zaznajomienie się ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego. Dobór pomocy naukowych. Wyzyskanie ogrodu szkolnego dla celów przyrodniczych.

VIII. 1) Kwitnienie i owocowanie oraz rozmnażanie się wegetatywne roślin.

2) Organizacja pracy w zakresie przyrody żywej w szkołach powszechnych o różnym poziomie uposażenia. Praktyczne zaznajomienie się ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego. Dobór pomocy naukowych. Wyzyskanie ogrodu szkolnego dla celów przyrodniczych.

Grupa B. IX. 1) Fizjologja roślin oparta na doświadczeniach i obserwacjach ekologicznych na wycieczkach.

2) Budowa i czynności człowieka w porównaniu z budową i czynnościami kręgowców (szczególniej ssaka), oraz elementarne wiadomości o budowie tkanek zwierzęcych.

Grupa C. X. 1) Bakterje i grzyby. Ich rola w gospodarce przyrody i przemyśle. Bakterje w organizmie człowieka.

2) Budowa i czynności człowieka w porównaniu z budową i czynnościami kręgowców (szczególniej ssaka), oraz wiadomości o budowie tkanek zwierzęcych.

Kursy biologiczno-fizyczne.

Grupa A. XI i XII. 1) Przygotowanie ćwiczeń praktycznych z chemji (lub z fizyki) w zakresie programu szkoły powszechnej i tworzenie pracowni propedeutycznej w zakresie chemji (fizyki).

2) Organizacja pracy w zakresie przyrody żywej w szkołach powszechnych o różnym poziomie wyposażenia, praktyczne zaznajomienie się ze sposobem prowadzenia hodowli. Organizacja szkolnego muzeum przyrodniczego. Dobór pomocy naukowych. Wyzyskanie ogrodu szkolnego dla celów przyrodniczych.

Grupa B. XIII. 1) Tlenowa teorja spalania w powietrzu, rdzewienia, oddychania. Synteza substancyj organicznych w roślinie.

2) Fizjologja roślin, oparta na doświadczeniach i obserwacjach ekologicznych na wycieczkach.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.